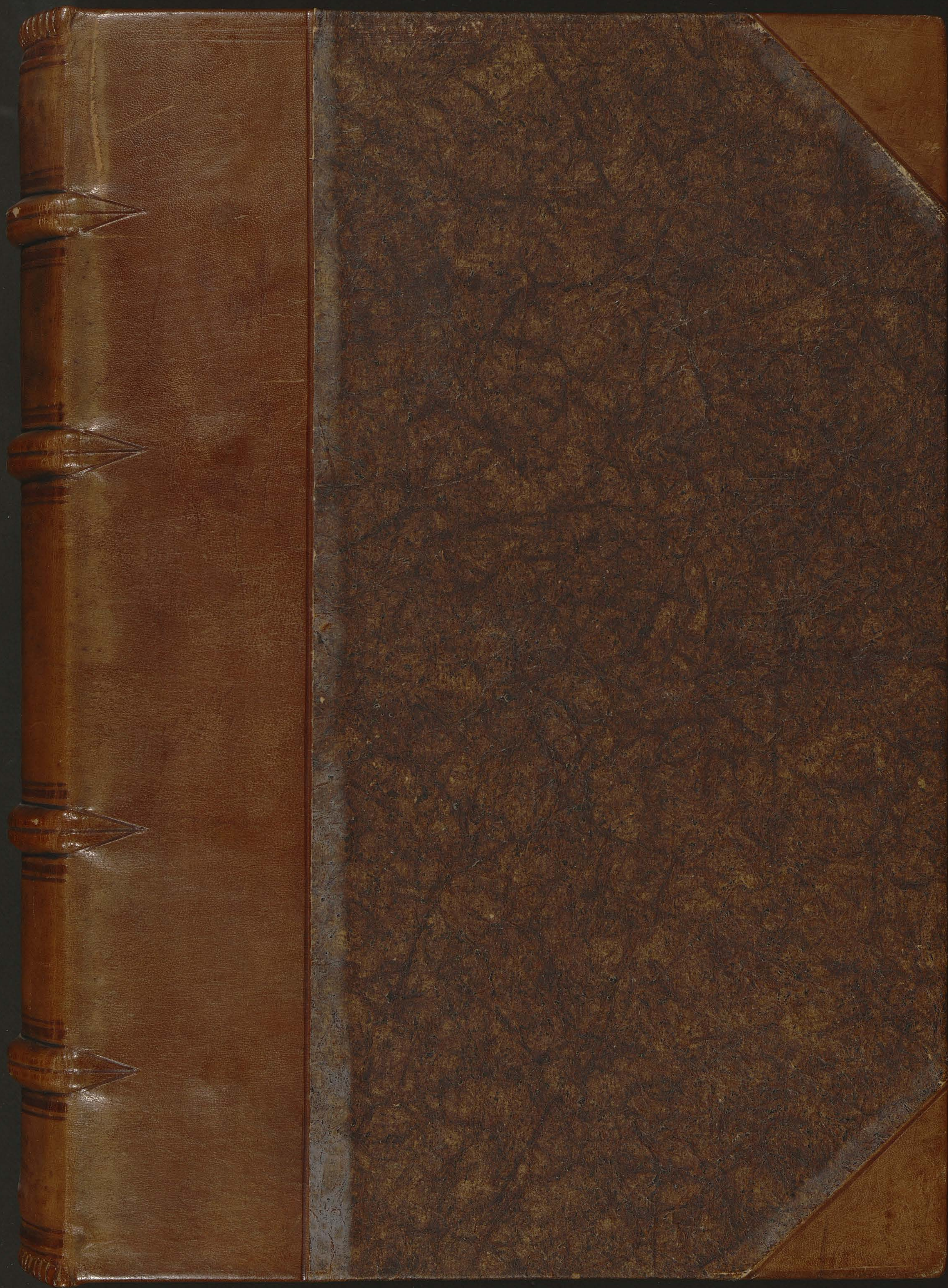
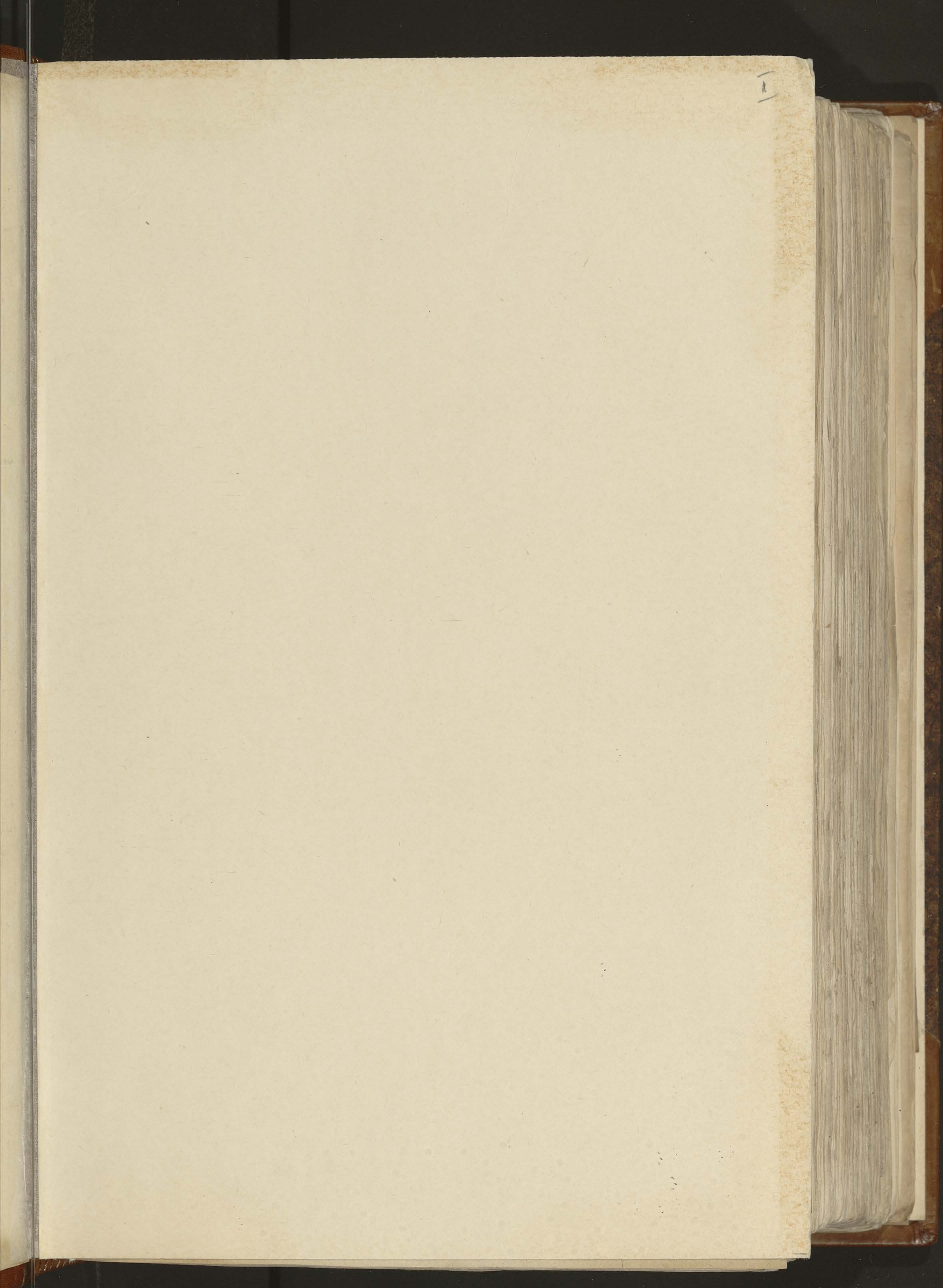
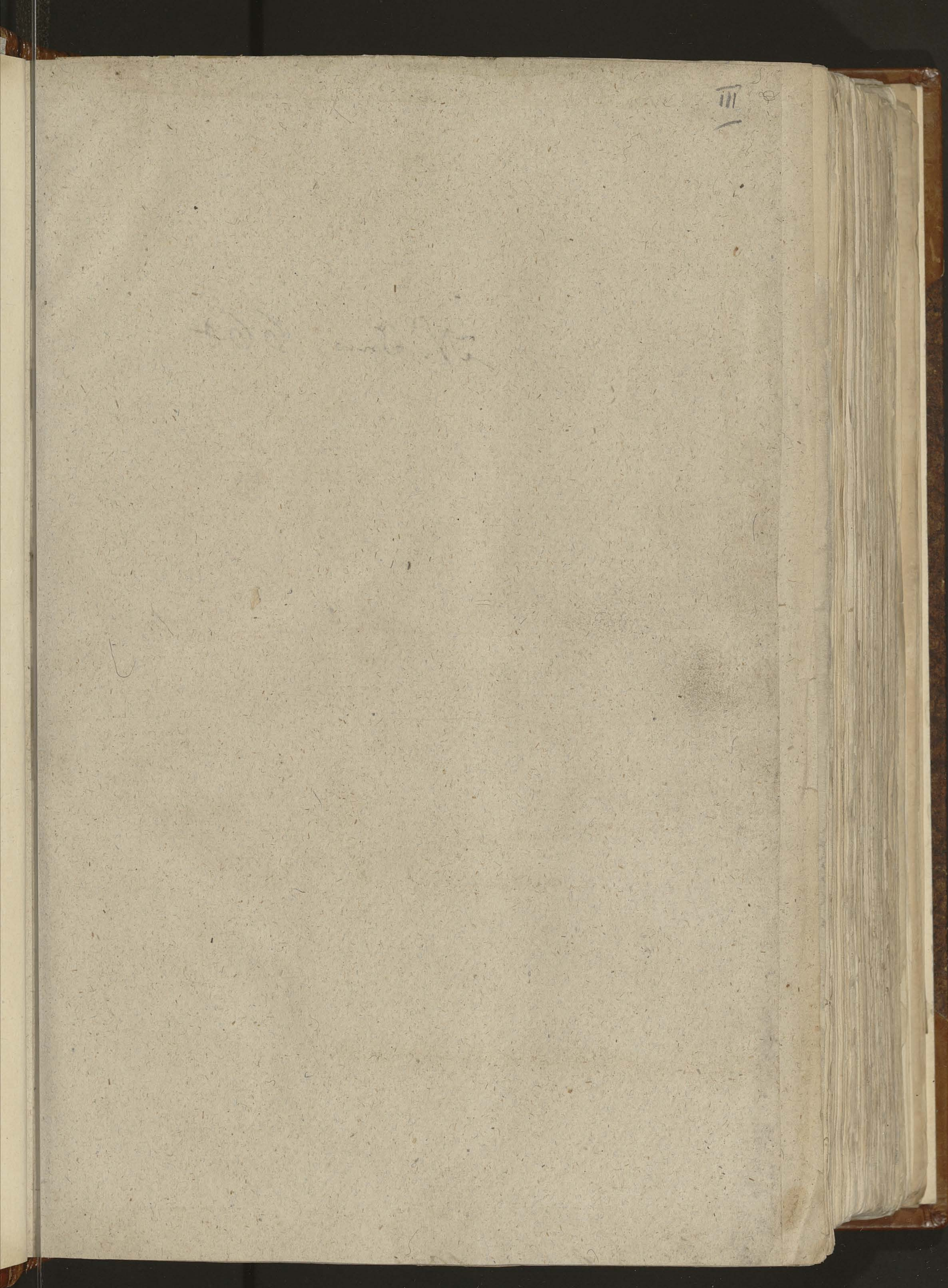

[illegible] reverendissime paternitati confirmare [illegible] reverendissime paternitati per presentes presentamus munus benediccionis institucionis et
[illegible] curam animarum et administracionem spiritualium et temporalium eidem committentes veluti ad officium vestre reverendissime paternitatis dinoscitur pertinere
benediccione accepta velut pastor ydoneus omnibus et singulis sibi subditis preesse valeat et prodesse. Nosque et alii sibi commisse sub eius
[illegible] militare. Et ut vestra reverendissima paternitas evidencius cognoscat omnium nostrum vota in omnibus predictis et singulis concordasse. Ac in
[illegible] presens electionis decretum vestre reverendissime paternitati submittimus [illegible] manibus subscriptum et ad
Anno domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono indiccione septima pontificatus sanctissimi in christo patris et domini
[illegible] anno primo die sexta mensis February hora vesperorum presentibus ibidem honorabili nobilibusque et circumspecto viro
[illegible] arcium liberalium magistro Johanne Campsky petro de Grabkow Nicolao [illegible] testibus ad premissa vocatis
[illegible] custos et administrator [illegible] prepositure monasterii [illegible] predicti monasterii et in dictum electum consensi et
Ego frater [illegible] professus Sancte hedwigis [illegible] predicti monasterii et in dictum electum consensi et manu propria hunc decreto me subscripsi
[illegible] predicti monasterii et in dictum electum consensi et manu propria hunc decreto me subscripsi [illegible] monasterii et in eundem electum consensi
consensi et manu [illegible] Ego frater Stanislaus [illegible] predictus [illegible] monasterii et in dictum electum consensi
[illegible] monasterii et in dictum electum consensi Ego thomas [illegible] omnibus predictis [illegible] et in electum dictum consensi
[illegible] predicti monasterii et in prefatum electum consensi et hunc decreto me subscripsi. Ego Andreas Zawistanus predicti
consensi. Adhesio [illegible] omnium et singulorum fratrum monasterii prenominati
[illegible] Swantoslai de Michow publicus imperiali auctoritate Notarius quia predictis omnibus tractatibus [illegible] et in electione huius
consensi omnium fratrum quo modo et forma scrutinio [illegible] elegerunt et assumpserunt scrutatores quatuor de quibus supra
confirmacioni et creacioni communiter ad hoc omnes prestito consensu inquisicioni votorum primo [illegible] fratres per modum scrutinii
votorum sic ut supra scripta sunt deposicioni collacioni publicacioni et ex eisdem votis facte electioni et eiusdem per unum compromissarium
supra nominacioni publicacioni ac per omnes fratres et electum approbacioni aliisque omnibus et singulis dum sic ut premittitur Anno mense
[illegible] agerentur et fierent una cum prenominatis testibus presens interfui eaque sic fieri vidi et audivi. Ideo hunc decreto et in
[illegible] manu propria scripto me subscripsi Manu et signo solito meis ac appensione sigilli conventualis ad roborandum predicta
[illegible] requisitus in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum
[illegible] Ego Andreas [illegible]
[illegible] hunc decreto me subscripsi. Ego Laurencius plebanus de [illegible] monasterii et
hunc decreto me subscripsi. Ego Stanislaus [illegible] de [illegible] predicti monasterii et in dictum electum consensi et manu
Stanislaus [illegible] predicti monasterii et in dictum electum consensi et manu propria hunc decreto me subscripsi
[illegible] monasterii et in dictum electum consensi et manu propria hunc decreto me subscripsi. Ego Johannes [illegible]
[illegible] electum consensi et manu propria hunc decreto me subscripsi. Ego Petrus de [illegible] predictus monasterii
[illegible] hunc decreto me subscripsi. Ego Paulus plebanus de [illegible] predictus monasterii et in dictum electum
decreto me subscripsi. Ego frater Johannes arcium liberalium Baccalarius [illegible] de [illegible] predicti [illegible]
[illegible] et manu propria hunc decreto me subscripsi. Ego Johannes [illegible] predictus monasterii et in dictum electum consensi
[illegible] Ego Martinus procurator predictus monasterii et in dictum electum consensi. Ego Andreas [illegible] predicti monasterii et in dictum
[illegible] predictus monasterii et in dictum electum consensi et manu propria hunc decreto me subscripsi. Ego Petrus [illegible]
[illegible] monasterii et in dictum electum consensi. Ego frater [illegible] administracionem spiritualium ac regimine temporalium eiusdem
[illegible] curam animarum et administracionem [illegible] sancte obediencie et sub excommunicacionis
[illegible] committere [illegible] vobis [illegible]
[illegible]

I

... munus bndicionis institucionis et
... curam aiarum et administracionem spualium et tpalium eidem committentes veluti ad officium ... Reuerendissime primati ... dinoscitur plene
... bndictione accepta velut pastor ydoneus omnibus et singulis sibi subditis preesse valeat et prodesse Nos quoque et alii sibi commisse sub eius

N. Inv. 668

668

IV

[illegible] reverendissime primati [illegible] munus benedictionis institucionis et
curam animarum et administracionem spiritualium et temporalium eidem committentes veluti ad officium [illegible] reverendissime primatis dinoscitur pertinere
benedictione accepta velut pastor ydoneus omnibus et singulis sibi subditis preesse valeat et prodesse Nos quoque et alii sibi commissi sub eius

V

... reuerendissime paternitati per presentes presentamus ... munus benedictionis institutionis et
xi . curam animarum et administrationem spiritualium et temporalium eiusdem comitatus veluti ad officium vestre reuerendissime paternitati dinoscitur pertinere
benedictione accepta velut pastor ydoneus omnibus et singulis sibi subditis preesse valeat et prodesse Nosque et alii sibi commissi sub eius

VI

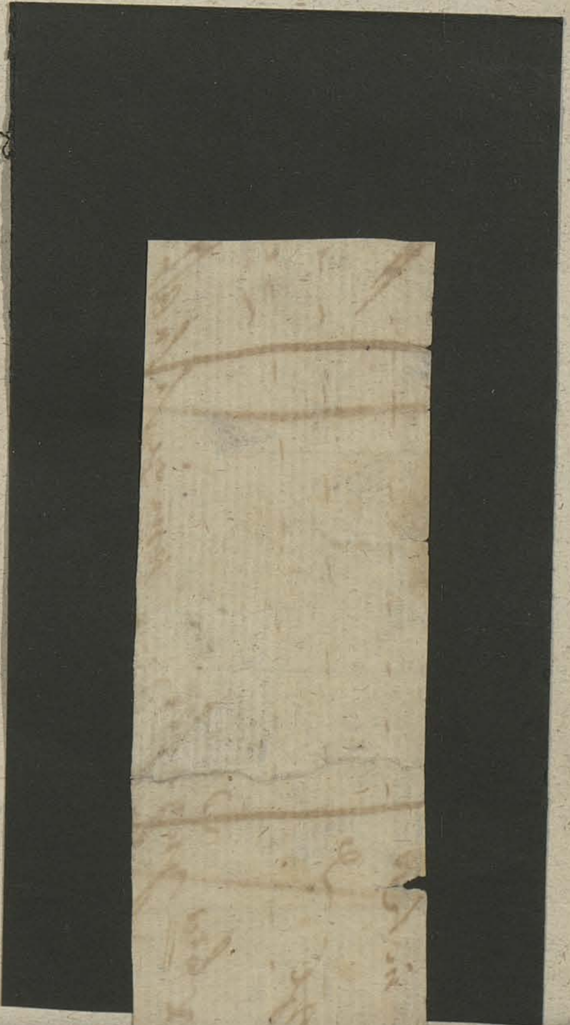
a reverendissimo primati [illegible] reverendissime primati presentes presentamus munus benedictionis institucionis et
vi . Curam animarum et administracionem spiritualium et temporalium eidem committentes veluti ad officium [illegible] reverendissime primati dinoscitur pertinere
benedictione accepta velut pastor ydoneus omnibus et singulis sibi subditis preesse valeat et prodesse Nosque et alii sibi commissi sub eius

[redacted]

[illegible] [illegible] [illegible]
gratuitis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] collegissem et tame:
a que in honoribus sepe positus
pro explicandis negociis qualitate
confuderam in unum corpus redi-
gere suadebat ut venturis
posteritatibus et laborum meorum
molestias quas pro generalitate
commodo susceperat et sincere
conscientie inculta commendationem
ducebat cognitionem quod michi
penitus fore contrarium videtur in
ipse desidia multiplicata supp-
licatione putabam. accepturus quod
a legentibus minus insipida
dicebam. dixi illos flacci dicta
recolere qui monent quod preci-
pitata conscripta [illegible]
frequenti celeritate luctabis vi-
tare corrigere et reddit me
in periculo perficere dicto [illegible]
agregatus est qui cum sensibus
dictis pro mora [illegible] committitur
aut [illegible] inter occupationibus
occupatus loqui nobis quidam
est solens ornatu que [illegible]
tenit indoctos. Nam quamvis
ad scribendum vacat antonius
in [illegible] monita [illegible]
[illegible] ut [illegible] clamoribus [illegible]
et festinationi nimia [illegible]
[illegible] tantus [illegible] [illegible] alter
nos [illegible] insidiose inter-
pellatas [illegible] alter
[illegible] mole castigat alii
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] colloquium [illegible] copiose
[illegible] [illegible] possimus [illegible] in
[illegible] [illegible] noctes multiplicatas

[redacted]
[illegible] noverint
Simul quod dignitati accusationes
publice [illegible] possessionem semper
[illegible] Ab hac enim [illegible]
flagitia [illegible] Ab hac victo
querunt sine [illegible] tempore
[illegible] Hinc et vel solum [illegible]
[illegible] ponderibus adiectum est [illegible]
[illegible] leges [illegible] sunt [illegible]
[illegible] imponere [illegible] ad ipsa [illegible]
gratiam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] enim [illegible] spacium
[illegible] labori [illegible] qui in
unum [illegible] [illegible] utilitas
generalitatis [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] otii temporis [illegible]
[illegible] cogitatio. Et [illegible] me
[illegible] [illegible] [illegible] Illa
tibi [illegible] [illegible] honoribus [illegible]
[illegible] imponere [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nulla [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ab [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] colloquia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] nomine ut [illegible]
[illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] labor [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] tibi ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] si [illegible] tanta
[illegible] [illegible] [illegible] legendi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
labor [illegible] sine aliqua offensione
poterit edocere. Et [illegible]

...ni · Curam animarum et administracionem spiritualium et temporalium eidem committentes veluti ad officium ... reverendissime paternitati ... minus ... et
... benedictione accepta velut pastor ydoneus omnibus et singulis sibi subditis preesse valeat et prodesse Nos ergo et alii sibi commissi sub eius

Cum
diser
totum
aut
communium huius sermonibus aut
gratuitis beneficiis g
ratiam non [illegible]
inmeritus collegissem et tamen
a quibus in honoribus saepe positus
complicata negotia quae
confeceram in unum corpus redi-
gere suadebant ut ventura
posteritas et laborum meorum
molestias quas pro generalitate
commoda sustinebam et sinceram
conscientiam indubitanter agnosceret dictionem
dicebam dictationem [illegible] mitti
parum prae contraria ut quae in
ipsa [illegible] festinatione [illegible]
putabam accepta quae
a legentibus viderentur insipida
dicebam Horatii Flacci dicta
recolere qui monet ut prolixa
diu cogitatione pressa [illegible]
[illegible] felicitate [illegible] vi-
[illegible] et recolere me
in [illegible] [illegible] semper
agere qui aut [illegible]
[illegible] committi
aut [illegible] occupationibus
conplicatus loqui nobis quidam
[illegible] senatus [illegible]
[illegible] [illegible] Nonus annus
ad scribendum reparat autoribus
in hac [illegible] memoria [illegible]
[illegible] clamoribus [illegible]
et festinatione nimia [illegible]
[illegible] tantum [illegible] parat alter
nos [illegible] insidiose inter-
pellator [illegible] alter
[illegible] more castigat alii
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] constitu-
[illegible] eloquium [illegible] copia
[illegible] possimus [illegible]
[illegible] noctes multiplicatis

cura circumvolat me dum ali-
monia civitatibus quae [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod
[illegible] [illegible] [illegible]
tias et in [illegible] semper [illegible]
[illegible] non sufficit [illegible] mili-
tibus [illegible] nisi [illegible]
assiduitas videatur exigere [illegible]
[illegible] nobis [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible]
qua [illegible] illi [illegible] me
[illegible] fatigatur [illegible]
[illegible] [illegible] noverint
[illegible] quod [illegible] occupationes
publicae [illegible] [illegible] semper
[illegible] ab hac enim [illegible]
flagitia [illegible] ab hac [illegible]
[illegible] sine [illegible] tempora
[illegible] hinc [illegible] solum [illegible]
[illegible] [illegible] adiectum est tam
[illegible] leges [illegible] sunt [illegible]
[illegible] [illegible] ad ipsas [illegible]
gravem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] enim post spatium
[illegible] labori [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] utilitas
generalitatis [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] in-
[illegible] otii tempore [illegible]
[illegible] cogitatio Et [illegible] me
[illegible] [illegible] [illegible] illa
tibi [illegible] honoribus [illegible]
[illegible] imponere [illegible] indices
[illegible] [illegible] [illegible] fa-
[illegible] [illegible] [illegible] ge-
[illegible] ab [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sublimi-
[illegible] [illegible] [illegible] re-
[illegible] [illegible] collegerunt
[illegible] [illegible] parte in [illegible] pub-
licum [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] sit otiosi [illegible] tu
[illegible] labor [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] tibi ad suffragium
laudis [illegible] si [illegible] tanta
[illegible] [illegible] legendi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
labor [illegible] sine aliqua [illegible]
poterit [illegible] Et [illegible]

quis me alternatim ... iactatos
doctos illos quos sue in fugitiva
scilicet congnitus feliciter adiunxisti
inde quod salva fide ... sencire
dissimulare non potere tantare:
quem beneficia si potere ignorare
sensi malignitati ... confirmationem
credi Volo quocirca ... mas ...
silencii denotare qui te presente
... illustres dignitates
accipe ... enim illos assumpsisti
vera tamen describere et quod
me istoriam colore depingere
quos si celebrabis posteris tra:
das absolvisti consuetudine ma
iorum moribus ... meritam.
Demum maiores ... ante
state ... ...
... legibus ...
Et adhuc dubitas ... quod tante
... possent ...
... et ut ita ... spe:
tem ... te ... dicas
... possit ... colligit
... dissidem ... ...
... moribus ... invenim:
... ego ita ... tercio
arbitrium ... quod ... archipano
pastore ... auctor ... po:
sterita ... ...
... ad commendacionem ... ...
... regimine ac regibus ...
... quadrinis libris ... ...
... ...
... in illis ...
... eventu ... ambiguum ...
... ... qui ... cognoscebas
... ...
... ... in ... meam
... ... tamen ... potuit
tua ... ... affliccionem tui
pati ... ignoscite ... legentes
Et si ... ...
... ... multiplicare quod
me ... tua ... videntur
... qui me ... ...
... quod in ... magis et
... ...
... me ... in ... ...
... ...

libros de remediis composui
ut quemque ... tanta de
legentur libello tractatum et offe:
racio tua reperiat animus sin
tenditur ad ... aut suffi:
cientie passi non sit quod nobis ...
... in ... ...
... ... virtutes ...
... ... subitum ut
... ibi ... videatur
... quod ... alio secundo et
septimo libro formulas ...
Ut ad ... ... dignitatem
et ... in angusto ... libe:
... ... con:
veniet a ... quod ... per ...
... ... que apta ...
... ...
... ...
... ...
... nomine ... ...
... ...
... qui ... ...
... amore ... ...
... ... mediocri ...
... ...
... ...
... ut ... ...
... ... placeat ...
... ... apta:
ri ... et ... possim
... ...
... ...
... antiquitas ...
... ...
quod non magis ... ...
... ...
... ...
... ... quod
ad ... ...
... ... et ut
varietas ... ...
... ... ab una ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...

tantique subsequentium confirmationi prebe-
alia vero levi cogitatione perficere
ut merito variarum qua[m] [illegible] constantia
[illegible] constat. Et ultima sexti
vita regula accepisse [illegible]
antiquis ita addidisse rescri-
ptum multa dictata [illegible] prefecture
simile et non [illegible] primitus
[illegible] pollicetur
omnium [illegible] nobilitatis
que in animo [illegible] nos
non arguisse [illegible] limitum
speciales [illegible] nostre [illegible]
qui leges [illegible] nostre
[illegible] et nostre deputationis
[illegible]
[illegible]

Tituli primi libri

Oportet nos
clementissime
imperator
pacem que-
rere qui causas
iracundie
cognoscimus
non habere. Tunc ille moribus iam
te obnoximus qui ad iusta deprehen-
ditur imperatus. Omni quippe re-
gno desiderabilis debet esse tranquillitas
in qua et populi proficiunt et utili-
tas gentium custoditur. Hec est
enim bonarum artium mater, hec mo-
rtalium genere reparabili successione
multiplicans facultates protendit,
mores excolit, et tantarum rerum
ignarus agnoscitur qui eam minime
quesisse sentitur. Et ideo piissime
principum potentie vestre convenit et
honori ut vestram concordiam querere
debeamus cuius adhuc amore proficimus.
Vos enim estis regnorum omnium pul-
cherrimum decus, vos totius orbis saluta-
re presidium, quos ceteri dominantes
iure suspiciunt, quia in vobis sin-
gulare aliquid inesse cognoscunt. Nos
maxime qui divino auxilio in re
publica vestra didicimus quemadmodum Ro-
manis imperare equaliter possimus.
Regnum nostrum imitatio vestra est, for-
ma boni propositi, unici exemplar
imperii, qui quantum vos sequi-
mur tantum gentes alias anteimus. Hor-
tamini me frequenter ut diligam
senatum, leges principum gratanter
amplectar, ut cuncta Italie
membra componam. Quomodo potestis
ab augusta pace dividere, quem
non optatis a vestris moribus discrepare

Addidimus etiam venerationem romane urbis affectio, quam a ciuitate segregari nequiuerunt, quem se nominis unitate coniunxerunt. Quapropter illum et illum legatos affectio ad serenissimam pietatem vestram destinandos esse credidimus, ut sinceritas pacis quae causis emergentibus cognoscitur fuisse violata, detersis contentionibus in sua deinceps firmitate constituta permaneat. Neque enim vos pati credimus inter utrasque respublicas, quarum semper unum corpus sub antiquis principibus fuisse declaratur, aliquid discordiae permanere. Quas non solum oportet inter se otiosa dilectione coniungi, verum etiam decet mutuis viribus adiuvari. Romani regni unum velle, una semper opinio sit. Quicquid et nos possumus, vestris praeconiis applicetur. Credimus praeterea salutationis honorificentiam praeferentes regna [illegible] te deposituros, quae sustinebat mansuetudinis vestrae gloriosissimam caritatem, quam ergo speravimus, semper sed et aliis non credimus posse contendi. Reliqua vero per praesentium latores sacratati vestrae suggerenda commisimus, ut nec epistolare sermo extenderetur in longum, et in aliqua utilitatibus vestris dimisisse credere mini.

Theodoro senatori minatur si non debito tempore sacram vestem attulerit conchiliorum sanguine tinctam

Simile Stephani insinuatione comperimus opera, quae nos volumus necessaria confirmari, excepto magistri labore, pendere. In quo tincturam sublucido pallere abhominanda penitus infecta ... [illegible] tardare Theodorum cum aliquem promisse neglectum, ut ante vermes illi sacri tardius pastibus toteis saciati, velut rima ... nimis ebrietate rubuerunt ante ... nec non enim anni rexerint ... mirare pretiosissima qualitatem ... si presentator ... nimirum in melius concilia ... celeriter concedis, apto tempore accersiri ille neque bimus generationis florentes

semper purpureo decoratione solii ... tincta caritas ... imbrem ... flammeo liquore lavasset. Color nimis lepore ... obscuritas rubens, nigredo sanguinea ... gratie distinguit dominantem ... et praestat ... ut conspicui ... [illegible] ... nocte tenebrae ... et se per spatia tam longi temporis ... qui solet ... tam proprio vincere ... affluere ... pene ... mensibus ... a vitali ... sanguine ... nobilis aliquid spirat horrore. Haec enim infecta ... perseverat, ut nesciatur ante ... qua vero ... possit absorbeni ... concilior ... vindemia ... culpa ... artifices erit ... copia ... fontibus ... moderator ... tempore ... veritate ... omnia ... in illa parte ... solemnitas ... cogitatione ... neglige ... in tali veste ... tot artifices tot nautas ... tot familie ... comitatui ... perscriptor ... ut regale opus ... arbitrare ... tua ... negligit, quod et in provincia ... vexat, et ad comitatum ... venire faciebat ... circa ... salutem ... tangit affecto ... Hydruntinae ... ... qua ... dare ... fortuna, quod ... aliquid ... qua facili ... impendio

---

Curam animarum et administrationem spiritualium et temporalium eiusdem comitatus velud ad officium ... Ordinacione accepta velut pastor ydoneus omnibus et singulis sibi subditis prodesse valeat et prodesse

tu famē tamē amida in [illegible]
littore picata conchilia impressi
magistratus contulisse [illegible] illa mulier
huiusmodi sanguineum distinentia co-
ra omnibus imitabili colore tinxerit,
et cum sit morbus de hominibus accasiones
respexerit ad cuttes [illegible], tua sua
meditatione [illegible] praecipue nos
decet nobile [illegible] qui mediocrem
nostram [illegible] [illegible] a [illegible]
decorem [illegible] auctoritate [illegible] gratia-
rum. non antiquitus [illegible] [illegible] in-
genere novella [illegible] [illegible] quo
si quis te patria[m] [illegible] implere
[illegible] [illegible] [illegible] necessarie cognosce[re] co-
pererr

[illegible] illustri alicui patricio conceditur dignitas patrio natus.

[illegible] suo fruatur honore quod est [illegible] lauda-
bile non de simili probatae co-
scientiae fasces tui gratiam
animo dignitatis summa [illegible]
quamquam simus [illegible] [illegible] con-
spectibus [illegible] sentibus [illegible] [illegible] [illegible]
tuae [illegible] a [illegible] tuo [illegible]
[illegible] [illegible] concessio est, quam [illegible] no-
bilem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
summa [illegible] si equalitate [illegible] est
[illegible] [illegible] [illegible] si temperantia [illegible]
[illegible] [illegible] moderata attigit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quasi meritorum [illegible]
[illegible] qui [illegible] meremur [illegible]
[illegible] [illegible] virtutem [illegible] enim [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] meruisse [illegible]
testimonia ubi [illegible] non [illegible]
suscepta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] actibus [illegible] sunt, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] qui te no-
stre [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] tui [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] animis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cognoscatis [illegible] ipso [illegible]
imperii, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fluctuationes
[illegible], et negligere [illegible] [illegible]
ipsa nominatis patent [illegible] [illegible]
tuo [illegible] ab [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], nos
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] non potest
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] meruit [illegible] [illegible] omne,
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] publica privata

[illegible] commoda [illegible] arbiter [illegible]
[illegible], et [illegible] tempore neglecto [illegible]
[illegible] [illegible] more [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] vel [illegible] auditu vel
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] tibi
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] quia sit
facilius [illegible] ad [illegible] ut soluta [illegible]
[illegible] possint [illegible] [illegible] a-
[illegible] [illegible] nos [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] nos [illegible] [illegible],
[illegible] tibi [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] absolutum [illegible] te [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] gloriosum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nos
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Italie
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
tibi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] aliis est [illegible] tibi sit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] qui ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad meliora [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] urbis Romae et [illegible] in sinum suscipiat collegium dignitate patriciatus [illegible]

[illegible] quod [illegible] consti-
ti [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
ut libertatis [illegible] [illegible]
videat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dignitatis imperatorum

ut quemadmodum in uobis summa gratulacione
expetit, meis uerbis laudibus applica-
rem, licet maxime desideranter appe-
tiuimus, ut collegium nostrum accederet summe
dignitatis, cum decenter auctoritatem pa-
trie donarunt qui aulica potestate accre-
uerunt hos uiros nostra presentia nichilo
minus decorare gaudemus inuente
in quibus uelud signata honoris uel-
tibus clementia uere senilitatis comites
Hinc est quod Cassiodorus senator ac ma-
gnifico uiro papie in republica clari-
tate notissimo patriciatus dominus pro ma-
iorum suggessimus, ut quo honorem
magis nominis delegaret incitamentum
Tum non fragili felicitate prefecturis for-
tune lucis ad apicem fastigii prestitus
successionibus euolauit sed cum crescere
solent uirtutes ad summum fastigium
conscendit gradibus dignitatum. Sume enim
ut status amplificatur integritatis connexe
uirtutis mole fundato est. Ubi non di-
rectionum infinite cumulus nouitate
uicio dei incole euacuauit, si absoluere
finato uestigia imitacio uenerit ideo
Tum magis demeretur successu languidus
in gaudere suscepto exemit conspicue
laude, quemadmodum proferat dignitate Tum
primatus ordinem describimus, et ideo
cum honorem monita insitiae infusa re-
ferramus, uenerit tota clementia ut aetate
et instituere monimentum et docere ...
proles Cesaribus ante ... extimasse gt in-
notescit, ... sibi et ... quisquam
...
...
gremii complere te uides ...
presidium ... senilitate merui cum ...
... ambitu suffragio cum ...
paratus ... ...
... cum auctoritate ... consilia
non inspectat, quando ... tunc ...
in sacrumque cum ... indicionis
... itaque ... presenti
rege gymnasiis ... emerite
laudibus ... palladia ... peruenit
Memini enim et ... ueteri-
cum uero memoria ... ...
... Floriano ... ...
... et ... in ... ...
... ... uicia ... ...
... ... est
... ... ma-
gna potestate ... ...
tuta ... ...
... Maiora ... ... sibi

optari, ... modestia ...
magis exhibuit ... quam potestate ...
gratissima ... ut ... ... summa
potuit ... ... ad ... ...
... ... gau-
diis ... compendia ... ...
... et ... ...
... tunc ... ...
Romulus ... ...
se gloriosa ... ... tamen
magis ... ...
... ... cum
paratur qui ... ... potuisse
... ... itaque ut ... ...
... ...
... ... fa-
stidiosus ... ... amator
... ... non ... illi ...
... ... a ... ...
... ... enim ... a-
nimi ... ... et
... ...
nobis ... ... qui patres ...
... nobilissimos ... ...
Cassiodorus ... ...
... ... et ... ...
... ...
... ... laudata ...
cum ... ...
... ...
et ... ... possint
cum ... ... Valentiniano pri-
... ... et ... ...
... dignitate honor ... ...
... ...
... ... in quibus ...
... ...
ut ... ... animi ... ...
... ... re pu-
blica magis ... ...
... ... et
... in republica ... ...
... parte consilii ... ad
... ... potentem ...
... filio ... ...
officio ... non ... ... ui-
... ... impe-
rium ... ... et mina-
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...

tum competebat patre tuum regno di-
tissimo nostro fecit. Exigebat consci-
entia rerum timentes, ut imbecilles
sint crediti, qui legatis tibiis
videbantur armari. Hac parte retulit de-
fensatam, et tu legato quibus perfecit
domini mentes, qui in gratiam concepta
quiete reducta optata. Mox ho-
nore illustri quo redibunt bona,
eiusque arbitrio conferat ex illa
patria nativa modica in ditissima
dignitate suscipiens dedicantes com-
municatos locum competent amantissi-
mam Bruttiorum regere illi non
potuit optata quiete, quam eius dedi-
cat ab omni hoste securum
tueri ab obsequio suo reliquit,
quam sibi nativam fuisse cognovit.
Avus enim Cassiodorus illustratus
honore cinctus qui eius generi non
poterat abnegari, a Vandalorum
incursione Bruttios Siciliamque de-
fensione liberat armorum ut merito
in provinciis illis primatum haberet,
quas tam saevo et repentino hoste
defendit. Debuit itaque virtutibus eius
respublica, quod illas provincias tam
vicinas Geisericus non invasit
... postea temeritate Roma susti-
nuit. ... et in partibus orientis
parentum laude viguerunt. Herco-
rius enim qui illa republica nobi-
litatibus perfectum ... honori-
bus gessit ... cor ... consuetudine
... adhibui, quod multum
orbe praeclarus, amplissimo senatui
erat optatus, itaque ... ambobus
delatam, claritate plurima radiavit.
Uno enim se tempore nobilitas vestra dis-
tendit, quam hic, quae in utroque
ordine clara esse promeruit. Hic
in provincia honorum indoles et sanctitate
probati tuetur illius nobilitate potior, o-
mnium ad se animos adhiberat. Et qui
ablatas iniuria non poterat subdi, vi-
deret magis communes beneficiis sumpti
obligari. Tanta quiete patrimo-
nii sui ... gloriatus est, ut me-
morata bona, ... regibus prin-
ceps amaret, et donatos saepius invi-
diam non haberet. Hinc est quod conlegam
te fecit Bothorum ... armat ...
Et bono institutus medio, quod appa-
rentibus accepit, ... tia ...
... Hinc ideo ... vero
... pervenit ... dignatio

ut ingressus integrat et parentum
suorum apud nos laudes posse re-
parare, qui iure praeclaro elegit
institui. Ac tu, patres conscripti,
quod nobis est commodum, honor vester,
et meritum meum, ut dignitatis acces-
sus prosperos auspicio suscipiat eius
provectus, qui sibi fecit gratiam patre
auctore. Est enim pars magnitudinis
eius eximia, ut qui nobis probabilem actionem
exhibuit, favore vestro gratuletur.

Floriano viro senatori illustri, ut in lite sua diffinitia servetur

Quamvis sint legali-
nodis finita liti-
gia, quae etiam habuit
definitio antiquorum patrum,
si ut legitimis stimulis
agitata sunt. Unde enim
maiores humanas procedas porta institu-
ta est, quae si communes revocata voluit
proterunt, in urbem ... iurgiis semper
vexabunt. Ideo spectabilitati tuae prin-
cipes affirmant, quod si ita res se
habeat, ut a partibus supplicatum est, in-
terminis anni medio in arcanis suis
controversia statutis legitimis est dis-
cussa, ne aliqua postea appellatione sus-
pensa, quae sunt decreta firmentur.
Prima se nolunt appositis negare medici-
nam, ita recolimus, et quietis non penitus
assensum. Cogi enim se ut sit quietus
qui suo vitio renuit esse pacificus.
Nam et medendi peritus invitos quosque
sanat aegrotos, quod voluntas recta in
gravibus passionibus non est, sed potius
illud appetit quod a salute invenitur gra-
vare posse sentire.

Decet principem cura
ad rem publicam spectat
augendam. Et vere dignum
est regem aedificiis
palatia decorare.
Absit enim ut ornatui cedamus ve-
terum, qui impares non sumus bea-
titudine saeculorum. Agapite, in Rave-
nnati urbe basilicam Herculis
amplo opere aggressi, cuius nomini an-
tiquitas congrue tribuit, quod in
aula conspicabili admiratione fundaret.
Magnitudini tuae studiosissime declaramus
ut secundum breve subter annexum

de urbe nobis marmorarios peritissimos destinetis, qui eximie divisa coniungant et venis colludentibus illigata naturalem faciem laudabiliter mentiantur. De arte veniat quod vincat naturam; discolorea crusta marmorum gratissima picturarum varietate texantur, quia illud est semper in pretio quod ad decorem fuerit exquisitum. Hinc sumptus subvectionis praestabitis, ne cuiquam graue imperium quod ad voluntatem volumus expedire singulorum.

Brandili (?) tutore Plutiani actionem cognovimus, in ea te quam non deceat actione versatum, et eum quem proprio sumptu iuvare debuisses, dispendio [illegible] affligeres. Affinitate quippe iunctam propria cura debuit impensa tractari; aequale gaudere... sanguinis quem [illegible] timoris gradum... Ideo praesenti iussione decernimus ut quaecumque a Neotherio propria voluntate castimo te non tam temperasse quam sumpsisse cognoscitur incorporandum, huic illi viro sine aliqua dilatione restituas. Nec nobis hoc difficile fecerit, quoniam legibus vincitur, qui fuit videmus summa moderatione temperasse. Operire enim improbo non patimur, quod est parentibus sub nostra fecit donatum. Gravissimum enim est per calumniam subtrahi, quod collatum est munificentia principali. Reliqua vero quae pro iugalis tuae assertione portionem competit, iustitiae tramite dimisisse, si tibi appellanda et dimissio, quam sub unius celebrata constat arbitrio. Sic ad nostrum comitatum festines occurrere, ut inter vos ea quae iustitiae conveniunt ordinentur. Iniquum est enim ut de una substantia quibus competit aequa successio, alii habundanter affluant, alii paupertatis ingemiscant incommoda.

Amabili executori tutori et rex pupillo lateraticas et [illegible] restituat

Decet nobis est in commune cunctos protegere, sed eos maxime quos sibi novimus defuisse. Hic enim est libra comprobabit, si auxilium largiamur in plebibus et metu eorum pro parvulis infelicibus opponamus fortuna maior principe conservet, quia in vituperatorem [illegible] cogerunt quibus se publica vota subiacuit. Venantius itaque tutore Plutiani lacrimabili suggestione comperimus Neotherium fecisse [illegible] adfectum germani sui obitum, hostili more bona pupilli lacerasse [illegible] per eos nova tarditate comperiit, per [illegible] iura quae aeclus [illegible] pietate consistere usurpata possessionibus videat. Et quod durum non est in reptibus maior impositione se moverit suspendia tardidate [illegible] ut [illegible] iussione firmamus. Si ergo est quod vero naberent a praefato possit opponi, postulatas res sine [illegible] tutori faciat sine dilatione restitui. Tunc si quid est quod per suis partibus intentio exercitatoris obiciat, legali portione praesente ad nostrum se properet venire comitatum, ut allegationibus agnitis pro nostre aequitatis consuetudine iudicemus.

Eustorgio venerabili viro Mediolanensi Episcopo ut corrigat falsos criminatores Episcopi

Ita est condiciosum reatum ubi voluit pro criminatione proximum Nec dubio decet crimine redearguere, a quo debet non [illegible] constitui. Proinde secundum regnum [illegible] collegimus, cuius [illegible] absolvit, si sinus vestigiis reperiatur. Atque ideo quod [illegible] gloriosissime considerantes Augustanae civitatis Episcopum per suos patriae falsis criminatoribus accusatum, Tamen nos honori pristino restitutum, ubi licet Episcopatum omne [illegible] in illo honore temeraria cogitatione communia [illegible] ubi si sponte accedit, aut tantum [illegible] commissis consensum. Maxime pnide [illegible] non in [illegible] vero capiunt fidem, Uescat [illegible] vitas non [illegible]. Volumus enim impugnatores eius legitima pena percelli, quoniam et ipsi clericatus nomine fungebantur ab [illegible] sanctitati vestrae iudicium cuncta transmissimus dirimenda. Satis enim est capitali multas [illegible] imponere [illegible] custodes.

Festo viro illustri atque patricio ut pro [illegible]

quasdam dubietates inter apud mercatores distinguat

Licet universis subiectis generalis sit impendenda iustitia, quia sic propositi nostri optinet dignitatem, specialiter [illegible] maxime tamen pro personis certat et viribus. Considerantes itaque illorum querelas qui sub palatii militia non recedunt. Datus enim gratuite prestatur alimonia munificentia principali consuetudinis ac quodam debito dari [illegible] domestica [illegible] et [illegible] qui me ante [illegible] reciprocare [illegible] magnis doloribus [illegible] adiuncta [illegible] tatem adquisita sunt ab illo [illegible] preter ex cunctis emolumentis [illegible] ne iterum [illegible] solidos recipere et in gravia dispendia [illegible] tractare [illegible] prudentia tua rationibus [illegible] Romanis felicitatem a conservatione [illegible] ne [illegible] appellationi aliquis de illa integritate subtrahatur. Hi enim quae appellantur [illegible] ambigua [illegible] consistit, quia et [illegible] nominis. Denique ordo [illegible] dispositio cognita sunt [illegible] et [illegible] et [illegible] Primus est [illegible] quod ante mensuras non [illegible] ante pondus excedat [illegible] amplecti cuncta [illegible] et unitatem [illegible] plenitudine [illegible] quae [illegible] esse possunt [illegible] quadam [illegible] et in se [illegible] et [illegible] inveniuntur. Accessit [illegible] conditioni [illegible] tabulata et tu [illegible] ex [illegible] et [illegible] manualibus digitis et extensa [illegible] Et quid ad [illegible] sint supputatio [illegible] amplius [illegible] augetur [illegible] animadverte arcana [illegible] [illegible] conditionem [illegible] constat nos [illegible] distinctione tuo [illegible] loqui proinde

ipse [illegible] usu celeberrimi viles esse videantur, animadvertere est quanta [illegible] a creditoribus [illegible] tollere sunt [illegible] ex [illegible] senarium solidum esse voluit, scilicet ut radiis metalli formata [illegible] rotunditas aetate [illegible] quasi sol aureus [illegible] includeret. Senarium vero quem non [illegible] perfectum [illegible] diffinivit antiquitas [illegible] sicut [illegible] gradus appellationis signat [illegible] quadrantes [illegible] in libre plenitudine [illegible] cuncta collegerunt. O inventa prudentium! O provisa maiorum [illegible] et usui humano necessaria distinguerent et [illegible] archane figurae [illegible] Merito ergo dicta libra [illegible] est rerum consideratione [illegible] nata. Aliud ergo [illegible] violare est [illegible] velle confundere [illegible] veritate [illegible] crudelitas [illegible] recedant negotiationis in mercatoribus [illegible] lateat quae [illegible] Constet pretiis pondus et mensura probabilis. Nam cuncta turbantur si integritas cum fraudibus misceatur. Militanti etenim hoc dandum est quod laboratur [illegible] si [illegible] acta fidelis exigitur compensa imminuta prestetur. Da ergo solidum et aufer inde si prevales [illegible] libram, et [illegible] potes nimirum cuncta [illegible] constat esse [illegible] aut integra [illegible] non ipsa [illegible] ex solidum. Non potest omnino nomina integra dare et [illegible] communicationis [illegible] itaque [illegible] et arbiter artis habeat [illegible] consuetudines suas, et quod bene [illegible] consignatur.

Senatori duci Retiarum ut spoliatoribus ablata restituant

Decet te honore quem gessisti nomine et moribus exhibere, ut provinciae cui preses nullam fieri violentiam patiaris, sed totum cogas ad iustitiam unde [illegible] memorari [illegible] supplicationem [illegible] principibus te assentiente [illegible] oraculis ut si vera

mancipia civibus [illegible] vecationa-
bilis nomine absentasse. Tam mili-
taribus officiis assimem tranquillitatem
promeruit diem armati et ob hoc
iustitie parte deserviunt, quoniam
et bella martia semper intendunt.
Sed nescio quo pacto assidue di-
gnitatibus difficile est mores custodi-
re modestia. Tu magis pre ceteris
a remota quam de prosperitate virtus
est assumere postulata fatiens sine
sine impermissione [illegible], ne per
dilatores incommoda eorum videtur
simplex odisse querelas.

Augemus viro illustri magistro officiorum tenentem magisterii dignitatem

Si ipsa nitor est rega-
li indutum, quam vestis
ista nisi dignis imper-
tire. Et quamquam plura
me deo favente subia-
ceat omnem quam volens
voluntate tuam meam, de ratione me-
tuam ut idem magis est estimem
elegisse, quam tuttos dignum est applac-
tiare est quam te regali dignitati sensi-
a candare excogitante, sed atque
stare tuum collegium ut honesti
laborum tui fiet premium dignitatis,
tractaris pridem ut dignius adstationibus
officiis si perenni impendar devoto
tui peregrinum officium quod senatus tra-
xit molestias ut laboribus subve-
niat alienis. In hoc campo exer-
citatus cursu nitor ad palmam pre-
mii pervenisti. Nec tamen benignitas
nostra vera remuneratione contenta
honorem geminat et cumulata appri-
nat et eo studio dona comparet
quasi omnem dedat quam prestat. Summe
igitur magisterii insulas dignitatis,
utrique animus fulgens, que nobilita-
tem fecisse constiterint decessores. Atque
vos cum indutus [illegible] suspecto agni
quam habere honoris tui honoris alteri
atque meruisti. Tamen eam desi-
deri senseximus primo sedis dignitate
declaravimus angustie [illegible] fastes
quam fastibus ad natura [illegible]
[illegible] postulatis item decenter [illegible]
[illegible] [illegible] enumeratio [illegible]
na expleat, ut et laboribus tuis
ferias inter laudis invecta medi[illegible]
desiderabiliori requies honestas tuam
[illegible] ad summam et tunc fiat
gratius laborem amoris finisse per-
terrentium inter [illegible] fructum [illegible]
[illegible] invenisse [illegible] [illegible] quos
familiaris [illegible] [illegible] [illegible] No-
sti tunc [illegible] [illegible] [illegible]
veniens menti [illegible] quociens apud nos
laudat [illegible] [illegible] quociens bon[illegible]
actibus [illegible] vite [illegible] tuo [illegible]
[illegible] loquebantur. Exemplis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] iustitie [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] principi sub [illegible]
[illegible] [illegible]

Senatui urbis Rome ut in suum collegium suscipiat dignitate magisterii fulgentem

Dignitas [illegible] [illegible]
[illegible] ad magnitudinem
donum est [illegible] ad [illegible]
compensatio [illegible]
[illegible] debitam [illegible]
[illegible] est favori [illegible] estima-
tione subvenimus, aliud [illegible]
et ad omnia [illegible] [illegible] nostra
se relaxat [illegible] [illegible] amor nu-
[illegible] [illegible] quociens [illegible]
[illegible] [illegible] qui de gloriosis [illegible]
estimatur. Tamen [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est ordinum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] magisterii honore subve-
[illegible] ut geret nomine quod [illegible]
[illegible] [illegible] dignitate tamen eum [illegible]
tot officiis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] patrocinii
[illegible] [illegible] Decrevimus itaque [illegible]
[illegible] honoribus pares, ut alterutro
[illegible] [illegible] [illegible] gloria [illegible]
[illegible] [illegible] est qui [illegible]
[illegible] invidie [illegible]
[illegible] [illegible] nulla [illegible]
malivolentie studio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] curam animarum et administrationem spiritualium et temporalium eidem committentes [illegible] prefate [illegible] muneris [illegible]
[illegible] ordinatione acceptam velut pastor idoneus [illegible] velud ad [illegible] [illegible] [illegible]
et singulis sibi subditis preesse valeat et prodesse. Vos igitur et alii sibi commissi sub eius

comes animus eius dolosus non ar-
bitrium sequitur imperantis, qui singulas
prorsus explicat voluntates. Habet
certe enim virum intuetur pate[n]te in-
ditum, ut per illius apices culmen
ad [illegible] consulat dignitatem. Sed et
passim simul adoptivum, que inexcusata
non sinebat esse, privatus feremus so-
lus consuetudinibus commodis, qui lucis
susceptus die vagatur, alter tamen eadem
claritatis gratia illuminat. Hinc ergo
precibus confecti tot multis consentiente
[illegible] favore ut excipiat, debetis
enim tamen gentibus ut eos laude vite
committere affectibus. Nam si equorum cur-
sus hominum clamoribus incitatur, et in-
flammatus manibus agitatur, ut a mente
talibus appareat velocitas, tantum
mens hominis stimulari posse credimus,
quos ad laudem amicitie natos
singulariter invenimus.

Decenter omnibus supremis
respondetur, quotiens vox
est iusta poscentium, quia
nec decet esse infirmum be-
neficiale quod largitur non
petitur [illegible]. Et to-
ta magnificentia tua, quam a Kathar-
[illegible] infesebat [illegible] faciat
annis singulis in beneficia summa per-
solvi. Nunc pro statu hac parte parata
supplices aliqua questione. Dum enim
habuerit quo nomine possessor inscribat,
ditionem sine diminutione quod debetur exsol-
vat. Ceterum et illius susceptum [illegible]
non auferimus, et in maximis
importunitatibus competentibus sustine-
remus.

Gratum nobis est quotiens
tibi estimatio demerita
magnitudinis tue pre-
stet, ut et infirmorum
auxilium et absentium [illegible] esse
[illegible]. Nam [illegible] prior [illegible]
[illegible], ut sequentibus per iustitie con-
templationem prestaret. Unde fit ut se-
ria nobis accedat [illegible] ac-
tus [illegible]. Nulla enim [illegible]
[illegible] committetur nisi de te tamen

constantia indicatur. Dudum [illegible] nuper
[illegible] devenimus ut [illegible] patrum,
[illegible] ad affectum descenderent,
qui regnum potest alius, meritis uti-
litatibus et servitiis, salutis regibus
tua benignitate vallet, ne violentos
cuiusque impetus, sublata defensione [illegible]
pacatum [illegible] cum sint minores
facultates absentium. Et quamdam [illegible]
[illegible] tractis, qui non per
animum in [illegible] persuadent desolationem
terre. Ideo quod celsitudo tua, quam
[illegible] convenit exigat
[illegible] confirmat [illegible], et quod
[illegible] est, [illegible] qui-
[illegible] celsior inveniatur.

Illud amplius nostris
utilitatibus applicamus
quod misericordi huma-
nitate concedimus [illegible]
gradus enim facultas tue
sit ditior cui committit, et acquirit
nobiles [illegible] fame neglecta ve-
ritate [illegible] est quod [illegible]
[illegible] conventi,
[illegible] maximo [illegible]
[illegible] sur-
gat, qui [illegible]
[illegible] conductores api-
[illegible]
sunt [illegible]
[illegible]
ne cogant ad integra [illegible]
quibus [illegible] commoda [illegible] dimi-
nuta. Dum nos [illegible] hu-
manitate compatiens esse meditamus,
ut quos non possimus [illegible] desolata,
[illegible]. Et cum
[illegible] infecti [illegible]
constat [illegible]. Et
ideo hac causa sublimitati tue [illegible]
[illegible], ut [illegible]
[illegible] constituerit [illegible]
[illegible]
[illegible]
infera, ne aliqua negligentia [illegible]
[illegible], qui semper nobis [illegible]
[illegible] Dominus sit nobis

tadque simplicitas damna ita nobis sunt fructuosa sicut esse compendia

Universis Gothis et Romanis territorio consistentibus ut castro edificiis muniant.

Expeditionis utilitate commoniti, quam tuam esse securitatem libentius, castrum iuxta vos positum praecipimus communiri. Quia res proeliorum bene disponitur, quotiens in pace tractatur. Munitio tunc comparata fit praevalida, si excogitatio diuturna fuerit roborata. Damna subita periculis inchoata, et male consummata loca tunc quaeruntur, cum pericula iam formidantur. Adde quod animus ipse non est in audacia promptus, qui damna sua fuerit sollicitus. Hac itaque provisione compendium non immerito maiores. Prima mens devota pacis, non de aliis cogitationibus occupari. Quapropter amplectenda est aedes quae considerationem praecipimus. Sic moram prohibes esse meminerit iussionem, quod devotos magnitudinis nostrae adiuvare. Et ideo praesenti auctoritate decernimus, ut domos vobis in praedicto castello alacriter construatis, recentes animo vestro vicissitudine rerum, ut sic nos vestris utilitatibus consulamus tempus, ita tua mea ornare vos praesentemus favente sententia. Tunc enim accidit ut et sumptus competentes vires ad penatibus congregare velitis, et civitatis nobis non sit invicta, quae propria per commoditate consistens. Tale est ergo in talibus propriis esse, cum diversissimas ma[illegible] hostis cogit sustinere imbecillis pateat, nobis tecta defendat. Tecta media consumat vos [illegible] efficiat. Sit vobis tutissime constitutis, hostis [illegible] clamibus facta pateat [illegible] stat [illegible] ceciderit fortissimi, quis [illegible] non [illegible]. Nam quis cum [illegible] potest, si tunc coeperit fabricis operam dare, aut penum condere, cum oportet bella tractare.

Domitiano et Wilio [illegible]

Sed ad interrogata super dubitatione quaesita pronuntiando sententia.

Nostros vos tales et ordinare institutionis tam aequitate placabilis esse suscepimus. Quando nolint cum delinquere, qui aliis deberi sub [illegible] colla colume, ne fiat excessum praesumpto, quod effectus ad laudabile regno nostri instituta. Et ideo ad interrogatam vestram examinis [illegible] vestrum, ne per dubitationem possit[illegible] aberrare, [illegible] quod esse [illegible] tempore [illegible] Romanum praedium [illegible] deo propitio sortem [illegible] transmisit, [illegible] Italiae nobis suscepit imperium, sine delegatoris [illegible] compulsor barbaris occupat, priori domino submota dilatione restituat. Quod si ante designatum tempus se videtur ingressum, quem possessio praescriptionis excludat [illegible], petitionem iubemus quiescere pulsatoris. Illa enim omnia in meo volumus, quae nostris temporibus praescripta damnamus. Et loci calumniandi non relinquimus, cum longi temporis assiduitas praeterit. De praesidio enim non est praesumptio [illegible] quaecumque omnino quam regio da[illegible]net, solidato sit paratum, quod longa [illegible] consumpsit. Aut sua [illegible]nitas mea quod sibi [illegible] [illegible] locum propriis meminit, praesenti auctoritate definit, ut legibus perfecta providentie finibus alligantur. Illa quibus fuit [illegible] possessa patentium, [illegible] id non mereatur esse concessum, ne pro [illegible] sermonitas [illegible] ma[illegible] pariat.

Saturnino et Verbosio viris sublimibus: ut compellant subditi fisci debita complere et [illegible] pronuntiantur.

Tributa [illegible] legale custodire compendium, quod mea clementia nobis propriis videtur esse concessa [illegible] [illegible] ita nobis devota [illegible]

[I]ndigentiam iuste fugimus, quae
fit macta extersionibus. Dominum pretiosa
res est, imperante temeritatibus. Neque
vero quandoque laudanda est. Non tamen autem ut
temporalis negligentia in Gothis defluat
aut caeca cupiditas tirones abradat.
Et ideo praesenti iussione praecipimus, ut
Adrianae civitatis curialium insinuatione
suscepta, quosque Gothorum fiscalem
detractant implere, eos ad aequitatem re-
dhibitionis arcetis, ne tenuibus de proprio
cogantur persolvere quae constat indecentes
in debito detinere. Hac ratione scilicet
servata, ut si quis contumaci vitio
maluerit inconcessa turbare, cum
multa reddat, quod ante debuit non co-
pulsus offerre. Senatus pro termino
suo inducet erecta immunita ipse
fertis non denegatur audacia.

Albino et Albieno viris illustribus et patriciis, ut in spectaculis constituant panto- mimum ad letitiam populorum.

[D]ecet nos gloriosas rei
publicae curas et rega-
lem sollicitudinem salu-
tiferis semper partibus in-
clinare; ardore principis de
spectaculis loqui, cum pro amore rei
publicae Romanae non pigebit haec
de cogitationis intrare. Romana ut
cumque possit vestimus dignum invi-
sentes estimamus. Expressimus tunc sti-
tuto sic tempore laetitia populos, ceteros
cum civitate ab laboribus incolas asserit
ex se otiosa gratia. Eius esse consuescit
spectare utique crassim insinuata
paratorum compimus. Enim et introdu-
ctum est ut populos indecore noster
seditionis turbulente, a quibus ipse
lectissimus imitari, et in eam le-
titiae publicae ad finem clamorem
prorupisse, quod utique grandem decora
non per se quantitate, ubi parte
non meruit esse commune. Et ideo
dignum est clementia nostra ab quoque
ritus aspice ut ubique possit modo
clarit lucere. Non enim verborum populea
vana maria cogitamus, si permittas
forme sedere contendimus. Senatus
clamitet magnificis viris promissionis
continentiam patricianum partes propositum

quod gloriose recordationis pater noster impe-
rator dignatur assignare. Competenti
autem non de iniuria populum regem
gubernare Romanos. Nam si honorum omni-
um pondere, pro utilitate delecti sunt,
qui honores gloriosos meruerunt capere.
Convocatis quoque spectatoribus de Hella-
dio et Thorodo qui secure publice
aptior sit estimatus, contra populi confusionem
sublata, constituat a vobis prasini
pantomimus. Senatus simplicio quidem
de spectaculis civitatis impedimus, contu-
lisse videamus electos. Hac partem
musicae disciplinae multa nominare
maiores, sed quae ore clauso manibus
loquitur. Et quibusdam gesticulationibus
facit intelligi, quod vix narrati lingua
aut scripture contextu possit agnosci.

Maximiano viro illustri et Andree viro senatori uti: tesal fabrice civitatis Romane

[D]electamur simus affectuosis-
simis studiis ad augmen-
ta civitatis. Romana nemo
sit tepidus diligere, quae habitato-
res intra se non amare. Quemque
pala sua carior, dum semper omnia
plenus fore gaudium, ubi quibus ab-
sentibus cunabilibus commorans. Senatus
vero patribus invitemus ad dona terrae
quod sponte tribuimus amplicata gratia quae-
ramus. Et ideo neque tamen sit Roma-
nis fabricis dignitati, petitis esse
vestram, si tamen ipsa constructa desideret
se probari, quam fenestra laborum suis capit
dum ad nos exposita defecit pervenire co-
gnoscit. Devotam praesenti decernimus iussione
Romanae civitatis fabricas vos debere
destituere, si labor operum concordat
expressi, sed si aperte aliquid constat
esse potius, quae non sit subruta
excelsa, de publica rei consortio ex-
pendam. Dominus vobis consule de-
prosso, ad nostra instinctum fidelissima
estimatione, ut iudicio nostro proponere
vicarium, qui est ad imaginem vitae
electa placitum cum de largitate nostra suam
servi arcere recedimus, quam in tali
negotio, et de operibus facultatibus cum
impendio posse modicus. Omnes ipse
vel arca vagantes proinde piscibus amat
et curiales fere ad cubicula dumosa

fecimus valuit tuorum quondam tempus
liberalibus sumptibus constructas fabricas
studiosa iudicatione reparavit cuncta
que antiqua ubi se noverunt effugere
vetusta eminere ostendit etate constare. Et
id legis de Roma dicere, quam iustum
est ab ipsis fabricis propter amare

Marcello viro senatori advocato fisci committitur tuenda negocia fisci

Solida laus est regie largitatis quociens competentia indulta conferimus. Nec sibi audent casus ascribere quod bone disposicionis librat examen. Crevimus ubi aptam officia contulimus. Nil debet incertum. Non enim de incognitis summam fecimus, sed de probatissimis iudiciis. Polisti siquidem forensitate multiplicium praeconium ingenium. Nosti facundiam exercitare causarum, expertus es quam suaves fides afferat fructus. Et ipsam etiam grati at corda regnancium. Nec in te speculator veritatis nostri sensus inspexit. Hiis apud nos suffragiis placere meruisti ut dignus existeres ad publicas causas, quia privata gessisti atque sub integritate servatas. Sume igitur fisci nostri tuenda negocia in utendo officii privilegiis quibus decessores tui secuti sunt. Ita ergo per medium iusticie transiturus moderatus incede ut nec calumpnia innocentes graves nec iustis peticionibus retractatores ... obnoxios redderes. Illa enim lucra vera iudicamus que integritate suffragante percipimus. Non ergo querimus superbe sed quemadmodum vincas inquirimus, equitatem nobis placatur intende. Non querat de potestate nostra, sed potior de iure victoriam, quando laudabilius apte fisci pars ad iusticiam non licet. Nam si dominus vincat oppressionis invidia est. Equitas vero debitori si supplicem superare contingat. Non ergo parvo periclo causas dirimis quoniam tue fama nostra perstringitur, cum se commoditas iniusta subduxerit aliena. Quippe fit inter mala causa fiscalis ut bonus princeps esse videatur. Maiori quippe compendio perdimus, quam si nobis iniusta victoria suffragetur.

Ceciliano et Agapito

Viris illustribus atque patriciis ut quondam litigancium actores decidat

Decet regalis apicis maiestatem generalitatis custodire gaudia, cum ad laudem regnantis trahitur, si ab omnibus pax ametur. Quid est enim quod nos melius predicet quam quieta plebs? Concors senatus tota quoque respublica morum nostrorum honestate vestita. Hinc est quod presenti iussione decernimus ut magnificum virum atque patricium Festum atque Symmachum consulem et patricium Paulinum in medio vobis quamvis se geste dicunt exortat actores, quibus per legum racionem susceptis et summatis ordo partium definiatur. Cur patricius Paulinus quidquid adversum superius memoratos magnificos viros se habere causarum pacti sorte deprimat. Nec tardari volumus in aliqua quoque parte summam. Diu vero iniunctum ostendunt esse decisa, inde quoque aliud relinquimus nisi quod debere affectui. Videte ergo tanti iudicii arbitros vos electos unde expectacio nostra equabiliter flagitat, nunc rerum relatura grate uberrimum fructum. Si presentes disceptantes quos dignos credidit non impares probat esse. Debet enim de talibus vita futura esse precipua, quibus dant presentem in moribus evidentem gloriam. Nam qui inter summos viros licet negligit absolvendam; quoque imitari reliquos sine dubitacione committit.

Universis Gothis ut procedant ad expedicionem contra Gallias

Innotescenda sunt magis Gothis quam suadenda certamina, quia bellicose stirpi est gaudium comprobari. Laborem quippe non refugit qui virtutis gloriam concupiscit. Et ideo iuvante deo per communem utilitatem exercitum ad Gallias constituimus destinare, ut sic et vos provectus occasionem habere possetis, et nos que presumimus contulisse meritis videamur. Latet enim sub otio laudabilis fortitudo et dum se probandi non est spacium

occulta est luxo tota nitorum . Et
ideo provandum sagiance nimiam ad
monendo curavimus ut ad expe-
ditionem in dei nomine more solito
armis equis rebus que omnibus necessariis
sufficienter instructi octavo kalendas
die juliarum proxime venientis moderante
omnibus deo faucte moveatis quatenus
tamen et paterna virorum in vobis
ostendatis messe virtute et nostram
pagatis feliciter iussionem producite
iuvenes viros in martiam disci-
plinam sub vobis videant quod po-
steris referre contendant Nam quod
in iuventute non disci in matura
etate nescitur Accipitres ipsi quorum
victus semper ex preda est fetus su-
os nonitate marcentes nidis pertrahant
ne molli ocio consuescant alis verbe-
rant morantes cogunt pullos
teneros ad volatum ut tales de-
beant existere de quibus possit
pietas materna presumere Vos autem
quos et natura erigit amor opinionis
provocavit studete tales filios relin-
quere quales vos per vestros viros ha-
buisse

Sabiano viro senatori ut reparent por- tum lucum

Prodest initia rei soli-
dare si valebit presumpto
ordinata destruere Illa
enim sunt robusta illa
diuturna que prudentia
initiat et cura custodit Et ideo
maior in conservandis rebus quam in
inveniendis cautela adhibenda est
Venia de initiis debetur predicata in ve-
no de custoditis autem laudata
perfecto Quod si quando est roma-
ne memoria civitatis ubi studium no-
bis semper impendere infatigabiles
ambitus erit portum lucum de-
putatis redditibus reparari iussio
nostra constituit ut xxv milia te-
gularum annua illatione prestaret
sic et portubus inchoatis qui ad
illa loca antiquitate pertinebant
qui nunc diversorum usurpatione suggeri-
tur invasi Cuncta ergo ad sta-
tuta prestationem sine dilatione facias
revocari Omnia licet nostra iussa
per sua reverentia in nullo violenda
sunt ea tamen custodiri volumus na-
vinice que urbis facie videntur ornare

Quis enim dubitet fabricam nunc ad
culmina provisione servata et ten-
denti saxo tornatas cameras
tegularum tegmine custoditas ut
antiquum principes nobis merito debe-
ant laudes servatas Cunctorum fa-
bricas dominus longissimam iuventutem
ut pristina pompa te revocat que
iam fuerat vetusta senectute
frustrata

Fausto preposito ut quedam cellia novis non gravet oneribus sed antique solutionis subiaceat

Exprobatus est apud eos fi-
dei beneficii prolixum imum
crimiibus alia sepius nostra
gremium largitate prestari
Sed sic que scelerum anni
resandi in perpetuum non merentur sit
quum largitatem nostram moderatis pre-
cibus impetravit cunctorum summos
possessorum nostrorum in modia non desunt
presumptionem transcendere Unde quod re-
ligiosi studii reverentia commone-
mur ut que dudum cellie vini
venalis versilie possitimus vale
in perpetuum renescatur Nunc quoque
illustrem magnificentiam tuam duximus
ad monendam Continuatis super indi-
ctorum onera titulorum prestata cellia
in ea summa non sentiet que
quondam magnifica viri patricii Cassio-
dori pura nobis fide et
integritate complexi temporibus est so-
luta Ea vero que a tempore benefi-
cii ad alterum nostram ab aliquibus
est translata professio que vero vini-
dicis possessoribus onus solucionis
agnoscat et illis subiaceat
functioni cuius nacta est intra do-
minium Alioquin gratia nobis aug-
menta eius esse non potest que fi-
sci dampno proficiunt sufficiat pos-
sessori compendium pensionis tributa
sunt purpure non latere lucrum
non invidia prosint est Cuncto
melius omnium moderata gerere
que nullus audeat accusare

Speciosio viro sublimi ut quidam illustres de insidiis et omnicidio accusati subeant in plebe iudicium

Si exterarum gentium mores sub lege moderantur, si iuri Romano servit quicquid sociatur Italie, quanto magis decet ipsam civitatis sedem legum reverentiam plus habere, ut per moderationis exempla luceat gratia dignitatum. Ubi enim queritur modestia animorum, si fedent violenta patricios ipsos? Nobis itaque partis ~~[illegible]~~ prasini petitione suggestum, quando ad nostri comitatum venire disponerent remedia consueta poscentes, se truculentas insidias a patricio Theodoro et Importuno viro illustri consule pertulisse, ita ut unus eorum defleat peremptus. Quod nos, si ita est, pro facti sui atrocitate commovit, ut iniuriam plebis furor persequeretur armatus, quam fovere civilis debuissent affectus. Sed quia contra iuniorum regnantis equitatem implorat auxilium, supra memoratos illustres viros presenti iussione censemus, ut ad Felicis atque Agapiti virorum illustrium vel ad eorum instantias personas te instante non differant destinare iudicium, quatenus legibus examinata causa districtius vindicetur. Sed forsitan magistros virorum loquacitas populi offenderit: patricios huiusmodi offensa dissimulanda est, tenenda ad culpam ... transeunt reverendissimo Senatori iniuriam per vos influxit? Si male optaverint, qui loqui bene debuerint? Mores autem in spectaculis quis requirat? Ad circum nesciunt convenire Catones. Quicquid a gaudenti populo dicitur, iniuria non putatur. Locus est qui defendit excessum. Quorum garrulitas si patienter accipitur, ipsos quoque principes ornare monstratur. Respondeant nobis etc., qui talibus studiis occupantur, si tranquillos optant adversarios suos etc., nolunt esse victores, quia adversarios eorum consuevit, cum se superatos turpiter erubescat. Unde ergo ira sic voluit, quod in dubio se optasse cognoscit.

Universis Gothis et Romanis ut qui habuerint saxa in agris suis conferant ad reparationem urbis

Digna est constructio civitatis, in qua se commendat cura regalis, quia laus est temporis reparatio urbium vetustarum, in quibus et ornatus pacis acquiritur et bellorum necessitas precavetur. Ideo presenti iussione sancimus, ut si quis cuiuslibet generis saxa in agris suis iacentibus invenire habuerit, constructio libenti animo sine aliqua dilatione conferat, quod tunc magis vere possidebit, cum hec utilitati sue civitati indulserit. Dignum est enim gratanter quod videtur prodesse publicum actum, ubi omnium utilitas magnitudine continetur. Et hanc precipere villa ad auctorem suos magis sit commodius reditura, dum eum plerisque ex maiore utilitate recepit. Et frequenter commoda aliena sua complectuntur, tamen vicina per circuitus glorie eriguntur.

Universis Lucristanis sub sui tu constitutis ut restituant veteres terrarum spatia que antea habuerunt

Non dubium est ad utilitatem reipublice cursum custodiam pertinere, per quem nostris ordinationibus celeriter prestatur effectus. Et ideo velud necessarie rei maior adhibenda cautela, ut equi ad currendos omnes sub constituti sunt, tempore macie non tabescant nec ieiunia laboribus subtracta succumbant, et mereant iter efficere moras, quos ad celeritatem constat esse inventos. Tu vero presenti iussione commonita terrarum spatia que veredis ante cum mutationibus suis possessorum restituat, ut nec parvo spatio ... et ipsa spatia ... sufficiat.

Senatui urbis Rome ut familia in sedicione civium corrigatur armata

Vnum enim precor conscripti
reipublice tamen talentem
et indispositi generum tanti-
lis prauitate spreta
prius est spiritus ipsorum
certa. Unde quod tamen se reminiscimus, sed
graues exercitat corporis, disputauerat
enim profectam voluptate ad dissimi-
le ultima peruenisse, ut legum ratio-
cinata constitucione prosequebatur. Immo uos
similis fuerunt armati. Et quod tellus
[illegible] mea tanta leticie prestitit,
in [illegible] audacia plectenda [illegible]
Et uos decernite me solita pro-
missione tamen primus ne paulatim [illegible]
grauiores uindicare rogatur offensa. Se-
mus quippe principes est non tam dictata
uelut punire, certa tollere, ne autem
accidit uindicando exstimetur nimius aut
lenis agendo putetur impunitus. Cete-
ro [illegible] [illegible] sanctimus ut singu-
laria senatorum familiis in inicium cede-
rent fortasse uestre ad trahat legi-
bus impetitum, ut fieri quilibet dissensa
proferatur inire ualitura sententia si uo-
cati [illegible] rerum mala fide domus
indiciis profecte distulerit, nomine suo liber-
tas amici dispendio uoluerunt, et me
inglorie quod integramus est putans
subueniendum ut honestate omni pari-
ter lata componerent, et tamen gratia reductus
moribus quererent. Cum ad primum quod precepta
mea decernimus quam uobis [illegible] [illegible]
amplectimini aut abrogata missione pen-
sata reparatur timidus [illegible] comedia
primum nullum ab spectatoribus gaudio
remouens sed seditionis seminarium radicitus
amputantes. Interesse quo me supplendo-
re ueni magis quam mediocres refugite
[illegible] familiares, qui sese in multis ini-
stri, qui honorem uestram mutare ascribere
quod delinquunt. Et dum lenitatis sue quo-
te cupiunt iram [illegible] implicare
credimus. Uos enim quos [illegible] gentibus [illegible]
nolite credule [illegible] [illegible] in causa
[illegible] Cui quando facte quod [illegible] mea
admissio in spectati arcem notitiam
deferatur, ut turpia [illegible] non

per [illegible] [illegible] luxuriam [illegible]
discrepat a pietate quod per potissimum
se nititur uindicare. Impendendum est
uolo de tamen que de legibus uenit
et potestatem uite et [illegible] triu-
phasse qui uictor permittitur a medi-
te. Inter nos quod aduersus ut satis
non erat sua armata [illegible], sed pru-
gnis se qualibet ferinda lacessebat inter-
tur. Unum primus nomen accepit. Ipse ea
bello ferream gladium [illegible] [illegible]
a quo et bellum [illegible] nominari
Romulum atque [illegible] [illegible] ferma
gestato, non et si datum est sua illi ar-
mine [illegible] [illegible], [illegible] applicatur
est quod [illegible] [illegible] posset mereri pro-
mittatis a familiis uiris in temporibus
rexi, quod adhuc dicit et in hostibus actua-
li Senatui Urbis Rome ut
in [illegible] non [illegible] sed
potius leticia [illegible] ciuitas
[illegible] uoluptatem le-
ticia uolumus esse ipsorum
ne exurge de motibus
[illegible] quod ab remissior
animi constat inuectum. Ideo enim tot ex-
perfectis omnibus subiunxi ut quemcumque
uos non sit seditiosis preceptis si pater
ornatus. Unde [illegible] [illegible],
Romae sit uox plebis certa [illegible]
audiui. [illegible] ne gaudium parum
ne de leticia precarer, hec sunt [illegible] que
culpabilis in ceteris. Nolite modo ui-
tia turbulenta contrahere, quam uobis [illegible]
abiecisse. Cetero [illegible] [illegible]
[illegible] ut si [illegible] [illegible]
[illegible] senatus uox in iusta pre-
[illegible], nomine se a perfecto uerbis
legibus [illegible], ut perfecti quilibet dissen-
sa [illegible] diuulgata [illegible]
[illegible] ut omne semen [illegible] [illegible]
amputetur [illegible] [illegible]
ob actus suas [illegible] [illegible], [illegible]
uos posse [illegible] ad [illegible]
ta [illegible]. Enim est ut animis [illegible]
[illegible] [illegible] leticiam [illegible]
est enim quod studiosius uos [illegible]
quam [illegible] ueterum disciplinam, ut
quod ab antiquis [illegible] semper [illegible]

per vos populus augeatur. Solet enim
esse vox mellifluis impleta clamoribus
et canoro sono dicta, quod ipsas etiam beluas
delectat audire. Conferti voces vocali orga-
no dulciores, et ita per quandam harmo-
niam cithara concinitur theatralis prorsus resonat,
ut tonos et sonos possit edere potius
quam clamores. Nunquam in ita rixose de-
cet quod inflata contentio subitos furores
laeti vocis gaudiis contendite. Decet
enim aliorum animi reparari per tui vero
fauces suavis audiuntur.

Agapito viro illustri pontifici ut compescat clamorem in theatro voluptatum

Eximie urbis presulem
pacis convenit esse custodem
ista a quo mandata debet
procurari melius quam que per-
tinent poterit Roma committi. Relatione
enim inter dignitatis vestre sub gaudio
presidere statutum. Et re honori tuo debes
annos adiungere quod meis adeptus es
beneficiis, tuus nihil invenisse credatur.
Et ideo te decet ne quando in spectacula
ea nasci seditionem, quod tuum nomen
populi est quietus. Sit insultandi moderata
dementibus, ut ne tacitati parcat
honesta libertas, ne desit moribus gra-
tia plena. Inuicta sit meis oratibus et
amplissimum ordinem dominus et plebem
commone decrevimus, hoc tamen quoque magne
observancie tenemus, ut si a quoquam inroga-
ta fuerit iniuria senatori, confestim legatus
temeritatis legum seueritate plectatur. Si vero
senator tunc vel immemor quempiam inge-
nuo nephanda fecit cede vocari, prolatione
relacionis transmissa vehementer inve in-
lectam penitus contineat. Meminerint
enim cuncti spectaculorum studia partes
esse diuidere, ut in practica dicant esse con-
tendens. Nec ad hoc sibi voluptatum
cohibere clamorem ut contra hostilis ira
seruiat. Tamen ne per hoc vela possit
vinum furiosa contentio pervenire Helladio
de medio voluptatis spectantium iudi-
cat, abutitur equitatem in presentem cum
ceteris pantomimis. Tamen
certi qui celebrans inter eos statuimus

exagitat primum iussionem diffinimus
ut amatores Helladii qui de medio
palatii fecerimus sine venetorum partis
studio spectandi eius veni elegerint
liber sit facultas. Sic vero certum lubrica
voluptas in variis colorum nimis sancit
fauces, studia sua ipsis tamen in
circo quam in teatro habeat spectare quam
diligit ut vix quis fuisse vetustatem se
indicet gressisse discordia

Agapito viro illustri pontifici ut
non litiget super constitucione pan-
thomimi

Est per civitas mea seu
praeterito turbae inducatur,
hoc quod pridem disposi-
cione constituit mutare
inrumpere. Aures scripturis ad albinum atque
avienum patricios viros nos continemus
dedisse precepta, ut pantomimum
prasinum per se eligeret quod prestamus
spectaculo contineret, quod nobis fecerunt
sua relatione manifestavimus. Et ideo
nunc prima auctoritate decrevimus, ut
que de super memoratis magistris venis
deletum esse constituit ei spectandi in te
partis prasini sine diminutione tri-
buatur, ut quod mea provisio compositionis
tollere ea constituit, non fiat seditionis
occasio sed quies.

Agapito viro illustri pontifici ut
non deducatur feminea ex provincia
nisi dum fuerint supplicata

Nunc feminei de ceta
prima tunc nasci possit
provincie Leona iusta
est ut meliis supra
feminitas firmat quam peregrinis ce-
rnetis studiose cupiditas cohabi-
tat alienis enim ritibus de impedi-
do quod super, et tunc de celestis cogita-
vi quod dum se eo ipsa necessitas compleuit
atque in celeritas magnificentia tua
per tota iusta que tuum cantorum
voluerint ecce faciat convenire, ut
non dum quamquam peregrinas [illegible] vel
feminarum ordo ad aliena littora
transferas, quod compesse praevalere
ad opera possint regionem convenire

Gothorum Illustri de mora
navium quam tempore apto non de
duxerunt frumenta et sterilitate terre

Cum siccitas pertinax aut
que localiter accidere solet
desertis terris torrens
visceribus nimis calore
duraret, abortivos messium fetus non
tantum edidit quam imperfecta ubertate pro-
texit. Maiori nunc studio querenda
sunt, que et in habundantia competi
consueverunt. Et ideo frumenta publica
que de Calabro atque Apulo litto-
ribus per cancellarium nostrum estate preterita
coemerat comparari, ut arbitror
venisse modo omnibus proponemus.
Sed solis reflexionibus australia signa
discurrens nec ordine modificata tum
ventosas aeris procellas commixtione
suscitat, quas ab yme quas mensibus dabunt
nostri, quod quo nomine imbrium fictas
tempestates nomina susceperint. Hinc ergo
tua mora ut in talibus tranquillitatibus ve-
locia non eam fuerint armata navigia,
cum stellarum non mereretur lunaris sidus
teri carbasa firmatur inveniuntur et aeris
sereni in fides properantium [illegible] vota
terrae, aut forte incumbente austro re-
nitentibus quam innatibus meatus navium
echinos morsu [illegible] undas liquidas
alligavit, et intra maris concha sola
prora labris suis navium dorsa [illegible]
Quarum contactus plus dicitur timere
quam congregata [illegible] elementa complere
Stat pigra ratis [illegible] allata ve-
lis, et cursum non habet cum meta accedit,
sine anchorarum affigitur, sine rudentibus
alligatur, et tam parva animalia plus
constituit, quam tot auxilia properare re-
pellunt. Ita tamen subiecta unda pro-
tet [illegible] super maris tergum navi-
gium [illegible] pace constat [illegible] miro
quam mare natare [illegible]
dum in [illegible] unda motibus [illegible]
Sed ut dicamus aliud [illegible] forte
nauta [illegible] navium tactu torpe-
dinis [illegible] torpuit, a qua tamen
dextere insurgentium [illegible] et
per hastam [illegible] vulnerata fuerat

ita manum percutientis impleat, ut quasi
vivere subito pars sine sensu aliquo
immobilis obstupescat. Accedit etiam in-
tueri quam se movere non potuit. Sed
echinorum illis [illegible] vena-
litas est conductarum morum [illegible]
cupiditas, torrendo simulato fraudu-
lenta. Quia enim pariuno studio faci-
nus ut [illegible] vindicatur
adversus. Unde magnitudo tua tum speci-
alis quod cogitatur deliberet, celerrima
faciat emendatione corrigi, ne tota
inopia non tam ad pestilentem temporis quam
nata fore nunc neglegentia videatur.

Iustiniano viro sublimi et
filiis [illegible] mortui [illegible] tuition
vallentur

Pietas personas [illegible]
de successione bonorum, ne
[illegible] patiatur
aliquo vel suspensa
dependeant. Et ideo locum te in his qua
iudicii in pedonensi [illegible] ex mea
auctoritate suscipere, ut omnia vigilanti
ordinatione [illegible] nunc gere [illegible]
augmenta. Sed enim adulte [illegible]
[illegible] sanctis viris qui
mortuorum fide non possunt obliviscimur
[illegible] nunc [illegible] te
monemus quam devotos nobis [illegible]
[illegible] non [illegible]
ad filios qui [illegible] nobis devotorum
nostre patrimonii, tum faciatis tuitione
vallari. Unde [illegible] pertinet commo-
do sublevati, [illegible] sibi gaudeant
patria [illegible] contulisse [illegible]
quod potuit [illegible] devotorum prestari. Ea ma-
nifesta nobis [illegible] tribuere quam videam
a [illegible] accepisse, et [illegible]
tas non est [illegible] parvis [illegible]
[illegible], cum [illegible] plus [illegible]

Rationi viro clarissimo [illegible] senatori
ignoscit homicidium in adulterio
deprehensi perpetratum

Cum munus homicidium faci-
nus [illegible] detestetur
auditum, et tenentiam
manu acti [illegible]
[illegible]. Ea ma [illegible] ad [illegible]

vera bonis moribus propter patrem tamen iustitie
consideratione libratus est, cum tamen fiat
iniuria nefandum scelus quod nostra de-
felicitate fortune commissum est, hic exit
detestatio auctoris si se fuerit inmoderatum
Quis enim ferat homines ad leges
trahere qui matrimonii iura constat intra
violare? contra sexus infirmus est copulas suas
quorum generatione defendere, quod omnibus
animantibus est inimicum quod naturali lege
damnatur. Videmus tauros feminas
suas cornuali certamine defendere, arietes
pro suis ovibus capitali iniuria insanire, equos
admissarios sibi feminas calcibus
ac morsibus vindicare, ita qui copulatas
sibi animas probat quod verecundia non me-
retur. Homo autem quid faciat adulte-
rium fere inultum relinquere quod ad exemplum
suum alterum cognoscitur admisisse. Ideo
spectabilitate petitorem invisis veritate scan-
dalis genialis thori maculam deprehen-
si adulteri sanguine delinisti nec sub-
sequenti crimine mortis causa iudicum
interdicis, ab exilio quod tibi constat
inflictum te suspensum alienum tuo etiam
pro amore pudicitie porrige ferrum
maritis, non est leges calcare sed
condere. Ita tamen ut si legitimus coti-
tit accusator, de facti tamen qualitate te no-
ueris audiendus, ut si uxoris per-
misisti, ceu publica disciplina respondere
Si male uictos complexus adulteros
morti dimisisti, estimatur propria vindi-
cta quia culpa si quis autem ca-
lumniatus damna conquerat, et cum ag-
nello ut assertis suggessisti tuo a vi-
taxie ac eius officio extorta consti-
terit fuisse pecunia, mox iussioni con-
uenta secundum leges ablata restituat.
Nolumus enim eos in quos potestas cadit
quos mea uisa et suprema liberat, apud
made in timendum impetum, mandamus
tibi brevem sub equali diffinitione
promamus, ut nec legibus te subtrahat
nec unum quam iura publica laborare
permittat.

Crispiano Spectabili Viro Illustri

Patricio tutori ut bona et
res orphani restituat quas
noluit meliorare

Dignum est constitutum quod
pietas invitet nec tamen
utile uideatur quod
aduersa uoluntate geratur.

Cum spectabilitas tua uirialium ad-
lestum nepotem tuum cognoscat nos
querelis grauibus expetisse, quod
res patris eius non meliorandi
causa, sed deteriorandi uoto detineas
Magnificentia quam cum iure memorato
te tenentem cognoscit sine aliqua
dilatione restitue, ut res parentum
propria uoluntate disponat. Firma et
nobis uidetur congrua esse persona
que assumpta dum libertate prestitat.
Pullos suos audaces aquile tam
diu prestatis cibis nutriunt, donec
paulatim a molli penna recedentes
adulta etate permaneant. Ambo
ut constitit firmi uolatus nouellos
ungues predam consuescat in te-
nera, ne indigeat alieno labore
uiuere, quos tempore propria se fecerit
hic iuuenes nisi ad conatum
probantur idonei, indignum est ut
ad uitam suam disponendam credantur
infirmi, et putatur domum suam non
regere, qui creduntur bella posse trac-
tare. Gothis etatem legitimam uirtus
facit, et qui ualet hostes con-
fodere, ab omni se iam debet inimico
vindicare. Agapito Viro Illu-
stri patricio ut filios causa
studiorum seruetur in urbe

Rationabiles petitiones
supplicum libenter
amplectimur, qui de
statu regali instanta co-
gitamus. Cum enim
cum dignius quod dic noctu quam assidua
dicatione uolumus, nisi ut rem
publicam ornet scientia, arma protegunt,
dignitas cui inuiolata custodiat
ueracibus itaque fragrans in sua
Campana ciuitate confluere

pallacia medio longa assuetudinis dilatione abs-
ci se ad lares proprios supplicat, cuius stu-
diorum tamquam secus filios ad Romanam
prohibuit civitatem. Quocirca illustris ma-
gnificencia tua presenti mandato iussione
in presenti urbe consistat, ut ullis
liceat discedere, nisi hic unum secunda decer-
namus iussionem. Ita enim et ullis magis-
trum processum agnoscitur et meo utilitati
custodit, quibus mora plus esse
proficua. Damnum multis ... patriam
negligere, ut sapientiam quibus possit acqui-
rere. Ulixes itaque nisi hic fecisset
in eadem forte propriis latuisset. Lo-
sapientes hinc maxime Ameri nobili-
tate asseverint, aut multas civitates
et ipsas circuivit, sed illa fundatores
fuere semper habiti, quod multorum hominum
prospera constitutionesque cognoverit per naturam
humana sic studiis laboribusque inferioribus,
ita per ocia torpencia fatuatur.

Magnifico viro illustri potestati de pro-
peracione ad bella et arte bel-
landi

Romanorum mea per moram
non debet impediri, ne quod
salubriter constat esse dispo-
situm, per tarditatem vitium
maneat destitutum. Et ideo decet distri-
cta super arma militibus que fragilitate
possit necessitas, ut cum tempus exegerit
paratiores ad imperata sufficientes
enim bellandi si non deficit, cum fuerit
necessaria non fiat. Quocirca sublimitas
tua venustis dignitatibus militibus,
ad invicem se comparandi facultas abstulit,
per meam iussionem arma necessaria preparabis.
Arma fida rei publice salus est defen-
sor armatus. Discat miles in ocio quod
perficere possit in bello. Animosos subito
ad arma non excitat, nisi qui se ad
ipsa idoneos premissa exercitacione con-
fidunt. Despicit vitulus clamia(?), quem
implerat etate robusta. Vituli in
iuvencis venatoribusque ludunt. Aves
ipsas cum ... pullos teneris in futurum

tererum si roborat primis sinistralis
ad effodeas regimen experimus
que forte contentos. Dic animi
homines nisi levent prius fuerint
imbuti, ad hoc quod tendunt ardo-
rei nequeunt reperiri. Commemor-
dia tutta parenda sunt, et aliter
timiditas non tollat nisi cum
rebus veteris novitas abrogat.

Magnificentissimo viro illustri
potestati dignissimo ut nobili
cuique dignitate concedat

Reipublica mei ordinis
circa cautiorem nobis
fiat proferre iusticia.
Et honor senatus
amamus regit
solliciti, ut veniendo celeri admittens
que non solum immo voluimus augere
cunctis, sed ornari maxime lucere
meritorum. Recitat aliquis ordo forte
mediocres senatus exprimit non
omnes probatos. Quamquam vir
inclitus nobilitatis collegas quoniam
quia et vena nobilium, quod se prim-
tat ab ipsorum moribus quia reffingit
sanguine vilitate. Cui ideo illustri-
tatis magnificencia tua fausto a-
ditu filio illustri fausti decer-
nat atribui, que pristine ordo-
ra venerabilis curie designavit.
Hic enim sapientem ... communio
sacro ordini de soluta auctoritate
iudicii. Cum gloria maior est digni-
tatis suam preces pro regali
iudicium, ornatus enim ipsorum est si-
cut solet illi diligere nos iubemus.
Et si quod ab illis cottidie petit
nos magnopere postulas.

Senatori urbis Rome
eligitur ad preceptore ur-
bane culmen

Commendacio meritorum
iusticie dicantur prodit
imperium, quod nunc que
ponere nescit, quod
quempiam laborasse cognoverit. Non
si informata tribuimus commendatus
negare possumus que debemus.
Veritatem aperit nobis exponit
animi donatos qui mereantur

ac dute senectā meliꝰ qui nobis
se in aliquo paruisse cognoscit.
Alium quidē a nobis q̄d esse dig:
tate precessit̄ eē mexinsi vt
regio lati ducis adhereres, differri
te ꝑtulit nr̄ affectꝰ, aut amare
precessit tui tam tardiꝰ impleri
vt qui patre amicitie preminū
ad senatorium ordinē ꝑvenes,
cuncta sequimur vnde fama captat
humanitas in te gemmata sedimt,
preia gemmis. instituta pclara
Duorū si vñm nobilitē complect
in te collecta plus faciat, qui no:
vinꝰ genitalis soli fortuna reple:
des, qua gl̃ia stemmat et vtut
ornetis. Hinc est q nunc te per
indictū felicit tercia ad pfectu
vrbane culmē erigimꝰ, tribuētes
tibi in ea curte fasces vei pre:
tui sunt honores. Eius nos q̄
innuēd mea veriuꝰ estimamꝰ,
cte fatebimr̄ mel te meruisse de
meo iudicio, vt illi celebri psidere
possis, quē dudum ḡnano gm
esse cognoscis, inq̄ hic est palla:
cia regie et domos ꝑprias ordinat
plexās honor commedat aqmbu
tic lac̄ e cella vinaria tueda
suscipe, sed p̄ciosa dyademata tu:
stodire. Illa que potiā tredim
ad gb̄ nada melioribꝰ damꝰ, et in:
gbusdā sustine dampna nō patim
fidelioribꝰ ꝑfecto meliꝰ appetaꝰ
Roma si lz pardere estima et
aliis secua credidisse. Si nō sincre
bonū est in dictate ppue vei
facimꝰ quā auro semp optamꝰ

**Senatui vrbis Rome q̄:
rit dignitatem pfecture
vrbane laudes v̄tutes
cius plurimas comendat
eius patribꝰ conscriptis**

Licet patres conscripti
vrmo esse geniū tue:
mea dignitatā c̄at
nobis pfite q̄d nobis
e rigorit in festiuā honoꝛ pstae

Dum cẽ cui ab vnoq̄z suscipit senatꝰ
est qui metiri. Et amo eius de vobis
estimeꝰ agnoscitis, quod viuis longo
labore compti sit ille imperemium
damꝰ, vt vri corpo meamin esse par
ticipes. Hic est enī vir qui genitales
soli electa dulcedine nobis inalui
inherere. Et licz clarꝰ esse in pria
mea th elegit suue fortuna diu:
ad gñē magtune viri nr̄e, qui pn:
cipe zangue nō tam beniuole q̄z
affine gaudebat, et q in illa regni:
blica glīa nō potuit obtinē parent
q̄ sic facilime fauet ꝯoneis, sed
h̄ omnia vinꝰ ꝯpeoit affectꝰ, vt nob
ipi p̄ amicꝰ q̄ fecisse cognoscitr̄ sen:
pere mito videamini, in vinꝰ glia
tot ꝯpcabilia finsse contecta, qui suꝑ
hac proxima fide palacia sue nobilis
confabulacōs abiecit. Vt apperas no:
vinqz reipublice tuas quas emerge:
tia rex necate suscepimꝰ, sermonis ac
suauitas ꝯtinet blandꝰ alloquio
supplicacium sedulꝰ pͦmiꝰ, accusare
nescies, comendare ꝑsumes, qui tale
se animi pn̄ite clarificauit, vt tum
apt nos dignitates aulicas mereretur
pclaras ordinacōne celsissimā sibi
militia vendicaret. Senatꝰ etc sub
pie voluptate libenter se meis aptaret
imperiis ꝯa laboribꝰ qnūs temperans
& in nelld se pte nobis dissonas. Re:
gale quere mensa comiuia ꝯemat
ornat, ibi se nobis ſtudēs reḡe vbi
nos eludest posse gaude. lz quidē
vē de eius moribꝰ est diceꝛ; cui:
ꝯ ꝯfessa ꝑbatorum sufficiat, q amore
viri iugiter eē ꝑmeruit. Id est
enī maiꝰ initiū eē glia inuenisse
regnatiuā. Id quibꝰ ꝑicias est ꝯ cuctis
optimos q eligere videntr̄ sibi initos
elegisse. Capio labores eius diurne:
acim pensantes Illegeminū dor. Illu:
stri cura vrbane pfecture fasces in:
scr. Dignitas. Huic ergo patres conscripti te:
ac celebꝰ mr̄e pclaria fac te legenis

paucte collegiis. Exit ergo vir benivolentie
clans ut tu dignitatis claritate impleatis
ad omnem cetus meritis

Senatui urbis Rome de co[n]vibus effecto qui in tumultu se delinquentes debuit corrigere

Civilitate vestri precipua nos litteris compatriota circa vos potestatis agnoscite, quibus ita videmini esse sollicitati, ut nec admonitionem patiamini committi.
Cautela siquidem parit affectum, et que studiosius diligimus maiori gratia custodimus. Hinc est quod virum illustrem Artemidorum dudum nostris obsequiis erudito prefecture urbane dudum fascibus [illegible].
Sit ergo quorundam illicitis seditionibus civitatis turbari [illegible] et minori [illegible] sim teste, et errantes vestrorum [illegible] [illegible] quod nos [illegible] delectant [illegible] in [illegible] notitia [illegible] ne quis informata disciplina [illegible] excede. Nota [illegible] nos [illegible] delegasse noveritis, ut [illegible] [illegible] [illegible] intueat. Et ergo prefecture urbane hac parte dederimus leges nos tibi [illegible] delegamus ut [illegible] fieret quod dux [illegible] auctoritas audeat ergo seditiosos et a disciplina publica [illegible] nostra auctoritate [illegible]. [illegible] gloriam [illegible] animos bona pax que [illegible] [illegible] inexpletis, cum seditionibus feda [illegible] maiori dampno civitati [illegible] quam tu [illegible] romana culpari, reparat itaque moderatio sua honesta civitatis. Pudor enim est degnare [illegible], eo [illegible] tu [illegible] principes cognoscitis vos esse, quam [illegible] [illegible] vestrorum [illegible] in [illegible].

Boecio patricio. Scribit laudando eum de peritia artium, scribit mittenda de quodam horologio

Poenitenda non sunt que a vicinis regibus per exigua gratia postulantur, dum res exigue sepe plus prestant, quam magne opes obtinere divitie. Frequenter enim quod arma explere nequeunt, oblectamenta suavitatis imponunt. Sit ergo pro republica et cum ludere videmur. Nam ideo voluptuosa querimus, ut per ipsa seria compleamus. Burgundionum itaque dominus a nobis magnopere postulavit, ut horologium quod aquis sub modulo fluentibus temperatur, et quod solis immensi comprehensa illuminatione distinguitur, cum magistris rerum ei transmittere debemus. Ornatis impetratis delectationibus perfruendo, quod nobis cotidianum, illis videatur esse miraculum. Che exito siquidem ...
cupiunt, quod legatos suorum relationibus obstupescunt. Hoc te multa eruditione saginatum ita nosse didicimus, ut artes quas exercent vulgariter nescientes, in ipso disciplinarum fonte potaveris. Sic enim Atheniensium scolas longe positus introisti, sic palliatorum choris miscuisti togam, ut grecorum dogmata doctrinam feceris esse romanam. Didicisti enim qua profunditate speculativa cum suis partibus cogitetur, qua ratione activa cum sua divisione discatur, deducens ad Romuleos senatores, quicquid Cecropide mundo fecerant singulare. Translationibus enim tuis Pitagoras musicus, Ptolomeus astronomus leguntur Itali, Nicomachus arismeticus, geometricus Euclides audiuntur Ausonii, Plato theologus, Aristoteles logicus Quirinali voce disceptant. Mechanicum etiam Archimedem Latialem Siculis reddidisti. Et quascumque disciplinas vel artes facunda Grecia per singulos viros edidit, te uno auctore patrio sermone Roma suscepit. Quos tanta verborum luculentia reddidisti claros, tanta lingue proprietate conspicuos, ut potuissent et illi opus tuum preferre, si utrumque plenius didicissent. Tu artem predictam ex disciplinis nobilibus notam per quadrifarias mathesis ianuas introisti. Tu illam in nature penetralibus considentem auctorum libris invitatus [illegible] cognovisti. Tu ardua nosse vestris [illegible] monstrare [illegible] est, mollius ostendere quod obstupescunt homines evenisse [illegible] ergo [illegible] nostrorum [illegible] [illegible] fidem tu [illegible] et aditus [illegible]. Facit aquas ex imis surgentes precipites cadere, ignem ponderibus currere, organa extraneis vocibus insonare

et pergeminis flatibus calamum complet ut
inanimata possit arte cantare. Videmus
per eam defensiones ad miraculum civitatum
subito ita fieri consurgere, ut ma-
chinamentorum ampullis superior re-
datur, qui desperatus videbatur ingenii
vi laudantes fabricae in aqua marina fi-
ctant, quae vero fuerint ingeniosa
dispositione solvuntur. Metalla mugiunt,
Diomedis grues in aere pergunt
bucinant graviter, aeneus anguis insibi-
lat, aves simulatae fritinniunt, et aves
quae vocem propriam nesciunt dulcedinem probantur
emittere cantilenae. Parva de illo refe-
rimus, cui caelum imitari fas est. Hic
fecit solem in Archimedis sphaera
decurrere, hic alterum zodiacum circulum
humano consilio fabricavit, hic lunam
defectu suo reparabilem arte illuminationis mon-
stravit, parvamque machinam gravidam
mundo, caelum gestabile, compendium rerum, speculum
naturae, ad speciem aetheris mobilitate in-
comprehensibili volutavit. Sic astra quae
eius cursu stantia, fallentibus oculis
pergere non credimus, constat quem in illis
transisse, et quae velociter currere
vadunt non cognoscis, se moveri non sentiunt.
Quale est hoc ars hominis facere, quod
vel intellexisse sit ipse mirabile. Tua-
re tu vos ... caelum rerum praeclara
notitia. Horologia nobis publice com-
pensa sine ... dispendio destinate. Pri-
mum sit ubi stilus diei index per umbram
exigua horas consumit. Unde radius
itaque immobilis et parvus peragens
quod immensa solis magnitudo discurrit
et fugam solis aequiparat, quae motum semper
ignorat. Invidere talibus si astra
sentirent, et meatum fortasse suum
deflecterent, ne tali ludibrio subiacerent.
Ubi est illud horarum de lumine venienti-
um supputare indicium, si sphaera et
umbra demonstrat ubi praedicabilis d-
estra rotatio, sic et metalla peragunt
quae sibi ... continue. Deinde me-
stimatis ... quae ... ludere,
... prevalet mulgare ... sic
ubi praeter solis radios hora demonstratur,
noctes in partes dividens, quod vere indul-
geret astris, rerum caeli ad aquarum

potius fluenta convertit, quorum motibus
ostendit quod caelo volvitur, et audaci pro-
positione contexta aqua elementa confert
quod originis conditio ... et minus se
disciplinae omnis ... natu-
ram, ut tamen possit nosse secreti. Me-
chanica ista solum est quod contrarium
appetit imitari, et si fas est dicere
in quibusdam eam nisi velle superare.
Haec enim fecisse demonstratur Daedalum volare,
haec ferreum Cupidinem in Dianae templo
sine aliqua illigatione pendere, haec hodie
muta cantare, insensata vivere, immobilia
moveri. Mechanicus, si fas est dicere,
pene socius est naturae, occulta reserans, manifesta
convertens, miraculis ludens, ita pulchre
simulans, ut quod compositum non ambigitur
veritas putetur. Haec ergo, studiosissime,
te legisse cognovimus, praedicta nobis hora-
logia ... transmittite ..., ut
te noto in illa ... parte faciatis ubi
aliter praesentiam non poteratis agnoscere.
Per te ... gentes ... nos talia no-
biles, quales legimus auctores. Quotiens
non sunt credituri quod viderint, quo-
tiens hanc veritatem pro lusoria somnia
putabunt, et cum fuerint ab stupore con-
versi, non audebunt se aequales nobis
dicere, apud quos sciunt sapientes talia
cogitasse.

Gundibaldo regi
illustri donando transmittitur
valegium Boetio cogitata

Impetranda sunt munera
quae praestant commode
parva, cum non est abiecta
quod ... completa desiderium.
Nam per qualibet parvulas res ad illud
tum tendunt, ubi cupiditas animus comple-
... magnarum salutationis gratia consueta pa-
... per ... delecta-
... horologia ...
... excedimus ...
in quo humana scientia videtur colligi
quod ... nostrae ...
... solis meatum, sine sole agnoscitur
ex aquis guttantibus horarum spatia. Pri-
mum habetote in vestra patria quod
aliquando vidistis in civitate Romana. Dignum
est ut ... vestra fru-
... quae nobis et affinitate coniungitur. Sub
vobis discat Burgundia res subti-
lissimas inspicere, et antiquorum inventa

causam per nos specialiter generale dispensat, quae animo prudentiae veri lumen expiat et, secta sapientia contemptis ceteris secta distinguat spatia diei actibus suis, horarum aptissime momenta constituat. Ordo vitae confusus exierit, si ipsa discretio subtrahatur. Vestrum deliciae quippe vita est. Ex ventis quibus conveniet habeas sentire, et nihil tale etiam conpetit humanis usibus constitutum.

Tituli secundi libri

Regi Francorum

Anastasio imperatori serenissimo felicem de Gallia et nobilissimis moribus commendat eum candidatum

Admonet nos consuetudo sollemnibus dare fastis nostrum ornatum, quum Rome terrena tunc claritate vel per amorem nominum degenerat gratia dignitatum. Et coniunctionis principum sacre memorie sacerdos Felix a consule sumat annus auspicium, porta que dierum bene venire ducatus annus introcat, faveat quoque utrique parti fortuna principibus, quibus eum nobis tradi posse optamus, quoque ut alumnos proprios ad ubera sua Roma recolligat, in venerando nobis coetu admiret gallitamen, agnoscat tunc suis sapienti sanguine decus, que non solum coronam sua nobilitatis omnis flore vestivit, novit in te reliquos fastes viros in desinire consulatus, qui longo stemmate ducto per trabeas lege temporis originarius est honorum. Non quibus honoris indole nesciat esse felice, que sumus auspiciis hinc prodit initium, que ad summa visus est festinare virtutum. Hominum indicium est serena perspicitas, tremit eum libertate provectibus, ut passi simus eum reliquie inglorium, qui ad honore reipublice meruit pervenire dignus plane largitatibus nostris, qui in ipso prelucet flore maturis moribus lubricam frenat etatem. Ac quod rarum continentie bonum est, per primatus, gravitas secta est solemnis, cupiditatis inimica saepe subiungat, vitiorum blanda contempsit, superbie vana calcat. Ita superatis expressibus de moribus suis ante visus est dare consulatum. Nos autem qui boni regiminis institutis, quos pro bonitas imperi etiam conciliat tua laus insulas praestitas candidatos ut virtutum compendia possimus provocare per munera, quoque non desistit rei studium, quae sibi nimium largius licet. Talis vos qui utriusque reipublice bonis vel discrete potestis, gratia delectari, iungite favore admirate suam cambos iudicio

dignus es clari, qui tantis fastigiis meritum augeri

Effectum Varr. Illu: consuli ordinario laudando eum de nobili genere et plurimis ex virtutibus facit consulem ordinarium

Manet insita mediocri-
mare, ut sedes constat tam
gratias collata fastigia,
magis ergo nos provocant
ad secundum premium, qui initia mea gra-
tissime meruerunt. Plerumque enim inditum
impeditur, favor aut placatur, sed complecti
dator et natus principis arbitria non
habe, ergo commendant priora posteriori-
bus donis, et firmant omnibus indubitata de-
spectionem sua precia tibi honores tribu-
gradus meus fastigium concedis dignitatum,
ut et anteriora videamur contulisse
merito et in sequentibus constantiam tenere
nostra benignitas estimetur. Non enim decimus
ingloriosus palam, qui claritate generis pre-
dicatur. Emicat summo honore gra-
tia parentes, sub imperio boni principis
dum fortuna efficiat ista quibus despe-
ret augmentum, ubi est in amore datum
prestandi propositum. Hinc me tenes ap-
basse argumenta clementie, cum sole
genitalis fortuna delecta velut quadam
eminentie in antiquam priorum connecta-
res. Excepit te in affectu, implet
beneficiis magis, fecit ergo esse votum ex-
imium [illegible] imperium. Sic enim eum
decebat crescere, qui meliora visus est ele-
gisse. Mutatur enim fortuna tua dominis
et in laude regnantis proficit, quod
subiectis accrevit. At tu pater te
hinc indulgentie prestitisti, illustra
enim honore ducatus, tanta te maturitate
tractabas ut annos leves pater
esse sub pondere, que non potuit te-
nera etate vincere fortissima vis [illegible]
Paterna enim sic complectatus que
semper nomine abstulit heredes, consignasti
amicitias, tum ad eas [illegible] studia
premisses. Talem enim facile esse, quod
sine difficultatibus prestat invenire.
Cognosti patrimonium vicinitatis instantia
nec que scripta magis bene dispositus
generatum, ubi testis est consulatus

que in tantis facultatibus meruisti, ad
que viro custoditi patrimonii procint
privata parcitas liberalitates pu-
blicas emiserint. Transisti gloriam
patris dispositione laudabili et quod
ille assumere non valuit, de imbus opi-
bus effecisti celsioris intentionis consi-
deratione, magis non appetit diu quesiti [illegible]
animi optare quod summum est. Aude-
tes enim homines facit fiducia sui, quod
se non patitur occulere, que [illegible] prospiciat.
Redegit parte transalpine familie
consulatus et acceptos favores vide-
[illegible] renovasti. Sacram urbem
tuis votis aspice candidatam. [illegible]
go adulans [illegible] vestigia ut pri-
ores tuos quos honore comparas vir-
tute vincendos. Summe itaque per
inditum quarta consulatus insignia,
dignum te tantorum [illegible] pridi
tempera largitate. Hic profecto [illegible]
est ubi premium meretur effusio,
et virtutis generibus propria [illegible] non
amare, ubi tam copiose acquiritur quam
facultatibus erogatur. [illegible] te per
[illegible] ora atque [illegible] volitare, tu
ergo te prebe, ut dignus generis, dignus
urbe, dignus meo iudicio, dignus tra-
bea estimeris.

Senatui urbis Rome vero: [illegible] candidati laudando eum super bonitate paterna et plurimis eius virtutibus atque moribus insignibus

Gaudete patres conscripti
reddidisse vobis stipendia
dignitatum. Gaudete pro-
venisse [illegible]
[illegible] imperio consu-
lares, et [illegible] auspiciis maiora premi-
tto [illegible] initia [illegible] meliora,
dum a parvis inchoat, quem in scripti-
tibus magis se admiratione [illegible]
[illegible] nobilitatis origo fuit gallicanum
[illegible] et honoribus [illegible]
[illegible] in precia. Transcendit [illegible]
[illegible] Romam [illegible]
tum gloria et amore [illegible] laboris

adornata tunc silvas legerunt. Nam
quis istis possit negare cum minus
ea habeas velut in arcana depositum
In ore quippe nimiorum est tanta
felicitas atque unius consulatu, quam abavi
voluit durare per homines, et quod glo-
riose gerit fine temporis non teneri. Ergo
ut antiquam prosapiam sanctam veterem
copia tuscianus, est additur in oculis
omnium candidati nobilissimus pater,
qui praefecturae fascibus ita profuit in-
tuscia, ut inito habeatur clarus inter
tot lumina dignitatum litterarum quippe
studiis eruditus, perpetua doctissimi di-
scipulus mancipat aetate. Nam primis ut
annis liber eloquentiam consecutus toto
se fonte doctrinae satiavit, vehemens dis-
putator in libris, amoenus declamator
in fabulis verborum novellus sator, cui
paucas artes vincere, quos exercitavit
auctores. Commendat atque studiorum bona
per benignitatis insignia, sicut in pretium
magis instanti amica superbiae, quae le-
vibus fastus comparantur, cum virtutum radi-
cibus non te affirmit quin bona morum tempe-
rantiae, qui abstinendo vitiis alios for-
mavit exemplis, rerum etiam naturam causas
subtilissime perscrutatus, catoptrici dis-
actio se mente sociavit. Digna plane
res, in qua mens honestissima conqui-
escat, quae animo semper aliqui salutari
complectitur, cui attende nulla penitus in-
grata, dum naturam rerum sibi commendat ipsa
omnia, sola tamen labilis fortuna non impa-
rat. Recta de illo meminisse nos non
sufficit, cum bona conspicere tanti
animi non variat ortum temporis. Nunc ad
candidatum ora convertite, ut patriarcharum
claritas aperte hinc recognoscatur esse descen-
sum, ut cum prudentiam patris in originem
dedisse corporibus, sed signa indicium fuis-
se virtutis. Dixerit cum ... vos ut
scitis, non aestimaturum peregrina sed gen-
tis Romana ... ipsius esse primo-
rdiis ... aggregatus, pueritiam
suam, quod est clarissime probitate indutam,
gloriosissimus dominus generalitate semper

aemula sociat, ut per domestica studia
egregia similis et publica auctoritate
stantem, et tamen omnium gratiam in prospectu
simul electionum sectator, quod et magis
raro eligi potest, tum patricii paulini
se ornat affectu, ut hinc daret mi-
rabilis consensus signum, cum ad ultimum vi-
sus est festinasse praecipuum consistat omni
studiis amicitia desiderata prior, cum
societas honorum morum talem inserere
dum affectionem concordiae pare sibi studet
esse quae diligit. Hunc ergo, patres con-
scripti, amicum hominibus tamen simul virtute re-
fulsit, vere gratiae pietate fultorem
non impar ad cumulum insignia venit.
tum et speciosa stirpe ostenditur. Legit
enim Roma fecisse fastus de membris
gallicanis, ne aut in damno suo
stirpem contempnere, aut probata studiis
inhonoraret. Impleat ergo nobilis
curia provincialibus hominibus, quod est ipsum
quod videtur esse principium. Ipse etiam ante
per tempora quadrifaria se in dignitate
composuit, ut desiderium capiet si novus
gratiam non exerceat. Favete ergo patres
conscripti augmento vestro meo iudicio, si
cum candidatus ornabit vos per futurum
quod meretur.

Theodoro viro illustri; conceditur
ut officia siliquatarii et mo-
nopolii ipsi conserventur

Delectamur vetustatis
instituto, et qui se
constitutas regulas
libenter amplectimur
Arma laus superpo-
tentibus non relinquit, quoties volunt
statuta servantur. Et ideo simplicitatem
tuam tenore comperto praesenti auctoritate
definimus, ut quicquid ad Canthprochum
siliquatarii vel monopolii titulus ex-
tente mea missione pertinuit, ad te ratio-
ne sola transferatur. Non enim calum-
niatur insidias aequitate salva praesenti
auctoritate munitus, habiturus etiam
amicula per regionibus in his quae per
indictionis titulus antefatus, una tamen
solemniter deputat auctoritas, ita tamen
ut privatis nimium negotiis tua defen-
sio misceatur. Nam quod ad aurolum decimo

contrarium iustitiae nullo sententia, quam verecunditer aliena culpa te respicit, si que tibi commisisse decrevimus, te scienti fortasse(?) tractat assumpse(?).

Fausto praeposito concedit ut praestet annonas militibus in metis gentilibus pro custodia constitutis

Cum nostra humanitas donum munificentiae videatur exquirere, et indebitis personis(?) necessariis, amore clementiae sua compendia largiatur, quanto magis in utilitate reipublicae dedicatum compendere, ubi quoque quod tribuitur donatur utilitatis amplior. Magnifice(?) illustris magnificentia tua praesenti auctoritate percipimus(?), prorogata militibus in Augustanis clausuris iugiter constitutis annonas, sicut aliis quae decretae sunt, sine aliqua dubitatione praestare, ut toto animo reipublicae compleant utilitates, quae emolumentorum commoditatibus adiuvantur. Decet enim cogitare de militum consolatione, qui pro generali quiete finalibus locis noscuntur insudare, et qui a quadam porta provinciae gentiles introitus prohibere contendunt. In procinctu semper erit qui barbaros prohibere contendit, quoniam solus metus cohibet quos fides promissa non retinet.

Agapito viro illustri patricio quod eum deliberaverint mittere in legatorem ad orientem

Probatae(?) nostrae consilium virorum perfectum requirit(?) adsequendum, ut utilitates publicae rationis sapientum compleantur ministerio. Et ideo illustris magnitudo tua deo auspicante cognoscat legatorem nos ad orientem deliberasse transmittere, cui te idoneum indicantibus iussis praestitibus(?) custodiri(?). Ut et tibi decessionem(?) nostram crescat ornatus, et multis missionibus pro te proveniat effectus, sed legationis dum(?) legatio viri sapientis requiritur, cui committatur(?) utilitas totius regni status committitur indicandus(?), inter tantos necesse est sapientissimum eligere, qui possit contra subtilissimos disputare, et in conventu doctorum sic agere, ne susceptam causam tot erudita possint ingenia superare. Magna ars est contra artifices loqui, et apud illos aliquid agere qui se putant omnia prudenter vetare(?). Pro tanto iudicio, cum ante singularis electionis dominum(?) tuum probare potuisses ingenium.

Sunhivado viro illustri comiti ut marmora diruta in fabrica murorum faciat deputari

Penes(?) usu iacere non decet quod ad decorem civitatis crescere potest. Sapientia non est sapere pro futura contempnere. Et ideo illustris sublimitas tua marmora quadrata, quae passim diruta negliguntur, ab hiis temporibus hoc operibus videtur iniunctum, in fabricam murorum faciat deputari, ut redeat in decorem publicum prisca constructio, et ornent civitates saxa iacentia per ruinas, ita tamen ut metalla ipsa de locis publicis concessisse apud te maneat verum(?) decretum(?). Nostra sic volumus ornatum urbis pervenire(?) factorum temeraria colla(?), ita privatis commodis calumniam detestamur inferri.

Severo viro venerabili episcopo ut lecto(?) pro exercitu transeunte quasdam distribuat pecunias in refusionem damnorum que provincialibus sunt illata

Cuius melius ad aequitatem nostra dirigimus, quam qui sacerdotio decoratur? Nam amore iustitiae personam nescit inducere, et diligens cunctos in quem locum non reliquat invidiae. Proinde ad capitum(?) conferentes(?) tuis praesenti auctoritate significamus per ... nostram(?) mille solidos destinasse, quos provincialibus pro ut quae(?) praesenti anno transitu nostro exercitu dispendium pertulisse cognovimus, habita taxatione(?) aestimatione distribuas, ut nulla a nostra munificentia cadant alieni, quae sua damna gravaverunt. Nolumus enim sub confusione largiri quod decet sub ratione distribui, nec quod nos dictum(?) transmisisse constat affectus suspectus tribuatur(?) ...

Fausto praeposito ex una capella(?) pretium seu stipendium sor... meriti(?)

Ad ... nostra novit humanitas, nec pro affectu vexatur(?)

sinces pl iusticie custodire benigni
quippe principis ad clemencie comodum
transferre tiranos constatur Cum solida est
vna cum quibus virtutes honorabiv cedo
no consideraret duc sequmo estimat mite
sabino gaudere vime solas menstrui
ferebamq Nunc aut tam ystrio nobis ho
nesta supplicacioni commonit assens
vt qui leticie publice muster consist
mediante castissima no dicit purgauai
Et ideo presenti missione decernimq vt
alium solus p mensam sup memoratis
equorum moderator atteipiat et publicis
rombus dictae imputari Gaudemq
enim quotiens compensat pagine tribu
ancrat qr magnum nobis comodum
qui nonulla pauperibus in qualibz tam
pacon largiminur

Speciosos viri devoti Panormitani
ut clericos constituat qui possident
spectabiles femine tam marito uel carint

Propositum regale grauatos
p misericordiam subvenire
vt tercio premum iusti
cia faciat plus amari
Nt distinxi pro sacra comunione
qua vinit vt felicitatores prolis
habeat genitalis thori rurcumda so
cietas Et id nam qinis pecca
bile facinus scelerate temeritate
insania confamare Capitule igit
spectabilis femine supplicacioni comoti
que ab viriusque suo assolebat bene
narum fuisse secretum vt eis perim
itteret de nece mariti a quo misere
potius merent potius contingeret
presenti missione decernimus vt a pre
quo ingrate amo vitiata cherimuit
omni tractata qui leni & errore
fina esse no pt legum eum constata
compp a detentatoribus consistorit
possideri sui vela faties dilacon
restitui Ne scelerati ad vasorum
iniustite fraude suam valeat com
pedia vendicare Nimmis enim absurdus
quod ut quos pecca merent consensuare
ceterum ha a valeat sibi vendicare

Provided ei qui petitio ut res mulieris conservatus seducte

Faciat eadem uno suo ubi ipsi mulieri per compunctionem redempti

Nter cetera humane conditionis
pondera coniugalis affectus
curam sibi precipua ve
dicauimus, nomineto quia
in honore esse merito, unde separato
pietatis acquirit, ac fatemur auctores
suos insequitur, exor matris transit
ad filios, et nouus infelicitatis euentu
fit dextera propter scelus alienum Ideo
iura vel diuina vel publica nexum
coniugii tanta cautela semper custodiri
vt enim sic magne constie alios affectus
in reuerencia ud hec casus sepius
vir spectabilis dalus pecibus intimauit
capitule coniuge sua de ipius penatibus
a quibus sua vita sollicitatore adiecta,
aduersus ille fomes ad imitabilitem
vitam pater Cum eius oblata nobis
sup memorate quietis sue peticion
firmat cadentes eam tuo in sacra sede
ecclesie septa refugisse reuocare marito
magnitudini tue tamen animati iuris ra
cioni perpetua contulisse unde iure se res
piciens desperat sit maiestas sibimet gra
uissimam muliere, sciens sine ipsa condemnari
Cumque vt pamper demum pasto lubrica
primum viro donare insipiens Nunc
abiecte lucra que no honesta non
viae comederat persona, qr illius vos
deus potius acquirere quam fama precari
possit auget Hanc eius pluribus precepta
dedicamus tue litterata missione respetimus
vt sup septo reum sine aliquo dubitacione
cerebat alienaro eum vers plus despedat
esse indicatum Et etiam in eius rapata rebus
sermo dotem perdidisse consulerit Cuius
enim faco no potuit preuenire et pecus emp
celeri patrantes benignum maritu

Domini pellegrinatori et fugitivo patrocinio agenti ut laus no transmittat ad loca peregrina

Desponsat mulier peregrina
famulam comertia sepulto
anno acquirat eterna alios
Antonias sinibus domus et
habitandare Italia, tuo nella in paredes
detineta precari sentire Et ideo super laudi

ebandi nullatenus mbos ad proxima transmittit
sed in usus necessarios propria dimittat sinentur
sic et in pluribus nostri consilia negocia negli-
gentia dicte videatur. Nancte itaque ne-
tulisse temporibus parvam fabricam ortatio sic-
tis commissum putabis fore si studeat vel
leviter in missa committere, in qualitate est
non in quantitate peccati Messica siquidem non
querit iniuria cum impericium sit in parvo
contemptum in omni dicte cenola.

**Quemadmodum custodis servari ut fidem
servet complecta imple commissa**

Damonem quoque pietatis studio
quedam simplicitas, sed ea maiore
que visa in suspectis notetur
ut quibus non sine incongruo
compendia gravis subeat in commodo iactu-
ram. Quod nostri temporis innatum est non decere
iusticiam ut aliquis aspecta alium gravet et
reatus sit innoxiis et convictus alienis.
Vespasianus siquidem sceleri petitum sugge-
ssit amputato sic ipse debitori probatum
in quadruplum solito venatus postulari
fidemissos seminibus tradidisse. Quo proposito
suo presumpcionem temulenta iniusticie deppri-
tate comperti simplices incorvatique omnibus
solidos onerarunt. Quoque predictum venantium
que fecerunt militum scelus prestat invi-
dia, nota solido quelibet assumens in pristi-
negocio alterius convenire ut legaliter
committi ea tunc promisisse surrexerunt
sine alia mora texgi vestitis adimpleant.
Prima melior est testem ponda suppa tradit
audacia, et quanto melius talibus impune peccandi
licentia non prohibetur.

**Quemadmodum collum ut legum vetitum
plectatur quod iocundius sint magis vetitum**

Cuius possit attingere iam electa
si pietatis normam probare esse
ficulia. Negligens levis datque
tua tragedia in omnibus magis
condicit, ne aliquid nititur quod posset vendi-
tare, si confecta summa compitur evadere
infirmitas tenuit vero ipsa professor condu-
cere, plerumque potius invenire collegas.
Quos habebunt vero fidem decimatur penas non
committit quantitas, ubi etiam illa non aims
quam amplexio copule non reprimatur ad poste-
ros, ferens tantum sermunt parates artis-
ante suo consulta non discrepat, Pragovilla

ipse erit originem. Et discrepat hac
de suo fuisse inicio, quod dictas illa sed
ficta quedam quondam prius obligare
sponte venirent a parvulis unde
laborat ipsius divinitas conquererunt.
Et tum sibi unquamque credat hac
tandem quam possent. Sed a patribus
adhuc querit et tertia etate potuit
peccata peccatorum non in medium eorum
affectum per quibus subire non renuntiatur
eorum maxima ipsa senibus tempesta-
tatibus concitata gemitorum tua non
effugit ut proximis moribus agmirat
quod ipse sobeli delinquat cum his ipse
quorum vita prius inest est natus suam
cum ea pede non mactant. Aconia
lacrimis cum requiter imitatur cinerem
tertiam temporibus letitia vexari temporibus minu-
ducens magnum prius tradidit exemplum
nam tum paretes eorum penas semper torque-
nte caracamit ut ad prios tibos que-
ndos idonei poterunt invenire plu-
rimis suis gemitus macera frigida re-
fundere estis corpora lassa efficiunt
ut donet in proximum vigore ala gra-
denta dicit prima vicissitudine cinerem
reddunt eis a paretibus parvuli re-
perunt. Sed non minus longa vita
fruantur, quam prius officia non delinqua
paradiagis certis mos est omnia perdita
effectus mater alterius dampna sarcire, ut
adoptionem aliene sobolis incommoda sine
reparent orbitatis. Sed mox ut nati fidu-
ciam certe reperunt ambulandi ad corpus
coram tum mittere. Nemini ut fuerint ma-
tura vocare commoniti, quos suos parvos
genitos appetunt, quorum ad alios fuerunt
fetibus educativum. Numquid ego non satis
sentire quam et hic prius ambigit
inesse cognoscitur Romulus itaque qui
festo suis lenitate politus nomen fedat
romanus ad vestram fractam veniens indi-
tum. Et si eum verum suis cum magistra-
sse consulatur pluribus legentibus seneat vol-
tum, Tullios co ...gas modo vero
et ...libus fructus non potest. Tuendo
venire prius et in velos destringere
qui quem ne ...ne fedelitatis se docentur.

accumbo inscriptisse
Senatus vel illustri circumscriptae dignitatis comitibus domesticorum patris sui virtutes laudantur

p Promptum mihi est dicere tenera aetate, multa futura tractare et ex paternis virtutibus plus iudicare quam cetere Certa bona eta sunt quae fide ab exordio trahi: tur. Dum origo restat, defectus quae consumet radicatis pullulare afferet etc. Cursu perhennium fontium vena vitalis et habet quod sustinet tuta mana: tia, ut saporem retinere congruum est originis nisi fortasse per aliquod viciatis fines se restat riuulis abnegaverit. Hinc est quod te magnifici patris nostri estimatorem comitis domesticorum vocatis honore proveximus, ut quod et clarum stemmate splendeat dignitate. Cuius enim vite quamvis bona futura cura non teneat. Dum gloriosi patris extulat affectuosi labores, qui studia vestri praeclarum fecit ad expetenda praelectos, quasi per moram crederet impendita praestita enim facilitudinibus eius robustissima pro quo vel pro studia sumpsit experiendo laudare. Cuncta mihi rectis circa disposuit ut ne actionatis defensis primitivis, nec contra alia praesidia facilitudo subtraheret. Superat tuta instituta et expedita providentia traxit mediocrem largiendo ad hoc etc. Commotus mihi tuta mediata et ut sic acquisitionis sui pateret, ne stabilis locus quaerimoniis inveniret. Cum ut de plurimis praedicta sufficiat, praebuit de se tota ut eligere cuius congregata virtutibus. Cumque hoc tu quibus ornamenta tuae maxime pulcherrima natalis, dignus est non tuus indigens suffragio meritorum. Favore sequendo studia quae tuetur honoribus suis sub digno suffragio proculdubio praesentator assequeris. Nobis claritas quibus ingenium suum [illegible] agitur. Cumque ergo talibus studiis anima tua vite nostrae eminentia cognoscitur, ut mea [illegible] iudicia tua tuis provectibus teneas. Tu enim a nobis exigis quod tuendo

et bonis actibus dominus cognoscit a Senatu urbis Romae de eodem et ceteris patria invita ad memoriam quam tu es in parte ad: iuvans tamen non ut suffragia sed pro causa sui domini vel ad initium regis et administrationem virtuose

Gaudium mihi est patres conscripti, eminentiae vestrae commendare conferre proposito et bone indolis viros ad instituta meliora fenum lucere benignitatis attendens. Sentimus enim per: mios opera virtutes, ut quamvis est et non ad mores summa vita ascendere tum remunerationem non exigunt, quod conscientia teste laudatur. Hinc est quod illustrem venatum tuum sine quod patris lucere illis comitis domesticorum vocatis dignitate subvenimus, ut natalium splendor nostris cumulatis honoribus ornatior redderetur. Plurimos enim patres conscripti patrum liberum et in adversitate mira fungere laudabilem. Cum sic ordinavit integerrimus parebat obsequiis ut meus pro fide dilectioni dignissimus. Nostri quae multa utique fecerat inimicus non enim ad nos vilissima suffugere cognitos migravit, ne quem domini simpliciter odium, ut aliis sibi praecaveret affectum. Expectat enim integer anima medica ne passus est sibi regem quaerere, nisi ceteris dimittis praeclarissimis. Unde sic factum est ut et libenter darem premium quod mihi fidem invenit inimicum, quem casu patrocinante precio, cum nobis redebatur acceptis, conspecto tuo cognosci potuit incunctanter. Tempore iam pene dicendus nullus est exercitum inclinatus sustinuit immobilis causa principis sui, ut novitas illius turbae potuit quae eorum feroci: tas gentilis expavit. Prudenter sed tutus est omnibus casibus ut tua anima fixe sustulit mortua humana gratiae commendator inveniet. Exequamur hominis fide, virtus ad mea merita suffinit quod suscepto animo quaerit, non aut ut remotior esset affectu tum maior ut perfectione gloriosae dignitate coniungerem, credita

sibi tota integritate disposuit ut miraretur aliquis sic simpliciter devotum, quem tam callide noverat fuisse cautum. Hoc ergo infatigabili cura ex difficillima utilitate gestum est, sub qualitate gratia publica videretur percepisse compendia certa non addendo sed consuetudine pretendens. Dum illa que consueverat male dispargi cum industria providentie collegit, censusque auctus illationibus vos addita tributa nescitis. Ita utrumque sub admiratione perfectum est ut et fiscus cresceret et privata utilitas nulla dampna perferret. Iuvat nos referre quemadmodum in tercia deputatione Gothorum Romanorumque et possessiones iunxit et animos. Nam cum se homines soleant de vicinitate collidere, sic eterim contigit, ut utraque natio dum communiter vivunt ad unum velle convenerit. En factum novum et omnino laudabile: gratia dominorum de cespitis divisione coniuncta est, amicitie populis per dampna creverunt, ut ex parte agri defensor conquisitus est, ut substantie securitas integra servaretur. Una lex illos et equabilis disciplina complectitur. Necesse est enim ut inter eos suavis crescat affectus qui servant iugiter terminos constitutos. Debet ergo Romana respublica et memorato Liberio tranquillitatem suam, qui nationibus tam preclaris tradidit studia caritatis. Respondit preclaris consiliis sic que probabili demum reverentie actio reliquerit, eo auctore tot fecisse convivia cernimus, faveat superna dispositio ut sic nos utilitas collata beneficiis muni[ficen]tiamque ita crevisse nunc dignitatis conscientias appareamus.

Honoratis possessoribus et defensoribus Tridentine civitatis, ut illa que tributa de fiscali functione sunt remissa ab eorum et solutione communitatis ipsorum absolvantur

Munificentiam nostram nulla volumus prestare dampnosam, ne quod alii tribuimus aliis dispendiis applicetur.

Et ideo presenti auctoritate cognoscite pro sorte quam Butilano presbitero nostra largitate contulimus, nullam debere publice fiscalis calculi functionem sed in ea prestatione
quam se solidi comprehendunt de tertiis illa[m] competentem esse volumus, nomine relevandos pre[sentes] inferri aliquod volumus quod alia nostra clementia remisimus, ne quod dictu nefas est beneficium nostrum iniquus tractatus contingat esse dispendium.

Bodolie episcopo super cognoscenda querela quam monachi causa

Propositum legum reverentialis est auctoritas ut nascendo tuendis nullus possit ab origine sue iniuriis obstrepare. Nec in aliud reipublice efficium, taliter qui tam prevento fuit solite nascendi, ut si cos vel ad honores transire infra venerint quod videre esse contra timore rei publice amissa tantum libertate fuere, et usque ad condicionem pervenisse postrema que minori senatui vocat antiquitas. Romanum itaque Vivianum virum clarissimum municipes collegam suos asseruisse ecclesia vestram sibi velle defendere. Unde sanctitas vestra pro mitigatione sue proposito conniventia utilitate distinguat quod reperit in querela. Et si condicio petitorum utilitati subsistit, pro impedimento minimo ius eorum ad curiam suam remeare permittat. Si vero clericatu vestro credideris in eis aliquid veraciter fuisse agnitum, ad nostram comitatum instructa persona modis omnibus destinate, que adversariorum intentionibus debeat obviare. Ternod si dubitatus de certitudine negotii convenit sacerdotalibus institutis, ut aut controversia in iustitia nunc ipse cognoscat, quod deinde iudice victus absentat. Ideo siquidem non oportet publice separari, que amatoribus eorum commode remeavi.

Universis Gothis et Romanis vel his qui portubus et clausuris presunt ut faciant vindictam de servis qui dominum suum occiderunt

Horrenda siquidem nimia detestanda scelera, et omne quicquid est tremendum execratur auditus. Sed ea maiora que hostium sanguinis effusione polluta sunt, committit se mitiore censura. Furiis enim ferat in domesticis obsidiis lesum fuisse periculis, et inventus dulce vite.

contulit unde pasti debeant defensionis
auxilium. Ideo presenti iussione mandamus
ut in famulos qui in ... domini sui
plectibili scelere trucidantes, et immu-
tata de reverentia eius furore abie-
cerunt, legum districtione vindicetis. Durum quippe
quod in auctorem pessimus servus armetur,
appetit ... dolor, pietas in animis
invenitur que ab una genitore descendit
velint ipse tamen vita et cadaver alicuius
fratre magnitudine ita efficiat totius ut nec
contrariis aliquibus prebeat infestus ... magis
accipiat vitam plurimi gerere animum ...
sequitur credit alius ore dilaniat, toto quod
sui pede ... ... subveniret
Ad ... ei parare nequeunt, quod se
... esse cognoscunt. Et ille non valet
extinguere quibus poterat vesci, suum ma-
luerunt ... qui eos ... consilio
necat ... ergo pastor ...
... qui nec potuit crudeliter
desolare pastorem. Sed ... ...
... quod domini ... insepultum.

Saioni v. c. de Ravenna mittat
... ...

... dei ... impendere
... publicas videt utilitates
posse ... Dum necesse est
hic ... sentire, que to-
ta ... Ideo presenti decernimus
iussione ut ... ...
... potest aperire, ...
... ad nos usque ...
... publica tua ...
... ... non ... ...

... ...
... ...
... ...
... ...

Johanni apparitori ut quendam
... ...

... nimis est ut ...
... sui ... industria
et tamen ...

...mum dispendium patiatur iniustum ...
... ... ad ... ...
ubi ... ... negligentie ...
... ...
... ... et ... ...
tibus viris ... in spoletane ... terri-
torio ... ...
largitas mea concesserat, ubi ter-
rena ... aquarum ... vasta
profunditas, in ... usque amodo pro-
... ... naufraga pa-
lustri ... ... , et ... utroque
... dispendio, ut aquarum ...
... meruerit, et ... torrente
... amiserat. Hic ... tardi
est in medio ... ... supra
memorate ... conditioni ...
ut si eorum opera ac labore ...
... ...
... ... auctorum ...
... ... domini ...
... ...
... ... labor est
... ac ... ...
in soli facie paulatim ... ...
... ...
... ... Quod
nos ... ... ut ...
... ...
Unde devotio tua prefata domicilia
moderata ... ... , ut
aut ... ...
aut si ... ...
... ...
... ... ut si opera ... ...
... ...
... ...

... v. c. ... ... ut ...
filios permittat ... ad ...

... esse ut ...
... ...
... ...
... ...
quos ... ...
ad ... ...
... ...
... ... ad
patriam ... ...
... ...
... ...

velut gemine affectus, et quia nephas
dictu est ut nos quoque dolorum nubila
nostra semper serenitate detergimus
hunc videam nisi pias lacrimas
denegare. Considerabilis tempore prelatus
est, qui homicidarum non fuit corporibus
interesse, dum sit se reum indicat qui
timidus iusta non prestat. Quapropter
quanto precio specialius redemit heredita-
te regnat surrexit supplicat armato
vita quam sua corpore malint ut
cadaveri debita non negaret. Atque
in cuius personis mutua se officia
prestant. Iniquum est filium genitori
genito non impendere, quos patronatus
prius talentum constituit effecisse.

Aurelio Cypriano et Theodoro viris sublimibus ut non graventur suppliciis oneribus

Decet nostri temporis disciplinam
ut qui publicis utilitatibus
fuerint suppliciis oneribus
non graventur. Nec dignum
est ut tunc ledat invidia meritis me-
ritis ordinata, generalitas figulinis
regia vobis auctoritate concessis apud
aliqua avariter impedite, ut veniam
vos ad alias actiones posse tradu-
ci, a quibus iniuncta sententia revoca-
dumque applicavi. Cessavit ergo cuncta
vos inspectorum nepharia presumptio et ob-
stinis dolis affectum nostra tollit auctoritas
cunctarumque adit cum se per clementiam
principalis obiecerit.

Senatui urbis Rome ut pro patribus non graventur

Constat senatum propter
vincendi gloria perstitu-
isse per tempora ornat
nomen romanum a no-
bis legitime institutum. Adhuc patres
estis in illo nominati principio, ut
hi filios per vos posset vita componi.
Vos enim electorum premiis vos de-
cernitis intra primatus. Ac subiectos
libenter parere ad omnia pro vos iussione
docuistis. Et ideo non decet inde stom-
pellitatorum operire, unde medicas com-
potuit effugere, quoniam clementia cun-
cordi est veromine tenere mensura

in vera notitia credidit perveniendi
ne magis ignorantia inultus opere-
ssus, sub quorum constanti errore non
potest esse pretinus. Quod si provincialium
inductio tuo relatore ad magnificam virtutem
prefectum pretorii dicta comperimus sic
prime transmissionis tempore conceptum, ut
nunc ante pars a senatoriis domibus
constet relatum, allegantes quod habeant
difficultate tenues deprimi quos decu-
erat sublevari. Confiat enim ut curatorum
inimicitias dum a potentibus contempnunt
in tenues causa grassentur, et illi potius
solvat aliena quod est durior ad propria
persolvenda multo acriora negentes. Quod
per sua quisque voluntate aliquo corpo-
ribus digne debite, quoniam tunc omnia detincta
tumalibus dicuntur infligi, et qui in usus
publicos fuerat nostra provisione comparatum
continuatus distrahantur iniuriis alte-
ro presto constituti qui nobiscum rei pu-
blice decedat ad usum sic equali ordinate
ut utraque unaquaque domus senatoria per se
destinatis prerogativis quod provincias tenuia
relatorum persolvat ante tercias in locum
suffici solebant oportere autem vitales
pedibus si illius diligenter universa com-
plere solicitate sit equali et multiplice
et necessitate conunctorum labore in equi-
gravibus rursus relatoribus sua potius da-
mna suscipere, euenidat quoque detestabilium
casus ut qui functionis propriam vix po-
terat sustinere senatorum alienis oneribus
premat infirmus. Quod nos salubria ci-
vilitate dissimulare non possumus ut si
acerbitate belli rerum suis conant oppressi
et ipsi magis perdant qui rei publice
pare sestinat. Hoc ideo nos edictali pro-
gramate in cunctorum notitiam provincialium
notitiam precipisse, ut libere prorumpat in
publicum qui se aliene functionis onere
noverit oppressum relatum a nobis iustitie
remedium, qui sese nominatim dat consilium.

Decretum Theoderici regis V. quibus possessorum singularium gravatus sentit etc.

Vanum sit querela vox dolorum
ne contineat si iniuriati et
lesus animus vastatorum
pascatur tam liberius, sed
nimio proditur qui nostra auctoritate locatur.
Detestamur enim iniustos premi, et commone-
mur tanquam nostris malis, velocius quod ad
nos pervenit quod dissimulatio patientis ab-
scondit. Accito etenim tam tuitores nos
reprimunt lesiones quam illius pietati
nostre perire credimus, quod per mediocritatem
damna sentimus. Nuper itaque provinci-
alium indicio curialium comperimus decuriones
aliquos per potentiam suas non implere
pro ordine functiones, hinc fieri ut quod
idem curiales in civitatibus pensari queritur
a tenuibus summa potior exigatur.
Emphyteuticarii denique conductores tanto multos
solidos non ordine traditos sed iniquo
pondere minimientibus fuisse questos nec
unius siliqua quam cause consuerat
solemniter intulisse, provide fit ut minu-
tis quibus nos volumus esse prospectum
imminente solicitudine tractati gravioribus
pena sentirent. Et si diu perhibes est cum
aliennis corporibus sub tenuibus vigentibus
compulsoribus, possessiones et fructum ami-
ssione privati sunt. Quos steti decebat
amputari ad Ravennensium et senatum
precepta transmisimus, et in edictali pro-
gramate diffinimus ut quisque possessor
sine tumultu gravatum se sentit in aliqua
tabulari functione ad nostre serenitatis audi-
entiam venire properet, sitque nobis solo
cognitis dispendium displicuisse fores,
cum videt confirmare sinceram. Patiuntur
nobis arbitrium nisi principis quantumvis
inde semper declarare indultis. Unde
aut sub silentio patientia dolorum ob-
durata, aut sub iustitia uter vota a-
perire. Tamen etenim nobis adhuc eligere
quod preminus expedire.

Fausto preposito de negotia-
toribus et fermentariis.

Ullis temporibus delec-
tamur iniustis, nec ad
animum nostrum pretium per-
venit quod probitatis gratia
deservitur. Respublica
siquidem inter semper equitate augetur
et tua temperantia diligitur velocius.
Confitemur scire(?) decet. Cal. io(?). Exclusere
magnificentia tuam negotiatores apulie
sive calabrie supplicationibus commoti du-
ximus instruendam, ut fermenta que
per stipendiis negotiatoribus publice co-
perat non item abcisis sub pretii
nomine solidorum quantitas exigatur, sola
si coemptio spem exigentis publicis
nostra non fuerit, ab officio vestro
suscepta modicitate fide detrahetur.
Eventum rei bonum esse legitima fiscalis
quam iniuste videtur imposuisse quos
respicit nostris. Enim iniquum est ut
vere pacti suspendium, qui impium
fecit alienum paci condicionis tenentes.
Coemptio que negotiator cuius
commune videtur inferre, ne quis au-
deat dampnata sub pretia pro bonis
exigere, et ut validius contumacia
coerceas, sub pena triginta librarum auri
predicto nostre preceptis imponimus, si quis
tamen hec saluberrima instituta au-
su temerario venire temptaverit. Pro-
pterea decem librarum auri dispen-
dio esse ferienda sub nomine mulcte in-
hibitas presumpserit coemptiones.
In illa et parte fessis clementia nostra
se porrigit ut si pensio quam titulo
siliquatico prestat monopolium et
negotiator exerceat, diu vel siliquaticum
hinc tulerit negotiatoribus inducat ab-
rogandum, nullatenus ab eis exigatur penso.
Dura satis absurdum est ut affligatur
dampnis qui comoda non et actionis.
In arcariis et vero denique pristinus
ordo servetur, et ad eos tantum functio
ipsa respiciat, quos hinc titulo ser-
vire voluit antiquitas auctoritatis. Remaneat
consuetudo nostra erga negotiatores qui
nostris titulis nostris temporibus animadver-
sione custodiri, sicque enim quod
vivunt lucris ad necem possit pervenire
dispendiis etc.

Universis Iudeis Ianue existentibus indulgetur ut vetustis parietibus sinagoge tantum tecta nova superimponant

Sicut exorati iustum cupimus prebere consensum, ita per nostra beneficia fraudes fieri legibus non amamus, in ea parte precipue in qua divine credimus reverentie interesse. Non ergo insultare videantur elati divinitatis gratia destituti. Vos Iudeos tegumen tantum vetustis parietibus superimponere sinagoge vestre presenti auctoritate censemus, petitionibus vestris eatenus licentiam commodantes, quatenus constituta divalia permiserunt. Ne aliquid ornatus phas sit adicere vel in ampliandis edibus evagari. Et noveritis vos severitatem minime diffugere veterum sanctionum, si rebus non abstineatis illicitis. In ipsis autem parietibus cooperiendi vel fulciendi tantum licentiam damus, si vobis tricennalis non potest obesse prescriptio. Quid appetitis que refugere deberetis? Damus quidem permissum, sed errantium votum laudabiliter improbamus. Religionem imperare non possumus, quia nemo cogitur ut credat invitus.

Stephano v. senatori comiti laudatur in re militari

Rependenda est nostris laboribus compensatio principis et emensa militia decedentibus sit remunerata largitur. Caelata preliis palma defertur esse victorem, sudores bellicos civica corona testatur. Expectat etiam equos premia sua, et tanta iustitie vis est, ut nec illis tacitis debitum laborum premium, quod sentire non poterant, denegatum. Quod si ita dignum est, et homini reddere, cuius per longa tempora cognoscitur obsequia placuisse. Tot enim tuo lubricatas actionum fluctus transisti inmaculato pede vestigium. Et quod rarum in fine te provenit, permutato indutum inquinata te vacat affectum, ut nec aliud vite induti quesitum invidi, tu autem decessorum priorum ordinationibus redditum ad usus plane sequens invenisti, tuta tuo semper diligenda custode. Officium in secretis in actionibus efficaciam et per longitudinem bonum ita hominum incorrupte deprehendere satagebas, ut si per beneficia officia nullo tamen tua opera vendicabas. Vocabulum principis nulla fide mandasti, sumas dignitate nominis excitationem virtutis. Hinc est quod spectabilis honore, qui militie sudore detersisti, iusta deputat antiquitas, primi tibi auctoritate conferimus, ut laborum tuorum similitas potiatur remunerationem comitiue primi ordinis, iam secundus intelligas. Et quod gratia principis dignitatibus in eodem non aspexit, ut beneficium diu post quod nullus utilitate sentit. Privilegia quoque que tribuni stole tue principum constituta divalia voluimus, sicut munifice donamus, nec in honoribus quorundam vestibus metuit, que forsitan novella usurpatione temptatur, habeas ad quod damno ducibus quod sedisti inibi te manet antiquum. Quoque quod tibi primi remunerationem solvimus, futuris tamen vota spe maioris pollicemur, quoniam cum augusta beneficia sint, quid non etiam de futuris credas pollicentem. Cadent privilegia principalis, ut quos dignatus favor noster excedit, eos quanto maior cumulet honor. Verum quia celari non decet dignum, laude impetrata premia ad provincialis indices facito notitiam pervenire. Senatus spectabilitatem tuam decoratam nostro testimonio unusquisque tarda cognoscat, ubique utpote militie munere persoluto cultus competens priorum laude fuerit.

Adile v. senatori comiti primi ordinis ex principe nostri officii ut hominibus eius presset tuitionem

Damnis nullis volumus aliquos supprime gravamine quos videt pietas nostra protegere. Clementia regnantis gloria subiectorum custodita tranquillitas. Sed cum speciali celsitudinis ab omni iniuria reddi cupimus alienos, quibus dum equabiliter prestamus, divinitatis agimur. Ac te clarissimi viri Exuperii(?) apud sedem Mediolanensem ecclesie antistitis petitione, presertim illi affectibus animum, ut hominibus

q(ue) eccl(es)ie me(diolanensis) sp(eci)aliter constitutis circu(m)
studeas solemni civilitate p(rae)stare, ut
a quorumq(ue) qualib(et) natos homine contra
p(ro)prias pariter opprimi, quos decrevim(us)
intuitu sublevari, ita t(ame)n ut causis
publicis et p(ri)vatis que cu(m) eos v(ideri)nt
p(er)tinere r(espo)ndere no(n) differant. Sed sicut
nolum(us) eos ab aliquo p(re)gravari, ita
exceptos a tramite iustitie no(n) patimur.

Fausto p(re)posito conce(dit) invenimus libertas inri ecclesie

Cum indicatur nobis publico
relatione exceptas, quia
beneficiale esse principe decet,
ut intra regulas constitutas
per munificentia(m) regalis actari gra-
ecinis tradita commissio instituti, im-
pares ambitu invibus refrenentur. Deman-
da non ex legem ut dixit sub augus-
tuus benigna sequi, que dix(it) sine
fine laudari. Defensores itaq(ue) eurri
ex aggregatione suadent, unu(m) sibi ex
negotiatoribus urbis sue deservare opor-
tere p(rae)stari. Sed qui p(er) emptor(um) functus
officio, exceptus negotiator(um) oneribus
debeat implere quod suscepit. Hic enim nos
et Ravenati ecclesie commemorat mo-
tos allegatione rationali beneficie. Sed
p(ro)pter exemplum ad sua quibus supplicat
commodi transferens. Atque ideo illustris
p(ro)lessa magnificentia tua sacra in
aliis negotiatoribus commodite publica
quam ab universo corpore consimiles inferri
unum eis que sibi visi fuerint eligere
deputabit, qui ita commercia negoti-
ator exerceat, quatenus ut monopoli-
um pugnatti ut aretare aliquid
per ... impediat vel tempus gravante
... mundinationis subtrahat. ...
... ecclesie ... arruere, unde ...
possumus dampna sentire.

Dromonariis ut ... de fisco exsolvant tu(m) vel pariter in

Publice dignitati utile Padi
... impedare qui nomi(n)
dedit militare. Sed enim
agat ... si p(ro)fessio desit obsequio ...
ut commoda privata reperiat, nec
gloriam strenuitatis acquirat. Atque ideo
Domini sacrarum largitionum mod(o) p(rae)ce-
pit anteolas ut in Hostiliensi loco
constituti decatis ... fiscali ...
... c(on)cessis cum veredariis
p(er) alveum Padi mox solito faciatis
ut dimisso labore equis publicis
valeat subveniri. Sed ... sicut
ut non ... qui p(er) vias ...
das expedit. ... enim ... nimio
labore ... contingit quia ...
ambulatis ... non solet
... ut ... patet que unda
... portat.

Senatui urbis Rome qualiter quidam de palude vastatate via mereat exscole terra fertile

Nota est nobis p(at)res con-
scripti circa utilitates pub-
licas impensa devotio. Sed
cum tam laudabiles viros
comp(ro)bas ... ius ... beneficiis reperit.
Dignu(m) est enim tam senatoru(m) quam si
utilitatibus publicis quis impendat
affectum, ut possit patrie prodesse ... -
natus est. Vir itaque magnificus atque pa-
tricius Decius gloriosa circa rempubli-
ca(m) amore devinctus vestro postulavit
voto ... ... sub
consilio nostre pietatis imponi palu-
des Decennovii in hostes ... vomina
vastante fovens ... patefacto absor-
bet p(ro)misit illam famosam s(e)c(u)li vasti-
tatem quam sub ... -
... mare palustre possedit. Sed
quam loca inimica suffundens unda
diluvium terrenam ... silvestri pa-
riter ... confudit, ... utile
... sub liquore ... est ...
fructibus ... cepit esse
paludibus. Atque ideo miramur iste
confidentie viri, ut quod diu ... pu-
blica effugit, ... privata susceperit.
Hinc ergo audacie tabaci aggressum
se laudabili est p(er)fectione polliciti, ut
... dampnoso gurgite quam fuerat
... re ... Unde ...
... senatus postulat ...

ut auctoritate publica siccari? opus communium quod erit omnibus profuturum. Sed vos praedicti conscripti temporibus tardi est bonum desolatione immane ampliatibusque constitutis, partibus decursis amnibus, ut ad loca ipsa Decennovii duos quos viro devote dignatus temporibus arbitrantibus quantum spatii restagnat, inimicis paludestres inglutiunt, occupat fluxibus ammotis ut tua ad perfectionem promissa advenerint, libratori suo reddita terra proficiat. Nec quisquam inde aliquid presumat attingere, quod tandiu in vadentibus aquis non potuit vendicare.

Decio v. c. patricio concedit ut paludibus desiccatis emptam terram quam exsiccaverit in solidum liberam possideat dominium sine fiscum.

Utile ratum est ut laudabilis desiderium secundatum proficiat inspiratione; et quod bona voluntate suscipitur, regalibus quoque ordinationibus impleatur. Tibi itaque desideria nostra potenti praesenti auctoritate concedimus ut stagnis Decennovii paludibus quas siccaveris, sine fisco devotata in solidum terra possideas, nec velud metuas liberatis rebus prohibere tuitionem, quam sub testimonio qualitatis absolvimus. Hinc etiam ad amplissimum senatum praecepta direximus, ut definito intra spatio ad tuum pulcre transeat dominium quod est aquis dominantibus vendicatum. Aequum est enim ut unicuique proficiat labor suus, et sic despendendo cognoscit incommoda, ita rebus perfectis consequatur augmenta. Quamvis enim qui studio reipublicae semper invigilat, apponimus ut si quis tuum laborem inita tecum societate subire delegerit, habita operis estimatione teneat intus (?) spatia pro parte quam susceperit; ut nec solus immensis laboribus oneris et animosus vacatur quam subtollere adiunctionem susceperit. Ita fiet ut quod rebus maioribus est inimica molesta careat invidia. Quapropter studiosis desideriis gratanter inserite, ne opinio tibi gravis sit in assumptis conatibus.

magnificentissime. Tunc ergo omnem circa actores in te esse quidem respice feminis[?] nec suspensa iudicia ad effectum operum instituti, et quanta valuerit animositate festina, ut digne tanta remuneratione ab omnibus iudiceris, qui iam omnium admiratione laudaris.

Arthimedore prefecto urbis Romane ut pecuniam deputatam fabricis et dernum[?] sublatam per fraudem Romanis menibus applicet.

Gaudemus in te florentissime magnificentia, letantur dignitates propriis hominis actibus constitisse. Cognosci animis amicam fraudibus non passus es velare secretum. Sic nobis ante dicta complicem fateretur quoniam securitatis ad maiora potius invitaret. Desolo vinculum pecunia quae fuit fabricis deputata Romanis et nunc magis tuis esse decessioni constitui abiurata, eo ne condita suo tempore nec donata ceterum compensa sine aliqua dilatione confirmare. Vobis quoque ordinationibus urbis Romanis menibus applicate. Nephas enim est ut in alios usus transeat quod sibi sublata non invito Roma suspirat. Debemus itaque creatoribus dignitatem petentes condignam penam promere, qui in tali causa vestram magnificentiam scandalizant. Sed affinis modestiae quae nobis semper est iuncta clementia, ne indecora facta plectas cum integra vicinitate iniustitia sufficiat nobis cupidi non implesse quod voluit, nec maior proinde vindicta, quando velud propria videatur poena qui se suspensa cupiditate indignatur possidere.

Tanzilo? preposito ut inquirat quomodo perierit statua aerea.

Acerbum nimis est nostris temporibus antiquorum facta decrescere, qui ornatum urbium cottidie desideramus augere. Innotuit partibus te insinuantibus [illegible] ammoniciis ut de Comensi civitate civium statuam quam [illegible] surripuerint animositate [illegible] perimas? [illegible] auctores si quis [illegible] sacrilega [illegible] facta malint. Unde [illegible] permisso inde feminitas[?] te quidem ad spe [illegible] invitet

quod etiam ad te constituta edicta loquuntur, sed tu et tibi missa promulgamus, si adfatim secreta velaverint. Per quem diem venerabilem sanctorum facias artifices congregari, a quibus sub terrore comprimere tempore nostro fuit perpetratum ab imprudentia (?) cum certe rex statue facilis custo non finisset nisi tenuisset loco inopie migrata. proximus.

Edictum Regis Theoderici ut cum statua enea perdita prodiderit certum aureorum per civitatem accipiat.

Quamvis ad patratum sceleris exacta nimis peccatum sufficiat, ut parvum sit nimie audacie supplicii decernasse terrorem, addimus etiam premium quod habere innocentia solet; non ut commissa placuerunt sed delectat nos munificos esse in amore vindicte. Unde per tenorem edicti universis auctoritate regni constat certum se largitate nostra se premium aureos promereri, si prodat quis statuam de comitatu civitatis raptam. Et de suo facto quod maiore noscet requirit indulgentiam se noverit habiturum. Namque cum in Cumico compendio audere minus, ex installa quod invenire possimus proditora largimur. Illud pondus habeat liberalitatis remediis ne cessat incusa quod constituit esse prohibita. Animus quoque tanta teneri stultitia dampnetur ut dubitet reimmune esse et securitate recipit et premium confessor agnivit. Si quis ad forte diffinitam (?) acciderit, cum ei agno vitali indicto seniorum nostra detexit, velamine se noverit dimitte rapiendum. Indignum enim est ut qui exprimet indulgenciam nostram decreti per ea sufficere tam (?) humanitas.

Fausto preposito quod quattuor unciis sine consuetudine aliquam ad exhibitionem termarum millenarii deputaverit.

Profectum regni nostri benignitas dignitate emicari, ut tam humanitas cum eripiet dona custodium res publica sustollit augmenta. Non enim aliter laudatum nostrum possimus tunc dicere, nisi ad cumulatum rex munificis sudeat provocare. Proinde inter tot cottidie deo propitiante successu tenaces esse noviter augusta forte largiton contentum Spoletinis civibus ad exhibitionem termarum supra consuetudinem aliquam milleanam esse deputandam. Largitio enim elevatur in mercede, si ad salutem te nomine cunctorum perficiatur. Digna laudes sunt nostrorum temporum celebrata gaudia populorum.

Fausto preposito ut negotiatores civitatis ab hostibus devastati in coemptione per biennium non vexentur.

Pes meas cupimus tertianos provehere angeri, cogitamus: hoc commoda ei nobis vexatorum calamitatibus sunt acquisita molesta. Direllam nostre clementie que affectus est a quo sub letitia pendere accipimus laudibusque applicatur. Cives itaque Sipontine negotiatores hostium se asserunt depopulatione vastatos, et quia gemina levamina mea pariter divitias estimamus, illustris magnificentia tua per hoc inter biennium intemporatos nulla faciat coemptione vexari. Et cum lapsos relevasse non proficit, si omnis ad solutionem cucurrerit, in memorate negotiatoribus nostris innitu asse pecuniam celsitudo tua faciat ammoneri, ne quis breui spatio quindecim de credita summa exigi postulans, cunctas se induciis supradictis tantam possint reparare pecuniam et aliquatenus a debitorum valeant stricta se reparare. Cum enim presertim creditoribus fessos vigere qui maxime infirmi quibus nichil indatore conuenire quibusque magis existimus si ad mutuata suspendendo pervenire faciamus.

Aloysio architectio de renovatione et amenitate termarum mirabili.

Et audita veterum miracula ad laudem clementie nostre pertinere decrevimus ut omnia augmenta regalis sunt gratie, cum sub nobis nulla decrescunt. Quo studio quaerit reparari quod ceteris nostris oculis frequentius constat offerri. Delectat enim salutiferi Apolonii meminisse sedem ut inter eas quo assiduo cupimus aspicere quod de memoria nostra nescit abire. Accessus fonte vidimus in formam ad cuius concavis cavatibus estuantem

et fornaces anhelantium aquarum con-
ducto ventilabro nature probabili di-
spositione tornatas, que licet more ca-
lidos nebulosos vapores exhalent tamen
tum rotundam proximitate aspectibus humanis
apperiunt, ut cominus tamen illam gla[illegible]
desidet comprime, et cum non ignoret arde-
ore plenissimo, ut in specie similitudine
sui terminos suos aquarum dorsa turge-
scat. Et latere ipse undosius tanto quiete
defluat tota cum stabilitate decurrat, ut
non putes eum crescere nisi quia inde aliquan-
tulo minime sentias. Coperiunt
aque per algentes meatus tam fornaces suc-
census ut per cameram spatia que arte fa-
cta sunt longiora calores sunt maiores
redditi. O magni semper mirandum ingenium
ut nature sinceros ardores ita ad utilitatem
humanam carnis temperet, ut quod in origine
dare putabat mortem doctissime medicatum
et sanitatem tribuat et salutem. Curat
enim unde nature secretum vivacius lateres
vapores igneos exhalentes camini [illegible]
undique indesinenter ardorem et calorem
venire. Dicitur enim rivi unde usualiter solebat
contingere. Dilecto dum per elementa
sibi mutuis complexionibus colligari
et mutuis federationibus coniungi, que inter
se contraria esse intelliguntur unitate pu-
gnare. Parte maiore subaudi vapores
ardore constat ignitos, que mox ad te-
meras edificia decora pervenit. Calores
ardentiores unda descendens et aera sua
qualitate succendit, et tactu fit [illegible]
tum recepta fuit in lavacro. Unde non tamen de-
lectosa voluptas acquiritur. Quantum blanda
medicina confertur, sed sine tormento curata
sine horrore verecundia, sanitatis iumenta,
balnea que diversis corporum doloribus attributa
Tunc iam Apolinum greca lingua beneficii-
alis notat antiquitas ut eorum tali vene-
dum [illegible] cognosceret, cum de illo nomine dum-
taxat [illegible] [illegible] alia loci ignis
bona illud esse stupendum esse dedicimus, quod
una plectorum non diversis misteriis videatur
accomoda. Illa pertinens a suscipiente collecta
inspirat sine tellure sudatoria qua-
litatem. Deinde in speciem mitigata descen-
dens minorem ardorem deposito suam tem-
peratum mollescit. Mox in rectitudine re-
ducta cum aliqua dilatatione tota prius inde
blandius intepescit. Postremo ipsa est
derelicto torpore in pristinam recommenda
frigida tunc efficitur, quantum prius fervidissime
sentiebatur. Illo immutato auctorem suum parti-
cipans nomine collegata est unitate geminata
ut ipsam que virtuti elementi tolere propri-
tua quasdam trementes undas quieta
commoveat, sed ut ipsa est lavacris medice
reddatur stupenda quadam continua dis-
ciplina dum in undam que vivi recte-
antur si non desudat intendentium ea
quedam et ipsum alia sensibilia decora
collata est ne ardentium aquarum fecundi-
ssimum locum non accedent cavisse. Unde
plenima largitur si utriusque sexus uno
nomine quantum utetur per et proximitatem aquarum
et igneas terre venas aeris meatibus
inspectis intelligendi suscitat audaciam. Salus
divina in aulas exinde ad commodi solis
virginum pruritate. Illa si nec sinistra illas
mediis sine interitu subit non est animi-
ssimum quod aque nunc sensibilis sic regnum
contraxerit ignem, sic unum nativum fati-
le consumit algorem, prestat et dos ad-
mirationem generis vis illa medicinalis. Illa
nunc capiti fontis scintillosi, que desudavi
meatu pinda nunc formatur, hinc constru-
sella, corporata et humanis necessitatibus
speciem prestita in aspide, et egros susti-
nuit languore deficientes interno ubi
dum fessi nimio labore consederint, de-
lectationem illius recreati vapores et lassa
visceda refluunt et humores noxia in-
fusionem largitos vitali acuitate con-
stringunt, ut qui aliquo desiderabili cibo
refecti valentiores ... premis nunc
mirum hic medicinalis subito venit a-
sulfure quod tollet a salsedine que de-
spicatur, [illegible] illud postea non tradere hoc
est gravamen in longa etate portare.
Tunc igitur illic antiqua edificatori soliditas
imponere ut sine intervallis sine in-
termissione sine aliquibus reparatis [illegible]
inmunite consisteret. Virginum est nos-
tra importunitate nostra [illegible]
corporibus conservaverunt, nec radicem quidem

capilli paulatim turgentes fabricatas vaste ibique miserant, et inde vaporeos pleno sibi reddit gratia mittat unde se compago tessera diu imperat, paulatim quoque longa senectute quassatum assidua roborat reparatione corroborat. Spacium quod inter eas publicum et capitigium fontis mediatur silvestri asperitate despinga provideat, secreti graminis facies decora campestris quam etiam arduus atque fertilitate leta, miro quoque modo dum premit palude genitalis sterilis ventriat et virides, sed non longius tamen Benifrys antenorea terra tremida est, inficit et alia que multo grandior obstupescas. Sorda natura ut ita dixerim sonitum secreta quadam lege contentiosa negotiatione divulgat. Nam si quis forte periurio furatum pecus nativis solito more spoliat presumserit, viris aliantibus frequenter immersum necesse est ut ante decoquat quod emendare prevaleat. Quare secretarium iure dicemus cum in istis aquis non solum sensum sed etiam verum constat esse inditum. Et quod humana nescit altercatione discerni datum est estate sonitum diffiniri. Loquitur illic tacita natura dum indicat et suam quandam modo dicit que perfidia negatur excludi. Sed quamvis ista quasi nature negligat quamvis plenissima tenacitate subtrahant Ligurum ornat regnum quod toto constat orbe singulariter nominatum. Et ideo pecunia que tibi data est si opus non potest implere susceptum, quantum adhuc impendium esse credideris missis nobis brevibus indicabis, quia non gravamur expendere ut tanta videamur regno amena vel memoria custodire.

Boecio v. patricio de quodam citharedo doctissimo de virtute symphonie de arte musice de modis et inventoribus

Cum rex Francorum convivii nostri fama pellectus a nobis citharedum magnis precibus expetisset sola ratione complendum esse promisimus quod te eruditionem musice noveramus esse peritum. Adiacet enim vobis doctum eligere, qui disciplinam ipsam in arduo collocatam potuistis attingere. Quid enim illa prestantius que celi machinam sonora dulcedine et nature convenientiam ubique dispersam virtutis sue gratia comprehendit? Quicquid enim in conceptu aliquo modificatum exstiterit, ab harmonie continentia non recedit. Per hanc competenter cogitamus, pulchre loquimur, convenienter movemur. Que quotiens ad aures nostras discipline sue lege pervenerit, imperat cantum; mutat animos artifex auditus et ex ipsa delectatione. Hoc de secreto nature tamquam sensuum regina tropis suis ornata prosiliens, reliquie cogitationes exsiliunt, omniaque facit eici ut ipsam solummodo delectet audiri. Tristitiam noxiam iocundat, tumidos furores attenuat, crudelitatem seviciam efficit blandam, excitat ignaviam languentemque sopitam, vigilantibus saluberrimam quietem reddit, vocat hamatam turpi amore ad honestum studium, renovat castitatem, sanat mentis tedium bonis cogitationibus semper adversum, ad auxiliatricem gratiam odia perniciosa convertit. Et quod beatum curationis genus existit, per dulcissimas voluptates expellit animi passiones. Incorporalem animam corporaliter mulcet et solo auditu ad quod vult deducit quam tenere non prevalet verbo tacitis manibus clamat, sine ore loquitur, et per insensibilium obsequium exercere prevalet sensuum dominatum. Hoc enim totum inter homines quinque tonis agitur, qui singuli provinciarum ubi reperti sunt nominibus vocitantur. Misericordia quippe divina localiter sparsit gratiam, dum et omnia sua valde fecit laudanda. Dorius prudentie largitor et castitatis effector est. Phrygius pugnas excitat, votum furoris inflammat. Eolius tempestates animi tranquillat, sompnum quoque iam placatis attribuit. Iastius intellectum obtusis acuit et terreno desiderio gravatis celestium appetentiam bonorum operator indulget. Lydius contra nimias curas animeque tedia repertus remissione reparat et oblectatione corroborat. Hoc ad salutationis corruptioni seculum flectens honestum remedium turpe fecit esse commercium. Hic avaro

de commendatione musice

inuis quamuis una diuisione consistat quia
cum tonis his simul et unum, et aut
dicuntur ad unum, et quam sine se esse
non possunt, que alterna sibi vicissitudine
efferuntur. Verum inuentio est artificiale
musica auctorum operationibus dumtaxat organum
acquisita modorum quidem quindecim generi libris
rebus aliquantum magis adiecta humana solercia
ceteris quadam armonia doctissima
inuestigatione collegerit, que dyapason nominatur
ex omnibus scilicet congregata, ut virtutes earum
uniuersas melos potuisset. Que licet ordi-
nata mirabilia contineret, hinc Orpheus
mutis animalibus mirabili efficacie imperat
ut agros et greges contempto pastu ad
suaues auditum epulas inuitat. Illo
cantante siccas sitas tritones terras
amauerunt. Galathea hyle insolitas
deseruerunt, uisi amabiles feras leo-
nes tamquam domestica animalia. Amphion
Thebanus sidonie sine arte gaudebat. Cum
conuentu gratia vota collecta sunt, et fide
dicunt lira cunctam sibi credidimus aduersa
amplius quam hostes tamen cordis teba-
nos muros de conduxisse, ut cum horridos
labore maritos ad studium perfectionis
erigeret, supra ipsa credentur vel cetera in-
ueni abduxisse. Musica etiam et arte or-
phei fletum et ille maronis potens
lingua concelebrat dicens apud inferos
in summa beatitudine constitutum, quod
per campos elisios felices animas septem
cordarum uersibus amenabat, sicut summo
primo perfici, cum disciplinis his conuincit
suauitatibus epulari. Sed haec omnia humano
studio per manuale musica videntur effe-
cta, naturalis autem ricinus etate vati cur-
sus actum. Hinc tuum melos prolare
custodit, si apte taceat conuenienter
loquatur. Et per accentus uiam musice
pedibus voce composita, inuenta est quod
ad commouendos animos oratorum fortes
ac suauis oratio, ut eminus vastantur
inductis immisit cantus arrantibus, et quam
per eloquentiam effecit. Ad hec disciplina
non ex dubio gradum patiunt poete etiam
terentiano testante duo prima metra
principalia sunt inuenta idest heroi-
cum et iambicum, unum quod erigere

aliud quod placet. Ex quibus diuisa proge-
nita sunt ad oblectandos animos audi-
entium. Et ut in organis toni, ita
in humana voce valuit affectionis am-
mentra grandia pepererunt. Sirenes
in mirandi credidisse curiosa prodit
antiquitas, et cum nauigantes fluctus
abducerent turbata ventus insufflaret, eli-
gebat suauem decepti scopulos mentis
ne tanta patens dulcedine preterire.
Exquibus solus euasit Ithacus qui nautis
cum noxia dulcedine pollicitationes
tunc obstrusit auditum. Legitur uiro
prudentissimo felicissima commodite et quod
vincere ut iudice non poterat non audiendo
melius superabat. Se uero solide arboris
constrictus nexibus alligauit, ut et fa-
mosos cantus proteruus liberius auribus patui-
sset, et preda dulcissime vagos unda
rapide vinctus euaderet. Sed ut et nos
tua gratia sapientes cantari cursu loqua-
mur de illo lapso de celo psalterio quod vir
toto corde cantabiles ita modulatum
per arte sapiente composuit, ut eius im-
pulsus, et inter feruore velocitate dumtaxat
sunt grata conscientiam, et quem seculum
inuicte et credat, peperit enim Dauidi-
ta lira dyabolum, sonus spiritus imp-
auit, et tacuit ter cithera vero leba-
tate ledit quem inuitus inimicus spiritui
possidebat. Per ea humi delectari orga-
na multa fuerunt conquisita, nichilo-
minus efficacia inuentum est ad permouendos
animos quam contraria tergare blanda
exultatio. Hinc etiam appellata est macha
cordarum quod facile corda moueat. Ubi
tanta uocum collecta est sub diuersitate
concordia, ut corda vicina pulsata
niuea alteram faciat sponte contremi-
scere, quam nullus contigit attigisse. Tan-
ta enim uis est conuenientie ut rem
insensibilem sponte se moueri faciat, quia
eius sociam contigerit agitari. Hinc di-
uerse venitur sine lingua voces.
Hinc vanis sonis efficiuntur quidam
suauissimis chorus. Illa acuta in-
imia tensione, ista grauis aliqua
laxitate, hec media tenera blandi-
ssime temperata. Ut honoris sic ad tanta

producere tuo valeat unitate, in civitatem
ad specialem commendatiam rationem ta-
cendam pervenit. Ubi enim quicquid
excellentius speciosius ponderatim quicquid ra-
rius quicquid pretiosissime alias quam dista-
tias sonat, hic in unum ornatum constat
esse collecta. Et ut quadam oculis
varia luce gemmarum sic cithara di-
versis sonis blandius auditum. Musicas
loquar tela stamina verbosa, fila ta-
cita, in quibus arguto plectro sonitur
quod dulcius audiatur. Hac igitur admira-
tione vale testitudinis memini dictum
me vixisse, quae utique utilissima pro-
tinus astronomi inter stellas collocan-
dum esse putarunt. Proximam dicunt caelestem
esse musicam, quam docere firma com-
prehendere potuimus inter sidera collocatam.
Harmonia vero caeli quam nec sermone
non potuit, donec complicata ex
ratio tum animo dedit, sed auribus
non non credidit. Dicunt enim debere
credi ut beatitudo caelestis illis de-
lectationibus perfruatur, quae nec fine
deficit nec aliqua remissione
marcescit. In ipso tamen intus habi-
tare efferant superna, ipsius delitiis
caelestia perfrui. Et tibi contem-
plationibus ingenia tua mirifice
delectationibus contulerit. Bene quidem
arbitrati sunt in creatore tuo in sonitus
tamen caelestis beatitudinis possunt esse
ubi varietas sine fine, gaudium est
sine aliquo taedio, manebit semper
aeternitas. Et inspectio sola divinitatis
efficit ut beatus esse nemo possit sine
varietate permanente, praestat iocunditate
accumulat. Et sic propter ipsam crea-
turam non extat ita sine ipsa in eo
immutabiliter laetitia haec non praevalet.
Sed quam nobis facta est voluptuosa
dulcoratio, quod semper gratum est ac do-
ctrina colloqui tuo parentis. Litteras
quas a vobis dudum postulatam
sapientia vestra allegat priori tempore melio-
rem factam expectans aliquando dum
ambassiatio continua facta totam do-
minavit, et

quante nobis gloriae fuerunt acte tante
nobis ex vestra dignitate corporalis
aequali referentur, qui et imperio
vestro pacis et quod nobis clarificare
possit efficitur.

Regi Francorum congratulatur de victoria perpetrata a bellando et transmittit litteras quas petitum

Loriosa quidem vestrae congra-
tulamur affinitate virtutis
quod gente Francorum praesenta-
tae desiderate feliciter
in nostra patria contraxistis, et Alama-
nnos praelios casibus fortioribus inclina-
tos victi et ... subdidistis. Et quoniam
semper in actibus praeclaris resistabilis
videris esse potens, ut ne ... plectibus
culpa dum sed esse vindicta. Motos ve-
stros infestos aliquando tempore quod
in re gloriae merentur eruendi, quos ad
parentum vestrorum defensiones respicit co-
frugisse. Estote illis remissi qui in vestris
finibus celant potestatem memorabilis
triumphi et Alamannos sic aeternum sit
expansisse ut tibi enim cogas ... virtute
immune simplicitate. Sufficiat illud regem
tuo gentis cecidisse superbia, sufficiat
memorabiliter naturam patrum ferro suo
firmiter subiugatam. Nam si tuo Clodovius
conflictus adventu cunctos superasse non
credero, atque in talibus tamen feci
expertum. Ista mihi bella pervenit
feliciter quae modesto fine peracta sunt.
Ille enim vincit assidue qui novit omnia
tempore dum iocunda prosperitas illis
blanditur, pacis quoniam amplectit nimia
vos egressus. Rede itaque suaviter
genio vestro, quod sibi gentilitas co-
mmuni remitte consimiliter conceptos.
Sic enim fit ut et meis petitionibus
paris fecisse videamini ne sitis solliciti
ex ista parte quam ad nos cognoscitis
pertinere. In nostra salutatores affectu et
honore quo dignum est et illud et illud
legatos vestros ad excellentiam vestram
coniuncta caritate dudum per quos
et supplicatis vestrae induendo et ex parte
petitis conscriptam effectum. Lucidam
et quae ad vos nos pro vestris utili-
tatibus pervenit per hanc portitorem

vo vobis insinuanda commisso ut tanta de effectu optata possitis victoriam constat complere vestra sequimini salus mea gloria est, et totius regni Italie prosperare indicans, quotiens de vobis leta cognoscimus. Litteras in arte sua doctum patricium destinavi, quapatitum, qui ore maiestatis tantam gloriam vestre potestatis oblectet. Zeue? lo fore credimus gratum quod vos cumque indicatis magnopere desideravimus.

Tituli Tertii libri

Alarico regi ut armis hostem suum non impetat sed concordiam amplectatur.

Quamvis fortitudini vestre confidentiam tribuat parentum vestrorum innumerabilis multitudo, quamvis Attilam potentem reminiscamini Visigothorum viribus inclinatum, tamen quia populorum ferocia corda longa pace mollescunt, cavete subito in aleam bellici mittere, quos constat tantis temporibus exercitia non habere. Terribilis est hominibus conflictus si non sit assiduus, et minus usu presumitur consuetudo certandi. Subito sedatione [illegible] absit ut vos aliquorum indignatio teneat, sustineat moderatio. Prudentia subditas gentes facit, fervor autem instantia pericula precipitat. At tunc utile solum est ad arma concurrere, cum locum apud adversarium iustitia non potest invenire. Unde legatos ad Francorum regem legatos meos

augere valeas ut littere vestre amicorum
debeant amputare indicia. Inter duos
enim nobis affinitate coniunctos non optamus
aliquid tale fieri unde unum minorem contingat
forsitan inveniri. Non vos parentum
fusus sanguis inflammat, non graviter
urit occupata provincia. Adhuc de verbis
parva contentio est, facillime transigitis
si non per arma vestros animos irrite-
tis. Confidentiam quippe cognatos cum innu-
meratis communias gentes, iustitiam
tamen que regibus efficit offensus servi-
ore. Nam cito conterit animos quos contra
se sentit elatos armatos. Et ideo
honorificentiam salutationis prelocuti, lega-
tos nostros illum atque illum ad vos cre-
dimus esse dirigendos, qui vobis et
mandata nostra sufficienter insinuent
et usque ad fratrem nostrum Gundibaldum
vel alios reges cum vestra voluntate
dirigerent, ne videamini eorum divisioni
laborare, qui maligne gaudent alieno
certamine. Tolerat enim divina ut super
vos iniquitas illa prevaleat. Commune
malum vere inducat inimicum, nam
ille me iure sustinebit adversum
qui vobis nititur esse contrarius.

Gundibundo regi Burgundiorum ut una cum legatis ipsius laboret pro concordia inter reges affinitate coniunctos

Rarum malum est inter ca-
ras regias personas
voluntates frequenter audere
contrarias, et dissimulando spe-
ctare aut de uno aliquid dolendum
possit emergere. Non sine invidia nostra
gerimus, si nobis parentibus affinium
clade dimicetur. Hec omnibus pro me
pignora magne rei, non est unus
ab alio segregatus. Si quis in vo-
bis delinquit meo gravi dolore
patitur. Nostrum est regios iuvenes
abic[illegible] moderari, quia
illi hunc nobis vere sentiunt displicere,
qui ad mala cupiunt audaciam sue
voluntatis. Timere non possint,
vereantur senes quamvis sint florida
etate fervente(s), sciant nos adversarios
esse contrarietatibus suis ac illud
velle prosequi ne alterutrum
possit excedi. Decet enim nos aspera
verba dicere, ne affines nostri ad ex-
tremum debeant pervenire. Et ideo
illum et illum legatos ad fraternitatem
tuam credidimus destinandos, ut si
filio nostro Alarico visum fuerit ad
regem Francorum ipsos cum coniunctis
nobis gentibus dirigere debeatis, ut
causa que inter eos vertitur amicitia me-
diis ... abscisa. Convenit
reges tantos quia reges non inter se
lamentabiles rixas querere, ut de
suis et nos possimus casibus sauciari.
Sit inter vos fraternitas vestra habito com-
passionis studio eorum initam reparare
concordiam, quia nemo potest credere
sine vestro voto illos ad hec scelera perve-
nisse. Nisi omnino elaborat ne ad con-
flictum veniant, Italia invenisse ... aliqua
vos a pristina elatione revocet
si in eos vobis commissis mandata. Det
sic providentia vestra cuncta componere, que
ad consimilitudinem deo mutare perfice unde
sollicite diligentissime cogitare.

Epistola uniformis ad Herulorum regem et Thoringorum ut ad regem suum legatos dirigat quatenus a bellando desistat.

Copiam divini semper
consilii prosequi debet
qui vult comparabilem gentem
sua iniquitate
subvertere nec disponit celeris iusta spiritu. Ac
pessima consuetudo est despicere vitare
decorem sibi omnia credere si elatio con-
tigit in habominabili certamine superare.
Et ideo vos quos constare virtus e-
rigit et consultatio dei detestabiles su-
perbos attendit, legatos vestros una
cum nostris et fratris mei Gundibaldi
regis ad Francorum regem Ludovicum desti-
nate, ut ante se de Wisigothorum
conflictu consulta equitate suppe-
dat, et leges gentium querat.

contra omnem gratiam meretur sed ex tantorum indicio indicat esse contemptum. Verum quamvis cultura cum effectu absentia ministeria dicta plane quod sentio dimisi sine lege velle agere disponunt regna transcurrere. Sed melius inter initia provideatur proxima assumpto ut sine labore presentia omnium, quod etiam potest esse singulorum. Recolite namque Heurici senioris affectum quantis vos iuvit muneribus quotiens a vobis proximarum gentium imminentia bella suspendit. Reddite filio ergo gratiam quam tamen agnoscit vestris utilitatibus attributam. Nam si tanto regno aliquis prevaluit vos aggredi sine dubitatione existimat. Proinde excellentiam vestram epistolari sermone salutantes per legatos nostros illum et illum portitores presentium vobis aliqua dicenda commisimus ut vos qui nimium sequimini decorum nobilitate dispositum unique nobiscum complectamini assensum, et fortibus sic agatis ne in vestris provinciis dimicare possit.

Ludovico Regi Francorum ut desistat a proposito bellandi

Deus inter reges affinitatis iura divina talesque voluit ut per eorum placabiles animos gentes optata proveniret quies populorum. Hoc enim sacrum est quod nulla commotione permittitur violari. Nam quibus obsidibus habeatur fides, si non credatur affectibus? Sociata proximitate domini ut nationes diverse simili voluntate debeant concordie gloriari, et per quosdam concordie canales ad unam se possint gentium vota coniungere. Que cum ita sint miramur animos vestros sic causis mediocribus excitatos ut cum filio nostro rege Alarico durissimum velitis subire conflictum ut multi qui vos metuunt de vestra concertatione letentur. Ambo estis summarum gentium reges ambo etate florentes, non leviter regna vestra quassatis si data partibus libertate confligitis. Virtus vestra patrie non fiat inopinata calamitas quia grandis invidia est regum in causis levibus gravis ruina populorum. Dicam libere, dicam affectuose quod sentio: impatientis sensus est ad primam legationem arma protinus commovere. Quod a parentibus queritur, electis iudicibus expetatur. Nam inter vos gratum est, ut nobis electos viros dare quos mediatores velitis accipere. Quid enim de vobis existimare possint si intentiones vestras audierint reliquisse cognoscunt? Absit ille conflictus ubi unus ex vobis dolere potest inclinatus. Abicite ferrum qui in meam verecundiam pugnare contenditis. Iure patris vobis interminor et amantis. Ille nos et amicos nostros patietur adversarios qui talia monita, quod non opinamur, crediderit esse temnenda. Unde ad excellentiam vestram illum et illum legatos nostros magnopere credidimus esse dirigendos, per quos etiam ad fratrem vestrum filium nostrum regem Alaricum scripta nostra direximus, ut nullatenus inter vos scandala seminet aliena malignitas, sed in pace permanentes que sunt media amicis fine pacatis decidant. Per eos etiam et vobis aliqua dicenda mandavimus ut gentes que longa pace sub vestris floruerunt parentibus subita non debeant concussione vastari. Illi enim credere debetis quem vestris utilitatibus gaudere cognoscitis. Nam qui vult in precipites casus alium mittere certe fideliter non monet.

Importuno V. patricio laudanda de patribus et predecessorum virtutibus

A te nobilitas sola decoraret ante multorum laude polleres. Conferendas forsitan dignitates dilationi probabili differemus, ne magis vilescerent cum sic dederimus. Plura autem cum te universa facto agimus committentes ne desit […] in rebus dominus, ut tu tam bona copiosa pervolveris, subeamus te repleat munificentia

principalis. Quidem crescendi tibi fuit
ordo qui melior est, si paulatim
provehi mediocres probantur esse virtutes.
Dum moras non agnoscitur quod plus tar-
dius paratur. Saltu quodam se reddi-
tus praefecture sola quam nos perfectio
quaeritur. Tu nobiscum multa nascentium
elaborata. Erant sub crescentem longa aetate
tui generis dignitates quae notissimo
quodam liberatio labores in tua fami-
lia posuimus, ita ut per ista saecula trans-
curreremus, quae affatim vobis visa sunt
praeferre scriptores generis radiantes pa-
trum et patrum decore conspicimus,
quod non solum ornamentum familiae sed
ipsi dudum senatui praestitere. Prudentis
sedulis moribus ornabatur antiquis
bonitate praediti consistoria gloriosi-
um amicitia principum ad odia summeda
difficiles. Certa quippe maior felicitas
est generis tui multa praeacentum
esse pares. Invidia nobis praesignatum
contingit non esse dependebat ipsum
tamen ad omnia vota civitatis face-
rent super privatos publicus amor
eorum senatus animum eorum sequebatur
libera sponte. Ut necesse erat Roma
velle quod cuncti videbantur optare. Nam
quis propriis eventu firmum certa eos
custodirent arbitrium voluntas vaga
populorum, quod in certas dignitates nunquam
inclinamus esse superius solum si paucorum
amor iuste amato dat gloriam. Pa-
te tamen tuis affectus quod post ipse pro-
consul. Quinde sic omnia migrata
videntur. Nostrum sic generaliter declarata di-
lecta sunt. Dat ergo parentum laude
decorum liberorum esse luce morum propriorum
sumere per conspicuam fasces animos
paternitatis insignia tuorum nunc ple-
narium dignitatum, et eo honoris
respublica adulta cingere cessarium qui
minus longe de aetate prudentia super
asti. Ut enim duceremus tarde
primam, cui tot genus suffragabantur
gratia. Elligimus quippe in te maturi-
tatis iudicium gloria, et tam multa
trahas ab antiquis maioribus di-
plomata de iustis causa ipsa quam vitae
praesumpsimus quod in te advenerunt gre-
gis vario solo esse nobilibus studium
suo fide veteribus exhibere al-
tum instituti tui sine vestigium
ut qui principes olim constitutas
florentibus animis gloriosis ho-
noribus augeatur. Contempsit do-
minus certa tuorum laude propria
decoremur. Nec peregre generis et nomi-
ne sensisse quod summum est, de maturi-
tate quippe tua multo inchoandum venire
cunire, qui in aetate tenera te sensisse
nominis praedicanda. Confidimus enim
ut tui generis instituta ut memi-
neris te accrevisse posse industriam.

Senatui urbis Rome laudando de paternis meritis et de litterarum peritia.

Gratum quidem nobis est, pa-
tres conscripti, personas
novas ad honorum
celsa perducere, delectat
egregium generis viros gremio vestro
inserere, ut varius frondescat senatus
aula vestitus. Ornat enim talis mul-
titudo conventum, et laetum reddit faciem
publicam honorata frequentia. Sed multo
nobis probatur acceptius, quotiens dignitati-
bus reddimus qui de ipsa curiae cla-
ritate nascuntur, quia non sunt de vobis
extranea incrementa sollicita, sed praedica-
ta bona confitemini, qui mutata tum
luce praestatis. Nam ipsa iam gloria
est laus nobilitati connascitur. Quidem
vobis est dignitatis quod vitae primam
senatus enim honorum amplissima vo-
bis cum gignitur, ad quem viri maturis
studiis perveniunt. Sic licet de vobis
omnibus varie iudicetur, ut ordinis
geminum connascitur complecta gratia
senatoris maxime similitudine bene lu-
minibus decoris sanguinis irradiat, qui
tot annis continuis simul splendet
claritate virtutis. Ut quibus variis sit
gloria tamen non agnoscitur in tam longo
stemmate variata saeculis sine pravitate

nobilitas vena primatus resedit unde na-
sci aliquid mediocre tot probati quot
geniti. At hoc difficile provenit elle-
cta fecunditas. Sed pullulat ex uno
germine quadrifariam decus, ordo consulum,
honor curiae, gloria generis, senatus aug-
mentum. Tertium tamen fulgeat commu-
nione multorum, invenies tamen quem
possis laudare de ipsius respiciat cle-
mentie et si pro forme gratiam, merito
tamen pulchritudinem prius placente resplen-
dere sanguinis decus prodit animi
viam pro vultum, et senilitate corporis
nobilia quaeque moribus abstergit vix
licet nec bona tantorum decoravimus insig-
nibus utpote magnatum actum dist...
moribus perennibus pro intellectu. In
eius veteres Decios cognomen addi-
quos nobilitati hoc germine gloriose mo-
re curis vincente confelicissimo facto
studiorum labor, cum priorum carmen
contigit dixisse pro parentes, et de
avita laude primordia teneri pe-
ctoris erudire. Licet affecere tum mag-
nus spectaculo tocius stole in eum
contuebatur aspectus, quem cum audiret
parentum illa more intenderet herede
tuentes ut quem auctorem cognoverat
ducem pro hunc posse plenitudines a-
probare. Non sit digna, postulas lau-
des antecedentes gentis abnegat, ita sed
de prioribus egregie dicta confirmat.
Accedit etiam domus omne hoc legitur
quod historia veteres prius docuit vera
virtutum. In admiratione affirma inge-
niorum flammam redolente, cuius quod
formabatur omnibus, sed domestice patris
feliciter producebatur imperii exemplis. Enutritus
enim solatio maritali domus regendi
mater gloriose suscepit. Certa nec
ampla patrimonii cura, ut tot
filiorum potuit tueri custodia alimenta
inluctis amor patrimonii ornat
morientis, et quod condidit familiae
iuvenes tot videt tunc consu-
lares. Hec igitur vinator mors
semper ... inspexit, qui eis bonum
domesticae virtutis ingenuit, ut meri-
tuata laudis publica decus orna-
menta largiri. At ideo praedicto suscepto

...elusit et magnifico viro in ...
patriciatus culmine indulsimus, ut vir-
tutes sic pullulat forte nascendi ita
et fastibus possit augeri. Imperialis
parent gratiam admirate, sua vestra
est indoles quam probas, hec certe
nobis in memoriam laude tribuatis, si
amorum necessitudinum publicum faciatis
esse indicium. At hoc pro nec tantate
dependitur toccata in ... insignibus extremae.

Ianuario v. ven. episcopo ut solvat debita contracta pro luminaribus

Miserabili quidem instigatione
et obstinatione percepimus, sed
eos in maxime quod divinis
honoribus exigimus, ut
semper grates fiat promissi, dum a terrena
fine tempore longinquis. Iohannes itaque
flebili nos allegatione pulsavit, sanctitatem
vestram a se sexaginta orcas olei ad
implenda luminaria suscepisse, quarum
pretium sibi postulat competenter exsolvi. Hoc
quidem vestrum si tamen ibi non aliquid misceatur
adversum alterius lege vestra debeat instituta
custodiri, in illis rebus maxime necessaria
est quae divinis oblationibus offeruntur, ne
pontificis esse credatur denique unde accipiat
si fraudat oblationibus aequitatem. Et
ideo si veraciter querimoniam cognoscitis supp-
licantis, consideratione iustitiae quam sacra
lege servatis, facite quae iure debentur
sine tarditate persolvi. Certum est nescimus
intermissa relata sibi pro vobis fuisse
dispendia, quos dici potius praestare in-
nocentiae ... credere ut et non
solvere pro magnis allegare credere non
videamus qui abest in parvis peccare.

Venantio v. senatori corre[c]tori Lucaniae Bruttiorum ut exigat pecunias publicas rogatas solvere ipsis

Curae nostrae est ... persuadet
ab innocentibus poscatur quod
ei constat ingeri. Et
pecunias publicas ...
exigere ne debitorem negligentia debeat
ingravare, nam si remissio vaniorum ...

Veniat tutius necesse est contemptus
invalescat, et quodammodo nascitur de pie-
tate crudelitas si que negligentia amo-
no per tyrannos exire collibus ergo
cura providere qui et occasio subtrahitur
delictis et locum non dat iniquitatibus. Itaque
per illustrem virum et comitem sacrarum
largitionum suggestionem comperimus pre-
tio secundum morem veterum exactionem
binorum et ternorum fuisse delegatam.
Unde te presentibus te commoneri affatibus
ut secundum canonica sacramenta declarata
constituta compleri facias dispendii
assibus publicis instituendo de proprio solue-
re cogaris, a quo nec tante iussioni
est certa ruentia nec fides sine pro-
missorum completa

**Possessoribus deffensoribus et curiali-
bus ut columnas antiquitas
diu sine decore iacentes deducant**

Propositi quidem nostri est no-
va construere sed amplius
vetusta servare, quia non
minorem laudem de inventis
quam de rebus possumus invenire
custoditis. Proinde moenia sine priscorum
imminutione construere exigimus, quia
quod enim per alienum aut incommodum
nec iustitie non probatur acceptum. In
municipio itaque vestro sine usu iacere
comperimus columnas et lapides vetusta-
tis demolitos invidia. Et quia indecore
iacentia servare nihil proficit, ad or-
natum debent surgere rediviva, antequam
dolorem monstrare valeat ex memoria
precedentium seculorum. Ideoque presenti auctori-
tate decernimus ut si vera fides est, sug-
gerentium nec alicui publico mittit ornatui
probatur accommodum supra memoratas plato-
nias ac columnas ad Ravennatem
civitatem contradatis modis omnibus de-
vehendas, ut collapsis metallis oblite-
rata facies reddatur, veluti de arte pulc-
hrina, et que situ fuerant obscura,
antiqui nitoris possint decore qualiter

**Fausto viro illustri pa-
tricio ut marmora de qua-
dam domo deposita dedu-
cant de Armitate**

Et quamvis propositum nostrum in
augendis fabricis regia-
libus accommodare dispo-
situm, tamen nobilissi-
mis et augmenta sine precio cogi-
tare, maxime cum sit studii no-
stri illa decernere quibus cunctorum
notum est sine suis dispendiis o-
bedire. Ideoque admonitione presenti
tue magnitudini declaramus ut mar-
mora que de domo Pinciana con-
stat esse deposita ad Ravennatem ur-
bem per catabolenses vestra ordi-
natione dirigantur. Subvectio vero
dirigenda de presenti, ne aut mora nullis
ordinationibus proveniet, aut labora-
tores aliqua defuncta sentirent

**Argolico V. I. concedit dig-
nitatem prefecture**

Optamus cunctum diem pre-
nis successibus nostris ex-
currere, optamusque veluti
prestita nostra radiare,
tamen in civitate vivit quod muni-
ficentia principalis indulsit. Tamen
enim tam regnum quam fecisse felicem
et eos vestros prestare quos se excerta
sempeat attigisse. Iustitia siquidem
sunt que regna sublimant, et libe-
ralitas dum ingeritur plurimos accedere si-
bi subiectos studeat ampliare. Hec
mansuetudo nostra glorioso proposito tibi
que non generaliter sed paterno fovemus
affectu. Ex inditione quantas prefectorum ur-
bane infulas copiosa liberalitate
largimur, ut patriis honoribus clara
successio leteretur. Ut sub nobis possit
perficere quod meruit ad nova secula
pervenire. Circumspice itaque quam ma-
gnum sit primordiis tuis tantam romam
potuisse committi, ut in illo amplissimo
ceteru iudicis videaris eminere fugere
situ. Studeo ergo ut a maioribus tuis exigere
posses quod nos prestitisse cognoscitur. Avara
fuge iniusta, sequere modesta, dilige
veracia, contemptne, tamen erit
sanguis quam in illa turba summorum
nobiles contulisse iudicium, ubi tot
patriciorum corda provocant ad gratias
ubi bonum factum celebratur, arte saepinus

Reliquum laude maiorum virtus acquirit tuum
si recte Roma tractetur. Omnes digni-
tates estimes apertiores que in oculis
senatus consistunt prorsum genere probitate
et ante ipsum libertatis gremium
nullis vitiis esse captivum. Videmus
religiosi fasces quia gloria censeantur.
Urbane presertim dignitas est honoris
non patitur claritas illa committere,
quam possit nobilis turba nescire. Loca-
tus in medium cunctorum ad se trahit a-
spectus, et totius vite iudicium promulgat
fama populorum. Habito te et animo con-
tipe et verbis eruditionis compleatare
credibile apud nos factum studia
litterarum, ubi cognovisti omne quod de-
ceat et ad usum vite gloriose a-
nimum doctorum minimis institutis for-
masti. Confugiat ergo doctrina dilectum
indolis et animi ad viam trahi
edificatus liber locum non relinquat
murmuris. Ubi in teneris annis acri-
quod maturus etate fuerit ad tra-
mitem hortantur te tuorum facta seniorum
ammoneat lectionis auctoritas. Deinde
iudicii nostri electio gloriosa ut ma-
iora de nobis sumere possis, cum te
ea que commissa inspexeris cognoverimus.

Senatui Urbis Romae Theodericus rex laudando eum cui contulit prefecture urbane dignitatem

Namque patres conscripti di-
gnitates exprimas de
nostra benignitate nascantur
publici tamen decoris materia
est in vos regentis, et quale fuerit
nostrum arbitrium talem patitur libertatis
apertum consortium. Est quippe si dicere
fas est error matri quam dissimile
sui possit principes formare rem publicam.
Hinc est quod cupimus ut competentibus
honoribus fulgeat. Fama quam de
vobis fama loquitur meis institutis
magis applicatur, illa cum omnia celsa me-
mini [illegible] invidia tangit si quid
fortasse vobis defuerit. Proinde quia se-
nibus sententia auspiciis illustrem Argo-
licum prefecture urbane dignitate
promovimus ut ille augeret fastibus
et vestri tanti iudicii lumine sublima-

ornatus. Utilis enim sepe exprobrat fa-
miliaria vitia amicissima precipuos re-
cordamur correcti animi. Ipsius dogmatis
honore ditatum et innoxia facundia
fora intacta sunt. Studuit eo tum
habundare eloquiis, sciens se dicendi
peritus debere esse probitate conspicu-
um. Cuius vita ad honores celsa perdu-
cta largitas sacras protexit fida cu-
stodia, implevit etiam doctrina quod sus-
ceperat ingenio. Dignitate certa in utroque
laudatus ita ut in singulis crederetur
esse precipuus. Accedit correcti no-
bilissimi patris, qui comitive privatarum infulas
nullo adiit calumnie prophanatione
affectans fame commoda pecunie neglecta
augmenta. Et quia raro virtus quorum est
cuius egit temporibus continetur quibus
auctura dare non debeat. Proinde enim
prodium facit qui neglecte iudicis anta-
mare virtutes. Et ideo [illegible] commu-
nicata permittens credimus bona de nobis
fama laudabilius vera firmat augmenta
et sicut posteris tradit que inspexerit glo-
riosa transmissione promeruit. Confidenti
ergo patres conscripti vestris dignitatibus
consecrato ut ad maiora virtutis studia
concitaret, que nos nimium provocat.

Senebaldo vs Gemello qui tam longo tempore laboravit in servitio facit iudicem [illegible] provincias

Meritorum tuorum longa firmata
et comprobata fides merita
documenta hec nobis iudi-
cium tradiderunt, ut cui in-
tus animus moderatus est nunc alienis mo-
ribus presideas, et probos firmiter dispi-
ciendo, qui privatus amatus es continentia.
Is enim alios potest bene regere, qui se
prudenter suis comitatibus decorem tractat. Ga-
[illegible] supplicatione remoti [illegible]
remedio laboratis credimus subveniri
si spectabilitatem tuam iubemus ad [illegible]
ingenia [illegible]. Tu nunc emittere aut
tam bono iudicio laudari videaris qui
statuto, aptum te quia fore maturavimus
qui actus sponte precia placitura
cetera firmavimus utique [illegible]

si quod negotium Romanis cum Gothis
est aut Gotho emerserit aliquid cum
Romanis legum consideratione definies
nec permittimus discreto iure vivere
quos uno voto volumus vindicare.
Proinde sciatis nos in comite que sit amica
iustitie clementia nostra per vos exprimere
qui mea cogitat equitatem.

Cammigeni v. [illegible] ut corrigat quosdam qui debet uxorem quandam pervaserunt

Quamvis iudicio nostro
teneamus amica facinora
displicere, maxime
a vobis confidimus
quos nobis etiam matrimonii genialis
iungit affectum, tamen cum animis
a continentibus accipitur [illegible] laudatos
detestationis damnamus. [illegible] itaque
nobis lacrimabili aditione conquestus est te
uxorem suam cum rebus a viro [illegible]
iniusta usurpatione pervasisse. Unde
si veram petitoris supplicationem agnoscitis,
ut se coram presentibus asserit, [illegible] ma-
[illegible] facti sine tarditate aliqua ne-
gotium resecate. Malum enim cum differtur
augetur, et remediabile bonum est in presenti
accelerata correctio.

Theodoro v. sublimi quendam vicarium prefectorum mittit in Gallias nuper Romanis subiugatas hortando in virtute et iustitia ut populos tristes letificet

Nulla quidem nobis est cessa
iustitia, que violatione cunctorum
rerum iniusto ad nos clamitat
quas amamus. Unde illud
maxime inultum esse non patimur quod
in contemptum nostre iussionis constat ad-
missum. Nunc enim presumptio perpetranda
non audeat si paucorum iussionum reverentia
contempnitur. Ideo ergo illum quem dicunt
ad viri clarissimi Senonis iudicium
detrectans commeare, qui se inveterata
calliditate subtraxit, [illegible] coram comi-
tatu audiendum, ut sine dilatione iurgio ma-
chinatum [illegible] dilatato [illegible] prestito
[illegible] advenire [illegible] ut iustitie co-
[illegible] remedio cau-
santium [illegible] ambigua iurgiorum

Gemello viro senatori ut iudicio suo quendam examinet et finem iurgiis imponat qui alias inveterata calliditate sua iudicio subtraxit

f Primum est iudicium magis tenere
[illegible] nec locum ambiguitati
relinquere ubi comperimenta
probabilia suffragantur. Ex-
ploravimus officia tua per diversos
industrie gradus, sed non imparem me-
ruisti gratiam variis actionibus equaliter
approbatus. Hinc est quod primum te in
Gallias nobis deo auxiliante sub-
iugatas vicarium te prefectorum nostra
mittit auctoritas, unde prependere gloria
de te videamur hec iudicia, quando ad illos
populos mittere corrigendos quos nimis
laudibus speciales eidemque acquisitos.
Cara est principi gloria et necesse est de
illis amplius esse sollicitum unde sibi
triumphorum venisse sentit augmentum.
Age igitur mandata, si cupis in te
nostra perficere iudicia, turbulenta non
ametis, avara declina, ut talem te
provincia fessa suscipiat qualem Ro-
manum principem transmisisse cognoscat.
Desiderat viros egregios coacta cla-
dibus suis. Effice ut victam fuisse
delectet, nil tale sentiat quale
patiebatur cum Romam quereret. Abscedat
omnis de calamitate tristitia; veniat tandem
nubilis vultus, nunc illa gaudere convenit
cum ad sua vota pervenit.

Universis provincialibus Galliarum ut recipiant vicarium prefectorum et pareant ei

e Libenter parendum est Romane
consuetudini cui estis post
longa tempora restituti, quia
ibi regressus est ubi provectum
vestros constat habuisse maiores. Atque ideo
in antiquam libertatem deo prestante re-
vocati vestimini moribus togatis; exui-
te barbariem, abicite mentium crudelitatem
[illegible] quia sub equitate nostri temporis non vos
decet vivere moribus alienis. Proinde
de [illegible] innata [illegible] ma-
suetudine cogitantes quod feliciter decretum
sit spectabilem virum Gemellum

Vicarium praefectorum fide nobis et in-
dustria comprobatum ad componendum provinciarum
ordinem dirigendum, speravimus eum
in nullo delinquere qui nobis pecca-
tes quamvis intelligit displicere. Romanae
ordinationibus eius ex nostris iussionibus
obedite, quia ordinem eum vobis profutura
decernere respicite paulatim vestitores
mores non sit novitas molesta que
proba est. Quid enim potest esse felicius quam
homines de solis legibus confidere et casus
reliquos non timere? Iura publica
certissima sunt humane vite solatia,
infirmorum auxilia, potentum frena. A-
mate unde et securitas venit et
conscientia proficit. Gentilitas enim vivit ad
libitum, ubi magis morte repit
propriam qui potest habere quod placeat. Vos
iam securi ostentate divitias, parentum
bona longo situ recondita prodant in
lucem. Curia tamen per quem nobilior erit
quanto et moribus probis et luculenta
facultate relucet. Ideo eum vobis
vicarium praefecture direximus ut eum
tanta dignitate et civilem videamini
regulam aestimasse et fruimini quo
tantum alias gaudebatis. et integritate
hominis non tam corpora vi quam rationem
proferri que illos unito procurat esse
qui possunt aliis iusta praestare.

Gemello viro senatori ut Tindam qui spretis hostibus repatriat Romam possessiones pristine restituerentur

Merentur bona qui nostram
visi sunt elegisse cleme-
ntiam ut eos veraciter indi-
casse per augmenta propria pos-
simus ostendere. Et si talibus publica
dona proprii largitate, quanto magis
eos sua dignum est possidere, quos
quamvis probatur esse iustitie. Spe-
ctabilis itaque Magnus hostium conversa-
tione dampnata, quo natus est remissus
ad Romanum repatriavit imperium. Nunc
absentia contigisse dicitur ut eius potu-
isset perire substantia. Atque ideo presenti iussi-
one sancimus quatinus tam in agris
quam in campis urbanis ac rusticis
vel quicquid sibi competens quolibet modo
amissum potuerit approbare sine ali-
qua recuperet tarditate retineat, excepta
auctoritate dominii ius omne quod competit.
Nec questionem eum de rebus sibi antique
possessionis competentibus volumus sustinere
cui propositi nostri est etiam nova praestare.

Cothemtorum Danieli ut ordinatione sua dispensentur arche marmoree pro sepeliendis funeribus mortuorum

Decet ut pallacio nostro fa-
mulantibus nostris commodis,
quia fructuosum dicitur esse
publicum labor ut quos
nobis obsequia nostra grata impe-
debeamus compendia, sed in modesta com-
pendia provocabimus. Et ideo artis tue
peritia delectati, quia ex canadis alia
ornandis marmoribus diligenter efficis,
presenti auctoritate concedimus ut te rationa-
biliter ordinante arche dispensentur
que in Ravennati urbe ad recondenda
funera distrahuntur, quorum beneficio suspe-
nsa cadavera parvam consolationem
sunt lugentibus, sed quando ante tum de-
nudi commisatione destederunt. Nova
dulces condant superstites non delinquere
hinc quibus damna veniant dolores ad pre-
tium, et instabili forte votorum excessit in
exeuntibus de temporanea morte compendium.
Quanta tamen ut non sit iniquitas ab aliqua o-
ccasione taxata, ne cogantur miseri
mortui aliena luctu gravia pecora dis-
pendia sustinere. Et nephanda de-
notatione construeti aut urgeatur mar-
moria pro mortuis preces, aut dilecta
corpora vilissimis foveis potius dolentes
abiciant. Sit magis in voluntate posse-
tum, cum ipsa iniquitas permerentibus
facile non minus deum reddi tui amplius per
precium officio videre imponi.

Rimile sayoni et Ferro tuicto a palatio nostro ut cuncta eadem tua quae prefectus inguavanit

Pater gloriosus ... quam sub rebus vestibulice
curas, quas precepi cogi-
tatum deo auxiliante de-
valuimus tandem modo re-
est leviamine remedium, ut contra pecuniam
supervenis tue piaculi appona abstractum

Nec liceat cuiquam apud nos audacie
quod est proprium superba calcare. Castorii
flebili calamitate permoti, quem
continuis hactenus dispendiis pressit in-
vidia, occasionem prebemus salutaribus
institutis, ut plus valeat innocentie
auxilium, quam iniqua calliditatis impe[illegible]
Atque ideo presenti auctoritate decernimus ut
si per [illegible] viri magnifici Fausti, ea
que Castorius possidebat, vel publi-
cis titulis ingravavit, vel privata [illegible]
[illegible]paratione detinuit, mox ei predic-
tum alium eiusdem meriti nobis iniunctis
animolo [illegible] reddatur. Ut et de-
bitis dampnis afflicto prefectus ne re-
mediis consulatur. Si quis autem inhiat
[illegible] medium invenerit, ut ad ea
que missa sunt idonee nequeat re-
perire, ad nos deducatur vinculis illi-
gatum, ut pena possit satisfieri, quia
[illegible] facultas non sufficit ultioni.
Ad confusionem tam inique mentis
imperatam conquiescat ne non tam Casto-
rium, quam nostrum votum persequi audeatur.
Et si per [illegible] occasionem qualibet sepe me-
moratum Castorium nostro ille artifex
noceri temptavit, quinquaginta libratum
auri mulcta protinus feriatur. Sic quippe
maior crudelitatibus pena respicit illesum,
quem viderit se probabilem afflictum. Sed ut fetum
ne crudelitas protinus tempestat ac corrigat
proprietates [illegible] effectus [illegible] nostre
in [illegible] lesionem [illegible]. Et cum a nobis
assumpte officiandi potestas [illegible] abrogata
hinc omnibus [illegible] quo [illegible]
[illegible] amore ut et [illegible] medium
[illegible] rubrum [illegible] / qualis bona
conscientie passim auget.

Fausto v.c. indulgetur licentia
secedendi ad provinciam et iterum
redeundi Romam

Romane consuetudinis est ut
vocata plebs cupiat, et quibus
in usu [illegible] gemina,
fastidium [illegible] omne quod
[illegible]. Unde sacris meritis [illegible]
[illegible] disponere [illegible] [illegible]
[illegible] indutias tibi postulas [illegible]

concedi, ne quia te civitas tam grata
protendat, sed ut dilatio fiat renova-
ta ingressio. Atque ideo concessi ma-
gnitudini tue secedendi ad provinciam
quattuor mensium indutias presentibus [illegible]
largimur, ita ut completo eiusdem ad
penates proprios redire festines. Talis
civitas Romana quia multiplici vo-
luminum densitate commeatu subtractis
in[illegible] terrarum [illegible] [illegible] care-
stat. Sit cuique et voluptas inditaque ap-
tissimum quando senatus Romanus possit
[illegible] [illegible]. Ubi illa gratia parentum,
ubi tanta mentium possit reperiri pul-
critudo [illegible] genus est absentem
sibi Romam dicere, cui in ea
potest constitutus laribus habitare.

Artemidoro v.c. ut veniat
ad presentiam regis et se a
[illegible] demoretur

Augere comitatum nostrum
viris nobis decorare nobi-
libus, ut et illos
[illegible] votum et obsequium
nostrum decorem [illegible] [illegible] personarum.
Proinde magnitudinem tuam ad conspectus
nostros quos tibi non ambiguum esse [illegible]
[illegible] [illegible] evocamus, ut cui longa
nobiscum etate versatus es presentie nostre
dulcedine [illegible] confestim ad
[illegible] qui [illegible] solum [illegible] [illegible]
non [illegible] esse nostra colloquia mu-
nera credit esse divina. Et nam propter
non tardaris desiderium quia optas aspectum
venire te gaudentes credimus, quem
alacriter sustinemus.

Colosseo v.c. Sirmiensem Panno-
niam committit regendam et
armis protegendam

Iuvat [illegible] commanda
mandare [illegible] et de-
[illegible] indicium gaudet
[illegible] / et [illegible] est
[illegible] [illegible] que commissa [illegible] non
ut aptas esse cui placeat ita [illegible]
ut cui placuerit enitescat. Proinde
[illegible] initiatis auspiciis ad Sirmiensem
Pannoniam [illegible] sedem Gothorum [illegible]
[illegible] cinguli dignitate permotus
commissam quia tibi provinciam armis prote-

nunc tempore ut antiquos nos defensores
recipere leta possit, que se meruit cognos-
cit parentibus feliciter paruisse. Perspice
qua te nostre sinceritate commendes: sola
tibi placendi via est si que gerimus
imiteris. Equitati fave, innocentiam
animi defende virtute, ut inter nationum
mansuetudinem perversas Gothos possis
demonstrare iustitiam. Qui sic semper fuerunt
in laude medio constituti, ut et Ro-
manorum prudentiam caperent virtutemque
gentium possiderent. Romane consuetudines
abhominande molimina, verbis ibi potius
non armis causa tractetur, non sit amittendum
negotium pendere, cum perire calumnia-
tor alieni furtum non duplum reddat, ne
per tumultus inertes rapiat quod bella te-
rminat, scuta in hostes exigant, non
parentes, et ne quando forte ad mortem
videatur pertinere paupertas, eadem
pro testibus gloriosissimi plane dampnum
leturi a nobis gravius uberius sen-
tiunt, si tunc patere ibi pecuniare
proditum et mitius vel indiciis dignum
si dispendium magis subeat ut vitam
perimus acquirat. Quapropter consuetudo
nostra feris mentibus inseratur, donec tru-
culentus animus vere vivere consuescat.

**Universis barbaris et Romanis
Pannonie eiusdem provincie provin-
cialibus sive eiusdem ut tali Rectori
obediant.**

Consuetudinem suam providen-
tia nostra non deserit, cum
subiectis semper intenta
profutura disponit, ut
ad maiorem ducatorem se conferant qui
sunt circa nos commisse cognoscunt.
Hinc est quod Colosseo viro illustri
nomine nobis quoque potiori gubernationem
vestram defensionemque commisimus, ut qui
sua merita dedit hactenus experimenta
virtutum, augeatur pacis in studiis ac-
tis patientiam vestram sepius approbatam
nunc eadem protinus monstrare. Qualis
in his que pro regni nostri utilitate
rationarius agenda precepit, ducatori perspi-
caciter compleatur, quoniam fidei constantia
probat, et ille integritate conscientie asserit.

motus qui in iurgiis prosilit absque
ingenio. Illud preterea vos credimus
commonendos, ut non in vos sed in hostes
semper vobis capiatis. Res parva
non vos ducat ad extrema discrimina. A-
cquiescite iustitie qua mundus letatur.
Cur ad monomachiam recurritis, qui ve-
nalem iudicem non habetis? Inimicitias ponite
cum parentibus, cuius brachium pro rege
constat gloriose moveri. Quando opus
est hostis lingua, si tamen manum agat
armata, quando valde pacatum esse creditur
si sub civilitate pugnatur? Imitamini
certe Gothos nostros qui foris prelia, intus
norunt exercere modestiam. Sic vos vo-
lumus vivere quemadmodum parentes nostros
cernitis prosperante domino floruisse.

**Simeoni v. s. Comiti committit
officium reliquatorum ut dampna
publica explorando inferat
ea ad Aerarium.**

Magna publicis actionibus per-
sonas inserere morum probitate
conspicuas, ut per obsequia
fidelium nobis crescat utilitatis
augmentum. Quamobrem sinceritate animi
tui et preclara tua doctrina nostri
reliquatorum titulum quem fide dominicae tuae
nunc dederamus ad decem indictionis
prime sed etiam pro provincia Dalmatiarum
ordinatio nostra tibi committit, ut quemadmodum
fraudis vestigio dampnum publicum
te fuit explorante compertum, procul dubio
meis aerariis inferatur. Quoniam non tantum
lucra querimus, quantum mores subiectorum de-
prehendere festinamus. Preterea ferrarias provincie
Dalmatie cunctis te vitalis inqui-
rere, ubi auctoritate deo reperies ferri
pretium toracam metallis, et igne de-
coquitur ut in diversa transferatur. Hinc
auctoritate divina patrie defensio venit, hinc
agricolis utilitas providetur et in diversis
humane vite multiplici commoditate porri-
gitur. Armis ipsis imperat et summo corrigit
complectores pauperes consistunt armati.
Committimus itaque hoc operi diligenti
dignatione rimari, per quam et regni gl-
oria et hostes premant gratia.
Festo ergo d. antefata dispensatione sollicitus

et in publicas utilitates tempestive ut
nemo dolere compendium crescendi tibi
gratias possit augmentum

Gesimi v c comiti suo dicit
officiales deliquenti sibi recommendat

Quamvis prudentie tue sit u-
tilitati publice deputata
ferre servitia tamen admonendo
tua se cumulat ut scientibus
fiat ubi se diligentia tua instante acco-
modat Simeonem itaque virum clarissimum
tua sciens est olim nobis cognita et de-
voto comprobata ad ordinationem siliquatici
iterum secundam ac provinciam
dalmaticam nostram ordinationem diximus
te non negotiis expetita placita ut
sublimitas tua nobis commendatum fiat
tua actione se publicis spe festinat

Olim senatori Campanie re-
currit in curiam suam ne eum potestas
prefecti persequatur

Repositum est apud regie
laudis meritis ordinem amputare
et potestatem armare supplicantem
colliberare iuventam insolentiam

Manifesta est siquidem temporibus superior
offensa cum ad laudem dealtibus sit vin-
dicta de mediocribus acquireretur proinde domnum
valam presentium tractatum ad apud nostre
clementie non multe consolasti assertis
commeritis suam prefectum tibi licet esse
terrori ne putata in te sacerdotum
odia per publicam disciplinam sed nobis
quod donatas dignitatibus iustitie parere
cupimus non dolere conventiones utilitatis potestati
possit nostra te tuitionem vallans ut regie
maiestatis obiecta servientem furori ani-
morum in suis contrariis cedat et de se
magis poenas sumat externa dum
colliberent invidia Tandem enim iudex
de quadam et iusto reputatur quod nos quod
ab esse summum per successor supplicio non
te spectat nunc ut assumptum impleas
consularis officium et te debita liberos
publicos quas tuos cognosce constituerit
successores scilicet ut alios impedias
quamquam a malis precipitis tui modestie
pace fruaris ita si gaudio perfrueris
quod a lesione tua prefectos abstraxi

Nemo vos esse cognoscit qui sub illo
esse monstratis quo te male agentem
passimum esse cognoscit

Cassiodoro v i patricio invitatur
cum vocando ad illud obsequium

Gratus nobis est semper
semper aspectus qui nostris
animis gloriosis actionibus
insederunt qui perpetuum ob-
sidem dederunt amorem suum qui perpetuum
apud nos probati sunt studemus virtutis proin-
de magnitudinem tuam gloriosam nobis
fruendo probatam ad comitatum iussimus
prorsus evocatam ut et ornatus de te
regalibus fruatur obsequiis et tu nostris
conspectibus augearis Convenit enim te
etiam requiri qui nostra fecisti eximie
tempora prodita Ornasti de gratie integritate
pallatia dedisti potius altum quietem
hinc omnibus factus notior et qui te
noluit positum te in potestate nescivit
putari aut tribunalibus te indutum
sine dampno aliquo terrore viderunt
preciosior factus cunctis qui nullo premio
vendebaris Cuius talem non desiderat
vide cui nos publice constat gratiam retulisse
se Nam qui aliorum respicere conati sunt
in te etiam palatio teste laudantem
tende gradum accelera festinus adve-
tu alacrem venire convenit qui se
a principe sustineri posse cognoscat

Argolico viro illustri reco-
mendando quedam mittit coram

Vis nescit artem quae
commode supplicat ad quod
et illud bonis principibus
esse quod benigne patitur largi-
tate praestare Hec sunt enim dona regia
quod semina sparsa in segetem reale-
scunt in unum coacta prouenit optamus
quod munera multis collata divinis
ut possint ubique nostra beneficia pu-
lulare Atque ideo viri illustris et
magnifici patritii paulini auctoris
supplicationem accepta que gestum in
subditis horrea longi temporis vetu-
state destructa quibus utique illud
vocabulum servit antiquitas si nunc
usui publico minime nota esse probant mo-
strant Nec aliqua ibidem est species

que ad fiscal fiscum pertinet quadrigata
prefato viro tuo omnibus ad se pertine-
tibus absoluta liberalitate concedimus
ut edificandi et ad posteros transmit-
tendi assumpta licencia suis utilita-
tibus profutura disponat, quia confert
magis rei munus quisquis diruta
maluerit suscipere reparando. In ea
presertim urbe ubi cuncta digna est
constructa relucere, ne inter tot decora
menium deformis appareat ruina
saxorum. In aliis quippe civitatibus
minus intencia sustinentur. In ea
vero nec mediocre aliquid patimur quod
mundi principatur ore laudatur.

Argolico v. i. prefecto Rome Donat antiqua diruta horrea ut alia sibi repararet

Romane civitatis cura no-
stris sensibus semper invigilat.
Quid enim est dignius quod
tractare debeamus quam repa-
racionem erigere quam ornatum constat
nostre reipublice continere. Proinde illu-
stris sublimitas tua spectabilem virum
Johannem nobis dixisse cognoscat
propter splendidas Rome civitatis clo-
acas que tantum visentibus conferunt
stuporem ut aliarum civitatum possint
miracula superare. Videas illic flu-
vios quasi montibus cavatis clausos
per ingencia saxa decurrere. Videas
structis navibus per aquas rapidas
non minima sollicitudine navigari
ne precipitata torrentibus marina pos-
sit naufragia sustinere. Hinc Ro-
ma singularis quanta in te sit potest
colligi multitudo. Que enim urbium
audeat tuis culminibus contendere, cum
nec ima tua possint fill similitudinem
reperire. Et ideo supradicto Johanni
officii [illegible] sollaria vos prebere censemus
quam ordinacionis nostre publicatas vo-
lumus implere personas privatas ma-
gis amonentes que audaciam mer-
guntur illicitis.

Senatui urbis Rome ut quandam aquam molarum et ortorum irrigandorum ad suas possessiones reduxerat

9 Cunctis vivis se reipublice
nostre infatigabiles cu-
ram desideramus impendere
et deo favente ad statum
studeamus cuncta pristinum revocare. Cum
Rome tamen sollicitiora nos augmenta
constringunt, ut quicquid decoris impe-
dit generalibus gaudiis exhibetur.
Pervenit itaque ad nostram conscienciam sug-
gestione multorum que prava non potest di-
simulare commissa plura in preiudi-
cio urbis Rome detestabiles presum-
ptores assumere. Ut cui nos summum
desideramus adhibere studium dolum
patiamur iniustum. Nuper per ordinacionis
nostre ad nostram famam noticiam perve-
nire quibus amplius condimus civitatis
nostre dispendia displicere. Dicitur quod
comodi cura privati a qua formarum
quam summo decreret studio communiri
atque molas exercendas vel ortos irriga-
dos fuisse deviatam. Turpe hoc et
inhabile in urbe id fieri quod per agros
vix deceret assumi. Et quia non possumus
admissi aliter ulterius iura corrigere
ne diu fabricis prodesse volumus legum
culmina destruamus. Si hunc nefandi-
ssime rei dominus precium presumptio-
num accepto precio competenti suum
vendat errorem, ut quod lectiorum publice
prestat fabricis non presumat ulterius
nec quod nunc sub largitate corrigimus
postea severissime vindicemus. Si vero
tale aliquid moderna presumptione
temptatum est, sine dubitacione tol-
latur. Unusquisque enim desiderio privato generali-
bus debet utilitates anteferri. Cui
vero in causis iustis vix aut raro
potest obviari. Mancipia vero for-
marum servicio principum provisione de-
putata in privatorum cognovimus iussi-
sse dominium. Est preterea non minimum
pondus direpcionum in faricimum
molissimum etenim plurium decoru-
menium conficerit esse sublatum. Et
que auctores suos seculis consecra-
verunt. Eb enim ionathas Saul rex
plurium civitatis aurum regnator
Frigie repiere. Et quasi miserum pr-
unde famam prudencie alii fi-
reperunt nos aliorum negligenciam
intrivisse videamur. Templa etiam

et loca publica que petentibus multis
ad reparationem constituimus subversioni fuisse
porticus mancipata et quam malarum rerum
emendatio nobis delectet ne grossa vi-
deatur ex tantis rite lictura. Johannem
virum spectabilem electum nostra
iustitia ad hec que super memoravimus
direximus inquirenda ut cuncta suo
ordine discussa nobis relationis
obsequio lucidentur. Equum quod
de singulis rebus aut de presumpto-
ribus earum sic oportuerit more nostre
iustitie resecamus. Adhibete nunc stu-
dia pro qualitate solacia ut inquisitionem
quam debueratis petere gratanter videamini
mente complere

Gemello senatori relaxationem
tributa eis qui obsidionem et
vastitatem pertulerunt

Constat apud nos fidelium
non perire servitia sed impen-
sa sub temporibus in fortuna
recipere meliorem. Arelaten-
sibus itaque qui nostris partibus perdurantem
obsidionis famose penuriam pertulerunt
per indictionem quartam fiscalia tributa nostra
relaxat humanitas ita ut futuro tempore
ad solitam redeant functionem. Equum
et nobis bene meritis vicissitudinem reddidisse
videamur et ab illis eas res poposcerit
solita devotio non peregerit. Saturentur in
libertate qui pro nobis maluerunt in
angustiis esurire. Sint leti qui
esuriem fideliter pertulerunt. Non debet
statim de tributis esse sollicitus qui ca-
sum vix potuit declinare pastinum.
A quibus ista non ab obsessis inquirimus
civium enim a domino agri exigatis que
eum non coluisse cognoscitis. Crescit
vectigal nobis dederunt fidei sue
Iniustum est ut viles pecunias exi-
gant qui gloriosas gratias obtulerunt

Argolico v. i. laudando quem
dat facit cum recepti ad se-
natum

Gratum est nobis vota nostra
ita facili ordine augmen-
ta conferre ut tamen tres
viros emergere quam
libere mereantur senatoria radiare
ut honore conspicuus deferat gratia
dignitatis. Anicia namque distupli

vetere prorsus nec ei indicia ut contra-
neus esset bonorum actum est alumnus
talis. Illustris magnificentia
tua in clarissimo Armentario atque
Superbo eius filio ea faciat expe-
riri que etiam videndos tunc cana
dictat antiquitas. Sunt est enim spectatis
Armentarius quoniam et parentum
bono et suo nobis commendat ingenio
exigens multis quam precat aliis pre-
cibus dignitatem. Pro quo cum dignus
sit et senatoris vestiatur honore to-
gata professio ut nulla turba doctorum
audeat Armentarius cibarum proferre
sermonem ut furens impetus terrore
eque hortatur ad vocem incassa fa-
cundie. Gloriosa est denique scientia
litterarum quoniam quod primum est in homine
mores purgat, secundum quod verborum
gratiam subministrat. Ita utroque
beneficio mirabiliter ornat et taci-
tos et loquentes. Dicat ergo ad pene-
tralia libertatis laudati initio suo
ornati nostro indicio conventi sine
dubio gloriosissimi senatus. Duorum ars
est facere de irato benivolum de
suspecto placatum de austero mitem
de adversante propitium. Quando ergo pa-
tribus imponere non possit qui fac-
te animum iudicat. vivaciter

Massiliensibus deputat prefectum
gubernatorem possessorem et rectorem

Propositi nostri est probatas
fortitudine et moderatione
personas ad ordinationem
nostram defensionem [illegible] dirigere
ut et provincialium status sublevetur
et utilitas publica bonis pre-
sidibus augeatur. Proinde comitem
Marabadum nostra [illegible] conceptum
ad Massiliensem civitatem credidimus
dirigendum, ut etiam ad sanctitatem vitae
promoveat [illegible] proficiat, nec
quod gravi [illegible] possit habere
iustitie, in moribus solacium ferat,
insolentibus severitatem sue districtionis
obiciat, [illegible] demum [illegible] prescrip-
tionem [illegible] inopia, sed omnis rogat
ad mensuram [illegible] semper stabit imperii
[illegible] designatis anno i. [illegible]

quod vos pro publica utilitate contempti- bilibus animis obedire, ut fidem veram quae iam solius manifestabunt operibus subsequentibus declarare indi- cies. Nimia gratum est obsequium quod devotionem affectus custodit, nos autem eadem cogitatione locum vicissitudi- nis in impensa firma non possumus obli- visci.

Guillelmo comiti quod ordinatio regis quae sibi litteris est conscripta debet permanere in suo robore

[?]Stabilitate mea firmam dece- tenere constantiam. Nimia [?] intemerata debet esse compassionis votum ut etiam per studio malignorum convelli, quod mea nostre preceptionem firmari. Tali igitur presentium insinuatione tenere ut quod ex mea ordinatione patrimonii liberum tibi matri quoque tue pro pietatis contulerit depututum in suo robore decreta per- maneant, ut a quoque metuas irra- tionabilem questionem qui mei beneficium possideas firmitate.

Guigleno vicecomiti ut causa civica audiatur et tractetur in qua pauper gravari dicitur.

[?]Ecclesiis [?] potentem neque positum est iniuste audacter fecisse audaciam non negare, maxime cum mores nostri sit ad leges cuncta remittere, ut et conquerens mercatum affectum et pulsatus necesse se queat sustinuisse presentium. Proinde firmius quod magnificentia nostra patrimonii venatum se dicit esse negotium, et fre- quenter ab eo eius praeditos fuisse contentionatus. Atque in causis semper suspecta potentia dum vellet credit quod posse iudicare, cum antefatum a te sinata presentia compertum admonemus ut sub sponsione legitima instructam personam ad comitatum iuxta dirigere se permittat qui apud delegatos no- mine meo iudices, eius intentionibus valeat sese emissum. Tractor sui poenam sue receptivus audaciae, si quod magnificentia nostra sunt facilis eventus

Petro episcopo ut cuidam reddat partem facultatis patris sui

[?]Cum in aliquibus causis sol- licitudinem tuam quaeremit ad liberi ut per vos uniga- tum strepitus conquestus conquerentem ad vos remitti debet quod vos spectat auctoritatem. Tali igitur presentialiter tua a germano nostro aditos sebelli allegatione cognoscat quod se filium legitimum asseruit condam Romanis dicens partem facultatis patris sui a sortite sua teneri sibi utique legibus competentem. Quae petitio si veritate fulcitur et genitores eius subiaceant probamus me competere supp- licanti. Considerata iustitia quam dotes aliorum sine obstinatione longe dispendio sibi debita tribuant. Tue ideo causa sancta tuarum qualitas te utique de iudice timari a quo spectanda est magis quam tibi impe- rienda iustitia. Quod si erat causam sub esse sperata tuum omnino definit arbitrium nostris suppleat querela ad nostram audien- tiam perducenda. Creditum decet nos voces pauperum non decet negligi quas pro iusti- tia comitari.

Hinaldo comiti spectabili dicens ut in provincia sua non patiatur fieri violentiam

[?]Quamvis prospicitatis meae constat esse votum ut ubique mandata ubique civilia pergant maxime tamen aptas eum geri in regionibus quae amnis ubi et decens vastatio non portat iudiciam, et ipsa ini- tia bene plantare debet mea nomina fama cuiusque siquidem fama opinionem longe late quod disseminat subiectorum custodita feli- citatis, et ubi quantitas digitum non gloriam dici condescendendi paucis existimemus. Tali igitur presentium auctoritate delegamus ut maximum ne qua requies nostram fiet violenta pati- entibus. Continuat ut quaterus cumulatur tum Romanis, insistit ei destinata defensio quae aliquid illos a meis sinatis pati, quos ab hostili munitione oppressione liberari effecit. Ut ... ut oportet vel antiquam consuetudinem [?] subiectam aliquod debita [?] commendata

tenuitatis vestre persuadet ut
exhibentibus edictum publi-
cam consuetudinem
sive antiquam, presertim
a consule venientem quam constat esse prestanti
ut decet ex liberalitate laudari. Ne-
videmur aliud dignitatibus permittere et ad
senatorem velle completum devota suis
opinionem munifici. Parcum non decet di-
veniri maxime in urbe famam publicam
in consule tenacitatis obstinatio. Quapropter
illustris magnitudo tua a Mediolanensi-
bus augustis nobis aditus esse cognoscat
terram sibi in eis temporibus fuisse subiectam quam
nos postea induxerat, tunc praestante tempore
munificentia sit per lege. Proinde si nulla
mediatio assecuta minuatur sollemnitate
vestram sequi convenit vetustate que
suo quodam privilegio velud debita quam
donatur exposuit. Nec eis negari quod
te cognoscis ab antiquis largiri.

Universis provincialibus in Gallia
constitutis qui sunt vastatorum ipsius
illata relevat tributaliter functionem

Quamvis sim nunc preter-
turba illius cogitationis
intracta, et diversas regis
partes consimiliter solemniter
respiciet, festine tamen remedia vestre uti-
litatis apponimus. Cum apud conscientiam
nostram lesio provincie est profitura tardare,
ne possint estimare incomodum quod fuerit di-
grata dilatione suspensum. Nam querentibus
morbis lesio debacchari permittitur cum
medicina differtur. Vos itaque hostili
feditate vastatos pro qualitate lesionis
per indictionem quartam relaxatam cognoscite
tributalium functionum. Maxime non gentilium
cogere quod vestre nostre salutari offerre.
Ita tamen ut de illis que constat intacta
victualiter mittet expense, quia in toto
civitate assessio non est quos pro se laborare
cognoscit. Invalidos esse siquidem iuvimus
defendere, ut aliquis impetat audaciam
tui utique robore sint tempore destituta

[illegible] Gemello v(iro) s(ublimi) senatori
ut comitatus debebat semper certa

que destinavit de Italia

Delectabile fit omne quod
temporali ordinatione dispo-
nitur maxime diversis omni-
bus communionis sancitos
cum est non gravare pares, cum
quoniam ad vindictam reddat, cum summa
universos indulgent. Et ideo itaque
prudentiam quam ad victuales expensas
militares prudentia de Italia destina-
re fatigata provincie hominum prebitionem
leceraret, ad castella super Druentiam
constituta de Massiliensibus horreis con-
stat esse portanda. Maxime in eos
ut studium deruendi superdicte com-
mune subeat quatenus possit celeriter fieri
quod universitatis studio videamus assumi.

Universis provincialibus in Gallys
constitutis qui ex Italia ad
eorum defensorem destinat extitit
et expensas excercituales

Sic sentiret sic princeps
benigno remedia postu-
lare subiectus maxima
supplicatione procedit quan-
tas et miro modo gloriosa fiunt
nota quamvis prestita semper. Siquidem provincie
iustitia miseriam ut pars aliqua rele-
vata provincie bonorum alimonia
aperta prestaret, quia quamvis eius principes
semper humanius tenere, divinitatis
non tamen votum quod pro beneficio sunt
immutatum. Sed ut neque nimia pos-
sessores relatione gravaret et ex Italia
destinamus excercituales expensas, ut
ad defensionem vestram directus exercitus
nostris humanitatibus alatur, solum quia
amore provincie de megna congre-
gatione sentiret dicitur atque ac pro-
sit sufficiente cuiusque per communem
tutele. Vos vero prehende et si non
pateremini convenisti cum sine dispendio
atque dispensate comparari, quia dilectionem
vestram ut illa volumus imponere, que
vos potuistis ad arbitrium offerre.

Comitis sportario ut mancipia
paribus restituantur dominis

Iactamur nunc Romae
viuere, quos armis
cupimus vindicare et

Nec minor tua et nostra invaluit tamen pro
esse bellorum. Prima enim perficit barbaros
commonisse confusos nisi vivunt ex
legibus. Secunda tuo deo propitio galli-
cos exercitus non intrat. Sed qua man-
suetudine fruimini dalmatia ad alios se
quibus gentibus sue debiti contulerunt, prioribus
dominis libere sine aliqua dubietate re-
stitui. Tertia consimili non dant iura
imperante iustitia, ut pro abiectis fa-
ne sumpto libertatis defensor aliorum
forte regum prelia captant inter cum te
aut predas appetunt a ruinas, nobis
preceptum est ad unitate sic vivere ut
sibi se doleat nostrum dominium tardius
amisisse. **Dominis possessoribus
civitatis Privernensis volentes lesos
incolas refovere tuis innititur
petitionibus pro ipsorum relevatione.**

Dampnis quinimmo sic lesos
incolas refovere, et moribus
malis signum provectas
sunde, tum utique humanitas
mea contingit ut et largitatis remedio
civibus consulamus, et ad cultum redire
antiqua menia sustinere. Hic enim fiat
ut fortuna urbis que in moribus exigi-
tur fabricarum quam decore monstratur pro repara-
cione itaque murorum Malatensium et
turrium vetustatis, etiam peticione dicorum
quantitatem perpetualia quamquam que urbis
venias videre compensas ferme pre-
parari, ut nobis destinetur tuo tempore
navigatoris acciperit relevate nunc
animos, et de nostra promissione certa-
ti fatue tempore ipse teneres divino
favore habetote fiducia, quia non minus est
quam in istis nostris quod honoris extimetur.
**Dirigimus etc. Comiti ut
examinatione diligenti causam
discuciat.**

Hospicie nostre commemit ut
de moribus existens tal
luminias sinex fieri non
sinas, et episcopi premia me-
rcatoris tegitur fugata mihi media
reliquens defensores itaque sacrosancte
ecclesie Romane commissi sunt bene re-
cordantes tamen simplicem domum in
sacratissima urbe posita ab Eufrasio

accolito infirmitatis fetus sollemniter
compassione, quia per annorum longa cur-
ricula ecclesiam Romanam quieto iure su-
gerente possedisse, et in usus aliorum
securitate dominii contulisse. Nunc autem
exorte amare suspiciosi premit inyba
fronte ducatur. Tertium sinagoga ibidem sumpse
vindis conatibus meditata, tuo humanis usus
quantitate longe alterius formata decreuit
quam pro esse iniciata consternatio. Cum igitur
magnitudo tua presertim sue probata iusticia tam
diligenti examinatione discuciat, et si ita
cognovit quod evenit in querelam consolidata
estate diffiniat. Nam si quinimmo actibus
sue calumnie submovende, quantomagis
emendanda credimus quam committenda dirigimus
tangimus. **Dedato Comiti re-
lega quondam in exilium pro culpa
capitalem**

Caterna que principalis delinquens
reatus, quia nisi culpatos
occasiones emergerent
locum pietatis non haberet. Primo enim salubris
ordinatio generat si mores pietas cuncta com-
ponat. Secunda severitas beneficium pereunde
magnitudo comportat. Salutiferorum medicamina
manibus nisi infirma valitudo non in-
digeret. Sic enim imbecillitate sumunt con-
venientia remedia tribuntur. Cum igitur castigatis
asperitas servanda est sub laude iustitie mo-
deramine, ut nisi vindicta sinat superare
peccata, ne culpa insultare permittere remissionis
patiamur. Dato itaque precibus allegasti
viri spectabilis Venantii Lucanie et Brutiorum
presulis addicor te acerbe compassionem custo-
die longo situ laborante in confessorem
raptis adulte puelle valeant sumere
compassionem, ut gravius sunt tempus cite
mortis compote quam tormentorum crudelia
sustinet. Et inter supinas enim ac anhelat
angustias votum et patiens prece quam vivere.
Tertia detestabilis supplicia penarum excludit
dulcisse saluti affectum, tuo adimplere sto-
retes. ingratus Claudi etc. quo minime
patetur iusticia adiudicatur defensoris tibi
patrocinia saepe postulamus sumpto, tibi
tracta Annii adinfati secretas ingenio

erga innocentem te posset legum laqueis
obligare. Ecce supplicacio tua efficaciter
animum meum penitus intravit paulatim
que ad ime ira deflectere, occurrit
senatoris missa pro presulis clara, que
privata allegacione tragedie vate com-
pressit sue, negando credi tam fidem
publicam fallaciter supplicanti. Ideo que
asperitate pene nostra lenitate mollimus
statuentes ut ex decreto die gratie oraculi
eminencium parcium consilium. Ita ut nulla
per quam constituta nostra sub quibus inspiracionem
tibi liceat omne crimine infamie. Tenendo
plagas de principi maculosas notas inimi-
citate opinionis absterge. Hac igitur concepto
tue patrie decus que omnibus conformatum
inde tibi sit omne quod punitur. Decima
nullam cum ingemisce precaria assertione
temporis que temporali volunt consilio de-
tineri, speram tenuit liberorum amici nichi-
los dominantes, si quibus a abviando,
aut aliter infundo plus nunc violare
temptavit constitutam. Sed quam hanc constituta
ad innocentes referimus vestras extendi, ne
sua tamen nunc videatur ignorancia
perfinisse, pena auctoritate eos a formidine
liberamus, quos utpote nescientes in
casum tamen quolibet loco vel tempore inter-
fuisse constiterit. Civilis enim videtur absenti
qui non legem consenciat imponi.

Fausto proposito volgatur quidam in exilium pro homicidio ad insulam Vulcanie

Inter parte pietatis recidit
mitigata districcio. Et sub
beneficio ponit, qui penam
debitam consilio moderatam
palpavit. Cornelius talis quidem co-
reptor lucanie [illegible] bignam
nobis [illegible] sanguinis effusione
pollutum ab hac comminatione intencionis
ardorem capitatis, rixa verborum vestris
ad nephandum scelus [illegible] mente-
tuam et constitutus facti sui intra
[illegible] fugere declinare se
credidit presentacionis legibus [illegible]
Vulcanie insule [illegible] relegacionis

dampnamus. Ut et sacrato templo
commisse violencia videamur, nec
vindicta criminosi evadet in toto
qui innocenti non credidit esse par-
cendum. Precaveat Caveat inde pa-
tricio fato, tam in coniugabili incluso
intencio, ubi vestram terre non
deficiunt, tam tot secessus ignis tan-
sumentur confirma siquidem ista terre-
na que alterius corporis inminimitorum
inferunt, si non assumit combusti-
onem [illegible] tonitrue inter me-
dias undas maris civitas in-
defessa, ut minimi quam ipsemet ipso-
sse sentiunt, quo nunc inextimabilis
pena tam tantis tremendi depromit
civitatem illi voraci ignis ademerit
nam quemadmodum supra in tollinia
permanerant si semper ignis ad-
missa detorqueret. Pena siquidem
divina sic de rebus [illegible]
fecit esse vetrum ut palam con-
spicta oculatissimis instancia aug-
menti que vult stare temporalia
diuturnis. Cum tu et alii nos-
tris motibus vaporalis constituant
nec speciali appellacione teneatur. Infirma-
dum est graviter sustinendus qui
Vulcani nomine inculpatur. Committatur
ergo reus capitis in locum predictum
vivus. Careat quo vivit modo
de quo alium credere fugatus [illegible]
Tenendo supplices capite quod eve-
tu mortis [illegible] Salamandre
[illegible] que [illegible] degit
in ignibus. Tanto igitur naturali
frigore constringitur, ut flammis arde-
tibus temporalibus [illegible] ac parvum
ac limbus assatum flavo colore
vestitum vitam prestat soli, qui mor-
tua tuta consumunt. Memorant
ad [illegible] senatores quam
insulam ante [illegible] annos undarum
rupto terrore ignibus exprimisse.
Sed Hanibal aput [illegible]
Bithinie regem veneno [illegible]
[illegible] ne [illegible] ad
Romanorum ludibria [illegible]
[illegible] inde [illegible] ut [illegible]
flammarum conflagracionem [illegible]

maritimis fluctibus tegitur et absconditus
et ardor ibi indesinenter oritur,
que tanta unda undique obruit.

Universis gothis et Romanis circa Varutana castella consistentibus ut in Veruca castello sibi domicilia construant

Decet esse cunctorum
provida iussio dominantium
quam illud quod vos
debemus expetere nos
undecumque offerre. Quod est gratius
quia gubernantibus semper adhibere
cautelam que antequam sit necessaria comproba-
tur esse superflua. Et ideo Leodifre-
do saioni nostro presenti delegavimus in-
iussione ut eius instantia in veruca
castello vobis domicilia construatis.
Quod a positione sui congruum nomen
accepit. Est enim in mediis campis
tumulus saxeus in rotunditate con-
surgens, qui proceris lateribus silvis
erasus totus mons, quasi una turris
efficitur, cuius ima graciliora sunt
quam cacumina et in mollissimi fungi
modum supergrossior extenditur in inferiore
parte tenuis. Agger sine pugna, ob-
sessio secura, ubi nec adversarius quicquam
presumat, nec inclusus aliquid ex-
pavescat. Hunc Athesis inter fluvi-
os honorus amoeni gurgitis
puritate preterfluit, causa scilicet
munimini et decoris. Castrum pene
in mundo singulare, tenens claustra
provincie. Quod ideo magis probatur
esse precipuum quia feris gentibus constat
obiectum. Hoc inopinabile muni-
men securitate prestat mirabili. Et
tunc bene delectat habitare provinciam
securus credamus cum provincie metu-
ens est tunc certe, quicquid non pote-
rat emergere commodo quam tractan-
da est in ocio. Cura tunc male
quieti qui necessaria inducit, veluti
pelamis aquis quibus mergi quibus
non eo facto est quo habitabant
piscium aquatiles volucres fu-
turas tempestates nature premi-
dentes, petunt stagna deliquescere.

Delphini fluctus pelagi metuentes
vadosis litoribus immorantur. Echi-
ni qui sunt mella canalia consta-
tibus teneritudo tenere delicie di-
vites maris, dum futuras tempestates
cognoverint, lata imitatione cupientes
quia illis per levitatem corporis nandi nulla
fiducia est, lapillos quibus pares po-
ssunt esse complexi quadam anchoratos
ponderosi librati scopulos petunt quos
fluctibus commodos esse non credunt. Cu-
ius igitur adductu hiemis patrias mu-
tant, fore per qualitate temporum cubicula
querentes. Novo et hominum sollicitudo
debet requirere ut possit adversitatibus provi-
dere, ne vos consuetudine mutabilitatis contra
quatiuntur. Et ideo providentia dicitur
ut quae sint futura tractentur.

Honoratis possessoribus defensoribus et curialibus Catanensis civitatis de amplificatione vetusto saxa collapsa concedunt in usum reparationis publice

Spectabilis et nobis et gratia
dilecte quam bona prestitit
missio, et multo acceptior
reddunt, si illud quod li-
cite possimus impendere prestanter concedatur.
Cum erogatur est familiaris carior, quod
repetit quidem labor nostre cogitationis
aufertur, dum subiecti sibi prestita disponunt.
Atque ideo suggestionis vestre tenore compto
quadam civitate civitas iuquenerit membra
suscepit absoluta; unde vestre vobis tecum
esse licentia ut eis de hac re vera-
mini, cum inde expectate premia ma-
dentes. Urbs enim munita, ubi est melio-
lorum fortitudo. Et quoniam vos ab inceto
exarsit fama vestre defensionis contendit.
Saxa que suggeritis de amphitheatro
longa vetustate collapsa, nec alicui
ornatui publico iam prodesse, nisi solas
ruinas turpes ostendere licentiam vobis
eorum in usum dantur publicum damnum,
ut in murorum faciem surgat quod ideo
potest prodesse si iaceat. Quocirca sperate
confidentius credite tantio ad munimen

Vndique ornatus competit ad decorem
Cum nobis sciatis gratum fore quod
facitis, quod deinde grata sit ciui
tatis contulerit

Provincialibus Noricis, ut liceat commutationem boum indigenis pro maioribus

Grate sustinenda est ordi-
natio que dante iuuat
et accipiente pro temporis necessitate
letificat. Illa quemquam putamus
posse grauare, ubi magis meretur
in commutatione compendium. Ideo presentibus
decernimus constitutionibus ut Allemanorum
boues qui uidentur preciosiores
propter corporis granditatem. Sed itineris lon-
gitudine defecti sint, tunc commutare
vobiscum liceat, minores quidem membris
sed idoneos ad laborem ut et illorum
profectio sanioribus animalibus adiuuetur
et vestri agri armentis grandioribus instru-
antur. Ita fit ut illi acquirant viribus
robustos, vos forma conspicuos et quod
raro solet emergere in una mercatione
utrique videantur desiderata compendia re-
perisse.

Fausto preposito re- iuuncas Thimotione ascribendo et laudando arte sua mirabile

Quantum histrionibus rara
constantia, honesta quam vero
tanto preciosior est, cum in
eis probabiles mores monstrat affe-
ctus. Rarus est hominem reperisse ubi
aliquid se laudabile non putauerat
inuenire. Dudum siquidem Thomati aurige
ex Orientis partibus aduenienti, annonas
credo rationabiles consideratione nostra lar-
gita est, donec eius arte probaremus
et animum. Quoniam in hoc agone pri-
matum noscitur obtinere, cuius quam voluntas
patria derelicta nostri sedes delegit fouere
imperii largitate duximus illum menstrua
solidandum, ne adhuc ambiguum redderemus
quo talia donata elegisse cognoscitur.
Hic enim frequenter victor pro ... ora
... pluris certa fauor quam meritis
... parte ... plurimum inclinata
et quos ipse ferat testes laborat
... reddere lectiores, illa agitatores

arte superabat, illa equorum velocitate con-
tendens frequentia palmarum eum
dici faciebat maleficum, inter quos
magnum videtur esse preconium ad talia
crimina peruenire. Necesse est enim ad
peruersitatem magice referri, quando
victoria equorum meritis non potest appli-
cari. Spectaculum expellit grauissimos
mores, inuitat leuissimas contentiones,
euacuat honestatem, fons irriguus
iurgiorum, quod vetustas quidem habuit
sacrum, sed contentiosa facit posteritas
esse ludibrium. Primus enim hoc apud
Elidem Asie ciuitatem Oenomaus
fertur edidisse, quod postmodum Ro-
mulus in raptu Sabinarum nec
dum fundatis edificiis ruraliter
ostentauit Italie. Sed mundi dominus ad
parvas suas extollens mirabilem fabricam
Romanus fabricam in valle Mur-
tiam tetendit Augustus, ut immensa
moles firmiter cincta montibus con-
tineret, ubi magnarum rerum indicia claude-
rentur. Bissena quippe hostia ad duo-
decim signa posuerunt. Hec ab Hercu-
leis funibus demissis subita equalitate
panduntur, docentes cum illic ut pu-
tabatur consilio geri ubi imago ca-
pitis cognoscitur apparari. Colores autem
in vicem temporum quadrifaria diuisione
funduntur. Prasinus virenti verno, vene-
tus nubilo hiemi, roseus estati flam-
mee, albus pruinoso autumno dicatus
est, ut totus per duodecim signa discurrens
annus imitetur signatus. Sic factum
est ut rerum natura spectaculorum composita
imaginatione laudentur. Bigalium in lune,
et quadriga solis imitatione reperta
est. Equi desultorii per quos circenses
ministri missos denunciant ex-
euntes lucifer pernicitates velocitatibus
imitantur. Sic accidit ut dum colere
putarent astra, religionem suam ludicra
similitudine prophanarent. Alba linea non
longe ab hostiis in utrumque podium
quasi regula dicta producitur, ut qua-
drigis progredientibus inde certamen o-
riretur ne dum semper ipse conantur

clude spectandi voluptate videntium
prolixitas abrogaret. Porte inest certamine
atque pariter in similitudinem ebdomadarum
reperte. Porte vero inesse secundum zodia-
cos duodecim termas continent digestes
et similitates quibus ad instar solis si-
deree celeres pervagantur. Hec [illegible]
et occiduum binomine designat. Euripus
maris vitrei reddit ymaginem, unde
illuc delphini equorei aquas influunt.
Obeliscorum quoque prolixitates ad celi alti-
tudinem sublevantur. Sed potior soli infe-
rior lune dicatus est, ubi sacra priscorum
Caldaicis signis quasi litteris indicantur.
Spina infelicium captivorum sortem desi-
gnat, ubi duces Romanorum supra
dorsa hostium ambulantes laborum suorum
gaudia perceperunt. Mappa vero que signum
videtur circensibus tali casu fertur in
morem [illegible] vero prandium protenderet, et
celeritatem ut assolet avidus spectandi
populus flagitaret, ille mappam qua ter-
gendis manibus utebatur iussit abici per
fenestram, ut libertatem daret certaminis po-
stulati. Hinc tractum est ut ostensa ma-
ppa certa videatur esse promissio circensium
futurorum. Circus a circuitu dictus. Cir-
censes quasi circuenses, propterea quod apud
antiquitatem rudem, que needum spectacula
in ornatum deduxerat, fabricatis inter en-
ses et flumina locis virentibus agerentur.
Qui exactat ex vigintiquatuor missi-
libus conditum cuiusque certaminis compleretur,
presto ut diei noctisque hore tot missibus
clauderentur. Nec illud preterire debuimus
quod metarum circuitus orientis accepto-
rum [illegible]. Quando atque ipse metis
superstitionibus certaminibus orti quod genti-
litas se aliqua persisteret. Et ideo da-
miseri voluntates atque inconstantissimas
inde mores nasci quos civium [illegible]
aptantur. [illegible] Romani legum
est [illegible], dum omnia videatur
ad talis singulas [illegible], [illegible] animade-
[illegible] [illegible] ex [illegible] fervor animorum
inconsulta [illegible] super tota spectacula
rapiatur. Transit [illegible] partis
[illegible] procedit [illegible] et [illegible] civitate
[illegible]

turba adspicit ubi perficientes fervet
insultat ubi pariter currunt [illegible]
et ad inanes contentiones sic attendunt,
tamquam de statu periclitantis patrie laboretur.
Quod merito nimiose superstitioni creditur
esse dicatum ubi ab honestis moribus
sic constat excedi. Hec nos fovemus
necessitate imminentium populorum, quibus votum
est ad illa convenire dum cogitationes
serias declinant. Paucos enim ratio capit
raros probabilis delectat intentio, ad illud
potius turba ducitur quod ad remissionem
curarum constat inventum. Ipsa quemadmodum estimat
voluptuosum est ad [illegible] [illegible] [illegible]
applicandum. Quapropter largiamur expensas
non semper ex iudicio [illegible] Ex-
pedit enim interdum desipere ut ipsi possimus
desiderata gaudia continere.

**Consulari viro T. [illegible] que
super terminis agrorum oriuntur
et non legibus litigaverint tunc
possit agrimensor litem diffinire**

Tam invidiosa nimis
interpellantium suggestione
comperimus inter Leuenam
atque Pastasium spectabiles
viros finalis orta est contentio ita
ut limites earum suorum non legibus sed viribus
crederent vindicandos. Sed miramur
tanta animositate fuisse litigatum, quod
aut limitibus terrestribus aut insignibus [illegible]
tum aut fluminum ripis aut arcua-
tionibus constructis aliis quibus constat signis
evidentibus diffinitum. Quod isti facerent
si in Egyptiaca patria possiderent, ubi
Nili fluminis superveniente diluvio indi-
cia finium vastissimis gurgitibus abradit
et indiscreta terre facies redditur, ubi
omnia limina tegere compellit. Quapropter
ne tunc ad arma concurrere debuissent si
contentio eis nulla satisfactione superata
discederet. Hic autem per geometras foras
et grammaticam disciplinam ita dirigere
agnoscit quicquid litteris dominus sermo
commissus est. Geometriam quippe
ut est hominum generis nimis antiquissimum
atque [illegible] Caldei primum invenisse

memorie, qui rerum unice disciplinae
generales colligentes, et in astronomicis
rebus et musicis et in mechanicis
et in architectis, et in medicinis
et in arte logica vel quicquid potest studiis
generalibus contineri aptum esse docue-
runt. Ut sine ea nemo possit
ad cognitionem verissimam pervenire. Hanc
per Egyptii non dissimili animi calore
fervebant, que augmenta in Nilo ita que
dotinia inundationum annis singulis
patiuntur, ad dimensionem terre et ren-
dandas formas finium sustulerunt ut
fieret arte distinctum quod litigiose
confusioni videbatur obnoxium. Itaque
agrimensoribus peritissimis tum ab arte nomen
est vera mensio adhibeat magnitudo
ut ea omnia que manifesta rerum distinc-
ta sunt per cinductum dent determinata
monstrare. Nam si quis certe illa discipli-
nabilis ut in decimatos agros rerum
certa distinguet, tanto magis iste
curare debet omnia que eum probant
suis finibus terminata. Augusti siquidem
temporibus orbis Romanus agris divisus
censuque descriptus est, ut possessio sua
nulli haberetur incerta, quam pro tributorum
susceperat quantitate solvenda. Hoc auctor
Urometrius redegit ad dogma conscriptum
quatenus studiosus legendo possit agno-
scere quod debeat oculis absolute monstrare.
Videat ergo artis huius periti quid de
ipsius publica sensit auctoritas. Nam di-
stincte toto orbe relato non habet hunc
honorem arithmetica vacantibus auditoriis
solacium. Geometria cum tantum de celestibus
disputat, tantum studiosis exponitur. Astro-
nomia et musica discuntur ad scientiam so-
lam. Agrimensori vero finium lis certa
committitur, ut contentionis pervicacia absci-
datur. Iudex utique est artis sue, forum
ipsius agri deserti sunt, frenaticum
credas quem tortuosis semitas ambulare
aspicis. Iudicia siquidem rerum inter
silvas asperas et amoena perquirit

non ambulat more communi via. Illi
est lectio sua ostendere quod dicit,
probat quod didicit, gressibus suis
concertantium iura discernit. Et
more velocissimi fluminis aliis
spatia tollit, aliis plura concedit.
Itaque auctoritate nostra suffulti litem
eligite per quem iure exubestant
impudenti fronte litigare. Quatenus
possessionum iura confusa esse non de-
beant quibus est necessarium rebus
huius adhiberi culturam.

Consulari viro, etc. De ingenio aquilegis
subterranearum inventore et de signis
quibus possit aque inveniri

Aquilegum virum relatione
comperimus aquilegum Romam
venisse de partibus Africanis
ubi ars ipsa pro locorum
siccitate magno studio semper excolitur,
qua locis aridis aquas possit dare
potabiles, ut beneficio suo habitare faciat
loca nimia siccitate fraudata. Hoc
nobis quantum sensisse cognoscite, quatenus
industria illa maiorum libris comprobata
nostris temporibus venit approbanda. Signis
quippe virentium herbarum ac procere
arborum virentium colliguntur decenter
undarum. Iacris enim dulcis quibus
humor non longe subest, ubertas
quorundam germinum semper arridet, ut
est iuncus aquaticus, canna levis
validaque rubus, salix leta, populus
vivax et aliqua arborum genera, que
tam vera nam suarum felici prece-
dente luxuriant. Commit et illa signa
artis indicia, cum nocte adveniente
lana sicca in terram posita cum pri-
mum ex rudi reatibus tecta reinquir-
Sole autem declinato inventa est, ingente
loca pollicetur, et ubi super terram vo-
litare consuetudine minutissimarum
conspexerit omnino muscarum, tunc pro-
mittitur loci facile quod queritur
inveniri. Addunt etiam mediocrem
fumi conspici quandam tenuissimam fu-
mum, qui quanta fiat altitudine porrecta
ad summum, tantum in imum latices
latere cognoscunt. Ut hic sit
mirabile que per aliam quoque signa divisa

mesura diffinita perducitur, quanta profundi-
tate quesita monstretur. Pravitatem
etiam sapores aquarum ut nec appa
dispendiosus labor debeat queri, nec
dulcis natura quam sub magno horrore
contempni habeat. Scientiam siquidem huius
rei tradiderunt apud grecos ille apud
latinos marcellus, qui non solum de
subterraneis fluentis sed de ipsis quoque arc
fontium subtilitate tractaverunt. Dicunt enim
aquas que ad orientem austrum quoque pro:
rumpunt dulces atque perspicuas esse
et pro sua levitate saluberrimas inve:
niri. Que in septentrionem atque occidentem
germinaque manant, procari quidem nimis
frigidas sed crassitudine sue gravius
incomodas. Talem ideo si invenerit illi
videt sapientia arte et lectionem tradita
et usu artem que sue peracta constare,
competentibus annonis de publico de:
putatus peregrinatori cuius inopiam quoque
relevabis, ut mercedes accipiat qui
sue artis sibi donaria constituerit. Nam
quamvis Romana civitas aquis hab:
undet irriguis, sit quoque fontibus gau:
dens, et formarum inundatione diti:
ssima, plurimae tamen suburbana
que habere videantur aridae penuriam
et multo gemitu quam ex parte ne:
cessariis esse cognoscitur. Sunt tamen medica:
mina anno ingesta est, ut undas
quas iste reperit, arte levet et arte
subire faciat quas ascendere per naturam non
prevalet. Habeatur ergo iste inter reli:
quarum artium magistros, ne quid de:
siderabile putetur finisse quod non potuit
Romana civitas continere etc.

Hermenfrido regi Thoringorum
Regi Herulorum
Senatori v. i. comiti privatorum
Senatui urbis Rome
Camillo v. devoto
Symmaco v. i. patricio
Senatorio v. i. Co: privatorum
Honoratis possessoribus et curialibus Forolivien
Osuini v. i. comiti
Johanni v. s. Co:
Senatori v. i. Co privatorum
Marabado v. i. Co et Gemello

Senatorio v. i. comiti
Gesille sagioni Co:
Venenato v. i.
Senatui urbis Rome
Ibe v. i. duci
Unne senatori
Gemello v. s. et sublimi
Liberio v. sublimi se:
Gemello v. senatori
Argolico v. i. prefecto
Augeno v. comiti
Helpidio diacono
Argolico v. illustri
Universis in Massilia constitutis
Tertulliano sagioni
Dude v. s.
Argolico v. s. i.
Albino v. i. patricio
Emiliano v. venerabili episcopo
Dude sagioni
Judeis Janue morantibus
Dude sagioni
Actoribus viri illustris
Fausto preposito
Teodosio v. i.
Fausto preposito
Uvo illustri patricio
Actoribus probini
Johanni architecto
Argolico v. prefecto
Senatui urbis Rome
Uvo venerabili episcopo
Comitibus defensoribus et curialibus
Liternensis civitatis
Marabado v. i.
Wudysal sagioni
Eusebio v. i.
Universis defensoribus provincie et
capillatis
Fausto preposito
Simacho patricio

Desiderantes vos no-
stris aggregare pa-
rentibus neptis caro
pignori divinitate pro-
pitia sociamus, ut qui
de regia stirpe de-
scenditis nunc et longius claritate impe-
rialis sanguinis fulgeatis. Mittimus ad vos
ornatum aulice domus, augmenta generis,
solatia fidelis consilii, dulcedinem
suavissimam coniugalem, que et dominatum
iure vobiscum compleat, et nostram na-
tionem meliore institutione componat. Ha-
bebit felix Thuringia quod nutrivit
Italia, litteris doctam, moribus eruditam,
decoram non solum genere quantum et feminea
dignitate, ut non minus patria vestra
istius splendeat moribus quam triumphis suis.
Proinde salutationes gratia competenti
indicamus nos venientibus legatis vestris
impensabilia quidem, sed more gentium sus-
cepisse pretia destinata, equos argenteo
colore vestitos, quales esse decuit nu-
ptiales. Quorum pectora vel crura
spheris carneis decenter ornantur. Coste
in quandam latitudinem porriguntur,
alvus in brevitate constringitur, caput
cervinam redolet effigiem, cuius imitantur
velocitatem quam videntur habere similitudinem.
Hii sub pinguedine nimia mansueti,
visibus gratiosi. Incedunt enim molliter,
sessores insanis festinationibus non fatigant.
Quiescitur in ipsis quam laborare et compositi
delectabili moderatione agilitate norunt
continua perdurare. Verum hinc equinis nobilissimum
gregem beluas quas marigeras ac
aliena que decoris exenia victa regno
stirpe, quem omnia inter superat que decoris
regie potestatis decorant. Destinamus et
nos quamvis que principalis ordo pos-
cebat, sed multo magis expressimus quod
vos decori tale femine copula associat
vestro dominio coniugio ut sic vos affectu
tamen coniungat, ita et posteros vestros
obligetis gratia parentali. Etc.

Regi Herulorum laudat eum
bellatorem, adoptat eum in
filium qui ipsum protegat et
succedat in regno

Per arma fieri po-
sse filium grande
inter gentes constat
esse preconium, quia
non est dignus adoptari nisi qui
fortissimus meretur agnosci. In sobo-
le frequenter fallimur, ignavi esse
nesciunt quos iudicia pepererunt.
Habent gratiam non de natura sed de solis meritis,
quando vinculo animi obligantur
et tenentur. Et tanta in hoc actu vis
est ut prius se velint mori, quam
aliquid asperum patribus videant infligi.
Et ideo more gentium et conditione
virili filium te presenti munere procreamus,
ut competenter per arma nascaris,
qui bellicosus esse monstraris. Damus
quidem tibi equos, clipeos et
insignia instrumenta bellorum, sed que sunt
omnimodis fortiora largimur tibi nostra
iudicia. Summus enim inter gentes esse
crederis, qui Theoderici sententia compro-
baris. Sume itaque arma mihi
tibi que profutura. Ille a te devotionem
petit qui a te magis defensari dispo-
nebat. Tuum opus et animum qui tibi
parat obsequium adoptat te talem
de quo gentes cuncte formidarunt. Illa-
ta sunt cum Herulis decora munere sola-
tia; nos arma tribuimus, gentes autem
ac tibi animi virtutum pignora prestabunt.
Salutantes proinde gratia competenti
reliqua per legatos nostros patrio no-
stro sermone dicenda mandavimus, qui vobis
et nostras litteras evidenter exponant
et ad confirmandam gratiam que sunt di-
cenda subiungant.

Senatori V. I. Comiti privatorum
facit cum comite patrimonii,
laudat virtutes eius plurimas

Ad ornamentum palatii
credimus pertinere aptas
dignitatibus personas eli-
gere, quia de claritate
servientium crescit fama ductoris. Tales
enim principe gratie decet, ut quotiens

precere fuit dignatus aspice totius secre-
ta iudicia cognoscebat huiusmodi operibus
enim debet esse conspicuus qui dat aliis
imitandi exemplum quecumque sibi de-
gere. Inter cuius electum deo virtuose
vivendi Cypriane [illegible] ex maioribus illius illu-
stris comitiue nostri patrimonii dignitatem
tunc tibi non immerito contulit rega-
lis auctoritas dum nostris meis ordi-
nationibus geminum mutuatus obsequium
et consilii particeps eras et disposita
laudabili assumptione complebas subiisti
saepe arduae legationis officium, constitisti
regibus non impar assertor, contractus
iustitiam nostram et leges inde quod ratione
vix poterat ... absimationem sententie
pro te tractasti ... inflammata
regalis auctoritas subiugasti primo
audaciam veritati, et obsequium ordi-
nationis meis in consilio sua ...
protraxisti tamen studium tuum longa
lucubratione sollicitum et laborem continui
... exeramus obsequium. Rursus
es sub conceptione officio colloquium
infernio conspicuus ipse tum dictatus
auditor dum meliora facies quae re-
citare cepisses. Primitias tua nostrae
dictatus arbitrium, quod tum dictatum re-
ficiebas animum quando se laborare
potuit curia cogitanti ... ite
per alta vite laudabilis, quod archa-
na magis probitate laudebas, meliora
consilia, nec tamen tuum plena nosses collatis
collegiis gratum longitate superioribus
placuisti. Sic enim prope te fecit esse
unius animus quo magna confirmante
sociatus. Carpes hic prebaret iusti-
tiae (?) consultum fructum, quod provectus
tuus ita potuit omnes lectos afficere
ut nemo te viventis indicat sua desidia
prepositus fuisse. Hunc vero habet virtutem
amabilem, per claram quoque constantiam nunc
quia domus auctoritate sublimior, tanto stu-
diosius gratiam quam tuam te locum sufficientem
conspicimus invenisse. Tende itaque
adhuc bonis actibus tuis ad patriciatus
votis ... gratiam nostram in illo
semper augeri, qui se dignum adepto
culmine consideat invenire.

Senatui urbis Rome super

Lucem quam subvexit duplicem cumu-
latam laudat ubertates ipse militie
gloriosum quod nobis
est praecipue conscripti ho-
nores passim impendere
sed laudabiliter bene
meritis digna prestare. Eundem enim lecto
tribunis et generali patriae utilitate largi-
mur. Cuius sequens profecit rectitu-
dine praecepto legis ... iniurie
tuum ad bonos provenit tota disciplina.
Hoc itaque, patres conscripti, illustre virum
senatorum comitiue patrimonii sublimavi
cum venalitatis obsequia animi claritate
effugiat, qui calumnia non lacerat nec
patrimonii auctoritate suffultus divinis sibi
faciat terrore compendium sed iusta aequitate
possit tenere cum celsis, unde nobis placere
cepit amoribus. Hic deus illo fortuna pri-
mitus fecit sectator temporum fides. Cum ipso
quippe adolescentie flore palatio nostro
militavit maioribus intrat. Et quod voluntas
non fatigat ... illo accepto nomine
... ad imperandum ... arbitrium effecit
bonorum persistit inspiciunt nunc ad collocata
dignitate iure ad conceptione aptissimus
... in honori legationis ellectus
tamen in metu ... apud nos sede-
bat officium ... loci viri debet
dici, ad quo mittendo videntur imperii. Sed
hunc amplius commendabat similitudo, quem
tanta res rara est ... sub a-
more ... custodie modestia. Cuna
gaudia ... animas ... viri
... inter ... summe
dea ... claritate re-
splenderet, ut ... quam ... dicatur
tum cognoscitur ... possideat. Hinc ergo
... praemium ... mi-
racliter ... conscripti assur-
gat ... laborer-
tas ... genuine ... protrahitur
tum ... conadiutore
meritis parentes ... ac clementia
... benignitate mu-
nificentia gratiam provectus honoris
et favorem

Amabili V.C. devoto Comiti ut naviculariis Campaniae Lucaniae et Tusciae praestitam in Galliam cum victualibus

Celebrandum est nostra quanto principe impossibile quae magis utilitatibus nostris conveniunt devotorum commoditatibus [illegible] Gallicana regio victualium penuria laborante ad quam negotiatores summopere convenit accedere, ut empta largius angustiore pretio distrahantur, sic evenit ut et venditoribus satisfiat, et illis qui isto inopia subveniatur. Atque ideo devotio tua praesenti auctoritate cognoscat omnes naviculares Campaniae Lucaniae Tusciae Siciliae fideiussoribus idoneis sub devotione commonitos, ut cum victualibus speciebus tantum praestitutis ad Gallias destinentur licentia distrahendi sicut inter emptores venditoresque convenerit. Valde commodum est indigentibus patriis qui famem tam contempserint ut sua utilitate possit excedere tantum ambitioni suae [illegible]. Quemodo donare videtur, qui vendit rogatus ad sanitatem tantum mercibus nec clamor est pro aut pretium possit arbitrio cum victualia pro ferre [illegible].

Venantio V.C. patricio ut liberos eorum qui studiis [illegible] sunt in Roma [illegible] dimittat

Venerabilis petitionem suppliciter cum libenter amplectimur, qui etiam non rogati ista cogitamus. Cum enim dignum quod die noctuque assidua deliberatione volvamus, nisi ut respublica nostra sicut arma protegunt, ita studia inviolata custodiat. Spectabilis itaque [illegible] eciamus in Syracusana civitate consistens dicit se ad laudes filios supplicavit, qui studiorum causa liberales studia ad Romanam civitatem deduxit. Et nos clementis magnificentia tua et nostra omnes iussione in suspecta urbe faciat commorari, nec illis liceat ante discedere nisi haec [illegible] eloquia. Ita enim et illis studiorum perfectus acquiritur et nec [illegible] reverentia custodit [illegible] sibi putet imputandum quod debuit esse votivum. Nulli sit ingrata Roma quae dici non potest aliena. Illa eloquentiae fecunda mater, illa virtutum omnium latissimum templum, sententia plane quaedam est, nec sine gratia esse creditur cum talibus tanta praestatur.

Senatorio V.C. Comiti Senatori ut modicum debeat tritici his qui naufragia pertulerunt

Propositum nostrae pietatis est miserae pretiulantium sublevare fortunas. Et maxime quod aliena vi constat impositum trahere non possumus ad delictum. Iniquum est enim ut homini vitio imputetur, quod eius voluntate non regitur et id imputetur petitum. Unde vos admirantes eadem atque ideo sublimitas tua prosequutoris frumentorum qui de Sicilia ad Gallias fuerant destinati karinantes nos adtonitis praesensisse cognoscat, dum susceptum omnibus promisisset in pelagos, adiussit flantibus sustinuisse susceptum, ubi satisfecit tam pagare (?) trahitur, donat vis absorbuit undarum ne quid mersis de aquarum inimicitate nisi solas carinas evasisse. Bene clementis sublimitas tua praesenti auctoritate commonita medietatem tritici quod servo erat forte visse probamus suppositis prosecutoribus sine aliqua faciat commotione computari. Crudelitas enim genus est velle naufragos vetera naufragium desaevire, et illos ad dispendia cogere quibus more vitam servare immania pericula contigisse.

Honoratis possessoribus Catanensibus et consolinensis ut recepto pretio pro tritico vobis [illegible] debeant ad quendam ladum

Pare videmus nos dicere quod mea ordinatam tenetur et nonnunquam estimat quod vos opere implere a vobis esse praesenti rationabiliter custodiri quibus praesensisse etiam non gravari. Proinde devotionem nostrae praesenti auctoritate deterrimus de [illegible] vestris ut accepto pretio competenti ad [illegible] tradere sine [illegible]

dilatorii debeant, cunctas et medio ordinato
sortiri possit effectum et propriis merce-
dibus ut vos videamus sustinere di-
spendium. **Asinni V.S. Comiti**
ut si quis litteris impulsare
voluit quosdam orphanos eam
ipsam ad suum transmittat comitatum.

Venerande professio nostre est
nostram elegisse provinciam
ubi nec violentie locus
datur nec calumnie vitia
formidantur. Quamquam patria pa-
tris auxilio nudati, meliorum se in-
iuriis testantur exponi, quos adhuc
adolescentia parva videtur intercludis,
eo facile possit surripi quicumque
patrocinio destituitur. Et ideo nostrum me-
reantur presidium a quibus se calliditas non
abstinet improborum. Proinde sublimitas
vestra tenore presentis iussionis agnosc-
at supra memoratos adultos si quis
inquietatione pulsare presumpserit, ad nostrum
comitatum noverit dirigendos, ubi
et veritas et innocentia perfugium, et calu-
mniatores eius possint invenire
districtum.

Iohanni V.C. Comiti de
his qui in furorem excitati
et quosdam impignoraverunt
de facto contra decreta legum.

Odiosum est inter mala
publica privatis odiis
licentiam dare, sed maioris
sceleris fervor animi est
ad arbitrium proprium vindicare. Ini-
quum quippe nimis est quod delectat
iratum. Confinales ista non sentiunt,
quia dum commoti sunt vindictam,
sentiunt rerum temperantiam non requi-
runt. Certum est quod legum reperta
est sacra dignatio ut nihil manu
vel proprio ageretur impulsu. Nam
unde a bellica confusione distabit pacis
tranquillitas, si aliis que per vim
litigia terminentur. Provincialium
igitur Campanie atque Samnii sug-
gestione comperimus nonnullos neglecta
legum districtione ad pignorandi stu-
dia se transtulisse. Et quia edicto mi-
nime per ipsos vitiorum licentiam succrevisse

legis multo acerbiora invenientes aliis
debitor ad solutionem alienos trahi solere.
Quod tantum tolerabile videri, si alieni
debitori potuit vicinitate coniungi et
iniquum presumptionis errore [illegible]
taxis germanis filiis obligationibus
patris, si non sit heres, coniunx uxor
maritalibus debitis nisi per successionem vin-
culo non tenetur. Et audacia ad solutionem
cogit extraneos. Cum absolutam intra
conventos hic haec fieri patri ignoran-
tia fortasse protulit. Nunc vero est
remedium de legibus [illegible], ut tunc per-
duxerit intrare notitiam. Proinde edicta-
lis programmatis tenore competente spectabilitas
vestra ad cunctorum faciat notitiam pervenire.
Ut quisquis quod repetere debuit pigno-
randi studio fortassis invaserit, vote
[illegible] amittat. Nec liceat cuiquam sua
sponte nisi obligatum forsitan pignus
auferre. Si vero alium pro alio quod
dici nefas est pignorare maluerit,
in duplum cui vim fecerit direpta resti-
tuat, quia scelerum dampna utrumque cohibet
et pena districta compescat. Cum predonum
fere iacturam sine verbo ab hac re-
dibitione sedemus patrimonium temeritas
compescat per admissi qualitatem facinoru-
m cum fustuario supplicio vindicetur
[illegible] patiuntur [illegible] quod nullumque
est permissum.

Senatori V.C. Comiti pri-
vatorum ut diligenti exami-
natione dissolvat causam.

Parata est [illegible] remedii vota
supplicum ad providentes
remisisse [illegible] ut per
ordinatorum beneficium con-
fusio abrogetur [illegible]. Proinde
magnitudo tua eo ordinatore [illegible]
[illegible] provincia inter possessores
[illegible] atque [illegible] causam
diligenti examinatione dissolvat. [illegible]
inter eos [illegible] querela a vobis

patefacta iustitia sollemniter per audi-
entiam vestram negotium tractetur, quia a quo
per alios iudices debuisset audiri.

Marabado viro illustri comiti
et Gemello senatori ut dis-
cutiat causam ubi uxor inter
viro suo proposito alii adhesit

Propositi nostri est ut quos divini-
tas nobis deo annuente
subiectas, sicut armis
defendimus, ita legibus
armemus. Fama semper
auget plurimos observata iustitia et
quietum probabili institutum vivitur, tam
sumus adhuc probatis aggregatur.
Archotamia itaque illustris femina
flebiliter ingemiscens nepotis sui ca-
lamitate tali conquestione deploravit,
dum semper a me cura tenerior est suorum,
asserens Aetheriam nurum suam mariti sui
postposita dilectione cum eadem se liberis
nuptiali federe sociasse. Et cum ornatior
cupit nobilis thalamis apparere, studuit
priorum viri facultates cum te, allegans
ditatam filiorum spoliis, quibus magis debuit
congregari. Ideo quia nos quam desi-
deria supplicantum convenimus emittere, ad
statuta divalia sanctionum, ut nec
insinuatorum supplicantum romanorum, ne ad-
versarii negotium credula facultate da-
nobis sublimitatis vestre iudicio, hanc
causam legibus committimus audiendam. Ut
in negotio omni [illegible] submota
medius sacrosanctis evangeliis cum
tribus honoratis, quos partium consensus
elegerit, tam legum posse rete iusti-
am. Tamque prisci iuris forma
constituit, inter eos consulta disciplina
in tempore proferatis. Tamen non debetur
per vim eos aliquid agere, quam ad ma-
iorem [illegible] reverentiam [illegible]

Senario viro illustri comiti

ut prebeant necessaria exercitui

Magna remedia desse
laborantibus [illegible]
ut et bone spei a-
perias aditum et de-
sudantium quela com-
pensatione claudatur. Et ideo provi-
dentia nostra que omnes reipublice
partes sub celesti favore contempe-
rat ordinasse cognoscite ut Gallis-
te illustri viro [illegible] et
militibus ad Sirmiensem Pannoniam
destinatis iuxta consuetudinem vestre
victualia prebeantur. Quatenus dum
in eodem anno necessaria fuerint prepa-
rata [illegible] iniustis presumptionibus ab-
stineatur, dum quod deest semper [illegible]
armatus habeat quod emat, ne cogatur
cogitare quod auferat. Necessitas mo-
dum non diligit, et [illegible] imparis
[illegible] quod neque [illegible] paucis

Gesile saioni comiti ut
compellat tributa solvere
qui possessores retinent

Magni peccati genus est
alienis debitis alium
pregravare, ut quem
constat exigi, non mereatur
audiri. Sua quemque damna re-
spiciat, et ille solvat tributum,
qui possessionis noscitur habere commo-
dum. Et ideo presenti tibi auctoritate
delegamus, ut Gothorum [illegible]
sine [illegible] contemptores
te imminente cogantur persolvere
debitas functiones. [illegible] enim
[illegible] commisimus [illegible] est,
ne feda imitatione [illegible] stabiles
[illegible] quos compendia [illegible]
quibus [illegible]
[illegible] supinatus abiciat, tasas [illegible]
[illegible] iuribus
mendicatas, ut qui [illegible]
[illegible] solvere, venerabiliter videatur
maiorem prodidisse. Tamen enim dum
ad festum celebrandum [illegible]
quem [illegible] donativis,
[illegible] amplius [illegible] capiunt

quam stipendii nostri [illegible] liba-
litate nostre causa tractate nobis po
tius voluntaria tributa solvimus
quam fortunas omnium sublevamus

Senenario viro illustri senatori ut loco Romanariorum qui morte perierunt alios instituat

Illustris et magnifici viri
comitis patrimonii
suggestione comperimus
Romanarios vigiliarum
et unum de constituto
numero mortis incommodo
fuisse subtractos. Unde providentia-
m tuam [illegible] quod casu sub-
ductum reparare consilio, et stati-
m esse cognosce ut superdictos Rome-
narios [illegible] sine aliqua dubita-
tione eligas, qui tamen ad hoc opus
possint idonei reperiri. Remigandi
enim labori operosi valentes animo
et viribus quaerantur, ut confidentia intre-
pidus procellas obviare possit undosas. Ad
audentiam enim illud insidiis ac vasti-
ssimum mare parvo intrare na-
vigio, quod elevari facit desperatos
sola presumptio. Quapropter iussis nostris
tanta cautela te convenit
ut quosdam de congregatis debilibus
non facias, sed nos robustissimos
quaesisse cognoscas.

Senatui urbis Rome quendam sapientem qui fuerat ad Gallias pro rectore destinatus recommendat Romanis

Utilitas publice cause est
nostri animi [illegible] comparatur
virum illustrem comitem
Arigernum spectabilem
esse aulicum commune pene virum
dudum ad Gallias destinavimus diligendo
ut eius maturitate consilii turba-
tione compressa corda firmari pos-
sint. Quippe feliciter peractis
convenit [illegible] revocari, ut quemadmodum
fuit vite formatus ordo, sic intrat

instituta ducum [illegible] in rebus ad nostra
vota composita ad gloriam civitatis
retulit. Et quod inter vos didicit di-
ligenter, studiis bellorum insignia re-
portavit. Nunc consideratum sic putamus
[illegible] vestro reddimus, ut qui longa
etate vobis placuit, nunc gratiosus fiat
cum adiecta bona commendat. Qua-
propter disciplinae se prestet viri Romani
ordo constituat, ut quod quietis amore
sapientiam vestris animis impleat, et con-
tentionibus tollatur licentia. Et quod optamus
maxime nequeat locum invenire vin-
dicte. Si qua enim pro eius absentia
culpa provenit inter vos iustitie con-
sideratione corrigite, sicut nobilitati vestre
convenit agere cui semper probitas pla-
cet. Quoniam nos spectatur innocuisse
cognoscite ut error qui ab auctoribus
suis nunc fuit emendatus, legum distri-
ctionibus resecetur. Quapropter viri con-
scripti viro multis temporibus iam probato,
tunc [illegible] est consideranda sequi, qui
se actionibus suis unde omni laude tra-
ctavit. Et in tali frequentia nullus
reperit adversa iudicia.

Ibbe viro sublimi duci ut possessiones ecclesie a quibuslibet [illegible] occupatas procuret restitui

Firmitatem rem ab anti-
quo rege, quam eam
constat rationabiliter
esse decretam, ambi-
guitate nulla volumus
titubare. Quia decet firmum esse quod
conceditur probabili iussione. Nam cum
supra quassemus ubi iniquitas est
ea corrigere debeamus. Ideo
presenti auctoritate precipimus ut po-
ssessiones Narbonensis ecclesie, secundum
prelibate recordationis [illegible] precepta,
a quibuslibet occupate [illegible]
tenentur, expulsis [illegible] sine ulla dila-
tione restitui. Nam adiuvari nolumus

-in certamine conspirantes illicitas dispendio
suo ma detrat tempora sedare co:
fusa Aspto q talia animo spectati
tus, ut qui ab bello iratus, civi
litate ergo reddaris criminibus dur
et arma tua deo invante corobo:
ras si iustitia mediocribus firmare
contendas Cum ipsius enim potuisse re:
sistere non prevaleas excusare quod
omnes tibimet liberius ei credimus quem
gloriosum in bellorum clamore cognovimus
Cum ignarus forsitan audatia urbe nil
possit Nemo plus presumetur impat ergo
que sua facta contendat

Anne V. S. Senatori Comiti
ut sepulture si presbiter accusatus
effossis funeribus quesivisset
aurum in tumulis qui ut
committes puniatur

Consuetudo est innate cle
mentie probate nostre fide
i agenda committere,
ut tuo iudicio tractatu
maturo delegatum electos
locus prava nequeat invenire sinere:
proinde Nudum suggestione ad nos missa
suggestioni pervenit Laurentium presbiterum
effossis funeribus funestas divitias inter
hominum cadavera perscrutatum, commissorum ergo
mortuus intulisse, qui est oportet innocenti:
bus quieta posse non abstinuisse
prohibetur tam crudeli contagio prius
dictatas consecrationibus manus, aurum
exsecrabili quesiuisse fecit affectum. Re:
ue sua decrevisse gentibus dare subtractas
ut sub equitate tollerat, quod q
te diligenti examinatione perspiceris
indagatum, ut si veritati prepositis
convenientes hominibus ambitum eo tam sine
concludas, ne possit sufferre, quod
eo non licuit invenire. Scelus
enim sed non presbitero sacerdotali honore Kan:
quam impunitum, inequal pondere
credimus vindicandum

Marcello V. S. sublimi ut
inundatores firmenti:
vini et olei libere veni
ant ad portum

Decet principale providentia
diuturna festa reso:
vere ut asperitate
casuum immitigant cel
lemitas missioni
nos enim sancimus incommodum si quod
per adversitate constat oppressum que:
ssa prosperitas anderit sublevatum
Bellicpnatiti nature prostratam (cum in
rebus omnibus inundatur provida
desiderant antiquitas in sermonibus vi:
no et oleo princi tepe non imbres, ubi
quet remissio solutos copia possit
prestare provincias Et exquirere aliquo
festi principis salubritate dilecti Ab
eum ad vendium non mitte larg
tum soluta dispendia a subtrahimentum
portus inde naute venientes non pa:
uestat, ut elud possit naute esse
effugium si manus non intuere:
rint exigentium, quos saepius plus
affligunt dampna ergo solcarunda:
re naufragia Sit hinc forsitan
sub quiete tollerandum, nunc autem
dum provincialibus prestare cupimus
merendum dampnis interim consulas

Cum desideramus lo
cum sufficienter
vomere ut libere
nec possumus
sine terre
que conteramus
aliena iustitia volumus intacta
defendi, qui propria cuiusque sponte
largiri maxime quod et iuvaio ad
sive nostre exportari, qui de posito plus
antique sollemnitate prestatur Viridario
viri venerabilis episcopi constantini supplicationi
supplicationi comperimus sacrosancte ecclesie

nisi unum agrum veterum principum pi-
etate collatum, et nunc quosdam
usurpatione violenta teneri. Et quia
nos uti nolumus volumus fraudibus
sinis consistentium dum in dispendio prin-
cipum detestabili mente versantur, presenti
auctoritate decernimus ut ea que
retro consilium liberalitate principum
deputata sunt mediata cella sine
aliqua diminutione recipiat, manente
etiam pena pervasori, qui et veterum
dona, et etiam sua violasse com-
pendia

Idem A. ad senatum ut quosdam urbicos reos perducat ad iudicium qui de artibus magicis accusantur ut puniantur

Quamvis exstrictam
tuam credamus mistice
nimietati, et studio
se affectare que non
bene cognomine dupli-
cere, tamen sollicitudinem admonitione nostra
non deserit ut instruatur eadem
dum infrascriptis criminibus sunt sub-
definita. Proinde ordinatione nostra nullum
videndum debet ingrata, cum necessitas
temporis exposcit ancipiti missionis pe-
ritaque ad innuenda sollicitius, que licet
sit semper adhibenda, maiore tamen
utilius est in nostre custodia pa-
rentis gra... commonitus ut sic possis
eam provincialibus agere quemadmodum
nos exspirimus velle spectare tenacis
scitique de nostra gratia consequaris, et ex
sollicitudine in omne, de praemio studi-
o que contempseris.

Aurelio Victori prefecto urbis ut tam eos quosdam, qui de magicis artibus incusantur examinet

Si torcendum est esse
est qui summe ma-
iestatis affecta iniuriam
et obliqui pietatis crudelia sectatur
erroris. Hunc enim credibile veniet
locum, qui quendam contempsit auctor
abstrahat rei e medio eam proferens
contestat penale nimium animalium
vesani non licet in magicis artibus
tribus ... magistudia itaque tue
... conspiciens Bastiano atque
Stratonium altos sinistre eam dum con-
tagione pollutos, in accusatori tui ex-
aminis personam intentione adductos omni
qua rei te tenear asserere expectare
sententiam, ut confidentia fiat eam
pietatis nostre mandat auctoritatis. Et
nos qui nescimus a legibus discrepare
quibus tenendi est in omnibus mandata
tenere iustitia, presenti auctoritate decer-
nimus ut eam quinque senatoribus ex ma-
gistris palatii urbis eunnato de-
cio Volusiano atque Leliano, necnon
clarissimi viri Maximiano, habeat earum
legitimam examinationem pensitis et
per omnia iuris ordine custodito si
omne eam integre fide comprobata, ipsarum
legum etiam districtione spectabili, ut
rei, addicti atque stricti pro hoc vindicte
generis a civilibus celibus arceantur
quos ad leges teste non nisi in hac
notitia de qua re clarissimi viri
Comiti Sarmano precepta diximus
ut omnia violenta defensione summo-
ta, si se occultant ad iudicium exhibeat
imperatos ut vobiscum inhae causa
expediunt nec opprimi faciat in propios nec
leges sinat evadere cumosos.

Arcasio viro Comiti ut urbicos quosdam reos perducat ad iudicium qui de artibus magicis accusantur ut puniantur

Quamvis expectat
roma
ne civilis ...
custodire tu in celeris

maioris studiosorum esse debes quae nostra
tibi auctoritate delegata esse cognoscis
Ut ita te augeat gratia custodita
iustitia, et augmenta summas nostri
iudicii, qui nobis de integritate
gestorum placuisti. Praeterea [illegible]
sua nobis [illegible] relatione declaravit
Basilium atque Praetextatum magicis
artibus involutos impeti accusatione
multorum quos custodiis intimat
alienatum [illegible] elapsisse. Hos te
praecipimus [illegible] [illegible] ad indi-
cium quinquevirale [illegible] quia in privatis
negotiis nostra delegatur auctoritas
ubi te [illegible] [illegible] ut innoxia
omni [illegible] summota haec causa
discutiatur secundum leges et si iuri
et si rei criminis quod impetrantur
fuerint comprobati, supplicium subeant, quod
[illegible] definita sanxerunt. Si vero
innocentia eorum detestabilem [illegible]
invidia, nulla eos vexari [illegible] patiaris
quia in omnibus [illegible] [illegible] cunctis
illud plus volumus quod opinionem nostre
pietatis cumulat

Elpidio diacono donat antiqua loca in libertate desolata

Ut fructum reddant que
diu nihil conferunt
et de ipso innumera ma-
gis accipiunt [illegible]
optimis [illegible] praestat
petitionis tue [illegible] tenore con-
cedimus locum in Spoletina civitate, qui
iam longo situ squalore vetustatis ob-
[illegible] splendorem reparatorum [illegible]
[illegible] antiquitate confusus no-
vitatis faciem adulta reddatur, et
[illegible] tuo [illegible] constringet que
[illegible] [illegible] consumata [illegible]
nobis [illegible] [illegible] tuos et expens-
[illegible] [illegible] [illegible] libenti animo
concedimus [illegible], ut et vastitas [illegible]
posterius tribuat effectus, et civitati
reparatus exstat ornatus. Ceterum
petitioni tue [illegible] praesenti humanitate
largimur ut porticum [illegible] accola
[illegible] Si tamen publico
usui non defuit absoluta liberalitate
patiaris, quia in licentia reparationis
accipimus [illegible] praemia quae donatur
Hoc [illegible] auctoritate suffultus in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
tiam nec aliquam [illegible] [illegible]
questionem, cum te et [illegible] tueatur
utilitas, et cuncta [illegible] vo-
luntas

Argolico v. i. pontifici ut quendam [illegible] promoveat ad sacri ordinis candidatum

Amplectat enim decet se
[illegible] qui ad sacri
ordinis [illegible] [illegible]
[illegible] pervenire
electa enim [illegible]
rint bene [illegible] et in
[illegible] [illegible] [illegible] honesta [illegible]
[illegible] [illegible] palestre [illegible]
[illegible] in stadio [illegible] [illegible]
[illegible] quibus [illegible] [illegible]
[illegible] consilia non suadebit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] professio esse collegium [illegible]
[illegible] [illegible] de meritis tradit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pectus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], ut [illegible]
[illegible] [illegible] studia [illegible]
Unde [illegible] magnificentia tua
[illegible] parentum [illegible]
[illegible] senatorum in album
sacri ordinis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Ut et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et candidato de sacro
ordine exstat ornatus

Remissis in Assilia constitutis
gabellis ipsos immunitatem
antiquam

Iberti anno antiq-
uam vos custodien-
tes et nova prestare
vestris utilitatibus
cupiens conservare
quam pro tempore consueverat libertas, et
novellas dudum blandiciis iuxta se posita
longa retro retinuit, eidem imm-
unitate vobis per regiam vestram co-
stat precipuo privilegio consignata hac
auctoritate largimur, ut vobis aliqua
novae personae pacientur imponi,
quas ab omni volumus gravamine
vindicari. Concessio preterea parte
cum elapsa vobis munifica pri-
vilegialis ut ex illa possitis accipere,
quod vos non contigit postulasse, ipsa
que cum affectu pietatis que antecessorum
pectora patibus nomine exprimere fatiga-
tos. Tertullianus Sagioni ut
debita iniuste per quendam offi-
cialem exacta duplicata eis
restituant.

Exsecrabile est quidem
omnibus iniuria, et pre-
cipue contra leges admi-
ttitur in eo exercita-
tionem dampna. Sed
malorum omnium genera exoteremus inde
detimenta surgere, unde credant
auxilia provenire. Exaggerat
enim culpam in genere usu crude-
litatis et maius reatum ponde-
re est impunita deceptio. Vere spe-
ctabilis itaque petens admiranda
nobis sorte conquestus est Sagionem
amare tuorum. Quod ei per viola-
tos inclusimus in se persona fuisse
grassatam, ita ut ictum gladii in
se dimissum aliquis hostium retardet
abiecte subiecta quod est ei velud
manibus, que et in toto truncata
non caderet iamvero precisa robore
prestituit ubi lassato impetu ca-
rissima fiet corporis artus gemina
sterniculi. Exsecrabili casu amputatum
sunt homines impugnare, ut sola
ei humanitate subiecta exerceret de-
fensionem necessitatibus longius multo acri-
ora subiunges et quasi legio ve-
nirent ad stratum, ita scelus grandius cno-
rum operatorum toxatum est atque ideo
iuste in illos punitas nec ira
consurgit, qui bene missa mole-
stata iniustia mutaverint nam hi
eunt effugia supplicantibus, si et
inde cunctas revocabimus. Unde
prima missione tempere, ut quisque sub-
secuta amara conradi nomine de
causa meritam supplicans accepit
tamen obpugnator iniuste a te consti-
tuto in duplo ei tanta exsolve
re sub pena cesarum dignum est quod
improba temeritate constat extortum
de plaga. Vero quam educto gladio
temerarius presumptor inflixit ad
iudicium Comitis dominus de Sagio
te compellere veniet audiendus ut
secundum auditoris scelus que mala
commissa claruerint sine aliqua dila-
tione componat. Unde vero postulan-
tium intuitus impetus ex una inspe-
ne salutare civilitate subiectus non ex ac-
ciendi sed considerationi detecti effectum
Unde vos dominus Comiti velit cog-
itat tamen suis receptam vobis qui-
dam officialis quedam velucat
iustitiam graviamus, cui
indicanda committimus
que dignus est inter
alios secunda diceret
qui sibi modum visus
est legitime requisitus in . petens
itaque vir spectabilis amare Sagionem

nem qui gladio hominem [illegible] tuitione
dictus est educto gladio se asserit
voluisse defendere quam fecisse quod vix
inimicus potuisset audere. Hoc te et
legitima volumus disceptatione cognosce-
re et probabili fine terminare. Nec
unquam tentare audeat quod nobis displi-
cere cognoscit.

Argolico v. i. p. u. Theodericus rex. De eo quod quidam quaesierunt incommoda quae debuerunt optare augmenta.

Querenda tibi Roma-
ne [illegible] loci vestri cogi-
tare auctoritatem, ultro
illa debueratis expe-
tere, in quibus augmen-
tum nominis perpetrare. Primum enim potui-
stis primis temporibus urbano tuemini cogitatio-
ne, quid quae intermissa senatus,
quid famae publicis conficiat, quid
ordo sacer agnoscat. Sed quantum viri
clarissimi artemitani (?) testatur missa
suggestio, infirmi pro ambitu de
mora eius ordinis quaesierunt incommo-
da quae optare debuerunt augmenta. Quo
enim amplius esse possit ingratum
quam in his iussionibus competit supplicantium
vota suspendere, et quae facere
praecepta, assatim sic dici praestabis est.
Ad te regium suspendisse indicium (?) nobis
quibus cordi est quamvis primam culpam
non statim desiderare vindictam. Et a-
mmonitoria porro missa quaequae, ne
sit mora contra nimia quam lenis
patientia non procedat. Ideo quae primis
auctoritate decernimus ut iussionibus nostris
nulla deneg[etur] calliditas efficacia. Ita-
que eis unde locum quae decernimus
ammonitio.

Albino v. c. patricio ut in domibus deplatis et di[rutis] curtis (?) [illegible] aedificet.

Decet quidem civitatis
augmenta sic principem
cogitare, sed
eos maxime
quos respublica
sibi summis honoribus obligat. Nam
decorum res est ut cum nitore su-
plus debere, qui visus est maiora
suscipere. Porrecta itaque supplicatione
testatus es curvae porticui, quae iuxta
domum Palmatam posita forum in modum
areae decenter includit, supra impo-
nendas fabricas licentiam condonari, ut
et privatorum aedium ornatu extendatur
et antiquis membris novitatis gratia
adsit. Ita sit ut quae prope iacere
potest labi minitans, videatur diligen-
tia sustineri. Nam facilis aedificiorum
ruina incolarum subtracta custodia. Consumi-
tur vetustate decor omnis, quam homi-
num cura non tuetur. Cum qui urbem
fabricantur cupimus intrare compositam,
sumus enim facultate concedimus postu-
lata. Ita tamen si res petita anteri-
oritati publicae non officit aut decori.
Magnae rei operis (?) facimus contuere
ut dignus Romanis fabricis creator (?)
appareas. Perfectum quidem opus suum laudat
auctorem, nulla enim res est per quam
melius possit agnosci et prudentis
ingenium et largitatis affectus.

Aemiliano v. venerabili episcopo ut aquaeductum quem inchoavit celeriter perficiat.

Ad finem dicitur perducere quae
praecipua intentione visa
est suscepisse. Nam
sicut perfecta laudem
pariunt, ita et vitupe-
ratio generant quae in mediis opera cona-
tibus deseruntur. Dubitatus enim reus
aut consilio titubare aut viribus arguitur

confirmasse. Quapropter sanctitatis vestre a tali
obloquione effugies. Iam que in aq-
ductu efficiendo probabili cura ex nostra
auctoritate susceperit celeriter ad effectum
faciat pervenire. Nam quid aptius
est ut sancti plebi provideat aquas
Sanctissimus ille sacerdos et [illegible] per
Iudeam eos faciet, quos etiam in-
rationabiliter pasce debuisset. Imitaris
etiam antiquissimum Moysen, qui Israheli-
tico populo longa ariditate siccato de
saxi sterilitate latices copiosos ed-
uxit. Et ad inspectum miraculum unde
fecit currere liquores ubi erat
sicca duricies. Tu autem si fontes virgi-
nos saporum constructione deducis
et labore tuo prestas populo, quod
ille miraculo.

Dude Sagioni Theodericus Rex
rogat ut quidam super rebus testatis
conveniantur

Cum in omnibus causis
velimus iusticiam custo-
diri, prima vere devotio
est equitatis affectus.
In eis maxime que
fisci nostri nomine proponuntur. Nolumus que-
que detestabilis calumnia invidiam
regnalem affligat. Parum enim superari
palma equitate per leges, ut inter ar-
ma semper possimus esse victores. Nam
quem liceret subiectos superat non de-
bellat adversos. Maximi itaque relatione
comperimus res testatas apud Iohannem
quondam sub emissione chirographi fuisse
depositas. Et quia competere nobis mandatum
est quod ad prosperum potat negocium
pertinere. Ideo quia prius auctoritate precipimus
ut uxorem supradicti Iohannis filiumque
eius parili moderata conventione
conveniatis. Quod si testata minime
se tenere cognoscimus, equitate ces-
sationem restituat. Ideo admonemus compe-
tenti professione premissa ad consulares
Campanie venias legibus audiendi.

Quod totam prebe posse te meminisse te
est forma continet sanctimonium
dum aliud tempserit. Ita tamen ut
nullo preiudicio nulla iniuria nullo dam-
pno innocentia pergravetur. Ne alie-
ne accusatores invidia tua fatere
videaris offensam.

Iudeis Ianue consistentibus
virtute regum civilitatis ut salven-
tur privilegia Iudeorum

Custodia legum civilitatis
indicium, et reverentia
priorum devotionem nostram
quoque testatur devotionis
exemplum. Quid enim
melius quam plebem sub precepto degere
velle iusticie, ut tanto magis melioris
disciplinabilem sit admirando volunta-
tum. Habet enim populus ab agresti vita
in humane conversationis regulam congregat.
Hec ratio a feritate divisit ne arbitrio
casuali vagarentur, quos divina re-
gi consilio voluit. Ablata itaque
supplicatione deposcitis privilegia vobis
debere servari, que Iudaicis institutis
provida legum prudentia decrevit antiquitas.
Quod nos libenter annuimus, qui iura
veterum ad nostram cupimus reverentiam
custodiri. Cetera ideo prima auctoritate de-
cernimus ut quecumque legum statuta mo-
nuerint ita vobis illibata serventur.
Conatus vero ad cultus usum constat
esse aptum devotionem prestiti teneatur.

Dude Sagioni ut perquirat aurum
et argentum in terra custoditum

Prudentie mos est in hu-
manos usus talenta
terris abdita revocare
commercium quia viventium
non esse mortuorum,
quia et nobis infossa perierunt et illis
in nullam partem profutura sunt.
Metallorum quippe ambitus servata sunt
tamen. Nam dimittit auri vena similis
est relique terre si iacuerit. Usu
crescit ad pretium. Unde et auctori [illegible]
unios sepulta sunt que tenentur

mandatis inducitur. Atque ideo moderata iussione decernimus ut ad illud locum in quo talia plurima suggeruntur sub publica testificatione convenias. Et si aurum ut dicitur vel argentum fuerit tua indagatione detectum, compendio publico fideliter vindicabis. Ita tamen ut abstineatis manus a cineribus mortuorum, quia nolumus lucra quaeri quae per funesta possunt scelera reperiri. Aedificia tegant cineres, columnae vel marmora ornent sepulcra, talenta non teneant qui vivendi commercia reliquerunt. Aurum enim sepulcris iuste detrahitur ubi dominus non habetur, immo culpae genus est inutiliter abditis relinquere mortuorum unde se vita potest sustentare viventium. Non est enim cupiditas eripere quae nullus se ingemiscit dominus amisisse. Primi enim dicuntur aurum Aeacus argentum Indus rex Scythiae repperisse et hoc humano usui summa laude tradidisse. Quod enim ingenium nobis negligere non decet, ne sit latentia cum laude sua praedita, ita inventa cum vituperatione videantur esse neglecta.

Actoribus viri illustris restituere bona in integrum

Consulto primo a decreverit antiquitas minores aetatis liberos non teneri, ut et insidiantium laqueis fenestra veniret et cautas aetatis lubrica subveniret. Decet enim tempore innocentia si elaberetur audacia, quia quod cuncti fallendi studium si fraudibus subreptitium lucrare effectum. Atque ideo praesente consuetudine simplicitatem provectam suggeritis patrimonium vestrum in annis immaturis constitutum, in facultatibus suis potius incurrisse dispendia, dum ignara aetas innocentia fraudibus gerit quae confusa putavit, et nunc ad tempus etatis aequo quo per ignorantiam lapsus possit subvenire allegantes ut quod vix tenuerint nostra se iustitia recipiant. Atque ideo si petitio vera a veritate non deviat, et intra spatia decretis quibus hoc beneficium leges sanctissime praetulerunt, et si nihil est quod tibi veniam infirmet, restituere patrimonium sollemniter causa cognita in integrum eum restitui vestrum quod permittit auctoritas, ita tamen ut omnia secundum leges et iustitiam peragantur. Cuncta sit simplicitantibus consulendo volumus et eorum adversarios per iniustitiam non gravari.

Consulto proposito relaxata tributa provinciae per quam exercitus transiens ... consultum

Pondere nimio premitur quod est gravius inimicus, denique tributaria functio ut redimi vix studiis ad implenda solemnia redderent qui pressi damnorum acerbitate defecerant. Nam si possessor invenitur exhaustus, debita tamen praestare compellitur, ut pro parte damna transeuntis exercitus quae exsolvi possint, pro quo quaestu perpetua commoda non habere. Atque ideo illustris magnificentia tua provincialibus Alpium Cottiarum assidue secundum per indictionem tertiam nobis elapsum cognoscat, quos transiens noster exercitus inter servientium turbam conspexit. Nam licet generali servitute fremens admiratione permisit, praeterea tamen istorum culta vastavit. Fluvius enim semper fremens alveum suum, et licet mollior egrediens vicina fecundat, vel tamen reddit sterile quo collectus incumbit. Unde necesse fuit tanta vastatione deiectos porrigere consolatione salutari, ne inopia ducti se dicerent solos per defensionem nostram constare patriae letitiae quam virtute talis defensionis possiderent. Tributa enim non desunt a rusticis quae nos per quos tributariis solatio acquisivimus dicat per illud unde animus nobis nostri non potest impleri subiectis. Item nostro dispendio prospicuit Bulgarum

vas nostra semper ut hostes vincentur
recessus

Theodosio V. C. ut causam prius litigatam et iudicio diffinitam non sinat iterum litem resumere

Licet proprie vite tuas subiectorum negotia ad legibus custodiam, que maius ordinatoribus illa fieri decet que pergraz prius demonstrare perinas. Sit enim tenendum que maiorum natalium tuorum a te abitias omne vitiosum. Et sola diligere possis que et nos amare cognoscis pravitatibus forsitan obliterentur. Contra elongatam se a gente moris sunt facta recordari dilectus aut fieri patere persona mox sequitur. Renatus itaque presbiter nuncii aditorum conquestus est nobis venerandis cognitores indicatos se contra inquisitionem nomine per longa intervalla temporis meruisse et continuis dampnis eum confecto intractandos proposuisse instanti, ut tamen litigantium impia cessare calumnia, dudum redeuntis litibus temeritate insurgentes supplicantes, ut non tamen remedii votum quesisse videatur adversarii actionem. Et ideo si nobis inquietudines indicata cognoscitis ne constat adversarium perpetuasse, legaliter finitum iure negotium, in sua manere facias firmitate. Nec longo questio litigantium non tamen vigeat perennia sed cunctis et quod sit ambitum lucri tam avidas esse dispendii.

Fausto preposito ne graventur tensibus in terra specie constituti

Cum omnem rempublicam nostram per bene equaliter considerem augeri tamen inicta illud fiscalium tributorum iniustissimo sunt pensanda iudicio. Tam summi enim diminutio est eius creditoris accessio, cum utique eius pars illa proficit cui se eius firmitate subduxit. Sed a nobis eius fisci utilitate stabili volumus diminutate consistere excludenda et dispendiosa semper enormitas ne augmento suo tumens summa deficiat, incipiat eius magis decesse que visa est tamen cumulari decrevisse. Proinde illustris magnitudo tua Sandanassianos atque pontiniacos nobis supplicasse cognoscat a Camario (?) sed et probo defunctis iniquis se onerum iugatos, cum sterilitas terrena laborantes nulla sibi augmenta fieri patiatur. Repugnante siquidem natura quis credat industriam, ne prorsus studium laborum impediat, quod vestras loci non agnoscitur admittere. Quibus tempus addi, ubi cultura profecit, inde et aucta tributa, quia non est neglecta una fecunditas atque ea consuetudine eis pristina evocari esse tempus ut sicut donativis tempore tributa solverunt ita et nunc ab eis publicis utilitatibus serviantur. Et si quod amplius probat adiectum consideratione distractas rationum summoveas. Nolo enim tale aliquid inditi quod sit iure emoveri.

Severo patricio ut qui bona minorum diripuerant per potentiam restituant

Inter etates quibus humanum genus sollicitudine relevare praestans vitam data est alienas res turpis ambitio, que cum maxime sit iacta raptae si iniustitie possessionis non firmantur. Cum avaritia siquidem radicem esse omnium malorum et lectio divina testatur, que tunc potentia potita est ut cum iniusta rapiat semper egeat, tamen quanto vincimur tempus ubi sit utique animis nostris coalescere volumus ut illi ne inicia tradamus. Unde enim faciunt sordidas animorum in splendorem natalium, verum te praecipue dignum digere quod nos possit ornare. Declaravi sanguinem tuum non denigrare splendidum cum omnibus sine esse constat ... probatum. Carissimus itaque te per incitamenta sermonis in quo adiut

nos deus est districti dominus utique
vir spectabilis data nobis supplicatione
conquestus est possessiones veteris sui
patris ab hominibus veris a casu teme-
rario violentis regibus fuisse privatas
sed tamen esse statuit recipi, si iure vi-
deatur proposito. Sed quia de nobis non
patimur dominus obscura iactari, qui
generalis claritate fulgemus, presenti auctoritate
tenore ut investiges secunda ratione
meus si munita tempora suffragantem
occupata integrum omnibus que diu recepta
fuerit simplicitati faciat sine aliqua
dilatione restitui. Et si quod partibus
verum de regibus credis posse com-
pete instructa persona ad nostrum co-
mitatum confirmare vos convenit,
vel interim patrum distasse sub
equitate ferat sua quam nostris dictat
auctoritas. Dignosces ergo viros
animo gerere sub modesta timiditate
paratos, et tum potuerint lesionibus
resistere invidia, existimantur posse
credere, qui fortuna inferiori opprimuntur.

Actoribus prohemium de releva- tione oppressorum

Ceteris aliis debemur com-
petentius amare iusti-
tie, sed ita innocens for-
tunas clementiora per-
mea pretorii instituta
Exaltentur enim ad summam qui potuit
subdi, et hec est dignitatis mediocritas
sue ut probatorum sarcina interim mo-
veat ad dolorem. Dum via nobilitas sub-
levat humiles, premit invidia potentes.
Dare itaque partibus allegasti Basilium
virum spectabilem nostra audientia pre-
cepta meruisse, ut possessio actionativa
quam dominus vir a tempore eius
capita nostris fuerit felicitate in-
tactus proposita dilatione cum documentis
omnibus ... tempore convenit, dum
se ... penetrabilibus felicitate
... querere ...

Addantes more iustitie per fuisse
preceptum, ut si patroni vestri de
causa equitate presumeret ad nostrum
comitatum causa destinaret, ut quod
nostri convenire poterat velud
a iustitie fontibus emanaret. Dum a-
liter si nullo mediante vitiata asserta
per officium vestre sedis Basilium dominus
admonere, ut si nihil est quod per
se in partibus possit opponere commi-
nus in hac causa pulsetur verum
interrogationibus responsis occurat seu
ad comitatum venire seu in competenti
foro iurgare maluerit, et nulla
necessitate longinquis imponimus
nisi qui suis commodis eis expedire
cognoscunt. In locum siquidem dispendii
nostras putamus damnis, et ideo
non decet invitis imponi quod mereatur
optari

Solum architecto similiter de relevatione oppressorum

Propositum regale est per-
sonis eadem fortuna premitur
remedio subvenire
et adversa casu iniurie
meliore sorte mutare
Data siquidem supplicatione quaeris
vir spectabilis ... , ... ar-
tificio quo caret ... , personam
tuam abiectis tibi ... in-
secutus, et eo usque pervenit ut in-
defensus contra ...
... urbis Romane sua de-
pravaveris ... affectu
affectu odia ... damnasse
auctori que sua tuo ...
Et ideo si nullis impugnationibus
... asserta lesioni non
patimur ... , qua sunt
... machinationibus ...
... mobilia ... sua que
a ... urbis Romane super
hac parte nostri ... pateat
te omnibus quod nostris ... au-
toritas, ut nullo tempore calumnia
super hac parte formides, si quaeque
forsitan ... tenacitas inte
impetum ... possit audacie
patrui ... salvis legibus

tunc te deputata communiunt. Ea-
que erga eum si voluimus memini-
sse, cuius quotidianus labor est pro
generali quiete tractare.

**Argolico v. pontifici de pie-
tate et defensione Renatiani(?)**

Leges pupillaris cle-
mentia instituit, quos
pietas paterna de-
stituit, ut sub pa-
rente publico genitorum
minime sentiri damna amissi. Ad nos
siquidem nunc Renatii infantia de-
stituta quibus invasores hominum per-
ferunt incrementa clarissimorum. Quos
adultorum aetatum atque maximi(?)
nos querela pulsat eum pastoralibus
diebus paternum luctus esse relic-
tum, et in ipso letitie tempore soli-
tudinem viventem sustinere. Utilitate
sua prius neglexisse contemptum,
eum vero firme etati iam lacrimas
ista cogitare gemimus insanie vi-
deatur. Deflet enim luctus ambitus eum
vacatur ad ploratus, ut meos pietatis
aliud capit, eum tamen qualitas
pietatis impleverit. Hac crudeli
susceptione capta, Ferme tanti atque
tanto ampliati Eclusius vero-
datos patris eorum detestabili ambitu
a veris surrexerunt factis competito
suorum insidiatorem non crudelitatis
reverentie provocat affectus, non sine tor-
mentis casus gravat infantia tan-
tum subvenire nullo pudore esti-
mare esse iactura. Sed nos, qui
regulas veterum cum pietatis monimen-
ta servamus salubri ordinatione censemus
ut si canonica perituus, atque magnifice
arr[illegible] volusianus per supplicationem sup-
plicata loca etiam nunc possidet vel
pleniis iure non debeant, Constitutum eum
geritur senatorum nominis cupiamus
consilio emittere ideo in ipsa
nuntia prius adulte etatis aliqua
excusatione comprimere, atque ideo illustris
magnificentia tua, si quid illis factum
esse invenit, volumus corrigendum,
ne iniqua presumptione verecundiam
quoque senatoris ordinis temererent.

**Senatui urbis R. de in-
cendariis synagoge ut in-
cendarii culpas hominum in-
fabricis vindicantes legum
districtione puniantur**

Urbis romane cele-
bris opinio suo quoque ser-
vanda est in omnibus
instituto. Nec vitia
peregrina capiat, que
semper se de morum probitate iactavit.
Levitates quippe seditionum et ambire
proprie civitatis incendium non est velle
Romanum. Et ideo atque auctoribus
facti legum est servanda districtio,
ne detestabilis affectus incendii ad
imitationem nefandam vestri pectora
comprehendat. Nuper comitis atque
comitis Arigerni suggestione comperimus
Iudeorum querela se fuisse pulsatum, quod
in dominorum cede prorumpens servilis au-
dacia. Et hec cum fuisset pro districtione
publica exceptum, statim plebis infla-
mata contentione synagogam temerario
duxerunt incendio concremandam, culp-
as hominum fabricarum consortio vindicantes,
quod si quis Iudeorum peccasset, crede, ipse
deliquisset. In nunc subiacere non aut in istud
fuit ad seditionum fata concurri, aut
fabricarum incendia festinari. Et nos quidem
adeo generaliter eundem esse reparanda comi-
ssa dirigere, ut tueri possit peractis
moribus convenientem, praeter auctore demum
ut tam super inchoata segetia distru-
ctione nostrorum, et invasores pacis ipsi
reo eiusmodi incendii potuisse reperire
districtioni lata respectus, quia nolumus
aliquid detestabile fieri unde Romana
civitas debeat accusari. Illud pari
ratione censentes, ut si aliquid sibi contra
Iudeos habere quisquis crediderit, suffra-
gari ad iuris iudicium veniat audi-
endus, ut quae rata invenerit, sententia
condempnet. Hoc enim nobis vehementer
displicere cognoscite ut in Romanis
crimine spelunce vestre ad suspectas perveniant

fabricatur, ubi tamen parere voluit esse

Veneli Episcopo [Spoletum] de causa tractanda et possessionibus iniuste occupatis restituendis

Invidiosa est quia cum querela tam sint reddenda intra suauda. Clementia nostra quae admissa sunt terretur, ubi quod reddendos ostenditur. Nostro te Stephanus sequipedis scelicitatis adicionem conquestus est casam iuris sui cum praedecessorem decessorem vestrum longa etate possessam, ante hos fere nove menses ab hominibus ecclesiae tue praedictis contra civilitatis ordinem fuisse pervasam. Quod si ita esse forte cognoscitis, ea iustitiae considerationem monuiti iure restituite simplicitati. Decet enim a vobis corrigi quae a vestris fa̅miliaribus non debuisset admitti. Commentum si praesentibus vestris in ea momentaria vel principali iniuria adesse cognoscitis, tractato sub diligenter inspecto que negotio. Clementia sedatur non decet pertendere instructa lite instructa legibus ad comitatum nostrum destinate personam, ubi qualitas negotii agnosci debeat et finiri. Quatenus supplicantis nostre animus non gravetur, nec se fallacibus verbis doleat accusatum. Alteramaior et agmino purgata est, si districtus querelas non fuit impetita.

Comitibus Defensoribus et curialibus Ticinensis civitatis ut Herulis de propria prouincia ad eos propter inopiam festinantibus navibus subveniant et annonis

Dum comitatum supplices Herulos auctore deo nostrum venire possimus constitutos, quibus navis est praebenda subvectio, ne in propria victu adire permanere sue laborat videant inopia. Quatenus per praesentem iussionem commoniti et navis eis usum usque ad Ravennatem urbem et annonas dierum quinque sine aliqua dilatione praestate. Nec alienum eis de esse necessarium faciatis. Quatenus ex vincula se desinisse ieiunia copie invenerint cognoscat. Sit quoque illis uberior peregrina terra quam propria.

Marabaldo V. I. de causa examinanda, ut causa quaedam gravata in indicio committentium arbitris ut et terminetur legibus

Invenimus pro qualitate illius persone supplicum salubri ordinationem disponere, que subiectorum animi reclamant quotiens meretur querela tempore. Venerabilis itaque liberius, dolenda nobis adicione suggessit, coniugem suam in vestro indicio considerasse moribus ordine pergravatam. Quod si ita est, remoris praeiudiciis apud arbitros quos partium consensus elegerit, te iniuncta causa legibus audiatur. Quod si illic finis negotio nequiverit inveniri, pro instructas personas, si tamen ipse venire non elegerit, nostro comitatui occurrendi licentia praesentibus non negamus. Ubi nec redemptio sit forte suspecta, nec invidiosa possit nocere calumnia.

Gudisal Sagioni praecipitur sub pena ne veredarios velocitate sua quorum utilitas gravavit

Quaecumque provida sollicitudine reperta sunt, que continuis commerciis sublata nascuntur. Quemadmodum sub vectorum veredorum nexibus laboris sustinens sic improbitas utique si permissa concedi. Commeancium siquidem impie praesumptio est neglecta custodia legatorum. Ita quoque nostrorum suggestionum cursuales equos usurpatorum frequenti comperimus fatigari. Et quos necessitatibus publicis cupimus custodiri in usum cognovimus privatae voluntatis assumi. Ideo in urbe Romana ordinatum praefecti praetorii et magistri officiorum quousque utilitas remanserit

te rescide temporis vt nemo Gothorum
vel Romanorum quomodo egredi pa:
tiaris, nisi predictam dignitatem vi:
ces agentes forte dimiserint. Ideo
quia vobis frequenter vsurpatum esse
suggeritur, si quis unius hominis
quibus licet tua mandata quare ve:
dos presumptuose fortassis assumpserint
talibus natas fuit vel honoris
quam vnum capud centum solidos multe
nomine cogatur inferre. Non quia tali
quamuis dampnum sit vnius minime leso
sed quia grandi dampno comprehenda
grata importuna presumpto nemini
plerumque fatigatum dissimulasse pateret
patiaris, sed ad causam quam dictus
fuit vno tamen tantum permittatur accede
re redire, quibus in superiore mune:
ctam tradat inter dicta frequentia pa:
gitorum Tuscie onera centum arbitri
nequaquam concedat. Expeditores enim fa:
gitores quamquam modi sine denariis
ire volumus, non migrare tempore
occasione sua, perdit quamsis secum
aucta portamus. Nec cogitat
de celeritate qui occupata se ma
lueri quasatorum tractare. Dixeris
denique pollarios transsilire per
vos capillos vinctos pedibus am:
plectunt. Et ut eos terreas
vento immo rapiatur ut natiua
celeritas iniquis ponderibus mgra:
uetur. Et imitari nequeunt quod
se ad publicas necessitates electas
esse cognoscunt. Et ideo quinquaginta
solidorum mulcta iam non veredariis
sed Catabulenses intuerat contestis
vltra centum libras pastum tre:
derit oneraudum. Hiis autem qui
supradicta dignitatis vicibus in vr:
be presente obseruare spreuerint, eos
compellens qui ab illis occupata sunt
executorum tua supradicta condem:
pnatorum pecuniam. Et quos autem
intemperata culpa pertulerit collectas
quantitate per vices agentes muni:
cipiis inuenitam volumus applicari
ut temporalis tracta inde habeat
remedium vnde aeternum supplicium
incommodum quidam patiuntur. Vnde

frequenter nascitur discordie precipitas
vnde homines tum lede cupiunt
iustitia frequentius largiuntur. Sed
omnia sic effectuentur ac diligenter
implebis vt prouocati bonis actibus
ducationi tue et maiora committi decan

Cassiodorus. Epistola 20. De egressu et reditu ad vrbem danda licentia ad tuum tempus in amenitate prouincie de vrbe egrediendi

Et tumultuose vrbis sollicitudines tediosas
et obseruationum mole
stias ingrauatas, ma
gnitudo tua prouinci:
ali quondam amenitate desiderat mit
recreari, asserens occupationibus tibi tam
prioribus emersisse temporibus, eius
expedire in eadem loco conspecte gaude
sanamitate. Et quia ne illa se:
cularis est, quod meis iussionibus da:
tum tibi tempus fuit occupatus emer:
sum, octo mensium indutias in lucrum
duces concessa mea auctoritate conce:
dimus, ut illo tempore subeptetur, tum te
egredi de vrbe diuino fauore contigit
quibus patris inter ceteros studio ad ve:
nerandas sedes venire festina, comite
tum nobilium tuis moribus condigna
gratiarum cedendo.

Viris pro romanalibus et capitulariis defensoribus et tinalibus Sicilia vel Suecia (?) constituentibus detestando scelera deputat effectum promittit

Constitutio semper sollici:
tudo dat ... insolos
vt audaces meto
compesceat et lace:
ratos spes futura
refoueat. Plerique enim dementia co:
minatur per effectum quam pena compat.
Et ideo deo auspice conscienciam lo:
quod vero posse censemus, qui aba:
tiones aliorum ... ...itate
tractat ... homicidia effecit ... ...

conquireret, quietos nos a scelestis
ausibus reddat quos inique presumptio
iniqua dilaceraret. Romane compo-
siti vivite bonis moribus insti-
tuti nullum natio nullum prius hor-
reuset. Nam et vindicte subtrac-
tus qui prius mores observabat.

Faustino preposito de compensa-
tione secundum mensuram vastitatis
hostilitatis montis et de natura
ipsius montis mirabili totam
vastantis provinciam

Campani Vesuvii mon-
tis hostilitate va-
stati clementie nostre
supplices lacrimas pro-
fuderunt, ut agrorum
fructibus enudati sublevarentur onere
tributarie functionis, quod fieri debere
nostra merito pietas acquiescit. Sed
quia nobis dubia est unicuique quemadmodum
indiscussa calamitas magnitudinem
vestram ad Nolanum sive Neapolitanum
territorium probate fidei virum
precipimus destinare, ubi necessitas ipsa
domestica quadam lesione grassatur,
ut agris ibi diligenter inspectis,
in fructu possessorum laborantium utilitas
sublevetur. Quatenus mensurati consolatione
quantitas beneficii dum integer
cognoscatur lesionis. Laborat enim hoc uno
malo terris desperata provincia, que
ne perfecta beatitudine frueretur, huius
timoris frequenter acerbitate concutitur.
Sed non in totum dirus est eventus
ille terribilis: premittit signa gravia
ut tolerabilius sustineantur adversa. Na-
tura enim molibus non raucisonante montis
illius hiatus diminuerat, ut ex-
citata quadam spiritus grandissono fre-
mitu vicina terrificet. Consurgunt
enim [illegible]a loci illius exhalatione te-
terrima, et per totam pene Italiam
cognoscitur, quando illa indignatione
commovetur. Volat per mare ma-   mare
gnum cineribus decoctis, et terrenis
nubibus excitatis transmarinas
quoque provincias pulvereis guttis
complevit. Et sic quid Campanie
pati possit cognoscitur, quando
malum eius in orbis alia parte
sentitur. Videas illic quasi
quosdam fluvios ire pulvereos et
arenam sterilem impetu fervere:
te velud liquida fluenta decurre-
re. Stupeas subito usque ad arborum
cacumina dorsa intumuisse cam-
pos et luctuoso subito calore de-
vastata que lectissima fuerant vi-
riditate depicta. Vomit fornax
illa perpetua pumiceas quasdam sed
fertiles arenas, que licet fuerint
diuturna adustione siccate, in
varios fetus suscepta germina mox
producunt, et magna quadam ce-
leritate reparant, que paulo ante
vastaverat. Que est ista singularis
exceptio unius montis sic infreme-
re ut tot mundi partes per aeris
permutationem terrere, et sic suam
substantiam ubique dispargere ut non
videatur dampna sentire. Longe
lateque per pulveres rotat cineres
aut quasdam moles excutit, et
tot seculis mons hic geritur, qui tanto
erogationibus tantum compendium. Quis
credat tam ingentes glebas usque
in plana deductas de tam profundis
hiatibus evulsisse, et spiritu quodam
efflante de montis ore conspicias
quasi leves paleas fuisse proiectas.
Alibi terrarum magis cacumina similiter
videntur ardere, huius incendia pene
modo datum est cognoscere. Quicquid
ergo non credamus intolerabili quod
testimonio per agnosci. Unius sit
quapropter ut dictum est veri elligat
vestra prudentia, qui et remedia le-
sis conferat et calumniantes suscepti
non exigat.

Symmacho patricio de repe-
ratione theatri et eius origine

Et ypotecis que sunt Rome, ut
quondam Cares priores in Roma
decorus fabricis exornaverat, re-
cidem reparato teatri commisit.

Cum proprias fabricas
ita studueris ut
in earum ipsis
quedam menia
fecisse videaris,
dignum est ut Romam quam domorum
pulcritudine decorasti in suis imi-
tationibus conditorum nostrorum fundator
egregius fabricator, earumque com-
positor exornes, que utraque de
providentia devenit et apte disponere
et constantia competenter ornare.
Notum est enim quanta laude in sub-
urbanis tuis Romam traxeris, ut
qui illas fabricas intrare contigerit,
aspectu suo contra urbem esse non
sentiat, nisi cum se agros amo-
enitatibus inesse cognoscat. Antiquorum
diligentissimus imitator, modernorum no-
bilissimus institutor, mores tuos fa-
bricae loquuntur, quia nemo in illis
diligens agnoscitur nisi qui in suis
sensibus ornatissimus invenitur.
Et ideo teatri fabricam magna
se mole solventem, consilio vestro
credimus esse roborandam, ut quod
ab antecessoribus vestris in ornatum patrie
constat esse concessum, non videatur
sub melioribus posteris diminutum.
Quid non solvat senectus, que tam
robusta quassavit? Montes facilius
cedere putarentur, quam tua soliditas
quatere, quando et moles ipsa
sic tota sit de cautibus ut preter
artem additam, et ipsa quoque natura-
lis esse credatur. Hec potuissemus
forte negligere si nos contigisset talia
non videre. Cameras illas saxis
abscisis pendentibus ita iuncturis ab-
sconditis in formas pulcerrimas con-
venisse, ut cavernas magis excel-
si montis credas, quam aliquid fabri-
catum esse meditares. Fecerunt
antiqui locum tantis populis
parem ut haberent singulare
spectaculum, qui mundi videbantur

obtinere dominatum. Et te nobilissimo pro-
bas esse tuum docto liberius repete-
tur antiquitas unde legatur
hec menia condidisse. Cum agri-
cultores feriatis diebus sacra diversis
numinibus per lucos et vicos ce-
lebrarent, Athenienses primum
agreste principium in urbanum spe-
ctaculum collegerunt. Teatrum greco
vocabulo visorium nominatur, eo quod
ibidem turba conveniens astantibus sine
aliquo impedimento videatur. Frons
autem teatri scena dicitur ab umbra
luci densissima, ubi a pastoribus
inchoante verno diversis sonis car-
mina cantabantur. Ibi acta musica
et dicta prudentissimi seculi floruerunt.
Et paulatim factum est ut honestis-
sime discipline improbo consortio
fugientes verecunda se conscientie consid-
eratione subtraherent. Tragedia ex
vocis vastitate nominatur, que conca-
vis repercussionibus roborata, talem so-
num videtur efficere ut pene ab homine
non credatur exire. Erigitur autem in
hircinos pedes, quia si quis inter pa-
stores illa voce placuisset capre mu-
nere donabatur. Comedia a pago
dicta est. Comos autem pagus vocatur
ubi rustici gesticulantes humanos actus
letissimis carminibus irridebant. Huic
sunt addite orchestrarum loquacissime
manus, linguosi digiti, silentium clamo-
rosum, expositio tacita, quam musa
Polimnia repperisse narrat, ostendens
homines posse et sine oris affatu
suum velle declarare. Quinque vero
sola lingua qua homines decoritur
invicte sic structe, ut necesse sibi
esse videantur hiis levium ignara
acumina, ibi in fronte pinguntur
quorum casus sensus celeri cogitatione
subvertunt res actissimas [illegible]
Pantomimo igitur cui a multifaria

imitatori non est, cum primum in-
strenti plausibus initiatus aduenit
assistente consono choro diversis or-
ganis eruditi, tunc sensum manibus
oculis canora carmina exponit,
et per signa composita quibusdam
litteris edocet intuentis aspectum, ut in
illa legantur apices rerum, et non
scribendo facit, quod scriptura declarauit
Idem corpus Herculem designat
et Venerem, feminam presentat et marem
Regem facit et militem, senem reddit
et iuuenem, ut in uno credas esse
multos tam varia imitatione discre-
tos. Mimus etiam qui nunc tantummodo
derisui habetur tanta infelicitatis
cautela repertus est, ut eius acta
ponderati litteris, quatenus immunda
curis equanimi redderet lectissimis
sensibus tempore. Enim a tabulorum
tinnitus ... quo sint dulcissimi
soni efferant percussione varia mo-
dulantes. Huc tota grata conductus
accipitur, ut inter reliquos sensus
auditum sibi ad nimium summum tunc
honores contendit fuisse collatum. Veri-
tas subsequente mixtis lubricata po-
steris inventa traxit ad vitia, et
quod honeste ea delectatione repertum
est, ad voluptates corporeas precipi-
tate mentes impleuit. Hos ritus
Romani sibi ceteras tunc cultura
ad suam rem publicam inutiliter egentes.
Edificium alta cogitatione conceptum
magnitudine mirabili condiderunt, ut
non immerito credatur, Pompeius hinc
magnum fuisse vocatum. Et ideo sive
masculi iste pilis contineri, sive tali
fabrica effectam studio potius inno-
vari. Expensas vobis de nostro
cubiculo ... aestimare,
ut et ... acquiratis vobis fama

et mirus temporibus vestris antiquitas
decentiaque innouata

Regi Warnorum
Hestis etiam
Honorato
Senatui urbis Rome
Manilie saioni
Stabulario
Iulio v. c. consulari
Anastasio consulari
Possessoribus Feltrinis
Verane saioni
Gepidis ad Gallias destinatis
Teodebado
Eutropio
Severiano
Universis possessoribus in Suevia constitutis
Habundantio
Wilie comiti patrimonii
Brandibundo saioni
Aliulpho saioni
Capriano v. sublimi
Senatui urbis Rome
Habundantio preposito
Epiphanio consulari
Baccaude v. sublimi
Universis Gothis
Gudinnghi saioni
Carino v. i.
Nendi
Gudinii v. sublimi
Decorato v. devoto
Brandile
Wiliato duci
Habundantio preposito
Luvie comiti
Statedio v. sublimi
Iudeis Mediolanensi
Universis possessoribus
Ampelio et Liwerit

Cypriano comiti
Senatui urbis Ro
Maximo v. I.
Transimundo regi vandalorum
Regi Guarnorum laudat fabros
vos qui attulerunt arma sibi
missa

Spatas nobis pucros puteis imbribus et candidos gentili intextas arma nobis desecantes per spacia vestra fraternitas destinavit ferro magis quam auri pretio ditiores. Splendet illic claritas expolita, ut intuentium facies fideli puritate restituat, quo margines in acuta tali equalitate descendunt, ut non limis composite sed igneis fornacibus credantur effuse. Harum media pulchris alveis excavata, quibusdam videntur crispari posse vermiculis, ubi tanta varietas umbre conludit, ut intextum magis credas variis coloribus lucidum metallum. Hoc vestra cotis diligenter emundat, hoc vester splendidissimus pulvis industriose detergit, ut speculum virorum faciat ferream lucem, qui ideo patrie vestre natura largiente concessus est, ut huiusmodi rei opinionem vobis faceret singularem. Enses qui pulchritudine sui putentur esse Vulcani, quos tanta elegantia dicitur fabricasse, ut quod manibus eius formabatur, non opus mortalium sed crederetur esse divinum. Has itaque spectabiles industrias legatos vestros felices debite gratulationis affectum, arma vestra nobis libenter accepisse declaramus, que bene pacis studia transmiserunt, vicissitudine muneris per compensatorum munerum consideratione tribuentes que tam vobis reddantur accepta

quam nobis vestra fuerunt gratissima, presentem divinam concordiam ut grata mutua nos grata mente facientes genera nemque velle indagamus ut invicem sollicitati mutuis possimus obligari utilitatibus.

Hestis Tiuda principi qui de longinquis partibus sucinaria sibi destinat largitatem

Insignibus legatis vestris venientibus grande vos studium notitie nostre cepisse cognovimus, ut in oceani litoribus constituti cum nostra mente iungamini, suavis nobis admodum et grata petitio, ut ad vos perveniret fama nostra, ad quos nulla potuimus destinare mandata. Amate iam cognitum, quem requisistis ambiguum ignotum: nam inter tot gentes viam presumere non est aliquid facile concupisse. Et ideo vos salutatione affectuosa requirentes indicamus sucina, que a vobis per harum portitores directa sunt, grato animo suscepta fuisse, que ad vos oceani unda descendens hanc levissimam substantiam sic et vestrorum relatio continebat asportat, sed unde veniat incognitum vos habere dixerunt, quod aut ambo ... Cornelio describente legitur in interioribus insulis oceani ex arboribus suco defluens, unde et sucinum dicitur, paulatim solis ardore coalescere. Fit enim sudatile metallum, teneritudo perspicua, modo croceo colore rubens, modo flammea claritate pinguescens, ut cum in maris fuerit delapsa confinio, estu alternante purgata, vestris litoribus tradatur exposita, quod ideo indicare curavimus, ne omnino putetis notitiam nostram fugere, quod occulte creditis vobis evenire. Quapropter nos scripsimus per viam que a amor ...

apparuit. Quia semper prodest divitias
regnum acquisita concordia. Cum
dum parvo minime leniuntur,
maior semper compensatio proficit.
Aliqua vobis etiam per legatos vestros
verbo mandavimus, per quos destinasse
que grata vobis esse debeant declaramus.

**Honorato quendam questure dig-
nitate subvehit, cuius frater eiusdem
nominis et tituli eadem patebat dignitate**

Bonum siquidem provenit
bonis initiis dona
nostra suscipere, sed tu
nunc hereditate
parentis tibi bene-
ficia vendicasti, honoris fratris ad-
quisitis. Quia sapientia tua germanus
es, ab eisdem bonis non repellimus
quem pectoris comparatione conficiat munus,
ut parates et liberi bonorum artium
studia mutuamodo sollicitudinibus emu-
lentur. Nova vite facimus legem
parates in administratione succedere.
Que provectus non admittitur, sed mutatur,
per eam persona surrogata sit, fa-
milie tamen non deficit, cum clarissimus
germanus accepit. O vere vivida celeb-
ritas et auspicio nominis Honorati
preditus, quendam parenti positus in ple-
nitudine vocabulis, et veterarum rerum cunctis
ex alto est imperio dimicatum, cogi-
tatio pregravans instruit et loquimur dare
quod nos sensisse nescimus, si per casum
amisimus, quod honorates vocatur
diximus. Tali igitur homine
decoratus evaluit, evaluit intra
acsi honoribus palatinis iudicio no-
stro laudatus amisimus dignitatem
simul, quam plenius dare vobis antibus
hic plane super ceteros adipiscere
quod potuit emergere per electos sup-
remos vere lucem, interprius quod
sed virtuter astabat. Cum optinuimus
tanto velocius copiosius tuas meas
eminuum lenamen, et cum pietas
nec gravi ditaretur, morum magis
laude contentus mediocribus se potius
exequebat. Vivit apud nos re-
cordatio honoris, quia fides honorum
nescit cum morte deficere. Secreta
mea quasi obliviscetur, contulit
iussa quasi deserveret per ordinem
recitavit. Omne analecta sumens
et gloriam maiorum summa cupiditate
perpetuitatis dimittens. Quid ad bo-
num laudes, sed compendio sermone
ascripta, cum illum efferimus te
docemus consint nimis gratus, quia
aput nos et per facta esse non
desinit. Praestes quem queximus, quem
nos amisisse dolemus. Secundum ac-
cumulum tamen integrat ex ei vicaria
virtute successio. Prima nemo prodi-
disse se sentit quod in alterum
invenisse cognoscit. Non extranea
ceteris exempla, cum domestica
suppetunt tam magna preconia.
Tu decoratus ex illo es, illo ho-
noratus in te est. Admirere se
vita fraterna vixerit sic nomina
pia de te instius credimus me-
liora que sequeris, quia semper
es diligentior imitator prioris
fraterno te procedimus bona licet eli-
gere et nomina cumulare. Atque
ideo ab indictione tertia questure
te dignitate subvehimus, facturus
quam in tam completis claritate vincere
Honoratum, ut esse incipias
quod antea vocabaris. Curre
nunc inherendo iustitie ut qui
in expecto honore sedimus me-
liora tibi prestissimo conferamus.

**Senatui urbis Rome concede-
ndo questure dignitate laudat
eum de multis**

Certum est preclaras consc-
pti parentibus viris
virum procere consili-
um, sed et hunc per-
sona egregium eius
vobis permiste digitalis litteraris
... eorum quos ad questure

velut nos doctissimos extimamus quos
legum interpretes et consilii viri
decet esse participes dignitatis que
nec divitiis nec solis natalibus innititur
sed tamen doctrina eo juncta sit im-
petrare prudentia nec sicut in aliis
honoribus sufficientia conferamus. Quare
semper accipimus. Est in [illegible] civitate
nostrorum felix poeta [illegible] nec
cogitatis ingressus petit quo quidem
lex tuere voluerit cognoscitur pre-
stimate quid de illo debeat iudicari
qui tanti particeps sit secreti,
ab ipso legum peritia postulatur
illi vota consilii supplicantium. Et
quod est omni thesauro preciosius pace
ipsi civitas [illegible] fama [illegible]
auctore iusto [illegible] conscientia
sit secura. Cum igitur vota ed-
[illegible] ... et cum malis [illegible]
[illegible] spes tollatur, studium bonis
[illegible] adhibetur. Pecunie con-
temnens [illegible] propria [illegible] custodit
dignitatis [illegible] nec[illegible] decipere
[illegible] subvenire. Ingenio
principes [illegible], et quod [illegible] su-
perat, [illegible] ore loqui cogitur
cum nullus similis invenitur, hunc
locum virtus [illegible], [illegible] ple-
nus, qui sub [illegible] potuit [illegible]
[illegible] [illegible] vatum dignus est a
collega, [illegible] cum qua gloriatur
stirpe [illegible], [illegible]
[illegible] decoratum laboribus
insudante, qui [illegible] [illegible] bonorum
[illegible] [illegible] Laus nostris
[illegible] orator assit, [illegible]
insistens iudicium portant ani-
mum ad subsellia [illegible], cum
[illegible] palma contingit,
[illegible] sapienter allegranda [illegible],
pudor cum [illegible] [illegible],
qui se sub iudice [illegible]
Inferior gradu [illegible] [illegible]
consularis se [illegible], et cum im-
par [illegible] habetur honoribus, in
[illegible] decore celeberrima est
[illegible] [illegible] nimis [illegible]
est [illegible] consilii [illegible] loqui
et cum [illegible] est dicere

[illegible] non [illegible] hic in [illegible]
[illegible] [illegible] fuit hic [illegible]
[illegible] vos [illegible] [illegible]
[illegible] suo cum qui gubernatorem
[illegible] ignorare potuit, qui
[illegible] scopulos [illegible] [illegible]
legibus [illegible] [illegible] indiguit qui
eius solacia non quesivit. Iam
vero de eius morte [illegible] con-
[illegible] [illegible] [illegible] pullulat
stirpe Germanus, [illegible] qui sub
[illegible] [illegible], illo [illegible] rege
subducto fame sue comas [illegible] ap-
[illegible] distendit [illegible] Germanus
iste [illegible], [illegible] [illegible] ordi-
ne [illegible] [illegible] [illegible] nobilis
[illegible] in [illegible] [illegible], in successi-
one [illegible] Concordat [illegible] fa-
milie ramus [illegible] [illegible], qui a
[illegible] [illegible] semper [illegible]. Hoc
enim [illegible] non [illegible] alter [illegible]
et simili [illegible] virga metallo
[illegible] quippe et [illegible]
[illegible] [illegible] Romane urbis ce-
[illegible] [illegible] se malint in
[illegible] negociis [illegible] cum [illegible], [illegible]
a vestra prudencia cognosci segrega-
ta. Inter bene moratos assumi(?)
[illegible] fuit [illegible]
aut se vaga libertate tractari
nimis ardua videtur [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ubi ipsi [illegible] [illegible]
cupiditate plerumque [illegible] ra-
piuntur. Et [illegible] sibi inter me-
diocritate videntur esse [illegible] cum
[illegible] [illegible] aliorum voluntatem ab-
[illegible]. Inter [illegible] leges venditare
difficile est, et magne [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] recti venalitate
[illegible] [illegible]. [illegible] ergo
[illegible] consilii [illegible] [illegible] indigia
Et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible]

gratia recipiat dignum est enim a vo-
bis delegi quem par meritis tantis
honoribus reperiri

Manille sagioni committit de officio veredorum

Laudabile est in illa par-
te germane custodiam
que constat reipu-
blice necessitatibus
conquisita per hanc
enim et legationum utilitas et ordina-
tionum nostrarum celeritas complicatur hoc
erat aulice [illegible] pro valetas vi-
sionis ministrat effectum hic crebris
relationibus nostri dicunt sacrarum ut
pene equos in republica gentium
cursuali ministro compleatur decet pro-
inde semper esse paratum quod uti-
litatibus publicis prebeatur accommodatum
nec quod ad celeritatem exquisitum est
incongrua paratus festinantibus inse-
rat tarditatem atque ideo ubi prefecti
pretorii et magister officiorum pro repub-
lica tibi locum delegerint ordinandum
statim competentem imperio presumptorum
sed te presumptionem districtam cessare
ut sine gratia sit a Romanis
qui sine iussione vel certa quorum
inequit evectionem veredum presumpserit
attingere pro uno equo centum statim
solidos ante tantum componere ac de
illis quos pari severitate censemus
qui sine evectione et munerum
cursuales equos usurpare presu-
munt particeps quos esse non vult
quod centum libras uberes imponi
iniuncti enim absurdum est ut a quo
celeritas exigatur magis ponderibus
opprimatur animus ipse enim gravata pro-
gressio carnem que laboramus non
sentimus replete gravius non mo-
ventur quod comparies facta possi-
et [illegible] simulitate succubuit si [illegible]
ante a [illegible] diffinito [illegible]

fine excesse receptus duarum unciarum
auri dampno feriatur. Una ne summa
pretium conceptum sit iam antiqui-
oribus dierum constitutum est pro
officio magne dignitatis cursui
profice debere censemus quod iustum
est enim ut tegatur illa reddere
unde publicam equi male cagnosti
onerasse sit meditationibus compe-
dita qui velocitate voluit esse
celerrimus preterea commonemus ut
ad prepositorum incommoda non pro-
sumias sed exceptos preterea eos leve
ducenda permisit antiquitas nulla
usurpatione deneges nos enim pro-
te germane custodiam volumus
non antique consuetudinis
commune cautelam
Stabulario ut cuiquam ne-
glectorum subtractam iuri publico
applicet

Conspicienda est stra-
tio que publicis
utilitatibus non
expugnat et am-
plectenda officia
prelatorum que sic communi querunt
remedium ut nobis non videatur
gravare dispendium. Viri stratis
clarissimi Iohannis querela com-
perimus Romane domine tra
prediam suscepisse idest illud atque
illud et nunc decem milia solidorum
ecquatore meis utilitatibus
contulisse et pavisse edificati-
onem non imple debitam consulte
quod apud nos in pretium meorum
suggestionem pervenit. Ideo quod
causam tali remedio credimus mu-
niendam ut vindicatas subtractam
suppetere Romanis sub hac con-
ditionem prout tutele iure decet
publico applicare. Cunctis si-
mul calendarum septembrium diem

quod tenax oppositi a Tomate mi-
nime fuit absoluta praedicto subad(?)
Iohanni viro clarissimo condam(?)
cui eius debito lucere, modo per-
misit exactis. Quod si obligatos
praedictus Thomas solvere meruit praefinitum
tempus fortasse potuit, universa ei
que sublata sunt illibata reddantur.
Ita ut et fisci nec sustinere vi-
deatur incommoda, et nos cognoscant
subiecti soluta iniuria restituisse
possemus et adhuc ultra differre
sed quod per negligentissimum susti-
nere, quae per tam longum temporis spatium
semper invenimus imparatum.

Iohanni v. c. consulari ut
ratione pensionis suae soluta non
metuat sibi imminere quaestionem

Licet cunctorum vota nitimur
radere, qui malumus
utilitates publicas
continere nec pa-
trimonii ac damno
proprio esse sollicitos, qui nos ad dis-
pensationis fecere securos. Qua igitur
suggestione comperimus per idem inditionis(?)
patrimonii nostri praedia in Apulia
provincia constituta idem idem atque
idem honesto viro Tomati libe-
rario titulo commisisse. Eo enim
male administrando suscepta usque
ad decem milia solidos de inditionibus
illa atque illa reliquatorem publicis
rationibus extitisse. Terna a praecedentibus
nostris sanctionibus admonitus debita redde-
re detestabili cupiditate contempsit. Et ne
tibi aliqua in posterum quaestio
nasceretur, publicis utilitatibus de-
bitam quantitatem sub hac ratione satis-
facere te velle testaris, si tibi praedia
suprascripti debitoris loco pignoris
contradantur. Sed quia quod ... [illegible]
tuo iusta ratione conceptum
pro iussione firmamus ...

ut ullo quo hac re nomine publi-
co metuas quaestionem. Deinde sub
hac condicione tibi universa subiaceant
quae aut vel tenet vel primo tempore
possidebat, cum mutuis rationibus ab-
noxius esse iam cepit. Tomatis
debitor ad invicem, quam praedictam
nomine suo pro tuis fecimus vendicari.
Hoc tamen eidem indulgentiam temperamus
ut usque ad kalendas septembres
spatium habeat reddendi debitam quantitatem.
Tamen cum ad suprascriptum diem tu per-
mansero(?) Thomas commissi patrimonii
mei, quae debentur intulerit, facultatis
eius universa sibi dominus tuis com-
pendiis applicentur. Sed tristis tuo cre-
ditor esse perdenti quando ne ex-
tero videatur amittere, quod te generum
suum cognoscit acquisisse. Ita quod
patentes adeptus iure successionis, ac
condicione possidebit emptoris.

Anastasio consulari ut sine
concussione et damno quolibet
quadrati ad urbem Ravennam
catami(?) devehantur

Convenit sublimita-
tem tuam nostris iussionibus
obedientiae tenere
sedula firmitate.
Quatenus ad effectum
tradatur quod salubri ordinatione
disponimus. Quamvis sciamus non ...
mota sibi complere prudentia, et
sine ingratitudine veneno(?) delegata
utilitates peragere consiliis atque
ideo ad sanctissimam civitatem cum[illegible]
sequentes te praecipimus destinare ut
sine cuiusquam concussione vel damno qua-
drati ad Ravennatem urbem ex nostra
iussione vehantur. Quatenus ex nostro
desiderio gratulemur impleto et quae-
rulis [illegible]
possessoribus [illegible]

Regione omni communitas con-
struat civitatem

Necessitas publica
multorum debet devotione
compleri, quia
non decet parvitas
sufficere quod constat
plurimis operari, ne regia iussa
tepescant contestata, dum non vires
delegantur infirmis. Quapropter in Tridentina
regione civitatem construi mandamus
precipit auctoritas nostra quia territorii
parvitas non per magnitudinem operis
sustinere. Hoc solatium mandamus prestari
ut acceptis mensuris competentibus
paratura murorum omnium in commune
subeatur, qui in civitate ingenium
futurum accomodato communi solatio
feliciter impleatur, quia parum incompleta
esse fortasse cognoscitur. Hac sed condi-
tione definita, ut nullus ab ipsis oneribus
excusetur, unde nec divina domus
excipitur

Decrevimus sagioni de provisione
exercitus ut exercitum trans-
euntem provideat, ne fatigetur
penuria

Cum deo iuvante exercitum
defensione generali feli-
cissima provocari decrevimus
providendum est, ne aut
ipsi inconsulta fati-
gentur penuria aut quod dici nefas
est vastationem videantur nostre pro-
vincie sustinere. Nobis enim proprietatis
gradu suis non esse dampnosum et
ut quorum compendio laboramus
eorum non videamur adversos existimari.
Et ideo devotionem tuam presenti auctoritate
delegamus ut multitudinem Gepidarum
quam fecimus ad Gallias custodie causa
properare per Venetiam atque Liguriam
sub omni moderatione facias transire,
quibus ne aliqua tunc sumendi prebe-
atur occasio per unam quamque ebdomadam singulis
tres solidos largitas nostra deputavit
ut illis cum provincialibus nostris non
rapiendo vivant sed commercia sit facti-
tas. Illud plane pro cultorum quiete
laborantibus indulgentia nostra con-
cedit, ut si aut eorum carpenta
itineris longitudine quassantur, aut animalia
attrita languescunt, te custode atque
mediante cum possessoribus sine aliqua
oppressione iubemus, ut qui data
sunt corpore ad qualitate meliora cum
partibus sanis tamen animalibus accipiant.
Prima iniuria est vita eorum qui nimi-
a fatigatione lassantur. Ita fit ut
nec illis desit subvectio necessaria
nec vestra se laesum ista commutatione
cognoscat

Gepidis ad Gallias destinatis
deputat stipendia

Decreverat quidem dispositio
nostra ut vobis iter
agentibus annonas
iuberemus expendi
sed ne species ipse
aut corrupte aut difficiles prebeantur
in auro vobis tres solidos per ebdoma-
dam elegimus destinare, ut et man-
siones vestras prout herbarum copia
suppetit passim eligere, et quod
vobis est aptum magis emere
debeatis, nam et possessorem hoc res
ostendere facit si vos necessaria compar-
are cognoscit. Manete feliciter ita
moderati, tale sit iter vestrum
quale decet esse qui laborat pro sa-
lute cunctorum

Theodegado exortando cupiditatem
[illegible] ad iustitiam mandat
ablata restitui

Iustitia cole
nimissos et ama
re perspicimus
consuetomagis eos
qui nostra pro-
ximitate gloriantur, cunctas omnino actiones
sub laude gerere, ut regie possit
fulgorem consanguinitatis ostendere.
Hec est enim indubitata nobilitas
que probatur moribus ornata. Fama per-
venit est quomodo fame pulcrius
neglexisse lucra pecunie. Argoli-
ci itaque viri illustris et Caman-
diani viri clarissimi heredes supplici-
ter nobis aditum conquesti sunt Palen-
tianam massam, quam eis pro compen-
satione hereditas iure transfuderat,
cause arbitrarie amissionis et commo-
ditate solarentur, ab hominibus vestris
nobilis causis astantibus indecenter
ablatam. Et inde crevisse culpam
per subreptionem vestram, unde dare debuit
gloriose moderationis exemplum. Magnifice si
nullo mediante vicarius assertam magni-
tudo vestra que sunt ablata restituat
et si quid vobis credit posse com-
petere ad comitatum nostrum instructam
mitte personam, ut omnibus aequitate
ut terminentur placita causarum fineni-
ad legibus sortiantur. Tunc enim generis
iudicie tue porro applicatur.
Et maiora detrimenta fame suscipit, dum
lead non vitare cogendus
sic aut conservet cause mercede
sue et sine derogatione, quemlibet
mediocris adierim, crudo teste iusti-
tia superatum.

Cartesio ut exercitui anno-
nas constitutas prebeat ne
provinciales per exercitum penuriaz
sustineres vastatorum perurbentur

Eandem vero rei
publice gratiam mente
debetis impendere
qui nos agnovistis
tantis meritis multa
prestare. Nam privatas intuitu vici-
situdine polluimus, sed tamen pro vo-
bis omnia iubemus. Et ideo presenti
iussione vos credimus admonendos
ut annonas competentes pro exer-
citu debeatis exhibere, nec illi ne-
gligantur ad ipso usto, ne provincia-
les pretiosa debeat gravare va-
statio. Commodius enim sub competenti
lege tenere quam ... si cuncta
faciunt vastare permissum. Ignorat mo-
dum finalem presumptio nunc per se sub modo
redigi tamen licentia fuit visa tamen-
di cunctis consequantur aptitudo ali-
mentorum deputata, ne qua pars
dictam possit sustinere molestiam.

Severio ut considerata iusti-
tia equalitatem tributorum moderetur.

Constat rerum persuasionis
extendentes resume
ut ad cunctos possit
quietis suavitas
pervenire nam que-
admodum equalitas agitur si vires
mediocrium consumere non sinantur
sic perfecto admittentur tenuitas non
vires nobilium moderatis officio cum-
deretur provincialium itaque suprimus
dilatorum compungimur. Postea tales idone-
os quidem non solum causas suarum
tributaria functionem in tenue vasisse
fortunam convictis scelere commercio
aliquod quidem sine apparatu co-
mercii, ut functio publica co-
moditatis sit sinata. Hec quidem
per plurimos desideramus corrigi
sed actenus in tua laude videtur
potuisse deferri. Cunctos ... huius.

attestatur qui ita melius reddiderit
studium vestrum efficacissime comprobatis
atque ideo prudentia tua notis est re-
missionem possessorem consideratam in-
opia te libenter concessisse, et exactionem
tributi hac ratione moderari ut
que sub aliis facta est omni eadem
ratione cassata per possessionem atque homi-
num capita assis publicus imponatur. Sic
enim et iustitia perficitur et vires
nostrorum provincialium sublevantur. Per-
sonas autem quos sine iussione nostra [illegible]
imposuisse constiterit et pro libito suo
quorundam onera in alios pretererint
legum severitas insequatur ut omnia
illis detrimenta eveniant quibus ante
petentes dampna fecerunt. Illud
quoque precipue inquirendum ut inter de-
fensores curiales et possessores illa-
torum ratio requiratur. Et quidquid
ab octava indictione usque in presentem
summa tributarum solidorum se possessor
probaverit intulisse, ut nostro erario
quod sit illatum aut in expensis ne-
cessariis que in provincia facte sunt
iusta ratione non claruerit erogatum
iniqua presumptione invadentibus omnibus
corrigatur. Hanc quoque partem non estimes
negligendam ut si quid tabularius
a tributo nostro subtraxerit rationabiliter
non datur expensum ab ministerio
vicem tutoris reddatur. Quod enim tam
absurdum ut liberalitas nostra quod
universis prestare voluimus inter paucos
furtivo compendio consumatur. Iudices
quoque provincie vel curiales atque defen-
sores tam de censu quam de aliis rebus
illicita dicuntur possessoribus irrogare
dispendia. Quod te reprimere et sub
ratione legum emendare censemus

Antiqui barbari qui Romanas
mulieres elegerunt imperiali sunt
sociati quocumque titulo predia que-
sierunt, fiscum possessi censum cum pro-
prie ac suis indictionibus oneribus parere
cogantur. Iudex vero Romanus
propter expensas victualium que
gravare provinciales suggeruntur, per
annum in unoquoque municipio sol
accedat. Cui non amplius quam tridu-
ane tribuantur annone, sicut legum
normam tribuerunt. Maiores enim
nostri discussionem indictum non oneri sed
compendio provincialibus esse voluerunt.
Donationes quoque Sollicitas in non et vice-
domi aliqua provincialibus gravamina
[illegible] abstulisse, quoniam iustitia
nostra in exactionem devenit, quod
in hac parte iniquum gestum esse no-
vimus, amatores dilationibus legaliter
ordinatis [illegible] ac [illegible] que
ad utilitatem publicam vel privatam
aliquid pertinent sine omni ratione dissi-
mulatis ea te corrigere volumus atque
quod nostre mansuetudini non debeant
displicere. Illud sane prudentia nostra
precepit, ut omnibus a te sollicita
atque equabili indagatione compertis
polyptici iubeantur ascribi, et natis
et testimonia fidem tue declarent
et nulla post hac que abrogari
voluimus somnia fraudes uterentur

Universis possessoribus in Seve-
ria constitutis destinata preci-
pientium ad R. ne longo itinere
fatigati appetenda iustitie
veniatis ad curiam

Et tuis elabora-
tionibus comitatus
noster contendat
deo auxiliante
iustitia et [illegible]

severitatis remedia ad reliquas mei par-
tes quasi a vivo fonte descendat.
Tu itaque aditum probati ingenio:
sua sinceritate experimus, et equitate
vobis concede et fatigatos longi
temporis abrogare. Prima dulciora
sunt beneficia que nullis difficultatibus
obtinentur. Suscipe itaque Gellustrem
et magistrum virtutis severum nostris
institucionibus eruditum, ut hic apud
vos gerat quod nobis semper placuit.
Sic regnum Gondit erit quod bono:
rabilis apud nos iusto habetur qui:
admodum bonis actibus clementie me
severitas accedat. Decet effecto
ut nos gratanter continuat accipere
neque ut amari capacitatis cumulati
principi vestra rationis placatura possimi-
tur. Saio commeat ad eorum lesorum
tumultus, qua emendet qualibet pre-
ssus iniuria difficultate nobis quere-
llam moverit, aut commissa in ipsius tempo:
ribus scelera confitetur. Sine aliqua for:
midine pene alicui tributi sarcina
gravatus exclamet accepimus emendum
quod de Regibus creditur. Sic enim con:
fidimus et prouis quos instituta
vestra temporum mutationibus convicta
non veniat. Talia vos precipite
vestra vero equitate tributorum dispo:
nenda censemus, oracula vestra que
dedimus ad supradictum virum illustrem
generalium vulgata decrevimus, et
unusquisque unde supplicare debeat
evidenter agnoscat.

Habundancio de navium fabricandis

Omnis utilia rei-
publice vestra semper
consuetudine tene:
amus, et ob id omnibus
possunt esse gratissima
que iubemus, quia cuncti
profutura noscuntur. Laudandum est enim,
quod principis desiderium nostri conservare
debeat onerosum ita. Et si celare
cogitata non bene agant, magna
sunt. Illud autem solummodo
perfectum dicitur quod de voluntate sumitur
et actionum laudatur. Cum nostrum igitur
animum frequens cura pulsaret
naves Italiam non habere, ubi tanta
lignorum copia suffragatur, ut aliis
quoque provinciis expetita transmittat,
Deo nobis inspirante decrevimus mille
interim dromones fabricandos
assumere, qui et frumenta publica
possint convehere, et adversis navibus
si necesse fuerit obviare. Sed ante rei
que decrevimus effectum magnitudinis
vestre sollicitudine tradimus esse perducendum.
Quod deo iuvante Italia directis arti-
ficibus apta operi ligna querire et
ubi cupressos ac pinos reperitis
in vicinitate litorum, dato competenti
precio domino succidantur. Hec enim tan-
tum sunt que ad taxacionem veniunt, ce-
tera vilitate sui non indigent esti-
mari. Sed ne quisquam mora in navibus
conatibus desecta languescat nautarum
te iubemus sub hac moderacione iam
nunc convenientem numerum dimitte pro-
vincia provideri. Et si servus quis non:
tus necessarius competenter fuerit
electus, aut conductor eius classis
servitorum, ac si ipse hoc magis elegerit
accepto precio rationabili publico, cedat
sui iura dominii. Si vero libertate
gaudet electus a vobis quinos do-
nativos et annonas se noverit acci-
pere competenter. Eo modo et illi
tractandi sunt, qui a servis dominis
deserviunt, quando libertas nominis est

fervore zelo confregerunt cuius laboris
parietes composuit, quibus destructi
domum tollerare potuerunt. Ita tamen
ut superdicti navi arcas nomine
pro honoris qualitate denos aut ter-
nos solidos a vestra debent sede per-
cipere. Civitatis vicesimus quintus cum sint
amoenitas paratur debeat inveniri
pristinas vero non iubemus in hac
diffinitione concludi, quia dolenter
amittitur qui ad proximas digni-
tas possidere, quando et alia consu-
etudo est et veteris semitis decrete
et cathedra pretiosa sublata

Rabundanias de perfectione inceptorum

[P]lacuit incumbendum
est inchoatis, cum vi-
rtutis perfectionis
accrescit, quando spes
effectus reddita laborum
concludit, et magnum gemitus inci-
tamenti est credere consedata compleri
dudum in magnitudini vestre commitabile
clarioribusque officia insignire reparare nau-
tarum, ut dromones quos industria
fabricare valuisset manibus remigum
commissa sustineret. Sed tu in nostro iudicio
electioni tuis videns ostendisti quod
sint indubitata perfectio efficacissime
imparasse quod quaerimus providentias
illius complectus, quod vix credi po-
terat inchoatum, ut pene cuncta
velocitate navigare solet constructio
navium, tanta sit celeritate completa
ut solum via navalia sint ablu-
ti orbis subito classeam plenam
domos agiles, comitivales pedes,
cum nullo labor afficiat, sed incontinen-
tes homines ad destinata perducat
Axirate vehiculo remorum tantum

nimis fidera sed leonum facies dili-
gentius absconditas hoc primum in-
stituisse legimus argonautas quorum artis
armatum aptum et congruum probat
esse commercium, ut quam regimus
classes optamus aperire, sive mittamus
aliis provinciis et terrores talem
et decorem. Dromastis rempublicam
tuam institutam reparata non est
quod gesta nobis imputet, aut
asser inscia insultet. Vel ad per
nos mundi vigore reputant unde
illi per magna spatia sua vota com-
plebant nunc feriet robus arma-
menta celeritate vela perpete alas
navium faciam lignum volatile quod
spiritus curritum totam maris semitia
inchoatum auxilia quieta nautarum
quorum beneficio consistunt otiosi quod
a celestibus auribus vix prece im-
pleri licet consilio regis prima sus-
pendit, cum per maria apportata
flexus sunt audaci feminea pravitate
perimere. Ita dum marina cal-
tas sunt desponsa fecimat complere
modo visa est ignota reperire atque
eo divino nobis auxilio suffra-
gante cum virtute et nomini vota pro-
fice proximo die quondam amiratorum
ad urbem Panormum congregato
navium cuncta tam mirabiliter
res vicino sine gaudentes ad
plenissimum providentiae effectus. Sed cum
dromonum nimis immane decor tempus
amplificari si qua ligna fabrica-
torum necessaria per utramque partem
rippam potuerint inveniri nullo
absistente invitos abscidi, quam si
prudicto duorum opere cum primo
lumine incepta concedi ajittat pa-
dus in indigenas pellagus naves
et que ab eisdem fecerunt manu
inciata sustinuit, maximum timorem

superare dictat videatis. Et eum
esse magnopere credimus amputan-
dum, quod ita fieri suggestione
comperimus, ne quis in fluminibus
navigeris dimissis territoriis med-
tibus, idest intermedio illico ausu
antehoberi audeat fluminum al-
veos pristando studia turpissima
sepi concludere, et que sunt perempta
priscius aufferantur, pateat amplius
in navium cursu humano studio
consuete actibus desiderata delectatio
querere, non convicto ruptico lib-
tate fluminis impediri, ut quadri-
plicatus est utilitati publice volu-
ptas videatur obstitisse privata

Uvile comiti patrimonii de eadem

Utilitas publica sic
ad cunctas affinitatem
respicit omni, ita debet
perfici labore cunctorum.
Summa magis laude
dignus est, si in causa commu-
ni aliquid singulare videatur impleri
confacere cui unde concedatur aliquis
omni tu et sibi profuisse cognoscit.
Proinde iterum vobis imposuisse meminimus
ut per domum vestram navigandi que-
reretur artifices, quos ad cupres-
sos(?) ante provisores ad Ravennatem urbe-
m die idus Ianuarii properare manda-
tum decrevit, ut adductis eorum ad
constructionem navium optime videatur
offerri ne res divise ignave sibi
videantur aliqua tarditate, et parum
sit unum perficere, nisi contigat utraque
perveniat. Et quia eius per ripam
fluminis Padi ligna fabricandis
apta dromonibus in possessionibus
potuerunt inveniri artificibus sunt
apte a magnifico viro Habundantio
prefecto pretorii deputatis abscidendi
sit permissa licentia. Columne
cum hoc exemplum a nostris
Padus inchoat, ut nec gravis
sit iussio que constringit et
participantem

**Gundiberndo sagioni co-
mittitur et ad officium dromonum
qui eum administrant in Pado**

Curam sibi facit re-
di quisquis efficaciter
iniuncta peregerit.
Summa indubitanter
illi aliquid committitur
qui optime comprobatur esse honestum
suscepisse, est secundi iudicii documentum.
Etenim per ordinationem
magnifici viri Habundantii pre-
fecti pretorii atque alie comitis pa-
trimonii ad illa dromonum tempus
pertinere, ut tam de domo regia
quam in locis aliis habitantes secun-
dum priora precepta provisores nautas ad
urbem Ravennatem die idus Ianuarii
viarum ad complendam statutam compe-
tentiam nulla tarditate tam
placatis instantibus afferatur. Hanc igitur
ne te venalitas maculet, aut
neglectio cuiuspiam involvat, et tam
magne rei supra te vindex pondere
comprimatur, si tamen et talibus culpis
imparatum...

**Aliulfo sagioni pro inquisitione
dromonum ad naves fabrican-
das et ut sepes piscatorum
in fluminibus navigia impedientes
destruantur**

Et utramque Padi
ripam operiri lig-
na comperimus fa-
bricandis apta dro-
monibus. Ideo quod
tibi primum iussionem delegamus ut
secundum ordinationem magnifici viri
Habundantii prefecti pretorii atque Wilie
comitis patrimonii ad loca de-
signata cum artificibus mittantur

accedas et sive in domo regia
sive in privata reparata fuerint, sin
tarditate aliqua facies provenire, ea
nullum grave tedium per incommodum
quod cum communi utilitate ampliante
domino reparare. Hominum ita volumus te in-
uenta parte, ut me ad ledendum
possessorem studiose videaris inquirere
sed tum vitare publice causa, que
sunt necessaria presumere, presto queritare
aliquid a domino quod pretia publice non
dicantur acceptum, ligna silvestria in-
ter cedi, non aliquid de alienis fructi-
tibus violenter abscidi. Illud nobis
presumunt qualia nimis gravamine non
putant, que si tam prius non egerit
illa sic credent non habere. Mini-
nos Allio Ansere Tiberi et Ar-
no fluminibus compertum quosdam sepibus
intextum fluminis qui tam ad navigandi
studium prohibent impedisse, quod te
volumus ordinatione magistri viri
Abundantii prefecti pretorii nostris
amnibus amputare, ut nec tale
aliquid permittas quod ulterius
presumere, sed inviolati alvei tracte
navium celeriter expressis Semmus
enim veteres non sepibus esse pestandam
nam habent quod detestabilem aviditas
reperit, ut sibi tamen fecerint includere
equitum ad multorum potat (?) provenire

**Capuano v(iro) sublimi consti-
tuto ad iudicem curie ex-
hortando et instruendo**

Si te Tyronem iudi-
cia nostra delegissent,
si ad examen tuum cau-
tima venisses, modestam
moderationem consuetudinis
qualitate, prudentia quo decore
tractares, sed cum crederis intelligendi
habere virtutum, quia ceteri incerti
sunt nihil de certis presumas cum

qua te decebat modestia continere
qui alienum vitium eius vota negotii
pervasisse. Nam si te iudicis supplicio
seva tetigisset, laudando iustitiam
laeti at penetralia remedio eius
animum corrigebas, abstinens suam
persuasioni quod superiori non potuisset
eas imponere. Absque ergo dubitat iam
te diligere, que constat vere pro-
bata te servasse. Professa bona non
habentur ambigua, nec eorum affectu
ingenium, ubi quod ipse potuit eme-
rere presumi ab aliis tamquam rudes
videntur doceri. Plati dormienti
fide fieri legitima vere poscebas
examinans si etiam merebat mox impleta
sententia dictale. Tu ergo nunc exhibe
quod te volebas aput alios obtinere
agere ne tua tibi obiciatur oratio, qui
pondus est pudoris gravissimi pro-
pria voce convinci. Sume igitur auctore
deo celsitudinem de curarum humanarum
actionum dignissimum testem, securitatem
possessionum publice fidei splendidi
presertim templum, unde tamen tibi laudes
acquiritur consiliorum illic utilitas in co-
rrupta servatur. Commendat tibi pre-
teritis seculis decernendam voluntas
tuorum in postibus iudicia parentum
stemmatis tuis sunt eius quibus ac-
cedit honoris habitum et terribiles
fasces tibi vite commendat gloriosissimi
videntur militare custodes. Ubi
enim absolutione sui homini vincula
causarum cathena laxitur, carcer sine
vis, de quo veterius dicit vates
mantuanus. Claudunt atque porte
furor impius intus nolens fremit
horridus ore cruento. Decimales itaque
civitatis interiorum estimationi delegito, qui
non decet tante urbis id appellare
quod ultra esse maiorem est natu

ute cum sint nostre sua efficacia tot prioribus senior tamquam latentibus vero senatus. Vide igitur quid dignitatis acceperis, ut inter tot eloquentissimos viros sis dicendi primarius, quos esse ducendos nobis certe consistimus. Assume ergo concede que iubemus, prospera que tradimus, ut illius appareas lamentis curie, quos vera electio aula iussit celebratis intrare.

Senatui urbis Rome de laude Iudicium

Licet tante semper eligendus sit qui nostris mittitur approbandus, quia ipse magis tradidit quam accepit, cuius sententia nostris creata pensari celas, tamen prudentibus viris sperari cumulas dignitates, quas Romanis actibus quasi gemine nobilitas affigunt. Ubi enim dignius eloquium quam in civitate proficiat declarari, ut ibi declaret meritum ubi intrinsecus ingenium captum est. Omne bonum locis suis est laudabilia quod praedestinat, nisi in sede congrua ponantur. Requirit pugna valida manus, desiderat navigium pectus animosum, sit scrinia nostra fide composita, sit curia facunda disertum. Quare ergo deliberacione pensandus esse creditur, qui cottidie sensibus observatur. Cyprianum igitur spectabilem virum estimacione nostra comprobavit, qui curie nostre scrinium maiorum natu auctoritate facundus edidit, et senatus scrinia constanti probitate servavit, ut actus illos modo celebravimus sua redderet integritate laudandos. Magnum munus est, probos conscripti, ad integritatem diligi, nec mediocriter probatur conscientia, cui commissa est veritas secularis. Nam si predicatur testis qui in publico negotio vera dixerit, qua laude censeri potest, qui cunctis gentibus certa transmittit. Sed quibus alumni vestri credentes cuncta notissima, iuvat magis illa competere que omni consensu possit agnoscere. Addit semper collatio quedam sermonum gratiam, blanditur auribus mentis aequalitas verum suavitate facundie, quam eum de pura dei conscientia emanare. Est autem quoddam praeconium morum agentis oratio, nec maius repertum est incorruptum testimonium, quam qualitas imparata verborum, illa ut cuius probra describamus patet in simplicibus verbis langore elimata, huius eo tamen tenerior [illegible] fuerat, et hoc illi ad gratiam datum est providente natura, ut quem probari constantem videatis eloquentem in [illegible] tamentis obstrepentes. Tella [illegible] memoria que oratorum decoramus inter nostros tanta in eum simplicitate consedit, ut semel audita scripta aput eum putes esse recondita. Magnum beneficium absolutum nostre dixerim, et quedam similitudo viri celestium est tempora deti ipsa semper esse priora. Hunc igitur nunc commendamus ut cognoscatis fuisse notos gratias vos egere obtuleris. Iudicium vestrum non pro casuale votum sed pro electionis studium docemus esse conceptum. Quibus ergo patres conscripti Cyprianum vel comitis dotatum a principe iudicium declarationem esse supremum. Maiores eius natu auctoritate subvenerunt, ut quisque in minimis matura maturitate tractat, quod et amplius in convenienter genus in vestro ordine debetis honore gratulentur, cuius fidelis concinentia officio meliorem dixit, quem

nullo facundior est qui suam dictat
quam ille qui supplicat libertas vitam
intulit, metu aut copia frequenter
intercepit. Tacto quoque ipse longe di-
ssolutus, ut qui prius assistebat extra
mediocribus equalibus quoque sociatus, nunc
introductus vice quoque consulares

**Habundantio preposito ut sagi-
ttarius ad comitatum cunctis pro-
videat de annonis**

Catanem sagionem
nostrum cum sagitta-
riis ad gloriosum
virum comitem Tulio-
nem estimavimus
esse dirigendum ut magis sumeret
robur duplicatis agentibus. Et osten-
dere iuvenes nostri bellis quod in
gimnasio didicere virtutis. Scola ma-
rtia mittat examina pugnatorum.
Ludus qui se exercere consuevit in otio
Atque ideo illustris magnitudo tuam
eos annonas et navigia secundum
consuetudinem praebere festinet. Ornatis
unitate deo quo dicti sunt decant
pervenire, vite cum sollicitudini dat
incredibilis officina insignem, et relatum
dominum posse credimus, quem iuvante
deo tuis oculis inchoat.

**Epiphanio consulari provincie
si Iohanne mortuo nullo heres
proximus successerit ex tunc bona
sua cum ... ad fiscum**

Thana Andree condam
iugali suo successisse
legis munere perhibetur
que intestata nullis
existentibus proximis
lucem ... esse privata, eo suba-
a dominus nullo legittimo iure suffultus
usurpatione voluntaria surrexerit
possideri. Et quoniam cadiva bona
fisco nostro competere legum institu-
ta decreverunt. Ideo te praecipimus

oraculis admonemus ut quamquam rei veritate
discussa si ... vera ut ad nos perla-
tum est nullus ei aut testamento heres
extitit, aut proximitatis iure successit,
fisci nostri eam facies com-
pendiis aggregari. Exuviam enim ...
tenuisse ... confessio est nostra compen-
dia non neglige, quia qui talium
nia numquam potuit locum invenire
rogari cum in rebus causis non frau-
dari principis decet. Omnia neglige-
re ... est ... Denique
quas nostra sequitur augmentatione si
quis aut tunc reperiens quietos
duos esse patialis ... mane
illa nostra sunt patrimonia que ca-
ducitatis legittime possidebit.

**Basiliano v. sublimi de sub-
sidiis senectutis**

Eius animos munifi-
centia nostra corroborat
dum etate ... ordinatim
permisit non fuit de-
licta senectute. Qu-
venimus siquidem ... plurimum labo-
ravimus sola senum vita est quietus
invenire remedia atque ideo tua sup-
plicatione promoti ... tribunatus
curam in Mediolanensi urbe diligen-
tissime peragenda ad te decrevimus
pervenire. Ita ut quod est in rebus
publice militiam novum donec vivas
numquam tibi successores tribunatus
percipiendi ... in ex-
hibendis voluptatibus quia officii
tanta magnificentia tuae beneficio in-
gerunt personalis ... in utroque quod
tua consoletur etate, loci comodum
et letitia voluptatum.

**Domino Boethio de utilitate
serviendi principibus**

Quamvis munificentia
nostra sit omnibus ubique
gratissima nullo tamen
ebriora credimus

que nostra tenuitas contulerint, quia
maiora de aestimatione principis ipsi
sumunt quam de largitate bursaria
consequuntur. Nam pene servus est mor-
tuus qui a suo dominatore nescitur
nec sub aliquo honore vivitur
quem regis sui notitia non defendit.
Et ideo presenti iussione mandamus
ut octavo idus iunias die deo
auspiciante ad presentiam nostram ve-
nire debeatis, quia sollemniter re-
galia dona suscipietis, si venire
protinus festinetis. Illud tamen vestro
commonentes, ut a venientibus nulla
presumere possit excessus ne posse-
ssorum segetes aut prata vastetis
sed sub omni continentia properantes
dum custodia disciplinae grata nobis
esse possit vestra accessio, quia con-
tinuales ideo gratanter subimus
expensas ut ab armatis custo-
diatur intacta civilitas

Suduini sagioni ut Pice-
nos et Samnianos faciat
venire pro donativo accipiendo

Mansuetudine li-
bertatis regiae co-
monemur ut Go-
thicis nostris decaniis
sollemnia dona
largiri. Et ideo devotio tua mi-
llenarios provinciae Picenae et Sa-
mnii sine aliqua dilatione commo-
neat, ut eos qui annis singulis
nostrae mansuetudinis premia con-
sequuntur, pro accipiendo donativo ad
comitatum nostrum faciat incunctanter
occurrere. Quales qui nobis cogniti
fuerint, maiore munificentia gra-
tuletur, inculpatus enim necesse est
veniat, qui suam presentiam nostris
principibus ostendat: bonos enim
laus, malos querela comitatur.

Decet enim vos sub hac occasione
similiter facta conquirere ut nullus
possit perire quod fecit in acie
nam qui semper consuetudinarias
res operatur constanter virtute non
sit amore neglectus. Trepidus
distat ad iudicem venire et non
meminit aliquid audacter egisse, ut
merito possit hostibus violentus
insurgere, qui nec meruit com-
putatus [illegible]

Karino v. i. ut veniat ad
obsequium Regis

Habent et gloriosum
premium bonarum
initia personarum ut
otio torpescere non
sinantur, qui probis
actionibus innotescunt. Et ideo tam
desiderio nostro satisfacere cupientes quam
vos nostros esse credimus cum iussis
principibus creatamur, quales ex viris
nobilibus nostra decorent obsequia
et que utilia nobis credimus per te
accipere possimus

Neudi ut habeant iudicium
qui virum nobilem privatis libus
sibi in servitutem indignam
subiecerunt

Dum nos quidem sit ce-
nus fama stricta, sed
magis miserabiliorem
credidit nostris luminibus
luminis sui adeptus
orbatus, quia necesse est ut amplius
commoveat visa quam audita calamitas.
Hic enim perpetua nocte suppressus ad re-
media nostra mutuati luminis bursatio
festinavit, ut que videre non poterat
saltem clementie ~~sanitate~~ sentiret.
Clamat enim sibi Gudila et prima
magistrum suo ... conditione servitutis
imponi. Dum eundem sub libertate

unius fuerit sententie comparati
sumus eos pro tempore in famulatum
traxisse quam a vestro domino debuissent com-
pelli. Novimus ambitus vestre fervorem
querere, que possis deserere, firmiter
quod dicte tui devotionis domina consideratione
finire Cadicales atque huius modi
calumpnias opinionum perfidie co-
mitis celebrare, ubi predicti consi-
matum submota vivit ... infimus
sue mole compressum inaniter vin-
dicare non posse, que patrona
fortibus preparatur assistit et nos quos
... inter partes ac dispa-
res ... instituta cupiditate
prudentia ... ut si in
iudicio sunt inculcati ... perfidie
se preparavit ingenium calumniatores
ipsius amovete ut audeat ...
necessitatibus alienis illudere, Quos
sed communitas deciderit sua vota
dampnare.

Audivimus quod sublimi ut amo-
neat quorundam onera tempore de
libertate in servitutem sunt subacti

Nos autem cuiusvis
eis simul et capitaneis
monieta nuve delegavimus
qui non tui armis
ipsius indiciis nos
efficit cuiusque clariores. Postulat igitur
ac de alia causa ... Bartholomeus
nostre libertate exterius onera sibi
similia a vobis causante iniungi
que ut ... constat ... nec cuiusque
... pecias sit imponi. Quod
si vos gestum esse cognoveris sine
aliqua dilatione facias ammoneri
Esse ad nos ... quela ...
veteris ... incipiat gravius esse
causa ... in ducere ... valuta causatio

que magis ... ... que
nos dictat audire

Decoratus viro devoto ut
si quidam convicti fuerint
debitores summas fisci persolvat.

Armas vir clarissimus
inter apulia Cala-
briam ac provincias
de sequenti titulo
inditorum actavit no-
ne videntur sine secunde et ter-
tie, quas ad ... sua pertinen-
tibus commemorat personales maiorum
penitus ... ... redditus condi-
tionibus. Et quia veritate probatam
dintuma non convenit ludificationem
differri. Ideo devotioni tue precipiendo
... sic que Marcum ... ...
audias et Simonem vel aliquos
quos ... ... eligimus
... in omnibus ... ...
Ut si eos non per calumniam sed per
maiores testes fisco debitores esse
constiterit, summam que rationabiliter
postulatur sine aliqua ...
persolvat providendo et cum ne ...
... personarum publice ...
... aliquid videtur afferre dispen-
dium ... nostro ... ...
... ad iudicium competens te ...
nente conveniat, ut quod equitati
congruit utraque parte allega-
tione cognita salvis legibus imple-
atur.

Arandulfe ut uxorem
suam maritali affectione ac-
tuat que uxorem alterius
dicatur offendisse

Dixit nobis ... ...
bus pathos civis
... conquestio
querulam ... ...
peditorum ...
... ...
tua coniuge tua

vxori suam asseruit tuam fuisse tede
temeratam, vt solo suffitio depra:
tionis euadet, cum non peragere fessa sed
iam recedere commixta clamat nobis si
ter vera est infamia, quoniam maio:
rum rates audaciam tussire non pati:
mur impunitam. Ideo decreto
te prius admoneri, vt si factum
euidenter agnoscis, delatam quem moram
pudori tuo consuleris maritali dist:
tione redarguas sceleratos et eadem
causa ad nos querela iusta non re:
deat, et legibus nostris restari pro:
misse quod te domestica correxerat
districtione corrige. Quod si meditatum
magis petitorum accusat causam di:
ce fortasse voluerit submoto dilatione
obstaculo, ad comitatum nostrum cum
suspecta coniuge tua mittatur, vbi re:
cepturus aut de iniqua presump:
tione vindictam, aut de meliore d:
peritate victoriam

Vmelaco duci vt corrigat quendam pro adulteriis

g Rauis et temeritate
mente sensibus patque
eius intimata co:
questio quod se in ex:
peditione Gallica
constitutus in eius Brandilam pro:
fluisse concepta concessum cui vx:
orem eius Regina pro sociata du:
xerat esse coniugio et in multam
vxorem tam adulteriorum simulata
matrimonij sub lege commissum
Hec nobis si vera sint fuisse negari
patimur impunita. Nam quando affectus
castos tutabit quibus licebat si tue sce:
leri subiacebunt, cum pro omni salute
pugnauit. Respicite impedite
gemitum turturis castissimi generis
qui si a copula sua fuit casu
intercidente diuisum perpetua se

se ad similem scilicet lege constringit
cetera commixta non recipit quam
reliquit fidem seruat dum laudem pu:
dore ignorat, et moles studet de:
serendi, quod nulla viduitatis ob:
seruacione gloriatur. Mulieres se pro:
dolor vota continere nequivit, quibus
castitate ad persuadendum. Et ideo sub:
limitas tua impudicos ad suam
faciat presentiam deduci et veram
veritate discussa sibi iniuria inquisita per:
cipiunt eos quod minuit maritos et
reipublice multa dispendia tela
presumpserunt. Et tam scelerata sub
factione corrupti districta legum
animaduersione percellas. Nam sine dubio
confundi desiderat qui temptauit
legibus immunita et melius est pau:
corum damno malos corrigere inuecto
crimina omne matrimonium quod absit in:
ductum remittere, si in tota continentia
sine aliquo terrore pateret

Habundancio preposito Theoderico rex de varietate fron:tosi mendacis hominis

f Rontuosum sui muneris
testem frequenter nobis
insinuatione suggestum
est pecunie publice
detorsisse non minimam
quantitatem, que admissis indiciis scelerum
iusta examinacione exprimi. Nec for:
sitan vt asseret cum non vitabis sed
inuidia infamabit. Verum ille sinus
confessus, eadem se posse constituit
si ei largire presentiam induciis. Eos
frequenter emersisse de incaute promissos
sue ad constituta semper inmoratus
occurrit. Effugere siquidem nesciuit
sed sue promissionis ignarus oblimi:
osus cum vbique mox [illegible]
cum tener imitari [illegible], variat

constituat, ut in una eadem sint parte
contentus diversis imaginibus commuta-
tio camaleontis bestie confundo
que parvitatem frequenter conspexeris
forme aureo in capite et reliquis
membris subalbentibus prasinum colore
distinguitur. Hec quotiens humanos
aspectus intuetur, animi et velocitatis
fugiendi denegatur, nimia timiditate
confusa, colores suos multiplici parte
commutat, ut modo veneta modo
prasina modo purpurea, modo possi-
tiua apperiri. Vnum vero est in
una superficie, tot diversa compicias
quod non multo paudige gemme
dicimus esse conspersum. Cum qua unus
se fulgor non per continuum sociatum
aspectibus tremulis, dum lapis tenea-
tur immobilis. Ita quod modo videris
mox aliud ibi atque aliud, si amplius
intuearis adultus. Hec mutationes creatu-
re nemo credimus expressisse cognoscimus
permutationibus comunitatis mens scrutiosi
plenius operum que dicta sunt non
habet fidem, que tot varietates con-
tinet quod tam permulcet per ceteri fabula
mire sociandus quam subito consilium
sub facie sue formam quemadmodum
non habet via quod relevet hominem
aut leo frendebat aut sibillabat an-
guis, aut in undas liquidas solue-
bat. Et quia sic notus est, cum
facies ad tuam venire indicium sum
cogito ne permittat qui se vadem
constituat, quod levissimi animi mos
est; pollicere facile quod non dispensat
adimplere. Eamdem autem perspicue con-
sideratam extremitate potest constructus
sine aliqua dilatione vim videat
anima in opus tot seritates arguere
sue intentionis poterit qui se

Precipimus illustrissime cognoscitur.
Regie comiti ut vectores
frumentorum multa percutiat
alii puniantur qui frumenta
Romanis de Hispania trans-
missa in Africa vendiderint.

Cum primi tempore
cura Romanos
ades inopia fame
castigata pulsaret
et Hispanis vero
tam pulchre fertilitati videtur
esse fecundissima regni indicavimus
Hispanie triticeas illic copias ex-
igendas ut antiquum vectigal sub nobis
solitum Roma reciperet. Iussis siquidem
nostris viri spectabiles Marciani
laude digna primum industria
sed parum diligenter impleta sunt.
Quod fuisse constat optime parata
hii enim qui portada susceperant
morarum tedia non ferentes, dest-
ta frumenta in Africe partibus
et suo dominio vendidisse compe-
rimus. Sed hominibus minime tulisse de-
bemus inultum, ut amor pecu-
niae comodi tot temporum ieiunia vota
superaret, tamen quod nobis institutum est
culpas remittere quas possumus
tali ordinatione corrigere. Catellium
et Servandum viros strenuos de-
crevimus dirigendos ut quinquaginta nau-
clerii dictos octoginta solidos
in tritico et maris naulis septin-
gentos quinquaginta octo solidos ante
posse reddere. Si apud vos
secum vitas innotescit summa in-
dicatione collecta ab eis similiter
triginta octo solidos exigitis in-
ferat, ut qui vindicta remissa
damna minime sentiant. Cum qua
parte ita se sublimitas vestra
diligenter impediat, ut et impune

sufficisse a publicis utilitatibus
videatur

Sacerdocio v. s. sublimi qui vires corporis in bellis exhausit vitam indulget otiosam

Diminutis laboribus
exercitio corporis debi-
litate tibi causaris
attenuisse membrorum
ut qui bellicis an-
tea fueras aptus insignibus, nunc vel
ad otiosam vitam vix idoneus ad-
hiberis, expetens ut ad compeditos
felicissimas non cogaris a quibus non
voto sed necessitate subduceris. atque ideo
allegationibus tuis permissi divinis
et ad veram fidem deducti, cum tibi
non ignobile pie missionem largimur
quia non est ignavie culpa, quem
excusat miseranda calamitas. Sic
sic tibi remissam vitam concedimus
ita te donativo nostre auctoritatis
perfruamur, quia non est equum ut tu
de tuo cognoscaris idoneus remla-
borantium atque deas otiosus
perfruere igitur secura vita a dominis
insidiis iam minime liberatus
ne aliquis tibi imputabit desidie
obrebrium. Quando illi quos aliqui
a militia morbi causa suspendi
sine iure confectus poriter (?) reuen-
di, ne cum est dignus a quoque
laborum qui modo iudicio meruit
absolvi

Iudeis Mediolanensi confir-mat libertates iudeorum ne ab ecclesiasticis vexentur

Libenter annuimus
que sine legum
iniuria postulantur
maxime cum pro
servanda civilitate
nec illis sunt ne-
ganda beneficia iu-
stitie, qui adhuc in fide noscuntur
errare. Atque ideo discat vestrum
bonarum sententiarum saporem ut qui
humanam iusticiam mittimur que
per sanctitatem incipiat divina iudicia
cogitare. Proinde quoniam nobis
vos supplicationi fecistis causam la-
cessitos, et que ad synagogam vestram
pertinet privilegia nostra extendi p-
petuabiliter vobis mansuetudinis nostre
postulata tuitio. Ne ullus ecclesiasticus
ea que synagoge vestre iure com-
petunt violentia intercedente perva-
dat ne viris se causis importuna
acerbitate permisceat. Sed ut religio-
num ita et actiones sunt compositione
distincti. etiam hac tibi moderacioni prin-
cipalis auxilii beneficium concedimus
ut ne vos ex hoc ad aliquid aliud iam
vel religiosas etiam personas legibus
premere consulatis inciviliter tractare
tentetis. Tectum malis aut iniuria
cum persona perspecto a vobis et tuetis
iure servabitur. Gratia namque commodabo
vos irrationabiliter supplicibus suspicere
dispendia vel inferre, ut hac precibus
iure defensioni munimini petitio vestra
ad ... si liberata gratuitate mo-
modis. Concedimus quidem clementie
nostre consuetudine que rogastis, sed
quid erudite supplicatis templorum
quiete queritis si eterna requirere me-
rentis ... possessoribus

Universis possessoribus de inducenda aqua et arboribus edificiorum

Admonet nos forma-
rum cura superna ut
que prima nobis sunt ac-
cedere debeamus ede-
ntibus committere quod
et salubritas aque ducte deo auxi-
liante incorrupta fluxerit. Et vobis
bene sic opus, quod in ... arboribus

adeibus nam et hinc sepulta sunt
etiam si neglecta et robora capta
eum quod in aversione fatali diruu:
unt parata viro scribus ista sucru:
bunt atque eo sociata odio peccatori
contende ut posteri dilegia futuri
laboris evadant incomoda hec est
enim tumulis casso sine obiurgatione
discindi acies ut ita diocerim fa:
bricatur Cuncta quoque omnes silvam que
in partibus infinita consurgit
de recuenda forma uberis radi:
cibus amputari ut signum alieni
separata constitutio legis nobis dedu:
cat liquorem qualem potuit a fontibus
suscipere puritate Nunc est exhibito
decora terminans tue pristine vite:
ris fontibus fluctuabunt Nunc est
quod diluat aqua non inquinet Ista
ut non a modo lavari continuo sit
necesse Caddere ceteris et si ad potandum
unda suavis insurgit, omnia vita
victui reddantur accepta, quando huma:
ne vite neque cibus genus efficitur ubi
aquarum dulcium perpetuitas non heres
via si lavari cupimus purissimis
liquoribus quanto magis satiari cibus
festinamus Nunc si inde sitientia trac:
tentur nulla labor fiat tedium, quin
sumant pro delectatione cunctorum

Ampetio Elmerii de parte pro: vincie de reductione patrie ad statum meliorem

Rex provincias regis
vero deo ampliante
subiectas legibus
et iure bonis mo:
ribus ordinari que
illa vita verborum
est que iuris or
dine continetur
Nam bellorum vicus est sub casu

v[?]one quod diu rapidi ferunt
ambitu imprimisse temeritate suc:
cubuit agrorum simul demeris a dumosis
sentibus doctus purgat agricola
et laus eo colentis est, si agre:
ste solum dulcissimis fructibus ame:
netur Sic quoque his similis spatia ipsi
et dispositio bicipitia regnorum pro:
vincia nobis que regnantium ceterarum
civitatis quela compingitur in provin:
cia Hispanie quod summa inter mo:
tales, nunc est vitam hominum va:
ga presumptione populari, et levium
occasione causarum subire mortes in:
teritum Sic mala parte quasi lu:
do torruit, quem viri potuissent
tamen sub necessitate bellorum de hinc
non aulicorum publicorum ut mortis ost
suo arbitrio compulsos suggerens
provincialium subiacet fortune Credo
gentibus evidenter est fidei pro regis
voluntate dare, qui ad sui commo:
dum amplius festinat exerce Nunc
rei nobis regali providencia sublime
conspicitis sublimitate vitam provin:
ciarum Hispaniarum loco muneris cre:
dimus destinandam, ut suo ordinatore
vere nominate invetere possit co:
suetudinum vite et inimicitia ut medi:
ocrium sermonibus morum accelerata
remedia tribuamus Unde tractator
vere fiat innocui ubi maius no:
sitionis est servitium homicidii scelus
legum auctoritate vestra iubemus
Sed quanto vehementior pena est
tanto eius rei sit infesto plus
haberi, ne amore vindicte crimino:
sos videantur vite provincia sistine
Expectant itaque soli nocentes in cor:
rectione moderare Nunc mandato et
ac pro iure omnibus est torare
infantiam

cumque ne inuenescat augmentis
Proceres uel assem publicum per gra-
uamina ponderum sine diminutione
patrimonia possessorum, ut non tam
exactio esse uideatur quam preda. Sed
ut tollatur fraudis abrogetur occasio,
ad libram cubitum uini, que uobis
in [illegible] data est uniuersalis sancti-
one publicitas urbes. Quid enim
tam nepharium quam si pro commoditatibus
liceat, in ipsa etiam termino qualitate
peccare, ut quod contra iustitie formam datum
est per fraudes nostrarum esse contem-
tum. Conductores domus regie cu-
iusque genere sunt editi ad [illegible]
ciuitate distincta, tamen decernimus sol-
ue quam mea predia construit per-
sistere. Et ne cuiusque labor sine
uideatur mercedis salaria ciuibus per qua-
litate rei locate uiam uolumus
equitate constitui pro eorum mea sed
illorum extra ducenda sunt; si per
uoluntate conducentis inter eos euenerit
pensionis. Taxationes a canonicis
ubi non patimur fraudis fieri uti-
litatibus publicis minima, uos atten-
te mercibus exquirere atque statutum unum
per unum qualitate diffinire. Quia
tam fraudes utile emendandum est.
nosse quod inficiat Monetarios
aut quos precia in usum publicum
constat inuestos in fusorum [illegible]
cuius esse compendium quam [illegible]
sublata per unum qualitate sancti-
onibus publicis appetere. Theolo-
nei exactores, canonici nullam faciant
usurpationem tamquam [illegible] modum
[illegible] utilissimum, que [illegible] decem-
impendentes [illegible] licentia
[illegible] ne se te-
dat in [illegible] enormi-
tas [illegible]

est consilia summa reuelatur inuidia
sub consuetudine nobis censemus equi-
tate exquiri, ut ne fraus astutiis
mathematicis occultatur, nec conscientia
fides ciuitatibus migrauerit. Quoniam
etiam uos in futuris actionibus repe-
rientis fuisse usuratos per fortunarum
quantitate suppressa. Cedat una extima-
tionis pecuniam. Quod si licet per
alios dispersa construit, et illi in-
terlocutionis tenear ab uxoribus qui eos
factos passi sunt, et in tali actione
ministeri. Complices enim extiterunt
criminis, qui detegerint fetida raptorum
procurandorum tenor aspectu que mea diuisi
largitur humanitas prouincialibus, supe-
rat intollerabilem esse dampnorum
quando et in speciis corporis et impudor
eius seuum postulatur. Detestabilis cu-
piditas est ista documenta compre-
nia sibi dissere et ad exigendi
impudicitiam mox redire quod nimis
impetrorum nimis uidetur absurdum
ut et mea constituta presumant
et tributariorum qui fouendi sunt ui-
deantur afflixisse subiectis. Sint ergo pre-
fixo modo contenti sine eidem
possint sine ipsis [illegible] exstimari
[illegible] liberum unum [illegible] duobus
[illegible] exactionis
fortunas [illegible] non decet [illegible] migrauit
Exactorum quam licentia fecit amplius
a prouincialibus extorqueri quam mea
tributa constat inferri. Quod dili-
genter exanimatum distinxisse [illegible] nobis
modum functiones publicas [illegible]
decernimus quo salarium atque [illegible]
tribus constat [illegible] processerunt
[illegible] subiectione [illegible] eos qui
erant [illegible] aspectos prouincialium
quidam communis que nullum [illegible] penitus
sunt [illegible] Quando [illegible]

q[ue]stu et possessiu attererit et contra:
ctu celeritas impedit villicatu eius
generis ex ad dampnosu tuitonis
querimur inventum, ideo de p[ro]p[ri]ata
possession[e] eius publica funditus valeq[ue]
amoveri, quia non est defensio q[uo]d p[re]stat
univ[er]s[is] suspectum est quod patiuntur
volentes. Nam hoc est vera custodia
si sine minime fera acceptum com[m]i:
cia regum que Bellis in civitate
populis suppleue p[ro]stabant determinus
amoveri. Noveri dec[et] ab ingenuis
familiaris quere quos nisi[m]us [pro]:
libertate pugnare.

Cypriano comiti de laude advocati et iudicum

Nominis vestri desideria
supplicis, frequenter nos
pertulisse eufrica gaude:
amus, et quod est dif[fi]:
cilimum interdum vota
suprema ambitiose carmine hec tu
eloquentia amplectitur, que nos fecisse
multo gloriam de din tempore tenti:
nacq[ue] est enim tradimus copiam a[li]:
aliis quam dicet a principe diligi, feliciter
ab ipso per lege dictari. Sed meruisti
divites. Vene autem fulgor intestinus
et gravi pulchritudine capiunt, cetera
nova de gemma virtutem sordescunt.
Sunt bona multa splendidior dignita
tibi sociata alterius provinciis admi:
nantur, et unum rei faciens de ad:
mota vetustate pulcrescit. Non enim
de te aliquid comite laudi, aut
loquari fame credimus, qui nobis
sepe spectantibus peractum contro:
versiarum sepe confusas querelas de:
tenuita [?]imis ac lucida oratione
narrabas. Et qui ipsos Solacos
respondere non poterat, cum consedati
allegationum obstinata. Et ne famo:
sis alia putaretur excessus desideria
supplicia ipsa principis intimabantur
ori tuo alternantium desideria conuenie:
runt, et quod difficilimum genere regis
est utrique parti districta laude
placuisti, quem res ipsas oratorem
eius proponit. Nam cum illis sit ipsorum
dum secreta unumque per vota conduc
tibi nota sunt, expeditum negotium
utrosque lucide declarare. Addit etiam
regalis principis sensum paucos per
quo ita facile te contigit excepe:
dito, ut quod illi ipso possunt
artificiosis scematibus a induitibus
obtinere in prelacy a principe publis
legum regalium allegationibus impe:
trare. Erat nimirum sententia mea
in bono publicum parata sua, et
nullam tarditatem incognoscendo ne:
gotiis sustinebat. Mox enim a te na:
rrata causa conspecta est et cum
traderetur negotiis finis eum tu sugge:
rente lucida brevitate concluderes
didicisse ut credimus iudicare
mirum simodo modicis, ita efficacia:
cissimum dispensatum genus est
agendo pacis instructus es et lex le:
gendo. Iudicibus regum instituta
edocti digne sumpsisti regulatorem
officium, missus ad sinus quemdam pro
vobis, nulla inter eos trepidatione
confusus es. Cetera tibi nihil p[ro]
nos sunt mirabile, Constructus enim
tirafallijs longuis nihil tibi gratia
ex novum ostentasset invenit, nec
ipsa prima nimium similiter te texte:
dit arguta accessit nimis tuis
curtis laudibus priorem fides, quia
summa diligunt mortalia veneratur.
Nam inter mundi fluctuantes procellas
unde se humana fragilitas conti:
neret, si in his actibus mentis
firmitas non adesset. Hec in[ter] sapiens

amicitiam fruatur qui dominis pura inte-
gritate nectit familiares. Hoc superne
maiestati convenit principis credulitatem
intendere. Et si conscientiam tantis
rei carius queras, incommutabilem
fidei est omne quo sentimus. Proinde
te a ... indictione tertia sacrorum lar-
gitionum ad comitive dignitate vtere
congruis tuis natalibus institutis
meruisti actenus ut honorum
tibi eadem fastigia carere nunc
ut tibi de gratia nostra celsiora per-
ampliusque conferamus

Senatui urbis Rome de lau-
de candidati

Inter candidatos no-
biles frequenter genuit
munificentia principa-
lis et secunda in-
dulgentia nostra nobis
alta sit natura habetis nunc pro-
fecto virum que et nos elegi-
sse decet et vos suscepisse co-
veniat. Cui sic fortunata fuit a-
nobis exigi, ita est laudabile
quem honorum regibus vestris retinuisse so-
ciari. Hic cum cunctis felicius convenit
quod vobis composita tiro militat.
Illa enim non recipit nisi quem
dignum honoribus potuit invenire.
Commemoremus igitur ordo vester estimare
poterimus, quod semper et de probati-
ssimis est congregatus. Non enim
illic prophanus accedere merito
sed electus illuc permittitur. Attendatis
patres unde ergo eum iure contine-
simus itaque collegam, que palatia
nostra longa conversatione probavit,
qui regibus ita integris militat
obsequiis, ut iussa nostra sepe
nobis portantibus atque laudantibus
complectatur. Cognoscitis profecto quem
loquimur. Genus enim viri a
Cassiani ... submotum est, nam

quod solatia eius perijt, magnam nostra
conscientia suscepit. Obtinuit ille
sepius indeclinationes nostri temporibus
in consistoriis egit, prelatis antiquis
si quando eum ... liberum animum
nostra cura reipublice fatigatum
extrinsecus spatia petebat, ut ipsa
varietate vestra solliditatis se vigor
eius corporis recreasset. Hic nobis
causas multiplices ... gerebat
ingerebat, sed eius infastidita sug-
gestio, sub indictione anno tedioso
Ita diu tractus prestandi benignius
artifex ingerebat, efficiebatur
animus consciencie aviditate successi
bus quos adhesit obsequiis candi-
datus, qui sic militat animo nostro
ut nulla eum gravaret offensio
Crastebant sepe causis impensis, nec
tamen lingua potest dupplicem elatorum
damnabatur nullam negotium, cuius
pacabile assertor, et imperio animi
non frequenter sustinuit, qui gre-
ve monimenta possidet. Glori-
atur eius non gemina luce nata-
lium, cum pater eius sic meruisse
fuit Opilio vir abiectus quidem
temporibus ad excubias tamen palatinas
electus, quod multo amplius crescere potuit
nisi fides eius sub cunctationis
aviditas calumniis ferulis. Cum
eum consertum potest donator temi-
nis quod et si rempublicam non ditavit
ei tamen non nocuit. Certa magne
habundantie largitas est in penuria
reipublice vel mediocria munera
meruisse, felicitate seculorum suos
vincit ipse maiores et quos amplius
euectos et iuventute temporibus apparet.
Enim illa quippe et in subiectis
nostra ... ... et

distantia duorum temporum praecessit ca-
pitis patrum Cyprianus summis gestis
et natalium splendore fulgentem
ad sacrarum largitionum culmen eve-
ximus, ut et vir augeatur inns
et matre dilecto fomentum exti-
mate iucundissimi praecessit quod
de vestro ordine senseramus quando
eos quos vobis aggregando ere-
ximus allegationis inclyte pater

Maximo v. c. de pugna cum bestiis

Consularem mu-
nificentiam provocat
qui pro fructu coronae
prosperitatis laetari
sed organo canenti-
bus vicissitudo cadit humanorum
sed venit ad theatrum detestabilis con-
tentio, quo munere venator cog-
nitus est qui ut spectantibus
placeat summis mortibus elaborat,
voluptate praestat sanguine suo,
et infelici sorte constrictus festinat
ipsis placere qui eum non optat
evadere. Actus detestabilis, certamen
infelix cum feris velle contendere
quas fortiores se non dubitat inve-
nire. Sola est ergo in fallendo prae-
sumptio, unicum in decepto solatium.
Qui si feram non meruerit effugere in-
terdum nec sepulturam poterit invenire.
Adhuc superstite homine perit corpus
et antequam cadaver efficiatur crudeliter
absumitur, captus fit esca hosti suo
et illum pasci dolor faciat, quem se
pinguescere praeoptaverit. Spectaculum tantum
fuerit clarum, sed actionis teterrimum
in honorem Scythicae Dianae repertum
quae sanguinis effusione gaudebat.
O miserrimi erroris horrorem illam
desiderasse quae homines morte
placaretur. Primum silvicolae et lucos colentes
venationibus agrestium pastorum vota conci-
liavit, et venationibus dedita Scythicae
Scythicae deam falsa imaginatione
finxerunt, ipsam in caelo lunam
ipsam in silvis Dianam, ipsam apud
inferos Proserpinam esse firmantes
sed solium Herebi potuerunt non immeri-
to forsitan consignare, quando tali
sorte decepti in profundas voluntate
tenebras cum suis erroribus intrarunt.
Hunc ludum crudelem, sanguinariam
voluptatem, religionem impiam, huma-
nam ut ita dixerim feritatem Athe-
nienses primum ad civilem sue duxere
culturam iustitia permittente divina
ut ad vestrorum spectacula pervenirent
quos falsae religionis ambitio inve-
nisset. Hoc Titi potentia principalis
divitiarum profuso flumine cogitavit
aedificium fieri, unde caput ur-
bium potuisset. Et cum theatrum
quod est hemisphaerium Graece dicatur amphi-
theatrum quasi in unum iuncta duo vi-
soria recte constat esse nominatum.
Ovi speciem eius arena concludens
ut et currentibus aptum daret spa-
tium et spectantes omnia facilius per-
viderent, dum quandam prolixa ro-
tunditas universa colligeret. Sed er-
go ad illa quae fugere debet huma-
nitas. Primus fragili ligno confisus
currit ad ora beluarum et illud
quod cupit evadere magno impetu
videtur appetere. Pari in se cursu
festinat et praedator et praeda, nec
aliter tutus esse potest nisi eum
quem vitare cupit occurrerit. Tunc
in aere saltu corporis elevato
supinata membra quasi ve-
stes volatiles iaciuntur. Et
quidam arcus corporis super beluam

cubili cuius modus discurrendi facit
sub ipsa velocitate ferina discedat.
Sic accidit ut ille magis possit
videri minor qui probatur includi. Al-
ter angulis in quadrifaria machi-
na composita, rotabili facilitate
praesumens non discedendo fugit, nec
se longius faciendo discedit. Sequitur
insequentem [illegible] se reddens
proximum ut ora vitet ursorum.
Ille in tenui [illegible] capitalem
super ventre suppressus mortale
et nisi periculum tutus fuit, nec unde
vivere posset acquirit. Alter
se contrabili iunco cannarum con-
fessim ad ericii exemplo re-
pentinus includit, qui subito in-
gruentem [illegible] effugiens intra se colle-
cto absconditur, et cum nusquam disce-
sserit eius corpusculum non videtur.
Nam sicut ille veniente gravi bellua
intra speciem naturalibus defensatur
aculeis, sic iste cannarum crate
protectus immunior redditur fragilitate
cannarum. Alii tribus ut ita dixerim
ostiis dispositis obstaculum parata in
se rabie provocare praesumunt in pa-
tenti area cancellis se protegentes
occultantes, nunc facies modo terga
monstrantes, ut mirum sit evadere
quos ita per leonis dentes un-
gues conspexeris volutari. Alter
labente rota feris offertur eadem,
alter erigitur ut periculum auferatur.
Sic haec machina insidiarum mundi
formata rotas suas effundit, illos
timor dissociat, ambos tamen vincit
ut dorso possit accedere longum
et per tanta pericula [illegible] cum moribus
evagari sed apte [illegible] est quod
agere [illegible] mantuamus

-mus stellarum comprehendere formas,
ab omnia pericula procurrere nomina
possit. Sed vobis quibus necesse est
talia spectacula exhibere, largiter manu
fundite praemia, ut sic miseris
faciatis esse votiva. Alioquin viola-
ta pulsio est pollicita donare stipe-
ndia, et mortes detestabiles im-
perare. Sed hoc quoque in longa
consuetudine antiquitatis
pervenit, sine aliqua dubitatione conce-
dite supplicanti. Venia homicidii
vero est [illegible] esse tenere, quos
credo vera invitat ad mortem
[illegible] erroris dolendus si esse
vera [illegible] intuitus, talia divitiae
pro vita mortalium debent dari
quae in se mortes hominum videntur
effundi

Transimundo regi Vandalorum cui sororem dedit in coniugem reprehendit quod Gesalicum fovebat et dicit Theodericus

Quamvis a diversis re-
gibus expetiti pro soli-
danda concordia
aut neptes dedimus
aut filias deo nobis
inspirante coniunctionem nullis tamen
aestimamus nos aliquid simile contulisse quam
quod germanam nostram generis Amali
singulare vestram fecimus esse coniugem,
feminam prudentiae vestrae parem
quae non tantum reverenda regno quantum mira-
bilis possit esse consilio. Sed stu-
peo vos his beneficiis obligatos
Gesalicum qui nostris inimicis dum
a nobis fovetur adiunctus est in vestram
defensionem sic fuisse susceptum, ut qui
ad vos viribus destitutus pecuniis et
fortunis venerat subito [illegible]

Voluntate complexus ad gentes exte-
ras gratia esse transmissum. Cum igitur
nos deo annuente lecta vestra possit
tur animum vestrum cogitationes ape-
ruit. Quam oportebat concordiam
inter, si sit, mentium affinitas, nam
si ea nunc suscepta est in corde
vestro teneri debuit, sic vos isti nos
compulsi non opportebat vestram domi-
tem ad aliena regna transmitti
que ne vobis cederent infesta-
nda fecerunt absolute clamandum
ubi est ex tota lectioni pagina.
Eius alias solebas dote de moribus
Hec si voluisses tuum sororem nostram
tractare, utique nobis non potuisses
accidere, quia ut scienti premisimus
ledi, ut maiorem fecerat in verbis
celebris invenisti. Cum ideo per illum
et illum legatos nostros salutatos
gonoficencia competenti petimus
ut hanc iniusticiam deliberacio vestra
pertractet ne parentum nostrorum amicis
evidentibus causis gratuitas cogitet
aliquid tentare, quod pace videatur
ut rumpere. Abrame sepmodi ledit
iniuria que contigit insperata
et si inde proveniat dolus unde
credebatur amor illud remedium ante
per horum portitores vos vobis insinua-
nda commisimus ut gemmantes cum
quod fieri in tota terra expectat, pro-
videncia vestra reponat. Cum ita
non est leve principatos viros in
pace constituta perturbare

Raymundo regi Valdeloz laudando humilitatem regine gloria se excusator suam pietate accepisse

Ostendisti prudentissime
regum vestrorum errorem
cunctorum sapientiaque
posse subvenire
consilium ut proxima-
re virum vos amare quod brutis
hominibus videtur accidere deligasti
animum vestrum et nostrum tota vos in melius
celebritate mutando. Nam cum rex
satisfaciat et que dura dissolvit ex
sic et in principibus humilitas
gloriosa quemadmodum in mediocri-
bus odiosa potest esse iactancia. Ver-
um vobis obicimus desolati toda
ratis dolosa meditacione discessum
sed vos nobilius vestre memoriis
et honore, actum rei nobis vanitas
et subito decepisti unde non sunt
sic culpabiles homines pravis
suspicionibus locum dedisse, quantum
gloriosum est dinante tam celerime
se purgare potuisse. Velle enim quod
nunquam potest cogi animi non passe
est sed ea velati cum laudis
consuetudine in qua possumus parte
reddentes sinceris purgatori preua
mente suscepimus quod nunc transmissi
inimica non tenens ut et ipsum in-
telligatis tamen per iniusticiam fuisse
mota, quam nulla potuit finire
venalitatis conferimus utrobique re-
galia, sic nos suspanimus ceteram
cum timiditate, sic et vobis unitusse
constat errorem. Procedat ad cu-
bicum vestrum inimica, quorum tamen
oblatio videtur esse gravissima
negligitur causa ubi electa est co-
sortem primum patiatur aliquid ecclesia
quod semper maribus regibus imperabit
Fiat nunc actus iste parentes
ut pateat vos excusasse culpam

et leges animos vestros inmite constrin-
gere potuissent, ita ut per bella sole-
bat quieti amorem studio dilectationis
sic potuisse contempni. Contuli-
gat parentes vestras fuisse tam studio
avaritie causas. Sed nec sufficit mu-
tuitatem animi sequendo superavit
affectus, tunc cepit petere maius
de sine, quando prestatus abiecta non
passus est abrogare. Recipite igitur
munera semper suscepta, non maiores
humanis vobis sunt ista esse que
nullo gaudio suscepisse. Estote nunc
ad spem tanti adventus solliciti
ut cuncta impleta esse cum confirmata
quando plenitudinem communis exemplo
dinastie illo et illo legatis vestris
venientibus perlegisse eadem salutacione
affectum cooptates ut sospitate
vestram animam connectat quam nobis
esse animos cognoscimus validi-
ssime sociatos

Formula consulatus
Formula patriciatus
Formula prefecti pretorii
Formula questure
Formula prefecture urbane
Formula magisterie dignitatis
Formula comitive sacrarum largitionum
Formula comitive patrimonii
Formula comitivo patrimonii
Formula qua proceres fiunt
Formula illustratus
Formula comitive primi ordinis
Formula magistri scriniorum
Formula de recipiendo in senatu
Formula vicarii urbis Romae
Formula notariorum
Formula referendariorum
Formula prefecti annone
Formula comitis archiatrorum
Formula consularitatis
Formula rectoris provincie
Formula comitive Siracusane
Formula comitive de rectore
Formula honoratis possessoribus
Formula de comite vicariis militum
Formula Consulatus

[P]ristorum
indicio
quales
sit con-
sulatus hinc
commode
intelligi, quando inter
omnes dignitates
geminas solus ...
felicitas dabat
vestes meruit
tunc palmatas, summa vincentium
nomen auorum compensaret sola cum
gerebatur omnem statum reipublice Ro-
mane, viri fortis arcta turbabant
fortunas omni ac libere eius consilia
vindicabat et tot magis debitus
sola est, quam ex debito dignitatis
recepta in tabulis senatus invecta ad
gratia gaudiorum per illas numeris
status imperii inque venit, illam
semper felix eo susceperit multo fode-
re mens tradebatur imperii, multo superior omnibus
civibus potat qui ab hoste patriam
vindicabat utilitates publicas sue-
scite disponens ius dicebat ac tempus:
uti sunt tuta illi commissa potestas
et merito qui fuerat auctor salutis
hinc est quod ceteris fastis ac solemni-
tate potestatem percepte sunt illustrari
ut eo tandem saluet et honorat

de libertate acceptat, si de arce de nece
Romanus aliquis constituisset. Ita ut eid
eius annis traderent arbitrio nem-
plecterent anno consul dictus est a con-
sulendo. Hinc tanta largitas consule-
bat ut illa dextera que sanguinem
copiose fudit hostium vite amo-
rem civibus mandaret largiendo. Sic esse
felices per bella faciat studio lar-
gitas compleret. Tu ii augmentum atque
publice glorie plurimos famulos in-
genui fecit qui libertate tanta dedit
civitati. Sed nunc feliciter ista fe-
licius quidem nos vos laboribus consulto
et vos gaudia dignitatum pa-
lme siquidem vestre nostri labores
esse victorie et proxime conditores
civitate vos in pace ingeminate
concedimus famulos, cum nos semite
demus per bella vacatis actione per
illa indictionem consulatus te decoramus
insignibus. Pinge vastos humeros
vario colore, palma te validam
manum victoriali Scipionum nobili-
tat. Lares proprios etiam calceis au-
ratis egredere, sellam curulem pro sua
magnitudine multis gradibus eminentibus
ascendere ut tu subiectus ocio me-
rearis quod nos per maximos la-
bores assiduis impendimus. Rem vi-
ctoriarum agitis quia bella nesci-
mus. Invitate ad regimen, nos con-
sulimus ... et verum nomen
quidem quod signa nostris feliciter
principes qui et honores simul
gerimus et dominatus tedia vestris
imperatur. Exige confidentiam nostris
tue consules magnanimos esse
plebs via opes Qualitas tuo cogi-
tas qui donando gratiam esse pius:
licitam decrevisti. Hinc est enim quod
alios iudices etiam tuo rogantes
eorumque consules autem precantes
tuos promovet ut soli ad vos
largitate nomine quia se pa-
tronus corporis esse cognoscant
aliquid onera esset proprio quod homines
si super vos aliquid imponetem
tamen consuetudine decent optat
hic est ambitus quia probata esto
inde clarus tibi proprius tuis aut
posteris feliciter imitandus

Formula patriciatus

Quamvis antiquitatis ordine
dignitatis origine
perscrutemur patrum
familia Quirini nostri
fuisse dicata ut
summi dei se putaret cultura locum
primarium possidere sed tamen vobis de-
esse deerat optimum et non
ipsum patronus esse magis in civitate
contingebat superstitionis delicta ado-
rans certum felici conditioni mitigat
ut potestate Caesaris consilia senatui
tecte potuit accommodare sic quo augmen-
tari familia reges qui legitur in-
stitutos tuo meritos munia quod decuit
a te proprio venire quia publica po-
testate ... tractare. Hinc est quod
et honor ipse cunctis cum vacaret
inexplicabiliter et quae dicuntur
cingulum tuo deponens in quo famili-
tas certa nostri dum successores
ambitio tuo timetur precedat maior ut
datus sine in vite tempus eligimus
nominis sit rectitudinis ornatus iudici-
orum cingulum fidele quod nescit
ante deserere quia illo modo honores
contingat quere credere ad similitudinem
pontificatus viri venerabilis fuisse

formatam qui sapientiam non despiciunt
nisi cum vite munera derelinquunt
adde quod leges tuta pace reverentiam
consulunt ut in sacris postquam eius sunt
fines principis patricius peracta negociis
confirmat nisi consules a principe principio
tamen quod constat non probabili
constitutum et amplissimum genium
pretorise libertatis acceptat meritis
condicionem et subiectis non vere prefecto-
rios et aliarum dignitatum viros
precellit uno cedens fulgori quem inter
dum a nobis constat assumi. Pri-
dem itaque laudata inter dignitates
ne ad vos parva detulisse videamur
aut negligentius tractasse si te aliquid
mediocre accepisse putamus. Quapropter
ab illa indictione nostro munere
sublevatus patriciatus culmen ascende
quod quondam videri esse dictum a
priscis voluimus factum. Decus quod
tanta reverentia decet ita quem
magis tantum extulit nostra clementia hoc
adultis operibus semper probabiliter
tractare contendas

Formula de excellentia prefecti pretorii et rebus que ad eius pertinent officium

Si honoris alicuius
est origo lauda-
bilis, si bonum initi-
um successibus rebus
sit dat premium
de auctoritate prefectura pretoriana
gloriatur, quia et mundo preclarissimo
et domini maiore preconio acceptus
nam cum pharao rex egyptius de-
futura fame nimiis modis som-
niis urgeretur, nec visionem tantam
humanum posset aperire consilium
Joseph vir beatus inventus est, qui
et futura veraciter predicet, et periclitanti
ei illi provincie consuleret
ille primus dignitatis huius
infulas consecravit, ipsum car-
pentum veneranda ascendit ad hono-
ris culmen erectus, ut per sapientiam
conferret populis, quod potestas non po-
terat potuisse donasse. Ab illo namque
prefectus et nunc pater appellatur
imperii, ipsi hodie resonat vox
preconis instruitque iudicem ne se pa-
tiatur esse dissimilem auctori, ut cui
tanta potestas potuit dari videretur
semper sub iudice admoneri. Quedam
enim huic dignitati etiam nobilitas sub
nostra commissa. Provincialibus enim suis pro-
sperorum longinquos, magna equanimitate
mulctat errates, fiscum pro sua de-
liberatione distribuit, evectiones sua potestate
largitur, vacantia bona perscribit,
delicta provincialium iudicum punit
verbo sententiam dicit. Quid enim non habeat
commissum, cuius etiam verba sunt iudici-
um. Pene est ut leges possit con-
dere, quippe cuius reverentia sine appellatione
novit negotia terminare. Ingressus
palatium nostra consuetudine frequenter
adoratur, et tale officium morem videtur
solvere quod alios potuit accusare.
Potestate igitur nulla dignitas est equalis,
vice sane ubique iudicat, nullus
et milites de fori sui auctoritate
perstabit excepto officiali magistri militum
credo ut illi antiquitas tradit qui
videbatur pro republica bella tractare.
Emulas etiam vocat qui minor
senatus appellari solet regibus. In
officio suo ius continet singulare,
et tales tamquam nostri iubere
quos alterius provinciarum iudices non
audeant in aliqua parte contempnere.
Officium plane gemmatis effectus
instructum et tota animi sinceritate

cingulo quo se praecingunt ipsa
ut nullis morarum dilationibus im-
pediatur. Apparitionum praefectorum tribunorum
ac notariorum honorem tribuit et
milites suos illis coaequat qui imperatoris
praeceptis iussionibus obse-
cundant. Decreta iam implevimus quae
ille constituit, quia reverentia et nos
ita constringimur, ut sine dubita-
tione faciamus quae illum decrevisse
cognoscimus. Deinde tempore palatium
sua provisione sustentat, iudicibus
nostris praebet annonas humanitatis,
quas ipsis iudicibus facit, venerandos
vates legatos explet ordinationibus
suis. Et licet aliae dignitates
certos titulos praefinitos ab ipsa prae-
torio geritur quicquid imperio nostro aequa-
bili moderatione tractatur. Hac denique
curarum omni pulcherrima mole, eo quod
experti nobis utile reipublicae sit
ab ista indictione tibi humeris decer-
nimus imponimus, qua tu et ingenii
virtute sustineas et summa fide
tractatas concedas, quia dum ipsum amissum
sollicitudinibus constringimus cautiusque
laudes amplissimae dignitatis hic tri-
umphat. Sed tu tamen lumine conscientiae
sic actionibus vitae ut et palatio
nostro fulgeas, et in provinciis
longinquitate reluceat. Par tibi sit
cum potestate prudentia, conscientiae tuae
comes iustitia virtus assideat. Tribunal
tuum tam excelsissimum sentias esse
nobilis, ut locatus ibi nihil abiectum
seu humile cogitaveris. Considera
quid debeas dicere cum tibi datum sit
a tantis exemplis. Monimenta pub-
lica tua contineant, quae se legisse
nullus erubescat. Praesul magistratus

praesule non habent cum delictis, qui ipsi
aliquid egregium fecit assidue cul-
pat vel saepius meminit. Nam si
praefectus auctor ille sanctissime re-
colatur quanta saeculorum est praefecturae
praetorianae competenter atque dignitatem.

Formula prefecture urbane

Quamvis de dignitate tua
missa laus semper
indigeat extimatione, et
pro certo habendus est
quod sit illi quibus
praeesse cognoscitur. Nemo amplius
videtur exigi, quam cui potuit Ro-
ma committi. Grande quidem praeest
praeesse esse, sed multo grandius de
praeclaris iudicare. Senatus ille mira-
bili opinione gloriosus praebeat hic
praesulem, quem magis suscipit intra
condendo, ideo quod fit ut illi utantur
in senatu potestate praefecti, qui apud
te trepidant dicere proprias causas. Domi-
net quam modestia esse cognoscitur
praedicanda legibus, ut optes se legi-
bus teneri, quae ab ipsis sentiuntur
potuisse constitui. Sue res ex
parte nobis est absolute commissa
sed hac ratione per illa districta quae
alii subdi non possunt quos iudices
non habemus. Respiciat tot doctos
viros et considera quale sit his
aliquid dicere, ut errorem verendum
formidas de talibus disceptatis,
quos tibi cognoscis favores. Sed ergo
loca tua tracta ut omnis te iudice
honorate congregatorum cognoscat.
Considera super omnes se consulares
praeditum praesules dici, et in illa libertatis
aula reverendus appareas, in qua
commissas habes innocentiam maiores ag-
gravis criminis cum obscuro iudicio

cognitas possit, qui inter tot mores
eruditus esse cognoscitur. Omnia ergo
tua rege, studium a te gratificationis
exclude, publicum amorem necesse est
geras, si favorem vis promereri. Ce:
rte nimis egregium et singulare
premium si iudices tuos accipiant
ubi sic qui mentem dare contendat
dictioni tue non solum commissa Roma
est, sed omnibus in illa continetur universa
quinetiam intra centesimum potestatem
te antiqui iura extendere voluerunt
ne tante civitatis iudicem muralis
agger includeret cum Roma omnia pos:
sideat. In causis etiam designata lege
provinciis ab appellatione cognoscis,
advocati tibi militant eruditi. Ve:
niat in illa curia difficile non est
oratores implere ubi inter tot elo:
quentes contingit semper audire. Nam
pene videas per nobilem plebem
vota te publica committant et famose
gloriosissimi concinna te tua voce predicant.
Bene age quia te videre licet et
tantis tante urbis copiose unde li:
gatum tante civitatis acquiras. Si
mentes domus sub nulla venalitate
vendantur, sed spectaculis salubriter
attentus teximus rapinas audiens
non tepescat sed spectaculum quod
probe voluntati non sit causa li:
tigii. Quamvis enim cogit gratum
esse preterea quosque in clamoribus
partem declinat in iniuriam. Data
enim vis est gloriose vite ut
ceteri in rebus senatus equitas dese:
deremus admonemus et quo ordine
decursis per iudicum sella curuli te
togate dignitatis ornamus ut in:
antea veste Romula una decus

affectas Romana. Nos sic ipsi di:
gnitati par fide nichil quod a
nobis minime consequeris ad omnia
enim tibi suffragia extiis mittalomis
dignus sed actionum tuarum laudes senatus
perfecto enim rei fides est ubi con:
sentanei patres probant esse simili:
ter

Formula Questure de questore et eius officio

Si cuncte clare sunt
dignitates, quando
nostris affectibus per:
feruntur, sed precia
receptis pervenit quasi
affectum. Neque ita quidem potest esse
gloriosus, quando ille qui est in co:
gitationibus nostris participatione sinceri:
tus. Aliis enim patrie publice pro:
curationem committimus, aliis causas cognoscendas
audiendas, aliis patrimonii nostri iura
delegamus. Questuram toto corde
recipimus, quam nostre lingue vocem
esse censemus. Hec nostris cogitationibus
necessario familiariter applicatur,
ut proprie dicere possit quod nos sentire
cognoscit. Arbitrium sue voluntatis
deponit et ita mentis nostre velle
suscipit, ut a nobis magis quam ab eo
putetur exire quod loquitur. O quam ardu:
um est subiectum verba dominantis assumere,
loqui posse quod nostrum credatur propositum,
et provectum in decore publicum
gloriosa reddere veritate. Considerate
quod pondus oneris patitur et decoris.
Si quid dubitamus, a questore requirimus,
qui est thesaurus publice fame, ar:
marium legum, paratus semper ad su:
bita, et ut ait Tullius inter elo:
quentes nichil probabilius videatur

quid posse dicendo teneat hominum mentes alienae voluntatis impellere quo velit unde ad velit deducere. Nam si oratoris est ut prius graviter et ornate dicere ut possit animos audientium commovere, quanto facundior debet esse qui ore principis privatos nostros admonere ut recta diligat, prava contemnat, bonos sine fine laudet, pessimos vehementer attingat ut pene sit fere: atque ista supersunt vel qualis eloquentiae fortitudo sit imitator prudentissimus antiquorum, mores etiam alienos corrigat et suos debita integritate custodiat. Talem denique oportet esse quaestorem qualem portare principis decet ymaginem. Nam si nobis ut assolet causam tangere per audire contingat, quae auctoritatis est erigere quod sub aula regali genium possit implere. Adesse debet scientia iuris, cautela sermonis, ut nemo debeat reprehendere quod principem constiterit censuisse. Opus est praeterea animi firmitate ut a iustitiae tramite nullis muneribus nullis terroribus avocetur. Nam pro aequitate suadenda et nobis patimur contradici quod etiam oportet obaudiri. Unde vide ut tuis doctrinae decoribus generaliter omnia perfecta comprobas. Aliae quippe dignitates adsessorum solacia quaerunt, tua vero dignitas principi consilia subministrat. Erat Caesaris tui prudentiae et eloquentiae tuae fama provocati, coniecturam per tibi, quam tenemus, utilitatis experimentum geminae animi dignitatum committere dominicum, studium animi sedem per illam indictionem deo praestante tradimus, et sic agas, quemadmodum te parentibus provectum esse cognoscas.

Ad te enim provinciae sua vota transmittunt, a te senatus iuris quaerit auxilium, a te doctrinae praecepta corpore noverat, et iustitiae est tibi ordo sufficere, quidquid a nobis contigerit legum remedia postulare. Et cum omnia ubi fecerit, illud claritatibus efficias, ubi mordeat invidia, aliis calamitatibus non laceris. Causa quod odiosum est principi non ut committere quaestori, aperte ut pietatem principis conditioni subiecti sic ore meo gloriosius eloquere ut te tamen veniam tradas nobis iudicibus redituri, ubi aut culpabilis vindicandus recipit, aut boni propositi gratiam laudatus acquirit.

Formula magisteriae dignitatis

Reverendum honorem sumit qui magistri nomen accipit et a vocabulum quoque de veteri venit et nomine cognoscitur quid de suis moribus aestimandum. Ad eum enim militiae palatium pertinet disciplinae ut insolentium stolidos mores ... tempore modestiae sue termino disserenat, et milites ordines sine aliqua confusione componuntur et ipse sustinet omnibus omni, quem turba districtum sic nominis sui gravitate praemunit ornat atque principatum per eum serenator venientes meum, praestat obtutibus, admonet trepidos, componit ... sua ... solet inserere ut nobis decentius omnia dicamus, audire aspectus ... habet ... promissum collocutorem meum, gloriosi senatori aulici consistorii, quasi quidam ... non sit ille ... diem

permittit sic iste consiliariusque apparet
iure senatus attribuit. Causarum
pretera maximarum pondus in eius
audientie finibus optima securitate
deponimus, ut eius tituli fidelibus
sublevati utilitatibus publicis va-
vacare occupent. Ipse dudum quietis
optimam velocitate quorum status
semper in censu diligentie sue
districtione custodit, ut sollicitudinem
mentis quam consilio iuvat consi-
lio celeritate expediat. Perenni
ceteris gentibus ad laudem reipu-
blice nostra ordinatur humanitas
et volentes reddit quos invenit
contrarios. Per eum quippe nobis
legatorum exterarum festinatum primitus
adventus pro eius notitia dirigitur
eventus, et iste principalis creditur
quod tam necessarium esse sentitur. Hinc
etiam eadem extimationis potestatem
maximam hinc decrevit antiquitas
ut nemo iudicum per provincias
fasces assumeret nisi ut et ipse
fieri decrevisset. Subduntur eius ar-
bitrio aliena iudicia ut ad ipsum
redeat quod alter visus est presum-
psisse. Molestias quinetiam nostre quie-
de pacisme sic lato bono senitur
potestas inceptis. Credo hoc ex dom-
inis tuis desiderare dignitas ad
levamen principis instituta, pro equa-
litate etiam victualium rerum in urbe
regia propria voluntate constituit
et tam natiue rei modum facit.
Ipse enim gaudium plebis ipse in nostris
temporibus prestat ornatum, quando
illos viros copie publice prestat
ut plebis querula seditionem
exerce non debeat satiata. Affluit ubi
cibus tanta propagatur gravis decoratur

ut milicie primis muneribus
evenit nomine principatus, miroque
modo inter pretorianas cohortes
et urbanas potestatis milites vi-
deantur invenisse primatum, atque
tibi simile prelucebat obsequium
et in favore magis honoris in-
iustitia quedam a legibus venit
dum aliena ex eius consiliis committitur,
quod in illa vice alibi ordinatur admi-
nistrator etiam magistri munus presentatur ob-
tutibus ut cunctas sorte consilii
nos eligat eius presidium quod nobis
prestat fidele solatium. Hac igitur
dignitate tot titulis decoratam tot
insignibus opulentam pro indicio tuo
gubernandam tibi agirum comitate
committimus. Ut omnia que gesseris
nos fecisse videamur, cuius meriti
moribus respondeant eligenti, sed quod
absit a tanta maturitate pareat.

Formula Comitive sacrarum
largitionum

Rata sunt omnino no-
mina que designant
congrue actiones, quando
tota ambiguitas
audienti tollitur, ubi
in vocabulo concluditur quod gerat.
Domus enim presidet regalibus comitatus
sacrarum largitionum monita veri-
tas testantur. Quod ut decorum
ut sunt omnibus modis compositum
in domorum regalium parte sequestrata
facit dignitatem. Et alia honore
quidem dum nos consistet dona conferre
actus innotescit interpretatur officium illud
semper in gerere unde se fama principis
posset augere. Magis enim proficio securi-
tas regalibus militat donis et
dignitate uti est publica largitate.

Alii iudices obtemperant constitutionibus di-
uinis regulatoris, hec sola est que
tuis sunt admonita preceptis. Tu enim
etiam per ipsam districtio geritur, nil
sancte forte censetur. Sed tuo obsequio
tantum per nobis uota fundimus suspectum
per te secretius exigimus calendis
ianuariis affatim dona largimur, et le-
ticia publicam militia tua est. Romam
hac ciuitate etiam aliis decoras
obsequio ut figuram uultus nostri
metallis usualibus imprimas, mone-
tam etiam quam facis memor temporibus
futura secula commonere. O magna
inuenta prudentium, o laudabilia insti-
tuta maiorum, ut et ymago prin-
cipis subiectos uideatur pascere per co-
mercium, quorum consilia inuigilare
non desinunt pro salute cunctorum. Sed
hinc ut ita dixerim inter medias
dignitati personam largitoris nec pub-
lice felicitatis indicium locus etiam
primiceriatus adiungimus, ut pater deque
moribus per quem et ius petitur
conferimus digni largitatis affectu
eius et per gratiam utraque prestantur
et ab uno administratur iudice geri
quod pari uidentur laude coniungi
preterea autem et prouinciarum iudices
tue subiaceant dignitati, ipsis etiam
preterea [illegible] confinales assidue
duo per stationem non creduntur, nisi a te fuit
per sollemniter completum. Concessit quoque
sacra tibi antiquitas nostre fuisse
commissum, ut quod ad splendorem re-
gium pertinet tuis etiam ordinationibus
obediat. Quando quidem littora ad ue-
stiaria nostra, prouinciales commeatus negoci-
atores, quos humane uite constat

esse necessarios, hinc prestari maluimus
et esse subiectos. Nam quicquid
in uestibus, quicquid in ere, quicquid in argen-
to, quicquid in gemmis preciosum iste
[illegible] sit ambitio, tuis ordinationi-
bus obsecundat, et ad iudicium
tuum confluunt, que de extremis
mundi partibus aduenerint. Sed his quoque
commercium inter uestes sericas et
preciosissimam margaritam non recte
tibi deputat antiquitas, ut sapientiam
tuam euidenter ostenderet cui talis
species deputata fuit. Ex magistro
per iussionem indicatorum comitiue sacrarum
et primiceriatus tibi conferimus
dignitates, ut multis laudibus deco-
rari possis, quorum honorum in nostre
principio [illegible] uigere sollemniter titulis
tuis, et si quid tibi de antiquo
priuilegio usus abstulit, plerumque te
que uendita dicas delinquit.
Quando duarum dignitatum gloriosa
quidem cura, sed et laboriosa est
tibi commissa custodia, quod tibi co-
piosum fructum decorum afferunt si pro-
bis moribus extollantur.

Formula comitiue patrimonii

Comitiua priuatarum
sicut nominis ipsius
sonat insignia uo-
luntatis per rationabili-
tatis cura condam prin-
cipum priuata condam fertur guber-
nasse substantiam. Sed quia nec usus fra-
ctus potest esse inter ho-
mines equalibus conditionibus inclina-
tos, alios quidem titulos [illegible] dig-
nitatem suscepit, ne dignitas lacialis
causam tantum uideatur agere cum
famulis sed actibus urbanis tue se

scelus occupat pacis agrestium
eas decenter amisit. Eundem enim
quibus fuerant inter homines media pu-
blica, et persona legibus non uiuebat.
Nec ibi aduocatus aderat, non se partes
sollemni actione proponebat. Erat
seueritatis imposita sedicioni infusio
et appellabatur absque iudicio
ubi non allegabatur a partibus decreta
prudentium. Tunc inter dignitates electorum
tamen, et legitimus personaliter datur. Hec
studio de ingenuis fortunis discep-
tare posse sentitur. Primo tibi con-
nephariis libidinibus et insanum contra
mores appetitum, quasi paenitus per-
uersa decreta custodia est, ne ho-
se peruersa corruptione polluat aut
uicinio sanguinis quedam non inter-
Grauitas enim publica proximi-
tatis et coniunctionis gratia ista
contaminationi distrahi, sed longe deo
debetur proximius quam corporali
possimus indulgere licencie. Contra
hos diligens uiuere et comminens
inquisitor ut dum tua cetera per-
sequeris, consortio proxima capitalis
destructorum quietis sacro quiete
requiescunt intra tue consilii commi-
serunt, ne quis uestita marmo-
ribus sepulcra inuadat, ne quis
columpnarum decore religiosa tecta
uastare presumat, ne quis funestare
cineres alienos, aut cupiditate ipse
aut uoracitati scelerata consumptos sce-
lerata presumptione detegat, sic corpus
quod semel reliquerat mundanas mo-
lestias humanas iam pacere inquietas
uel et si cadauera finita non sentiunt
ab omni pietate alienus esse di-
noscitur, qui aliena mortuis abroga-
uisse

nostra. Unde quam tibi commissa sunt
capitales uindictae, et seculares mor-
tuos, hec tibi et proximas de-
cretalis inter electos non minima
quantitate. Canonicarios dignitatis posses-
sores admoneas, et tu actis iudici-
bus non modica inter partes, ta-
cita bona non sinis esse uacantia
ita ut usurpator potuit inuadere
tu fisco nostro facis inesse compen-
dia. Obtinere proximos constrictorum nobis
legatorum anteponis. Prima in hoc
casu principis persona pro omnibus est
sed ei non aptas acquirere dummodo
sint qui relicta debeant possidere
Repeticionem tibi permisimus quam longa re-
tentare competitores duos amiserunt
inquisitionem tua uiris applicat erra-
rijs ut qui sua tutores patimur
possessor aliena nobis debeat libenter
offerre. Sine dampno sequatur in-
uenta prodit, et gratia non amittitur 25
Quapropter quod felicibus applicuerit auspi-
ciis per indictionem illam comitiue primatus
te honore decoramus, quam leges
prefate quod pares esse decreuerunt. Est
etiam apud proceres aulica palatio
inter iure quaerenda, quam tu facies
uel ... suos recte, si susceptam
continueris egregie dignitatem

Formula comitiue patrimonii

Nisi quem consuetudo
nos persuadet ca-
ros intimos
imbuere, nullos
se postea transmissas
accipimus dignitates, ut quos nos
poteramus prius instruere, ratio [?]
stabilis commonet, sed te quem

ad patrimonii tui tuitionem talis de-
florat electio nec dignitatis percep-
tionibus infeximus quem usui tollo-
rantes semper plurales credimus
Confabulationes siquidem tue exime
tibi instructa iustitie, quod illud
nobis gratum esse perspicis quod et
dominus per convenientem modum pat-
monium siquidem tuum per sublevationes
pauperum fortunis eius credimus non
pignoris nec si conspicit vitam tuam
iuste considerans quod regere domus
familias sufficiens humiliter impen-
dis preciosas quippe vestes impen-
sas dum quisque non mittit venditas
Veteres qui hoc forme pudet cogitare
suo semper indutus plus gravatur con-
spectus ebrietas gemebat crapulationum
qui voluntatis sibi putat licere
adeo, ut qui ad unam dictam suadent
ptime Presto te vilis cum electa
posita modestia, temperantia simul
damus. cui posse commendans Considera
suscepta dignitatis quo decet splen-
dore tractari per quod sibi ceteros
indicas familiaritate principis licite
meruisti nec sic sol orto corporum
colores fugata nocte detexit,
ita se mores tuorum qualitas assi-
due visus principis non celabit. apud
eum et oculis meis patebit et audi-
bus Cum vultu et voce cognos-
cit simulatio mores, si facies tran-
quilla, si vox modesta suggesserit
credimus esse prosperitatis causas
Cumque cum tenuiter dicere iustitie
non putamus Cumque respexit
loqui tuum domitans examen
quoniam nequit spiritus tegere
voluntates, sed suos prudens prestare fermos

Speculum siquidem cordis homini va-
sint. ad illud quibus moribus placere
credetur, quod utrique sibi ad agendum
elegisse monstratur Cuius quantum
valetas progressibus patet, vacan-
dus sermonem hominum declaratum
Quibus semper terrarum amari esse
etiam, Veneris inconstantia produxit
oculos Cavens ab unius virgini-
bus expectamus Talis vir est
qualis est terra dicit et operatum
et vivit Sed ideo ad quas
provecti estis studete omnibus
Anima nemo potest penitus fallere
qui cor regum nullum tanti mobile
aspicit preparatur inquit Cumque preter
ad comitiam patrimonii mei te
per meritum illam ad maiorem promoveri
ut in amaris meritis fallacia non
ostra detestentur que nos indutam
esse promovendo Cum autem magis
cupias, quod si te lingua nobilium
laudat cognoscas alibi forte
meritis formidare minisi, hic
ubi emendum pura petit eadem
pro sua non tenet timere Cum de-
mostras possessores sine venali per-
tractanti distinguere Animo siquidem
celeritas commoda cupit ad beneficium
et quod debito reddatur, sed gratia
numquam putatur possessionem tue
vero que sunt immobiles, non egrediatur
terminos constitutos, ne conditionem
contrariam quod non potest moveri,
malis moribus contingat extendi
Tradere cum militibus tuis quia
sectari diligis animi castitatem
Cum volueris ille inter potest dici, sub quo
non potest expedi Cole tu auctore
deo concesso tibi feliciter privilegio
dignitatis, mavult te ad bonorum

Splendidum id sapientissime quod videris
[illegible] in illis que sedes mundo
et tempore tuo tua et si spectaculis
vestra sollicita ordinatione disponas
non solum intra palatio decorus
sed et gentibus nostre est eddarum(?)
exhibere legatis cum pene de tota
orbe partes venientes tua in urbe:
primum miserie conviviis admirantur
copiose regnum quod in patria sua
non noverunt esse rarissimum [illegible]:
per eam habundantiam vel in mense
tanta posse turbas simercio sati-
are ut inductis consumpta crevisse
vel tales copie credantur exire [illegible]
nimium in sua patria quid loquantur
de palaciis sunt duce gestum et
videntur. Sic ipse modo in toto mundo
celeberrimus redditur, qui Romanis inter
apparatibus invenitur. Eadem et tempora
vestra ceteris [illegible] tua sunt
ad petens vadatur tuis alienum, et tue
tribuntur suggerendi locum, quando cuncta
adimuntur. Sit initio ut qui eos
nidos tali apparatu velud epu-
larum dilectissimis cibus auris
tibi regi concedatur.

Formula qua proceres fiunt et
de dignitatibus summis conferendis

Excubatorum
gravitas boni moris
si aut [illegible] dimi-
tibus aut corpore
valentibus prestatur
summas dignitates dum multos
invenias ecrubias palatii fu-
gere, qui magis parte laudabili
conversatione fulgere, multi enim facultas
sua non sufficit ad sumptum
multis philosophantibus corporis valitu-
do subtrahitur, et fit plerumque
ut sapientes recommendari lateat

si semper [illegible] ad honores
comitatenses pervenit Ravennam
est enim multa vim conferre, ad
omnibus decat regnare pretas sed-
venire. Quidam si expensas con-
sulares parum nobilis apparuerit
Quidam si sapientia clarus perficere
nequeat sustinere molestias. Quidam
si ponderata queque aspera lingua
formidat. Alio si eligui fastes mo-
lestias tedio plus forte nitentur
quam multos, nonne si a magis vis
illa fugiatur in verecundia nostre
mansuetudinis quadam repulsa sunt:
primi dignitates. Quando iustum esse
bone pietatis remuneratio in re-
linquere, quod fecit non laudabile
gratia est que honores meretur
totum ad contemplationem venit, sola
prudentia, qui regibus omnibus ipso, qui
in nobis felici inveniuntur. Sic aptim
nos et fortune integerrima consu-
laris sunt, et sine longo labore
summates eorum exspectant semita sua
quod et iste honorabilis locus sit, quid
tamen multos compara[n]tur proceres enim absuit:
de leges sanctissime censuimus, eos
quos bone opinionis fama commendat
codicillis vacantibus, illas querere
summitates, quales, et si facultas in
tali honoris apparatu deserveret, bene
conscientia non deleret. Animadvertimus
ad illam qui de sua videbatur sanitate
desperare, hic et validissimus ad
labores, hic et imbecillis corpore
mentem ad laudes non omnes sub
dispositione sedeant quos unius
honoris votum amplectitur. Et
magis nescio quid amplius multi
exposuisse credantur qui se laborantem

ociosus meruisse sentitur atque ideo
partibus cotidianis ab illa indictione
illud tibi dignitate gratia ostendit
ut consiliaria vestri presulis temporum
adepti honorum ordine potiaris gra-
tiam ut illi magis omnibus preferantur
qui solatia maximis meritis apicibus
affirmant. Pertractasse est enim nec unum
cedat multum duobus emerita alioquin
omnis ad quietas prout tamen dignitates
si laborates ociosi munere preferantur
Conspiciuntur illa qui prius, ut vobis
despiciunt illa que cedimus. Sic utique
gratiam concitati et illi ad palatia
nostra festinare potuerint et vos
optati honoris gaudia comitantur

Formula illustratus

Optamus esse felicem
rempublicam, que
multis titulis splendens
ornata reddatur, sicut
celum stellis deco-
ratum, sic claret urbs lumine
dignitatum. Non quo fiat homo alter
adeptus honoribus, sed quia modestior
efficitur a quo consulatus ordo melior
postulatur. Nemo enim opinionem suam
vituperabilem tractare velit, quam specialiter
ad laudes electam esse cognoscit.
Illum siquidem honor glorificat
quem condecet et vita. Nam malo
instituto viventi, ut principibus probatum
est, quoniam de illo ipsis obtrectare pre-
dicunt, cum mores suos publice nudos
amplius est imputare. Cape igitur
pro fide ac laboribus tuis comitive
domesticorum illustratum vacantem
ut et tuis titulis decoratus a-
ppareas, et quod est dulcissimum
meritis honoris ingenter [illegible]

utilitatibus occupatis. Quid est enim
fortunatius quam quiete tolle, et in
urbe lucere, ubi opus quod delectat
auctoris, ut aliquid fastidio careamus
dum labore suam honora cumulat.
Nos igitur deducimus vos delectabilem
honorem, tu consulatus modestia
associa dignitate, nam utique sibi
grata sunt, unde pedes ex alto
usu coalescunt conspersa semina, nisi
et terre qualitas fuerit operata.
Talem igitur misse de intra gratiam copiose
si alte iudicia nostra optime
cognoscimus fuisse tractata

Formula Comitive primi ordinis

Magnum quidem
et inter virtutes
venitur videtur liberas
gemmas perhis
actionibus occupatas
sed quanto felicius honoribus splendi-
dum sumere, et cogitationum mole-
stias non habere. Quidnam enim assi-
dui labores, et ipsas mutas fa-
tiunt dignitates, dum imbecillitas
humana cito solet sustinere fastidia
et quod prius ambisse creditur
perpetua vita velle sentitur. Sed
hic nullo praestantius adesse tempe-
stibus variis, et absque molestiis
gratiam quere ibi, et molestias vi-
tare dispendii dulce est, sic adque
meretur ut nullo possit amplecte
turbari dum in nostro gratiis cedit,
ubi gratis sola gaudia sentiunt
hic honor quem tibi temporum
otiosa remuneracion prestitit, quam pridem
laborantibus antiqua nostri temporis
sponte collatis, ut recolens primitias
animi actionum laudatus, unde ad
ille culmine adduceret, quibus oportebat

plurima se dedere. Consiliarii quoque
prefectorum conscientia clari, dictatorum
primi, qui in illo actu amplissime
prefecture se videntur ope sapientia
ut ad utilitates publicas excre-
scendas altius tendas esse eque
sentias, unde frequenter et nos iudi-
ces assumimus, quos doctissimos
approbamus. Cumque ergo de tali semina-
rio noscere, quando perfecti viri per tot
laudibus instituti tamquam inveniuntur
prima dignitate. Et merito cum tanta
pompa redditur que senatorii quoque
ordinis splendore tenetur. Spectabilitas
eius et consistorio nostro dignissima
que inter illustres ingreditur
inter proceres advocatur. Otiosi cingulo
honore preciuncta dignitas, que nullum
novit offendere, nullum cognoscitur in-
gravare, et super omnia bona conscientie
vestitur invidia. Quocirca per vocati
moribus tuis comitivam tibi primi
ordinis ab illa indictione maie-
statis favore largimur, ut consisto-
rium nostrum sic togatus ingrediens
ita moribus indutus appareas. Con-
cordia utrique honor est illustribus
dum alter medius non habetur, debet
te illos imitari quos proximitate
contingis. In tibi locum amplum
et honorabilem facis si te modesta
conversatione tractaveris et admoneat
te etiam que suscepta dignitas primi
ordinis appellatione censetur, utique
quod te sentire omnes quod spectabilibus
decoratur honore, sed vide ne quis
te precedat opinione, qui sequitur
dignitate. [illegible] grave pondus
invidie est splendere singuli
claritate, et more lampade no-
. . enitere

Formula de tuendis in senatu
Si honores otiosis
feruntur frequentius, si
meritum ad nobilitatem
eligitur, quod ad prime-
dium aliquid proponi-
tur gratia suffragante non studio
remunerandi sunt, qui ad agonis
sui premia pervenerint. Considerandum
est quali labore finitum sit certa-
men de remuneratione premiis tractandum
quam habet ... incipiendo quis
venit dum tot obedientibus dari
domum quale in medio potuit
esse periculum. Verecundia sua que
sustinet excubatores ... conta-
minatos ad parandum cogunt late-
re in cubiculis suis ... saga-
citate vestigat, super quos modestiam
celantes imposuit. Certa ... a in-
dicibus ... dicitur a ... efficacia
cum familiaritate complectitur. Notum est
quod periculum sustinebat dum ad tales
mittitur alienas. Si segnius agat
petitor queritur, si districte pulsatus
vociferat, sic inter utrumque difficillimum
rara laus est invenisse. Primum
dignitatum parte salva dicatur facilius
est laudatum medio reperire quod
militate, inventa sine offensione corpo-
re quod est dicere tam egregia, quod ac-
cumulandum dominus esse iustitiam laudatur
quamdiu bonum dici sed multis gloriosius
statuta complent. Quia tam dignitate
a presulibus, a militibus autem postu-
latur, effectus per omnia periculum, si to-
lerari aliquis voluisse contingitur
frequenter notum aliis. Tua quoque inte-
gritas actor, nam multos quos

in executione constituti sunt vir(i)
ipsos pro ea impensas inducias per-
tulerunt. Offendunt enim frequenter
ignari, quibus parata sunt partim
et dum cautius alienis fidei custo-
diunt meritum proprie salutis
incurrunt. Dominum inter hec militatem
evasisse laudatio bone mentis videtur
esse miraculum. Talibus autem militibus
vicissitudo reddenda est ut nimis
torpescentes labor meritis compensatio-
nibus innitatur. Iure ergo competenter
consilium ipse veteranus intra mu-
nificentia tribuimus. Nec prodendo sin-
cerum onerasti, qui te purissima
conversatione tractasti. Honorem ergo tibi
recumbendorum in senatu quem tua militia
primiceriatus tenuit deputat antiquitas
secundum statuta divalia venerabilis
[illegible] quidem consilio procerum consessu
sed in nomine tuo iniurias d[illegible]
pateris et consuetudinalia decimata pro-
ficeret [illegible] vacatio, ut officium
tuum minus missionibus speciali sollici-
tudine famulatum est, amplius atque
potuisse mereri primilitatis celebris
videatur. Multa tamen dedecus laboris
anni prestandum esse censemus
si quis statuta nostra occasione
qualibet credit violanda, sed etiam
aliquod tuum te valde promittis, quod
dolosa sunt machinationem temptatio

Formula Magistri Scrinii

Optamus quidem curiam
senatus amplissimi
naturali fecunditate
compleri et dolere
quod eius tamen crescere
ut quod difficilimum aviditatis genus
est vota videatur satiare parentum

sed magis amator est non aliquid
amplius querere unde tamen minui
possit augere. Agricola diligens
provenientes adiuvat imbres celestes
et arte rigat plantaria, quam
pluvias meretur optatas arborum
quarum fetus meliorando contendens diversis
generibus surculis instituit, ut multipli-
cata dulcedine fructuum ortus suus
consertus varietate ornatus sit. Nos
statutum commendisse laudibus Basilio
Decio (?) nostro meliore ut gratie albe-
rum amplexum genere colligata tale
moribus molestat. Sed hoc cultura lo-
ge difficilior est arboribus enim quod
melius putatur inseritur ad illas pere-
grina veniunt ut egregia pro-
fitiarum offeruntur. Nam cum nobis
noctes eluceat soli tamen putatus
obstinus est. Hinc est quod ad illud
ordinem non per gerundum deferri
nisi quod pro ipsum prestat augere.
Et in natale illud splendore
conspicuum ingenii color presenter
attentum senatus lumine concipiat
ceteris enim sunt sine more clarus
sed id erit de vera perspicuitate
plenitudine pandit, etiam suscipite
candidatum vel senatum existimatus
est, cum nos generis catulam
dignitatem. Benignus noster est hec
privilegio preces prima hic solido
non tamen suo debere gerimus, equatur
studio voto et gratiam.

Formula Vicarii Urbis Romae
de laude vestri

Certus agendi modus
est sic iudicum
voluntatibus obedire
ut suas non h[illegible]
voluntates expleat

mutuato lumine nituntur viribus
alienis et quaedam in illis esse videtur
vitae ymago, quae tamen non habet vera
substantiam. Tu autem vicariam ductus
et tamen privilegia non adimimus, cum
tu et magisterio quod datur a principe
habes enim cum potestate aliquam portio-
nes apud te sub pretoriana ad-
vocatione confluunt, vice sacra
fiduciam digne. Et quod maxime fi-
dei signum est in inspectoribus
vita tibi committitur hominum quae inter
mortales constat esse pretiosior.
Addimus quoque ut salutes te sine cla-
mide volumus intra claustra ut sub
veste militari semper visus numquam
credaris esse privatus. Sed haec omnia
ad perfectam gloriam indicamus esse con-
cessa, ut qui tale sedes vicariam
aut vicaria nunc videris. Respicia
gloria de te praestes quae tanta auctoritate
subvehentis equendi acumine non
facultate quem vidimus a nostra clam
cepisse dare possit. Si numinis prius in-
venit quod evasit Cad similitudinem
eorum priorum carpento vehens intra
quadragesimum sacratissimae urbis
miliarium custodis propositi ludo sedes
uiuere consulis et in honorem
postea dignitate senatorum acquiris.
Et iam tibi panduntur atria quae
similibus praeclara esse collata. Hinc
est quod in aula libertatis locum
patricium tenes, et ibi mereris con-
sensum, ubi et vos intrasse pre-
conio cum quaeratur senatores
quo secundum ordine alia videntur
a te nequaquam postulare. Habes quod
praestes patribus te ut dominatio
inter pares rescindas qui

aut minor potest a lege consu-
latus. Ergo amicitias tuo consulte
modeste. Felix est unaquaeque
dignitas cuius administratio valu-
tas non abiectum est quod in re-
publica geritur, nisi malis forte
fuerit moribus viciatum. Nam si similium
privatorum pereat aequalitas, quanto magis
grata est in potestatis culmine custodita
quod difficile modum servat dum ad summum
velle festinat. Proinde vicariae
dignitatem tibi senioris nostrae aestimatione
conferimus, quatenus sic Romae geras vi-cem
statum tua tali cunctis faciat di-
gnissima. Consuetudines omnes privilegiis
quae tuos decessores constitit habuisse
praesentia sic a vobis antiquorum insti-
tuta conservamus ita et dignitati
vestrae vetera non negamus.

Formula notariorum de secre-tis habendis

n Non est dubium secretum principis
ornare subiectos, dum nullis
aestimantur credita posse committi
nisi qui fuerint fide magna soli-
dati. Publicum est quidem omne quod agimus,
sed multa non sunt ante scienda, nisi
cum fuerint deo auxiliante perfecta.
Quae tanto plus sunt oculis grata quanto am-
plius desiderantur agnosci. Regum consi-
lium solos decet scire fidissimos. Mu-
nimini sunt armaria quae continent
monumenta chartarum, ut quando ab ipsis
aliqua instructio quaeritur, sic loquantur
ita ut totum sit dissimulatione celant
quod sciens nescire. Nam sollicitis in-
quisitoribus saepe vultu prodi quod
tacetur. Adsit innocentia quae cuncta
commendat, quia in placida mente
regia decet vota deponi. Sed quem
te probatis moribus institutum

65

venerationi bone conscientie tue pro sollicitudine nostra respexerit, ab illa indictione notarium nostrum te esse censemus ut ordine decurso militie ad primiceriatus scilicet premiatas dignitates honorem qui constituit senatorem tui patris aula non minima reserat. Nam qui nostros tuos imitatur assidua lucubratione iuste in actibus et curiales libertatis intrare. Additur etiam pro futuri laboris aliud munus ut si quis eo quo modo ad illustratum vel vacantem meruit premiem omnibus dignitatis anteponi qui cordialiter illustratus probatur ornari. Unde absolute colligitur primiceriatus meritis datum esse ut in uno eodem quamvis titulo dispar esset dignitas equaliter acquisita. Animari debes igitur ad labores cum tibi tale premium propositum videas quale se gaudent invenisse summates.

Formula referendariorum de laude officii et institutione officiorum

Quamvis tantum sit clara unaqueque dignitas quantum eam presentie nostre conspectus illuminat, illud semper honorem sui fructum capit qui nostra colloquia decenter acquirit. Nemo tamen sermones nostros frequentius meretur quam qui referendarius esse dinoscitur. Per eum nobis causarum ordines exponuntur, per eum interpellantium vota cognoscimus et ipsis responsa reddimus ut negotia expedita solvamus. Magnum quidem in hoc agone principali fiducie prudentie et ad subitum sic dolores alienos asserere ut acquirentium videatur vota finire. Quale quaeso in tumultuosis processibus nostris nulla permixtione confundi aut inimicatis clamoribus impediri neque a veritate exquirere quod nobis possit placabiliter intimare et distinctius referre quam potuisset audire. Arduum quidem trepidantium dicta componere et vim dicere. Non tamen interpellator formidat negotii sui casum quantum sustinet iste in relatione periculum. Si quid minus dixerit mox asseritur. Si quid plus dixerit pretio redemptus clamatur. Negotii domini timoris patrocinio ut sua vana consentire. Referenti autem non licet aliquid immutare sine vero nostre tanta memorie cautela tenende sunt ut vilioris intus additum esse videatur. Nobis plerumque audientibus nova dictura est et difficili contentione constitutus iudicio nostro subiacens dum alienas causas explanare contendit. Quapropter referendarium te electio nostra constituit. Si tu puritatem conscientie et veritatem lingue nostris iussionibus adhibeto. Eruditos vero admirabiles tibi collaturos nostra credit que dum pro te alios ordinat qualitate tue mentis exornat. Sub nobis enim imperitos esse non licet quam in virtute totius ingenia splendida reddimus, que cum assidue polliamur. Quapropter illa cunctis nos iussisse referre que a debuisset quam potuisset accipe. Nostra sit probatio si iusta redditis amate quod vos glorificat. Sit velle vestrum qualem vidistis nostrum esse propositum. Ad summum vos tales esse cupimus ut etiam pro vos indictos corrigamus peculiare de vobis aliquid vectigal exigimus ut sit vobiscum familiaritatis iustitie affatus. Ita et vestra opinio speciali a nobis meriatur affectu.

Formula comitive annone de eodem

Si ad hanc mensuram respi-
ciunt dignitates ut tanto
quis honorabilis habeatur
quanto civibus profuisse cognoscitur
constat te dignitatis esse gloriosus qui ad
copiam romani populi probaris electus
Tui siquidem studii est ut sacra-
tissime urbi preparare annonam
unde redundet panis copia et
velud una mensa tam magnum
populum saciare. Provides officinas pistorum
ubi constructis pensum et mundi-
ciam panis exigis. Nec vile iudi-
cas esse unde te Roma possit
laudare, quanto quam gloriosus singularis
est illius civitatis affectus. Et ne
magis aliquid putetur extremum carpe-
tum prefecti urbis iuncta consistere
tam contendis. Tu illi in specta-
culis coniunctissimus inveniris ut plebs
quam industria tua saciat in suam
revertens te honoratum esse cogno-
scat. Nam si querela panis ut
assolet generetur tu provisor ubertatis
seditionis civilis momentanea satis-
factione dissolvis et per te prosplen-
dere ne quid a populis conquerentibus ex-
cedatur. Non immerito Pompeius fertur
copie quantitate provisa usque ad
rerum pervenisse fastigia, quia nimio
singularis amor est populi, tum potu-
erit a penuria liberari. Hinc ille
consistatorum meruit plausum quos
populorum hinc vincere plurimum amatus est
et in gratia civium omni virtute fa-
cta maiorum. Tum ne aliquis mino-
nor diceretur tu novis iteratione
vocabaris et magnus. Hoc te comi-
mitetur ad prefecta quam ille honoris
tui locum egisse cognoscitur quem
felix Roma miratur. Nec quisquam
aut putet te abiectis hominibus
imparem dignitati quod tibi pistorum
iura famulata sunt que per diver-
sas mundi partes possessione latis-
sima tendebantur ne inopia ingen-
ti vilesceret quod racione copie tam re-
cepti tuo deputati videntur examini
Glorie privilegiis acquisitis. Tribu-
nal tuum non est inter minimas digni-
tates quando et romana gratia fruitur
et primatus iura transmittit. Sed ut
et auctores operis in toto mundi per-
struentem. Haec quidem copias pre-
stitura pretoriana preparat. Sed non
minor laus est dispensatoris proba-
lem facere quam frumenta colligere quoniam
in quantis habundancia querela non
tollitur si panis elegancia nulla
sinceretur. Sic Ceres frumenta dicitur inve-
nisse. Panarium vero primus conspar-
sas fruges coxisse perhibetur. Unde
et nomine eius panis est appellatus.
Ita et illa predicata est que re-
perit et iste laudatus est qui decenter
edenda humanis usibus applicavit.
Atque ideo cognoscentes industriam
tuam que semper est amica sapientie per-
fectuam annone per illam indictionem nostra
tibi electione deferimus. Considera-
mur quod non licet aliquid furari de po-
pulo. Nam quod in civilis gazophylacio co-
mittitur silencio non celatur. Resistit
plebs tacere quam mentitur et hoc loquitur
quod a nemine perpetratur. Infraudu-
lentis distingwe panis pondera
et quasi examinator intende soli-
citus auro pensetur. Unde a quibus
vivitur. Certa gratior nobis est
leticia faucibus populi romani quam
copia preciosissimi metalli contine
tur quod loquimini quod habes melius quod
optes quam illius populi gratiam querere
quam nos semper constat optare

Formula comitis archiatorum de virtute medicine

Inter vetustissimas
artes quas ad suble-
vandam humane fragi-
litatis indigentiam
divina munera tri-
buerunt nullam profecto
video aliquid simile tibi quod pro
amplitudinis medicina conferre.
Ipsa enim morbo periclitantibus
maxima gratia semper assistit. Ipsa
contra dolores et contra imbecillitatem cor-
poris pugnat, et ibi nos mitius sublevat
ubi nulle divitie nulla pro dignitas
subveniunt. Causarum patroni patrona-
tus habentur cum negotia defendu-
nt, sed medicus certe gloriosius
est corpus quod morte videbatur
interire, et salutem periclitanti re-
ddere. De qua tractatus fuit asperitas
ars que in homine plus invenit
quam ipse in se cognoscit, periclitantia
confirmat et cognoscit, quassata
corroborat, et fatigatos pristine va-
letudini non reddit, quod si eger
prius debilitate turbatur, amplius
intelligere quam videre pro credes
lectionem quam oculis, ut ab ignora-
tibus pene prodigium videatur putare
quod vix colligitur. Huic periculi
decessit indite nomine humanarum rerum
preter solitum, et tamen earundem in-
cupitates recipiat terminum. Hec
non medicina [illegible] formatum habeat
itaque prestabile quibus male committitur
prosperitatem conservat, si non eadem
ratione, qui corpora suscipiunt huma-
na salute. Quod alias prudentiori
allegem, non quod a casu quibus fuit
divitiis, aliorum periculis potius
proponimus, si vestris voluntatibus
subiaceremus. Unde si edificatoria sunt

maior quia absolutum nimium est homini
salus, temporibus quoque variis humo-
ribus constans, ubi quesitum huius quo-
tiens ad infirmitatem proximus corpus
adducit. Hinc est quod sicut vera aptis
valetudo prospera creatur sic venenum
est quod incompetenter accipitur. Habeat
itaque medici per mollimitatem enim
introductum magisterium. Vacent
et libris Ypogenis (?) doctam an-
tiquis, nullo usque assidue legit
quam qui de humana salute tracta-
vit. Deponite medicus artifices
noxias egestatum contentionis
ut cum vobis non vere credere ma-
ta via morte videamus dissi-
pare, neque quod sine invidia
interrogare possitis. Animis quidam
consilium querit, cum ille magis
studiosiorum cognoscitur et cautior fie-
ri. Inter interrogationem nostram [illegible]
nus quippe artis quemque indiciis
vel initiis quedam sacerdotii genera
sacramenta vobis conservat doctoribus
cum vivus proximus odisse neces-
se et amare pietate. Sic vo-
bis liberi non est proprie derelinquere
quibus ante monita secreta maiis
imposita obligatur. Sed eo diligentius
requirite que inter sanitatis
corroborare imbecilles, nec in studio
medici egrotantis lapsum contrarium
homicidii crimen est in hominis sa-
lute peccare. Sed credimus iam
ista sufficere, quando eo perficimus
qui vos debet admonere. Magis
a prima tempore committere desperatos
honore decorari, ut necessarium
integras habeatis opiniones, et ad

tua redderet indicia quam se ambitu
nimie contentionis opprimunt. Esto
arbiter artis egregie eorumque distin-
gue conflictus quos iudicare sole-
bat sola affectio. Tu in ipsis egros
tuos si contentiones eorum noxias pro-
dunt abscidas. Magnum munus
est subditos esse prudentes et
inter illos honorabilem fieri, quos
venerantur ceteri. Visitacio tua sospi-
tas sit egrotancium, refectio debilium,
spes certa fessorum. Requirant rudes ex-
cessus visitare egrotantes si dolor ces-
saverit si sompnus affuerit, de suo vero
languore te egrotus interroget, audi-
at ergo a te verius quod ipse patitur.
Habes et vos certe verissimos testes
quos interrogare possis perito esse
artificio venarum pulsus enunciat
que intus natura patiatur. Afferuntur
etiam oculis urine, ut facilius sit vo-
cem clamantis non advertere quam non ad-
stringendi sic sentire. Indulge te go-
mis palacia, habeto fiduciam ingredien-
di, quem magis solent precijs comparare,
nam licet alij subiecto iure serviant,
tu rerum dominum studio prestanti obser-
vas. Prestas ei tibi nos fatigare
ieiunijs, prestas contra quam nostra
sentire desiderium, et in locum beneficii
dictatis que nos ad gaudia salutis
pertineat. Habeto denique nec licenciam
tibi esse cognoscis, qualem nos ego
vix habeamus in ceteris.

Formula Consularitatis

Quamuis dignitate
tua a consulibus de-
scendere nominis ipsius
videatur testimonia
declarare, tamen etiam in-
signia tanta temperat ut nunquam possit
ambigere te de eius lampadis claritate
lucere. Veheris enim et fascibus quos
illi genio dicavit antiquitas, tantis
videntur fascibus deputata, ut intus-
dici concessa paucis utique possit
admonere provincias. Et quale tibi de-
esse quod tutulis inditas procedere ornare
velit quietis regnandum generata papa
permittit obsequium, ut non solum sum-mi
iudicij sed etiam diversorum eminencia simula-
ta oraculis. Magne temporis in-
venta de nomine consulis permittere
clementissimo, et de principio magne
metuendo. Tu aliquando adhuc provin-
tie ornatus per ... decoratis cete-
rorum subvectione tam per se, ut nullus alter
indicijs. Per te ... ras magnas
vites te gerere professe dignitatis.
Considera magnum esse quod suscipis
et dilectione eminentissima vincis semper
tui auctore multo et confitendo lauda-
te age ne vilis cupiditatibus
acquiescis ut si dare non sufficis, certe
mandari te velle festines. Pro nimio
enim habet donati da quo pro dici
abstineas est inguitur alienum. Recte
fidelissime grex est vicinus studio
fuit et certe vocabulum exiguitatis
Rogat ad laudem tuos animos quod
vocaris, non te privato impares sed
inter ... si prosperissime ambitus dicta-
taveris. Et inde ... nepotis ...
te vicina unanima suspicare plenam ...
... est ... de moribus consulatus
... ... veteres
... nova imposuit ...
te magne presulem primus
mittere consularem Campania

iam publica largire instruam te sol-
tiore parte mutare spuales que nomi(n)s
provincie contingit petimus per indi-
ctionem indicoque meorum talenta non per
non habet qui iniustus est. Vo paucitas
largitas consilium maior erat et boni
pauperes dimittas suas. Illud ergo
a te queritur quod in pectore humano
nascitur non quod terre visceribus continetur
quanto magis triumphat de animi
thezauro vendicamus nascitur penitudo
quia nec effusis tenuis eum plura
contendis quinymo locupletior redderis
quando te bona conscientia fecisse co-
gnoscis. Maior opinio tue laude
crevit per illam indictionem provincia
consolatione tue semper age dignitate
ut tibi non sit acceptum quod probatur
legibus inimicum. Illa magis dilige
que equitati tue concedantur. Nomen
tuum actionibus probatur consule sepius
et tue vel ducere consiliare sed
ut animam celsam modestam presentem
stude iustitie, pecunias non querere
a cognoscis vel copiosa munera
provenit. Hec enim condicio humanis
actibus divina posuit ut ille magis
possit ditescere qui extra turpia
nescit optare. Cognovites accipiunt
qui bene agunt quia necesse est ut
divini patiantur malos ambitio conte-
mpnitur. Superno munere plus donetur.

Sex: Lectoribus provincie de vet-
toribus et terrore malorum

... minimo ... inde decret
antiquitas indictionem ad
provinciam mitti nec
possit ad nos ve-
niendo mediocritas
ingravari. Primo enim rationem non

ferret audaciam, si longe posita
cognosceret disciplinam absolute
potest vis premissa grassari si co-
quenus tardius meum audiri bez
quanto melius in ipsum timabilis adire
molliata cupiunt quod inducta crimina
vindicare. In compendium mittimus
mala, si pacta faciat esse indi-
tia. Primus enim audeat peccare
quem super civibus suis districtum
cognovit imminere. Et ideo te illi
provincie rectorem per illam indictionem
nostra mittit electio, ut venera-
biliter corrigere mitaris quas tibi esse
commissas cognoscis. Clamidis tue
predicatio mutuum alia clamorem congrede
quos sciamus non manibus positos
nisi tu publicum principale per-
pendas in te ... te rigore sit
precipere admoneas. Beatius veste
preciosa induens, qua filio suo sanxit
venimus ducatus promisse. Vt omnis
pulcritudo intueri singularis ornatus filio
resplendet. Respice quod dedimus leges
et ad mensuram potestatis te contende tibi
fiscalium tributorum credita monstrare
de actio. Restat esse tue fideli co-
missio principi vindicare, quod inge-
nium probatur emergere. In eas
senatores vide ... in bello an-
dire. Et in prefectis militiis cum
regis tui consilia vindicare. Crudelitatem
iustissime probatur insertam vetus no-
vare provincialibus antestari. Ad
de te existimatum sit data adulti ... ni
tot nobiles videntur posuisse pe-
poni cadat ex a principe stat
vetari ut nobilitate precios nomi-
na tollerent a civium utilitate. Cogita
tantorum hominum tibi concessas esse fortunas

conscientia exhibet meditationis tuae morem
certo in te continens, ut possis
esse in alios iudex. Prima aequitas
est a se praesules inchoare, ut debe-
ant cum fiducia metuere, quod nequeunt
praecepta respicere vetitas cum in se currat:
pars timet reos, quas sibi cognito:
re respondet. Quomodo agentes mala
ipsi de bonis moribus sit non comminat
aspectus suos actus nullius dampnat
in altero, quia non est humani ani-
mi, ut hic mittatur potius vindicare
quod se cognovit admisisse. O quale
est liberos tribunalibus insidere non ce-
dere adiuvando res suo ne incipiat pariter
fieri qui redemit. Transeat districtio
Transeat continentiae non audiat vota
dum ut regendo possit satis far-
ciendae cavari iudices nescivit qui-
to delinquere nec tibi vendere aliqua
cuncta sua fatentur esse pretia. Una:
hoc esto sollicitus, ut bonae actio-
nis tuae laudes potius audiamus a nobis
consilium operis quod remittis, ita
tamen de remuneratione tua cogitamus
quantum te pervenias non quaesisse co-
gnoscimus

Formula comitivae Syracusanae

Regalis est prudentiae
tales personas mediocriter
eligere, ut ad comi-
tatum necessitatem
habeat remedii quaerendi
in longinquis regionibus constitutus
immorari. Necnon cum talem negotium
est Siculi ex utriusque parte pati
possit compensas eius commodius sit
causa per se aliquid pro talia di-
spendia conquaesisse. Hoc enim quidam
de Sicilia volumus venire sed laudes

Prima gravatur apud nos actio pro-
se causam tam longinquis petitorem po-
tuit attingere, quoniam cum dolor esse
non creditur, ubi tanti laboris taedia sus-
cipiuntur. Et ideo maior tua illa quae
tractanda sunt, unde invidia plus
timetur. Quamvis pro meditatione illa comi-
tivam tibi Syracusanae civitatis gratia di-
gnitate concedimus, ut omnia sic
agere intendas quemadmodum nos tibi
praesumpsisse cognoscis, decernimus vota
cunctorum sentimus, inde aut ultra
requirimus, unde ad nos difficile ve-
nire possit sentimus. Habes quae te
decorare debeant, si tu tibi defe-
cerit, consilia varius meritorum tibi com-
mendat. Sint compensi. Reddatur inter
arma geminatus et possessio tua pro-
tectualis ornatus est. Exercitu vi-
tuis parato nec tutela belli sublimis
et armorum pompa decorabis. Com-
mittimus tibi cunctos cogitata disciplina
non permittas milites possessoribus esse
insolentes. Annonas suas sub moderatione
percipiant, causae non misceantur contraversiis
praesentem ante se cognoscat effectum
qui gloriatur se armatum. Privilegia
dignitatis tuae ut volumus nimium ut
inveniri accedi sufficiat tibi grave
quantum decessor tuus constituit ratio-
nabiliter effecisse.

Formula comitivae de Rectore

Inter cetera vetustatis
inventa et ordinata
rerum dispensanda pre-
conia, et cunctis
laudibus meretur efferri
quod diversis civitatibus decora fa-
cies apud administrationibus videtur
ornari, ut et conventus nobilium

accessione celebri colligatur et causidicis vocibus iniectis disceptationum sonant. Unde nos quoque non minus gloriam nostram cognoscimus qui festa veterum annuis sollemnitatibus innovamus. Nam quod proceres invenerunt, si nos simili ingenio custodimus. Decernuntur a nobis dignitates venientes quae a se iura dicunt, ut in orbe nostri parte reperiatur custodita iustitia. Ideo enim tot emolumentorum commoda ferimus ut serenitate provincialium colligamus maiestatis nostrae cunctos quietos esse, quia non possumus aliter imperare, nisi custodita non contigerint aliquis accusatoribus procedisse. Proinde ad comitivam Neapolitanam per illam indictionem libenter advenimus, ut civilia negotia aequus terminator examines, tuamque famam tuam recta maturitate custodias, quia tu te illi [illegible] in levi culpa facile duplicem cognoscis. Urbs ornata multitudine civium habundans marinis terrenisque deliciis ut dulcissimam vitam te invenisse iudices si nullis amaritudinibus misceatis. Praetoria tua officia replent militiam, turba similis custodit. Considerabis gemmatum tribunal, sed tot testes pateris, quot te turbas conspicere cognoscis. Proinde cautius usque ad praefinitum tempus data iussione custodis. Nec voluntati parere proxima commercia provincias amicabiliter de proprio suo, et grave lucrum consulit [illegible] avidus mercator acquirit. Sed inter haec praeclara fastigia dispendium esse iudicare decet quando se non potest occultare qui inter frequentes populos cognoscitur. Curare conspectum tuum certe servimus civitati dum per

[ter]ra sit populus quod a iudice tuo: rigor actitari habet vetera sua honorum frequentia, si loquantur adversa. Et de iudice iudicium esse creditur quod a multis a superioribus personatur. Quod enim melius quam illum favorem gloriosum expetere, cui cognosceris parere: quale est hominum favor multorum. Et illas voces accipe quas et clementes domini dilectant audire nobis per frequentiam vestram, cum sic agere constat, ut sua principes deceat augere.

Formula honoratis possessoribus

Tributa quidem nobis annua devotione persolvitis, sed nos maiore vicissitudine decora vobis reddimus dignitates, ut et vos ab incursione civitatem defendatis, qui iniustis actionibus abstinemus. Agite nunc quiescentem vitam quietis, servare curate, si nesciatis incommodum. Degite moribus compositis, vivatis legibus feriatis. Quod opus est cuiquam facere, unde peccatis possit incurrere. Vivatis modeste inter vos causas et non inveniat pacatos mores [illegible] comprobet, quod rationabiles vos esse cognoscitis. Tempore iudicis recte bonis moribus aestimatur ut nemo se tangi sentiat, nisi quem pravitas depravata accusatoris arguerit. Per illam igitur indictionem nos comitivam Neapolitanae civitatis per illam indictionem dedisse declaramus, ut vestram gubernationem laudabiliter alleviet, mereatur de vestro iudicio dignitate, cui vos convenit obedire prudenter, quia utrumque laudabile est ut boni sequentes iudices benignum faciant

et maxime quia modo gloriosissimi princ.
equalibus racionem comprobat
Formula de comite primicerii militum
amicos apparationis
[illegible] iudices
suos [illegible]
adimit et militia
[illegible] Sed nos qui
tardi [illegible] sunt universos
ordines continue [illegible]
comitiam Neapolitanam [illegible]
[illegible] ut [illegible]
ua successione [illegible] :
[illegible] pandat [illegible]
qui [illegible] potestate competit
[illegible] non [illegible]
[illegible] comoda [illegible]
et nos parere debeat [illegible]
regulam custodire

Formula comitive provincie
Formula presidatus
Formula comitive Gothorum per sin-
gulas provincias
Formula ducatus Recie
Formula cure pallatii
Formula comitive formarum
Formula prefecti vigilum
Formula vigilum prefecti
Formula comitive portus
Formula tribuni voluptatum
Formula defensoris cuiuslibet civitatis
Formula curatoris civitatis
Formula comitive Ravenatis
Formula ad prefectum urbis de ar-
chitecto faciendo
Formula de comite insule Curitane et
Celsine
Formula de [illegible] prepositi
Formula de armis facta

Formula ad principem de armis
Formula binorum et ternorum qui per
indictiones agant
Formula commonitorii scriniariis
Formula vicarii portus
Formula ad commeatus totius provincie
Formula comitive diversarum civitatum
Formula diversarum possessionum
Formula principis militum comitibus singulis
Formula de custodiendo [illegible]
Formula tribunatus provinciarum
Formula principatus urbis Rome
Formula qua moneta committitur
Formula legatorum gentium
Formula qua principes [illegible]
Formula tractoria
Formula comitivalis
Formula spectabilitatis
Formula clarissimatus
Formula tuitionis
Formula de matrimonio confirmando et
liberis legitimis faciendis
Formula de etate venie
Formula dicti ad questorem ut re-
spondere debeat [illegible]
Formula probationis cartariorum
Formula de competitoribus
Formula qua census relevetur ei
qui unam tantum possidet [illegible]
Formula qua consobrina legitima fiat
Formula ad propositum sub decreto
curiali predia vendat
Sequitur primo titulo
Formula comitive primatus ci-
vitatis et terre maiores

Quamvis omnium dignitatum officia a iure sequestrentur armata et tamen illis velut videantur indu-ti qui disci-plinam publicam docentur operari. Quanta est dignitas a terroribus ornari, quae gladio bellico rebus etiam pacatis accingitur. Vide quo indicio fruaris: credidit quando eius vigore fascium videamus esse traditum. Tibi autem ab ipsis legibus ferrum constat esse porrectum. Rem quietam animo pa-cato dederunt, ut et nocentes nimium metuerent, et boni de optata securitate gauderent. Alioquin culpare possemus si temperata animo non fecisses. Sed cum impugnas te ad modestiae cle-mentiam, criminosus facile non grassetur. Tenetur vel solus quod dic et probatum est ... primum remedium datum tibi est salute melior, arma ista non sunt ad furorem sed ad ostentationem mu-nita, et contra noxios instituta, ut plus terrore corrigant quam poena con-summant. Nam terrorem fecit sanctio, re-cognoscat qui ad tenera verba ti-midus audacia. Nimius est pavor iste non bellicus, qui tamen sic facies esse gloriosum, si certe non probare concessa taliter est et ferrum militibus mi-nistrando. Blandimentis congrega-torum, quos lenitas animi suscipit, nudia ... Inclitator esse decet qui iudicas de salute, alia siquidem per correctionem de vita transactum non patitur commutari. Sequitur tua arbitra-tus, timeat fures praesidis tanto-que abhorreat. Innocentia tua experiatur tota, dum sibi auxilia venisse credit, qui legum disciplina sustinetur. Nemo redemptionibus tuam velle affectat. Ab eadem his contemptus vel aurum suscipe. Ante te merito contendat, si a vili animo cupiditate recesseris. Eunotata ex indiciis nostra committit tibi in ista provincia nomine dignitatem, ut ad cunctos tuos provinciales, non exactionem, sed tumultum sedaturus praeceptis, nec cuiquam presumas facere nisi quod sum-mo possis legibus vindicare. Ipsa est enim ista administratio, quae de sine potestate descendit, ut tunc probetur fuisse iustus, quando ei quae malit obire possit, inimicus sit. Cum speres vitam velud fastidita de-seritur, vita si cum provincia admi-nistrationibus praedecessorum honores vos amplectuntur ... leges inito consilium. Unde id pene videre debuimus, quia vobis a tanta auctoritate vestro nostri fuisse promissum.

Formula praesidatus occasio-nis et instructio iudicis

Prudentium animus mode-rator antistitatis provinciarum dignitates successionem annua reparari ut ne diuturna potestate vergat in-solescere, et meliorum provectus gaudia repe-riret. Sufficit enim a moribus discessisse laudatum, quam terra potestate provectus quaeritur culpare obviam non vitantem. Tanta enim res in dignitate stabilire mutabilis est, dum securius et ... sunt qui a fascibus suis re-cedere discedunt. Tamquam enim viris et ad declinanda commissa bona sufficit, et facilius se ab errore

custodit. Sic in uno proposito administrationis
unius anni spatium velut cum multis
temporibus augetur, quod non facile damus:
ut tempus, quos instantes esse sentimus.
Ideo constantiae tuae moribus invitati
tibi per illam indictionem praesidatum
in illa provincia propitia divinitate
committimus, ut sic te agas, quem-
admodum nostros possessores gravari
in tributis videris noluisse. De-
testor bona quae sequuntur a vitiorum
simulatione diffugere, non putetur quod
consuetudo probabilis, tamen te alienus
error desidere non sequatur pravae
subl[a]tae culpae, quam sequitur accusatio,
sed id melius eligitur unde praeclara
opinio sub administratione laudatur.
Respice quibus sit provincia plena
nobilibus praeclaris, qui et tunc de te
loqui desinunt et desiderant praesumat,
quod nulla pars est et qualitate
famae suae, de ore omnium possit
auferre. Sumus autem qui semper opi-
nionem laudabilem consueverimus et
famam provinciae, et ibi invenit
praeclarissimam laudem ubi non imparat
potestate. Additur quod te inremuneratum
non relinquimus, quae coniuges praeter
audias bonorum virtutem, et principis
meritis affectum, voluntate regum
in legibus ..., illius obtemperata
et nostra cognoscere implere
mandata.

Formula Gothorum per singulas provincias

Cum deo iuvante sci-
amus Gothos
vobiscum habitare
permixtos, ne
qua inter con-
sortes ut assolet indisciplinata
nasceretur, necessarium duximus illum
sublimem virum bonis nobis moribus
actenus comprobatum ad vos comitem
destinare, qui secundum edicta nostra
inter duos Gothos litem debeat
amputare. Si quod autem inter Gothum
et Romanum natum fuerit fortasse
negotium, adhibito sibi prudente Roma-
no, certamen possit aequabili ratione
distinguere. Inter duos autem Ro-
manos Romani audiant quos per
provincias dirigimus cognitores, ut
unicuique sua iura serventur et sub
diversitate iudicum universos una
iustitia complectatur. Sic pace communi
utraeque nationes dulci otio divinitate
propitia perfruantur. Scitote autem unam
nobis esse in omnes aequaliter
caritatem, sed ille se amplius
animo nostro commendare poterit qui
leges moderata voluntate dilexerit.
Non amamus aliquid incivile: scelestam
superbiam cum suis detestamur aucto-
ribus: violentos nostra pietas exe-
cratur. In causis possint iura, non bra-
chia. Nam cur eligant quaerere vio-
lenta, qui praesentia probantur iudicia?
Ideo enim emolumenta iudicibus damus,
ideo tot officia diversis largitionibus
sustinemus, ut inter vos non sinamus
crescere, quod possit ad odium pertinere.
Unum vos amplectatur vivendi vo-
tum, quibus unum constat esse imperium.
Audiat uterque populus quod amamus.
Romani vobis sicut sunt possessionibus
vicini, ita sint et caritate co-
niuncti. Vos autem et magno stu-
dio Gothos debetis diligere, qui
et vos in pace manentibus
populos faciunt. Et universam
rempublicam per bella defendunt.
Itaque destinato a nobis iudici

vos querimus obedire ut quidquid
consuetudine legibus censuerit me-
de omnibus impleatis, Quatenus et
nostro imperio et vestre utilitati satis-
fecisse videamini

For: Ducatus Retiarum

Quamvis spectabilitatis et ce-
terarum honores unum nomen
consistere, Nec in se aliquid
aliud in tempus soleat an fere, tamen
pro qualitate prouincia, multum
eis creditum videtur, quibus confinales
populi deputantur, quia non est tale paca-
tis regionibus ius dicere quale
suspectis gentibus assidere, Ubi non
tantum vicia quantum bella suspecta sunt,
Nec solum vox preconis insonat, sed
tubarum strepitus frequenter insultat.
Retiarum namque munimina sunt Italie et
claustra provincie, que sic appellata
fore non immerito iudicamus, cum
contra feras et agrestissimas gentes
velut quedam plagarum obstacula
disponuntur. Ibi enim impetus gentilis
excipitur, et transmissis iaculis sauciatur
furibunda presumptio. Sic gentilis
impetus vestra venatio est, et ludo
geritis, quod vos assidue feliciter egisse
sentitis. Proinde validum te ingenio
ac viribus audientes per illam in-
dictionem ducatum tibi credimus Retiarum,
ut milites et in pace regas, et cum
eis fines nostros sollempni alacritate
circueas, quia non parvam rem tibi respicis
fuisse commissam, quando tranquillitas regni
nostri creditur tua sollicitudine
custodiri. Ita tamen ut milites tibi
commissi vivant cum provincialibus iure
civili, nec insolescat animus qui se
sentit armatum, quia clipeus ille exer-
citus nostri quietem debet prestare Ro-
manis, quos ideo appositos constat,
ut intus vita felicius secura libe-
re carpatur. Quapropter responde nostro
iudicio fide nobis et industria placi-
turus, ut nec gentiles sine discussi-
one suscipias, nec nostros ad gentes
sub incuriositate transmittas. Ad
necessitatem siquidem rarius venitur ar-
morum, ubi suspecta surreptio cu-
stodiri posse sentitur. Privilegia vero
dignitatis tue nostris tibi iussionibus
vindicabis.

Formula cure pallacij

Aula nostra sicut agnoscitur
peritis dispositoribus instituta,
Ita doctorum in ea diligens
debet esse cautela. Nam pulcri-
tudo illa mirabilis, si sepe non
reflatur, senectute obrepente su-
bito viciatur. Hec enim sunt oblecta-
menta potencie, imperii decora fa-
cies, testimonium preconiale regnorum.
Hec legatis sub admiratione monstratur.
Et prima fronte talis dominus esse
creditur, quale eius habitaculum cum
probatur. Et ideo magna voluptas
est prudentissime menti pulcherrima
in habitatione gaudere, et inter
publicas curas animum fessum refi-
cere dulcedine fabricarum. Quas primos
sic ciclopes dicunt ad auctorum
modum amplissimas in Sicilias con-
didisse, postquam in cavernis montium
Polifemus ab Ulixe singularis oculi
lugendam perculerat orbitatem.
Inde ad Italiam fabricandi peritia le-
gitur fuisse translata, ut quod talibus
ac tantis institutoribus inventum
est, emulatrix posteritas in suum co-
modum custodiret. Hinc est quod specta-
bilitati tue ab illa indictione
curam pallacij nostri suscipere cen-
semus, ut antiqua in nitorem pristi-
num contineas, et nova simili anti-
quitate producas. Nam sicut decorum
corporis uno convenit colore vestiri,
Ita nitor pallacii sic debet per omni-
a ipsa membra diffundi. Ad que sic
potes ydoneus inveniri, si fi-
quitur geometria leges Eucli-
dis, si formati eius mirabili
varietate sic descripta intueme-
tis contemplari condideris,
Ut in hora commonito eius tibi
famuletur copiosa noticia Archi-
medes suptilissimus exquisitor
ac Metrobius tibi semper existat,
Ut ad nova reddaris peritissimus,
qui libris probaris veterum erudi-
tus. Non enim cura tua minima de-
legatur, quando animum nostrum fabricandi
studio cupidissimum artis tue
iussionis probaris explere.

Nam si tibi aut civitatem construere aut castellorum fundare volumus novitatem, vel si construendi nobis pretorii amenitas blandiatur, te ordinante ad oculos perducitur quod nobis cogitationibus invenitur. Decorum magisterium, preclarum omnino studium, relictum longis etatibus mittere. Unde te debebit posteritas admirata laudare. Quicquid enim aut instructio pictura aut sculpta marmorum aut aes fusum aut camerarum rotatio aut gypso plastes aut musivaria ignorat, te prudentem interrogat. Et tu magister ille fabrice exercitus, artium regerit iudicium, ne possit aliquid esse confusum. Vide ergo quanta debet nosse qui possit tantos instruere, recepturus certe bone dispositionis tue uberrimum fructum, ad te de illorum labore laudes, si ab eis diligenter facta monstraveris. Unde propter quicquid ad te pertinet ita decenter, ita firmiter volumus explicari, ut ab opere veterum sola distet novitas fabricarum. Sed hec possibilia facis si donativa nulla cupiditate sumpseris. Efficacius enim imperat artifici qui cum eo pretium non partitur. Quod de scandalo manus lacta attendunt ingenia. Cum qui de victu non cogitat, efficit iussa festinat. Illud quoque considera, quo fructificationem tractetis, ut aurea virga decoratus inter obsequia numerosa ante pedes regios primus videaris incedere, ut ipso testimonio vicinitatis nostre agnoscamur tibi nostra palatia commisisse.

Formula comitive formarum de formis et aquis urbis

Dum cunctis Romulee fabrice collate sibi ubique pont papue cerni, quid totum usque ad admirationem nostri exhaustum, quod ibi cernitur esse formatum. Quis esse tam arbitrium in eo quod utilitas et necessaria consistat, et quod pulchritudinis tamen causa commendat. Traianum forum vel sola assiduitate videre miraculum est; Capitolia celsa conscendere hoc est humana ingenia superata vidisse. Sed numquid per ea vivitur, aut corporis salus aliqua inde delectatione recreatur? In formis autem Romanis utrumque precipuum est, ut fabrica sit mirabilis et aquarum salubritas singularis. Quanta enim illic flumina quasi constructis montibus perducuntur? Naturales credas alveos soliditate saxorum, quibus tantus impetus fluminis tot seculis firmiter potuit sustineri. Cavati montes plerumque qui sorbuerunt meatus torrentium. Et opus illud veterum non defecerit, si industria suffragante servatur. Respiciamus etiam aquarum copia quantum Romanis menibus prestat ornatum. Nam thermarum illa pulchritudo quid esset, si dulcissimas quas equora non haberent? Decurrit aqua Virgo sub delectatione purissima, que ideo sic appellata creditur quod nullis sordibus polluatur. Nam cum alie pluviarum nimietate terrena commixtione violentur, hoc aerem serenum purissime labens unda mentitur. Quis possit illa sermonibus idoneis explicare? Claudiam per tanta fastigii molem Aventini cacumine esse perductam, ut cum ibi exrigat, videatur alto lapsa decidere, cacumen id excelsum quasi imam vallem rigare videatur. Egiptiorum Nilus certis temporibus crescens per campos iacentes superducto diluvio aere sereno turbulentus estuat. At quanto pulchrius est Claudiam Romanam per tot siccitates montium suavitate lavacra ac domibus liquores purissimos fistularum uberibus emisisse? Et ita equaliter fluere ut numquam se possit desiderata subducere. Ille cum [illegible] recedit

linquitur cum dum venit imperata dilu-
vium. Amnis iste famosus miraculi
urbis vere fluminibus non estimatur
superatus, quia ille incolas sinuosus
aut veniendo terret aut receden-
do destituit. Verum hoc non sup-
plevit commendationem commemora-
re narravimus, ut possis ad nec-
tere qua arte diligentia perquiratur
cum pulchritudo tanta committitur.
Quapropter te per indictionem illam
comitivam tibi formarum sub ma-
gna deliberatione credidimus, ut
supremo desiderio meritis efficere
quod tantis artibus rebus respicis
expedire. Supprimis noxias ar-
bores que inserunt fabricarum
ruinas. Dum sunt quidem minime
importabiles crescentes efficiuntur
radicitusque amputandi. Quia mina ul-
lesio removetur, cuius origo non
tollitur. Si quid autem constructione se-
nio fuerit demolitum pervigili ce-
leritate reparetur, ne crescente de-
fectu augeatur nobis causa dis-
pendii ductusque sententia tua
cum involutionis eius si illa
sodalitas tantum quam apud nos
professus, quantum te illis studuisse pro-
baveris. Constat ergo pecunia fidis-
que tua, ut et destinato fab-
rice illibata permaneat et qua
distribuendo inita se custodiunt
venalitate subducat. Form-
ula prefecti vigilum de
furibus capiendis

Quamvis nomen tuum ad ci-
vitatis te vigilias debe-
at excitare, ut possis im-
plere quod diceris, tamen providentie
plena cautela non deserit, quando
eos quos ad agendum delegimus
ad pendium quoque suaviter in-
vitemus. Quamvis et tibi pulchre
quam in illa urbe operam ora-
ter impendere diligentie tue,
ubi leges testes videntur assistere
cautela. Quid tua mox ut
habita fuerit per patrocinium et

consultum hora discurrit. Vix te
contingit aliquid feliciter facere
et audis preces tuas ad maiores
laudare. Quid dicere dignitatem
regis et in summa opinione
versaris? Custos romane tum
diceris, quam eam ab intestino
hoste defendis. Quapropter per illa
fures esto solicitus, quos et si
leges puniunt, tunc perapuerit
tu eos in agendum ...
tulerit quamvis raptores sunt
detestabiles fures tamen longe
deteriores existunt. Quamobrem
subdimus dignitati. Ut ergo
per indictionem illam prefecture vi-
gilum potestate, quam vis penarum
adeptus est, non potestas. Nam
lex a quo voluit malos capi
ipsum censuit plus timere. Eius
ergo severitas seporatum,
nunimine domorum tutela clau-
strorum discussor observus,
arbiter silenciosus. Cui fallere
insidiantes fas erit decipere.
Alia tua actus venatio nocturna
est, qui miro modo si non cernitur
tunc tenetur, sunt tamen magis insu-
eribus facies. Dum illos tendere-
nt incertis quos hominibus
illudere posse cognoscis pre-
stigii genus est quod agis ut
latronum versutias mutare
possis. Facilius cum existimas
sepingis cuncta comprehendi
posse quam raptoribus fugaci
experientia reperire. Ille
tam suspectus ad omnia, instabit
ad ventura trepidus ad insidias
erit quemadmodum potest capi, qui
more veneni nullo situ nosatur
contineri. Vigilia semper sit ad
noctiumbus omnibus. Nox tibi
pandat aspectus et sicut te
rapiunt molestius tibinum ita
ut tu possis invenire per omnia

Estomur ad in iucta (?) plicitas venalitas et non admittat, quod convenit industria. Nam licet hoc sub profunda caligine videantur [illegible], nullus tamen actus est qui possit abscondi. Privilegia quoque tua ut officii deputati ex nostra tibi auctoritate rationabiliter vendicabis, quia necesse est in tam magna civitate per diversos iudices agi quod ab uno non potest explicari.

Fformula de custodia civitatum

Vanum est dignitatem magistri nomine prima fronte decoraveris, quia non potuit antiquorum prudentia summa unicuique sub appellatione conferre, ne splendorem quem summis dabat aliqua vilitate pollueret. Tamen hinc intelligitur quod sentire maiorum potuisset auctoritas, ex (?) praefectis vigilum nominibus aptare voluerit, qui generali quieti destinavit. Tibi cum fortunarum securitas civium ornatus, utilitas omnis commissa est, scilicet ut contra domesticos grassatores bellum pacatum gereres, si quem civium laedendum esse sentires. Custodis fortunas omnium, securus summus te vigilante carpitur et molestia nulla sentitur. In pace potius summis de nocturno fure victorias, et tuis laudibus mane defensa civitas laetatur, quae dum captus respiciat, tunc se occulto hoste caruisse cognoscit. Nocturnus (?) diei triumphas si bene vigilas, et nunc rara sit gloria bellandi certamine (?), tu ingenti (?) latronibus famulatur in venis (?) ducatu nimia civium astutia suspectus assumentes praedones inquirere, quos non valet nimirum domini invenire. Et duplicata ratione beneficiis aut fortuna furta prohibes aut admissa concludis. Non ne ista est ineffabilis quaedam gloria civibus unum hoc in se suscipere quod videtur omnibus expedire. Merito tibi gloriosum nomen praefecti prudens antiquitas deputavit, quia istud facere non poterat nisi qui concives suos commode plus amabat. Officium quoque tuum non constat immune subsecutum (?), quia et ipsis moenia intra delecta sunt qui primum securitati militare noscuntur. Quare cum ita sit, praefecturam vigilum per illam indictionem de laudata tua opinione concedimus, ita ut et curas huius dignitatis et privilegia et tua potentia moderatius exequaris. Et quamvis non odiosum furum sit finalis per severitatem assensus, tamen quia de effusione humani sanguinis agitur, rationabiliter aut indelibatum iubemus animi modestiam sequere, qui temporis audacia continentiam diligere. Qui furta sua dempnas (?) detesta producti audiant aliquo pro salute dictanti. Cum quietus non desinit inimici non putatur. Convictis vero atque confessis quae sint decreta serviant, qui eadem crudelem nunc efficiat qui servit leges.

Fformula comitive portus

Chariosa (?) magis quam laboriosa militia est in portu romano comitivam gerere dignitatis (scilicet civium

copiosus navium prospectatur adventus illic velificerum mare peregrinos perducit cum diversa provinciarum merces transmittit. Et inter tot spectacula dulcius reis commodum tuum est. Venientes enim aspice peculium hiis primum suavibus romane delicie senciunt et undis tiberinis qui palucium vadunt que ad romeam civitatem ascendunt. Bene in porta dignitas que copiam videtur ornare romanis. Nam quid elegancius potest agi quam ut unus probatus populus saciari. Immo in porta maior et exquisita prudencia ut quia longius a litore roma videbatur posita inde magis esse inciperet ubi decorum ingressum navium possideret. Duo quippe meatus alvei tiberini decorant ornatissimam civitatem. Et eam tamquam duo luminaria susceperunt ne vacaret agra quod tante urbi ministrat expensas. Summa ergo res tibi committitur si moderate peragitur. In copiam (?) sior (?) dum ingredientes iniuste tractaveris avara manus portum claudit et cum digitos attrahit navium sic vela contendit. Merito ergo illa mercatores cuncti diffugiunt que sibi dispendiosa esse cognoscunt quia ipsi ad necesse ibi ventus est. Immo decreta presumpcio. Nam placidus mare dampnat qui in das (?) cupiditatis exaggerat. Unusquisque pro solempnitate commonitus afferat voluntarium munus. Exigitur (?) enim ista non debita ex parte accipit. Cui nimium querit et sibi ipse minuit parte munera qui moderatum oblata. Sit tibi ergo cura rapina non solum te abstinere verum etiam prohibere presumencium manus. Non est leve in illa ubertate delinquere quam decet cunctos in desiderium optare. Quod dicta prosecucione (?) illam comitive potius quam honore decoramus ut sicut te dignitatis dulcedo delectat administrat ita tu honori opinionem laudabilem dereliquas.

Formula tribuni voluptatum

Quamvis artes lubrice honestis studiis sint remote et histrionum vita vaga videatur effusa posse licencia tamen moderatrix providit antiquitas ut in totum non efflueret cum et ipsa iudicem non sustineret. Administranda enim est sub quadam disciplina exhibicio voluptatum. teneat scenicos si non verus vel umbratilis ordo iudicii. temperentur legum qualitate negocia quasi honesta imperent inhonestis et quibusdam regulis vivant qui vitam recte conversacionis ignorant. Student enim illi non tantum iocunditati sue quantum aliene leticie et condicione perversa cum dominatum suis corporibus tradunt servire potius animos compulerunt. Dignum fuit ergo moderatorem suscipere qui se nesciunt iudicia (?) moderacione tractare. locus quippe tuus hiis gregibus hominum veluti quidam tutor est positus. Nam sicut illi etates teneras adhibita cautela custodiunt. Sic a te voluptates fundi (?) impensa maturitate regenda sunt. Age bonis institutis

quod in ea prudentia constat in-
venisse maiores, scilicet de-
fensorem. Et si verecundiam
non cohibet, districtio predicta
modificat. Corrigitur spectacula
suis consuetudinibus subordinata,
quia nec illi possunt in ver-
ecundiam, nisi imitati fuerint
aliquam disciplinam. Contra
propter solemnia de voluptatibus
per illam indictionem nostram facit
electio, ut oculis sic agas quod
ad modum tibi ex tota civitate ad
ingas. Ne quod aliquando
constat inventum, tuis temporibus
ad culpas videatur fuisse
conscissum, tua fama diminu-
itur; salva tua opinione
versare. Castitate dilige
continentiam constitue, ut ma-
iori laude dicatur virtutibus
studuit, qui voluptatibus
infestatur. Spectaculis enim
per iudicium administrationem
ad severiorem provenias dignita-
tem. Formula defenso-
ris cuiuslibet civitatis
qualiter debeat se defendere.

Ad quodlibet forum
negotium peragendum talis
eligitur qui consilio et con-
stantia laudetur. Circumspecto constan-
tius esse debes qui suscipis nego-
tia civitatis. Nam si periculum
est unum decipere, quid erit in-
properium tantorum iudiciis extitisse
causa cum iuctorum bene acta nobi-
litat, quod totum bono proposito
agere creditur, qui generalibus
desideriis ad esse sentitur de-
fensore. Te itaque illius civitatis
per indictionem illam et civium tuorum
supplicatione permoti, nostra con-
cedit auctoritas, ut nil venale
inchoare in proposito facias, velis
qui tecum homines mercantur

Commercia civibus rerum temporum qualita-
tem equabili moderatione dispo-
ne. Diffinita sua que iussi eius
quia non est labor vendendi sum-
mas includere. Si precia statuta
castissime custodire, simplices
enim curia boni defensoris offi-
cium. Si cives tuos nec legibus
pacaris opprimi, nec caritate
consumi. Formula curato-
ris civitatis.

Cum annis per se honorabit
se actum, qui in minimis
sollicitudine civitati sue vi-
detur impendere. Et nec suos
magna reverentia perimatur,
qui cives sic amare professus est
ei. In dubitato honore est qui
nostra electione confertur, quia
preditus bonis institutis creditur
cui aliquis auctoritate principis
delegatur. Et ideo ab indictione
illa illius civitatis curam ad te
volumus pertinere, ut laudabiles
ordines curie sapienter gubernes,
moderata precia ab ipsis rerum
merces facias custodire. Non
sint merces in potestate sola ven-
dendium, equalitas grata custo-
diatur in omnibus. Copiosissima
siquidem civium et huic grata
colligitur, si precia sub moderatione
serventur. Itaque ut cum curatoris
imples officium, cui tibi sollicitu-
do fuit de utilitate eiusdem,
consuetudines autem tibi ex
nostra auctoritate defende, quas
in eodem loco tuos constat habuisse
maiores. Formula comitive
romane

Clausis domibus ac mu-
nitis et in securitate ma-
nentibus insidiari solet
nequissimus varius, quanto ma-
gis in romana civitate videtur
alicui qui in platea copiosissima
repperit quod possit auferre.

Iam quid loquar copiosissimum statuarum gregem equorum quoque abundantissimus, tibi fuit cautela servandus, quali et cura videntur affixi. Ubi si esset humanis rebus ulla consideratio, Romanae pulchritudinis non vigiliae, sed sola deberet reverentia custodire. Quid dicamus marmora metallis et arte pretiosa, quae si valet cupida raramanus et quae possit ictibus abstinere. Ubi sunt exposita generales divitiae, quae mundi labores facere potuerunt. Credimus ista esse debere neglegentiae? Quis in causa tua patitur venalis? Quando gravissimum damnum potest fieri in pulchritudine singulari. Proinde te per illam indictionem comitivae Romanae cum privilegiis et iustis commodis suis tibi concedimus dignitatem, ut fideli studio magno quod institutum quaeras improbas manus et insidiantes aut praedatores statuarum aut membrorum ad tuam facias venire notitiam. Et rei veritate discussa, congrua subeant legibus ultione. Crimina iuste tales perferunt quia publicus dolor, qui decorem vetustum foedant detruncatione membrorum. Faciunt quod illa in monimentis publicis, quae debent pati officium tuum et milites consuetos noctibus potius invigilare compelle. In die autem civitas se ipsam custodiat. Vigilans enim studio non indiget alieno, qui se custodit. Sed cum possit praedator facile capi, cum custodes in vicinio subvenire sentiuntur. Statuae non in toto mutae sunt, quando a furibus percussae custodes videntur tinnitibus admonere. Proinde dilectionem tuam devotione cum

Nobili semper, ut cum nimis laboriosos fecerit in iugiter stantes honores postea conservamus.

Formula comitivae Ravennatis.

Si festinanda est dignitas ex labore, si laudabitur sollicitudo actuum publicorum, pretiosam liberalitatis semper praemia confirmationis. Totus tamen studium est crimen sub necessitatibus probatur adimere nostris ordinationibus tarditatem, cum enim nesciat quantam copiam navium levium praevenit, admonitus a dignitatibus palatii nostri. Vix in evectionibus sufficit, et iam ante summa celeritate completur. Nam inter diversos festinationes anxias vix sufficit alter evertere quod te vinacit contingit implere. Negotiatorum operas consuetas non enim exigas, non venalitate derelinquas. Sit modo qui non possit comparare laborantes, ut eum rei querulosas sine querimoniis ceteris maiora de vero examine mercaris. Proinde comitivam Ravennatem per illam indictionem tibi serenitas nostra concedit, ut dignitatis tuae privilegia serves et labores officium tuum cum aequitatis consideratione moderare. Semper sibi et laedendi et praestandi causa invenit qui publicis actionibus adhibetur. Sed quantum administratio tua non mediocres agit, tanta debet aequalitate utique aestimari. Celerum potius expedit tenere mensuram, qui de festinatione non sustentare substantiam donari dampnet vix servant

cremos aut levi dispendio valeant. Cum aut mediocrem iniuriam totum videt amicus qui exiguum cognoscat passire.

Formula ad prefectum urbis de architecto faciendo in urbe et eius precio.

Romane fabrice decus peritum convenit habere custodem ut illa mirabilis silva menium diligentia subveniente servetur, et moderna facies operis antiquis dispositionibus construatur. Hoc enim studio largitas nostra non cedit ut et facta veterum exclusis defectibus innovemus et nova vetustatis gloria vestiamus. Proinde illa illustris magnitudo tua romanis arcibus ab illa indictione datum te architectum esse cognoscat. Et quoniam illustrem commodum studia constat decere intenda ad eum volumus pertinere quicquid decessores eius constat racionabiliter constitutos. Videbit profecto meliora quam legit, pulcriora quam cogitare poterit. Statuas illas auctorum suorum scilicet adhuc signa retinentes, ut quamdiu laudabilium personarum opus fuit esset, tamdiu et similitudine vive substancie imago corporis custodiret. Conspicient expressas in here venas, visu quodam musculos tumentes, nervos quasi gradu tensos, et sic hominem fusum in diversas similitudines ut esse credas potius generatum. Has primum tusci in venisse in italia referuntur quas amplexa posteritas pene parem populum urbi dedit qualem nature sagacitas procreavit. Mirabatur formis equinis signa etiam inesse ferocis. Crispatis enim naribus et rotundis, constrictis membris, auribus remissis, credet fortasse cursus appetere, cum se metalla noverit non moveri. Quid dicamus columnarum iunctam proceritatem puncti moles illas sublimissimas fabricarum quasi quibusdam erectis hastilibus contineri. Et sub tanta equalitate concavis distinctas canalibus, ut magis ipsas estimes esse transfusas et ceris iudices factum quod metallis durissimis videas expolitum. Marmorum iuncturas venas dicas esse genitales, ut ubi falluntur oculi laus probatur crevisse miraculi. Ferunt prisci seculi narratores fabricarum septem tantum terris attributa miracula. Ephesi Diane templum, regis Mausoli pulcerrimum monumentum a quo et mausolea dicta sunt, Rhodi solis eneum signum quod colossus vocatur, Iovis Olimpici simulacrum quod Fidias primus artificum summa elegancia ebore auro quam formavit, Cyri Medorum regis domus quam Memnon arte prodiga illigatis auro lapidibus fabricavit, Babilonie muros quos Semiramis regina latere cocto sulphure ferro que construxit, piramides in Egipto quarum in suo statu se umbra consumens ultra constructionis spacia nulla parte respicitur. Sed quis illa ulterius precipua reputabit cum in una urbe tot stupenda conspexerit? Habuerunt honorem quia precesserunt tempore; in rudi seculo quicquid emersisset novum, prorsus hominum ore ferebatur eximium. Nunc autem potest esse veridicum si universa Roma

dicat[ur] esse miraclm certa pro
vincia peritissimo tibi suscipe
decet ne int[er] illa ingeniosa
priscorum ipse videat[ur] esse me
tallicus et intelligere non possit
que nullus artifex antiquitatis
ut sentirent[ur] effecit Et ideo de-
cet eum libris antiquorum instructio
nibus vacare ne quid ab illis
sciat minus quorum locum cogno
scit[ur] surrogatus Formula de
comite insule Curitane
Celsine

Constat plerumque bene pos
se agi ubi persona non de
sinit monitoris Omnia
enim sine principio confusa sunt
et unusquisque cogitat iuxta
voluntatem suam vivere correctionis
cognoscit tolli omnem disciplinam
Itaque antique consuetudinis
morem secuti Curitane et
Celsine insulis iudicem per illam
indictionem nostra te concedit
auctoritas Iustum est enim ut qui
a reliquorum hominum sunt conversati
one divisi ad litigationes eorum
quis vadat qui eos probabili
ratione componat ne quedam
sit necessitas in iustitie commodis
arcuis longe positos ignorasse
Habetote hunc igitur qui inter
vos emergentes causas et
audire debeat et finire Et
si quid etiam a nostra fuit pieta
te decretum Eodem commonente
pars prava cunctis erroribus longe
tollit[ur] quid vobis cum debeatis
observare declarat[ur] que credimus
ita bonis actibus studere ut
augmenta vestre gratie possit
accipere necesse est enim ut a nobis
dinumerationi sumat si vobis
que sunt profutura disponat
Formula de preposito calcis

Gloriosum est opus fermenti
unde romana civitas
probatur ornari Dum
tam quis apud nos prestat
quantum predicte urbi pro labore
contulit Dubium non est tocti
lem calcem que de minutis
colore spongiosa levis instruit[ur]
esse maximum fabricarum quia
quantum igneis adustione dissol
vitur tantum exinde pretiosa
firmitas roborat[ur] petra plurimis
saxa mollior carmine
lapis qui tunc potius attendit[ur]
quando aquis copiosissimis
urit[ur] Sine quo nec saxa
fixa sunt nec arenarum mu
nita solidant[ur] Et ideo magni
studium meretur accipere quod
primum locum in romanis
menibus noscit[ur] obtinere quo
circa industriam tuam in tertiam
indictionem celebratam ad coctionem
distributionemque calcis ad
indictionem illam nostra preponit
auctoritas nec tam publice
quam private fabricis hinde
parata sufficiat et ad effec
tum cunctorum animi excitent[ur]
dum viderint paratum esse quod
querunt Privilegii vero loci
tui iuris missionibus rationabi
liter vendicabis ut maiora
mereri possis si bene tibi
delegata compleveris Formula de armis fabrican
dis

Considera quid suscipis
et intelliges te locum non
dare parvis armamentis cum
bene gestum hoc est salutem
omnium velle custodire quia
prima sors ipsius dicitur in
initio Et incipit deo credere
si se cognoscit ferro non habere
Et ideo ab indictione illa
militibus te et fabricis amorem
imitati morum tuorum optionem
prestamus ut tale opus a ba
tifactoribus exigas quale tibi

placere posse cognoscitis dignitas te nunc non inducat ad
segnitiem. quamvis sit fecerit nos videre
decore quia vos ipso subtilius
sunt per quesitionibus errores
invecta possimus prima fronte
reprehendere. et laudabilium
operata indicare. Vide ergo
qua diligentia quo studio
faciendum est. quod ad nostrum
venturum constat examen.
Age itaque. ut nulla te vena-
litas, nulla culpa denigret. quod veniale esse non potest.
quod in tali causa delinquimus
ne inde puniaris de qua premi-
peccatus. opus est ut notum ge-
nerat et salutem militum per-
cunctorum custodia bonorum. Con-
tra improbos necessarium semper
auxilium. Hoc primum Scipionem
innominum dicitur detulisse. ut
inventum suum inimicis
ut putabant auspicio consideret.
hec in bello nutria impa-
re decora sunt. si denique
imbecilles fragiles quam mortales
timere bellicis essent ...

Formula ad prepositum de
velorum instituendis armis

actione comperimus illum
probis moribus institutum
commissa sibi posse fideliter
expedire. Ideo illustris magni-
tudo vestra nos eum elegisse
cognoscat. ut et militibus
arma more pristino et artificia
bus urbi possit armorum ge-
neratim consuetudines suas sic
elegantes adimpleat. ut nulla
in eis inveniri possit offensio.
Arma licet ubique culpa le-
dat. hoc tamen ... perveniet
si bellorum instrumenta negle-
xerit. ...conibus quippe in
... est exercitum subtrahere.
quod eum constat armare. quibus
consuetudines suas vestra pru-
dentia deputabit. Ut dum

illis excusatio victualium tolle-
rantiam pinaciis exigantur.

Formula binorum et ternorum
si pro indictionibus agantur

Ad iterandum dignitatis tue rec-
dimus pertinere, si competentiam
videamus in mutuo, quia tanto quis
gratior redditur, quanto pondus cau-
sas amplius suscepisse invenitur.
Et ideo binorum et ternorum titu-
los quos comicialibus compe-
rimus de ... auctoritas, per
sacrarum largitionum tuis invitas ma-
turabis. Ita ut omnis quantitas
intra calendas marcias diem
plenius impleatur, ne de pro-
ludio cogaris quod procurare
neglexeris. Nam iste tetigis-
set in invidia si alter eos titulos
videretur exigere. quos a te prece-
perint leges sacratissime pertine-
re.

Formula binorum et ternorum

Vacantibus prisca consuetudo
binorum et ternorum exactionem
ad te iusserit pertinere,
tum ne te multiplex pregravaret
occupatio, et impedimenta tibi
sollicitudo faceret geminata,
illum et illum scriniarios officii
nostri duximus destinandos, ut
tibi officio quo tuo debeant
ministrare. Scituri eos
compellationem intra calendarum
marciarum diem ad illustrem
virum comitem sacrarum largitionum
plenius quantitas deferatur,
ne opinionis publice reus effi-
ciaris si largitiones sacras per
moram aliquam putaveris re-
tardandas. Ita ut te excipi-
endum esse non estimes, quem
nos credimus admonendum. Nam
si quid minus fuerit quam
oportebat illatum, de tuis
noveris facultatibus esse complendum

Formula commonitorii sacri marijs
Non dubitamus esse gratis-
simum quod quibus commone-
tur officium implere
susceptum Prima illud est
peccatum grave si inultus vivat
audax tunc perfectus est actio sua
bonorum principalis in initio Si-
milis cum districtio debitur
qui ignobili corpori redemptum
Prima per preceptionem illam ad
rectum vos provinciam iubemus
attendere ut tua indictione ve-
cis officio intra diem calen-
darum martiarum que de binis
et ternis quantitas sollempniter
postulatur ad comitis sacrarum
largitionum scrinia per posita
relatione dirigatis Sic tamen
ut nec erarium nostrum aliquis
iniqua consuetudine preparat
nec possessor super modum pro-
fessionis expleat Et non
dubitetis eum motionis nostre
periculum sustinere si quid ac-
tum contra priscum ordinem
poterimus agnoscere Formu-
la vicarii portus
Excellentia nostra tue
gratie specialiter damus
si te agere commissa ra-
tionabiliter approbemus nec enim
communicatus iactas si et pro
ceteris prudentia excipies
et nostrorum commercia moderata
equalitate componas Nam
licet ubique sit necessaria prudentia
in hac parte actione videtur
accommoda quod inter duos semper
nascuntur semper certamina nisi
fuerit iustitia custodita Prima
per arte placendi sunt qui
mores offerunt similiter nos
venientibus quorum nisi primis
animi temperentur in maximum
contemptum nativa severitate pro-
siliunt Prima de te modestie
tue fama provocati curavimus te
illius portus per illam indictionem
preesse censemus ut etiam ad tuum
titulum pertinentia sic agas que
admonemus ad meliora provenias
in primis eum dispice qui po-
tiora prestent Formula ad com-
mendandos comiti privata-
rum actuarios collegas
Suas prerogativa deco-
ratur quisquis enim
militiam videt principibus cog-
nitum eum agere totum prima
rum quod in rebus humanis ma-
gna [illegible] nomen asserit excel-
lentiam dignitatum hoc etiam
tui loci probatur exemplo sine
quo nec secretarii prestantur
accessus nec postulationis
pompa peragitur totum que
ille iudicem eminens ita tibi
probatur creditum ut sine te
nequeat esse perfectus Comiti
quidem privatarum potestas data
est sed tu iudex ipse et comis
sub eo es Tu vicem tenes in
prestis innatem te disciplinas
nec nova custodis et nisi
lenem per ordinem scripto di-
stinguere quam presuli non licet
iudicare Gesta enim cuncta to-
cius actus te subscribente com-
plentur et conscripti tuum sug-
gerunt periuria voluntas in-
dicas explicare Recte ut quod
tibi proponeris ea implesse
merito senciaris itaque per in-
dictionem illam ad illam
te provinciam iubemus excurre-
re ut mixtus iudicis officio

competentia tu loco pacatos
Et qui principes ante vos expe-
rieris nullis vilitatibus ac-
cessis et cunctissimum semper
omnibus facis. si quod devo-
tioni tuo credit et in modis
servabit. Formula comitive

Nimirum nos consuetudo
sollemnis et vobis or-
natus officii dirigit.
et pristinos ordines excuba-
tionum custodire. Nostra enim laus
est si vos romana militia
comitetur. qui talibus mini-
steriis potestis agere. quod vide-
tur pristinis sanctionibus que
nunc sic enim veteres nostros
deo iuvante perduximus. ut et
animis sint instructi et equi-
tate compositi. Hoc est quod
relinquentes sic non patiunt (?).
Hoc est quod vos efficit sin-
gulares. si convicti bellis vi-
deamini legibus vivere roma-
nis. Quia propter ex officio
vero illo atque illum ad vos
credimus esse dirigendos. ut
secundum pristinam consuetudinem
que vestris iussionibus obsecun-
dant. eos rationabili debe-
ant antiquitate moderari.
Quibus etiam vestram conser-
vandis annonis et consuetu-
dinibus suis ex vestra iussione
prestabiles debent enim a
vobis diligi. qui a nobis
meruerit destinari. Form-
ula comitive diversarum
civitatum

Quali huius honor hua-
rit (?) nulli est manifesta
probatio. Quia liber-
tas animi voluntatem propriam
semper ostendit. dum se con-
tempnit oculis qui sibi ali-
os cognovit subiacere. Si
hominis mens felix illa cu-
stodia est. que arbitrium pro-
vectionis sic intra terminum
moderationis includit. et
pacit dignitatis secretissimum
spacium. ut vivus temporibus
reddatur acceptior. Quia prope
interdum mediocres ad laudanda
defendunt. laboriosum quidem
sed non est impossibile iustitiam
suadere mortalibus. eam ita
si auctores semper sufficium
dei dum tales alterit (?). ut et
qui nesciunt mira, rom. tamen
veritatis agnoscunt. Necesse
est enim ut quod a natura
concedo submonente iterum
eodem suavius audiatur.
Et ideo non laboretis propositis
imponere. quod eos constat
et propria voluntate sentire fa-
cile enim vestigia sequuntur
veri alieni qui se possunt
monitore compelli. Propterea
per indictionem illam in illa
civitate comitive honorem
secundi ordinis tibi propitia divinitate
largimur. ut cives commissos
equitate regas. et publicas
ordinationes nostras iussione nostri
omnino constituas adimpleas
certus et meliora posteriamus (?)
quod te probabiliter egisse
prudentia senserimus. Formula
bonarum rerum possessio-
tibi est semper viri elige-
tur (?) religiose debeant
obedire. Quia si volun-
tas diversorum vagari relinquitur.
confusio culparum amica est.

erat. Itaque civitatis vestre
comitivam per indictionem illam
illi nos largitos fuisse
noveritis. qui salubriter mandatis
patientiam commodare, ut tam
sibi vestras faciat consuetudines
et iussionibus publicis pare-
ret. Certum est quod si ipse
se probabili conversatione tracta-
verit. plura de nostris sensibus
habet iure postulare.

Formula principis militum comitivae primo

[G]ratum vobis esse confidimus
quando militiae nostre iu-
dices destinamus. qui et
ordines nostros agitis. quoniam
et vobis non desunt premia
indicamus. Relativa ista in-
tellectu sunt nomina. si populo
ademeris militem non relinquis
officio eum tollit. quotiens
qui iubere poterat abrogatur.
Vobis ergo actionem credimus. dum
ad nos dirigimus dignitates
et tamen dum vos militares fasces
donet iudices destinamus.
Nec istud leve creditis bene-
ficium. et ad vos satis obsequium
vobis accurrat electio cogito-
rum. Et ideo per indictionem illam
illum comitem militiae nostre
consortio destinatum. quem ita
aptum esse putamus. tam in
rebus publicis quam privatis. ut
eum laus commendet optata.
Cui devotionis iustissimam commo-
dantes in his qui vobis per pre-
ponuntur obedire. quam reve-
rentiam nostram honorare
esse credimus. si bene habueritis
nostros iudices servaturus.

Formula de custodiendis portis civitatum

[R]elatione vel de eius fidei
dubium qui ad custodiam
civitatis eligitur, qui
probatae conscientiae constat esse ac-
cedendum. quod sint per securitatem
multorum. Atque ideo curam
portae civitatis illius nostra tibi
auctoritate credimus ut et ingressum
bonorum non patiat adventus
et honorum non retardat accessus.
Nam si porta semper obserata
sit. instar est carceris. Si vero
iugiter pandetur. murorum nil
proderunt munimina. Sit ergo
utrumque moderatum, ut et custo-
diae nocturnae satis facias et in
competenti tempore claudere non pre-
sumas. Ecce civium vivendi via
civium. et in egressu mercandi fi-
nitimis (amicus sit copie. quas
optas intrare. Stude ergo
ad alimoniis invitare veni-
entes. non quod tibi despiciatur
concreditum. quibus sis familiaris
civitatis conspexeris. qui in
credientibus victualibus fuerit
per esse initiaris. Amodo te con-
sum querela perficere. ut in
primis agnoscere possumus. cui
maiora credere debeamus.

Formula tribunatus provinciarum

[Q]uietati convenit ut unus
quisque ad functionem militiae
emerso tempore debeat perve-
nire et laboris capiat pre-
mium per compensationem meri-
torum. Unde quia priscae consuetu-
dinis hoc persuadet ut a
nobis debeat designari
qui vobis praeesse possimus esse meri-
tum. Ideo ac auctoritate
censemus ut ille qui bonis
viderit expositum vobis

nisi super dicto honor prodiatur
cetibus ad adtonsis bene venit
constitutum. Expectato honore
provocatur. Quamvis si ista indi-
cia non haberet, ut quem
supra ad debitum tempus
voluerit perducere, merito vi-
deatur et laboris sui praemia
suscepisse. Excubiarum suarum
iste competentia privilegia
consequatur, quia nullum cum
emolumento conficto sperandum
desideramus, quae sunt cultus
ad primatum venisse cognos-
cimus. Certa ipse illi provi-
tate publica disponenti.
Consiliis omnibus obedire, qui
pertinet indicere, priores
quam et aliquibus equitibus.
Si quid a vobis impetraverint
concedatur. Formula princi-
patus urbis Romae

Cum in urbe Romana
plurima sint censenda
et necesse sit praeterea ibi esse
cumulati officii ut utili-
tates publicae videantur
impleri, more nostro prospeximus
ut quia proceres cardina-
lem obsequium minus decet esse
non patimur. Tu cui locum
vicarii nominis in urbe Roma-
na debebas committere credimus
et ille praemia sui laboris
perfruatur. Et tu in aliis
honoris possis distare. Quod
in tuo debetis scilicet exhi-
bere si quos et comitatus
ad comitatum mediocres
esse diligentes. Consultos
obsequi non tuo studeat
arbitrio, hii aut quos re-
tinendos putaverit indul-
ta securitate potiantur. Ita
tu ut vicissim omnia mode-
ris, cum noctis nec excubias
continuus labor atterat, nec
segnitis iterum rubigo acri
fugienda consumat. Formula qua moneta commi-
titur

Quamvis quid utilitatis pub-
lica fideli debet dator
compleri, totum vitiosum
creditur cum sinceritate puritas
non dicatur, tamen omnino debet
monete integritas queri, ubi
et vultus meus imprimitur, et ge-
neralis utilitas invenitur.
Nam quid erit tutum si in no-
stra peccetur effigie, et quam sub-
iectus corde venerari debet
manus sacrilega violare festi-
net. Additur quod venalitas cunc-
ta dissolvit si victualia me-
tallis vitiantur. Quod necesse est re-
primi quod in incrementis cor-
ruptum videtur officii. Tribus co-
probatur unius esse commoda dis-
pendia celesta auctorum, ut de-
testabile vitium removere possit.
Aurum primum ... quod formam
iure serenitatis adducitur, clari-
tas nostra non admittit infec-
tum. Nam si veluti cuiuslibet
sincero colore depinxerit, instar
metallorum puritate principalis
vultum custodit. Argenti flamma
nullo permixtionis
albescat. Auricalci color gra-
tia candoris avidetur. Tribus ...
... in natura qualitate per-
maneat. Nam si unum le-
de legibus putatur esse dampn-
andus, quid ille meri poterit
qui in tanta ... innocentia
peccaverit ... quia circa
denariis constitutus ... reprimi
debet ... qui olim tam
pensi quod ... vendebat
unde ... vocabula ...

tem ab origine generis compen-
dium et dispendium publici
vocatam antiquitas pecunia
eum a pecudis tergo nominata
gallis auctoribus sine aliquo
adhuc signo admixta tunc
lata est quam non sinimus fe-
culenta permixtione fieri con-
temptibilem, ne iterum in
antiquis cognoscatur vilitati vi-
litatem. Proinde te cuius nobis
laudata est integritas actionis
ab illa indictione per singulos an-
nos monetam per curam tuam pre-
cipimus quam decernimus rex in
gere firmam impressisse prohibetur
ita ut tuo periculo non dubites
quere si quid in illa fraudibus
poterit invenire. Nam si tunc
casus a propriis subiis si quid
fortasse delinqueris. ita hunc
muneratam non delinquimus
si te cessisse inculpabiliter
senciamus. Formula legatorum
venientium

Vis dubiet utilitatis
publice inter esse rerum
ut quibus nos constat dona con-
ferre nullam videantur iniu-
riam itineris sustinere quando
nec vobis morem detrimenta
facimus. et illi se bene gratos
fuisse cognoscunt atque in
quantitatem suspitamus cum
qualibet equos celeres legatis
regionis illius sine aliqua
tarditate prestabis. Cunctis
ad sedes suas inremuneratis
non debent pervenire. Cum a fe-
stinatibus gratia sit celeritas
in redeundo. quia quelibet
munere magnitudo. Formu-
la quam princeps dirigit.

Non dubitamus vestro-
ne claritati suscipi que

locum muneris solent postu-
lata conferri quam donum re-
cordatio reddit semper augusti-
tum. nec potest esse gratifica-
tione vacua quo probantur indi-
tia. quia te ad comitatum
nostrum iussit te potius prioribus
evocamus ut non mediocri
gaudio perfruaris. Et ideo
delectatione omni postposita
ad illum diem adesse tunc illa
venire depropera. ut et tibi
apertum nostre gratiam fui-
sse indicemus. cum te festinasse
cognoscamus desiderare cum
aula nostra probatam honorem.
Dum nescio quo pacto quisque
regali sapientie gratum eo
cognoscitur. et divino iu-
dicio comprobatur. Cum ille
qui corda nostra regit ipse
etiam quod decernimus sentire
concedit. Formula evo-
catoria

Manifestatio est conferre bo-
ne probatis iusti principis
expetisse quam plus
ille desiderare potest. quia de
magna nostri puritate con-
fidit. conspectu plus clara
plenam requirit. omnia ca-
illi tunc possunt rutilantes
pati radios. quos constat
contra oculos purissimos. Sic
probatam propriis ambiunt
qui de cordis puritate pre-
sumunt. Hinc est quod venisti
et ad comitatum fiducia gra-
ta mente largitur. ne honor
evocationis qui per nos glo-
ria constat in venturi ad in-
iuriam convertatur. Dum

aliqua sint dilacionis tarda-
tis invitamur quinimo de
sidera semper venientium gr-
ati magis extimus. si videas
nobiles nostros olim inhabi-
tanes Fformula conjecta
lib de mutatione loci,

cuius dubitat varietate
suam homines rerum recreari
quia in continua eadem rer
rei magnum mentibus est et
fastidium. Dulcedo intelligens
assidue sumitur horresscit. Se-
rena ipsa omnibus magnopere
desiderentur iugiter adepta
sordescunt. Non immerito,
quia ea sit quo ea immutabit
natura sua desiderat sue
qualitates. Et ideo festiva
ti et provinciali oblectatione
refovere copiam decerni mi-
simus in superdicta primitia re
rerum innumerata cum a
pene delusus adverten-
tia mutat solum libere
no videtur. Ita tu ut per
mixtos in duabus deo immor-
talis feceris ad urbanos se
des redire festinas namsi
tedium est continuata
in urbibus celebritate vi
vere. quod magis in agris
diutina fecisse liberius
vos damus inducias desce
dendi. ita ut urbes ita
deberet deserere sed ut apenius
commendetur gerenti Ffor
mula spectabilitatis

Plerumque nobis deo au
xiliante subiectos
varia dignitatum proroga
tione gloriari desideramus
probabiles eorum quamvis in-

pensa eorum dignitatis honores
et laudibus unusquisque pot
uiut. ea se donatos judi
cas cognoscunt perecisse. Sic
enim radiatur studia de
cerne attendat. et a bonis
civibus res publica ples
animatur atque eo respectabi
litatis nitor decoratur.
Ut singulos tuam in quere
rebus publicis spectandum
esse cognostas. tu qui no
bilis decorem assequeris, ut
si hec predicabili quas accom
modas. infinitum pre
mijs nobilibus augeatur Ff
Fformula clarissimatus
De laude et premiis bonorum

constat iocundus esse
rerum bonorum saporem
et velam ambitum laudis
quem appetitur per augmenta dignitatis
hoc nos studium proinde liba
tate infundimus. ut maior
sit cultus morum. dum certe
despiciunt primorum claris
simatus sit quis honorem
gubernantia indicii nostri
regia laudatum auctori
tas. ut tribuat ex acte
vite testimonium. et futuri
prosperitatis publicatur augmen-
tum cum a se nil iam
abstinuit acte pariatis. quod
clarissimatus perfulgida
dignitati resplendens gra-
de siquidem mei testimonium
est non tam clarius quam
clarissimum dicta, quod pene
totum de illo optimum cri
dicitur. qui tanti fulgoris

supplicavit nove se occurrit
Formula tuicionis de de
fensione

Superfluum quidem videtur
tuicionem specialiter a princi
pe petere. cuius est proposi
tum cunctos generaliter vindicare.
Sed quia serenitatem tuam
quorundam violentorum
execranda temeritas inqui
etat. non possumus dolencium
querelas ad hanc partem pie
tatis adducere. ut quod omnibus
prestare cupimus. supplicanti
potissimum conferamus. Atque
ideo dirigis te quemadmodum
tua querela dispendiis sau
ciatum in clausula defensionis
nostre clementer excepimus.
Ut tua adversariis tuis non
amplius campestri certamine
sed inmobili vallatus protectore
contendas. Ita fit ut iam
levatus viribus pressus
reddaris auxilio regali
exequatus. Quia per tuicio
nem et nominis nostri quasi va
lidissimam turrem contra in
civiles impetus et commotiones
ita distinentia magna conce
dit auctoritas. Ita tamen
ut his presumpcionibus sub
levatis civile responsum pre
sumimus et tu vindiciis in
plenis tractes iura publica
que primitus detestanda pre
sumebat audacia. Et quia
ministros efficaces magna debent
sua precepta habere. dignatur
apem loqui quod non videatur
posse compleri. primus bonis

iussionem adversus bonos et
adversus Romanos ista presidia
te fidelis et diligentia custo
diunt. Cetera nemo labo
rat defendi nisi quod iu
ste meretur offendi. dum per
dominum fieri convenit iustus
esse ipse magna clemencia be
neficiis letatur suscepta. Nam
si utriusque equitas sub ma
iestate tractatur. Dum de
minimas partes vota tu
perfectis.

Formula de ma
trimonio et liberis legi
timis faciendis et de dis
pensatione seu legitimacione

Terminus est bonitatis quod
potestas sit favore co
latum. nec plus est conveniens
regi. quam si humane prestet
originem. Iniurium quippe con
tinuis casibus subiacere non me
tuere adversis. ne ante precana
me distinctione moveat.
quam gaudia superne nuos in
veniat. Oblata itaque sup
plicatione de provinciis mulierem
quam tibi placitum illigabit con
plexus beneficio nostro iuxta
sua honestate debere specialiter
ut extra liberi nati nascituri
heredum. Nam cum ponita
nea copula amancia curam
conficit. discindere non ignis
videatur esse quod placuit
divinum est utique eam liberta
tem libertam non herere. Unde
liberi perveniant. Et ideo il
lam que sicut nunc percipit
honestate non probatur fuisse

equalis legittima et fieri te
simus uxorem. Et filios ex
eadem coniuge sive qui suscepti
sunt sive qui suscipiendi he-
redum volumus iura sortiri. et
sub nulla dubietate diligas.
quos et absolute successores
futuros esse cognoscas. natu-
ra enim et procreat filios. sed
nos tali securitate facimus
esse carissimos. Formula
de venia etatis

Verecunda est supplicacio
que veniam querit
etatis. quando gravitatem
de moribus profitetur atque
in maturitatem vite ad-
huc non contigit pervenisse.
animo nascendo grandevus
cupit esse consilio. ita quod
in humanis rebus audacis-
simum est ad erroris auxili-
um beneficium contempnimus
amor. Tua propter obla-
ta supplicacione depbis ut
tum et sit ratio firma. et
actionis tue prudencia non
relinquatur ambigua. ne
infirmetur iure non pot uti-
litate titubare. Hoc nos
quibus cordi est bona desi-
deria perficere libenter acci-
pimus. quia utilitas se captare
velle profitetur insidias. quis-
quis hec libros contractus
constante affectat. Atque ideo
si illud tempus constat elap-
sum. quo ad hanc veniam
accedi iura voluerunt. nos
quoque probabilibus desi-
riis licenciam non negamus.
ut in competenti foro ea que
in huius causis reverenda le-
gum dictat antiquitas solle-
mniter actitentur. ita ut in
alienandis rusticis vel urbanis
prediis constitutionum servetur
auctoritas. nec ad opinionem
bone prestat volumus uti-
litatem publicam ledere vi-
deamur. Cape ergo nostro bene-
ficio pociorem annis eta-
tem. Et quod petis ab ora culo
moribus exhibeto. Nam professio
maturitatis acerbe locum non
negat actionibus. qui inltocra-
nio e culpa. qua sine promis-
sionis impugnat auctoritas
Formula editi ad questo-
rem ut ipse reddere debeat
quibus rationem meretur

Frequenter rationes
quas a nobis credidimus
quia voluntate contra-
di querelis maximis cogno-
vimus ingravatos. Corruptam
e prothdolo iusticiam nostre
credentiam que potius de medi-
cina calamitates dum ad ali-
os usus peterenam maligni-
tate transtracti sunt. quam
eos nostra remedia sustuli-
runt. Unde nobis necesse fuit
remedio salubri votis pestife-
ris obviare ne dum pietatis
studio adequalia beneficia
tribuimus. subrepcionum iniquis-
sima patiamur. Atque ideo edicta-
li programmate diffinimus. ut
quicumque contra violentas insi-
dias pro invitabiles necessi-
tates suas mereri desiderat

fore saionis officio nostro pe-
nali se vinculo cautionis
astringat ut sit percepta no-
strae iussionis in iussione plec-
tibili saio quo mereretur
exassent · ipse poene nomine
det auri libras tot et satis-
facere promittat · quatinus eius
adversarius sustinere potuerit
tam incommodi quam itineribus
tenuenta · nos enim cum te re
primere inimicos animos vol-
umus potentiae in nocentia
non debemus · Saio autem
qui sua voluntate modum
praeceptionis excesserit · dona-
tivo se noverit carendum
et gratiae nostrae quod est
dampnis omnibus gravius
manere posse privandum · nec
sibi volumus credendum · si
iussionis nostrae, cuius execu-
tor esse debuit temerator
extiterit · ffformula proba-
toriae caltariorum

Constat utilitati bene
consuli que probatis mo-
ribus videtur imponi · quando
ipse statim potest revolvere quod
index poterit eius admonere
maxime cum ad primam di-
gnitatem domus illius mercatur
accedere · qui cupiditate de-
testabili non possit accendi
deinde eum splendidissimum
officium tempora quadam
gravitate reluceat · et im-
pensis illius ministeri · quam non
possunt dignis moribus ap-
probari · convenit videri tales
querere · qui in nullo debeat
displicere · Atque ideo chartari-
tariorum suggestione compa-
pentes qui officii eius dignitatem re-
verentiam ab illo die chartarii
te volumus nomen adipisci · ut
qui nobis bene actum primitus
documentis laudabilibus
approbaris curvaturam decli-
na longius fuge in qua com-
pendia multo melius perficias
si bonis moribus sinatam
ffformula de competitori-
bus

Est quidem grande desi-
derium videre priscorum · qui
loca desiderat publica
possidere · hoc enim ita fieri
debet · si res squalida in
meliorem loci faciem transferat
et renovet adornatum quod
pridem iacere videbatur in-
cultum · Atque ideo desidera-
ti tibi illum locum spectatio
iure concedimus pretio et aut
plumbeo vel marmora si-
tum ubi fuerint latere comp-
ta · Age itaque ut pro decore
sumat quod neglectum in ca-
riosa vetustate iacuerat
ornatum bonum civis lau-
dem in vanitate mercaris.
si faciem tue civitatis gu-
bernaveris · statue etiam ad-
habet tuos posteros tui simi-
lius · quod ipso fuit labor
compositum · quia tanto fir-
mius conquirimus talia po-
suerit quanto se auctores
qui suos amplius expedisse
probaverint

Formula qua census
relevetur ei qui unam
casam possidet pregra
vatam

Vir de agri utilitate
dubitatur et omnibus
inde certum sit iustum vere
compendium. Contra illud
possessionis nulla prorsus
consistit ita querens obno
xius ut immensas tibi vo
raverit facultates. locus
ille fastissimum fenerans. et
quod aliunde labore magno
potest colligi per illam videatur
absumi. cuius utilitatem re
liqua transcendit allegatio, dum
plus compulsoribus redditur
quam a seculo perficitur. Ita
propterea credimus te evadere posse
mendicitatem si dominium huius
urbis amiseris. cui iugis
sterilitas de compulsoribus
venit, ne conditione misera
bili servias necessitati cuius
dominus esse meruisti. Sed quia
erga hoc beneficium prestari
mediocribus leges sacratissime
censuerunt, ut qui premitur
cespitis sterilitate deprimitur
nec altius commoditate suble
vatur, moderatione habita
ei debeat subveniri. Ma
gnitudini vestre cui cordi est
cogitare iustitiam prima aucto
ritate decernimus ut si ita
est tot solidos tributario no
mine huius eo quo nunc est
fiscalis instrui et redimus
de registris rectalibus ita
mandamus deleri ut huius
rei per amplius causa districtio
non debeat inveniri. Sed per
facula sine errore fuerint
per una tibi summa concludit.

Formula qua consobrina
legitime fiant

Institutio divinarum le
gum humano iuri mi
nistrat exordium. quando in
illa voluit accipi precepta
legum que duabus tabulis
probantur ascripta. Sacer enim
moyses divina institutione
formatus consobrinorum propello
nec alia diffinivit, ut ad
cubiles suos a communitate pia
sanguinis abstinerent, ne
et proximitatem redeundo
polluerent et dilatatione
impudicam moribus terminum
non haberent. Hanc prudentes
viri sequentes ex lege prudentia
observationem longius in poste
ros transmiserunt, reservantes
principi tale beneficium, ut con
sobrinis nuptiali copulatione
iungendis intelligerent ita
rum posse presumi, quod a prin
cipe meruerant postulari.
admirabilis in veteribus et
temperantem rerum stupenda
consideratione laudamus,
sed ad principes fuisse remis
sum iudicium, ut qui pudor
mores regebat, ipse et mo
derata cognoscentia frena
laxaret. Et ideo supplica
tionis tuae tenore permoti
si tamen illa consobrini sanguinis

divinis vicinitate q iungit
nec alio gradu proximior
appareris. tuo eam esse de-
cernimus matrimonio sociandam
nullam que vobis exinde
iubemus fieri questionem
quando hoc et leges nostra per-
mitti voluntate consenserunt.
et vota vestra principis auto-
ritatis beneficia firmaverint
erunt vobis itaque deo faven-
te posteri plenum heredes
castum matrimonium consor-
tia permixtio. quoniam quicquid
a nobis fieri precipitur. necesse
est ut non culpis sed laudibus
applicetur. Formula ad pre-
positum ut sub certo titu-
li predia vendant
Atrox hoc impendit mor-
talium plerumque conditio.
ut eo ledere putetur consulat
et eo consulere videtur affligi
Sed illud magis est eligendum
quod prodesse cognoscitur.
Nam venena ipsa si misce-
antur accepta sunt. Et contra
refugienda est suavitas mel-
lis que inferre dinoscitur lesi-
onis offensas. Ergo sapientis est
amare quod expedit. Dum
nec votum respicit qui pro-
desse contendit. Predia qui-
dem curialium non facile di-
strahi prudenter definivit an-
tiquitas. ut ad necessitates
publicas melius proficerent
si substantie immanitatem plus
haberent. Et in hoc ita
mente prospexit. ut si vobis

civitatis urgeret necessitas
ipsi vobis suarum rerum ope-
dio subvenirent. Non quod pro-
test si quis preda videtur
idoneus. et fieri non possit
acceptis nexibus absolutus
Deterior ille est qui reddere
nequit alienum. nec dici potest
ipsum quod liberari debet non
videtur addictus. Et quamvis
hoc vestre petitioni fuit legum
auctoritate concessum. tamen vos
carissimi facti novitate deo
sustineretis ut videamus vos
municipalis iuris allegatione
permoti. clementie vestre peti-
tionem permittimus. ut ad
liquidum veritate discussa
si alii solvere nequeunt distracta
ligamina. licentiam habeat
predium suum quod propria volun-
tate delegerit distrahendi
ita ut reddat debitum
quod probatur esse contractum
Ne curias vocatas inlu-
tus facultatibus suas absol-
vere videatur esse permissus
Constet apud vos probabili
causa dampnatorum quem
illos volumus subvenire quem
duris necessitatibus probat
astringi. utrumque enim potest
culpabile. aut malis mori-
bus frena laxare. aut iu-
stas etiam querelas excludere
Certa propter providere nobis per-
misit antiquitas de illis
caute disterminare. quorum
consueverit utilitas curiam
custodire. quibus cum

minima potuerit sustinere. Si
civitatis ueteri passim vi
deantur abscidi. Tituli
octavi libri
Justiniano imperatori Atha
laricus rex
Senatui urbis rome
populo romano
Universis romanis per
italiam et dalmatiam
constitutis
Universis gothis
liberio preposito
Universis provincialibus
per gallias constitutis
Victorino viro venerabili episcopo
Tulio viro patricio
Senatui urbis rome
Opilioni comiti
Senatui urbis rome
ffideli viro questori
Senatui urbis rome
Senatui urbis rome
Cipriano viro illustri
Senatui urbis rome
Albieno viro illustri
Johanni comiti privato
Senatui urbis rome
Bergantio viro comiti
patricio
Clero ecclesie romane
Johanni viro sublimo
Universis reatinis et
nursinis
Saloni et florentia
no viris damnalibus
Cruno ingasto viro il
lustri
Honoratis possessoribus
parmensis civitatis
Genesio viro senatori
Severo viro venerando
Severo viro senatori
Severo viro senatori
Justiniano imperatori Atha
laricus rex recommendat
se imperatori optans eius
amicitiam et pacem
Iuste possem reprehendi cle
mentissime princeps
si pacem vestram quietem tepide
quam parentes meos constat arden
tius expetisse aut in qua parte
dignus heres existerem si an
tecessoribus meis impar in tanta
gloria reperirer. Non vos ma
iorum purpurata tantum ordo decla
rat. non sic regia sella sub
limat. quantum longe lateque
potens gratia vestra nobilitat.
Summa enim regno nostro profecto
constare credimus si hanc nobis
minime deesse sentimus. Et
et pietati vestre proximale est
eos diligere. quorum parentes
contingit vos amasse. Nemo
enim creditur impendisse vete
ribus puritatem innocua
nisi qui eorum stirpem habere
probatur acceptam. claudantur
odia cum sepultis. ira perire
noverit cum peremptis. Gratia
vero debet occumbere cum
dilectis. sed magis affectuosius
tractandus est qui apud
regem colligatur innocentis in
veritatem. Pondere quod a
vobis mereat successor
vos animi nostri in veri

civitate celsis curulibus ex
tulistis. Vos genitorem meum
in Italia palmata clarita
te decorastis. Desiderio quoque
concordie factus est per arma fi
lius, qui annis pene vobis
videbatur equevus. Hoc nu
nc adolescenti congruentius
dabitis, qualia nostris seni
oribus prestitistis. Impende
te locum vester iam debet
transire affectus. Nam ex
filio vestro genitus nature
legibus vobis non habetur
extraneus. Atque ideo pacem
non longinquus sed proximus
peto. Arma tunc mihi dedi
stis gratiam nepotis quando
in eo per eum adoptionis gau
dia prestitistis. Introductum
et in vestram mentem, qui ad
epti sumus regiam dignita
tem, secundus nichil est supra
dominatum. Tantum ac ta
lem rectorem habere principium.
Primordia itaque nostra so
ciata mereantur. Hec longinqui
principalis pueritia tuicionem
gratie consequatur. Nam non
in totum aspectibus distingui
mur qui tali protectione
fulciamur. Sit vobis regnum
nostrum gratie vinculis obli
gatum. Plus enim in illa parte
regnabitis, ubi omnia cari
tate iubetis. Cetera ppd ad
pietatem vestram elidet
illud legatos nostros estima
vimus esse dirigendos. Ut
amicitiam nobis illis pac
tis illis conditionibus concedatis,
quas cum divine memorie
domino avo nostro inclitos
decessores vestros constat
habuisse. Aliquid fortasse et am
plius meretur sinceritatibus,
cuius nec etas videtur esse
suspecta, nec generatio per
batur iam extranea. Cetera
vero per supradictos legatos se
renissimis sensibus vestris
verbo intimanda commisimus,
que clementie vestre mere
ad effectum faciat pervenire.

Senatui urbis Rome de electione et successione sua ad regnum Romanorum.

Lenissimum gaudium
constat esse patres
conscripti cognoscere donan
tis exortum, ut qui credi
vix ipsos posse protegere
audiatur ad regni culmina
pervenisse. Mensura letitie
de magnitudine nuncii ve
nit, ut tanta sit alacritas
animi quanta fuerit et
consideratio rei. Nam si
prudentes viros erigunt
commoda predicta sodalium,
si amicorum corda revelat
prosperitas nunciata, quanta ex
pletatione suscipi debet dominum
rectorem feliciter pervenisse
terrarum. Cunctis nec pertulit
terra commota seditio. Non
bella fervencia pepererunt,
non reipublice dampna lu
ctata sunt. Et sic factus est
per quietem quemadmodum

Verum deerat civilitatis
auctorem. Maximus profecto
felicitatis cumulus est obtinere
sine contentionibus principa-
tum, et in illa re publica
adolescentem donum fieri,
ubi multos constat maturis
moribus invenire. Non enim
potest cuilibet etati decere
consilium. Ubi tot pericula
publicos constat inventos
prelatos est custos spes nostra
auctorum initiis. Et certius fuit
de nobis credi, quam quod
de aliis potuit comprobari.
Non invidia quam quemvis
claritas generis a maioribus
excedit. Et sicut ex vobis
que nascitur origo senatoria
a municipatu certa qui ex
hac familia procedunt regis
dignissimus comprobatur. Proba-
ta sunt prima facta que loquimur.
Nam cum dominus aus
noster vigeret extremis
annis sui claritate conspicua
magnitudine dominationis
sue tanta in nos celeritate
transfudit, ut non tam regi-
men quam vestem crederes
esse mutatam. Et per eos
manu consilio quam gloriosi mi-
litum munimine ut assolet
ministeret. Sed ita cum magno
gaudio senatus sunt principis
sui iudicia. Et voluntate
ibi potius agnoscetis confluxisse
divinam. Certa profecto
necessarium duximus propriae de
de ortu regni nostri vos
facere certiores, quia potius

dilatum quam mutatum videtur
imperium cum transiit ad posteros.
Nam quodam modo ipse putatur
vivere cuius vos precibus cog-
noscitis imperare. Hoc huic
vero vota. Et illius fuit in-
dubitata sententia, ut here-
dem bonorum suorum relinqueret,
qui beneficia sua in vobis pos-
set augere. Amore principum
constat inventum ut simulta-
tis civis fides sinceritatem
proximus. Certamus vestra
potentes videret auctorem
qui sibi rempublicam multis
beneficiis obligasset. Sed
quanto verius est qui vivit in
posteris, per quos plerumque et
forma corporis redditur et vi-
gor animi propagatur. Et ideo
nobilitatis nostre fidem ma-
iore nunc studio debetis osten-
dere quatenus porrecta munera
meritis videantur esse collata,
et futura indubitanter eos pre-
stemus, quos preteritorum pie
memores fuisse sensimus.
Nam etiam divina providen-
tia fuisse dispositum ut
conditorum romanorum que vo-
bis evenerat consensus acce-
deret, et etiam voluntatem
suam quam pueris potioribus
offerebant, etiam universi-
tandi religione firmaret,
quod et vos acceptare
confidimus, qui vota prede-
cessorum sequimini tempore non amo-
tam a vobis potuit in

honari quod p̄venti con
cipite sequimur. Constat
eni excellentissimos tanto
amplius posse diriger[e]. quan-
to maiores honores prete-
ritis ordinibus viri sunt
accepisse. Sed ut primordia no-
stra et circa vos benignita-
tem possitis agnoscere. Cum
deceret curiam virum benefi-
ciis inter viros illustres pro-
fitere comitem nostrum cum
his qui directi sunt sacris
sacramenta prestare. Cum
inviolabiliter servare cu-
pimus. que nunc publica
auctoritate permittimus. Si quid
aut a nobis postulanda
credidis. que vestre securi-
tatis incrementa multipli-
cent. indubitanter commoni-
ta petite. quos ad fundendas
preces nos etiam videmur
ortari. Promissio est ista
pacis quam commonitio vero
qui decernendum senatum
supplicare precipit. quod impe-
trare possit incolomimus
compromisit. Nunc verum e-
st aliquid impetrare. quod
gravius rempublicam possit
augere populo romano e-
tiam de electione sua
ad regimen romanorum
in vos externo heres
italici imperii susciperis-
set. dubitare forsitan pote-
ratis. ne quos prius dilexe-
rat. in videndo subsequens
non amaret. Cum in nostro
quo pacto eius successor a
pluribus laudari mittitur.
precedentis fama levitas.
Nunc vero persona tantum
modo non animus vobis eius
est mutata. quod recte vob-
iscum agi credimus. si avi
veneranda iudicia subsequ-
imur. Nostre siquidem opi-
nioni inter cetera ut quos ille
nutrivit benignissime e-
tiam nos stabili constancia
copia et beneficiorum
veritate pascamus. Nimis
cogitant qui obstruis prin-
cipibus etiam in mediocri au-
toritate succedunt. Nos
talis precessit ut exquisitis
virtutibus eius sequi vestigia
debeamus. Cum apparet quod
auspice deo dictum sit glo-
riosi domino avi nostri ita
vobis initiamus dominatum
repositum. Ut totorum
romanorum que in regimine
nostre suavissimum consensus
accedat. et ne rebus illius
aliqua possit remanere
suspicio. propria sua sacram-
torum interpositione firmavit
se dominatum nostrum tanto
gaudio subire. tamquam
si illius dominus avus noster
fatali sorte non videretur esse
subtractus. ne solis lingwis
sed etiam imis pectoribus p-
robaverunt esse devoti. Et
sicut opinamur libenti
animo prestare feceritis. Hanc

postremo sub hostis ferocitatem divina vobis fecimus polliceri · iustitiam nobis et comparabilem clementiam que perfidos nititur invadere domino custodiente. Et quamvis Romanis que aput nos ius esse quem nec aliud inter vos esse divisum · nisi quod illi labores bellicos pro communi utilitate subeant · vos autem romane civitatis quieta multiplicat. Ecce ad convictionem clementissimam sacramenti inclinando nostre exegimus provocatam. Et ut dubium non sit formidolosum ipsi Gothi eo possint quo ante nos beatius emicuit. Ecce Troiani nostri clarum seculis reparamus exemplum. Iuvat vobis pro quibus iuvatis · nec potest ab illo quisquam fallere · quo invocato non habet imperium mentiri. Erigite nunc animos et deo propicio meliora semper optate. Ut sicut claritate parentum regiam invenimus · ita tranquillitatem deo placitam sequentibus temporibus exspectamus.

Universis Romanis per Italiam et Dalmatiam constitutis de electione sua ad regnum Romanorum hortando eos ad fidelitatem pristinam.

Honorabile credimus indicare quod fama potuistis teste cognoscere sine si quid de esse bene arbitratur estimatio. qui regimini merentur alloquium, quod dignitatis est subiectis [im]mu-se dominantis affatus · in ea presertim causa in qua omnium corda se vident esse sollicita · ut si non cognoscant per speciem · credant semper adversum. Nam qui audit mutatum nomen nihilominus formidat imperium. Et revera nescio quid triste creditur cogitare qui tardat inter initia benigna promittere. Quapropter locum sinistris cogitationibus amputantes aliter de vobis non patimur credi · quam quod de nostris potuit parentibus estimari. Et ideo quod divinitate propitia dictum sit glorioso domino avo nostro feliciter ordinate / tam Gothorum quam Romanorum pariter accedente consensu incepti regni sacramenta suscepimus · quod vos quoque facturos esse libentissime indicamus / Et qui fideles parentibus meis extitistis · vos quoque devotione pleni caritatis quaeramus · eum diligit heredem qui beneficiorum recordatur auctoris. Sed ut vobis benivolentie nostre iam nunc in

in regnatus in necessitat iuris/
iurandi vobis fecimus reli
gione premuniti. quod et no
stre postis declarare procurad
et presentem debeat innuere au
torem

Principibus electoribus
per Italiam constitutis de
electione sua

Obtulissemus quidem vobis
domini avi nostri lon
geve vite gaudia
nuntiare, sed quia dilectis
divina conditione subtractus est
nos heredes regni vestri
deo sibi vocante substituit.
ut successione sanguinis sui
ac bustica vobis collata a se
faceret esse perpetua, dum
nos illa et augere et tueri
cupimus. que ab illo facta esse
cognoscimus. Nam ordina
tione adiut eo supplicia in
de civitati sta faciam
ti in depositione locata sint
vota tuorum. ut vivit vic
deros permitte quod generan
litas vestra optare
hoc vos sequentes exemplo
per devotione pagine, nostis
operantibus plenius fecisse evidera
ius. a quibus credimus totum
plenius posse compleri. Jelium
vero comitem vobis fecimus
private voce permittere. ut
sicut vobis unum animum
devotissimum predictis sic op
tata de nostris successibus
audiatis. Recipere itaque
presentium vobis semper nomen
memore regalem presapie

lacteum gerimus infantia
purpuratam. per quos deo
iuvante parentes vestri de
cent acti sunt et inter
tam plexuris domine regni
sustepimus semper augmen
tum. Recepimus enim dum
divinitatem spicam que
maiores nostros dignanter
adiuvit. iungit etiam nobis
gratiam sue dignationis in
pendere, ut et nos regna
libus bonarum rerum fructus
dulcissimos afferatis. qui
sub nostris parentibus copio
sa ubertate eandem floruistis

Liberio preposito Gallia
consolatur lugentes
super morte avi sui

Cimus animum vestrum de
obitu gloriose memorie do
mini avi nostri acerbo do
lore fatigari. dum omnia bona
gravius deflentur amissa. plus
tamen quisque eum querit dum domi
desiderabit abrogatum. Expedit
aut studio pietatis afflictam
mentem compensato remedio conso
lari. qui vix sentit quod amisse
rit id non succedit extinctus. Di
cum deo sibi imperante perrexit
dum esset et post fata providus.
ut regionibus suis pacem relin
queret. ne aliqua novitas tempora quie
ta turbaret. In sellam regni
sui nos duxit collocavit. qua
tinus decus ipsius quod in eo flo
ruit in successore equabili lu
ce pertinus radiaret. Nam ordina
tioni electorum romanorum que de
siderio convenerunt ita ut

sub iure iurandi religione pro-
mitteret fidem se regno nostro
devoto animo servaturos. Quod
ad illustris magnitudinis vestre
noticiam credimus perferendum, ut
ab hiis qui in Galliis regno
pietatis nostre devoti sunt si-
militer perferatur exemplum, ut sicut
avos nostros ita se in minores
nostros desiderant esse fideles, ita pro-
missione teneantur astricti.

Universis provincialibus per Gallias constitutis similiter super eodem

Licet gloriose memorie
domini avi nostri pro ex-
cellentibus meritis tristis vobis
videatur occasus, tamen quia eum
humana condicione decubuit
ad continuandam gubernationem
quam singulis gesserat nos reli-
quit, ne dampnum boni prin-
cipis sentiretis, cuius vobis no-
scitur regnare posteros. Illud
enim apud nos perdurat quod illi
profuit, sed duplici largitate
munifici et illius debita red-
dimus et futuris obsequiis bene-
ficia pietate ingeminata mutuamus.
Atque ideo fidem pristinam ma-
iore nunc vos convenit devo-
tione monstrare. Quia bene prospi-
cit rebus humanis futuras qui
regnaturum fecit in vita, dum
ipse et in reliquum perseverare
creditur, et qui primordia po-
nere sentitur. Audiamus autem
favore divino, cum ad regni cul-
mina pervenimus, omnia nobis
sic felicia sic tranquilla cessisse
ut unum loqui crederetis quod
generalitas insonabat. Nec
putaretis humanum quod tot vota
populorum ingenium unum probata sit
hic conventum. Unde vos quoque
predicta convenit imitari, ut
Goti Romanis prebeant insinua-
dum et Romani Gotis sacramento
confirment se unanimiter regno nostro
esse devotos. Quatinus et nobis
vestra sinceritas laudabilis innote-
scat et ad quietem vestram proficia-
tur in mice promissi. Concordia
Erat inter nos legalis inusitata
tranquillitas. Porro unum non sit
in festus habetote animum pacatum
qui bellum non extremum. Quia
primum inde nobis placet potitis
si vobis ac Rome proficiat.

Victorino viro venerabili episcopo similiter super eodem

Fide atque constancia clericis
sunt commendande persone, que
diversa sorte de sideriis quacumque
humanis. Vos autem quos sapien-
tissimos efficiat et mens religio-
sa consolidat. Ad provincialium
admirationem convenit amari potius.
Quia iuste debito fit alienum
arbitrii, qui a pluribus meretur
audiri. Unde post salutationis
venerationem qua dictum est, quod
vobis quidam merorem possit
inducere transitum gloriose memo-
rie domini avi nostri cum dolore
maximo nunciamus. Sed inde potest
vestra tristicia temperari, quia
nos in sede regni sui divinitate
propicia collocavit, ut in toto
desiderio vestro non videatur
exceptus, qui vobis consurgit
in successorem reparatus. Frame-
te nunc orationibus vestris sacrate

~~[illegible] augustis~~

ut rex celestis

ut rego celestis humana regens
regna confirmet gentes externas
alterat pectora absolvat concordes
et confirmet propria quod nostra
dignata est prestare parentibus
gloriosis. Magnitudinem sanctitatis vestre
pontificales tuitos amoneat ut
nobis se concordia unitos regno
nostro per omnia debeat esse prin-
cipium. Semper eum in sinceritate
fidei reperimus quam tanta possimus
prestare immunitas

Ulelis Tulue patricio
eligens ipsum in con-
siliarium laudat eius
consilia

Decet ad re-
gendos po-
pulos idoneos
eligat quos
ad augustum
culmen divina
provexerint quia
ut impleat etas ubi posse:
potentia celestis infundit tum ad
relevandam florentissime nostre etatis
sollicitudinem convenienter visum
est te in consilium ut virum
prudentissimum adhibere quem constat
esse qui dudum tam nostri
tractatibus inservit et laudabiliter
adquievisse quod sic dignum fuit
illum te venisse tantum quam vix
esse contemplatione nobis convenit
solatium querere qua per adolescen-
tie florem docetur adhuc consiliis
indigere. Magnum est enim
infinita quam prudentia quam
nemo sic assequitur ut eam
tam necessarie et ad alios
videatur querere. Generis ipsi
consiliis sapientum reparant discunt
et causa maturius in eorum queritur

quod per omnem utilitatem tractatum
solatium curans sibi adhibet
maturum reges et mediocres con-
firmantur si illi omnes non consimul
quod si longevi domini subiectorum
ingeniis adiuvantur consulte per-
laxamus etate nostre breves
ferias ut sub maturitate cau-
tela robustiorque proprior robustior
adimpleat paciem sustinenda consur-
gat. Aliud ad te tuo favore
domino suggesta principalis pa-
triciatus culmine ut per te
probata mea tractatio sede celsa
sublimes ne sua salutaris
tum precedat humiles a loco vi-
deatur venisse. Sunt hic est
honor qui et animus fuerit
et in pace resplendet hinc
in ambas gratia quod mea gloriosissima
sitissima tum iam debuit constitu-
ta absolvit velat sedes hume-
ros clamide veste purpureit
sincas eo talaria ite romana et
dignatur visa et accipe quod se
consensu minime per honorem bus-
cedi studium Francis plus causa nunc
dum nescio quo pacto civio que
bellicosis credimus timida plus ama-
grat et honore remunerationem atque
tradita devotionem per eo meum tibi
tum tradidit. Sed prestare tuum sanctis
parentibus principi dignabatur esse
qui equus talium regum semper fuit per-
tractatus. Et sic consilia magna atque
extollere ut et alios imparare ne-
quit. Una venerabile imperium di-
signare ad sui aspectus et auctore
et mortalitatis una nesciunt quod
constitutis nos tenemur sed longum
est de eo quod sufficiat loqui
que sunt gestis secunda saluta
genuit. Temporis te labore initium
ut nostra hunc labores degerat
pace etiam bella dubia conficiat et
quod apud sapientes reges summe munus
est ac securus et eam tibi pe-
riculum patricie archa autem illoque

virtutis incedebas ambitionis amasti can:
dido paratas in suggestionibus vite seriem
ad eum fere pervenit tota studia tangebis
et quod vere confidimus gerere mores re-
ferebas quam vota patris. sic ad preconium
lectore praecibat cum cuncta et plus
sua fama superari et dulce erat virtu-
tis principi rationalis concretus distinctus
anima iam sublimior continuo regna
famas diligebas unde te esse legi
disciplinis quod numquam laudat magistra viri-
tatis cum nobilissima tibi coniuncta est
regia Domus stirpe bonorum regia summa de-
re affinitatis auctus esse coniuncta
providencia ut laude morum factum
constitisse videatur acceptissima Vetat
gente Gothice longa probitate carum
geri quemadmodum ille toto orbe canta-
bilis solum armis facta silvis
tantam se animalis venatorum cunctis
ut nobilibus esset invictum conten-
derit famulatu. Et namque is quod
potest ad regimen impendere aliis
merita summum et moderatissi-
mus animi quod ipsi conferri poterat
velle se multe petebat atque
ideo eum morum fama reddebat in-
vitis per claritatibus sui tendens
meritoria contemnere. Sic quidem nomen
suum et Gothorum fecit eius virtutes
testatorum premium unum probans et de te
inchoa alterne que mei spatii affinitate
gaudere.

Senatui urbis Rome Tholonem affinem suum facit militem candidatum

Habetis preclaros
consulti unde
gloriosis primi-
pi gratiam re-
ferre debeatis
quando precelso viro Tholoni et
mea affinitate fulgenti vestri
ordinis contulimus dignitatem itaque
est eum pace genus fulgere
radiensis ornatu, ut ut distin-
cta iam toga in proventualis
respecta. Unde vobis honores
contulimus, si nunc ipsam eximiam
dignitatem. Pater omnis est in eius
precedens refulsit, regnum primus pe-
here patricius, quia illa et nam
prudentissima luminis, quia claret et
pronunciis. Sed gratiis vobis sit
notissima candidatus quem domina
aver mea tam clare ac dimbri:
nis adheserit obsequiis. Tamen
minat illa respexit, quia constat
ad institutam eorum gloriam pertine-
re primum quod inter nationes eximium
est Geticorum stirpe nobilissima
gloriatur, quia mox ut inter pa-
rentes reliquit infanciam, sta-
tim rudes annos ad sacri cubi-
culi secreta portavit, regendum non
ut etas sed ut locus potius
competebat, non enim commendare:
quod absconsa sub cautela regen-
da sunt, nisi tali timore parum-
plus acquireret, quanto dominis plus
gererent cardinam minus meruit:
esse principis secreta, ubi si quid
cognoscitur prodi vel alio formidat
has procellas moderator sui sine
offensione transmisit, eorum similibus
collegiis semper acceptus ut iam
tunc magne felicitatis videre-
tur presagium gloriam meruisse et ma-
cies lenis ut cepit etas a-
dolescens teneri quam animi robusta
gentes audacia conciliari ad ex-
pedicionem ducta Durmense ut
quod ab illo viro Marcio dedicat
et acties strenuis in campos
habitate monstravit regit inter
alios de titulis exemplum et
emerita laude simile tunc:
ipse auspicatus nati dedit bellum
generos toto orbe terribiles
Francos mittit mea cunabula be-
latores. Sic parate se inani

ubi tante animus pluribus modis
se fruitur laboriosa subegit,
et quod questura non didicit, dicto
prima complevit. Redit subito
ad principis veteresque regressus
primevus ut non pateretur despe-
ris sed armis semper studuisse
credere. Quo reimitatur ille actum
et honores emineater inspiciens
vigare ubi regie domus utrique
contemplacionem commisit, ut qui
ingeniosa bella procurarent
fortissimi atque consiliis misceret.
Ad inveniendam subtilis, ad imple-
nda robustus, ad celanda cautissimus
egit locum immo publici
cum ipse prelia, cum ipse negocia
equalia disponebat et in tanta
se sollicitudine cunctis cogitationibus
admovebat ut tamen recognitis
quod ille velle poterat iste sua
sponte peragebat. Defendere omni
suis tractatibus adiuvabat et
iudicando consilium regebat ipse
rectore Cadmonet atque gepedico
Dalmatiana, ubi iam inter duces
directus et periculum sua se...
et pericula promptissime ingerebat.
Carcelatus est civitas super undas
Padi constituta, quam in directo
prospectu tabulata posse ...
pati perennis dorsa construxit
habere et hostibus carpere et inimicis
defendere. Notum fuit Bulgari
excitata sunt Gothorum Francorum
quasi validissima tempestate clara
Cassiniensis undique audacia
candidati ubi statim tum
gentes hostium contractum pro-
iniit et inimicitias a suis
desidens amovit et vulnera fecerat

suorum signa susciperet vulnera
desiderans amovit. Mecum opinio
inseparabilis sine assertione pronun-
tiata lingua utitur quam licet ad
pudorem pertinet mortalis reliquum
vite tempus exornat. Atque etiam
a stipulatoribus cortus illectu tenuit
alios quam visa dimitteret de
fortitudine predicata non ambitur
quam tali testimonio probatur. Conflictu
virorum fortium mutua tela non
excepit, quia semper tutus fuit quem
cum innocentia hoste contendat. Unus
forsitan ictus fecerit eludere quem
multorum constitit arte qua non cre-
didit vicimus excepit quam in tantum
iure sunt gloriosa quantum tunc
habuimus pericula. Cum iuvat fortis-
simi viri narrare quietum felicitatis
consilium, et non est pertinax laus in-
duce semper amorem laborem consi-
derans. Et Burgundionum decertanti-
bus nostris mitti ad Gallias
incitatas me quasi adversa manus
presumeret quod ne gravata impensis
laboribus vendicasset. Carthaginensis
reipublice Romane aliis contende-
ntibus absque bella fatigatione
provinciam et festinus quietum conti-
duo mira ubi non habemus be-
llica contentione pericula triumphos
sine pugna, sine labore pal-
ma, sine cede victoria. Nam
ego gente eius demum servitu-
tis acquisivi, que et ille
arbiter res largitorum reditum
iudicat dignissime perpetuam.
Ut ibi sit aequa possessioni ubi
utilitati publice serviat augmen-
ta. Carthaginensis tempesta-
tem inter eius prospera
inmemorque Roma ...

feliciter tradunt sensus suavissime
memorie delinquentur tu venientes
fremidibus fluctibus pelagum spuma
tegitur et undarum diu iactatus navi-
gium tumentes fluctus absorbent
velum remigantes facere Deo solaci-
a vos tum remigia retractos
Sic iste nauta perennibus tu tuos
pignore secreta evasit Ubi amor pii-
ssimi regis ubi meritis probatus est
militantis quando regnator vix
ille litori restitutus ut eas cum
toto sua exire undas unum
consideravit initia Sic cum pericula
formidat qui saluti proprie timere
nescivit Nunc vobis patres conscri-
pti apparet cassibus divinitus vobis
redemptus cui uni prebetur auctus
Sic itaque vivus bellis contra-
tus felicitate etiam prudentia a-
probatus et Deo favente datum sit
ad patriciatus infulas tuemine
eucomius favente nunc auspiciis
candidi ex vobis fortius ablatus
atria reflatem Conveniet gente Ro-
mulea maiores vobis generi collegas

Senatui urbis Rome

Cupido patres conscri-
pti ex ad agendas
optio regi gratias
omni vestro studio
debeat excitari qui
provectus meus cogitatus noscat-
ur utilitate auctoris Calis ideo
alacriter concupiscendum est quod neces-
se sit optandum Animus quando
utile est Conditia principum sentia-
tis ipse facit propria qui gratias
suscipit aliena Retinetur enim sic
senatus fovisse certus et nunc ma-
xime tu vestrum videar intrare
collegium assumptus dignitate ordi-
nes multi gratiam impetrat quando
mittere eos esse sentias a quibus me
amari posse confido accedit etiam
illud tu meo conspectu presumens
quo patres conscriptos et ordines conscribit
exercitum quem nemo unquam contulit
in vobis putat obiectum quod nunc
reperit honoratus Cum competentes
ex honoribus apud gloriose memorie
Theodoricum principem regem vobis
sepe vota audivi ut eadem preca-
tus videat promisisse ad quos me
tua gloria deceret mitti Consi-
derans enim illud tempus ubi
collata consilia fecit mare Sepe tu
suos sepe patricios sepe prefectos
conscripta intercessores Amori vobis impe-
trare credendo quod mihi ardue po-
tuisse optari Congaudete nunc
patres conscripti meis auspiciis quod
vobis sic fami honoribus vestris sic
qua vos affectione complectantur
sententia quippe regie semper vota
bilia vobis nomini ... ame ...
mite ... proprios sensus et tu est
suavitatis felicissimum genus consulta-
te tu eius ... studete sic
parari amoribus Romanis et honores
actus famam sublata quiete per
quiete ... ut quod
nunc amicos dignitate proprios

Opilioni Comiti

[Eugenium]
relugiat ad comitiva do-
mesticorum

Affectus necessitudinis
vos iudicium esse tu
prestat sic quemadmodum
aliquos contra ma-
gis patricius ex-
mate rei publice de pace conuiug-
ata et de senatu et cetera retulisse
consilium deinde enim tractatores esse
doctissimos quibus pertas summa co-
mitti ut nulla intus impediret

defensa reipublice prima utilitas co-
piose talis sunt honores qui se ordi-
naria processione temporum de gradu
aut facultate collato lege assequendi
est qui pacem in finibus studiis no-
stris velut eum adhuc nunc probatus
agnosceris tum sinceros venit quod
honores advocatorum te tempus exigit
te iudicium meum tulisse elegit nam
quoniam in te tam ampla fuit confessio
clara tua [...] ubi non patiebamini
constringere ingenium tam spiritum et
militem tuum impetrare potius togatore
et quoniam [...] eloquentia professione
diu suadebat tum etatis mediocria
conferre probata est eandem utilitatem
fecit a moribus tuis ornata fa-
cundia nam sic [...] est doc-
tos prima suadere sic salutare unquam
est tua virtutem timore destituta necessa-
ria [...] sed ut vita tua exemp-
lis pariter laudabilibus affirmaretur du-
nat te post [...] legatum
quam non annis unus sed quadra-
ginta eloquentie flumine [...] di-
varos cum de [...] Dalmaticis ad
dominum anni meum fere [...] prin-
cipalium sic utilitates publicas
allegabas ut aput illum magna
cautela [...] et [...]
[...] et fastidia non monens habun-
dantia sequendo una tua tempore sua-
vissimo despiciebat et tuo fine facet-
iis diu quibus delectando mundo
implebas [...] vel oratorum in-
fra tua [...] causidici deserebas offi-
cium Genitorem quoque tui facundia
et omnibus admirabilis [...] te eloquentia
instruere potuit certe si liberis ve-
tus non narrasse Erat enim vir
summe [...] eruditus et [...]
[...] studiose [...] diu

videamur Hos primum ut frequentior
tradit opinio [...] ex tot artium
menia volata multorum seminaria
animi collegisse tam et hodie con-
temporis nomen quod factum est primus enim
[...] dum se consortia asperga-
bat formas non imbuere disser-
tum Unam in ordine doctorum
[...] [...] [...] quibus con-
iunctus admirator unius indiguit
pro qua petebas ad penetralia perduce-
ret possit velocissima pervenire
tibi Clemens auctor auctorum [...]
penam dixit communi virtute eius
opinionem quam subtilissima narratione
describeres ut in ipso initio possit
agnosci magnam copia ex litteris
Et ut ad propositum redeam patuo
quod "credendus" extendisse non est
quam in Romano fore eloquentiam com-
perisse [...] magistrum felicissime
quod distupenti quam affectuose didicit
quam alius doctorum rhetor et consul
Romanam denique eloquentiam non finibus
regionibus venisti et ibi te tu-
liana lectio [...] reddit ubi quod
lingua gallica [...] ubi sunt
quam extra Romam non [...] alibi a-
[...] esse [...] [...] re-
tenuis [...] [...] si que
[...] fora [...] [...]
[...] quippe unus illa [...]
mittit et lingua tuleras suos
Cognosce quam [...] tuis esti-
mamus qui te videbas illum consilio
[...] qui meum [...] tractat
[...] hinc quod te [...]
domesticorum [...] [...] dico-
ramus ut [...] [...] de [...]
[...] [...] indicasse quam in te adt
[...] [...] [...] [...]
[...] [...] [...] [...]

esse commissa que rerum gubernaculum (?)
tas sentit. Vnde qui se in vindicta se-
ruat gloriosum minus est. [?]

Epistola Comiti | questore (?)

Etenim. certa consequitur
qui se in paruis
bonis moribus approbat
et ideo crescit vestigio
qui gradatim desiderio
potitur accepto, sine inuidia siquidem
eminentia putatur omne quod est
subitum, nec inexploratum suspicionem
refugit, quod repente peruenit. Ista
omnia dilatata robustiora sunt, et cum
bonis artibus ut optimum se credidit
qui per documenta laudabilis militie
promouetur. Dudum te gymnasia
litterarum ab illo inuicto imperatore a-
cceptum, qui iudiciis suis certa futura
uere praeuidit fructuarum largitionum fa-
stibus praefecisti, susceptum patrocinium
inuictos. Ita gratiam damnatam au-
xisti ut tibi saepe comitetur quod
dignitas non habebat. Quod si
laudabile est uel mediocribus esse
honoribus parem, quanto praestantius fuisse
maioribus aulicam dignitatem, sicut tu
sub tanto iudice laudata peregeris
gratia quod loci alumnus inuenisti, dicta-
tionibus enim praeterea adhibitus, tuis sit
offensionibus alter compressus, et ita
suspectus honore, tuum sustinuisse rege-
mina, ut palatio deesse non sineret
iudicem, cum ad tempus abrogata consi-
mina dignitate non sub imperia
tempora in te cessaret, hema sequaretur
emulus quod possetur. Recte uero ad
quaestoriam conmissam uenis ingenio
redde nunc quod plurimum et sed-
me Traianus habes magis que
dictas si et tu sic orator reflexe-
deras temporibus de sequitur
atque eloquentia missum generatur. Diuina
siquidem corona cumulat lingua dispta
et quod a nobis prosperius diu dictantes

ornatur. Recto in nobis ad bona suggerenda
promptissimus, et aduersa imp-
robitate male, per fortitudinem constans
exercitus. Dic amicus nostris certe tuo non
est omnino quod nobis bonus princeps
ille est cum sic quod iustitia loqui,
et quod curamine uitalis iudicium
audire nolle contineat ueteris sanc-
tionis. Renouate dictum illud
celeberrimum Traiani: sume dicta-
tum. Si bonus fuero, pro republica
et me; si malus fuero, pro republica
in me. Sed uide quid a te quaerat
tibi ut aliquis ministrum nobis liter-
re permittis decreta, quo in te respon-
s praetoris constituta, que tantam suauitatem
laudis inueniunt, quantam saporem
uetustatis assumunt. Iudicia quae
nobis horret in aliis non amasque obli-
gas te hic generaliter enim absolute
proprius in te firmari. Quod tu inue-
dictum, ut in te optime consulendi
esse omnes uideamur. Decet enim per-
monere, ut te iam tardius per aliena
praecedam inueniamus uideamini uelle con-
ferre honor. Propria sequere, ut nobilitas
tue uigor inuide. Illi digne ad
initia sui generis uidentur, est cotidi-
anae stirpe nascuntur. Sub illo inclitam
probitatem pariter pro temporum felicitate
indicas. Iungetur tibi insignia quo
potestate concedimus honore per diuinum
fonte enim dignitatem, quando coinde
procedit que indulgentie me largitate
manauit. Age ut qui ad consilium
nostrum assistere prudentia tibi di-
gnitate quod praeminet nostrorum. Nam
quod tibi conuenit adeo dux
legislatorum dicitis, dum nobis in ea
concedimus cunctabiliter me ueritati
et fidei, ut sicut te prior honor
dignum fecit alii, ita secundus faciet
huic dignitati

**Senatui urbis Rome ut eun-
dem camerarium accipiat**

a Respicite preclari con-
scripti iudicium quod
mea consulenti ini-
tia, quando que in-
acta sunt, peracto
cogitantur. Anima que subsequuta creditum
equale primordio et venisse sentit.
Nemo enim futurum esse putat diligentem
quem in ipsa novitate operosum sue
non videt esse custodie. Quemadmodum insti-
tutor orti sui secundum initium
ornat plantariis ut reddat fructus
optatos quos delicie fuerit (?) culta
cabbibus. Quemadmodum eximium decus in-
inicia paret amenitate temporum me-
lius (?) spem agri videatur multi. Et
eo beneficiis meis est quadam iamna
cogitatus etiam dat cunctorum per quem
venustum dignitatum culmina decenter
ornetur. Que nobis etiam de candidato
nostre voluntas, eum sunt medulla que
loquimur via eum custodum gloriose me-
morie domini Cari mei subiectos an-
tipia corda exegerit. Etiam quidem
r. c. amissio domini quem semper amavi per
eum et meo auspicio et vestre servitute
optata gaudia patuit. Intelligite
quali eum equitate constringeris in fa-
milis, ut vobis etiam fiet custos
et consuadere mystice fuerat commisse
affectus. Taffum nudatus Ecclesia ello:
quibus et aurorum creator commitentis
erat misterii quos custos reddebat
auditus. Alios enim deus esse auctores
varios ut nature bona in dicto flatus
appariat, et possit agnosci de-
mortuis cum videntur. Artes enim
r. c. pectus spiritualis est sed is semper
in honore prodiat qui lingua de-
corum nobilitat. Si cui de transfertis
animi, cum quo se commissi commendat
affectus. Sit denique facto testamento

capiat nos esse prudentium, quando
hec eligere, tamen quod utraque perclu-
datur. Eloquitur vos bona inceptum
est in cunctorum predicare, eum ad hec
specialiter probe asscito, ut opinio-
nem tamen commendat equitate doctorum ca-
tholicis enim iudicabis proximates tam-
men qui contra alios privati avari-
tia custodia deleguntur. Hic autem cautelam
fame insignia reponitur, unde pre-
tium inde opus vestrata laudab-
Quod vobis preclari conscripti commi-
nimus fore adeo expetendum, ut
tales nos querere credatis, quales
et nostre laudi, et vestre serenitati
expediat invenire. Cognoscite co-
ram bonum prorsus votum, considerate
de beneficiis quem esse probandum esse
notitiam clarissimi corpore
eum se ad commercium cognoscat vestram
cum invitasse. Quare preclari con-
scripti celeste Cameracum cum
culmine decoratum favor vester benigne
accipiet de eo enim nos dubitantes
quem a vestra ordine eum in summa
dignitate meruit apparari.

Fideli eius confessori

c Raritissimi viri spiritu-
mine amo quem gloriosi
domini avi mei re-
spondisse in Christo
patris electioni in du-
ctore sub ... boni principe
obedienti, qui saepius deliberavit per-
tractans etiamque in aliena regione
te? visum est pontificale decorasse
ut nemo iuste dicat disparare ut cog-
noscat illud hec optasse semper quod
bonis sacerdotibus convenit crucem re-
gio pricolaret. Recepistis itaque
virum et divina gratia probabiliter
institutum et regali examinatione
laudatum nec adhuc proxima coro-
nam teneat invidus non ...

uiri ita uotum contingit a principe super
ari. Vale quamuis sanguinis affectus qui
eum sue puritate diligebat, non quia
sit ita dolabilis, qui est et mixto cor-
pore quam alii in parte ductus aptauit.
Dimicta sibi ita clarus principis sine
fere ausa sine odio. Clamoribus
non dolabilis res ista frangit, nam
et si persona remota sit, nec tamen
a fidelibus amittit eam adaptatam fide
dotam possidet. Quapropter exdemire re-
gate uestrum. Tenuit vir Cristianus
cardinalis duximus ad certum uerum
salutarem apicibus aggredi. Magna
cum iocunditate presenmimus quotiens eum
nam preelibus vestra misticas. Et ex
quibus premisse nobis minime dubitamus
quod si ipse fecisset, imperio nobis et
cognostris gratissimum.

Senatum et orbis Rome cum-
dam sacratis largitionis comitia-
enim comeditum

quare uenerabilis
ad dignitates
auliciis expetendum
continuandum diuina.

Ne imperiale meritum aliqui ponere
uideatur ambiguum, uerum cuius gloria
regni est experisse meritis consilium
et tam secundum et felicissimo preuato
nunc familiare eum in mentem presentis
dilecta productam ut etiam uos aliquibus
obligat ad substantiam nunc fecisse uidear
merito sublimine suorum felix uena
custodit, quando unde delinquere, quia
stella nequint in sui genere reppetere.
Hinc est quod melius cognosci elegisse
nobilem quem fecisse felicem, quia iste
comminus presumit uideris se facta custo-
dit. Vale proinde non est, quod fecit.
Quapropter sancte tibi credimus quod comes
tuo genere commissum finisse gaudemus
cum tuis fastibus presentit, sed et
secretarius eadem preeminendum clementiae

Cum quodammodo dignitas in penatibus
tercia esse possit, et domesticam
factum est aliquis publicum, non sub laude
fratura militie ordine dedicasti, cum
mutuis amicorum affectum implebas
eaclusos spatium et consiliorum parcia-
patorum germanam ad te pertinere po-
tius dimidias quod se arripat cor-
dato reclamabar, ille felicior ac tu
astuciam quoddam negligens presumerem
cum, quod parte omnia diuisi impleri
Set dulce fecim obsequium, et fratrum
terrarum antiqua concordia et cum uerbis
sensibus mediam credar, quod finare
modo non sentiat. Quod si amari
recessit et germanale sanum fortem li-
bentissime ad te cathere concedentium et
amicia concordabat uota hesternis hodie
indixit inter eos assumentes officium
ut futuros quodam angelice presagio
quod a nobis accipere potabis nunc per
age sollicitudinis. Meminimus et
qua nobis in primordiis regum nostri
ducatum finibus, quando maiorum necnon
fidelium meorum obsequium. Vnde cum post
custodiam diuine memorie domini nostri
nostri amicia aptorum uota trepidaret
et de tali regni adhuc in certo uerode
subiectorum se corda presumerent con-
gratia nostra, corporibus felix portitor
intrasti, et sapientie tue allocutam
simili merore quam de occasu conte-
pore certa mea nimium in gaudia
commutabat. Innouato regum sine
aliqua pressione cursus et solliciti-
do tua presentit quod non negs affectu
esse to probato ceteris instituta
ab meritorum felicitas sorte sacratis
largitionis comitiam. Gratia tibi di-
uinitate concedimus. Regimus cum
omnibus priuilegiis dare emolumenta
que ad tuos decessores pertinuisse noscuntur

Absit enim ut calumnie machinatorum
quatiatur, qui atque sue sinceritate co:
spicitur. Constituit enim tempus tuum per contradi-
vocare et iudices deprimere iam
formidarent qui non essent extorquendi
effectibus verum virtute dignitatum
nam et vobis et defensoribus prefecture
et vobis tamen domini avi nostri
consuetudo longa dedit, indulgentia
mea et custodit. Conferimus tibi
honores primarii sed tu fidem eius i:
mitare semper nam si illum sequeris
merebis laude perfrui, virum auctori-
tatis maxime, probate constantie, et sub:
lato principe, et sine culpa pa:
ravit, et iudicia laudatus exercuit.
Principium est enim estimare quid egit
eius sub regno successisse palatinum
officium Romana curie tale non potuit.
Difficile utique non est moribus se(?) per
posse germanum fortuna et in equalitate
fructu pleriumque consentiunt et uno
semine procreantur.

Senatui urbis Rome eundem laudando instituit rex dominus:
ad senatum Boethius

Tanta est profecto con:
specti in candidato
copia meritorum, ut
vereamur ne tardius
putetur oblatus quod
non sit iudicio comprobatus. Nam cum
dive memorie avus meus optimos
viros quereret, nobis eum veremu:
nerandus superior fortuna sinavit celi
paruit. Illi merito officiositate ser:
vivit et a domino largissime bene:
ficiorum sine aliqua retributione constat
esse relictum. Credo dilata est
compensatio mihi ut nobis apertior
fieret causa prestandi. Conveniat ergo
se pietatis mea lege hunc tuum dignum
sit ab herede pleni, quod collatum
constat auctori, tam enim muni:
ficentia mea eum differret

tu eum ex fide consuetudo sue no:
bilitatis urget, pater eius maior
clarus ac summa fuit morum nobi:
litate conspicuus, que ut fervidina
bella respuit, ita tranquilla ocia pedi:
taret. Flore valido animo robustus
cui antiquitate gestabat abiectis
sceleris amicorum dictatus claris hono:
ribus, eius temporibus spirita est
omnia cum principibus non esse cre:
ditum. Quia antiquam pacetiam
cum nobilitate expetimus cum divina
respondeat luce germani, cum non
dicam proximitati sed vero amicitie
amicitia simul est esse laudabile
quam virtutibus ita se sociavit atque
coniunxit ut et hominis sit inter:
tum quis magis prodire ex alto
amicitiis ille prestat fidem, sed
magna promissa dixit iste constantia
Ille et audacia varius, et iste
probat a cupiditatibus alienus. Hic
est ex nocuit regibus fuerat fide
et vestivit vero mox proditore perfidia.
Illi enim moribus facilius probantur
ubi non sub ebrietate monstrantur.
Duo ergo sub veritate non fuerunt
domini, et vestivit illustre collegiis
huius laudibus electo a coniuge
Basiliane sociato fecit esse familie
ea plerique evenit a iuventute co:
niugi posse nobilibus coniunctione
in eo si plerique erat familiare
vita, et sapiens moribus viros
viros industrios et signa producere
venit. Res cunctas prudenter locato fuit
moderamine disposita ut nec aliqua
tenacitate sordet, nec vim effusione
nimia laberet. Abstinens victu,
Romanos sibi meritis obligabat,
et cum rectitude dignitatibus plerique
venit, iste dispositio amicitias
sibi colligebat. Credere quod fa:
ciat nobilis nam ex meritis natus
arbitrium agebat sic ipse ex more
perite meritis per contingere rationem

nam fastibus obeditur pleraque praestante
necessitas cogit, privato iudicii potest
sed a suavi pietas facit. Unde no-
bis plus laudis videtur habere volunta-
rius iudex quando ad iudicia ac-
cedat non eligitur nec est iniusta esse
moribus aestimatur. Magister praeterea con-
scripti fauce rursus alumnus, et iuris
fauce iudiciis secundo ad urbanam
curiam venit, quia et quo senator natus
est, et aulicis probatur dignitatibus hono-
ratus

Cypriano Theodericus Rex

Professionum constat
esse laudabile regum
praetoris iudiciis ordi-
nari quia nemo potest
neglegere quem noverit
aequitate sua facile
victos sordescit errore
quem doctrina purgavit.
Vidit dudum te forensibus negotiis
insudantem orbis imperialis agnovit
ut latere potuit qua fide suscepta
pagensis qua turbulentia certata per-
orabis ergo quando eloquentia tua ac
conscientia pariter intendebat nec sus-
ceptis quae amplius defenderet habuit
nec iudicium quod in te corrigere
possit invenit. Accessit etiam venustas
oris et castitas animi. Iuvenem
te senis decor ostendit, ab ore prima-
eva tamen verba manavit. Contendit
itaque flos aetatis et maturitas moribus
sed paris illa superavit, quae vos
ad virtutum gradus gloriam quam perduxit.
Magister officiorum munera nominum
et militibus ut aethana regia
fidelis accipias et vir eloquens
dictare recipias dignitates. Vivunt
tunc gloriosa iudicia, quas laudabi-
liter parabas. Possideat tibi patria cogi-
tata quam doctrina, modo et felix et
certa negotiorum conditio, quando ille
statim dicit, qui non potest ignorare
quod eligit, notitiam dei iudicium mi-
nistro esse voluntatis alterius, ut
magis alii parat cui tot militis

assertundare. Recte si in aliis colleg-
endum, ut cuius minimus in quaestore
providendum ut cui eligitur ad principis
consilium solatium oportet alienum.
Et ideo quod deo auspice dictum sit per
septam iudicum quaesturae tibi conferimus
dignitatem, sed tunc honor est inquirendus
obtinendus nam sic conscientia laeta est
tum praevenit mens, ita sibi grata iam
cum se impar cognoscit muneribus
constitutus. Habes ipso vides quos
imitari te decet, perde fama quae
sequeris dignitatem nam si te privata
vita virtutibus ornavit, quanto correcta
melius decebit. Commissi nomen
officii, custodi ut semper lateris
veritate vocabuli. Nam cui animus appe-
titus ad dilatandas res videtur
importuna pluribus absurdum portat
nomen alienum, et aliud dici quod po-
ssit in moribus inveniri. Verum
tibi bonae conscientiae decor sufficiat quae
dubitat de illo credi quem plenius
admonet

Senatui Urbis Rome Theodericus rex: commendat candidatum eloquentissimum in quaesturae dignitate

Etsi tegere nimio
splendore semper vita-
dicat clarior tamen redditur
quotiens eam dignitas
augetur. Nam telluris
fecunditas copiosissimis floribus refulgens
et de iniqua pulchritudine inhabitem
nitoribus reddit decorem. Natura si-
quidem institutum ut bonorum copia
plus delectet, prata denique floribus
pinguiuntur crinibus, laudantur pluribus
aviri densior segetes antiquitatis
nas sunt nobiles habere nos se-
natu et de innoxie volumus perducere
semper et quod nobis aggregatur cupimus
quae repetina vobiscum principum nec
... apud vos seminarium sit senato-
rum et de mea indulgentia nascitur
qui viris cunctis applicat alumnos
... nostros parimus aulicae dignitates

Questuram ad te maturius senatorem esse
quam per prudentiam venit. Quid enim
dignius quam tuae principem si(bi) adhesit
consilio principali. Quod quia providenti tuo
non suffecit, quantum toto orbe laudato quam
vota gloria quam tangat. Questorem
vero praestans conscripti cognoscite cogi-
tata per eloquentia peracti esse et sic
advocatos sue crebras egisse victo-
rias ut multo sibi eligere eum
tempore aspiciat. Qualis palmis
felicibus laudatus nobis dabit omnia
laudata. Causidicus forense gimnasium pa-
tiente reductus studuit semper integritate
morum et nobilissimo pudore castitatis
corporis sub nimio labore lusisse dicta-
tor facundus commissis patronus suscep-
tas causas quas promittit adiuvabat, quando
credi non poterat negotium improbabile.
Cum tales videbatur assistere nunc sit
mittere legem unde esse publicum dam-
num. Quid enim ad nobis ad vos
esse debet acceptio, sed inter conciliatos
latere, quam inter reges meruit a-
perari. Clamat natus causas sic per
quas doctus emittit. Diu affectat
vinci esse gloriam suam, ut deliniisti
per animos quo qua nobis parte
fuit sociatus. Accedit forte pluri-
bus viri nonam in eo ac nuper
optatam apparuisse prudentiam, origo
cuius hereditarias sibi erat vendicat
quia pater ita in Mediolanensi foro
resplendidit, ut primo fere Tulliano
tempore pullulare eloquio. Unde
hominis sic vero inter mediocres diffi-
cilimum placendi genus, tamen advocatorum
laude inter primiores eloquentie frequens
meruit invenire. Quibus contra ma-
gnum deliberans secutus his palmarum
cum et in tale aetate longevae suffecit
et illius par extitit quod singulares
Roma cognominat. Quid enim gloriosius
quam eo etiam patres tenuisse maiores
nam si intercedente et progenies ducte
divinae nobiles faciunt, intonantes pro-
stanciores esse quae origo decantabilis prin-
dentie exemplares invenit. Quapropter

prece conscripti sancte, ut ei indicio
de suis multis candidato. Quando
collegae sic manum clementiae porrigentes
vos pareat sublevatos.

Abieno v.c. Theodoricus rex confert praefecturae dignitatem

Decet unitorum esse po-
tius si eligi post
improbitatem iudicis
accusari cum opere:
ista prudentiam non
corrigit, sed successor optimus imi-
tetur. Contrariis vero plerumque medicina
succedit, nam tunc calor vitalibus ad-
hibitus fuit frigore pestifero. Tunc credit
nitebula apud veteres spiratoris tergitur
et aquilo caeli facie tranquillitatem
addit, quam austris aura turbat. Sic
nos dare is te tuum qualitate amore
submonemus, ut tu saluberrime
advenies contraria prioribus mutare
tu laudanda feceris. Ille talia
illis odiosa tu praeside ut iustitia
eadem acceptus rapax ille, tu con-
tinens bonorum diu exemplis est desi-
nitus vitae quae fecit, quando illa
ut laudanda sunt, a quibus suo
iudicio comprobavit. Repperire demum
in illo odium publicum et tua
morem affecta cunctos. Tanti tunc
moribus gratias agunt, quanta acerbitate
actorum illius accusat. Animae qui-
dem decorare studiis, quia per illum pe-
pererit malitiae vis, vero a malis
abstinuisse laudabile est nam equale
est si beneficia priorum tribuas
quam acta non habebat. Bonum magis
laudatur plus amatur si sequitur gaudio
confert anteactorum tempore commissa
lutria catus confestimque tu sortiris
prosperum feliciter modicum amplitate
donum conferimus. Quanto fuit actorum
decessorum exempla terribilis, tanta nunc
esse debet beneficia lenitatis. Quemadmodum
sanctitati tua cuncta reformanda sunt
ut tuis non alienis malis quiestis
gravaris nam vere omni impietates
et noctes respicias quam sanare credis
vulneratos. Redeat ad nomen antiquum
praefectura illa floris toto orbe laudabilis

ca si principium queram ex Zorepsi a
suplays inchoat, ut a limito a:
cessibus meis per prouinciam pateu
erit partam imperii, qui sic iuste
se prouide agi voluerat ut non
districtum iudicis nomen sed vocabulum
illi princeps imponeret. Cuius ac
debitis temporibus nostri parte crescat
erarium, culpas removimus quam equum
tenta propagauit. Per ... vectas
volui. Nisi quibus libera iusticie fir:
meatur. Sedes intra nequicia non
patitur intrare, ita ut priuati in:
mitti possimus quam publica cura
damnari. Laudate iudices quam amare
nolite. Aliud in malum publicum
suspicatus. Nam tu vos ex iniquas
prouisione esse credidit prelatores
eius nos cognoscatis sola vera diligere
quam pulchre iusticie monitis conuenit
verus iam moribus peccatis. Sed postquam ista
delinqui. Et ille forte terra gesserat
qui ad dignitates suis parentibus
magisterium peruenit. In patre
gloriosa laudabilem aliquid quod inde
pariter adiungere. Gloria diligentius est
esse de qui sequitur, dum bona pa:
rentum probabiliter et imitari cupio
et vincere festinans. Cumulet te
tuis laudibus quod dixit prudentiam
pectoris imbutus. Dixeris ex sapientia
ubi ostendere voluit alterum recipit medi:
ocritatis. Quos forte pereratis quam mira
vestiuit. Nam a te legitimum quam
eo origo iudicata fuisse ... Aspicias
tibi sunt libri veterum et actionis
parentum conspecta opinioni tue consta
mo iudicio, ut impar non sis
virtutis, quorum equasti per nostra
beneficia dignitates.

Iohanni comiti patricio

Cum frequenter agimus
honoribus, et germa:
ni tui summus dignitate
laudatus tibi ex nostra
bonorum commendatione
eius refertur quasi ad
ad iniciam eius duxerint, de quo

multas glorias sciunt, testificatus est
de te quoque de fidelibus, quos debi:
nitus debiti estimari. Sed digne
laudem tuam voluit nouitates emittit
quod se actiones grauitate complerent. Nam
bonum semper est presenti vena lau:
dabilis. Nam sic ille studio suo gaude:
dum, sic ut ista celebs sermone fitdem
nos et si Bysancia taceat, tu nona
probitatis suggerere, que dicam, qui cum
etate crescit semper et virtutibus pri:
mis amorem laudis et propter aug:
mentum beneficii quam tene sed
laudibus inueniens aspero et prosperior
etas dicatur in quo sensim semper re:
bustior iuuenescat. Sub duce me:
morie acre non in utraque parte
laudatos semper gotubias vidit te
adhuc gentilis danubii bellatores
pro te terruit bulgarum globus, qui
de mis erat perspicaciter clarius ob:
latinus peculiare et fuit ex clime:
tes barbaros aggredi et condictos te:
nere solatii. Hic victoria Bulgaros
non tam vinco quam eadem misti fter:
na esse ex non imus ipsa clarescens
fuit, referendarii officium laboriosis
contencionibus exercebas. Scitum euro
apud illum ... oium vicissim commu:
nicata pacata fimica. Cumulus enim non
augeret bellum quod illi potuit operis
quesitione ... qui tanta firmitate
animi semper egerit, tanta ubere
in asserenda veritate constanciam, ut
victo se vicisse diceret hostem, qui
illo presente veritate valuisset errorem. Hic
fuit et frontibus eius desecmia re:
adidimus. Fama tutela semper adhi:
bita fuerit exigente sensu, et diu culpa
formidat quis mouere sepimentis
aggregari semper. Contulit et digni:
tatem castrensem hic et laborum
tuorum aptissimum munus, quod sic
casta sic modesta mente gessisti

ut maiora utique p a debeo fateres
quamvis eam in magis primia sustinuisses
Sed cum florida iuventus contineat inertes
tantis etas matura firmavit consilio
quod pendim valens ut fractis
tamen etate cognosceres Sit enim ad augmentum
es senectutis bona ut cuius nos
publicis incomoda habet sine quam in te
extimas augenda ut sic consilia
post ea redderet quam honore iudiciali
tuendus Sunt enim beneficiens intus con:
servantia vite vite et famam iudi:
cia quis tamen filios per (?) eorum na
ipsa vidit esse patricius quorum
bona concordia non est absurdum
referri quam educantur feliciter hoc
est de filiorum probitate laudari
primum quia non minime laudis prestat
initium infantia eorum est nota pa:
lato Sic fors tamen mox aquile
se probantes regales oculos ab:
sque timiditate pene pertulerunt Re:
lucet eorum gratia gentili ut testatur
animorum yinbri fantibus institutus
pueri stirpis Romane inad lin:
gua loquuntur exprimere indicantes
ex quibus se nobis futuram fidem
quorum iam videntur affectasse sermonem
ghemo unde tu felix pater pre:
mium dedit referri, quam et filios
tuos nobis amor obtulisti Egi vero
meis laboribus multum quam fide et
constantia comprobato, patriciatus
tibi ad auspicium concedimus dignitatem
honorem quem de excellentissimum, sed quam
tuis meritis esse probatur equalis,
tenue tu probatissimis institutis
ut tua bona tua germanitas meis
iam beneficiis augeatur

Senatui urbis Rome Theodericus rex

Favor noster digna
est, quem vel semel
regale potuit impe:
trare iudicium patres
patres conscripti vir
magnifica imbutum

Ciprianus quem nobis stoicus gratia
dat efficit quotiens a nobis dignitates
accepit. Stantes in stadio mun:
dior cona glorificat, olimpiacos
tamen feceris palma nobilitat
sic vero in laboribus vera gloriosior
efficitur, cum fecerit primia repo:
effererit, de primo denique per se:
cta per esse tractato dum multi
fallunt principis animum tenado
facile est ei illud tamen semper no:
tum est restituisse Sed tamen mentem
exhibuit constantiam tamen bonorum sunt
propositum ut semper in se provocavit
regium munus hoc est eta gloria
hoc est indubitata fama feliciter
potuisse mereri quam ipse homines qui
ornari hos eorum merita meritum:
quod dederit, quem multum sunt non
ad primos honores appenduit sed
cum magis sustinuerint maiora iam
promeruit ornari quam tales et mea
iudicia quando sunt primus allectus erat
quem sepius apta nec ipsa tamen
adhibita presumerio probat, quia
unus est laudanda in ipse, quam tam
sum propositum custodire sicut lingue
olim patres conscripti decios, sicut
vetustas predicat fuisse corvinos
neque enim hic vir de quo nobis
sermo est iam sibi tantumodo com:
planit arbitrium Cabs uno ipse
principe sepe graveli gratiam sub eum
forte vidit sed sub alio meruisse
provectum, apud utrosque integrum
constat fuisse iudicium Laudes
ergo sequentes, quam aliquo
vitate deterruit Sic animum meum
provectus sui auctor meruit, ut
nos augmentatores dignissime re:
periat. Et ecce in eo fundamentum
posuit bonorum, nos culmen
construximus dignitatum Et ideo
patres conscripti tot laboribus
tot laudibus clarificato velut

viro Cassano suggestum esse parti-
atque addidimus ne maior esset inter
fines quam honoribus meis et fauente
nunc collige quem sepe detraxisti
contrauenimus Denique ad vos redit
qui iam honores suos in [illegible]
aula pascunt esse tunc unde no-
bis reddatur acceptior, quando tecum
tunc nunc alumnos protulit de quo
sequens cunctis amicus pater, tamen gratia
vota superauit [illegible] infantia tre-
pidos uno ad reddendum ut [illegible]
[illegible] uarius [illegible] loquuntur
esse [illegible] uel communionem
iuniste hic tuo nobis noti sunt
in ipso etatis primordio adole-
scentiam cursexerunt et presit domina
magestas ut sit de patre
cum munificentie nomen contulimus
sit et in eis prouectus nostre
[illegible] augeamus

Bergantino Comiti pa- tricio ut curiam nobili affi- ni [illegible] patrimonium matris sue assignetur

Decet munificentiam regis cottidie de- creat tum [illegible] re- [illegible] et [illegible] aliis [illegible], quo possit largitatis [illegible] apparere [illegible] tamen [illegible] debitum solvimus quotiens parentibus suis equitate prestamus lucra pri- vatis dona sua, et sic ne [illegible] reparamus quod fame commodis appli- camus Cassii enim ut [illegible] affinis et [illegible] custodire [illegible] quando quam nobis [illegible] contigit [illegible], ut [illegible] [illegible] desiderio et militat sub [illegible] [illegible] viros [illegible] [illegible] magnitudi- nem [illegible] atque amplissimo viro [illegible] massas [illegible] amicos [illegible] tot [illegible] [illegible] patrimonio

quam magnifice [illegible] matris [illegible] [illegible] reformari eius feliciter [illegible] premisse vendicandas [illegible] successiones integras iure in ea quam [illegible] parte [illegible] de tuo fide ac sinceritate presumimus ut [illegible] [illegible] reliqua [illegible] memorati pa- trimonii cum adiecta quantitate [illegible] [illegible] enim [illegible] viro negare possumus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] posse- [illegible], vel si non [illegible] affinis [illegible] quem nobilitas sue [illegible] [illegible] [illegible], modestia [illegible] prudentia semper equalis [illegible] a nobis [illegible] [illegible], quando ad gloriam nostram tra- [illegible] [illegible] confitemur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] designatas ma- [illegible] [illegible] sine aliqua di- latione contradicte, ut summa nobis [illegible] [illegible] gratia [illegible] [illegible] reddatur acceptior.

Clero ecclesie Romane

Tanto diuini [illegible] debemus quando a ceteris mortalibus maiora suscipimus nec quemquam similem [illegible] deus cui potius imperio [illegible] [illegible] tanto munere [illegible] comparari possit idonee, ipsi tamen gratiam reddimus dum in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa- [illegible] [illegible] [illegible] longe consuetudine institutum, ut si quis [illegible] Ro- mane [illegible] aliqua [illegible] actionem [illegible], ad [illegible] [illegible] antistitis negotium [illegible] dictimus [illegible] ne [illegible] in forensibus [illegible] [illegible] [illegible] officiis [illegible] [illegible] occupare addentes [illegible] [illegible] ad contumeliam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] enim [illegible] custodie [illegible] [illegible] [illegible]

querit ecclesie Romane per levibus talis
assertis timuerit impetitum. Sed
nobis per ingenita clementia qua
vero demum auctori displicuisse per-
spicientes, ut qui pridem sacris mente
tali insignitus misteriis quemcumque
utcumque exposite nequitiis in-
iuriis subiaceret et aliorum pre-
tenda surrepto nobis continuit
plenissime laudis eventum, ut
ea contingeret prestandi, que nos
reliquibus commendaret amplius atque
ecclesie confidentius et aperte sedis apo-
stolice, et conpluentes dependens suppli-
cantium presentium auctoritate mandato di-
vine desinis ut significamus ad Ro-
manam eius aliquem committere in qua-
libet ea propositi credendum actione
pulsandum ad beatissimi pape indi-
cium sive conveniat audiendus, ut
a ipse interius utrosque modo sive
sanctitate agnoscat et cum deleget
equitatis studio terminanda. Et si forte
quod credi nequeas est competentis
spiritum sive petitorum elusum, et
ad secularia fora migraverit, oretat
tunc suas petitionis committi de super
dicte sedis persule fuisse contemptas.
Sed si quis ceperit magis lar-
gitor, atque omni sit indicio sacri-
lega mente damnatus, qui clemen-
tate sedi contemnat [illegible]
aliqui de mea affatibus credidit per-
mittendum ante atque commictor esse-
ctum dare liberare animi dispendio
fieri, et a palatinis sacrareat-
que [illegible] graciis per manus
sepe memorati antistitis pamp-
ibus [illegible] [illegible]
petrari negarii et sui amissione
immicte. Dignius enim imperii re-
na [illegible], qui et divina clementia
et mea missa temerarie sed [illegible]
nos quos inditia mea venera-
tur ecclesiastice unitate constitutos

magnum scelus est dare admittere
quos ut cumfatorum secularem
dare [illegible] professione vita re-
lectis est violate ad mortalium vota
timulia et arroces descendere. Studeat
contrarie quamvis inire vos sese
moribus obedite.

Iohanni de Sublacu domini et confirmat voluntatem concessionem actor sui super quadam domo

Valde dignum est
in eis aliena fi-
nale in quibus nos
opportet gratia dona
conferre eamdem
eum dicia mini-
ficentia possit ambigere. Quando
a nobis inter te meruerit quod
a tuis decessoribus accepisti per-
tenti utque alia domus sed mem
esse indictum sed inordinam per ipse
mente pervenisse cum velocissima
largite cum est quam dure medie-
rum inter clementie domus in ca-
stro intulianis positam obsequio-
rum fidelitate provocatus constat vo-
luisse largiri ea de parte secuta
pactum Tholomi perpetua quod illi
mea absolute concessa perfata
domus actu legitimo in tua optio
ante tulisse mister renunciare firmitas
mea vel integrate voluntate de-
fidarimus, vel Tholomi plenissime
devotorum effectu presentium auctoritate corro-
borat ut sepe dicta domus pariter
Recordatorum agneli in Tusculano
castro posita cum omnibus ad se pertinen-
tibus in tua vel heredum tuorum possessi-
one permaneat. Et quicquid de eat
facere malueris liberam habeas potestatem
taliter vel privati vel publici nominis
persona inquietudine submonenda, vere
et sic quod esse quolibet casu
qualibet inclusione fortasse ambiguum
cum auctoritate mea indicio constat

complexum sicut innate deo rebus privatis quod nostra est auctoritate solidare. Alii enim tibi iura legittima prestiterunt, nos possessorum quiete et tute secularis seculorum conferimus firmitatem. Sed ne quis forsitan egregie voluntatis nostre munera temerator existat, iubemus eum qui temptare re quolibet tempore vel fisci nomine vel privati, tibi vel eis ad quos dominia designata superius perinde volumus movere temptaverit aliqua questionem, pene nomine auri libras tot et [illegible] fisci auribus, infamatus et discedere hinc cum voluntatis sue nequeat invenire fructum, qui alienis rerum videtur quesisse iudicium.

Dominis Reatinis et Nursinis iuxta dispositionem avi sui ante ea definita

Quamvis dominus avus noster desideria vestra cognoscens Quidilam Sibie filium priorem vobis fecit disponendum, sed quia interveniente mortali condicione nequivit cogitata complere, nunc a nobis eius vota perficiuntur, ne tanti viri de aliquo minime iudicetur bona potuisse sentire. [illegible] suscipimus ut eum priorem scilicet esse debeatis et que ordinaverit pro disciplina servanda, ubi maxime utilitas continetur, ei debeatis moribus obedire, quia sic avi nostri constat moribus instituti ut et leges libenter audiatis et iudices. Hoc enim nomen comitis imperium ex optimorum morum [illegible] gestis amplificat. Sed et illud geratis, quod et nobis accepta et divinitati probatis esse gratissima. Robustius enim inimici [illegible] vincuntur moribus bonis. Cetera quas superna protegunt

felices adversarios iure non possunt pugnare, cum efficacius forte dum in sedibus vestris iustitiam fovere contenditis. Ista enim duo mutua se amplexatione consociant, ut qui equitatem colunt, fructum victorie possideant. Vestra quoque necessitas ad [illegible] compellat eos, vos et fortes alat patria, et invicem vestra devotione [illegible] vestra et si aliquis cum [illegible] est [illegible] de munificentia principis [illegible] de [illegible] Cetera nobis [illegible] Romanam [illegible] sunt, qui [illegible] vestra dona [illegible] multiplicant.

Saioni et Florentiano viris domicilibus ut affligant eos damnis et penis

Sicut remedia publica sic ab innocentibus vacant, ita necesse est ut in scelestos per examen sue districtionis impendant. Cetera non semper unum inveniunt iudicium diversa multa pro [illegible] morbi ipsis dissilibus suis sanantur. [illegible] alius [illegible] alius ferro curat asperitate, et pro qualitate passionis perceptum invenitur auxilium. Sed non diversa [illegible] per [illegible] terminum territorium [illegible] exercitat. Et si quos Gothos atque Romanos in [illegible] possessionum se miscuisse reperit secundum facti [illegible] et damnis affligant et penis. Cetera [illegible] pertendi sunt qui nec amo- [illegible] iussis nec obediendum esse [illegible] principis crediderunt. Unde maior ambitus est nobis dominis ita velle [illegible], ne [illegible] [illegible] [illegible] sui vita [illegible] munere [illegible]

Cunigasto V. I. ut distringat tam super occupatione agri

Parmonii se-
nitati nostre
Constantii atque
Venerii do-
lenda questio
est sibi accha-
ritane urbis agri a-
gellum quod Fasiula
nominatur tuo suo
patrio censu ablatum adiacentes
ne sui sint supplicationibus immi-
nere. Hoc sibi condicione primus si-
nistris impetrat. Ideo magnitudo tua
decretis obstaculis primitus presentatum suo
iubeat adesse iudicio, et omni inter
partes veritate discussa iuxta consenta-
nea et amica iuris moribus proferte
sententiam. Quoniam sic grave est de suo
dominos iure cedere ita nimis scelus est
iniuriam facere. Similiter iugo liberari collata
deprimi. Momenti iure si competere
primitus reddantur invasa. Ita tamen ut pre-
sona legitima disceptationibus suis
desistat. Cessat violenta presumptio
ut tam iudicis causa arbitrio, et
a comitibus firmos tuo rebus sibi
competentibus possideat a peccatoribus
liberati indempnes utrique atque inte-
gros deliberet. Sufficit enim ei
severa pena qui facere presumpsit
iniurias.

Honoratis possessoribus peri-
nensis civitatis

Dignum est ut liberali
animo faciatis que
iuberi pro vestra in-
utilitate cognoscitis.
Nam quod proprio sumptu
debet agere compendiose nobis
constat offerri. Cumitate siquidem
nostra diutina siccitate laborantem
civitatem deo dante vos inter salubritatem
unda reparare. Cum tunc studio
nostro renovari ora pandatis, ne
fornum obiectione tardata respirare
unda nequeat odiosis celebratum

et quas debuit sordes abluere
easdem nobis ceterum inferre. Cumque
opus istud nos urgere dicat cuius
amor virum te spectabilem be-
nesium [illegible] committimus, ut et
nos ad meliora provocetur, si que
iussio gratiam effectus.

Benedicto v. senatori (?) ... et lauda[illegible] fluenta aquarum

Amor quidem noster
antiqui operis formam
dudum quidem vos
in regia ... [illegible]
constructos ... ut inde
procedat aquarum copias urbibus insi-
nisse, nisi cum providerat cloacarum
opportuna digestio, inde vite humane
tam ista salubritas continetur. Si quod
ore quis sustinuit aliqua parte cor-
poris elevatus effundit. Et ideo
sublimitas tua permissis immi-
nere, hinc faciet opus graviter
insistere, quatinus antiquos cuniculos
sive subterraneos sive qui iugiter
marginibus plateis diligenter
emundet, ut tam felicem optatum
nobis liquor inferiorem nulla ab-
lata lacuna obiectione tardetur
et gratam unda recipiat, nisi que
iugiter infertur, et visa semper
abscondit. Terra enim cum pulvere vi-
ribus exercitata videtur, quam deservit
est in lacrimis pali enim. Nec
visu grata nec immixtis accomoda
Clementia praeterimus quidem sed
eo in naturali puritate firma. Sine
hac agri squalent, urbes anhe-
lant, sterilitate fatigantur, ut unico
antiqua praedia quos a cunctis con-
versatione segregandos esse indicat
aquarum invitatione perimunt. Quamque
tam utilissime rei cum de studio
consensus. Cumque cunctis animum no-
strum qui vere sine gratia non tenetur.

Severo v. venerabili de civitate
amplectenda et amicitiae vivali

Quoniam profecto
consilijs tuis
dabis ingenue
omnia audiasse
credamus que
ad rempublice
statum pertinet
componendum in maiorem cognomi-
nationis extenditque ~~prelatam~~ preclaram esse
facile ciuitatem et ceterorum probantium
esse coniunctum. Sic enim et in ceteris
splendorem ciuitatis ornatum, et nostris
ordinationibus necessarium fuit effectum
superioris dicam et agros siluas atque
aquas, hominibus autem feros pabulos
super cuncta diligere. Canes ipsi gre-
gatim volant, que inopia volup-
tate mitescunt. Canori tandi amant
sui generis densitate frequentes stu-
rni compacti feruntur. Indefinite
quoque vincinuntates palumbi
spatias diligunt corporibus, et quecumque
ad finem pertinet vitam admirantur
grataque non refutat. Ceterum animosi a-
ccipitres aquile venantes, et super
omnes alites arcutis inuictes volatus
solitarios concupiscunt. Cetera rapa-
ces insidie inopia conuictitula non
reperiunt. Ambigunt enim aliqui soli
agere, cum preda cum alio non possidant
inuenire. Sic mortalium voluntas
plerumque detestabilis est, que corporis
homini probat effugere ut si de ipso
aliquis vacet recedi tamen vite tempus non
per inuenimi. Redeant possessores
et ciues breuiter in ciuitatibus
suis. Coloni sunt et agros incul-
tabunt. Papiam se a rusticitate
dimissos, quibus et honores dedimus
a ciuibus publicas probabili esse
maiorum commisimus in ea fertilium
felici regione ubi affatim ve-
niunt in elaborate diuitie. Neces
ibi multa facunditate copio maxime
spallas certe non minima longitudine

congaudent plana videre pascuis
secunda exercita vindemijs habun-
dat multifariis animalium gregibus
sed equinis maioris gloria armen-
tis. Quod ardenti tempore tale
est vernum flumen, ut ne ninis (?)
ardoris animalia fatigentur et
herbarum semper virentium societati-
bus applicantur. Videas per eandem
montium ac riuos vere purissimos
et quasi conducto confluere. Sed per
alpium summa deriuantur. Caduntque
utroque late maxima copiosa possi-
det frequentatam commercia, ut et
ceteris fructibus affluerent conuberet
et presertim per vicinitatem tempe-
ratum. Diuini rei rustici epulis
urbanos, mediocres autem habunda-
tia prepotentium, ut ne minima ibi
fortuna copijs sperata contempta hanc
ego premia ciuitatibus noluerunt:
sed et non in agris suis se facere
omnino diligere. Etenim per tantorum
vides late cetus ... prorsus
... solatio commertio ...
et maior ut foro poterunt esse ...
statim incipiunt agresti habitatorum
... confluere ut ... exundi-
tur ut irrigat, et cum agros
diligunt sed amant non auxerunt ...
... exundit ubi possit ...
gloriose ... frequentia ...
... , in qua nomen se esse
laudandum ... virtutibus fama
tollitur, si ... in ... omnibus
... non ... est ...
... frequentia ... aliquas
... animi ... se
videamus velle ... mortalium
... fiducia ...
mena suspendit, et ...
turbas ... intrepida
... nobilium
... in ...
... frequentatam humane

videas alteras sua pignora commi-
sisse. Credas quoque civitates ipsi-
scimus denique nec amenitate viris
sponat menibus antiquos. Quomodo
ipse in pace refugi et qua apparet
bellum nec vaste assumi. Ani enim
unquam grata nobilium videatur otiis illo
cui non affectuosum sit cum paribus
misce sermones forum parte honestas
actos invise. Eas spectas legibus
compertum. Interdum vale madiati
calculis dominari ad balnea vere
cum sociis, prandia invitus appa-
rari compotis. Caret effecto d-
unque quibus, cum vita sua semper velit
esse cum familiis. Sed nec veterimus
in eandem consuetudinem meis alteram
imbuta laborat daque fide misso viribus
tam possessas et tales suis extima-
tum vivum pena imposito permittat
Cum parte maiore se in civitatibus
maneat quas ceteras delegerint. Sic
fiat ut eis nec ornatus desit civium
nec voluptas ubique agrorum.

Gaudeo cum senatore describitur quidam locus in quo mirabiles aque desinunt

Cum Tarquinio (?) et hadrius
vix sublimis et
causis suis ad
civitatem patrici sim
festinaret vincis
longinquitate confecto aliqua fessa
reperiat contenderas ad fontem
accivisse in spoletino territorio consi-
stente elegit ponere mansionem et ex
ipsa loco ex pastorum verbis servi-
da sint et aquas inundatione
pulcrescat. Est enim ut dicatur sub-
pede collium suum malis arena silicis
campis, ubi fons saxus circiter
cannis cingentibus in corone specim
ripparum siccatorum contexit lameneque
admodum et arundineis umbris
et aquarum ipsarum virtute mirabilis.
Nam cum ibi tacitus homo et studiose

silentioque adveniat, aquas fontis
mirum repperit sic quietas, vel
in more stagni non tam currere
quam stare videantur. Tantum ubi co-
ram eas vocis emissa fuit aut si
non clamor fortasse sonuit, nescio
qua vi statim aque ibidem con-
citate expellant. Eas illud quoque
ebullire videas circumfluere concitatas
ut putes aquam ingenti succensse
occulte suscepisse fervorem. Silenti
homo tacita vocum strepitu et
fragorem undis, ut tempestas sic
subito perturbata, quam neque tactus
concitat. Est nova vis inaudita
tempestas, aquas vocem hominum commovet
et quasi appellatur undeat, ita
ut homini sermonibus prouocare nescio
quam imminueret. Credas ibi aliquid
ac perstatum somno quiescere, quod
concitatum magno strepitu ubi unde-
at legitur quidem nonnullos fontium
varias statuere miracula ut aliquis
potati aliaque reddat varium colorem
alter greges albos efficiat quemadmodum
in saporem diversum suscepta lingua
condiatur. Sed has causas nulla
adhuc comprehendit. Prima sine inte-
rim quantum esse cognoscitur ex tum
rebus naturalibus applicatur. Sed ut ad
quietam simplicitatis concitati redeamus
hic eum mansionem suspectum numque
habitus cum his insidiis rusticorum
abactos sibi asserit latrones credo
esse non deorum meorum disciplina
ut obstaculo illius loci tam damno
reddatur horribilis quod vinnacitate
tua et diligenti tempus commatorum
distulit. Hunc et de palato meo
auctoritate, et de legibus visa est
iniciatum collegisse, ut modo nunc
fontes scelera quod actum est videre
vel asciscere (?) peregrinari fines summo
silentio, teneatur in suis tabulis licet

dum mox exsecutor intercurrit,
eorum corda turbantur. In vocibus com-
pleat et sic iniuriatores terribili
confundantur. Sic aquas suas omnino
sibi indicat reddidisse penas. Sit er-
go in eis competens vindicta, ut
lota sint prelia, invitet studium
commeantium disciplina, ne latronum
excessus inter tales miraculum quoque
semper celsitas cognoscit inquisitum.

**Severo viro senatori descri-
bitur amenitas cuiusdam campi
et quo conventus negotiatorum fiebat.**

Sicut incognita
velle nosse pru-
dentis est, ita co-
gnita dissimulare
dementia est, co-
stitutum tempore cum noxia res ad
correctionem possit celerrima pervenire.
Frequenti siquidem relatione didicimus
conventum esse Lucanie, qui prisca super-
stitione Leucotea nomen accepit, eo quod
ibi sit aqua nimio candore perspi-
cua, et ibidem negotiantium facultates
hostili direptione laceratas fuisse
confinitimorum rusticorum, ut quod
ad natale sancti Cypriani religio-
sissime venerat augendum merci-
moniis eos suis factum cum ornatis
effectus incipit naves quod desideret.
Hec nos sumi ac facili remedio
credidimus corrigendum, ut spectabi-
litas vestra statuto tempore una cum po-
ssessoribus inquisitoribus eorum atque condu-
ctoribus diversarum massarum quinque
commeantium anticipata cautela defen-
derat, ut atrocis facti reos inve-
niat quos pena consumat. Sed
si quis rusticorum vel cuiuslibet loci
homo tam nefande cedis attulerit
inter ipsa initia comprehensus fustu-
arie subdatur pluribus vectibus et
compressa mala vota corrigat, quia
pluribus ... faciamus excitat tenta-
bat. Est enim conventus iste et
nimia celebritate festivus, et circum-
vicinis provinciis valde proficuus. Quicquid
enim precipuum aut industriosa mittit
Campania, aut opulenti Bruttii, aut
Calabri peculiosi, aut Apuli ido-
nei, vel ipsa potest habere provincia,
in ornatum pulcherrime illius venalitatis
exponitur, ut merito tam ingentem co-
piam indices de multis regionibus
congregatam. Videas enim illic collucere
pulcherrimis stationibus lautissimos cam-
pos, et de amenis frondibus intex-
tas subito momentaneas domos po-
pulorum cantantium letantiumque discur-
sum. Ubi tamen non conspicias operarum
meritum, videas tamen ornatissime civitatis
ornatum. Exposita sunt pueri atque puel-
le diversis sexu atque etate conspicui,
quos non fecit captivitas esse sub
pretio, sed libertas. Hos merito parentes
vendunt, quoniam de ipsa famulatione pro-
ficiunt. Dubium quippe non est servos
posse meliorari, qui de labore
agrorum ad urbana servitia transferuntur.
Quid vestes referam varia colorum varie-
tate distinctas, quid diversis generibus ...
... inter promiscua ubi talia
cuncta ... ut quilibet
emptor fastidiosissimus invenit. Sic
de illo commercio nemo inops redit
si cuncta probabili disciplina componit.
Est enim et locus ipse camporum ame-
nitate distentus suburbanum quoddam
consiliaturus antiquissime civitatis, quod
a conditore sacrato fonti Marcilia-
num nomen accepit. Hic exemplum a-
quarum perspicua et dulcedine ubertas ubi
in modum naturalis antri ... fabricata
concavitas, sic perspicuos liquores
emanat, ut vacuum putes locum
quem non dubites esse plenissimum.
Sic perspicuus usque ad fundum patet,
ut appetitus nimis aeri possit apparere

iudices non liquere. Aemula sereni
dierum aeque subtilissima nascitur lympho
geritur, in offensa actus claritate mon-
stratur. Solidum illic exquisitum lecti-
ssimi pisces, qui ad manus potentium
se ingredi veniunt tamquam se nove-
rint non esse capiendos. Nam qui
tam alacri contemptu efficit magnae poenae
dominus cognoscitur concepisse. Longum est
illius fontis memoranda describere mi-
racula ad illud singulare nimium veniamus quod
invidiam nam cum die sacrata noctis
precem baptismatis exorsus sacerdos effunde-
re de ore sancto sermonum fontes emanare
mox in altum unda consurgit, aquas
suas non commotas solito dirigit sed
in altitudinem cumulata est transmittit
sanctam domesticam sponte sua, et
quadam ductorum soliditate separat se mi-
raculis, ut sanctificatas maiestatis posse
ostendi. Nam cum sacerdos ipse quinque gradus
teneat, eosque tamen tingere possideat
aliis duobus excrescit quos nunquam
praeter illud tempus cognoscitur occupare
magnum stupendum quod inanimatam sancta
credentia sic ad humanos sermones
se stare ut crescat ut eos credas
audiendi studio nimium desinisse conspi-
ciendum omni sermone fons iste re-
cessit. Sicut et Eucamia iordanem
sine Rege post baptismate constitit
eius sacra misteria animadvertentium
custodit. Hanc ergo et Lucaniam loci
et veritas est vel dare de sparsa
sanctissima parte et una tectorum indicio
celeberrima habendus est qui tenuia
dicit gaudia temeritate contendere.
Relegantur ipsis et exponantur ista
quae diximus, ut eius concessione nulla
nimis credatur, et occidentis accidia
non queatur.

Ix
Hilderico Regi Vandalorum
Athalaricus Rex

Edictum atalarici Regis
Bergantino v. comiti patrio
Abundantio praeposito
Episcopis et honoratis
premissenio
Reperato prefecto
Desimi vel Comiti
universis gothis sive Romanis
Honoratis possessoribus et de-
fensoribus Syracusane civitatis
Gilde v. sublimi Comiti
Victori et glisto viris Senatoribus
Wilie v. insto Co. patrimonii
Wilie v. insto Comiti Si-
vatuso
Iohanni pape
Salventio v. i. prefecto urbis
Salvato v. i. prefecto
Edictum athalarici Regis
Senatui urbis Rome
Ad universos provincialium iudices
paulino v. i. Consulari
Senatui urbis Rome
Senatori populi
Senatui urbis Rome
Hilderico Regi Vandalorum
ut remittet sibi tum regna-
tam ipsius coniugem suam
neti tradidit
Hilderico regi Valandalorum
ut remittet sibi tum regno-
ta ipsius quinque sua neti tradit

Gravissima enim sorte
constringimur ut quos
ante dulces paren-
tes diximus nunc
causas amari-
ssimas imputemus
quas sic relinquere

qui pro aetatis munimenta nostri
cogitare. Cuius enim nesciat dive
recordationis Amalafridam generis
nostri decus, violentam apud
vos repperisse mortis occasionem
et quam pridem habuistis dominam
passi non estis vivere ut privatam.
Certe si cognationis parentele gra-
vis esse videbatur, remitti ad nos
debuit honorata, quam magnis sup-
plicationibus expetistis. Parricidii
genus est, ut quam vos feceratis
affinem regi, cum ipso nepharia
ausibus in eius nos in tantum in-
festis. Quid enim mali a suo
coniuge relicta promeruit?
Si successione alteri debebatur, hinc
femina ambita in eo potuit mane-
re, nec ymo ipsi debuit gra-
que vobis Regno transfundendo nec
et tante nobilitati mater fuisset adducta
si mater conditionis stirpe retinu-
isset Amale sanguinis purpu-
rea dignitate. Quod Gothi nostri
ad suam potius obtrectationem intelli-
gunt fuisse temptatum. Nam
qui domine aliene gentis
intulit omnino eius parentela
visus est despexisse virtu-
tem. Quoniam nemo quod
reverendum credit putat
esse temptandum. Et ideo
morali ratione commoniti
per illum et illum legatos
nostros verbis primus a vobis
exposcimus equitatem, spectan-
tes qualis excusatio tantis
casibus afferatur. Nam et si quod
habet negotium in tali per-
sona fuisset enatum, in nunciato-
ris et ista iudicio pret
que si pessimis actibus miscui-
sset, competat ut nobis eius
fungatur occasio. Quam impossibile
non dicimus. Nova vero que-
rimus illud et illum alium illum
tradito per quos vobis facta
sine cede aut nos efficiat
placatos aut vos reddat
obnoxios. Quod si creditis
esse contempnendum, nec vos
ad rationabilia responsa
compositis condicione, iure
pacis absolvimur, qui lesi
federis vinculo non tene-
mur. Vindicem nunc super-
na maiestatis sceleris quod est acti
commissum que ad se clamat quando
cede fraterni sanguinis compellitur

Edictum Athalarici Regis contra grassatores civiles et patrem patrie impedientes

Qui rempublicam sta-
tum et civilem cu-
pit stare fastigium
ad universa debet
esse sollicitus. Sa-
na est salus in corpore nisi quam et
membra potuerint obtinere. Quando
unius loci compago tota concutitur
et tanto commendatior est ut unum
velimus cedas ubique accipi, quando
illa ceperint condolere. Respublica
siquidem non est unius civitatis cura,
sed totius regni provisa custodia. Et
ipsi si quid ex ipsa minuitur in origine
dispendia sentiuntur. Minus enim habere
nata est, cum aliqua perit. Et ideo
duplici civitatum privigilis nos cura
sollicitat, ne diminuta longius ma-
la mea possint generare pallacia

Tandem qua stare vides, quam firma
concupiscis civitate letari, sustenta-
neo fixo animare, secundis rebus
in superficie quod conteris in radice
hominum quam verum civilitate maiora
decora, si visceribus famis ulcus
gravamine sentiat rectorum Hic communi
iure dicitur integerrimus si inter
fines immunitas, sic sed sit cuiusvi-
quam summovere effrenata licentia
ne detur ausus mali maligne suis
habentiam civitate peccare Primo-
res quibus a prima sollicitudine nostra
est Bramissa diutius infestacionem
grassari Hoc ipsum eius honoribus
cum delegatur ad imitationem videatur patriae
esse pauca Dominus respiciamus scelus
importabile malum quam ante recipro-
ca secundo consistere, tunc libertatem
suam cum fortunis videre amittere
Provocata cunctali gravamine destio
ut si quibus spatia sunt [illegible]
[illegible] in dispendio civitatis vel aliquid
ei [illegible] quam missum sunt a nobis
vel ab aulicis quorum molestia pera-
bus imponere forsitan presumpserit
aut [illegible] libertatum cum dispendio
ferat, non tamen aliquid licet promitto-
donandis [illegible] si facultas vindicte
[illegible] non sufficit pro sumptuaria sup-
plicia [illegible] ut reddat debitum
penis [illegible] non potuit compensare
pecuniis [illegible] tamen ut [illegible] pub-
lica utilitate fuerint delegata
ingenua sollicitudine complectantur
Tandem prius incipiunt debere, quos
aliena iniquitate non permittimus
[illegible] curialem [illegible] maiores
mediocres parant insidie [illegible]
[illegible] [illegible] quadam [illegible]
tracta [illegible] non sit nisi qui de-
regibus venit [illegible] sagrionis
et militares molestias, inducat

Protegantur auxilio ab ipsis quibus
moderatoribus eos iniquos vindicaverit
auctoritas. Tandem gravius percutitur
est si ille cui delegatur auxilium
prebet inferre detrimentum. Erigite
colla depressi, sublevate animos
malorum parentis [illegible] Date
studium reparare, que vos male
cognoscitis amisisse. Romanis enim
urbs sua respublica est administra-
tiva [illegible] sub consentanea voluntate
[illegible] Studiosos vero equabiliter
vivat [illegible] gravamine mediocres
ne vos [illegible] possit opprimere poto-
res pena itaque peccati est utrumque
quoniam in se [illegible] possit quod
in alteros [illegible] contemnit vivere
iuste vivite concives. Tamen [illegible]
gaudent quoniam in illos [illegible] in
quibus culpas non patiunt invenire
Breves modestum nomine concordia
[illegible] inter quos [illegible] formatus
querere, quem [illegible] ambitus
non [illegible] vigilat vicissim commu-
ni se cautela custodiunt [illegible] pa-
[illegible] alteri est Hic honor [illegible]
[illegible] omnia communiter [illegible]
[illegible] et [illegible] victoria
[illegible] disposita [illegible] sit firma
et [illegible] firmatis [illegible]
non [illegible] Hic quadam communio
[illegible] sibi sine regibus observant
sine [illegible] parent, sine rectore fa-
mulare voluntate firmida liberi
sunt, ex innate se diligendo [illegible]
nimium. Tunc [illegible] rebus
[illegible] politicis quadam
inter [illegible] esse [illegible] quod
[illegible] affectum vivunt cognovimus. Hoc
si vos imitemini [illegible] a vobis
[illegible] calumnias excludatis
nisi vos qui [illegible] vota [illegible]
[illegible] et leges [illegible] in omnibus [illegible]

vocem in istam vestre undique concessit
auctoritas non inanibus appellavimi-
nus senatum plexores quia veritas
ac in ista civitatum. Quid in
ista appellatione non libere vel po-
tencie vel honoris sed quod senatum
comparare a nullo genere claritatis
credunt.

Bergantio v. i. Comiti patrimonii

Labor omnis a-
quirendis adeo con-
gruit diversos fructus
ut aurum argentum-
que sollicita com-
mutatione mercentur. Sed non ipsa di-
ligere compendia vincimus que possi-
dere alios videbamus. Italia denique
nobis ex auctore fructus
proveniunt aquarum ubi metallum ful-
vum reperitur sed quod necesse est
terram multiplici fecunditate la-
rgiri. Si ipsa magis propria in ea
potuerint inveniri, commercia
nobis venalia non industria fati-
gante concedunt, passim se divina
consimiliter. Metallum vero prodire
ut studiose comparatur. Quoniam
ad massam rivis vero instituam
in Bruttiorum provincia constitutam
magnitudine tua inveniens certatum
designat, et si ut ab artifice magno
Theodoro dicitur memorate rebus
terra fecunda est, efficimus sollemniter
institutum morum in ista perquirere.
Inter aurifossis artes in penetrale
telluris et velud in tezauris suis
non complexus inferat. Dameris
enim ingeniosa perscrutatione eruditus
talium talpis ad imitantium
vivere fodine que nulla ante pa-
tuit. Hic ambitio inde relinquit
absconditum ne ubi interdum
sustinere possit oportet. Unde tales
homines coligites profundas venire
sine superis operare a sole, radio

sub terris compendia querunt homines
lucis gaudia deserentes quod patribus
suis servitutis opus manibus offerunt.
Ex quibus certior actus vita felicior
est. Quid tales gentes operantur o-
pulenti, sine furto divitias rapiunt,
optatos tezauros sine invidia per-
ferunt, et soli sunt homines qui
absque ulla inundatione propria videan-
tur acquirere. Mox enim ut superne luci
fuerint restituti, minuta quidem
granosa dispositione acquirunt age-
re: inde terra separat ac fictilibus
recondita vasa fornace decoquit
donec soluta vertatur in liquorem
rivos quos de flamma venientes ea
dum igne desiccat quousque pul-
chritudinem suam reddat, quam terrenam
sorte ne cuiusquam absconderet umbra-
tam dum earum recludit industria
pulchrior est dum assumit, potior
dum decoquitur, forma tamen reddit
ad propria: quanta fuit sinceritate mun-
data. Ergo quoniam nobilis sed de
flamma suscipitur unum colorem, ut ma-
gis credas inde nasci, eo splendide
videntur ornari. Ex cuius auro tenuat
splendidum rubore, argento confert
albissimum, et vox in eius sit una
substantia reddere quo rebus dissimilibus
possit aptari. Quinimmo cetera ad
operanda ligna artis peritiam pro-
tinus cognoscitur ordinationem nostra
prestare, ut et terra Bruttiorum
quod se tantum opus dare possit in-
veniat, que fructibus copia super-
inat. Decet enim ut inter tanta
bona nec ista desint que prestantium
esse propria. Cur enim lateat sine
usu quod honestum potest esse compendium?
Unde sequendo probella querere ne-
cesse est per munera periculum et

pro facultatibus abstrahendum. Quin sua in-
nata iusticia honesta vos sunt bene
pro que nemo leditur et bonum acquiritur
quod a nobis adhuc donis abrogatur.
Scriptores autem ingeruntur legimus effodere
atque omnia metalli inspectione gaudere
quibus quidem non est ambitus auri
cum cupidus eiusmodi non divitem
attendi. Sed quia omnis actus in-
genti proditus est, et non vitupe-
randum, quod nullus fuit voluntate
lascivum. Sumus quo sedula operatione
continui questus invidiam non pavescunt
quod arte ditatur, a crimine liberatum.

Habundancio preposito

Alius quidem est qui
reges principes superat.
Et ideo condicio sub-
iectorum si cognoscitur
nullum aliis mittendum
que et sibi optat esse precipuum.
Namque enim ad aliud tales reges
sanctissime legarunt, nisi ut illos
soli principes absentes indulgen-
tie scientiam reparare. Hic est vere
quod adhibere, sua iudicia animadvertere
contractum dissentit, quin et exceptum
quidam iusticiam est, ut si prohibeat
dilectionibus eius iudicis tenearum.
Nam et iste quidem rationabilis
ordo est iusticiam tamen salute
qui impacat laboribus probare posse.
Animalis enim si nullam valitudinem
corporis continue, ad solas dilectionis
supponitur, et tamen ad eas non procedit
si eum contingat defectu virium in-
venire, solas esse et absenti pro quibus
non poterunt impedita complere.
Dimisit eum cautus multiplicitati mo-
destate legere non videtur culpa dam-
nis paucos reddidisse de plenitudine.
Progressus tamen magnificencia
tua. Argenarios morem pro

Campaniam, vel distulisse in Lu-
cania finisse quod vetere provincia
constitutam consulibus quibus census de albo
suo crimine fecit diligere abradi, ut
ventura proprietas nesciat finisse quod
vetera abierit contra calumniam ne
presumitur ubi aliquid probatur non licere.
Quinde in possessionum immo potius
dolorem, passim militibus molesti-
as quas ipsi aliis ingerebant, calca-
buta enim solita turbaverunt pacem
compressam coercebunt, a pietate
missa plus venisse nesciebant et
votiva ignorantia fatigati foremi-
dare delegata inceperunt pro qua au-
ctoritas timebant. Nam ego ea parte
bonis moribus vivere probandi sunt
separatum inter illos ceteros vivere
quorum se non cognoscunt adiam me-
ruisse. Alioquin non utique patere
plus illis esse quos se cognosce-
bant malis actibus meruisse conscientiam
quo obsequio principali viam ad re-
missa pace tranquilli, qui fuerunt
in actionibus suorum qualitate compoti.

Episcopis et honoratis

Assessorum territorii vestri
querela comperimus
superiore temporum ne-
cessitate quorundam
tinuit suorum oppre-
trabentem sustinuisse seriem, dum
primo tempore parum ipsum enim
coemptam in presentiam redigere subiectos
spectantes civitate mediocribus
gravare ut pariter exponentibus
detestabilem inferant iniquitatem, quin
honorati in periculo constitutos ro-
gantes afferat, quos se spoliare
posse cognoscunt. Quin necessitate si-
quidem premere sibi nullum contento
est, dum pati quis inducit,
ne posset aliqua caritate protelli

Licet ergo vera damnantes praetextus
dirimimus partitores, ut sine gradu
sine in aliis locis simultatum condi-
ta pateat invenire, cum sibi unus-
quisque dominus familie sue retineat, qui-
cquid se separare posse cognoscat. Re-
liquum precellentibus vendat pretiis
filiis rerum generalis qui ad eam
rem dignitati esse noscitur commodata
cum rei qualitate, que eum constituit
a suis provincialibus comparasse, ut
ne nimium grave quod emit et ea
compendio exoneretur ille quod distrahit.
Quapropter considerantibus animis impleta
que iussa sunt, qui non debet
in hac parte consulere invite, ne
de civitate nimia querela scelestum
vobis aliquod potius quam absit oppor-
tune. Ne quis ergo venditionem
sibi impositam conqueratur, stat liber-
tate in emptione non acquiri, sed illud
boni ingenii magis esse si non fe-
stinet coactus. Vendat itaque sub-
iusta ratione qui distrahit se con-
parari, opera laude sua si discrepat
iniquum facit esse precium. Transcende-
re enim est iubere si iustitia impera-
verit.

Primiscrinio Atalaricus Rex

Cum diuturnis la-
boribus exercitatus, ita
te imbecillitate corporis
asseris gravatum fati-
gatum, ut ne ad
famam militie perficiendam possis
accedere, ad quam constat te voto
precipiti festinasse, metuens ne per
absentiam tui ab ipsius pene fau-
cibus dulcissimus fructus tibi videatur
auferri, postulas etiam ut aegri
corporis vitio consultius Baiani
lavacri salubritate refovearis, dignum putavimus
quod iure premia sunt prestemus
ut se consumens merces, ita
tribuat et supplicantibus salutem.
Quapropter ita te a vinculo emolumenti
interim absolvimus, et predicti
lavacri munere sublevamus, ut pre-
mium maius gaudio recreatus, fati-
gatis membris recipias prosperitatis.
Nobis siquidem cura est aegris dare
medicinam, ita fac invalidum gaudere
sanatus est. Perge igitur ad amenos
recessus, perge ad solem ut ita dixe-
rim clariorem, ubi salubritate aeris
temperata terris blandior est natura.
Illic inmentis alta cogitationum pro-
fessis, cum archanis modi mens hu-
mana colloquitur, ut admirari
desinit que ibi agi posse cognoscit.
Sit enim veteri facta marinis
deliciis esse completa. Tot portus
natura perducta terrenis finibus
immississe, tot insulas nobiles am-
plexum pelagi dotatas. Deinde in-
clusum arte stagnum mare, ubi ad
voluptatem hominum vita regitur ostreorum.
Industria enim mortalium fieri, ut que
alibi fortuita ibi semper appareat
copia. Cernes ibi motibus maris
maximi terminum decurrere, invasi sunt
quietis spatiis in visceribus aequoris
terra commota est, et dextra laeva que
greges piscium ludunt. Laudant
alibi industriosi piscatoribus copiose
delicie, captivi tenentur aquatiles
greges; hic vero sub libertate
vivaria sunt. Adde quod tam amena
est suscepta piscatio, ut ante con-
spectum convivii intuitum pascat
appetitum. Magni est enim gaudium
procedata cepisse, sed in quadam rebus
gratior est pretereaque amenitas oculi
quam utilitas capitur. Sed ne longius
evagemur in impertinentes casus
egritudinis, cui etiam Baiana pro-
stant. Hiis itaque ...

sagmati ad pulcerrima lavacra co-
tendite, que sunt in miraculis
plena et salutis qualitate pretiosa
na et si thermis terra sabbata no-
strum nobilibus illic ministeriis ex-
hibentur. Calefactiones ibi non robore
commoda succendunt. Cessante flamma
perpetuus calor operatur. Velut globi
fumiferi nesciunt aura est purissima
tum inspirat vapores, sudores generat
provocat dulcedine angelica et tanto
a caminis balneis salubrior inve-
nitur quo ab humana industria celsior est
natura. Videas illic undas perpetuis
fumare gurgitibus, que ita videntur
calidum complere desideria ut humano
credas studio temperatas. Accedat
colorem pelagi laudata semper opinio
constringat induci maris dealbatis
candore fama completur. Quid multa?
cum senis si animus non sanatur
optatur? Baianis litoribus nichil
potest esse praestantius, ubi contingit
et dulcissimis delitiis vesci, et in-
comparabili munere sanitatis compleri.
Ideoque ad bonis nichilominus competit-
ivis beneficiis ad tua alimenta per-
veniens Baianis remediis consequere
spem salutis.

Reparato preposito

Si parentum
claritas admo-
neatur, bene
consequimur
posteris emine-
ntissime dignitates
dum melius agnoscit
ingenium tale institutum
extimatum suorum. Tando
quando honestas adita
est quas sequimur tempore velle
stomiis auteme. Laudatur et quod prosor
dagmaticis eruditi exprimere gratia
arbitrentur augeri. Nam quanto se
unusquisque melioribus cognoscit

artibus studuisse, tanto amplius
grandiora praesumit appetere. Audivimus
itaque illustris recordationis genitorem
tuum rei publicae semper placitam dilige-
ntiam, comitive sacrarum largitionum
praesidens, functus etiam urbis praefectus
praetoriana egit integerrime dignitate,
curiam reparavit, pauperibus ablata
restituens, et quia liberalibus studiis fuit
vir politus, placere non desiit indu-
striis. Quando naturaliter per se potest
commendari bonum ingenium, etiam cum
rebus accedentibus non videtur ornatum.
Sed et civilis est ad tuam notitiam
liberalis doctrina. Siquidem quos admirati
sunt sapientibus amica societate
coniungit. Cui difficile est ordinare
gloriosum, quem etiam cives nobilem
facit. Accessit quod pretiosum munus huius
quod in affinitatis gratiam te talis elegit
qui semper contingit de integritate
sui iudicii. Sed curari ... tamen
consilia singularis que se semper sibi
moribus et amicis conciliavit, et
sua sancit gravitate laudari. Et ter
go suo sanguini aestimandus est
sociasse, cui magis inquirim vel
communioni sue decreverit adiungere.
Et ideo bene, faciens veniamus ad
honorem per tanti viri iudicium
ineptum est te dicere non probatum.
Nam si nobilis cum surgentibus in
concilijs curis placidus animos probus
tuo magis in genere suo aeque iudicium
non sequamini ubi semper studiose se
sibi artificialis, et cum in alios
actibus sequimur contendunt. Ad augmentum
sed quod feliciter dictum sit per
indictionem illam urbane tibi commis
insulas dignitatis, ut sic in illo
ordine primus, ita habearis in me-
ritorum laude praecipuus. Quem recipe
recte oculis offertur, qui in illa
civitate regit, que iam sibi mundo

pertractatum facit si illud senatum tante benignitatis offendit. Quod si maturitatis prudenciam in ordine nostre estimacionis cognoscis, quam primeua gracia mox ut adoleverint pueros vocantem adolescentia illic inchoat a maturitate consilii tractat iuvenes cum modestia senum. Ubi mores pedagogi in senectute promittitur quam vix alibi tanta etate gravantur. Talem ergo te contra mediocrem [illegible] ut tuo tot probos ad tuam vocas dignam ante illos suam tue voluntatis apperias. Nimis enim arduum est ter aliquis inter illos ducere quam nequeat tales penitus displicere. Eo quod non unius dignitatis vir est, magis est qui ab illa tua doctrina bonum potuit esse iudicium. Nam si gratum est nos sub caritate predicari, quid illi gaudii provenire possit, quem tot nobilium vota laudaverint. Iusticiam dilige, constitutis te dignatur imponere eadem laudes gestis tuis, quas tu a melioribus accepisti.

Desimi vel Comiti

Proponimus est genitores [illegible] palma eminencie [illegible] ut vicissitudine quam provecti gaudent desideratis moveantur, sibi ea imputare possint quam tremendissimi iudicii tui tempore prima non meruerunt. Atque ideo illustrem magnitudinem tuam ad dalmaciarum atque [illegible] provincias cum tradiderimus constituimus ut exemplis pro viribus tuis esse cognoscas. Ordinacioni disponas ipsum quam nobis devotam pro tua iusticiam facies esse gratissimam. Prima enim ducum laudibus appellatur cum se probabiliter tractat collectas. Nota exempla aliena provincias, melior est quem fecis et non indiges admoneri. Absurdum est enim quod de tua quamsis actione deceat dubitare, quando ipsis provinciis adiut propria bona cedere cognoscis. Sed dudum tam desiderium est prestare velle illi que sibi aput te fuisse laudabiles. Obedientibus enim nostri iuste aut indulgere, et quos semper memores bonorum indubitanter eis damus superna affectum. Etas quidem tua provecta est sed actus quam maturior. Quod enim vix sufficere valeat, in quo et iuncta inceptis fidelis fuit. Hec in domini nostri regno fecisti, nunc etiam domina ut quibus viris conservasse videaris prosperitati addidero.

Universis Baronibus sive Romanis

Ex provincias nostre deo prestante toleras [illegible] viros cum primum [illegible] est sine armis prodesse et iusticia gloriosi ut absit a vobis et extraneorum gentium mos et calumniosi non pacate instructis. Prima non unius est malum bellum vitasse quam se inanes disturbios evadere. Ipsa enim est vera securitas, que de nulla iniquitate formidat. Atque ideo quod deo auspice dedimus sit illustrem comitem D. summum et palatinum nostre cure et provinciis vestra commissa; cum notissime Dalmatiis dicernimus proposuit animi et virtute vestra inibere pace provincie. Quam tanta eius est iusticia fecerunt comperti ut et sine regia iussione et debere priorum memoriam obedire. Hoc est enim proprium unius ille qui iustus est, ita et si terrore nimie probitatis exigit, cepit tamen semper amare audire. Similiter et moribus illustre devenimus

ad vos clementiam dirigendum ut tota concordia voluntate possit vobis laudanda suscipere. Nam si disparibus calamis convenit unum melos edere, quanto magis vos parentissimis aptum est iusta concordi voce suadere. Dum ut primordia nostra a praesulum inchoaret, clementissimus quidem domnus in ipso regni limine per quartam indictionem quod a nobis augmenti nomine quaerebatur exclusit, utique convenit patrimonii nostri [illegible] iussit relaxare. Sit et ipsis vobis concedentes, et cum ad gratiae supplices vestrae ad nostra obsequia venire fecerimus, tales homines aequitate, per quos possimus evidenter agnoscere quemadmodum futuris temporibus dotem imponeremus, ut si gravatos vos esse cognoscimus, pro ea parte qua nobis visum fuit considerata aequitate relevemus. Ita fit ut habeatis spem, et statum beneficii esse iam ex parte remedia consequi. Sed quamvis fames vos conveniunt utilitatibus nostris, cum ea quae magis sperare perquirimus potuimus, vero contulit munificentia principalis. Sic enim tradendo clementissime nobis auctor dedicavimus, ut a subiectis beneficiis non recedat disciplina, videlicet ut mercandi est damnum quod multis expedit, cum respublica nimium solidus accipit si tributariorum facultas illesa constiterit.

Honoratis possessoribus et defensoribus Syracusanae civitatis

Quamvis quidem vobis exordium nostri imperii clementiam initiandi nunc deo regni beneficium pro ceteris augendarum, ut quibus gratissimum est exortus sit, illis regalis animus in aliquo parte munificus. Quare [illegible] vobiscum deo praestante tuta desideramus quae ille venit est tempus quem festis possidere credimus. Unde perinde subtrahimus quod augmenti titulo gravare et auri ad laudes profusio initiavit sublevate tributores, secundum divae memoriae dominus avus noster de suis beneficiis magna praesumens, quia longa quies et cultura agris praestitit et ipse amplificat metra divitias provinciae, sub consueta prodicione moderatione constituit statuitque praegravari, ut nobis restaret devoto ad quam facultas contenderet. Sed illius servanda iustitia totam nostrae benignitati servavit, ut quod et offerri iuste potuit nobis clementi animo est relata stipendia donatio et quodam praesagio nostrae dominationis sacre principium cui parabat imperium atque ideo per quartam feliciter indictionem quae a nobis sub consuetudinaria functione augmenti nomine vel petebatur vel constat exactum liberalitas nostra concedit. Sed et si iuste potuisset prodesse gloriam vobis parcimus nostrae largitati iubemus inferre. Sed ut latius ostendatur nostra clementia, suave quod domini imperii beneficiis sentiatis quaeque a distinctissimis novi temporis per quartam indictionem praeter assessorum ad nostra vos sarcina offerre noticiam ut quod rationabile fuit estimatum liberis animis praesentetis. Sed nostra nullum laedat obstinata iustitia, sed ne formidetis ordinatorum quorumlibet arbitrio vos gravari. Si quis est qui de eorum facto existimat conquerendum ad clementiam nostram querelas detulerat ut indicatas corrigamus quae et non negati beneficia clementer indulsimus. Nam et gloriose recordationis dominus avus noster de eorum commodis fuit tarditate, ut eadem alterius pensantes reserentur, existimans esse eos tamdiu in provincia non sine gravamine consistere, quos expetita inspectio remeare iam debere. Sed nos quos deus implere evidenter velle sub aequitate disposuit divino auspiciante

duo eius nunc in vobis negotiata pro ferimus prodite vestro exigitati nunc vestri vota et fidele simul scitote principem quod iustitia cunctis probet exoptatus, et quod sublimitatis dudum est augeatur ingenio [illegible] tuo etate augmento, in qua rem tertia iudicatione sagaci meum credidimus digendum pro quem vobis missa [illegible] deo exigente pandatur.

Fidei v. s. sublimi comiti

A victorie et integritatis preceptis: decet vos [illegible] provincie tempora statuta mea dignas ut quis possessoribus tuitione sentiat pro eos numquam videatur adiectum de tertia indictione non porrigat. Tertia etiamis est eius rei debita, ut adhuc iniuriam non gravetur. De ordinatoribus vero per aliquem donis vobis ferimus instructos differri, ut estimate vobis sub equitate sic dispositum debeat commodatum. Si vero non aliquam rationem constat esse gravatus, vestro dictetur arbitrio. Ita tamen ut si a possessoribus pro tertiam indictionem exegerit possessoribus relatum, sine aliqua imminutione reddatur. Tertia sine querela sustipi debetur omnibus impositum ex lege tributis constat esse portandum. Unde quod spectat provinciales vos convenit admonere ut quibus sinceritatem debent erga dominos pro omnia serviant. Et quod debetur principi grato animo videatur.

Victori et Basso v. senatoribus

Caritatis vestre agnitio gloriose memorie domini avi nostri multo vos fecit esse suspectos quos [illegible] preceptionibus credidit admonendos ut [illegible] tandem provincialium gravamina ad eius debent iustitiam referre.

Et nunc etiam suspicionis maioris fecit augmentum ut ne ad initia nostra voluissetis accurrere quod libera constituta potuissetis optare. Et adeo vitium auctoritate temporis ut si quid super tributarium solidum pro tertiarum indictione a provincialibus exegistis, sine aliqua imminutione reddatur. Tertia super veteri censum nostra indictione facte eos volumus damna sentire. Hoc addendum esse credimus quando amat clementia corrigi volumus invenire nunc coacti pro eo recensere ex [illegible] iustitia dissimulatio possimus, ut si aliquis studio lesus per vestro emendetur arbitrio. Tertia quia contra delicta corrigere ex non [illegible]. Et ne forsitan credas nos longinquitatis difficultate latere que gesta sunt, singulis locis utique acclamare fiducia subsequendi. Dicite nunc si vocis possitis ferre querelas quas et mea invitat auctoritas. Admonemus ergo ex prioris decet iam suo vitio videntur accusari qui spontaneam noluit voluntate corrigi.

Bulle v. i. comiti Palmonis

Agnitus tue suggestionis comperimus de domesticorum [illegible] quod aestimatur comitibus observant provinciales damnis pendimus ingratos, quod credimus emolumentorum parvitate imbecillum. Tertia sub quadam [illegible] petere credunt cum necessaria non habent. Et ideo speciali beneficio gratiam competenda exigentes magnitudini tue presenti auctoritate precipimus ut per ducentos solidos et decem annonas quos acceptos et recepimus, a quinta feliciter indictione quinquaginta eis solidos annuos faciat inveniri, admittere qui nunc rebus debeant impertiri ut dum ini [illegible] necessitas tollitur, peccandi ambitio auferatur.

Si quis autem iussionum nostrarum irruptor
temerator extiterit, ut aliquo casu
in dampnis provincialibus a iudicibus
impleatur, emolumentum cadat universum.
Summa vero dignus est pena coercendus
qui paret nostre serenitati. Et ideo
cum a nobis accipit ne ab aliis que-
rat, nam dare nobilitatis est, do-
na regalia quivis parvula sub-
levat, et sic et intuitu gratiam
reperisse credatur qui principali-
ter munere sublevatur. no

Baiulie v iusto Comiti Syracusie:

Provincialium querulosis
nobis est suggestione
delatum, quedam
a tua potestate fieri
unde totius fortune
videatur affligi, quod ideo
dolenter accepimus quia ipsa
vindicare precepta volumus.
Constat enim non esse dubium
quod contradicitur admissa, et proterve non
sit inure, cum manifeste querulose
cognoscit. Sed ut suspiciones iniquas
futuris casibus abrogemus, decernenda
iungitur presenti iussione decernimus
ut nec ipsi de facte metuat aliquid
nec tu per ignorantiam que docuimus
incurras. Prima fronte per preceptionem
nostram pecunie dimissis provincialibus
dicatur potestate, cum nulla exinde
sumptus constructio. Hic si constat
admissa, et minui exinde per eos
munimine construatur, et universis
recipiat quod ei per eos incompetenter
acceptum. Nimis enim absurdum
est sponte munitos, et dare civibus
exactas vastitates. Quosdam
et subito mortuos sine aliqua dispositione
iustitie fisci nomine traduci te per:
libet titulo vendicare, cum tibi
hic de peregrinis videatur esse
commissum, quibus nullus heres ex testamen-
tariis ac legitimis invenitur. Nefas
enim est ut quod a nobis accipit
a te suo nomine in iniuriam

venditur. Super ea convictionibus sic quidam
omnimode se ingemiscunt ut ad me-
dium deducendi pene tanta videatur
amittere, quanta viro probat adiecti di-
spendia sustinere. Vocatis enim iudicibus
spes iustitie quod dicitur esse non nulla pro-
pter iniste suspectos credatur, ante quam
audientiam gravamina sentiunt.
Consuetudinem vero ut si vita commeruit
decreta prelatoris, tamen commodi per-
cipiat exceptor, quod gloriosus
avus tuus ex ipsa civitate constituit.
Commodum enim dicitur esse cum modo
non sit iniustus exercitus exercitu-
rum, sui amoris non habebit. Si
vero tua iussione convicto estima-
tur operatur in illis causis aliquis proprius
vel te iniusto eductu volunt
media portarum exequitur accipiat
quod de preceptis regiis sumere potui-
ssem. Summa non sit convenire iusti-
tie ut tamen a te dicto, tribuatur
quanto per presentia nostre iussionis
offertur. Si quis autem saluberrimi
constituti temerator extiterit, in ex-
empla iubemus ablata restitui, ut
quod detestanda cupiditatis admittit
simplicitate dispendii vindicetur. Ad-
icta vero gloriosi domini avi nostri
vel universa precepta, que ad Si-
ciliam per commodum universorum
morem destinavit, sic tota volumus
obedientia custodiri, ut sacrilegii
reus habeatur, quisquis secularibus
motibus extitas innumerare contra
ut tempore iussionum, diversorum
negotia Romanorum et quibus movit
ad tuum directe vocare iudicium, que
si cognosces facta aliunde non presumas,
ne dum vis ius aliter incompe-
tente querere, reatum videaris
pocius invenire. Maior enim
prius debes esse adiecti cui nitor
alios manibus a te quondam consti-
tui, alioquin tota tibi decernendi
auctoritas tollitur, si a te illa

ecclesias in domo custodes ordinariis
iudicibus administrationum suarum
privilegia delibata fuerit, cognitores
suos libera legittima committe. Absti-
nentiam vestram cum moderatione mori-
dia. Rectorum laus est civitas
custodita tota ad nos fama con-
venit si nobis litigatores absunt.
Vos armis, nos defendite Roma-
nos. Sinite regum pace litiga-
re. Namque vetera commertia te sur-
gunt occupata ex ambitu cupiditate.
Quoque spem antiquam sit actionum vitium
pretia desinit, quod non accedit a sup-
plicum longinquum. Sed si non sit actionum
vitium, quod si timore hominum
vitare festinas. Quid enim et ipsis
conscientie tue testes assistant omnibus
placeat quod ad rectorum ratione est
pertinere festinas, cum pretia communi
debeant deliberatione constitui. Terminum
non est alterare commercium, quod
urbes invitat. Quocirca sublimitatem
tuam iussis presentibus credimus admo-
nendam, ut quod credere volumus te
amare, ne aliquid de rebus sinistrum
patiamur dici per quos aliorum mores
dignum debent corrigi.

Johanni pape

Si antiquis principibus
studium fuit leges
exquirere ut subiecti
sui iniquitate de-
testabili caruerint,
certo enim prestantius est etiam decernere
que sacris ecclesiis conveniunt. Ab-
sint enim a nostro seculo damnosa
compendia, quia illud tamen vere possimus
lucrum dicere, quod constat divina iudicia
non punire. Nuper siquidem ad nos
defensor ecclesie Romane flebili et lu-
gubri allegatione pervenit, cum apo-
stolice sedi peteretur antistes, quos-
dam nefaria machinatione necessitate
temporis aucupatos ita facultates
pauperum extortis promissionibus ingravasse,
ut quod dictu nefas est, etiam sacra vasa
emptorum publice viderentur exposita.
Hoc quanto fuit crudele committi tanto
gloriosum est pietate adhibita vindi-
cari. Atque ideo sanctitas vestra statuisse
nos presenti iussione seu diffinitione cogno-
scat, quod ad universos patriarchas atque
metropolitanas ecclesias volumus pertinere,
ut a tempore sanctissimi pape Bonifa-
cii, cum de ecclesiasticis prohibendis suffra-
giis patres conscripti senatus consulta
nobilis sunt memorie condiderunt, quicum-
que in episcopatu obtinendo sive per
se sive per alium quamcumque personam
aliquid promisisse detectus, ut execra-
bilis contractus cunctis viribus efficiatur.
Si quis autem in hac parte deprehenditur
fuisse versatus, nullam vim impia voce
donet, et sic repetendum ad quod
acceptum est non reddendum censemus. Esse
credidit sacrilegii pariter reus habeatur.
acceptis [illegible] compulsione
iudicum competenti [illegible]
mandamus leges ut bonis auxilium
ita claudunt malis molestiis actionum.
Ipsa [illegible] in illo senatus decretum
est constituto [illegible] modo
omnibus custodiri. Qui se quoquo vel
interpositas quaslibet personas scelesti
[illegible] miscuerit. Sed quia
omnia decet [illegible] moderari, ne
[illegible] dici ista que nimia sunt
de apostolici consecratione pontificis
[illegible] forte pervenit et ad palatium
[illegible] fuit [illegible]
suggerentes nobis intra tria milia
solidorum [illegible] collectionem [illegible]
atque [illegible] idoneos
[illegible] consideratione [illegible]
de ecclesiastico [illegible] pauperibus
est [illegible] aliis [illegible]
[illegible] in comitatu nostro
de [illegible] ordinatione [illegible]

canonicisque atque personis inter duo milia
solidorum invicem compendere. Cum enim comi-
tatibus aut suis temporibus plebi non
amplius quam quingentos dispensatoriis
esse cognoscatur. Reliquas autem actypretes
et edicti principis et senatus consulti
iniuria certa pena constringat sed
sacrosancte canonum severitas persequatur.
Vos autem qui patriarchatus honore
reliquis prelatis ecclesiis quas consti-
tutio vestra ab ecclesia commissam libe-
ravit, respicat ut bona civitates quoniam
sine aliquo ecclesie dispendio dignos
maiestate pontifices efficiat. Cum igitur
quam enim ut locum apud nos amicitia
generat, quam non lacite divina consi-
deratione plerumque. Quamquam si quis
appetere presulatus sedem vel patriarchatum
conspiciat per se sive per parentes suos
seu aliquos quoscumque personas, aliqua
suffragiis credidit ambitionem promoven-
dum, et ipsum acceptam eadem deffinimus
et quod quam canonibus statuendum non
est modis omnibus esse privandum
Si quis vero, que, dedit a principi-
bus ~~aut~~ eorum suffragare timuerit primis-
licere ab ecclesiis vel pro ecclesiis
omnibus ecclesia repetat, cum suffragio
antistites deprehendatur ordinatus vel
nota infamie necnon suspectos
indicantur. Reliquos vero ordines
sub eadem sit distinctione percipimus
aut si fortissima dolose machinatione
male faciendo persona intercedentibus
fuit oblita, ut salvo statu anime
commissa iniquitate neque apparere possit
neque audeat accusare. Damnatione
nam quemcumque honore personis in-
singulis quibuscumque civitatibus apud
iudices competentes hic eiusdem ~~deffere~~ [et]
Et quisquis autem ea probatione potuit
recolligi ad probationem insequentes an-
nis etiam parte iudicare rei
ille participet qui tale facinus

voluit apparere. Reliqua ipsius ecclesie
perficiat que videntur extorta aut
in fabricis ecclesie vel in ministeriis in-
terdum constituta. Decernimus enim ad usus
bonos committere que voluit perver-
sitas invita praedare. Restat in
malignantium prauina cupiditas, quo
tendunt qui a fonte precursi sunt
Petrea et timeant Simonis iusta
damnacio, qui emendum credidit
totius largitatis auctorem. Dicatis ergo
pro nostris edicta vestra custodientes
qui divinis ea nostris convenire
misteriis. Sed quo facilius presentis
voluntas universis metis innotescat
hec synodalis, hec propterea pro perfectione
vestra plurimum intimari. Ut
generalitas agnoscat nobis illos per-
fragi qui iniusta pacta videntur
adepti. Vos quoque hic universis quos
deo prestante regitis precipimus intimare
ne quibus sit alienus a culpa
quod potuit agnoscere constituta

Galvetino co. T. pre-
fecto Comitis Adelina

o Rata est res cuncta
futura permanere
ut generale fiat ga-
udium quod potuit
esse votivum alio-
rum, lesionis causa nostre, sed beneficia
pacis oculta. Audivimus siquidem se-
natus amplissimi a splendore suo
cupiens multa sordissime suspiciones
abradere, quidam deliberationem constituit
ut in beatissimi consecratione pa-
pe nullus se ad humanas cupiditates
polluat. Poena ac constituta, si
veram presumpserit temptamine, non inimica
quam tunc ecclesie nec iustum querere
nec pecunia non amaritur. Quod nos
laudantes ac augentes inventum
ad beatissimum papam antecessorem
constituta, que ipsius ante lata

expulerit ut ab honeste facte celle
repressa animus ambitus auferatur. Hic nos
ad notitiam senatus et vestram ipsi vo-
luimus sine aliqua dilatione perduce-
re, quatenus tuctorum fragor tardi quam tempus
omni studio custodiri. Dum et prin-
cipale beneficium et patribus gratum sedeat
et futuris tam diffinita maneant in ter
senatus consulta, tabulis marmoreis
precipimus decenter indici, et ante atrium
beati Petri apostoli in testimonium publi-
cum collocari. Dignus est locus qui
gloriosam mercedem mea et sedata am-
plissimi candalia decreta contineat
in quo decem illud donum quo re-
demite nostrae impleta quam iussimus
Victum enim vero esse esse [illegible]
tum rerum effectus tardius innotescit

Salvantio v.c. prefecto

Principes antiqui
moenia romana in
ipsorum exquisiverat
letitiam nec tunc
illi multo singulare
decus communem civium rebus possiderent
[illegible] est inter tot rerum iocunda
eos longam sustinere tristitiam, ex
consultatio timens illius generale votum
est dum nemo letari reliqua
si inde caput gaudii proveniat a-
postolici scilicet pape Johannis et
[illegible] modo elationem [illegible]
ac illam per sacra suspicione seductus
tam longe custodie pena macera-
tus, ut tota civitas merorem
de illorum [illegible] calamitate contra-
xerit, ut eis in dierum festivitatibus quam
vera quam apud nos gloriosissima novi-
tatis dignitas provocavit. Quod nos
per sui facti fere debita malis
tormenta cruciatos qui pertulerunt. Et
tu magnitudinem tuam iussimus presentibus
admonere, ut quotiens locum repente
poteris eos absolui non morentur.
Quos et si aliquo reatu involutos
esse clamat intercessionibus suspectis eos
iam a metu liberos esse censemus. Si
vero innocentes se tormenta sustinuisse
confidunt, damna quidem eorum [illegible]
vere, ut iustis legibus vindicentur
quod iniustis ausibus pertulerunt. Etenim
nolumus innocentes a militibus de-
primi, quos ad cessos presidia constat
elevari. Revocetur iam ad letitiam
pristinam animos Romani, ut nobis
credat placere posse, nisi qui eos
aliquid modesta equalitate tractare
Intelligat parentes meos et sua
tempore laboriosa subiisse [illegible], nos
autem [illegible] ut illa
debeat [illegible] copulationi gaude-
re et si quid inique vel acerbe
actos pertulerunt, non credat a mea
mansuetudine negligendum, qui
ut nobis etiam damnum nec illi sentiant
pati ac tranquilla letitia perfruantur
Certo sentiant quod illos nos amare
non possimus, quos illi per sub [illegible]
[illegible] noverint non quorum gratia impe-
trat [illegible] quod sub [illegible] temporibus displicere
meruerint. Et dum tempus [illegible]
amore publici [illegible] unde iustitia
debet exerceri

Edictum Athalarici Regis

Provide decernit
antiquitas uni-
versitate edicto
generaliter admo-
neri per quae
et delictum omne
corrigitur et exce-
dentium verecundia non
gravatur. Quid enim
estimatur felicius dici
[illegible] constat exponi, et sic
fit [illegible] innocenti quae contigerit
sub communione purgari. Hinc et
iam nunc [illegible] custodiri dum
serata gladio [illegible] metu et [illegible]
sine cruore correctio. Commonemus

enim placari minime credimus, et cle-
mentius recensentes quod vitia sola dam-
nanda dum est quod diversorum qualitate moribus
aliisque crebro suspicionibusque insanarunt
quosdam timiditate despecta affectare
videmus beluina sevitia dum regere:
sic ad agrestem principum ius huma-
num sibi estimare feralibus atrocium
quos minus apte iudicasse comprimeres
ut eo tempore innumera bonis mo-
lesque turbida conquam quo hostibus
reipublice divina virtute consistunt
Ceterum sicut quod nequimus utrumque
pellendum ipso tanto omnino grassatur
vitia, quanto corruptor interna vim
decumbit in alto confusa quippe
inimicorum actus cadere, sic vim de-
lectum subducere, et simul humano
generi nostrorum presumptionem sub qua-
nc diu se tuebatis, ut haberi
ut sancto divi Valentiniani
adulterium eos dum pessime neglecta
consurgat, qui predia urbana vel
rustica spreto iuris ordine per se
suos quam presumpserint occupare
possidere violenter intrare nec aliquid
de eius distractione detestabili volumus
temperatione mitigari Cuius etiam adda-
tes ut si quis inmemores ad
satisfaciendum legitimis superius
definite idoneus non fuerit deportatione
perpetua subiaceat vetitum Comma pena
debent cogitare una publica, quia
sic nonerat alibi non posse sustinere
vindictam Iudices quoque temptantes
ad quos sic admissum facinus pertinet
si invasores cum posse admonere
presumpta temeritate pertulerint ad-
epti cingulum honore privetur et
fisco nostro tamen fiat obnoxii quanto
presumptor potuisset adici Cum aucto-
ribus tamen facinorum manentibus co-
stituti quoque, si quis intra rapta
amicitia tirannico spiritu inimici pubere
pare neglexerit uliquam transfere

decimati officii pertinent paucitatem
pelatorum indigens minus aliisque notabi-
libus ingeratur, ut iudicata exsecutioni
suspicionem vetorum sentiat rigoris
regii qui obedire noluit cognitori
Et quamquam simul principes iuris co-
minuorum vindicandum est, sic quis le-
gitimo ordine pretermisso nomine publico
tuerad presumpserit vel presumat
afficere, in tantum possidenti fiat ob-
noxiis, quanto sancto supra me-
morata cognoscatur Capito enim et sacri-
legii pena percellitur, qui iniquo
presumptionis pondere ausus est male-
state regii nominis ingravare, licet
et cooperantes iudicio superatis exo-
rbitat Sine dubio semita detestabili
iniurii tamen impie vincitur velut
ut dolos calumniatoresque pudorem
damnum sic evaserint dispendia fa-
cultatum Si quis autem de nostris
fidelibus aliquid credidit presumendum
ad usum suo quanto ad causam
eius pertinet de consulta serie
missionem minus sustinet sufficientem
sic cum fecerit cacat impetratam
vel si et ex eo agere temptavit,
intelleget qui infirmum Comma
solos illos volumus uti beneficio
meo, quos non cognoscimus sudore
defensionis Cum sanctorum plectenda
matrimonia nitor divinitus aliena spe
conubium generatur cessatum ut magis
attingisse sentiat sibi, quod in altera
malignus exercere temptavit Si vero
preteritarum caritate spurarum futurum
matrimonium illi inire denegamus
Comma non minus nuptiales renuntiare
prima consorte penitus ingenialis tempo-
ri ausus est divisionem grassari sed
ne aliquos qui scelus reos velut
meas delinquerent, illos quos super non
licet publice coniugii iure fruimur
sic quod in alicuius talamos do-
losa mathematicorum presumpserint

facultates suarum sunt media portione
fisci cunctis meritis applicanda. Si vero
conivente parentum in aliquos statuta
neglexerint vindicari, pena relegationis
coherceri. Ne quod dictu nefas est
eo videatur dominatorum mentis [illegible]
evadere et vilissime nostrum subiacere
fortune. Sed hec de sollicitatoribus
affectu alieni coniugii meretricis decrevimus.
Ceterum in adulterii tempore dilectissime vo
luimus custodiri, quia damnari potuit ro
mano decreto uno tempore duobus nemo
copulare uxoribus, quia se novit rerum
suarum amissione plectendum. Nam cum
libido est, et rete [illegible] non sunt
de cupiditas et que inveniente damnatur.
Si quis autem superfluam turpi et coniu
gali honestate [illegible] ad concubine
elegit venire complexus, sic ingenua
sunt [illegible] stirpis suis nomi
de omnibus aditum [illegible] ut ille se pro
longata iudicia sentiat subdidi cum pro reli
cta libidine credidit posse [illegible] si
ad vel flagitium ancille [illegible]
vera flagitiis maculavit subiaceat [illegible]
ut [illegible] indictum quod formidat
[illegible] donatio nullus tamen con
torqueat [illegible] pro fraude [illegible]
[illegible] cum ceperint
inter congregatos [illegible] de legibus in [illegible]
[illegible] iustissime [illegible]
[illegible] custodiri quia [illegible]
ca legalis [illegible] antiquitas qui
cum ut ipsa [illegible] et fraudi
non pateat occasio et exercitui ma
ior crescit auctoritas aliquid nec
perspicimus [illegible] quod ipse
conditor non impletos quos leges
vel ultra precepimus [illegible] inter
tum maleficos aut vero eos qui
ab eorum nefariis artibus ali
quid didicerint coercendum
iniquitas legum severitas que
imperium est nobis vel eis esse re
missos quos celestis impie
tas non patitur impunitos.
Qualis enim fatuitas est
creatorem vite relinquere
et sequi potius mortis auc
torem. Cuncta [illegible] actus

sit quo toto a iudicibus alienus non
faciat quod iura contemnit. Crimina
detectalem pena plectendi sunt cum
se sceleribus confessionibusque miscuerint.
Quod enim in aliis damnet si se ipsum
incognita contagione commaculet. Sic
ergo sine [illegible] tota mediocritas
a cordis tempore insania nam se
semper maximum, acta [illegible] esse [illegible]
maxime in eis quos timor [illegible]
munit auctoritas. Si quis autem
contra [illegible] iussa [illegible] temptaverit
vilior iure iussionis fiat, appellatio
a subiecto iudicibus ordinariis [illegible]
causa secundo non patiuntur, ne quod
ad remedium repertum est innocentibus
aspectum quodammodo videatur constituere
criminosis. Si quis vero vanitatem iterare
temptaverit, negotio suorum abscedat.
Sed ne pauca tangentes reliqua
credantur reliquisse, senatui omnia edic
ta tam nostra quam domini avi nostri
que sunt venerabili deliberatione firmata
et usu alia iura publica sub
omni tenore districte volumus custodiri,
que in tanto minime se regunt,
ut [illegible]
[illegible] pro multa dissimulatione
legum usualis regula et preceptorum
nostrorum auctoritas servetur.

Senatui urbis Rome

Laudabilis institutio
causas prius quam fe
rire [illegible] vituperabilis
concessus alienas
et nullo modo
commixta iustitie de iniquitate
actionis nascuntur, salva enim equitas
si culpa non verificetur admissa, et
[illegible] quiescit plurimum ingenium
quod non sine aliqua querela provoca
tum. [illegible] siquidem [illegible]
adiecti, et [illegible] de rebus
eiusdem interpellatione commoniti

necessaria quedam inquieti Romane ci-
vitatis generaliter duodecim capitulis
sic. Quibus similiter et instituta in eo
senatus consulta conscripsimus, que custodita re-
verentia iura non debilitare sed corrobo-
rare potius videantur. Hec in recto-
rum comprehendere valeant et per triginta
dies propositum ubi eos celeberrimus
faciat sollemni ore promi, ne male
similiter [illegible] spes turbulentis
moribus auferat. Nam qua confidencia
protervus assumat, quod princeps agno-
vit damnasse clementia. Redeat
amor omnibus discipline et qua
et quia coalescunt et potiora
sint. Adeo enim quanto nostra
invitante Deo crebro prospera nobis
commovet, ut universe compositatis
viventes regibus sentiamus. Reddatur enim
animo nostro vicissitudo promissa, ut
quem reipublice utilitatibus constitutus
occupatum, tranquillissima quiete addictum
provisio. Teneant iudices legittimas
discretiones, vota sordissime venalitatis
abiciant, melius enim tempore si reus
fuerit in iudicatione non invenit.

Ad universos provinciales iudices

Cum nos provinciis no-
stris invitante Deo an-
nua preceptione constituimus
ne desint iudicia per
universas Italie fina-
les districta, intelligimus de mo-
ria iustitie copiam venire cunctorum.
Neque enim sequitur nostrum proba esse ne-
gligentia, quotiens a nobis cognoscitur
sollemnes legum beneficia postulare.
Nam quibus elegerit tam longe petere
qui in suis videt sedibus advenisse.
Sed ut nobis versutias accusatorum
et dampna vestra provincialibus tolle-
remus, de aliquibus causis ceteris
pessimo tempore neglectis edictalis
programmatis definitione censuimus ut
a nobis receptis confidentia [illegible]

iudicandi et paulatim audacia ma-
gis possit imminui. Quod more
sollempni per conventus provinciarum cunctarum
dierum facite promulgari ut
iure condempnatus habeatur qui postea
in remedia manere presumpserit de-
spectis preceptorum talibus iure ad patrum
conscriptorum commisisse personas ut ipsi
de illorum profectu debeatis cogitare
quorum interest studia Romana fie-
ri. Neque enim credendum est nos
inde posse sollicitos, unde et
grammatici et vita exstitit ornatior et ce-
teri provenit assidua lectione consi-
lium. Nuper siquidem ut de vobis
tuam nostra sollicita quotidiana suspicio-
ne cognovimus, doctores eloquentie
Rome, laborum suorum constituta pre-
mia non habere, et aliquorum nundinatione
fieri, ut scolarum magistris deputata
summa videatur imminui. Quapropter
cum manifestum sit premium artes nutrire
nefas iudicamus doctoribus adole-
scentium aliquid subtrahi qui sunt
potius ad gloriosa studia pro commodo-
rum augmenta provocandi. Primum
enim grammaticorum scola est fundamentum
pulcherrimum litterarum mater gloriose facundie
que cogitare novit ad laudem loqui
sine vitio. Hec in consuetudine declamationis
sic errorem cognoscit absurdum, quem-
admodum mores boni detestantur
potentem [illegible] sic musica conso-
nantibus choris efficit dulcissimum me-
los, ita dispositis congruenter accenti-
bus metrum novit decantare gra-
matica. Grammatica verborum
magistra, ornatrix humani generis
que per exercitationem pulcherrime lectionis
antiquorum nos cognoscitur iuvare
consiliis. Hac non utuntur barbari
reges, apud legales dominos manere
cognoscitur singularis. Arma enim et
reliquae gentes habent, sola reperitur
eloquentia, que Romanorum dominis

XXI

(Romanorum gloria)

obstemidat hinc oratores pung-
entes micas classicum canere,
hinc tuctores [?] pro patria nobi-
lissima distitudo commendat. Est
ut reliqua taceam hoc quod loquimur
inde est, Animadverte, patres conscripti,
hac vestre cure, hac auctoritate
propicia munere largiunt, ut successor
scole liberalium artium tam commendatus
et orator rectus et meis commoditatibus
commoda sui detessore ab eis quorum
interest sine aliqua diminucione recipi-
at, et semel, patres conscripti, ordine meo ac
reliqui senatus amplissimi auctoritate
firmatus, donec suscepti operis idoneus
appareat, rursus de inquirendo modo
[?] minimi annonis a quolibet
patria impedito, quietum sub vestre
ordinationibus atque custodientes ex mo-
lumentorum suorum securitate potiatur, perfecto
utique interim constituta finante
et nec aliquo pro voluntate vestre
tuo denique inclinaris, mox ut sex
menses exempti fuerint, statute
summe consequatur opera predicti magistri
mediam porcionem, residui vero annos
pro tribus annos debita redderent
reddatur, ut tertiam de alio ponderis
fastidio cum pruatem at vero horarum
aliquo vacasse momento. Tantum
enim quam sunt dearta volunt firmissime
custodi, ut si quibus ea interest differe-
rendam putant, hec si debitam
functionem, nostrarum usque perfecto disse-
dia patriam. Omnia ista commoda
laudabiliter habundantibus precedenda cupi-
dite successit rerum, si opus meis
seniores pro vestra delectacione largimini,
et ea studiosissime constanciam
qui adeo neccessitatem non habent, quanto
magis illis sine dilatione prebenda
sunt, pro quibus et honesti mores
provenient, et quibus ucro faciunda
interim remanserit memoria, hec autem primus
litterarum ingenuis vernaculo tenui pro
precipuis intimari, ut si agnos-
cerent nos de fine communes esse solli-
citos, ita ad se qualiter adolescentum
cunctis novimus comprehendos. Ce-
sset nunc illa patriis doctoribus
querelis usurpata sunt. Omnia
denique tibi non de ingenium com-
pari. Ecce iam vere collocabile
praeparare hospitium, unde nunc multo
unici solicitudini magis inherentes
toto vigore animi ad bonarum
artium studia tuerfaverunt. 43

Laudatio vel Consularis

Ut disserci hominum
modos confusi quam in-
gerem, si aut cul-
pa formidine, aut
utique primo non electi-
o sub cum utique sunt finibus gloria quam
firmatum claudatur de illo neglegas
et ambigi, qui meruit eligi indu-
tio principali. Non enim errore aut
odio determino, ad proferendi alia
glorificatum laudamque electio nostra
de nunc venit. Et tanto quibus re-
galis animo proxima, quanto omnibus
studiis societate communis non velamus
absentes ut sic de principibus recno-
dationem sollicite habere. Si forsitan vo-
lueras hominem remus, nescio non sit
preces senatus, quando enim noti sunt
que nunc [illegible] asserunt et superinde
cognosci quinquies fama teste laudatur.
Senatus te benignissime constitutus
intellige unde ordinem suis impedit
et vidit multa que non habebat
oculorum. Composito sequitur tantum
celebrata dicatamini opinio fauces
fidei cunctis morum pondere non dubitate
neque enim probabis esse ut que fami-
lia lata provocat, sua meta in eo
corrigendum aliquid inveniret.
Bene omnibus morum fructus deliciis ti-

Licet nobis etas longa subtraxerit anti:
quos in te Decios Roma cognoscit
Decios inquam fastis sepius honoratosque:
sapiencia libertate conspicuos, tale decus
Romani nominis singulare prestiterunt
cui preclaris ascriptum est quod humani:
ssimum [illegible] statu recipere putatam
re evasit. Et in tanta vero serie
merite ipsis inventa est qui pri:
am ipsa amasset. Hinc et vos exempla
submonendo semper attendunt omnia
magna venerande, similiter eius pa:
rentum, dum illis non patrum esse
impares quos grandes auctores
Et hoc quod de auspicia demum sit
per indictionem duodecimam sume insi:
gnia consulatus, honorem quidem ac:
cipis sed familie tue consuetudinem
Vos enim complexus pagina consu:
laris vos libro nominat cursus
annorum, et dum copia prelectorum sole:
at afferre fastidium, nomen vestrum
repetitum semper efficitur gloriosum. Hinc
denique omnium suprema favorem prestando:
adsolis partis felicia omnia mascula
hinc quod nullo tuo capite collega
uno indicto conveniunt hos vestros indices
quos parentes temporibus singulares
prestantia tua Roma complet pene:
tua familia. Esse vero nunc attendo
est corpus unum, quo constat
nomini sibi omnibus societate permixtum
Sed non emittas animos confidentia
tuorum, ut credas sufficere que tibi con:
tigit de illorum paratorum gaudere
Ipsa enim te bonorum quando sine
cessatione compellit, tamen maiorum
virtutes admonent. Addite laudes
egregias similibus tuis, sequatur
etas tua aliqua opinabili novitate
succedat. Non sit gloriosum est postea
avitas ostendere facultates, quanto
prestancius esse hereditarias augere
virtutes. Imitare tuos domesticos

commendacionem laudas, si maius nunc
aliquid de tuis publicus exhibere
appetitibus, unde sibi ut etas
teneat blandiatur, ut metas quinque
venderet ut magis affirmat

Senatui urbis Rome

Quid vobis patres conscripti
de nobis indices
expedire ut ad
summam culminis
dignitatem quibus
viri vobis quos
inter indices eligam non fastidio
negligenciae sed honorabili ...
nature ad examen veniat que
putatur electa, non quibus de illa
re estimat liberandum ubi merito
reperitur ambiguum omnibus quinde
benignitas nostra complectitur, sed illas
vitam testimonio probamus, prodit
quidem gratia, sed fertur incorrupta
sua, non ste idem tale corpus
est nobis, ita in unum laudabili
proposito conveniunt. Vos ergo dixi:
sse meritum est unde libertatis
augmentum et nostri imperii crescit
ornatus. Proceres tamen semper insignes
sunt, senectus edita prodit auctores
et corporis instar a dominice de feliciter
prole colligitur. Hinc est quod patriam
venerandam sub admiratione reperies
et fecunda prole gaudentem et tot
consularibus patrem. Educavit
enim et liberos nostra districtione lau:
dandos, pondere moderatos, equales
ingenii vivacitate consules, et
morum societate vere germanos,
quorum infancia bonis artibus
enutrita inventute etiam armis ex:
ercuit, formans animum litteris me:
dica gimnasiis, tradens amicis
exhibere constanciam omnibus fidem
et corporis in vita gratia divina
concessit integram perfectionem transmissa
ternas in posteros. Tactant
se alii possessione locupletes

sciunt quia bonum putet solas esse
divitias. Qui hic autem domo non
tantum patrimoniis, sed et in virtutibus
addidit hereditas. Hoc enim perfecto quod
vere divites facit, quando nemo melius
sit esse conspicuum quam laudibus
successisse maiorum. Probatum est etiam
in eo bonis dispensationibus nec adeo
alienum quem his gloria sub moderatione
distribuit, et invisitata laude nunc
etiam nec gravius tot protulit ca-
pulares recepta hic audiens fuit:
cum honorem agnoscat se preconium
esse, quae domus et inter tot lumina
prorsus singulariter fuisse laudatum
illa si clamides ornat semel ac-
cepisse palmatam quam ille tempore
est qui tot metas in fascibus consulatus.
Et ideo praefatum consulem alumnum nostrum
Paulinum aurea dignitate vestimus
ut invectus eius quem fulgens nitet
trabea quam resplendeat triumphali.
Hinc honore decorum familia non
miratur, quia eorum plena sunt atria
fascibus laureatis. Aliis rara dignitas
ista contigit, in hac domo omnibus
pene nascitur consulatus. Confidente ergo
praefatum consulem vestris muneribus, et
vos integros candidatos non erat
intrepidum omnibus commendat. Patres
habuit et esse socerum et parentes
nomine verum a tanta celsitudine
dignatum fidelissima vestra appellatione
confirmat, non erat transitoria visita-
tione nobilis sed honorata sorte
nascendi. Reddat vobis hanc fe-
licitatem divina protectio, ut liceat
gratiam vestrorum corporum, ut vestra
vivacius gaudeat.

Senatui patricio Atalaricus Rex

Si te voluntas nostra
adhuc latentem aut
in honore forsitan
invenisset, gauderemus
quamquam repertum
sed sub dubitatione mitteremus

Clementia spectabilis magis quam scientia in novo
est, sed cum domini avi nostri in-
numeris profectibus magno quam inclito
genere. Quod incrementis res est
disceptationi subdita, quae vix po-
ssimus sub admiratione predicare.
Tam quippe principis non commi-
nuta sed venerata sua clementia
non sit defectus eius ambigere,
cum et nos cognoscamus ab ipso
electi. Clementia domini supplicavit ipse
assiduus cogit meritis, ut eam fa-
ceret quae superna gratia custodiret
nam quae eum vires aut operibus
perfecit, cum victoria non cepit aut
induere mores non imperium exhibuit.
Dum subtilis ubi credis esse tractatum
nam quod conceperis animus, reddebat
semper effectus mira quam saepe non ha-
beret dubium, quod varius videbatur esse
venturum. Demum ex te probat possibili
eximium principe institutum, quae sum-
mum regnum ad quaestoris officium maxime
spectat consilia proditurum, et legum
conditione maturum, fuisti nimirum
suorum temporum laus ut cum se ad
omnia sollicitum, in offensa redderes
famulationi securum. Dum inter tantas
regalis ingenii facundie tue verba
sufficeres te in dictationibus animum
te ad iustitiam rigidum te habuit
a cupiditatibus alienum. Beneficia
quippe iustus nulla ab honorabili ta-
xatione vendebas, ut honor tibi
ad opiniones divitias conficeret, dum
nimie pretio subiacet. Hinc est quod
videbatur cum eximio principi gloriosa
dilectione sociatus, quia eos amicitiae
praecepta sequestratione divisit. Inter-
pellantium te ponderibus saepissime
alterius oneravit tam quam de animi
tui tegmina susceptatione presumpsit
ut in susceptis vota sua praestaret
constanter sine aliqua cunctatione

iudicium Quoad ille te grande-
uis contemporibus imputat dum non
sufficiant ad primordia tua quos
tanta longevitas etatis instruxerat
Fatetur plane quod in te predicat pri-
mum animum ad comprimendum [illegible]
patulum et totum vicia cupiditatis
obstructum Deum nescio quo pa-
cto rara est in hominibus manus
clausa et apta iusticia Lamiamque
ad maiorem dignitatem, quam non pe-
tiverit modo solum suffragio co-
sequuto, quo loco positus semper tue
sortitus assumpsisti Non tamen opus esset
eloquio defecato cum tuo comitis
credebatur ingenio Corrigebatque abe-
rigno precipere quod se tibi noverat
minime commisisse Et quamdam gratia
prudentiali vacabat alios labore
ut te sua sive copiosa laude co-
peret Videmus quosdam suos sive te vera
dignitatis custodirint quando consilio tue
sortat credidimus quod a multis fuit con-
tubus sincerissime reparandum Nesci-
mus quamquam de te murmurare gratia
tua enim de principali grata sui more
invidiam detrahere cupientes integritatis
vicit actor, addidisti tamen sepe locum
sine coacti ex animo non habebat
non quibus malicia formidat cum
multa bona aliquid conferri dum
comunibus adiris ex potioni Eregisti vero
domino micote familiarem et intimum
comitem Non tamen esse publica tua
varietas sinas prudenciam a tuis
sanctitatis corrigebat, et ipse comes
se equavit antiquis electis tuissimis
maiorum suis, fortiam invictam virimagis
antiquissima vel acutissima inquirebat
ut rerum naturis diligenterque conservatis
quidam propriatis videretur esse
perpetua Longa fuit si tuta con-
ferramus, quando tamen potentius ad consili-
tia vera committunt ut etiam ab
ipse corruscabant asseri abscondi

inpensis tibi servitus iuste persolvi
Euasit vivat deo quo auctore
omnia comparantur ab initio deside-
rium in perfectum proferre te
suggestu atque insignibus collocatum
ut cuiusvis indicit sine metu con-
vincere sustiperat, quibus actores in-
corporum cognovimus actionum fatiga-
tas Sed curris etas paternam
professiorum Italico orbe predicatam
aliorum tibi tum gratia non ponimus
vera moribus tuis, etiam vota co-
pesti preterea invicte deo gloria
tamquam que semper ante me nomi-
ne expetivimus non si te contineres
ut credimus et dignitatis ista probavit,
Hic est seculi ambitiosa superasse
solitus es quod vista non vende
Sed nunc opere invictus esse per
inimicos pervenire Cum ingerit in-
corruptibilis sensus aditus mala co-
niunctas manus Concludatur undique
studium fraudulentum, et hic dignum
est per iudicium convenire simul
divitias quidem diffendo per te tuctorum
vota cassamus, ut et benivolentiam
in te generalis, et tuis
despicatior adveniens Habet enim
est humana condicio ut telemus
adepta fastidio sumit Dum esse
per omne prosperum vilescit oblatum
et totum dulcius attingitur quod sub
aliqua dilatione prestatur Sed non summa
tuismo de tuorum temporum laude co-
tenti, comprimere omnia ad titulos
perfectum perficiunt clementia, et
aliorum visa est frenidare cupidi-
tas non licent quamquam gloriari
futurus a prudencijs suis, tamen
te immunissimus vera relatis, quando
ut prudentie tue commissum potest
eludere, nec fidem aliqua oblatorum
celare Constitue et hinc re-
gulam dignitatis, quam cum actus

fascibus inmaculate continentie gloriam
observasti non lege pene omnibus glo-
riosus simul equalem exercis gratiam
tunc provincie consilio bona ubi nullum
decus esse intestina. Sic enim decorum
est terminum non habere, sic hone-
sta probatur ambitio cum et inimicitias
placat. Omne siquidem predicandum
quanto diffusius quaeritur tanto glo-
riosius invenitur.

Senatui urbis Rome

Cumulamus siquidem
patres conscripti bene-
ficiis nostris copiosum
virtutibus divitem mo-
ribus, plenum ma-
gnis honoribus senatorem, qui si inita
consideratione debemus omne quod prestamus
prima enim compensatione commendandus
est qui aulicas dignitates turbulente se-
pius fortasse complexus dignitates
sibi creditas optima gravitate
tractavit, et visus est ipsa facere
que initio laudatur in principe. Ora-
culo regnantis animi vitas et
dissitudo doctorum, cui sic omnia re-
tulit, ut mirabatur ipse qui fecit
allegavit enim solus ex omnibus invi-
dia et dum privatas auditorum
suo foveat laudes gloriosum nostrum
nomen fecit imperium. Commendat
enim sua gente, cum oratoris pla-
cabilis penitus regiam securitate
tempus quod nostri et aliis rebus credidit
a quo sua postulatur. Patre
etiam clementie nostre in ipsa curia
libertate, qua dissitudine devotus
asseruit, recolitis quemadmodum secta
eius nostri compellebat orator vir-
tutes cuius mirabiles facilius est
honores, in absoluto dare probare
quod divinum. Estimate patres con-
scripti, quali gratia potuistis ab illo
respici a quorum se cura sic vide-
bat ornari. Gloriosi quippe
domus gratias premia est tributa
summa stipendium et curatio pedit

Predicatio autem ista bono principi non
decet, quod provinciales vel curiales
tantum fuisse contentum ut omnes
mereretur laudare superstites, a quibus
diu vicissitudo sermonis forsitan exigitur
laborum tedia non vitare. Tetendit
se etiam in antiquam prosapiem nostram
lectione discens, quod vix maiorum cana
iustitia, et notitia retinebat. Iste
reges Gothorum longa oblivione cela-
tos latibulo vetustatis eduxit, iste
Amalos cum generis sui claritate resti-
tuit, evidenter ostendens in decimam
septimam progeniem stirpem nos habere
regalem originem. Gothicam historiam
fecit esse Romanam, colligens quasi
in unam coronam germen floridum
quod per librorum campos passim fu-
erat ante dispersum. Perpendite
quantum vos in nostra laude dilexerit
qui nostri principis nationem docuit
ab antiquitate mirabilem. Ut sicut fuistis
a maioribus vestris semper nobiles estima-
ti, ita vobis antiqua regum progenies
imperaret. Tradimus patres conscripti
et si adhuc referre volumus colla-
ta beneficia superantur, inter que principis
quanto se labore concessit ad novitates
regni initia posset ordinari. Erat
solus ad universas sufficiens, quem
dictatio publica, quem consilia nostra
poscebant, et labore eius actum est
ne laboraret imperium. Repperimus
eum quidem magistrum, sed implevit
nostrum quoque officium, et intercedens
iustissima devotione persolvebat, caute-
lam quam ab auctore nostro didicerat
libenter nostris utilitatibus exhibe-
bat. Cum his aliquid maius ad-
debat. Primordia regni nostri et ar-
mis iuvit et litteris. Nam dum
tacite nostras regias cogitationes
intellexerat, subito a lateris penetralibus

ducto par suis maioribus ducatum
sumpsit intrepidus. Erat quod desinit
hostis moribus contemplat comminus
nam deputatas Brittios ipsemet pa-
vit expensis ut nec provinciales
protegeret, nec fiscum nimium expensis
oneribus ingravaret. Arma eius
nulla possessorum damna senserunt
fuit nimirum provinciarum verissimus
custos, illa ille defensor dicendus
est ipse qui tuetur innoxie. Mox
autem ut tempus conquisit navium comme-
atum belli quod tunc expleta est, max-
imus suus legum potius doctor extitit
sanans sine damno litigantium
quod ante constabat sub pretio laceratum
Item metalli in Casia, item La-
theonis in Hispania regimque fore
ducatum, qui plus de sua disciplina
quam per arma laudati sunt. Nam
invicta quo hoste concedi vanus
per cautus est. Indubitata res gloria-
morum custodisse mensuram. Denique go-
nuncque tua actione presumere aliquid se
elatorum iactavit, quod familiare est
Gothis extolli, cum sibi de se cogno-
vit extimari. Nonne tanta se
communione letat, ut et principes
sibi gratiam ad iustitia tunc crederet
esse concessam, benivolus tuetur
modicusque in prosperis, ignorans insi-
gnavitur lacessitus irasci, qui cum
sit iustitia rigidus ad remissiones
vicatus, et dum nesciat aliena tangere
propria largus volebat offerre. Hobi
mores divina lectio solidavit crudo
sibi semper vera, si celestes metus
humanis motibus opponat. Hinc me-
em situm sunt sennit manifesta
cognitio. Hinc sapientia virtutum
sapor conditur. Hic ad divina re-
gis abdus, quae imbuit doctrina
celestis. Hunc ergo prefectum constitui-
dus auspice duodecima indictione

prefecture pretoriane regendam tribuimus
dignitatem, ut quietas omnis in-
fidelium vindicatores collectas deo
prestante sua moderatione componat
faciat quod toto nimium desiderata
ut cuncta possit esse bifarium ca-
ssimi supra dispositi ut quae nobis
pro longa conversatione presente
ipsimus presenti, fideliter nobis vehi-
culis reposita debeat invenire
et reliqua posteris famam per quam
gloriosam seculis suis fecit esse familiam 10

Iustiniano imperatori Ama-
lasuintha Regina
Iustiniano imperatori
Senatui urbis Rome
Theodosio homini suo
Patricio questori
Senatui urbis Rome
Iustiniano augusta Regina
Iustiniano augusto
Theodore auguste Regine
Maximo domestico viro
Senatui urbis Rome
Iustiniano
Senatui urbis Ro-
populo Romano
Iustiniano augusto Senatui
urbis Rome
Regina Theodore auguste
Iustiniano imperatori
Senatui populo
Theodore auguste
Honorio prefecto urbis
Universis Gothis
Honorio prefecto urbis
Magistro officiorum
Iustiniano imperatori Ti-
tudam Rex

Magistro officiorum ulaque Rex
Explicit liber eiusdam Rex
prefecto Thesalonicensi ...
Iustiniano imperatori Ama-
lasuinta Regina

Deo clementissime
principum vobis
amore mittimus
ut desiderabilem nobis
atque venerandi
filii nostri glo-
riose recordationis
occasum, ne a-
maritudine eadem
animum pro tristitia mitigaret. Sed
nunc miserante deo qui consolatur
tamquam afflictos in proxima comitatu, illa
magis dignum in vestram deferre
notitiam de quibus participata co-
nlatione nobiscum possit gaudere.
Iuvat enim divina munera dilige-
ntibus confiteri, proinde nos ad sceptri
virtutem facinam nostre germanitatis con-
iunctum qui regiam dignitatem comu-
nem nobiscum consiliorum robore sustineret
ut et ille avorum suorum purpura-
to decore fulgeret, et animos nostros
solatium sapientis erigeret. Suscipite nunc
vota felicia, ut sicut nobis in nostro
imperio prius sine omnia fieri pro-
spera desiderantur concupimus, ita no-
bis faveat ut vestram benivolentiam
temporibus praeterito utraque mittamus quod
vestre ingenita clementia credimus
esse votivum. Addimus etiam glo-
riosissime legatum officium ut pacem
quam semper mente gerit atque in
clementiam collatam additum quoque
hunc gloriosum. Nam licet concordia
principum semper decreat, vestra tamen
absque me nobilitat, quando ille tractatur
amplius quod est, quia vere gloria sunt
unanimiter convicta. Sed quia
epistolae brevitate, universa suffer

neque ut coeperat salutatores ad vestra
competenti quadam legatio nostro te
vobis insinuanda commisimus, Deus
consuetudine vestre serenitatis tibi
accipite ut ab omnibus evidenter
possit agnosci quod ipse vobis probat
de vestra mansuetudine polliceri.
Committimus enim de vobis indubitatum
presumimus, ut per vos predicto viro
in cunctis quos commendat verba fama
gloria vobis precasse cognomina

Iustiniano Imperatori

Omnibus regibus mos est
per diversas gentes
provectus sui gaudia
nuntiare ut acquirant
affectum principis christia-
ni. de ipsa communium regnandi
usu faciendi multo potissime imperator
multo melius divina tribuimus, quando
vestram gratiam secundo proximo tempore
precellentissima domina soror vestram pe-
rcepisse cognosco ab eius enim iudicio
me relatam clementiam certissimum est in
tanta sapientia viro reprehendi, ut et
suam regiam meam dispositionem com-
probat, et promissa cuncta gratia
robusta similiter custodiat. Vide enim
me talium sinatum fecit esse socium, quia
et ego illos ergo dicere diligendos quos
fecit ipsa esse participes, prudentiae
sue mos diminutam ut tantam amicitiam
elegerit qui in toto orbe similem non
habebat. Neque enim nova est ista dile-
ctio, nam si decessores nostros sancta recoli-
gnoscitis quadam esse consuetudinem
legem eos illo imperio semper amabilem
amicitiam servisse, quanto tamen tertior quintum
vel tertior proxima facile imitari non
potest quod per longa secula custodiri consue-
vit. Suscipite itaque affectuosi meritis et nostra
primordia, et domine sororis vestre, cum
simulatam studeam facere mentem. Nam
si me similiter dilexistis reginam quo-
damodo efficitis. Et cum nos amplius

loqui assidua novitate compositum et
litteratoriis sermo nectatur plurima nos
pat(res) c(onscripti) ad tante mens sic dignum
est salutatis honore complecto, verum
portitoribus legatis nostris aliqua preci-
pue delegavimus intimanda. Clementia
nostra unde tractat ex qui vestre
mansuetudini committe sua vota debeat

Senatui urbis Rome

Est flebilem in
transitu nostri domini
recordationis
occasionem vincit
animum pre-
matris generalitatis
affectio, ut non me-
rorem sentiamus, sed
veram magis cogitatis
augmenta. Nimirum
regales tunicas quo solacio fulciremur
quam auctor nostre claritatis, et nunc sin-
gularis, qui nobis principium substituto
fuerat, maturi fecit consignat affectus
regimini ad auspice consortem regni
nostri felicissimum Theodahadum, ut que
actenus reipublice mole solitaria co-
gitatorum portabimus, nunc utilitates
omnium nostris consiliis coequam. Ut
in tractatus duo, in singulis unus esse
videamur. Castra itaque celi mutuo
fruuntur auxilio ut mutuo labore
participato, magnum modum suis civibus
administrant. Quae et homini duplices
manus socias amicas oculos comminos di-
vina tribuit, ut robustius perageret
effectus, quod duobus fuerat societate com-
plendum. Proinde patres conscripti,
et summi rerum superius concordate vota:
tes. Nos ephemesiale assideamus
agere, que cum consilio altius tracta
elegimus ordinare. Dominus Supremi
regni modos assignat, quando peculiaris
iuste esse credit, que posset sine hec
participe complere. Perexamina itaque
ad invicem patriarum viribus omnibus rerum
claritate conspicuo. Cui hamalorum
stirpe generis regale habeat

ri, actis dignitate Nactis in ad:
iussi mandatis in genere, et quod
difficillimum posset generibus est olim
rector sui accessit eius bonis de:
sideratus eruditio litterarum quem
nam laudabiliter quemvis traditur:
natam. Ibi prudens invenit, ut
sapior fiat. Ibi bellator respon-
dens virtute animi robora. Inde
princeps accipit quecumque sperat se
estate comperat. Res enim aliqua
in mundo sit esse fortuna, que li-
terarum ratio augeat gloriosa noti-
ciam. Accipite quod maius generalitatis
vota merentur. Princeps noster
etiam ecclesiasticis litteris est eruditus
a quibus semper commode facto semper
monemur, videlicet iudicare recte,
bonum sapere, divina venerari, futura
cogitare iudicio. Necesse est enim ut
sequatur iusticie vestigium, qui de sua
sua causa se esse credit auctorum.
Verdeas quoque divina lectio acuens
ingenium semper cumulat esse viri num.
Veniamus ad illam principem ceteris lar-
gissimam frugalitatem, que tantam per:
tinebat domi habundanciam, commu:
nibus copiam, ut considerato eius ani:
mo studio, nos pro videre novum ipsum
in regno. In hospitalitate promptus
in miseratione piissimus, sic cum multa
expenderet, census eius celesti re:
muneratione crescebat. Talem uni:
versitas debuit optare, qualem nos
probamus elegisse, qui rationabiliter
dispensat propria non appetat aliena.
Tollet enim necessitas principibus ex:
cedendi, quotiens assueverat propria
moderata laudata et nimium sua
que res perficit modum. Clementia
nimium non placet, etiam quod bonum
putatur. Gaudete nunc patres co:
nscripti et superis gratias agite pro nobis
vota consulite, quando etiam mecum
constitui principi, et de te ad nostra

civitate bona facit, et propria sue vincti
condit. Primo enim et maiores suos
commonet civitas, et avunculus opti-
tat Theodericus effecerat.

Senatui urbis Rome

Gratia nobis bene-
ficia precedentium tempo-
rum premisisse fe-
liciter in manu
domini rex toto
orbe gloriosissimus
conspicite me regni sui larga pietate
fecisse, ut nec illi deesset soboles pro-
latum, et nobis habitum congrue
prestaret imperandi disciplinam contulisse
nostre generalitatis optat constat optasse
desiderare nunc sine metu vota cunctorum
ut nec preventum protuli unde me
universitas cognoscat exivi presump-
tio. Cum me modestio sufferrec, quod
palam non potuit assumere. Tantum
vobis debeat sunt dat integri ut
illud in seminariis dignitatis evenire
quod meos antea non audebit apponere.
Hic nobis varius est novum quod vobis
magistrum. Magna ergo gratia con-
spectum deo accepi, quod veloci nos
gratias videar optari. Sed si quid
de nobis meum, tum tunc pleni omni
aperit vos valere nostraque gratia consi-
deramque Domine et sororis nostre
gloriosas laudes virtutum personate
que magnitudine imperii sui
mea valemus participationem robora-
ri, ut quedam in duobus linguis una
esse asperus, et concordare sensimus
nemo tradit segregatum. Hic sunt
enim sine quos gratia regit et pa-
rentela conciliat ardua sibi hic
forsitan estimat impares modos di-
ficere et cos alter vivere sibi
qui vult bonorum cogitatione mundi sua-
tudine commeme, conspectum mutari
detractat. Inquirimus sapientiam vel
ille quadit in altere, penes que
est sue magnitudo, sed meis divisa

munera que nobis tua regia maiestas
divina tribuit, illud amplius pro multis
animum meum, quia ex vos sapientissima
domina examina magne disceptatorum
et primus adeo insertum protuli, ut
plus ad eius prevaricationem gratiam prove-
nire. Causas enim ut sit inter
communi nos fecit domine tue privatis
animi nobilitas singularum enim con-
tas inmobilis, quod merito loquatur
non dubitatur patere plus intimi proximo
suade, quos paulo post voluit que
quod regibus anteferre. Reportavit
cuius constantiam cum tale regni traditura
tenuisse, ut et illa domina cognoscetur
esse tutores, et me probatum perducere
dignatur ad regimen, quando huius mu-
neribus, quando solummodo tale gratie que
debemus, ut que paterno filie im-
parat sola, nunc metum regnare
delegit sociata. In ipsa est enim omne
decus regnorum, in ipsa enim me digni-
tates bonorum que fulgemus ab cuius
claritate suscipimus, quando non solum
parentibus laude contulit sed ipsum
quod genus humilius ornavit. Cuius
passit sufficere edicere quanta pietate
quanto meam morem pondere decorat
discerere profecto novum visi si viderit
regis, et minora eorum sanis fatentur
condita quos hunc cognoscere attentam.
In litteris acuta, sed ad loquendum
summa moderatione gravissima. Hoc est
regalis procul dubio utique celebranda
nectha sentire ut tardius in vita pro-
nuntiare. Nescit enim veritatem loqui
qui offendam suo credidit, quod animi est
et quod eius doctrina munitam per multi-
plices linguas notas magis voluntate
diffundit, cuius ingenium ita patuit
reperiri ad singulum, ut non putetur esse
tacendum. In libris regum
regina austri venisse legitur

ad discendam sapientiam Salomonis Regine
principes advenirent, quam sub admi-
ratione cognoscerent. Paucis verbis
sensus clausus infinitus, et summa
felicitate compositum, quod ab aliis vix
sub longa deliberatione formatur. Ista
respublica in tante domine gubernatione
gloriatur, unius sunt ut qualitas sexus
castitate similiter addita est tanta
vite, ut et precedere et venientia
principalis, sic cum obsequio dignissime
dominatur, nam cum tante prudentie
parco tuetur studiis obsecundo
Cuius lex sequimur monitore regni
sedem gravantem, dum si quid sit
per novitatem cognitum, fiat nobis
eius inspectione certissimum. Ad
bonum publicum veritatem non pudet
confiteri. Cognoscite principes viri
sapientissime esse domine quod in nobis
potuit plus placere. Verum cum
aut interrogando melius sentimus
ad eius imitationem proficimus. Di-
vite nunc felices, divinitate deo
auspiciante concordes, et emulatam
gratiam quam regia cognoscitis tenere
concordia

Theodosio domini suo

Aceptas mee consilia-
rer volumus esse
modestiam ut quod
divina beneficia per-
cepimus, tam equa-
bilia semper amemus.
Quanta sequimur studia
a meo animo probantur
exempla tuo summo gra-
tie domus per cunctos
summo deo auspiciante tuetur. Et
in primis missionem precepimus, ut usi-
tatur ad domum meam nostre proxime
et tue tue gratie esse commissus
nullis commotionibus impediatur. Et ma-
sola ducendus est ille meus qui legibus
potest esse translatus. Augete
famam nostram per patientiam

vestram. Si quidem habuit cum alio
forte negotium ad quam una de-
scendite, fora vos tuendo non mi-
nus presumimus. Ea domestice mede-
ac volumus disciplinam, ut aliquos
pudeat errare, quando meis conspe-
ctum contendunt licentiam sub libe-
ri maximus tuo dignitate propositum
et si districta ante iusta defendimus
nunc ergo clementer omnia mitigamus.
Femina domum concepta non habet
principes, sed certis divino auspicio
regio nostri ipsi confitemur.
Estote ergo terra vos qui inter nostro
antefixe subditi animo solliciti, nam
cum legem aliquid committat
contendere, laus ad me vestra potius
perveniat quod alteri quidam procedat.
Bona conscientia tunc bene impe-
rat tuo quando potestas festinat.

Patricio viro questori

Prestantium creatum
rei esse publice
personas dignitatibus
aptas eligere, cui
iustitia committitur.
Malis moribus non gravatur, aliquis
iniustificatus est ab homine exigere
quod cognoscitur non esse. Contra con-
sideremus quaeritur, quod inesse sentitur.
Et ideo primum nobis placuit tuos
mores inspicere, sine quibus pre-
stantia qualitas difficile sperna-
mentum cum bonorum dum est summa
benignitas, que non est sola, eo
quod de virtutibus sola cognoscitur
esse gravata. Eadem servantur in
medio, ut sic esset summa cum
Ita te custodire iustitia scientibus
serventur. Scida nobis tua sunt elo-
quentie tue secreta precipue, quam
licet singulariter diligamus, moribus
tamen inesse postponimus. In illis
enim vita cognoscitur, hinc tantum

lingua laudatur, sed inter valde decorus
est utrimque tocius nostri senatus.
Equalis enim splendens actibus multo
et doctiori eloquio, ut iuste possit
intelligi, pro te valitatis principalis
exspectari. Nam inter cetera oratoria
sic diligimus, ut eam ornamentum
omnium ceterarum esse fateamur. Eadem
in qualibet disciplina competit ab
ipsa suo decore efficit. Reperiatur
quivis magis peritus quod poterit
sentire, si laudari non possit ex-
tollere naturalis est inventio, sed
faciundi doctrina astrue. Tunc ale enim
est cunctis desiderantibus loqui et rebus
communibus ita disserere docere quasi quibus
ceteros prudentes se monstrare audisse.
Cum hac te cognoscimus arte fundatum,
ut et suadere possis suaviter
et suggestionibus tuis nostras in-
signa iuste. Aliter ad questum tibi
fasces pro tercia decima indictione
presentia dimitte concedimus, ut facias
generaliter vota, invidiosos secundo
iudicium. Totam te legibus, totum
responsis trade prudentum. Sic nobis
optime familiarius si istos feriales
constitutus. Considera in rebus tuis
laude potius principale. Fama namque
est, quod eloquens conscientia sine du-
bitatione quod sentit. Intellige quan-
tum sit quod a te exigitur, cui opinio
nostra committitur; hec et subiectos nostros
amplectitur, hec et gentes exteras
pervagatur. Vel etiam ubi non videmur
agnoscimur. Decreta nostra tradunt
civitatibus provinciis quod fama nostra
indicare de nobis ceteri possunt
qui nostris iussionibus obsequuntur.
Summo ergo studio constat esse
servandum, quod de nobis sit ferre
iudicium.

Senatui Urbis Rome

Dum primordia
nostri imperii
vobis feliciter
inchoata cum
gratia nobis
contingit, precla-
ro specie causa
sermonis, et iudicio
nos cognoscatis
elegisse eum quem nos
ingenti possit
ornare. Quaestor
enim eloquens vero sensit, doctus est
qui et vota nostra optime videatur
edere, et antiquos iura sermo
consilio custodiat. Hic enim quem
patricius suis iam notabilis honoratis
sua preclara firmat laude cui est
honor in genere cum affluente
facundia studia Romana genuerunt
ostentans multo ac loci dignitate
prestans nam cum leves potentiorum
inertem ubique laudari. Ubi de-
fecatus sermo editus est, ubi dispen-
satur toto mundo lucentia. Alie regie
regiones vina, balsama, et olen-
cia termina transmittat. Roma tra-
dit eloquium quo suavius nil sit
auditum. Hic omnibus artibus eruditus
maior est forensibus aptus officiis
et oratores quos longa meditatione
preparat consimili declamatione mon-
stravit. Notum est et causa sua
collegiis suis moderatione contendit
declamatoribus cum modestia semper ass-
urgit, desistendi talem acceptatus fu-
erit laudabilius invenitur. Non quod
reliquos faciunt nomine dimittis quod
sic pervenit causas suas tutate
ut modo propriis asseret contendisse
propriam non litigasse raptus est
alienam enim causam facit suam
gloriam. Nam sic cognovit unde

ut probaret

ut probaret communem animum non lesisse
Clementiam vestram vivum non decuit dimicare
iusticiam non pati sed docere. Clementia
iudiciaria vestra que lingue bonis lau-
dandae, et melius temperantiam custo-
dire. Cognoscite patres conscripti
quod fieri velimus, quando in iudicibus
primum mores eligimus, in ea magis
dignitate, quae iura continet eddere.
Non enim temporibus nostris potestate regia
quae armata reverentia, sed de legibus
propria esse comperta. Velle enim
nostrorum antiquorum principum vo-
luntates, quos inter desideramus imi-
tari, contra illi iusticiam suae consequi.
Terra enim quae reverenda forte auctori-
tas quae a recto tramite non declinat.
Sequenda enim necessitate elanguit posito
cum iusticiam subnixum constituimus.
Et ideo patres conscripti per aeternam
iudicem illustrem patricium, quaestoriae
cumulamus dignitate, ut qui est clarus
nomine, magisterio etiam sit honore
conspicuus in ea vera iudicia, ut quod
nos possimus cunctis percepta meliorum
sentiatur.

Iustiniano augusta Regina

Ita nos gratia vestre
pietatis oblectat, ut
tempus ad actum nostrum
ut propter libenter
velimus a vobis per
postulare. Clemen-
tia nobis divino tribuit ut et
et vobis cunctis feliciter muneribus
habundetis, et amantibus benignius
ametis, que fuit nostra concordans.
Et ideo mansuetudinem vestram reverenter
salutans hanc portitorem illum
ad excellentiae vestrae beneficia desti-
namus, ut maximum vel aliam
nostram, quae tandem Palogonitam
comparare fecerimus per praesentem
portitorem ad nos per veritate domino
faciente mittatis, ut cognoscamus
nos a parte vestra vere diligi.

quorum facit vota compleri. Grata
enim gratia est ut senatus quando
vos praestitisse cognoscit, tanto vestris
laudibus applicatur. Decet enim ut
orbis iste Romanus unanimitate vestra
resplendeat, quem amor vester semper
illustrat.

Iustiniano Augusto Th[eodahadus]

Certum est sapientissime
imperator ut illa
nobis habenti animo
faciatis impendi
ad quae si cessemus
desides, a vestra potius clementia de-
bemus hortari. Vobis enim gratum
esse non dubium est tempus per nos ad
Italiae decorem contulit expediri etiam
laudibus vestris interesse constituit, quando vi-
deatur crescere quod ad vestrae reipublicae
pertinet gloriam praesentem Zmaggrt exhi-
bentes principatum vestrum reverendissime
salutationis affectum hanc portitorem
ad illa dirigimus comparanda ad
quae quondam Palogonitae fuerant
destinatae, ut et si persona rebus
humanis subducta est beneficia tamen
vestra ad nos deo iuvante perveni-
ant, ne desiderium cassetur, quod
conveniens est de vestra praesumptione
sentire.

Theodore Auguste Regine

Cum gloria nostri
sit, illa quaerere,
quae vestra ad gloriam
pertinere cognoscimus, Augustam
est nobis semper
venerari, quos nobis amicitiis
constat semper augeri. Concordia
enim est sola principum, quando illi
se melius experiuntur qui animi cari-
tate se coniungunt. Talis ideo vestrae
augustae reverentiae salutationis affectum
spero ut redeuntibus legatis nostris
quos ad clementissimum et ad glorio-
sissimum principem destinavimus.

hec vera nos sperare faciat gaudere
prima ... itaque vera ita nobis cuncta
videantur, ut presentia, et nunc esse
post vitam desideraverunt superesse, quod
nos inquirere constat optare

Maximo domestico viro

Que gloria est bonorum
principum ingenuas
honoribus clarificare
personas dum quidquid
a subiectis perficitur
regnantium laudibus applicatur. Cuncto no-
bis gratius est nobilissime familie
reddere, quod eam cognoscimus nascendi
sorte meruisse. Dum enim iustitiam
sequimur si bonis credimus, parentum
crimina non ingerimus. Decet eos etiam
proavos suos vincere qui ad nostra tempora
meruit pervenire. Amicitias quondam
principum pacis, clades perfecta pervenit
quos nominis dignitatis alte ad te
sanguinis sorte producta rutilat splendor
collectis viribus in substantia. Dumus ergo
relinquere in posteris magis honorem
quos tamdiu constat fuisse princip-
es. Ciciliacum sedula, si ibi vera
potuisset tale familia atque utinam
nobis maiores vel Corvinos ani-
morum vita fuisset. Cuius facere
principes votum, si nobis contingeret
personas illas, vero possidere multos
Curiadum unde effecto negligamus
inuncta, qui desideramus habere subita
atque ideo quod feliciter tibi dictum
sit primiceriatus qui et domesti-
ci nominatur ab indictione quintadeci-
ma, tibi conferimus dignitatem.
Cursus eius omnibus titulis, qui ad
omnes pertinet actiones. Sit honor
communis tanto et si tuis natalibus
videatur inferior, cunctis tamen fastibus
tuis videtur esse felicior. Primus
tempore meruisti coniugem regie
stirpis accipere, quod in tuis cu-
rulibus non presumpsisses optare

Quare nunc, ut sicut tibi est notitia
ita nobis reddatur accepta consueta
quam meruistis, ut dignum te nostra
affinitate tractaremus. Nam quod fa-
milie regnantis adiungitur in laude
gremio collocatur. Sunt maior opera
mansuetudine decoratur, nunc tibi benig-
nissimo sociatur, ut te teneri probem
que nemo possit parentalis imitari
humilis agendo quo de moderatione lau-
datur de elatione odium concitatur.
Prudentibus quando proximum et indubitata
invidia, sed tollerantia melius vincat
quam contentio semper augeat. Super
tectas enim virtutes amica sapientibus
anima patitur excepto, eo nobis
sustinendo poscimus, quod vindicando
laudabis. Tam vince benigna
dirigere. Cave ne maior videatur
esse felicitas moribus tuis. Quia qui
vero ingenio et gratia proximus gloriosis
actionibus comprobaris. Laudati sunt
quondam actores parentes tuis sed nunc
sunt generationis gloriosissima decorati.
Nobilitas tua non est ultra quo
crescat quia proximalis exercitus
patrio matrimonio dignissimo consociaris.

Senatui urbis Rome

Et quidem nobis patres
conscripti in honoribus
dandis habuisse
eximia rationem, quod
per insignia consulata
minora magis potius conferamus.
Cuncto suasit nobis merita
candidata, ne ad maturos, nullus
videretur sumere, qui primis cuncta
cognoscit accepisse. Cavere ipse
principes etate, in uno honore spatia
vite tam magis concludere. Et ideo
magis me prestare ei, quod primus
cognoscit summa meruisse, quod
potius omnia promissione concedamus

Nulla dignitas maior est cum bene
geritur, quando eminentia plerumque
actio videtur atque de claritate
persone. Licet autem tunc sint gradibus
distincta cum dimisse sunt debita via
honoris, sunt semper equaliter continet
quisque qui gesserit consulatum. Sic
minorum fluminum vocabula maior
amnis absorbet. Et quamvis plurima
fluenta Tiberis recipiat, tamen
proprio nomine non destituitur. Et ideo
quod feliciter dictum sit illustri viro
magistro Petro Morono primice-
rio nostro, qui et domesticus nominatur,
a cetera iudicum gaudeat tribuenda
dignitate ut mediocritas honoris
nullo tegatur personis. Nam cum per eas
est ammirabile dici quod gerit ammiratorum
familia toto orbe predicata, que re-
de nobilis quando ab ea probitas actu-
no recedit. Sic huius bonis addimus
precibus consilium ut nostre affinitati
profecisse clare familie nostre gratia
iniscatur. Cum hanc etiam non
sibi tantum unus sit assumere quia nos
gratum Romanis nomen contulisse re-
dante affectum nostrum plenissimam
caritate rea et amicabiliter a domino, qui
pater nomine dignatus est prestare
suscepto. Sic equum est precari consor-
pti ut caro coniunctam et que nobis
tam feliciter contigerunt. Benedicta-
te generaliter et causas nuptias letitia
confusa celebrate. Unde profecit non
enim, nota debet esse rememoratione
hunc presentes a me exigere potuit
quod ~~...~~ cunctus animus spontanea deliberatione
concessit. Ut vero ordinis vestri
parentes vestros appellare possimus
qui nobis affinitatis claritate iungendi
sunt. **Senatum urbis Rome**
Ad venerabiles viros
episcopos ... et lega-
tos remisimus nec
petitionibus vestris

Romanis esset quedam reprehensibilia
vix animus obviasset. Venientes ad
nos aliqui retulerunt civitatem
Romanam ad inepta sollicitudine
laborare, et id agere, ut inter vestre
magnitudinis iniqui remedium pre-
cia sibi potius quam dicenis suppli-
cationibus quereret. Unde estimate
tum debeat propheteris nominibus et ma-
ius levitas imputari inter vestro
ordini a quo debuerant cuncta
componi. Expectet utrum siquidem
sapiat amoris primitias offerunt
universas ut clara probare assumere
que principes primordia videntur
ornare. Non que civitas non
fiat excusabilis si Roma delinque-
rit. Res maior ad possessione tenetur
exempla, ut alieni facti immo
invidiam sustinet, qui peccat
prestat exemplum. Sed gratias
divinitati referimus, que dona
sua, nobis potius ordinat conce-
ssionibus. Certe primis culpas igno-
scimus, sed devotos alios semper
vos debemus et solummodo ante
tempora simus ut pacta gratissimos
invenire possimus. Sed licet in hac
parte nostre modestie gravitas
appareat. Volumus tamen nos tantum ...-
tari, nisi ad ... devotos Romane
benignitatis possit audire. Plus
enim nostra opinionem gravant, si
de nostra semper tranquillitate laudarem
amonere supplicationibus ab ordine
vestro semper extraneas. Nos decet
senatum corrigi, qui debet aliquas
patria operationem moderari. Nam
ex quibus habebant gemina maiores
si parentes probitas, minores
contigit invenire. Sufficiunt
hec nobilibus, sufficiunt ista verecundis
ut ad pudorem esse devotos nimia
quos paululum de plurima supp-
licatione culpamus. Verbum quos

ad propriam vitam correctus nec ipsa
tot nimia sed velut vere causa
confusa cogitationum pectora, ut
illud magis debuissetis efficere, quod
nobis cognominis competere. Certe
nimis est verum principem hoc a
nobis per requisita utilitate vo-
luisse fieri quod sinistris successibus optatum
sed sed ne ipsa remedia in-
aliquid esse videantur ancipiti tam
res reposcit, aliquos ad nos
properare curavi ut in Roma
suis temporibus evadere, et nos terra
consilia vestra prudentibus admirer.
Reddite ergo in priorem devotionem
ut sollicitudinem meam, quos per genera-
litate sustinere vestro potius adimitur
imperio, quia et nobis per institutum
fuit principibus nostris vota prebere
offerre, ut pacem necessitate terrarum
sed amore potius dominatus reliqua
per hanc portitorem illum, quo dicenda
commisimus ut si fuerint cogita-
tionibus ambiguis, vestro amore cre-
dere debeatis

Senatui urbis Rome

Quamvis nobis sit ~~institutum~~
insitum dominos nostros
pura mente diligere
et obsequium eis ad-
agere ut regnante
animum possimus esse placabilem
est tamen maiorum morum semper studium
fuit, ut tamquam membris capiti,
ita suis principibus videantur ad-
iungi. Tua an erga vicissitudine reddat
qui maximo labore defenditur
Regna per dies singulos civilitas
custodiat nisi ut illos diligat sine
omnia per quos esse gaudet universa
Absit enim a temporibus nostris, ut in nostro
aliquid esse reperiatur, quod vestris indi-
gnationibus esse possit idoneum considerans
nam quae nos actus asserimus
nos potius evidentius ostendat

Non vanum nec dolosum nec seditionibus
plenum populum deum Romanum similiter ali-
mentis vestris nomen gratiae adiunxi-
mus hoc mirabile est, quod gravitate
nostram regimine admonere, quam constat
semper pietate sapiunt ille vos in-
certe suspicionis, nullam timoris umbra
terreat. Habetis principem qui pietatis
studio optat in omnibus vobis invenire
quod diligat constantibus nostris de nostro de-
fensibus obnoxios. Communitate nostro
concludere debuistis autem tamen sed se-
pius iste ne fortassis eorum est quam
nimis gratiae interere. Tunc generaliter
poteratis competere ad verum potius
reddite consilium. Itaque vobis nove
generis fautes detexerint illa Re-
comparasse, quos parentes actenus
nominasse, qui ... familias, ad
nos venire properabant, de vestram tam
potius securitate solliciti, quando ergo
tales ab illo vicissitudo recepta est
Rem fuerunt prima debebamus. Illud
enim quod vos attinet scire debuistis
quia die nocteque incessanter optamus
ut quod parentum nostrorum constat temporibus
auctum, sub nobis potius divinis
auxiliis augeatur. Ubi enim fama re-
generatur est si vos quod absit patria
in terminum nolite terra cogitare
qualia nos videtis nunc assumere
immo magis, si quis aliqua iniquitate
depressus est, spem de bona conscientia
non amittat. Tradidimus sublevare in
prima quos inter generis moribus
invenimus aliquid esse vobis per illam
dicenda commisimus, ut nostram circa
vos animum in omni tempore cognoscatis
senatores integros sic etiam obsequiis
et oratorum sincera devotione esse
debeatis

Iustiniano Imperatori

Constat desiderium nostre voluntatis compleri quotiens ad proceres vestros salutiferos apices contigit destinari. Quia semper feliciter gaudio completur qui nobiscum sincera mente colloquitur. Et ideo salutationis clementie nostre honorificentia competenti harum portitorem pro negotiis Ravennatis ecclesie venientem gratissimo nobis petitionem commendando. Unde vestre offertur causa postulandi, ubi vestris videtur acquiri quicquid nos facere [illegible] qui serenitatem nostram flectere desiderant. Non est dubium meliora recipere quos contigit iusta postulare.

Senatui urbis Rome

Experiosa nimium res est precari tantum pietatis nostre [illegible] contra voluntatem vincimur, qui aliquibus conditionibus non tenemur. Nam cum deo prestante possimus omnia, sola nobis licere credimus laudanda. Cognoscitis prudentes viri ista que loquimur, [illegible] clementiam quam vobis ante promittebam agnoscite, esse ut sollicitos patimur quibus infensi esse putabamur. Sic enim a principe gravius vindicta supplicio sic [illegible] debuit qui noxius esse non voluit. Postulata siquidem sacra vobis ab illo atque illo postulatam nostre decernit auctoritas. Quod sibi impetrato, non est difficile estimationem. Sic vobis serenitate reddi ut nil [illegible] gravato esse credimus. Alia siquidem qualia proximitus examinat actum. Quia deo debemus ista non homini. Nam qui electos patres antiqua regula curavimus, quid aliud optare possumus nisi ut dignitas in aliis preclara sentiamus. Hec enim est remuneratio bonorum omnium deus. Nam cupit in subiectis pietatis effectum, illud nobis expendere sine dubio iudicavimus. Quapropter constat fidelem adepta serenitate nostra. Quia ex hac cedere clementie nostre potius est offert affectum.

Populo Romano Rex

Cognoscite Quirites qualem nos principem in dilectione similitate ut temptata asperitas rerum, non nos patiens esse sollicitos, ut volumus amplius vota vestra differri quos semper optamus summa celebritate recipere letitie. Vestra enim serenitas nostra ornata est. Ad hoc vero gratiam accipimus, cum gaudia vos habere sentimus. Quapropter flexi petitionibus vestris, pro illo atque illum vobis postulatum sacrari censuimus, ut [illegible] animum non habere [illegible] non licere ad fletus suppliciones [illegible], cum maiestate teneatur quod creditur in summa estimatione. Quando vobis benignitas videatur impendi qui ille vidit qui non potest capi. Benignus enim premeditio nobis datos esse fictores non despicimus sane subiectos. Et ideo hec cum [illegible] videre incongruum [illegible] assentimus facere, quod gratie [illegible] optasse intelligite quando vobis imponere ut videatur affectu fide vobis [illegible] qui non solo [illegible] finare sacris lectionibus moneamur. Ostendite nunc devotionem vestram, superne maiestati iugiter supplicate, ut tranquilla tempora, que nobis esse cupimus, celesti numine concedantur.

Iustinianus Augustus senatui urbis Rome

[illegible] per vobis [illegible] consilio una mente tractamus non summa flecti vobis acerba superatione tantum [illegible]

Primo lesisse instat et stulte tepuere
et aliud velle monstrare. Cognoscite
itaque arma vestra estimare potius
pro salute vestra, ut qui vos tenta:
vit appetere divino auxilio, manibus
eius gothorum debeat obviare. Nam sic in:
sidias ovium ferarum pastor op:
pendit. Si patresfamilias diligentes
susceptitiis colonum susceptores instruit
quanta vos convenit cautela Romani
defendere, quos constat in vestra simile
vestro esse summa non mittendum in
casum. Certe probatur invique diligere qui
negligit adversa tractare. Sed ne in
aliquo vos gravius compescat vel
ipsa defensio, exercitum estimato ordi:
nate illis annonas ferimus secundum
possessores venalium comparatione ut
et illis tolleretur necessitas contendendi
et vobis auferretur causa dispendii. Equi
et pecorum [illegible] regie domus me:
[illegible]. Cum pro sua qualitate
status bellatorum esse intelligendum
ea gesto et gestasse virtutem et
fortitudinis instrumenta pertinerent
quos tamen certe apertis premimus inimo:
rari, ut foris sit armata defensio
intra vos tranquilla civitas. Convenit:
eligite quod cogitavimus consulato:
cum principis pro vobis ingenium
defensio vos defendat de manibus
inimica eruendat. Et a periculo
corripimus, quos nostro sanguine
vindicamus. Absit enim ut nostris
temporibus urbs illa minus videatur
prestare, quam constat gentibus vel
sola opinione fuisse terrori. Ita
enim de divino speramus auxilio
ut que semper fuit libera, nullius
excelsorum doleret iniuria.

Regina Theodrici am: bite

Pacis amica reverentia
cui regnum est semper
accepta transmittatis
ex [illegible] clementie

nobis gratissimum esse declarat. Constat
enim amare nos posse, quae gaudemus
ad regni culmina pervenisse. Sic decuit
suscipi quam ille nos fecit augeri
potestate. In modo vestre benignitatis expetimus
ut de iure inter conventio admoneat quam
se nobis pura affectione concedat. Non
enim rixas vel bella pro regno requirimus
nec nobis iniusta certamina que sunt
bonis moribus inimica dictat. Omnia
nostra ad vos constat aspicere, nisi que
opinionem vestram possit ornare. Quapropter
cuncta parte decorari potius abire
quam vestra ingenita pietate et natura
gentiumque consuetudine imponere bona
quod vestre concordie non tacemus.
Commendatur optimum semper nobis
fuisse Romane caritatis studium. Sed et
vestre gloriose principes cum sua absit
in malevolentia. Aliter tamen adest, cum vos
regna omnia venerantur. Nam convenit
et cunctis in suis imperiis predicari
sed illud est omnimodis singulare, in
contraria gente laudes sperare inve:
nire. Omnia ubi sunt vera iudicia,
ubi nemini convenit ulla blandi:
ditas. Diligerit quod prissime im:
perator in aspiris regimis, sed quanto
extranea est ut in Italie finibus
perenniter videre nomen Romanum
per orbe terrarum constat esse diffusum
atque ego vestra pace frenari, que
nobis convenit gloriosa concordia vo:
cata. Sed ut parte assumpta, ordine
videre videamus reverentissima salu:
tatione decenter prius sensibus indicamus.
Beatissimus papa urbis Rome vel
amplissimus senatus, vestra pro reception co:
monitis ut vir eloquentissimus Re:
tia [illegible] serenitatis vestre et doctrina
summa, et consilio celeritate properans
sine aliqua dilatione competentia visa
refert, ne quod voluntate nostram
modis incognitis suspicetur. Ea
tamen illud desideramus efferre

quod ista negat iudicio differre, quando
et pietate vestra hec studeat cogno-
minus, quod nobis per omnia concesse se-
timus. Unde virum venerabilem illum lega-
tum nostrum adiungendum esse credimus
ut non per occasionem legatorum nostre
sed ipsa potius estimatione nostra
possitis vota cognoscere.

Iustiniano imperatori Theo:

[...]tecas pietatis
vestre gratia quia
considerata semper
summis auctoribus
colloquia cum vestra
muneribus omnibus
concessa. Reverendissima gratulatione per-
meavi. Uncta mihi votiva fe-
ro cum promittens quod semper optare
potui, in tam benigna locutione suscepi.
Petenti enim ut qui per tempus(?) tendentes
a tempestate prestitere divo iugalis
mea viro, credimus autem mecum sensibus
ingrediuntur. Unde id dubitet ad con-
fectum provenire per tales pietas digna-
alligare. Cunctis quando de causas
vestras per equitate presumimus. Sed
nunc amplius de vestra promissione
letamur. [illegible] poterit vota nostra
differri, quando nichil(?) tunc metuimus
audiri. Nunc imperii promissa ut
de teneo fatiatis(?), cum spem clarissima
cumulis(?) addunt cum gaudio meo
per terrena vivunt vestra serenitas desti-
navit, equale et tanta gloria debet ad-
mitti, et vestra decus ostendam dome-
sticum(?) enim non est illud incolumi(?) dare
tum obsequia assidue domum constat de-
fectam(?) animum, benignis preceptionibus
institutam. Unde est per vestra clementia
commoniti conveniunt ordinandum sedulo(?)
ut sive beatissimus papa sive senatus
amplissimus sive alia dilatione re-
spondeat. Unde ab eis deprecamur
esse indicatas gloria vestra magis vene-
randa parte. Unde sensum(?) dilatio
optare sed pronus de celebritate facti

votiva gratia possit augeri. Ita de
illa persona de qua ad nos aliquis
sub titulatione provenit, esse ordinatam
esse cognoscite, quod vestris credimus
animis convenire. Desiderium enim nostrum
hoc est, ut vehementer gratiam, non
minus in regno vestro quam in nostro
iubeatis imperio. Significamus itaque
supradictum ante nos a venerabi-
li viro papa egredi fecisse antequam
ut legatos vestras portitor de urbe
Romana potuisset, quoniam ne aliquid
accideret quod vestris animis obviaret. Ex-
pectu salutationis veneratione que digne(?)
multos(?) contribui(?) virum venerabilem
illum et moribus et doctrina perfecte
sanctitatis et honore reverendum ad
vestram clementiam legationis officio
pervenientur credimus destinandum. Tala(?)
gratas illas nostras credimus esse
personas quas divinis misteriis
indicas acceptas.

Theodore auguste Gudelina regina:

Estimare te convenit
augusta sapientissima
qualiter tibi piam(?)
visibus gratiam nostram
querere, quam etiam
domini iugalis meus, magno studio
considerat optinere. Nam licet illi
tui sic commendatos(?) [illegible], inclitique tui
nostri esse proprium, quando me
dicere tante, ita ut amor congruere
ut sibi regnum cognoscitur in manibus
aliquis invenire. Unde enim gratius
est si vestre videatur caritatis
participatione sociari, ut quam habuit
fulgetis et nobis libenter de vestro
mitteremus, cum non est unum alteri
de sua claritate conferri. Cuncte
desiderat mea, que cognoscitur sunt
libertate propria, gratiam vestram per omnia
nobis vestris commendat, debet enim nobis
credere vere qui de vestra voluntate
cunctis proficere. Unde assidue sere-
nitati vestre reverentia salutationis

insinuatione affectuose me amicitiae vestrae
praesumptionibus commendo sperans ut sic
omnia inveniam prudentiae vestrae com-
mendata. Gratiae fiducia quae nobis de
animo vestro data est velocius augeatur.
Nam cum inter Romana regna nullam
debeat esse discordiam, amicitiae tamen
et aequitatis rei, quae nos efficeret
cariores, decet aequitati Re:

Theodorae Augustae Gudelina:

Etenim sapientissima
principum et legatos
vestros et per virum
disertissimum per quem
nuper ad vos nostra
pietas destinavimus, quo studio concor-
diam augustae serenitatis optetis. Et nunc
vero pro illo vestro sanctissimo eadem
credimus esse repetenda, ut vera caritas
affectuosa indicetis, quae fecerint ex-
pedita cognoscitis. Pater siquidem sub
omni securitate petimus qui causas
dicamus non tenemus. Talis ergo ad nos
veniat, sic composita sic decora ut
eam tamen vos inito quaesisse videa-
mini. Absit autem ut quod vobis convenit
nos deceat ignorare, sed per nobis
potius tractare quod convenit. Exagi-
cum ad benivola, cui causa creditur
rationabiliter ordinanda. Nec pro utilitate
sperantium anteferre, cui magis decorum
est credita conservanda servare. Considerate
et principes docti, et ab avi nostri
historiarum monimento recolite, quanta
decessores mei studuerint de suo iure
remittere, ut eis parentum meorum
foedera pervenirent. Aestimate quanta
gratia debet oblata suscipi, quae con-
cinentur pro concordia. Ecce non ante-
rantur exquirunt, qui veritate fatentur
Sedis me potius perficit, quod demon-
strans contendimus, quando mei vobis
gratiam nostram vestro quaerunt qui sub
parentibus melioris se esse cognoscunt.
Caesaris enim amicitia coniuncta
nostris animis, quos reddimus

nobis largitur studiis vigebat. Non
ne bona tum illorum temporum cum fini-
isse credamus, quae nos in salutatione
consistenda perlocuti, illum virum
venerabilem sacerdotio clarum, doctrinae
laude conspicuum legatorum nostrorum
ad pietatem vestram fecimus vota re-
ferre. Confidimus enim in virtute
divina quod et suis meritis nobis gra-
tiam reddere placeat et desideria probe
petitorum obtineat impetrare ut eum
cum affectu vestro celeriter recipere
debeamus. Sed quia epistolarum series
continere non potest universa, sacer-
dotibus vero insinuanda commisimus.
Ne fastidium vobis faceret lectio pro-
lixa, caritatis. Regina

Theodorae Augustae Gudelina:

Cum spectatos legationum
virum eloquentissimum Petrum,
quod est nostris dignitatibus
honorabilius, nostris
obsequiis ingerentes, optata nobis
augustae gratiae monimenta fuissemus,
ut per eum dissidentibus acceptum nobis
esse quod in responsa constat inve-
nisse. Ostenditis nos diligere quidem
ad iustitiam cognoscitur pertinere, tendo
per dimittam pro verecundia omnia suspicione
detersa concordatis sit unanimitas
Romanae. Et ideo illum virum venerabilem
nostris apicibus vestro dignissimum lega-
tum nostrum ad vos specialiter credidimus
esse dirigendum, ut nobiscum amicitiae
ea vos serenissimi insinuatis nos erga
pacis gratia praecedere aeternalis qualitatis
evidenter cognoscat multo venisse nobis
ad sanctitatem foederis per tale vinculum
caritatis. Et quia semel benevolentia
nulla debet contraria occasione surgere,
dici hoc quod est quod difficultate sui
nascitur vestra opera impetrari, sapientiae
moderatione mitiget, ut affectum quem

cta regnum nostrum lictere teneris ingiter studiis augeatur. Dignatur erigite nostre sapientie firmitate et hanc nostre paginam concordie, prestabitur veritate. Ut sicut clementissime imperatoris fama in preclaris dicitur inclita, ita in pacis studio opinio vestra cunctorum admiratione laudetur. Familiariter vos et secretius videat cunctis potitos, que ducti dignatus affectum possit celsitudo promereri, qui ad persimulatam gratiam visus est aestimari. Expectabamus cum iusta, non gratia, ita tamen nostra videamur implere, ut per talem gratiam agnoscimus allegare.

Theodore auguste Gudelina Regina

Undique vobis sapientissima pro ita nos amor vestre serenitatis compleuit, ut videre nos semper colloquia benigna suscepimus. Primo enim tanta affabilitate suscepta non cedat venerande memoriae. Cui ante dignatis fuere debere officium. Et ideo per illum virum venerabilem legatum ingalis dominum nostrum, ad nos pariter ancillam salutis tuitis apices tuamque destinabas, ut reddat vestre serenitatis affectus et de optata incolumitate letificet et de firmissime gratie vestre faciat convenienter gaudere. Tali enim commercio, et causas bene disponitur ordo tranquillitatis geminata crescit affectio. Suscipiamus ergo vestra animi bona, quia hoc est vere regale propositum, gloriose vivere, amore cunctorum. Mandamus vobis per quam pertinere vos suggerenda commisimus. Ut per ingenita mansuetudine et clarius accipite et efficaciter deo auxiliante perficite.

Senatui Urbis Rome

Et per venerabilem virum petitum perveleamus presentem, augusta vestre pagina nobis vestre serenitatis illuxit, fructus benigne tribuens. Et apta munera salutationis impertiens. Et vera magnum sit beneficium tam suave principis meruisse colloquium, cui tradidit epistolam volumus caritate vestra optantes ut et prosperitate vestra semper nobis audire contingat, et regni nostri felicitas semper crescat, quia tales voluit dare nobis quod gloriose salute quem veram inquit posset intercedere benignitatis actus per meo voto ad papam urbis Rome nobis litteras destinasse, ut primum oraculo litteras sine aliqua dilatione reddeat, ipse qui a nobis dari meruit, reddatur gratiam consequatur. Nostri enim voti est emergere in quibus possimus vestris desideriis obedire. Prima sit nobis ad reddendam dilectionem efficaciter commoneri sed vestre in aliqua parte paremus.

Iustiniano imperatori

Intelligimus serenitatis vestre gratiam innuendo omnibus diebus quando vera nobis gratulandum fore, que ad intercedere mea pro cuncta magis. Talem siquidem votum semper amatus est, ut talis nobis in iure velit agere, que nobis divine possent commendare pietate. Et ideo suscipiamus gratie vestre monasterium famulantes dei, tot quod non insinuatum est libertate gravi sorte laborare eo quod agri cum, nimia inundatione

professi sceleris vitia immutationem
traxerunt. Ad virum eminentissimum
senatorem perfectum preterea dedisse
nos intelligas iussionem, ut cives or:
dinato quidam ad pactum de quo
querela est diligenter inspectato atten:
dat, et rebus modata inquisitione
terminatis, quecumque gravamina per terre
possessio, rationabiliter abrogetur, ita ut
competenter atque sufficienter domino possit
Romane utilitatis. Summa vero nobis
curis gratissimum indicatum quod per man:
suetudinis vestre voluntatem concedimus
de alimonie, quo ea unde magnificentias
me romane dignata est. Summus
autem longo tempore sub parcium nostrorum
regimo coniungit. Tum vere fuit nobis
negotium de propria largitate reponere
ut tali facto eum non peniteat religionem
imitata. Atque siquidem eam tantum
negotium non presumimus, unde man:
datum specialem non habemus. Sed tamen
dimittas pariter diversas regiones esse
tam unam, non audemus imponere per:
tinere regisse cum nos voluntarie
sacrificandum domino esse, non tenemus
cogentes impio. Quod qui aliter
facere temptaverit eiusdem celestibus
iussionibus obviat. Christo ergo pi:
etas vestra invitat nos ad talia
que nobis preponit divina man:
data

Senatori populo

Cum se reddere videre
compensas quamquam
tributariis aliquo
remedio subvenire
festinat. Quidem enim
iustitie per rationem consistere quod
utrumque laborasse. Sed ad universitatem
otiosi agricultor non passus ad fu:
turam famem deserere, nisi eis tamen
necessitate fuerit subvenire. Quapropter
industriosi regionis decuratores per
venationis copia subita duxit esse
de campis. Sed universa vastare in:

honoris, qui nimis imperium
tellus noctes esurie cultores atque
tam illustris magnitudo vestra, quorum
dignitatis ab hac regere instituta, ut
de corporibus copiis preterea satiare po:
ssent hominibus, quos tam indigere
cognoscitis, tertiam partem habentes Termi:
nensibus Veronensibus presidium vigin:
ti modias te distribui censere. Bene:
ficium autem ego Iustiniano atque Providentia
honoris ad definitam supplicem tantum
eidem dari facite tertiam portionem
ut missata dimittas copia largiri
possit. Tamen Romanis in se et tamisse
cognoscit. Et ideo tales viros fuisse
distributionibus adhibete ut indul:
gentia vestra maxime ad illos
perveniat qui sunt usque passi minime
potuerint.

Honorio prefecto urbis

Regiam institutam
custodire, quod a iudicibus
eius agentibus fuit
ordinatum maxime
quorum constitutia sit
nata est, ut nostra incaute, nichil
venalitatis studio fecisse videantur.
Et tam antiquas auctoritates probatores
tritici, vini et casei, macellarios (?)
clericos (?), vinatores, capitularios et aliorum
et Teutaloros (?), et tabernaloros semea:
rios, et cellararios, qui ad urbem
Romanam vel ad maiorem pertinent
Ravennatam. Sed ad eos qui rippam
Ariminensem atque et Placentinam sine pre:
amna alia loca quecumque publicas
titulos ad industriam nostrum, quo a
nobis compertum ordinatos. Tum
iudicia sic erunt amplectimus, sic
servari considamus, tamque secta a nobis
esse credantur, ne sinimus eorum esse
prevalere malitiam, quo tam iudicio ad
monstrantem publicas susceperint. Quia
pro indesignati titulos, ambitio
inimica semper institie tamen sectat

Consuetudinariis enim agentibus locum
primum tollamus invidie. Non latet
tuas inter quemcumque posse velle
succedere, si tu mea mansione, tot
mea turpia exposuit. Sunt quo me:
pidi, qui mea voluntate vel sunt
vel sunt ordinati, preterea sibi ne:
cessaria, scio non timeas inter ceteros
quemcumque repelli, cum commendat gestus
actos tui strenuitate quorum priores
temporibus vel precibus fuit eminentie
vestre [illegible] visum fuit preterea sa:
cre tempori. Ut enim quibus co:
missio et singulas gerere apparatus
de ministro gubernare non queat
Sed quem ignava ambitio nisi preiudicio
dampni nec per eius culpa [illegible]
qui a nobis tituli ordinati sine
patronis prioribus visus fuit tuus
succedere sacre regimine libratus curia
iuncta a nobis a [illegible] celebrata
Sed si ad hoc dandum non potest
inveniri, corporalia suppleto pre:
valeat. Cum non potest in suspecta
presumptione sufficere, et sentire aufugerit
sinus, pena [illegible] [illegible] insanie
Cum non incondita mea aliqua
tergiversatione veniet temptavit tuo
eius fructus, nec stare potest re:
spexi. Sed si invidentia vota ad:
versitas permitta accedere insidias
Sed magnitudo mea in omni fecit
preveniens notitia ne quibus repugna:
ntia se contineret contristandum
quod non intelligere sumpsi [illegible]

Dominus Boethius

Cum genus tue hono:
randa nobilitas, et
magne fidei docume:
nta sumasisset ut ru:
bre Latinus rex
bella defendas gubernandas pace re:
demia. Liniose podagre subita inu:
ndatione complexus aquis [illegible]

potius sciatica salutares hic me
persuaserat passioni vel certe corpore
te postulasti, remedium tamen de:
precabar infusioni simonie absit
enim ut bellicosum virum tirannus
gravissime calamitas coarcet, cum
mire modo magnus vicinia in:
fusioni penalis humorum constringit
arcte, nodos quos replet mobiles
marmorea humore restituens, cum
nomine aliqua cuncta variae natura
tempore contrarias lacrimas. Ubi
plaustri statum pigrescens, saxa
perficit de liquore. Et que ad de:
core insperantis nam capadoc in
expressim rigore sedate regina
contingit. Hec passio insanabilis
ligat solutos, concutit vinctos, et
decerpte facit corpora, que nullam si
mutilationem inducit. Constantius
magis pretulit mestus velit et
movere temptavit, cum me subductum scit
esse quibusdam superstiti ministra
membrorum corpus unum est et monet
et inter sensibilia redactum ad non
proprio voto sed motu fert alieno. Hec
unica mors super omnia tormenta sa:
na dicitur et melius esse fert qui
evasisse causas tales perfecti non possunt
desistit quando dolor, sed dimittit re:
liquos fortiores, et novo infelicitatis
exemplo passio videtur abscedere, et
eger non desinit egrotare aspectu
ipsa te tenuerat debitoribus aliquando
solvitur. Ita enim vincula sunt
que semel potuit religare. Captum
ingerunt in tota vita solvere. Infe:
licia signa cunque abscedens, et
more gentium [illegible] hospitium
corporis occupatum sine iniuriis violenta
defendit. Ne sacro tibi iste tempus
succedere, ad ipsa veniet tibi sanitas
audeat fortassis miraculis curet

omnibus videatur esse commune tellus
maxime qui sedentariam florent
articulorum dolore membra illa dulcia de:
corem languore molestatur Et qui
ab ipsis sepe superari minime potuit
ab interna potius generalitate vincitur
Hic vero auctor deo Crescens ad locum
predictum properabis Absit enim ut bellator
ut ambulare passibus alienis, equo
dorso non humana subvectione portetur
Armatum forti viro grave est vincere
ut ut insedente possit implere Et
ideo tibi congregata narratione re
tulimus ut ad studium sanitatis vota
nimium cupidum rapiatur. Utere igitur
aquis illis primum potu delinitus
deinde Ferrariensibus confusionibus fruta:
tionis ubi mixto medemanibus remixto
illa passionum nisi consociata alterna
virtute cibus fuit et velud duobus
auxiliis congregatis in medium missa
superatur Tamen illic concessa divinitus
con illa quam omnibus bellatricem
data sunt optima earum numina
lavacrorum et quod non donat inge
decimum non inde mollit purum
introitum, redemptionem illic viribus
effundatur hinc optatum omnia benefi:
cium ut famam tuam rursus tua
porrigas salubritate nostraque donatio nostra
est commendabile prosperam tuam euadere
credis admittit corporalem sanitatem

Honorio prefecto urbis

Relatorum tenore vestre
comperimus in via sacra
quam multis superstitionibus
dicavit antiquitas
Elephantos Eneos
vicina omnimodis ruina titubare,
et qui solent in carnali substantia
per mille annos vivere cita:
finem videantur extingui in simulacris
aereis fusione formatis providentia
tua reddi faciat pristinam conge:
nitate uncis ferreis membra
firmantia solidando illud quoque demissum
subito pariete corroborent Ne illa ma:
gnitudo mirabilis sorte turpiter
in ruinam veniat et omnis ipse casus
adversus est. Nam diu ingeniis tuba
cominus arte homines sunt arboribus
ingenia membra commiserunt toto
pondere supprimant neque genua ubique
surgere quos senectute contigit concidisse
sed quo pedes eorum velud articulis
inflectuntur, sed in modum columnarum
rigentibus atque intuentibus [illegible] ingenter
perseverat Ubi tanta mole concretam
sunt, ut cum magis metallicos
possis credere quam se vivos aspicias
non moveri Ceteras superstites statuas
cadaveribus mortuos putes quos vi:
vos esse non dubites Et more
tradunt fabricatores nascitur locum forte
relinquere, quae sunt in ea potuit
occupare Magnitudo ista terribilis,
ut feris mitissimis par esse
credo beneficium non haberet nature
quod ultima animalia videntur meruisse
humano solo consurgunt et arte
intuentur Belua tamen sunt confessionis
constituta nomini nescit esse beneficii
magnum quippe recipit, quae sibi
se meruisse cognoscit ad cuius
arbitrium confessa monet reveren:
ciam caput Et se cum
intelligentia quadrupedem superat non
dubitet primo aspectu adorare, quem
rectorem intelligit esse rectorem
Cum si turbaris appareat, inspectura
comminatur, ut imponere sit belue hic
et malis prudens quod a se nomine
bonis principibus confitebor Tra
misit manum promuscidem tendit,
et nostro respicitur constantur accepit et
virtus se ipsum cuncta vivere posse
cognoscit Est enim ita dixerim
forte belue naturalibus et que

data suscepit et ori suo nutrienda
transmittit. Ita enim sibi aptatum ab
brevissima cute compositum est ut
quos cibos ore contingere non praevalebat
corpore et sic instructo videtur posse
satiari temptando solum tantum semper
intendit. Elephas in nimio captivitatis
sue necessariis sibi sumpsisse ... ef-
latum sumit et dolores capitis huma-
ni mederi dicitur, rogatque exhalat
hic dum ad aquas venit cum ha-
nelitus proboscidem et insufflat in
modum pluvie imbrem postulatus
effundit. Et sic cognoscit quod
patitur, ut libere faciat quod rogatum
a toto corpore a domino postulat quod
iusto porrigat et nutritoris
comparatam sua pro vita alimenta. Quod
si aliquid sibi contempsisse postu-
lata veste collectaculo patefacto
tantum de alimonie esse, ut meo
penatibus, quod servicio videatur
intrare contemptum vindicatus
de se tollere. Ita et lesi sinat offensa
et longo post tempore reddere dicitur
a quo iniuriatum esse senserit. Ibi
quod patronum oraverit se mo-
nitus tenerae ad regnum eius
intendisse competenter. Despicit simi-
liter indices conceptum aliquid
contrarium attendit et addit recte
indicare, cui licentia cognoverit disp-
licere. Cuius enim eius verticibus
vallibus comparatur, a qua transporta-
tiones nephanda passio nomen ac-
cepit, que in tantum durities
solida, ut putetur esse cuttem
licet nulla vi transmitti, nullo fe-
rri acumine penetratur. Quod de corporibus
ipsarum reges, cum bellum ad bella
traxerint, que et nostris ictibus
prefata tradit, et ad insidias sola
mole terret sua. Magister
tuus carmen vero formatur.

Magistro officiorum

Vanum est quamvis ... ad armorum munia sit
conferendus ut aliis constat
eam in ipsius quod alicui eam
demonstrare collatio est ... ma-
gna ... supremis est applicanda indicis.
Forma regum in ipsius ordinat cum
suos ... pare concessit, unde
auctori meo ... habentia patefa-
ciunt efficientes indicium parentes nostri
... inter ... gladios
... ... scuto supposito regale
nomen contulisse potestate dominus dixit
ut committere arma daret cum opinionibus
bella pararet seu perpetraret. Non
enim in cubilibus augustis sed in cam-
pestre late patentibus electum me
esse noverit ut mecum blandientium
declinata colloquia sed tubis con-
crepantibus sum quesitus ut tali
fremitu concitatus desiderio virtutis
ingenite, regem sibi martium Gothicus
inveniret. Quamdiu enim fortes
viri inter bella fortia nutriti
principes fieri poterant non praevalens
ut de eius fama laboraret
quamvis de propria virtute presumeret.
Praeterea est enim tale de cunctis o-
pinione cuncte, quale nos genus
merui habere rectorem. Nam sicut
audire potuistis parentum pueritie
... adversarum cum omnibus
premere fortunam, sed illi me sibi
ducem esse non passi sunt qui
... regem querere videbantur.
Magister ... ... deinde
Gothorum fama indicis. Forma

me rege omnis factus qui vivat
vota consensit. Deponite nunc di-
lectionis metum dispendiorum suspicionis
vel abicite, nec sub nobis asperum
formidetis, amatae nomina vestra
patres, qui saepius bella gerimus
addere ut vincamus vires nostras
regis aspectu. Cum alio enim initi
non est opus facta vestra narrari
qui omnino vobiscum laboribus sociatus
agnovi decora Gothorum, nullam
permissionem meam veritate frangere
da sunt, ad regentis utilitate re-
spiciat omne quod agimus principalium,
verna amabilis est sermo promittimus
quod deceret regnum nostrum professio-
nem per omnia polliceri imperium
quale Gothos habere deceat, post
meritum Theoderici domini ad re-
gni curas singularis et pulchre
compositus ut nullo unquam aetatis
principatu tam serenus integra quietis
conscientia illius amor dimostretur
Ideo parentis primi de credi quod
eius facta potest imitari. Et
ideo per regem nostrum utilitati
grate solide de mente conspectum
de unitate servari

Iustiniano imperatori Theodatus Rex

9 Quanta nobis sit
reverentissime imper-
ator gratiae vestrae
votiva securitas
hinc omnino datur
intellegi, ut post tot gravissimas
laesiones et tanta effusionem sangui-
nis perpetratas, sic videamur pacem
vestram quaerere tamquam nos nec
vestros animos ante laesisse prin-
cipes. Illa qualia et ipsos offen-
dere possunt qui fecerunt iniu-
riam? Sine reatu, adeo tot istis
damna sine debitis, et ne prae
parvitate sui neglegi potuisset
sed in provinciis sed in ipso regio
capite prolata inflictum. Aestimate
quos dolores abicimus, ut nostram
iniuriam reperire possimus. Illud
res effectum est quod nunc loquimur
quae sic a nobis mea temporum
ut equitatem vestrae gravitatis debeat
admirari quod sub vindicta regis
Theodati quoque meruerit diligi
si reverendae divae memoriae
Amalasuinthae reginae potius habe-
amus de ea filia cogitari, quam
in suis animis meis perducere debuisset
ad regnum, ut timere gentes
potuisset agnoscere, vicissitudine vobis
gratiae tanto pignori reddidisse
Illud enim nos debuit permovere
quod distributionum modestia ante regni
fastigia nuntiare nos dignitatis vestrae
fecit habere notitiam ut amore causarum
tribuere quibus affectu gratiam
continuasse. Quali cum clementia per-
veniret tolle potui, quae adunare
nullum potius fecerunt suspectum. Sed
potestis et nunc omnia dimittere
quae facta sunt, quando non est
difficile illud in affectu dimittere, qui
gratiam constat desiderasse conspectu.
Et ideo salutatis clementiam vestram
honorificentia competenti indicamus
nos legatos nostros illum atque
illum ad serenitatem vestram sapientes
destinasse ut omnia nunc vestro
cogitent quod utrique respondere
exoptata concordia proficerent.
Et quod temporibus retroactis prin-
cipum laudabili opinione fundatum
est, sub vestro magis imperio
divinis auxiliis augeatur.
Reliqua vero per legatos patres

51

serenitati vestre tua insinuanda commi-
simus, ut et aliqua epistolarum
eloquentias(?) [illegible] et causas
meas suggerentes plenius intimaret

Regi [illegible] [illegible] Rex

Illum et illum legatos
meos ad serenissimum
principem dirigentes
rogamus fiunt magni-
tudini vestre per eos
salutationes aptas destinare, ut in
[illegible] [illegible] meo [illegible] [illegible]
tua vestre deportatas collocutus a-
ffectum. Et ideo epistolari gratia
[illegible] [illegible] [illegible] speramus
ut apud clementissimi imperatoris
a [illegible] [illegible] mea prudentia sustineat.
[illegible] sic sunt iusta que petimus
ut omni [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cum a nobis [illegible] [illegible]
quod non decuisset admitti, sed potius
omnia gratanter, omnia [illegible]
ordinare. [illegible] [illegible] solet
esse gratia [illegible] amaritudinem de-
[illegible] [illegible] [illegible] cum nos potuisset
[illegible], ego autem [illegible] ordinata re-
publica [illegible] vidi, qui tot no-
bilium [illegible] corda [illegible], non me
[illegible] a [illegible] principis gratia
dividere, si in me velit et iusta
sunt cogitare, sed et si aliter
offensa meruit, ego debeo [illegible]
habere, cum odiosa tua vindicta
[illegible] [illegible] amoris sum sequutus
[illegible] non fuerant addanda [illegible]
[illegible]. Et ideo non [illegible] gratia
tua [illegible] sunt penitus imputanda
[illegible] ideo [illegible] sit [illegible] tua morte
[illegible], sed et si de nobis aliquid
[illegible] forte [illegible] Romana liber-
tas cogitet, que per bellos [illegible]
[illegible] [illegible] pauca dixisse
sapientie vestre sufficit, quia in alto

pectore [illegible] quod [illegible] semper
augetur.

Epistola sub eadem Rex

[illegible] sacerdotibus [illegible]
[illegible] honorem
debemus, [illegible]
illos quos [illegible]
tam [illegible] con-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] no-
[illegible], et [illegible] appellamus [illegible]
virorum semper maior [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] qui [illegible] et
suavi sermone coniungitur. Et
ideo per [illegible] [illegible] legatos
quos ad serenissimum principem destina-
vimus sanctitati vestre [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
ut per nostre [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] solatia vestra experiatur.
[illegible] [illegible] est ut [illegible] [illegible] velitis
quos nostros [illegible] [illegible] [illegible]
cognoscitis.

Prefecto [illegible] R

Illum et illum legatos
meos ad serenissimum
principem deo favente
[illegible] quos
[illegible] sunt magni-
tudini vestre [illegible] salutationis affec-
[illegible] honoris mei et [illegible] me
[illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]
speramus autem ab excellentia vestra
ut mora non debeat sustinere, quos
nos sub celeritate [illegible] destinamus.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] si eos [illegible] [illegible] per
[illegible] cognoscimus.

Prefatio auctoris in libros ultimos 119

Senatui urbis Rome

Iohanni pape et senato-

rio populo

Diversis epistolis 28 p.

Ambrosio viro agenti vi-
ces senatoris
Iohanni cancellario et populo
Iohanni cancellario
Domnus iudicibus provinciarum
Edictum ad provincias
Iudicibus provinciarum senator
Beato v. cancellario
Edictum de pretiis custodiendis
Senatoribus et populo
Iustiniano augusto senato-
res urbis Romane
Gaudioso cancellario
Liguribus senator populo
Figulis de primicerii pre-
toriani offitii
De Hadrerno primicerio offitii
pretoriani
De cornicularis qui offendit
De cornicularis
De regendario
De scriniario
De cura epistolarum
De scriniario cure militaris
De primicerio exceptorum
De stolario
De subadiuvario
De commentario
De regendario
De primicerio deputatorum
De primiceriis singulorum
qui excedunt
De primiceriis singulorum qui attendit
De cancellario de legatoribus
De anciano fugiente

De levatoria compositione in militie
Anthalico cancellario et proli-
ctissimo viro cancellario Cal-
labrie senator
Iohanni cancellario Lucanie
Vitaliano vir cancellario Lucanie
Indulgentia
Prefatio auctoris in libros
ultimas

Refaree aucupi-
um quo conti-
nuitate nostre
pluribus actionibus
quando illud
compilatum
scriptori quod
potuit impse-
dere cogitatio
Licet res et
si laudes adi-
mit clementer
tamen venia
tractata con-
cedit Cum
quod constat otiosos habere nemo pot
occupatos quoque nunquam admi-
ratur amplissimus sed variarum
tradatur devotum est cuius et
structum dicitur quod tumultuosis actionibus
videatur. Sed nos sperat aliquid
ad effectum ducta oratio quando
et occupati fuisse tradimur, et
mare scribere nunc dedimus indi-
camur quod modo saucius est in ipsa
tenebris occulte quod turpida sistem-
tuosa impetuositate negavit om-
nem multi obire potest otiosus
si verum improvida relectare quieti
si fensu de medio fimitum nostrum
orationem vetustate sermonum
si prepto veteres non vidimus

ipsa consuetudine occupata aut qui
rapitur dignitate causarum, cui ingerit
multitudo reddere responsum et alteri
expediendum dictare, non me adire
poterit, qui se in talibus victita-
tum esse cognoscit. Facile enim
absolutum esse alienis consiliis sim-
plex cum semper in illis valeremus
que medium posse indicarem argu-
tum leve inventum fundit inge-
nium repentinum dicta mea conca-
pit occupata aliquando activum
ingerit deesse compositum. Prima
dictio ars in mea sita potestate
cognoscitur, alacritas vero eli-
tum muneribus applicatur. Remanet
itaque ad componendum brevitas
implicata labore, quam nemo praeter
diutius, nisi qui bene credit esse
dictum. Sed ne quis secutus po-
sit offendi, quod in Floriano
tuemur consecutum, sic omnimode
actus parva destinaverim acci-
pias. Multi prudentissimi consi-
lii dispositionem factam, cuius participatus
sum in omni causa consilium fa-
ciunt ut, primo est mea since-
ritate defectato, scientia iuris
eximius vero gravitate distinctus
senilis iuvenis, alacritatem suavis
nectit eloquii, qui necessitates
publicas eleganter implendo,
ad famosiorem opinionem, suo
potius labore pervenit. Alioquin
tantarum causarum molibus onerati aut
impar esse potuit aut forte
arrogans inveniri. Sed melius
quod eius fatigationem recreatus
sic regalibus curis assum, ut

non potuisse in arduis rebus de-
ficiens apparui. Duos itaque libe-
ros dictationum mearum de praefectu-
rae actione subiunxi, ut qui decem
libris ex regio sum locutus
ex propria persona non haberer inco-
gnitus. Sed cum nimis absurdum
esset in adepta dignitate conticescere,
qui pro aliis videbamur praeterea
dixisse. Sed postquam duodecim libro-
rum opusculum nostrum desiderato fine con-
cluseramus, de animae substantia vel de-
virtutibus eius, amici me disserere
coegerunt, ut quia multa diximus
de ipsa, per quam dicere videmur. Modo
paritate dixisti Fauste priusque necessa-
ri. Vero si me mereor eloquen-
tiae, considerandus sum potius
ex officiosissimo labore, qui talis
reipublicae necessitatibus occupatus
sic vacare potui. Quibus vindi-
cabis tuis si me gloriari co-
gnoscis temporibus Iuliani non
esse eius fons eloquentiae animadvertere
peteretur fecit se exercuisse, nam
saepe non legisset. Quid iam
aliis accidere poterit si tanta
laus facundiae auctor visa est
consuetia postulare? Decrescit per-
fecto ingenium, nisi iugi lectione
reparetur. Lito compendium
thesaurus, quae assidua non facit
adiectione fulcita. Decrescit
ipse quam facile perfunditur si nullo
iterum recursus compleatur. Sic hu-
manus sensus cum alieno non fovetur
incremento tunc praesenti attenuari de
proprio. Sed quid autem in nobis re-
dolet studiosus flos est

quod intellexi materiam rudis nisi
ante lectionem capiatur. Felix enim
sit ipse lectissimus unde doctam
et natam quidem in digne sua:
animi plenissime vivunt, si nec
unum a naturae finibus afferunt.
Quinde veniae magne pars est
si scribimus non vacantes, si legimus
non legentes. Sed iam commonendum
ab occupatoris voto, ne magis
offendat nimis affectata defensio.

Senatui urbis Rome

Amicabile merito
patres conscripti
provectum meum
si vobis intel-
ligo fuisse no-
tum. Credo enim
convenisse. Experimur quod tot felices
constat optasse. Desideria quippe
multorum bonorum dum presunt auspi-
cia, nisi quidem quod est talium
favore suscepi, nisi que divinitas
perficit augeri. Nunc tamen ergo
gratias ut exsolvatis obsequium
vestrum est animae colligere
laudes quas meae collitis
si honorem quem senatus datus
est exigat. Sollicitudo patrum
ad publicas me tollit utilitates
nisi vestra impediat, ut non magis
impetus praetorio cum tali favore
praestare. Sermonem mitteri
tuam est nobis me commendare
per principes. Firma vero vobis
amicae confidimus quod et vestras
dominos inde sentimus primum
in hoc putamus unde quod hono-
rum ut vestros actus quasi pe-
dissequa semper in sua comiter

Et quod a continenti principe non
aviremus nec tempus vendicans
audistis principes viri quae vestra
ponderata quibusdam competerunt super
vices exigunt, qui dignitatis
culmina ingressi laudatur hic
non audemus falsa dicere sed
contentum esse potuit non tua
iudicia non invenimus merita
sed fecerunt. Neque enim nos inde
iactamus quod intelligimus dudum
nostra humiliata voluisse suscepisse
ne videamur immemores tam in-
gentia promisisse. Rapiunt nos
fecundi temporis bona, et vos
longa aviditate scitis ad hau-
stum dulcissimi saporis invitant
serenis sua fortuna sub prin-
cipe feriato maior regnat affe-
ctio quod quidem tam sit regnum
ut generalis nobis tempore tuetur
sententia. Nunc gloriose patres
obsequium tam animo sentimus et
immo temptando consuetudinis con-
quod possit nostris esse sub tam
certa modestia imperare. Hic est
perfecto difficilius regnandi genus
cedere invenire in similibus per-
sonis praeparatam pacis omnino
solum est dominum tenuisse hac
de moribus et hic consequitur inflec-
tenda aetate ad quod nunc credimus
tanta modestia convenire. Blande
amicos patres conscripti, et superne
maiestati gratias supplices devotissime
referamus quando nostra exit
accessu temporis difficilius clemen-
tia nostro principi qui in annis

puellulis sermone dicatur pretiati cum
iniectum est utrumque moribus decorem
nam tanta est genius maternus
tum etiam inter principes fuit re-
docuisset contrarius. Haec enim di-
gnissime amo regna veneratur
quam videre reverentia est, loquentem
audire miraculum. Qua enim lingua
non probatur esse doctissima? Atticae
facundiae claritate est diserta;
Romani eloquii pompa resplendet;
nativi sermonis ubertate gloriatur;
excellit in suis cunctis eos sic
aequaliter, ubique mirabilis. Nam
si miraculum lingua sua nosse
prudentibus est, quid de tali sa-
pientia poterit aestimari, quae tot
genera eloquii inoffensa cognita-
tione custodit? Hinc venit diversis
nationibus necessarium magnum
compendium, quia apud aures
prudentissimae dominae, nullus eget
interprete. Non enim aut legatus
moras aut interpellatus aliquam
sustinet de mediatoris tarditate
iacturam, quando utrumque et
genuinis verbis auditur, et patrio-
tica responsione componitur. His
igitur rebus quasi diadema con-
iunctum est inaestimabilis notitia litterarum,
per quam dum veterum prudentiam
discit, regalis dignitas
semper augetur. Sed cum tanta
gaudeat affectione linguarum,
in actu publico sic tacita est
ut credatur otiosa. Pacis litigia
nodosa dissolvit, bella ferventia
sub quiete disponit, silentio re-
gerit commune publicum, non audes

praedicari quam palam videre assumam
et temperamento mirabili dissimulando
peragit quod accelerandum esse co-
gnoscit. Quando talis antiquitas
honora permeruit? Placidiam mundi
opinione celebratam, principum aliquo-
rum prosapia gloriosam, pur-
purato filio studuisse percepimus,
cuius dum remisse administrat imperium,
indecenter cognoscitur imminutum. Nurum
denique sibi amissione Illyrici com-
paravit, factaque est coniunctio
regnantis divisio dolenda provinciis.
Militem quoque nimia quiete dissolvit.
Pertulit a matre quod et vix
pati potuit a ferro. Cum hac
nunc domina quae tot reges
habuit quot parentes, minante
deo nos cotidie terret potentes,
qui furiosa dispositione liberatus
ut iter longa voluit, in ipsis
quoque primordiis quando semper nomi-
tas incerta tentatur, cum orientis
principis vota nostra Romanam
fecit esse damnum Illyricum
quae tulerint invasores, quae
ideo permittenda dimisit dimicando
ne genius socialis premeret
verecundiam sustineret coactorum.
Quid enim de suis partibus
senserit, hinc datur intelligi,
quando parte contulit regibus quam
armis contendere noluit coronatus.
Addatur quod tantis nationibus legationibus
tam raro repositos ornavit,
et singulari illa potentia, ut
Italicos dominos coerceret, re-
verentiam culminis inclinavit. Con-
stanti etiam tot barbarorum

victorie comitatus est ingenti pro-
cerum turbati sunt lacessiti,
metuit cum iuvene inire Franci
qui superioribus preliis cetera semper
gentibus intulerunt. Sed quamvis
superba natio sed cuius superba-
rat declinavit conflictum, victo-
riam tamen ipsi regis nequivit intentam.
Nam Theodericus ille divi potesta-
tis nomine gloriatus in triumphis
principum suos languoris potius
pugna superatus occubuit ordina-
tione credo divina, ne nos quasi affi-
nium bella tali pollueret aut iu-
sta producta qualitate vindictam
alicuius non esset. Macte fortunatus
Bellator omni felicitate iocundior
qui hoste regalem capere credit
et nostris ut vinci velimus vota
subditis Burgundionum quoque ut
sua temperaret devotus effectus
redderes se totum dum acceperis
perpetuum. Egit quippe integer
ardue quam minimus obsistere
tumens tuetur defendit regnum qui
arma deponit. Recuperavit om-
ne quod amisit in acie, beatum
te laude digna multiplici, cui divine
auspicia necessitas tuta tulit cer-
tamine quod a domino reipublice
aut celesti felicitate vincit,
qui tuis imperiis spontanea co-
gitate commisit. Nobilitate Gothus
patricius at ~~Roman~~ Romani di-
gnum meritum quod omnes equat.
Ecce pietate deo felix domina
quod eius geminum utriusque sexus
impleret nam et gloriosam regie
nostre edidit, et castissimum
imperium animi fortitudine

vindicat. Hec quantum ad arma
pertinent ut cunctis offerunt. Nam
si pro etate eius atria volu-
imus intrare vix nostri poterint
tenerum languere, tenerum quam ora
sufficere. Sed par est quidem
equitas et voluntas sed maior
benignitas quam potestas, dicamus ergo
parva de magnis, pauca de
plurimis. Cuius quanta cura nostro
ordini celesti benignitate largi-
ta est. Vicerit enim dubium ubi
et testis senatus afflictos statu
meliore restituit, illesos stabilivit
honoribus, et singularum bona sunt
quos sue universali munimine
custodivit, ea que asserimus ea
recenter respicite. Nam patricium
Liberium prefectum Galliarum exer-
citualem virum communione gloriosum
initiis rectum, forma conspicuum, sed
et vulneribus pretiosiorem, laborum
suorum munera consequentem ut nec
prefecturam quam bene gessit amitteret
et eximium utrique virum honor
geminatus ornaret, confessa meritorum
quem sola non sufficit ad premium
accepit omni et presentanea digni-
tate, ne de republica bene meritus
diu absens putaretur ingratus. Ad-
mirandam benivolentiam dominorum
que intra contulit patricium vero
ut domus fascibus et patrimonio
meritaret addendum. Quod sic ab
universis gratanter acceptum est ut
in munere eius cuncti se potius
crederent esse ditatos, quando
quisque digne creditur, sit meritis

sine dubio [blot] collatam esse senti[o]
Quod ergo de animi firmitate
loquar que viri et proceres
valde formidabant, credet enim ab
ore domine ... sermo et mag[is]
sub securitate promissionis non fuit
vox preter consilium magis probata
que loquimini, verax testis est
qui laudat ... Rognostus
cum que contra me vota con:
spirarent, non auctum, non magis
valuit preces, temptata sed vincula
ut ... sapientissime domine
gloriosa constancia Dido flagitat
dictos augustas veteres tempora
moderna comparanti despicere, sed
quemadmodum illis sufficere potuit
exempla feminea, cui uxorum
laus cedit universa. Hac si pa:
rentum temporis illa regalis aspi:
ceret, tamen in spectum proximum
sua scientia mox videt Semira:
mis sua enim sequitur hamalus
felicitate Astrogata patiencia
Zitgala mansuetudine Cimita:
rius equitate Ciminidus
tempori sima castitate Bnalamor
fide Lendimer pietate, sa:
pientia ut ... vidisse incliitas
pater Rognosterat quod affecto
vinxisse singillatim altera sed felicior
fatentur esse separata, regnandis
unius scientiam eam turba sic
inire non sit equare virtutem
Estimate quale est de tali
gaudere gaudium, tunc merita po:
tuit transire timorem Senatus
forsitam sequestratum ...

gaudemus deditat sobole, qui eius
laudat auctorem. Demum Romeus
facundissimi Simmachi eximium
decus, ... felicitur virtutes
eius augmenta, qui differo lau:
dare principia subvenire ...
conscripti et agendo quod me co:
munibus domini gratias, debitum
meum vera satisfactione persolvite
nam sicut unius sancte non va:
let omnia vota, ita multi unius
non sunt tamen disposita

Iohanni pape et se: natoribus populi

Supplicanda vobis
beatissimi patres
ut laudiam quod
per vos deo largi:
te percepimus, custo:
dire nobis unius oratoribus sen:
tiamus. Cunctis enim dubitet prosperi:
tate magis unius multos appetendam
quando honorem adepti sunt qui
a deo diligi non meruerunt, et
prospe[ri]tatem eorum bona exspirmus
dum tenentur non agamus Ecclesia:
stice sequuntur leiunius est ex:
famis est exclusa popularis
decorum lacrimis tristicia seda
discessit et pastores viros attente:
ratum est ne tragedi similius
quod creandus. Et ideo saluta:
tes affectuositate qua dignum
est patrem ut unumquisque arcete
et salute regnantium senatus
cor vitam celestis principis fa:
ciat esse [blot] longevam Romane
reipublice hostes liminat terra
tranquilla reddat. Demum quos
servat pater necessariam nobis

copiam de habundancia sue ordinis
largiatur. Mittit quoque filio vestro in-
telligencie sensum appreciat ut que
recta sunt utilia sequatur, que vi-
tanda refugiat. Vigor ille racio-
nabilis anime nostre consilium
perfecte faciens virtutibus adhereat. Vir-
tutem enim non nubilat caligo
corporea, sequantur quod intus est
ne semper a nobis simus. Instruat
quod de vera sapientia sapit, illuminet
quod celesti claritate resplendet, illa
denique iudicem recipiat preliorum
atque qualem filium catholica mittit
ecclesia, in suis nos eciam munerentur
vota sancta custodiat. Armis gra-
ciose insidias antiqui adversarii
tunc premimus, quando eius dona
suscipimus. Nolite in me tacere
rite civitatis illius curam, que
pacis vera laude secura est. Vos
enim speculatores christiano populo
presidetis, vos patres nomine univer-
sa diligitis, securitas ergo plebis
ad vestram respicit famam, cui divi-
nitus est commissa custodia. Ergo
nobis decet cogitare aliqua, sed
vos omnia. Pascitis quidem spiritualiter
commissum vobis gregem, tamen
nec ista poteritis negligere
que corporis videntur substancie.
Nam sicut homo constat gemina
[illegible]tate, ita boni patris est utra-
que refovere. Primum penitus
temporis quibus committentur
delicta orationibus sanctis amo-
vete; si quid tamen quod absit acci-
derit, tunc necessitas concludit
quando contra eos sub ubertate

tractatur. Deinde etiam que
nunc sunt gerenda sollicite cu-
rate. Vero correptus corpore tamen
difficilius errat omnibus que vote
desiderant audire pastore, ut facile
efficiatur vitiosus cui admonitor
insistit assiduus. Sum quidem
iudex palatinus, sed non desinam
esse discipulus. Nam tunc ista recte
gerimus si a vestris regulis
minime discedimus. Ora ergo me a
vobis desiderare et mereri consiliis
et orationibus adiuvari. Ad vos
est appellandum, si quid in me
fuit altera quod optabatur inventum.
Sedes ista toto orbe mirabilis
proprios regnat affectibus cultores,
que licet generaliter mundo sit pre-
stita, vobis etiam cognoscitur et
localiter attributa. Tenemus
aliqua apostolorum sanctorum principum
si peccatis [illegible] non reddatur
alienum [illegible] confessionis illas
quas vidi vetustas appetit
Roma felicior in suis finibus
esse promeruit. Ne me ergo
timeas talibus patronis si vestro
non desistat antistite suffragium.
Est quidem maioris desiderii satis-
factio, sed nomen dignitas maius
prestare. Ipsa retineat inno-
dos, ipsa nos faciet tunc re-
cepti appreciatori gratissimos, et
supplicationibus vestris tempora
tribuat quibus superna gratia
pace indulta.

Universis episcopis Senator prefectus
preturio [illegible] patrem
patris naturalis
mos est de
filiorum [illegible]

comparatione gaudebit, dum eorum insti:
tutionibus applicatur, quorum laudes in
relata pre conticetur, vos autem spiri:
tuales patres qui auctorem rerum
illuminata mente conspicitis, et me
sancte trinitati secundo supplicatione ut
splendorem eorum faciat in medio
positum candelabrum. Senatus nec
michi interior desit visus et
de me aliis pareat aspectus. Numquam
accedit iudice cunctis quam supremum
si sibi potius cedatur destitutus
Dignitatem consule donet, qui con:
nubia offerre dignatus est, faciat
inoffensum iudicem nec damnet ex parte
sit nobis offensus prius ut infausta
cadant initia absencia, amorem
suum tribuat, ut peccandi ambitum
iniquitatis concludat. Senatus ante
veri parentes affectuosa et
probabili petitione vos deprecor, ut
indicto ieiunio domino supplicetis
qui vitam principum, nostri regni
regno extendat, hostes reipublice
defensor imminuat, donat quieta
tempora et ad laudem sui nominis
copiosa, faciat quoque rerum omnium
tranquillitate, ut me vobis reddat
dignum amatorem. Sed quo faci:
lius vestra exaudiatur oratio,
estote ita circa quos destinamus
attenti, quod nostrum nobis non
debet imputari cautus certe testimo:
nia meum destinavit, ut aut
gravis laudatus, aut accusatus
apud nos possit inveniri. Con:
fessam vero culpam nobis imputare
poterunt si deliquerint. Mandando
non iniuste male dare ut pecunia
rogatur arcere, orphanis viduis
contra improbos impetus

dominis placita prestare solacia. Ita
tamen ne quod accidit per nimiam
pietatem dum missis subvenire
queritis, causarum legibus auferatis.
Nam si aliquid offendit forte di:
strictum, tamen date cunctis monita
ut iura possitis reddere ferienda.
Agnoscite sanctissimi viri mandata
spiritus implacabiles inimicos suos:
rerum violentiam temperate, avariciam
depellite, furta removete, de:
populatores quam gentibus infamias
a vestro coetu segregate. Sic
auctorem iniquitatis efficaciter
vincitis si eius persuasiones
de humanis cordibus auferatis.
Supplicem doceat ne iudex invenire
possit quod puniat administratio
vobis innotescere vobis data est.
Nam si pietas vestra non desinat
necesse est ut penalis actio con:
quiescat. Et ideo dignitatem
meam in omni vobis parte comme:
ndo, quatenus actus nostri orato:
nibus vestris adiuvetur, qui nimis
in humana fragilitate presumimus
familiariter autem michi suadete
quod iustum est, non sum talium
arbitrator quod fraudulenter debeo
mediatione expolio. Dependo autem
sanctitati vestre honorifice saluta:
tionis affectum, totum vero epistole
affectuose fine concludo ut in
mentes meas dilectionem remanere
quia bene sibi animus poste:
riora commendat

Ambrosio v. vices agenti senatoris

6 Laudandum nobis deo iuvante opinionem nostram credimus eo quod tam causarum variis

usibus longa etate probavimus sed
si in advocatorum studio iustitie ce-
leritate fulsisset. Unde nunc converti
ad mea consilia faciet. Decebit
enim in illo initio, cui maius dare
officium quod iam habendum est in
iudicum premi, qui meruit aulicis
pretoribus assidere, extunc ego subsellia
cum ore foca convenient absens
adherere meo lateri permoveor. Unde
inde sumitur omnia integrum
tibi reputabo quod cum ordinamus
solus, habent coram posita mentem meam
participas, et gloriam, nunc autem
tibi totum cognitum debere, respice inde
prestare deo laudes potuimus accipere
Continuavi officium tibi observare tempore
quod meis missionibus obsecundavit, prop-
ter esse tuis et publice utilitati-
bus iustissime designatum propius
obedivi. Continuate et tibi sit pro pu-
blica utilitate mittendi fiducia, et
neque te contemnendi sumat auda-
ciam. Sed quos esse fidecommissum
committe necessarium existimamus, con-
fidenter assume. Unde aliud magis
releva sit animum meum si aliquid
per vos cognovimus impletum. Olim
enim sola tua prestares, nunc autem
secum patimus debere absenti. Ma-
gnum quippe tante sedis ingenus
est procul dubio fama minorem. Sed
considera quid debeat tibi tale
nomen imponere labor vester con-
tinet iuncti cum quiete, sicut que
turpia neglecto nituntur. Copula
vitandus est ubi alter offendit
Sed haec nos monere mea parvi-
tate cur mea diffidentia facit
dum amica vos illa agere con-
divinus, que innate deo fame
vere et reipublice esse utilia.

indicamus

Iohanni cancellario se-
natori populi

Gaudeo vos quidem
in eis credo que
civitatem vestram
optasse dum ducto
illa ipsa quomodo
res agerentur in alterius vota
complerentur. Sed hinc intelligo anti-
que amicitie senectutem que vetusta-
te felicior est in suavissimi saporis
emanasse dulcedinem, si sub Romane
civitatis capud per eos quos inest
tamquam unicus quoniam verius hospi-
tibus afferat. Gaudeo enim pro regnatoris
incommoda, ideo tot angusta cogi-
tatorum intravimus, ut prout ille
antiquis delectationibus assuetus be-
atissimis regnandum temporibus
explosi necessitatibus preferentur. Pro tunc
enim sit ut aliquo civitatis illius
effluente sustinemur, illorum quod
absit indigentia mea penuria est
Unde pariter leti esse non possumus
nisi et illos gaudentes communiter
audiamus. Cetera ideo tota communitate
interrupta firmiter spero consilio
ut panis inde cocti non commo-
ribus sed delitiis videantur esse sponte
ponderata iuxta sui, vincat copie
meritum desidia ipsorum. Non putat
habundare quod querere fugite sce-
lerata cetera utilitate nephanda con-
pendia quorum ibi male presumitur
in meis animi lesionem crescat. Nec
putat veniale quod in ista contrarie
parte presumere. In nobis facilis
consentia corde Romanorum
utilitates procurantes communi, ita ut
favorem captem peramplum re pu-
blicam, sed ut iuvante domino

meam in illis complexa dilectionem ac-
cenditur. Cives siquidem omnes sepe-
di sunt, sed Romani aliquando plus
merentur. Urbs ornata tot consulibus
senatoribus, clara tot nobilibus, propriis
laudes dat meos principum questio-
nis quibus homo natus optare
se mirer audisse. Una inter se
velut extollat leticia popularis,
que dominos cognosci, que victo-
res. Magis impendendum est
ceteris fides, ceteris magis ex consilio
cautela. Prima illud vero minime
est commodum quod illorum multi pe-
ruant effectum, licet potius gau-
diis, certum tamen de mea actione
suspensi. Tollerat me desidia, illos
me vota invenerint. Ut est in-
aput vestros dominos presentim quod
aput illos consulatur, indicabam
optari. Agite nunc ut amor
iste innate deo propitio serveret,
quo eos amplius in reliquum
credo facere quod se in me feliciter
sentiunt inchoasse. Habundantiam
nunc petamus ambo votivis
supplices nunc humilibus supplicemus
ut primum nostre salutis dominorum
clementia divina concedat, ceteris
proventum quem statui non neglec-
tum diminuat ut venalitatis bella
subducat. Fidem meam committo
sed tuo ipsius simul dona sustineo
cautelam offero turpia scandala
tussime indicatis concludo, ymmo
aut de voluntate commuta in decus
glorie.

Johanni Cancellario

Quamvis status iudi-
cibus omnis militiam
regatur, et tempora
sibi custodiat, tamen
iudicium misericordie

describendat. Primus honor cogit
sollemni ordine non teneri, tamen
sunt primatibus meruit antepositi
tibi enim cedunt descripta, tamen te
te preire noscuntur et respectu
conditionis iustitie collibus invendis
aspicies, quos subiectum posse mo-
strabis. Habent inter blandi dignitate
specialis decretum singularis consi-
lium sub aspectu indigne agis hic
pro rationabiliter culpari, quod de-
pugnare ordine videar assumi
nolens tibi de temporis qualitate
prescribit transgressio mutabilis actio
tua est, et solus confidenter re-
cogitas quod aliis sinat concedere.
Sed licet tibi pro potestate virtutis
nunc concedimur, dum credens
omnis industria fide tua superare
quem nos constat elegisse. Non
enim feliciter agebat, nisi quem
laudare ubi assistat. Narrando
vituperabile est inferiori exigere
nisi inter alios videar potestatem.
Hoc igitur laudabile precedentium
suam grossam militia domesti-
ca a duodecima indicione cancellorum
tibi decus attribuit, ut cordis tui
mei sancta fideli integritate
custodias, pro te primandus attendat
pro te vivus ambo desideramus
supplex innotescat. Ipsa mea
sine studio venalitatis compendiat
omnia sic geras ut meas possis
commendare instancia. Cartis nostri
cum tunc indicas opinio est sic.
Et sicut penetrale domus
de foribus potest congruenter
intelligi, sic meas sepulis de
te decet cognosci, non iniuria
quod talem vinculis ad

sua videntur digne, qualem se tutor
decreuit estimare vestes ipse que
nudis corporibus applicantur, non enim nos
deformare possunt, si aliquo in-
terim ornamento sordescant. Contra
vero gratia nos videantur decorare
cum laudabili nituerit puritate. Sic
miseris qui ad secreta induntur
proximantur, propriis sui fama aut
ornat aut maculat. Et in nobis siquidem
peccat qui alios maculat et eorum
sordium aspersionibus ambitur fama prosi-
ciunt quomodo. Consideranda si negligere
debemus unde nos culpari posse
cognoscimus. Extra omnes dementes
est qui vestitu non appetit quem
gestatum in suo decore comprobat.
Respice quo nomine munere
laute non sit ergo inter cancellos
egeris. Tenes quippe lucidas
fores. castra. patencia. fenestras
ianuas, et quibus studio se
claudas, licite est ut te tuitas
appetias. Nam si fore graduatas
meis utique consecratas solutibus
unde quo te antiquitas voluit
collocari, undique compitum est.
In ecclesie claritate versatus prouin-
de ad tua monita aures a-
nimum quoque conclude, sic meti
animos quos iubemus, non te falsis
vacuam fistulam dicta nostra
prouocat, que tamdiu plena con-
sistunt, quamdiu in eam unde infundi
posse noscuntur. Esto potius
conceptaculum quod audita custo-
dias quod perfecta non fundas.
Verum non gradit sic auribus
tuis suspectam placeat, et in con-
dicionibus finibus se eripiam non designat.
Quinimmo mentibus providentiam

Quociens nos querimur
quod animas devocionis
prestare quod sub
quodam gaudio
constat inferri
quod lege solem-
niali. Stipendium namque est quod
subiectum facit dici ministrum et
efficitur nomine accipit, qui se non
pandi debet cognoscit. Curam
cautum est inter quos in foro assiste
publicum non timet, et inter devotas
laudabiliter collocari qui prodesse
non patitur conspicuus, inquo-
rum est enim omne quod sic agitur
ut efficiatur gratum quibus damus
sunt parata attribuimus. Et con-
sortalis est dignitas compuersio-
ribus me esse. Ille sola ager
delectabilis est domus in quo sup-
vene non timet quactor ...
ego testimonium soluere securitatis di-
de qua non solum animus sed sed
committitur. Et non ergo feliciter
detur sit medicum quadragesima pro-
diocesim dictatoris tue sollerti mo-
deratori custodito possessore tuo te
efficiam quibus tuo plurima admoneo
ut terminatione cessacionis donatis constitutus
temporibus suis compleatur sufficiens.
Ita ut cesset venalis illa dilacio
que non ad tabernaculum compendia
sed fraudis ambitu cognoscitur ex-
quisita. Nam qui se hinc adi onerat
subleuare dicitur aliud magis peccati
abhominabilius immundarum imponit
absit a meis temporibus detestabilis
et fugienda pernicia, possessor me
aliud nisi quod prius debet quod solvat
non sua damna pacis agnovit,
qui suis nolis aliis fraudare contendit

Curam animarum et administracionem spiritualium et ... eidem committentes ... perinde ... munus ...
... velud ad officium ... reverendissime paternitati ...

Curiam sic fistularia cantu velud
ceterarum volumina agitavari Ista
constitutione temporibus consimilitas illa-
tionis recipimus de unitate tra-
pleri curie et possessorum
devota gratissima domus innotescat
et tarditate involuta confusio
ex tuis rationibus auferatur Unde
singulis quinquennii temporibus pro-
lem modo factos excellens ad-
scrinia mea transmitte Sic te et
festa legum et nostre iussiones prud
commone videtur auctoritas Ne si
aliquid horum estimaveris negligendum
tu tibi absolute facias esse preiudicium
Dum tamen ut instissimatos preparamus
diligentior existimetur assertiq illud atque
illud pertinentibus nostris contemplatos
tibi officio quam tuo iussimus imminere
Ne in eo possit nocere neglegentia
ubi adhibetur sollicitudo geminata
Unde nunc continentur agite si
preceptum vestrum magis desideratis
extendere Compara hic sunt a-
vobis quemadmodum aliena Vos po-
sessores condicionis, si fraudulentos
non gravant incommoda, de esse te
potius quam de rapacitate consultum
semper metuit iniusta presumens
Quis enim equari putatur ubi
bona conscientia perdatur, aut in
qua parte possit ego consistere
si innocentiam reatus fuit animi
suppetere Nolite sine sermo parere
que videtur ad bonam conscientiam
pertinere Habebunt vos sub exactes
in quo sunt idonei auditores
Remuneratorem enim me illi esse
permitto, quod si aliqua hone-
state tractasse cognovero Agite
ergo laudes ad me porro vestras
perveniat quam querela. magis commo-
dum non queratis quam si me ve-
ditis Cetera tamen secunda sunt hic
que principes possit letus offerre
et miles sollicitus securus accipere
non censor sed laudator mitti
esse desidero Cavete ergo ne
credatur infestus, qui vobis concupit
esse consultus vel contra semper
vastitur quam conquirunt conmovet

Edictum per provincias

Pastores mos fuit
nova in me decernere
et succedens ipso
aliquid quod commissum
videbatur adiungere Nunc
autem sufficiens laus est
si hec est vetera dicta
servare Erat autem communis hominum
sub hac novitate sollicitudo dum
regulam vitam sub aliena cogno-
sceret voluntate perderet homo
ab unusquisque nomine suorum
quod ab antiquis plenissime
non ~~ambitat~~. constitutio conflu-
tur ergo in nobis si non desit
voluntas optima, quid scrinio
vocetis quod perfectas sententias
presulum exactas a antiquis
susceptas esse vite imponit
nomen qui sibi se indicium vite
eligit constitutio studete cuncti
bonis actibus et formidanda
nescitis Nolite incedere ad
consuetudinem illicitas amate
virtute quieti transite semper
innopii Quid utrique honesta
consuetudine tamen factis que
maxime tunc possitis si queritis
contra civitate porro damnosa
lascivia si quas tamen emerserit
timete clamare legibus patimus

estate efecti ulla ad preciosa cosur-
gat ulla ad violeta confugiat suorum
genus est in seculo parcello lu-
culento studio proposito Et quia de vo-
bis indicamus et si non verius tamen
omnino rationabilis metus dum impo-
sita potestas exigit porrigo ad timorem
quem ad meam provinciam pertinet
unitate dico rectus quam domine re-
gnavimus animam nobis instat com-
modata permittite primo quod maior
deprecatur morte mandatis a
me scias nasci non enim me tam
mox aliquid suspensa reddunt
super a nobis aliquid sola propria
indigentia faciet non maliciosa
venalitas vestra tamen est que
temporis mitigat modata precepto,
non inditas quod alios emant ad
taxacionem sequimus que necessa-
ria non habentur Estote
tamen ad consuncta solliciti de no-
mine scam quia vestrum solum
nobis caritatis quilibet militia pro
sua voluntate pertinet non ex-
actam adiectiviis quilibet inconiunde
non solum meam sed officii vestri nocivos
custodias magis aliquid et omne indirecte non
accipe et multi accipimini exercitium pre-
sumpsisse nec enim sic a nobis dominum ut
ea quod passi sunt annis multis fecisse
videamur minima sic enim non dare suffi-
cit quod actus omni a detrimento de-
trahebant contingentia tamen nos
deducimus in nobis de unitate un-
licuit ut ad milites sine pu-
dore inpar possimus utatem per
esse auctor sermo quod non unitatur
exemplo, dum unquam sit bona
semper et vera non fecisse dedimato
vestra mea utilitate promittimus vota
fidelis qua sumus amplectate suppre-
sa de fortiae gaudet patebunt
de gratio ancs mee ad suscipien-
da desideria supplicatio, auctor

tamen sunt nos adhuc sub libertate
visitamus est, non redempta sed
gratia largiori loquimur Nobis enim ut
semitas imperabit ut a nobis tenenda
fatigabitur Historia demum mea nulla
turpe acta intrant, nemo a nobis
quod veniat minus locupletatus redit,
nescimus domesticum penitus a sub-
sellis distrepare Unde me ob-
servabis inveniat quotiens expectavit
vicissitudine memorie unitate dominus sic
agere nos optamus quecumque a vestris
domino in mandatis suscepimus Vos
ad omnia ista estote devoti ut po-
tius me promereatis patrie senatus
esse quam indicere contraria tamen convinis
nascitur, qui summe de peritate
actionis pensatur non si plurimis lesi-
onibus obstetium quod vestra impende-
batis, que nobis studio magnopere
cognoscitis, sollemna comoda sedis
vestre excusantes imitatores non
negent contraria ipse pro bona
extendam, qui non patitur ista
persolvi, propter quod meis obedie-
ntia requisitur mandatorum potestate, re-
peccat rationabiliter primus animos
ne vos angat terror armata
dando sibi excitat, qui iuste re-
vocat imperiis tamen ea cogito
non amabo sic cum cuncta que
agenda sunt volumus explicari
ut vos nulla compulsio faciamus
deminui equari nobis cupimus
concessa pacem domnos custodia
nulla abhominatus est consummatum dis-
tracta, honore minus sola nos
optamus consulationem sentire, a re-
gnantibus bona petere qui meam
desidia vigil sue potestatis vincite
vice adepta secundum tate gaudentes

Licet proprias non sint curae potestatis voluntariis sponsionibus obligare nec qui dubitat sub dei confidentia iusta committere, vel habere liberum quod non est possibilitatis immutare. Denique quod arbitrium mei honoris nudum speculum cordis imagine voluntatis, ut quibus non sum facie notus fiam morum qualitate cognitus. Et in hac parte considerate que latet, putatis non est vobis damnum absentie vite, utilius est mente inducere nosse quam corpore.

Iudicibus provinciarum Senator

Dicis ab eis contrarium posse credi qui plerumque magis student committere dum mens humana facile suspicari de quolibet illa quod protulit propositum nec volumus edictali tenore presumimus, ne unitate deo quas scimus esse cupimus, vel de ipsa sollicitudine gravamus. Nocere est parvum tormentum adiisse aliquid formidare venturum. Dum semper a malis gravius estimatur emergere quod timetur. Absit a nostris temporibus vel minima crudelitas lesionis. Ergo iam videmus esse quod malum putatur, quia tunc aliquid persuadetur animo, cum intercaverit pectus acta supplicia. Dunaggr dilectio tua per loca celeberrima proponi faciat destinata, aptum enim est eum ab ipsis iussa cognosci quos decrevimus admoneri. Reperitur ... amat ... circa devotos felices. Ut sic nobis ullam gratiam voluntas cogitationum suspendere, ita se et illi devotos debeant proprie regnantibus et liberis sponsionibus aut [illegible], vos veraces efficite, si provincialibus [illegible] possidetis. Diligite iustitiam que vos amabiles faciat, et gloriosum commodum sua participatione concedat. Statuite officia vobis quasi actuum vestrorum testes assistere. Et ideo quia magnum est in tantorum conspectu fari, quod illi possint [illegible] sentiat. Iudicium quasi inditum cognoscite veritatem possibile agere non decet quod alter accuset. Quid timeat reus cum viderit iudicem in fastibus constitutum, solis malis illa tormenta sunt si publica vota moribus suis sentiat esse contraria. Dicet enim non fit disciplina quando ipsa sit corrigenda. Studete ergo nobiscum ut boni mores provincialibus dentur, sed iniquitas auferatur. De remediis potius quam de lesione tractetur. Grave malum est quotiens ad largienda iuris beneficia primum fieri et mixtum lesionibus invenitur. Sic agite ut cum iusticia prolata geritur, amicus vero beneficus esse videatur. Honores potius offerant necessitate, quippe ambitus amittitur si provincialium vestrorum vota poscatis, vestros mores actum facias esse custodes, ne sub privato arbitrio ingemiscant inditi mendacia. Et omnia sic gerite, ne fiat necessarium quod nunc esse credimus turpissimum. Instar nunc geritis dignitatis, si vos consilio prudentiae tractetis, obviate malis, fovete [illegible] innocentes, si quis tamen esse qui ausit temerario conatu nocere fastes [illegible]

ut possit operare quod iustum est et
aut petitorem contingentem vestra
relatorum transmittite aut si in rebus
deserit veniat negatium destitata
relatorum deleatur quam ac executionem
publicas acceperit et nobis significatum
sit audire de ceteris exclusos aut pro
dignitate vestra patris certa gerere
aut certe vobis que sunt necessa-
ria nunciare

Beato v. Cancellario

Cum certum domus cle-
mentia de famula
sui dolentis salute
cogitaret ea votum
est de eiectorum pros-
peritate letari. Remedia leta medi-
corum iussit expecte ut eum me-
dela humana me confirmet vexati
corporis sufficium subveniret. Extrema ce-
lebra tussi recumbat anhelo pectore
viribus tremaret. Cum ministeria
nature nimia concussione debilitata
virtutes suas explicare nequirent
ad salutem. Estas enim in auxilium
eiusdem corporis contribuitas diu apte
non sufficit reddam inutiles, ut ut-
est labens aut firme cibum aut
sustinere acrimonia. Et in diebus singulis
prava [illegible] vinax deserit et
velud vinosum dolium paulatim
deficiens donec evacuatur expendit.
Huic ergo ferocissime passioni
sufficium modis illius divina tribu-
erunt, ubi aeris salubritas, cum
pinguis aeri fecunditate consentiens
herbas producit dulcissima conte-
nditas, quas pastu vaccarum
turba saginata lac tanta salubri-
tate conficit, ut quamvis medicorum
tot consilia processe nesciunt
solo videatur potu ille prestare
[illegible] proximo ordini resolutum
passionibus unum nature replet
vires vacuata, viris effectas
instaurat, et sancto quodam re-
peracitu aeris ita subveniat que-
admodum sompnus laborem fatigatis. Hec
itaque armenta in tam habundanti
pabulo exhausta unde inanctum
est ut humor ille lacteus non
possit originem sue, cum corpora
mortalium pro ea lesa efficere immo
ex modo [illegible] animalia non confi-
tiunt. Unde homini [illegible] primus
vestiunt [illegible] et animeta dis-
cernunt morum tenues videtur
et instar eius cum incedentur
sustinent passionis. Lac autem tantum
pinguem ut herreat digitis cum
expressa invasit renadere anno-
nas deputas subveniendum re-
necessitas perti veniet, ut in-
superatto loco salubri pasto eode
alimento separatur eius unicus ego
intererit infantia, consurgite a-
nimi tua passione laborantium sed
non amaro antidoto horrebit
dulcissimum vitam voluptuose bi-
bite que saluberrima sentiatis
felicitatis omnibus est inde tracti
unde tibi animo eger possit co-
pleri
: diendus :

Dictum de predis cristo :

Equalitas victualium
rerum ratione temporis
dz. probare ut necesse
in vilitate caritas
necesse in caritate
vilitas expectat. Sed de egestate
prensa, et nimium emptibus
et gravamine quevis negociate-
ribus auferatur alis ideo terminans
amobus et ad liquidum calcula-
tio tollendum quidsque fiat precia

subter affiximus, ut omni ambigui-
tate summota diffinitas rerum
pretiis maneat custodia. Sed quis
aut venditum non servaverit ea
superius edicti tenor eloquitur, per
singulos excessus sex solidorum
multam a se noverit exigendam
et fustuario posse subiacere sup-
plicio. Senatus eum et damni
metus terreat et parata pena
vehementius castigat.

Senatori et populo

Cariose ipsi urbium
sui singulares sub
precio consuete instituta
Rutomagus debet
laborantibus subve-
niri, ne utilitas conveniantur
sancte discrimine servetur. Et
hoc suscepto tusseminis de esse cura-
rum, ne que ad levamen inventa
esse constat detestabile potius gra-
vamen infligat. Reperiat hospes
ad precia diffinita, iniquitate re-
paratur avaritiam, quod minime ad grati-
tudinis tempus occupata est, tecte
enormitate precii, et susceptione
blandiri predoni similis est, qui
suis magis cupit voluntate dispere-
utriusque enim constat aliena velle
diripere, et consideratione iustitie non
esse, neque tanta possit agere
modesti viro ad comoda vita
veniunt qui vos temperanter
agere posse cognoscunt. Nullus
ergo se contineat quod est familiare
semper se absentiam longinquitate
oblivionis defendi, quando ad vos
quotidie veniunt qui vestra mer-
cimonia patiuntur. Sancte potius
damna multatis, qui lucrorum
aviditatem appetitis sex enim solidorum
dispendium se noverit sustinere

et latratores tam effugiendum
si quis aliter vendendum esse
crediderit, quam milites nostri in rem
dicta precia cum civibus ac possessoribus
habita deliberatione censuit.
Sufficere enim debet omnibus civibus
honesta lucra, ne obsessa penitus
videatur vincta esse latronum

Iustiniano augusto sena- tores urbis Romane

Questio nimis est
et necessarium videtur
esse negotium de se-
curitate Romane
reipublice principi
supplicare. Clementia tamen a vobis
expeti, quod nec possit competere
oblatis via meritis cetera bona, quod
nos supplicantes divina tribuerunt
vestre gloriosius contigerunt accidere,
tamen quod nos cognoscitis utique po-
sse prestare. Rogamus ergo, clemen-
tissime imperator, et de gremio
tuo supplices tendimus manus,
ut pacem vestram nostro regi firmi-
ssimam prebeatis, ne nos patia-
mini abhominatos fieri, qui sic
de vestra concordia videbamur
accepti. Romanum siquidem nomen
vos tamen dat si meus dominus
benigne concedit. Beata vestra
nos exigit ac tuetur, et hoc
mereri cognoscimus, quod de
vestra mente sentitur. Eminere
ergo Italie federa vestra com-
ponat, quo tunc amari po-
ssimus si per vos votiva dile-
ctio copuletur. Cum vero si me-
ritis adhuc non videmur posse suf-
ficere, estimate maiorum patriam
in hoc preparata, tunc contempne-
re si tibi aliquando grata fui-
mus piissime principum defensores

incolas qui in dominatu tibi de-
bitas esse contendes, ne incipias
tela in me facere que a vetere tuis
cognomine distrepare, non intellecti
tua sub crudelis odii, et propter
te gaudia sensi. [illegible] alum-
nos meos sub tua parte ger-
minari, fecere tuis ornata re-
splendi, si me ledi pateris
ubi tua nomine tue pietatis flo-
rendo. Quod enim qui me amplius
imitaris agere, tu eligio que
tua est cognosce sic florere
senatus meus honoribus crescit
facultatibus indesinenter augetur
noli per discordiam distrepare
quod debes per bella defendere
Gabini milites reges, sed ne-
mini quondam litterarum Gabini pro-
ductos viros sed ullum sic doctrina
et pietate pollente. Diligo
Gamaliam meis uberibus enutritum,
virum forte, mea consolacione co-
potitum, Romanus prudencia
carus, geminis virtute eminendo.
Iunge unanimo vota parcium,
para consilia, ut tue glorie
proficiat si michi aliquid prosperi-
tatis accidat. Noli me sic
querere ut non valeas invenire
tua sine intelligo civitate si-
nistrum facias mea incolas lacerare.
Nam si tibia meruit pre ceteris
pro libertate, crudele est me
amittere quam semper visa sum
possidere. Compara moribus tua
tumidie triumphator egregie,
plus est quam generaliter note pe-
titur, tamen si me animus insti-
tutionis offensione vincat. Dixit
Roma loquitur ad volentes suos

supplicat senatores. Sed si adver-
simus est eorum apostolorum Petri et
Pauli petitio sanctissima cogitetur
nec qui facilitate Romanam sepe
defendisse creditur ab hostibus. Sed
dicit quod cor inter vir non habeat
principatus sed ut omnia convenie-
ntur concordie videantur. Per illum
virum venerabilem legatum piissimi
regis nostri ad vestram clementiam
destinatum, preces meas credite
porrigendas, ut inita debeant
efficere, que ad singula patuit
apud priores amoris obtinere.

Gaudioso Cancellario

Cum multis itineribus
Cami civitatis co-
petatur, ita si civibus
possessores per Redor
assiduitate sugge-
runt esse fatigatos ut equos
inmissio cursu ipsi parum alleviant
quibus induci regalis comitivam
propriam ingenti custodivi. Ne
urbs illa posteriore suo habita-
tionis careat incolis frequentia
regionibus. Est enim pars montium
devia, et lati piissimi vastitate
quasi murus quidam placide lignis
et eius munimine clausile probet
esse provincie in tanta pulchritudine
producitur, ut ad solas delicias
instituta esse videatur. Et post
tergum campestria culta sufficit
et amenis vinetis aptata
et victualibus copiis indigentem
accommoda, a fronte sexaginta
animalibus dulcissimi aquarum ameni-
tate perficiunt ut et animus
recreationi delectatione satietur et pro-
spiciunt copia in illis temperantiis

subducatur. Alto enim Lario hoc
accepit, quod tantis leta compta
municipiis sicut confecto lata est
nimis amplissime vallis profun-
ditate susceptus, qui conchas
formas decenter imitatus, coniuncti
litterarum albiore depingitur vice simili-
tate. Longa ora floreis limbis
decoratur, quodam cingulo paladie
silvae concretis viriditatibus ambi-
untur. Super iacet frondose vinee
lata montis ascendunt. Caput autem
ipse quodam quinque dacapillis casta-
neae densitate crispatis coronatur
[illegible] depinguntur. Hinc rivi niveo
candore volutantes in ima laci et
altitudine praecipitate descendunt. Huius
finibus ab austro veniens Adduam
fluvium faucibus aperta concipitur,
qui ideo tale nomen accepit, quod
duobus fontibus acquisitus quasi
in proprium mare devolvitur. Tanto
tanto impetu vastissimi equoris
undas incidit, ut nomen colorem
et calorem in septentrione custodiens
alvei ventre geratur, putas
quandam lineam fusciorem in aquis
albentibus esse depictam, et ut quodam
modo insolitam discoloris naturae
conspicias, quae misceri posse
similis liquor sentitur. Hoc et
in maioribus quidem pluribus fluvio-
rum inundationibus contingit. Sed
tanto ipsa vulgaris patet, ut
torrentes propriis limosa fere
corrupti vitreo sunt equore di-
scolores. Hic autem iure putaveris
stupendum, quod sibi tantum qualitatibus
elementum per tantum stagnum
videas non tellerinum, ut am-
nem per salidas campos putas

decurrere, quem si peregrinis undis
non videas colore posse misceri.
Circumfert incolas hactenus inter regi-
ime patitur, quidam amena ora
delectata sunt, cat labores per
facile omnis affectio sentiunt, et
velut sicariis delitiis consueverunt
confirmari. Quod munere regali per-
tuo, ut sic gaudet nativis e-
pulis, ita eos exultare faciat
munificentia principalis.

Liguribus Senator populi

Regale munus in-
fectum gaudium
est esse tractos
ut provectus ad
meliora eis et
vobis concessa probantur esse
gratissima. Nam si subveniens per-
amatus est quemodi nos conpetima-
tos intelligitis quos relevatos
esse sentitis. Sed ne nostra
letitia longis florentibus differ-
ramus, bonas res celerima
pro aspectu agnitio gloriosissimi
domini devote Ligurie necessitatibus
consuetudines cetum liberavi
per illud atque illud de cubili sua
proprietate solita estimavimus ut con-
ditio sua quibus est tam notissima
tanta universitatis firma munitionis
participatione letetur, quanta necesse
gravata esse cognoscitur. Nec per
affectum datum est, respiret ille-
sus. Sed illi reparatis viribus
consurgat, qui funeste damnosa
partima coruerant. Custodiat autem
civitas quod semper reddat pergerit,
ingravata deponere inter iustitia
maxime sublevatur ut scandum
modo dispendii commoditate con-
fecit. Confirmat summite provectos
dispendio tributarii et duriora
estimate clementiam conditorum

invitata sit vos ab exordio vi-
dere actus quod consuevistis
inserere. Sed ut beneficia donorum
susceptis gratiarum incrementis
augeantur celerius, relatio nostra
vos inducat, quo videlicet
de statu summa declarandi esse
indicatis, ut tamen de summa illarum
faciatis supplere quatenus ad vos
votiva dicta redigantur. Cuncta:
igitur prestantissime domine vestre
salutaribus reddite que debetis
ut oratio vestra supplicando pene-
tret, ut se in ipso universitas
recepisse cognoscat.

Regimus de promotione pretoriani officii

Studiose vos oportet
erigere, quos statuit
regalis preceptas sub-
levare, ad quibus
dominorum clementia vo-
luit condescendere.
Convenit atque huius sublimitatis de
propria dignitate prestare. Nuper
michi gratias retulistis, quod
spem vestre magis honoris vestri
fructum aliquem contulissem. In-
vitastis me ad beneficia quam
magis susceptores gratulati per-
missa, absolvimus votum nidus
obligati que sunt predicta nunc
gratia impleta. Communem ait
a vobis faciemus, ut ubi con-
stat plures esse intendere, inde
de primo iudicis inchoare. Hinc
est quod in ponderibus atque mensuris
vos surrexisse iudicatores. Et
ideo causa tua providebit ut nullus
nequam vos ulterius ex ea parte
vexare possit inquietus. Cuncta
igitur stela esse indicata, aut
mensuras modum corrode aut
libram expressissime ponderibus in-
ferias non habebis. Cum libet

fecit nec ut non creatores atque
susceptores, a quibus valeo gratia
dispendia suscipiatis, proptereaque
fecimus convenire, ut deducetis
ad liquidum ratiocinijs, si quod
fraudis potest inveniri, sine
aliqua dilacione persolvat. Cuncta
sit nunc tempus compleremur
in invicem ut alter alteri letetur
incommodo. Nunc autem ad appa-
ratum florentissimi conditis vota
committite, universa sine mora
sine tarditate aliqua procedentes.
Efficaciter me ad omnia bene
constringitis, si congratulari quod sic
missa complebitis. Cunctis obe-
diat que tam generaliter invitat.
Illa sola doleri debet dispen-
dia, que studio videntur cupidi-
tatis imposita. Sic quod per te enim
necessitate prestatur, inde proventum
animus non gravatur.

De hodierno promocioni officii pretoriani

Hodierno die pre-
ceptor invenimus
vitale remedium
gratia celesti beneficio
parandum, spes salutis.
Convenit et vos longo labore
fatigatis gaudii deferre medicinam
ut superna bona que petentibus
nobis collata sunt generaliter senti-
antur. Alioquin prevalet quaedam
esse inter tristes velle gaudere
et humanitatis refugit affectum
qui dolere non sentit alienum.
Leg tanto se melius excitat de
communione letitia quanto incitamen-
tum magis dilectatis esse. Proinde
videre gaudentes. Hinc est quod
sapientes mortale genus vivum
homines esse testati sunt. Cum
omnia a cuncte casibus sunt

indemnes esse volumus. Quapropter
universis in ipsa matricula servientibus
tua designatione vigente, ut tempore
loci ordo postulat, gradus promotionis
accedat. Ingrediatur unusquisque ut anti-
quitas probat universos. Tota sequentium
serie ad puncta perveniat dum fer-
vor militiam consummatis aperit.

De commentariensis qui offendit

Amplectanda est pro-
a motionum grata successi-
tas, que sub utilitas (?)
solvit consuetudines, te-
tronibus conceditur
praeteritos laborum, dum vicissitudo fuit
reddita veteranis. Et ideo Anta-
ni (?) quem probaveris inculpabiliter
paruisse, praecipimus deservire institu-
ionis inter tribunos et notarios
vel inter ordinatos ... praeter
principales, et ipso consuetudine
inter spectabiles decorari ministeriis.

De cornicularis

Provectus ad optata pro-
vinces (?) sui nominis sortiaris
officium. Et ideo suspectis (?)
assiduis laboribus
comprobatum cornicularium summe
censemus officium, ut iure inter
primates assistat, qui tironum
inculpabiliter egit consuetudines.

De regendariis

Licet quidem efficaciter
c peragens imperata
militum meruisti bona
indicia (?) ... inter et
diurnae famae commendatione
accrescis, quando militie laboribus
consummatus esse monstraris. Quapropter
spectabilium honorem suffultus inter
tribunos et notarios veneran-
dum principiam adornatus accede
ut per sacros principum aspectus
tue subsistat summitas dignitatis.

De scriniariis

Effecti non patimur
multa fidelium ut ad
d studia bonorum actuum
provocet vota cunctorum,
damus in quo sunt
ista laboribus, ut per aperta
prioris invitet cotidie sequentium
... Et ideo auditorem quem probaveris
fastibus inculpabiliter nostris de secretis
gradum sumi scriniarii feliciter
ascendat, ut locum quem stratia (?)
vestimenta consumunt, se gaudeat per-
sortes invenisse.

De scriniariis auctorum

Ipse potentiora
consequitur, qui de
d commissa sibi nego-
tii affectione laudatur.
Et ideo castellanus
quae matriculae seriem fecit ante-
dictus, merito auctoritatis ... actorum
scriniarii curam praecipimus obtinere.

De cura epistularum

Dispositum meritis
c laus pluris assistat
accumulatio, ut mea
commendat. Tanta est
etiam in eo sinceritas meta (?)
ut et iudice teste mereatur lau-
dari. Curam itaque epistularum cano-
nicarum tuam affectus accipiat, ut
ampliora monita suae integritatis
exhibeat, quando fidem publicam
sibi respicit esse commissam.

De scriniario curae militaris

Dum emeret honores pro-
c stat augmentum pluralitas
actionum. Sic deas (?) diffe-
rri que frequenter
efficaciter contingit aspi-
rari. Quare est ... ullum
scriniarium curae militaris esse
suscipimus, consuetudinem desiderium (?)
tui se minime dubitat attributum

De primicerio exceptorum

Decet nos invitantibus tribuere praemia astrictos quos labor militie nimis assiduus. Sicut enim equum est e desidiosis laborantium praemia denegare, ita convenit excubantibus pro nostris actibus optata concedere. Et ideo praesenti exceptor primicerius a nobis se noverit institutum, ut ad te perductum officium placatissime suarum multa gaudeant actionum.

De epistolario

Omnibus quidem militantibus provexerit qui a nostris se iudicibus meruit approbari. Nam cum acceptum fuisse meritum grata est nobis placatissime meritum. Ista igitur locum epistolarum se noverit consequentem, inveniatque militie finem, cum se actibus studuerit probare fidelium.

De prerogativario

Viris solicitudine nostra convenit multo promovendum qui in tuo iudicio castellorum olim fuisset officium, et hunc prerogativam consecutum militum, quod sancti munus iudiciale accepit. Efficiatur itaque gaudio et ordinis et honoris qui moribus nostris placatissime laudatur. Hunc igitur prerogativam suam nostra confirmat auctoritas, ut gradibus positis emerita devotionibus animis probatis pareat iussioni.

De commentariensi

Quamvis multorum officiorum beneficiis crede vicariis. Et devotionem vite positi obsequii qui meruit anteferri commentariensem officio, eique super debitum merita commissis et custodienda esse censemus.

De regendario

Quia tali nos accommodum si efficiat actione laudare digna moribus vicissitudo prestetur. Habet enim suam gloriam qui decessit cohortibus militare nostris promovere fortuna. Hunc igitur regendarii locum feliciter obtinere censemus, ut spe futuri provectus avidius profectum possit ingerere laboribus.

De primicerio deputatorum

Quando est ut sit vota fidelium fructus eaque ut superior desideria contineat, quibus gestarum integritas vel affectata comendat. Hinc est quod visum primicerium deputatorum atque etiam primicerium augustalium esse censeo, ut qui ad maiora provecti tendunt officia parata consilia capiant.

De primicerio singulariorum qui egreditur

Decet palme praemia consequi qui singulis militantes videntur esse perfuncti. Et maxima diutinus labor sibi vendicat, quia inquisita virorum posse invenire nobilitatis. Et ideo quoniam urbis primicerius sua nostri temporis reguisse, nunc domesticos et protectores sacrae purpure adoratione attendat, ut decorandis clarissimis affectibus militaribus cohortibus se gaudeat liberatum.

De primiceriis singularum qui accedit

Decet militantes obsequiis magistratibus indicantibus, quia quantum comparauit quod debere iuste cognoscit. Et si perrexeris primicerius singulariorum se mea auctoritate cognoscat effectum. Si qua sunt talia fideliter suggeras, quia non est gestatoris meritum ubi non est iudicis uenalis auditus.

De tonitruis delegatoriis

Quos initiauit, quem praestandi consuetudo constringit, quia per illos ad beneficia compellimur, qui innata beniuolentia commouemur. Nos enim decet ut maiorum praecepta deuitentur, qui decebat cum appareat ecclesiae imposita remedium, cui administrationum tempora uidentur augeri. Et ideo de praesenti uobis delegatorias meae largitatis quantitates, et tunc uobis commoda praemii, quod estis, et sinodus se seminum consequi. Non uobis amplius mora suspendimus nec exiatabili dilatione fatigamus, unus sit finis sollicitudinis et laboris, non defendam quibus putat beneficia sua uendere non retractat.

Arcarius argenti dictum:

Arcarium tuum commendat officium donec consecutum sequamur, cum fuerint fructus instructa. Quia cum mirabili creditur quod a plurimis ascenditur. Item omnis euectio celebrato tanti feliciter approbari uel sustinuimus bis

dubius diu quia uiditur habeant inedium. Sola uobis aliqua compleatur, ut de tua non timeat. Sicut enim commissis hic non usus est uoto tamen non de alio non perpendisse arbitrio.

De senatoria agentum in militem

Dominatu curie agitatos rapimus, quia per labores se ferantur examen in conquirendo uelociter soli coronae uirtutis, qua tenere curialitatem communicatur, meritum a quo laudabiliter praedicatur militiae peragunt. Nam cum agens in rebus dubiis miles officium patiatur, labore multa aliqui patiatur ambiguum, qui rebus actionibus recusando idem principem nomine ecce permiserit, quia militiae sacramentis ceteros antecellit. Abscondat enim ingerit in praeiudicialibus ipsis, et ut reuerentiam spectare sede extollat, tunc ad eius uelut desperatum, quod uocabulum cepit esse principum. Ideo ego tandem praedictum est, quod per praemium non dilatum est uotiuum non potest dici, quod rerum suscepit compendium necessaria in medias absoluti, ne postea aut mereat libere, quod facere potuit excellentia uocante. Ergo experientia tua de illa prouincia ex illatione tertia fiscalium constitutionis solidos quos principi augustorum prouida deputauit antiquitas, sine aliqua dilatione persoluat, quos nouit tredecime indictionis rationibus imputandos. Sed tamen uenales modo declinat damnosa fastidia, ut quod desolatos simili conseque.

quoniam tibi non videtur intulisse
dispendium. Quapropter potestate contra
submoveas, sed te actorum tuorum si-
ncritate constringas. Honorabiles
siquidem a cunctis habendi sunt ve-
terani, sed ab his maxime qui
labores militie detinent. Tali
ergo fiat ... quod pater alteri, quam
indemnitas priorum ... par
sit servitus.

Canatalico cancellario et pro vinciali

Sicut laboriosas excubias
et officia magne
seculi invenit ra-
tionabiliter et tempore
deffinita constituit,
ut quod erat sub vite termino positum
finium non haberet incertum; alioquin
quis sufferret si tractare posset
cum se mortalibus ... sine fine
ducere? Quadere sub incerta vi-
ta incerta militia est. Nec habere
quod possit metiri, quam ad designatum
terminum inoffense meruit pervenire.
Astra ipsa ut astronomi volunt
certa assidua repetitione volvuntur
tempora sui deffinita custodiunt,
ne quid esse ambiguum quod
sine certo tenetur inclusum. Satur-
nus annis triginta constituta side-
ris spatia pervagatur. Stella Io-
vis duodecim enim annis attentaz
sibi regionem illustrat. Martis sideris
ignea celeritate raptatus duo-
rum certa mensibus deputatam sibi
regionem dispendit. Sol anni spa-
cio zodiaci cuncta signa percurrit.
Astrum Veneris mensibus
quindecim spatia concessa transcendit.
Mercurii velocitas sentiendo tre-
decim mensibus circuita sibi inter-
valla percurrit. Luna peculiari

nobis vicinitate proximior circuita
diebus peragit. Quod autem spatio
aliquo luminaria implentur, conspicuo
certa laborum fine mortales ... mini-
muit, quando ut ipsi dicunt et
ipsa que desistere nesciunt, una
cum modo tempus sui ... ratio-
nabiliter attingunt. Hoc tamen intra
metas distantiam quam illa opus
suum finiunt, ut ad principium
redeat humanum genus, ideo mili-
tat ut pactis sudoribus con-
quiescat. Et ideo illi qui in-
culpabiliter ... et perfuncto
officio, ... laudabiles et ho-
nora consuetudo deputavit
per quam meritum de sapientia provi-
dentia ... sine ambi-
guitate contradicere. Primam non
potest dubitare de premio que co-
mendat principis affectio. Sumit
enim tuis ... Victoriam
quando ei qui nomen determinatum lau-
datur actionibus comprobatur, eo
merente calculum ... inepti
quam magis ... optatam impleto
significati ... leges famit
faveant ... iustitia
non permisit. Nemo ... positum
de victoria sua, qui salubris fa-
cultatibus obtinuit, quando ut fieri
supplicium non ... Nostri enim
amore ... loquimur, neque in ...
... pacta sunt
... venit,
... ad ...
ad ... iudices, ... destructa
nostra, in ... et ... et in
factis serena benignitas. Tra-
... placati ... maiorem
et ne potuisse ... terrorem
... inferre. Habere

[illegible]

ut predictus dicere tacitissimum iudicem
aliquando vos testes intulerimus

Lucino vicecancellario Campanie Senator

Hinc antiqua moderatione
provisum est ut laborem
suum premia accipiant,
qui publicis utilita-
tibus obsecundant. Sic
quis habere(?) pretium, qui probabili
fide actionis laudande viam cui offi-
cii remuneratio placuerit, si debita
provincialis premia laboribus tradantur.
Quando enim in republica geri-
tur extremitate tempore, et quod
difficillimum huiusmodi generis est, sic
eum omnia gerit(?) impleverit, ut non
permittat concedere possessoribus parcere(?)
armatos obtemperat, et inde re-
portat gratiam, ubi invenire potest
aliorum offensam. Quando publicas
actiones et difficiles inimicitias
effecimus esse collectas, quas
magis sublevate compositas, et
ab illis exigunt, quos offendere
non presumunt. Ideo est etiam(?) sum-
ptibus(?) applicandum ex victuales
expense quedam porte(?) sed tamen
in urbe regia nate sunt quedam
provincialibus congregantur, quia
dum suis temporibus aliquid apte
queritur danti dispendium non putant
atque ipsos maxima gloria est opi-
nio temporum nostrorum complicabilis
inspiciendum(?). Et ideo(?) quoque et cunctis
omnibus glorificatos accepimus eos
inter provisionibus applicamus
superedificantur(?) usui ipso laboribus
accidenti qui reddunt honores
semper instructos labores inter-
violenti magistri palliati pedagogi

et quos quoque presentibus levare(?) aliter
qualibet disciplina docetur. Ille
tu instructor reddit qui actu to-
tum erit devotos exclude(?). Et ideo
talibus tuo honore solicitudinem est
quod mendum(?) ut sibi aliquando
accipiat qui semper reipublice
utilitatibus acquiescat. Quocirca illi
summis(?) ad militie labore profecto
ex canone provincie Campanie
illatos tot solidos solvere
te debere censemus ut et ille
inter laboribus perfruatur, et po-
steri eius sub exemplo liberi
famulatus accipiat, ne eum ex
sua fide cum bonitate fuisse cog-
noscimus(?)

Johanni cancellario Lucanie

Sacratissimi omnes reges
dilexere temperantiam
antiquitatis, ut
quietiores esset provin-
cialis et inde servi-
mina consulendo copia non deesset.
Prudenta(?) caritas(?). Iterum(?) cum
indices inter constitutam decreverit,
odiosas modos dulcia beneficia
non habentes hic minime suppli-
cantibus datum est, ne audere co-
stringere ad commodum, et quibus
a caritate publica complebat
acceptum ademptum est impune.
Tristissimis coactionibus locus spera-
ri a damnis cognovit. Quapropter
principes humanitas decorat. Pru-
dentia plane apud Memphitis in-
geniosa concepit, ut omnissa
stricta(?) nesciret(?) ex uno loci
labor allegans cognoscitur com-
git in Lolica(?) silvia sine canibus
nemo sine frondibus

aequant segetes paludum pulchra
caesaries virgultis mollior, herbis
durior, vestis nescio qua vacuitate plena
et plenitudine vacua, bibula
teneritate spongia, ligni more
pomi robur in cortice est, molli-
ties in medullis, proceritas levis
sed ipsa se continens, foede undarum
pulcherrimus fructus. Nam quid tale
in qualibet cultura nobilius nascitur?
Ecce illud ubi sapientium sensa ser-
vantur, praecantabantur ante haec dicta
sapientium, cogitata maiorum. Nam
quando velociter potuisset scribi quod
repugnante duritia corticis vix
poterat expediri? Conceptas nimirum
moras talis animi sustinebat,
et cum differebantur verba, torpescere
cogebantur ingenia. Hinc et pri-
scos epistula libros appellat
antiquitas. Nam hodie quoque librum
virentis ligni vocitamus eximias.
Erat indecorum facere doctos sermones
committere tabulis impolitis, et in-
generosis ramalibus imprimere quod
sensualis poterat elegantia decorare.
Gravabatur manibus pariter oculo-
rum commovebat, ut imitabatur
putaret dicere, cui se talis pagina
videbatur offerre. Sed hic favor-
ibus consentaneum fuit, quando
inde principalium debuit haec
commercium, quod connotaret ingenia
sermonum civitatis praecludo
cantandis assidue dicitur exceptoris
subtili via non timetur, haec enim
tergo niveo apud eloquentibus
campum copiosum semper aperit
et quo sit habita in se
revoluta colligitur, cum magnis
tractatibus explicetur. Iunctura

sine rimis, continuitas de mi-
nutiis, visceralis nivea virentium
herbarum, scriptura aptabilis faciebus
quae nigredine suscipiat ad decorem,
ubi apicibus elevatis fecundissima
verborum plantata seges, fructum men-
tibus tonacem suavissimum reddit, quo-
ties desiderium lectoris invenerit; huma-
norum actuum servatrix, fidele testimo-
nium, praeteritorum loquax, oblivionis
inimica. Nam memoria nostra et
si causas retinet, verba commutat.
Illic autem secure reponitur quod
semper aequaliter audiatur. Quam maiori
deputatam summam tot splendorum
de custodia provincia illa ex illa-
tione tertia te praeberi censemus,
tredecime indictionis rationibus impu-
tandam: quatenus sermonum publicum
integritate fidei sine laudabili-
debeat munditate servare, quod
destinatum mortalia nescias ani-
na cumulatam semper augesti, no-
na nugetur acceptas, et vetusta
custodies.

Vitaliano viro clarissimo cancella-rio Lucaniae

Apparet quidem in Romana
civitate fuisse plurimos,
cum eam de longin-
quis regionibus
prisca copia sa-
tiaret, quales tunc commearent
provinciae regionum victui suffi-
cerent, quem ad illos vectus adve-
cta sufficeret. Nam immo brevi ac-
ceperat, qui mundi regna possi-
debat. Testantur enim ampli-
ssima spatia murorum, spectatorum
distenta amplexio, mirabilis magnitudo

firmaret. Et illa inmoestas molarum
quam specialiter contributa constat
adiacentium. Licet enim instrumentum nisi
fuit usuale necessarium non habetur
quando ut ornatum est conficere
ut patri alii convenire. Denique
quae tibi vestimenta preciosa corporum
ita sunt indicia civitatum dum
nulla aliquis superflua facere
quam se novit magis praestis compli-
care. Sunt sunt ergo ut mutuo
se utantia suos pendet. Hunc
ut Schemij bonus petens indigentia
voluntate conservaret, fuit ministri
utrique mirabile ut provincie tante
civitati sufficerent, et sic ampla
civitas cetera beneficiis nectuatus
indigentias non exiret. Verum
quamdiu illis gloriosum Romam
paste sed quanto dispendio in-
docatur posse copias adducere
tam antiquas urbibus quae deerant
ad paucos, dum vix comparatur detestari
nullus potuit impetrare. Redactum
est ad statum veri pati non po-
terant detrimentum, ut urbibus
inimica ut laboribus factam in-
telligat provincie bona sua non
sic antiquorum sunt ad dispendia
devoti cum ipsi non sint ad
compendia salienda ministri. Id-
circo ambas utelas in aspe prenam
iam redactas diligentia tua
statutis relationibus continuat ne
meis temporibus negligenter esse
videatur quae aliis dignitatibus
laudabili integritate paruerunt
non hic et alias provincias
studuimus efficere, ma tibi in aliis
actum est quod volunt vendicare

Senserunt me indicare sum, et
quibus separatis ab avitis atavis
tamen operari, vivaciter visus sum in
meis castellis adiuvare, ut me
cognoscerent urbem affectum patrie
quos in meis civitatibus sentire:
sed [illegible] exultatorum gaudere.
Pareat ergo non compulsione
aliqua sed amore, quando et hanc
summam illis remittimus, quae solebat
afferri non tamen mille ducenti
solidi annuis compensationibus solue-
rentur, ad mille eos Regia lar-
gitate revocamus, ut exultarent
gaudiosi crescere de oneribus
immunitis

Indulgentia

Clamamus nomine ipsi
indicere dictatus videatur
esse iustitie et per
totam cum orbitate
carnalitatis ubicumque
ambulans vestigiis, tribus tamen
diebus in domicilium prout inire
desideramus, ut ad redemptionem
omnium remissionum meruere
possimus. Per hanc enim virtute sua-
vissimos semetipsos regimus, et re-
mittendo aliis nobis parcimus
ita quae petulose iusti sumus
sub serenitate tenere cognoscimus. De-
dit penas addimus, tormenta
damnamus, et nunc vel indices
sumus nacta indulgentia quae
solius est propriis. In pabna
quam gentibus, in aspectis rebus
medica singularis quam suo non
egeat munere, ut sic peccare
commune, ab omnibus necessarie
petetis, quando sub te reos vite
sumitur, quae sub iustitia non
habetur. Nam dum tribus
aliis suavibus celesti gratia

affectus, et amabili amplexione
diuus tibi exemplis et ipse virtutes
sine honorabili tradunt quando te
humane gentis salutiferum esse cog-
noscunt. Sed quid tamen de terrena
dispensatione dicamus, probatus est que
regit et celos. Nam si terra haberet
longi temporis habitare tota cor-
rumperetur recto, ut parando fieret
et parando tolleret. Sed pro mode-
stissime tanta res facis palam
temporibus videtur esse concessa,
Det gratiam magis accipet unde pa-
ter nomine gaudet. Et nasci ab-
stine nefanda lictor securim cui
licet inprimere facere quod in aliis
cognoscere vindicare, que pauliss-
per ferrum splendidum non cruentum
cathenas tuas lacrimas madidas
felicior rubigo suscipiat, illud
potius recondere solebat includere
auditoria pericula vacuum me-
liora forte nutrescunt, sit vera
nomine custodis sine modulis alicui
Et quod semper inferre laboras, ad-
spiciendo in superis errores suos tibi
recreantes atque indicit, qui miste-
rie incorporabilis cupiebat necesse
est ut eum probatus benigna
distinguat, et ideo cella gemi-
tum tristitie domus aperit misse-
ros plurimos a hospitium, locus
perpetua nocte creatus tandem
infusione lucis albescat, in quo
tuo unius tormentum sustinet reus
quod est anterius minitat ut opitulus
a superre procedatur absessus sed in
pedor ille collega cathenarum
abhominabilem merore distruniat,
auditum alieni gemitus cuius la-
menta contriueat, gustum et reim-
nia longa debilitat, tactum

sordem fimeria defatigat, luminum
diutinis tenebris obtusa tempestate
non enim clausi spiritus. multifaria
morte primitur qui ceterorum pena-
liore torquetur. Nunc ergo reos
de auerno tuo vinctirios emit-
te, vocabit ad superos, qui pro ma-
gna parte inferos pertulerunt, atria
tua varietatibus impleant, loca
ille perhennium lacrimarum, tandem
tristes incolas perdat. Non sunt inde
qui leti sunt, qui tue perfecto
habent gratiam si desita appa-
reat. Respice multis ruina
per morte palletes, respice ad
lucem quos caligantes tenebre
possidebant, iam amplius accepta-
ta morte passuri, nisi quod
adire poterit occidi. Sed vos quod
necum debetis iam ambitionum desipi
delicta relinquere tu cathenis
dicas beneficiis absoluti, vivite
cum honestate, qui didicistis sup-
plites mori, cognoscite quod beneficia-
tis sit bona conuersatio, alterum
contulit teterrimum carcerem, iter
nominis tribuit splendida libertate
Ista peparabit ut velis vivere
illa dedit ut eligeres iam perire
si leges astringerent, ulterius
vos nullus includet, secreta pa-
paupertate ad foris sine trepidatione
venite illa miserie effugistis per quod
tristitiam copulastis, miseremur vos
liberos, qui vidimus reos, ad-
esse debetis quod vos tradidit necti
peccatum quod nequivit vitare quod
se lesisse cognoscit, timendum illa
non respetiunt, ubi in foueam re-
ciderunt, tenentes laqueos ani-

declinat habentes fixum alios sup:
plicia non infligat. Piscis lupus
arenis se mollibus ut piscanti-
um insidias evadat emergit.
Scarus ut sibi directa retia eius
tergum frustra duxerint in
undas comprimit, et vitali periculi
gaudia libertatis agnoscit. Castorque
certo tam pollentes internum car:
cerem tegit merore, mox ut se
ad sinum corporis mutatum esse cog:
novit, in caudam labitur paulatim
se ab angusto subducens, et que
si alterius cuiusdam generis secretum
cognovit, extrema eius mordicus
trahit, ut qui sibi captus non
sit subveniens aliis solatio fer:
ret evadere, sic et famuli argutum
pristinum generis a voluntate iudicati
quidam se in insidias nexosas
impulerint quasi quibusdam
finibus equabiliter alligati totis
nisibus descendentes retrorsum
socios tuos liberare captivos
solent sunt talia, perplexantur
animal cum que sunt habere
tenuia, facilius tamen absumeret
si tuam gratie salutis non sperem-
ad te claustrorum nexu ira re:
motemque, patere penas secretum
tum in morientur esse secretum. Ver-
que quidem, quo nullus assurgit
a tormentis gaudiis mestus cor:
poralis, dictum tibi soli non patuit
venia generali laude mundo com-
parando Christine de omni se:
curitate letitiaque, qui habuisti
de meliori affectione letitiam
sed ut tuos quos genuit con:
solarem illos tibi tempore vendica
quos lex ... gratiam non re:
laxat. Ne tu tenuiter prever-

optima facinora levigaret. Solvamus
ergo secularibus actibus implicati
pati omnibus hos ... nexus
quos destinat evadere. Claust-
rorum dimittat, nos vincula in:
pec cogitationum absolvet
12
Universis cancellariis provin:
ciarum singularum Senator prefecte
populo
Universis iudicibus provinciarum
senato populo
Universis saionibus qui
sunt cancellariis deputati S. P.
Canonicario istr S. P.
Cancellario Venetiarum
Valeriano v. i.
Universis prefecture titulos
administrantibus S. P.
Canonicario Venetiarum
Consulari provincie Ligurie
Pastasio prefecto anno:
ne Pompeio
Dicti cancellariis provinciarum
Idem tamen supra
Edictum
Edictum imperatoris
Anastasio cancellario Lucanie
et Brutiorum
Maxio cancell° [illegible]
Canonicario de Quirino
fisci solutori
Iohanni legato Ravenne
Constantio v. expeditissimo
Maximo vicario ur:
bis Rome

Thomati et petro v.
Scribe Ravennat
Provincialibus Istrie
Laurentio v. experientissimo
Tribunis maritimorum
Ambrosio v. s. agenti vices
Paulo v. strenuo s. pp.
Datio v. episcopo mediolanensi
Edictum
Diversis cancellariis
provinciarum

Actio quidem ma-
gnus esse creditur
cum penes eum
iudicis agmina.
Quodiam tanto
plus estimatur
plus ipse amat
iusticiam, quanto
ab illo sectamini constat au-
ctoritas. Si milites suos iudex
intelligitur, et sic susceptum
vigorem constanter servat sic nos
obsequium nostrum apparitores suos
non putant obscurandum mandato
circa parentes non adductus co-
tidie, fulti prudentibus se misse
non creduntur, pulchra in actionibus
nostris, si nos mala intentione
tractent. Et quod nescio accidit
utrum alienum vicium virum re-
cordetur obrobrium quanto sustinere
casus, quales nos in actionibus
iudicare non possumus. Et ideo
quia semper tuti in nobis non
possunt custodiri, sed habemus utrum
ex alia parte speculatio, quod non
bona non credimus esse manda-
ta, et nobis actus abscon-
dere queunt verba celebrantes
explorari. Si te enim aliquid sapienter
agere videt, statim famam tuam su-
scepturus exaltat, dum tibi insti-
tuta fuisse credatur, quia meditaris
iusta sentenciae. Una est sua
plebs tecum esse iudices quales
nos eligere apparuimus. Et ideo
magnopere praecavendum est, ne
ille de nobis incipiat iudicare
tunc nos eos minores cogit ante
catervas vestri pedibus quos misistis
in fabulam, et tormentis vitii co-
pensat, quod plenus veneratus ex-
agere. Quoniam periculosum est
pati iudicem rationabiliter iratum. Et
ideo de fortunis tuis decernere
quem te constat graviter irritari
esse. Quapropter stude magis ut
mea patria vote laudetur, quia
sic te sic iudicem videt, sermo de-
formis illa pessima sua prolequar
pege per illam iudicum innate ...
ad illam provinciam cancellorum
pompa decorata et gloriosa ge-
minate fruemini, absit cogita pote
prudenter non eas debes tentare
unde qui milites sua honore
fastus tibi iudicium paret. Et
dum missa stirante sede portae
credatis, ipsam quemadmodum plerique
dicendi assumitis dicta nostra
tu semper observa. Unde bona
per intentionibus viam non tunc
et iudices custodire mandata, si
milites non videantur neglecta
constituta. Regnum illa pravitas
viciorum avaritiam fuge, cui tuta
crimina ducenti detestabili famula.
Hinc enim patet homines inge-
ssa sunt aggravatum esse malefactis

calores admitti fieri non potest
recepta, quia nescit esse soluta
Cagme que blandissima arma
suscipit quo talentis, et per dul-
cedinem superat quos amore de-
ceptos captivat. Proinde ad
veritates pervolutas esto sollicitus
invicta moralis compunctione per-
tinax, plus agit inultatori
racione quam possit terrere terribilia.
Persona tua refugium sit oppressis
miserorum defensio, presidium aliqua
calamitate rodentis, sic etiam per te
in ea cancellari agitatione presides
impia clausit solvate.

Universis iudicibus provinciarum

Patiar diutius rectores,
quod et provinciales
fecerunt que mo-
nui et ego comp-
levi omnia que promi-
si. Ita ne me sensit quisquam
aliqua venalitate pollutum, ut ego
putem tribuendos indevotos generaliter
vel quod in vobis diligere debe-
amus, illi repererunt affectus
iudices nos aestimamus integerrimos
sermones Cagamus iterum de potestate
que cepimus possessor cum inmoti
pensatos pecunias liberas inferat
ego illi in conctis iusticie tributa
persolvam. Vos autem commode re-
spectu, quod variare actum quere
sentitur quando de rebus potitis
per eas magis caritate in futuris probatis
cum te nemo cogimus dare,
que non decernitis offerre. Non
publice non pariat a me transitus
dampnis afflicto esse discussorum
terrore firmus innovare, nec
quartamala quesivimus que cuncta
geri legibus optabamus. Sed nec
vos sitis in ea parte dissimiles
consules imitatores esse dignitatis
mee, iura volumus, quibus
pene eandem quam nobis iurisdictionem
per provincias contulerunt. Illud
respondiat secunda iusticia omnis
tenere fecerat, quos sui participatione
sustineat. Ministri se ille solus
facit, qui ab ea discesserit.
Nunc accipiendi vota sectamini
nemo capiat, qui cunctis notam
torum omni laude decoratam, qui
insita ebrietate dispendimus potius quod
nos prosiores lampletices fac-
ultates accepimus ut graves
esse debeamus tribunalia tra-
scendimus ut mores condimus eue-
hamus. Nec vile, nisi cupidi
iudices dederant. Claras enim suas
maculas reddunt si illi ad
quos melior reprimere aliquid repre-
hensionem sordescunt. Alioquin con-
petit non videri, quam cunctorum
universorum signari. Dum ergo
qui premiorum cetera petimus
virorum humilia deseramus
sunt in nobis flores labera ut
aliorum possimus evadere peccata.
Reginat bene omne quo insinuat.
Et non dissideas ab accusato dicit
esse qui iudicat. Hec nos
animo, sermone commeant loqui
Ernia bonarum rerum illa
sanctitas est, fateor auditate
suscepi mei, cupio me vobiscum
velle pariari. Iocenias nunc
ad consueta que non debent
sustineri ergo quae probamus
esse sollempnia. Erunt igitur que

ferat. Decet enim te officium quod tuum
tu dei munere possessores pro-
vinciae admonere, ut tributa
indictionis tredecimae devota mente
persolvant. Generalis enim relator
moderationis nostrae custodito debitam
rei publicae ferat functionem. Ipsa
exactionum statuta serventur ita
tamen ut nullus sub immaturae
compulsionis iniuria, sed inge-
miscat exactio, ut nullus sub
specie venalitatis induciarum lar-
gitas damnosa praestetur. Dilatio
enim semel maioris fit causa
dispendii, quando utique possessores
quod nulla exactione cinctus
dependat, quod fidem nostram
ambulantis(?) messibus compensare
consuetudine custodita ad scrinia
nostra dirige mutuabilis ut totius
errore detersa caligine, puritate
rationis possit veritas apparere.
Nam si aliter facias te damnare
pertinet, quae per neglectum tuum
publicis utilitatibus ingesserint. Et
ut facilius possis deo auxiliante
quae sunt statuta perficere, illud etiam
illud sedis nostrae milites tibi officio
tio quod tuo consuetudinarie
saepius imminente generalis ordi-
natio nostra inculpabiliter sociatur
effectum. Age ergo nunc te impaca-
tis per has admonitiones; generalis
nimis sedula est ut a quo lau-
danda expositio nostra expectanda potius
credenus.

Comitiacis sagionibus qui sub cancellariis deputati

[D]ecet quidem cuncta
sub tranquillitate per-
agi quemadmodum
possit bonis moribus

convenire. Sed tanta est in republica
de morum qualitate diversitas ut
nemo valeat leges defendere, nisi
contra aliqua videatur temperare, e-
gris enim non una salus est. Alter
tibi restituitur, alter per abstinentiae be-
neficia tenetur. Sic lavacra mollia
ille sentit quem ad validam et
valentem possit remedium diversa qu-
alitatis passionum. Sic qui spectat
perse cognoscitur non uno consilio
sanitatem invenire, conferentes discretionem
permodici sunt mansueti similiter
admonendi, dolosi caute, simplices
sub lenitate tractandi sunt. Et
ideo utique praestatur esse necessaria
prudentia, quoniam rebus omnibus
adhiberi videtur accommoda. Ergo
ductorem tuo salariis solemnibus in-
clarissimi cancellarii nostri per sollem-
nitatem deputamus, ut cum
nullum aliud exigatur nisi qui
legibus parere despexerit ad forum
trahe qui iusta non accepit, sed
continentia vastes sub maturitate
distringere. Timendum enim amplius no-
cuum quam peccari. Poena maior
illud vigeri tuo reputamus si
nullus presumptori parere cognitione
per omnibus peccatis probitate studio
exactio. Sit tamen commodum, con-
tentus alienis coactis faciat
quod iuste sponte complere neglex-
erit, causam te tamen delegat et
imperare, si praecepta sequeris
devia non requires. Caret cul-
pa qui imperata perficit in quo
equitate illud est pessimum si in-
iudex reliquit arbitrium non inde
iacteris quod tibi quaeris obviare
non sit, nec assumere supplicia

velis q(uod) te multos similitatis p(er)ti-
mescit. Viri fortes semp(er) in
pace modesti sunt et iustitiam
minus diligunt cum frequenter
p(ro)elia tractant. Tamen gratum est
si int(er) parentes quietas pro te-
portes absorbeas. Sed ista te co-
gnoscere oportuisse quemadmodum
diligentes curabam optare vos
atque et gaudere oportuimus cum
laude vendere et otio vacare
nos simus, quae probavi oportuisse
sententia. Ethis atque et certus dum
maior credit quos bona co-
stia utilitates suas crevisse
probavi. Certa sunt quae prius
attolle sapientes. Nemo amplius
agnit cum qui se bono ...
tractavit

Cancellario Venetiarum

M Ense regalis appa-
ratus divitissimos no-
parimus ... nostre
probatur ornatus cer-
tata dum possidere credit quae
novitatibus epulatur. Spinati est
habere, ... loci conticet in ... -
pali commune ... effecto dare
equinos, quod visum decet ad-
mirari, ... Carpatus
damnibus a Reno veniat antho-
gora ... consilio, ...
caballos offeratur. Dextrarios in ...
dulces mittat ... , ...
... de ... finibus afferant
... decet regie parte, ut a-
... gentium credatur pene
omnia possidere. Et ideo ...
nda sunt vina que singularem
ferunda intra Italiam. Nec ...
... aliena debes appetere
videam ... non quesisse ab-
... itaque patrimonii ...
est Catinaticum ... nomen

quo accinno est. Ceteris finisse
... terminatum, et ... tunctae
dignitates ... debes
necessaria ministrare, quae ...
ad ... domos ... ad pos-
sessores veronenses ubi cuius
rei ... est, vas in-
bema attendere, quamque accepto
pretio competenti neque tardet
vendere cum principali gratiae
debes afferre. Digna plane
species de qua se nobilius iactet
Italia non ... ingeniosa ...
... se diligentiae subtilitate
concedit. Et vina sua, aut
... condiat aut maximis
... insapidet. Enim
talia cum ... reperit
similem ... habere ... est
meum, et colore regium et sapore
... ut ... a ...
putes ... a ...
cuius a purpura credatur ...
... dulcedo ... ineffabili
suavitate sentitur ... nescio
qua firmitate roboratur, tactus
omnis densitate ... ut
dicas esse aut carneum liquorem
aut edibile potum debet re-
ferre, quoniam singulare esse
videatur. Cuius collectio autumno
... de ... , in regulis ... -
... una ... suspendit
... in vas, sine ... na-
... custoditur. ... non li-
quescit ... semper ... fatuos
humores ... magna
suavitate dulcescit. Trahitur ad
mensem decembrem donec ...
cuius ... tempore appareat
... modo incipit esse
novum, quando in cellis omnibus

excitatur antiquum hyemale tem-
pus vinaque frigida sanguis
in rigore vindemia tenetur
liquor purpureus potabilis molli-
tie nectar defervescat. Sicut in origine
sua et tunc potuerit adolescere
senectus maxime cum novitate
non careat invidiose tenditur
ne alterius saporis admixtione
fuscetur. Sed quemadmodum decet
nobilitas tanta quadam nota consti-
tuitur aliquid ducescit confirmanda est
tunc demum agros fructus absce-
dit distillat gemmis topazius
liquore iocundum nescio quod
lacrimat et species eius delectat
dulcedo in aspectu singulare eo
est purpitudo et candoribus re-
quisitum, et competentibus perite
aggregatum. Lactans est in terris
dicti sunt, locutus defendimus
ut id negligendum putes, quod
lacteo poculo eluxescit, quod
pergit in mobile, quod potes diffi-
cilius invenire albedo rei
decora est, et plena puritas
ut illud de rosis, hoc credatur
natum esse de liliis. Valor quidem
concessus sit sapore commendata, est
aspectus dispar et plena in utrisque
suavitas. Nam quod acute sapit
quod cito efficit cognitum illius
interitur. Sed magis in distantia
quam videtur, illud intuens rubore
letum, illud compressum candore
festinum, et ideo quadrata cordi-
us esse celeberrima cum ambobus
merito cognoscitur. Quod pater opera-
Valerianus V. C.

Lucalitate quidem am-
plissimam cogitatorem
decet curam dilatare
cum omnibus prave
cognoscitur, timetis
impedire constituta tempore. Sed quisti-
tate nostra, illis amplius debemus
quamvis nobis aliquando proximi in grati-
dum quod generis recti videatur
esse principium proximas a communitate
discernere, nostram modestiam colligeris
impediri, crescentia parens cresceris
terminis debes communi gratia, et
affectum filiis singulare, et tanta
necessitudinum iuris est ut negasse
crudelitatem esse diceretur, si sibi
aliena regionem sublata esse co-
gnoscit. Et ideo non est aliquibus in-
iustum de patria pergere esse so-
licitum, eo presertim tempore, tunc eius
querelam videam subveniendo plo-
rem eos diligere credimus, quos
eripere festinamus. Veniens itaque
in nostris consiliis quod ad defensionem
reipublicae nostrae estimatur, lucanie
brutiorum duritiae culpa vasta-
tae, et habundantia regionum
studio temeasse rapinam eo-
rum et illis adesse, et ut sumere
de terris gerit natura est patria a-
quae communis ordo constituit eo
nisi possit rei domum cognoscitur
temperanda ut modo aeris eum
vendere solebant, in aliis pretia
subita debeat imputari. Cre-
ne possessor dispendia ne re-
cinto laboratus sustinere possit
inopiam, scilicet illi esse sollici-
ti cuastis exigenda magis
secunda nobis primus adimit a-
pparatus. Sed quo facilius inspice-
re iam notitiam impressionem
summas, impresse erepte tre-
dimus coemendas. Ut nemo
nobis videat cumulatum quod pretia
nostris largitate collatum. Ab-
stinete ergo possessores intemperan-
tes motus, omnes comata

11

quos nulla ad bella provocat dum
belligerat Gothorum exercitus sic
in pace Romanus felicius vivit
est quod iubemus? Ite rustici agrestesque
homines genus dum laboratis tedia
fugiunt illatis angustiis offerantur
Et tamen nos inspirat exigi quis
nostre potestatis in pace moderari
Preterea ex regia iussione singulos
conductores massarum et posses-
sores validos admonete ut nullam
concipiant ex statu barbarico ne-
cessitatem sustineat bellum prodesse
spiritum quieta confinia attingat
ferrum sed unde agros coluerat
firmat cuspides boum stimulos
non fuerunt offensos maxime
carus est sic et illa videatur
potestas regionis protegere. Isti non
confirmat pabulatas possessiones
ex tolle sic iudicibus vigor ex-
legibus suspectum non confirmat vim
invalidis intonare. Timeat latro
iudicium, quod semper comparavit adu-
lter gremium iudicis intermissum.
Falsarius voce sermonis conteratur
sic fera non videat, quia tunc
libertas gaudet, si talia non
letantur. Sic enim comprimit certi
securitas bellum, si nostre aciter
fiunt de civilitate consilium nostro
maiestate confirmat, invadite prova-
sores, insectamini persequentes. Hic est
nostre competens pugna civilis
Anima perita nostre redditur si du-
ces scelerum consummatur. Ecce na-
mque ut civitate certo salutat
ne aliquid tergum possit fraudu-
dare. Sententia Precedentibus autem co-
cito a tectum domus suis inca-
pacia cognoscite delegatum
Ut dum a nobis necessario

fuerit commonitus grates et in-
uitas dicat subueniet. Custodi-
ue militiis disciplinam quando
rolenstis armatur semper exercitus
additur et circe custodii genus
ut puri tot duorum a prepte
regis ne divina domus videatur
contempta, sed tamen communiter
sustineatur, quod quotidie fe-
cerit. Hunc ergo tu servus
noster studiose constringite, ut
possessorum cautela nativa pro-
videte, ut possit vera nobi-
lissime patrie talia nostra
contulisse. Cuncta enim regere
ex usu administrate provincias
homines vel mediocres interesse
possent. Sed hic opus hic la-
bor est illud magis regere, quod
se rhetus non potest continere. Fe-
cit enim natura in qualitate provincia
ne homines constat artificii inst-
fuit vir magis circuli herede
genere cursus ubi et fama sapien-
tum possit acquirere, et moris
parte vos laudari invante domino
custodire. Amicos autem vestros retos
minime commendo. Tamen ambo
sint cuprinque atque quod unde
desiderant earumque curemus aperti
enim gratia tua dicata est
pro quibus curalis tenui cogitare
custodia. Apto nimis bene,
si quod possit esse commune dictum
magis ministerio genus est ad
sibi indicare esse velle, quem
potest qualitas sustinere. Stimula

Omnibus Presulibus titulis admi-
nistramus habundet fru-
stratur, que rerum
domini ingenita pru-
state pretererunt

Continuatas tum nuptias et
sedulis adquisita distructionem pre-
minas, ut qui nequeunt aubeste
parte se contineat per timorem
criminis eum de sua presumptione con-
tuler, quando famam perdunque est
qui illicita temptavit. Refrenda-
tur ambitio ceca, cupiditas prima
effrenata audacia, quod lucrum de
malo querit pena proposita terre-
atur, quod honorem per nephanda
despiciat amissa potius opinione
subdolet addat et eos nominis turpis
scelerate perire non valebunt
ut culpam suam redimi qui se
reum esse cognoscit. Cuiuscumque
scandalis non patebit occasio pre-
sumpcione non offendi contendentes. Ubi
iam male cupiditates spes haberet
tum nostre et vestre domini et vestra
indictas commina. Vos tum quibus
ad publicas administrationes preve-
nire mea fecit electio de actio-
num honestate confidite quoniam
vos nulla venalitas excludit
si puritas continueret actione.
publice utilitatis simite fixi
quam vos nulla corrupta dampna
gratie rediite hanc vicissitudine
iudicio meo ut quam vos nulla pro
suffragio conari feci, studeate
in urbe mea facta laudari. Pre-
sentem itaque tempus a vestris dominus
novimus esse finandum, ita tamen
ut ea que urbe per publica
utilitate decreta sunt provide
ac solite debeant.

Canonicatus Venetias

~~Dum genus~~
f Vos clementia boni
principis nunc cogitat
esse fortunatos, quos
sinistros casus
contingere quod statuit presumme tempus
ita quemadmodum fecerit modo seva
barbaries et distrahunt principum
tum spoliatum nunc negat tempus
asseveras inferre dedicat alterius
illi vel illi Dirutos munitiones
vastatur fiscus quite decime indicio
severitas regalis inducta sic te
potuit instruere edicta preceptio
venum obedientia commendatis a super-
dicti possessionibus de partibus quod tamen
cognovit esse prius vastata
indicio tenuta non exigat Re-
ceptionis vel solleni compunctione
prima et constitutis ...
... mea ... supplicans
... Nunc ego ne graviori
fias hostibus, si audet mandare
velis expertos. Clamides non
parvas quod armati timuerant
rapias nec sentiat per ...
validas contra te appoterat anne-
nunt invictas securitates illius
dedit calamitas que tecum pro-
venientia abstulit quod querebas do-
mini modo videre ... arbitus
constat esse ...

Consulatus civitatis ...

Cum genus videre
6 compendium postulatas
actionem et potestatis
nulla dampna sentie-
ntia sic actus ab uno ut re-
perire ab alio dona sine dispen-
dio ... sine ..., et
nam his ministerie quod intra
domini nostri ... Cum magis, ac
castas suas fiscus in illa provin-
cia constitutas quas omnibus
subest consistitas illorum exactas
exactasque surrexit enormi te
reparari desolandi sine aliqua

Communem publice utilitatis instituere
se debere inter artifices debitam
functionem. Quod nobis et necessariis
dampnis prudentes cognoscimus, dudo
fisco competentem ac rationabilem
satisfactionem solvat. Exhibet animi
Quia ut de bona discrecione fiduciam suscipe-
re ad quod illicita appetere. Quare
specialitatis tua commonite
rudibus vero compulsus collegio nostro
a quibus quorum inter coassit
ab illa dudum fidere casibus
exactionem faciat sed circa cautionem
commoveat ut si inter illos ca-
lendas summa que fuit non expectes
articulo absoluta mox primitus
sollempnis exactio rogatur. Animi
ne si fide tue commissio ac-
ceperit apparere probaverit esse
completam ab omni inquietudine
compulsionis afflicta propria ca-
reant. Quia illa magis animi
eligi que sine suspicione dampni
liberi animo probatur afferri.
Grata enim nobis est sine co-
actione compulsionis exactio, et
hoc devotius facere quod vix po-
test atque implere. Ut itaque
possessor [illegible] et nobis
necessitudo tollat, et sibi dampna
expellentibus [illegible] abrogaret.
Quia enim inminente necessitudo
facit qui sollempnia [illegible] exsti-
terit.

Pastasio effecto amore

Pietate plenum est pe-
regrinam gentem publicis
consiliis obligare et
non tam consanguini-
neos ad publice lucri
permitte [illegible] ipsos [illegible] ad-
venas imitare hereditatis que
et sine proximo [illegible]
successio sola [illegible] fides gene-
rosi [illegible] servare amore [illegible]

Adfert et competit [illegible] ut
sibi olim doceat fuisse co-
gessa domus sine acceptione
nomine patrie personarum largitas
et primum collatum est genti ut
per ea positum vocabulum potuissent
asciri [illegible] et illi nec quodam
postulat hereditates alienas et
illi tamen videtur competere, quod
Romanos non fuit in causis [illegible]
obtinere [illegible] non habuit
in patria sua sed in omni sub
circa condicione parentes sunt [illegible]
inussa nato [illegible] ad successionem
[illegible] una familia est. Quo-
circa [illegible] tua [illegible] illorum
diligenti examinatione [illegible] Et
si [illegible] ille quem suggerit de
circa [illegible] non [illegible]
ut ab eo constat rationabiliter
possideri ita introductus [illegible]
rei [illegible] relabi [illegible]
[illegible] antiqua [illegible]
[illegible] dominorum
et possit [illegible] illis supplicare, se
[illegible] se magis votiva [illegible]
meruisse. Resumat facultatem
quam se [illegible] amisisse
peregrinus se [illegible] non po-
tuit qui optata iam [illegible]
[illegible] possessus plenam dignitatem
et [illegible] inferat
qui [illegible] ab alienis [illegible]
competebat. Gaudeat se ad hec
[illegible] ut [illegible]
[illegible] non [illegible] emergere
[illegible] domus in hac [illegible] parte
deterior, quam alienas nequit
quod possidere [illegible] et hec
quod magis [illegible] te-
[illegible] ut qui loco successit pro-
[illegible] sua [illegible]
[illegible] conciliis
[illegible] pastor, [illegible]

prestat et maiores consulibus illi qui
gerit et sacrata captivitas Ro-
mana tumultu(m?) presentem et castrorum
similitudinis potuisse ministerij

Dudum cancellariae provincia(m?)
actionem prorogatam co-
gnovimus in fauste (?) sue
egritudinis tempore,
quia gravatur debilitate
membrorum sue celeritate destitutus brevem
quandam agit esse subito nec
liber (?) potest vacare dici qui cura-
re nequiverit experiri (?) prudentiam
se ipse compellit, namque contrarium
est quod urgeri ab alteri (?) nam
quando egit totque dudum suscepta
compressio summa (?) fuit induxe (?)
et utilitates congregare (?) parando ...
paratis, exhonorando ... cuncta
et dum venales ... ... tribute
tributi ... duplicate ...
credere magis, ... tota de-
sertatum (?) ... ... pretulit
quod blandiendo ... et sub
indulgentia sedit qui consuete
temporibus exigere tributa distulit
Et ideo desinite aliquando posse:
sed damna mutari quae tamen to-
lerabiles (?) prius incommode sedisse quod
invectis (?) ... abstulisse post
ipsa cum ... ...
... ... sed ...
... ... compelli ...
... ad illum diem ... ...
quod ... pariter ... postulant
disputare rationibus, non autem per
te intuleris, aut destinaveris,
... in provincia sedis, tamen
te male distulisse cognosces
... nimis iniquum est ut ...
... sub tua negligentia ...
... et ... ...
... ...
... ...

Idem cum supra

Probatur debere esse con-
stitutio quae principalia
beneficia ... ...
... erogare, nec aliquid
... forte de
... quod a tanta liberalitate
... ... quasi sub
liberalitates ... magis ...
sic ... ... per ... ...
... sit affluentia boni ...
... ...
... ... in ..., nisi
... ...
... ... sola ...:
... quod nulla ... ...
... ... per ...
... ...
et ... quodammodo ... ...
... ...:
... ..., sic ...
... ...
... sed ... ...
copiosa, ita ... ad Romanas
... ...
... ... esse ... ...
... ... quod ... Ro-
mana plebe ...
quod vivit ..., ...
nisi ... ..., clamor sine ...
... ..., quibus
sola ... paupertate ...
et divitias non amare ...
... esse ... ut aliquid
se ... ...
..., vivit ... mediocriter et
constantia ... ...
... ... quod ... ...
... ...
... ... ab illa
... ...
ut sine aliqua diminutione per-
cipere possit quod regia largitate
promeruit. Cave ne quod illi
meruit alter accipiat, et ...
a ... ...

si a tinea amore discesseris. Non
fiat lacerata portio, cuius civitatis
illius nec tamen una nascendo
commendandum sit. Est enim nomen
gentemque dedit cuius potens in Hua-
nis regis erat, sed et alias clari-
tate prestat. Campanea ita quidem
sit, non contempserit locum liberi
Fortuna similis. In maiestate
prea romani prestat et Sagorum
in proximitate famulorum societati
commaccat

Edictum

Cum sepius rex dominus
solemni more vindemia
et cuncti primae de
suis delitiis laudarent
ad vina Corsica et
Falernia suavitate currere ut
assolet summo provento est sed
Grecorum custodio tanta ibi non
iocunditate confecit, ut non cre-
das dici melius gustum quod merito
conspicit claritate promixtum ma-
nat illic provocatum lenitur lac
uberibusque fistulis, et cum in alios
utres iam vetustate coactum non
gutte impelli sed quibusdam
repentibus torrentibusque influxerit.
Redolet suavis et rarius odor
Grecorum, naribusque agnoscitur perandum
pasto, cum fragrans virtute con-
sa turis sentit myrrhae similia.
Primo tanta pinguitudo sociatur
ut arbitrio sine decrescere pa-
llidum liquorem, nisi et ab illa
crassissima viditate vinco tandem
distingui. Nunc tandis labe pu-
tentibus copia illa inhabilis ceto
nimium pastae suscepta tum ad-
mixtionem coaguli in callosam
cepit teneritudinem condensare
ad quisternum orbe formam re-
duci que sub terraceis horrens

aliquantulum congregatam dum fiat
facit ac cassi esse facit sicut
et curiositatis suppositum navigii
destinabo ut deposuis regnantibus
parumo satisfecisse minime videa-
mus. Romanum quod laudare cu-
pies, palmatianum vocat antiqui-
tas, nos servum appello, sed qua-
tum suavitate exprimere nec licet
inter vina secunda videatur
extremum sextum tamen est pene
generali opinione sextum. Ubi-
cumque repperitur et gravato par
et sabino sile et magnis
odibus pergitur. Sed quod illud
sibi famam nobilissimam reddiderit
et ei in suo genere nimius e-
legans extimari, nec prudentia
maiorum aliquis appellasse videatur
impetum. Est enim suavi pinguitu-
dine mollitur, crassum humani-
tate firmissimum, nec violentum
tandem quam expertum cum ita
redolet ore iuctatum ut merito
illi a palma nomen videatur
impositum. Viscera defecta co-
stringit, ventrem madidam de-
siccat, lassum efficit pectus
et quod prevalet implere potes
arte compositis. Erit navi prestat
infectus sed proinde ut superdi-
ctas species certas debeas
destinare, ut facili non possimus
cuius est pavotica vetustate re-
tinebis. Ad quibus enim de ce-
teris vinis quae desiderabatur
optulimus, tu aut tuo precato
suspicias ferens rumores iam iudicia
tenere esse cognosce

Edictum Imperator:
iv

Sic contine de dominorum
largitas impensa do-
minorum. Quando vero
est universitati concessum
quia illos impulisse di-
vinitatis peccatum fuit effecisse
primas. Siquidem principum tota
custodit imperium cum illis vicissi-
tudo digne redditur in columnia
recipienti meritis secundum naturam. Dudum
siquidem imperialia constituta per
divinaciones atque humana sacrosanctas
ecclesias aliquod munus devotorum mer-
uit. Sed ut est sacrilegiis
mentibus similare et in ipsa quas
providencia divina peccatis honestam
exponere porta munerationis nomine
canonicarum publicabant, facientes
largitum commodum subiectis clericis.
Sed sepe me munerarii opere-
ratorum detestabili corruptores vinculis
sibi relatum fuisse suggererunt, quod
de tali scelere manus impie
noxie fraudarunt. Primo adver-
audacia crimine humana tentatis
sit et ubi sancta porrige vi-
de tanto crimine posse tangere
ut illud ab aliis fortasse mo-
ralibus crimine iniqua tamen
aequis videtur esse presumptio
scripta ubi veritate damnatus
est, qui se committet subtrahere
quod divinitas non possit adivere.
Sed ne sceleris veteribus cura-
retur forte presumptio aut divinam
patientiam facimus quod nota possit
contestatione dictali superamate de-
finimus, ut qui in hac sunt
vitia fraude versatus et ini-
citia tacuit, et compendium proprie
facultatis amittat. Scriptore
siquidem perca plectendus est

quia usque ad munditiam divinam
sua inclitaque tetendit audaciam.
Habeat pauperes dona procurantis
possideat aliquid quibus nulla fa-
cultas est. Cur aliena sibi in
regali porta largitate provadit
possessio eius principis munus
quadmodum presumat contingere sub-
iectis. Quod ad spiritum traditum te
dudum offerre addere quod talibus
non dare tulisse. Et merito
quem quibus sit commercium prouere
si non possit contingere, pen-
deat illis tale quoque in bonis
offerre. Vera enim crudelitas
est diviti se velle fieri de con-
trarietate mendici. Cum enim hone-
sta sunt honesta damnosa com-
pendia. Nullus audeat inde co-
lere, quod possit collectum dispergere
addendo perdit quod contineo co-
llegit et paupertate parcaque ad
se trahit sed contemnendum pecuni-
as non repellit

Pastasio cancellario Luca-nie et Bruttiorum

Regiones ciu-
v itatum Bruttiorum
quas a Sicilia
tam violenti co-
da maris impetus segregavit
unde civitas nomen Regium acce-
pit. Divisio enim regione Greca
lingua vocata, iniqua sustine-
runt se coactores presumentium
fatigari implorantes non amaram
sed odorum morum remedia innata
Item possumus scire territorium
eorum quod petit non esse. Sunt
enim montanis sicca capillis te-
rra raucissima arida pastuis
sed vindosa vindemiis segetibus

adversa sed omnibus accommoda. Ce-
terum cultura civium omnium in singulari
est, quod superficies ipsius sicca
inferre non valet, supplere nas-
centia terre, illic ager undique
industria parvus quod nata vestit
viad paladie silve viriditate
contegitur, qui in solo aridissimo
arbor. Alias enim locus ille
conspicuum et radiosos celis ad
imum penetrare descendunt se-
getes rigantur ut vineas. Ce-
terum imitata hic agri im-
peditur quod alibus exigebatur, quia
seges est que manum tollitur.
Pars illic area vicini innume-
rata agricola ut non ma-
gnus in horreis sed usque po-
sit aliquos cophinos de summa
ubertate complet. In ortis autem
rusticis agnie etiam expositum
ter illic olera omnis saporis est
maxima vocatione respersum
tam humana industria consuevit
fieri, tum hic cum inferre accepit.
Pomorum mannis singulare invenies
illic sibi dulcissime sunt
quod distincta fructus tortuosi callo-
sa temeritate conglobantur. Ubi
in more vitri aliquid acceptum
frangitur dum a semine cepit
segregatur. Ceterum victualibus
si vis nosse regio illa secunda
est. Vias et mannis delicijs
copiosa commoditate refertur,
quod ibi omnia superius atque infe-
rius insulis fronti adunatum
delicias ultimas appellari a
una congregatione simus sui
nobilitate reducit. Vivere est
enim illic et pisces operas
ubi costat et vindam posse

defluxe decocto quod inter pul-
cres regionem omnibus comparabiles
invenies, tum tum colore, di-
stans nativo sicorum colostrica de-
licitudine mediata aliorum ac
suavi liquore coagulatum appe-
tibilis gratia quod purgando cum
primis flectuantibus inter acut
confinia cepit emitare ad
tutelam cordis que deservit.
Aredo aut humeor vapore
aut tenuitudine summa molitur
ne quod unde elevatibus gratia
obluctuatione demergere fecit
velud totis operante anime
necis insidiis putrem necat acte
acuitatis, et sunt vitis de-
stitutus cordis non tuetur, que ne
fugere posse sentitur. Certe placi-
tate dulcedinis ipse demonstratur
ut et nemo pristinum tempe-
ret sunt in littore regino
quod diximus, que non alio offe-
rre cognovimus, et sic u-
sualis generatione retinemus. Ce-
terum cardi atque tirsi species v-
arias atque tocius nomen
inde determinemus, postulari certa
nimis calumniose petit, quod
cum burleus non gaudet. De-
inde sufficit de defensio
virtutis et testimonium inducit
Certa nimis poterabile est
malum si cum aliud novit co-
stia aliud lingua alternat
addit atque quod talis comitatum
purgari advenimus, tanta
quantitatem laterculorum detenuit
ut rationabiliter illi remitti de-
bemus vel quod apud ipsum
nasci posse constaret.

Maxime tante-
llais Ilicanie

Vallatemus prima
verno decursu quam
Zephyre destructor
... leges legis condi
disse. ... vernalis
dicitur confinetur iniquitate re:
gnari. Sed nostris confinibus nec
... assumimus. Terra ... legionis
cuius cognovimus ... dolere
dum palatia nos ... affe:
ctionum continue. Civitas super
sinus ... constituta in
modum ... pendet in collibus
non ... ascensionibus ...
sed ut voluptuose campos vi:
rentes, et terrula mais tegat,
conspiciat. Hec nascente sole ab
ipsis ... intuetur. Ver ve:
tua dies non ... auroram
sed mox ut ... cepit, lam:
pade sua vibrat fulgor ...
Gaudete ... perhennem. Illic
... eminus ... refulget
ut ipsa magis solis patet
esse patria, reddi optimum
... semper luce ...
... est temperatum donata ...
tas ... refrigeratas sentit
estates. Et sine alterno ...
... vel infesta ...
non timetur. Hinc et homo se:
... est, ... tempestas
tuta modatur, patria siquidem
... leves efficit et acutas
frigida tardos et ...
sola temperata est, que mo:
dos ... sua ... temporat.
Hinc est quod antiqui ...
sedem sapientum esse ...
Tunc aeris ... ...
tidissimos ... ad contemplationem
... felici ... ...
Itaque cum tale est tempus

aquas ... ...
... dulcissimi ... ...:
... Sic ... ...
dum ... ...
... talibus
rebus, ... tristes effi:
ciuntur. At ... ... ad ...
gaudere, ...
a deo infecta est et ...
... ... est copio:
sa deliciosa dum ... vi:
tina, que nos ... ...
... ... siquidem
... ...
... ... vel ...
... ...
... sub ... captivitate ...:
... et ... ...
et ... ...:
... avidi ad ... ..., et
antequam tibi fiat ... ...
pastu ... delicias suas, et
dum ... in ..., quod capiat
... ... ut ... ...
delinquat. Spectaculum est ...:
... ..., non ... in
civitate ... ...:
tim copiose vindemie ...
... ..., alma:
rum est ... ...
non eget aliquibus ... ame:
nitate, cui datum est de ...
... copiose, sic ... modo
non ... ..., civitate ...:
dis ... ... indicat po:
ssis urbana, et ... ...
... copiosa nostri laude de:
tata. ... dum ... ...:
... ..., dum
... labor ... ...
amenitate civitatis ... ...

et annonarum speciem [illegible] tuis
fatigantur possessores. Denique ne
cedat utile amenitas sua ad
vos, proinde fiet causa dispen-
dii, paraveredos et annonas
specierum secundum eventibus cen-
sibus in asse publico con-
stitutis imputari providentia
tibi indicet funditus amputantes.
Tantum tu iste dies semper
annonas speciei secundum vetera
constituta determinas, sine co-
pensis secundum tarditate metuens
leges cum administrationibus reme-
dio non onerari quae voluerunt.
Una deest curiositate metuta ci-
vitate nostri relevare indiciis
est quod tibi offerimus non re-
missum. Vive munitate, deo
iustitia secuti et securitatis gau-
dio sperantes alii ducat instructos
ergo [illegible] tuas appelle pos-
sessoribus.

Canonicario de indicti-
onis solutione

Tempus admonet quan-
tis rebus indesinenter
accomodamus dum
res esse aspectas
captata [illegible] opinione consiliat,
ut illationum festaliter circa ann-
ua festinitate deponimus, quando
respublica ordo tali consiste
tenentur instituto. Et multo vo-
tivum fiste tenetur, quod per cuctorum
utilitate [illegible] diligenda sunt
ista, unde respublica videtur esse
stabilissima, quae animi placamento
tenet officiis status firmissima:
rebus continue denique magis
est qualibet tempore constituta de-
vota, sed tunc acceptior redditur,
cum natura plus habet, serviat
et possessoribus stipendia sua gratia
persolvere debitum simile quod
non sit evitari, una semper
dicit mente affecti, ut fiat consti-
tutum quod sine compulsione constat
relatum. Atque ideo quod feliciter
dictum sit per indictionem primam
in diocesi tua possessore te
percipimus admonere, ut terminum
illationis signata assere tributorum
devotus compleat, denique ne
aliquibus se suis munitum con-
pulsione ingemiscat coactus
nec tum remissione rectate esse
se dicat esse solutum. Nullus
consuetudine iuste ponderationem credat
sit quam libera institutissima modo
utatur et respicere si poscat
pergas sit contendi. Despensatur
tibi fidei notitia per quantitas
cuiuslibet ad scrinia nostra solliciter
destinabis, ut totius erroris
destitute tenebrositate rationibus
privatae vitas elucescat. Quo
quo facilius possitis [illegible]
quod sunt instituta complere
illud atque illud per me mi-
litantes tibi officio tuo parere
suorum memores percipimus mi-
nime, qualiter quod iussum est
inseparabili sententia effectum:
Nunc quo ne te aut im-
probitas dominatio aut torpente
desidie culpa expiciat et quod
exercere neglexerit, tunc inse-
rat damna fortunis.

Johanni vicariatorio
Ravennatis

Unius civitatis species
et ita iunctorum
tempus in parte ab
ceteris gentibus
dispar quod vacat
in aciarum tunica plena et cum
diversis undique gemmis crustata vi-
deantur singulari, cuius nomine cum
qua gente confligat. Et ideo quia
omnis debet agnoscere quod futurus
hostis gloriam non sit audire
[illegible] ex tua missione pro-
fessos admonere curabis ut illic
noctem captatis ex loca conducta
muneris fontem ingenia sua
pandant. Illud quoque tibi [illegible]
introitu cum nephandi homines
[illegible] acerrimi illicitos [illegible]
portas permittere [illegible] nostri
vestio quod vidimus tegere
qui [illegible] non [illegible] intrare
Constituta [illegible] vias publicas
tenet ad morem collocutam [illegible]
Et cum diversas [illegible] meruit
labore tedio non gravatur animus
est autem [illegible] velle vestiri, et
qui vias [illegible] constat
perdit [illegible] in usum [illegible]
[illegible] ne dum
[illegible] labore [illegible] vite
dispendia patiatur. Esse enim [illegible]
[illegible] est [illegible] nunci-
um mitti vigilare civitate

Constantino viro spectabilissimo

Regiis apparatibus
sic negligentiae
affert [illegible], sic
[illegible]
[illegible] senatus [illegible]
est vite. [illegible]
[illegible] ne turpia [illegible], nec
[illegible] possit abscondi [illegible]

[illegible] et sine suspicione alicuius [illegible]
[illegible] destinatum vide [illegible] iudicia
diligentie [illegible] sine timore [illegible]
[illegible] facili [illegible] constitui
in [illegible] cum [illegible] nobilitate
[illegible] vias quod sit [illegible]
ut omnia [illegible] animo convenisse
[illegible] sustinendo [illegible]
[illegible] possit [illegible]
cum vias parte [illegible]
magna [illegible] et [illegible]
quod ad [illegible] placido [illegible]
[illegible] uter plurime
[illegible] operationum
[illegible] latissima [illegible]
[illegible] conmiscere [illegible]
[illegible] maximas [illegible]
[illegible] emendare para-
[illegible]
[illegible] memoriae
[illegible] copia sine
aliquo possessorum dispendio [illegible]
[illegible] sic omnia [illegible]
reddit [illegible]
[illegible] una [illegible]
[illegible] deformat, et [illegible]
[illegible], ubi [illegible]
et [illegible] commonere [illegible]
[illegible] regiis apparat
[illegible] tota [illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] pa-
[illegible] admoniti, [illegible]
singula [illegible]
[illegible] laeto [illegible]
[illegible] posu-
erant. [illegible] ergo quod [illegible]
[illegible] via [illegible], aut [illegible]
[illegible] gaudemus

cum tormenta principis iratus
attribuas. Age ergo ne mihi
imputetur, ut potestis que dicta
de nobis satisfacto que nemine
vobis offenderas. Absolvat mihi
pacem gratam vestris exitibus
Magna habe est gloria
et me fecit reddere et tuta
bona iudicia meruisse.

Maximo Vittario viris Rome

Dictum quidem regium
est ipsa potestate
cognoscere frequentia
commeatum firma-
re. necesse est ut res magna co-
potentia permittat semper indicia
venturum die caristie demonstrat
deportis, serena sententia famosius
vetus omnium imminentia bona
quando cum separatione dimostrans.
Sed difficile magis res geritur
que signorum promissionem iam ne
declaretur. Utinam et nos nostro
commoveamus ut pace invenimus. Li-
beximus fecit sollemniter veritate
quatenus consuetum portat intervenire
super summum concatenatum, et de suo
situ celeri nobis possit compo-
sitam. non moveatur vigore finibus
ut solebat, non maxima tertium
tanta moles tempestate celeritate
portu supra constat quod se mo-
vens antea non potest ambu-
lare commeatum gregis porrecto
non navigiis missa nobis unda
deportet, sic dedit domini subsidii
ut aliquid de nomine contineatur.
Tabulariorum fortiter in mutuam soli-
ditatem de pede necessaria ut
pauca undas dubitantium te-
rrena scilicet possit obtinere
tempestatis largior summa consuetudinis

Ponere tantellos tutum de extra
levia quia decentur aptes e suppe et da-
tur suffice cum sunt asperitas ex-
cessu. Vide quemadmodum propria
ad te pertinentia separabis, qui te
attendisse cognoscere, qualis
est enim in tanta frequentia non
potuisse turbari. Universitas a-
spargit qui regi aliquid necessarium
subvenerit quam dum leta optatur ab
omnibus, cunctas constat si per-
offensas. adde quod sic prelatus est
sub tanta potestate occursionum laudari
principe sic persuadere ut omnibus in-
telligat nil deesse ante ipsius
suis domini venire letum quam aliqua
trepidatione confusum. Comparata
bonum est, si quibus ad quem
dacque pertinet petentem sibi
gloriae pertinet augmentum. Et ut qua-
tum illud sedem vestre militare nobis
dimisisse cognosce, ut tibi effectu
quam tuo dedit immine Sinate
nobis omnia parata convincet
qui commisit non sit quod vero
studio constat ascribi.

Tomato et Petro viris clarissimis

Pertinere meum vi
fidelissimi sanctum
Agapitum urbis Ro-
me papam cum ad
Orientem principem legationis officia
mitteretur, iussione regia data pro-
quibusdam a nobis tot libras
auri facto, pittacio, sollemniter
accepisse, ut tunc quidem
donator insistit ad piaculum cre-
cuius urget decessum. Primum
quidem benigne persistit, quas in
nomine mutuas paginas dedit
Sed quanto gloriosius facit actio
illorum largiri, quid tunc

gratiarum actionem patimur offerri cum ita
sine damno necessitatis magis
pace dabat quod eius sacra non
habebat. Et revera uterque est
indemnem redditum, quod donis con-
stat completum. Venale ergo
videbatur antistite petentibus
respondere et cellam vel a dec-
imata sufficere distributor partis
sint quam donator summa nostre
quot rei applicari debet quam sacratibus
videtur compendi, quod agat non
agat apostolicum primum pensare talis
laudatio, quam designata singulis
constat. Ecce summa nostra
preceptorum commoniti et regia
missorum secum sacrorum vasa tua
oblatum tuarumque auctoritatibus
sancti petri apostoli sine aliqua
dilatione reconsignate ut luctuose
reddita, relegerint impetere vi-
deatur optata. Restituerunt membris
levitatis insignia toto orbe
narranda donentur quod sicut fuit
tam iuste largitate concessit
quod sacerdos regibus obligavit.
Emptam autem quod ... quod fecit in
historia nostra magis intentionem
... ita tu regi ac talium
... Rome de sacra pariatam
apostoli petri vasa sumus deffen-
tibus ... ut rei
... intertagationem co-
gnosce ... sportari di-
... manibus impetravit
ut cupiditas que de sacratore
ambitu admiserat sacrilegio devo-
tionem castissima ... corre-
ctum ... mitis sit re-
verenda sacrorum antique valuit
... tanta se urbe vastatam
dictavit. Rex autem ut religio-
sus proprio reddidit vasa, que

inter rigore propria videantur
effecta. Et ideo talibus fruit
frequens assistere desto, cum lecta co-
tidie posse credimus, tua devotio-
tum bonis actibus postulamus.

Barbe Ravennatis

Exibat officium scandalis
semper esse timendum quam
ius eius solli-
citudine custodiri. Alios
enim depopulare incendia alios in-
undat ... furta noviter ne-
gligentia ... quam diliges auctor
agnoscit sed fide probata ...
sussime reperatur quam a privata
amitti diligentior est in alienis
quam fuit esse in tua de quibus non
admonitus facis quod nos rogamus
implet et requisitus non potest
negare quod ius tuum interest se
fatetur amisisse. Armarium namque
sacrum ... est, et merito re-
fugium eum dicitur, ubi universorum
securitas invenitur. Ad paterna
tuis officia si incorrupta sit
vitas custodita ita sic diligens
genitor sit ... quod crescens successor
inveniat, sic arbiter alterius
nullum patitur propria utilitate
fraudari. Et ideo tante rei
te iugiter speramus esse custode
ut quod actenus integritate placuisti
nulla diebus varietate fastares.
De quo tu commiteri antiqua fides
et cottidiana diligencia dicimus
... custodes consules
de tua cura littigari, et tu per
iudicatis ... consortium vincula
dissolvis. Hoc honorabile testimonium
vacat cuiusque fides ... cum
de tuis addicta incorrupta pre-
serit ... ducentur ...

castigatas quominus impleri, contracti-
bus abeunte, et tamen peragas sit
promulgata fama suam suspecti
tibi non liceat aestimari. Ceno-
ta non quaerat venale proposita
tinea dominatoris quaedam obliga-
to malis redimi. Cum quae-
runt consume nos se cognomi-
nari impedire pascat te candor de-
tota virtutis tua facetas hoc
integritas ea potentibus te
alienum fecerat sunt, translator esto
non conditor antiquorum ge-
storum exemplar velud annula
ceris imprime, ut sic vilia
tessera non possunt se effugere
ita imago tua ab antetito
nequeat discrepare. Cum nos si
aliquis te inique subreptione
traduxerit, quemadmodum in alia
sua agnoscat cadi quod sit
patrimonium commissi. Impingit
te fraude sua et facile co-
nicit quae in una parte
decepit. Fama insuper de quo
nemo quaerit ut certa veracis
testimonium fateris possit dicere,
qui te incassum voluit devi-
are. Pravum est omne quod
felix cum aut laudatum gratis
aut accusata possit invenire
offensam.

Provincialibus Histriae

Expensae publicae
diversa temporum
varietate titubantes
hac ratione se
poterunt continere, si provinciarum
collatis expediti sollicitas missio-
... Tellus enim facilius quae accurata
ubi fuerit fructus uberior na-
si indicta quam fertilitas cumulata
denegaverit, et provincia labo-
ret effectibus opulentias non habeat.
Commeatuum vero attestatione didicimus
Histriam provinciam maturis co-
piis fructibus suis laude nobilitatam
divino munere gravidam, vini
olei vel tritici praesenti anno fe-
cunditate gratulari. Et ideo
incommoda speciei in tot solidos
date per tributaria functione
quam nobis de praesenti indi-
ctione reputentur. Relevet vo-
bis solemnes expensas re-
cipiens devotae provinciae, quod
tamen nobis in maiore summa
sunt tribuenda quam disponimus, tot
solidos arcae de cuncta ma-
transmiseritis, ut res necessarias
sine vestro dispendio ubertim
debeatis congregare. Frequenter
enim domini convivis vigentibus re-
de solent damna sentire
et praesenti tempore cum vobis
peregrinus emptor acceptus est.
Et rara est aut carpere
quae mercatores cognoscite non
adesse. Commeatu se melius e
parare domino quam longe lon-
ginquis, et debita fructibus
solvere, et emerat fastidia
sustinere. Quadringenta amare
iustitiae quae nobis suggere
potestis potestate. Prima in
pretio reddi nos debeamus ven-
dentibus pretiis non con-
namur. Est enim proxima
nobis regio supra sinum maris
Ionii constituta olivis re-
ferta, segetibus ornata, vitibus
copiosa, ubi quasi tribus
uberibus egregia ubertate lar-
gita omnis fructus optabilis

fecunditate confluxit. Hinc nam
secundo dicitur Ravenna campa-
nie vestre regia tellus venalia
voluptuosa nimis et delitiosa
distructe fertur in septentrione
protecta celi admirandi temperie
habens et quasdam non abunde
duxerim balneas suas ubi in-
dosum mare tectaculis granata-
tes ingrediens in faciem detractis
stagni equalitate depauit. Hec
cota et talismaria plena in-
trinsecus et pistum vetustate gelo-
ria. Accessimus ibi non unius
est innose concupiscunt pi-
stine neptunie, quibus et te-
state medusa passim ostrea
nescimus immissa. Sit nec
studium in universis ut dulce-
tas in capiendo piscium esse
delitiis historia longe late quod
caretia in margaritarum esse
species putas disposita ut certe
appareat quia fuerint illius
provincie maiores indicia quod tale
facere tempestas ornatam addere
atque ibi cattori ordo prebe-
re insularum, qui amabili
utilitate dispone et a pretio
vinditur navibus et ditat ma-
re vetustate cunctorum confecit
prelacione comitantes continuas
Item talis ornat imperium pri-
mates delicias mediocres in-
tellectum pascit cooperta et quod
veluti nascitur, pene totum in
urbe regia possidetur. Confert
nunc copias suas quas nunc ma-
devota provincia ampleque pa-
reat dum spectatur quod conspice
facies dum in dne preterim
hec ac alia missionibus meis
dubietas inspectum Laurentium

vere compertissimum et magnis
nostris nunc presto laboribus comi-
batum, cum primum auctoritate Regis
ut fidem breuius prout animos
inuictam expediat. Quod si ex-
pressi primos invictum esse constituit
nunc prudenter quam missa sunt vos
cum facilis devotum militem tuum
habere suscepisti, missionum pretia
vos urbe mandata scriptum missione
destinamus tam vestre concilius
primam venalem modum missa per
Lauronem suggessit. Caput enim
aliquid quod non potest iuste insi-
copia rei evidenter potest manda-
dari. Intelligis quippe quod
arbiter qui sibi mittit causam
et mali sibi querit consilium
quod est indeliberata dictum.

Laurentio de ...

Liberata mente prepara-
tos vobis debes prout
actionibus adhibere
ut facile possit
impleri, que facilitate tempore
videatur inveniri. Tu in habundantia
rerum felix fac ut expedire
personam, clarete opus et militibus
tuo fine necessitas imprimas. Ac
non expergentia tua frequentibus
nobis quod tali devotorum carissimum
ad constantiam pro ... inferiori
exemplum, ut in tot solidos ni-
mis olei vel tritici species de
centenis solidos dedit contrahere. In
aliis vero tot solide quos a
tuo antiquo accepisti tam a ne-
gotiatoribus quam a possessoribus
emere merueris, ficte a mi-
nistris instruxit porrecta
notitia. Quapropter erige nunc
animos ad vacandum quod tante

et clerus ocultis industria
parte plantasti admonet te
supra quaesitore, primo consortium
prima nimis quae est emendata
relinquere, quae Laurentio relatore
constat extrasse Tribunalis aut
suppeditatque specie, votis se optata
exponit nobis ut de te
iterum relatione promissa ut
certo modo constitui debeas
quod ut provincialis laedat nec
publicatis possit gravare compendiis.

Tribunis maritimorum

Data pridem iussione
censuimus ut Histria
vini et olei species
quarum praesenti anno
copia indulta provenit ad Ra-
vennatem feliciter dirigeret mansionem
Sed vos qui numerosa navigia
in eius confinio possidetis pari
devotionis gratia providete, ut quod
illa est parata tradere vos
studeatis sub celeritate portare
Similis est quippe utrisque gratia
perfectionis, quando unum ex eis di-
sociatum implere non permittit effectum
Estote ergo promptissimi ad vi-
cina qui saepe spatia transmi-
ttitis infinita, per hospitia quo-
dammodo vestra discurritis qui per
patriam navigatis. Accedit etiam
commodis vestris quod vobis ad
iter aperitur perpetua securitate
tranquillum. Nam cum ventis sae-
vientibus mare fuerit clausum
via vobis panditur per amoeni-
ssima fluviorum. Carinae vestrae
flatus asperos non pavescunt
terram cum summa felicitate con-
tingunt, et perire nesciunt, quae
frequenter impingunt. Putantur
eminus quasi per prata ferri

cum eorum alveum contingit non vi-
deri. Tractae funibus am-
bulant, quae stare rudentibus
consueverunt, et condicione mu-
tata pedibus iuvant homines
naves suas vectrices sine la-
bore trahunt, et pro pavore
velorum utuntur passu prosperiore
nautarum. Iuvat referre
quemadmodum habitationes vestras sitas e-
sse prospeximus. Venetiae praedica-
biles quondam plenae nobilibus
ab austro Ravennam Padumque
contingunt ab oriente io-
cunditate Ionii litoris perfruuntur
ubi alternus aestus egrediens modo
claudit modo aperit faciem re-
ciproca inundatione camporum. Hic
vobis aquatilium avium more
domus est. Nam qui nunc terre-
stris modo cernitur insularis,
ut illic magis aestimes esse
Cycladas ubi subito locorum
facies respicis immutatas. Earum
quippe similitudine per aequora
longe patentia domicilia vi-
dentur sparsa, quae natura non
protulit sed hominum cura
fundavit. Viminibus enim flexi-
bilibus illigatis terrena
illic soliditas aggregatur. Et
marino fluctui tam fragilis
munitio non dubitatur opponi
scilicet quando vadosum litus moles
nequit eicere undarum et
sine viribus fertur quod altitudinis
auxilio non iuvatur. Habitatoribus
igitur una copia est, ut
solis piscibus expleantur. Paup-
ertas ibi cum divitibus sub
aequalitate convivit. Unus cibus
omnes reficit, habitatio similis
universa concludit, nesciunt de
penatibus invidere, et sub hac
mensura degentes evadunt

vicem cum mundi constat esse ob-
noxium. Cur si salubris aut ex-
tendis tota eloquentia est quod arato
ex fructibus fecundiores valuit
inde denique omnia fructu ema-
stit, quando in ipsis et quae
parit possidet. Manca illa
quodammodo fructu virtualis arti
huic fructu omnis adiectus est
ut auram aliquis minus quaere.
Nemo est qui fruges non despiciet
invernas, aperto tum ipsi debere
omnia terris qui sit esse gloriosi
proinde natura quos mox aliena
bona parcitatis libertate delega-
ti rerum efficitis ut tum vos
vir excelsissimus laudatis
et ad providendas quas ducti
est terminis tentaverit specitate
terrae. Qualiter expensis
necessariis nostra diffitentur facile
et ex qualitate aeris tempore
dum nobis dicere potestis timeri-
ris.

responsio
Ambrosius v senatus:

Licet inquit sollicitati sunt
p qui mutatos rerum
ordines insultant.
Quia saepe accedunt
aliqua quae consuetudini nostrae con-
traria adversa non eam sine ca-
verit ut quando inde fortuite
casibus implicata praedignis et
potentibus. Sed quomodo verum
videmus ad terminum diminutio
stat esse constellum consuetudinem
tamen in admiratione tum sua
rebus constituta mutaverint.
Si aliter in mundi accedat quod cor-
pus involuerat. Omnis aut
de terris non magis cum opacite
timebat, si ipsa vice consue-
tudinum a sideribus aliquando re-
verunt, vidua obstetrix. Nam
sic terra fecunditas est sinus

vectibus terra notatur cum ita. Sic
magis cum opaciter contemplatur tum
mutari terra sentiunt. Quale
ergo est stellarum formatam co-
spicere et cum solita luna non
videtur, luna nocte deserit incipit:
vel orbe suo plena et tali
splendore vacuata. Et ecce omnia
adhuc tenti et venenum sole
nimium media die umbras
tota non terre et fugare
illud sanctissimi tale visus ad
extremi temporis metum perve-
nisse quasi non eclipsi momenta-
neo defectu sed toto paene anni
anni mensibus tempestatis exem-
plum. Qualis ergo timor est
diversis sentiunt quae vel in summa
solis splendore velocitate terrae tra-
hunt? Nunquam itaque sine precibus hi-
eme, sine tempore, sine
ardoribus aestate. Unde ras sperare
posse vernae tempestas, quando
messis cum fructus decoquere
poterat serenis flatibus vehe-
menter exigebat. Quod enim fertilitate
produceret si terra estimis
messibus non calesceret. Quod quae
appellat si imber pluvia non
consumat. Duo erat elementa sibique
contraria adversa, vinctaque per eundem
et ipsa fertilitate mutaverint se
terra non mutanda. Et quod ni-
mis imbribus proceret effectus ex
diversitate sola non potest obtineri
atque ideo de ventis feminis foe-
cundiae tua futura vincit inopia
quae tali sunt anni sunt felix
ubertas ut veteres messibus
praemissa sufficiant, reponantur om-
nes quos ad victum erunt facile re-
novat necessaria copia et si pri-
mas apposita explicavit sed in-
de pure causa magis hesitation

discrepantia ad considerationem Lucre-
natum vertit. Sed sic ratione etiam
et prospecti vestigio videatur ambi-
guum. Sic enim constat divina
ordinatione dispositum sic esse prout
eorum in domiciliis suis muta-
tis administrationibus conveniunt
ut semper sollicitum hiemis sicca
redderet et frigida hinc aeris
minimis nimio rigore densata
ardor solis in necessaria caliditate
productusque est, sed in assumpta cra-
ssitudine praedurans et caloresque
eius aspectum et assertum generale
fragilitas sentit. Media enim quae
sunt mundi dantur solitudinibus et pro
ipsa tamen videre possimus quantum
nobis sui tota tenera teneritate
continuit. Est enim magnum expa-
mentum celum terra quam elementi
maior iniquissimo pervagatur
dum contingit esse purus et
solis aestate respersum more
videtur pallidum aspectu. Si non
sunt aliqua per imaginationem con-
gregata tunc rerum sunt quaedam
corrigio ne solaris aeris ne
calores pervenire facit astrorum
Ideo enim aliis saeculis aere
mobile, per tempore frequenter efficit
hiems est ex durius radii
siderum, in perfecto calore frustrati
sunt. Ideo novum fructus messor
expavit, ideo accessu temporis
poma duruerunt et vindemia
senectus acerba est. Sed sic ge-
neralis providentiae tradita putatur
ergo quod debemus tamen primus
inopia prodigia timere quae
Tellus tamen sine dubio terreris
fructibus adversarius esse co-
gnoscimus ubi alimonia consuma-
ta materni lege Offica non

videmus per inde agat sollicitu-
do mea, ne nos sterilitas
vnique anni turbare videatur.
Quam sic ab illo primo admi-
nistratore dignitatis meae provisum
est, ut praecedens copia ste-
rilitate valeamus mitigare pe-
nuriam. Expositio ...

Paulo viro strenuo Senator

R
Regalis utilitas
probata tempe-
diosa pietate
superatur cum id
magis assumitur cum bonorum
intercessionem remiserit. Decla-
ratque vir venerabilis ...

Magnarum parte indigentia relevata
credatis venalitate temperandam ut
tum sint remedium gratuitum pro:
positi consulite merito gloriosum
Providentes enim grani vobis possit
subiti venditione, si quod medietate
est dari a nobis videatur aptius:

vbea(?)
Datio v. Epo Mediolanensi

Communis quidem bonum inde
nisi et per viros
sanctissimos velimus
efficere. Contingit enim

consilium voluntatis recta iustos
ut quique sine fraude gerimus
et ne donatis ... applicatur.
Dat enim ut munificentia princi:
palis sacerdotalis pietas exsequatur
nam tibi est studium bonum de
proprio facere laudatur per alia
ne tempore non sit. Et ideo
sanctitate vestram petimus quod propositi
est diminuus iussimus mandate
ut de horreis Ticinensibus et
Dertonensibus panice(?) partem sit
a principe iussum est tertia
parte consumenti populo ad viginti
quinque modios precium distrahi
sub vestra ordinatione faciatis
nam quibus venalitate ad alios
procurat cum sic de proprio vi:
deri posse sufficere accipiat
minus tamen indigentiam princi:
palem exercitibus visu(?) et nobis(?) di:
mitibus subtrahe mixi confirmavit
potius quam mittit in plenum, nam
id parum ... quod vasti
vatibus congregati. Magnas
sanctitatis vestrae ministrare officia
non potest ... quod tam
vestrae dignum est ubi pietatis
... alienam de:
fidia(?) placet ... nec est bona
parvulam ... Tantam quam

re de muniate procurandam relevatis
illam minimus desideramus quod sanctitate
vestrae ordinationibus obstruitur quando
et sic faciat quod tanto vobis
obedire totiendum(?) ... vero
quam ... quantitate pa:
mici potuit congregari, vestra
nostra ... declarate ut
apt[ ] ... quam ... ad
supra mediatam(?) partem sperandam
futuris ... ampliante
temporibus, mox vestre redimite
cum ordinatione per ... absolutam
ut in novam fatio splendida
per ... ?

Edictum

Quis nesciat provide:
ntiam divinam ideo
aliqua velle sub:
ducere ut humanum
possit animum comprobare? nam
si nullus penitus indigere con:
tingeret locum grande largitas
non haberet. Data est provinciis
in regno mi laude penuria, sce:
lerati sunt agri ut virtutes
domini possit agnosci. Munus
est acceptissimum domino ubi pre:
sura incommodum. Gaudete pro:
vinciales malis quibus vestris paucis
referre studio ... gratias ani:
mum principe, ut nullus cedat
adversus ... principatus ...
quod venturum minus compugnat
incommodum. Nam tum sic feritas
gentilis Romanorum ... animasset
... et Liguria mea sic vos
... est ... mediocres
... quatenus ...
quod bellum de vi ... sui:
tium subito tamen ...
... impii expugnate ...

hostes sua confusione texerunt,
quem illud cognomine nominatae
gentes ceteraeque, quae sub militie
nomine probaverat singulares
provocatos se optavit de suis
finibus non exire. Burgundi-
one principe meo pugnaret
adversus eos ... victoriam elevatos
evasit, si infelicitate eius perpe-
tas inventum ... mox ut
Gothi ad bellum studia ge-
minas se fortiter contulerunt
Ista ... certatorum ... quod
rebellium magis, quasi hinc
undas ... limites ... to-
tiusque armatos ... agere
videris ut in ... tempe-
stas ... , quas vastare
presumpsit ... adversariis
... ornata provincia
... funera quem ini-
micorum ... constat effectum
nunc ... tulit ... cum
negato fructu ... messis
provenit ... nunc et fi-
... tua minus potuerunt
accipi triumphos in te nullos
feliciter abstulisti. Ex tribus ad
Alemoniam ... fugata sunt:
... quae ... conatus suis
se ... ut ... ad-
vectam ... et ...
... sunt ... certatorum
... Romane et male
... vindicare ...
et ... non animo ...
interitus ... quod vere
dominare quia in aliis locis
hostium ... cecidit si ... hu-
mani animi ad vera felicia
... illud nobis ... dete-
... quod ad vos specialiter

pertinere sentit. Redeam ergo
ad priorem principium, quando quis
defendit a belli clade. Nec mi-
nus patrie pati penuriam sustinere
nam qui pertulisset hoste fervente
et fame inflicta exire ...
clamare toto orbe ...
rum indigentiam sua gloriosi
principe ... ...
ne ... sunt horrea re-
ferta, quae si claude volu-
isset ... nimium ... por-
tas inimica sed ut ...
apparuit semotis adversariis mox
... ... principis
nec bella magis ... ...
Ego tamen dicta quod sentiam
... quod ... fortibus fe-
liciter ... pugnas, sed ...
... esse constatur:
... Romanorum ...
et ... ... potuisset
simplicitatem vita sufficere ...
et dimidiam ... protulit
... ... functionem ne-
... in ... ... que
tot felicia ... Ioseph
... fame ... ...
... quando ... deduxisse ...
... sed ... ...
ut sic ... audivas
se ... vendere alimonia
... Romane ... sunt ...
... ... acerba
... ... vide-
... ubi non minus
... ... potuit
captivus ... ...
... ... constitutum ut et
... ... et ...
... ... pate
tanti ... ...

quito hispaniq castitate palma fru:
mictu vede et ipsum indige-
ncia tenta lapar. Gratie co:
ptat ista venalitas tua et
vix emitis (?) cessit, et quod
vos delectet imposuit vendidit
itaque caritas pretia (?) vite:
nos quinos modios annui po:
ssessor invenire non possit ad
denos, ordine rerum secundum mutat
quantitas nos iubent vile
dispice tuo quilibet (?) paratus
sit tanq compar. Sed nos
paratos cunctos affectu dampnosos
negociacio convenit. Motus est
vendens magis quod, ut quesitum
comparare valeat invenisse. Illud
affectu regie dignum tractare co:
mercia hic covet (?) mandatur
tale pietate. At tua magis
augustat animus (?) quam emptor.
plurima precio offerre licet
reddere (?) ... in voce fit
commodum affectus ... et pro
vestri (?) cunctis sufficere credidit
unde (?) ... postulata geminat
vestimenti nobis ut aliquid
spectare per dona tua se adest
ad confusionem principis estimatur
quantitas. Nos audita de quo (?)
tum ipse visa ... se feliciter
illa calamitas quam nobis miseri:
cordie tempus tenentem, ut per di:
spositum videre non potest. Gaude
ergo assumpto iam tandem ...
in usu tuo sicut venerunt
non tollatos (?) quod egyptios magis
affecte vicisti. Evade tua ne:
cessitate et castitate omnia non
amittere ymmo illo ipse ... sanguinis (?)
et ab hoste reditus (?) cunctis et
dispendiis (?) ... cognoscere (?) ...

castitatis adhuc legis te egent fi:
delis ornat (?) ... adiunxit tamen
est quo felicius super legi-
tur Joseph fratribus suis tantum
suis ablata precia reddidisse quod
miser si non compellere co:
gimur (?) suis quamvis visus
est contulisse hic autem cuncte
largire vendidit frumentum debitum
pretium recepit et plus iste quam
... tributariis quam ille solo
visus est restituisse. Ceterum (?) magis
convenit dicere. Effusa sunt bona
sua dispensatione ... cuncta (?) non
regalis quam ... mea secula
sed ... ne dominus ...:
... regalium cupiditas ...
precepta mea ad eos cunctos
mercede manasse cognoscite ut
secundum tenorem missionis ad vos
pervenit ministeria principalis

[illegible] reuerendissimi [illegible] [illegible] [illegible] reuerendissime paternitati per presentes presentamus munus collacionis institucionis et
[illegible] curam animarum et administracionem spiritualium et temporalium eidem committentes veluti ad officium vestre reuerendissime paternitatis dinoscitur pertinere

a reverendissimi primati confirmare [illegible] reverendissime primati per prelatos prelaturas munus dedicationis institucionis et
vi . Curam anime et administracionem spiritualium et temporalium eidem committentes veluti ad officium dicte reverendissime primati dinoscitur pertinere

... primati ꝑ ... munus ... institucionis et

vi . Curam anime et administracionem spiritualium et temporalium eidem committentes veluti ad officium dicti reuerendissimi primatis dinoscitur pertine[re]

t ractatus iste qui dr
rudimentu doctne vt
erudimetu quatuor
hz ptes de doctna ex-
equentes Prima est
de causa finali doctne Secunda
de efficieti Tercia de formali et
modo discendi Quarta d mali d
causa finali sic procedit pmo po
epta i qua ou ca suscepti opis et
quadruplex dta laborancu Deind
sequitur tractatus vbi po on q pp
sapienciaz obtinedaz creata est
ronalis anima pncipalit 2o q
pp fine multiplicez acquit sapia
Tercio q p sapiaz inveit deus iiua
in creatura Quarto q sapie finis
vltius est vita etna Circa primu
sz q pp sapiaz obtinendaz creata
est ronalis aia ostendunt qtuor
sz q omis homines na scie appe-
tut q phi in hc erravit q sine
sapia increata nlli ad sapiaz p-
tinge potuit q sine vtutibus
sapiaz adipisci no put Q q oes
homines na scie appetut onditur
quadruplicit sz ex ne gditone
ex culpe corrupcione ex gre
reformatoe et phoz excitatoe
Q phi erravit pmo agit de
ostensione erroris 2o d causa
erroris 3o de specificatone er-
roris epicuri Quarto specifica-
cio erroris phoz in quatuor scis
Onsio erroris in phis pz ex q or
q sut imposito nois continua-
co ctamis defectu ctitudinis
effectu turpitudinis Causa erro-
ris i phis pz ex q or qe sut dacio
ex pte voluntatis indiscussio ex
pte ronis fictio ex pte ymagi-
nacoms appetitu applausus favo-
ris et ambicois De specificacoe
erroris epicuri sic pcedit Notat
eius porcio posicoms ro cont
posicones disputaco contra ip
invectio Specificatio erroris

phoz in quatuor scis sic pcedit
Primo ondit error in phis Et
ondit q aristoteles erravit ctra dm
ctra angeluz ctra celuz ctra mu
deinde ondit error eoz i mathe-
maticis Deinde error eoz i me-
thaphisicis deinde error eoz
in ethicis Cont ondit q sine
sapia increata nlli ad sapiaz
ptinge put Ad qd videndum
considerada e phoz supbia i
supbie medicina medicine ef
ficacia et quorudaz ipoz sina
Q aut sine vtutibus adipisci sa-
pienciaz no put vbi qtuor
ondu sz q vtu et religio a sapia
no sepant Dicit etiaz sapiencia
increata fons vnus vtiusz Dicitur
q altius ab alto divudit vel qi
sine capite vel quai sine me-
bris vivit Q sim gentales r
duplex ad hc via statuit Deind
ondit q pp fine multiplicem
mediatiz acquitur sapiencia Et
pmo in gnali d multiplici fine
addiscenciu 2o in spali vbi po
agit de fine illoz q volut scie
vt sciant 2o de fine illoz qui
volut scire vt dicent 3o d fine
illoz qui volut scie vt edificet
4o de fine illoz qui volut scie
vt edificet et de fine eoz qui
volut scire vt sciant Agitur
primo de eis q volut addisce
vt sciant multa 2o de eis qui
volut addisce vt sciant subtilia
3o q omis scia ad theologiaz
e referenda Dein agit de fine
illoz qui volut scie vt sciant
vbi pmo arguit q eximoi st
Dein fit invectio cont illos q
iactant se d scia 3o q no e iac-
tandu de scia 4o q sine influ-
encia lucis increate nec intelligitur
intrare Quito q i pna eit scia

perfecta de fine ergo illorum qui volunt scire vt sciantur arguunt illi qui volunt aliorum dicta aliorum contumaciter arrogare et illi qui videantur scioli sua volunt nimis inverecunde diffundere et illi qui volunt aliorum benedicta truncare et illi qui volunt nimis verbis ornatis intendere aliis maxime et 10 capitulo quod non est iactandum de sciencia ondit illud quod minimum est illud quod scitur in vita ista sumptis racionibus ex parte subiecti loci temporis obiecti et medii Et in illo capitulo vbi ostendit quod sine influencia lucis increate non potest intellectus intelligere ostendunt tres raciones ex parte intelligentis hoc est anime secundum se et virium apprehensiuarum interiorum in quibus omnibus invenitur anima deficere ad scienciam de se Similiter ex parte racionis tres quia omnem racionem sine cognicionem veram esse rectam et eternam intelligibilem veram rectam et eternam esse Tres ex parte intelligibilis et similiter quantum ad eternam virtutem et operacionem Que autem perfecta sciencia erit in patria ondit quod ibi sciemus vniuersaliter quantum ad subiectum certitudinaliter quantum ad principium effectiui ineffabiliter quantum ad finem et terminum ad modum vtiliter et delectabiliter quantum ad finem et terminum Erit ergo illa sciencia vtilis quia cognoscent singuli singulos et eorum cognaciones animarum affectiones creaturarum condiciones Erit etiam illa sciencia certitudinalis quia ibi erit infallibilitas ex parte rei medii puritas ex parte organi perfectionis et parte obiecti Erit etiam ineffabilis sciencia quia ibi erit sine temporis mutacione sine similitudinibus interpositione sine doctoris enunciacione
exterioris Erit etiam vtilis et delectabilis quia erit in deum intentus et indefessus aspectus terminabitur intellectus quietabitur affectus Deinde agitur de fine illorum qui volunt scire vt ditentur et ad preferendum sapienciam diuiciis tanguntur argumenta poetarum exempla philosophorum documenta scriptorum impedimenta bonorum temporalium Et tercia

illud vltimum ostendit quod bona temporalia occupant hominem in peccatis sacris irritant animam in flagiciis et assimilant hominem vilibus bestiis obligant hominem et exultare faciunt vanis gaudiis Deinde sequitur de fine illorum qui volunt scire vt edificent et ibi continentur tria capitula primum est de fine illorum qui volunt scire vt edificent 2m quod prelati maxime debent finem edificacionis et predicacionis attendere 3m quod quatuor modis enervatur finis edificacionis Et circa primum ondit quod zelus spiritualis est vere sciencie finis et hunc finem xpistus in seipso docuit 2o quod viris apostolicis hunc finem dereliquit Tercio quod sine isto fine exinanitur opus et famescit in Quarto quod ipso habito multiplicatur virtus et crescit Circa secundum capitulum quod prelati debent finem predicacionis attendere ondit primo quod hic finis necessarius est prelatis 2o quod saluare animas tantum suas non sufficit eis 3o quod hunc finem diabolus deprauauit 4o quod sic propter precepta Circa tercium capitulum quod quatuor modis enervatur finis edificacionis Primo propter ciuaciones animarum quas prelati male committunt 2o propter exemplaciones in ecclesiarum que periculose fiunt 3o propter iura ciuilia quibus ecclesiam regunt Quarto propter bella hostilia et vsum gladii materialem ad quem ipsi descendunt Deinde sequitur de fine illorum qui volunt scire vt edificentur quod fit in nobis quatuor modis si que legimus in scripturis ad vtilitatem nostram vertamus si quod videmus in creaturis in nobis spiritualiter intelligamus si nos vel ipsos interius cognoscamus Si ex cognicione nostri in dei noticiam ascendamus Deinde sequitur capitulum quod per sapienciam invenitur deus in creatura in via et continet 1a pars quatuor capitula Primum est quod finis cognicionis humane est in creaturis deum invenire 2m est quod in creatura deus primo ab intellectu adducitur et in eo quodammodo certa cognoscuntur 3m est ex incidenti declaracio

sc. eodem dicti quo videtur lumine in
quo anime vident, cum tamen lux que
est medium videndi non videatur. Quartum
est quod finis ultimus ad quem ordinatur
scientia et omnia alia est vita eterna. Quantum
ad primum s. quod finis cognicionis humane
est in creatura dominum invenire ostendit per
comparata p[ro]p[ri]is et eorum vestigia in cre-
aturis. Quantum ad tertium capitulum quod deus pro-
ab initio adiutus ostenditur multis
ex[emplis] sc. in methaphisicis mathema-
ticis et logicis. Et Augustinus in libro
de activa de ... Quantum ad ulti-
mum capitulum sc. quod finis ultimus ad quem
ordinatur scientia etc. ostenditur primo hoc quod
finis vita eterna dicitur. Secundo quod pro ipso
obtinendo multiplicitur laboratur. 3º quod hunc
finem vero perfecte p[er] cordis oculos
contemplatur. 4º quod hunc finis in tranq-
uillitate cordis aliqualiter prelibatur et sic
finitur prima pars huius tractatus que
est de causa finali doctrine. Se-
cunda pars principalis huius
tractatus est de causa
efficiente et pertinet ad
condiciones doctoris. Ubi primo
post prohemium deinde exequitur pro-
positum principale quod continetur in sex partibus.
Prima pars agit de doctrina dei. 2a de
doctrina angeli boni. 3a de doctrina
angeli mali. 4a de doctrina hominis
pertinente ad lectores. Quinta de doctrina
hominis pertinente ad pastores. Sex-
ta de doctrina hominis pertinente ad
predicatores secundum documentum theo-
rice. Septima de doctrina hominis
pertinente ad predicatores secundum experi-
mentum practice. Prima pars que
est doctrina dei quatuor continet capitula
quorum primum est quod deus docet
angelos simplicissima visione
certissima cognicione immedia-
tissima revelacione. Secundum qualiter
deus docet beatos in patria ut intelli-
gant que de deo crediderunt que
proximis contingunt contigerunt que
periculla evaserunt. 3m quod deus do-
cet homines in via ubi consideratur
artificium doctoris doctrine benefi-
cium docendi exercitium doctoris

artificium quia docet faciliter utiliter
universaliter, deinde doctrine beneficium
quia docet temperantiam peccatores iusticiam
penitentes sapientiam proficientes pa-
cienciam proficientes vel consiste-
tes sapienciam contemplantes. Et
econtrario nos docemus carnem nostram
non temperantiam sed impuritatem, animam
non iusticiam sed cupiditatem, proximum
non sapientiam sed paciencia sed pu-
sillanimitatem, intellectum non sapientiam sed
curiositatem. Docendi exercitium est
in lectione meditacione oratione contempla-
tione de quibus specialius agetur
in tractatu de causa formali. 4m
capitulum est de quatuor gradibus illumina-
cionum pertinencium ad animas que docentur
in via que est mentis abstracte
abstracte in unum collecte collecte
in deum affecte affecte quietate. Post
doctrinam dei sequitur doctrina boni
angeli continens quatuor capitula. Primum
qualiter bonus angelus docet alium an-
gelum in quo consideratur doctrine
origo ordo modus et finis. 2m
est quod angelus docet homines per
revelacionem interiorem in quo con-
sideratur revelacionis misterium tempus
subiectum et modus. 3m est de subiecto
modo angelice revelacionis et subiecto
multiplici et modo multiplici. 4m
capitulum est quod anima debet se ad hanc
revelacionem disponere ingrediendo
ad ad se progrediendo supra se
admirando infra se repleundo
ex se. Tercia pars de doctrina ma-
li angeli continet sex capitula.
Primum est quod angelus malus
docet angelum malum sive de-
monem. Ubi presciendum est quod
demones in hoc aere caligino-
so manent quod in ipso inquietu-
dinem magnam exercent quod inter se suo
modo disciplinam tenent quod
superioribus subiectionem exhi-
bent. 2m est quod angelus malus

docet homiez ubi agit' de doctoib
impietate que cosistit in quatuor
in hoc q discipulum puerulum et
parvulum eligit electum erudit eru-
diens affligit afflictum i fine de-
ludit 2m de vanitate doctrine v
agit' d' sapia quaz pdiderunt et no
hnt et de ea qua hnt Perdiderunt
eni pulcritatez sapie retinuerunt
subtilitatez neglu intelligencie
acqsierunt diuturnitatez experiencie
conuicerunt itnitatez itnnitatem
nre costie 3m capm est d' doctrine
qlitate docet eni vl' ea que sunt
curiosa vt qui pdicunt futa cotingere
vel ea que sut pniciosa vl' quido
suggerunt vicia vel ea que sunt
supsticiosa vel sut malefica vl' ea
que sut psumptuosa vt qui faciunt
et eludunt cta mirabilia 4m est
d' docendi falsitate falitas eni re-
ipaz doctrine resultat in fallacia
vtiusque pstiue ymaginatiue intelle-
ctiue et affectiue Sextum e de fal-
sitatis p exa psibilia specificatoe
cta q°r vires potas pstitua Qrta
ps hui 2i tractt e de doctrina hois
ptinente ad lectores et continet quinque
capa Primum est q in xpo doctore
radicat' omnis pfcta doctrina Quid
eni in se xc homo gdicones boi
magistri ignorantes erudit hoiez
vt erudiat' ad hoiez sibi gparez
mittit vt honore' coditoinb hu-
mane dignitas vt reforme' fo-
ueatur int' hoies mutua cari-
tas vt sit ierarchie celestis et
subcelestis gformitas vt magr
sit apta' veritas 2m capm est q
ad doctorez homiez ptinet bona
vita vt sit spus sine supbia sine
invidia sine auaricia Sine sebu
cum humilitate sine invidia cum
caritate sine auaricia in comuni-
cabilitate Sit z aia doctoris i
ps aialis sine iracundia sine la-
scivia sine negligncia Sit etiaz ex
pte carnis puritas sine gule
immundicia sine luxuria sine ifamia

Tercium est q ad homiez doctorez ptinet
cta scia no supsticiosa no curiosa
no erronea no inflatiua sz vera
scia quaz indicant immunitas vicij z
subtilitas ingenij diuturnitas in-
genij studij sedulitas exercicij que
scia talis est in suo potissimo statu
qn vtit' cta dei gl'az cta peccati
ppatrati noticiaz cta sui iudicia
circa mortis puiciaz 3m e q ad
homiez doctorez ptinet debita
doctrina quaz q°r astruunt astruunt
et q°r destruunt Astruunt qui ex
pte docentis pietas ex pte d
doctrine utitas ex pte modi oppor-
tunitas ex pte finis vtilitas
destruunt autez eaz oppoitu novitas
sciaz falsitas smonu supflui-
tas verbor vrbanitas Quintum
q ad homiez doctorez ptinet pru-
ta facundia cta quaz q°r considerant'
eloquencie instrumenta que sut in-
uencio dispoicio elocucio pnunccia-
cio q°r exercitamenta qn eloqncia
exercet' ad ncitatez ad vtilitatem
ad vtitatez ad huanitatez ad
dignitatez q°r documenta l vt
eq eloquencia hcat maturitatez
suauitatez mediocritatez capa
citatez q°r nocumenta vt quido
smo doctoris est nimis mordiatus
nimis ornatus nimis concitatus
Qrta ps huius scdi tractatus
agit de doctrina hoinis ptinente
ad pastores gtinens q°r pncipalia
pastoris institucoz succesionem
eoz condicionez officij exercicioz
Institucio pastoris manifestatur
in hoc q mundus no tpe sine doct-
na fuit q in nouo testamento ypa
clarvit q ypa declarata doct-
na profecit q auctas a xpo i
petr descendit 2a ps est de pa-
storis succesione continens duo
cala In pmo agit' de pastoris suc-
pastor succedencium sapientia
in 20 specialit' d' pauli scemnncia

Quantum ad primum capitulum de successione
pastorum admiramur divine sapientie
pulcritudinem doctrine succedentis
ordinem fluentorum eam administran-
cium plenitudinem pauli inter eos spe-
cialem sollicitudinem Capitulum 2m de
pauli apostoli preeminencia consistit
in quo ubi ostenditur eius dignitas ex alto-
rum operatione potestas ex eius actione
veritas ex primi erudicione cari-
tas ex christi dilectione Circa digni-
tatem laudat eum per preeminentiam
ad abel ad noe ad abraham ad
ysaac ad iacob ad ioseph ad iob
ad moysen ad david ad heliam ad
Johannem baptistam ad angelos potestatem
autem pauli ostendit super corpus actio-
nes super spiritum possessiones super
homines super demones veritatem
autem pauli probat signis verbis scrip-
tis exemplis Caritatem autem pau-
li probat quia propter christum temporalia cuncta
despexit Nichil quod esset ad proximi
salutem pertinens ipse neglexit plus
honorem christi quam sua salute dilexit
et seipsum exinaniens totus divino
succensus amore se in christum evexit
Tercia pars est de pastoribus quorum dividitur
et primo de summis pontificibus 2o
de pastoribus regularibus 3o de
pastoribus secularibus et continet de
omnibus De summis pontificibus
sunt tria capitula primum manifestat
eorum dignitatem 2m per oppositum
incidentem obligationem 3m determinat
regimen ecclesie secundum pontificum mo-
rum antiquitatem Quantum ad primum
capitulum veneratur in eis eorum digni-
tatem singularem potestatem ubi in ve-
ritatem fundamentalem sanctitatem
exemplarem potestas universalis
tanta est quod nulla tanta potestas ei com-
patitur Nulla est in ecclesia militan-
tante que eius imperium non sequatur
Nulla est que non per eius regula dirigatur
quod patet considerando potestatis emana-
cionem collationem et executionem
2m capitulum manifestat incidentem
obligationem quia dignitas singula-
ris contaminatur per contencionem in-

dicia potestas universalis offuscatur
per exemptionem privilegiorum veri-
tatis fundamentalis arctatur per
predicationum vicia Sanctitatis
exemplaris lingwas dethentium
patitur per hoc plurimorum clamorem infra
tales enim esse oportet ut divinum sapiant
ex caritate seipsos custodiant
in castitate negotia expediant
in pietate populum audiant in veritate
Sed quidam eorum nec divinum sapiunt per
devocionem nec se custodiunt propter
corruptionem nec negotia expe-
diunt propter dilationem nec populum eru-
diunt propter ignorantie confusionem 3m
capitulum declarat doctrinam et regimine
ecclesie secundum pontificum romanorum antiquitatem
et primo exponit auctorem cantici
canticorum 2m ponit cathalogum summorum
pontificum cum exceptis quibusdam
desceptis eorum et continet octo capitula
secundum successionem eorum Primum a petro
usque ad anacletum 2m ab anacleto
ad thesieforum 3m a thesieforo
usque ad calixtum 4m a calixto usque
ad sixtum 2m 5m a sixto usque ad
silvestrum 6m a silvestro usque ad
damasum 7m a damaso usque ad
leonem 8m a leone usque ad Jo-
hannem 2m Deinde sequitur alia pars
de pastoribus regularibus continens
duo capitula In primo datur eis ne in-
cidant in onus importabile me-
dicina preservativa In 2o si inciderint
datur eis medicina curativa habent
regularem medicinam preservativam
si considerent notum ingressum si respiciant
libidinosum appetitum si formident
papiam si declinent periculum
In 2o capitulo datur eis medicina cura-
tiva ut si quem eorum contingit vocari
ad prelationem impositam necessitatem
paciencie sustineat acceptam pristinam li-
bertatem defleat humilis perfectam
humilitatem ferventer doceat ad
conscientie serenitatem frequenter reddeat
pars illa que est de pastoribus se-
cularibus et continet de omnibus ostendit
quomodo ad prelationem veniant per gra-
tuitam electionem quomodo vivant

per honestam conuersacionem quo
doceant per salubrem ammonicionem
quo ad seipsos reddeat per humilem
consideracionem quo aliter veniant
ad platonem ostendit capitulum quartum
scilicet quod veniant in timore viuat in
labore doceant in feruore redeant
in merore Quantum ad primum capitulum
scilicet quo veniant ad prelacionem ostendit
quod prelatus primitus eligatur electus humi-
lietur humiliatus cogatur coactus con-
firmetur De electione tangitur in
principio septime partis in illo ser-
mone Elegi dauid Quo ergo ve-
niat ad prelacionem tangitur in primo
capitulo sic dictum est vt veniant per
gratuitam electionem etc. Sed ne illorum
vocacionem qui non repellunt ellacio-
nis supercilium quod non assumunt mor-
tificacionis exicium qui preponunt
doctrine onus ocium qui sequuntur pre-
sentis delectacionis gaudium In se-
cundo capitulo ostenditur quo prelatus ad pre-
lacionem veniens primitus eligatur
electus humilietur humiliatus cogatur
coactus confirmetur humilietur propter constanciam
eligatur propter graciam cogatur propter ecclesiam
confirmetur propter symoniam Deinde
sequitur capitulum tercium de humiliacione pre-
lati tunc autem veraciter electus
humiliatur quando metum concipit ex
dilectione dei quando pluritudinem
appetit ex edificacione proximi
et in dubio constitutus intra se
recurrit ad examinacionem sui et
puritatem suam conspiciens et quod
ita expedit videns obedit deo
ad susceptionem officii Deinde sequitur
capitulum iiii de coactione Cogitur autem
electus ad suscitandum officium aut
amoris diuini vehemenciam aut
proximi superexcellenciam aut electoris
graciam aut superioris obedienciam Et
deinde sequitur capitulum v de confirmacione
tunc autem confirmatus metur electus
cum fuit in eligentibus ydoneitas
et paritas cum fuit in electione
veritas cum fuit in vita electi
sanctitas cum fuit in fama e-
lecti claritas et subditorum hyla-
ritas Et ista sex capitula pertinent ad
id quo ad prelacionem veniant per
gratuitam electionem Deinde sequitur
quo prelatus in prelacione viuat per
honestam conuersacionem vt sit perfectus
quantum ad ea que pertinent ad se
que sunt sub se que iuxta se que
super se debet autem esse ordinatus
in se ex parte mentis per repressionem
tumoris et inmissionem timoris et
ex parte carnis per abstinenciam et
continenciam et hec docentur in quin-
que capitulis primum est de repres-
sione ~~tumoris~~ tumoris vt non
intumescat prelati intus in animo vt
non declaretur superbia ~~extus~~ extus
signo vt non audiatur in verbo vt
non senciatur in facto Hec enim
est quadruplex superbia in prelatis
2m capitulum est de inmissione timo-
ris in generali huic enim timorem in-
ducunt in eius mentibus inpunitas
peccatorum virtutis inbecillitas offi-
cii et oneris difficultas humani
fauoris aut laudis applausus et
suauitas 3m capitulum continet de inmi-
ssione timoris in speciali quod insin-
uatur quatuor exemplis 4m capitulum
est de abstinencia prelatorum et primo
commendat abstinenciam que requiritur
in subditis et sobrietas que re-
quiritur in prelatis et gulositas in
vtrisque arguitur que tamen sunt in hoc capitulo
Commendatur ergo abstinencia quia
per eam corpus seruituti subicitur prout
expeditur vita producitur dyabolus
vincitur Sobrietas recommendatur in
prelatis propter subtilitatem iudicii
~~propter vtilitatem proximi~~ dignitatem
officii propter subtilitatem iudicii
propter vniuersalitatem proximi propter
expectacionem premii Gulositas autem
reprobatur in vtrisque quia homines
vertit in bestias quia excedere facit

con legis diue sanam qr destruit
corporalez et tpalez subam quia
induuit ignominiaz Quintuz cap^m
est de prelatorum continentia vbi ot
quo expedit eis 2o in quibus co
sistit 3o grauitatez peti qn i
eis deficit Expedit aut eis co
tinentia pp^r honestatez officii
pp^r necitatez voti pp^r auctez diui
pcepti pp^r dignitatez sacramenti
Consistit aut hec continentia in
mundicia affectus aspectus tactus
et actus Aggrauat aut reatus
in eis cum continentia deficit vn
pctm luxe aggrauatur in platis
ex puerilitate correpcionis necitate
inspectionis sanctitate gseccra
cionis indiuiduitate desponsa
cionis Sequitur pars illa in qua
ondr quo platus dz esse ordinatus
quantuz ad ea que sunt sub se quam
ad 4 sup que constituitur ro quorum
heat vsuz iusticie Agitur ergo pmo
de plati iusticia 2o de plati
clementia 3o de fidelitate con
scripta 4o de platorum sapia De
platorum iusticia sic instituitur
platus sup vicia corrigenda
sup placita impedenda super
tpalia dirigenda Et qr constituitur
sup vicia corrigenda dz esse
ctus qr sup placita impedenda
io dz esse mansuetus qr super
tpalia regenda io dz ee fidelis
et circumspectus qr sup iudicia di
rigenda io dz esse sapiens et
discretus Et hec sunt quatuor que
dicta sunt iusticia clemencia rc
Est aut plati iusticia vt exhibeat
vitatez in seipo seulitatez i vicio
pietatez in pximo oportunita
tez in negocio Veritatez in seipo
exhibeat vt vicius no subiaceat
aut subiacuit seipm corrigat
corrigendo sibi no pcat n pcedo

formaz pbie alijs et seipo pbeat
et ondat exerceat aut ee seulitatez
in vicio qdrupt ondat zelum
exequtur diuini preceptus videat
fructuz caueat dampnum exhi
beat etiaz etiaz pietatez i pximo
heat ergo infirmitatez suaz in aio
humilitatez in signo paruitatem
in vbo mediocritatez in facto
Exhibeat etiaz oportunitatem
in negocio tunc enim potit iuste
corripe si seipm nouit psubdi
torum diuia conformare Si cmina
q corrigi nequeunt tollare si qdaz
p gdicone peccatorum tpare si q
sigs pusillamitez deposita vin
dicare Deinde se^r de clementia et
continet 4 capla primum e de cle
mentia plati p gformitatez ad
xpm 2m de clementia p gponez
ad suu oppositu 3m de clemen
p nate itictu 4m de clementia
p gpom ad multiplicez eius fructu
Circa clementia p gformitate ad
xpm onr q in xpo est clemen
grata no vendita parata non
dilata vera no falsa pfecta no
dimmuata dimidiata In 2o cao de clemen
p gpom ad suu oppositu no enim
est q ita paruitatez mentis obte
nebrat sic iracundia et crude
litas in plato que supare dz
clemencia qr crudelis pp^r pietate
huam eximit qr securitate no
inuenit qr crudelitas breuem
ptatez accipit qr vix ad pieta
tez reddit In 3o cao de clemen
platorum p nre instinctuz vbi po
nuntur plura exempla de na ve
getabilium valatilium gressibilium
ronabiliuz In 4o cao de clemen
pp^r multiplicez eius fructu Pre
latum enim omis appiciunt appi
cientes omes clement diligunt
diligente sub ipo proficiunt

pro profectum subditos prelati cleme-
tes in gloriam introducunt Sequitur
capitulum de prelati fidelitate circumspecta
que consistit in quatuor ut deffunctis
pro temporalia collata prelatus exhi-
beat orationis suffragium si retineat
contemplationis officium subiectis
indicat dispensationis ministerium
egentibus impendat miserationis
auxilium Sed hec fidelitas de-
generavit in infidelitatem quia quidam
animas orationibus non redimunt quia
spiritualia non preponunt quia contem-
plationem nesciunt quia sua meliora
contempnunt dispensationem impe-
diunt quia malos ballivos preficiunt
afflictionem pauperum non exaudiunt
Sed lacrimis eorum thezaurisant et
in futurum reponunt Sequitur capitulum
de prelatorum sapientia per quam dirigitur
iudicia que sit tamen in persona iudicis
invenitur ydoneitas in iudicio
progressus integritas in advo-
catis agentibus in iudicio veritas
ad iudicandos prout oportet extenditur
pietas Est autem iudicis ydonei-
tas quando inveniuntur in eis discre-
tio veritatis rectitudo bonitatis
auctoritas potestatis ergo primum iudicio
usurpant simplices et effeminati propter
defectum auctoritatis furiosi propter defectum
veritatis scandalizati et malitiosi
homines propter defectum bonitatis simplices
sunt propter avaritiam effeminati propter
desidiam furiosi propter sevitiam
scandalizati propter infamiam et
hec perimunt in iudice sapientiam
In iudicio etiam debet sapientia dirigere
processus integritatem qui sit quatuor
modis quibus agitur de crimine
scilicet per accusationem inquisitionem denuntia-
tionem sive publicam attestationem In iu-
dicibus etiam sapientia considerare
advocatorum veritatem que tunc
est in advocatis quando ista con-
currunt persona congrua et iusta

modus debitus pius affectus debet etiam
iudex extendere prout oportet ad iu-
dicandos pietatem ut si penas in-
fligi oporteat infligantur in-
iurie pensata naturalitatem
cum maturitate cum difficultate
dem sequitur quomodo prelatus debet esse
ordinatus quantum ad ea que sunt
iuxta se et continet hec per quatuor
capitula Primum est quomodo se debeat
habere ad consiliarios et commensales
prelatorum et quomodo quidam inveniuntur
adulatores blandissimi detracto-
res pessimi simulatores astutis-
simi mites vanissimi 2m capitulum
est quomodo se debet ad ministros habere
et officiales Minister enim ydo-
neus dicitur qui a pr. asser. benivolen-
tiam domino suo custodit diligentia
sibi gratiam et a deo recipiet gloriam
Sed vero quibusdam ministris prelatorum
quod extitit pauperibus calumpniam domino
suo thezaurizant cum infamia
pecuniam sed in presenti formant
pravam conscientiam et in futuro expec-
tant damnationis sententiam 3m
capitulum est quomodo debent se habere ad con-
sanguineos carnales prelati etc
qui edificant syon parentibus scilicet car-
nalibus propter quod potest prelatus ex parte
fame sue glorie titulum incurrit
conscientie scrupulum ingerit propter
domestice periculum scandalizat
populum perdit ex parte fame sue glo-
rie titulum quia tales promovent
in quibus viget impotentia propter
etatem et infirmitatem in quibus
viget ignorantia propter cecitatem
in quibus viget concupiscentia
per voluntatem in quibus viget
nequitia per iniquitatem incurrit
et conscientie scrupulum propter excecationem
affectionis successionem divinam
offensionem ingerit etiam domesti-
ce persone periculum quia talem
nutrit ponunt prelati in fundamento

edificij 2m capitulum est quia pot
eos qui preesse nesciunt vbi pon-
dus est periculj 3m capitulum est signum
suspendij 4m capitulum prelatis na-
ufragij Scandalizant propter re-
dolentem scelerum memoriam peronorum
miseriam spiritualium virorum penuri-
am et nepotum sibi coherencium ha-
bundanciam 5m capitulum est quomodo se
dent hic ad religiosos et claustra-
les pacem eorum regularium impe-
diunt propter immoderatas procurato-
nes quas exigunt inueniunt propter
prauas recepciones quas fieri fa-
ciunt propter iniustas correctiones quas
impediunt Sequitur post illa que
ostenditur quomodo prelatus debet esse ordinatus
quantum ad ea que sunt supra se quia sunt
quatuor oculus diuine sapiencie gladius
humane potestatis munus gracie pondus
eterne Et secundum hoc sunt quatuor capitula
In primo monetur vt vigilet arcendo
malas bestias amouendo herbas
noxias sanando oues sanctas re-
ducendo errantes In 2o capitulo monetur
quod propter gladium humane potestatis militet
per constanciam sicut in primo capitulo do-
cebatur quod propter oculum diuine sapiencie
vigilare debet per diligenciam militet
tet ergo constanter et hic exortacione
oracione excommunicacione interdicti exac-
cione In 3o capitulo monetur quod propter mu-
nus gracie recepit se eleuatum in prelatum
ad consecracionis suscipiendam
graciam Vitat enim consecracionis actus gra-
tuitos et consecracionem vocat
vicarios ad officij execucionem
vacat per se ipsos et aucupium
et venacionem edificat muros
et terrenam mansionem In 4o capitulo
ostenditur quod propter pondus eterne suppo-
situm debet habere vniuersalem virtutem
eminenciam propter plurimum recedat ad
deum per oracionis dulcedinem in se
ipsis mutabiles se probeant con-
uersacionis pulchritudinem

in subditis eorum defectus sustine-
ant per mentis fortitudinem ad-
uersarios suos cohibeant per iusti-
cie rectitudinem Et sic patet qualis
debet esse vita prelati Sequitur post
illa in quibus ostenditur quomodo prelatus docere
debeat vbi primo ostenditur quod circa doc-
trine sacre studium debet esse per me-
ditacionem intentus 2m quod sermo predicacionibus
predicacionibus intentus est ei necessarius
3o quod sermone et facundia debet
esse contra gentilium et hereticorum
iudeorum et malorum christianorum insul-
tus paratus 4o quod in hoc maxime
se exercuit sanctus paulus 5o quod si hec
doctrina non fuit in prelato pluria
detrimenta pacietur populus 6o quod
huius doctrine diuiso modus In pri-
mo capitulo ostenditur quod circa studium sacre scrip-
ture debet esse per meditacionem intentus
quia meditacio carnem mortificat
mentem purificat proximum edifi-
cat christum honorificat In 2o capitulo
ostenditur quod sermo predicacionis intentus
est prelato necessarius verbum enim hoc
intentum affert fructum hunc debitum
modum est iusticie contentum Est
autem fructus huius vbi quadru-
plex Curat enim infirmitatem
conseruat sanitatem edificat
caritatem oblectat ad suauitatem
habet etiam hoc verbum modum
debitum quando pensat quid loquitur
cui quo qualiter et quantum Est
etiam iusticie expressum cum annun-
ciat vicia virtutes penam
gloriam cum breuitate sermonis
3o ostenditur quod prelatus sermone et fa-
cundia debet esse paratus contra genti-
lium iudeorum hereticorum ma-
lorum christianorum insultus et secundum
hoc sunt quatuor capitula Primum
est de confusione gentilium qui trinitatem
ad diuine essencie vnitatem
personarum trinitatem filij de patre

natiuitatez gl'e et intatez 2m
est de cōfusione iudeo2z qua
simlr viuūt In vtilit' messiaz
venturuz esse credūt pueril'r
de lege et p̄phis p̄his p̄phetis
senciūt dampnabilit' lege suaz
custodiūt bn̄ simlit' viuere
p̄mittūt int' xanos ex q̄dru^a
causa Inutilit' etiaz messiam
venturū esse credūt cū xp̄us
iam venit qui est ver9 mes-
sias cui9 adventuz declant
tn̄q̄litas mūdo 2edita nom-
tas inmacülo2z exhibita dig-
tas iudeo2z p̄dita veritas mi-
sterio2z 2euelata Pueril't eciā
de lege et p̄phis senciūt et p̄p^r
hoc errant eciā ilt^ez int^9 co2z
et eciā pietatez affect9 co2z
et hoc quia quezūt t̄palia 2e-
spiciūt bidalia supaddūt me-
dacia defendūt cūm p̄tinacia
dampnabiliter etiaz suā legē
custodiūt Nam in paucissimis
legem tenēt 2oes etiaz exe-
execacōn suaz nō valent In illis
etiam in quib9 legez suaz tenēt
deo displicent falsaz etiaz spem
2^e^mis habent Sequit^2 de con-
fusione heretico2z quia int' se
diuisi sūt vnitate ecc'ie diui-
dūt veritatē sc̄ptuē corrupt-
et'ne morti obligati sūt Et p9
istū q̄druplicē effectuz o^2 q̄dru^x
cā erro2is in eis sc3 p̄uitas in-
telligencie subtilitas materie
pusillaī^tas negligētie p̄ositas
supbie Sequit^2 de q̄fusione v
malo2z xano2z sub q̄dru q̄dru^a
methaphora nudit9 fur2is dīt
spoliati Consequit' on^2 q̄ in s̄-
mone et facūdia maxime se
exercant paul9 o^2 paul9 eī
p̄me impit9 nō fuit sic q̄daz
dicebant 2o q̄ p̄ua nō exercent^2

p2elati sup defectu doct'ne et si
paul9 impit9 fuit 3o quō s̄mōe
p̄stat 4o quō sup hoc p̄latos ecc'ie
diligent' āmonuit Consequent'^2
q̄ multa pacie p̄pl9 dispendia si
nō fuit in p̄lato doctrina quia
gn̄atur cecitas in intellectu fri-
gidītas in affectu tepiditas in
effectu multiplicitas in 2eatu q̄
Sūt eī tenebre obscure frigid'
opib9 impeditiue ho22ide q̄ntitz
ad illa q̄ro2 q̄ dicta sūt Cōn' o^2
q̄ doct'ne p̄lato2z diu'sus ē mod9
et q̄tinet duo capi^a In p̄mo on^2
p̄ ex^a in gn̄ali 2o p̄ precepta
in sp̄ali exēa sumūt ex p̄te ve-
getabiliū sensibiliū 2ōnabilium
artificialiū Precepta in sp̄ali
sunt vt p̄lat9 sic in singulis
v'tutes promoueat vt q̄2uuz
v'tuti p̄ctm̄ nō crescat vt sic
exhortacōn modificat vt ei
prosit q̄ q̄2io passionib9 laborat
vt sic leuiora 2elinquat vt q̄uiorā
subtrahat vt sub9 auditorib9 in-
mib9 profunda non dicant Iam ge
visuz ē quō p̄lat9 ad p̄latōm ve-
niat quō in ea viuat quō do-
ceat Vltimo sequit^2 quō ad se
2edeat et continet duo capitula
In p̄mo ōnt morbū in 2o 2emedi-
um Morb9 est ascendē supra
se inaniter p electionez Reme-
diuz est descendē intra se humil'r
p timorem Iste morbū quadrup^lex
nuceis ascendi q̄diz primo eī
dyal^9 eundez impedit 2o impedit9
euuat bona que gessit 3o eūa-
do in altū se erigit 4o erigēdo
se cadit In 2o cāo subiungit de
2emedio qui sc3 descendit in scip-
dūo timoe salubriter inspicat9 in-
spirat9 subtilit' intima p̄scutat^2
perscrutas humiliat^2 humiliat9

consumat Et sic expeditum est de
doctrina dei et angeli boni et mali
et hominis quantum ad lectores et quantum
ad pastores Deinde sequitur de doc-
trina quantum ad predicatores Sex-
ta pars huius tractatus est de doctrina
predicatorum secundum documenta theo-
rice et premittitur parvus prologus et
sequitur opus distinctum in sex partes
In prima agitur de predicatorum
universalitate vel utilitate In 2a de
eorum caritate In 3a de eorum ma-
turitate In 4a de predicatoris y-
doneitate In 5a de predicatione
modificanda per statuum et officiorum
diversitate In sexta de predicationis
dilatande facultate Prima pars
de predicatorum utilitate continet
quatuor capitula In primo ostenditur quo utilis est
predicatio quia per verbum predicationis deus
honoratur quadruplicatur In 2o quo
mentis per verbum predicationis illuminatur
quadruplicatur In 3o quo affectus in-
flammatur quadruplicatur Quantum ad primum
capitulum sic honoratur deus per verbum pre-
dicationis si principaliter in corde at-
tendatur eius gloria Si inicia per-
tatur in ore eius gratia Sed efficaciter
in opere multiplicatur eius substantia Si
humiliter in plebe audiatur et cum
reverencia Quantum ad 2m capitulum
sic per verbum predicationis illuminatur
mentis ad intelligenda scripture
mysteria ad diluenda mentis
humane vicia ad fugienda
Jehenne supplicia ad obtinenda
patrie gaudia Quantum ad tercium
capitulum sic per predicationem affectus in-
flammatur cum homines incipi-
unt timorem de pena dolorem de
culpa amorem de venia Et hec
sub quadruplici metaphora inflam-
mationis malis timor enim lin-
givam excitat pudor in ignem
congregat dolor insufflat amor
inflamat Quantum ad 4m sic
per predicationem effectus ad opera
suscitatur Clamat enim preco ut
fugientes revertantur reversi

congrediantur congressi victores
efficiantur victores conveniant Se-
cundus titulus est de predicatorum caritate propter
quam comparantur sagitte infigenti
inter artificia quia sagitta cor pene-
trat Comparantur etiam cani custo-
dienti inter gressibilia quia caritas
proximum servat Comparantur etiam a-
vi volanti inter volatilia quia
caritas in deum volat Comparantur
igni ardenti inter elementa quia ca-
ritas spiritum inflamat In primo ergo
capitulo comparantur sagitte infigenti que
sagitte sunt pennate pennis dilectionis
dei et proximi volantes directe
per rectitudinem intencionis acute
per memoriam dominice passionis de
arcu potenter emisse per efficaciam
operationis durum vulnus inflat effica-
cius In 2o capitulo comparantur cani
qui est abiectus per humilitatem
paucis contentus per paupertatem
simplicius sanatus per puritatem castita-
tem et hec quantum respectu sui odoratu
etiam feras apprehendit latratu
feras abigit lingwe tactu pu-
tredinem curat et hec quantum respectu
proximi dominum etiam suum cogno-
scit cognitum diligit et pro eius
dilectione se morti exponit
Cognoscit per intellectum diligit
per affectum dilectionem ostendit per
eius effectum et hec quantum respectu dei
Sed ve canibus mutis per luxu-
riam vorantibus et crapulantibus
per gulam bolismum pacientibus
per insatiabilem appetitum per ava-
riciam latrare nescientibus per pi-
griciam impacientibus per iracundiam
pisces mordentibus per detractionem
et invidiam Exitus de domo domini
per superbiam In tercio capitulo comparantur
avi que habet alas ut pullos
protegat ut se in aere suspendat
ut volans fugiat Volet ergo
pastoralis ministracionis que pertinet
ad protectionem alis suspensionis
que pertinet ad contemplacionem

aliis bone actionis que pertinent ad fugam. Alis inspirationis ipse protegit alios in adversitate, congregat pullos ut vivant in unitate, supportat defectus aliorum ex pietate. Alis bone actionis volat cum in(?)di fugit voluptatem. Induit gratie novitatem et semper proficiens sua tenet humilitatem. Hee ale ad volandum patule renovate submisse. Alis contemplationis se in aere suspendit per meditationem velut aliis tremulis per orationem velut aliis extentis per devotionem velut aliis expansis. Contra incidit aliud capitulum in quo specificatur de avibus per corvum apem gallum aquilam de quorum proprietatibus ibidem. In 6o capitulo comparatur pastor igni et continet 4a capitula. In primo agitur de quadruplici igne secundum proprietates suas. Est enim superior eius motus celerior, virtus nobilior, actus efficacior, situs superior. Est etiam ignis exterior qui purgat maculas, illuminat tenebras, proficit ad opera ignotas, nam conservat ut non noceat contraria potestas. Est etiam ignis interior qui duplex nam purgativus in tribulationum perpessione, renovativus in nova conversione, restitutivus in contemplatione, vivificativus in oratione. Est etiam ignis inferior huius(?) ... infectivus in virtutum corruptione ~~putrefactiva~~ putrefectivus in superfluorum congregatione, infirmus pastitivus in ypocrisi et simulatione, diffusivus in ambitionis manifestatione. Ignis superior divina maiestas, exterior angelica deformitas, interior caritas, inferior cupiditas. In 2o capitulo addit de igne spiritus sancti operantis in anima secundum quadruplicem statum prevaricationis et culpe, conversionis et culpe, profectus et iustitie, perfectionis et excellentie. In statu prevaricationis ad elementares qualitates arefacit

cum humida, urit arida, levit calida, calefacit frigida vel terra huiusmodi sumitur per carnalem delectationem, aridi per indevotionem, calidi per ambitionem, frigidi per obstinationem. Operatur etiam in statu conversionis et ibi dicitur primo elicit sub methaphora ligni viridis aquam lacrimationis et exterioris afflictionis, 2o fumum interioris contritionis, 3o scintillas gemituum et suspiriorum ferventis affectionis, 4o flammam bone locutionis, 5o carbonem immutate conversationis, 6o lucem per diffusionem exemplaris actionis, septimo cinerem per recordationem fragilitatis et proprie conditionis. Operatur etiam in statu profectus iustitie. Nam ignis de occulto educitur per cordis compassionem, eductus diffunditur per oris predicationem, diffusus nutritur per cordis tribulationem, nutritus ad locum suum redit et quasi examinatur per ordinem per orationem. Operatur etiam in statu perfectionis excellentie sub quadruplici ignis proprietate. Hec autem sunt puritas in tribulatione, sublimitas meditationis, subtilitas revelationis, agilitas in tribulationibus et et exaltationibus. In 3o capitulo agitur de igne prout appropriatur septem donis spiritus sancti. Ignis enim ~~per cineat~~ nitescat(?) per donum timoris omnem nam inflammat per donum pietatis, obstinata illuminat per donum scientie et discretionis, infirma consolidat per donum fortitudinis, abdita penetrat per donum consilii, immunda purificat per donum intellectus, cibos ~~decoquit~~ decoquit et sapidos reddit per donum sapientie. Sequitur titulus de maturitate pastorum scilicet 7us continens capitula quinque capitula. In primo agit de maturitate amoris, deinde de maturitate motuum, 9o est interior

primo de maturitate discretionis deinde
de maturitate locutionis deinde de ma
turitate actionis deinde de maturita
conversationis In primo ergo agitur de
maturitate amoris que consistit circa
quatuor circa septuem testimonia circa
predicatorum antiquorum exempla circa
perfectionis iudicia circa pericula emer
gencia et respondetur de daniele
et Jeremia In secundo capitulo agitur de ma
turitate morum que consistit in quatuor
In discretione locutione actione conver
satione discretio autem circa quatuor con
sistit circa predicationis motum tempus
congruum locum et sensum In 3o capitulo
agitur de maturitate locutionis ut
sit predicator maturus loquendo :
necessaria quantum ad fidem illuminationem
utilia quantum ad morum edificationem
Seria quantum ad recreationem mentis
sive conformia quantum ad impressionem
Sed quidam predicatores modernis pre
dicant non necessaria sed adulatoria non
utilia sed subtilia non seria sed ioculatoria
laria non conformia sed difformia
et impropria In 4o capitulo agitur de ma
turitate actionis Sic enim imitatur
Christum evadit reatum confirmat verbum
tradit exemplum In quinto agitur de ma
turitate conversationis Coram deo est
conversatio predicatoris laudabilis
si fuerit devotus in affectu quantum
ad maturitatem devotionis manife
stat in eo sapientie fulgur celestis pa
trie amor iusticie rigor caritatis
decor castitatis candor Est etiam
necessaria maturitas coram populo ut
sit sobrius in victu pudicus in tac
tu benivolus in affatu compositus
in gestu Quartus titulus est de
predicationis ordinatione que consistit
in quatuor scilicet in generali quod predicator
aput se veritatem habeat habita pa
teat patens placeat placens
maneat et in primo capitulo deinde in
speciali subiunguntur quatuor capitula

In primo quod veritatem aput se habeat
In 2o quod habita pateat In 3o quod pa
tens placeat In 4o quod placens ma
neat Quantum ad primum capitulum
dicit quod predicator veritatem predican
dam aput se se habeat infusam ex
dei benedictione acquisitam ex disci
pline studio roboratam industrie
naturalis ingenio confirmatam operis
exercitio Quantum ad 2m capitulum ostenditur quod
veritas habita pateat et hoc
fit quatuor modis obsecratione
quantum ad deum timoris affectione
quantum ad seipsum scripture commemo
ratione quantum ad verbum fideliter
prestatione quantum ad proximum Quantum
ad tercium capitulum quod veritas patens pla
ceat ad quod plurimumque concurrunt
cordis affectus votis sonus cor
poris motus dei mos Quantum
ad 4m capitulum ostenditur quod veritas placens
maneat et continet hec per tria
capitula In primo agitur de modo
qui fit per similitudines naturales apolo
gos artificiales proprietates natura
les informationes exemplares
In 2o capitulo agitur de modo qui fit
per apologos artificiales ubi in
seruntur fabule esopi prout pertinent
ad septem peccata mortalia In 3o
capitulo agitur de modo qui fit per proprietates
naturales et per exemplares informa
tiones circa in exemplis cognoscen
di quantum ad ea que pertinent ad
fidem ut in eis que pertinent ad
divinitatem et ad humilitatem christi
Sed de hiis que pertinent ad divinitatem
expeditum fuit supra de illa parte ubi
agitur de sermonis efficacia pla
co necessaria ergo quantum ad humanita
tem christi ponuntur exempla quantum
ad incarnationem passionem resur
rectionem ascensionem adventum
ad iudicium penam et gloriam Sequitur
quintus titulus de modificanda

predicatione pstatuum et officiorum
diuersitate et continet quinque capitula
In primo agitur de ammonicionibus
respicientibus statum qui est in quatuor scilicet
sexus etas officium dignitas status
cum suis oppositis In 2o agitur de ammo-
nicionibus respicientibus euentum et sunt
quatuor infirmitas paupertas similitas
tas pusillanimitas cum suis opposi-
tis In 3o agitur de ammonicionibus re-
spicientibus meritum et sunt quatuor
ruditas simplicitas puritas in-
nima humilitas cum suis oppositis In
quarto de ammonicionibus respicientibus
affectum secundum pcti pgressum et sunt
quatuor cogitatio locutio actio con-
suetudinis obduratio cum suis
oppositis et ad ista ptinentibus In
quinto de ammonicionibus respicientibus
secundum diuersas vii peccatorum mortalium
et de ptinentibus ad ipsa cum suis
¶ oppositis Sextus titulus huius ptis
sexte est de dilatande materie
facultate quod fit quatuor mo-
dis et continet quatuor capitula In primo
agitur de modo diffinitiuo diffinitio
fieri secundum quatuor causas In 2o de
modo distinctiuo ubi notantur quatuor
descripcionis vicium artificium origina-
le primum et diuidens secundum modum theologie
ipsum In 3o de modo collectiuo secundum 4
species racionacionis silogisticam in-
ductiuam exemplarem emptimema-
ticum et extra silogisticum docetur
quando silogistice abundetur in sermoni-
bus scilicet 4 modis hoc est ppones
sumere secundum vo quo ut vinceps-
dit posse decidere et diuersas inuenire
Actum similitudines considerare
et in hiis omnibus ponitur exempli-
cietate in 4 de modo expositiuo
qui fit quatuor modis et de subdi-
sionibus eius hoc est cum nos concor-
dancias ppononimus secundum cum ppositas
exponimus 2m cum exponendo diuer-
sum sensum quinimo 3m cum in

expositionum confirmacione et ipsum
veritate ppetas in inscientias et
post ista ps de doctrina hominis pti-
nente ad predicatores secundum documenta
¶ theorice Sequitur ultima pars
de doctrina hominis ptinentis ad-
predicatores secundum experimentum practice
que continet quatuor partes In prima
agitur de diuersis statibus et officiis
In 2a de sacris In tercia de preceptis
In 4a de penis et gaudiis Primo
ergo ostendit quod de diuersis statibus et
officiis diuersis dicunt fieri predicacio-
nes et secundum hoc formantur diuersi ser-
mones Status enim diuersi 37 nobis
occurrunt Sunt enim quedam ptinen-
cia ad viros quedam ptinent ad
prelatos quedam mulieres quedam
ad sexum promiscuum in quo sunt viri
et mulieres Correlative Quedam
ptinent ad viros quedam ptinent ad pre-
latos quedam ad contemplatiuos
quedam ad actiuos que non ptinent
ad prelatos vel sunt officia scilicet pre-
latorum electio synodus et congregacio
pmouendorum ordinacio ecclesiarum
consecracio subditorum visitacio de
prelatorum electione Primo primus
Elegit dauid seruum meum 29 pro-
uiderat dominus ppui omnibus carmis
20 De synodo et congregacione
sol et luna optenti sunt 29 nos
sacerdotum domini 39 pastores omni
sumus 29 audiam qui fertis
vasa domini 79 venite filii audite
me In celebracione ordinum consilii
tui sit nouelle 2c 29 suscitabor
in hiis 39 sic vos existimet
In dedicacionibus sanctificabit
tabernaculum 29 domine dilexi
decorem 39 Ecce noua facio
omnia In visitacionibus Quis
accabit 29 ponam visitacionem
tuam pacem Quedam vero sunt ptinen-
tes ad contemplatiuos et sunt nouem
status vel officia ad sollicitudinem

diligentes Sedebit solitarius
et tacebit q̃r Quint⁹ ad te leuaui
oculos meos Ad fres minores
in capitulis eorum Congregamini
filii iacob Sol exurens montes
2⁹ factus repente de celo sonus
3⁹ vos estis genus electum 4⁹ fecit
sibi rex ferculum 7⁹ vides regina
sabba Sex ad theologos et pre-
dicatores Dirige in ciuitate tua etc
Apparuit sermo bis ad scolasticos
et scolares Sine fictione didici
bis Quinque In animam maliuolam
Ad canonicos seculares Gloriosa
dicta sunt de te q̃r. sz tamen tm ad
propositum 7⁹ quasi vulpes Ad mo-
nachos nigros Omnia honeste
et secundum ordinem bis Quinque considerate
coruos Ad canonicos regula-
res Considerate lilia agri Ad
nouicios primus sermo Ecce nos
relinquimus omnia 2⁹ In nouitate
vite ambulemus Ad monachos
griseos Sermo primus In caritate
radicati 2⁹ Ecce quam bonum atque
iocundum Quedam vero sunt pertinencia
ad activos et in duodenario nu-
mero continentur sic in subiectis titulis
continentur Ad iudices et aduoca-
tos Primus sermo Confidebit in eo cor viri
sui 2⁹ Iudex sapiens iudi-
cabit p. Ad firmentos et hospi-
talarios primus sermo Indicabo tibi
o homo quid sit bonum 2⁹ et 3⁹
Estote misericordes bis Ad
pauperes et afflictos sermo primus
In tribulacione patientes 2⁹
Sana me domine 3⁹ Superabundo
gaudio in omni tribulacione
bis Ad leprosos et abiectos Primus
de⁹ contempnit illos etc bis 3⁹
factum est vt moreretur mendicus
Ad crucesignatos et crucesig-
nandos Primus sermo Vidi alterum
angelum ter Ad peregrinos sermo

carissimi obsecro vos tamquam aduenas
et peregrinos Ad potentes et mi-
lites sermo Accipe gladium minimus
Ad burgenses rei publice vacantes
sermo Estote imitatores dei sic
Ad burgenses communiter viuentes ser-
mo Qui amat diuicias fructum
non capiet ex eis Ad mercatores
sermo Negociamini dum venio bis
Ad agricolas et rurales sermo
Labores manuum tuarum quia manducabis
Ad mechanicos artifices sermo
Operamini opus vestrum ante tempus bis
Quedam vero sunt pertinencia ad mu-
lieres et sunt quatuor differencie Ad
coniugatos sermo primus Monebat
parentes facere bis Ad viduas sermo
Viduas honora Ad virgines sermo
primus Surrexerunt prudentes vir-
gines etc Quinque ex eis Sextus sermo Que
parate erant Septimus Simile
est regnum celorum ter Et sic
sunt nouem in vniuerso Ad moni-
ales et religiosas sermo O quam
pulcra es casta generacio etc Que vero
pertinent ad proximum principium sunt
hec cenarium Ad eos qui dolent
propter amicos mortuos omnes mune-
rum morientium ter cum recom-
mendacione defunctorum multi enim
8⁹ sermo Mortuo ne prohibeas
graciam Ad ancillas et seruos ser-
mo Serui obedite dominis ter Ad
adolescentes et pueros sermo
Thobias filium suum docuit bis
Ad eos qui addiscunt in scolis
paruulos sermo Stulticia colli-
gata est in corde etc Ad viros
et mulieres in processionibus con-
gregatis sermo Dirigatur domine
oracio mea etc Pars illa de sacra-
mentis continet octo sermones
de sacris in generali Primus
sermo Ierusalem que edificatur vt ciui-
tas etc de baptismo sermo Spiritus
dei ferebatur De confirmacione sermo

vacillantes confirmauit mang
tue De sacramento altaris sermo
panis quem ego dabo de corde me
sermo Joseph inuenit gratiam coram
domino suo etc De penitencia quantum ad con-
fessionem Confitear nomini tuo magistro
de extrema vnctione discipuli
vngebant infirmos etc bis De con-
iugio sermo Non est bonum hominem
esse solum faciamus ei adiutorium
De preceptis diuinis sermo Quare
transgredimini mandatum dei propter
tradiciones vestras bis De penis
et gaudiis Letare Jerusalem etc bis
ercia pars principalis huius trac-
tatus in quo agitur de causa
formali et modo discendi et do-
cendi Primo in generali 2o in speciali
Et in generali ponuntur octo capitula
In primo ponitur epistola in qua declara-
tur cur aggressus est scribendi offi-
cium 2o inuitat eum cui scribit
ad studium In 3o probat quod hoc debet
esse exercicium nobilium In 4o damnat
in nobilibus vsum armorum In 7o ponit
studii fructum et premium In sexto
ostendit tempus addiscendi primarium In
1o studentem inuitat ad bonum con-
sortium Quantum ad 2m capitulum sic procedit
exhortando sic trahit scire
desideria in corde desiderans presencia
preferamus veterum exempla considera
et ex hiis omnibus diuitias et
appetitum ambitionis contra Quantum
ad 3m sic probat quod hoc debet esse
nobilium per exempla regum tam gre-
corum quam romanorum tam veteris
quam noui testamenti Quantum ad 4m
damnat in nobilibus vsum armorum
in tegumento poetico exemplo hystoria-
co documento prophetico notatu phi-
sico In 7o capitulo proponit studii fruc-
tum et premium Fructus enim eius
agnicio veritatis acquisicio scientie
ostensio honestatis possessio fe-
licitatis Quantum ad 6m capitulum ostendit
tempus sciendi primarium scilicet ydoneitatem

etatis que requiritur ex parte corporis
non preciam nimiam iuuentutem nec
differamus in nimiam senectutem
Ex parte temporis videamus inmodera-
tam hyemis frigiditatem et estatis
nimiam calliditatem Nimia enim
iuuentus non integre intelligit Ni-
mia senectus non retinet Nimia
caliditas aut frigiditas facit
gethericos et obtusos Sed gratiam
etas ydonea ad quod ducimur 2o de
quo mechanice scientie theologie
In vno vero capitulo studentem inuitat
ad bonum consortium vt habeat sibi
socios fideles vtiles amabiles
exercicio studii coequales In octauo
arcet puerum consortium vt caueat
sibi puer a noxio comitatu
famulatu ingratu affectu et
Deinde agitur in speciali de hiis que
pertinent ad doctorem deinde de hiis
que pertinent ad discipulum informan-
dum Prima continet xiii capitula
Ad doctorem pertinet quatuor
doctoris electio electi erudicio
erudientis correpcio corripientis
moderacio Quantum ad primum vbi
agitur de electione ordinis quod
qui in doctorem eligitur debet polle-
re in quatuor in scientia scientia ello-
quencia docendi pericia Constancia
vel vita pura vt non redarguatur
propter iniquitatem vt reiecta culpa
ondat maturitatem ac maturitate
ornata seipsum indicat in exem-
plaritate vt ex bono exemplo quod ostendit
habeat auctorem et hoc in primo capitulo
In 2o capitulo agitur de quadruplici scientia
doctoris polleat primo scientia que
originem habet a sensu naturali augmen-
tum ex affectu humili consummacionem
in auditu et relatu vtili confirma-
cionem in iudicio et intellectu stac-
bili In 3o capitulo agitur de quadrupli-
ci elloquencia doctoris que debet
integra non balbuciens apta non

verbor fallens se coopiens apta
non medicamens grata non fastidi-
ens 4o c° agit de quadrup[li]ci docendi
pericia doctore quod fit quando vel si scripm
faciat intelligi si quod intellr bene sit
recolligi Si quod utilis est faciat vel-
gi si scripm faciat diligi Deinde agit
de erudicione doctore et hec 5a ca[pitu]la
Consistit enim erudicio in quatuor scilicet
ut considerent in discipulo tempus erudicionis
propter naturalis condicionis ingenium do-
cendi ordinem et doctrine modum
Et circa primum cam quod est de tempore
quatuor continentur in ex[tra] philosophia tria
Quantum ad 2m agit de consolacione
ingeniorum secundum quatuor modos quia quidam
sunt obtusi alii mediocres mediocres
alii acuti alii acutissimi circa 3m
de consideracione ordinis ondit intuitur
ordo in di[s]... in disciplinis
libre narracione expone Circa
4m de consideracione modi tangit
quatuor essentialia appendens propria
distincta Deinde sequitur de puerorum
correpcione ubi quatuor attendenda
sunt in qua[tu]or ca[pitu]lis peccatorum occasio
preceptorum transgressio verborum amo-
nicio verberum inflictio agitur Quantum
ad primum circa correctionem attende
peccatorum occasionem que est in pueris
quia proni sunt ad malum sensus et ?
humani cordis cogitacio Circa
2m cm tangit preceptorum trans-
gressionem ostendens quo primum peccat
multipliciter Circa 3m scilicet ammonicionem
verborum ostenditur quod debet esse exhorta-
toria comminatoria increpato-
ria crebra Circa 4m quod est de
verborum inflictione ostendit quomodo debent
infligi et recipi Infligi debent ex
dilectione perfectam faciunt in motorum
extirpacione quare purgant et illu-
minat et perficiunt 3o recipi debet
sine oris murmuracione 4o sine
cordis et operis induracione Se[cundum]
post in quarta parte eleccionem erudicionem cor-
repcionem agitur de moderacione

que consistit in quatuor affectu mo-
tempore loco Expedito de hiis que
pertinent ad discipulum et agitur primo
de doctrina quantum ad statum incho-
acionis 2o quantum ad statum profes-
sionis 3o quantum ad statum perfec-
cionis Et quantum ad statum incho-
acionis primo tanguntur antecedencia
2o circumstancia 3o consequentia 4o extrinseca
sive contraria Antecedencia sunt que-
dam discipuli ad discendum dispo-
nunt circumstancia que dispositum per-
ficiunt consequentia que perfectum ornant
extrinseca que impediunt Antecede-
cia sunt ut sit discipulus voluntarie
subiectus ad discendum attentus ad
audiendum docilis ad intelligendum
benivolus ad retinendum Subiec-
tus magistro docilis ingenio attentus
exercicio benivolus animo primo ergo
agitur de voluntaria discipuli sub-
iectione que est necessaria ad tollen-
dam superbiam sicut tangitur in primo c°
Ad inducendam verecundiam et
reverenciam sicut tangitur in 2o c° Ad
firmandam paciam sicut tangitur in 3o
c° Ad tenendam obedienciam sicut
tangitur in 4o c° et hec sunt quatuor
que agit sentencia de puerorum tollen-
da superbia de eorum verecundia pacia
obediencia Sequitur post de discipuli atten-
cione ubi quatuor geruntur exoccupacio
rei inferioris adhibicio auris ex-
terioris collocacionis melioris re-
velacio virtutis superioris et similiter
sunt quatuor capitula Circa primum quod ex
impedimentum non quod internis turba-
mur externis occupamur vana reme-
diisfiunt falsa remedia cogitantur
Circa 2m cm de adhibicione auris
exterioris est ut audiatur a magistro
sub silencio sine fastidio sine he-
sitacionis dubio Circa 3m cam
de collacione racionis melioris ostenditur
quomodo hoc fit scilicet cum anima verborum
sensus percipit cum affectibus carnis se
subtrahit cum intencio ca quod sunt precepta

destruit cu3 p[ri]ne intelligit Circa
4m c[apitulu]m de reuellacone v[ir]tut[is] sup-
ioris & tangit reuelacio[n]es exem-
ale statu reuelacio[n]is p[ro]cessu3 et
ei[us] c[om]plementu3 Sequit[ur] de discipuli
docilitate ad q[uo]d c[on]sideranda sut
q[ua]tuor ei[us] c[on]tinen[cia] efficacia excel
len[cia] s[ecundu]m sub[iect]a in q[ui]b[us] e[st] d[icta] d[octri]na
Deinde ultimo s[e]q[uitu]r de discipuli bei-
uolencia que capta[tur] a n[atur]a et ab
adu[er]sarior[um] nocior[um] ni[mi]or[um] p[er]sona
ab auditorib[us] et a reb[us] de r[ebus]
p[ri]mis in p[ri]mo c[apitul]o de beniuolen[cia]
que capt[atu]r a reb[us] in seq[ue]nti et po-
nu[ntu]r exempla ex op[er]ib[us] tuly hys
h[abi]tib[us] agit[ur] de causa in[con]ti[ne]nti-
op[er]ib[us] p[ro]pt[er] morte3 amicor[um] et q[uod]
amic[us] defuncte d[e]inde n[atur]ale affec-
tio[n]em in affectione moderacio[n]em in
modera[ci]o[n]e c[on]placio[n]em in c[on]placio[n]e
oro[n]em et hec tangit[ur] in p[ri]mo c[apitul]o
Deinde s[e]q[uitu]r p[ar]s in qua agit[ur] de co-
nditionib[us] disciplina3 que sut
quatuor de quib[us] p[ri]mo in g[e]n[er]ali
et hec sut s[ensu]s ingeniu[m] memo-
ria r[ati]o d[e]inde in sp[eci]ali et p[ri]mo de
s[ensi]bu[s] 2o de ingenio 3o de memo[ria]
4o de r[ati]o[n]e Circa p[ar]te3 p[ri]ma3
de s[ens]u o[sten]dit[ur] p[ri]mo q[uod] disciplina
h[abe]t fundamentu3 ex s[ens]uu[m] app[re]hen-
sione 2o q[uod] h[abe]t incrementu3 ex
sensuu[m] p[ro]gressione 3o q[uod] h[abe]t co-
plementu3 ex s[ens]uu[m] defectione
4o q[uod] h[abe]t impedimentu3 ex s[ens]uu[m]
deffectio[n]e et infectione Et s[ecundu]m
hoc sut quatuor capi[tul]a sibi
succeden[cia] Circa 3m s[cilicet] q[uod] di-
sciplina c[om]plementu[m] h[abe]t ex s[ens]uu[m]
defectione defecatio[n]e o[sten]dit[ur]
q[uod] illa defecacio est in quatuor
In organor[um] disposicione sensi-
biliu[m] serenacio[n]e mentis abstr[a]c-
tio[n]e lumi[ni]s infusione Circa
4m c[apitulu]m q[uo]d est q[uod] disciplina im-
pedimentu3 h[abe]t [et]c[etera] ostendit[ur] q[uod] h[oc]

est q[ua]druplex vel q[uia] est a carne s[ensu]s
subt[ractu]s vel a demone infect[us] vel
q[uia] est in se defect[us] vel q[uia] est in se
imp[er]fect[us] Sequit[ur] de ingenio et p[ri]mo
quia a n[atur]a proficiat[ur] 2o q[uod] usu
iuuat[ur] 3o q[uod] t[em]p[er]ato ex[er]cicio acuit[ur]
4o q[uod] in moderato labore retund[itur]
Et ubi agit[ur] quo a n[atur]a proficiat[ur]
s[cilicet] in p[ri]mo c[apitul]o o[sten]dit[ur] quo[d] quatuor
sut que declarant n[atur]ale3 ingenii
bonitate3 s[cilicet] anime infusio cele-
stiu[m] v[ir]tutu[m] imp[re]ssio corp[or]um ph[isi]cor[um]
c[om]plexio locor[um] disposicio Circa
2m c[apitulu]m ubi o[sten]dit[ur] q[uod] ingeniu[m] usu3
iuua[tur] o[sten]dit[ur] ingenior[um] conuenien[cia] d[oc]tri[n]a
innotescen[cia] industria Circa 3m
c[apitulu]m ubi o[sten]dit[ur] q[uod] ingeniu[m] t[em]p[er]ato ex-
[er]cicio acuit[ur] o[sten]dit[ur] q[uod] hoc fit q[ua]druplex
in legendo in c[on]ferendo in dispu-
tando in scribendo Et c[irc]a p[ri]mu3
q[uo]d e[st] c[on]tinuu3 ad locucio[n]em o[sten]dit[ur] q[uod] alia
legenda sut supp[er]sticiosa breuiora
pauciora utiliora D[e]inde sequit[ur]
q[uod] ingeniu[m] acuit[ur] conferendo
D[e]inde sequit[ur] quo acuit[ur] i[n] dispu-
tando et q[uod] c[irc]a disputacio[n]es et
disputacio[n]es et maxime theo-
logicas d[e]inde attende[n]d[u]m inte[n]cio[n]e3
ne sint finalit[er] ad inanis glo[rie]
adepcio[n]em ne sit ad obuiacio[n]em
ne sint ad ignorancie occulta-
cio[n]em ne sint adu[er]sitatis s[u]bu[er]sio[n]em
S[ed] disputare d[e]inde vel ad exa-
minandu3 ingeniu[m] vel ad cogno-
scendu3 v[er]u[m] vel ad edificandu3 [et]
instruendu[m] p[ro]ximu3 vel ad f[a]l[su]m
conuincendu[m] s[ecundu]m q[uod] in disputacio[n]i-
bus attendit[ur] est ordo debitus
disputandi 3m est mod[us] debit[us]
4m est cautela ubi agi[tur] de
cautelis teologicis et ex p[ar]te
opponentis et ex p[ar]te r[espo]ndentis
Deinde o[sten]dit[ur] q[uod] ingeniu[m] acuit[ur]
modera[t]e in scribendo Et scri-
be[n]d[o] d[e]inde q[ua]druplicat[ur] corrigen[do]
ex[er]ci[ta]ndo excipiendo notabilia

redigendo in stilu concepta impri-
mendo menti meditabilia de cor-
reptione ex quibus tangit multip
multiplices falsitates Deinde q
scribe denique redigendo in stilu co-
cepta quoniam facere denique cu studio
coartandi ingenii suscitandi solatii
assequendi obsequii impendendi Qui
aut scribe denique redigendo in sti-
lum concepta propria causa obsequii
impendendi quatuor concurrunt scri-
bentis humilitas persone maturitas
rei scripte utilitas peticium fami-
liaritas Deinde ostenditur quod ingeniu i mo-
derato labore retunditur et hoc
quadruplicat quidam nihil actuali conli
animali post quod sequitur et ingeniu agitur
de memoria et primo quantum ad eius
quiditatem 2o quantum ad eius qualita-
tatem 3o quantum ad eius potestatem 4o
quantum ad eius formabilitatem Et
quantum ad primum quiditas eius continet
memorie diffinitionem divisionem essentiale
operationem organi dispositionem Circa
2m capitulum de qualitate memorie agitur de
differentia eius participationem de partici-
pantium compositione vel compositione de 3
impedimentorum occasione licet enim impe-
dimentis ex parte organi ex parte elatis
humore ex parte virtutis interioris ex
parte nocumenti exterioris Tertio agitur
de eius medicinali subiectione Deinde
agitur de potestate memorie quantum
ad eius capacitatem spiritualitatem
dignitatem utilitatem ubi tan-
guntur quatuor eius utilitates post
modum agitur de formabilitate
memorie Et dicit quod quatuor sunt necessaria
tempore triplex actus triplex modus triplex
post quod sequitur in ingenium memoriam sequitur
de ratione ubi consideratur denique rationis
initium exercitium iudicium vitium Et
secundum hoc sunt quatuor capitula quantum ad
initium considerat principium effec-
tum et causam unde perfecta profici-
scitur materiam suam subiectam cui inscrutatur
formam suam ex parte qua nutritur

finem quo proficiat Deinde sequitur
de exercitio rationis exerceat quod se ratio
discurrendo salubriter per creaturarum
conditionem convertendo se humiliter
in sui ipsius consideracionem erigendo
subtiliter in creatorem sui contempla-
tionem experiendo suavitatem sapientie delecta-
tionem discurrat quod per creaturarum
conditionem attendens earum esse primum
divinum in eis beneficium debitum et
impensum miseriam humane dam-
nationis obprobrium Deinde
sequitur rationis iudicium hoc est naturale
iudicatorium ad quod ipsa veritatem
discurrendo discernendo recurrit
recurrendo leges eternas consulit
consulendo quantum ex eis est nec
fallitur nec fallit et deinde per cogi-
tationem ad operationem descendit Deinde
sequitur rationis vitium Infecta est
enim ratio humana inclusio ymaginatione
occasio cogitationis iudicio discretionis
consilio deliberationis Consequenter procedit
ad consequentem disciplinam que personam
condecet discipulinam Hec autem sunt quatuor
humilitas in intellectu studiositas in
effectu tranquillitas in affectu pau-
pertas in tensu humilitas in intellectu
quatuor requirit primo ut nec scrip-
turam vilem teneas ut a nemine
discere erubescas ut cum scientiam ad-
eptus fueris alios non contempnas
ut non nimis ad maioritatem
contendas Sequitur studiositas in
effectu que consistit in quatuor in
labore ut agas in amore ut
perficias in cura ut provideas
in vigilia ut attendas Sequitur
tranquillitas in affectu ad quam
quatuor requiruntur In carne custo-
dia sanctitatis in ratione notitia
veritatis in voluntate habundancia
caritatis In memoria vel mente
experiencia suavitatis quoniam si carnem non
inquinat fetor rationem non obnubilat
error voluntatem non oblectet

vanus amor memoriam sive mentem
non amaricat vel conturbat ratio
Deinde sequitur de paupertate mentis
ubi ostenditur quod paupertas est genitrix
huius ex instituente auctorem ex auctore
securitatem ex securitate libertatem
ex libertate iocunditatem Post ante-
cedentia circa gratiam disciplinam de
quibus expeditum est proceditur
ad exercitia et ad impedientia ea
hec autem sunt quatuor lactata puerili
inconstantia iuvenilis diffidentia virilibus
pena senilis Et sic expe-
ditum est de hiis que pertinent ad di-
sciplinam quantum ad statum inchoationis
Deinde sequitur de doctrina quantum ad
statum progressionis et profectus
ad quod quatuor requiruntur abicere vicia
relinquere puerilia exercere se in activa
scientia exercere se in spirituali intelligentia
et secundum hoc sunt quatuor capitula invicem
succedentia Quantum ad primum qui pro-
ficere vult in scientia debet a se abicere
vitia quia in animam malivolam
non introibit sapientia Et ad hoc vi-
de quod potest enim potest enim immunda anima
insistere facundie potest et vacare iac-
tantie vel eloquentie sed non potest
habere in se usum sapientie nec in aliis
facere fructum doctrine Post abiectionem
viciorum Sequitur abdicatio puerilium
hec que sunt quatuor scilicet puerilia stu-
dia cogitata verba opera post ab-
iectionem viciorum et puerilium se-
quitur active exercitium ubi quatuor
notanda sunt scilicet discretio ordo
ad opera continuatio Quarto sequitur
de spirituali intelligentia ut igitur
spiritualem intelligentiam consequamur verba
sapientie sunt audienda reverenter
et subtiliter intelligenda utiliter
fundenda multipliciter exponenda
Et sic expeditum est de doctrina quan-
tum ad statum incorporationis et pro-
gressionis Sequitur de ipsa quantum
ad statum perfectionis ubi primo
agitur de illa in generali circa que

consistit et hec sunt lectio meditatio
oratio contemplatio hec est enim doctrina
claustralium et virorum perfectorum sicut
patet in primo capitulo deinde agitur de hiis
quatuor in speciali et primo quod deus
docet animas spirituales exercitio lectionis
scilicet quia est in intellectione legentis uti-
litas in affectione pietas in legendo
assiduitas in legendi modo taciturn-
itas deinde dicit quomodo deus docet animas
spirituales in exercitio meditationis spiritualis
est enim meditatio que mentes abstra-
hit abstractam in uno defigit de-
fixam in contemplationem adducit
et tandem divinam revelationem occur-
rentem excipit Deinde ostendit quod
deus docet animas spirituales in exercitio
orationis Nam per orationem elevantur
scilicet in divinum intellectus et affectus supple-
mentum orationis defectus intimatur
ille divine lucis radius colligitur
interioris hominis status deinde ostendit
quod deus docet animas spirituales
in exercitio contemplationis Hoc autem
fit quadrupliciter mentis dilatatione
sublevatione alienatione unitione
deinde sequitur ultimum capitulum in quo subdividit
has quatuor species contemplationis que
mentis dilatatio est qua gradibus in nobis
excrescit arte exercitatione attentione
mentis sublevatio est qua gradibus ascen-
dunt mentes elevantur super scientiam industri-
am et naturam Mentis etiam alienatio
est qua modis fit devotione admiratione
exultatione Mentis unitio explica-
tur gradum relinquentes sensibilia
sensibus et sensibilia quo ad corporalia
intuitum et intelligibilia quo ad
potentia anime et eorum existentia
existentia et non existentia existentia
que a verbo prodierunt in esse per crea-
tionem non existentia que a solo verbo
super ente ceuli consistunt et ipso
contemplabilia sunt hec per ex-
cessum mentis transcendenda sunt ut per-
veniamus ad superintellectualem

primam Sz hec dicta sunt in re-
mouendo in quorum aliquibus aut
omnibus gitat alienatio Sequitur
aut tres gradus in quibus vlterius
consistit vnio vnus est super fer-
uidus amor tendens in deum 2us est
actualis omni ignorantia feruo-
rem illius amoris non sustinens 3us
est radius irradians et sic vniens
et secundum hunc ordinem expeditum est
de causa finali huius operis et de
efficiente et formali etc
[V]aria pars principalis huius
tractatus agit de causa materiali
hoc est de diuersis sensibus vbi primo
ponitur breuis prologus eiusdem et
narratio generaliter tangendo primo hic
originem intentionem diffinitionem et
diuisionem et attenditur illa diui-
sio secundum quadruuium quadruplicatur
Primum quadruuium est quod vndet
interpretante consistens in hys
gramatica poetica dyaletica rethorica
et est quadruuium eloquentie 2m quadru-
uium intelligentie consistens in hys
arismetrica musica geometria
astronomia et est quadruuium intel-
ligentie 3m quadruuium est acte con-
sistens in hys physica ethica magi-
ca methaphysica est quadruuium experientie
4m est quoddam quadruuium affectiue
consistens in doctrina anogogica
ca physica exemplaria aptica etc
Quadruuium sapiencie etc

[R]epe numero postulatus a
pluribus vt non solum applicarem
animum ad legendum sed manum
apponerem ad scribendum fateor et
diu restiti non elato superbie collo
non animo pertinaci sed timens feruentes
sermones humores sub grauitate
ponderis obruendos censui
potius sarcinam non subire quam rui-
ne dispendium pati sub fasce Sed
amicorum repetens idipsum non ces-
sit importunitas non cessauit

et caritatis allegans obsequia
me inthilom remittere impegit
Et media nocte iam hostio clauso
postulans ab amico panem amicum
attemptat panem dixim grossiorem
de manu pauperis et per hostia
aliena mediante cottidie cottidie
Sit enim ad litteram quottidie medi-
care compellor vnum corpus refecti
Sit etiam scriptorem archana pertran-
ctor vnde pro data michi gratia
necnon optimitate temporis et sa-
nitate corporis spiritus rectore hoc
est enim quod mea consolatur personam
conem laborare inquit et septiuam
refectiuam et melifluam licet enim homo
enim nascitur ad laborem et quia
hoc labore dulcedo sentitur impe-
tu quodam ad opus istum vel reno-
uandam vel continuandam alacrior
ardencior inuenitur Labor mul-
tiplex laborat omnis quoniam quoniam stu-
dens diuersis et vtilitate diuisi
vel carnis concupiscentiis vel
mortiferis exercitiis vel potestatum
nunc officiis vel spiritualibus studiis
occupati Primos geminus stulticia
constat labore et sollicitudinis
Nam corpus frangunt et animum anxie
atterunt propter momentanee volup
tatibus 2os multorum laudat perseque-
quibus ad vsum carnem rectus est
et viciis bellum inducunt et in
agone certantes sudore multi
reformare mittuntur que in prima
origine perdiderunt pretiosa peccata
puniunt et de cetero stricta ponit
ros quis non diligat quibus ornare
puellissimam caritatem amplius non
miror qui proximis impendunt
sollicitudinem Docet nescios in-
cantos instruunt verbis commouet
operibus arguunt multitudinem

pectancium. Nec sui ipsorum curam no-
lunt relinquere dum districti sunt in
silencio utiles in verbo solliciti
ut que predicant voce impleant actione.
Quartos in vitem ad presens videlicet are-
motis de quorum segetibus spicas
aut vidarius flores pro dato no-
bis ingenio colligens non ut
oratoris aut coronens opusculum
sed ut eorum que scripserunt primicia
confirmens non illatum panem
de simula sicut competit delicatis
sed simplicioribus oblatum quod pro tibi in
ensiret eloquencie vel ingenii
grossioris conferens aut in unum
radices folia fructus et flores
videlicet ut ex priorum foliis et veteris
testamenti radicibus evangeliorum fructibus
expositorum floribus cum se locus
obtulerit confirmantes. Sed horre-
mus detractionis venenum viperum
Nam vipa pauli manum invasit
dum sarmentorum multitudinem con-
gregavit quia dum scripturarum summas
ad suscitandum caritatis ignem sic
sarmenta colligimus detractibile
corrosivum dentem ab emulis su-
stinemus. Hoc tamen est unum solatium
quia ventorum impetus casas decli-
nat humiles qui sublimes deiciunt
turres feriunt quoque summos fulgura
montes detractorem etiam timor
limam frequenter inducat corrupit opi-
nionem conscribentes ad solidius
et diligencius meditandum. Videt
quia de vipa loquimur adeps vipe
vipe curare legitur caliginem oculorum
Ergo super invidia caritate et
sine qua vix legimus aliquem
ad utile scriptitasse et gloriam in
scribendo non captat puto quod
confusionis ignominiam non re-
portat. OBSECRO autem legen-
tem istud opusculum admiciari su-
ffragiis vel domino recommendat eum

fratris Guiberti tornacensis originem
Presens autem opusculum quod propter indi-
gnitatem artificis rudimentum doc-
trine nominare placuit. Sic erudimen-
tum doctrine quidam appellandum malunt
In quatuor tractatus dividimus princi-
pales de doctrina secundum eius causam qua-
druplicem exequentes de doctrine causa
finali de efficiente de formali
de materiali. De finali vero sic primo
ostenditur quod propter sapienciam obti-
nendam creata est racionalis anima
2o quod propter finem multiplicem acquiritur
sapiencia 3o quod per sapienciam invenitur
deus in via et in creatura 4o quod
sapientie finis est ultimo vita eterna
Circa primum scilicet quod propter sapienciam
obtinendam creata est racionalis anima
ostenditur quadrupliciter quod omnes homines
scire natura appetunt quod philosophi in hoc
erraverunt quod sine sapiencia increata
nulli ad sapienciam pertingere potuerunt
quod sine virtutibus sapienciam adipisci
non possunt. Quod igitur omnes homines
natura scire appetunt ostenditur quadruplici-
ter scilicet ex nature condicione ex culpe
corrupcione ex gracie reformacione
ex philosophorum exercitatione etc.

ature humane condicio-
dum attendimus hominem
tacione preditum in eius
ex quo eius infixus est ad
sapienciam appetitus
Nam primus adam plasmatus a deo
collocatus in paradiso deliciarum sor-
titus est locum ubi et corporis inco-
lumitate potitus est et integrita-
te sensuum angelorum fruiturus
alloquio si divino finaliter subderetur
imperio. Animam quoque sortitus est talem
que omnibus animantibus esset pre-
stancior per intelligenciam et racionem
Sed quod statim appetiit quod non de-
buit creatori suo male extitit
gratus super alios quos quem cervice erre-
xit voluptates eius comutate

sunt in amaritudinem puctiones ba
litudo corporis colapsa est in lang
wores mori cogitur cum vita ide
ficiens probatur factus est paup
ex diuite cecus per ignorantiam ex sa
ente ex hoc satis indicat quod ex p
gdiē creatus sit ad sapienciam et
leticiam quod in vallem tenebrarum
procreatus et misie nali motu cor
dis ad sciam aspirat atque letitiam
vt qd lactancius ait Non ego reprehē
do studium eorum qui veritatem scire vo
lunt quia nam homines deus adipi
scendi veri cupientissimam fecit
Sed illud arguo id reuinco quod homines
tam illorum et optimam voluntatem
nō sit secutus effectus quia nec quid eet
ipsum verum sciebat nec quo aut ubi
aut qua mente querendum
Culpe vero corrupcionem qui gsideat
legat quoniam omnes homines na scire
desiderant Sed in hoc corrupcio d
clarat nē quod filii adam vix inuene
runt aliquid tam vile de nouo
volunt edificare montem sciencie
vnum bus unus videas alium sciam
alium mundialis cure ipsam placita
coram deo displicenciam illum simi
lis cuiusdam artis tam vehementer
affectare sciam vt laborem nō de
putet durum tamen possit aliquibus
doctior reputari Sic enim filii a
dam ade turrim babel edificant
manibus reptantes et pedibus vt
ad alta cōscendant Ibi cōquassa
ta sunt membra primi parentis et
per insipientem appetitum sciencie
experiencie Non subditi sumus dure
necessitati hinc credo quod ē aīa
infantule que sapiam vel seipsam
cogitare nō pt tanta incensiōe
sed in hoc sensibilia sensibus corporeis
apprehendenda tanta auiditate
sitien hauit nocturni clus vt sm
quod in recitat Augustinus Inuenimat
plurimorum oculorum eius acies obliquata
Gracie reformacionem attende et
ymaginem dei videbis in homine

que cerusa purissimo ut corporali
colore quolibet nō exprimitur sed spūali
pulchritudine declaratur Nam sic
pictores formas exprimunt per colo
res sic ymago et similitudo in nob
dei per sapiam et virtutes Cum enim
mens racionalis per cogitacionem et amorem
in deum cōuertitur illuminatur et perficitur
Et mens speculare effecta creature
corpulentiam reiecta in sua pul
critudine reformatur et ymago suo
prototipo coaptatur Hinc apostolus ait
Reformamini in nouitate mentis
vestre Vt incipiat illa ymago re
formari ab eo a quo formata ē
in veritate et agnicione Quis autem
deformis aut deformatus ex ems
reformacionem suam nō appetat
quam creatura racionalis per graciam
et per gloriam appetit et expectat quia
cum apparuerit xpus similes ei erimus
Et sm apostolum Saluatorem expec
tamus dominum ihesum xpm qui refor
mabit corpus humilitatis nostre cō
figuratum corpori claritatis sue Erunt
enim in futuro electorum corpora clari
tate omni corporis consignata Que
et si claritatem equalitatem glorie eius
nō habent per naturam similitudinem tamen
cōfiguratore eius habebunt per graciam
ad quam mentem reformamur pro
modulo per sapiam Philosophorum ex
citacionem attende videbis quod quo
urgebat in eis appetitus scire et sa
piencie magnum aliquid et excelle
tes ingenio viri cum doctrine pe
ritus dedissent quicquid laboris
potencie impendi cōtemptis
omnibus privatis et publicis actionibus
sese ad inquirende veritatis studium
contulerunt estimantes multo esse
preclarius humanarum et diuinarum
rerum investigare et scire rom
quam instruendis opibus et cumu
landis honoribus inhiere Quibus
laborem et excitacionem platonis
appollonii quoque euagacionem ceterorum
quod breuiter cōprehendant cōprehendit
quorum tota vita studiorum gymnasiis

insudabat qui tamen a via recta de-
clinantes gressus ambulantes in
tenebris varios sequebantur anfra-
ctus Sicut dicit apostolus distentes et
numquam ad viam vere sapientie venientes
Quod philosophi erraverunt primo de ostensione
erroris 2o de causa erroris 3o de
specificatione errorum capitulum Eo
specificatio errorum in philosophorum in
quatuor sensibus ... erroris in philosophia

vanquerunt certe philosophi quod quod
volebant adepti non sunt
sed operam simul et industriam
perdiderunt nec acceptam scintillam ar-
dorem quam viderunt in minorem sedare
vel extinguere potuerunt Huius enim
errorem quatuor arguunt in philosophia et philosophis
Impositio nominis continuatio certaminis
defectus certitudinis effectus tur-
pitudinis Certe non arguimus veritatem
que est in philosophia sed quarundam philosophorum
superstitionem et falsitatem que est in ea
Nam philosophi multa bona dixerunt
et fidei nostre accomoda que non
sunt formidanda Sed ab eis velut
iniustis possessoribus auferenda
Spoliandi sunt egyptii ut dicitur
hebrei Ordinamus enim a philosophie va-
no nomine ut corpus facilius de-
struatur destructo capite sicut
corpus et vocabulum dicat eius partes et
membra discordant Sed nulla
eius coherentia vel compage videtur
palpitare potius dissipata quam
vivere Philosophia secundum nomen suum dicitur
studium sapientie sed qui saepe stu-
det nondum sapit sed ut sapere possit
Si ergo philosophia sapientiam querit nec
ipsa sapientia est quod necesse est aliud
esse querentem a quo quesitum est prop-
ter ea nec philosophi etiam sunt sapientes stu-
diosi cum illo studio ad sapientiam
non valeat pervenire Nam si esset
id studium ad sapientiam via puto
quod aliquis fuisset ab eis inventa Cum
igitur tot temporibus ingeniis in sapientie
inquisitione contriverint nondum ab
eis apprehendatur apparet nullam

ibi esse sapientiam nec sapientie stude-
re eos qui philosophantur sed ipsi studere
se putant quia illud quod querunt
ubi aut quale sit nesciunt Sine
ergo sapientie student seu non student
sapientes non sunt quia et quando
non quilibet et quod recte non quilibet
numquam recte reperitur Sed contra
philosophie diffinitionem Philosophia inquit Seneca
Nichil aliud est quam recta ratio
vivendi vel honeste vivendi
scientia vel ars recte vite agende
Si ergo in plures sectas divisione
atque disciplinas et non certi habeat
philosophia de quo omnes una voce
et mente consentiant Quod non potest
esse tam scientiam quam rectam vite philosophiam
nominari Ut autem Lactancius
In quo dimissitas preceptorum rectam vel
impediat aut legem vivendi eius
capita (?) sunt philosophi magni longe dissi-
dent Nec scientiam vite agende in
qua nichil aliud efficit gratia
sepe dicendo quam ut vero quis-
que sentiat Nam athadomia ut
omnia reddat incerta legem
abrogat artes nam putat rerum
sublatis rerum deprivat scientiam fun-
ditus tollit Confiteantur ergo philosophi
quod Cicero in consolatione ait Nescio
quibus nos teneat error et igno-
ratio veri. Continuatio cer-
taminis inter philosophos eos ostendit erro-
neos et deceptos In multas
sectas philosophia divisa est et omnes
varia sentiunt in qua ponimus
veritatem in omnibus poni non potest
si in una ponimus quicquid uni
dabimus ceteris auferemus
unaquaeque ut se confirmet omnes alias
evertit nulli potest se saepe concedit
et sic alias tollit sic et ab aliis
tollitur ergo quecumque quibus lauda-
verit ab aliis vituperabitur Si ergo
similiter secte multarum sectarum iudicia
stultitie convincuntur omnes vane et
inanes reperiuntur sapientiam philosophia

conspuit et vnaqueq; alteram gla°
pmit non scuto protegit Et cu
intelligeret archesilas archesilas
achademiaz nouaz condidit et
se contra omnes armauit et eo auc-
tore duo phie gna ceperunt esse
vnu id veterum q sciaz sibi attribuit
alteru nouu repugnans q eaz de-
trahit Si go nulla rerum sciri pt
perit vnu genus si sciri no pt
perit aliud si vo hec sunt pia nobis
phia qz destracta vel enim est po
ssibile sui mititu sed gravi esse Anthimo
qui posuit nil sciri ad posse sci
ponit aut frustra sciunt ponit
q nesciunt Ipse go archesilas
pstratus aliis ipso se mucrone co-
fixit Relinquit illi omnes q; huaz
vitaz turbat vo instruunt q; sepi-
sos no instruxerunt Naz quid sapiae
esset quid regere tota pnt. Deseq;
ctitudinibus arguit suspiciom erroz
pcedunt enim ex leuibus coniecturis
vt q; velle scire vtz sol tantus sit
quantus vr an sit maior qz terra
globosa vel concaua stelle celo
herentes vel p aera cursu libero
meantes Celuz quanta magnitu-
dine q; in terra quanta soliditate a
quibus fundamentis librata aut
suspensa hec et huiusmodi magis
abdita velle coniecturis apphen-
dere tale m videtur quale eloqui
de remotissima quaz nunqz vidimus
cuius tm nomine audiuimus ciuitate
qui cum multa fla asserunt eo tm
se impune id facere credunt quia
nullu q eos in eoz mendacijs
arguat inuenerunt q si scirent ali-
quos de celo descensuros q eos
deliberare docerent nunqz de rebus
quas scire nequeunt disputaret
et tm qz no arguuntur no est eoz
felicior estimanda stultitia vel
audacia tu eos arguat deus cui
soli est vltas rerum remotarum
ab intellectu homnis manifesta
Nesciunt go veritatez de qua dis
putant de qua opinantur phi

qua sciencia ei est opinatio vo
incerti Et cum phia in scia et opi-
acone videatur consistere sciaz
vero socrates cum achademicis
sustulit Opinatom vo zenoaz
stoicis repudiauit hoc est q nil
sciri quitqz pt nec opinari oz
tota phia sublata est go nusqz
certitudo nusqz sapia ymo nec eos
fuit s nemo uidit Nec enim qui
putauerunt ps se sci omnia vel qui
nil sci sapientes fuerunt Illi quia
minus illa quia mag huiusmoi dede
runt modus enim vtrobiqz defuit
quia scire omnia solius est dei
Nichil vero scire est pecudis
vel iumenti Et go mediuz est
eis hominibus hoc est scia tu igno
rancie coniuncta et separata et e
scia in nobis ab aio qua posse
demus a celo qm enim homines genere
cum angelo et deo Ignorancia acot e
est quod ex terra est Vnde et nobis
et cuz deo et cum aialibus q gnitas
est Cum go ex hijs duabus subis
quarum altera luce predita est al-
tera vo tenebris ps nobis data
est scie ps vo ignorancie per
hunc pontez transire potest mediu
sine piculo Et qui no fecerunt
tendunt nimis declinantes dextre
Rate ut sinistro Ideo achade-
mici videntes quedaz esse ob-
scura dixerunt oio no esse sciaz
Phi econtra videntes quedaz ee
pspicua ut lune cursu mea-
tu siderum mensuras tpm vires
herbarum nubes ymbrium dixerunt
omnia esse sciam go ex pspicuis
ortum est omnia sciri Ex ob-
scuris simulet ortu e nil sciri
et tm si nil nichil sciendum est
aliqd sci necesse est naz si sci
idipm nichil sci posse tollet
go si nil sciri pt aliqd sciri pt
huic simile quod dicitur quidam
sompniasse ne sompnijs crederet
si credidit sequitur ut no sit cre-
dendum O doctrina inepta sibi re-
pugnans

et se dissoluere dissoluens quanto me
lius dcch fuisset occultas rones et
causas rerum celestium aut natlium
qr sunt abdite scl non posse qr
non e qui doceat qui non oportere
qs querendo non possumus inuenire
Effectus etiaz tur pitudinis et i
munde vite phos ont errasse
hij em potuint loqui sic homines
excitati s non in lingwa ymo
in corde uiget sapiencia nec
interest quali quis simone uta
qr res non vba querim non em de
gramatica vel rethorica nunc
agimus que docet que loq deceat
Sz de sapia dissecimus cuius doctrina
est quo viuere oporteat Sz si phia
vitaz posset instruere nulli alij nisi
phi essent boni et qui eam non di
dicissent essent mali Sz innumerabi
les bonos esse et fuisse legimus
et fore credimus sine doctrina phi
losophorum et paucos fuisse ex
phis qui in vita gessunt ad lau
de dignum fuint siquidem cupidi
elati iracundi libidinosi sua
vicia sub optentu phie celantes
dum uo que in scolis arguebat
facientes Vnde et tulius ait
hr quisque inueniuntur phorum qui sint
moratus ita aio ac vita institu
tus vt ro postulat qui discipli
plinaz non ostentacoz scie s legem
putet qui obtpet ipse sibi et
decretis pareat suis Videre licz
alios tante leuitatis et iactatos
vt hijs fuit non didicisse melius
Alios pecunie cupidos alios
glorie multos libidinum seruos
vt cum eorum vita mirabiliter pugnet
o Nepos qz cornelius ad
eundem ciceronem sic scribit tm
ab est vt magistraz putem esse vi
te phiaz btque qz uite pfectricem
vt nullos existimem opus esse
magistros viuendi quam plerosque
in ea versantur disputando vi
deo em magnaz ptez eorum qui
in scola de continencia et pondere
precipiant eosdem in omni libi

dinum cupiditatibus viuere qd ut ait
Seneca in exhortacionibus suis Non
aliter intueri decet qz medicos r
quorum tituli remedia hnt pixides
venena Aristipo grecorum magno
cum laude nobili meretrice fuit
scortandi consuetudo Me lio sic
sic suum defendebat flagiciu vt
diret multum int se et ceteros
laudis amatores interesse qr ipse
hret laydem alij a layde hrent
Cuius daret huic suos liberos
informandos vt discerent hre
metricem ad int ipsos ipum et
perditos homines interesse dicebat
sz qr alij bona sua pdebat ipse
vero gratis luxuriabatur Vnde et mere
trix illa sapiencior pho fuit qe
sic phim habuit p lenone vt
ad se oibus inuictus doctoribus ex
et auctore corrupta sine ullo pu
dore concurrerent Vt dicit lactancius
Eodem tempore non incluit auctor q
phim vt phim nec meretrez collau
dat collaudat s alterius fatuitez
alterius calliditatez qum fatuitez
secularem sapiaz nocat ot Dum
mulier fatuo illo sic abute
batur ad luorum sic auceps auri
cula excecata ad aues ceteras ca
piendas Quid ergo de cynicis loqr
qui a canibus dicti ritus caninis
sectati vxores coraz omnibus
in patulo cognoscebat hij oes
p logicis non p sapientibus sunt
hendi mitius qui non sapienciaz
in pectore habebat s tm in la
bijs qui nec proprijs obtemarint de
cretis Ex hijs pz errasse phos
sicut eos arguit apls in pho ad
Romanos

aliam vero errorum i phis
reperimus esse multiplicez
ex pte siquidem voluntatis elacionis
ex pte ronis indiscussionis ex
pte ymaginacionis fictionis
hoc qd int ex vo auaria pplarez
et ambicionis Elacio cladebat
in eis oculos cordis sic islata
fauces mihi carnis Sit em legimus

licet rom̄ ducti ad p̄ns nō determina-
mus q̄dā alia que vento concipere
dn̄t et aucta multa g° potuit illi
viri vel a deo inspirati vel ab an-
gelis adiuti in scripturis exercitati
vera cognosce vel p̄dicare s₃ oc-
culos tumefactos h̄ntes et in te-
nebris ambulantes id° nō pote-
rant nō errare Nō em̄ sanabat
oculi eoꝝ p̄ fidē vt viderent lim-
pide v̄itatē inuenerant s̄iaꝫ infla-
tiuā a qua vt dictū est vultus
eoꝝ intumuit nec tumorē fidei
speculiꝫ eis ostēt nec h̄ulitas hūc
sanauit quoꝝ suꝑbia cū ignorā
talis erat qualis est cōpacio
pauperis ebrij et letantis et ho-
minis lirati in secularibꝫ et iam
glantis tumoꝝ eoꝝ p̄cessit elacō
vt archana v̄itatē p̄nie c̄ph̄en-
dē p̄o interet̄ ingenio Sꝫ que
esset int̄ dm̄ et hominē dr̄a si
suppositos maiestatē et̄ne cogi-
tatio cōp̄hendē poss̄ h̄uana
Arcles vt ait/ Cic° veteres
ph̄os accusans ait eos aut stul-
tissimos aut gl°sissimos fuisse
qui existimates ph̄iā existima-
rent suis ingenijs fuisse p̄fectā
hinc est q̄ tot tēpibꝫ ingenijs que-
sita sapiencia nō fuit a viris
elatē inuēta eā ex finēs p̄os
quesierūt nō i° mō quo debuit
Vn̄ soleo admirari q̄ cū pitago-
ras et p̄tea plato amore inda-
gande sapiē ivss ad egiptos ma-
gos et p̄sas p̄cessint ad iudeos
g° facilius ire potuisset nō acce-
ssint/ s₃ arbitror hoc dei p̄uidē
gestū quia nō ph̄as erat a
supbis ingenijs aut hominibus
alienigenis cognosce dm̄ sa-
cramentū Statuit em̄ deus appi-
quitate appinquite tēpe vltimo
ducē magnū de celo mitte qui
sapienciā doceret et eā ingto

et p̄fido ablatā p̄p° certis naco
nibꝫ reuelaret g° s̄c p̄p̄r eorum
elacōm et supbiā v̄itatē ph̄i
adepti nō sūt Jta p̄ eoꝝ supbia
iudei eā p̄nmodū p̄diderūt et
excecati causa mirabilit̄ contingere
vtrique p̄it̄ erraūt SECUNDA
causa erroꝝ indiscussio romis
Cuiꝫ s̄tiū ad in p̄n° s̄nt necce
est dare mlta inconueniencia que
sequūtur et sic ridicula mlta ponūr
que mala concedūt qui p̄iora nō
diligent̄ discuciūt et tūc ea que
incipiūt om̄° defendē cū deberet
p̄ncipia vtrū vera uel f̄lsa sit ex
sequentibꝫ iudicare TERCIA ca
est ymaginacōnis ficto fingit em̄
romi portenta quelꝫ secta p̄ suo
libito Pitagorici em̄ et stoyci po-
nūt animas hom̄ imortales s₃ et
in hoc q̄ recte senciūt nō euadūt
errores Nā cū hoc p̄uenerentur
argumento quo concludūt vt necce
sit aīas occidē cū corpibꝫ dixerūt
nō nasci animas s₃ de corpibꝫ mi-
grare in corpora nec alit̄ rom̄
illā se posse euadē credidūt a
aīas rōnales esse mortales aut
de corpibꝫ in corpa demigrātes
vt sic finiūt aīā coꝝ s̄ remaneat
p̄ꝫ coꝝ Multi ett ex h̄is q̄ eternas
animas esse suspicabant̄ tāquā in
celū migraturi essent sibi manus
intulerūt vt cleātes ēsp̄p̄ ēsipp°
zenō et empedocles qui in ardente
ethne ignē intempesta nocte de-
iecit vt cū repente nō apparuiss̄
creder̄ abijsse ad deos Sic Ro-
mane sapie p̄nceps katho libꝝ
platonis de eternitate aīaꝝ legit
et se occidit et forte tū ob aliā
causā vt declinaret odiū s̄nile
sic democritus sponte sua leto
leto caput obuius obtulit Ipi
posuerūt et fixerūt animas hu-
tas corpibꝫ vt penas scelerū
luerent Sꝫ quis scelā comitē
potuit qui nō fuit n̄ forte crediꝫ

stulto pitagore qui se dixit custo-
dem fuisse. O singularem pitagore me-
moriam et o miseram oblivionem no-
stram qui nescimus quid fuimus. Ille
solus ut poetice loquar lecheum
gurgitem non attigit et oblivionis
aquam non bibet. Celebre et illa so-
cratis fictio quod supra nos nichil ad nos
ergo more pecudum procumbamus ita
nec mentis oculum erigamus ad cele-
stia contemplanda. Deierabat ipse
per canem anserem. O dementem et
vanum hominem si in eis credidit
divinitatem. Nonne ipse et plato loquens
de naturali iustitia in rei publice iubet esse
communia scilicet ut ad eandem mulierem multi
viri tanquam canes confluant et is utique
obtineat qui viribus vicerit. O mira
equitas platonis qui sic evertit
virtutem castitatis et fidem copule
coniugalis. Idem autem plato dicit beatas
civitates futuras esse si aut philosophi re-
gnarent aut reges philosopharentur.
Huic platoni quis dederit regnum
ut quasi tyrannus non faciat prostituat
pudicitiam feminarum. Sic inquit
civitatis concors erit et amoris mu-
tui constructa vinculis si omnes omnium
fiunt et mariti et patres et uxo-
res et liberi. Que ista confusio
generis humani. Quo salvabitur
caritas ut propria voluptas
si omnes sunt liberi. Quis filios
tanquam suos diliget cum suos esse
dubitet vel ignoret. Quis filius
reverebitur aliquem patrem suum incertus
utrum patrem pro alieno habeat vel pro
patre alienum. Sed concordie causa mu-
lieres noluit esse communes. Hoc vero
unicuique scilicet unius appetitus a pluribus
plures esse facit maxime discor-
des. Ergo dum concordiam docuit dis-
cordiam introduxit et iustitiam
evacuavit. Redigit humanam naturam ad
similitudinem pecorum non animi que
iniuriam faciunt et paria inquiunt
indos probos construunt fecit mentes
alienos abigunt. Extinxit etiam

oportere mulieres militare et consiliis
publicis interesse magistratum gerere et
imperia suscipere. Nonne ergo con-
sequens est ut viri lanam et telam
assumerent et infantium gestationes.
De his in Alibus politia et in
libro de legibus satis habes. Si
ergo deprehenduntur in tanta vanitate
et imaginationibus fictione philosophorum
principes quid mirum si de vanitate
arguamus ceteros et minores. Sed
laudatur democritus quod agros su-
os reliquerit eos quod pascua pub-
lica passus sit. Approbarem utique si
donasset si prius rem suam contulisset
pauperibus. Quid quod socrates the-
banus pretium suum in nummos re-
dactum effudit in mare. Abite
inquit pessimi in profundum male
cupientes ego vos mergam et
ipse mergar a vobis. Nescio an hoc
fecerit sanitatis indicio vel furoris.
Si nimis erat contemptor pecunie
poterat enim pauperibus subvenire
et quod frustra perit fuit eroganda
indicere. Non potest satis utilius reservare.
Hec et huiusmodi fuerunt philosophorum fantasmata
que finxerunt et eos errare fe-
cerunt et puto quod si modo viverent
se errasse dicerent. In nati sunt fere
tot errores quot homines. Nam
varietas opinionum est propter absc-
uritatem luminis intellegibilis tamen est
unice sic ignorantie comitem et secta

[Q]uarta causa est ambicio
et favoris popularis emu-
latio. Inde est quod epicuri
disciplina multo celebrior ce-
teris fuit propter quam ambicionis ani-
mo proponebat quod populus ipse dilexit.
Quis enim ad maiorem non est pronus.
Ideo ut ad se multitudinem traheret
apponebat congruentem singulorum
moribus. Desidiosum vetat litteras

distere auaraz libat zplari lgr-
gicone Jgnauiz phibet attede
ad rem publicaz pigru exerci
tuiis militae et religiosis audit
diu nt curae Jn hudinis iubet
nichil aug ebue iprys simens
comodis plitu laudat fugieti
turbam qui mimu pcc est id
instruit polenta et aqua posse
tolletare vitaz Odienti vxoez
celibatq bona laudant huti vo
malos liberos orbitas pdicat
Impaaenti et delicato dr om
maloz maxmu esse dolorem
forti ecc dr in tormetis btm
esse sapientez qui claritati ac
potencie studet hinc sapiure
reges colere qui molestiaz ferre
no pt hinc dicat regimina fuge
omia sui causa face sapientez
Sic epicurq dui studet placere
omnibq maiori discordia secuz
ipse pugnauit qui int se vniusi
Causa vo erroe ipiq qz bonis
et malis bona et mala otige
pal lance uidebat io prudencia
no ponebat Nam et capitolu
q romane urbis et religionis
caput fuit ignis cete sepius co-
flagrauit Vn lucanq Nam pt
altitonas stillanti mixq olimpo
Ipe suas artes atz inclita tepla
petiuit capitolinis in iecit sedi-
bus ignes Cicero vo illam
flamam aut diuitq extitisse
no qo terestre id iouis domici-
liuz delet sz quo sublimiq ma-
gnificeciq qz deposcet ptinaces
homies no intellexerut teplu
sui celi iudicio sepe dampnatu
sz q phas id restitue cotender-
ut Sz rideat epicurq si pro-
videntia nulla est quo ta ordi-
nate factq est mudq qmulta
inquit facta sut alit qui fieri
debuit Inuenit ego homo totq
absorbtq deliciaz immundiciis

q aggrauat in diuiis Ite si nulla
e prudencia quo tam prudent aia-
liu sut ordinata corpa vt singula
queqz mebra mirab rone dispoi
sua osuet officia Nichil inqt
in pacaudt animalibq prudech
ro mollita est Nam nz oculi ad
videndu facti sut nz aures ad au-
diendu nz lingwa ad loquend pe
des ad ambuland quia pq hec
nata sut qui esse qui loqui vi
de audire ambulae poss Vn
no h ad usu nata sut sz usq ex
illis natq est Si no est prudecia
Vnde vn cuncta nascut quo
fiut omia que gerut Sut inqt
semina q inane volitancia
quibq int se teme oglobatq vni-
uersa gignut atz concrescut Cur
g illa no cnimq aut sentimus
qz nec colorez unqz hut nec calorez
nec ordorez odorez nec saporez
nec tumorem et sut ta prua cor-
puscula vt sint indiuisibilia
Sz miror qui vbi sut aut quo
sut illa corpuscla nullq vidit
nullq pter leucippu vnicu som-
niauit a quo democritq eruditq
epicuro hereditate stulticie de-
liquit sz huis cruentis doctrina re-
spondebit sz hoc vnu adultere
libet si archipirata quisqz vt
latronu dux satallites suos ad
gt grassand ampi cohartet
quo aio simoe vtat qui vt caa
ducat que epicuri sima pste
Nichil deu curare no ira tagi
infuoze penas no esse metue-
dus q anime pq mortez ocidat
nec ulli oio sint inse vnsi-
voluptate esse maximu boni
Nullu ee huma societatez sibi
qui cosule neiez esse q altrm
diligat nisi sui causa morte
no esse metuendaz forti viro
nec ullu dolore qui etiam

si torqueatur si uta^{r} ut curare
se dicat quid hec me pcias ymo
insanias dixit esse sinas sapi
entis ui2i que possunt latroni-
bus aptissime comodari No est
necesse bnditus deus tot modo
congregati stimola ut decipiatur
multitudo impita sed dei pcepta
quia simplicia et vera sunt qn-
tum valeant in animabus homin per
quottidianam experientia se ondit
Audit ea vir iracudus mediatus
effrenatus et vbis pacacissimus
velud omnibus mansuetissima fit
placatus da libidinosum adulteri
hanc 3 reddet cu vbu dine sapie
sapie continetem 2edit cupidum
liberalem furibundum clemete
simplicem sapientem delicatum
virilem pectore notorium inotete
et dum cor et auris sapiam sitit
infusa dei sapia stulticiam delic-
torum interim expellit ad quod
agendum no mercede no libus
no lucubracoibus opus erit vbi
est lucem qd se ingit oculis fidei
simplicitate purgate hoc phia
no prat que cu plurimorum etates
continuit no excidit vicia sed occul-
tat Et pr hoc nullius cautel
aut pondeis qd tm i libris constituit
humanis

unc aut breuiter phorum
aliquos specifice 9 errores
cca quatuor stlus spales Oibus
eni doctrina phica qm plurima
erronea qm est achephala
Nam et si sine mebris quibus-
dam viuat^{r} tm sine capite no
est vita Eorum tm q' dm non
nouit qui est caput omnis
vtutis atque doctrine sapia et
vtus sunt sine capite qm qui
no agnoscit lz videat cecus est

lz audiat surdus est lz loquatur 2
mutus est cu vo conditor deus ab ipso
cognoscitur tuc uidebit tuc audiat
tuc loquetur tuc eni hre caput
incipit in quo omnes sensus colloca-
ti sunt hoc lingua aures et
oculi Ille eni uidet qui interi
qua deus est vel dm in quo intus
no est oculus cordis apperit 2
Audit qui diuinas voces et pre-
cepta uitalia pectori suo affi-
git Is loquitur qui celestia disseris
maiestatem dei singulariter p-
sitet a quo qnto remotiores
sunt phi tanto viciniores ver-
sunt viciis et errori In phica
errauerunt et ideo se multo pla-
dijs ipsius pimunt et comictit
quibus immorari supfluum Et
de errore pncipis eorum sz Are-
alius e dissers Errauit Arestoteles
cca dm cca angelu cca celum
cca mud Arestoteles gg cca deum
errauit qui di puidem circa
inferiora non posuit Vnde b.
Ambrosius in lio pmo de officijs
ait ressellamus eorum assertionem
q' dm putat curam mundi neq-
quam hre velut Arestoteles assrit
vsque ad luna eius descendere
prouidentiam et quis operator
negligit sui opis curam quis
deserat et destituat quod ipse 9didit
putauit si iniuria est regere
hone maior fecisse cum ad
no fecisse nulla iniusticia est
sit no curare quod feceris summa
inclemencia est Et infra de aristoteles
opinione quid loquatur qui
putat deum sinis finibus esse
contentum et pscripto regni mo
degere ut poetarum loquntur fa-
bule qui mud ferunt in tres
ptes esse diuisum ut alij celu
alij mare alij inferna coherede

impio sorte obueniunt eos quod caueant
ne in usurpata alienarum terrarum solli-
citudinem inter se bellum excitent
Similiter et asserit quod terrarum curam
non habeat Et lactancius ait in 3o
libro de falsa religione Aristoteles quomodo sibi
ipse dissideat ac repugnancia sibi
et dicat et senciat in summum tamen
unam mentem mundo preesse testatur
hec lactancius In summum forte dicit
quod dei providenciam esse ponit
in celis Errauit etiam Aristoteles
circa angelum et angelicum numerum
ponit enim ix et x intelligencias propter
nouem motus nouem celorum mo-
bilium Ubi est ergo in tantis militum
eius et illa milicia milium mi-
nistrancium et assistencium si numerum an-
gelorum hac paucitate contentum
Errauit etiam Aristoteles circa celum
quod per intelligenciam ponit viuum et
animatum Sed si distinguamus
viuere formali et effective for-
maliter quasi ex unione forme
substancialis immuniis anima et
unione eius cum corpore sibi conformi
fluit vita non sunt celi corpora
viua Effective quasi per actum
alicuius vel motum excitatur forma
latens et apparet atque vite Sic
aliquando dicuntur celi viuere sed hic
[illegible] celos etiam animatos inter
heresses origenis recitat Beatus Jeronimus
et in libro de statu anime hoc
reprobat claudianus Errauit etiam
Aristoteles circa mundum quem ponit
eternum lege vim philosophorum Si for-
te recurras ad principia ne ut di-
cas eum intellexisse quod per naturam
aut motum dictus nec incepis-
se mundum nec destitutum esse sed per
per creacionem incipit et desinit
secundum beneplacitum cause prime Ca-
ueas ne sis contrarius sanctis qui
melius intellexerunt scripta

Aristotelis et plura quam tu viderunt de
de ipsius scriptis Inde processit ut dicit
magister hugo super exitum quod philosophi
gentium de seculorum reuolucione
rerum omnium recursu in idipsum in-
ita demencia temporum eternitatem
astruere conati sunt dixerunt quod per
rerum mutabilium speciem ab eterno
eodem ordine quo nunc cernimus in-
risse et sine fine illa lege eadem
mundo in sua vniuersitate nec
principium nec finem habente per secula
quedam sibi succedencia cursuram
seculum aut in xv milibus constare
que magnum anni appellant quo
expleto omnibus sideribus ad lo-
cum suum unde singula queque
ab inicio seculi progressa fuerant
reuocatis rursus quod in exordium
alterius seculi simili racione ac modo
motum inchoantibus subiectarum
namque sibi eadem racione mouentibus
rursus eadem prius omnia que in
seculis prioribus precedentibus or-
dinem precessissent eodem ut eius
ordine eodem cum eadem for-
eisdem ordo et locis et temporibus ita-
to consurgere cursum quod suum ac
statum simile priori atque ut per gene-
eadem quoque legem pati fortunam
quam subire ita ut eosdem homines
nascentes eosdem filios eosdem gignere
eadem fortuna viuere eadem sorte
mori contingat eadem rerum
euentum eandem propter qualitatem
eundem quod statum et recursum omnium
que preterita priores seculi tenu-
isset tempora Talem dicunt rerum
omnium reuolucionem atque iteracionem
in idipsum semper fuisse et quod fu-
turam esse sine fine Ut quem-
admodum recursu vnius sideris
per singulos annos ad pristinum
statum renouatur omnia Ita
recursu omnium siderum totiusque ne

ad ortū suū p singula secula
et magnos annos ad p̄ma con-
dicōm redeunt vniu'sa hic vo
error q̄lit' sit facile arguat
ro manifesta Naz tpa etna
esse nō posse in hoc euidentissime
apparet q̄ omē tp9 inicū hūit et
alit sine cōdicōe cōstat q̄ omē
q̄ iniciū hūit alit nō fuit amp
omē tp9 p̄titū alit p'us fuit
omē aūt tpe q̄d alit p'us fuit
anteq̄ p'us esset nōdū fuit Alio-
q̄n si semp p'us fuit nō iam
tpe fuit s; etnitas Si g° omē
tpe p̄titū alit ānō fuit fuit
q̄n nl'm tpe fuit Itaq; tempa
etna nō fuit esse nō potuūt
s; cāt a q̄ tpa etnitas sine tpe
q̄m tpa quid nec auxerūt cū
inciperent nec cū finient cōsumet
liq; g° plam esse assrcōm eoz
qui seculoz etnitatez p̄dica-
uerūt et mutabilitatē p'm ipse
p'uo fuisse testat sunt

error phoz in mathe-
matic et maxime in
astronomia p; dūt eni quoz-
dā discurrentiū sydez cōplexio-
nez vt dicit basilius cū ad il-
las stellas que in zodiaco mo-
uentur circulo si tale vbi gra-
stema roicit etiaz genesim
solē pfice rursusq; si aliter hīt
illaz fuit cōtra & recta cōpo-
ex influen eni lunariū possūt
in homibg causari diu'sitatez mo-
rum q̄ si intelligat notō et
sustinent sūt reprobandi si
dispositiue et q'n sūt tollerān-
di dicit eni corpm s'c celestiū
opa' ad cor'm mixtionez et
aīa cōiuncta corpo corpori
cōmixtiōm corporē mutat'
cum eni ex influen corporum
sup celestiū cooperatū sit vt

in parte comixta esset celerita
dispositū est vt aīa partis esset
iracunda ex illa infleh vtpote
cōplexiōm corporis ex illa vnioe
cōsecuta s; nō est hoc necm cū
iracunda in multis oppoitū et
ita p actus opat' vtq stellaz
ad qualitatez moz Tria eni bi
nōnda sūt vtq nc' supioz et
opa' h; ad moz maliciaz sic
dictu ē male et ar[e]motū vtq
etc influe[n]z opa' ibi vt est ipsa
cōplexio et h' dispositiue opa'
et magis de p'pinquo zm est vo-
luntatis desctū et h' formaliter
ad maliciaz opa' vn credimus
iudicia astroz frequ'r et facile
falli p'mo p' celeritate motū
celi vn basilius reptores ge-
stace ronis diuturnitate tpis
expti q̄ eos de stematibg multa
diffugiat i augustū pcmitq tpis
redige mēsuraz vt etiaz in
minutissimo interuallo sic aptus
dicit in momēto et in pūcto
magis sit int' genesim genesi
q̄ distat asserentes q̄ ille qui
natus est in hoc pūcto rex erit
gēciuz pnceps q; phoz maxiaz
q; potencaz multas q; diuiciis
p̄stiturq Eu aūt qui illo mo-
mento creatq est mendicum
et vagum quotti dianiq; inctq
campa dulsoz ianuas fore
obiturum Ideo naq; circulū
qui signifer appellatur in xii
ptibg diuidut q'm sol p triginta
dies egredit' xii locū fere eig
que a planes i inerrat notita'
et rurss vnū q̄q; inebiū pcnī
tricentenarum p spacia duode-
na reducunt quaz singulas
itm porcōnes in alia lx dist-
buūt eoz q; lx sexagies por-
cōnes enumerant hmōi ergo
nascenti genesim disponentes

videamus si possint hanc subtilitatem
sub tpis dimensione signare. mox
quo infans ptessit exutus spe
cialiter nate est obstetricem que di
cat an puer sit vel puella q
notu est et expectat uagitu q
capiat puuli iunctis indiciu quanta
ms diuu h agunt sexagies dictas
momenta tulisse itaque manifesta
editus puer mathematicus quanta
diennis elapsa puncta esse diuu
rupta redditur q et si contigerit
ex fores cubiculi cum state qui na
scentis hom colligit et visitat la
tulum vt diligenter et sine ulla
intermissione calculum possit e sub
horam sine diurni sunt sine no
cturni Cultorum igit sexagesiorum
nus eo ipso tpe ptersisse puta
bit Nec e eni ut inueniatur
stella q no solu in quota pte xii
spatis sz etc in quoto puncto duo
decies diuise portoes assistit at
potius in quoto momento sexage
simorum repit in quibus diuinus
decretorum partem fuisse diuisam
aut vt oio intus miratur
in quoto eorum sexagesimorum o
stento que a primis sunt sexa
gesimus repta vel vni ista sic
enucleatam et incomphensibilem
tpis inuentom et singulis quibus
cumque planetis fieri necius esse co
firmant vt agnoscat qualem
habitum gessit aduersus erraticas
stellas vt quale int se stema
tenuerint cum nasceretur infantulus
Nam si hora sollicite no fuit
custodita contigit q vel mo
dicu q de illa subtilissima co
cinatione mutati prsus obscura
co to confudi vn inde vsifi
cat q dicat Ambr cu impossi
bile sit tam subtilis temporis
minutias cophendere et exigu
mutacio inueniat vniuersitate certo
rem totu negociu plenu est va
nitatis Secundo errant qr extendunt
se ad ea que no est eorum scire qui
sz et momenta que pr posuit
in sua ptate 3o q p industriam
huam no possunt sciri omes effectus
stellarum qui requirunt ad constel
lacionem neque sm se neque sm con
iunctionem eorum neque sm aspectus
neque sm qd in diuersis complexionibus
dispar faciant impssionem Eo q no
sumus in puro aere vt possimus lu
men stellarum notare situm cursum
variu discursum interualla et q
p radios solis quedam sidera fiunt
anomala et huiusmodi quibus etiam
omnibus positis et cognitis transfert
status status hom et mutat tpa
solus bn placitu creatoris Nam
et deus et animus imperant astris
Non est dubium quin astra sequuntur
creatoris imperium Imperant eis
etiam aie deuote cu eorum cursus
legatur frequent impeditus scorum
oroe Ad clamorem eni samuel
date sunt pluuie pcelata e dies
sub Josue Juxta verbum helye
tribus annis et sex mensibus non
fluxerunt pluuie verbu ptho
lomei astrologus inquit optimus
multu malum phibere potit qd
sm stellas venturu est cu naim
psenserit vbi comentator haly sic
dicat Si [illegible] tpatus esset by c 9
natiuitatem sciremus tunc si ali
quam infirmitatem ex martis
na videremus sibi venturam
vteremur eis complexionem ad
frigiditatem vel opposita qli
tatem vt infirmitas adueniens
vteret eam in temperanciam Sic
operandum est in ceteris planetis

cum aliquis sciuerit quod ex eorum natiuitate
ventura sit maxime anglorum egri-
tudo superuenit vel firmata fuit
prius doceret principiis obstare et
venienti occurrere morbo Nunc de hec
pritis reuertamur ad propositum Hermes
etiam ait quod vna custodia hominis est
pietas Pium enim hominem nec demo
malus nec fatum tenet Vnde alio
omnes quid sit eusebia ait hiis verbis
deus liberat pium ab omni malo quod
est vnum et solum in hominibus bonum
est pietas Et asclepius auditor
eius eandem lacius explicauit in illo
sermone perfecto quem scripsit ad regem
vlterius cum demones affirmat esse
inimicos et vexatores hominum quos
idem termegistus vel alias trimegistus
angelos malignos vocat quia
non ignorauit eos ex celestibus de-
priuatos terrenos eos cepisse eorum
inquit inuenta sunt astrologia et
aruspicia et auguriatio et ipsa
que dicuntur oracula et ars magica
et quitquid pertinet malorum excitent
homines vt palam vel occulte
que omnia per se facta sunt vt sibilla
erithrea testatur quia errores omnia
hec sunt que stulti homines scru-
tantur de corde de iudiciis tamen astro-
logorum et quo sunt requirendum
est inferius in tractatu astronomie in-
quitate huius operis parte Cum igitur
secundum omnia inferiora mundi huius
elementa phanatum finis extitit
stare stellarum cursus et eorum effectus
et euentus eorum quantum ad humanum
genus videntes quod ad plenum non
poterat cognoscere industria de-
monum fixerunt ymagines curpa
ab eis querentes et eas hono-
rantes quasi ad eas virtus diui-
stendisset ab astris et vim effi-
cerent ex ymagine et illa virtute
et sic dabantur responsa a demone

non vnito sed inhitate Et sic genus
humanum in demones incidit et de-
mones adorauit Sed benignus deus
compaciens homini creature sue verbum
quod ab eterno genuit humane car-
ni et anime rationali vniuit et sic sapienciam
ymaginem sue vnitatis ab hominibus
adorari voluit Sapientes et prophetas
ad liberacionem animarum suarum spiritum
spirauit ad non ad euentus horum
curiosius cognoscendos sed ad
rationales spiritus instruendos non
contemplantes in astris corporalibus
sed in eternis rationibus Vnde quia non
omnia cognoscebat in plenitudine
sed secundum gradus suos differentes illuminati
sunt prophete Voluit dei filius per
seipsum suam creaturam plenius
erudire et cum condescendens de-
scendere et verbum est animam ymago
ad ymaginacionem rationem ad rationem
splendor ad splendorem idola
ad ydolum naturalis filium ad adoptiuum
deus ad naturam humanam descendit et
sic ex eo tamen ex virtute et sapiencia
genus humanum non fallacem sit ex
demone sed veram instructionem que de
omnibus que ad cultum dei pertinent
et ad reductionem humane nature
in suum originale principium habuit hoc
est christianorum astrolabium christus
sed per quem in plenitudine veritas
nobis eluxescit subdiuisis ar-
ticulis fidei sic fit in astrola-
bio ad distinctionem xii horarum
sub eadem regula diffusio sola-
rium radiorum

rror phorum in inetha-
phisice patet spaliter in poicoc
plonis qui posuit in inete-
bina ydeas tamen ab ipsa separatas
ponebat etiam animas redire
post multa secula ad compares
stellas negabat et resurrectionem
corporum forcius ex elorum qualitatibus

at^m posuit etiaz nullaz ùitatez
esse in creaturis ß tm similitud
ùitatis vn nec vaz traz nc veru
ignez possunt posuit esse i mudo
ssili Sic legit in thymoteo Ke
uersiom aiaz et 2tne corpm
patis inpbat btg Aug9 cont
platonicos in vlti^o li^o de ciuitate
2uate de ydeis et vitate cre-
aturaz nece est pauca pre
libare Cuz em pto ßm qd ait
Aug9 in l^o cofessionu in libris
suis ppte posuit Johanis ewn
2ectificai potuit de ydeis suis
p illud qd in pn^o erat vbu qm
in greco signis dicit^r enarche
enalogo Logos em multa sit
Nam vm e et ro, r supputa^o ide
nus et causa vniu'rsi p qua
sut singula que subsistut q^e
omia in dei filio intelligim9
ab etno, vbu em dicit quia
p ipm deg pr de oia fecisse sic
go vbu intellecty nri primitus
in seipo ronabilit' cocipit et pue
intelligat penes se retinet Et
quibqdaz signis ssibg extig psut
vt in apice metis cognicio sina
pmaneat et dem p signa ssilia
in alioz noticiaz veniat Sic
rones pmordiales om rez
mete di in qua ab etno fuut
no relinqrut et in effectiby suis
velut in quadaz lucez cognicois
nob loquetes se nob appnt ex
quibg facta sut omia q^e a pn^o
mudi vsq ad finez flue no de
sistut dicit^r ets vbu q e filg
dei ro qua ipe est om visibi
liu et invisibiliu pncipale ex^ar
q grece ydea dicit^r forma ut
spes vn sic in roe pcial e ro
vty ad oia que pducut in illo
gne ut in illa specie ita in
illa roe etna erat oia ab etno

que erat producenda in tpe pt
ut ß^o et sr Ge ad ltam Et idee
sic ro sepata no est ita nec ydee
sepate sunt dicit^r ets vbu qd e
filius dei supputa^o vel nus pbg
omibg rebg nuos ßm qd^m ipi ee
exeat lig em ppi simplicitatez
diua mia in mete diua f vnu
sunt sic i monade omis nus sc
em ßm qd rcs exeut a pn^o hnt
nt' se diuisitatez sic ex mona-
de pcedut omis nu in infinita
pgressiom vn in vnitate no
manet nu nec sepati sunt
ab vnitate simul nec ydee a
diua mete Or aut veritatem
no dix^t pto esse in creaturis ß
similitudinez vitatis Ita aliem^e
a ùitate q pauca indigz impro-
bacoe qr nec ipe verg plato
fuisset si vitas ssi^lu in ssi^li
mudo no eet Si aut similis
sut vitas et vbu vbi humanitatis
vitas est verg homo q in idey
esse in mudo ssi^lu spez Nam
si ita ssi^lib vera lra no esset
nichil esset n forte ßm ipm no
est lra ß lreu et tale clama
separent^r a subiectis ppyis cu
lra nom portat^r substancie et
lreu qlitatis vn et ponebat
nichil pdicari de corporibg
que sut apud nos ßm eenciaz
et ùitatez et ßm similitudinez
Nos aut dicimus vera lram
esse apud nos nos solaz vero
similitudine esse apud cre
atorez eo mo quo exemplar
est similitudo exempli Vn
vera domus ex^tra e que
videt^r oculis foris et edificata
ex lignis Similitudo vero et
exemplar eius e in mente r

artificialis et imponere nomen domus
ei quod est extra et non nisi abusive ei
quod est intra nec exemplar proprie dicit
veritas exempli veritas enim non est nisi
essentia rei In illo enim dicitur esse
veritas rei in quo est vere et cui imponitur
nomen rei prius et proprie sic apparet in
homine et in eius pictura vel si-
militudine que non dicitur homo nisi
equivoce quare nec mundus ar-
chitipus veritas ut essentia dicitur
rerum particularium nisi quis ymagi-
nem ad cuius similitudinem res facte
sunt dicere velit esse essentiam rei quam
tamen mundum archetipum vocet plato
difficilis est questio Nos autem mundum
archetipum proprie et exemplarem omnium
que facta sunt a deo vel fiant vel
fieri possunt intelligimus sapientiam et
dei filium a patre eternaliter genitum
qui dicitur ars omnipotentis dei plena
omnium rationum viventium quas plato dixit
ydeas que in deo sunt unum propter
quas dicitur dei sapientia multifor-
mis et virtus intellectiva cum
perfecta sint perfectione completa
generalis scilicet efficietur quodam mundus
intellectualis per unionem cum eo gloriose de-
formitatis sed ne detur in docto-
ribus errandi erudiri materia sic dicimus
autem apud eum rerum similitu-
dines quam etiam in rebus in deo enim
sunt res sic in causa cognitiva
et operativa et verius quam in se ipsis
Nunc quam declaracionem vertatur stilus in
eandem materiam cui imponitur quia no-
nem potest intelligibiles propter nonem
motus orbium posuit enim celis
inesse animas moventes eos
in animabus aliis illis amata
intellecta abstracta scilicet substantias intellectuales
et perfectissimas intuentes ingenter
perfectiones earum et querentes
vehementissimo amore assi-
milari eis et huius perfectione

assimilare eos eis celos suos per-
fectionem vero hanc dixit completam
actualitatem in eis per quam non habet
in potentia sed tamen ad eam perfectionem patet
sed habent put erat eis possibile talibus
mixto modo poterit status esse animarum
intelligentiarum cum totum quod ad gloriam earum
pertinet in actu presentialiter obtinebunt
non novum in futuro sperantes aut
desiderantes hanc igitur de causa
posuit continua revolucione moveri
ab animabus suis et hoc est quod
situs ponit perfectiones quasdam esse
partibus celorum quemadmodum loca sua
naturalia corporibus non mobilibus quia quod
celorum partes partes non possunt habere simul
omnes situs huius videlicet quia non possunt
omnes situs simul esse super hanc
partem terre est autem illarum possibilitas
ad unumquemque situm et educit
unaqueque anima celorum hanc possibi-
litatem unicuique parti celi sui
ea voluntate qua potest et eo modo
quo possibile hanc possibilitatem
ad actum supplens per successionem
et perficiens possibilitatem huius actus
post actum quia actus huius possibi-
tatum sit omnes esse non possunt Nulla
enim pars celi potest esse simul super
omnes partes terre posite dicta et
propter hoc acquiritur huius supposicio
per successionem et revolucionem re-
novacionem sicut aliqui intellexerunt sic
satis mirabiliter de talibus senserunt
Nulla enim utilitas esse videtur partibus
celi ex huius situs acquisitione
vel supernaturalis acquirere eis sed
dicas quod ymmo quia potentia reducitur
ad actum hoc non est quia per huius
actum destruitur alius actus non
magis bonus quia acquirendo
hunc situm perdidit alium non minus
bonum propter sic quidam aut si anime

celorum faciunt huius revolutiones
gratie sue sicut azini ad molam
revolvendam positi et quod maiores
utiliti sunt azini quam huiusmodi anime
maxime cum esset celos melius
quiescere quam sic moveri nisi for-
te motus huiusmodi esset propter infusionem
luminis aut caloris huic mundo
inferiori quod tamen ipsi negant quia super
hoc moverent celi res inferiores
essent cause rerum nobiliorum et no-
biliora servientes inferioribus quod tamen
non est cum homines qui pastores
sunt serviant ovibus si dicant pasto-
res non serviunt ovibus sed dominis suis
in custodia ovium Sic nec hunc
dicere animas celorum servire creatori
Unde Avicenna dicit motum celorum
obedire dei altissimi sed non expr
necesse ponere animas in celis cum
sine animabus etiam in quo ... ge-
nere motus celi creatori suo ne-
cesse habeant obedire Imponunt
etiam Aristoteli errorem in unitate intel-
ligentie quod unica ut dicunt potentia ponit
intelligentiam et illam posuit causam
se et ... et cetera de intellectus doctor
implearetur unus cum in denario
et ultima dicunt intellectum agentem
que est sol intellectualis animarum nostrarum
et lux intellectus nostri faciens relu-
cere in effectu formas intellectuales in eodem
quas posuit potentia esse Aristoteles apud
intellectum et sic colores qui sunt
potentia in corporibus coloratis educit
in actum sue lucis superfusione
Similiter formas intelligibiles
educat de potentia in actum Que
aut ea fuit ut non nisi unam
planam deus educeret quod pulchri-
tudo ex multitudine intuencium
non minuitur sicut nec lucis solis
Quod non sint multe creature sed
non sunt ex parte creatoris nec
ex defectu virtutis nec ex invidia

nec ex loci angustia que capere non
possit tantam multitudinem nec
ex parte ipsarum intelligentiarum aut propter
ipsarum contrarietatem inter se sunt
enim concordes et amice cum sint
bone ergo inter eas nulla repugnan-
tia aut contrarietas aut propter super-
fluitatem quia si mille milia es-
sent milia superfluerent quod patet ex compa-
rationibus earum intelligere diligere diligere
gaudere laudare que benefaciant
operantes et glorificant creato-
rem Quod tamen maxime videtur movisse
Aristotelem et sequaces eius hoc
fuit scilicet quod non possunt esse plures
species abstracte a materia et appen-
dicibus materie spoliate ordinibus earum
per omnia similes et equales quod est
error hoc est enim dicere omnes a-
nimas unam esse postquam fuerint
separate a corporibus et tamen dum sunt
in corporibus differre eas et esse plures
quod sic improbatur Quod accidit non fa-
cit aliud nec ea que foris sunt
sed circa non sunt de substantia animarum suarum
ergo non faciunt ea aliud et aliud Sic
nec accidentia ut vicia et vir-
tutes scientie et ignorantie et pas-
siones gaudium et tristicia et
huiusmodi Si ergo vere sunt aliud et aliud
anima Petri et Platonis dum sunt
in corporibus erunt vere aliud et aliud
ex corpore Imponunt etiam eis in
quod dixit ultimam intelligentiam sive de-
cimam esse intelligentiam esse intelligentiam
agentem et unum solem intellectualem
animarum nostrarum et lucem intellectus
nostri facientem relucere in effectu
formas intellectuales in eodem quas
Aristoteles ponit potentia esse apud
ipsum et easdem educat de potentia in
actu sicut sol irradiatione sua
colores qui sunt potentia in corporibus
coloratis De hac tamen intelligentia
agente quam imponunt Aristoteli

et de irradiatione solis no est sile
quia no nce adhibei forb insibi
que sut in actu ad hoc ut lux
solis eas reluce faciat No em
sunt in sole fore insibiles impo
etiaz eis posuisse unitaz intelliaz
agente et no plures Sz tu ipa
animaz creet et corp9 fabricet z
nce est ipaz esse ubiqz i mudo
eterno vel plures esse eis siles
que tn ea opent simlit et sit
in india et in alijs ptibg mudi
Sz tu posint hanc unitaz qr
ab uno et eod unu et idez quo
potit ab illa una pcede tanta
multitudo Multitudo etiaz diu
soz sibi cu no posset ultitudo
sibi similiu ut pont Auitons
differre qbz intelliam ab alia
in specie hec aut sufficiat ad
tractatu putez quia dispu ez
exigit ampliorez de quibg
in nra pte ubi agit de intu
agente requiratur

error phoz in ethicis
n nce est oma enure
Sz unu eligag ac potissimu
sz sumu bonu in quo verset
cardo tocig moralis scientie
Epicurg summz bonu in volu-
ptate animi esse dicat Aristipg
in volute corpis Dinomacus
in suo bono honestate cum
voluptate coniungit Diodorg
in priuatone doloris illud pot
et alij alit ut patebit In tanta
g rerum diuersitate quia sequi de-
beamg ste est difficile Omiss
g litigatoribg studijs z ptinaci-
abg ad veru iudicez et dato-
rem sapientie veniamg pqm
possimg in maz rcam et de
controversijs istoz possimus
ferre snaz Recitamus g
opiniones eorz ut pateat
uennuem illoz fuisse sapietez

Cum de officio homis agit sum
bonu sm alijs in eo nce e pom
qd cu ceteris aialibg gne esse ho-
possit Sz sic feris dentes armet
cornua volucribg penne sut
ipa sic homis ad ipm esse debz
ne rom sue gditonis amittat
Qd aut viuendi a gredi cu oibg
est datu nale est bonu homis s
no sumu n gm ipu fuit ug sa-
piens go no sunt g sum bonu
in ai volutate pont quia et
securitas et gaudiuz et similia
omibg esse coia Sca e opinio
Aristipi qui sumu bonu pones
corpis volutez no reputat ho-
minez n ventri et veneri simetez
ut no diffat int eu et pecudez
si eu auffas auferas ab eo ser-
monem qi si dedis ali n alid
sumu bonu esse ponet nisi qd
competit corpis uoluptati qui
ut optat optineat nec laborez
nec uulnera nec mortez alia
ipa recusant Non igit distcda
est ab istis sapientia quos a
bestijs differe facit sola ligua
no rone sua Tercia e opio
que pont sumu bonu i priua-
cone doloz esse sz hc ridiculu
in eo sumu bonuz pone qr
medicg pt dare dolendi est
etiaz ut sit iocundius ptea
no dole ymo insimg est
qui nuqz doluit quia bono
caret eius qi nos felicissim
putabamg quia malo caruit
Ab hac sna no longe fuit
ille phs Jeog qui oio nil do-
lere summz bonu est confesso
Sz quis pt sibi hoc donu ptare
qd nob ut eueniat nichil aliud
possumg qm optare Summu
aut bonu nulluz facit btm nisi
semp in eis sint ptute Quarta
est opinio que pont sum bom

esse in voluptate cum honestate
Sz qui voluptati deditus est hone-
state caret necce est corpis etiaz
bona vt sut incolumitas valitudo
et huiōi ita nece data sunt et
nā brutis sic homi et forte
amplius qz brutis nō est medi
cina qm hz huana nā Centa e
opinio p ripa qui in bonis aie
et corpis et fortune ponit sūm
bonum sz hēt homi et brutis
sut gmia quia sic opes homi
sut nccia p uita tuenda sic
brutis opus pabulis atz preda
Sexta est Zenonis qui summu
bonu ponit in eo qd est viuere
cosentanee cu nā viues q sicut
pecora sz quid doceor vt viuā
sm nām cum canis noverim i
betis esse pnam et quibusdaz bla-
dimētis lenoribus papita i culpa
Septima opio ponit sūm bonu
in sciā sz hoc nō est necce cu sit
sciā alterius rei q nō ppt se appe-
tenda Artes eni io discunt vt
exerceat exerent go uel ad uite
suffragacōm uel ad glam vel
ad voluptatez nec etis voluptas
uite subsidia vel gla sunt hoi
ppa cu ad hoc bruta videant
auida Naz in equis dephendimus
appetitu gle cu victores exul-
tāt victi dolent Vn virgilius
tantus amor laudum tante
victoria cure Incipent etiaz
omis bti videri qui arte aliq
sciatent ymo et qui sciaz ma-
lorz hrent vt taz bti q venē
tpare didicit qm etis qui medi
ci sit ad cās rerz nālium sciaz re
feta quid vi ad btitudinez si
nono vn mlus oritur Octaua
stoycorz est quorzdaz poenaiz
summz bonu sequi virtute hec
in parte queuit cu nona que
est arēlis qui sūm bonu vt
aut lactancius in honestate 7 virtute
collocauit Non est aut vtus sūm
bonu sz causa est quodaz mō summi
boni ad ad illud sine vtute pt
pueniri Quero go vtrz ad illud
pueniri possit cu difficultate ut
sine si facilit summ bonu nō e
bonorz Insup nā in arduo e sita
Quid insup nos gtis laborando
cosiam cruciatu si id qd querimus
sic hr in pmptu Si aut cu diffi-
cultate ad id puenimus alta vtte
opus e vt pueniamus ad ea vtute
que summu dicat Sz hoc absurdū
est vt vtus p scipam pueniat ad
scipam et tuc quo summu dr bonu
id p quod ad aliud puenia Non
est go summu bonu qd indiget ut
pueniat ad bonu In hoc go ard
ab eis nō longe recessit qz summ
bonu virtute cu honestate putat
sz quid hoc No eni pt ee ulla
vtus inhonesta nisi forte estima-
cone loquebar humana Est eciz
honestas honor ppetuus ad aliq
pro ppli rumore delatus quid go
dicet si errore et prauitate ho-
minum sua estimacio subsequat
Nonne iste sm vtutis rom pdet
iam vtutez Quare attende q
ultus nō adito extriseco indigere
dz que suis viribus nitat 7 gstet
Nec ullum ei bonu ab homine e
pandum nec ullu malu etiā re-
cupandum hoc est go vere sapiencie
sūm bonu cuius hoc dicimus ee
pprium Primo vt solius hominis
sit et nō alterius alis 2o ut solius
aie sit sūm bonu et nō corporis
3o ut nō possit alicui puenire
sine sciā et virtute Dicamus
aut nunc q ob phos insipientes
fecit et cecos Anaxagoras
cum ab eo querēr cuius rei cā
natus esset ont solis celi ac solis

q̄ ypi^di hanc vocez sicut dignam
pho venant^r que magis sim pi tez
stulta et insipiens apphat^r q ome
offm pont homis in solis octis
ad corpus omia referens n^c ad
situz ment Nonne iste si cecus fuis-
set sm ipm offm homis amisisset
Quid est etc q cetis partes corpore
destituit muneribus suis tu plus sit
in aulibus qm in oculis situ cuz
sapia per solu pcipiat^r auditum
q no solo aspctu pt^r oculoz ma-
gnu credis esse vide celuz et sole
mirac post aio illuz tq opa mi-
rare auctorez Noli plus fatere
cenaz attepta qm illus qui te
vocauit ad epulas libalitatez et
graz No go nascim^r vt ea que fa
facta videamus s ut dm q fecit
hec omia venantes cnaimus
Vn si quis homi q uet et sane
sapiat introget quare natus sit
colendi dm gra rndebit et opibus
id pbabit cum em homis ppria
sit cognitois aut huaitas sit ppa
que nichil est aliud nisi iusticia
nec iusticia aliud qm pietas n^c
pietas aliud qm dei pntis agno
Summu igr bonu homis solu e
pietas atz religio Vn et soli
homi datu est intellige diuina
Vn ua est ciceronis illa sna Ex
tot inquit gnibus nullu e at
pter homiez q heat noticia ali-
quaz dei ipis qz in hominibus n^a
genus est neqz mansueta nz taz
fera que no heat eius noticiaz
etiaz si ignoret qlez hri dm de-
ceat Ex quo pz q ipe dm agno-
scat qui re gsiderat Vn coccy
sit Cum nam homis dos hac
volunt esse vt duaz rez religiol
ac sapie cupida sit Ideo homes
fallunt^r quia vel religione su-
sapiunt omissa sapientia vel
omissa religione sapie isuda^r

cuz altim sine alto heatur nulla
tenus Cadunt em homines ad re-
ligiones multiplices falsas atqz
fallaces quia sapiaz reqrunt
p qua de cultu diuio instrui
potuint Studeat etiaz sapie s
qr religioni dei omittunt io fle
que eos ad veri sciam potuit
erudire Vn mirand est q nus
phoz extitit qui sedes ac domi
ciliu sumi boni inuenire potuint
etc sic quere sumu bonu q nccc
esset hominibus esse ppositu est
nec hic voluptas corpis que
appetat^r a cunctis Sz esto hoc
qne est nobis belius et hone
statez nd hz et societate non
appt et nimia nocet et minui^r
pcessu etatis et no gtingit
multis Naz qui opes nd hnt
vt in pluribus voluptate caret
Nd qr sumu bonu voluptas s
nec diuiciaz pluralitas pau-
cioribus adve^{nit} et plu^{m} qz cau
et inhertibus sepe et no inuqz
scele diuicie gtingunt Sz nec
regnu qr cuncti homines nd put
regnare s vniusos ncce est
sumi boni capaces esse Tali-
bus igit^r argumentis potu-
erunt summum bo^m investigare

ys igitur omissis breuit^r
est tenend q sine sapia
intricata nulli ad sapiaz
pertinge potuint Ad quod
ludendum consideremus phoz
supbiaz supbie medicinaz me-
dicine efficaciaz et sup hoc
quorundaz ipoz snaz Supbiaz
phoz iam in pte patuit Am-
bulabat igit^r in circuitu create
no inuenientes in quo possent
rquiesce s quo p intellctam
appinquauit in p supbiam

recesserunt quia cognoscentes deum
non sicut deum glorificaverunt aut
gratias egerunt sed evanuerunt in ima-
ginationibus suis et obscuratum est insipi-
ens cor eorum dicentes se esse sa-
pientes stulti facti sunt Si sapien-
tes fuisse diximus quid aliud
restat nisi quod eos in patria collocemus
sicut scriptum est Concupiscentia sapientie
deducit ad regnum quod si homines
sine christo pervenire velint gratis
mortuum esse christum Nonne christus
gratis mortuus est si per legem iusticia
Nonne christus gratis incarnatus et passus
si sine fide christi pateat regnum celestia
De medicina vero philosophorum sic patet
sicut dicit apostolus Semper discentes
et numquam ad veritatis noticiam ve-
nientes multa scire potuerunt sicut
sapientes seculi vel a deo inspi-
rati vel ab angelis adiuti vel
a in scripturis inducti sed fidei
speculum non habentes et non in
via sed per devium ambulantes non
poterunt potuerunt penitus non errare
Sanatur enim oculus mentis per fide
ut purgatior eius acies limpi-
dius videat veritatem et sicut
facies inflata claudit oculos
corporis sic superbia visum cordis
Non habebat ille ~~doctrine~~ lucem
doctrinam pietatis lacrimas con-
punctionis humilitatem confessionis
veritatem satisfactionis pro salutem
civitatem celestem poculum pre-
cii aeternam spiritus sancti Sic enim ait
magister Hugo Invenerat mundus
scientiam inflativam a qua vultus
intumuit et per illam scientiam quam
ex creaturis habuit viam sibi fe-
cit et scalam per quam ad dei sa-
pientiam ascenderet sed corruit quia
presumpsit Nam credens homo car-
nalis habere sanos oculos et
de falsa sanitate presumens
et vana curiositate progrediens
defecit ipse deum ascendit supra
se Nam reverberatus a dei veritatis
lumine caligavit oculus in infirmitate
et deficiens vanitate redditus
solitus redit in seipsum et successit
falsitas cum debuerat consumari
veritas et in mediacia figurarum
assumpserunt creaturarum species
visibiles tamquam simulacra divinorum
Sed erat similitudo peregrina ut in
ea cognoscerent dei maiestatem
et tenebrosa ut non ingereret
oculis sanitatem et inefficax
ut non perficeret ad salutem Corruentes
igitur in tenebras facti sunt ceci et
stulti ceci ignorancia stulti super-
bia et vana confidencia donec
ille venit qui ex sputo lutum
fecit et linivit oculos ceci et
lavit et vidit et ait qui loquitur
tecum ipse est filius dei Nam humilitas
salvatoris medicina scilicet assumpte
carnis lucem infudit et sordes
criminum expurgavit et dei sa-
pientiam denominavit ut prius
cognosceretur et docens audiretur
qui palpacionum ymaginacionibus
inspiceretur a mundi sapientibus que-
rebatur et non inveniebatur sed pro
veritate umbre et ymaginacionis
apprehendebantur habebat enim
eorum patria aliud simile sapiencie
cum tamen esset plena stulticie Non
enim in universos stultitiam in-
mitteret nisi visilia hominibus
ostentaret Que igitur precepta vite
tenende dare poterant qui sic
errabant qui veritatem non cog-
noscebant Quanto magis nos
facere debemus qui a deo erudi-
ti et illuminati habet precepta vite
dare possumus Unde in terra
positi non in celo querebant in-
fimo quod invenitur in summo

Errantes velut in mari magno
no scientes viaz qua ferren non
hntes ducez que sequi sic in alto
mari via nauigantibus quibus qui
nisi aliquod lucez obsuient incte
cursibus evagant Vnde quisquis
it tene intitur uite rte celum
no terraz dz appete no hominez sequi
sed xpm et vestigia sapie incurtent
est filius dei vite mgr et dux via
nri namqz lucez cte ministrans
et vulnera nra supbie sanans
et ad sapie portuz sine ullo erro-
re nos pducens si eu volu intg
intueri Hec est medicina de qua
legimus in thobia cu thobias
iunior de felle piscis illuminauit
prez Sic xpc ex amaritudine
quaz p nobis in carne sustinuit
et ex felleo poculo quod eius per-
usus prophetat illuminauit gen-
tilitate et humilitatez edocens
sustulit ab oculis eius albuginez
habuit enim albuginez in oculo
pluris qui sibi candidus videbat
p sapiaz et iustus Nos autez
iaz ablato velamine medicum
agnoscimus qui vulnera nra cu-
rauit facto collirio de eius sanguine
Medicine efficacia pz cu sintho-
mata vel accia morbi curat
qz p ubu incarnatuz efficitur
Ibi enim turpis fugitur curiositate
vanit et btus cursantu sic dixisse
legimus Tamdiu te edocte cu-
pante p librorz tenebras curaz
tuarz frena laxare qm diu ad
lucez ptinge valeas uitatis
Quemadmodum aut pauper ebrius
delectat manet cuz sit debito
teneat et pauper famelicus licet
comedere sibi videat in sompnio
tn famelicus reddit vigilando
Sic aia quatumqz p sensus corporales
hausit extus semp redditur
famelica nisi deo repleatur
intus famelica quod et vlcera
se pticit foras et insatiabilit auida
scalpi cu tactu sensibilium querit
immoderatus et diligit creaturas
et cu plures nouitates inueniat
quicquid ei appositus no nutritur
sed potius exinanitur amplius Cibus
eim in sompnis similis est cibis
vigilancium nec tn pbet dormie-
tibus alimentu Nam si finis est
in quo quiescit in creaturis af-
fco no finit calor qm decede-
do et succedendo qz no sunt omnis
simul pagunt cursum suum
et tn vbi fixum no habeant cu
euellunt ab eis et cohibet affectu
nrm et quemadmodum bonu tale
mgit amaritudinez qm minuste di-
ligit sic creature curiositas va-
nitate cu ea pausat Maledicta
enim terra spinas et tribulos ger-
minat vt in labore manducet
ho exterior panez suu vt videat
ho certus et frigidus lucez ignis
et no sentiat interim incendiu huius
sit patuz obest supplicibus sicut
pauca uite tn regulis no errare
Sic parz pdest literatis hominibus multa
scire et in precepte diuinis oberrare
ppter hoc enim ydiote rapiunt celu
et literati quidam decidunt in infernu
et tu homo gironaget ad multa
libros videat intigulatus et velle
quietez et vbi no inueniunt donec
repleuit in ipm creatore in est qz
omnis scia que de creaturis agit di-
spicere dz in corde legencium donec
xpm inueniat ut inclusu clariat
vel in xpm ordinat et reducat qz
languentis aie delectamentuz Et
sicut in creaturis inuenit deus ad
amaritudinis vt relictatis affectus
spualis ad experienciaz diuine dulce-
dinis sic in scripturis alius laborat
inter curiositate vel vanitate
vt illus et no pcipiat ea quiat
qua sem valeat uitate Et sic
eius media et inter egritudinez

et sanitatem sic dubitacio quam indu-
cunt iste sunt vel si alio nomine cen-
seatur attencio media est inter felicitatem
et miseriam Tunc ergo efficax mediatrix
fuit cum veritas de terra orta est et
iusticia de celo prospexit veritas
quia mundus continetur de terra est orta ut
femineis manibus portaretur et car-
nalibus uberibus lactaretur ut in presepe-
pio poneretur et iusticia de celo pro-
spexit ne sibi eam mortalis infirmi-
tas arrogaret et se homo a seipso
iustificari credens dei sui iusticiam
recuparet hic est sufficiens super
sanctorum Unde paulus nichil se
scire indicat nisi ihesum xpm et hunc
crucifixum De summa phorum consu-
mate predicta sic ait Sibilla in im-
periali scriptura In ultima inquit
etate humiliabitur deus et humanabitur
proles divina iungetur humanitati di-
vinitas Iacebit in feno agnus
et puellari officio educabitur deus
et homo signa precedent apud ap-
pellas mulier vetustissima conci-
piet puerum Bortem orbis mirabi-
ducatum prebit ad ortum hic huius
pedes xxxiii vi que pollices eliget
sibi ex piscatoribus deiectis iiii
duodenarum unum que dyam Non
in gladio bello ne eneadem ur-
bem reges que subiciat sed in hamo
piscatorum i deiectione et paupertate
superabit divitias et superbiam
conculcabit morte ipsa mortuos su-
scitabit et cum mactabitur vivet et
regnabit et consummabuntur omnia
fiet regno bonos iudicabit et
malos hinc quatuor animata alia
surgent in testimonium nomine ag
in tuba continet sententes iustiam
legem que irreprehensibilem cum con-
dicet bestia similiter abhominacio
spume draconis et surget stella
mirabilis quatuor hinc animalium in
magnitudinem erit que in tuba innabili
danaos illuminabit In eneade lacu
piscatorum novi agni usque a dyabolo

liberabit hinc glabitur moriens
illustrabitur porto glorie exitus
Erit autem bestia horribilis ab o-
riente veniens cuius rugitus usque
ad gentes punitas audiatur cuius
capita vii sceptra que innumera pedes habens
habens hic erit contradicens agno ut
blasphemet testamentum eius au-
gens draconis aquas Reges autem
et optimates seculi erunt in sor-
dore terribili et non diminuent pe-
des eius stelle quos duce consilles prime
insurgunt contra ipsum et non obtinebunt
usque dum veniat abhominacio
et voluntas altissimi consummetur
sic infra consistit distinguentes hec
autem posita sunt non tam pro confirma-
cione dictorum quam pro mirabili ipsius
verborum Si quidem hec sibilla palam
tempore fuisse legitur que veritatem fidei
katholice tam lucide declaravit
erubescant gentiles et philozo-
phi quos tanta cecitas circum-
fudit Est igitur hec vera sapiencia
hunc finis est hominis ut cogno-
scant te verum deum et quem misisti
ihesum Sic enim puer ad regnum
eternum qui finem gustu ex parte cognoscit
tunc ait Gratias tibi ago summe ex-
superaltissime tua enim gracia tan-
tum cognicionis tue lucem con-
secuti nomen sanctum et honora-
bile nomen unum quo solus deus est
benedicendus relinc patrum cum
omnibus patrum pietatem et amorem
et quecumque est dulcior efficacia
prebe dignatus condonas nobis spiritum
racione intellia sensu ut te cogno-
vimus ratione ut te supplicacionibus
indigemus cognicione ut te
cognosceremus gaudeamus ac
nunc salvati tuo gaudeamus
quod nos in corporibus sitos eterni-
tatis tue facere dignatus hec est
enim humana sola gratulacio

cognicio maiestatis tue. Idem in libro
de verbo perfecto Dominus inquit secundum fecit
deum primum et solum vnum bonus autem
ei visus est et plenissimus omnium bonorum.
Et alio loco filium benedicti dei
atque bone voluntatis cuius nomen non
potest humano ore narrari. Et sibilla
aliud inquit deus dedit hominibus
fidelibus colendum ipsum tuum cognoscere
deum dei filium esse hoc est verbum
eternum quod nos katholici confitemur.
Longum esset cetera prosequi et aliis
negociis que sibille Hermes Tri-
megistus Tullius et ceteri scripse-
runt de filio dei

Sicut autem sine sapiencia in-
creata nulli ad sapienciam
pertingere potuerunt ita sine virtutibus
sapienciam adepisci non possunt ad cuius
declaracionem sciendum est quod virtus
et religio a sapiencia non separantur.
Et est sapiencia increata fons
vnus utriusque dei et ubi alterum deest
inditum ab alto quasi sine ca-
pite vel quasi sine membris vivitur.
Sic tamen vivitur et quod secundum gentiles
duplex ad hoc via statuitur. Verum
non potest vera religio a sapiencia se-
parari nec sapiencia a religione
secerni quia sapere nichil est
aliud nisi deum verum verum iustis
et piis cultibus honorare. Nam
et in colendo sapere debemus et in
sapiendo colere ut sciamus quid
nobis et quo sit colendum et quod sci-
verimus re et veritate opere perduca-
mus ad actum et ideo non est vera
illa religio iudicanda que nul-
lis iusticie vel preceptis virtutum
erudit mentem vel hominem effi-
ciat meliorem. Nec iudicanda est
vera sapiencia que non continet
pietatem. Si enim deus hunc mundum
sua regit et fovet munificentis-
sima pietate quid mirum si velit
honorari cultu et graciarum actione.
Ideo palpitat philosophia quoniam hunc se

sunt districta. Nam alii fuerunt sapiencie
professores per quos ad deum non
veniebatur alii religionis constitu-
tores per quos sapere discebatur. Propter
hoc erraverunt et in deos multipli-
ces inciderunt nec verum patrem omnium
cognoverunt. Sit igitur hec veritas
non potest esse nisi vnus pater nec dominus
nisi vnus. Quid enim faciet filius
si multi deum culpa imparaverunt quod
hominem et namque sint religiones varia-
rum deorum cum eos patres et dominos
appellant ut liberum et iovem et cetera
portenta cum vnus homo esse non
possit filius plurimum patrum. Sed quem-
admodum matrimonium dici non potest
ubi inter vnam multos maritos habet
sed inter meretrix aut adultera nominatur.
Et est sic impudica et meretrix
illorum religio fide carens quia honore
et vno originali patre. Cum autem
sapiencia pertineat ad filios ge-
neraliter amore religio ad
servos qui requirit timorem quia sic
filii debent patrem diligere et honorare
sic servi dominum revereri et colere.
Deus autem pater et dominus appellatur. Propterea nec-
esse est unus amare debemus ut filii
timere ut servi. Verus est enim deus quem
diligere et intueri est sapiencia quem
colere est religio. Sed sapiencia precedit
et religio sequitur quia prius
agnoscitur deus colitur deinde. Igitur
primo cognoscimus cognitum
diligimus dilectum colimus. Cum
igitur sapiencia consistat in cognicione re-
ligio in actione hec et sic duo rivu-
li procedunt ab eodem fonte ipse est
Christus dei virtus et dei sapiencia quem
qui ignorant aut ignoraverunt
nec religiosi nec sapientes esse
possunt vel potuerunt. Inde fit ut philo-
sophi et qui deos colunt similes sunt
aut filiis abdicatis aut servis
fugitivis quia nec illi patrem nec illi
dominum suum querunt et quia ab-

dicati filij io no asseqt hereditatez p̃tris Et qui fugitiui sui no asseqtur ipunitatez Jnde est qȝ phi pnati sut bta immortalite Et qua cultores deor extiterunt penam inflictam a dno mortis sustinent sempiterne Contempta diu maiestate quor quidam et si deum cognouerunt no tn sicut deum glorificauerunt Solus enim pr vocandus est qui creauit solus dns ille qui regit solus deus qui hominem an hominem fecit quia solus an omnem creaturam fuit quem qui no adorat et insipiens suus est qui dnm suum aut fugiat aut nesciat et ipius filius qui unum vim patrem aut odit aut ignorat Cum igitur sapia et religio diistim no debeat et ab uno fonte procedant fieri tn pt ut in religionibus extractio vel virtutis ab se exerceat egenis subueniat nudos vestiat sed tn illud qd est maximum ei deficiat id est cognicio dei cuius iusticia similis erit humano corpori caput qd est membrorum principale omnino no habenti et licet membra omnia locis suis constat situm et figuram habeat non video tn quid sine capite membrum viuat habet enim formam membrorum sed no officium sine usum qui vero viuit iniuste tn dei no caret agnicione similis est homini caput habenti sed membrorum officia no habenti ut igitur sit corpus viuum et spirituale requirit loco capitis fides et loco corporis virtutes omnes Si uero in aliquo de pietate contingat quid est in corpore viciatum et debile sed corpus ex infectione capitis et aliorum membrorum extinctio penitus vita no careat Constituunt at antiqui viam duplicem unam per quam ad celum ascenditur aliam ad inferos deprimentem una est

virtutis altera viciorum Que uero virtutis est primo est aditu ardua et confragosa sed superata difficultate cum quis in summo insumum eius euaserit de cetero fiet ei plana lucida et amena qui vero prima difficultate aditus deterretur in aliam que uiciorum est dilabitur que amena est primo ingressui sed amenitatis spes eidem repente subducatur in progressu inuenit viam precipitem saxis asperam quam inde sit horrere sentibus obductam torrentibus rapidam gurgitibus intersam qua vide sit horrere labi vero vel tempestate sit tade que oia eo proferuntur ut appareant in virtutibus obtinendis maximos esse labores in perceptione autem maximos fructus et solidas voluptates Vicia vero quibusdam oblectacionibus illiciunt animos hominum et irretiunt in animi spe voluptatum et tandem perducunt ad amaritudines tormentorum Sapiens dispositio esset in eis virtutum premiorum primorum atque penarum cita cognicio Nos igitur has vias exponimus quarum una est contraria ad solis ortum altera ad occasum quia qui ueritatem et iusticiam sequitur accepto immortalitatis premio luce perpetua potietur Qui vero vicia pretulit virtutibus ad eternas tenebras devoluetur Quarum proprietates et habitus declarare dimittimus ut ad propositum redeamus et sic terminetur pars ista in qua ostenditur quod propter sapienciam obtinendam creata est racionalis anima

[H]ic uidendum est quod propter finem multiplicem esse acquiritur sapiencia Et primo in generali de multiplici fine ad distinctiones Secundo in speciali

Ubi agitur de fine illorum primo qui nolunt scire vel addiscere ut sciant 2o de fine illorum qui volunt scire ut sciantur 3o de fine illorum qui volunt scire ut ditentur 4o de fine illorum qui volunt scire ut edificent 5o de fine illorum qui volunt scire ut edificentur Et de fine illorum qui volunt scire ut sciant Agitur primo de eis qui nolunt addiscere ut sciant multa 2o de eis qui nolunt addiscere ut sciant subtilia 3o quod omnis scientia ad theologiam est referenda

[S]unt qui scire volunt ut sciant quod est curiositatis Quia capacitatem intellectus sui distendunt et passioni extenuant tam ad plurima quam ignota utrobique stulticia Non enim satiatur oculus visu nec auris impletur auditu nec omnia scire possumus et librorum est numerus infinitus et pluribus intentus minor est ad singula sensus Unde duobus dominis non invenitur idoneus famulus nedum ad utrumque festinat dum sibi invicem officiis obviant neutri bene paratur Egrotantis ergo animi videtur passio velle multa scire sicut fastidientis est stomachi plurima degustare Unde non falli videntur qui plurima legunt et ex pluribus nichil in sibi certitudinis habitum incorporant et assumunt Nam certis studiis necesse est immorari si volumus mentem imbui et erudiri Unde Seneca dicit Nusquam est qui ubique est vitam in peregrinatione perficientibus vel exigentibus hoc evenit ut multa hospitia habeant nullas amicicias idem accidat necesse est hiis qui nullius ingenio se familiariter applicant sed omnia cursim properantes transmittunt Non prodest cibus nec corpori accedit qui statim sumptus emittitur Nichil eque sanitatem impedit quam remediorum crebra mutacio Non venit vulnus ad cicatricem in quo medicamenta temptantur non convalescit planta que sepe transfertur Nichil tam utile est quod in transitu prosit sic ergo reprobatur cum ad experienciam ignotorum animus dissipatur Unde Augustinus in x libro de trinitate Si quis tam curiosus est ut non propter aliquam causam sed solo amore rapiatur ad cognita sciendi discendique quod est huiusmodi curiosus a nomine in studio sed ut ipse amat incognita nimio cognicionis desiderio odit incognita que nulla esse vult dum vult omnia esse cognita Et certum primo prohibetur aut hec omnia 3o certe ne simus in dei operibus curiosi quod sic dicit Anshelmus in primo libro de similitudinibus Curiositas est studium perscrutandi illa que scire nulla est utilitas Unde et curiosi non comparant sapiencie fructum Quia sicut dicitur in xo de civitate dei inquisitores sunt ad interrogandum quam capaciores ad intelligendum Sunt ergo qui scire volunt ut sciantur et hoc vanitatis Vana enim gloria non facit hominem intus scientem sed exterius se iactantem Unde et Persius ait Ne te quesiveris extra / scire tuum nichil est nisi te scire hoc sciat alter Et Boecius de consolacione philosophie O gloria gloria in milibus gloria quam aliud es quam auribus inflacio vana Unde Valerius Maximus libro ixo narrat quod Sophocles iam senex cum tragediam quandam in certamine misisset insisteret et suspensus aliquandiu certaminis sententiam expectaret sententiam pro ipso habuit et pre gaudio expiravit Sunt ergo qui scire volunt ut ditentur et hoc est cupiditatis Baruch iiio Filii Agar quesierunt prudenciam que de terra est negociatores terre et Theman viam autem sapiencie nescierunt Negociatores terre sunt qui pro terreno precio sapienciam constituunt Et bene viam sapiencie nescire dicuntur qui sapienciam exponunt pro precio pro qua tamen dignum precium non habetur Infinitus enim est thesaurus sapiencie quo qui usi sunt participes amicicie divine sunt Sunt ergo qui scire

volūt ut edificent et hoc ē caritate
Caritas enī nō querit que sua sūt
p quaz putilitates ad porius salutē
redeunt Ideo enī dns pphās iplebat
spū suo ut p eorū pdicacōm resipi-
scent homines a pcō Et sic caritas
for ē omī vtutuz sic intencō cari-
tate finis ē sciaz Et tn omīs scie
ordine ad diuaz Diuina enī scriptura
sic scribit in t°o li° de doctrina xpiana
nc papit n caritatez nc phibet
n cupiditatez manifestū est qr sciaz
finis tēdit ad exam caritate sic ē
qr Aug⁹ in eplā ad uolusianū dicit
qr p̄ceptū caritate .i. dilcōnis dei
et pximi physicaz loycaz ethicaz
et ciuilem sciaz coprehēdit Et
in omelia p sup cān Johannis dr
qr pdicare scripturē sctō est sic oleū in
flamma et sit ē qr mutat Sunt
etē qui scire volūt ut edificentur
qd prudencie deputat Naz sicut
sumēti cibū nō digerenti morbus ē
illi Sic scienti bonū et nō facienti
pctm ē illi Cui at cibus digerit
cū corpus in nō nutrit ut primus
bn masticet p diligentem sui discus-
siom et ps traiciat in ventrez
memorie p frequentez meditacōm pos-
mom digerat p pseuerantez gplacō-
com assimilet p more informacōm
et vniat pstremo p dilcōm Erubescant
ergo qda pdicatores et doc-
tores modrn qui sic doctrinaz ad alios
transferunt ut remaneant vacui sic
cibaria pximis erogant ut rema-
neant macilenti sibi nequam existunt
ut alys boni fiant nō hnt nisi pa-
rū olei quo irrigant sz pximis
illud dispergant vn hmūt nō ha-
bunt de plenitudine sz magis
ostitant de inanitate qz dī p̄ceptū
diligunt pximos ita ut negligant
seipos scabiosi remanent ut alios
curent Euacuant intus et infus
dū bullis crepantibus z spatibus
superfluunt supius et exterius

Tempus breue esse dicat apls
mors sequit fugit uita dies
diebus oibus hora qr nichil sumus omt
et aliquo argutō recedit nos admoz
fragilit oblitos ut nra meditati
supuacua desiamus et tps appetes
aptes in nrinus quod expendimus
in supuacuis vnaz viam sapiēcie
et salute sequimur ne p deuium
euagem nō ē hoc progredi sed
errare multi nob multa quenda
delinqunt in libris nec dū inventa
Et ut dicat seneca forsitā nrū in-
venissent nisi supuacua quesiuis-
sent multū tps cipit diuisoru libroz
lcō multū vboz cauillacō multoy
diusoz doctoz opinio multuz sb-
tilitatū disputatō porro unū
est nrūm ut illuc lcō mete pgrs
ubi enodamus rez fallacias non
vboz et si delctet varia lege tn ex
eis retineamus qntū ad viam ppiaz
nrām estimamus Rephensibilis enī
est tam ille qui supuacua gparat
vsibus suis qm ille qui tps suum
gsumunt in libris ad finez debituz
nō ordinate Vn et Sen plus vel
le scire qm sit satis intēperancie gen⁹
est qtuor milia libroz Didimus
gramaticus scripsit Nimis fuisset
tot eisd supuacua legisse qnto
amplius et scripsisse magno dūtaxat
impedio tpm mag̃ p̄missine z
nctoz vltmaz id incorut teneamus
tpi pte semp enī nobis preapitur
cū eius ptez nob auferat infirmitas
ptez occupacō publica ptez priuata
ptem nccitas quottidiana ptem
sompnus ptez qr alys mortez ge-
rimus et etate nre residuū con-
terimus in sillabis et in vocabulis di-
stinguendis et in animalibus euol-
uendis nieciam etatem nram
tā multa nō capit ppe hoc decepti
sūt plri qr cuz vellet omnia lege
etē vsqz ad sillabe dictoes etc

conuictoru et ipoꝝ ꝓprietates descēdē
factu est vt diligencius loquisceret
quam viuere Quid in de patria homeri
querere de vāmre enee et simili-
bus que magis oportet dediscere
quam discere In hoc errores multipli-
cati sunt vt vacantes talibus tunc
deberent in sapia esse consumati /
tunc nichil scientes possint per se
et nichil scire sciri per se vtina
tantum alimenta sumpsissent quantum
ad compescendam famem potuerat
et debuit suffecisse famem dico
naturalem non bolismi et canini appe-
titum qui plus edulium petit et sacieta-
tem non invenit vnde curiis vacantes
invenimus edacitores ex hiis acha-
demici surrexerunt et sibi adinuicem
succedentes per ipsos in tres sentan-
tias diuiserunt Vere multa scientia
stomacho anime ingesta non sunt
igne caritatis digesta prauos ge-
nerat humores vel mores Sicut
multa esca indigesta prauos humo-
res et inflaciones vtique qui in vicio
sunt et qui volunt omnia scire
et qui debent cum achademicis nichil
sciri posse vnde Seneca Non facile di-
xerim vtrum magis irascar illis
qui nos nichil scire voluerunt an
illis qui nec hoc quidem nobis reliq-
runt nichil scire

Quemadmodum si plurimum nobis
superesset etatis vt dicit Se-
neca parce tamen dispensandum esset
vt sufficeret necessariis sic stulticia
est in tanta temporis egestate nimia
doceri vel detineri subtilitate ast-
ta enim mala nimia facit subtilitas
et per eam impeditur virtus vbi etiam
nulla vtilitas Primum patet si quis
philosophorum dicta consideret Pytagoras
ait De omni re in vtramque partem
exequo disputari posse et de hoc
ipso etiam an omnis res exequo
disputabilis sit in vtramque partem
Nausiphanes ait Ex hiis que
videntur esse nichil magis esse quam
non esse Permenides ait Ex hiis
que sunt nichil esse in vniuerso si
pitagore credo nichil in rerum natura
est non dubium Si Nausiphani hoc
vnum certum est nichil esse certi Si parme-
nidi nichil est preter vnum Si Zenoni nec
vnum quidem est hec sunt que nobis
sciencie lucem eripiunt et oculos vel
nobis effodiunt vel ad cognoscendam
lucem simplicis veritatis obtundunt
quemadmodum canis frusta panis
aut carnis ore apto dum captat
quicquid excepit protinus integrum devo-
rat et semper ad spem futuri anhelat
Idem euenit nobis vt ex audita-
te nimia vacemus inutilibus tam
inutilibus quam superfluis et vt ex-
ponamus Senecam audiamus Mus sillaba
est mus autem caseum rodit
sillaba ergo caseum rodit Quid in loso-
ria ista componis quid enim huius
puriles ineptias detineris non
est iocandi locus vbi miamiter et
dampnabiliter defluunt tempus in istis
non certare periculo nichil lucratur si sa-
piens nichil perdo si nescio qui enim
interrogatur an cornua habeat Non
est tam stultus vt frontem suam
temptet nec tam hebes vt hoc
nesciat etiam si quis ei subtiliter
concludat sed in hiis sine culpa
decipimur sic in prestigiatorum cal-
culis et habilitacionibus in quibus
dum decipimur ex ipsa fallacia delecta-
mur hec sunt zophismata que
nec ignorata nocent nec scita
iuuant hec sunt que subtilius est
contempsisse quam soluere tamen diu tamen in
istis morandum est quam diu animus
nichil magis maius agere debet aut propter
hoc indulgemus etati minorum No-
cent enim etati puerorum si in eis
velit nimium immorari et vt has
cuitemus puriles ineptias secundum
Senecam distuamus per artes sin-
gulas Gramaticus versatur circa

Prout duas hystorias et metra scilicet
hunc profitant ad salutem quod in hesi-
tate ubi ulixes errat conferret quod
sufficeret ne errare Dyalectica subtilis
est totus languens in questionibus et
in pugna verborum Sed quod in verborum di-
stinguens stituens res fallunt illas
discerne nescimus nodos et ambig-
uam significationem verbis illigamus et
deinde dissolvimus quod hoc michi pro-
dest adulatio similis est amicitie
doce quomodo discernere valeam inter
amicum verum et inimicum blandum inter
fortem et temerarium in hys ma-
gno periculo erratur ubi vicia sub
virtutum nomine non et specie palliantur
Iam enim moderatio vocatur ignavia
iam cautus timidus appellatur vide
quod artista nichil est subtilius nec
tam inutilius Rethorica conside-
rans ornatum verbi magis quam
efficaciam rei cum tamen deus ficum ma-
ledixit ubi non fructum sed tantum folia
invenit Sed non precet deus verbis
ad deceptandum compositis nec in modum
pastor capere follis habet ergo sit
summa nostri propositi ut loquamur
quod sentimus quod loquimur sentiamus
nec in decore verborum sapientiam ab-
scondamus Arismetrica numeros
docet et avaricie digitos commo-
dat cum tamen non insistendum computa-
tionibus sed magis ad largitionem
elemosinarum manum applicandam invitat
vade inquit et vende omnia et da pau-
peribus bona scientia que docet quomodo
perdam aut distribuam quod cumulavit
et utilius sperni non quod dat occasionem
ut acquiratur inutiliter alienum Mu-
sica docet quomodo voces acute et
graves inter se conponet quomodo concor-
de reddentes sonum disparem con-
cordem faciat armoniam Sed nec
me docet quomodo redigam spiritum et
carnem in concordiam cum caro contra-
nem sonum emittat cum carnalia
desideria occupatur Spiritus autem
circa celestia contemplatur Unum qui car-
nem spiritui subicit et hoc ad concordiam

redigit contentus celi dote facit
Geometria docet mensuram
magnitudinum mallem quod doceret
mensuram animorum profundum enim est
cor hominis et inscrutabile secundum
Ieremiam Et secundum Senecam nichil est
quod in mensuram meam non cadat
Et secundum Ptholomeum Stultus est qui
ignorat quantitatem anime sue Quid michi
prodest scire quid sit recta linea
cum ignorem quid sit rectum in vita quid
michi prodest scire quadrare circulum si
nesciam quadrare in quatuor virtutibus car-
dinalibus animum meum Doceat me
quantum satis est homini non doceat
agellum in partes dividi Astronomia
docet frigida saturni stella quo
stella recipiatur quot signis celi
celleremque currat in orbes Si enim
essemus natura ex stellis provenit quid
ad scientiam faciunt que naturaliter fiunt
aut quare sollicitudinem
inducunt ymmo quod restat providere
cum non possumus effugere et ut eis
hoc interim omittamus cum poeta
dicamus Si vero solem ad rapidum
stellas que sequentes ordine respi-
cias nunquam te crastina fallet ho-
ra nec insidiis noctis capiere
operate Hee sunt artes quas
liberales appellant que virtutem
dare non possunt sed animum ad eam preparant
Sed una est scientia liberalis que
reddit hominem liberum a peccatis hee
tamen artes sunt rudimentum preparatoria in
moribus ut magis perficiant
quasi puerilia elementa Nam
ad virtutem sine eis non pervenitur
eis vero tamen ad virtutem pertinere non de-
ligunt nam michi conferunt tamen na-
ves homines nisi ex lignis faciunt
Sic sine liberalibus studiis quidam
homines non pervenerunt ad sapientiam
ipse tamen non pertinet ad eam frustra
sunt opera non sunt sed quemadmodum
qui artem natandi didicit quam natare
novit instrumenta natandi reiciat Sic
adepta sapientia non sunt hominis necessaria

s3 eos magis impedivit q ad veraz
sapiam iam mete tusscut fatuus em
insto indicat qui vacat ocio et hijs
dissolvit argucias qd no pdidisti
hes cornua no pdidisti go cornua
hes illo maxime tpe quo cu in
iminente muroz lapides congere
rentur cu signu erupcois hosti
lis appareat ex muris effodi qd nob
contingit q int hostes vivimus et
nobis no consulimus appice q co
eat qui que mema claus fru ac
ciat portis magnu in manibus
est negociu domus ardet ignis
instat atqz hostes sufata ad bellu

mnis scia tunc recte dicat
cu ad theologiam finalit
ordinatur Nam sicut ds e oim
finis sic scia que de do e scia
e sciaz Et queadmodu arist
hanc sciaz methaficaz appellat et
liberalez eo q sui gra sola existit
quaz sciam solus deus hz q potior
na e qua etiaz vocare scoz sciaz
sapiaz cogerunt cu omis tulius
acillas id plmis subicit studiosis
q rce ad ntaz theologiaz omes
alie ordinant alioqn censent
ffcs noie scie pt hanc alie susti
nent et ad hac finalit ordinat
Sz in hoc excellencior est dina su
encia qm alie q no solu voces
s3 eciam res in ea sunt significative
vn sic in eo sensu q e int voces
et res nccria est cognicio vocu
sic in eo sensu q int res et fca et
facienda facieda mistica spi
ritualia cognicio rez Cognicio
vocu in duobus consistit i pnuncia
cone ad qua sola ptinet gramatica
et significacoe ad ad qua solam
ptinet dyaletica ad pnunciacom sil
et significacom ptinet rethorica
Cognicio reru consistit in forma
et na for e in exterior disposi
cione na in interiori qualitate

Omis dispositio vel in nuo est ad qua
ptinet arismetica vel in proporcoe
ad quaz musica vel in situ ad qz
geometria vel in motu ad quam
astronomia Ad interiorez aut qlitez
spectat phisica Omis igit artes
subserviunt dine sapie et inferior scia
rce ordinata ad superiorez conducit
Sub eo g sensu qui int voces et
res versatur contine hystoria et
ei subserviunt tres scie sz gramatica dyaletica
rethorica et sub eo sensu q int res
et fca mistica spualia contine allegoria
et sb illo sensu q est int res et faci
enda mistica contine tropologia
Et hijs duabus subserviunt arismetica
musica geometria astronomia
et phisica Vacat tn hijs quinqz sb
tilibus vt aima gravitate depssa
corpis ad contemplanda celestia
sblimet et velud a corporeis pas
sionibus exuat vn Sen attol
lunt subtilitates et levant aim
q grauu sarcina pssus explicari
cupit et reverti ad illa quoru
fuit Naz corpus hc ai pondus est
et pena pmente illo urget et
in vinculis est vbi accessit phia
et illu respirare rez et nature
spectaculo iussit et a terrenis ad
dina dimisit hec libtas eius est
hec evagacio subducit interim
se custodie i q tenet et celo re
ficit Sic em artifex depssus tenebris
delectatur in luce sic aiaqz in obscuro
corpus domicilio clausus requiescit
in subtili contemplacoe et Unde
fine eoz qui addiscunt vt sciant
et de hoc pmo invectio contra illos
qui se iactant de scia Qz sine
influencia lucis increate no pt
intellectus veritatez intelligere
Qz in patria erit sciencia pfecta

unc qui addiscunt vt sciantur
quos sic diximus movet supp
bia vn tulius tusculanaz scs
bonas alit oes artes qz incedunt

ad studia gl'a h lig sustineat' in
phis reproba' ty in catho C Nam ut
auis in sacrificio dni accepta' a pul
monis vesicula vescula deponat'
ut pt vult sepe q in magnis ac mi-
rabilibus ambulat sup se Vn scriptu est
Si de auibus holocausti fuit oblacio
de turturibus et pullis columbe offeret
eaz sacerdos ad altare et sc' et re
torto ad collu capite ac rupto
vulneris loco decurre faciet sangui-
nez sr crepidinez altaris vescu-
lam gutturis et plumas piciet
pe altare Cotr go deus sciam
diligit q mos turturis et columbe ge-
mitu et no cantu est p incolatu
nre et dilatacoe prie et retorto
inquit ad collum capite q sic dei
precepta debemus in scripturis ad-
discere ut ea que in verbis dicimus
operando valeamus exple quasi
eni corpus suu capite intuemur q ad
colla retorquere Sanguinis etiaz
q repto vulnere defluit a corpe
ad fundamentum decurrat ut appe-
titus et amor ut q a terrenis vo-
luptatibus recedat in xpm tendat
et in ipso amando p magnitudinis
amore quasi deficiat Vescula etc
gutturis piciat qui inflacio stie que
nascitur ex pompa eloquij excludi
hec est scia inflatia que gcepta
intus p verba iactantie pdit extus
plume etc piciunt' nd leuitatis
studia retinuerit' Sunt e q dolent
aliqui alior dicta v gtumaciter
arrogare Alios aut ut sibi vide-
ant' stoli sua nimis inectude-
diffundere quosda vo alior vbi dra
tentare Primum pz sic eni Terencius
cu daret comedias recitat' recita-
das furti arguebat' Sic Virgilius
versus tussens omericos copilator
veterr dicebat' lz aduersarys re-
spondet egregie magnate esse vi-
rum clauam de manu herculis ex-
torquere Sic Tulius repetudarum

attaba' a grecis sic ut Jeronimus
a latinis Secundu pz p Jeron' dicentez
ad rusticu Ne inquit ad scribendum cito
psilias et leui ducaris insania
Sic pto pagunt orbez terrarum ma-
les aliena discre verande qui sua
impudenter ingerere Vn amb' ad
sabinu Nescio quo pt inprudens im-
prudentie caligine q me circumfudit
vnu quisq sua scripta fallunt et ut
filij etiam deformes delectant Sic
etiaz scriptorez indecori sermones sui
palpant hinc etiaz fabula dicit
omnes bestias fetus suos ioui probadas
putasse inter quas et simea de-
formem natum trahens risu omnium
castigari no potuit qui sui cetibus
auferret Ingenitum est eni amanti
amare qd' genuit De corde suo
nascitur et amat corda fetus suos
a deo ut sepe amicus prius e gtum
sumere ultatis tortuosz et primum
et risui omnium dignum s'm sui come-
dare no erubescunt Tertiu patz
p Senecaz in suis epistis sic dicentez
quosda eo no phor discipulos s
inquilinos voto q ueniunt ut au-
diant sic in theatru voluptatem
cu ad delectandas aures fabulis
ducunt De quibus tanto tantum huius
opibus eo de ingenio doleamus et
citos ut scriptores appareant
nimis acuitati verbis sinanice-
lat intuz eni ipedit labor et opus
nd ex verbis no delectant verba
s presunt rem potius qui scripsim
sermo demereret no quit esset me-
dicus eloquentez no in naufragio
costitutus formosum gubernatorem
quis eni accurate loquitur nisi
qui vult pudice loqui E qui
bonum cune volui tu me ta
ornamentor multitudine qui
falleru pulcritudine fefellisti

ed vnde se iactat ignorancia
nobis ingenita cum pauca
simus de preteritis pauciora de presentibus
paucissima de futuris ut ait [illegible]
de [illegible] Ve pauper vitam gerimus
et ignorancie multiplici subiacemus
et eo maior paupertas apparet quia
quanto quis magis se iactat de sciencia
tanto minus sciens dicendus est secundum illud
ysidori de summo bono Sicut solis
radius dum conspicitur acies oculi
ebetatur Sic qui inmoderate alta de
se scrutatur ab intencione luminis ob-
tunditur ymo tanto quis fit cecitati
vicinior quanto se longius esse ab
ea arbitratus hec enim humilitas
est que deo hominem iungit et illud
iactancie quod oculos quibus deus videri
poterat claudit Sic aquila de sub-
limi volat inferius ad escam sic homo
ex elacione cum descendit ad inferius
per iactanciam et hec est ista iactancia que ge-
stus et iactaciones preferens tanquam homo
anhelans et preueniens quo mittitur
non valens verborum nebulas sparg-
git philosophorum nomina et eorum libros
recitat quasi omnia vidit quid ta-
les mille sunt quid anamaxi-
anaximander anaxamenes ana-
xagoras xenophanes parmenides
leucippus democritus empedocles
eraclitus mellissus plato aristoteles
et ceteri quorum nomina vt sunt in
libro vite scripsimus nosse se dicat
vt dicit Augustinus in libro iiiio contra
Julianum mens talium tanquam ad-
de philosophorum libris didicit iactancie
vanitate subsistit predicti vltimi in
postura mali cum sua philautia di-
latatur et cum non sint aut quidam mihi
de se magna extimantes et se vlt-
pondus non estimantes opiniones suas
construunt et contra racionem defendunt unde
quibus claudianus in libro de statu anime
Multorum vicium est arrogans impe-
ricia et pertinax in defendendis prauam
presumpcionem opinionibus pertinacia illud
multo periculosius quod catholice veritati
opiniones inimicas stulte concipiunt
vane presumunt superbe asserunt cum
temeritate scribunt et cum intencione
defendunt Sed illud accedit ad
stulticie cumulum quod scriptores pro-
munt et diu proponunt Scriptores enim
magnificant de se cantant sibi
ipsis sunt summi ydolum de scriptis
ferunt testimonium non aduertentes quod
scriptum est tu de teipso testimonium
dicis testimonium tuum non est verum Johannis viii
Et ii ad Corinthios x Non qui seipsum com-
mendat ille probatus est sed quem deus
commendat Sic gallice positis omnibus
cantant et per cantum vbi posue-
runt ouantur et oua posita pro-
dunt Sed quid habes quod non accepisti
i ad Corinthios iiiio quid ergo glorians quasi
non acceperis vtique stultus mente est
et quod sibi et quod a se ipso non sibi Ne-
aut odio non gloriere aut mentiere
gloriere propter hoc gregorius ait oc-
cultantur accepta studia ne de te
publicentur vt eorum occultacio
sit custodia propria et eorum publi-
cacio sit vtilitas aliena Sicut
aut multi se bonos iactant quorum
uorum patet malicia si eam exce-
anderent Ita multorum patet stulticia
que latet nisi esset iactancia vnde
Seneca epistola xlii multorum quia
inbecillia sunt latent vicia non
minus hausura cum illis vires sue
patiuntur quia ista que iam felicitas
apperuit intra illis explicande
nequicie desunt Sic tute serpens
etiam pestifera tractatur dum riget
frigore non desunt illi tunc venena
sed torpent hec Seneca Ego scio
iactanciam eius et quod non sit iuxta
eam virtus eius Et bernhardus in libro
de gradibus humilitatis de hiis
loquens ait quid licenciam vt
ad fabulas cogitatur non vt

quempiam edificet sed ut scienciam iactet. Propter hoc ecclesiastici xx dicitur: Gratie fatuorum effundentur.

ere modica est sciencia in hac vita suppositis racionibus ex parte subiecti, loci, temporis, obiecti et medii. Ex parte subiecti: sic mentem hominis obsident ignorancia veri, voluntatem concupiscencia mali, carnem infirmitas morbi, ut tanta sit in nobis corrupcio quod vix inveniuntur reliquie. Consequenter homo racionalis cuius est discernere inter bonum et malum corrupta est per ignoranciam; irascibilis cuius est respuere malum corrupta est per impetum et iracundiam; concupiscibilis cuius est appetere bonum corrupta est per concupiscenciam, ut ita racionabilis non discernat inter bonum et malum, irascibilis respuat bonum, concupiscibilis appetat malum. Et hec tria vicia anima corrumpencia per tres carnales illecebras contrahuntur ex carne corrupta. Ex hiis innascuntur alie opiniones et multiplicantur errores, adducunt corporum necessitates et intellectuum tarditates. Unde Augustinus in 2o libro contra achademicos: sive inter hominum mentes variis ex iactacionibus sive in gemorum quodam sopore vel secordia vel tarditate torpencium sive desperacione inveniendi, quoniam non sic facile oculis ista lux tam facile mentibus sapiens sydus exoritur, seu eciam qui error est omnium populorum falsa opinione inventa veritate nec diligenter homines querunt et agredi nolentes aditum exeunt ut sciencia raro paucisque eveniat. Ex parte loci: quia habitamus enim secundum ysaiam ix in tenebris et in umbra mortis ubi nec serena cognicio nec perfecta dileccio, prout dicit Augustinus in libro de rudibus cathezizandis. Animus enim in hac vita non nisi in enigmate et per speculum

videt nec ipse amor tantus est ut carnis destructa caligine penetret in eternum serenum. Unde utrumque fulget eciam ista que tenuit vim. Sicut dicit Gregorius super ezechielem prima parte omelia tercia: contemplo mens non est in perfecta libertate. Quemadmodum enim assuetus tenebris aut nutritus in carcere tenebroso non cognoscit lucem, ita nec nos in hac mundi caligine perspicuam veritatem. Et sicut in carcerato per fenestram erumpit radius ad lucem ipsum manu ducturus, sic inter mentis nostre tenebras scintillat ultras ad quem bis ducentesimus amplius attendere recusat oculus interior et reuerit ne ascendat sue infirmitatis pondere et dicit nobis: noli me tangere. Unde Anshelmus in prosologion xiiii c: intendit se anima ut plus videat et nichil videt ultra hoc quod vidit nisi tenebras, immo non vidit tenebras que nulle sunt in te, sed videt se non plus videre posse propter tenebras suas. Aut hoc domine te aut hec tenebre oculus eius infirmitate sua aut reverberatur fulgore tuo, sed certe et tenebratur in se et reverberatur a te; utique et obscuratur sua brevitate et obruitur tua immensitate, vere constringitur angustia sua et vincitur amplitudine tua. Ex c 3
parte temporis quia Sapientie ii: Exiguum est et cum tedio tempus vite nostre tempus et post umbre mortis transitus est tempus nostrum. Homo enim natus de muliere brevi vivens tempore. Et ideo pauciorem habemus scienciam. Unde Job viii: Hesterni sumus et ignoramus quoniam sicut umbra dies nostri sunt super terram. Ante diluvium enim homines diucius vixerunt quod ex indulgencia temporis multa sciverunt et plures sciencias invenerunt. Unde Plinius 2o: quanto magis procedit seculi cursus et senescunt tempora, tanto testatur minora fieri corpora. Et ex brevitate temporis minor eciam est sciencia que tempore indiget et experiencia. Ex c 2

parte obiecti patet defectus in minimis
sicut in maximis et quod ex parte sci-
mus etiam de mediocribus per effectus
posteriores cognoscimus non per
specificas rerum differentias ut actus
naturales primales quos nescimus.
Sicut autem dicit damascenus libro 1 c xv
Cognoscere deum est impossibile sine sua
naturali actione immo sicut in libro de vera
religione dicitur ex parte sit etiam
de creatura aliqua certa cognitio non
habetur. Ex parte medii patet quoniam lumen
adhuc in nobis est. Nam si illud
lumen rationis in invisibiles que sunt in
anima secundum quas approbat et videt quecumque
ipsa videt vel intus appellatur sicut
dicitur vi c libro de trinitate Augustinus
ex duodecimo eiusdem libro quod ad illas
rationes intellectuales paucorum est per-
venire immo sicut tam intime
novit mens sicut se ut in decimo
de trinitate c ix dicit intellectus tamen ho-
minis se ipsum non capit ut in v
de trinitate c 1 dicit. Propter hoc et Anselmus
in monologio xxxvi c legimus quod
verius sunt res in suis essentiis quam
eas cognoscamus immo confessus
x p quod homo nescit ea que sunt
in seipso. Ex hiis ulterius concluditur
quod in via recta discretio iudicii non
habet impossibile cum omni homini est
quamdiu sunt tenebre super faciem
abyssi iudicium non errare tam
indistincta rerum qualitate ut in
eis que dicuntur bonum malum vel econtrario
vel in exacta quantitate ut in
hiis que dicuntur quod magis est minus
et econtrario donec ille qui dixit de
tenebris lumen splendescere emit-
tat lucem et veritatem suam ma-
piet lucem a tenebris dividendo doc-
lum precedens et celestis rutilet
in meridie. Nunc autem distinctione ne-
scimus inter diem et noctem per bonorum
a malis segregationem nec inter
noctem et noctem per malorum a peio-
ribus distinctionem. Nec inter diem
et diem i ut ex bonis meliora
et ex melioribus eligamus optima
nec omnem noctem diiudicamus quia
unumquodque verum digna examinatione
non perpendimus. Nec omnem diem ut
omnem virtutem estimemus iuxta propriam
dignitatem. In hiis quinque modis de
rebus cognoscibilibus cespitat
iudicium rationis

ciendum est ad hoc quod intellectus
intelligat virtute tria necessario
requiruntur scilicet dispositiones ex parte
intelligentis et ex parte rationis per qua-
res intelligitur et ex parte rei que
intelligitur quibus concurrentibus
fit intellectus vitalis in actu. Intelli-
gens est ipse intellectus humanus respectu
cuius est impossibilitas de se ad intelli-
gendum tamen cum quadam possibilitate
per ad quod patet tam ex parte ipsius quam
est anime secundum se quam virium eius appre-
hensivarum exteriorum quam ex parte ap-
prehensivarum interiorum. Secundum quibus
viribus invenitur anima deficere ad sa-
pientiam de se. Primum patet quia si
anima non sufficiat corpori suo ad vi-
tam cum tamen vita sit actus eius
primus multo minus sufficiet ad sa-
pientiam. Secundum patet sicut secundum [illegible] alibi
[illegible] in libro de anima dicentem
sicut oculus carnis ex natura habeat
facultatem videndi et auris audi-
endi numquam tamen sufficit per se visionem oc-
culus aut auditum auris sine bene-
ficio lucis exterioris aut soni. Sic
rationalis spiritus ex dono creatoris
habilis ad cognoscendum verum et
diligendum bonum sine radio lucis
interioris infuse et calore perfuse
numquam consequitur sapientie seu caritatis
effectum. Tertium patet sicut secundum Augustinum de
spiritu et anima. Sicut exterior yma-
ginatio interiori intellectui que concipitur
ex sensibus non interiori intellectui quia spiritus
rationalis ex dono creatoris est

habilis ad cognoscendum verum et ad
diligendum bonum nisi radio interioris
lucis perfusus fuerit sapiencia non quaeritur
intellectus bilis et intelligencia humane super
quod sic in ymaginacione de subitis fan-
tasie surgunt Ita intellectualia de sursum theo-
phanie descendunt et a ipsis theo-
phaniis illuminaciones illas que fiunt
in mente ex condescensione sapiencie
divine vel lucis increate ad humanam
intelligenciam et ex elevacione intellectus
in divinam sapienciam et hec de secundo triplex
ad intelligendum sufficiencia requiritur ex
parte anime intellectiue vel subiecti Cum facul-
tatem et possibilitatem quandam cogno-
scendi habet a natura cognicionem autem ac-
tualem non ex gratia Nam eo quod anima ro-
nalis est ymago dei habet in se potenciam
intelligendi Ex parte autem racionis per
quam et in qua res intelligitur patet in-
tencionem Si enim cognicionem intelligentem
oportet veram certam rectam oportet
eam esse per tale medium aut racionem
in quo salvantur condiciones iam dicte
quod ergo oportet eam esse veram ideo intellectus
non potest sufficienter intelligere per res sensibiles
quod veritas lux est intelligibilis vel sola
mente perceptibilis secundum Anselmum vel
lux interior secundum Augustinum in libro de vera
religione dicentem Sunt mente interiorem
quod diligimus deum et veritatem id est lucem
interiorem per quam veram intelligimus
natura est intellectus post creatura in sensibilibus
autem que sensu exteriori comprehenduntur tamen
non est hec veritas interior Similiter
quod oportet eam certam esse ideo non intellectus
sufficienter intelligitur in natura mente sue
quam constat esse mutabilem Similiter
quod oportet eam esse rectam non intelligit
in habitu mentis sue Sic enim mali
non intelligerent quid vere est agendum
cognoscerent ergo in aliqua luce super
habitu mentis vident id Et hoc est
quod dicit Augustinus in libro xiiij de trinitate
capitulo xv Impii multa recte appre-
hendunt et recte laudunt quibus ea re-
gulis iudicant nisi in quibus vident
quemadmodum quisque vivere debeat Non

in sua natura cum ista mente videantur et
eorum mentes constat esse mutabiles
has vero regulas immutabiles nec in
habitu mentis sue cum ille regule sint
iusticie mentes autem eorum constat
esse iniustas Ubi ergo sunt ille scripte
ubi quid sit iustum et iniustum cogno-
scatur ubi cernit habendum esse quod ipse
non habet nisi in libro illius qui veritas dicitur
Unde omnis lex iusta describitur et
in cor hominis qui operatur iusticiam
non migrando sed tamquam imprimendo
transfertur sicut ymago et in ceram
et anulum non relinquendo Ex parte
intelligibilis hoc idem patet excellentis-
simum intelligibile solus deus est Nam cum
tanta quidam aduitamus corporis sensum et dum
et corpus sensu spiritus intellectu deus intel-
ligencia cognoscatur quanto nobi-
lior intelligencia intellectu et intellectus sensu
tanto nobilior et purior cognicio
dei quam cognicio spiritus creati et eius
quam corporis In summo autem intelligibili fuit
per indivisionem essencia utique operacio
Essencia est unicissima utique est
actualissima et operacio intima Est
igitur primum intelligibile lux una in essencia
quod tamen se in multa lumina se diffundit
participacione ut multos illumina-
tos ad unum lumen reformet Unde sicut
sol est unum lumen in celo et de
plenitudine luminis per multiplicem
radiorum varietatem super illuminanda se
expandit Sic lux increata se
per omnia spiritualia et intellectualia scilicet
angelicas et humanas sub va-
rietate splendorum multiformium ra-
diorum multiformibus veritatibus valde
illuminando procedit Una in celo
multiplex in efficacia propter quod ambrosius
O lux increata deus appare in ethere
mentis mee super mei cordis terram
extingue in me fantasias corporum
et fantasmata variarum cogita-
cionum mearum circa plenam intel-
ligenciam tuam in vero mentis mee

Hoc idem patet ex actualitate
sue virtutis. Sicut enim lux corporea
super naturaliter lucet, sic lux increata
lucet de se splendorem emittendo
et lucendo illuminat intelligentiam ad agni-
tionem veritatis, que veritas autem in-
tellectuali apparet sub aliquo radio
sed mens tenebris assueta eternam
claritatem contemplatur tremebundis
oculis et palpanti lumine. Et sicut
in lumine solis color non movet visum
nisi actu illuminatur a luce, sic nec in-
telligibilia intellectum nisi mediante prima
luce. Propter quod in libro de motu cordis dicitur
anima intellectualis spiritualibus illuminationibus
que sunt a primo ultra revelare per-
ceptiva. Hoc patet ex intimitate sue opi-
nionis. Nam si deus in omni operatione
intime agit eo quod intimior subiectis
sit quam forma specialis earum, sed ipsis illucil-
lucit intellectum ubi nulla alia substantia attin-
gere, et ideo si propter intimitatem suam
ipse est primum in omnibus operationibus, multo
fortius illius nobilissime que est in-
telligere, ut in hoc sit nobilitas
intellectus quod a prima luce habet suam perfectionem.
Unde Augustinus canonica Iohannis. Deum in tua in
fine. Magister intus vere est ipse nobis
intus loquitur cum nemo homo illud
est quia si ab eo a latere tuo, nullus
est in corde tuo.

b Hac imperfecta
scientia me suspirans ad perfec-
tam scientiam patrie sponsa dicebat:
apprehendam te et ducam in domum
matris mee, ibi me docebis. Ubi nos-
se nostrum non habebit errorem, nec
esse mortem, nec velle offensionem.
Eius secundum prophetiam secundum vivemus
in conspectu eius, sequitur quod ut cogno-
scamus dominum. Illud ergo petat qui
doctorem desiderat, ad illum doctorem
pervenire et illum apprehendere studeat
ubi omnes erunt docibiles. Ubi nec te-
nebre, quia ubicumque erant filii Israel
ibi lux erat. Ubi sciemus vel cognitum
ad subiectum certitudinaliter cognitum ad
principium efficientem, ineffabiliter cognitum ad
modum vel et delectabiliter cognitum
ad finem et terminum. Erit ergo scientia illa

universalis, quia cognoscet singuli sin-
gulos et earum cognitiones, animarum
affectiones, creaturarum conditiones. De
primo Anshelmus in libro de statu
et in sermone de beatitudinibus. Tunc iusti
cuncta scient que deus fecit, scienda
tam ea que preterita tam ea que
post mortem fiunt. Ibi a singulis omnes,
ibi ab omnibus singuli cognoscentur,
nec quemquam omnino latebit qua
patria, qua gente, qua stirpe quibus
editus fuit, vel quid etiam in vita
sua fecit. Et Gregorius in iiij° dyalogorum:
Sicut mali malos in supplicio
sic boni bonos cognoscent in regno.
Unde secundo scilicet notitia affectionum. Augustinus
in libro lxxxiij questionum: Si motus ani-
mi nunc cognoscitur in oculis probabiliter,
tunc nullus motus animi latebit cum totum
corpus fuit ethereum in cuius comparatione
isti oculi caro sunt. Et Gregorius
moralium libro viij et xxxiiij: Uniuscuiusque
mente ab alterius oculis corpulentia
non abscondet. De tertio scilicet crea-
turarum conditionibus Augustinus Anglorum
episcopus libro primo de mirabilibus sacre scripture:
Sol in initio inter natalis per diem
sed qualem in nocte per solem exerceat a
natura scientia occultatur. Lune xij diebus
deinceps crescentis et totidem tempore decre-
scentis totius vicissitudinis causas
quibus intellectu sufficeret, maris inun-
dantis tuorumque considerare promitti-
mus, sed recedentis intelligentiam
privamus. Sic in nobis metipsis diem
nunc nativitatis scimus et memoramus
diem nostre mortis quam veniat cuncta
venturus sit nescimus. Et certe tales
quales videmus ex parte tamen cum con-
siderare possumus, ex parte ergo cog-
noscimus quam diu in hoc seculo
sumus. Sed si ad illam lucem patris
luminum venimus, nichil in creaturis
erit quod nesciamus. Erit etiam cer-
titudinalis quia ibi erit infallibi-
litas. Ex parte medii puritas. Ex
parte organi sinceritas. Ex parte obiecti
Primum patet. Lux increata medium
est cognoscendi in patria sicut

Communalitas

c i

c ij

c iij

Certitudo

c i

probatur in viij de civitate dei c vij
h[oc] d[icitu]r est medium ad videndum omnia.
Et in xi li[br]o ca[pitulo] vij q[uod] creature cog-
nicio lucidior sit i[n] v[er]bo q[uam] sit in se
De hoc in ps[alm]o Domine in lumine tuo vide-
bimus lumen. 2m p[ate]z Math[e]i v Beati mu[n]do
corde q[uonia]m ipsi deum videbunt. Vnde mali
non videbunt deum in iudicio s[ecundu]m divinitatem
q[ui]a non habebunt cordis puritatem, l[ice]t q[ui]b[us]
futura sit iustis et iniustis visio dei
quantum ad humanitatem et formam s[er]vile
vt p[ate]z in fine primi libri de trinitate
Sed a solis electis divinitas videbitur
q[ui]a nu[n]c in eis purgabitur. Vnde Aug[ustinus]
ad orosium / In illa vita caro nullam
habebit concupiscenciam ad vers[us] sp[iritu]m /
Nichil q[ui]a erit ex nobis q[uo]d repug-
net in nobis. 3m p[ate]z p[er] Aug[ustinum] de
civitate dei 22 li[bro] ca[pitulo] penultimo 2fici
p[otes]t valde q[uia] credibile est sit nos
ipse visuros mundana tunc corpora ce-
li novi et terre nove ut deum ubique
presentem et vniversa etiam corporalia gu-
bernantem p[er] corpora que gestabimus
et que conspiciemus quoquo versum oculos
duxerimus clarissima perspicuitate
videbimus videamus. Erit etiam in-
effabilitas. Erit enim sine temporis mu-
tacione sine similitudinis interposicione
sine doctoris exterioris enunciacione.
Primum p[ate]z Apoc[alipsis] x[ver]o Iuravit
angelus p[er] viventem in secula q[uia] tempus
non erit amplius. Sed nos erimus sicut
angeli dei. Idem patet xiij de trinitate
q[uod] quicquid videbit anima in patria
videbit incommutabiliter. Et Aug[ustinus] ap[osto]-
li xxx q[ui]a p[er] momenta temporis reparabo
deficit destinu[m] non temporis nocet. Omnes
q[ui] sine fine omnino desistu[m] deficiunt
qui a visione interne contemplacionis
separantur. Nos autem videntes deum in immobi-
litate temporali et destinu carebimus quia
vnum ipsum q[ui] replet omnia iam p[er] speciem dei
visum videbimus. Vnde tempus erit incapabile
p[ro]p[te]r destabilitatem sed non in electis pro
immutabilitatem. Et in x[ver]o de trinitate
fortasse non erunt etiam volubiles co-
gitaciones nostre ab aliis in alia euntes
atque redeuntes sed omnem scientiam nostram vno
simul videbimus intuitu. 2m p[ate]z p[er] Aug[ustinum]

de trinitate in primo exponente illud
cant[icorum] i murenulas aureas faciemus etc. po-
nens hanc literam similitudines auri fa-
ciemus t[ibi] cum distinctionibus argenti
quo adusque rex in recubitu suo est
i[d est] quoadusque v[erbu]m in secreto suo est
quo cum pulchritudo fuit ad perfectam
divinitatem cognoscendam evacuabitur
dispensacio similitudinum. Et Anshelmus
in li[bro] de similitudinibus. Nunc videmus
in enigmate. Et q[ui]a in pictura ca-
que dicimus veluti pictum solem
aut mare videremus cum depicta
videmus non sic est in ipsa re ca-
hemus cum non solem lunatem perspi-
cimus aut mare turbulentum aut
tranquillum cernimus, rem sicuti est
veraciter intuemur quamvis totam
quanta in se est videre nequeamus
Sic perfecti dei in gloria deum videbunt
s[ecundu]m magnitudinem divinitatis eius seu in-
mensitate potencie illius comprehen-
dere nequibunt non enim incomprehensibilis
esset si comprehendi alicui tu posset
Ex quo elidit[ur] error Iohannis Scoti
in li[bro] pyphysion ponentis deum
non videri in theophaniis. 3m
p[er] Aug[ustinum] p[ate]z in li[bro] de litera et sp[iritu]
exponentem illud Ier[emie] Non docebit
vnusquisque proximum dicens cognosce
deum q[ui]a omnes me cognoscent a
minore vsque ad maiorem maiorem
tunc inquit fiet illud quod dicit ap[osto]l[u]s
sive prophecie evacuabuntur sive
lingue cessabunt sive sciencia de-
struetur. Illa s[cilicet] sciencia parvulorum in
q[ua] hic vivitur que ex parte est per
speculum in enigmate, propter hanc
enim necessaria est prophecia cum adhuc
preteritis futura succedunt, propter hanc
lingwe i[d est] multiplicatio signorum
cum ex alio et ex alio ad aliud alius ad-
monetur qui nondum eternam lucem per-
spicue veritatem mente purgatissima
contemplatur. Et in li[bro] xiij confessionum
exponens illud Faciamus hominem
ad ymaginem et similitudinem nostram
non dicit s[ecundu]m genus sed ad ymaginem

et similitudine meam Mente que
renouatus est et conspicies intellectuaz
veritatem tuam hominem demiratorem
non indiget vt suum genus mutet
Sz tibi te demirante probat ipse que
sit voluntas tua quod bonum benepla-
citum et perfectum et docebis eum iam
capacem trinitatem videre vnitatis vel
vnitatem trinitatis Erit etiam vtilis
et delectabilis est enim in deum intentus
et indefessus appetitus et mirabiliter in-
quietabilis affectus Primum patet per
cassiodorum in libro de anima vbi dicit
quod anima est infixa in dei contemplacione
vt nichil ad libeat cogitare de
hoc scribit augustinus ad Januarium
Et in retractacionibus super textum
musice dicens hic opus licet anima
auerte se a carnalibus sensibus
ad intelligencia capienda que infima
est et minus ydonea vtrisque simul
adhibere intencionem suam et in hijs
corporalibus minime illaceb(r)etur cauenda
est quoniam dum anima illicit pro ad de-
lectacionem turpem Tunc autem tanquam
firma est atque perfecta vt minus corpora-
libus non adiuuatur a contemplacione
sapiencie et ita peruadat eos
libencius nec eis carendo fiat
melior sed ita sit bona et recta
vt nec latere possint cum non occu-
pare Secundum patet per augustinum in primo
de trinitate Cum xpus apparuit
vita nostra et nos apparebimus
cum illo in gloria Quod antequam fiat
videmus nunc per speculum in enig-
mate hoc est invisibilibus tunc
autem facie ad faciem hec enim
contemplacio nobis promittitur omnium
actionum finis et eterna perfectio
gaudiorum Tercium patet sic non est
quies in conclusionibus sed in prin-
cipijs ita non est quies in
creatura donec ad principium
suum redierit per configuracionem perfectam
quam assimilacionem principium autem creature
deus trinitas est a quo ipsa

est ymago eius ex natura consistens
in memoria intelligencia et voluntate
sic in triangulo que est prima figura
herens in tribus potencijs dictis
quasi claudens in in tribus lineis
et consignans ymaginem trinitatis
quibus superadditur ymago recreacionis
in tribus virtutibus superinductis fide
spe et caritate Primum in intel-
lectu Secundum in memoria Tercium in voluntate sed
conformata ymaginacione et colo-
rata nondum perfecta existet donec
assimilabitur suo principio assimila-
cione perfecta sed vagabitur sic materia
absque forma vltima que comple-
at totum appetitum materie Ideo
necesse est ad hanc quietem obtinen-
dam vt memoria assimiletur summe
maiestati in patre intellectus summe
veritati in filio / voluntas summe bonita-
ti in spiritu sancto quod est in visione
dei per essenciam sic dicit augustinus in primo
de trinitate capitulo viij° Neque enim que-
remus ad eum ad illius contemplacionem
veniremus

Demad (?) nondum sapiencie
professores exceperunt diui-
cias nec putabunt ea carere pellere
posse aliquem obtinere prudenciam
licet enim studium sit vehemens animi
applicacio ad faciendum vel medi-
tandum ad studiosum esse non potest ...
animi voluntaria distendi affectio
non accidit qui tamen in talibus ne-
gligens est aut remissus similis
est ei qui languenti appetitu pa-
lato insipido cibos recipit et
eosdem concludente gula fastidienti
stomacho molenter intrudit Si
enim sapiencie degustasset omnia preter
illam in fastidium verteret Sic
scriptum est Super salutem et omnem
pulchritudinem dilexi sapienciam
et proposui pro luce habere illam Et
diuicias nichil esse duxi in comparacione
illius Sed quia studijs et diuinis
propter vacare non possumus nec anima
sua dignatur in cogitacione sapiencie

quam videt infestam desideriis et
curis temporalibus involutam. Ad quas
contemplandas ut sap[ientia] p[er]fectius sufficiat
intersumunt poetarum exempla philosophorum
documenta scolarium impedimenta temporalium
bonorum. De primo sic. Verba poete
est, quis locus ingenio, nisi cum se car-
mine solo vexat et dominis cure nisi
qui ferunt. Pretera vera non duas non
ad multa curas. Non enim ad sa-
pientiam faciunt sed ea magis excludunt
hec sunt possessorem non faciunt melio-
rem. Infra, ostro alipedes pictis que
tapetes aurea mo[n]ilia demissa
pectoribus pendent tecti auro ful-
vum mandunt sub dentibus aurum
Ista nec dominum nec equalem pro-
ficere meliorem. Sapientissimus homo
sui temporis Marcus Cato Censorinus
Imperator triumphalis uno contentus
erat equo qui vehebatur tamen et
ab utraque latere partem dependunt
quas idem ipse portabat. Quod enim a
cupidine sapientie vacabat. Ut si ad
poetica accurramus in quorum vita
et moribus consumant facies depinguntur.
Non enim deest eis unda Tantali
tigris iecur rota Ixionis venabu-
lum saxum Sisiphi. Dum inter divitias
esurit, dum sollicitudinibus angustiatur
dum cupiditate torquetur, dum ad il-
licita rapitur, dum in pietatem plu-
rium congregat, dum congregando
divitias labore continuo et superba
cura se affligunt ut singula sin-
gulis referentur. Legitur quod Ypodamia
quam diu cursum concertantium procu-
ratorem retardabat provolabat ad pal-
mam. Cumque virgo triumphos obtinu-
isset multiplices tandem contemptor
auri de virgine triumphat. Ipso con-
tempore ergo assumpta a malo. Si nisi
de sapientia triumphat et ea tibi in con-
iugio copulatur. Tunc ad exempla
philosophorum veniamus. Democriti filio
suo tanta divitias dereliquisset

quibus exercitum regis Persarum poterat
prandere. Reliquo patrimonio suo Democritus
et in disciplinis et doctrinis dies suos con-
tinens studiorum attentus militiam
consumavit in aurea paupertate. Sicut
autem insinuat hystoriographus in pro-
logo de Xerxes septingenta milia
habuit in auxiliis ut non in multo
perditum sit flumina ab exercitu eius siccata
et terrarum quod omnem exercitum eius vix
capere potuisse naves quoque et triremes
tria milia valde legitur habuisse. Qui mon-
tes deruebat in planum convalles
vallium coequabat et quedam maria
pontibus sternebat quedam vero ad na-
vigationis commodum per compendium
deducebat. Crates ille Thebanus
proiecto in mare non parvo ponde-
re auri. Abite inquit divitie pes-
sime, ego vos submergam ne
submergar a vobis. Anaxago-
ras dum per longa tempora studiorum
in patriam redisset et possessiones
quas reliquerat desertas invenisset
inquit Non essem incolumis nisi
iste perissent. Verbum Socratis dicitur
fuisse. Si vis esse studiosus fieri vel
se mediocriter pauperem opinetur.
Et seneca non latuit ob hoc eam
quod maxime docet sapientia ut contempnamus
temporalia effugere inquit non
potes necessitates huius vite, potes
vincere. Sic viam hanc tibi dabit philosophia.
Idem in xvi capitulo Si ad naturam vivas
numquam eris pauper. Si ad opiniones
numquam eris dives. Exiguum non desiderat
immensum opinio. Congeratur in te
quicquid locupletes multi pos-
siderunt, minora cupere ab his
distes. Non est philosophia populare artifi-
cium nec ostentatione paratum. Non
in verbis sed in rebus est. Nec in hoc
adhibetur ut cum aliqua oblatione
consumat dies, ut demat otio
nausea animum format et fabricat vitam
disponit actiones regit agenda
et obmittenda demonstrat. Sedet

ad gubernaculum et pro amicicia fluc-
tuancium cursum sine hac nemo
securus est Nunc pauca doctissimorum
insistamus quibus plenus est scripture
textus primo in viiº de civitate dei quod
amor sapiencie purgat a sordibus
avaricie. Et in quarto libro contra Julia-
num Notum est amatores pecunie
quibus conquiruntur et patiuntur laboribus
doloribus se subdunt, a quibus se
contineat voluptatibus sine cu-
piditate augendi pecuniam sine
timore minuendi. Quanta lucri sa-
gacitate petuntur et prudenter
dampna devitant quam timeant
plerique aliena diripere aliique sua
sibi ablata contempnant ne re-
petendo et litigando plus perdant
Recte ammoniti sumus sic a-
mare sapienciam et eam nobis the-
saurizare avidissime cupiamus
atque ut nobis magis magis-
que acquiratur nec aliquid ex parte
minuatur et perferamus mole-
stias et libidines refrenemus
et prospiciamus in posterum ut
innocenciam beneficenciam que servemus
Ideo ammonemur in libro sapiencie ut
ut queramus sapienciam et non
pecuniam. Idem Augustinus in libro lx-
xxiii questionum Qui spiritum caritate
nutrire vult insistat minuendis
cupiditatibus. Est autem cupi-
ditas adipiscendi vel optinendi
temporalia huius minuende. Inicium
est dei timere qui solus timeri sine
amare non potest. Ad sapienciam te-
nentem (?) tenditur et metus verus eo
quod dictum est Inicium sapiencie timor
domini. Quarto quantum ad prius atti-
net vitamus impedimenta
bonorum temporalium quoniam non se com-
paciuntur cum sic distencionem. Primo
enim occupant hominem in presentibus
Unde Seneca epistola xix Si potes
subduc te istis occupacionibus

sin autem minus eripe. Incipiamus va-
sa in senectute colligere In freto
viximus moriamur in portu. Et
idem lii In hiis que afferimus et
labore magno contempnimus inspi-
cere debemus aut nichil commodi in
illis aut plus incommodi. Omnia quedam
superflua sunt, quedam tanti non sunt
sed ut laborem nostrum perdamus sed hec non
videmus et gratuita nobis viden-
tur que nimis constant. Miseri essemus
si ista nostra non essent. Secundo irritat
animam in flagiciis. Unde Seneca epistola
lxxxvii Possidemus aut divicias
esse tamen maiorem non quia faciunt ad
sed quia peccatores irritant inflant
animos superbiam pariunt invidiam con-
trahunt et usque eo mentem alienant
ut fama pecunie nos eciam nocitura
delectent. Tercio quia assimilat
hominem vilibus bestiis. Omnia
enim animalia quanto celestibus sunt
viciniora tanto minus cupiunt et con-
gregant pauciora. Considerate vo-
latilia celi quia non metunt neque
in horrea congregant nec construunt
pomum sed mures et reptilia terre
congerunt in in futurum. Ideo sapiens
sequitur dominus illud Boecii Vos quos
a eterna alia tenui licet ymaginem
nostram prius in propinquate. Quarto quia
hominem delectant et exultare
faciunt vanis gaudiis Unde Boecius
Quid manibus gaudiis rapis
quod extranea bona pro tuis amplec-
teris nunquam tua faciet esse
fortuna que a te non rerum facta
esse aliena ut modo nostra recteret
in mores copia pastos sed sevior ig-
nibus ethne fervens amor ar-
det habendi. Heu quis primus fuit
ille auri qui pondera tecti ge-
mas late volentes
preciosa pericula fodit. De fine
illorum qui nolunt facere ut confiteantur
Ob plati maxime dant fine

fine p̄dicacōnis et edificacōnis
attende Quartꝫ maxime cruciat finis
edificacōnis iiij^{or} modis
In labiys inquit ꝓpha meis p̄-
nunciaui omnia iudicia oris tui
Iste est verus zelus spiritualis qui est
vere sancte finis huius enim finem
xp̄c in se ipso docuit et in ribra-
plicatas deliquit sine quo exina-
nitur ꝑplus et famescit quo habito
multiplicatur vitis et crescit Et de p̄o
sic dicit ut ihesus xp̄c eius et vi-
pris filius de sacratissimo sinu pris
descendit in uterum pauperule pau-
percule virginis matris exinaniuit
semetipsum formam serui accipiens
factus est inglorius et nouissimus
nouissimus et quasi leprosus non
habens speciem nec decorem et in quo
non poterat cadere passio penalis
dolorem sustinuit in humanitate
pro peccatis et perdicōe humani generis cuius
doloris non est inventus similis quia
aut sustinuit in carne cuius fecit
miraculorum operacōne quantum docuit
in civitate cotidie factum est pro animarum
salute Vn zelus et salus animarum quo
non est maius sacrificium finis fuit
omnium predicatorum hoc duce si quis maneat
sele sceleris vestigia nostri criscito
spectabis soluet forcius terras Vn
scriptum est zelus domus tue comedit
me Et in huius zeli ostensione cali-
cis quem bibiturus erat in cena pascali
[illegible] dilacōm hec [illegible] sitibundus
dicere in cruce quod dixisti Sicud enim
non tam desiderate habens potus
quam anime salutis Sicut scriptum est Cu-
curri in siti Sacerdotis conuersionem
currebat ad remissionem Adhuc
sitit ille fons vnus vt ex eo
affatim dulcedinem hauriamus
quo carbonum ardencium libidinis
extinguamus Et de 2o sic post pas-
sionem terribilem et opprobrium inenarrabilem
xp̄c ingressurus ad gloriam suam ex eodem
zelo pro animarum edificacōne statim
apostolos doctrina et exemplis suis
informatos data virtute super de-
mones et languores misit eos
in mundi partes euangelium qui perfecti
sunt vbique domino cooperante et sermo-
nem confirmante sequentibus signis Ita
deo vt in omnem terram exiuit sonus
eorum hee enim sunt tube quas in manus
fecit moyses quibus per ypocritam
dominus dicit Clama ne cesses quasi
tuba exaltas vocem propter hoc
tulit dominus amos cum pasceret gre-
gem propter hoc dominus misit Jonam
in niniue ciuitatem datus ezechi-
eli gladius vocatur petrus et fecit
eius vocatur paulus dum persequitur ecclesiam
superhabundauit misericordia vbi ha-
bundauit et peccatum sed quia apostoli
non poterant soli portare sarci-
nam pastoralis officii ad exemplum
moysi constituunt pastores curatos
in euangelio laborantes viros virtuo-
sos et omni excepcōe maiores
non que sua sunt sed que ihesu xp̄i
querentes quo pacto pro fidei et
morum plantacōne persistens eorum
mandatis exposuit se morti et
xp̄i martires sunt effecti Igitur apostolis
successisse pastores secuti apostolos
certis vestigiis xp̄i ad effusionem
sanguinis pro fide catholica et
salute plebis et sic persistat ecclesia
diuersis temporibus corroborata morum
et fidei documentis Sic enim noc-
turnum spacium dum descendunt
succedunt ob stellarum cursibus
illustratur magno celi decore per-
agitur sic preradiantes stellas
plurimas in celo ecclesie humiles et
heremus vt in offensum fidei et morum
pedibus iter nostre nocte ambulemus
Et licet in primo pastore xp̄o omnes pa-
stores continentur sicut vnus pastor et
vicem gerant ipsius cum speciali
prerogatiua vice xp̄i gerit et
persona exprimit pontifex romanus
cardinales vero typum gerunt apostolorum
alii vero pastores typum sanctorum sectio
apostolis in parte sollicitudinis succe-
dencium qui etiam edificant per
predicacōnis officium Et de tercio
sic cessante hoc finis ꝑplus famescit

qui non in solo pane vivit homo·
paupertate pastorem dispergunt oves gregis
vacuum est presepe ubi non sunt bo-
ves cum prophetia defecerit populus
dissipabitur / et si aquas dominus contin-
uerit omnia siccabuntur Ideo clamat
sapientia ad reprehensionem famis
Venite comedite panem et bibite
vinum quod miscui vobis hic est ser-
mo siccitate de quo loquitur Iere(mias) hee
sunt stille pluvie quas fundit Job in
spiritu ruffendas / Hec est famis in a
... amos prophetam quia in illa die
immissurus est dominus super terram Non famem
panis et vini sed audiendi verbum dei
Et quod nec ros nec pluvia super montes
gelboe cadunt ideo post maledictionem
arescunt Ideo siccatus est torrens cha-
rith / quia dominus super terram non pluit
Nam sicut dicit ysidorus 3 li de summo bo-
no xliiii co pro malo merito plebis aufferetur
et doctrina predicationis pro bono merito
auditoris tribuitur doctoris sermo / tunc
enim quisque doctor aut quia non est qui
se corrigat aut quod non est qui audiat
unde testante propheta civitates austri
clause sunt et non est qui aperiat
De eo sic secundum proverbiorum sententiam doctrina
bona dabit gratiam et item doctrina
sua cognoscitur vir et de fructu
oris sui unusquisque replebitur bonis
Verba enim sapientum sunt quasi stimuli
et quasi clavi in altum defixi fa-
ciunt enim animam in lacrimas compunctionis
resolvi Sic enim sponsa liquefacta
ut dilectus locutus est ei / per hoc enim
cessatur a crimine / dum inebriantur
te domini sanguine / per hoc repleatur
in pace / quia omnis sermo dei ignitus
clipeus est omnibus sperantibus in se
per hoc ignescit in nobis caritas Si
surgat helias propheta sicut ignis
et verbum eius quasi facula ardeat
Et in libro sapientie scriptum est de aliis quor
virtutibus Sobrietatem inquit et
sapientiam docet et iusticiam et virtutem
quibus utilius nichil est in vita ho-
minibus / reminiscunt ad vocem predica-
tionis mortui quorum ossa arida au-
diunt verbum domini / recalescunt omnes
frigiditatis quia verbum domini
quasi ignis et quasi malleus conterens

petras pellit demones Et est quidem
solatium in hac miseria quia ad vo-
cem eiciunt demonia apostoli Et cor
discipulorum ardens erat dum loqueretur
eis in via Quid plura verbum predi-
cationis audit mortuus per culpam et
suscitatur / induratus per pertinaciam
et emollitur / languidus per ignaviam
et sanatur / cecus per ignorantiam et il-
luminatur / dubius per infidelitatem et sa-
natur confirmatur / frigidus per pusil-
lanimitatem et inflammatur Unde et
verbo predicationis paulus apostolus fere
totum orbem subiugavit De quo
Crisostomus in libro de laudibus pauli ait
homo ignobilis abiectus et circum-
foraneus qui artem exercebat in pel-
libus in tantum virtute progressus est ut
vix triginta annorum spatio et romanos
et persas et parthos et medos
et indos et scitas et ethiopes
sauromathos atque saracenos
et omne prorsus hominum genus
sub iugo mitteret veritatis

exe necessarius est sermo hic
edificationis pastoribus
et prelatis / nec eis sufficiat quod
habent animarum curam ut unusquisque
salvet animam suam Sed hunc finem
christus determinavit et sic propterea perit
primum patet per gregorium in pastorali ex
ponentem tintinabula cum quibus
sacerdos legalis sanctuarium ingredi-
tur astruentem dampnationis sententiam
Si in prelato curam animarum
habente predicationis sonitus non au-
ditur / propter hoc eis assignantur
redditus unde vivat ut zelum animarum
verbo predicationis ostendat ut
pascat verbo erudicionis indoctos
verbo consolationis pusillanimes
et desolatos verbo consultationis
dubios / verbo increpationis re-
belles / exhortationis pigros
et desides / correctionis errantes
ne sint canes muti qui propter
mercedem latrare non valent vo-
lunt vel propter malam vitam erube-

sunt vel xpi ignorantiaz nesciunt
nubes nichil undas sine aqua que
subditos non irrigant doctrine plu-
uia arbores autumpnales que fru-
ctum promittunt et non faciunt aut si
facere incipiunt ad maturitatem non
perducunt bis mortue quia mortue
in se ipsis et mortue in subditis Tot
enim mortibus moriuntur quot mortibus
prelatus per eorum negligenciam eorum subdi-
ti occiduntur Arbores eradicate a
animi celestium societate De hoc
Crisostomus in libro quarto de dignitate sa-
cerdotali cap. x Multum studium debemus
ponere vt verbum xpi habundanter habitet
in nobis neque enim vna intentatur
nobis species preliandi Sed multiplex
est pugna et que a diversis inimicis
inimicis nec vero eisdem demones vn-
tuntur armis nec vno nos aggre-
diuntur modo et debet hiis qui contra in-
tus obuiaturus omnes artes ante quibus
dimicat explorare Sed etiam vti
fundibulis vel sagittis aciem
quoque ordinare nosse Lanceas quoque cu-
spis sunt dimicare et officium ducis
implere vel militis Et infra eodem
capitulo ad que omnia nullius rei au-
xilium potest quam sermonis inveniamus eius
porro sacerdos fuerit destitutus destitutus
in modum fluctuancium nauium iacta-
buntur anime subditorum et hii ma-
xime qui infirmiores fuerint aut
curiosiores propter quod oportet eum vehe-
menter admittere adiuti vt habeat
sermonis facultatem habeat hoc est
pectus suum plenum declaracionis quod here-
ditario iure debent Aaron et
filiis suis Si enim gentiles contra
fidem catholicam insurgent si
iudei si heretici si lupi rapaces
non parcentes gregi quibus canibus
et custodibus omnino aut tacentibus ignauis
nis latentibus aut tanquam ignauis
fugientibus defendent fidem xpi
quibus etiam in fine minime adhibebit re-
medium cuius aut modum nescit ad
speciem. Etenim nauigium non inuadit
cultor agrorum nec agriculturaz

miles sibi vendicat nec vsurpat
militiam gubernator nec curam
animarum ignorans debet assumere
quia scriptum est interroga sacerdo-
tes legem. Secundum patet sic Viro enim
sancto non habenti curam pastoralis
officii sufficit latere et seipsum
lucrari Sicut scriptum est in apo-
logetico Gregorii nazazeni Dicebam
inquit apud memetipsum nauiget
alius et ingencium lucrorum spe sibi
aut marina dirimat in iugi est
super solidam terram stanti exigui
cespitis sulcus herba frumenti
reqiriere et in egenis rebus te-
nuem vitam ducere quam pegnas
diuicias in fluctuum periculis querere
fortioribus quidem et potencioribus
dampnum est non officia ampliora
maiora neque ego ergo plurimos ex-
cederem virtutem sed in paruis rebus moni-
cas coartari velut si quis inge-
nti lucis lampade totum penitus con-
clauis illuceret aut arma pote-
ncia et vexilla exiguo velit cor-
pori exilibus membris imponere prius
tamen est tutius primum onus et non
super vires leuare ne vel deri-
sui fiat simul et periculum subeat
Sicut nec turrim quidem edificare
conuenit alium nisi ei cui impense
quoque perficiendi presto sit Sed qui est
in officio pastorali constitutus debet se-
ipsum saluare et alios lucrifacere
Vnde sermonis carens non excusatur
si acceperit quia talentum seruat
in terra defossum cum reddere debuis-
set multiplicatum Requiritur etiam
licet cayn de abel fratre suo quod vero
mandauit dominus de proximo suo
Sed vnum incubuit hoc ipsum facere
ex caritate alii vero ex necessitate
maxime ei qui tenetur semen fratris
mortui suscitare non enim vsum
sunt fratres faciem Joseph nisi addu-
xerit fratrem minimum et maledicitur
qui abscondit frumentum in populis

Benedictio super caput vendencium
Et in li° Crisostomi de dignitate sacerdotali dicit non est equale in pelagus
immensum immensum invidie et ferunt tristes
naufragio. Eius adiuvare non possum
sufficiat mihi si me salvare ac de tempestate potuero liberare. Circa vero presens
sic atque finale fuit animarum zelus
et salvacio. Sic diabolus occisionem et
destruccionem animarum procurat. E contrario
procurat quod doctorum silencium ut grex
facilius corruat in precipicium. Idcirco
claudit ora ora dum canum. Unde
tempore antichristi dum solvetur Sathanas et
erit in sua maxima potestate tunc conticescent verba doctrine. Unde gregorius moralium
xxxiiii° li° primus quem antiquus hostis
in illo dampnato homine scilicet antichristo
quem assumet appareat a sancta ecclesia
virtutum subtrahentur signa. Nam
prophecia absconditur gratia curacionum
aufertur prolixioris abstinencie virtus
inminuitur doctrine conticescent verba
miraculorum prodigia tollentur que superna dispensacione nequaquam funditus extrahet
subtrahet sed non hoc fiet omnibus
temporibus aperte et multipliciter. Unde
Job xli a facie eius precedet egestas. Fures primitus auferunt lumine
qui arguunt furem. et ideo tunc doctores
sunt ex officio suo lux mundi illuminans
et sal vivificans. Pro luce densissime
tenebre effunduntur pro calore vitali
frigus mortificans. Unde fur cognoscatur et virtutum seminaria pereunt
in cordibus mittentur. Quid enim vitale oritur ubi lux solis non diffunditur.
Certum est sic. Nam si unius una est
ea oppositi erit opposita. Unde tunc boni
pastores causa fuerunt antiquitus ecclesiastice dilatacionis. Certum est quod
mali pastores modo sunt ea contrarie contractionis. Illa enim dilatacio
tanto tempore elaborata nunc est velut
in angustiis coartata. Plurima
enim mundi parte infidelitas occupat
et de residuo magnam partem antichristo
a Christo scismatici vicium separavit
et de residuo residui multi sunt
heretici et eorum qui hoc evaserunt
multi aliquo septem mortalium peccatorum
meruerunt ut multo plangat

Christus et dicat. Ve mihi quia factus sum
sicut qui colligit in autumpno racemos
vindemie. non est botrus ad comedendum. precoquas uvas desideravit
anima mea. periit sanctus de terra. Non enim
quia eorum annunciat eternum verbo-
rum vindicte de vita. ubi cordibus
zelo salutis animarum pereuncium. Superaddunt eciam omne genus prevaricacionis
ut iam non sit super quo percuciat eos
deus ulcionis. Nam eorum superbia super
ascendit et eorum cupiditas semper
crescit. Viduarum depredatores pupillorum deceptores gregis occisores
carnes desuper ossibus auferunt ossa
confringunt. adulteri incestuosi existunt deo abhominabiles hominibus
odibiles. et cum per verbum predicacionis
generare debeat abutentes virum
generacionum vicium sodomiticum disseminant
dum libidinibus suis eciam corrumpentes plerique ex ea Christo non generant.
In Christo dolor non modicus suscitatur
quod eius sponsa dilecta leonibus exponitur.
Et secundum Crisostomum vi li° de dignitate sacerdotali. Effingamus esse aliquam
regis esse filiam et eius regis qui
dominatur omni terre que sub celo est. hanc
autem iam esse desponsatam et habere
pulcritudinem inexplicabilem tantum
ut mortalem naturam excellat omnemque
mulierum eleganciam quam dicit superet atque
habeat quoque tantas virtutes animi
ut eciam virorum genus vel que fuerunt
omnium vel qui futuri sunt relinquat. Verbosque
philosophie excesserit manus quorum mores
et universi corporis pulcritudinem vultus
sui vincat decore. Eius autem sponsum
non solum propter ista que diximus esse
ad virginem sedulum sed eciam affectu
hunc amore passibili tanto ardere
ut experimenta omnium amatorum qui
unquam fuerunt vincat amatores atque
in hac cum ille tali ardet affectu
audiat quod illa dilectam sibi et amicabilem aliquis vilem et despectissimum
ignobilem quoque deformis corpore
et omnium iniquissimum sit accepturus in coniugem modicum nec videmur ostendisse doloris partem

Et ideo multa scientia opus est sacer-
doti que si defuit mortuus populus
gens multiplicatis defunctis quod qui
videre desiderat pastorale gregem
legat Et apologeticum gregorii nazan-
zeni Et sextum librum crisostomi de digni-
tate sacerdotali etc

Corruat maxime quadrupli-
citer edificatio in eis qui de-
berent eam ostendere verbo pariter et
exemplo Primo propter curaciones
animarum quas prelati mali male
committunt 2o propter exemplaciones
ecclesiarum que periculose fiunt 3o propter
intra cimilia quibus ecclesiam regunt
4o propter bella hostilia et usum
gladii malis ad que descendunt
et de primo sic Nullus corporalis curam
navis parvi capitis tradit nisi po-
tenti scienti et volenti curam eius
agere ad salutem Ecce cum igitur gregis spiritua-
lis cura agitur traditur impotenti
vel ignoranti vel negligenti cu-
ram eius agere ad salutem constat
magis parvipendi rationabilia quam
bruta et animalia christi sanguine
sunt redempta certum est quia parvi-
pendens appreciatum parvipendit et
pretium Herodes in corporali persecutione
puerorum non persequebatur nisi primum
hominem quem timebat fore eternum re-
gem iudeorum et regnum sibi abla-
turum crucifixores vero non credebant
se persequi nisi hominem unum sicut
ceteris generum Quia si cognovissent
numquam dominum glorie crucifixissent
Unde constat quod tradentes indigno pas-
torale curam omnium christi gubernan-
culum navis vel petri christum in membris
suis persequuntur quem deum celestem
et eternum regem omnes confitentur Unde
maioris persecutionis et irrationabilioris
arguitur Primo quanta stultitia quanta
dementia pro sustentanda corporali vita
tot animarum perdere milia pro quorum sin-
gulis vivificandis dei filius condemp-
nari voluit morte turpissima Primo
Qui gregem in medio luporum leonum

ursorum ut et lanam gregis tollat
exponit et se pro salute non obiat
Certum est quod si gregem occidit etiam
si contingat casu fortuito aliquem gre-
gis ovem mortem evadere periculum
et discrimen Nonne qui tradit na-
vem onustam hominibus dirigendam
in portum salutis per medium scopu-
losi et procellosi maris insolento
vel pallitico vel ignaro vel in-
experto vel pigro ut a singulis
recipiat naulum Nonne predictis
omnium incurrit reatum etiam si aliquis
eorum evadat naufragandi periculum
Quare saluti omnium providendum est de
bono pastore et sufficienti de bono
gubernatore et plebium debito de bono
doctore Sicut scriptum est Dabo vobis
pastores iuxta cor meum qui pascent
vos scientia et doctrina et si omne quod
non recto fine fit peccatum est rectus
autem finis cure pastoralis et tra-
dicionis et susceptionis eius est salus
gregis Et nec concedi debet nec suscipi
nisi ei et ab eo qui ad hunc finem
ydoneus est propter magis et magis
ab isto fine recedit peccatum intra-
dente et suscipiente magis et magis
necessitat a quo fine iam ab ali-
quibus velut in infinitum distatur
Erubescant igitur qui non vocati sibi
assumunt honores qui nec missi
nec vocati veniunt fures sunt et
latrones veniebant inquit dominus per
Ieremiam et ego eos non mittebam
Erubescant et prelati qui edificant
syon in sanguinibus qui non
per hostium sed per absconditum et fur-
tiva hostilia nepotulos et in-
dignos introducunt in ecclesiasticis
honoribus Sicut legitur de sacerdotibus
et eorum parvulis et uxoribus
qui imitandi et reprobandi hu-
pupe qui nidificat in stercore
quorum umbilicus indiget precisione
Sicut scriptum in die ortus tui non
est precisus umbilicus tuus umbi-
licus per quem parvuli nutrimentum ingeri-

carnalis officio in prelatis malis
per quam prelatis ipsis vniunt quod dicunt
parari in promocione prelati maxime
in die ortus hoc est consecracionis
eius. Ve ergo secundum bernhardum sponse christi
talibus tradente tradite pam-
philis Et de 20 scriptum est sicut et
dictum moysi vt secundum exemplar quod
in monte michi monstratum est construat
edificacionem tabernaculi quia secundum
modum ecclesie triumphantis pro modu-
lo suo procedit. Sed corpus ecclesie militantis
secundum triumphantem naturaliter exempcio
quam omnes ordines secundum dignitates
et gradus et officia propria constituti
obediant vni summo Scio quod propter
monasteriorum quietem et episcoporum tyra-
nides has exempciones preciosi
romani pontifices indulserunt
Sed res in contrarium versa est quia in oc-
casionem dampnatissime libertatis
et effrenate licencie plures easdem
suas exempciones illicite quesie-
runt propter hoc adversus episcopos quidam
intumescunt abbates et in omne
desiderium proprium ne soluti carnis
curam agentes in desideriis deter-
stantur suorum est excessuum correc-
tores sed que est hec forma iusticie
prohibere ne discipuli magistro suo
consenciant ne filii patri obediant
ne milites deferant principi ne
servi domino sint subiecti Post vrie
mortem et adulterium bersabee
missus est propheta ad dauid propo-
nens ei paradigma de paupere qui
vnicam habebat oviculam quam
abstulerat ei diues qui oves ha-
bebat innumeras iudicium mortis
dauid dictauit in diuitem et per
consequens in se ipsum Certe ro-
manus pontifex habet oves innumeras
ecclesias scilicet vniuersas Petrus enim
misit se in mare alii discipuli
nauigio venerunt quia ceteri vocati
sunt in partem sollicitudinis ipse

autem in plenitudinem potestatis Sed
ipse videat et vt videat causam et modum
quo exempcio talis fiat Non enim os
pono in celum nec debeo nec volo
vilis seminatus tangere xpisti meum
Scio tamen quod per exempcionum priuilegia
multociens obturata sunt pa-
storum ora nec lupus in gregem
dominicum passim grassantibus potuerunt
pastores occurrere cum viderent eos
enormia vel dyabolica perpetrare
quos autem indulgeat priuilegia ro-
mane ecclesie que de speciali non conce-
duntur sed ira sed ex causa Scio quod multum
non expedit impetrantibus quod alienum
est contra sciam vsurpare Sicut
decime que tribute sunt ecclesiarum
aiarum ymo que sunt stipendia
ministrorum retinentur a quibus per
exempciones illicite prelatis in
periculum animarum et si quandam indul-
gencia specialis quedam propter eorum pau-
periem elegantur plus est preferri potuerunt
tollerari ad tempus quod causa tunc
fuerat introductum Nunc autem
multiplicatis possessionibus in immen-
sum multa sunt priuilegia que
pocius ambicionis impetrancium
quam religionis instrumenta censentur
Et de certo sic non recte ad iungam
per artem edificatoriam vt edificatur
terram prinaualem sed vnaquamque artes
propria sunt digne artifice specialem
Si ergo saluare animas opus est
maxima doctrinam requirunt quam
tradunt saluator animarum hoc est
vetus et nouum testamentum in
contingit animarum periculum quia scri-
pta lege diuina positiua incre-
bet timulia minima sunt cetera si
enim dicant secundum eum modum sed correctores
Si vindicari transgressores per
legistarum arguclas finguntur
applacaciones et per subtilitates et
solemnitates iuristarum litteris
sunt inutiles fatigatur pastor
et corrector et intrinsecum pendite

lite p̄senerat in sua p̄uisitate pastor
donec cursu temporis mirabilis
fiat languor vn̄ Bn̄s de cōside-
ratione li. i. quottidie p̄strepūt
in pallacio leges· sed iusticiam nōdum
lex enim dn̄i īmaculata cōuertens aīas
hec aūt nō tā leges quam lites sunt
et cauillatōes subuertentes iudiciū
Tu ergo pastor et ep̄us aīarum
qua mente obsecro sustines corā
te silere illam cōtrā ytas· bndt
garrire quod sic dt ysidorus in iiio
lio de summo bono / p̄ rarū est vt
mter iurgantes caritas maneat·
Postponēda est rei causatio vt
p̄ferunt dicto antiqui forēses
eloquentiā canina facundia imitari
parabant / eo quod causidici i certaminibus
causarum omissis quod agunt quasi canes
alterutrum sese lacerant iurgia quod
causarum ad iniurias suas cōmutant
Ideo p̄ma Cor. vi Secularia iu-
dicia si habueritis cōtēptibiles
illos qui sunt in ecclīa cōstituite ad
iudicandum Et de quibus sic Petro
dictum est quod cōuerteret gladium suum in
vaginam Omnes enim qui gladium
acceperint gladio peribunt sed scripturam
Simulo sed m Ambrosius orōes et lacrime
arma sunt ep̄orum Et sed quod disti-
guit Bns ad Eugeniū· qui
mīle gladium tuum negat nō satis
m̄ videtur vbū dn̄i dicentis· attende·
Conuerte gladium tuum in vaginam
tuus ergo et ipse forsitā tuo nutu
et si nō tua manu euaginandus
Gladios duos in ecclīa legimus
vnum sp̄ualem qui ecclīasticus
pastor exercet aliū materialem quo
vsus miles exercet Sp̄uali magis
debet insistere pastor vt induceret ad
salutem· mali miles ad instare
exercicium / legimus romanos ob
gentes sola armorum exercitatione
magis vn̄ vegecius Venatus dixit
nulla alia re p̄p̄lm romanum

vidimus orbem subegisse terrarum
nisi armorum exercitatione disciplina
castrorum vsu quo militie Sed sed m apostolum
arma nostra nō carnalia sed potentia deo ad
destructionem munitionum et cōsilia
destruentes et omnem altitudinem
extollentem se aduersus sciam dei et
ideo inquit in carne ambulantes
nō sed m carnem militamus et plures
militie cursum fidem dilatant apli
in orbem terrarum vt verecundentur xpi-
ani et pastores ecclīe passim bel-
lis vacare malibus p̄posito
gladio sp̄uali Et vt dicat Crisi.
in lio de dignitate sacerdotali sun-
gamus exatum tam de equibus quam
peditibus Et hijs qui nauibus
dimittentes fuisse collem tegat
aut mare terram mībus aperient
vero camporum spacia et inclinatum
vertices resultet ergo soli sagitta
gor armorum radius quod eius rep-
cuciat sentore splendore atque
galearum hastarum vero fragore
et equorum hinnitus feratur ad celum
et nichil aucus / mari aut in
terra preter ferrum quod videatur
Egrediantur a hostes fieri feri
et imanes et temporibus cōgressiōis
adueniat volet etiam hostes
in equis sinis quibusdam artibus
per aera missilium nubes sagittare
grando densissimas excitet te-
nebras· torrentes sanguinis
fluant· gemitus corruencium
audiatur et stancium vlulatus
multitudo cadauerum terram mebet
sanguine plena sic sagittis equorum
et hominum capita galeam capita
celus infixa ferrum a sagitta
fractum quod in pupillis maneat
bellorum Omnes in hoc tali p̄lio
sit stamus si tectas dyabolicas astu-
cias videmus et artes quas contra
nos temptator exercet cernimus
nō fluente sanguine nec corpus

examine flammarum distincta et illius pugne quam describimus ymaginem in comparatione ipsius putaremus esse ludum puerilem. In hiis pastores dum pro re sua virtutem et subditi cottidie vulnerantur et vulnera geminantur et inveniunt dyabolicas cautelas et priore vulneri colligentes quibus eo crudelior quo in nocendo peritior, quo acriore nobiscum studio congreditur qui nec intercapedine temporis impeditur. Nam nox advenientes et cedit labor et ubi corpus et sompni recreacio et hinc respirant milites ut intermissa intencione possint paululum suspirare respirare et destitutas vires aliquantulum reparare. Contra dyabolum non licet umquam arma deponere nec sompnum sompnium secu capere si vulnus nolumus evitare. In conflictu enim contra illum necesse est aut dormire et perire aut vigilare et arma iugiter retinere. Ille enim pro dimicandi paratus cum omni arte sua nec insidiatur ignavie, magis hunc studium ad inferendam nobis perditionem quam nos habeamus ad retinendam salutem. Hoc autem ipsum quod hostis non videtur a nobis sed repente irruere pro maxima periculorum causam facit hiis qui non semper vigilant et ostendit conflictum illius forciorem. Quod nos de amore gratie de insultibus iacientibus de lapidibus fundis et testibus de munitione castrorum quo sunt probandi tyrones qualiter exercendi qualiter eligendi quo construatur quot chortibus impleatur quod inter tubicines et cornicines et classica dicat signorum militarium genera sint signa quemadmodum castra debeant ordinari quot generibus pugna publica committatur quid nobis confert bellorum regnales habere sunt quod scandalizat

populum et clerum et mundum. Et sicut navis sine remige populus sine duce chors sine milite exercitus armorum inexpertus bellum quod sustinet vel gladium cunctis crudelibus imminere vel redempcionis sue missam servitutem et tunc ad eorum qui capti ducuntur de clero redempcionem contra obtinet ut lumen filii decimet ut pauperibus sacerdotibus victus et vita pariter subtrahantur.

Quid prodest homini si universum mundum lucretur anime autem sue dispendium paciatur. Ideo debemus discere ut nosipsos valeamus edificare quod est ad ascellam ob tuturis rectorque. Et in levitico aaron et filiis eius precipitur ut ante fores tabernaculi carnes comedantur et coquantur ut sic ardenti desiderio meditemur et ea que nostre saluti sunt operemur quod quadrupliciter faciemus si que legimus in scripturis ad utilitatem nostram vertamus, si quod predicamus in ceteris in nobis spiritualiter intelligamus, si nosipsos illius cognoscamus, si ex cogitatione nostra in dei noticiam ascendamus. Et de primo sic Fili hominis ait dominus Ezechieli comede volumen istud et loquere ad filios israel et aperui os meum et cibavit me volumine illo et dixit ad me fili hominis venter tuus comedet et viscera tua implebuntur volumine isto quod ego do tibi. Volumen comedere est scripturas et maxime sacras legendo meditando ruminando sibi in corde et bona operacione. Comede inquit volumen istud non siliquas porcorum que reddunt ventrem inflatum non intus saciatum, non panem muccidum gabaonitarum scilicet secularium, non poma silvestria quibus onerabantur hereticorum dorsa hispida scilicet secularium scientia. Sed volumen sacre scripture

quo debemus interiora nostra complere
Multi enim legunt et vacui recedunt
et si mente intentum verbi dei recipiant
cum in cordis visceribus vel bonis
operibus non custodiunt quasi lecturam
audit ad usum proprie edificacionis non
assumit. Sed illud Aggei Se-
minastis multum et intulistis parum
Viri et intelligunt in lege per hiis immundi-
tiam aquilarum Est enim aquila
avis inmunda secundum legem oculis
perspicax et ungulis rapax quia
perspicacem habent intentum et in se ipsos
reflexum et inordinatum affectum
Non sic discipuli xpi qui sabbato
vellificabant spicas quia in sabba-
tismo pectoris et serenitate cordis
debemus ad edificationem nostram ma-
gis nutrias legere et conservare
scripturas brachiis aut vel ma-
nibus spicas legimus et ligamus
ut scripturam non solum in ore sed
in opere habeamus Non sic illi qui
tota vita sua congregant ut
alios predicando pascant et ipsi
de verbo non manducant Sic scriptum
est vir cui deus dedit divicias non
tribuit potestatem ut comedat ex
eis Et de 20 sic Vade ad formicam
o piger et disce sapientiam homo
cum tu in honore conditus esset
mittitur ad bestias ut sapiens fiat
Interroga iumenta Job invicta et
docebunt te Una ex omni cogitatione
videmus possimus ad declinandum
malum et faciendum bonum extra-
trahere mores enim vel vicia que
non possunt reputari prius oculis
seu subiectis incorporantur in
creaturis Et hic est modus quo
edificatur multum mundus Unde quoque
nazarenus noster non est ad mente
singularem revocare propter quod si
[illegible] in sit sed et silentium si va-
cet animi morbis aptare quod visui
oculis sic etiam tunc temporis humani
quo scilicet oculorum visio fiebat
in mentibus eruditis unde ingenium apte
memoriter poni loquens mare sit vita
nostra omnibus quia res humane multum
cum in hiis vehit est velut

salse tugurium amaritudinis intui-
instabilitatis et intenti flatus etiam
hinc spiritus temptationes iste que
supervenerunt ac diverse impulsiones
hebetud quod in uno verbis david conside-
rans exclamasse ad dominum dicens
Salvum me fac deus quoniam intraverunt
aque usque ad animam meam et libera
me de profundo aquarum et veni in
altitudinem maris et tempestas
dimersit me Eorum autem qui tempestates
incurrerunt videbant in aliis tempus
leves ille ostium veste huic atque
illuc distrahi fluctibus et raptari
Et nec parum quod incursibus
molestiis posse resistere nam videlicet hun-
tes meliorem in se ac sobrii consilii
firmitate quo muniti et roborati
obviare possint supervenientibus malis
Alii a pace hoc est a sua constantia
obruti et resistere quoniam fortioribus
quibusque et validioribus adherendo
alii videbantur in esse petra quoniam
similes illi petre super quam edi-
ficati sumus. hii scilicet qui sapiencie
insitati et eminentia a ceteris
illis vincentes qui huic breviat
ducunt vita intortissimi et inmobiles
permanent et illis resident vel
insurgunt eos qui impulsu fluctuum
volutantur hunc aute spiritualem sermonem
dictus gregis traxit ex intuitu
maris permittit enim sic deambulabam
ponti litore, preco quoniam tali quedam
refectione laboris molestias relaxare
quoniam nec arcus districto semper nervo
corda quoque distenta utilius erit
emissionibus sagittarum nisi parum
quoque a distensione laxetur. Deam-
bulabam quod in litore vergente iam
in vespere die et pedes quidem leni
ferebantur incessu habebat vero vultus
ad conspectum maris nec parum
delectabilis habebatur intuitus quoniam
ius placeat esse gratissimus si quoniam
in tranquillo silencio puppim purpura
mittat equore dorsa vel cum
leni motu placidis impulsa
lapsibus alludit unda litoribus

Sed quod est erat tunc ut verbis scripture
dicam vento magno flante mare
consurgebat et infremebat et fluctus
ut solet fieri in talibus alii quidem
longe insurgentes et paulatim
in aere superbo vertice tumescentes
ad extremum fracto impetu languidiores
iam resolvebant se ad litus alii vero
proximis illisi scopulis furoribus
suis spumas in altum respersas ros
iactabant Et nunc quidem conche
vel cortice exponebant terre et
litoribus Nunc vero cedentibus undis re-
sorbentibus vehebantur quedam
vero arenis tenaciter inherentes im-
mobiles permanebant nec pro sui in-
undacionibus mergebantur patientes
post hoc solum quod fluctibus mergebantur
Ex hoc nempe ego aliud ad maiorem
philosophiam traxi Scilicet quod modo quo
docet hic partem si quis creaturas
intelligens subtiliter consideret nichil est
in creaturis quod hominem non edifi-
cet vel invitando ut faciat vel
declinando ne fiat Aliter enim crea-
ture et earum proprietates cognoscere
mos est gentilium et philosophicus
sicut scripturas veteris testamenti
legere et signis significata non
non penetrare mos est iudaicus
opponitur enim iudeis quedam crassitudo
carnalium sacramentorum in quibus
saltem teneat veritatem ymaginem
quorum acies ergo non sustinet
veritatem Unde moyses tamen populum
allocuturus faciei sue sicut velum superduxit
quod faciem claritatis eius israel
intueri nequivit Sic in exercitate
mentibus nichil esse videtur in
creaturis nisi quod apparet exterius
Et sub proprietatibus earum designatur
velut incorporati mores et errores
hominum Unde legislator volens virtutes
et viciorum quibus homines
mundi vel immundi fiunt differencias ponere
quasdam elegit creaturas quas
per nomen sue congruencie huius sive illius
significandis in levitico apposuit et mundorum signum munda dixit

immundorum vero ymagines immundas
nominavit primo ponens quadrupe-
dia deinde natatilia 3o volatilia
In quibus omnibus varias hominum condiciones
designat Per quadrupedia enim qui
validioris aliquanto vastioris corpulencie
sunt et operosiori membrorum suorum
motu amplius fatigantur quosdam
locupletes exprimit qui de negociatione
vel agricultura sine quibus hec huius
vite exercicia in bonorum temporalium
possessione dilatantur Per aves
vero illos intellige qui in honoribus
et dignitatibus constituti ad alta
subvolant et quasi aliorum mortalium
mensuram excedunt In utroque autem
hoc genere quod sunt quidam qui placent
quidam qui displiceant necesse enim est
possessiones multe si iuste ac
liberaliter dispensentur possessorem
suum deo commendant aut dignitates
temporales si divine legi subdantur
Secundo munda et immunda leguntur hic
et hec sunt que mentem a sensibus
elevant et meditationis manum
amministrant Et de 3o dicit con-
celebratur illud communium delicium
de quo dicitur de celo descendit o
nothus olitas Hoc est cognoscere
te ipsum ut scilicet consideres quid sis
in natura quis in persona qualis
in moribus et disciplina scias
intra te habitare non extra te effluere
cogitaciones fluxas et vagas ad
cordis intimum revocare sicut
scriptum dispersiones israel congrega-
bit Et ibi Beniamin adole-
scentulus in mentis excessu et
promittitur in eius Benedicite deo
domino de fontibus israel Tercia con-
vocacio in scriptura sic synagoga
congregacio Insensibilia et bruta
congregari possunt convocari non
possunt sed tantum racionabilia Ait enim Ri-
chardus in libro de patriarchis Vi-
de quantum sit inter congregacionem
et convocacionem et inter terciam

et synagogam &c.

et synagogam Si g' ꝓpenseras de-
sideria tua et̄a exteriores delectaciones
ipsa et cogitaciones in eis ingiter
occupari cu̅ magna sollicitudine
compelle intrare ut possis salutem
ex eis intrinsecus synagogam facere
Quando enim evagaciones in unum col-
ligimus et omnes motus cordis in uno
eterne desiderio figimus quid aliud
quam de illa interna familia synago-
gam facimus sed cum iam illa desideriorum
interiorum cogitacionum quod frequencia illius
interne dulcedinis degustacione al-
lecta ad nutum racionis sponte occurrere
et in intimis fixa stare didicerit certe
utique nomine illius digne censeri
poterit hoc etiam propheta dicebat adduci-
te ea que in mente abdita sunt
meditando recolligere Cum enim eva-
gamur ab uno in multa defluimus
Cum vero recurrimus ad intellectus nostre inti-
mitatem reducimur ad unitatem
Et sic patet Aug. in fine x iiii confess.
Etiam ab operibus necessitatis eximendus
est animus ut recreatur in se querendo deum
sicut homo enim recipit in se experien-
do prelibat et prelibando experitur ineffa-
bilem dulcedinem presencie dei Unde beatus Aug.
aliquando inquit domine intromittis me
in affectum multum inusitatum introrsum
sed aliud nescio quo dulcedinem
que si perficiatur in me nescio quid erit quod
vita ista non erit sed recido in hec
erumpnosis ponderibus et resorbeor
solitis et teneor et multum fleo sed
multum teneor tantum consuetudinis sar-
cina digna est hic esse valeo nec
volo illic volo nec valeo Et de eo
sic ostendere transcendere memoriam sensibilia
et similitudines et affectiones et
ipsum animum et sic ipsum invenitur deus qui
erit consulentibus ipsum Unde Aug.
in x confess. Ubi inveni te ut di-
scerem te nisi in te super me et nusquam
locus et recedimus et accedimus et
nusquam locus veritas ubique presides
omnibus consulentibus te simul quod
respondens omnibus etiam diversa con-
sulentibus liquide respondes sed non liquide
omnes audiunt et infra Intus eras

et ego foris et ibi te querebam
Ideo patet Richardus quod frustra inten-
dit cordis oculum ad videndum deum
qui nondum ydoneus est ad videndum
seipsum prius homo discat cogno-
scere invisibilia sua quam presumat pos-
se apprehendere invisibilia divina alio-
quin si non potes cognoscere te qua
fronte presumis apprehendere ea que sunt
super te Precipuum et principale spe-
culum ad videndum deum animus racionalis
absque dubio invenit seipsum Si enim
invisibilia dei per ea que facta sunt
intellecta conspiciuntur Ubi queso quam in
eius ymagine cognicionis vesti-
gia expressius impressa reperiuntur hominem
minimum secundum animam ad dei similitudinem
factum et legimus et credimus et
ideo quamdiu per fidem et non per speciem
ambulamus quamdiu adhuc per spe-
culum et in enigmate videmus ad
eius ut ita dixerim ymaginariam
visionem aptius speculum quam spiritum
racionalem invenire non possumus Ter-
gat ergo speculum mundet spiritum suum
quisquis sitit videre deum suum hoc
utique speculum non desinit verus
philosophus ...amus tenere tergere et indesi-
nenter inspicere Tenere ne deorsum cor-
ruens terre per amorem inhereat Ter-
gere ne maculam cogitacionum pulvere
sordescat Inspicere ne mania studia
intencionis sue oculum reflectat
Extersso autem speculo et diu dili-
genter in spectato incipit ei quedam
divini luminis claritas interlucere et
immensa quedam insolite visionis ra-
dius oculis eius apparere Hoc lumen
oculos eius irradiaverat qui dicebat
Signatum est super nos lumen vultus tui
domine dedisti leticiam in corde meo
Ex huius igitur luminis visione quam
admiratur in se mirum in modum
accenditur animus et animatur ad viden-
dum lumen quod est super se sicut infra pa-
tebit Et per paciam invenitur deus
in una in creatura Et primo quod summus
cognicionis humane est deum in creatura
tura invenire Et in creatura deus
primo ab intelligencia adulitur

Et sic in eo quodammodo cetera cog-
noscunt declaracio dicti quod lumen ut
in quo alia videntur cum tamen lux que
est medium videndi non videatur

invisibilia dei per ea que facta
sunt intellecta conspiciuntur quoniam in
bona creatura deus cognoscitur
Sed quod invisibilis est deus videtur
non adultus quod videatur Iste
est ergo finis in via racionalis crea-
ture in creaturis invenire et eum
inventum adulte Nam illiteratus librum
videt figuras apparat et litteram non
cognoscit Sic quidam animales vident
foris creaturarum species nec cogno-
scunt intus racionem Sed spirituales per id
quod vident foris deveniunt in noticiam
creatoris Sic in eadem scriptura comme-
dat unus litterarum formacionem et alius
significacionem Sic et nos per ea que
foris cernimus intus ad veritatis cognicionem
pervenire studeamus Cum enim in deo tria
sint et tamen unum sint potencia que scilicet
patri appropriatur sapiencia que filio bonitas
que spiritui sancto Sicut dicit ut dicit Hugo
de sancto victore in hoc capitulo breviter prosequitur
manifestat creaturarum immensitas
Sapiencium speciositas bonitatem utilitas
Immensitas declaratur per magnitudinem
et multitudinem Magnitudo in mole
et spacio moles in massa et ponde-
re spacium in longo lato profundo et alto
Vide ergo moles montium spacia cam-
porum massas corporum pondera
rerum Et in spaciis metire altitudinem
celi profunditatem abissi longitudinem
orbis latitudinem maris Et considera
quanta potencia sit que cuncta consti-
tuit Multitudo eciam invenitur et
declaratur per similia diversa et mixta
Considera ergo stellas celi arenam
maris pulverem terre guttas plu-
vie et invenies multa creaturarum
genera multas generum species et indi-
vidua similia Sub uno genere et
specie diversa a se commixta inter se Et
considera quanta sit potencia que hec in-
numerabilia constituit et sic invenies ex
magnitudine et multitudine imme-
sitates creature et in predictis vesti-
gia consideraciones divine potencie Speciositas
eciam creature ostendit et decorem
divine sapiencie Decor autem creature

consistit in situ et motu et specie et
qualitate Situs autem in composicione et
disposicione Ad composicionem autem requiritur
ut concorditer componenda coeant et
firmiter et indissolubiliter connexa per-
maneant Videamus autem in creaturarum
composicione concordiam cum ea que
sunt inter se contraria Nam aqua
et ignis inter se contraria sunt et tamen
nascentibus ut sustinere possint vita-
le nutrimentum tribuunt Sic omnia cor-
poris membra mira concordia sunt
iuncta habent eciam firmitatem Nam
iuncturas ossium nervorum vincula ligant
et medullarum intus tibiarum fistule servant
venarum autem canalia vitalem sanguinem
per totum corpus derivant tenuitas carnis
tegmine cutis involvit ut rigor
ossium corpus interius sustineat vel sustineat
et pellis exterius defendat Quod eciam
est facile cognoscere in omni genere crea-
ture Disposicio eciam commendat hanc
pulcritudinem si consideramus loca
et tempora et creaturarum proprietatem
a deo ut nullam inveniamus in rerum
ordinem turbacionem Et de locis patet
in celis Stelle sunt ut illuminent in-
feriora in aere nubes et venti ut
agitacionibus suis diffundantur pluvia
in terra aque que navigabiles sunt
generacioni mortalium in aquis pisces in
terris homines inter terram abscondita
sunt metalla quia in promptu sunt
quibus refocillantur necessitas abscondi-
ta vero quibus nutritur nutritur cupiditas
de temporibus similiter patet quam pulchre
distincta sunt post noctem dies et eg-
nec semper aliud quam post quietem labor
et esse ne semper aliud ne labor in-
moderatus debilitates frangat vel
quies continua nimis inficiat et redempti-
tas tedium gignat Succedunt eciam
opera temporibus sic animalia animalibus
que licet mutabiliter placeat cum immuta-
bili lege mutabilitatem suam conser-
vant ut nec alii ab officio suo de-
ficiant nec aliter quam possibilis currant
Et de rerum proprietate sic in universitate
singula sunt ita congrue distributa
ut mixtura parcium non generet re-
pugnanciam qualitatum Similiter
est homo uniformis deorsum
diversus quia uniformis est eoque

que sursum aspirat. Tertia qualitas
anime scilicet ira et concupiscentia que ad
externa descendunt. Brachia in latum
extenduntur et tibie deorsum figuntur
quia extenditur animus per latitudinem
boni operis et figitur soliditate bone
affectionis et utrobique quinque digiti
quia in utroque tam actione quam affectione
quinque sensus spirituales sunt necessarii. Mo-
tus etiam declinat declarat pulchritudinem
sive sit localis considerando videlicet
liquida indeficienter fluunt, venti velut
infatigabiliter tussit, quomodo solem per
hiemalia signa descendentem papit-
quomodo cum per estiva ascenderit facit, quomodo
ab oriente in occidentem ducat et
iterum reducit. Sive naturalis considerando
quomodo nutrimentum nascentibus tribuit,
quomodo ea de occultis terre sinibus ger-
minare facit, quomodo marcescentia sinit
et illuc unde venerant quasi redire facit.
Sive animalis que in sensibus et appe-
titibus consistit, considerando quomodo
creet singulorum sensus, quomodo sensibus
instruit appetitus, ut et animalia sciant
quid et quantum appetere debeant. Sive
rationalis que est in factis et consiliis,
considerando scilicet que est illa sapientia
que omnes cogitationes cordium et
omnes appetitus voluntatum ita retorquet
ad suum arbitrium, ut nichil possit in-
veniri in eis quod non ipsa ad decorem
operum suorum aut preparando aut permit-
tendo fieri velit. Species etiam
declarat pulchritudinem, tam species
figurarum quam colorum. Figurarum mirum
primo quia mirabiles sunt figure secundum
magnitudinem, sicut cum miramur
gigantem inter homines, cetum inter
pisces, griphem inter volucres,
elephantem inter quadrupedes,
draconem inter serpentes. Secundo quia mira-
biles sunt secundum parvitatem, ut sunt
tinea, sciniphes et huiusmodi. Quis enim mi-
ratur dentes tinee et apis alas,
cuspis ut gryllis, caput equi et
locuste, crura elephantis et culicis,
rostrum suis et simie. Sic enim in
eis sunt omnia lineamenta nature sic di-
stincta ut miretur sapientiam illam
que in nullo deficit in rebus minimis

que formavit in magnis. Tertio mira-
biles secundum raritatem, que enim rara
sunt mira sunt, vel quia in genere suo
pauca sunt creata, vel quia in occultis
terre sinibus abscondita sunt. Hec autem
seorsum collocata sunt ne noceant
hominibus si sunt noxia, vel ne cu-
piditatem inflamment si sunt preciosa,
sed ut ad meditationem excitent quia sunt
rara. Immo si homo pro huiusmodi temporalibus
adipiscendis tantum laborem sustinet,
multo fortius pro adipiscendis eternis
laborare debet. Quarto mirabiles propter
pulchritudinem, ut ex ipsa dispositione
operis specialiter adhibita videatur dili-
gentia creatoris. Quinto propter monstruosi-
tatem et ridiculositatem, ut quanto contra-
rio sunt tanto magis animum humanum
in ammiratione suspendunt. Sicut est illud
quod cocodrillus solam superiorem molam
movet dum comedit, quod salamandra in
igne vivit. Sexto propter nature regularita-
tem, quod unumquodque custodit sue nature or-
ginem. Homo enim generat hominem, non
canem vel leporem, canis canem
non hominem, et omnia sue originis
servant similitudinem. Folium enim serta-
tis convenientibus quasi per girum dis-
tinguuntur, et intus quasi punctis con-
stellatis hinc et illinc intexitur, et in omnibus
hec sunt unius generis invenitur unitas
similitudinis, ut quot sint dentes in
uno tot sint in alio, sunt forma
simul color, ut omnis natura quasi eandem
nature dictante instinctu preceptum habeat,
si timeas sue nature custodiat. Hoc etiam
mirabile quod in uno corpore tot membra,
tot forme membrorum, tot loca, tot
officia. Color etiam facit ad pulchri-
tudinem. Quid enim pulchrius luce
que omnia illuminando colorat et
colorem non habeat? Unde sol rutilat ut
aurum, luna pallet sicut electrum, ce-
lum velut zaphirus demulcet aspec-
tum, stelle lucide, gemme virides,
terra florida, rose rubee, lilia can-
dida, viole purpuree. In quibus
hoc ipsum magis est mirabile quod hec
speciosa inferiora scilicet producuntur
de terra pulvere. Nec solum color natu-
ralis rerum est mirabilis et visui delec-
tabilis, sed etiam artificialis. Qualitas

etiam auget rerum pulchritudinem
in qua sensus suam delectationem inveniunt
secundum suam maiestatem. Visui enim parat
pulchritudo colorum, suavitas cantus
auditui, odor olfactui, sapor gustui,
aptitudo corporis tactui, et quot
oblectamenta oculorum in diversitate
colorum tot aurium in diversitate sonorum
similiter aliorum sensuum, ex quibus omnibus
ad considerandam sapientiam creatoris
ascendimus. Utilitas etiam declarat crea-
toris bonitatem. Que utilitas continet
continet scilicet necessaria sine quibus vivi
non potest. Comoda que magis sunt
ad voluptatem quam ad precipuam necessitatem,
ut in victu hominis vinum et esus car-
nium. In vestitu byssus et sericum. Con-
grua, que licet non possint usui, tamen conveniunt
et congruunt utenti, ut colores et
lapides preciosi. Grata, herbe be-
stie et volucres, que non sunt ad usum
habilia, sed magis visui delectabi-
lia, ex quibus omnibus declaratur boni-
tatis affluentia. Si enim deus sola
necessaria tribuisset, bonitatis sue
divicias non ostendisset.

Unde licet deus est alpha et o principium
et finis non tamen in creatura
deus finaliter cognoscitur, sed per eam prius
ab intellectu adducitur et sic creatura
cognoscitur ad quod probandum inducit
perutile exemplum multiplicia que manifestant
adducti divinam essentiam in creatura. Et
primo sic in methaphysica vestra
tenebris. Dum enim video aurum in tenebris,
non nisi luce adveniente hoc facit.
Requisitus quid videas respondebis aurum
et nichil aliud requisitus utrum
lucem videas qua per quam aurum
visibile redditur actu respondebis
video. Sed non prius advertebam me
videre quod intus adverto. Sed de duobus
entibus defectivis luce et auro
quod est verius ens si quesiero for-
te respondebis lucem esse verius
ens auro quia per eam aurum video.
Sed quid de hiis duobus entibus de-
fectivis indicasti nisi quod ad ens
quod defectum non habet intra te recurristi et
quo ad ipsum recurreras si non no-
veras. Sed ad istud intus recurristi
et per illud indicasti. Ergo prius id novisti
sed prius illud te nosse non advertisti. Nos
enim potuisses indicare illud esse verius
illo, cum utrumque deficiat in essendo nisi
per ens quod est sine defectu essendi aliquo
ens scilicet quod numquam non fuit et numquam non
esse poterit, et non esse intelligi non potest
nec potuit nec poterit. Nec est id
ens ad quod recurris ens anologum
quod tamen tale sit in sola intencione
immo habet de esse quam lux nec aurum.
Non igitur de entibus esse indicabit ani-
ma per illud ens deficiens et varium.
Hoc etiam patet per exemplum in mathematica si
si duo circuli describantur in pulvere
si contingit de hiis te iudicare
oportet te ad diffinicionem circuli recurrere
et iudicabis illum circulum forma-
tum esse minus verum, qui est similior
diffinicioni circuli. Si tamen a te queratur
quid videas respondebis nichil nisi
duos circulos quos prius non habui
esse formatos. Sed ubi hoc vides
dicens in toto circuli quod rectum iudex
est sui et obliqui. Constat ergo quod
verum circuli prius videbas per quam
iudicabas, sed te videre non adverte-
bas. Hoc etiam patet per exemplum in logica
patet in primo posteriorum primus modus
prime figure prefertur aliis figuris
et omnibus figurarum modis, maxime
enim facit scire non solum quod mathematice
scientie in quibus est scientia maxime
demonstrant per hunc modum, nec solum
quia ex hoc solo modo possit concludi
omnis diffinicio, tam illa que est
principium demonstracionis quam illa que
est conclusio demonstracionis vel que est
demonstracio sola posicione differens
sed quia similitudo verum silogismi
habet aliter vel alii modi racio-
nem virtutis et necessitatis silogistice
licet est, que unum et eadem sunt eadem
sibi invicem sunt eadem, que maxime
salvatur in primo modo, et per

Curam animarum et administrationem spiritualium et temporalium eidem committentes

quibus in aliis quo ergo sciri posset ille silogismus esse preferendus et similiter consimiliter nisi pateret tibi causa quia consimiliter defectiva nosse non potes nisi primus noveris consimiliter sine defectu ad quam in te recurreris ut iudices de entibus defectivis Illud ergo prius nosti ad ipsum enim aliter non recurrisses sed non advertebas vel quia in particularibus et defectivis silogismis advertisti in quibus recubabas oculis et te aliquando extulisti hoc etiam patet per exemplum in libro Augustini contra achademicos in fine dicebant enim quidam achademici non posse veritatem a sapiente cognosci sed solum verisimile Quod arguitur ergo Augustinus Si puer et abs eis videretur cum patrem nullatenus percepissent et cognoverit si est filius patri suo si sic dicerent ineptissime viderent Sic inepte videtur qui dicat hoc non est veritas quia exemplum eius videt sed verisimile nisi prius noverit veritatem Ex hiis quatuor exemplis patet quod quandoque defectivum scitur per id quod sine defectu est prius cognitum sit sed prius non advertebat quod confirmatur per verbum ipsius in libro de anima exponendo illud psalmi Domine in lumine tuo videbimus lumen dicit enim sicut de sole exit unum sol posset videri nec tamen solem deserit sed in illo manet quod de caelo exiens illum ostendit Ita manens in deo lux que exit a deo mentem irradiat ut per ipsam chorustationem lucis sine qua non videt videat et in ipsa cetera videat hinc est quod ad ipsam fontalem lucem intellectum extendens ipsum per ipsius lucem inveniat et evadat Hinc fiat licet ex istis videatur ab nobis ponendum quod ab intellectu humane et in via potest cognosci divina essencia vel quod intellectus humanus informetur ipsa nisi sub similitudine aliqua aliqua prout dicit Augustinus in ix de trinitate capitulo xi^o Quemadmodum cum per sensus corporis distinguimus corpora fit eorum aliqua similitudo in animo nostro Ita tunc luce increata noverimus fit in aliqua similitudine illa noticia eius

inferiore inquantum est in inferiore non hec Augustinus Illa enim lux inaccessibilis increata nobis est invisibilis propter nimiam vim sui tamen in sua refulgencia vel circumfulgencia Et ad hoc inducit distinctio quam facit avicenna lux est substantialis perfectio lucidi lumen vero qualitas a luce procedens ad res detegendas et colores manifestandas Splendor vero idem cum lumine sed in hoc differt quod lumen est dispositio que inest corpori a natura propria splendor ab extrinseca radius vero idem cum utroque sed addit distinctionem partium et multiplicationem luminis procedentis a luce secundum processum rectilineum lux prout consideratur in sui essencia perfecta est in patria beatorum spirituum et est primum intelligibile quod primo intelligitur in quo intellecto alia intelliguntur prout dicit quidam Quid est quod non videat qui videntem omnia vident prout vero consideratur in sui influencia in via Sic lucet in sua ymagine naturaliter impressum secundum illud psalmi Signatum est super nos lumen vultus tui domine vel fulget in mentibus superioribus sinum Et sic etiam primum intelligibile est ut dictum est prout vero amplius multiplicatur hec influencia descendit ad vestigium creature in qua distincte intelligitur dei sapientia potencia bonitas et hec secundum processum rectilineum quod a summo spiritu usque ad minima et infima creaturam tendens per medium suam relinquit et multiplicat influenciam ut patet capitulo quarto de divinis nominibus

Sed forte dicas medium cognoscendi non facit cognoscere nisi terminetur ad obiectum ut lux in aliis si non terminaretur ad corpus solidum non manifestaret ipsum Sicut patet quod ignis in sua spera non est visibilis quia visui proprius nec terminans radium visualem aliquando non videntur

stelle Ita lux increata cum sit medium
quo cetera cognoscuntur, ipsum tamen non cognos-
citur. Secundo sicut in visu materiali
sunt tria, organum videns, obiectum
visum et medium videndi ut lux que
superfusa visui et visibili facit vi-
sionem in actu Ita in visione spirituali
scilicet intellectuali ea sunt proportionaliter huius-
modi, intellectus intelligens quod intelligitur
et lux quo fit intellectus in actu intelligendi
Sed in hoc differentia quod in visione sensibili
et materiali lux que est medium videndi
non debet per se videri unde cum ex eadem re-
citatione comprehendat oculus colo-
rem obiectum et formam ex illo colore
orientem que est similitudo coloris
et lucem coloratam si remaneret
sola lux ablato colorato corpore
et colore similitudinem diceret se visus
nichil videre Quia si posita in fine
primo perspective non comprehendit
visus materialis nisi fulcitur in dyaphono
ad densitatem quia quod est densum est
coloratum et ex colore venit forma
ad visum ex qua comprehendit visus co-
lorem rei in se Quod autem est in fine
dyaphaneitatis caret colore et
ideo non comprehenditur a visu Causa
radix est quia lux que non figitur per-
cussit dyaphanum et nichil ve-
nitat visui unde nulla forma
venit ad visum ex eis que possit
operari in visu Et ideo visus illu-
stratus luce tantum sed per eam videat dicit
tamen se nichil videre sed in visu spirituali
aliter est quia primo videtur lux illud per
quod alia videntur, nam dico quod lux
illud attingit non dyaphanum
densitate terminatis Et ideo quodammodo
terminatur dum sua similitudine informat
animam Secundum patrem augustinum in ix de trinitate
capitulo xi^o Quocirca notandum sic patet ergo
hoc etiam ad declarationem superadoptam
quod nichil cognoscitur nisi verum Ut
patet de trinitate xv c^o xvi Verum autem
est adequatio signi et signati
hoc est verbi et rei quod sicut ita est
in re sic signatur sermone Sed

verius est verbum quod intus silet quam
quod exterius sonat, veritas ergo est adequa-
tio verbi et rei interiore Sed verius
habet esse et verius est ratio rei quam res
et verbum eternum quam internum Sed res
vel eius ratio non potest equari verbo eterno
sed conformitate ad ipsum Ex hoc
ergo sequitur quod veritas rei, veritas
scilicet increata nichil aliud est quam
conformitas rationis sue in verbo eterno
ex quo relinquitur quod veritas creata
non nisi in lumine prime veritatis conspicitur
Quando enim conspicitur possibilis conformitas
alicuius ad aliud, nisi conspecto illo etiam
cui est conforme aut rectitudo
rei quando cognoscitur quia rectitudo
est enim non sit per se rectitudo nisi
in regula sua que secundum se recta est
et secundum quam ipsa res est rectificata
Que regula est aliud quam ratio
rei eterna in mente divina aut qua-
liter cognoscetur quod res est ut esse debet
nisi videatur ratio secundum quam sic esse debet
Et si dicatur hanc rationem esse creatam
secundum quam res sic debet esse Iterum
queritur ubi hec ratio videtur esse recta Ratio
huius et qualis talis esse debet nisi
in sua item ratione, et sic erit recursus
usque dum videatur res esse ut
debet in sua ratione prima que secundum
se recta est, et ideo res est ut debet
quia huic conformis est Omnis
ergo creata veritas in creatura
patet intuitu conspiciendi, presto est
lux sue rationis eterne Sicut testatur
Augustinus Nec potest aliqua res in
sua tamen creata veritate conspici
via, sicut corpus non potest conspici in
suo colore tamen, nisi superfuso celi-
tus lumine. Veritas ergo etiam creata
ostendit quod est, sed non in solo lumine
sed in luce veritatis summe, sicut
color ostendit corpus sed non nisi in
luce superfusa. Nec hec est lucis
insufficiencia quod per colorem ostendit
corpus cum ipse color non sit lux

lucens admixta luci suffusa Sed
hec est lucis potencia que lux rei
colorem pt se lucente obfuscat
sed non pt se lucente illustrat Sile
est ... luci summe veritatis que
sic illustrat veritatem creatam quod
licet ipsam ipsa illustrata ondit
ondit se veram Non est quod luce
veritate summe ad veritates alias
sic sol est ad omnia celi luminaria
que fulgore suo obfuscat sed po-
tius sic sol ad colores quos illustrat
Sola quod lux summe veritate primo
et per se ostendit id quod est sicut color
ondit corpus lux sola solis ondit corpus
Sed per hanc lucem et veritas rei ost
corpus per lucem solis id quod est sic color
ondit per lucem solis verum est quod sic
testatur Augustinus quod nulla conspicitur
veritas nisi in luce summe veritatis
Sed quemadmodum infirmi oculi corporis
non vident colorata corpora nisi suf-
fusa lumine contribuimus quod nihil
alia luna ipsam aut lucem solis
non possunt intueri in se sed solum
suffusum coloratis corporibus
Sic infirmi oculi mentis ipsas res
veras non conspiciunt nisi in luce summe
veritate ipsum aut veritatem primam
in se non possunt conspicere sed solum
in connexione et suffusione cum
veritatem ipsis rebus veris hoc modo
puto quod etiam immundi multi summa
veritatem vident et nihil certi non
percipiunt se videre eam aliquo modo quemad-
modum si quis primo videt corpora
colorata in lumine solis nec vnquam
deflecteret visum ad solem nec dedi-
cisset ab aliquo solem aut aliquam
lucem esse quod illustrat corpora visa
nesciret omnino se scire vel videre
corpora in lumine solis ignoraret quod
se videre ad nisi corpus coloratum
Sic mundi corde et perfecte pur-
gati per ipsam lucem veritatis in se
conspiciunt quod immundi facere

nequeunt Nemo est quod qui veritatem
vim cognoscit qui non aut sciat
aut ignorant etiam ipsam sum-
mam veritatem aliquomodo novit De

finis ultimus ad quem ordinatur
est omnia et alia est vita etiam
et omnia alia est vita etiam

Differencia quedam videtur
esse finium quia sicut in scien-
tiis et artificiis fit subalternacio ut sub
militari continetur facere frenorum
sic omnia scientia et noticia ordina-
tur ad finem vltimum et hic finis vita
etiam dicitur pro quo obtinendo multi
laborant quem perfectus vir semper
ante cordis oculos contemplatur
qui finis in tranquillitate cordis
aliqualiter prelibatur Primum patet sic
Omnes artes et discipline vnum finem
habent ad quem artifices respiciunt per
dispendia equanimiter sufferunt Vnde
agricola nunc solem nunc glaciem
tolerat et terram infatigabiliter
arat ut finaliter fruges colligat
Sic negociator se pellago credit
nulla pericula perhorrescit propter
lucrum quod finaliter querit Sed in omni
arte et disciplina precedit quedam
mentis intencio sive destinacio per
quam advenit ad finem Sic enim agri-
cola finem habet proventum segete-
tum ut secure vivat Intencionem
aut destinacionem cordis agrorum
exaracio ut sic ad finem optatum
veniat Sic et finis noster est regnum
dei Sed intencio et destinacio nostra est
puritas animi sine qua ad illum
finem impossibile est peruenire prevenire
Nam sine via ad finem vie tenden-
tibus labor est itineris non profectus
et in hac destinacione velut ad
certam lineam cursum dirigimus Vnde
apostolus habentes fructum in sanctifi-
catione finem autem vitam eternam
Vocamus sanctificacionem cordis purita-
tem per quam devenimus in finem
Meditacio quod in scripturis paupertas
et castitas non sunt nostra perfectio sive
nostri finis sed instrumenta perfectionis
propter hoc enim ferramenta totius artis

institutur/ non ut ea ociosa possideant
nec ut fructus horum credatur eorum
hec instituta habentur sed ut per eorum ministe-
rium finis qui queritur obtineatur finis
enim melior est hiis que sunt ad finem
huius autem finis est vita eterna que non
habet finem ymmo propter quam dicitur contempnimus
quod habet habet finem ymmo finis hominis
secundum virtutem vivere sicut patet in viro de
bonitate consumatum finis vite humane est eterna
vivere vita in libro de vera religione
Ambrosius dicit finis vero hominis vita
non eterna novi hominis finis est in
libro de civitate in fine quis est alius noster
finis nisi pervenire ad regnum cuius nullus
est finis Consumatum patet sic non tantum propter hunc
finem principalem sed etiam propter cordis
puritatem que ad dictum finem nos
dirigit laborare debemus ut per
eam a passionibus noxiis cor nostrum
illesum preparare possimus et con-
servare quantumcumque propter hec mentis
nostre puritatem et tranquillitatem conservare
quamvis nichil nobis videatur et uti-
le tamen illud debemus declinare et
errores et cordis dispersiones po-
terimus evadere et finem desideratum
linea discretionis certe attingere
propter hoc enim homo ad laborem na-
scitur ut sic bonus agricola spinas
ab agro mentis eradicare conatur
ab agro rationis spinas cecitatis
ab agro voluntatis spinas iniquitatis
ab agro carnis spinas voluptatis
ab agro totius corporis spinas pu-
sillanimitatis Quia secundum apostolum secunda
ad Thimoteum laborantem agri-
colam oportet primum percipere de fructibus
suis propter hoc enim universa agimus
et tollerabimus parentes et patriam
divicias et delicias et honores mundi
contempnimus ut puritatem cordis
perpetuam teneamus consumatum patet sic si
semper pre oculis meis non fuit statutus
iugiter finis iste cunctos labores
nostros extremus inutilis Nam ut
supra dictum est debemus puritatem
mentis habere semper pre oculis sicut
instrumentum per quod habetur ultimus finis
hoc est enim linea directiva a qua

si parum deflexit cogitatio nostra
statim ad eam revertatur in qua cogita-
tiones et opera examinare possimus
necesse est enim mentem quam revertatur
cum nec principaliter inherreat non
habentem per singulas horas et mo-
menta plurimorum varietate mu-
tare Et ex hiis que extrinsecus acci-
dunt in illum statum qui sibi primus
occurrit continuo transformari Unde
viris perfectis iste est conatus ista
est cordis destinatio ut deo et divinis
rebus semper inhereant et quicquid ab
hoc divertit eos quamvis videatur ab eis infimum
et noxium quamvis sit magnum Unde
Marthe in ewangelio luce dicit quod sollici-
ta est et turbatur erga plurima cum
unum esset necessarium summum bonum ponendo
non in vita activa quamvis sit lauda-
bilis et plurimum fructuosa sed in sola
contemplatione que necessaria simpliciter est
et una ideo sequitur quod optimam partem
sibi elegit maria non activam vitu-
perando sed contemplativam priorem pro-
nunciando que non auferetur ab ea
quia in futuro non est vices actus
sed magis actio cessatura et quem-
admodum ioculatores et bellica tela
tractantes artis sue periciam demon-
strare volentes signum faciunt quod
telis iaciendo semper intendunt aliquid
vicedum actis non recipiunt et quanto
plus a signo declinat se magis er-
rare demonstrant Ita et in proposito
signum finis nostri contemplemur
et etiam directionis lineam teneamus
Consumatum patet sic Adepta puritate anime
non est quod eius tranquillitatem impe-
diat non hostis non finis non vapor
non vicius hoc est non dyabolus
non mundus non caro non malus proximus
quia et dyabolus evitatur mundus
subditur subicitur et caro affli-
gitur et proximus diligitur et
sic pax ex omni parte ex tribus habetur
et deum ad se conversa in suis affec-
tionibus est formata secure quie-
scit et dulciter dormit non inveniens

parvorum invidiam hoc est carnis
spurcitiam non vana sompnia
que sunt mundi gloria non licet dili-
cem per impaciam et sic dum introi-
tus rapitur quandam inexpertam dul-
cedinem experitur de qua Augustinus
in fine decimi confessionum ut supra tactum
fuit dicens Aliquando intromittis
me in affectum multum inusitatum
et aliud nescio quam dulcedinem
que si perficiatur in me nescio quid
erit quod vita ista non erit Et idem circa
in fine noni Si cui sileat tumultus
carnis sileant fantasie terre et aquarum
et aeris sileant et poli et ipsa sibi
anima sileat et transeat se non cogi-
tando sileant sompnia et ima-
ginarie revelaciones omnis lin-
gua et omne signum et quidquid
transeundo fit et loquatur ipse solus
non per creaturas sed per seipsum ut au-
diamus verbum dei non per linguam
carnis neque per vocem angeli nec
per sonitum nubis nec per enigma
similitudinis sed ipsum quem in eis a-
mamus ipsum sine hiis audiamus
Sicut nunc extendimus nos rapi-
da cogitacione attingimus eternam
sapienciam super omnia manentem
si continuetur hoc et subtrahantur
alie visiones longe imparis generis
et una hec rapiat et absorbeat
et recondat interiora gaudia specta-
torem suum ut talis sit sempi-
terna vita quale fuit hoc mo-
mentum intelligencie cui suspiramus Nonne
hoc est intra in gaudium domi-
ni tui Verum quia de doctrina vel sacra
sine loquentes opus extendimus
et prolongamus forsitan contra
debitum operi suscepto finem et ter-
minum ponentes ad prius indulgenciam
silencio transituri cum gracia spiritus
sancti apparuerit ad sciencie
vel sapiencie principium efficiemur

Incipit prologus Secun-
di tractatus in quo agitur de
doctore Et primo sequitur

cia longa novum requirit
exordium et interius iam plu-
rimorum mensium curriculis ymmo necessario
ocio multis accedentibus negociis
infestus libet inchoatum continuare
tractatum et licet labores retentus animo
remissius studio dilatus fuerim temporis
intervallo nunc stilus ad remedium
revocetur prout indulgencia lectionum
et disputacionum quibus alligor et
obediencie lege constringor continuacio
patietur quinymmo prout gracia spiritus
sancti favet sine quo quicquid perfe-
rimus aut agimus tanquam fabula re-
putatur inanis et quoniam intencio nostra
est extirpare errores et inserere mo-
res et in talibus exterius procedendum
est de certo stilo magis humili quam
subtili scandam in terram et impingen-
dam eius caliginiam et contra me lin-
guam susitari maledictam si spe-
culatur invenerint vicia tangendam
mentes offendam Et in hoc audacter
de nutu calamitate procedendo quamquam
sciens et prudens in flammam ma-
num extendo hec enim est impiorum
corum primo cum vitam suam quam
nolunt agnosci nolunt publicari
vel scripture libertate deprimi
statim corrodunt et carpunt ser-
mone dente scriptorem tanquam suorum
actuum proditorem velut arguentes
solaris lumen claritatem quod in tenebrosorum
dum suos diffundit arguit feditatem
Alii sunt qui commoti carna-
liter et maciam irrident disputa-
cionis et personam lacerant dispu-
tantis Sed hos comprimit fustibus
papa dum magis appetit in pluribus
fructum quam in paucis timeat ob-
~~trectacionibus~~ ob trectacionis obprobrium
Sicut scriptum est Bene pacientes erunt
ut annuncient Non enim perhibetur sumus
ad audiendum gloriam non scripturis inte-
tes ut matrimonius ad augmentum
pecunie vel in fomentum avaricie
Non scolastici enim ut carpamus
folia vel verba sed sensus catholicos

xpi discipulum me profiteor appetendem tacite sapientie fructum ulterius desiderantem et ne Pensandum est insuper quod expositio et difficultas presentis tractatus septuaginta et si non instruit audientis animum excitet saltem quiete ingenium aut intellectus arcet ocium curiosum ad multa girovagum fugit et alligat intentum. Et ut ea que continentur in septi[mo] serie facilius discernantur speciales tituli supponantur.

Tractatus igitur iste qui de conditione doctoris est. Et in septem partes dividitur. Prima pars continet de doctrina dei. 2a de doctrina boni angeli. 3a de doctrina angeli mali. 4a de doctrina hominis pertinente ad lectores. 5a de doctrina hominis pertinente ad pastores. 6a de doctrina hominis pertinente ad predicatores secundum experimentum practice. Prima pars que est de doctrina dei continet capitula quorum primum est quo deus docet angelos simplicissima visione, certissima cognitione, immediatissima revelatione. 2m quomodo deus docet beatos in patria ut intelligant que de deo crediderunt, que preteritis contingerunt, que perpetua bona sunt. 3m quo deus docet hominem in via ubi consideratur doctoris artificium, doctrine beneficium, docendi exercitium. Doctoris artificium quo faciliter, utiliter, verbi principaliter dominus docet. Doctrine beneficium quia docet temperantiam peccatores, iustitiam penitentes, patientiam proficientes, sapientiam contemplantes. Docendi exercitium in lectione, meditatione, oratione, contemplatione. Quartum est de iiiior diversis illuminationibus pertinentibus ad animas que docentur in via: hec sunt mentis abstractio, abstracte in unum collectio, collecte in deum affectio, affecte quietatio etc.

Expedito igitur de fine videamus de efficiente hoc est de doctore. Doctor n- est natura intellectualis que reperitur in deo vel in angelo vel in homine. Docet ergo Exodi iiii: Ego ero in ore tuo docebo te quid loquaris. Et Deut[eronomii] xxxii: Circumduxit eum docuit et custodivit quasi pupillam oculi sui. Docet etiam angelus. Dan[ielis] x: Ego egressus sum ut docerem te. Et x° eiusdem loquitur Michael dux: Veni ut docerem te que ventura sunt populo tuo in novissimis diebus. Docet etiam homo. Mathei ultimo: Euntes docete omnes gentes. Romanorum ii°: Qui alium doces teipsum non doces. Docet autem deus angelos sicut dicit Gregorius in 2a omelia super primam partem Ezechielis dicens ut non audirent homines in infirma etate predicare Christus anno duodecimo etatis sue interrogare homines est dignatus in terra qui per divinitatem angelos semper docet in celo. Quia enim ipse est dei sapientia de ipso angeli videndo bibunt hoc quod eterna beatitudine percipiunt. Docet autem eos simplicissima visione, certissima cognitione, immediatissima vero revelatione. Primum patet de simplicissima visione. Non est angeli cognitio collatia collativa ut sicut intellectus discurrat ita per singula, sed sicut nos simplici intuitu sine discursu totius principia cognoscimus cum sit principiorum habitus nobis innatus, sic se habet ad cognoscibilia omnia que cognoscit intellectus angelicus. Et cum cognitio principiorum in nobis sit altissimum in nostra scientia patet quod in summo nostre attingimus quodammodo infimum nature angelice. Unde Dionysius c vii° de divinis nominibus: Divina sapientia fines priorum coniungit principiis secundorum, et in actu angeli nequaquam visibilibus aut sensibilibus congregat divinam cognitionem neque ab aliquo communi ad ista particularia agitur. Et maxime in concreto. Angeli non habent cum existentium varietate. Et Aug[ustinus] Confess[ionum] xii: Creatura

intellectualis sine vllo lapsu ex
quo facta est inherendo tibi exce
omnem mutabilitatem volubilem temporum
Et per hoc soluitur illa famosa questio
qua queritur Vtrum tempus sit mensura
angelorum Dico autem quod in angelis
sunt tria · essentia · virtus · operatio · cum ergo
essentia habeat esse prius non esse mensura
ipsorum est eui coniunctum ad essentiam
virtus autem cum sit media inter essentiam
et operationem Nam in essentia radicatur
et per operationes declaratur · comparata
ad essentiam non habet aliam mensuram
operata ad operationem iudicatur secundum quod de
operationibus sentitur Sed operationes autem
procedunt a virtute amministratiua
et tunc tempore mensurantur et quia
sunt temporales cum tempore emanant Si
vero a virtute contemplatiua · autem
talis actio est quasi connaturalis ange-
lice substantie sicut lucere in sole et inter-
in angelo vel contemplari sic men-
suratur euo Si vero egreditur a vir-
tute contemplatiua et accidentaliter
et per prius et posterius contemplatio intenditur
et remittitur in angelis vel per-
ut est aliquis rei deficientis essentie sic
distinguuntur ex parte temporis · Quia si
tempus dicit mensuram motus secundum prius
et posterius per illa mensura super
motum motus super magnitudinem
et continuum fundatur sic non mensuratur
tempore quia non est ibi continuum sed solum sim-
plex et eius operatio simplex Si enim
a priori et a posteriori in magni-
tudine prius et posterius in motu
et a priori et a posteriori in motu
prius et posterius in tempore · intelligo quod
vacat motu et tempore quod caret
magnitudine Si vero sit in abstractione
rerum continui et maneat prius
et posterius autem successio mensu-
ratur tempore illa actio et est in nunc
post nunc · sic in vnitate in puncto
Nam vnitas actu numerata sequitur
vnitatem sine numero intermedio si-
militer punctus punctum sine linea
intermedia Similiter in primo nunc
ad nunc immediate post sine tempore
intermedio continuante quod similiter

super continuum Et hec est ymago qua
in hoc possumus pati nos corrigere
ad meliorem iudicium addimus
etiam ad primum de simplicissima
visione quod dicit Augustinus in ultimo de
ciuitate quod omnem statim nostram
vno simul fortasse intuebimus con-
spectu quod si dabitur nobis non
negatur angelis Secundum patet de
certissima cognitione Sic enim patet in
xi de ciuitate capitulo xxix Angeli boni
numquam falluntur in sua cognitione
demones autem sepe vident autem
boni angeli creatorem etiam in ipso
creaturas non creatorem per creaturas
Sed dicit in libro v super genesim Et in x
de consideratione Bernardus Inuisibilia
per visibilia cognoscuntur a creatore
mundi Sed quid opus est opus est scalis
tenenti celum iam solum creatura
celi illa est praesto habens per quod por-
cius ista intuebatur videt verbum et
in verbo facta per verbum · nec opus
habet ex hiis que facta sunt factorem
noticiam mendicare neque enim ut
vel ipsa nouit ad ipsa descendit
que illa ibi videt vbi longe me-
lius sunt quam in se ipsis Et xi de
ciuitate capitulo xxviii Omnia hec aliter
in verbo dei cognoscuntur ab angelis
vbi habent causas rationes quod suas secundum
quas facti sunt incommutabiliter per
manentes aliter in se ipsis illa clario-
re ac obscuriore cognitione ve-
lut artis atque operum Tercium
patet de immediatissima reuelatione
per illud quod in eodem capitulo dicit Angeli
sancti non per verba sonancia deum
discunt · sed per ipsam presenciam immu-
tabilis veritatis Et sic probat Augustinus
in libro ix xii confessionum Ita est imme-
diata creatura angelica deo cre-
atori suo quod eidem coherens nulla
valet mutabilitate sed requiescit
in sola dei contemplatione a qua
nec adducitur nec deducitur ad se nec
an angelica naturam nec in illa
corpus inuenitur nec aliquo a deo presencia
auertitur et ideo non mutatur Vnde in xiii^o

confessi/ laudet te sup celestes p[o]r
angelorum tuorum qui no[n] opus h[abe]nt
suspicere firmamentu[m] hoc/ et legere
do cognoscere et verbu[m] tuu[m] vident
faciem tuam semp[er] et illi legunt
sine sillabis t[em]p[or]u[m] quid velit eterna
vol[untas] tua legunt eligunt diligunt
q[uia] legunt et nuq[ua]m p[ret]erit Eligendo
enim et diligendo legunt ipsam in-
comutabilitate[m] consilii tui/ no[n] clau-
ditur codex eorum nec plicat[ur] liber eorum
quia tu ipse h[oc] es illis et es ic[um] in
Ea sup[er] hoc firmamentu[m] ordinasti
eos q[uod] firmasti sup[er] infirmitate[m] inferiorum
p[o]p[u]lorum ubi suspicerent et cognosce-
rent m[isericord]iam tua[m] t[em]p[or]aliter enuncia[n]tem
te qui fecisti t[em]p[or]a Eode[m] p[ri]mo modo
docendi Exo[di] xxiiii dictu[m] e[st] moysi
q[uod] ascendit in mo[n]tem et ibi h[abe]t
quo edoctus est a d[omi]no Et sapie[ntie]
vii/ Om[niu]m artifex docuit me sap[ienti]a
Est enim in illa sp[iritu]s i[ntelligentie] intelligencie
Est enim intell[igenti]a simplex mentis
aspectus vii intelligen[cie] vol[un]t[a]r[iu]s angelus
De secundo Mat[hei] xxii Magister
scimus quia verax es et viam dei
in veritate doces/ Bern[ardus] in veritate/
quia vident in verbo incomutabi-
lem veritatem/ sic d[icitu]r in viii o[mnes]
gen[tes] Et ideo sic d[icitu]r veritas lineas
q[uas] in terra conspicat[ur] et q[uas] in pul-
ve[re] scribitur Et iusticia in veritate
incomutabili et in a[n]i[m]a iusti/
Ita clarior est cognicio creaturaru[m]
in dei sapiencia t[ame]n in arte factrice
q[uam] in ipso opere viii ipsi melius et
verius noru[n]t in deo scriptos q[ua]m
in scriptis Et q[ua]m nos ipsi sumus
noti nobis metipsis vt in xi
de civitate De 3o Johannis vi
Erant om[ne]s docibiles dei Et illud
Johelis ii[o]/ letamini in domino
q[uia] dedit vobis doctore[m] iusticie
licet enim o[mn]ia sciret a[n]geli q[ue] p[er]tinent
eorum b[ea]titu[dini] cu[m] illa s[i]c q[uod] ipsi ne-
sciunt s[ed] i[n] p[ro]cessu et[er]nitatis i[n] addi-
scunt viii dyonisius de a[n]gelica ier[archi]a c[apitulo]
vii o[m]n[es] Quod a b[ea]ta virgine et
a x[risto] h[u]m[ani]tate cu[m] sint angelis sup[er]-
iores multa receperunt que antea

no[n] receperunt Nesciunt enim de natura
sua angeli boni sive mali intiora-
bilia [?] mea nec ea novit nisi ille
solus q[ui] scrutatur renes et corda
cognoscere t[ame]n p[ossu]nt p[er] signa in nobis
foris in secus existencia et motus sive
qualitates affectionu[m] interiore[m]
declaram[us] p[ro]ut d[icit] Aug[ustinus] ad ne-
bordium/ Arbitror omnem motu[m]
animi aliud facere in corpore/ in hiis
ergo que no[n] p[ossu]nt p[er]cedere docent[ur]
ex revelacione p[ro]ut speculum
dignatur eisdem ostendere &c

**Docet enim beatos in p[at]ria ut intel-
ligant que de deo crediderunt
que proximis contingunt q[ue]
periculam evaserunt/ ih[es]us**

[D]ocet etiam beatos in p[at]ria
ut intelligant que de deo cre-
diderunt que p[ro]ximis contingunt
que p[er]icula evaserunt/ De p[ri]mo
p[atet] p[er] illud ps[almi] Sicut audivimus sic
vidimus in civitate d[omi]ni virtutum
Que ergo videmus nunc p[er] fidem
videbimus in p[at]ria in p[at]ria p[er] sp[eci]em
viii xx de civi[tate] c[apitulo] xxi Et xv de
civitate c[apitulo] xxvi[o] Et in li[bro] cathe-
cizandis rudibus manifeste p[atet]
q[uod] quecu[m]q[ue] deo de deo p[er] fidem cre-
dunt[ur] p[er]fecte in p[at]ria cognoscent[ur]
Immo sic xxv li[bro] c[apitulo] xv de trinit[a]te
p[atet] multo clarius cu[m] videbimus
h[ab]em[us] nunc eius ymaginem que nos
sumus Quia ut dicit Je[remias] xxxi No[n]
ultra vir docebit ultra virum p[ro]-
ximu[m] suu[m] et vir fratrem suum dicat
cognosce d[omi]num omnes enim cognoscent
me a mi[n]imo usq[ue] ad maximum ait
d[omi]n[u]s/ hec est enim vita eterna ut cog-
noscamus d[eu]m patrem et filiu[m] et
sp[iritu]m sanctu[m]/ Ad hunc doctorem
sponsa suspirans ait Can[ticorum] viii[o]
Ibi me docebis ubi nullus malorum
incursus/ nullus hostium impetus/
no[n] dolus ampla domus locus re-
fectus immensus/ serenus lucidus et
excelsus/ nec tenebre luce indefi-
ciente extuluce[n]te Ibi doctrina qualiter
qui doceri desiderat i[n] libro legat

que semel vidisse est tot vidisse
post depositionem enim corporis statim videbit
doctor ille ab animabus sanctis Unde
cyprianus ad fortunatum de exhortatione
scribens sic ait Quanta est securitas
exire hinc letum exire pressuras et
angustias gloriosum claudere in momen-
mento oculos quibus homines
videbantur et mundus et aperire eosdem
statim ut videatur deus et christus tamen
ad hoc advertendum est quod a sanctis non
sic videatur deus ante resurrectionem
sicut videbitur post in eternum Unde augustinus
xii super genesim Minime dubitandum
est raptam a carnis sensibus mentem
et post mortem carne deposita transcen-
dere etiam similitudinibus corporalium
non sic videre posse incommutabilem
substantiam sicut angeli vident sive
alia latentiore causa sive ideo
quia inest eis naturalis quidam appeti-
tus corpora administrandi quo appetitu
retardatur quodammodo ne tota intentione
pergat in celum quamdiu non subest
corpus cuius administratione appetitus
ille conquiescat De 2o scilicet ut in-
telligant que proximis contigerunt
patet per anshelmum in libro de similitudinibus
dicentem Erunt iusti tanta scientia que
deus fecit scienda tam ea que preterita
tam ea que postmodum sunt ibi a sin-
gulis omnibus ibi ab omnibus singuli
cognoscentur nec quicquam omnino
non latebit qua patria qua gente
qua stirpe quis editus fuerit vel
quid etiam in vita sua fecerit Et
secundum beatum gregorium post huius corporee
sarcine depositionem mali cogno-
scent bonos et boni malos et
mali malos et boni bonos Sic
ergo boni malos etiam mali cog-
noscent bonos Nam et dives
ab abraham cognoscitur cui dictum
est Recepisti bona in vita tua
Et electum lazarum a reprobo dite
cognitum est quem nitti precatur
ex nomine dicens mitte lazarum ut

Ut intingat extremum digiti sui in
aquam ut refrigeret linguam meam
In qua videlicet cognitione utriusque partis
cumulus retributionis excrescit
ut boni amplius gaudeant quia secum
eos letari conspiciunt quos amaverunt
et mali dum cum eis torquentur quos in
hoc seculo despecto deo dilexerunt
eos non solum sua sed eorum etiam
pena consummat Contingit autem in electis
quoddam mirabilius quia non solum
eos cognoscent quos in hoc mundo
noverunt sed velud visos ac cognitos
recognoscunt quos numquam viderunt
enim Nam cum antiquos patres in
illa eterna hereditate viderint eis inco-
gniti per visionem non erunt quos in
opere semper noverunt Quos enim illic
omnes omni claritate deum conspiciunt
Et quid est quod ibi nesciant ubi scien-
tem omnia sciunt Johannis xiiii Unctio
docebit vos de omnibus id est spiritus sanctus qui
interpretatur unctio Ibi docetur mor-
tui quid agunt vivi Unde gregorius expo-
nens in moralibus id Job Sive nobiles
fuerint sive ignobiles filii non intelligit
sic ait Sicut hii qui adhuc viventes
sunt mortuorum animas quo in loco
habeantur nesciunt Ita mortui vitam
in carne viventium post eos qualiter
disponatur ignorant Quia et vita
spiritus longe est a vita carnis Et
sicut corporea et incorporea diversa
sunt genere Ita etiam distincta cog-
nitione De animabus tamen sanctis nullo
modo credendum est quia qui intus dei
omnipotentis claritatem vident
sic foris aliquid quod ignorent
sed carnales quique per amorem pre-
cipue filiis impendunt hic eos
beatos Job Nescire postmodum asserit
quod hic vehementer amaverunt
et sive nobiles sive ignobiles
sunt filii nesciant quorum eos semper
cura fatigabat licet enim mortui nesciant

quid agant viui p nr̃e gdicoñem
scire pnt vel p premiorum merĕ-
tium recitacoñem vel p angelorum
reuelacoñem vel per diuina cōtem-
placoñem pnt augꝰ dt in liͦ de cura
agenda p mortuis di/ fatend est
nesciē mortuos quid hic agatur
a viuis ſʒ pqꝫ fcm est pnt au-
dire ab eis qui hinc ad eos mo-
riendo pgunt no omnia quidē ſʒ
q̄ sinunt indicare que sinunt etiaz
ista meminisse et q̄ illos quibus
hic indicant oz audire pnt etia
ab angelis qui rebꝫ que aguntur
hic pñsto sunt audire mortui ad qꝫ
vnusquisqꝫ illorum audire debemus
indicat illo cui subdita sunt nisi
enim essent angeli qui possent inter-
esse viuorum et mortuorum locis
no dixisset dns ihus Contigit
mori mendicum et illum ferri in sinum
habrahe pnt etiaz spus mortuorum
aliq̄ que hic agunt que necia
sunt eis nosse no solu pncia vel
pterita verum etiā futura spu dei re-
uelante cognoscē sic no omēs
homēs ſʒ pphē dum hic viuerent
cognoscebant nec ipi omnia ſʒ q̄
esse reuelanda di puidencia iu-
dicabat Xpc aūt est qui docet
qui cathedraz hʒ in celo capt
enim mebra sua docet Sicut
dt Augꝰ in liͦ de doctna xpiana
Ad cuius doctore scolam suspira-
bat ysa ij di Venite ascendamꝰ
ad monte dni et ad domū dei
iacob et docebit nos vias suas
hoc est enim sabbm in quo xpc
docebat pplm Marc vj Cepit
ihc in synagoga docē et multi
ammirabant de doctna eiꝰ De-
tercio sʒ ut intelligant que p-
icula euaserunt pʒ p anshel
in liͦ de similitudinibꝫ dicentem
vt in di laudibꝫ etna rotundis
semp de quanta miseria sis erutꝰ

vt puto coram habebis Et Julia-
nꝰ pomeriꝰ ex sma augꝰ sic
aut quantū attinet ad sciam rōnalez
memor vniuersusqꝫ pteritorum malorum
erit quantū aūt ad experientis
sensum pass erit imemor Na et pi-
rissimus medicꝰ sic arte sciunt
omēs fere morbos corpis nouit
sic aut corpe senciunt plurimos
nescit quos ipe passꝰ no est Vn
Augꝰ in fine liͦ de ciuitate Si
se imisos nescituri sunt quo sicut
dicit pps mias dni in etnū can-
tabo Luc iiijͦ Egressꝰ ihc in
virtute spus in galileam docebat
in synagogis eorum et magnifica-
batur ab omnibꝫ Quia laudat
a sanctis qui liberati sunt a tepta-
cōnibꝫ ps laqueꝰ cōtritꝰ est
et nos liberati sumus Job xxxv
dicꝰ qui dedit carmina in nocte
qui docet nos sup iumenta tre
et sup uolucres celi erudit nos
mentes enim sctorum transitoria cuncta
despiciunt et sub se labi quidqd
superbit quidqd ptit contemplatur
et quasi in quodam vertice rerum
constitute tanto sibi omnia subeē
conspiciunt quanto semetipsas uerꝰ
auctori omniū subdunt Et in cuncta
transcendunt vnū creatori cunctorum
ula se humilitate substernunt Gr
di xxvj mor Et si hoc vm est
sctis in via quid erit de sanctis
in pria q̄ carmina canunt pro
nocte qua euaserunt sicut in liͦ
lucis apparuunt et in luce tene-
bras comprehendunt Docet
homines in via ubi considerar
doctoris artificiū doctine
beneficiū docendi exercicium
Docet etiam dns homines
in via Circa cuius doctinaz
considra doctore artificiū doc-
trine beneficiū et docendi exerciciū
doctoris artificiū qr docꝫ facilē

vtilit vel dur. de primo doctrina
sz quia docet facilit' quia doctrina
sapientum facilis multo magis eius
qui docet sic preceptorem hns non sic
scribe et pharizei Non enim indi-
get in doctrina experimento et tem-
pore librorum aut verborum multitudine
luc xij Nolite solliciti esse qua-
liter aut quid respondeatis Spiritus
enim sanctus docebit uos in ipsa
hora quid uos oporteat dicere
De 2o ysa xlviij Ego dns deus tuus
docens te vtilia non stutilia non
anilia non noxia vel vana De
3o Joh xviij Ego palam locutus
sum mundo ego semper docui in synago-
ga et in templo quo omnes iudei
conuenerant Et mr xij omnis tur-
ba veniebat ad eum et docebat
eos Omnis enim doctor magister qui
intus loquitur sic vno Tobie in
glo et vnde et cui Jo primo dicit
Nam ipse illuminat omnem hominem
venientem in hunc mundum quantum
in se est, nec tamen omnes homines
illuminantur luce Lo mr viij do-
cebat discipulos suos, quoniam oportet
filium hominis multa pati Incipit
enim docebatur verba et discipuli
Vnum in x confessionum veritas vbique
presidens omnibus consulentibus te
simul quod rudes omnibus etiam
diuersa consulentibus liquide tu re-
spondes, sed non liquide omnes audi-
unt Et in eod dicitur quod vitalis
eorum non vtrique appareas illi
muta est et illi loquitur, immo
omnibus loquitur sed illi intelligunt
qui eius vocem acceptam foris
intus conferunt cum veritate Vnde
in libro de fanstu dicitur quod diuerse
fistule ab eodem spiritu huiusmodi
inspirantur Considera etiam
doctrine bysticum O'a sapie
viij Sobrietatem et sapientiam
docet et iustitiam et virtutem
quibus nichil est vtilius

in vita hominibus Docet enim trancia
peccatores iustitiam penitentes pa-
tientiam proficientes sapientiam
contemplantes De primo Thobie j
Thobias filium suum ab infantia ti-
mere deum docuit et abstinere ab omni
peccato Et leuit xv docebitis filios
israel ut caueant immunditias et non
moriantur in sordibus suis De 2o osee
x tempus requirendi dominum cum venerit
qui docebit uos iustitiam De 3o
ij R xxij docens manus meas
ad prelium componens quasi arcum
eneum brachia mea, eis dicit le
et titimus sz in quadam dulcedine quia
vir patiens non frangitur in tribula-
tione sed exercetur in gratiarum actione
De 4o ps dicit me in veritate tua
doce me Et ysa xxviij Quem do-
cebit scientiam et quem intelligere faciet
auditum, ablactatos a lacte auul-
sos ab vbere Sz contrario docens carne
virtutem non temperantiam sed inpuritatem
animam non iustitiam sed cupiditatem
spiritum non patientiam sed pusillanimitatem
intellectum non sapientiam sed curiositatem
De primo Apoc ij Balaam doce-
bat balac mittere scandalum coram
filiis israel edere et fornicari i. va-
care gule et libidini De 2o Mi-
chee iij principes eius in muneribus
iudicabant, sacerdotes eius in mer-
cede docebant De 3o Mt v Qui
soluit vnum de mandatis istis
minimis et docuit sic homines
minimus vocabitur in regno ce-
lorum De iiijo 2a ad thymo iiijo Erit
tempus cum sanam doctrinam non su-
stinebunt sed ad sua desideria coa-
cervabunt sibi magistros prurientes
auribus et a veritate quidem au-
ditum avertent ad fabulas autem
conuertentur Considera et docendi
exercitium Si enim huius a deo spiritualiter
secundum viam sapientie edoctus velit esse
te in lectione, meditatione oratione
contemplatione per data gratia exerceri

het enim familiaria sunt doctori de
quo nunc agimus et spiritualibus disci-
pulis familiaria sed ignota carnali-
bus Ut enim ait Hugo in 2o doctrine
sue libro prima lectio intelligentiam dat secunda
meditatio consilium prestat 3o oratio peti-
tum (?) contemplatio invenit Et de
doctrina que in lectione dicitur Deuteronomii xxxi
Scribite vobis canticum istud et
docete filios israel ut memoriter
teneant In eodem scripsit moyses can-
ticum et docuit filios israel Et 2
paralipomenon xvii docebant populum iuda
habentes librum legis domini De oratione
esdre 7 Esdras paravit cor suum ut
investigaret legem domini et faceret
et doceret israel Quid enim est medi-
tatio nisi quedam studiosa mentis
ad id investigandum diligens intentio
De oratione I Regum xii Absit hoc peccatum
a me ut cessem orare pro vobis et
docebo vos viam rectam et bonam
Nam in oratione devota recipitur
ut sepius superior eruditio Unde in
oratione conversus ad dominum psalmista dice-
bat Benedictus es domine doce me
iustificationes tuas De 3o Nee-
mie viii Abiit populus ut comederet
et faceret leticiam magnam quia
intellexerunt verba que docuerat
eos Et in psalmo faciem tuam illumina
super servum tuum doce me iustifica-
tiones tuas ex quibus duabus aucto-
ritatibus habetur quod homo interior experitur
hoc scilicet quia doctrina per contemplacionem
adepta magna est exultatio
et illuminatio in anima De hiis in
tractatu de forma docendi etc

Ad hanc illuminacionem quatuor
sunt necessaria Mentem sive animam
quam oportet ab aliis abstrahi abs-
tractam in se uniri et colligi
unitam ad deum affici et affectam

quietari et quodammodo firmari De primo
patet Mens racionalis quasi in orizonte
duorum mundorum sensibilis et intellectualis
inferioris et superioris collocatur
coloriens (?) corpori ut est forma secundum
esse deo vero ut est forma secundum esse (?)
et hinc super se lucem eternam sup-
eminentem ei qua tangit quam adtin-
git cum erigitur ad regionem lucis
Cum vero inclinat se ad corpus et
inferiora intrat in regionem tenebrarum
et ultimo inclinatio ad terram more
pecudis inclinatur et quasi sopitur
Propter quod psalmista Illumina oculos meos ne unquam
obdormiam (?) eam oportet subtrahi ab omni
feculencia hoc est a delectacione peccatorum
alligacione corporum occupacione
negociorum ymaginacione sensibilium
simulacrorum que omnia mentem
gravant et obtenebrant et ita re-
plent quod animam iam inscripta reci-
pere aliam inscripcionem prohibent propter quod
dicit Aristoteles intellectu mathematicos
esse ydoneos ad huius illuminaciones
naturales quia illa complexio magis
abstrahit a mentis impedimentis
a delectacionibus carnis et tumultibus
mundanis Cum enim cor unitur et
inhe allegatur (?) cum eo corporalibus
passibus passionibus compatitur et obtecto
carnis piete piete non potest radium
illuminacionis percipere et secundum modum
abstraccionis accipit modus
chorustacionis et scintillacionis
Ut dicit augustinus in libro de cathe-
zizandis rudibus totum inquit quod
intelligo volo ut qui me audit
intelligat et sencio me non ita loqui
ut hoc efficiam maxime quia ille intellectus
quasi rapida chorustacione perfundit
animum Illa autem locucio tarda et
longa est longeque dissimilis et dum
ita volvitur se iam in secreta sua
recondit et ista nec amor tantus
est ut carnis destructa caligine
penetret in eternum semper

Vnde ut aug fulgent ista que sup-
iunt de 2o p3 d(iu)u(er)sos om(n)ib(us) patre
moto manifesta(ti)uus lum(inis) p(ro)cessio
in nos optime ac large p(ro)ce-
veniens ibi ut unificatiuus
restr(icti)uus nos replet et exaltat ad
congregante(m) p(at)ris unitate(m) et
deificam simplicitate(m) motus p(at)ris
est affectus p(ate)rne pietatis ex quo
p(ro)cedunt in nos illuminac(i)ones nos
implentes et unientes et ad ip(su)m
reducentes Est enim lux illud u-
tus unifica dispersos colligens et
uniens et gaudens nos qui p(ri)us
dissimulac(i)one fuimus au(er)si in(ter)ri(us)
diuisi p(ro)pietate diuisi Sic enim radius
solis nos reducat ad solem et ille
illuminac(i)ones nos unitos in nobis
reducunt in creatorem Restat ergo
spiritum in unum colligere et ad se in-
trare qui vult has illuminac(i)ones
h(abe)re Baruch iiij° Conu(er)te Jacob
et apprehende eam ambula per
viam ad splendorem eius q(uod) lux
eius De 3° p3 Mens abstracta
ab exterioribus et unita in se intue(tu)r
se et cum sit ymago dei videt deum
in se Percipimus enim speculum ad
videndum deum mens est r(aci)onalis cum
sit ymago dei expressa Ex terso autem
speculo et mundato et diu(er)sa dil(ig)e(n)t(er)
inspecto incipit ei quedam di-
uini luminis claritas interlucere et
quidam mpl(ici)te uisionis radius
oculis eius apparere ps/ Signatum
est sup(er) nos l(umen) u(ultus) t(ui) Et ex huius
luminis uisione qua admiratur in
se animatur ad uidendum lucem quod
est sup(er) se ut sup(ra) et erumpit in
quandam flammam desiderij deum uiden-
di et ex summa intentione qua
afficitur in deum summe unitur deo per
p(er) amorem q(ui) e(st) unio amantis et
et amati et sic ad flammam
incendij p(ro)cedit lux s(er)ena ista ad illa

delectac(i)o(n)em et affecc(i)o(n)em sequitur
illuminac(i)o et intellectus que aufert vela-
men ignorancie ab eo sicut flamma ru-
biginem ferri Vnde est q(uod) ad secre-
torum enodac(i)o(n)em melius p(ro)ficimus
deuoc(i)one q(uam) investigac(i)one Cu(m) er-
go cum anima sit abstracta et unita
et in deum affecta familiariter loquitur ei
et docetur ab eo sicut moyses in monte
et caligine docebatur a d(omi)no ps/ Nox
illuminac(i)o mea in delic(i)is meis Nox
ista caligo est dicta q(uia) mens
ocultatur ab omnibus actibus appreh(e)nsiuis
quantum est ex parte sua et est in actuali
ignorancia omnium creatorum Nec e(st)
alicui creature unita nec sibi ipsi
sed e(st) in summo desiderio in deum extensa
s(ecundu)m supremum desiderancie uirtutis sue
unita deo et tunc excipitur a radio
diuine illuminac(i)o(n)is apperiente uere et
mentem uelate expectanti diuina in
illa caligine et ei se reuelat sicut
nouit decens et dignum et huius
radij illustrac(i)o dicitur mistica theo-
logia et cum deo s(er)mocinac(i)o secretissima
et rarissima s(ecundu)m dionisium Hec est enim
deo s(er)mocinac(i)o secretissima ubi
est delectac(i)o summa et cognic(i)o
p(er)fecta put est in via ysa lxo/
Surge illuminare ierusalem venit lux
tua et gl(ori)a d(omi)ni sup(er) te orta est
hec aute(m) illuminac(i)ones que dicte
sunt in actu suo sunt q(uasi) lux illud
videtur in quo alia videntur Ca(pitulu)m c
¶ Postea que plibata sunt de doc-
trina dei sequitur pars 3a de doctrina
boni angeli continens iiij or capitula
Qualiter angelus bonus docet alium
angelum in quo considerantur doctrine
origo ordo modus et finis
Qualiter angelus docet hominem p(er) reue-
lacionem interiorem in quo consideratur
reuelacionis misterium tempus subiectum
et modus De subito et modo
angelice reuelacionis et subiecti
multiplici et modo multiplici &c

Qualiter angelus bonus docet aliu(m)
angelum vide 3

Docet igitur angelus bonus alium
angelum Ad cuius doctrine con-
sideracionem indagans doctrine huius
originem ordinem modum et finem
Origo fundatur super diuina reuelacionem
ordo super distinctionem eorum acciones
modus super incorporacionem intellectua-
lem, finis uel causa super reductionem
et conuersionem De primo sic diuina uirtus
omnibus se communicans omnia replet
et omnia latet etiam illa quibus
illucet et superillucet quia incomprehen-
sibilis est. tamen summis angelis in causa
magis extensis lucis cognicionis
copiosius influit et ipsos lucis inflo-
ribus seriatim distribuit prout ca-
pacitas eorum recipit sicut radius
solis namque puriorem et sibi uicinio-
rem magis illuminat. et illa me-
diante seriatim crassiores per-
netrat et ex inhabilitate recipien-
cium distributus sui luminis mani-
festat Sicut eciam uidemus in calore
ignis qui propinquiora sibi magis
calefacit Sic deus qui est illuminacionis
principium lucis sue fulgore primo de-
clarat in primis angelis copiosius
quam in aliis et per eos inmediato-
res alii participant Unde dicit diui-
nus dyonisius xiii capitulo de an-
gelica ierarchia Est quod omnibus
illuminationis principium ex quo illuminati
deus quidem natura et uere proprie principa-
liter luminis substancia et ipsius esse et uisionis
causa. natura dico quia non ab alio et nec
quia in se ipso et primarie ipse enim est
causa uidendi essendi et essencie ipsius
luminis et causa uisionis actualis
suscepte per lumen Aliud exemplum ponit
boecius in libro de unitate et uno
Quemadmodum si tres uel plures
fenestre uitree una post aliam
hunc radium solis recte disponantur in ordine
prima magis suscipit lumen quam secunda
tercia quam secunda. et sic usque ad ultimam
fit defectus luminis. non propter luminis in se
sed propter elongacionem fenestre uitree
uitree a lumine Sic est in unitate

propter descensum eius a primo monade et
originali ad inferius fit de gradu
sue simplicitatis et incorporacio sue
luminis ad similitudinem aque que
in ortu suo tenuis et clara na-
scitur sed paulatim decursu defluens
in paludibus corrumpitur et obstruatur
De secundo sic sicut patet in iiii° capitulo de
sancta angelica yerarchia/ Omnis
opus angelorum est ordinata Unde
superiores doctrinam influunt inferioribus
inferiores autem ordines nichil
influunt superioribus. Ubi viii. in probacione
xxiiii ubi dicitur Quis est iste rex
glorie. innuitur quod superiores angeli
in ascensione diuina docuerunt
inferiores aliqua incarnacionis
misteria Sed quia superiores in mente
a deo doceantur Dicitur ysaie lxiii°
Quis est iste qui uenit de edom
tinctis uestibus de bosra Ex quo
innuitur summi angeli inter se quasi
conferendo et admirando illud dicere
quia non presumebat preuenciendo di-
uinam reuelacionem ipsum inter-
rogare. ideo post multam collacionem a
deo inmediate eos docente audiunt
responsionem Ego qui loquor
iusticiam sicut patet in viii capitulo de an-
gelica ierarchia Et sic homines
edocti sunt qui christum inmediate
audierunt et magis quam illi qui
mediatibus apostolis aut discipulis
aut aliis doctoribus didicerunt
Ita in angelis clarius illuminantur
qui in deum inmediate extenduntur
quam qui mediatibus aliis ipsi
a deo illuminantur Et per superiores
illuminantur inferiores et ad hoc pa-
tent exempla que multa sunt
in biblia Nam zach i ponun-
tur due reuelaciones captiuitati
babilonice quod primo uiri de superioribus
angelis reuelabatur qui audiebat
uerba bona et consolatoria de resti-
tucione captiuitatis audiunt inquit

a deo et ille inferiori divinum consilium
retulit Et iterum ille Zacharie denunciat
quod civitas illa iherusalem reedificaretur
et ab hominibus habitaretur Vide
ergo districtum ordinem a deo ad ange-
lum supremum ab illo ad inferiorem ange-
lum ab illo inferiori ad prophetam a
propheta ad multitudinem Post sic colli-
gitur ix et x Ezechielis Cum divina iusti-
cia relaxare nollet penam iudeorum
primo hec sententia cherubim est reve-
lata deinde viro vestito lineis
et per virum vestitum lineis qui desi-
gnat angelum docetur Viri viri ha-
bentes in manibus vasa interitus
qui quidem significant alios inferiores ange-
los docentur mandatum facere de perimendo
iudeis et de salute signo crucis
in frontibus signatorum Super quem
inquit septuaginta thau indicat non
occidere Similiter Danielis viii legitur quod
quidam angelus tanquam inferiorum
iussit gabrieli tanquam superiori ut
faceret danielem intelligere visionem quam
docuit illum superiorem superior
autem inferiorem inferior autem danie-
lem et daniel plebem Sic dicit Iero-
nimus ix capitulo eiusdem / Nec solum superiores
docent inferiores in suis ordinibus
ymmo in eodem ordine se se docent
eiusdem ordinis proprius Ierarchia
enim que sacer principatus dicitur
et angelorum congregacio dicitur
in tres ierarchias dividitur quelibet
autem ierarchia in tres ordines
quilibet ordo in tres partes con-
tinendo primas medias et ultimas
virtutes ymmo quelibet mens ange-
lica habet in sua singulari per se spe-
ciales primas et medias et infimas
ordinaciones Et quod dicitur ysaie vi
unus seraph clamasse ad alterum
plane secundum dyonisium x capitulo habetur quod ille
qui clamavit primo cum tunc clamabat
edocebatur / Nec solum hoc est in
angelis secundum intellectus in intellectibus hu-
manis secundum conformitatem eorum

angelis intelliguntur Ergo hec tri-
plicitas trina intellectu humano
ad similitudinem et hec triplicita-
tis que est in angelico considerando
habet enim quilibet intellectus naturaliter primo
ut adultus gratia fulcitur amore cum
seraphim lucebat scientia cum cherubim
et spirituales extra diiudicet omnia
cum thronis habet et secundo ut dominetur cum
dominacionibus et fortis sit cum virtuti-
bus et ordinatus cum potestatibus habet in
tercio ut principetur cum principatibus
et nunciet inferioribus cum angelis
et principando nunciet et nuncia-
do principetur cum archangelis Or-
dines autem ierarchicos istos pos-
sumus aliter in mente assignare
sed propter tedium propter fastidiosos auditores
et quia non videtur ex eo ad propo-
situm pertinere De 3o secundum damascenum
Non indigent angeli lingwa et
auditu sensibili Nam sermone sensibile
non proferunt sed sine sermone prolato
sibi invicem consilia et intelli-
gencias suas tradunt Unde glosa
super illud ad Corinthios xiii Si lin-
guis hominum loquar et angelorum
sit autem lingwas angelorum vocat
virtutes vel signa quibus maiores
angeli minoribus significant ea que
de dei voluntate primum senciunt Unde
credo quod angeli sunt potentes sermo-
nis intellectualis quo indicant af-
fectus suos et intellectus de rebus
quarum cognicio non erat in eis
a principio Nec est idem in ange-
lo loqui quod intelligere vel cogitare
sed cogitatum vel intellectum quadam
luminositate irradiante alii ex-
primere et audire angelum loquentem
vel aliud est quam eius cogitacionem
vel intellectum videre et quod unius ex-
primitur non semper ab aliis videtur
vel intelligitur nisi ab ipso an-
gelo loquente voluntarie eis
exprimatur / Unde dicit quod locucio
angeli est cogitacio directa

per voluntatem ostendendi alteri. Secunda
est hec locutio angelorum secundum naturam
suam in qua conveniunt boni et ma-
li angeli. Alia vero est eorum locu-
tio per gratiam secundum virtutem specularis sive
motoris supremi in qua conveniunt
angeli boni et acie stantes. Unicuique
enim innotescit intentio vel notas al-
terius secundum representationem speculi et vo-
luntatem ipsius supremi motoris. Unde
licet omnes inspiciant in speculo
non tamen omnes equaliter a speculo
recipiunt. Sed quidam plus quidam minus
secundum dignitatem recipientium et secundum
voluntatem ipsius speculi quod ostendit
cui vult quantum vult. Non enim omnis angelus
videt in speculo omnia sed hec plena
revelatio reservatur plenitudini
glorie qua consummabit eorum premium
in iudicio futuro. Ad intelligentiam
autem predictorum de mutua locutione
angelorum que sunt lumina intellectualia
ut dicit Johannes Damascenus, vide exemplum de lu-
minibus corporalibus ubi sunt tria
lumina vel plura videntur esse
radii omnium commixti in aere sed
probantur esse distincti in essentia
per hoc si subtrahatur unum illorum luminum
subtrahuntur omnes sui radii ab illo
procedentes. Similiter si secundum lumen sub-
trahatur et sic de 3o quod si ibi esset
vera commixtio nullo modo possent ra-
dii unius luminis separari ab aliis
sine mutatione aliorum eorum.
Unde patet eos esse distinctos secundum essentiam.
Si ergo quodlibet illorum luminum haberet vo-
luntatem liberi arbitrii posset ra-
dios suos iungere vel influere aliis
quando et quibus vellet. Sic ergo cele-
stia illa lumina cum sint voluntate
liberi arbitrii predita secundum
voluntatem suam illuminationes
suas sive sermones intellectuales
intimant quibus volunt et celant
quibus volunt. Sic patet quod unus
angelus potest intentionem suam aliis
manifestare ita ut non innote-
scat aliis. Sed unde provenit hec
occultatio in substantiis spiritualibus

prout dicit Augustinus super Genesim. Quod
sicut corporales substantie cor-
porum aliqua velamenta quibus
se alicuius aspectibus occultant.
Sic in spiritualibus suo modo intelligendum
est esse et hoc maxime accedente
divina voluntate de quo sic. Sic
dicit Dionysius in 9o capitulo de angelica ierarchia.
Ierarchia est ordo divinus scientia et
actio dei forme quantum possibile est
simulans et ad inditas ei divinitus
illuminationes proportionaliter in dei
similitudinem ascendentes. Hec
est enim perfectio et intentio angelorum
reducere semper inferiores in deum
ut magis et magis purgati
illuminati et perfecti per amorem
assimilentur ei prout possibile est eorum
receptibilitati. Nam tria est enim
intellectualis creature purgatio. Nam
impura non recipit illuminationem
et tenebrosa non potest habere opus
perfectorum quia qui in tenebris am-
bulat nescit quo vadat aut
veri quo tendat. Necesse est ergo
si impura est creatura intellec-
tualis ut homo quod ab impurita-
te mundetur. Si vero impuritatem ab
initio non contraxit sicut angeli
hoc est ei purgari ne cadat
in puritate conservari. Illuminari autem
est per virtutes activas et specu-
lativas cognitione imbui. Perfici
autem est per operationes virtutum confirmari.
Quia ergo superiores inferiores
purgando illuminando perficiendo
in deum reducunt voluntatem suam
eis innuunt et sic omnes deum aspi-
ciunt in quo legunt. Manent autem
in tali exercitio infatigabiles et
attenti per ad eterne sapientie specta-
cula extenti prout convenit angelorum
capacitati et hoc per fortitudinem
amoris divini a quo nulla potest
occasione deflecti vel etiam retardari
et sic suas intellectuales in deum et suos
mutuo in invicem extendunt et perficiunt

et ad dei imitacionem se reformant, tunc
speciem suam apperiunt et de eius lumine lumen
recipiunt, et se se recalefacientes
et a super omnibus superioribus ordi-
nibus influenciam recipientes seipsos
recalefaciunt et reigniunt non per
accionis reitacionem sed ad veritatem
originale principium reversionem ut
subiecti caliditate similem recipi-
ant eius motu spiritus recalefacientes
et reignientes hunc habitum patet ex vii°
capitulo angelice ierarchie. Et ad evidenciam
predictorum nota quod locutio an-
geli appellatur nutus quidam intellectus
quo inclinat aliam substanciam vel
applicat se ad eam ut manifestet
ei suam voluntatem. Species enim intellectus
prima est in intellectu angeli secundum quod eam
cognoscit, 2a est in eius affectu
secundum quod ita eam afficitur. 3o eadem species
que sic concepta est et etiam qua
sic afficitur inclinat angelum ut
eam alii manifestet et tunc habet
angelus voluntatem manifestandi
eam, et illa species prout est sub vo-
luntate manifestandi dicitur verbum
dicitur etiam nutus, sed dicitur verbum
per similitudinem verbi vocis interioris
nutus per similitudinem verbi exterioris
et vocalis. Ut sic vox nostra est
vehiculum verbi interioris ad alium
ita ibi nutus vehit ad alium ipsius
verbum. Et sic species ipsa prout est
sub actu manifestandi quasi ex-
tra suo modo, nec habet se ipsam prout
erat intus sub voluntate mani-
festandi. Unde idem est nutus et verbum
secundum essenciam, sed differt secundum racionem aliam
et alteram. Et sic intelligo locu-
cionem angeli prout ipsa species primo
est in racione concepti 2o in racione affectus
3o in racione verbi et nutus. Differt autem
locutio angeli a locutione nostra
in hoc quod locutio angeli boni potest
manifestare quod vult et convertere
illum cui loquitur ad attencionem
sicut magistri dicunt et sancti

Non sic est in locutione humana
sed in voluntate audientis est quod
se convertat vel non convertat ad audiendum

Docet etiam angelus homines
per interiorem revelacionem. Con-
sideratur in hac doctrina circa bonorum
angelorum revelaciones ministerium
tempus congruum subitum et modus.
De primo sic iiii° de angelica ierarchia
lex per angelos nobis data est
Galatas iii° Item et inclitos ante legem
et post legem patres nostros angeli
ad dominum reducebant vel agendorum
introducentes et ad rectam veritatis
viam de errore et via execrata tra-
ducentes vel ordines sacros vel
misteriorum supermundanorum occultas
visiones vel divinas quasdam pre-
nunciaciones subenarrative ma-
nifestantes. Et licet ipse dicitur dominus
locutus moysi vel prophetis, tamen hoc
fiebat per angelos ministratorios
sed auctore divina. Accio enim verius at-
tribuitur agenti quam ministro utroque
simul agente. Angeli etiam
sursum ducebant ad deum contem-
plandum in eternis racionibus volunta-
tem eius agnoscendi et faciendi
et hoc revelabant ipsi prioribus
nostris ut abraham ante legem Josue
et Gedeon sub lege Cornelio
post legem. Revelabant etiam eis
ordinem celestem et ordinem nostre ierar-
chie qui erant in mundo archetipo
descripta id est in divina mente et alia
archana misteria que sunt super
omnem investigacionem racionalis crea-
ture. Nec dico quod eos illuminaret
intus quia hoc est dei solius
unde revelat exterius suo ministerio
sicut homo docendo. Unde super illud
psalmus da mihi intellectum ut discam mandata
tua glosa solus deus dat intellectum
et si alii ministerio angeli utatur

Ita em angelus dicit dicte intellectui hominis sit quemadmodum dicit dac lumine domus hui fenestram fecit cum ea sua luce non penetret sed illustret. Sic igitur illuminat angelus animam preparando intellectum ad illuminantem gratiam transeuntem. Sic enim malignus spiritus quibusdam nebulis errorum obstruit omnes meatus intelligencie. Sic contrario bonus angelus illas nebulas errorum removendo aperit intellectus meatus ad recipiendum lumen veritatis ex radio lucis divine quo introeunte surgit cogitacio bone. Raro autem erit aliqua revelacio nisi fiat angelico misterio homo enim tunc sit revelacio si est perfectus ut quodammodo absolutus vel quasi sit a corrupcione corrupcione carnis et inordinacione affeccionis, apparet ei in quadam choruscacione lux divina sine ministerio angelico ut in paulo qui vidit deum in raptu. Sic angeli de tota ierarchia sine velamine corpulencie scripture vel figure spiritum lumen mente a deo receptum in ipso lumine et deum lumen primum ps. In lumine tuo videbimus lumen. Sunt ergo et racionibus eternis cognoscuntur omnia visibilia et invisibilia ad quam perfeccionem requiritur ut primo vivat anima secundum perfeccionem in virtutibus politicis deinde secundum perfeccionem in speculativis 3o secundum sapienciam que est suprema speculatorum et est cognicio deitatis et inter virtutes secundum hanc altitudinem ille maxime est perfectus in quantum homo qui non per figuras et enigmata deum videt. Sicut dicitur xij Numerorum de moyse. Immo non tamen est homo sed super hominem quia effertur in conformitatem et assimilacionem societate angelice. Iste est ergo ille perfectus reducatur ad cognicionem dei per misterium angeli cum non sit revelacio per misterium angelicum. Si vero nondum non sit perfectus reducatur ad cognicionem dei per misterium angeli. Sic

radius solis primo se expandit ad vicina et per illa transit ad alia ut dicunt fuit supra. Sic divina lux primo descendit in primam ierarchiam et a prima in 2a et secunda in 3am et 3a ierarchia in animas racionales que participant mente mente misterio angelico tocius summe ierarchie divinarum essenciarum racione purgacionis illuminacionis et perfeccionis. De 2o sic tertie congruit revelacioni excessus mentis aut spiritu et de excessu mentis qui fit devocione ammiracione et exultacione. Sed loquitur Richardus in libro de contemplacione. Frustra enim homo ad illos theoricos excessus nititur nisi divinis revelacionibus adiuvetur ad quas cum pervenit tunc familiaris mentis se deus aperit quod patet sicut primo in devocione excessiva Genesis xviij°. Apparuit dominus abrahe sedenti in convalle mambre in hostio tabernaculi sui in fervore diei. Cumque levasset oculos apparuerunt ei tres viri. Per tabernaculum mens cuiuscumque sub deo humane mentis excessus tunc ex nos ipsos scilicet egredimur vel tunc intra nos descendimus vel cum supra nos levamur. Calor autem diei fervebat cum abrahe dominus apparebat et in hostio sedebat quia ocio et contemplacioni vacabat et fervens in eo desiderium veritatis estuabat. Et sic duo concurrunt in hoc excessu mentis qui ex devocione constituit nimietas fervoris et novitas revelacionis quia dum celestis desiderii mens intendio uritur, radius divine veritatis ei per angelicum misterium revelatur et ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus mirre et thuris. Per hunc fumum intellige devote mentis desiderium procedens ex caritate sicut fumus ab igne qui super se ascendit et se deserens

quasi desciud fiat Et sicut ignis
liquorem vasis eruit dum ipsum modo
in unam partem modo in alteram modo
deorsum modo sursum attollit et
cum vasis ex motu liquoris per ebulli-
cionem ab infimo usque ad supremum
repleverit cum violencia quedam interiora
vasis evacuans agitatum liquorem
eicit et foras effundit et ab
infimo usque ad summum percutit Sic
mens amoris igne succensa fer-
vens et estuans et ignorans re-
bellans curibus utitur et nititur iactatur
donec ab infimis repulsa et
aliquantulum extenuata trahitur
ad summa ubi facta in extasi men-
tis lucem recipit revelacionis Et
in statu devocionis sentit actum
revelacionis hoc idem accidit in am-
miracione ubi perfunditur nova luce
Unde in Canticis Que est ista que
progreditur quasi aurora consur-
gens aurora lux nova tenebre
mixta Quia dum in excessu mentis
est ab admiracione lucem subitam
et tenebris mixtam quam mens
videt quam mixturam cernere valet ut sil
sio lux revelacionis et tenebre
ambiguitatis Et sic aurora pau-
latim elevatur elevando dilatatur
dilatando clarificatur donec per incre-
menta sua in defectum terminatur tamen
aurora primo in diem hoc est prout
iam non sit sed ut iam non sit au-
rora ymmo lux clara terminatur et
in noctem ubi ita deficiat ut nec
aurora nec eciam lux sit Sic in
isto mentis excessu qui ex admira-
cione procedit frequenter accidit quod
ad dei nova nobis ostenduntur in admira-
mur et admirantes diligencius
attendimus et attendentes plenius
cognoscimus Crescit ergo ex admira-
cione admiracione attencio et
ex attencione cognicio et dum ex
hac attencione cognicione plenius
illuminatur in quandam se inducunt affectum
et affectum a seipso penitus deficientes
tamen informatur deficiens dico scilicet

non ita ut non sit intelligencia sed ut iam
non sit humana a claritate in clari-
tatem tamquam a domini spiritu lucem
illam speculando in eandem ymaginem
glorie transformata transformata
et sic aurora consurgens deficiat
in die per istam huius claritatem
et in ubertatem nichilominus deficiat dum
a statu suo mens tota liquescit
In figura huius regina austri
dicta scilicet calide regionis succensa
regina desiderio videndi Salomonis
ad eundem accessit interrogavit
accepit obstupuit videns sapienciam
regis nec ultra spiritum habuit hec
est mens sancta sensibus et appeti-
tibus carnis non subdita inve-
stigacione veritatis amore succensa
querit et audit quod intret omnium
superiora et desideria et divina
revelacione cognoscat quod ex
propria industria scire non sufficit Et
modo ordine quesivit et audivit
postea vidit et intellexit tamquam
obstupuit et defecit hiis enim
gradibus sublevatur huiusque animus
dum a meditacione assurgit in
contemplacionem a contemplacione in
admiracionem ex admiracionem in mentis
alienacionem Et advertendum quod
regina hec in hac revelacione
dicitur non habere spiritum cum revelacione
Iohannis legatur quod ipse fuit in spiritu
sed quo fuit regina vivens sine
spiritu aut Iohannes adhuc in carne
fuit in spiritu aut quo spiritus in
spiritu vel spiritus sine spiritu sed hoc
est spiritum in spiritu esse semetipsum
intra se totum colligere et illa
que extra carnem vel in carne
geruntur penitus ignorare Sed
spiritum esse sine spiritu est seipsum
extra se et super se totum effundere
et que sub eo vel in eo fiunt
in extremum ignorare et in divinitatis
archana totum intrare et sic
spiritus seipsum non habet cum incipit

a seipso deficit et in ali[quam] transfiguracione ab humano in divinum transire
ut iam non sit ipse qui ita deo adheret
Quia qui adheret deo unus spiritus
est cum eo hoc est in monte domini
ascendere et claritatem transfiguracionis
eius videre hoc idem accidit in
extincta exultacione Unde Cant. viij
Que est ista que ascendit de deserto
deliciis affluens innixa super
dilectum suum · Id est de deserto mens ascendit
quando supra se in alienacione
transit et se in ymo deserens
et usque ad celum contuens spiritualium
gaudiorum plenitudine affluens
et infusa ubertum celitus interne
suavitatis leticia tota se divinis
immergit · hoc est ergo de deserto ascendere
super seipsam ire et humane
possibilitatis metas transcendere et
tunc temporis spiritualibus deliciis affluere
innixa incumbit super dilectum · ut dicit
Richar. de sto. Vict.^re Cogitemus
puellam teneram et delicatam
utpote in multa deliciarum affluencia
educatam · et multo vino
madidam quasi in cellam vinariam
introductam · et torrente voluptatis
potatam · cogitemus quod pre
nimia teneritudine vix possit incedere
· et pre nimia ebrietate
non noluit viam discernere · Id est super
dilectum se inclinat · qui et eam
sustentat et ei manum apponit qua
incedat sustentatur · quia in nullo
alio delectatur · sustentacionem perdit
quia in seipsa deficiens
radix sequitur revelacionis que
appropriat [illegible] etiam proprie necessarius
est ad capiendum revelacionem
Numeri xij · Si quis fuerit
propheta domini inter vos in visione
apparebo ei vel per sompnium loquar
ad illum · Quod etiam consonat seculairibus
libris · quod patet primo ex libro
primo de naturali philosophia sed responsiones
consilio regis parsorum

dicente sic Anima futura consuevit
providere et que a se agenda
sunt aliter aliter accessura presignare
Separata enim a corpore melioribus
operibus et virtutibus cumulata
speculum quodammodo per seipsam facta
et a nullo corporum perturbata contemplatur
pure et pre oculis facit
futurum Unde et providencia per sompnos
est Secundo per Algazelem in sua philosophia
dicentem in capitulo de causa nature sompnis
Cum dormitus est retractus spiritus
ab exterioribus ad interiora [illegible] spiritus autem
est subtile corpus compositum ex vaporibus
humorum cuius sedes est cor et
ipse vehiculum virtutis vitalis et animalis
per quas virtutes sensibiles et motive transeunt
ad sua instrumenta Unde si ad obstruxit
spiritum per nervos aliquem quibus
ministratur sensus destruitur sensus et sequitur
stupor et morbus caducus Iste autem
spiritus mediantibus arteriis diffunditur
ad exteriora corporis Cum
igitur in sompno quasi totus ad interiora
reductus et quiescunt sensus remanet
anima libera ab occupacione
sui circa sensus et cum invenerit se liberam
sine impedimento · nata est coniungi
substanciis spiritualibus et sic representatur
forma que est in uno speculo
in alio speculo sibi opposito
clarata ita sic in proposito Nisi
quod speculum materiale tardo potest claudi
speculum autem spirituale hoc est anima
revelat pure est beneplacitum eius
voluntatis Tercio per platonem et socratem
qui dicunt sompnia esse
in animabus et visiones per
angelos Unde dicat plato esse in
in aere quosdam spiritus separatos
que inclinant animas Et quocumque
hoc fiat sive dicatur sompnia
vel insompnia vel visiones
vel fantasmata vel oracula ·
certum tamen est quod anima tunc est abilior

· innixa ·

et purior ut ei fiat

et purior ut ei fiat ab angelis
revelacio misterialiter et a deo ori-
ginaliter lumen enim divinum quod est sim-
plicissimum et universalissimum et
virtute efficacissimum non est propor-
cionatum ut recipiatur nisi in maxima
serenitate et spiritualitate cognitoris
sed lumen angelicum quod est magis
contractum et intellectui angelico pro-
porcionatum Tamen secundum philosophos hec
revelacio potest fieri in vigilia duabus
de causis Una cum anima est ita fortis
quod non impeditur a sensibus sed propter
suam fortitudinem dilatatur ad spe-
culandum simul superiora et inferiora
Sicut cum aliquis a deo fortis est ut simul
possit scribere et loqui et loquentem
intelligere Alia tamen est cum siccitas
et calor ita dominantur complexioni
quod homo fit caducus per dominium
melancolie et alienatur ab hiis
que solent apparere sensibus et tunc aptus
visibilis fit stupidus et turbidus
absens ab eo quod videt et audit
Hoc autem contingit quia spiritus
debilis est ad exeundum meliora
et talibus aliqui fiunt revelaciones
sed nesciunt quid dicant ut sunt de-
moniaci et caduci et aliqui di-
vini Naturales autem moderni ponunt
aliam causam revelacionis in sop-
no dicentes quod lumen radiale stel-
larum qualitatis est influxum ele-
mentis et in ipso sunt virtutes
superiorum motorum hec diminuitur ab
uno in alium successive sicut secundum
ordinem ierarchicum dicimus
in angelis influenciam procedere
et hec forma influxa operatur
virtutes secundum congruenciam quam in-
venit in diversitate materie ut quicquid
terminatur ad vitam corpoream quicquid
ad vitam animalem sic dicunt quod
forme celitus evecte ad nos
movent fortissime corpora nostra

et imprimunt suas virtutes sed non sen-
ciuntur propter exteriorem tumultum Unde
cum fit alienacio a sensibus et magis
in sompno percipiuntur motus eius et
causa futurorum quedam proxima autem
ymaginativa ad quam pervenit mo-
tus huius forme recipit motum
huiusmodi fit sibi propter quod est Unde quando
formas simulacrorum quibus expli-
cetur tibi sor sit concupiscens quando
formas quibus explicetur amor li-
bidinosus et ad preparacionem talium
ymaginacionum inclinat forma
celestis inmatens complexionati et
movens eum et facit vires corporis
et anime sibi instrumentum deserviens Sicut
fiat in nobis quando movemur ad alteracionem
et generacionem et ideo talibus instrumentis
multiplicatur ei multa simulacra
sic in nobis multiplicatur ei multa
[illegible] sub ipsis et tunc fit sop-
nium multorum [illegible] et [illegible] in
quibus determinatur talis forme ex-
plicacio et est exemplum in forma
artis que est preses operis et tunc
procedit in materiam artificiati in-
tus utitur instrumentis et hoc movens
animam artificis movet virtute ad
ymaginandas figuras omnium gubern-
cium ad hoc ut in artificium pro-
ducatur Sed nos theologice loquen-
tes huic ad plenius totalem modum
non recipimus cum iste ponat modum
ponat revelacionis naturalem nos
autem ponimus gratuitam Naturalis
autem revelacio differt a gratuita
primo quia naturalis procedit ex con-
sideracione causarum creatarum ista
autem ex dignacione divina et mini-
sterio angelorum 2o quia naturalis non
se extendit nisi ad causas determina-
tas in natura sed revelacio extendit
se ad omnia 3o quia illa fit falli-
biliter ista infallibiliter propter quod
prophecia in qua est revelacio pre-
cipua dicitur divina inspiracio re-
rum eventus immobili veritate denun-
cians divina non a causa naturali

creata rerum euentus quantum ad omnia
futura contingentia non tamen quantum
ad ea que habent causas determi-
natas non mobili varietate con-
cedo tamen quod propter hoc anima est abilis
ad receptionem impressionum corporum
supercelestium in quibus apparet ad
aliquos futuros euentus quos sua
subtilitate preuidet propter hoc quod ex
impressionibus supercelestium relin-
quitur in ea aliqua similitudi-
nes De hiis in quarto dyalogi gregorii

De subiecto et modo ange-
lice reuelacionis et subito et
multiplici et modo multiplici

icto de duobus ad reuelacionem
angelicam pertinentibus scilicet an-
gelico ministerio congruo Sequitur
de duobus consequentibus scilicet subiecto
et modo Consistunt enim reuelaciones
aliis malis existentibus in culpa aliis
corpore occasionatis laborantibus
in pena aliis vero existentibus in gracia
De primis patet in balaam Constat
quod non quod quedam sunt dona dei que
sunt in malis tamen et non faciunt eos
bonos ut timor seruilis Quedam
vero que sunt in bonis tamen et non
faciunt eos malos ut caritas
Quedam vero sunt que in bonis et
in malis sunt communiter ut prophetia cognitio
futurorum et huius secundum diuersa Quia
in malis sunt a spiritu et tamen spiritu
non In bonis sunt et a spiritu et tamen
spiritus ad corinthios xii Vnicuique datur
manifestacio spiritus ad utilitatem
alii quidem sermo sapiencie alii prophetia etc.
In quo notatur duplex differencia eorum
que sunt in bonis et malis Nam
in malis ponitur spiritum sanctum
in manifestacione In electis
autem quod dantur cum spiritu ponitur
ipsum in se ipso prophetia prophetia
in malis sunt Consilii ad utilita-
tem ecclesie in bonis ad utilitatem
persone ipse et hoc est quod dicitur
manifestacio spiritus ad utilitatem
ipsi hoc enim dabatur malis spiritus
prophetie ut eorum testimonium offerret
ecclesie prout dicit augustinus libro primo

de mirabilibus scripture sacre scriptum
tuetur Quod balaam permissus est ve-
nire ad balach ut ad ventum per
prophetiam gentilem qui futurus
erat generum saluator in lege dei
scriberetur De secundis hoc est de
corpore occasionatis videtur aliter
secundum philosophos et aliter secundum theologos
ponunt enim philosophi precognitiones
istas futurorum que sunt in corpore
occasionatis ut freneticis et
melancolicis et huius esse ab
accidenti et causam sumpto principio ex
complexione theologi vero ponunt
hoc in eis ex reuelacione Via
autem philosophica ista est sicut dicit
philosophus in libro de sompno et vigi-
lia et illi quorum natura loquax est
et per multiplicia fantasmata
deducens ut melancolia qui
multum per se loquuntur hii vident
multiplices visiones quia virtus
ymaginatiua eorum semper apparet
similitudines congruentes motibus
factis in eorum corporibus et multa
inueniunt fantasmata que congru-
unt ad futura sicut contendentes
libenter capiunt ita isti in se con-
tendunt et rapiunt simulacra
motuum et passionum diuersarum
Vnde sicut qui multa et multociens
iacit quandoque iacit comparatur signo quandoque
non dispatitur Sic isti tot et tanta
vident quod non potest esse quin aliud
eueniat eorum que viderunt et
ita sompnia eorum sunt accidentaliter
futurorum Via autem sanctorum
et maxime ista est sicut dicit
augustinus in libro xii super genesim ad literam
Hec precognitiones futurorum
que sunt melancolicas et fre-
neticas et huius hominibus comparat
visionibus sompniorum dum autem
in vigilante dum vacabat sensibus
in apprehensione obiectorum
fabricauit sibi similitudines
in spiritu mira celeritate similes
rebus corporalibus quas videbat

In dormiente autem illa anima quia
quiescit ab occupatione exteriorum sen-
suum et sensibilia vacat interiori
occupationi sicut ignis corporeus
opertus cinere nec ardet nec extinguitur
sed evaporat fumus tenuis qui si
remotus fuerit suscitatur in flammam
Sic anima in dormiente nec perfecte
incipit actu vitali nec penitus
elucet per sensus sed instar fumi videtur
operari nulla enim eius potentia ociosa est
virtus vegetativa enim vacat circa
actum nutrimenti sensibilis circa simili-
tudines receptas aut circa consimiles
fabricatas Nunquam enim cessat similes
fabricare in spiritu suo sed quia confuse
sunt similitudines ille in spiritu et
in instrumento sensibili sicut confusus est
sensus organi cum corde non sunt equa-
liter potense ideo rationalis operans
super similitudines receptas cum sit
subtilior nec subtilius illas yma-
gines speculatur confuse et si predicit
ex eis futura hoc est ex accidenti quia
sicut dicebat vir phica sed quia in illo
statu dum rationalis illas intuetur
ymagines quinque modi visionum
occurrunt tres radicati in corpore
quorum primum est a corpore et duo
in anima In corpore quia sensus ligati
sunt ut patet in dormiente vel tur-
bati vel in malencolico vel in-
clusi aditus sensuum sicut patet in frene-
ticis quibusdam et in acutis pa-
cientibus In anima vero duobus mo-
dis ut cum per se a corpore rapitur in
alienationem ita ut per sensus corporis
videantur corpora et in spiritu quedam
similia que non discernuntur a corporibus
vel per avisionem mentis a sensibus cor-
poris ita quod nichil apprehendatur
per sensus corporales sed vertitur anima
in similitudinibus corporalibus hiis
quod ita se habentibus arripitur tunc
anima a malo spiritu et facit hominem
demoniacum vel arreptitium vel
falsum prophetam Si vero a bono spiritu
assumitur efficit hominem loquentem
misteria si non intelligit aut verum
prophetam si intelligit aut ad tem-
pus dicitur quod post dicta oratio per alios Vnde
Augustinus xii libro super Genesim ad litteram
Sopito aut perturbato aut inter-
cluso itinere intentionis a cerebro
quo dirigitur sentiendi motus anima
que motu ipso cessare ab hoc opere
non potest quia per corpus non sinitur vel
plene non sinitur corporalia sentire
vel ad corporalia vim sue inten-
tionis dirigere spiritu corporalium simili-
tudines agit aut intuetur obiectas
et si eas agit fantasie tantum sunt
si autem obiectas intuetur ostensiones
sunt Et infra Cum vero in ea viden-
da spiritu assumitur divinitus hec demonstrat
Et sic scriptum est Effundam de spiritu
meo etc Itaque bono spiritu assumi-
tur spiritus hominis et has videndas
ymagines vel ad significet non
puto tamen vero in corpore tale est uti
tas expressius intuendas humanus
intendat spiritus non ideo ad significationem
credendum est sed tunc significat cum separa-
tur a demonstrante spiritu sive demoliti
sive ad aliquid ex corpore ut ea ceteris
sensibus abalienatur pacienti evide-
ctyß · iustis patet per Augustinum in libro de
trin c° xiiii Unde Zacharias dixit
angelus qui loquebatur in me non
enim hec doctrina transit per medium
Sicut hominis sermo mediante aere
pervenit ad auditum sed quanto animam
invenerit puriorem tanto magis
reddit eam clariorem et habilio-
rem ad capiendum veritatis lucem
Nec tamen angelus est in anima licet
loquatur in ea sed solus deus qui est
anime intimior quam ipsa sit sibi Et
sicut magnes ferrum attrahit ita
angelus habet virtute occulta imp-
medi aie intectoz sua n° meo
interposito prebere ipsi impedimentum
¶ Modus autem doctrine sue duo-
respiciat operationis actum et impres-
sionis nutum Primum consistit
penes purgationem Illuminationem

et pfectom put dicit dyo9 in co
de angelica ierarchia / oz purgatos
in mixto pficia vlt et ab omi li
bari dissimili cognicone illuiatos
aut adimplet diuo lune / ad spe
culatiu hitu et ututē et oio caste
intts oculis reductos Perfectos
aut ex impfco tusordinatos pti
cipes fieri inpsptoz sacroz pficie
scie ic Racoinale eni inetez ut
faciat impura n commixtio que
gnat ex inordinato amate ad
amand / aut sit no amad / aut
no amate ad amand ul sit ama
Amor eni unit amatez cu amato
Et ideo uilitas est in anima exa
more inordinato qui unit uilioi
se sic aur commixtu argento co
trahit impuritate / p hanc mixtiom
cu uilioi et cu dissili sibi hoc
est g purgari nil nisi ordinate
diligi / s separi ab affcone huioi
seu huicem Et p9 purgacom
sr illuiacio Sic aut oculg cor
poralis no illuiatur ad uidēda
corpalia nisi recipiat radiu solis
mediate uel inmete Ita illuia
tos oz impleri diuo lune ad imi
tacom etne btitudinis plene et ō
lune et p dcam purgacom nies
reduatr ad hanc illuiacom Et
deu p illuiacom ad pfcom que
pfectio e ex amore boni ordina
to et no erronica bonoz scia
bona opari et omis opaciones
dirigendo ad pura dei cotepla
com que e tonalis creature
ultima pfecco Et sic sut me
tes ex impfco educte et sacroz
pticipes effce et angeli nos
purgat opando ne sit in nos
amore inordinato / que facit
et distortu affcm et tenebrosu
appetitu hoc eni intendut et
ut mundiciaz et luce et pfcom
qua hnt nobis tradut put
put et dut Sut eni specula
clarissima et illuia et illuian
et sic speculu luch qo suscipit
in oculu inspicientis ipsi transfudit

nichil p hoc de suo lune sibi mi
nuens inminuens tu totu su
sum alii tradens lz forte in su
scipiente minus sit qm in tradente
ppt minorez suscipientis aptitu
dine Ita pcedit illuiaco et doc
trina ab angelis supioribz in infe
riores et ab inferioribz in aias
ronales Nutg dut impssionis
iste est cu intellectual nra tripx e
sic deus angelus et homo Quilz
istoz dr ut docet cu eni deue
niat in noticia intellectualez
reor ignotaru ab homine p lu
mts agentis et p pmas cocep
cones p se notas que sc hnt
ad illud lun sic instra ad artifi
cem Deus qui ambz intellectua
li lune insitum et nota pmoz
pnoz eius impssit que sut quai
pmalia sciarz sic rebus naliby
impressit ~~pmales~~ seminales
rones oim effcum pducedoz
excellentissimo modo docz hoiez
ut pote hoz duoz causa exns
homo uo sm unum par est est
homi sm intctu cu par in pate
no hcat impiu no pt cu docere
causando lumen illud uel auge
do s ex illa pte quo scia ignotoz
p pria p se nota / pt esse causa
scie in alio homine quodamodo
no sic noticia pnoz tradens
s sic illud quod implicite et
potencia contineba in pria
educendo in actu p quedam
sig sensibilia exteriori sensui ostesa
Angelus aut qui medius est or
dine ne nt deu et hominez
meo modo hz illuiare p doc
trina hz eni lun intellectuale
pfcius qm homo naturaliter
no pt dut infude lucem intel
lectuale aic sic ds facit / s
disponit ad infusiom remo
uendo uelacom et cofortat
ad uidend pfcius qz imperfectu
in eodz gne si continue pfcari

confortabit͛ v̄b tq eiq p̄t etiā
homīnē docē ex p̄te p̄ncipiorū
nō noticiā p̄ncipiorū tradendo
sic deq nē deductionē conclusio
nū ex p̄ncipiis sub signis sensibus
p̄ponēdo sic facit homo sꝫ in y-
maginacōne aliq̄s similitudines
imp̄mendo et sic nutū volūtatē
p impressionē significando et osten-
do et nō facto nos vim vtrum
angelus informat vel vtr anima
in seipsa mira celeritate forte
ymaginēs dicit ꝯ Aug. xij sup Gen.

Quō anima dꝫ se ad hāc reue-
lacōnē disponē ingrediēdo ad
se ꝓgrediendo supra se ad mi-
rando int̄ resoluēdo int̄ se

o(rdi)ne angelorū et eorū
reuelacōnis p̄ncipalē natē
est ut eis se p̄beat docibilē
anima docenda ab angelis p̄o
ingrediat͛ int̄ se 2o ingressa p-
grediat͛ sup̄ se 3o ꝓgressa ad-
miret͛ int̄ se 4o admiratiue sol-
uat͛ ex se) In hys enī conuincitur
do tam doctina dei qm angeli
de p̄mo ij° dan. danieli p noctē
mysteriū reuelatū est Cuius
somniū ꝯ locucō angelorū q
nobis p noctē reuelat͛ qm sensus
exteriores quasi dormiunt et
interiora excitant͛ Vn si nobis se-
creta reuelari volumus ab ex-
teriorū multa implicacōne quasi in
nocte dormiebamus Tunc enī
vox angelorū audit͛ et eorū locō
addiscat͛ qm serena mente a secla-
rium actōe cessat͛ nō enī p̄fecte
sufficit hō ad utrorūque diuisus sed
implicat͛ circa exteriora Vn exterius
auditū apit in interius obsurde-
scit Vn sponsa dicebat Ego dor-
mio et cor meū vigilat quia
dū exteriora quasi nō sentimus
interiora certius apprehendimus Iob
xxxiij° p somnium in visione
nocturna qm irruit sopor sup
homines et dormiunt in lectulo
tunc apit aures virorū et erudiens

eos instruit disciplina ut auertat
hominē ab hys que fecit Ecce in
visione nocturna Nox enī est
vita p̄ns et qm dum sumus simus
in vita ista quasi sub quibusdā
ymaginacōnibus nocturnis
videmus dei secreta qm irruit so-
por sup homines qr q̄nto magis
sancti viri exteriori actōni defuerunt
tanto magis int̄ intelligibilia
conquieuerunt tunc apiunt aures qr
tunc fiunt angelice reuelacōnes
I Reg. ix Dns reuelat auriculam Sa-
muelis Sumus enī p variarum
rerū amorē distracta et exterius
fusi diuisi et multiplicati sed
in reuelacōne angelica nos
reducat ad vnitatem cū sit intus
vnifica dicit Dyo. dicit q luminis
apparitionis processio in nos veniens
sic vnifica virtus nos replet
et conuertit ad congregantis patris
vnitatē et deificā simplicitatē
quia auertit nos a multitudine
rerū exterius amatarū et conuertit
nos ad deū diligendū vnū et ve-
rū sic enī radius solis reducit ad
solem sic ille reuelacōnis radius
nos reducat ad vnitatē cui so-
li debemus inherē p deformita-
tem distat q seipsum in vnum
colligare et ad seipsum intrare
qui vult angelū reuelantem
audire De 2o Galat. j placuit
ei qui me segregauit de utero
matris mee et vocauit p graciā
suā ut reuelaret filiū suum
in me Ille ab utero matris se-
gregatur qui p graciā a carna-
li consuetudine sursū ducitur
Ps. Emitte lucē tuā et ueritatē
tuam ipa me deduxerunt et
adduxerunt in montē sanctū tuū et
in thabernacula tua Sic enī ihc
assumpsit petrū et iacobū et Iohem
et duxit eos seorsū in excelsū
montem ascendit xpc cū tribus

discipulis. Et tu super te per studium
operis meditationis et orationis per-
moveberis ad perfectionem cognitionis
multa enim experimur operando, multa
invenimus investigando, multa ex-
torquemus orando. In quibus omnibus
indigemus angelico presidio. Hiis
tribus comitibus nobis adiunctis
veritas proficit et in altum se extol-
lit. Hinc est quod multos videmus stu-
diosos in lectione, desidiosos in opera-
tione, tepidos in oratione, qui tamen
presumunt montem veritatis ascendere
sed non possunt quia de secretis Christi non
sunt, nec vident Christi transfigurati
claritatem, nec revelationis an-
gelice puritatem. Sed non quod angelus
Sathane transfigurat se in ange-
lum lucis. Uterque enim se transfigurat
et Christus et dyabolus. Sed Christus veritatem sue
lucis confirmat sub duobus testibus
quia Moyses et Helyas appa-
ruerunt cum eo in monte, ut in ore
duorum testium non dubitemus de ista
nobis per angelos revelatione
quia revelationem suspectam
habeo maxime de credulis que pro-
bari non potest scripturarum attestatione
ad probandam quod revelationibus
veritatem legis et prophetarum mani-
festam requiro auctoritatem. Alioquin ab
altitudine diei, hoc est revela-
tionis timebo si scripture sacre col-
la non consentiat vel concordet
revelatio. ii ad Cor. xii: Ne
magnitudo revelationum extollat
me datus est michi stimulus car-
nis mee angelus Sathane qui
me colaphizet. Unde 3o ps.
Revela domine oculos meos et
considerabo mirabilia de lege tua.
Revela, inquit, id est aufer velamen
oculorum spiritualium. Non enim possumus
in via ista radium divine lucis
nisi quibusdam similitudinibus
circumvelatum propter corpulentiam
nature et velamine culpe. Sed quando
anime illuminantur, tunc velamen
illud tollitur. Unde et Moyses

ponebat velamen super faciem
suam ut non viderent filii Israel
in facie eius, sicut manus ante cande-
lam ponitur ne nimius oculus
patiatur. Locuturus autem Moyses
ad dominum auferebat velamen, quia
cum ex toto ad dominum convertimur
per humilitatem recipimus revelationem.
Mat. xi° Revelasti ea parvulis.
Et ii ad Cor. iii° cum conversus fuerit
auferetur velamen. Et sequitur post illud
Revela oculos meos et conside-
rabo mirabilia de lege tua. Hoc
est quod in transfiguratione domini discipuli
ceciderunt in facies suas. Sicut enim
auditor cadit ubi ratio humana
deficit, et forte in tribus discipulis
cadentibus signantur tres vires corporei
et exterioris memorie, et omnes
humane deficiunt. Hoc enim incipi-
unt cum mens humana super
se rapitur et invisibilia revelantur.
De iiijo Luc. ijo Nunc dimittis
domine servum tuum in pace etc. lumen
ad revelationem gentium et gloriam plebis tue Israel etc.
tercius ordo, pacem habet anima cum in-
greditur ab exterioribus ad seipsam
pacificatis eius affectionibus com-
pressis fumis et vaporibus
inflictibus oculum elevatur
super seipsam spiritualem extensionem
visionem recepta super se animatur
revelationem sibi divinam deponere
ammirata sentit celestis gaudii
prelibationem. De primo Nunc dimittis etc.
De 2o Quia viderunt etc. De 3o
Quod parasti etc. lumen ad revelationem gentium etc.
De eo dicit gloriam plebis tue Israel. De
delectatione que habet in illis
revelationibus dicit Augustinus de
li. ar. li° 2o. Quemadmodum illi
qui sol luce eligunt quod libenter
aspiciant et eo aspectu letifi-
cantur. In quibus si qui forte fuerint
vegetioribus sanis et fortissimis
oculis preditis nil libentius quam
ipsum solem contuentur qui et cetera

quibus infirmiores oculi delectantur
illustrat. Sic fortis acies mentis
et vegetata cum multa vera et
incommutabilia certa ratione conspe-
xerit dirigit se in summam veritatem qua
cuncta monstrantur, cuique utique
inherens tanquam obliviscitur cetera
et in illa simul omnibus fruitur,
quicquid enim iocundum est in ceteris
rebus ipsa utique veritate iocundum est.
Hec est libertas nostra cum isti sub-
dimur veritati et ipse est deus noster. ¶
Tertia pars de doctrina angeli
mali et continet sex capitula. Quo
angelus malus docet angelum
malum sive demonem. Quo an-
gelus malus docet hominem. Ubi agitur
de doctore impietate. De doctrine
vanitate. De doctrine qualitate.
De docendi falsitate. De falsitate
per exempla sensibilia specificatione.
Docet etiam demon vel angelus
malus docet autem demonem
et docet hominem ad sciendum
de doctrina eius tertio demonis hic
primus sciendum est quod demones in hoc
aere caliginoso manent in quo
inquietudine magna exercent
et inter se disciplinam tenent et suis
superioribus subiectionem exhibent.
Primum patet per Augustinum xx de civi-
tate dei vicesimo: In hoc aereo ce-
lo et in terre demonum et ho-
minum mixtura est vita. Et dama-
scenus de hiis angelicis virtuti-
bus qui perierant tre sunt ordini
id est qui terra terram ordinis et cui
terre custodia commissa a deo erat
libere sui arbitrio electione usus est per-
hanc habitationem dicit alios
celi Mr genes. Competit enim
eis aer caliginosus ut tene-
brositati quam habent intus rude-
at locus tenebrosus exterius. Sunt
enim divisi a bonis angelis
sicuti lux a tenebris. Beda
sermo in momento quo deus lux
a tenebris dividebatur secundum

Hugo de sancto victore: Bonorum
et malorum angelorum divisio
localis inter illis in partem tenebrarum
cadentibus, istis conversis ad lucem
iustitie ut lux essent et non
tenebre. Unde in 2o sententiarum
dicit quod in hunc aerem caliginosum
deiectus est lucifer cum complici-
bus suis ad probationem et causam
nostre exercitationis. Et enim in viii
ho. de civi. dei: certum demones esse
spiritus nocendi cupidissimos
penitus a iustitia alienos, su-
perbia tumidos et invidia lividos,
fallacia callidos. Et remigius
super epistolam ad ephes.: philosophi dixerunt
et etiam nostri doctores opinantur
quod ita plenus est est iste aer
caliginosus demonibus et spiritibus
malignis sicuti solis radius
minutissimis pulvisculis. Secundum
patet per Cassiodorum dicentem in tollo bonorum
primum demonum densitate tanta
constipatus est aer iste qui est
inter terram in quo nos quieti esse
sit quia providentia inter eos satis uti-
lis appetibus nostris providens divina
subtraxit. Aut enim horror grauitas
eorum vel horrore vultuum in quibus
pro voluntate sua cum libitum fuit
transformant intolerabili formi-
dine homines consternarentur
aut certe quotidie nequiores
eorum exemplis redderentur. Hec
aut inquietudine movent tertio
contra nos diversa vitia suggerendo.
Contra angelos bonos eorum
bono prius presunt impediendo. Contra
demones alios de eorum victoria
improbe gaudendo. Primum patet
per illud ephe. ultimo: Non est nobis
colluctatio adversus carnem et
sanguinem sed adversus principes et
potestates adversus mundi rectores
tenebrarum harum. 2m patet per illud
dan. ubi gabriel conqueritur de
principe regni persarum quod restitit

et viginti et vno diebus secundum mi
chael venit in adiutorium et re
mansit ibi iuxta regem persarum
Ille enim princeps regni persarum
quidam in malis angelis secundum Cass.
erat qui fauebat genti persarum
et nitebatur impedire liberationem iu
deorum pro qua daniel orauerat tribus
ebdomadis tot diebus ille malus an
gelus impediebat et plus impe
diuisset nisi michael archan
gelus gabrieli in adiutorium
aduenisset Et sequitur Nunc quid scis
quare venerim ad te et nunc re
uertar ut prelier aduersus regem per
sarum etc. Secundum patet ibidem ubi introdu
citur quod princeps grecorum Et in
egrediente inquit apparuit princeps
grecorum veniens Iste intelligitur
aliquis demon qui fauebat grecis
sibi subditis et erat aduersarius
tam persis quam iudeis Vnde conflictus
magnus ibi fuisse intelligitur Per
istos quatuor gabriele et micha
elem angelos persarum et gre
corum Vnde Cass. Legimus grecorum
principem angelum nequam qui
fauens genti sibi subdite tam
populo israel quam nationi persarum
videbatur aduersus Ex quo liquido
perpendi quod discordias genti
um et conflictus ac simultates
quas inter se ipsi instigatibus ge
runt etiam contra se aduerse exercent
potestates et illarum uel victoria
gaudeant uel deiectione crucientur
et ob non possunt inter se esse concordes
dum unusquisque pro his quibus preest
contra alterius gentis presulem in
quieta semper emulatione contendit
Cum xvij li. mor. dicit gregorius Q
angeli ille persarum fuit bonus ange
lus Sed ut dicit Augustinus in li. contra
Julianum Alii inter se doctissimi
atque optimi catholice regule
defensores salua fidei compage
non consonant et alius alio de
vna re melius ad dicit et verius

Non autem quod propter hoc dicunt principatus
potestates uel huiusmodi propter continuos
conflictus quos gerunt et quos
exercent et propter alia ut patebit
Tercium punctum patet scilicet quod inter se di
sciplinam tenent Est enim in eis
cuiusdam ordinis ratio et disciplina
conditio Est de ordine sic intelli
ge Ordo inchoatur a dotibus naturalibus
et perficitur in gratuitis perfecta or
dinis distinctio non est in angelis
bonis sed inchoata fuit in ipsis in
statu vie non consueta quantum ad
perfectionem gratie Est quod in angelis ma
lis remansit natura et loco gratie
successit culpa Ideo est in eis or
do qui fundatur super excellenciam
donorum uel dotorum naturalium quam habet
vnus respectu alterius et ratione illius retinet
sibi nomina ratione ordinum Ratione
autem culpe similiter dicit in eis or
do remansisse et hoc uel quia
usurpant nomina ordinum uel
quia secundum quod digniores fuerunt in natura
decreuerunt in culpa quod et ardencius
appetierunt et magis in quanti fuerunt
et magis vexant homines Vnde habetur
Cass. Si has dictas ordinum quas
instar celestium sanctarum virtutum
aduerse potestates habere dicuntur dicantur
uel ex illius ordinis inicialis gra
du in qua vnaqueque creata
fuerit nunc etiam retentare uel
certe de celestibus deuolutas
ad similitudinem illarum virtutum
que ibi nec perseuerant per nequiciae
sue meritum in qua vnaqueque in
malis creuit hos inter se gradus
et ordinum vocabula in parte con
traria vendicasse credendum est
De conditione discipline intelli
ge quod in rebus indisciplinatis
inquantum potest esse simpliciter disciplina
nec in spiritibus malis seruatur
concordia cum quantum ad hoc
est inter eos disciplina quod nobis
ingerunt passiones quibus nos

seducunt et ex hac discordia contingit
hy nemo potest simul et simul natale
vane glorie et fornicationi gule
et superbie, lascivie et tristicie etc.
Unde Cass. non esse inter malos spiritus
tuaz in omnibus consensionem uel
posse perfecte stare concordiam et
in illis unius quibus conuenit oblectantur
certa distinctio est in nonnullis tamen
ubi uel uanitate communio uel cupidi-
tas innitat conspiratum necesse est eos
temporalem commendare consilium certe
infra necesse est impugnacionem ita si-
gillatim impugnatorum incte acci-
pere ut cum aut victus abscesserit
aliis cum primum cedat atque impug-
nandum aut certe si victor extiterit
alteri nequiorum tradat sibi illuden-
dum. Ista ergo disciplinam seu doctrinam
intelligo nutus voluntatem quos sibi
influunt uel imprimunt ad aliud
agendum uel nos temptandum Mat.
xii Cum inmundus spiritus exierit
ab homine assumit alios spiritus ne-
quiores se Octuplum sic patet est enim
in demonibus triplex prelacio
presunt enim et preerunt usque ad iu-
dicium presunt enim viciis et hominibus
sibi invicem de viciis patet Nominan-
tur enim spiritus secundum nomina ~~pass~~ passionum
quas ingerunt hominibus ut spiritus
fornicacionis tristicie et huius
Unde Cass. nosse debemus non
omnes demones universas ingerere
passiones sed unumquemque certos
spiritus incubare et alios inmundi-
ties ac libidinum sordibus delectari
alios blasphemiis alios passi
tristicia etc. Et unusquisque illud vicium
quo ipse gaudet cordibus humanis
inserere De hominibus patet quod quidam
uni provincie presunt alii alteri pro-
ut sup. dan. de x dan. De pre-
latione ipsorum adinvicem patet per quandam
visionem quam recitat Cass. de quodam
quod vidit demones congregatos coram
suo principe reddentes racionem

de suis exterioribus exitus alii ad
turbat principem suum alii seque-
bantur qui magnitudine erat pre-
cerior cunctis et aspectu cunctis ter-
ribilior et per alios venit et in
sublimi solio sedit et cum exami-
nasset eorum opera eos qui non ob-
tinuerant quod volebat velut inhertes
cum nota et iniuria a presencia sua
faciebat expelli eos quod obtinue-
rant laudibus extollebat quasi fortis-
simos bellatores et cum accessisset
quidam nequissimus spiritus dicens
se per xv annos laborasse circa quendam
monachum quem eadem nocte per for-
nicationem deceperat cum quadam sacra
puella et eidem persuasisse ut eam
retineret iure coniugii Cum magno
gaudio omnium commendatus est a principe
tenebrarum et magnis preconiis
coronatus. Hoc tamen sciendum non sine
suo labore confligunt nobiscum
Unde apostolus hanc pugnam vocat ipsam
colluctacionem ubi enim lucta ibi
sudor et labor, quia si subiciantur
nobis manet eis confusio. Si
vincunt gaudium improperium retor-
quetur enim in eos illa confusio
que nobis manebat si ab ipsis
superemur. Eccl. ps. Convertetur
dolor eius in caput eius Unde et de-
tinebat ducebat vigilia oculos
meos ne umquam obdormiam in m-
ne q d imi -m- i p ad v cum Cun-
tis me exul si mo fu etc. Ier.
emias Confundantur illi et non
confundar ego etc. Ier. duplici contri-
cione contere eos quia victi dupliciter con-
funduntur Primo quia homines ad-
quirunt beatitudinem quam illi perdi-
derunt 2o quia substancie spirituales a car-
nalibus victe sunt Psalmista hoc probat
persequar inimicos meos et compre-
hendam eos et non convertar donec deficiant

ocet etiam angelus malus ho-
mines. Circa quas consideraciones
non doctoris impietatem doctrine
vanitatem et docendi falsitatem.
Impietas in doctore qui crudeliter
a philosophia discit et non miseretur in hoc e
quod discipulum puerulum et parvu-
lum eligit et afflictum in fine de-
ludit cum econtrario doctores secundum
quintilianum de institucione oratoris ...
Et boecius de disciplina scolarium pueros
assumunt etiam septennium ad disce-
dum abiles et electos pro temporis
oportunitate docet ... inter-
posicione ... pia ... Et secundum
Senecam in libro de clemencia ad neronem
Non excaturistat magister discipulum
per simplicem ignorantie defectum.
Et secundum gregorium nazarenum in apolo-
ge. Cui competenter eruditus fuit
dignus est non confusione vel ir-
risione sed laude et magisterio quorum
opposita videmus in dyabolo. Ergo
ut dictum est dyabolus discipulum puer-
rulum et parvulum elegit. Ut
enim dicit glossa omnes xii super lucam
Unicuique assistunt duo angeli unus
iusticie et alius iniquitatis. Si bo-
ne cogitaciones in corde nostro
fuerunt et omnio iusticia pullulaverit
haut dubium quin loquatur nobis an-
gelus domini. Si male angelus
dyabolus. Et Jeronimus super illud matthei
xviii angeli eorum. Magna est dignitas
animarum ut unaqueque habeat ab
ortu nativitatis in custodiam sui
angelum delegatum. Et gregorius
unusquisque habet unum bonum angelum
in custodia et alium in exercitium
ut patet di. xi ... sumarum ... primo.
Et ... super matthei libro primo exponens
illud matthei ... Relinquit eum dyabolus et
angeli accesserunt ... duo sunt angeli
permanentes in hominibus boni et mali.
Et putatur secundum ... aliqu-
tulit recedit angelus bonus immo
non recedit sed abscondit se invisi-
bilem se reddens cum dyabolum ... quia
non voluit non ut ab eo subtrahit

ergo se ut det ei licenciam temptandi
et stans spectat temptacionis even-
tum quasi ergo aliquis malus dei gratia
super torum tuum ascendit dyabolus in cor-
de tuo loquens te temptat et com-
pellit; qui si permansis et cum in
corde tuo confregis cum te superare
non potuit discedit. Cum igitur re-
cedente concupiscencia incipit
exultare cor tuum, quod evasisti im-
petum illum malum et quia quidam
spiritus in te tacite et letatur et gracias
agit deo; cognosce quod a te recessis
sit dyabolus et post temptacionis vic-
toriam accessit angelus et instruit
te et ille in te loquitur et gaudium
operatur. Dico autem quod dyabolus eligit
parvulum, quod tum semper sit in insidiis
machinatur ut eum ut eum ne-
xet in corde et disponat ad per-
versitatem in mente. Unde est quod quedam
anima racionalis ex quo unitur corpori
sive in utero sive extra uterum habet etiam
corrio angelum bonum ad custodiam de-
putatum. Primo ex bonitate divina quod sol-
licitata est de creatura sua. Secundo ut angelus
per hoc meatur actualitatem primum. Tertio
ne corpus pueri possidetur a demone
vel vexetur ab eodem. Eo quod anima
puri considerata in se utilibus est
et per se habilitatur ut faciat bonum
vel malum tempore debito et habet
abilitacionem ad bonum facit angelus
bonus. Quarto quod anima considerata prout
coniungitur corpori hominis cito unitur et ideo
ex corruptione infusa recipit in-
fluenciam ut per abilitetur ad malum.
Et ideo per oppositum recipit influen-
ciam ab angelo bono ut abilitetur
ad bonum. Quinto quod si anima vegetabilis
unita corpori operatur vitam sensibilis
vero motum et secundum racionalis que
nobilior est non erit ociosa etiam
statim unita et in illa operacione
adiuvatur ab angelo. Sicut nigri
reliquiunt in fimbus. Secundo electum
erudit. Fugit enim insidiatur hu(m)a-
nis sensibus unde apparens (?) zelo timore

laborandum est ut sementes inimi-
ci iaculis ex omni parte quam ferri pos-
sumus repugnemus Nam talis
ille nos singulos et tamquam hostis
clausos obsidens muros explorat
et temptat an sit per aliquod membrorum
minus stabilis et fida cuius auditu
ad interiora penetretur ostendit oculis
formas ut visu castitatem de-
struat aures per cantica inusitata temp-
tat ut sonus dulcorum auditu sancti
vigorem solvat et molliat lingu-
am convicio provocat manum in iniuriis
lacessentibus ad petulantiam cedis
vestigat fraudem continuat ut via subri-
piat ad debellandum servos dei [illegible]
singuis ... [illegible] infestus in
pace subdolus in persecutione vio-
lentus Et in libro lxxxiii q de
Quando quibusdam nebulis implet
vivacitatem intellectus per quos pande solis
lumen rationis radius intercidat Et hylarius
super beati immaculati / Plena sunt
omnia divinis testimoniis et omne
hoc vacuum quod putatur repletum est angelis
horum cognitionem adeptus quibus per
doctrinam sciat se sub testibus vivere
nunquam enim cessant a doctrina sua
Non enim retrahunt eos aliquotiens
pavor vel lassitudo carnalis vel
occupatio rei familiaris vel
sollicitudo quottidiani victus sicut
sit frequenter in nobis Tertio disci-
pulum affligit / affligit enim dum
conscientiam afflictam dimittit Gloria enim
gloria nostra haec est conscientie testimonium
propria conscientia magnum est tormentum
affligit etiam non tamen secundum conscientiam
in mente sed secundum servitutem in carne
Unde notorius fornicator ab apostolo
traditus est sathane vexandus
in carne quidam etiam energumini et
obsessi sic a demonibus vexantur
ut ea que que gerunt vel loquuntur
intelligant nequaquam Quidam non
noverunt et peracta postea recordantur
quod contingit secundum cassianum propter corporis
debilitatem cum in illis membris

in quibus vigor anime continetur
immundus spiritus insidens et eis in-
portabile pondus imponens obstu-
piditate teterrima sensus intellectuales
obruit et interrumpit quod aliis facit
febris vel ebrietas vel frigus
nimium vel morbus Unde noto en-
guinos quos demones vexant intantum
ut non possint operationes virtutum va-
lere praelibatas Ar° dicit Unde dicitur quod
energia quedam vis potentia et la-
boriosa impellente diabolo existens
cum in homine intus facta / Obses-
sos autem dico quorum corpora diabolus
non intrat sed extra manens et
ad modum castri obsidens impedit
ne videant vel audiant vel faciant
Et in vita beati Bartholomei fere /
Quando vexant cultores suos circa
immittendo egritudines corporis
et sanando dum vacabant sacri-
ficiis sanabant quia sanare videbantur
et propitii esse quia cessabant a vexatione
Affligit etiam secundum commissionem pre-
late cum uni perfecti ut quod in eis
purgandum est purgetur traditur
sathane corporaliter cruciandus sicut
abbas moyses vir sanctissimus
disputans contra abbatem macharium
quadam opinione preventus unum ser-
monem macharii paulo durius
reprehendit et confestim tanto dicto
demoni traditus est ut humana
stercora ori suo ingereret et contra o-
rante machario curatus est Sic
propheta in libro Regum traditus est leoni
ad devorandum propter inobedientiam quia
maliciam non contraxerat sed ab alio
propheta circumventus fuerat Sic etiam de
abbate paulo legimus quod intantum
abhorrebat non solum familiarita-
tem mulierum sed vestimenta et vultus
earum et cum pergeret ad visitandum
quendam fratrem senior occur-
risset ei mulier in presto pietate
neglecto quasi viso leone mira
celeritate rediret ad cellam

proferetur aut in tanta puritate
hoc omnem fugebat turpitudinis
actionem sed contra figuram sexus feminei
exeeptaliter credidit. ita vexatus
est paralisi ut nullum eius membrum sive
lingua sive pes sive manus nullum
haberet officium nec sustinere poterat
ut ministraret ei virilis sexus sed tantum
femineus Unde in cenobio sacrarum
virginum corpus eius delatum est que
ministrabant ei cibum et potum et
alias necessitates per quadriennium
x usque ad vite sue terminum. tunc ex
odore quod corpus eius tangebat unge-
bant manus et saniabatur. Habebat
autem gratiam curacionum ad testimonium
sue puritatis et manifestacionem vir-
tutis et tamen debilitate membrorum ex dis-
pensacione divine bonitatis Quarto
in fine deludit spiritum enim sunt secundum
Gregorium receptores in pena qui fuerunt
incentores in culpa. Et Beda ait
apocalypsis libro nono sic ait duplex est ut
ait Jeronimus officium angelorum aliorum
scilicet qui premia iustis tribuunt aliorum
qui simul cruciatibus presunt. Unde
scriptum est Qui facit angelos suos
spiritus et ministros suos flammam
ignis. Ego autem puto sine preiudicio
quod ille malus angelus qui hominem
decepit ante mortem. illudit ei et
torqueat post mortem. Quem ar-
guat et deludunt eos quos dece-
perunt Hylarius super beati immaculati
Dyam invicem nostrorum interitorem
demus metue peccato temporibus oderam am-
plitudinem mundi huius obelitem
tam dulce est nos peccare ut peccore
nostrorum testiò ... Est enim eius
propria calliditas ad peccandum peccandi
instigare et peccantes arguere
Unde dicit accusator fratrum sic dicit
Augustinus in iii° confessionum Quorum nichil
est verisimile similius actibus de-
moniorum Jeronimus super ezechielem libro
iiiº loquens dominus abibi per prophetam dicat
tradam terram in manus pessimorum
quia vix eos torqueant. neque enim boni
sed mali angeli tormentis positi sunt

Non quo demones assistunt anime
exeunti a corpore per Anshelmum
libro de similitudinibus. pronectem exempli
de lecto Et in libro peti damiani
de eadem re. sit scriptis virginis in tractatu
de morte etc.

octavus crudelitate impia

videamus vanitatem in eius
doctrina Ad quod primo videndum est
de sapiencia quam perdiderunt et non
habent et de scientia quam docet Quantum
ad primum nota quod perdiderunt puritatem
sapiencie retinuerunt autem subtilitatem
intellectus adquisierunt diuturnitate
experiencie communiter convincunt
intimitate vite consistente primum patet
per damascenum dicentem quod a deo demon
clarissimus et lucidissimus lucidis-
simus est creatus Et bernardus dicit
ille lucifer luce preferens non
igne huius alti imaginis ale castu
potuit facere non volatum. exultat
enim lucidus esse. non fervidus. non
inceptum quod seraphim sonat Non
qui stetit quia contempsit. Insuflavit
enim eum sua scientia. sed nec volare
potuit quia presumpsit Insuflavit enim
eum sua scientia sed ideo non est mirum
si perdita est eius sapiencia quia non est
vera sapiencia ubi non est pietas Bernardus
super cantica libro ... Scientiam
enim pariter habuerunt angeli boni et
mali Bernardus in libro de causa divi-
nitatis tamen de sua consummatione vel
casu fuerunt prescii Bernardus super xi de civitate
... Et vero libro super genesim Sed
angeli boni ad deum conversi sunt
et veritatis perfectam cognoverunt et
in veritate incommutabili creaturas
cognoscunt quam sapientiam mali perdi-
derunt Unde est quod sepius eos fre-
quenter decipi cum tamen in veritate boni
nequeant falli Unde et dionysius dicit
Quod in demonibus est furor irra-
cionalis amens concupiscencia fan-
tasia proterva fantasiam appellat
potenciam in quibus in quam rerum simi-
litudines apparent que dicitur proterva

quia ipsi obviant et resistunt virtuti intellectus, quod est perimere. Non autem dicatur fantasia in eis sicut in nobis, que est virtus sensitiva collativa sensibilium per species particulares receptorum, propter quod dicit Gregorius in Moralibus xxxiiii^o: Appetitum celsitudinis vertit in rigorem mentis et quasi quoddam sensibile sue rencordum vertit in pravam insensibilitatem. Secundum patet per Augustinum in libro ix de civitate: Demones inquit quia vocabulum grecum est a sciencia nominari dicuntur. Est enim sciencia sine caritate et ideo tantum inflati sunt id est superbi ut honores divinos sibi voluit exhiberi. Et in 2o sententiarum dicitur quod licet per maliciam obtenebrati, vivacitate tamen sensu non sunt penitus privati. Et beatus Bernardus de utroque seraphim: Duabus alis velat caput et duabus pedes domini, ut nec alta dei nec profunda eius malignus valeat spiritus contemplari; medium autem eius relinquitur ad videndum, sed utique ad invidendum. Ille ergo qui ita plenus erat sapiencia Ezechielis xxviii^o retinuit naturalia deformata. Tertium patet per idem Augustinum ix de civitate: Demones non sicut angeli sancti eternas temporum causas et quasi cardinales in dei sapiencia contemplantur, sed quorundam signorum nobis occultorum maiori experiencia quam nos et multo plura futura prospiciunt. Experienciam vocat diuturnitatem temporum, de qua Ysidorus de summo bono libro 1 c. x. Triplici acumine sciencie vigent demones, scilicet subtilitate nature, experiencia temporum, revelacione superiorum spirituum. Cum hoc sciendum quod multa per scienciam addiscunt. Unde Ieronimus super illud ad Ephesios ubi dicit quod innotuit per ecclesiam angelis misterium sapiencie dei, dicit sic: angelice dignitates prefatum misterium ad purum non intellexerunt donec passio Christi completa est

et apostolorum predicacio per gentes dilatata. Unde secundum magistrum in 1 sententiarum angeli usque ad iudicium in sciencia dicuntur proficere et dilectione, quia magis et magis diligunt et cognoscunt. Quartum patet per Origenem super Iob libro primo dicentem sic: Circuivi inquit terram et perambulavi eam. Mala haec est contemplacio tua. Etiam circuis et ad celum non reverteris. Circuis enim non exterioribus gressibus sed spiritualibus seductionibus. Etiam actus tangit spiritus volens et ea que dicuntur abscondita audiens et que operibus fiunt videns, ea vero que in corde tractatur nesciens. Si enim cogitaciones hominum dyabolus sciret nichil boni facere permitteret, sed omnia bona mox ut cogitata essent destrueret. Et in libro de ecclesiasticis dogmatibus: Internas anime cogitaciones dyabolum non videre certi sumus, sed motibus corporis eas colligere ab illo et affectionum indiciis colligi experimento didicimus. Secreta autem solus ille novit ad quem dicitur: Tu solus nosti corda filiorum hominum. Ex hoc patet quod scire certitudinaliter de natura sua non possunt, meliora vera conicere tamen possunt per signa in nobis forinsecus exhibita vel motus sive qualitates affectionum interiorum declarancia, prout dicit Augustinus ad Nebridium: arbitrorum de motu animi aliquid facere in corpore. Et de hoc ponuntur duo exempla in libro de collacionibus patrum: Dum suggessissent demones castrimargiam, si viderint monachum ad fenestram oculos aut ad solem crebrius erexisse vel de hora sollicitius inquisisse, cognoscunt desiderium gule fuisse susceptum et infecta illo nequaquam modo unumquemque vicium delectari certa racione cognoscunt

Ad cuius instigationem mox quodam motu corporis vel nutu gestum inconveniens ab eo fuisse prestitum. Aliud exemplum est de latronibus qui nocte perquirunt harenas minutissima ut apes reconditas quas videre non possunt tinnitu deprehendunt, et ita ex illa secundum perditione venerunt in metallorum exquisiti noticia. Sic ut thezaurum intimi cordis explorent demones velut harenas quasdam suggestiones vel nobis noxias inproiectes cum secundum illarum qualitatem affectum corporeum viderit emisisse velut quodam de intimis cortinibus prodeunte tinnitu quid sit reconditum in abditis interioris hominis recognoscunt. Aliud exemplum ponit secundum libro ii° supra dicens Nos demum opinari digna cordis occulta rimari sed ex habitu corporis et gestibus estimantur quid vergunt intus geratur. Vt quod ... in insidiis positus si pulchram mulierem nos crebro viderit respicere intellexit cor amoris iaculo vulneratum et leve cogitationum nostrarum scintillam fomitibus suis inflammat. Unum aliud exemplum ponit Augustinus in libro contra achademicos primo de quodam albicerio qui revelabat occulta cogitationum et cum nesciret litteras cum dixit pario versum virgilii de quo cogitabat et omnis quo arioli predicunt etiam cogitatas virtute d[illegible]tica qui precellunt vos acumine et subtilitate sensus, ratione vero recta non etc.

Doctrina malorum angelorum qua docent patet esse vana cum non sit edificatoria. Docet enim vel ea que sunt curiosa ut quorum predicunt futura contingentia vel ea que sunt pernitiosa ut quorum suggerunt vitia, vel que sunt superstitiosa ut sunt malefica vel ea que sunt presumptuosa ut quorum faciunt et excludunt contra mirabilia

lia et ita futura contingentia sic nondum demones cognoscunt futura quodam modo. Sed futurorum quedam sunt manifesta quedam occulta. Manifesta vero sunt illa que causam determinatam et infallibilem, sunt ea que attenduntur circa motum corporum supercelestium in quibus est causa determinata, ut eclipsis solis et lune et huius talia futura cognoscunt demones. Aliud vero genus est futurorum manifestorum ut sunt ea que habent causam determinatam tamen fallibilem, ut ea que sunt secundum naturam inferiorem que ideo habent causam determinatam quia in tercio non magis determinate ad unum, ideo fallibilem quia potest impedimentum accidere, ut quia terra bona bene seminata et culta affert pinguiorem fructum, causam habent determinatam in natura et tamen potest impediri. Hec etiam possunt cognoscere demones qui noverunt naturas rerum. Alia sunt futura occulta ut illa que habent causam indeterminatam et fallibilem, sicut illa que sunt a natura voluntate. Indeterminatam causam dico, quia non est que est horum causa est ad opposita. Infallibilem dico, quia possunt etiam volenti perficere multa impedimenta occurrere. Talia non noverunt demones nec alia creatura nisi solus deus. Sed si tamen talia futura predicuntur ab eis hoc per revelationem divinam vel angelicam si vera sunt, vel per coniecturas presumptionis si falsa sunt. Et licet huiusmodi futura contingentia predicere ipsi non possunt, quia tamen predictio talium cadat in genere divinationis et ipsi demones adhuc habent appetitum inordinatum eius quod est esse deum, ideo maxime predicunt suis cultoribus talia ut exhibeatur eis cultus divinus

et credentur dii. Unde patet quod talia
dequirere ab eis genus est infide-
litatis ypa l xvi Amitiate que
ventura sunt in futurum et sciencius
quam dii esse nos. Circa vero futura
et ipsi demones falluntur et illi
qui adherent eis falluntur. Et utique
duobus modis demones autem
primo modo sic quia deus vel angelus
impediunt illud quod ipsi estimaverunt
eventurum. Unde aug. in libro de di-
vinatione demonum. Falluntur demo-
nes quia cum suas dispositiones pronun-
ciant ex impulso altius desuper iube-
tur quod eorum consilia cuncta perturbat.
2o falluntur cum totam causam
non acceperunt. Unde aug. ibidem. Fal-
luntur etiam ex causis naturalibus
futurorum sicut medici, naute et agri-
cole, sed longe acutius longe quoque
prestantius per aerii corporis sensum subtili-
ore et excitatiore pronosticant. Fal-
luntur autem qui adherent eis. Primo
quia aliter eveniunt quam putaverunt
demones qui revelaverunt eis. Fal-
luntur etiam quia mentiuntur eis et
in hoc letantur. Unde aug. in eodem
libro. Falluntur demones studio fal-
lendi et invida voluntate qua
hominum errore letantur. Sed ne a cul-
toribus suis pondus auctoritatis
amittant, illud agunt ut interpretibus
suis signorum quam coniectoribus culpa
attribuatur quando decepti fuerint vel
mentiti. Unde est quod demones con-
queruntur in libro trismegisti ad ascle-
pium de subversione templorum suorum
qua predicebat. Et de eversione
templi Serapis que in alexan-
+stacta dria stacta est, ad quod solvitur aug.
in libro de divinatione demonum. Cum
admonitu superiorum et celeritate mo-
tus et experientia temporum et revelatione
scriptorum propheticorum pronunt contingentia
sive et predicare, pronunciant
etiam quoque illa que facturi sunt

qua acceperunt, sepe pravitatem morborum
immittere et aerem viciando mor-
bidum reddere et cultoribus suis et
amatoribus eorum maleficia per-
suadere, de quorum moribus certi sunt quod
acquiescunt suggestioni eorum. Persua-
dent autem eis invisibiliter subtili-
tate nature sue penetrando corpora
hominum non sentientium et proponendo
quasdam ymaginarias visiones
cogitacionibus eorum sive dormien-
cium sive vigilancium, que anima
trahit in se et consentit. Unde aug.
ibidem. Neque enim quia prenoscit medicus
quod non prenoscit eius artis ignorans
iam divinus est habendus. Quid autem
mirum si quemadmodum ille in corporis
humani vel perturbata vel mo-
dificata temperie seu bonas seu
malas futuras prenoscit valitu-
dines, sic demones in aeris af-
fectione atque ordinacione sibi nota
nobis ignota futuras prenoscunt
tempestates. Aliquando et hominum dispo-
siciones non solum voce prolatas verum
etiam cogitacione conceptas cum
signa quedam ex anima exprimun-
tur in corpore, tota facilitate perdiscunt,
atque hinc etiam multa futura
pronunciant aliis videlicet mira qui ista
disposita non noverunt. Sicut enim apparet
concitatior animi motus in vultu ut
ab hominibus aliquid forinsecus agnoscatur
quod intrinsecus agitur, ita non debet esse
incredibile si etiam leniores
cogitaciones dant signa per corpus
que obtuso sensu hominum cognosci
non possunt, acuto autem demo-
num possunt. Circa vicia autem
sic tenendum quod in demonibus tot
sunt nocendi studia quot sunt
in nobis vicia. Unde pleni sunt
viciorum incentivis quibus nos infla-
mant in peccatis. Hec enim ponunt
ante cordis faciem ad que noverunt
facilius inclinari mentem.

De philateriis dr in concilio
laodicensi quod ipsa sunt aiaru vin-
cula et consistit in ligaturis que
etiam medicorum disciplina condem-
nat Scriptiue aut sunt caracteres
ligaturis in quibusdam rebus suspe-
dendis et ligandis Manticii
sunt diuinatores in elementis inferior
terra aqua aer et igne vnde in ma-
teria origine sumpserunt ingro-
mancia ydromancia aeromā-
cia piromācia Circa astra ne-
gociatur astrologi qui dicuntur ge-
nethliaci qui considerant natalicios
et genesios hominum per septem sigula
destribuntur et considerantes quos
quali signo natus fuit euentu
vite eius predicunt hii wlgo dicuntur
mathematici et antiquitus ma-
gi quorum ars scientia usque ad xpm
fuit permissa ut xpo edito ne-
mo ex inde natiuitatem alicuius de celo
interpretaretur ut dicit decretum Et dicit
Jeronimus Or requirere stellarum
cursus et euentus ex his futurorum
rimari hoc est opprobrium egypti
quod transito iordane et hoc est suscepto
baptismo non decet exercere horosco-
pice dicuntur qui horas natiuitatis
speculantur dissimili et diuerso fato
Salisatores dicuntur qui dum eis mem-
brorum aliqua pars salierit ad exitum
prosperum vel tristem et predicunt signi-
ficasse dicit augustinus de doctrina
christiana si inter ambulantibus
amicis lapis aut puer medius
interuenerit et multa huiusmodi que docentur
ibidem In omnibus aut magicis supradictis
que sunt dicte nimio peccatum est execra-
bile scilicet cultus demonum cultus stel-
larum et lunarum cultus elementorum
cultus ydolorum cultus ymaginum
cultus figurarum cultus caracterum
et stigmatum cultus verborum et
nominum cultus temporis et horarum
cultus inicorum et rerum inicialium
cultus iniectorum et rerum iniectarum

de quibus alias dicendum Hec enim
doctrine sunt demonum ad iniqua
instigancium Circa mirabilia
dicendum est Vt sic dicit augustinus
in xi super genesim habent angeli boni
et mali opera quedam quoniam sic
moyses et magi pharaonis vnde
sic locutus est serpens ad euam
sic asina ad balaam nisi quod id
fuit opus diuinum hoc aut ange-
licum tamen in hiis potenciores sunt
boni angeli malis nec possunt ma-
li nisi quod permittitur eis Et hoc quo con-
sideratur quod angeli mali operantur
mirabiliter in elementis et elementa-
tis secundum rationes seminales tum a bonis
angelis dicunt et de operatione eorum
in elementis dicit gregorius 20 moralium
Sathan semel accepta a domino
potestate ad usum sue nequicie etiam
elementa conuertit spirituale nec mo-
uere decet si spiritus de summis pulsus tur-
bare in uentos aere potuit cum
nimirum constet quod et deputatis
in metallo ad usum aqua et ignis
fiunt de elementis aut quantum ad
rationes seminales potest dicit quod forte
artificiales sic ymagines et si ad
potest diuinas facere sic hominibus formas ani-
males uite aliena ut diuina potest
educere si permitteretur ipsa aut virtute
non potest potest tamen naturaliter expedire et
adiuuare quedam colligendo
quedam adiuncta seu quasdam actiones
quibus adhibitis operabile natura citius
et facilius quam faceret sine illis ad-
minicilis imitando enim hirundo est
seminalibus rationibus quibus deus
indidit potentiam producendi simile ex
per demones enim cognoscunt illa
semina et tamquam uelocites ministri dis-
ponunt et aptant ut aliquibus que
sunt facere et etc tamen deo cooperante
nec educatur forma completiua Et
hoc tangit augustinus et magister in libro
sententiarum Nullomodo tamen dicitur producere
formam completiuam rei maxime

in rebus mobilibus. Unde Aug. li. viii°
de civ. c° viii. Non solum animam sed
nec corpus nulla ratione credendum
demonum arte vel potestate in mem-
bra vel lineamenta bestialia
veraciter posse converti. In rebus
mobilibus dico propter ranas et huiusmodi
animalia vilia que permittuntur facere
secundum Aug. in memoriam predictorum sed
De hoc Aug. in libro de trinitate c° vi
Aliud est enim ex intimo creature
quod qui facit solus creator est deus
aliud autem pro tribuentibus ab illo vi-
ribus et facultatibus aliquam operationem
forinsecus admovere ut tunc vel
tunc sic vel sic exeat quod creatur. Ista
non originaliter ac primordialiter in
quadam textura elementorum cuncta
iam creata sunt sed acceptis oportu-
nitatibus prodeunt. Nam sicut matres
gravide sunt fetibus sic ipse mundus
gravidus est causis nascentium que in
in illo non creantur nisi ab illa sum-
ma essencia ubi non oritur nec mo-
ritur aliquid nec incipit nec desinit
esse. Adhibere autem forinsecus acce-
dentes causas que tamen et si non sunt
naturales tamen secundum naturam adhibentur ut ea
que secreto nature sinu adhibita con-
tinentur erumpant quodammodo et foris
creentur explicando mensuras et
numeros et pondera sua que in oc-
culto acceperunt ab illo qui omnia
in mensura et pondere dedit et numero
disposuit non mali angeli sed etiam
mali homines possunt. Et infra eodem
capitulo multi homines noverunt
ex quibus herbis aut carnibus
aut quarumcumque rerum quibuslibet
sucis et humoribus vel ita positis
vel ita obrutis vel ita contritis
vel ita commixtis que alia nasci
soleant quorum se quis tam demens
audeat dicere creatorem. Quid ergo
mirum si quemadmodum potest nosse
quilibet nequissimus homo unde illi
vel illi vermes musceque nascuntur
ita mali angeli pro subtilitate sui
sensus in occultacionibus elementorum

seminibus norunt unde rane et serpentes
que nascuntur et hoc per certas et
notas temptacionum oportuni-
tates occultis motibus adhiben-
do faciunt creari non creant sed illa
homines que solent ab hominibus
fieri non mirantur. Dicuntur autem operari
boni et mali quia licet conveniant
in materia tamen in finalibus malorum ita
est quod ipsa sunt ad deceptionem et
humanam gloriam sed bonorum ad uti-
litatem et gloriam dei. Unde super illud
Mat. iiii° Si filius dei es mitte te
deorsum dicit Cris. quomodo ex hoc po-
terat innotescere quod esset filius dei
Sed volebat per actionem non est proprium
dei quia nec hoc utile alicui
nec ad animam nec ad corpus. Sic ergo
nulli necessarium est neque proficit ad sa-
lutem volare aut huiusmodi provocatus
propter ostentationem solam hoc facit
et est potius ex dyabolo quam ex deo.
Secundo distinguuntur quia miracula ma-
lorum sunt circa vilia ut circa ranas
et serpentes que de facili exeunt
in esse vi nature sicut patet quod de fo-
libus aplicas in bere tane-
bant eorum distinguuntur. 3° quia ibi
operatur dyabolus hic deus. Distinguuntur
iiii° quia boni secundum Aug. fa-
ciunt miracula per publicam iusti-
ciam mali per signa publice
iniusticie et per familiares et pri-
vatos contractus. Boni enim habent
veram fidem que iustificat
et que universalis et publica est et
ideo dicitur catholica. Mali autem
quidam habent fidem informem et
videntur habere opera per signa
que faciunt quidam etiam eis que
dicuntur magi per familiaritatem
quam habent ad demones huiusmodi fa-
ciunt. Hiis igitur modis demo-
nes decipiunt suos cultores

octoris aut visa inpietate et doctrine vanitate Here
de docendi falsitate cuius falsitas
resultat in fallacia intutiva sensitive
ymaginative intellective et af-
fective Et de sensitiva patet sic sic di
lo lxxxiij q Et malignus spiritus
immixtus sensibus viris infestat aie
perceptitatem luce quam velis obnubi-
lat serpit hoc malum per omnes aditus
sensuales Dat se figuris accomodat
coloribus adheret sonis odoribus
se subicit infundit saporibus mo-
dus iste quo ludificatur sensus potest
esse vel a b exteriori vel ab interiori
Ab interiori cum ymaginacio forma-
liter intendit fantasmatibus et
ex vehementi intencione illius
similitudo more tamen rei et videtur
esse similitudo rei ipsa res sic in fre-
neticis propter ascensum fumositatum
ad cerebrum videtur ei quod multa
videat que non sunt sibi presencia
Sic potest demon conmutare intencionem
ad ymaginem receptam vel fu-
mos aliquos inmittere et spiritum anima-
lem inmire Et sic apparent ei fan-
tasmata et vehementer inmittant
fantasiam et quibus anima ve-
hementer intendit ita videtur esse
vera et ludificantur sensus corporales Et
hic modus potest elici ex Augustino xij su-
per Genesim ad litteram dicentem Cum
nimia intencione cogitacionis
vel aliqua vi morbi ut commix-
tione cuiusdam alterius spiritus ille re-
rum corporalium exprimitur yma-
ginaciones tamquam ipsis sensibus
corporis presenter manente tamen etiam in
sensibus corporis intencione sic videtur
hec in spiritu senciunt ymagines
corporum quemadmodum corpora ipsa per corpus
ita scilicet ut cernatur alius homo presens
oculis absens alius spiritu tamquam
oculis Nam experti sumus sic affectos
et cum eis locutos qui vere aderant
et cum aliis qui non aderant tamquam
adessent Alius modus est quem

tangit algazel quod anima in apprehe-
dendo formas debilis est tunc ve-
locior est fantasia ad conmutandum
exemplificando id quod videt anima
sic mutat hominem in arborem vel
in humorem quod habet aliquantulam comparacionem
ad id quod videt et semper conmutando
propter debilem apprehensionem sensibilem
Et apprehensionem debiliorem et
fantasia fortem et conmutacionem
frequentem obliviscitur quod videt primo
vel quod videt et loco eius potuit
formam aliquam dicens esse illam
quam videt Hec autem facilius est ludi-
ficacio demonis Ab exteriori duobus
modis primo quia turbantur sensus
ut cum humor igneus ascendit ad
oculos videntur omnia extrinsecus ru-
bea cum melancolicus humor videntur
omnia tribilia et ita de aliis
Vel etiam ex parte obiecti ut cum
aliqua posicione palearum et
disposicione candele dum apperent
serpentes per paleis hoc autem
norunt detrudes et in hiis huius
potestatem Hic constat aliquis modus
ab exteriori et est cum res invisibi-
lis non perveniunt ad sensum nec enim virtus
sensitiva attingit rem invisibilem
Et sic ludificantur sensus De yma-
ginativa patet sic duobus modis
illuditur fantasia Primo modo
naturaliter ex vaporibus resolutis
ex cibo et potu inficientibus
organum ymaginacionis in quo
sunt profunditate similitudines
rerum que ita aliquando abstrahunt
et alienant hominem a se quod vere
se esse credit homo nisi illas
similitudines que movent ut
res sicut eger de colera sompniat
de pertinentibus ad ignem et
sicut quod repletur fumus et rade-
raresit sentit se paciens ra-
reste et evanescere Alius

modo est ex operatione demonum
secundum quod applicant se fantasie offeren-
tes ei fantasmata que recipit
et convertit se super ea et credit se
esse ea quorum similitudines of-
fert ei Et est exemplum de quodam ar-
reptitio quem demon dementaverat
a deo ut crederet se esse lupum Et
diebus arreptionis sue ponebat
eum demon in locum absconditum
quasi mortuum et tempore absconsionis sue
demon in lupum naturalem intra-
bat et homines impediebat et
ipse credebat se facere has inva-
siones et impeticiones et alii
hoc idem credebant de illo quem
tempore illo non videbant donec sanc-
tus vir quidam predicavit quod non erat
ille homo lupus sed demon hoc
faciebat in lupo Unde ostendit eis
hominem iacentem quasi mortuum
et dormientem quo excitato ostendit
eis ex alia parte lupum et sic curatus
est ille homo et vidit se non
esse lupum et alii similiter lupus
enim ita perfundatus erat in organo
ymaginationis sue quod nichil de
se cogitabat ille homo Et sic
erat in illo exemplo de quo xviii
de civitate dei capitulo xviii qui videbatur sibi
omnibus portare cum iumentis Et
ita videbatur etiam aliis de eodem
demon enim portabat onus quod ille
putabat se portare et ab aliis
putabatur etiam quod ille portaret
Et utrique paciebantur in orga-
no ymaginationis Unde Augustinus
phantasticum autem id est veluti cor-
poratum in alicuius animalis effigie
appareat sensibus alicuius talis quod
sibi esse homo videatur sicut
talis sibi videri posset in sompniis
et portare onera que onera
si vera sunt corpora portantur a demo-
nibus ut illudatur hominibus

partim vera hominum corpora partim
iumentorum falsa cernentibus Voluit
quidam tamen dicere quod licet offerat yma-
ginem non tamen imprimit sed facit
quedam in corpore ad hec sequitur
impressio vel transformatio imposs-
ibile in ymaginativa sed offe-
runtur forme que et desinunt per quos-
dam spiritus ad ymaginativam Qui-
dam spiritus sunt quodammodo connaturales y-
maginative connaturale enim
ex quadam individua concordantia
eius ad corpus ut cum ad corpus sic
patitur per ymaginativam tales
habeat impressiones prout dicit philosophus
quod anima corpori sive mutatur
quoddam vitio corrupto vel mu-
tatur mutato sed sine offendendo
sine imprimendo hoc fiat terti-
simus quod hoc boni angeli ingerit
anime secrete similitudines Et
angeli mali similiter quas scrip-
tura vocat immissiones prout dicit
Richardus super Cantica in ii sermone illo
Collectum tum sic inbulia sic
Cum dum ad raptim et veluti
in velocitatem corusci luminis in-
fulget menti spiritus excedenti sive
ad temperamentum nimii splendoris
sive ad doctrine usum contiguo nescio
Unde addunt ymaginationem quedam
rerum inferiorum similitudines infus-
divinitus sensibus congenere accommodate
quibus quodammodo adumbrate
purissimus ille ac splendidis-
simus radius et ipsi anime tol-
lerabilior fiat et quibus communicare
illum voluit capabilior existi-
mantur ipsas formari in nobis
sanctorum angelorum suggestionibus
Sicut econtrario contrarias et malas
ingeri immissiones per angelos ma-
los non dubium est et fortassis hic
est id est speculum atque enigma ut
dixi per quod videbat operis existens

modi puris pulcris et ymagini-
bus angelorum quasi manibus fabri-
catis De intellectiua patet sic/ uel
ea que in intellectu nostro sunt excitat sicud
ut supra patuit / uel aliquas cogitaciones
nobis immittit / sed quociens offeratur ab
extrinseco in anima et suggeratur uel p-
ponatur oblatum libere uoluntatis
arbitrio / tamen cum anima non est circa uti-
lia occupata uel tamen est ociosa tunc
offert ei turpe ymaginem quia de
facili capit mens nisi conuertat se
ad ea que pertinent ad salutem/
Unde in libro de collacionibus patrum dicitur
Impossibile est mentem cogitacionibus
non adiri nec tamen totum uel conuersi-
uel illis spiritibus tribuendum est qui
eas nobis intuitur ingerere / alioquin
nec in homine maneret liberum arbitrium
nec in nobis staret nostre correctionis
industria / sed est inquam magna ex parte
ut cogitacionum qualitas emendetur
et uel sancte ac spirituales in cordibus
nostris uel terrene carnales que con-
crescant / deo inquid adherens leccio
et iugis scriptuarum meditacio ut
ex nobis spiritualis memorie pro-
beatur occasio dico autem secundum Cassianum
Et triplex est in nobis cogitacionum
principium ex deo Mathei x Cum steteritis
ante reges et presides nolite cogi-
tare etc ut quando compungimur cogi-
tando de preteritis uel attendimus
de futuris uel illuminamur de spiritua-
libus misteriis ex nobis autem sunt primum
cum naturaliter recordamur eorum que widimus
uel audiuimus psalmus Cogitaui dies
antiquos Ex dyabolo autem zacharie
grediar et ero spiritus mendax etc
Unde ex dyabolo dicitur hec principium
extrinsecum cum nobis immittit subtili-
tatem viciorum oblectacione quam oc-
cultis insidiis De effectiua patet
sic quia dicuntur angeli incitatores cogita-
cionum uel affectionum uel uoluntatum
Est autem triplex modus incedendi
cogitaciones et inflammandi eas

ad malum / scilicet per sensibilia exteriora
per fantasmata interiora per illumina-
ciones per species abstractas et duo
primi modi possunt conuenire demonibus
tam ex ordinacione quam ex permis-
sione diuina Tercius modus non
conuenit nisi bonis angelis Indig-
num enim esse ut angelus malus pos-
sideret animae contutum ad illam partem
que immediate debet subici deo inter
quam et deum nichil medium nisi gloria
gratia per quam adheret deo Vel scilicet
habitus graciam que preparet animam ad
gracie susceptionem et hec est anima
mandat incedens cogitacionem ad
bonum Voluntatem autem incedere solus
deus est Ipsa enim nobis in mente im- voli
mediate deo iungitur attendi tamen
potest ab angelo id est in feruorem disponi
sed non incenditur nisi a deo Incendere
enim est ipsam graciam ei infundere
Vel ipsam in ea facere quod est solius
dei / Angeli enim sunt sicut luna et quidam
stellarum que illuminare possunt sed non
inflammare uel incendere deus enim
sicut lucem solis fontale quod facit
cum lumine distribucionem caloris in
debito suscepti li sicut autem in corporibus
corporalibus dicitur incendere ignem qui igni
pabulum ministrat applicando lignum
Sic in spiritualibus ignis concupia
combustibilia cogitaciones noxie
uel illud unde oriuntur cogitaciones
et sequuntur affectiones quas excitare
potest licet eas facere in nobis non possit
Ideo dicitur incentor non immissor quia
nec in cogitaciones nec huius affectio-
nes incitas sicut agens principale
potest sed excitatiue potest Immissio enim
dicitur bone cogitacionis facto tam
cogitacionis quam bonitatem sed incen-
dere est preparare intellectum per disposicionem
ab extrinseco uementer ut excitat
potenciam ad actum sicut ignis contumi
est de se positus ad lignum incendenda
per apposicionem flabelli uel sufflacione

incipit cognitive aa Et p hoc patz
q etiaz no illabitur anime put dr
in lio de ecclesiastic dogmatibz demo-
nes p energiam no credimus substan-
tialiter illabi anime sz applicatione
et oppressione vniri, illabi enim inpor-
tat intimum esse ipsi rei et intime
operari in illa Vnde il tm tale est
respectu anime il solus deus aug est il-
labi ipsi Vnde in lio de collationibus
patrum manifeste colligit nichil esse
incorporeum nisi solum deum, et ideo ipi
tm posse penetrabiles omes spirituales
et intellectuales esse substas eo q
solus et totus et ubiqz et in omibz e
ita ut et cogitationes homi et
internos motus atqz abdita mentis
vniuersa prospiciat atqz perlustret Et
aug in x° confess Tu dne eras
interior intimo meo et superior summo
meo Et sup de applicatione et op
pressione vniri Et hoc e q dyabolus
insidet illis membris in quibus
vigor anime continet, et ea opprimit
ne anima ex eis suas elicat opera-
tiones, q opprimit suo pondere cor-
tices et obfuscat sua obscuritate que
peccat vsqz ad animas put dr in lio
xxxiiij q Et turbidi spus motus
illinc tenebrant spus 2c ut s

ocendi falsitate proporta-
uit ystaz de decepcionibus p-
ponamus ex q sunt decepciones il-
lusionum in anima Et primo exemplum
substitue Sic enim quoddaz spus de-
cipit q no omnis spus fallit quo-
niam cultores ipos ista latent neqz
viros perfectos decipere valent sic
legit de symone mago q vn-
guentum quoddaz proposuit quo dum
faustiniani pr clementis rogatus
ab eod symone faciem sua perunxisset
in ipm symonem transfiguratus e
ac symon rogauit apionem
et anubionem ut eodem hoc per-
functo prius facies suas vngeret

ne aspectum faustiniani fallerent
Omnibz aut presentibz illis tribus
videbatur faustinianus esse sy-
mon magus, petro tm aplo no
apparebat inmutatus, qui ei etiaz
qui ei etiaz priam figuraz resti-
tuit Similiter et puella quedam
que p magica venefitia vide-
batur in equa mutata machha-
rio egipcio no apparebat inmutata
qui eaz vngens oleo benedicto
a fantastica mutatione liberauit
Similiter de igne qui videbatur
a monachis coquina succendere que
btus benedictus no videbat sz ondit
quo in monachorum oculis ignis erat
Secundo pz exm in ymaginatione dicit enim
helinandus in xxiiij° lio cronicorum
de fantastica mutatione homi in
bestias, retentor est memoria
meorum fere tempm quin ut vix obli-
terata possit vesti Refert enim
Guillus alias Guilhelmus malme-
sberiensis monachus in hystoria sua
q tpe petri damiani erat due
ancille in strata publica qua
romaz itur, quales aug ap-
pellat stabularias i tabernas
hospicis p mercede suscipientes
Nam stabulum pprie dr hospitium
venale et publicum, hee vno
commorantes tugurio vno qz im-
bute maleficio, hospitem si quem
solus suscipiebat in equm vel
vel asinum mutabant, et merca-
toribz vendentes precium bibebat
Quodam die iuuenem quendam
hystoriais gestibz victum querente
exigentem hospicio susceptum
asinum fecerunt, multum in ludentes
p asinum sz qui miraculo gestum
detinebat transeuntes Nam quo-
cuqz modo precessit preceptis anus
mouebat asinus No enim amiserat
intelligentiam sz loquelam,
multum enim questum cumulauerat

Vetule audiens hoc virginis di-
ues emit magno precio dictum quod
est ei ab illis vetulis ut custo-
diret cum ne in aquam intraret
Snatus quod asinus diu ab aqua
tandem in candore nactus custo-
diam in locum proximum se proiecit et
ibi diu se volutans lingwam filias
perdidit propterea quod recte prout eciam
custos eius sustitacit ab eodem
obvio si asinum vidisset ille se
esse dixit . famulus ad dominum re-
tulit . dominus ad apostolicum leonem
vinctum scilicet 10 sanctissimum quante aug
idez fatet dubitante papa con-
firmauit petrus damianus vir
eruditissimus producto exemplo
de symone mago qui faustini-
anum induit fecit vultu symonis
hoc exemplum inducit prefatus dominus willelmus
ad probandum quod nichil quod per nigro-
manciam fit potest in aliquam aliquid
fallere intellectum dixerat enim
propter quoddam genus pulueris esse
locupletissimi qui quod coligit
in aurum conuertit . non quod ita pro
uero sit sed quod ita esse videtur quod ad
aliquos deducitur . Ad idem refertur quod
secundum augustinum quedam mulieres
post sathan conuerse demonum illu-
sionibus et fantasmatibus seduc-
te credunt se et profitentur noctur-
nis horis cum dyana dea pa-
ganorum . vel cum herodiade vel
cum innumera mulierum multitu-
dine equitare . cuius iussibus
obtemperare . Ipse namque qui transfigu-
rat se in angelum lucis . cum men-
te cuiusque muliercule cepit et
hanc sibi per infidelitatem subiu-
gauerit . illico transformat se in
diuersarum personarum species ac
similitudines et mentem quam captiuam
tenet in sompniis deludens
modo leta modo tristia modo
cognitas modo incognitas personas
per

ostendens per deuia quecumque deducit
et cum solus spiritus hoc patitur infidelis
non in animo sed in corpore hoc
euenire opinatur . Ideo nimis
stultus est et hebes qui hec omnia
que in spiritu fiunt eciam in veritate
in corpore arbitratur . Cum etiam
Ezechiel et Iohannes evangelista et alii
apostoli et prophete in spiritu non in
corpore viderunt visiones . In hiis
illusionibus circa futura et yma-
ginativa non est magnum periculum
Unde sic dicit augustinus in xii libro
super genesim ad litteram . Cum in hiis
corporalibus demonibus fallit nichil
obest quod ludificantur oculi si non
erratur in veritate fidei et intellectu
probante que docet deus subditos
sibi ac si ludificet animam spiritua-
li visione ymaginibus corporum
ut putet corpus esse quod non est .
aliquid obest nisi perniciose suasioni
consenciat . Unde aliqua fit quod
de consencientibus fornicationi cum
sibi concubere videntur . vel con-
posita sunt . vel con licitos mo-
res . quod non contingit nisi cum ea
que vigilantes eciam cogitamus
non cum placito consensionis sed
sicut talia propter aliud loquimur quod non
possumus nisi ea eciam cogitare .
Sic admonentur in sompniis et
exprimuntur ut eis carnaliter
moveatur . et quod naturaliter col-
ligit per genitales vias emittit
quod quidem sine peccato a vigilan-
te fieri non posset . tunc vero tamen sine
peccato fit quia cum peccato a vigilante
dicitur quod ut diceretur sine dubio co-
gitatum est . Uirtus propter anime
affectionem bona que desiderio
meliore mundata multas inflat
cupiditates que ad naturalem motum
carnis pertinent . quod casti vigilan-
tes cohibent . dormientes autem
ideo non possunt quia non habent

in potestate quod admoneatur

in ptate que admoneat expressio
ymaginacio corporalis que discerni
no possit a corpe ppt istaz go aie
affectionez bonaz et in sompnijs
quedaz eis mita claret 3o pz exm
intellie intellectuali visione vbi
mixta est opacio intuitus intellcione
Sic credimus in bto Ambrosio qui
in spu interfuisse legit bti martini
sepulture Et adintelligaz hunc et
eorz que pdicta sut no qmodo
quo videt aia extra corpus vnus est
in spuali visione cum aia aliena-
ta a sensibus carnis tn videt in spu
et in regione silitudinu s no pt ex
illis silitudinibus cognoscere contingen
nisi adiuuet de sup Et io sicut in
sompnijs videmus aliq que videre
nos videmur antequam excitemur et
eoru significata sub silitudinibus
intelligim ita est i pposito sic pz xij
sr gen ad liraz Vn tunc silitudines
futura reuelant ei et sub silitudibus
congruis reputant Sic egrio de-
mones illis quorz fantasias delu-
dunt cu arripiunt a sensibus reuelat
loca et ea que fiunt in locis et ex-
citati et ad sensus redeuntes dicunt
se fuisse corporalit in talibus locis
et certa signa referunt cu tn viderunt
spuale et no corpalit et sic deci-
piunt mulieres que dicunt se ire cu
dyana Alius mod e intellectuali vi-
sione cu tn aia rapit sup se videt
in di lumie aliqn aias rapi in celu
et angelos descentes aias Sicut
btus Benedictus vidit mundu collectum
sub solis radio et aiaz bti germani
capuani epi ferri in celu 3 mod
est in visione ptim corpali ptim
spuali Nec em raro contingit corporibus
tm appropinquant ad mortez sm q
incipiut a carne dissolui incipiunt
oculu mentis in illud lum incorpo-
reum mitte vbi multa discunt et
futura puidet que pdicunt Et ita
fit quo sumus in corpe et tn extra
corpus videmus Vn greg in dialogis
Quoniens p cogitacions nimie mo-
tum extra nos ducimur et nos sumus
nobiscu no sumus Octo pz exm
affectiue demones em inflamant

discipulos suos ad vicia ut reue
lent alijs que occulte sut a suis
cultoribus ppetrata Vn valerius
maximus in libro ppo Et tulius de
diuinacione et fato Ait go valius
sic duo familiares archades it
vnu facientes megara venerunt
quorz alt se ad hospite contulit
in thabernaz alt deuenit ubi qui
in hospicio erat vidit comite suu
orante cauponis ut sibi caupo-
nis insidijs cummenito succur-
reret posse em eius accursu celeri
imminenti pculo se subtrahi quo
visu prosiliuit excitatus thaber-
naz illaz in qua ille diuertebat
petere conatus est deinde ppositum
hoc humanissimum tanqm superuacuum
dampnauit et lectum ac sompnum
repetunt tunc idem ei saucius oblatus
obsecrauit ut qm vite sue auxi-
lium ferre neglexisset necis tn ultor
no negaret corpus em suum a cau-
pone trucidatum iam plaustro ad
porta ferri stercore coopertu stacz
constantibus familiaris pcibus co-
pulsus ptinus ad porta cucurrit
et plaustru quod in quiete de-
monstratum erat cophendit cau-
ponez q ad supplicium pduxit in-
venitur alia exempla modo pdicte
satis congrua Dicit em Gau-
fridus altissiodorensis in libro suo sic
Quidam detanus sacerdotu tu proc
ducas Burgundie regi sicilie de-
sponsata aliqn diu regnu illud
inhitans ibi certissime comperit
q narrabat uxorius quidam stre-
nuus et natandi peritus circa cre-
pusculum noctis lucente luna
in mari balneans mulierez post
se natantez p crines apphendit
tanqm vnum ex sociis qui cum
vellet mergere eamque alloquens
nullum vbum potuit extorquere
opta ea pallio in domum duxit
et tandem in vxorez solempnit acce-
pit Increpatus aliqn a quodam
socio q fantasma acceperat
expauescens arripuit gladium

et innatus est in gtu eidē mulieri
filiū que ex ea susceperat se int-
fecturū nisi illa loqueretur et diceret
vnde esset mox illa ve inquit
tibi misero utilem pro his vxorē
dum me cogis effari tecū forte
et tibi bene foret si inunctū sile-
cium michi tenere permisisses
Nunc autem me deinceps non vi-
debis et mox evanuit puer
crevit et marinū balneū fre-
quentare cepit tandem vna dierū
fantastica illa mulier coram
multis eum rapuit in eisdem
fluctibus occurrentem que forte
si verus puer fuisset mare eum ad
litus expellere debuisset Ad idem
ponitur exemplum ab helinando libro
lxxxxiiii° cronicorum In coloniensi dioc
famosum et in mari pallacium
renoflum supereminet quod nuna-
men nuncupatur ubi pluribus
olim congregatis principibus ex
improviso advenit navicula
quam collo alligatam cignus
argentea trahebat cathena
exinde miles novus et incog-
nitus omnibus exilijt et cignus na-
vem reduxit miles pergera no-
bilem vxorem duxit et liberos
procreavit tandem in eo palla-
cio residens cignū respiciens
cum eadem navicula ad natā-
tem cum cathena in navim se re-
cepit et ulterius non comparuit
progenies eius usque hodie per-
severat In lugdunensi quoque pro-
vincia quidam nobilis in silva-
rum abditis repit mulierem
speciosam preciosis vestibus amicta
quam adamavit et duxit illa
plures balneis delectabatur in
quibus visa est aliquando a quadam
puella in serpentis specie se vo-
lutare incusata viro et deprehensa
in balneo nunquam deinceps
comparitura disparuit et adhuc
durat eius progenies In vita
sancti Burchardi legitur Quod in civitate
naunatensi incubus muliere
quadam abusus est septem annis
tubante etiam ea iux virū suū
quam beatus Burchardus coram omni populo
candelis ardentibus excommunicans ab
ea fugavit In eadem provincia
sed in minori britania crebrime
legitur tempore arturi regis et suorum
huiusmodi casus accidisse Capitulum pars
de doctrina hominis pertinente
ad lectores et continet quinque cala
Quod in xp̄o doctore fuit perfecta doc-
trina Quod ad doctorem hominem pertinet
bona vita Quod ad hominem doctorem
pertinet certa sciencia Quod ad doctorem hominem
pertinet debita doctrina Quod ad doctorem
hominem pertinet prompta facundia

lecto de doctrina
dei et angeli tam boni quam
mali dicendum est de doctrina hominis
doctor ergo homo xp̄us homo iustus
homo malus homo xp̄c condiciones
boni magistri ostendit in se ignoran-
tes erudit et homines ut erudiat
ad hominem sibi compare sibi invi-
tat Primum patet quod est enim magis-
ter mansuetus ut discipulos at-
trahat Ih Ioh xi magister adest et
vocat te Modestus ut attractos
retineat Matthei viii Magister sequar
te quocunque ieris Expeditus ut breviter
multa doceat Matthei xxii° Magister
quod est mandatum magnum in lege
dixit illi diliges dominum etc Expedit
enim vno verbo quod plenitudo legis
dilectio est Est etiam peritus ut sine
errore doceat Ioh xiii° vos vo-
catis me domine et magister et bene dicitis
sum etenim Exemplum dedi vobis ut etc
Secundo ignorantes erudit docebat
xp̄c non propria auctoritate ut deus
nec misteria tantum ut creaturam putare
sed quadam potestate extollens Sicut
enim magnes quadam occulta natura
attrahit ferrum sic xp̄c cuius sermo
potestate plenus erat eos quos vocabat
docebat Vnde xp̄c verus deus
et verus homo quos eius vocabat
intus illuminabat fulgur enim
et maiestas divinitatis occulte que
in facie xp̄i relucebat primo
aspectu ad se videntes poterat

trahe et trahebat Sicut in mat
patuit qui theoloneu dimisit ipse
enim nos docuit qui secundum apostolum factus
est obediens nobis a deo sapiencia
in eius doctrina iusticia in eius venia
tamen iustificat nos condonans delicta
sanctificacio in eius vita redempcio
in eius mortis sustinencia hee sunt
quatuor virtutes cardinales quas
docuit et nobis reliquit Unde bernhardus in
xxij° sermone super cantica Quid nobis
cum virtutibus qui dei virtutem xpm
ignoratis ubi nam queso vera
prudencia nisi in xpi doctrina ubi
vera iusticia nisi de xpi venia ubi
vera temperancia nisi in xpi vita ubi
vera fortitudo nisi in xpi passione
Soli ergo qui eius doctrina imbuti sunt
prudentes dicendi sunt Soli iusti
qui de eius venia veniam peccatorum
consecuti sunt Soli temperantes qui
eius vitam imitari student Soli
fortes qui eius paciencie documenta for-
titer in adversis tenent Incassum pro-
inde quis laborabat laborat in acqui-
sicione virtutum si aliunde eas sperandas
putat quam a deo virtutum cuius doctrina
sciarum prudencie cuius venia opus
iusticie cuius vita speculum tempera-
cie cuius mors insigne est fortitu-
dinis hec ille Sunt alie assignate causae
ubi agebatur de doctrina divina Tercio
homini ad hominem causa erudi-
cionis mittit Sic enim centurio
cornelius mittitur ad petrum paulus
ad ananiam eunuchus audit phi-
lippum moyses iethro Voluit enim
deus hominem doceri ab homine
ut honoretur condicionis humane dig-
nitas prout dicit augustinus in prologo libri
de doctrina xpiana Per angelum
poterat omnia fieri sed abiecta esset
humana condicio si per homines verbum
suum deus ministrare nolle videtur
2° ut foveatur inter homines mutua
caritas prout dicit augustinus in eodem pro-
logo Caritas qua sibi homines
in invicem nodo unitatis astringit
non haberet aditum refundendorum
et quasi miscendorum animorum
si homines nichil per homines
discerent 3° ut sit ierarchie
celestis et subcelestis conformitas

Nam in celesti angelus docet
angelum purgando eum illuminando
perficiendo Unde et subcelesti
homo hominem Exodi xxv° Re-
spice et fac secundum exemplar quod tibi
in monte monstratum est Quarto
ut sit magis apprehensa veritas prout
ut dicit augustinus in libro de cathezizan-
dis rudibus Et quanto caritas est
officiosior tanto mens ad conde-
scendam veritatem abilior Unde
multi fuerunt revelatores eciam
indicendo dum erudiunt ignoran-
tes sed quia non est hec perfecta
caritas nec plena veritas Ideo sicut
de fornace procedunt quedam
scintille ignis ita de fornace
caritatis et veritatis ipsius proprie
inferuntur menti quedam revela-
ciones subite prout dicit augustinus
in libro de cathezizandis rudibus
Infructuosum te debes putare
quod ea que cernis non explicas ita
ut cupis nec enim valeas Quis
enim in hac vita nisi in enigmate
et per speculum videt nec ipse
amor tantus est ut carnis desecta
caligine penetret eternum serenum
Unde ubicumque fulget eciam ista ge-
nerantur ut sunt theophanie que
revelantur intellectui prout dicit
ysaias in libro in libro de anima sicut yma-
ginaciones de subtus fantasie sur-
gunt Ita intelligencia de super theo-
phanie descendunt

Docet etiam vir iustus Et
pro diversitate docencium
requeruntur differencie condicio-
num Est autem doctor triplex
in hominibus iustis Scolasticus
ecclesiasticus subditus et prelatus
quos appellare possumus lectores
pastores et predicatores Et
primo de lectoribus dicendum est
Competit autem eis bona vita
certa sciencia debita doctrina promp-
ta facundia De quibus Exodi
xxxj° Implevi eum spiritu dei sapiencia
et intelligencia et sciencia in omni opere
ad excogitandum fabre quicquid

fieri pt ex auro et argento Spt
dei refert ad bonam vitam que
est p gratiam. sapia ad sciam que
intelligentia ad doctrinam. scia in omni
ope ad omne qd pt fieri aut ex auro
argento et ere. sonoritas e fa-
cundie quam debemus diversificare
pro varietate ire. Est ergo primo
necessaria doctori bona vita quam
ministrat deus ex gratia de qua
possumus assumere verbum hoc
et exponere de bono doctore
Eccli xv Impleuit eum dominus
spu sapiencie et intellectus stola
glorie vestiuit eum. Ubi notatur
eius meritum et eius bona gre vita
et gratuita notatur in sapiencia
Eccli xxvii Homo sanctus in
sapia pmanet sicut sol. Debet
ergo ista sanctitas sapiencie decla-
rari in spu et aia et carne. hoc
est scdm aplm in toto homine ut
spus sit sine supbia sine inuidia
sine auaricia. Hec enim se gnre
sunt in doctoribus. Nam primo
ex scia sua fiunt supbiunt in se
deinde inuident aliis iuxta se
quos volunt sibi pares esse. aut
aliis quos vident meliores se
Est enim inuidia filia supbie et
ex hiis duobus procedit auaricia
qua volunt coartare. de primo
prov xviii° Inter supbos semper
iurgia sunt. Qui autem agunt omnia
cum consilio reguntur sapia. Iurgia
sunt inter eos sustinendo suas
opiniones. Sed illi qui in humilitate
et scdm consilium dei sciam querunt
isti sunt vere sapientes. Magnus enim
error e suos errores defendere per-
tinaciter. Augus de cathezizandis
rudibus. Deus experiri nos voluit
utrum cum mente placida te corri-
gamur ne in defensionem nri er-
roris maiori precipitemur errore
hii ergo sapientes non sunt qua habent
inflatam faciem que intercludit
oculis visionem. Augus in lo
confessionum. Facies mea nimis
inflata non sinebat me videre
verum. Mt xi Abscondisti hec

a sapientibus et prudentibus i. ab
eis qui se reputant sapientes
et revelasti ea paruulis. Et in
iiii° confess. Vocibus erroris mei
rapiebar foras et pondere supbie
mee in una decidebam. Non enim
dabas auditui meo gaudium et le-
ticiam. aut exultabunt ossa que
humiliata non erant. De 2° sapie
vi° Ponam in lucem sciam illius
et non pretibo veritatem. neque cum
inuidia tabescente iter habeo quoniam
talis homo non erit particeps sapie.
In inuidia inquit tabescente
quia facit hominem intus liquescere
nec vult aliis veritatem detegere.
De 3° sapie viii°. Si diuicie appetuntur
in vita quid sapia locupletius
Quia ut dicit Augus i lo contra
achademicos. Vera lectio docet
totum contempni oportere quidquid
mortalibus oculis cernitur quidquid
illius sensus attingit. Hanc quidam non
coartant ex avaricia que tamen est
in pecunia scdm ambrosium ii libro
in scia. Augus de doctrina xpiana
in principio. Omnis res que dando
non deficit dum habetur et non datur
nondum habetur quo habenda e. Sit ergo
spus sine supbia cum humilitate
sine inuidia in caritate sine avari-
tia in communicabilitate. De primo
prov i° Initium sapie timor domini
Scdm enim gregorium omel. ixa sup pmam
partem Ezech. Cum corda doctorum
supbia tenet ueri testati dyabolus
presidet. De 2° Sapie vi° Con-
cupiscentia sapie deducit ad regnum
et seq. Diligite lucem sapie omnes
qui preestis populis scilicet ut lucide
et sine inuidia alios doceatis.
De 3° sapie vi° Sapia dignos
se circuit querens et in viis suis o-
stendet se hylariter. Eccli xxiiii
Ego sapia effudi flumina. Ego
quasi tramens aque in mense
Quia sicut aqua de fonte procedit
et non exhauritur sed magis fluit
Sic scia dum aliis distribuitur non
minuitur sed plenificatur. Sic

etiam aīa hoc ē alīs pb ī doctorē
sine iracundia sine lasciuia sine
negligencia hec enim alitatē magistri
rant. Et hys tribus modis sua
in aīa declarat de primo pu xiiii
Qui sapiens ē multa gubnatur
sapientia qui aut impaciens est
exaltat stulticiam suam. Impedit
enim ira animum ne possit cernere veru
de hoc augus in primo confess ot Q
melius docent magistri pueros
suos quam addiscunt liberalitate quam
coactionibus necessitate vnde sic potes
pueros arguunt et docent sine
in paciencia eorum supportant
inbecillitates sic dicunt fore doc-
tores de 2o pu 1o Sapienciam
atque doctrinam stulti despiciunt
Sunt lasciui qui nolunt uacare
sapientie sed leuitati et lasciuie et
ideo quam alios docent uba eorum ef-
ficaciam non habent Quia ut dicit grego
buttet in omelia sup primam ptem Ezech
Non facile eius predicacio predicaco
accipitur si leuis in moribus esse
uidetur de 3o pu vi o scdm aliam
translacionem Vade ad apem o piger
et exemplo eius disce sapientiam ut sic non
negligat doctor cura discipulos
sed corripiat et corrigat discolos
more apium Que scdm ambrosium
in exameron huic specula quibus
si lacessite fuerit pugnant mel
la et ardore vulneris ponunt aias
in uulnere quia ex zelo dicunt mo-
nita correctionis miste nec mal
pte vnde augus yo confess con-
queritur de hoc quod non fuit suffi-
cienter ammonitus et in erroribus
suis correptus qui xvi [illegible] in eunte
etate mee anno interposito otio
ex necessitate domestica feriatus ab oi
scola cum parentibus esse cepi Ex
cesserunt in hunc capud meum vepres
libidinum et nulla eradicans manus
Sic etiam ex parte carnis puritas
sine gule immundicia sine luxuria
sine infamia hec enim se qui-
hunt gula enim nutrit luxuriem
et utrasque infamie De primo
ecclesiastes yo Cogitaui abstrahere

a uino carnem meam ut animam
transferrem ad sapientiam Ieronimus
venter pinguis sensum tenuem non
gignit Idem in libro con Iouia-
num galienus illorum quorum
uita et ars summa est dicit non
viuere posse diu nec sanos esse
animas quam corum ita uinum san-
guine et adipibus quasi luto immo-
latas nichil tenue nichil cele-
stis semper de carnibus et ructu et
uentris ingluuie cogitare Et
Boe in libro de disciplina scolarium
vinum modice sumptum intellectum acu-
acuit mensuram non modice non po-
tatum ubi racionem perturbat intellectum
ebetat memoriam enuat errores
infundit obliuionem immittit igno-
ranciam producit ubi enim ebetas
ibi furor dominatur ubi furor ibi non
sapientia sed desipiencia prouocatur de 2o
sabbati Iso Que desursum ē sapientia
primum quidem pudica ē Non enim habitat
ille purissimus liquor sapientie in spurci-
ssimo uase sapientie 1o In maliuo-
lam aīam non introibit sapientia nec
habitabit in corpore subdito peccatis
In cor 6o quia qui fornicatur in
corpus suum peccat Bnh omelia
1 sup cant ante carnem discipline
studiis edomitam et spiritui mancipa-
tam indiget ab impulsu scilicet lectio perfruitur
animalis enim homo non percipit ea que
sunt dei hec est sapientia carnis que
inimica est deo De qua Boe in libro
de disciplina scolarium Quod inimica
est studio patet exemplum cuiusdam filii lucanii
qui patrimonium suum consumpsit viuendo
luxuriose et cepit furta exercere
et a cruce angustijs angustijs
sepe redemptus fuit a patre ultimo
parentis penuria redimi non potuit
et petito osculo a patre nocte quem-
la nasum ei precidit Et re incipit
primis meis erroribus incastigatus
quasi cum magistri mei documenta
non obediui parentes quam meos con-
tempsi De 3o collo iiijo In sapientia
ambulate ad eos qui foris sunt
ut non scandalizentur de infamia
et mala conuersacione doctoris qui

fieri pt ex auro et argento Spt
dei refert ad bonam uitaz que
est p graciam. sapia ad sciam que
intellia ad doctrinam. scia in omni
ope ad ome qd pt fieri aut ex auro
argento et ere. sonoritas e fa-
cundie quam debemus diuersificare
pro ualitate me Est ergo pmo
necessaria doctori bona uita quam
ministrat deus ex gracia Et
possumus assumere uerbu hoc
et exponere de bono doctore
Ecci xv Impleuit eum dominus
spu sapiencie et intellectus stola
glorie uestiuit eum Vbi notatur
eius uitium et eius bona ergo uita
et gratuita notatur in sapiencia
Ecci xxvij homo sanctus in
sapia pmanet sicut sol Debet
ergo ista sanctitas sapiencie decla-
rari in spu et aia et carne hoc
est scdm aplm in toto homine ut
spus sit sine supbia sine inuidia
sine auaritia Hec enim se gerunt
hunt in doctoribus Nam primo
ex scia sua supbiunt in se
deinde inuident alijs iuxta se
quos uolunt sibi pares esse aut
alijs quos uident meliores se
Est enim inuidia filia supbie et
ex hijs duobus procedit auaricia
qua uolunt ditare de primo
prou xiij Inter supbos semper
iurgia sunt Qui hunt agunt bia
cum consilio regunt sapia Iurgia
sunt inter eos sustinendo suas
opiniones Sz illi qui in humilitate
et scdm consilium dei sciam querunt
Isti sunt uere sapientes. Magnus enim
error e suos errores defendere perti-
naciter Augs de cathezizandis
rudibus Deus expiri nos uoluit
utrum ad mente placabilitate corri-
gamur ne in defensionem nri er-
roris maiori precipitemur errore
Hij ergo sapientes non hunt quia hunt
inflatam faciem que intercludit
oculis uisionem Augs in lo
confessionum. Facies mea nimis
inflata non sinebat me uidere
uerum Mt xi abscondisti hec

a sapientibus et prudentibus i. ab
eis qui se reputant sapientes
et reuelasti ea paruulis Et in
iiij confess Vocibus erroris mei
rapiebar foras et pondere supbie
mee in yma decidebam Non enim
dabas auditui meo gaudium et le-
ticiam aut exultabunt ossa que
humiliata non erant De 2o Sapie
vjo ponam in luce sciam illius
et non pretibo ueritatem neque cum
inuidia tabescente iter habebo quia
talis homo non erit particeps sapie
in inuidia inquit tabescente
quia facit hominem intus liquescere
nec uult alijs ueritatem detegere
De 3o sapie viijo Si diuicie appetitur
in uita quid sapia locupleciius
Quia ut dicit Augs i lo contra
achademicos Vera lectio docet
totum contempni oportere quidquid
mortalibus oculis cernitur quidquid
illius sensus attingit Hanc quidam non
corrant ex auaritia quecumque est
in pecunia scdm ambrosium ij ulo
in scia Augs de doctrina xana
in principio Omnis res que dando
non deficit dum hz et non datur
nondum hz quo habenda e Sit ergo
prius sine supbia cum humilitate
sine inuidia in caritate sine auari-
cia in [illegible] de primo
prou 1o Inicium sapie timor domini
Scdm enim gregorium omelia ija sup partem
ptez Ezech In corda doctorum
supbia tenet uicti testatur dyabolus
presidet De 2o Sapie vjo Con-
cupia sapie deducit ad regnum
et sequitur Diligite lucem sapie omnes
qui preestis populis scilicet ut lucide
et sine inuidia alios doceatis
De 3o sapie vjo Sapia dignos
se circuit querens et in vijs suis o-
stendet se hylariter Ecc xxiiij Ecci
Ego sapia effudi flumina Ego
quasi tramcs aque immense
Quia sic aqua de fonte procedit
et non exhauritur sed iugiter fluit
Sic scia dum alijs distribuitur non
minuitur sed plenificatur Sic

etiam aĩa hoc ẽ alius pcs i doctoẽ
sine iracundia sine lascivia sine
negligēn. hec em̄ alitate intẽz
rant. Et hys tribus modis sua
in aĩa declarat' de pmo pu xiiij
Qui sapiens ẽ multa gubnat'
sapia. Qui aut impaciens est
exaltat stulticiā sua. Impedit
em̄ ira aĩm ne possit cnẽ veru
de hᵗ aug᷒ in pᵒ cofess ot Q
melius docent magistri pueros
suos qñ addiscunt liberalite, qm
coactionis necitte. Vñ sic prudentes
pueros arguunt et docent sine
im̄pacīa coru supportant
imbecillitates sic dnt fiere doc-
tores. De 2ᵒ pu 1ᵒ Sapienciā
atqz doctrinā stulti despiciunt
Sunt lascivi qui nolunt vacare
sapie s leuitati et lascivie et
ideo qñ alios docet uba coru ef-
ficaciā no hnt Quia ut dᵗ grego-
rius in 4ᵃ sup primā ptez Ezech
no facile eius predicacō pdicacō
accipit' si leuis in moribus esse
videt'. De 3ᵒ pu vjᵒ sm aliam
translacoīm. Vade ad apem o piger.
et exᵒ eius disce sapiam. ut sc̄ nᵉ
negligat doctor cā discipulos
s corripiat et corrigat discolos
more apium. Que sm ambroᵐ
in exam hnt specula. quibus
si lacessite fuerint pugnt int mel-
la et ardore vindicte ponunt aĩas
in uulne. quia ex zelo dnt mo-
nita correctionis miscē. nec mal
pcē Vñ aug᷒ yᵒ confess con-
queri' de hoc. qꝫ no fuit suffi-
cient' ammonitꝫ. et in erroribus
suis correptꝫ. qnt' xvj meput
etatis mee anno interposito ocio
ex necitate domestica feriatꝫ ab omi
scola cum parentibus esse cepi Ex-
cesserunt inhuit capiti mei vepres
libidinum et nulla eradicās manus
Sic etiaz ex pte carnis puritas
sine gule inmundicia, sine luxuria
sine infamia. hec tria se gnt
hnt. gula em̄ ministrat luxurie
et utrasqz infamie. De pmo
Ecci'tici yᵒ Cogitaui abst'he

a vino carnē meam ut aĩaz
transferrem ad sapiam, Verumtamen
venit pinguis sm tenue no
gingnit Idem ijᵒ liᵒ con Joma-
num Galienus illorum quorum
vita et ars sagina ẽ dicit nᵉ
vivẽ posse dui, nec sanos esse
animas qꝫ corum ita nimio san-
guine et adipibus qⁱ luto immo-
latas, nichil tenue, nichil cele-
s semp de carnibus et ructu et
ventris ingluuie cogitaẽ Et
boe in liᵒ d' disciplia scolarium
vinum modice sumptum intᵗᵘ ui-
acuīe inserere, no modice uo po-
tat ubi rom ptubat, int'tum
ebetat, memoriam euacuat, errores
infundit, obliuionem immittit, igno-
rancia producit, ubi em̄ ebetas
ibi furor dnat' ubi furor ibi nᵃ
sapiᵃ s desipien̄ pcuagat', De 2ᵒ
Jacobi 3ᵒ Que desursum ẽ sapia
pᵐ quidē pudica ẽ. Vñ em̄ habitat
ille purissimus liquor sapie in spurci-
cissimo vase Sapie 1ᵒ In malivo-
lam aĩaz non introibit sapia nᵉ
habitabit in corpe subdito peccatis
In corᵉ dᵗ. quia qui fornicat' in
corpus suum peccat Bnh' omelia
1 sup cāt ante carne disciplīne
studiis edomitā et spm mancipa-
taz iudic' ab impulsis scã sēs psuit'
malis cū hō nō pcipit ea que
sunt dei. hec est sapia carnis qᵉ
inimica est deo De qua Boe in liᵒ
de disciplia scolarum Quod inimica
est studio p exᵐ augdꝫ filius lucaꝫ
q patrimon̄ suū consumpsit viuendo
luxuriose et cepit furta exercere
et a crucis angustiis angustiis
sepe redemptꝫ fuit a pre. ultio
pntis penuria redimi no potuit.
et petito asculo a pre nocē quem-
la nasum ei precidit Ecce inqt
primis meis erroribus incastigatꝫ
euasi. cum ingri mei documentis
no obediui. pcios qꝫ meos con-
tempsi De 3ᵒ collo iijᵒ In sapia
ambulate ad eos qui foris sunt
ut no scandalizent' de infamia
et mala conu'sacione doctoris qui

- f -

audient uba uel udent uita cor
Sm aut boe^m de di sto Nulla
res magis pniciosa disapulis q̃
uita mgri tontumeliosa infusa
enim sepissime cofundi uides ex
fetido uase qui vas fedum cuius
corrumpit &c

Tercio etiam
nota est scia Quia ut dicit
Quidiq in lio cstud/ qd minime
nouit nemo doce pt No sit aut
h scia inflata, pma ad Cor viij°
Scia inflat Jeroni9 sup epm ad
ephes Nonnulli rusticita frote
et dimissis supcilio uerbis q̃ tru-
gnatis auctorm sibi mgrorm ven-
dicat, no q ipi dignid ad arro-
gan nouint ß q simplices quos
fem sui grassione udeant ille-
scire Non supsticiosa ait xvij°
facie tcli diiudicac nostis, sig
aut tpm no potestis scie Non
curiosa Ancllor em ut dt aug9
ignorancia fideliis qm temeia
scia Et Sen Quid iacula minuta
iaculans subula leonez excipe
acuta sut ista que dicis nichil
acucius arista et h inutilis Cu-
riositas em ut dt aug9 in lio
confess/ imita^r sapiam sicut
ignorancia simplicitate ignauia
quietez luxuria sacietatem
prodigalitas libalitez Jte ad
Cor ij° Qui se existimat scire
nichil nouit quo oz eum scire
No erronea et vana Sapiencie
xiij° Vani sunt oms homines
in quibg no subest scia dei Sic
eni dt iij° confess Ela filia sl
uerus ut tibi dormicius stelles
sunt tibis dormiencius uigilan-
cia ß h no reficiunt hanc aut
sciam ueram quatuor induunt
Jmmutabs mos cotra ij° homi
bono in gtu suo dedit deg sciaz
sapim et intelligem Sapiam
q deg cognoscitur, sciaz qua
b9 in mudo cousat^r intellem
qua mistia scpture penetrantur
Vel sapim q̃ res sapiut sm pa-
rorem ppid, sciam qua estima^r
sm ualore suid, intelligenciam
qua cognoscunt^r sm totid ee suu
Iste est fimiculg triplex quo dif-
ficile rupit^r hoc dat deg homi
bono ut regulaz qua se et alios
regulet ut lucrna quo se et alios
illuiet ut cibu quo se et alios
paset ut gladiu quo se et alios
defendat ut agru et vineaz
ut in ea laborando sibi et aliis
fructificet ut pecuniaz ut eaz
ad usuraz accomodet ut uxo-
rem ex qua filios spuales deo
gnet ysa xxviij quem docebit
sciam et quem intelligere faciet
auditud ablactatos a lacte sz
separatos a dulcedine culpe ro
subtilitas ingenij, Sic em multa
disant que pg mag docen^r pu
xxx No didici sapim et noui
sciam scor4 vnn btg ambros9
in lio de officijs de seipso, Sic
homines discut prius q doceat
et ab illo accipiunt q aliis tra-
dant q uerips quid in actut
Ergo dat raptg atribunalibg
atqz administracois infulis ad
sacerdociu cepi uos doce q ipe
no didici ita factu est ut prius
doce inciperem qui disce, discend
g^r in simul et docend 2 qm no
uacat ay disce Sic aut dicat
boe9 ubi sup cum ad ingratg
excellenciaz uenenis uelit acced-
ta gna statim intelligat, qda
em sunt uehemet obtusi ingenij
quida mediocres, quida excellet
Vnde et sm doctore dictorum
cig vehement abtusi no pnt
doce phiam ß magis mechanicaz
mediocres aut pollitica ß ex-
cellent tres sunt gradg doctor4
in inferiori gradu b9 se hnt
ad ycono^caz in medio hnt ad
phicam medicinalez In supmo
hnt q ad phiam et omez sub-
tilitatez Vnn si docemg hic de
cipulos qd adhuc differimg
docemg q illos doctores eli-
gent qui magis ex naturali

"rugata"

conditone discipulorum intelli gis
et appeti bus uel facultatibus co
formarent 2o diuturnitas study
In antiquis enim secundum btum Job est
sapia et in multo tempore prudencia
hic dicat antiquis et multo tempore
no propter uetustatem etatis sed quia
diu audierunt a magistris pu xix
Non cesses audire fili doctrinam
ne ignores sermones sciencie Decem
transferunt homines ad discarum artium
magistra per quam artem constituti
fuit diurna temporis experiencia Vnde
gregorius nazarenus in apologetico vm
ut hoc quidem nomini aut pericium est
his aput quos diue philosophie studia
uigent ut exordine discipulorum
quis in officium magistrorum assumat
sicut nec haute quod probabili si
tres postat ad inspectorum piete
transferri uel ex illo loco scilicet uentorum
probabiliter collegit disciplinam ad
ipa nauis gubnatula pronotari
uel fortissimo militi curam turme
chortis seu committi uel sub agente
turmam ad tamen exercitus transferri magi-
strum / quod nonulli pene antequam in
facie pilos deponat dum adhuc
puerile balbuciat et antequam sacro
rum uoluminum noia psalte cognoscat
antequam noue uel ueteris scripture
uel litteras auctores distant uel
stilum cognoscant / ut uo dicam ora
labiant et anime uicia deponat
sic nisi forte duos uel tres sermones
ex antiquis tractatoribus didicerint
et hoc fortasse ex auditu magis
quam ex lectione iam admiracioni esse
uoluit et laudi prodesse iam pluris
cogitant Contra scolasticos exacis
doctor enim qui extatatus no fuit
scientiam suam per doctrinam complete
manifestare no poterit In hoc
enim aplus se excedebat / et de hoc ad
Romanos xv laudabat dicens re-
pleti estis omni scientia ut possitis al-
terutrum monere Et tulius in tuscu-
lanis libro 1o rectorum pu o quam
quis nouit artem in hac se exer-
ceat Gamfredus in poetria / ars cetos

usque promptos / mutatos reddit
artifices aptos ita concurrencia
stimulis Est aut ista sciencia in suo
potissimo statu in illa qui uertit
ea dei gloriam Jer ix No glorietur
sapiens in sapia sua / no fortis
in fortitudine sua no diues in
diuiciis suis sed in hoc glorietur
qui gloriatur scire et nosse me Et
pa ad Cor 1 ijo Nichil iudicaui
me scire inter uos nisi ihm xpm
et hunc crucifixum Scire aut
xpm crucifixum est scire eius
gloriam quia sic oportuit xpm
pati et ita intrare in gloriam suam
luce ultio 2a dicitur circa peccati
perpetrati noticiam Jere ijo Vide
vias tuas in conualle scito quid
feceris Quia circa sui iudicium ja thess
iiijo Sciat unusquisque suum vas
possidere in sanctificatione et hono-
rem non in passione desiderij sicut
que ignorant deum / quia corpus
nrm debemus regere per scientiam uel
freno abstinencie uel cingulo co-
tinencie in sanctificatione uirtutum
et honore contra ad uictoriam tempta-
cionum / no in ardore libidinis sicut
gentes que ambulant in suis
desideriis Vt enim dicit gregorius ubi
maior est donum sciencie / ibi transgres-
sor maiori subiacet culpe Quia
circa mortis prouidentiam Vnde Eccli
memento mortis scito / i / habeat semper
pre oculis mortem que omnibus
est communis Seneca epistola xij Mors
ti semper ante oculos sit esse quam
inueni dicamus uixi et quem
dedit cursum fortuna peregi
crastinum si adiecerit deus leti re-
cipiemus ille beatissimus est et
securus sui possessor qui crastinum
sine solicitudine expectat Vnde
socrates in carcere constitutus disspu-
tabat et permitteretur ei de exitu ut
fugeret noluit sed remansit ut duo-
rum grauissimarum metum hominibus
demeret mortis et carceris Quarum
ergo in diuersis officiis sunt lectores

pascat de cetum scia quantum ad
desum et actum pfectu i hac vita

Doctrina etiam
est necia Pd xii q doctet
in doctina ad hac doctinam ex
concurrunt et quatuor eam im-
pediunt Sic ergo in hac doctina
ex pte docentis pietas ex pte
doctine veritas ex pte modi oppor-
tunitas ex pte finis utilitas De
pmo Ecci vi^o Sapia doctine
sm eius nomen non est et non multis
est manifesta sm nos sicut dicit
pr saporem suu dr enim a sapore
sapiencia ppt saporem pietatis
qui intencione et affectione relin-
quit et non multis est manifesta
quia circa eam incidit multa
sophismata et multa obliquitate
gnia Sic probat aug in 2°
lio de achademicis i pncipio et in
eod duo vicia sunt et impedi-
menta inueniende veritatis ti-
mor inquit ne te contemnas
inuictum esse despes aut certe
ne inuenisse te credas ista pie-
tas facit doctorem in docendo
efficere et p quas doctum eius magis
infigi Grates enim auditur cum
doctor efficitur in docendo tunc enim
auditor efficitur in audiendo sicut
dt aug in pmo libr de cathe
zizandis rudibus Jer iii^o dabo
uobis pastores qui iuxta cor meum
pascent uos scia et doctina de
prima — hoia ad thy iii^o veritatem dico in
xpo ihu et non mentior doctor
gentium in fide et veritate hoc est
fidelis et veracis Unde legalis
pontifex hebebat in racionali iudicii
doctinam et veritatem scriptam que
erant in pectore eius Sunt enim
magis deberent doctores uacare
ut doctinam veram transfunderent
quam ut pecuniam fruct accipent
pu viii^o accipite disciplinam meam
et non pecuniam doctinam magis
quam thezaurum diligite uel eligite
De iiii^o magis apparebit infra ubi
agitur de modo discendi tamen

istam oportunitatem appello eo
quod docet quos dz pu xxiii^o in
auribus insipientium ne loquaris
quia despiciet doctinam eloqui
tui et quando dz Ecci xxii^o fla-
gella et doctina in omni tempore
sapia et quo dz deut^o xxxii^o
concrescat in pluuia doctrina
mea fluat ut ros eloquium meum
ii^a ad thy iiii^o argue obsecra
increpa in omni paciencia et doctrina
argue negligentes Ecci xix
corripe amicum sepe enim fit
commissio obsecra i cum mansue-
tudine sc hec ad voluntarie disce-
tes increpa verbis asperis in malis
pseuerantes Vel sic argue deli-
quentes obsecra corrigibiles incre-
pa indociles Vel sic argue ex-
ternis obsecra pmissis et precibus
increpa minis et terroribus in omni
paciencia et doctrina ut instruas
ex veraci mente De quarto Ro xviii
Quecunque scripta sunt ut p paciam
et consolacionem scripturarum spem ha-
beamus finis enim omnis doctine
est ad quem omnis scia ordinatur
que vera sapia est ut paciamur
voluntarie ppt xpm et compleat
instruendo et edificando p xpm
Sunt autem quatuor que doctinam
impediunt circa ea que docenda
sunt opinionum nouitas sermonum
subtilitas sermonum superfluitas verborum
urbanitas De pmo Ephes iiii
Non simus paruuli fluctuantes et
non circumferamur omni vento doctrine
ii ad thy vi monet apts thym
ut euitet pphanas verborum noui-
tates Quia ut dicit Quintilianus
utendum est plano sermone ut nummo
cui publica forma est usitatis
enim tucius utimur noua verba non
sine periculo fingimus Et si hoc
tenetur in verbis multo magis in
opinionibus nouis hebr xiii
doctinis variis et peregrinis nolite
abduci Varie enim opiniones trahat

tomis oculum et generant audientibus scandalum Vnde ciprianus in epistola ad cornelium Non facile promenda sunt et incaute a temere publicanda que discordi stilo audientibus scandala moueant et recta eorum opinione confundant De 2o ad thimotheum iiiio In nouissimis temporibus discedent quidam a fide attendentes spiritibus erroris et doctrinis demoniorum cuiusmodi sunt doctrine superstitiose De quibus augustinus in 2o de doctrina xana / Omnes artes nugatorie uel noxie superstitionis ex quadam pestifera societate hominum et demonum quasi pacta infidelis et dolose amicicie constituta penitus sunt repudianda et fugienda xano De 3o mathei xvo Sine causa colunt me docentes doctrinas et mandata hominum Pharisei enim super doctrinam xpi simplicem multa addiderunt ita quod fere uirtutem legis euacuarunt vnicum mandatum dei sic fons vnius diuisus in duos ramulos scilicet mandatum caritatis in duos motus dilectionis dei et proximi / et contra illud presserunt x mandata super illa decem succreuit silua Xenomalium veteris testamenti contra illa tradiciones phariseorum propter hoc hugo in disciplinati suo tu de qualibet materia agnitus maxime in docendo ubi omnia ad compendium restringenda sunt Et ut ad facilem intellectum reuocanda nodicenda sunt qui dicere possimus neminus utiliter dicantur illa que dicere debemus Sic enim de uite palmites amputantur qui infructuosi uidentur ut fructuosis spaciositas amplior relinquatur paucorum enim fecunditas scilicet multitudini aufertur Sic longe esse utilius michi apostolus pauca docere quam multa in breui confusa proferre Vnde apostolus prima ad Corinthios xiiii Volo in ecclesia v verbo loqui ut alios instruam quam decem milia uerborum in lingua De quarto ad titum ijo loquere que decet sanam doctrinam loqui ut scilicet sapiencia non abscondatur in decore uerborum Vnde ambrosius super lucam libro viijo / Aufer lenocinia fucum uerborum que solent elocucionem firmare Et Ieronimus ad marcellam de scripturis sanctis disputari non tam uerba necessaria sunt quam sensus quia si eloquenciam querimus demostenes eligendus est aut tulius Et hoc dicit sanam doctrinam Sicut enim porcus in lingua cognoscitur utrum sit sanus uel leprosus Sic in doctrina doctoris quamuis grauem habet qui sub lingua cum sermo est ornatus et quidam fuco uerborum obumbratur Vnde augustinus ad pamachium Ecclesiastica interpretatio etiam que habet si habet eloqui uenustatem dissimulare eam debes et fugere ut non ociosis philosophorum scolis paucisque discipulis sed vniuerso loquatur humano generi

Doctori etiam necessaria est prompta facundia siue eloquencia Circa quam nota quatuor eloquencie instrumenta quatuor excitamenta quatuor documenta quatuor nocumenta Instrumenta sunt que notat tulius partes dicendi uel membra inuentio scilicet dispositio elocutio pronunciatio primum est enim inuenire quid dicat deinde inuenta disponere deinde uerbis alligare et ad extremum aliis pronunciando docere hoc est considerare quid dicas quo ordine quibus uerbis et ad quid hoc autem et consilia quia magis pertinent ad rectorem dimittamus usque ad illam artem Sunt autem quatuor excitamenta eloquencie quibus scilicet eloquencia excitatur ad necessitatem utilitatem humanitatem et dignitatem Ad necessitatem ut exprimamus affectum et presto habeamus defensionis nostre scutum Vnde tulius in libro de oratore ubi agit de commendatione eloquencie quid tam inquit necessarium quam tenere semper arma quibus uel tectus esse possis uel prouocare

integras uel te ulasti lectissitus
habeant autem affectionem spiritualem intel-
ligere possimus eruditionem i ad Cor. xiiii°
loquimur non in doctis humane sapie-
ntie uerbis sed in doctrina spiritus spiritualia
spiritualibus comparantes Est etiam ad
utilitatem unde et tulius ubi supra
Quid tam munificum quam ferre opem
supplicibus excitare afflictos dare
salutem liberare a periculis ysa.
xliii° Ego sum qui loquor iusti-
ciam et propugnator sum ad
saluandum Est etiam ad ostendendam
suauitatem unde tulius ubi supra
Quid esse potest in ocio aut iocundius
aut magis proprium suauitatis quam
sermo facetus et nulla in re rudis si
hoc enim uno prestamus uel maxime
feris quod colloquimur inter nos et
quod exprimere in dicendo sensa pos-
sumus. Sic actuum xviii° apollo
instructus uiam domini feruens spiritu
loquebatur et docebat ea diligenter
que sunt ihesu Est etiam ad decla-
randam magnam dignitatem sine
potestatem unde idem tulius ubi supra nam
nichil quidem mihi prestabilius uidetur quam
posse dicendo tenere hominum mentes
allicere uoluntates impellere quo
uelit unde autem uelit deducere hec
una res in omni libero populo maxime
in pacatis tranquillis quam ciuitatibus
precipue semper floruit semper quam do-
minata est quid enim est tam
admirabile quam ex infinita
multitudine hominum existere unum qui
id quod omnibus natura sit uel solus uel
cum paucis facere possit aut tam
iocundum cognitu atque auditu
quam sapientibus sententiis grauibusque
uerbis exornata oratio et polita
aut tam potens tam quam magni-
ficum quam populi motus iudicum religio-
nes senatus grauitatem unius oratione
conuerti Unde dominus loquebatur sicut
potestatem habens Et actuum vi° Nemo
poterat resistere sapientie et spiritui qui
loquebatur Sunt autem documenta ad
eloquentiam maxime necessaria

Quia ut dicit terencius in phormione
nil est quin male narrando possit
deprauari Et ecce dicit tulius in libro
de paradoxis Nichil est tam incredi-
bile quod in dicendo fiat probabile
nichil tam horridum et incultum quin non
oratione splendescat Sunt autem quatuor
documenta ut eloquentia habeat
maturitatem suauitatem mediocritatem
et capacitatem primum ex parte doctoris
secundum ex parte uerbi quo mediante do-
cetur 3um ex parte doctrine quartum
ex parte doctoribus comparatione ad eos
qui debent doceri maturitas ostenditur
et in pronunciatione et in motu et
in gestu generaliter unde ualerius maximus
viii° libro Eloquencie ornamenta in
pronunciatione apta et gente cor-
poris motu consistunt quibus cum se
instruxerint tribus modis homines ag-
grediuntur scilicet aures eorum penetrando
oculos demulcendo animos inuadendo
prosper in libro de uita contemplatiua
libro 2° sermo simplicitatem et aptus etiam si ing-
latus cum disciplinatus et grauis debet esse
sermo doctoris ut ab intellectu suo
hos quamuis imperitos excludat sed
in omnium audientium pectus cum quadam
delectatione descendat i ad Cor. xiiii°
cum esset paruulus loquebar ut paruulus etc.
Cum autem factus sum uir euacuaui que
erant paruuli Suauitas ostenditur
cum id presumus ad renouandum de-
siderium uel ad tollendum fastidium
unde tulius in secunda rethorica maxime
uarietas delectat auditorem Et
quintilianus in grandibus causis hoc
sepe nobis accidit ut cum optimus
paratis simus uarietas tamen nobis ex
uilioribus grata sit Et arestoteles ultra dicit
uinum semper bibere aut semper aquam contrarium
est alterius aut uti delectabile est
ita legentibus si semper exactus sit sermo
non erit gratus Augustinus in libro de catheci-
zandis rudibus Perigamus uero aliquid de sanctis
libris que aperiendo et reuelando
sermo uter dulcescat quod si quis audi-
tor nimis tardus est uel ab omni
tali suauitate et absurdus et auersus

misericordiæ suffendus est magis quam
pro illo ad deum quoniam illi de deo multa
dicenda sunt. Sepe etiam fit ut qui prius
libenter audiebat vel audiendo vel
stando fatigatus non iam laudans
sed oscitans labia deducat et se abire
velle etiam invitus ostendat. Quod
ubi senserimus renovare oportet eius animum
dicendo ad honesta hylaritate conditum
et rei que agitur aptum aut ad-
valde mirandum et stupendum vel etiam
dolendum atque plangendum et magis de
ipso ut pena tua compunctus evigilet
quod tamen non offendat eius verecundiam
asperitate aliqua sed potius familiarita-
te conciliet ne aut morbum fasti-
dii cui subvenire volumus augeat ipsa
medicina. Breve sit quod dicitur maxime
quod circa ordinem inservit accelerada
sunt quoque que certa et promittenda
exhibenda quod finis propinquior fit.
Augustinus. De hac quoque loquendi suavita-
te tangit Tullius in libro de perfectione orato-
ris dicens esse quia quinque orationis luna scilicet
dilucidum breve probabile illustre
suave. Item Oracius in poetria. Aut
prodesse volunt aut delectare poete
aut simul et iocunda et ydonea
dicere vite. Genesis l. Consolatus est
Joseph fratres suos et blande ac le-
niter est locutus. Mediocritas ostenditur
quoniam mediocris est sermo doctoris
nec nimis tardus nec nimis citus
prout dicit Seneca. Inopia verborum
et exilitas minus intentum auditorem
facit interrupte tedio tarditatis. Unde
Plinius in epistola ad ursum. Sicut faces
ignem assidua concussione custodiunt
demissum extinctive raptant sic
dicentibus et audientibus calor intento
continuatione servatur intercapedine
et quasi intermissione languescit.
I ad Corinthios xiiii. Volo quinque sensu verba
sensu meo loqui ut alios instruam
quam decem milia verborum in lingua.
Per v verba v fines propter quos debet

fieri omnis doctrina spiritualis scilicet verbum
instructionis quo ad inscios exci-
tationis quo ad pigros consola-
tionis quo ad desolutos commina-
tionis quo ad duros exhortationis
quo ad bonos. Unde Excito con-
solor minor exhortor doceo quod
vel quinque verba scilicet quod credendum quia
duodecim articuli quid faciendum
quia x mandata quid fugiendum
quia septem mortalia quid appe-
tendum quia eterna gaudia quid
timendum quia futura supplicia. Unde
Quid credam faciam fugiam sperabo
timebo. Et tamen dicit x milia propter
multiplicem verborum mediocritate
sine modo excedencium. Ubi enim verba
plurima ibi frequenter egestas Proverbiorum xiiii.
Et Proverbiorum x. In multiloquio non deerit
peccatum. Matthei vi. Nolite multum loqui.
Capacitas ostenditur ut secundum condi-
cionem auditorum se habeant verba
doctorum. Unde Origenes super Ezechielem
omelia i. Non ea tantum periculosa sunt
que de deo falsa dicuntur sed etiam
que vera sunt et non oportune proferuntur.
I ad Corinthios iii. Non potui vobis quasi
spiritualibus sed quasi carnalibus tamquam
parvulis in Christo lac dedi vobis potum
non escam. Unde I ad Thessalonicenses ii. Facti
sumus sicut in medio vestri sicut
nutrix fovens parvulos suos.
Sicut enim alimentum ministratur secundum virtutem
suscipientis sic lac simplicis doctrine
ministratur parvulis qui non habent dentes
discretionis ad distinguendam escam
perfecte cognitionis. Petrus Rave-
nensis. Debet pastor non quod ipse dicere
sed quid subditos audire deceat at-
tendere diligenter et parvulos dependere
debite nutricionis obsequia et
blandimentis magis congrua quam
pure verba depromere non quadrare
sed liquare sermones mutire voces
amare varios affectus mente lin-
gua corpore imbecillibus parvulorum
motibus occupari. Gilbertus studet

studentes magis alta quam apta dicere
facientes apud infirmas intelligentias
miraculum sui non ipsorum salute
operantes erubescant Iulia et pla-
na docere ne sola habere stipe videant
erubescant verba habere nudare mamma
lactare parvulos. Sunt etiam quatuor
nocumenta sermonis ut patet quia
nimis est sermo doctoris inordinatus
aut nimis ordinatus aut nimis
ornatus aut nimis concitatus. Inor-
dinatus est quando non procedunt doctores
ex propriis cuiuslibet facultatis immo sicut
dicit Hugo in didascalicon suo nulli
arti quod suum est tribuere volunt sed in
singulis omnes legunt. Hec Hugo
apparet hoc videmus cottidie et dolemus
desillimorum ratione disputabant in
diversa causas casuales inflexiones
ingerunt liberales facultates amissa
libertate pristina in tanta servitutem
evocantur ut coronaculi adolescentes
eorum imprudenter magisterium usur-
pant in cathedra seniorum imberbes
resident et cum ad primam pue-
runt porphirii paginam statim
incipiunt de universalibus essencias
non logice sed phisice vel methaphisice
disputare secundum apostolum in ad thimotheum primo
aberrantes a veritate non intelligentes
que loquuntur neque de quibus affirmant
alii abiectis libris auctenticis verborum
sophismatibus tanquam aranearum
tendiculis involvuntur. Clamat philosophia
vestes suas concidi dividi et
discerpi. Medicina vacat cetutis
et tam periculose quam improperanter rapiuntur
ad cathedram qui exspectant et tempore
indigerent. Si vero uterque iuris
medicina que iure canonico sunt tracta-
da antiquiores sacri canones
abiciuntur respuuntur expuuntur et
que in conciliis sanctorum patrum
salubriter instituta sunt nec for-
mam consiliis nec finem imponunt
negociis sed obtinet iura civilia
principatum licet aut inter ecclesiastica
legum civilium recipiat famulatum
tamen in francia neque multe promerere
utuntur legibus principum romanorum

Pappa sunt etiam in confusionem
sacrarum studia litterarum quorum discipuli
plus novitatibus applaudunt et
magistri glorie potius invigilant quam
doctrine novas recentes quas summulas
quam passim in theologia conscribunt *(marg.: i theologia)*
quibus auditores suos demulceant
detineant decipiant et tandem faciant
delirare sermolas et aliarum facul-
tatum questiones immiscent Bibliam et
sanctorum originalia non curantes
ignota et peregrina convivis suis
apponunt fercula, cum in nuptiis
filii regis tharici cives et altilia
sint occisa alienarum arborum radi-
ces steriles et amoras olive olee
pietatis inserunt sed nunquid potent
benedicere insitum olee contra naturam facere
fructus bonos. Inde est quod de incar-
natione ubi uberiora doctrina plo-
rindividua trinitas predicatur in Christo
ita quod non in isto tunc cuncque ad
multiplicem doctorum doctrinis sequi
multiplicitatem errorum iam con-
fusis omnibus dyalectici de theologia
theologi de philosophia loquuntur et disputant
disputantes errant errantes viam
antichristo preparant. Ordinatus nimis
est quando nimis est distinctus quod vicium
frequens est in modernis lectoribus
qui sermones et litteram ita in minima
dividunt et distinguunt quod confundit
memoriam et intellectum et ex-
tinguit Iob xvii ut quid sunt ea
vana loquuntur. Vana sunt quia
soliditatem non habent et sine causa
quia plus habent curiositatis quam
utilitatis. Unde Seneca in 2a epistola
faciam quod exiguis et philosophiam non
in partes non in frusta dividam
dividi enim illam non concidi utile
est Nam comprehendere quemadmodum
maxima ita minima difficile est.
Idem enim vicium habet nimia quam nulla
divisio simile confusio est quicquid
sectum est usque in pulverem.
Ornatus nimis est quando magis
insistunt faleris verborum quam sententiis

rerum sa ad Cor. ii° Non sumus
sicut plurimi adulterantes verbum dei
sed ex sinceritate sicut ex deo coram deo
in Christo loquimur. Sic enim turpes mu-
lieres fucos adulterinos ut appareant
pulchriores querunt quibus se or-
nant quod pulcre natura non curant.
Seneca xl epistola multum habet inanitatis
et vani plus sonat quam valet. Idem
in xlix° apta docent et simplicia
bonitatem. Conatatus nimius
est cuius sermo nimis est velox
et preceps et habet sermo multis
causis est vituperabilis. Primo quia
est incompositus. Unde Seneca xl epistola
philosophi pronunciatio sic et vita debet esse
composita. Nichil autem ordinatum
est quod precipitatur et properat.
2° quia non est impressivus. Seneca
ubi supra. Tradere homines disciplinis
precepta dicuntur non tradi. Quod fugit
3° quia non est eruditus. Seneca ubi supra.
Oratio que sanandis mentibus adhibetur
descendere in nos debet. Remedia non
prosunt nisi immorentur. Leniendi
sunt que nata excitent. Compescenda
que titillant. Dissuadenda que fallunt.
Inhibenda luxuria. Corripienda
avaricia. Quid horum rapti potest fieri.
Quis medicus egros in transitu curat.
Certo quod non est preciosus. Idem ubi supra.
Quemadmodum per proclive currentium
non ubi visum est gradus sistitur sed incitato
corporis pondere servit ac longius quam
voluit effertur. Sic ista dicendi
celeritas nec in sua potestate est nec
satis decora philosophie que ponere
debet verba non proicere et pedetemptim
procedere. Hoc tamen imitantur homines
eis qui sunt conatati propter dentes
quamvis quod talis plura sentit quam
exprimere possit. Iob vi Numquid sic
locutus est homo sicut hic loquitur.
Unde Seneca ubi supra audisse te scribis sera-
pionem philosophum solere magno cursu
verba convellere que non effundit
immo premit et urget. Plura enim
veniunt quam quibus una vox suf-
ficiat. Et infra. Vix oratori per-
missum talem dicendi velocitatem
irrevocabilem et sine lege vadentem.
Nos etiam cum scribimus interpungere
assuevimus. Cicero quem ut a quo romana
eloquencia exiluit gradarius fuit. Ro-
manus sermo magis se circumspicit
placet quod estimandum. Hec ergo in modo
sapiente recipio non exigo ut
oratio eius sine impedimento ex-
eat proferatur tamen malo quam profluat.
Et infra. Quemadmodum sapienti viro
incessus modestior convenit ita
oratio pressa non audax. Summa ergo su-
marum hec erit tardi eloquentem esse
iubeo. Unde quia hec magis pertinent
ad docendi modum et ad precepta
rethorice partibus omissis membra
alia narrare. Quinta pars huius
secundi tractatus agit de doctrina
hominibus pertinente ad pastores et hec
quadruplicatur de pastoris institu-
tione de pastoris successione de
persone condicione de officii executione.
Institucio pastoris manifestatur in hoc
quod mundus sine doctrina numquam fuit
quod in novo testamento gracia claruit
quia declarata gracia doctrina profecit
quia auctoritas a Christo in petrum descendit

octrina lectoribus ex parte consi-
derata subiungitur pastoralis
doctrina. Et primo videamus de pasto-
re secundum institucionem successionem persone
condicionem et officii execucionem. De
institucione manifestum. Nullo enim
tempore mundus sine doctrina fuit sed in
novo testamento gracia claruit ex
qua declarata doctrina profecit. Cuius
auctoritas a Christo in petrum descendit.
Primum manifestum est. Prima die dixit
deus fiat lux et facta est lux quod ad
angelicam naturam pertinet que multo
splendore rutilans sapiencie creata
est. Quarto die ceperunt tempora quo
condita sunt sol et luna et si-
dera in quibus designatur sapiencie

lucculencia Sexto die conditus
homo primus qui sapia plenum te
ad innocentiaz et scia p excellenciaz
experienciaz p9 modum e repletus in
disseminatu est genus humanu et
successerunt dive doctrinarum tusco
patriarchas qui docuit filios isrl
usqz ad aaron qui primus in lege
scripta sacerdotale nomen accepit
primus namqz sacerdotum fuit sz primus
melchisedech et p9 hunc abraz
ysaac et iacob obtulerunt sacri-
ficia sz no fecerunt hc aucte sac-
dotali sicut aaron pontificali
stola indutus et p9 moysen sic
in leuitico pzt instructus sz ma-
gis spontanea uoluntate vbi
et moyses consecratus moyses
aut gerit typum x̄ qui dns e
pontificum et princeps sacerdotu
aaron aut gerit typu epozuz
filii aut eius inferioru sacerdotum
aaron enim sic tunicaz cepit acce-
pit poderem stolaz sancta et co-
rona aureaz sic humerale et rōle
filii aut eius sic tunicas lineas ac-
cincti tn° et thiarati ita asta-
bant sacrificio dei sonitus et tinti-
nabulorum in veste aaron lex
sacerdotibus data patribus indicant de
doctrina sic scriptu est xl° dedit
illis in preceptis suis ptatem in
testamentis iudiciorum docere iacob
testimonia et in lege sua lucez
dare isrl Sym pzt luce yo Nato
x° angelus domini iuxta pastores
astitit et eos claritas dei circumful-
sit stella etiaz magos adduxit
lucem pfigurando quia ptus
gencium qui habitabat in tenebris
uidit que p9modum radiorum eius
suorum circumfulgencia mundum
a tenebrarum errore purgauit
Qua Job attestante lum illius
sup omes terminos terre 3m patet
de profectu doctrine instruare
nobis ex illa plenitudine gre

Quis enim nesciat qd ex gracia
doctrinam deus administrat Job xxx-
viii° Quis dedit uehementissimo
ymbri cursum et uiaz sonantis
tonitrui ut plueret sup terraz et
producerent herbas virentes.
Quartu pz In nouo enim testa-
mento post xpm sacerdotalis
ordo a petro sumpsit inicium
cui dns sup ecclesiaz dedit ponti-
ficatuz. cui dedit claues regni
celorum Qui primus ligandi atqz
soluendi ptatem accepit et
primus ad fidem ppli uirtute sue
predicacionis adduxit Inde apli
p mundi climata diuisi sunt
qui ecclesias docuerunt pro quibus
epi successerunt hic est petrus
qui uocatus est cephas. Qui
Joh ulte audiuit a dno pasce
oues meas De pastorum succes-
sione vbi agitur de pastore suc-
cedencium sapia ut in hc capitulo
de pauli spali supereminencia

octorum primorum institucioz
secunda e successio eorum
in quo primo mirant diuine sapie
pulcritudinez doctrine succedencium
habundanciam fluentorum eorum administr-
acium plenitudinez. pauli inter
alios spalez sollicitudine atte
dentem pulcritudinez eius qui
omnia pulcre disponit sicut
tpi congruit et hominibus expe-
dit Sicut enim diuerse stelle suc-
cessiue oriuntur ad illuminandam
noctem donec lucifer radiet
Ita successiue fluxit doctrina
donec x° appareat qui uerus
lucifer erat Vnde ambrosius in hom. i. noc
turni spacium dum decedencium
succedenciumqz stellarum cursibus
illustratur magno celi decore
pagitur hanc etiam pulcritu-
dinem noui et ueteris testamenti

concordia. In exordio enim veteris
testamenti post gesta abrahe ysa-
ac et iacob et duodecim patriarcha-
rum, sequuntur gesta moysi et aaron
et eorum qui egressi sunt de egyp-
to et defecerunt in deserto. deinde
eorum qui cum Josue ingressi sunt
terram promissionis. Sicut etiam
in exordio novi testamenti in
figuram precursorum agitur de zacharia
Johanne baptista. et homine christo
ihesu et duodecim apostolis. et de
hiis qui acceperunt donum spiritus
sancti deinde agitur de paulo bar-
naba et de illis et de illis qui
relicta synagoga introierunt ad po-
pulum gentilem qui tunc locus
horroris et uaste solitudinis
ubi et torquerunt quoniam ad corpus
omnes apostoli et multi cum eis post
Johannem baptistam evangelista
complentes in seipsis qui dicant
passum christi deinde agitur de Johanne
et de hiis quibus data est pax in
asya sub eodem populo qui fuit quasi
alter yoseph. et alter Josue conditor
sacrorum dei divisit hereditatem
duodecim ecclesiis sicut Josue xii
tribubus in funiculo distributionis
attende doctrine succedentis
ordinem. sicut eva producta
est adam dormiente sic etiam
formata est christo moriente. Et
post resurrectionem misit apostolos
et discipulos ad predicandum
circum per orbem terrarum. relictis
fortibus misit debiles. relictis
sapientibus misit insipientes.
relictis divitibus misit pau-
peres. Tales enim ut dicitur
thor lxi et xxxi et xxxiii ad
predicandum christum venire debebant
hii de laude propria nichil nil ha-
bebant. ut tanto plus veritatis
cognoscere esse quod agerent
quanto et apte cuncti qui

ad hoc agendum est per se ydo-
nei non fuissent. Unde post eos
successerunt apostoli deinde custo-
dem martires et doctores secundum
vicissitudinem temporum apparentes
Unde apostolus quosdam posuit in
ecclesia primum quidem apostolos etc. Et in
Job dicitur qui facit arcturum et oriones
et hyades et interiora austri ar-
turus qui in celi axe constitutus
vii stellarum radiis fulget
qua sunt uisarum et nunquam mergitur
ecclesia est que dona septiformis
gratie spiritus tenet et claritate summe
veritatis illuminata et irradians
quasi ab axe summo lucet que
persecutores patitur continue sed non
deficit in tribulatione. oriones
oriuntur in hyeme et suo ortu
tempestates excitant et maria
terras quoque perturbant. Isti martires fuerunt
qui dum nati sunt ad predicationem
ecclesie propter molestias quasi pas-
si sunt contra faciem venerunt
quasi in hyeme. Hii turba-
uerunt mare et terram quia ammo-
uerunt idolatria et provocauerunt
gentiles ad iracundiam cum ui-
derunt clare eorum constantiam
hyades in principio ueris oriuntur
quando sol calorem suum martires ex-
ercet tunc se ostendunt. Hii fuerunt
doctores qui successerunt post
martires eo tempore quo repressa
erat hiemps infidelitatis et calor
incipit in cordibus fidelium sol
iusticie micare. Iste stelle in ortu
suo pluuias fundunt quia super
arentem terram cordium huma-
norum predicationis ymbres fun-
dunt. Committitur cum hac autem qui
[illegible] celos solus et graditur
super fluctus maris celos exte-
dit cum apostolos per mundum dilatat

et super fluctus maris dorsum conderebat
quia quando procelle persecutionum
erigebantur mediocrium predicatione fran-
gebantur et sic via fidei parabatur
post modum fecit arcturum et oriones
et hyades et interiora austri.
Auster enim est fervor spiritus sancti quo
dum repletus quisque fuerit ad
amorem patrie spiritualis ignescit,
hoc est quod in calore interiora
austri sunt illi occulti ordines
angelorum et celestis patrie sinus
secretissimi quos implet calor
spiritus sancti ibi enim et angeli
qui occultantur in abditis et per
diem quasi in meridie sol arden-
tior et clarior et elevatior
quia mortalitatis iam pressa ca-
ligine qui illic pervenit manifestius
videt, flammamque ardet et ad alt(io)-
ra se elevat, eo quod veritas semet-
ipsa eos subtilius illustrat, vel
luminis intime contemplationis in-
sine intermissione, umbra muta-
bilitatis, caloris sentitur sive
obscuritate corporis, ubi invisibi-
les chori quasi astra micant
in abditis, unde non pervenit modo
a nobis quia nimius eos contulit
claritas divini luminis. Accedo flu-
entorum plenitudinem primo
in quatuor evangelistis, secundo in quatuor
doctoribus principalibus Jeronimo,
Gregorio, Augustino et Ambrosio, qui ir-
rigaverunt universi faciem orbis, hii
sunt quatuor flumina paradisi du-
centia originem a Christo tamquam ab origine
fontali que describuntur Ezechiel
i sub alia figura quadruplici animalium
quatuor dicta quos vidit Ezechiel
habere faciem hominis vituli aquile
et leonis, Christum enim predicabant
qui in incarnatione nativitatis factus est
homo, in passione sua pro nobis
immolatus est ut vitulus, in resurrectione
sua virtute divinitatis resurrexit ut
leo qui apertis oculis dormire per-
hibetur, quia ut ex humanitate quasi
dormiens moreretur, ex divinitate sua
immortalis effectus quasi vigilans
suscitabatur. Ascendens autem in ascen-
sione sua factus est ut aquila,
ergo qui nascendo hominem, morien-
do vitulum, resurgendo leonem,
ascendendo aquilam Christum designa-
verat, sicut recte in alio habuerat
Omnis et electus homo est per
rationis discretionem, vitulus per
carnis mortificationem, leo per stabi-
lem collationem, aquila per subli-
mem contemplationem. Item sunt
qui per quatuor mundi partes quatuor
dotibus virtutibus et quatuor spirituales
affectiones unde Ezech. i manus
hominis sub pennis eorum in
partibus quatuor. Quatuor partes quatuor
mundi regiones oriens occi-
dens septentrio et meridies, per
hec quatuor climata Christi predicatio
penetravit. Quatuor est expressa per
quatuor et per quatuor intelligimus
cardinales virtutes. Et quia
secundum due penne singulorum iungebantur
et due tegebant corpora eorum quorum
assertiones designantur per quas ascen-
sus penetratum ad levatur, sicut
scriptum est due penne singulorum
iungebantur, quia de superioribus contem-
plabantur. Amor enim et spes ad
superna nos elevat et coniungit
ad invicem. Dum electi amant
celestia que sperant et que se amant
alterutrum et duo corpora tegunt
quia timor et dolor ab oculis
dei mala perpetrata abscondunt,
Zelus vel quatuor evangelistis ut dictum est,
et quatuor principales successerunt doctores
Jeronimus qui docuit historiam, Ambrosius
qui allegoriam, Gregorius qui tropologiam,
Augustinus qui anagogiam, omnia naturalia

tenuit legens hystorialit sacre
scripture literam omnia logica phi-
losophorum docens allegoria
omnia moralia phorum doces
tropologia Nam enim virtutes
per consuetudinem dantur sm per
gratiam infunduntur omnia metha-
physica docens anagogice po-
nunt enim hystorie singularium
ut ymaginatio circa utilia occupetur
et ab inutilibus rerum corporalium
ymaginabilium ne ipsam impe-
diant spolietur et tamen sub credibi-
libus denotatis connotatis latitat
prime bonitatis cui deservit sensus
litteralis Allegoricus sensus deservit fidei
ut eam excitat et conscendo ex
illis singularibus ad verbum incar-
natum quod est verbum summo et maxime
in opere incarnationis quod maxime
creditum purgat et gratie ad mode-
dum illuminat Tertio est sensus tro-
pologicus ut spiritualia videns
intellectualiter a fantasmatibus
expeditur et in illis se exercens
spiritualis efficitur tam intellectu quam
affectu Quarto est anagogicus
per quem anima intelligit quod credidit
et sapit quod intellexit Secundus gre-
gorius sacram rerum corporalium hysto-
riam et naturalia et mathematica sper-
nit doctor ambrosius docens alle-
goriam collocas fictiles reiciens
ad xpm deducens fiat per alle-
goriam commutat Gregorius autem
consideraciones moralium phorum
in copiosas ad aptaciones confert
Augustinus autem vanas et siccas cogi-
taciones aliis intentiones entis
exsufflat et veritate intelli-
gentie insistat phisica enim consideratio
usque in celum sensibile ascendit
et stellarum fines nam figuras
armonias et motum considerans

demonum falsa fascinata ymagina-
ciones fabricavit quibus minime
ex stellis quas principium mundi
esse credidat assignavit et ex eis
descendere mundum ex stellis credidit
et eis cultum impendit Contra hunc
consideracioni occurrit Secundus ducens
non astrum corporale sed verbum excogi-
tandum non sicut celi sed figura
dei substantie dei est accedendum et non
condescensus veritatis astrorum
sed condescensum dominum et narium
et non est cui credi debat ydolum
artificiale inanimatum omni intellecta
cens contra corpus naturale animatum ve-
getativa sensitiva et racionalis vita
cui condescendit verbum caro factum
hec doctor ambrosius ingoc dominus
actum et inde recepe pastum quod
de utero virginis nutientis verbum
caro factum Gregorius vero non stellas
corporales docuit causas horum
sed rationes eternas quasi stellas
splendentes super faciei racionalium
mentium Augustinus autem non ponit
principium vel causam solidam ce-
lum ut unitam aliquam unifica-
tem mundi sed eum qui solus est principium
et causa omnis creature Et tanquam
quadam quadriga devenit Augustinus
animus ad suum supersubstantiale
principium a sensu procedendo ad
ymaginationem ab ymaginatione
ad racionem a racione ad intelligentiam
ab intelligentia finaliter tu excendo sic
per se est in prima essencia Quare
quatuor doctrina quod suum origina-
le principium reducat animum Et
sicut civitate sunt quatuor flumina
paradisi sic quatuor hii doctores
vera quadriga aminadab et qua-
tuor vectes quibus vectes missi sunt
ad portandum archam domini Quos
felicis memorie stephanus episcopus
tornacensis breui versu depinxit
sub suis proprietatibus dicens hic
pius hic verus hic sobrius

ste seruus. Attende pauli sollicitudinem preter illa que extrinsecus sunt instancia mea quottidiana sollicitudo omnium ecclesiarum. Angelis diuisis commisse sunt diuerse partes orbis ut custodiunt eas, sed paulus sollicitudinem habebat non ad particulares sed ad omnes ecclesias secundum Crisostomum omelia ija de laudibus pauli. Nullus angelorum ita creditum sibi populum gubernauit ut paulus uniuersum orbem. Supra ad comitat paulus orbem terrarum ymmo nos eciam ne putemus ab illo aut sic est custoditus quemadmodum fuerat a deo institutus.

octoris gentium laudibus inherentes et eius sollicitudinem specialiter attendentes mirantur ipsius dignitatem ex aliorum comparacione, potestatem ex eius accione, utilitatem ex proximi erudicione, caritatem ex ypsius dilectione. Attende dignitatem. Videtur enim michi in pauli anima spiritualis paradysus et locus amenissimus omnium virtutum florida uenustate multiplicatur adornatus. Unde tam multa confecta sunt electuaria languencium spirituum efficax medicina. Et cum singuli electorum singulari gaudeant prerogatiua virtutum, paulus cumulatus habebat omnia bona gratuita quibus electorum domini populi tamquam effulgebat singulari prerogatiua. Laudatur abel propter sacrificium quod obtulit; laudetur paulus amplius qui se per dies singulos ymmolauit. Ego inquit iam ymmolor, ubi sanguinem suum hostiam appellauit. Sed et si ymmolor inquit super sacrificium et obsequium fidei uestre gaudeo et congratulor omnibus uobis, propter quod et uos gaudete. Abel cayn fratrem occidit, paulus ab eis occisus est propter quorum salute plurima mortis discrimina tollerat. Laudatur noe vir iustus et mundi te diluuio suum custodiens octonarium, sed laudatur amplius paulus vir perfectissimus qui feruente flagiciorum diluuio uniuersum a naufragio liberat orbem terrarum. Inmunda siquidem animalia collegit in archam et feritatem eorum uertit in mansuetudinem mutando naturam. Miluos et accipitres eius archa suscepit ex quibus columbas et turtures fecit. Archa uero noe coruum includens coruum emisit sed quia naturam non mutauerat eam forte cadauer illexit. Laudatur abraham quia pro obediencia reliquit patriam propter fidei cultum, renunciat parentis affectum; sed laudetur amplius paulus qui non tantum patriam et parentes destruit ymmo mundum etiam uniuersum. Addo etiam ipsum celum dum tamen tenet indissolubiliter christum suum. Scio inquit quia neque presencia neque futura neque profundum neque creatura alia nos a caritate poterunt separare. Non filium suum paulus obtulit sed seipsum milies ymmolauit. Laudatur ysaac propter eius pacienciam paupere quod cum puteos quos ipse et eius sui foderant cum impletos uideret et obrutos cedendo magis esse censebat et demigrando locum aliud incolere quam impijs rebellare; sed laudetur amplius paulus qui non malem implens puteum sed lapidans corpus proprium modis quibus poterat portare studebat in celum. Putabat flumos uberum eluere qui magis in aquas plurimas redundantes ingerentes scaturigenem ebullire ceperunt ubique et stagnare. Laudatur Jacob propter perseuerantiam et longanimitatem quibus pro uxoribus deseruiuit, deseruiuit pecora, custodiuit frigora, tollerauit cauma, ta superauit; sed laudetur amplius paulus adamantinam huius estum diei et incendium noctis

gelicidium temptationum dispendium
librorum et librorum imperium fluc-
tuum et maris naufragium cottidia-
nam famem et ieiunium pro xpi spo-
sa scilicet ecclesia per totam continuam vi-
tam et tollerans ille pro omnibus
rapacitati opposuit se ferme iste
per innumeris calliditati demonum
Laudatur Joseph pro singularis
excellentia puritatis qui tamen uxo-
rem habuit et filios fecunditatem
expertus est copule coniugalis de
cuius laudibus ambrosius in libro de
officiis ait de Joseph quid loquar
qui utique habebat cupiditatem lib-
tatis et suscepit servitutis necessitatem
quam subditus in servitute quam con-
stans in virtute quam benignus in
carcere sapiens in interpretatione in
potestate moderatus in uberta-
te providus in fame iustus or-
dinem laudis rebus adiungens
et oportunitatem temporis equitatem
publici officii sui moderatione
dispensans Sed laudatur amplius
paulus quod comparare castitati Joseph
salva pace ipsius duximus indecens
in ridiculum prestitum ad iam mor-
tificatus in carne sed dicere audeo
mortuus in spiritu contemnebat omne
quod sub affectu occurrerat oculorum
Scio tamen quod tradicionem quandam
discipuli tecla obiciat paulo
non intelligentes librum cum dicam
eius Volo inquit omnes homines
esse sicut meipsum id est virgines sic-
ut ego sum virgo quinymmo si accipiatur
acta pauli et tecle magis hec
attestantur castitati eius preroga-
tive cum tecle castitatem predicare
debeant et bestie quas se sua-
subiecit eminentissima castitate
et superatis tormentorum diversis generibus
perveniens yconium et inde egreditur
abiens multos predicando convertens
tandem quievit in pace. laudatur
Job ex adversitate qua sustinuit

ex puritate que in ipso enituit
ex adversitate qua de dyabolo trium-
phavit Sed laudatur amplius pau-
lus qui toto tempore vite sue per
confusionem in agone perduravit ab
adversitatibus huius temporis vale-
dixit tanquam aurum in fornace
tribulationis excoctum puritatem
ostendit et astucias sathane
non ignorans cuius etiam sanctitatem
confitebatur demonia ad solam
prolationem nominis eius demones
effugavit Et si Job curam tante
debilibus impendebat paulus
eam in anima mortuis exhibe-
bat Ille domum aperuit peregrinis
iste anima patuit universis ille
boves et oves plurimas habens
in pauperes extitit liberalis paulus
nichil amplius corpore suo pos-
sidens quod super impenderet su-
pererogavit etiam manibus suis
quidquid Job patiebatur in carne cre-
do quod paulus patiebatur in mente
Et si mulier cum parit tristiciam
habet credo quod paulus omnes mulieris
parturientis gravius et dolorosius
affligebatur in tormodo dicens
vel tormento filioli mei quos ite-
rum parturio laudatur moyses
qua perire voluit ut sibi subditus
israhele ne deleretur de libro vite
Sed laudatur amplius paulus qui secundum
Crisostomum non cum perentibus perire voluit
sed ut alii salvarentur maluit ipse
decidere de gloria civitate. Vel secundum
nostros expositores latinos vel ad
tempus vel si esset possibile labo-
ravit ille solummodo pro iudeis
iste profluentes passim sudoris
sanguinei rivulos pro totius
mundi libavit electis Omittamus
Josue samuelem et prophetas alios
causa compendii quibus non pos-
sumus sustinere doctoris gentium
excellenciam debere simpliciter comparari
Laudatur david ex dei dilectione
Sed laudatur amplius paulus cuius
amorem debemus ad deum in summo

virtutis culmine collocare. Laudatur
Helias quia celum clausit, famem
induxit, ignem de celo verbo
deposuit, et pro deo zelavit. Lau-
datur amplius Paulus non quia ista
fecerit corporaliter, sed quia volens anathema
esse pro fratribus et suam differri
gloriam exprimere nesciebat illius
amoris impetu quo in Christum fer-
vebat ardenter. Sed amorem suum ad
Christum declarans: neque, inquit, presencia
neque futura, neque altitudo, neque
profundum, neque alia creatura po-
terit me separare a caritate divina.
Quasi non sufficeret ardorem quem
habebat ad dominum exprimere per
creaturam que est, verum non minus di-
cens et plura, signans creaturam
quam mundus excogitando relinqueret
per quam favoris immensitas panderetur.
Laudatur Baptista Johannes quia
locustas et mel silvestre sumpsit
in cibum, quia secessit in heremum,
quia regis arguit adulterium. Sed
laudatur amplius Paulus qui nec
victu vilissimo sufficientiam habuit
sibi pre studio ferventissimo pre-
dicandi, qui sic mente serenatus
vixit in mundo quasi semotus ab
omnibus victitaret in heremo. Alio-
quin nunquam mente excederet deo, qui
Corinthium adulterum summa latitudine
precedit, qui tamquam potestatem habens
notatum adulterum condempnavit. Sed
iam a terris ad celestia transeamus
et palmam sanctorum angelorum
reddamus, ne deferveat amor quem
habemus ad singularem prero-
gativam apostoli, si plus angelis
preconiis laudantur. Angeli non quia
sunt incorporei. Sic enim pariter
demones laudari, sed quia summum
ministerium exequentes deum suum sunt
infatigabiliter contemplantes,
in uno suam obedienciam exequentes,
in alto suam gloriam obtinentes.
Sed laudatur Paulus amplius angelis
qui sic ministerium suum fideliter et
efficaciter utiliter exequebatur
in terris ut in ipso videretur impletum

quod de angelis est dictum: qui facit
angelos suos spiritus et ministros
suos flammam ignis. Erat enim ut ad-
huc ut homo appareret in terra, sic
elevabatur usque ad celum tercium ad
misteria contemplanda. Dilatatur
amplius in eius preconia lingua
cantoris, sed in eius laudibus pertinen-
dis invenitur insufficiens et eciam
inequalis, quia magnitudo laudandi
copiam sermonis superat et exili-
tatem attenuat laudatoris. Attende
Pauli potestatem tam super elementorum
corporum acciones quam super spirituum pas-
siones, quam super homines, quam
super demones. Illa enim anima aurea
erat et adamantina, auro siquidem
preciosior et adamante solidior.
Nulla discrimina metuebat, non
elementis elisus, non elevatus ex-
timore cedebat, sed in tribulacionibus
amore gratiam exuberabat quasi
elementis quidam angelus in fra-
gili corpore permanebat. Quicquid
penarum [illegible] prolongans [illegible]
quasi iam celum possidens
et cum angelis fruens labores
spernebat et discrimina necnon et
genera tormentorum. Vel plus
desiderabat Paulus pati propter sal-
vatoris honorem quam alii quiescere
post laborem, magis eligens
puniri pro Christo quam coronari sine
Christo, libencius amplectentes propter
Christum supplicia quam alii curialia
ad premia, plus sibi complacens
in cathena quam reges sibi com-
placeant in corona. Nam dolores
ferre pro Christo primorum loco duce-
bat, propter quod et eos gratiam ap-
pellabat. Et quid mirum si rebus
non cedebat corporeis, cum omnes
acciones electorum ferret inflam-
matus intusque incendium caritatis.
Sed forte Paulus videbitur timuisse
quia legitur Cesarem appellasse. Item
etiam misit ad [illegible] tribuni

quasi vellet de periculo liberari sed
quo verbum hoc siue factum ascri-
bemus formidini cum eius desideri-
um summum esset pro christo dissolui
Sed certum est apostolum hoc fecisse nec
predicaret plebibus in ciuitate fa-
mosissima verba vite poterat
enim absolui per sentenciam si non appel-
lasset ad cesaris audienciam Nam
inter plagas et iniurias semper eius
fortitudo crescebat Ita enim disci-
pulis eius constancie formam dabat
ita inquit ut plures ex fratribus
confidentes vinculis meis ha-
bundancius auderent sine timore
verbum dei loqui Sic enim generosum
animum faciunt pericula forciorem vel-
uti nervum exercitacio meliorem Sicut
duras alacritates equanimiter susti-
nentis Sic eius utilitas cum-
rebus diuturnitate subiectos
sibi resuscitat et renouat in cer-
tamine. Habebat etiam potestatem super
suas spiritus affecciones, omnem enim
mensuras et regulas apostolus paulus
inuenimus que affecciones appro-
bant spirituales. timebat enim de
proximorum dampnacione. gau-
debat de conuersione, dolebat
de obduracione, sperabat de vo-
cacione. metuebat eis ichemna-
cacione, cupiebat eis vitam eternam, dolebat
et ingemiscebat expectans cor-
poris redempcionem, gaudebat
in spe futuram expectans resur-
rectionem. Sed ne quis calumpnietur
in paulo quasi carnales affec-
tiones non quia paulus indigeat
nostri defensione sermonis addimus
ad probandum propositum declara-
ciones et ut nostros formemus
affectus sicut oportunitas exi-
git atque tempus Obicitur paulo
timoris affectus Nam per murum
est in sporta depositus datum
ei consilium per implenda purifi-
cacione nec restitit suasionibus
ei ne theatrum ingrederetur et ces-
sit Inuenimus multa similia
que magis declarant eius preconia
omnia enim pro fratrum vtilitate et
edificacione quibus se flexibilem
et placabilem prebuit quorum
consiliis acquieuit nullatenus
timens sed pacem et concordiam
et consensum diligens alioquin ubi
est illud pauli Quis nos se-
parabit a caritate christi Qui enim
moriebatur cottidie mortem non
timuit vicorsum. Sed diximus uicorsum
Nam timere penas non credimus
vicorsum. cum sit nobis origina-
liter ingenitum et naturaliter molitum sed
tum uicorsum est cum ex timore fa-
cimus quod indignum. Ymo et mar-
tires, cum mortis angustias
euenit timuerunt. et timorem
pallore et trepidacionum pro
passionibus ostendunt. et tamen cer-
taminibus non cedentes de morte
victoriam retulerunt. ut pro-
baret in eis timor humanam
fragilitatem. sed timori virtus ex-
imparibus deiformem et perfectissimam
voluntatem Nomine et petrus
timuit quem senescentem virtutibus
maturum et annis alter cingit
et duxit quo ipse non voluit Quam
igitur paulus humanitatis propria
non abiecerat aut calumpnia-
mini vel illuminam miramini
sed admiramini potius virtutem forti-
tudinis in eo plenius refulge-
rem, quoniam corporis que timuit se
monstrauit esse victorem
totum enim expressit quod erat
in eo virtute et deus dedit virti-
bus incrementum. si enim abie-
cisset quod erat hominis in cor-
pore proprio nullatenus ostendisset
exempla virtutis Omnibus enim
angelum incorporeum admiremur
si passionum corporearum timo-
ribus non subdatur. ostendit ergo

paulus quod eum vocat per naturam
et quod habebat per gratiam Obicitur
paulo severitatis et crudelitatis
affectus per quam allexander erarius
ab eo legitur maledictus sed
videtur quia dicens valde resti-
tit verbis meis simone non
expressit severitatis sed doloris
eo quod verbis restiterat veritatis
non enim plebs vindicabat in-
iurias qui maledictus bene-
dicebat persecutorum paciens
sustinebat blasphemias audi-
ens obsecrabat Nonem petre
mortem imputamus ananie
et saphire Non paulum ar-
guimus pro helime cecitate
quod corripuit in virtute Sed formicarium
corinthium sathane tradidit
ad quem pietatis iusticiam non
crudelitatis violenciam declamavit
sicut in secunda epistola ad Corinthios compro-
bavit nec erat crudelitatis
affectus quia sacerdos domini per-
cuciendus ad a domino dicitur pa-
ries dealbatus predixit enim
prophetice quod futurus erat et sacerdo-
tem qualiter sibi ad subditos
habere debet modestiam edocebat
Obicitur paulo superbie et sin-
gularitatis affectus per quem
ab eius consorcio iohannes se-
segregatus sed inde quod illi qui
susceperunt officium predicandi
vite privilegiis excellentissime
debent ornari Non enim navigandi
suscepit artem nec dimicaturus
in acie militari se in belli
fronte constituit qui sufficienter
vel navigare vel bellare
non novit Sic ergo in angustia
temporis periculosioris si minus
institutum vivus quod perfectum a
fronte belli nec tunc dux fiet
principalis paulus amovit
iohannem cognomento marcum

Ne fortasse trepidare faceret aliorum
animos Quibus hoc paulo deputetur
in peccatum vel in timoris vel su-
perbie fastum Obicitur etiam paulo
iracundie et dissensionis affectus
quam in aliquam secundum lucam erat inter
discipulos commoto et dissensiones
motus quod hoc ad paulum eciam non
esset in apostolum notatus sed attendimus
unde quam non cum arguenda ad
procedit iracundia iusto ordine
iusto titulo iusta causa ali-
quam non esset deus amonitorie
irascimini et nolite peccare quoniam
si non fuisset vel esset multo
magis nec conditor vel eadem
inesset vim inter culpam posset in-
stituit aut deus ire affectiones
hec sed accidentia in mutacione quod
possimus et demum exerceri pro ne-
cessitate et utilitate et temporibus
oportunitate servata tamen semper
utriusque pietate quod non dubitamus
apostolum oportunis temporibus effecisse
habebat etiam potentem sed homines
aliquam quo convertisset tot barbaras
naciones ut homo pauper gyro-
vagus et mendicus qui arte exerce-
bat in pellibus vix triginta an-
norum romanos persas partos et
medos indos etiam et scitas ethio-
pes et panormatas et etiam sara-
cenos et omne genus hominum glutit
ad christum ut non eum tam in esse di-
xeris quam volasse sicut enim ignibus
in ducas cadens materias dum
intermictitur apponitur incrementa
prestitur Sic ignea lingua pauli
quibus erat adhibita faciebat
virtute spiritus conflagrari et vanitatis
et voluptatis humores siccato
velut in cinerem prophani hostes fidei
persecutores veritatis adhibebat
in ignibus incendium vite nunc co-
bustibilis erumpente flamma
validius augebat ignis Ventus

persecutionis et flatus in igne arden-
tis ignem augebat quia ventorum
violencia pergebatur et aliorum domi-
cilia concremabat Exurgentibus
enim persecucionibus non permittebatur in
una civitate quiescere sed de regno
in regnum de populo in populum alterum
transiens propinabat civibus illa fluc-
ta salutaria nectaris et remedia
medicinalia lingue sue Videbis
enim medicum nunc igne spiritus com-
burentem nunc ubi gladio dissi-
cantem nunc fovente molli reme-
dio nunc laxantem austeriori po-
culo nunc se coaptantem infirmis
nunc in se traicientem quelibet
sintomata passionis Quis infir-
matur inquiens et ego non infirmor
quis scandalizatur et ego non uror
paucos enim michi unde videor
qui sua defleat vicia sic defle-
bat apostolus aliena Hec sunt arma
domini nostra quibus in homines sua
declaravit efficaciam et que pu-
tabant predicacionis impedimen-
ta triumphorum ipsius efficiebantur
augmenta Quis enim non stupeat
nudum et pauperem et inermem
tantam sibi subiecisse multitudinem
bellicis instructam armis, secta bel-
lorum exerciciis, potentissima astu-
ciis, fortunatissima victoriis tri-
resistere non valentem sed in hoc nichil
ammiror animositatem pauli sed
virtutem magis veneror crucifixi
Arma inquit nostra non carnalia
sed potencia dei ad destructionem
municionum Et ideo sicut igne suc-
census purgatis agris consumitur
ariditas et multiplicitas veprium
et spinarum Et sic in ortu sola-
rium radiorum pulsis tenebris
delitescunt et latitant fures
noctivagi, fossores quoque domorum
Sic lingua pauli populis predicante
velut immani tonitru perstrepente
velut igne vehemencius urente
velut sole clarius oriente consu-
mebatur infidelitas, dissipabatur fal-
sitas, delitescebant vicia mollia
sicut vehementis ignis medio
liquefacta. Hec est ergo pauli po-
testas in homines declarata per
modum avis volantis, ignis et
inflammantis, medici curantis
et militis triumphantis. Habebat
etiam potestatem super demones qui de-
clarabant eius sermonicia, eius in-
signia, eius monita salutaria
eius in corde impressa memoria
Hec enim in paulo timebat et
timent demonia Nam vestes eius
posite super egros pellebant mor-
bos, curabant demoniacos Et
si fures pavent ad aspectum pa-
tibuli multomagis demones
cognoscentes in paulo insignia
crucifixi Audi de paulo crucifixo
Christo inquit confixus sum cruci Et
iterum Ego stigmata domini ihesu christi
in corpore meo porto, et michi
mundus crucifixus est et ego mundo
Hic est egregius ipse signifer ca-
thena pro torque circumdatus pro
purpura sermoniciis vilibus
indutus, pro corona signo crucis
in fronte munitus Qui sceptrum
potencie et virtutis tenebat quoniam
verbum salutis populis proferebat
Unde demones extrahebat Unde
Crisostomus ait lingua pauli sonante
recedebant omnia fugiebat demo-
num cultus, celebritas et festi-
vitas et mores patrii populorum
furores et tyrannorum mine
et insidie domesticorum et persecu-
cio apostolorum operaciones maligne
Sicut autem legimus inter pauli mi-
racula multum formidatur a demo-
nibus eius memoria homo quidam
sibi laqueum ad torquendam vitam
instigante dyabolo preparans ad
secretum cellule in qua hoc a-
geret recepisset funem trabi circum-
misisset

laqueum cepit inuectere nomen-
que apostoli semper inuocabat dicens
adiuua me sancte paule Et
ecce umbra squalida et funesta
que nichil magis uultu quam
demonem simulabat apparuit hor-
tans et dicens Cepta celeriter ex-
ple quod cepisti Et ille cum
pararet hoc opus ut uitam omnibus
extorqueret per beatum paulum inuoca-
bat adiutorem Demum expedito
laqueo cum uehementer urgeretur
ab umbra ut collum immitteret /
Subito affuit alia umbra que
quasi cuidam homini similis erat hec di-
cens ei fuge infelix en paulum
apostolum huc uenientem inuocatus
enim ab homine ecce adest Tunc
euanescentibus umbris homo ad
sensum suum reuersus est festinat
Attende pauli claritatem quam pro-
bare poteris signis verbis scrip-
turis pariter et exemplis Si
gnis enim sibi celitus factis lu-
men perpetuum meruit veritatis primo
enim misericordiarum qui flagellat
omnem filium quem recipit paulum
flagellauit ut eum reciperet excece-
cauit ut illuminaret prostrauit
ut erigeret Afflixit ut sanaret
debilitauit ut uirtute spiritus soli-
daret Subito enim lucens circumfulsit
eum lux de celo lux enim circumfulsit
exterius quem tenebat ignorancie
tenebris interius nisi quia fortassis
infusa luce non iam obscuritate
vel tenebris tenebatur sed immen-
sitate luminis cecabatur Nichil vide-
bat oculis corporis qui celestibus
choris intererat in excessu mentis
et cadens meruit in terra vocem
Audiuit quam dum in uia petrum
staret audire non meruit Sed
quia fides est ex auditu et au-
ditus per verbum dei ideo circumfulsus
luce vocem audiuit dicentis sibi
Saule saule quid me persequeris
ubi se christus pati in membris
afflictis persecutorum ostendit Unde et christus
petro ad martirium properanti
apparuisse legitur et dixisse vado
romam iterum crucifigi Verum tamen

calcitrabat paulus contra stimu-
lum sed ne pungeretur acriter in-
uenit obstaculum ihesum utique na-
zarenum et statim ad uocem sal-
uatoris humiliatur persecutoris e-
latio seuitas detumescit effre-
nata rabies in graciam mansue-
scit succidit oleaster ut oliua fruc-
tifera plantetur in domo domini mu-
tatur lupus in ouem Ramus miluus
erodius in columbas ficatur in
apostolum blasfemus in sanctum saulus
in paulum illuminatus in paradisum
postea rapitur sublevatur in terci-
um celum secreta sibi celestia reuelantur
fons ortorum aquarum inundancium
uirgit impetu fecundat ut areole
irrigentur omnibus uirtutum arborum eius
enarrare ualeat quibus illuminata
primus ecclesia vadijs morum et fidei
luce fulgentioribus rutilat et
chorruscat Non erat illa sancta inflata
tiua sed sui humilitatis detectiua Nam
licet homines omnes excelleret intellectus
intellectiue altitudine tamen se pro-
phetare et cognoscere dicebat ex
parte nec se arbitrabatur comprehendis-
se si ad scripturarum eius indaginem
veritatemque accedit intellectus stu-
pet animus animus quorum misteria
per silencium honorantur scribit ad
ciuitates instruit et personas Casti-
gat etiam paulus corpus suum
et in seruitutem redigit ne cum pre-
dicauit aliis reprobus fiat Uir-
tutum ostendens opera que predicauit
Non est enim speculatiua doctoris sancti
sed actiua Nam uestis leprosa dicitur
ubi duplicitas inuenitur Non est
enim tegmine et subtegmine apta
concordia cum in doctore dissidet
manus et lingua Attende pauli
caritatem et inuenies eam quadru-
plici condicione flammantem
Nam per christum temporalia cuncta de-
spexit Nichil quod esset ad proximi
salutem pertinens ipse neglexit plus

honorem xpi propria salute dile-
xit et seipm eximens totu diuo
succensus amore se in xpm enexit
Nam ea que ppa dicimus in pnti
paulus stercora vocans sic omnia
contemnebat sicut solet h'ba ta
putrefacta contemni Si eni eum
amor tpalium illexisset nuq'm appe-
titus eorum immoderatis inflamate
ydolatre compassus Nichil negle
xit quod esset salutis in proximo
qui pecunias rerum et documenta labo-
rum et corpus et animam supimpen-
debat tpe oportuno laborabat
manibus suis ut ministraret egenis
Et qm in multitudine plebis gl'a
principis optabat ipse anathema
esse pro fratribus ut eos collocaret
in celestibus ut premorum glam suam
ad tpus uel minuet uel differet a
dte si possibile fiet ut sic illa ciuitas
frm suorum redundans copiosior
gauderet Quid plura ad pfectus do-
mus et uirtutibus hret tu sic ignis
in alta prosiliens qui ascendere
intebatur Et sic ferrum in ignem
missum non ignitur s magis ignis
esse uidetur Sic paulus caritatis
igne succensus non tm caritate infla-
matus s ut ita dixim tota esse cari-
tas uidebatur In hijs omnibus admire-
mur paulum glorificemus xpm
Qui cum pre et spu sco viuit et
regnat deus p omnia secula seculo-
rum Amen Sequitur de pasto-
rum condicone et primo de summis
pontificibus de pastoribus regula-
ribus de pastoribus regi secularibus
bus et gnrt de omnibus de summis
pontificibus sunt tria cala primum
manifestat eorum dignitatem Scdm
p oppositum manifestat incedentem
obliquitatem Tcium determinat re-
gim ecce scdm pontificum antiquitatem

octorum condicom requirimus
ps eorum institucom et succes-
sionem Sunt autem doctores ecce

quos pastores dicimus quidam in
superiori gradu ut summi pontifices
quidam in mediori ut prelati secula-
res Quidam in inferiori ut pre-
lati regulares ierarchie constitu-
ti In summis autem pontificibus vene-
ramur eorum dignitatem singula-
rem ptatem vniuersalem ditatem
fundamentalem diximus uel fon-
talem et scitatem exemplarem et
dolemus ex horum oppositis sancti
nois a detractionibus denigratus
dignitatis singularis in hoc consi-
stit qd in omni gne aliquod primum
qd sit principium illius gnis reperi-
tur contingit a quo totum originaliter
fluit sicut e vnitas in arismetica
punctus in geometria tonus in musi-
ca sic deus pr cui prima debetur auctas
in ecca triumphante cuius visionis
finis est nec btitudinis dicente igit
philippus ostende nobis prem et
sufficit nobis Cum eni xps tradi-
dit regnum deo et prd tunc erit
finis sic in militante ecca papa
qui dr pr vnum e principium singulare
a quo descendunt influencie spuales
et carismatum dona in corpus ecce
ut sic deus pr ptatem excellencie
influxit in xpm hominem et a xo
descendit ad papam sic a papa de-
scendit in eccam Et sic int duo
extrema reperitur medium sic int prem
in ecca triumphanti et papam in ecca
militanti mediatorem habemus dm
et hominem ihm xpm Vn dyonisius
in lio de ecclastica Jerarchia co
de sacerdotibus pfectibus ostendit
Qd in ordine epali consumatur
et adimpletur omnis ornatus ecce
ierarchie sic vniuersa ierarchia
angelica et humana in dno ihu con-
summatur et sic ecca non e acephala
la ut sit sic mandragora puella
sine capite sic non est menstruosa
ut luxuriatur in capitum multitudine
s vnum ht tm principium singulare
de quo btus ad eugenium lio iio
Quis e sacerdos magnus summus
pontifex tu princeps epor tu heres
aplor tu primatu abel tu gubnatu

noe patriarchatu abraham ordine melchisedech dignitate aaron auctoritate moyses iudicatu samuel potestate petrus unctione xpc. potestas universalis in hoc est quod nulla creata potestas ei comparatur nulla est in ecclia militante que eius imperio non subiciatur nulla est que non per eius potestatem corrigatur vel etiam dirigatur quod facile providebit qui potestatis eius considerabit emanationem collocationem et executionem Et de emanatione sic xpc verus deus et homo mediante passione paradisum nobis apparuit cuius aditus et introitus sanguis ipsius clavis fuit ipse enim etiam scilicet precio hoc oves redemit cuius mediator est pontifex summus cum xpc in petro sanguinis precio et oves commisit habet quod sibi claves traditas et oves creditas xpi non sanguinis utpote de membrorum fontibus fluens ingens habet scaturiginem profluentiam et emanationem Aliquin que utilitas in sanguine eius si deficeret per arescitionem quasi iam descenderet in corruptionem absit hec a fide mea vel ut credam efficaciam et virtutem xpi sanguinis vel attenuatam in aliquo vel corruptam vel quod credam durante seculo potestatem summi pontificis diminutam habet quantum se extendunt crimina et per delendis criminibus xpi sanguinis efficacia credo quod eatenus se extendat potestas apostolica unde habetur in proemio ad clementinam in criminibus non in possessionibus potestas mea propter illas. possessiones et non propter hanc hab ... claves regni celorum prevaricatores utique exclusuri non possessores ut sciatis ait quia filius hominis potestatem habet in terra dimit
2 tendi peccata De collocatione et collocationis confirmatione Sic summo pontifici concessit dns totius ecclie principatum unde et dns ante passionem dixit petro Tu es petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam meam. hec enim universis apostolis cum dixeret Quorum remiseritis peccata remittuntur eis tamen specialiter petro dictum est quodcumque religaveris ligaveris super terram in signum huius quod cum petrus possit ligare ceteros a ceteris tamen ligari non potest circa passionem similiter tamen dixisse potest de omnibus Symon ecce sathanas expetivit vos ut cribraret sicut triticum singulariter pro petro subiunxit Ego rogavi pro te petre ut non deficiat fides tua unde est quod ecclie plerisque ... ab aliis apostolis inquinate sunt erroribus variis Sola vero romana ecclia cuius fides in nulla temptatione defecit utpote super petram stabilem solidata nullis erroribus nullis heresibus potest vel potuit vel poterit inquinari licet enim prora vacillet in mari licet carina fluctibus elidatur puppis tamen permanebit immobilis post passionem simul cum dns a petro 3
tercio quesivisset Symon iohannis diligis me plus hiis et ille 3o respondisset Dne tu scis quia amo te Statim dns ei tercio precepit Pasce oves meas pasce agnos ipse est enim petrus qui solus vocatus est in plenitudinem potestatis tamen omnes alii in partem sollicitudinis sunt vocati Unde cum alii discipuli post resurrectionem venissent ad dnm navigio petrus succingens se misit se in mare ceteris apostolis singula sibi navicula singule scilicet ecclie sunt commisse petro vero mundi universitas est commissa Jacobus enim qui columpna videbatur esse ecclie et sola ierosolimitana est contentus et singuli singulis petro vero ecclia universis commissa est quod orbem exeat qui aliquem voluit invenire qui ad eccliam summi pontificis non pertineat Et de executione sic quedam sunt que sic inherent aplice sedi et summo pontifici quod non possunt per alios expediri nec fuerunt cum generali mandato vel mandentur in speciali

tursbco ut confirmacio epi uel electi confir
mati exemptio eorum restitucio
ab ordine depositorum iudicalis
diffinicio et privilegiorum suorum
interpretacio et multa consilia
que plane determinant iura canonica
de quibus non est modo dicendum per
singula sed hiis exceptis que forum
iudiciale determinant satis apparet
eius potestas universalis et executio
potestatis in eis que pertinet ad excel
lenciam fori penalis ut in relaxa
cionibus et indulgenciis ipse est
enim sponsus ecclesie et ideo potest
obligare bona sponse thezaurum
scilicet ecclesie et de ipso fidelibus uel
in parte uel in toto prout dignum
duxerit relaxare non repugnante
contraria uoluntate in eo cui fit
relaxacio sed secundum diuina precepta
concessio quoniam actus actiuorum sit in pacien
3 tate disposita veritas fundamentaliter in
parte patuit quod fides petri usque nunc
perseverauit et imperpetuum stabit donec
terminato seculo in eternitatibus visio
ne tursbit xc enim dominus nobiscum
erit usque in consummacionem seculi
et expone in specie sacri In illa enim
forma quam assumpsit de uirgine
est tursbco in altari videtur sub
forma panis et vini quos aut con
flictus fides petri sustinuit et
semper de omnibus triumphavit tursbco
gentiles hereticos et scismaticos
qui contra fidem catholicam exarse
runt purgacionem molestiis pro magna
parte iam reddiderunt Et ut aut ho
norum super canonem expone de uode
tres dimicauit et dimicabitur
contra sponsam priores cum se aductum
et tercio post aductum primum bel
lum fuit in aula inter tyrannum et
imperatorem et inter utriusque partis prin
cipes et potestates Cum imperium tyra
nus inuasit et similis altissimo
esse uoluit et pro parte non
modica sibi angelica natura
consensit et de aula cecidit et
incurrabilia flagicii sui debitam
penam soluit Secundum bellum fuit sub
gigantibus inter filios dei et filios
hominum i inter pastores abel et pro
geniem caym quod ceptum ab abel
et caym et terminatum est diluuio
In hoc bello signifer abel ceci
dit sed tamen uictor coronam promeruit
Tercium bellum fuit sub edificatoribus
turris inter bonos et malos quod
cepit a sem et a cham et fini
tum est in diuisione linguarum
Quartum fuit sub patriarchis inter
circumcisos et incircumcisos quod cepit
ab abraham et pharaone et ter
minum habuit in submersione ex
ercitus pharaonis in mari rubro
In hoc bello persecutus est ysmael
ysaac laban iacob fratres sui
yoseph egipcii filios israel Quintum
fuit sub data lege inter dei cul
tores et gentiles quod ceptum est
a iosue et amalech et finitum
fuit sub pontifice pacifico re
gno salomonis Sextum fuit sub
regibus et prophetis inter electos
et israhelitas vel inter babilo
nes et iudeos quod cepit a roboam
et ieroboam et finitum est sub au
gusto tempore pacifico In hoc bello
omnes duces primitiue ecclesie scilicet pro
phete et tamen palmam uictorie rece
perunt Sub gracia uero Primum
bellum fuit inter sponsum et adulte
rum videlicet inter xpm et dyabolum quod cep
tum est ab herode et principibus et finitum
est in destruccione ydolatrie et uo
cacione gencium In hoc bello pro
pter tamen adulterio duellum iniit cum eo
eum in die belli i parasceue crucis
cuspide tursbco mox quod duces
sui exercitus misit qui ciuitates
iniuste a tyranno possessas eo
rum tempore quod apostolos per orbem
misit qui vicos et ciuitates
castella a dyabolo per ydolatriam

obsessas ad fidem veri regis christi
renovaret Secundum bellum fuit sub
persecutoribus inter christianos et pa-
ganos quod cepit a petro et
nerone vel sub symone mago
et finem habuit sub constantino In
hoc bello signifer regis stephanus
traditur omnibus quod duces eius scilicet apostoli
corruerunt necnon omnis exercitus
martirum succubuit et coronam vite
promeruit Tertium bellum fuit sub con-
fessoribus inter hereticos et catholi-
cos quod cepit ab arrio et alexandro
episcopo et finitum est in constantinopolitano
concilio In hoc bello athanasius
ieronimus augustinus et alii quamplures clari
fuerunt qui milites christi preclaris
armis instruxerunt Quartum bellum
nunc gerit sub religiosis inter veros
et falsos fratres quod etiam cepit a
iuda et petro sed maxime invaluit
quando claustralis religio institui
cepit finietur etiam sub antichristo
vel potius in fine mundi Quintum
bellum erit sub antichristo quod incipiet
a predicatione helye et enoch et
finietur in morte antichristi In hoc bel-
lo corruent duces et regine he-
lias et enoch et omnis exercitus
martirum et ipse caput malorum
antichristus Sextum bellum est inter
regem glorie et regem superbie
inter homines et angelos In hoc
bello rex christus cum omni exercitu an-
gelorum adveniens hanc babilo-
nicam civitatem dyaboli comburet
ipsum hostem cum omnibus suis in
stagnum ignis et sulphuris pre-
cipitabit et sponsam suam gloria
et honore peracto bello donabit
in talamo glorie collocabit et se
ipsum ei talem qualis est patri equalis
manifestabit Hec autem quinaria sed
non ex toto ad propositum pertineat
perfunctorie sit relinquimus tam fide
romane ecclesie venerantes Certum
est quod anno octaviani augusti
xlii herodis autem regis iudee xxxii
natus est christus dei filius qui ex
maria semper virgine in bethleem
iude ab exordio mundi secundum bedam

exactis v milibus annorum et
centum nonaginta novem et suc-
cedentibus sibi ad invicem imperati-
bus et augustis ad imperatorem
philippum et filium philippum eius
filium nullus romanorum principum
extitit christianus sed persequebantur christianos
generaliter Philippus autem romanorum
imperator et christianum cepit anno
ab incarnatione domini ccxlvi quem
beatus poncius convertit ad christum quem
primus pasce vigiliis interesse
et communicare misteriis fabianus papa
non permisit nisi sub facta confes-
sione peccatorum suorum quod inter pe-
nitentes stare fecit et succedenti-
bus imperatoribus usque ad constan-
tinum magnum qui anno domini ccc
xx regnare cepit romanorum
imperatorem xxxiiii centum sub per-
secutoribus fuit Decimo anno imperii
eius viii per signum crucis sibi ostensum
divinitus de maxencio triumphavit
et baptizatus a beato silvestro papa
pacem ecclesie reddidit et romanam
ecclesiam ecclesiarum caput esse decrevit
Sed romanorum xxxvi constantinus
cum fratribus suis constancio et con-
stante fulcimentum prebens perfidie
et arriane persecucionem renovavit
ecclesie Iulianus autem xxxvi ex dya-
cono ydolatra factus factus est
inimicus Successit Iovianianus
xxxviii qui imperavit octo mensi-
bus et valentinianus xxxviiii vir
competenter bonus nisi quod cum vale-
tiniano valens frater eius assumptus
est in regni consorcium qui ab eudo-
xio arrianorum episcopo baptizatus
persecutus est monachos Sed mortuo
valentiniano succedente filio
eius graciano cum valente fratre
data est lex ut monachi militarent
aut perirent Gracianus mortuis fratribus
imperavit sex annis qui ecclesie
favit cuius temporibus ambrosius fuit
et italia fidem suscepit Ro-
manorum xl theodosius imperavit

senior imperauit et templa gentilium
per orbem destruxit Imperauit etiam
cum archadio et honorio quo
tempore gothi ytaliam et vandali cum
alanis aggressi sunt galliam
honorius autem cum theodosio mi-
nore fratris filio post modum imperauit
quorum temporibus gothi romam van-
dali hyspaniam Sueui galliam
ceperunt et multa errorum dogma-
ta surrexerunt falsi et persecutores
spirituales et personales tam in populo quam
in clero de quibus semper triumphat
catholica religio Non enim hic tempore
cronicabili nata est religio intuitu
Sanctitatis exemplaris docet
pontificum exempla singulare propter
eius diffusionem ad clerum et populum
summi pontifices in loco posti
sunt eminenciore ut et omnia
videntes considerent considerantes
ordinem et ipsi ab omnibus videantur
quorum exemplo videntes ad bonum
perfectius animentur quod enim summi
pontifices neglexerunt hii ven-
dentes tunicam emere gladios igniti
eloquii et in fines orbis terrarum verba
eorum quasi tela flammarum fuerunt
in se ipsis vite tenebant ordinem
in aliis iusticie rectitudinem et
ad deum deuocionis dulcedinem exhi-
bebant eorum diligencia plebes
vigebat in obediencia clerus in sti-
monia regularis in debita disci-
plina Quorum si quidam inventi
sunt minus habentes non preiudicant
eorum facta personalia sacrosancte
sedi Sed ceteri aliis incitant se-
ipsos ne similia paciantur correcti
sunt sunt iudicem in excelsis a quo
stipendia recipient pro qualitate
initi peccatis vite non licet pri-
bus pro obloqui maxime cum
bestia que montem tetigerit
precipitatur a domino lapidari

ceterimas legibus dedit moyses
aaron fratri suo doctrinam
summo pontifici eugenio cogno-
tem tagum altum deutronomii de-
bet bene summo pontifici eugenio
cum se typum altum ierarchie veri-
pi exhibuit duos libros de consi-
deracione conscripsit aug simam
et si non verba penitus omnium expri-
mit quodammodo stupet animus
et tremit manus Sed in libertate
spiritus scribebat magister ad eum
qui per eum quem per experienciam
didicerat miro stilo sicut in
quibusdam miraculis eius sunt
pontifex expressum timebat
ergo ne forte vel tunc vel temporis
summi pontificalis dignitatis sine
aliud pateret per correccionem iudi-
cia potestas vtilis obfuscaret per
exempcionum priuilegia ciuitas
sub aliis secularibus et fontalis
ceterae per predicacionum materia
vel penuria sanctitatis exempla-
ris linguas detrahencium pateret
pro quorundam aliud clericorum
infamia et necesse de correccionum
mediorum sic necesse de aliis arguo
culpam sed ordo quelam ormesta
et non parabola quod pro pomo tunc
debetur compassio timet enim ne
dignitatis singularis ingens olim
in foro penali deformeretur in foro
contencioso vel iudiciali cum
ex cupiditate quorundam aliarum
litigantes ad curiam attrahuntur
attracti spoliantur et penitus exiunt
exuti ad propria vacui pendentibus
adhuc negociis remittuntur et
collocatis vbique repletis loculis
illi ad curiam reuertuntur Sic ada
mas ferrum trahit sic monstrum
marinum quod syrene vocant
dum tantum demulget incautos
intermittit Sic scorpius dum blan-
ditur in facie cauda pungit
conqueruntur locorum ordinarii

qua subtrahunt episcopis et inferio
ribus iudicibus cause attrahuntur
ambiciose protrahuntur dampnose
retrahuntur litigati a tusatione
vix terminantur apostolorum limina prede no
tione sed magis ex stimola appel
lacione sed progrediuntur iniuste homo de
Jerusalem descendit in iericho vi
dete si incidit in latrones quosdam
advocatos et notarios infideles
incidit hiis dico per incidentes et
per iudiciales et impias questiones
donec bonis suis fuit spoliatus
gravi cordis et mentis a malitie
vulneratus Nam sicut rubigo metal
li quodam cinalud nares affluit
cum argi oculi plus quam centum
etiam intestina loculi fuerint per
scrutati Sic spongiarum unguibus
et briarei manibus detinetur ut
donec facultates detinuit et abortum
fecit nullatenus dimittatur attractus
sed per concupiscentiam et illectus
per fraudulentiam atque per multipli
cem angustiam cum totus exuctus
fuit infecto negocio lapso temporis
prolixioris spacio pecuniis abso
lutos vacuis involutus ad propria
sine propria repedabat et adhuc
pendente sententia coquesita pe
cunia suppleturus quod defuerat
recepturus quod demeruerat ad cu
riam per iniuriam remeabit sed
tanta est ambicionis efficacia
vel tyrannis ut abiectis diffi
cultatibus itineris periculosa locorum
et lacium repagula immunitoprio
sa penuria pabulorum angu
stias mansionum marium voragi
nes vel ymbrium putrefactas
vel siccitate frigoris tribulosas
aggeres saxis asperos fluminos ge
lu lubricos colles ascensu pen
dentes et ibi ab his prius val
les lapsum assiduitate derasas
pre ambicionis magnitudine
vel quasi non sentiat vel si sen
serint impaciente cupiditatis tyra
nide parvipendant Quid autem ut
de hiis illi qui in celis angelos

iudicabat qui prius deum fecerunt
neglectis animarum iudiciis et
contra apostolum secularibus se negociis
implicant et involvunt Unde
istis dicitur sunt hic infima et
terrena iudices suos reges et
principes terre quid fines alie
nos invadentis quid falcem
vestram in alienam messem exten
ditis non quia indigni nos sed
quod indigni nobis talibus nisi
ste potioribus occupati Si enim
in nobis hic iudicabitur mundus
indigni estis secundum apostolum ut de
minimis iudicetis sed forte ro
subest ut talia causarum fratribus
pertractentur licet apostoli distribu
tores terrarum aut iudices fuisse ta
lium non legantur sicut pauperum
miserabilium personarum viduarum
eciam preter advocatorum strepitum
utinam teloneis preter excursum pro
lixioris temporis utinam quantum
preter exactum censum tam multiplices
utinam sineret quantum ad stimolum
appellantem utinam firmiter quantum
ad renascentes quam ydre
capita aucupantur sermones urbis et
orbis huius eminent Est non
est magne iocunditatis in vo
ces aut latratus audire quosdam
qui docuerunt linguas suas loqui
mendacia laborum tendiculas
velut arenarum aranearum telas
ex intestinorum suorum cunctatoribus
prosecre in publicum litigare contra
litigantes audire fere usque ad
nocturnum crepusculum nisi for
te dixerimus audientem vel
adamantinum vel impossibilem
esse sermonem ad hanc vicissim male
dictorum plurime diximus appellacio
nes quas ut non dicamus inno
centium fatigaciones tam in lesis
qui labore itineris et occasione cor
poris et dampnorum expensis

qui causam suam prosequi neque-
unt quod in prelatis qui male meritos
prosequi debita non pena non
puniunt. cum appellatio frivola ut
appellanti debeat nichil prodesse nec
appellato nocere propter iuris sub mo-
rem ordine locum et tempus modum
causam et personam. Leviter quidem
et nequiter iam appellant et
appellatio que solet esse miserorum
refugium iam sit effugium que
fuit antidotum sic venenum quod si
hoc malum est deterius est quod prelati
non audent in appellationibus
emissis ad curiam pro qualicumque
causa procedere non illicita matrimonia
dissolvere non sacrilegia vel furta
punire non infames corrigere
vel ab officiis vel a beneficiis a-
movere. Determinatum est quod appellati
non procedunt ad curiam ut suam
ostendant innocentiam tum quia fru-
stra vexantur tum quia non habent
unde talia prosequi tum quia
male liti appellantes ut litiga-
turos attrahant vel ut anti-
quas amicitias renovent vel
ut aliud erogent in curia con-
foventur vel quia finita lite
nichil erogandum per expensarum
one diffinitur. quasi omnes appel-
lantes sint innocui et omnes
appellati sint rei. cum tamen per
appellationes frivolas omne bonum
valeat impediri matrimonia iam
rata et plenimpnizata suspendi
nec possint ab innocentibus
et pauperibus impedire. cuius flagi-
tii duplex videtur antidotum adhi-
bendum. ut committantur appellationes
ad eos qui cicius et brevius possunt
expedire negotium et egregie
puniantur qui appellant maxi-
sum dicassum dubium propter eas ap-
pellationes quas calliditas adin-
venit. non propter eas quas necessitas
fiendas exegit in quibus et rei

appellant ne propria perdant et in-
nocentes appellati desistunt
ne cum labore vie quam pecuniarum
expensis quam corporis infirmitate
quam adversarii calliditate quam ad-
vocatorum exactione quam iudicis
iniquitate sepe succumbunt.
Potestas vero etiam obfuscatur per 2
exemptionum privilegia quod ma-
xime contingit cum eximitur perso-
ne a suis ordinariis. Assumuntur
decime parrochiis ecclesiarum ab alio impe-
trato posteriori non obstante quod
fides non defertur privilegiis. aut
quia servitus adhibeatur et humi-
litas a parrochiis ecclesiarum ab Sicut
enim dictum est in primo tractatu
c. xviii subtrahuntur abbates episcopis
episcopi archiepiscopis ex plenitudine
potestatis et sic sub causa fiat illa
sub celesti interrumpitur ecclesie ie-
rarchia ad celestis speciem conformata
que a summo spiritu usque ad infimum
ordinate procedens nullo medio
vel inferiori est corrupta. Sic ideo
clero dum sua utitur qui lucrulans
in pluribus unam pauperis oviculam
deperdat. Sic nuper rex achab
naboth interfecit et eius vineam
possidens ortum olerum facit. super
hoc scandalizantur murmurant et
indignantur episcopi membris suis ut
sine capite dicuntur tamquam truncati vel tam
obedientes superiori suo quam vellent
inferiores obedire suo prelato. non est
ita dispensatio sine causa sed
magis dissipatio nisi necessitas
urgeat aut utilitas publica.
Sic etiam decima per privilegia
clericis auferuntur que solute sunt
hactenus ecclesie non parrochiarum
quam obtentu sed territorii ratione
secundum iusticia divine legis ut in
levitarum portem cedat decime
unde iusticie dei manifeste resi-
stit qui ministris ecclesie intitu-
tis decimationibus aufert. os
nam in celum non ponimus et
absit ut de potestate vel facto

summi pontificis assumptumque secundo
quia scriptum est non putare
debes si diuisa inueniamus exau-
remus leuitate sed qualitate
et necessitate temporum ut rei publice
poscit utilitas fecerit simulque non
inficior rem pro causa pro-
terre moderandam. sed non accidimus
ex facilitate pro leuitate mente
aut humani fauoris gratia passi
esse mutandam. uel forte hu-
ius adultimus exterunt talia sin-
cedis notitia falsariorum enim
prestigiosa malicia sic in quorun-
dam priorum contumeliam et pre-
iudicium se armauit ut falsitas
iam preualeat et preualebit ulterius
nisi iudex exactor ueritatis discre-
tusque intercedit. ceterum quod
seclitate aut simulitate audiuimus
impacta ecclesiis quis dubitet
cum necessitatis tempore patri teneatur
filii prouidere. sed non secundum apostolum
thesaurizare unde in libro Numerorum
dant leuite ipsi aaron decimas
decimarum. sed inter ceteras afflic-
tiones sub quibus hodie ge-
mit ecclesia singultibus et suspiriis
crebrius agitatur et conquiritur
quia cum liberi debeant esse filii
ad exactores ut dicit ancillitas
tamquam aliam penitus compellimur.
unde a singulis fatigata tollitur
quod ab omnibus sustinetur. cum gra-
uitas omnium dolorem non minuit
singulorum. nec leuitatem inmu-
nitas sic assumit portione sibi
concessa gaudere permittitur cum
uniuersos uel sibi impatus
uel impetratus absorbeat.
ut liberi uero unde affligitur usque
ad id genus pertinet temporis et corporis
quod plus mala nimis ex liberali-
tate predicta beneficia conceduntur
renitentibus episcopis et prelatis
sacro quod plenitudine potestatis

iam dicte diminuere uelle certe
sacrilegium. nec est ex equo dispu-
tatio ubi suscitati non licet proficere
tinsum. nec tiara est ueritatis pul-
sus ergo napulo tamen confluunt
ex omni parte cateruatim pestiferi
et monstruosi homines ad ro-
manam curiam ut obtineant
uel retineant beneficium uel pre-
bendam. in quibus merui esse fur-
cuti uel flagelli magis optinuit
quo dominus de templo uendentes
et ementes ementes columbas
eiecit uel secundum lucam eiectus cepit
perficiendo relinquens eius suc-
cessori summo pontifici dominus
inchoauit impetratur beneficia
uacatura timet sibi non uenalis
possessores. uel de toxico uel
de morte ocius maturanda iudicius
pro modico precio subtrahi uita
hominum quanto magis hoc timendum
ne fiat uel a pestiferis uel ab
eorum familiaribus cum pingue
sunt impetitum beneficium aliquod
uacaturum. Veritas substantialis 3
uel fundamentalis coarctatur
per predicacionem inopiam dicunt uerbi
dei detinetur in iniusticia nec so-
autem fidei detruncata In omnem
terram sonus apostolorum exiuit et
hii nondum plenitudo gencium
forsitan introiuit Nam de pa-
gena ecclesie greci exiuit et
ut deuote et perfecte uideret
Nondum heretici contra fidem catholicam
oblatrare cessat nondum scismatici
eius primatum timore abiecit nondum
simplices uelut arbores debiles
uentorum turbinibus agitatas
nec dum in fide radicatas gratia
solidauit intercessit igitur operam
dare quod incredului contentur
ad fidem conuersi non auertentur
reuersi solide fundarentur nec
prauis moribus peruerterentur

reuersi solide fundarentur nec
priuus moribus pollerent Omittamus
iudeos quorum iniquitate nondum
implete sunt ut conuertantur ad fi-
dem catholicam Sarracenisque ad gen-
tes prouideat ut summus ponti-
fex qui debitor est fidelibus et
infidelibus ut ueniat ad paganos
et si greci claudicauerunt in semitis
suis prudens esset ut redirent
firmarentur et uniformarentur ad pacem
ecclesie unitatis et fidem catholice
ueritatis Certum heretici et scismatici
corrigendi sunt ne pereant coercen-
cendi ne peruertant persuadendi simpli-
ces ne recedant quod sine predicatoris
officio nescio si iam fiet Nam sine
predicante quis credat aliocquin
frustra mitteretur ad cornelium phi-
lippus ad eunuchum augustinus a beato
gregorio ad conuertendam gentem
anglorum Sed nunc dilatata per
predecessores nostros ecclesia ueno-
bis qui in hac ariditate deue-
nimus pro recedentibus minuitur sit
quotidie coartata Cuius coarta-
tionis quadruplex causa est una est
in prouincia fidei nostre deficit cari-
tas alia est in eis qui quandoque in-
missi sunt inflammat cupiditas
diuitie sunt apud eos quorum conuer-
sionem optimus doctrine paupertas
tas et quia tenetur ab eis sanitatis
imposita uel effrenata potestas
certe si tantas sue uirtutis
retineret ardorem lucrum domini spiri-
tualibus et corporalibus omissis
dispendiis quereret et honorem
Nouit enim quod in multitudine ple-
bis gloria consistit principis et honor
regis fateor missi sunt legati
frequenter ad populum corrigendum doc-
trina fidei seminandum sed quia non
gratis dederunt quod gratis ac-
ceperant fructum in officiis nescio
eorum plurimi amisserunt

aurum biberunt non talis bone
memorie dominus meus et nutritor
a puero galterus uenerabilis episcopus tor-
nacensis legationem agens contra
albigenses in partibus tolosanis
circumspecta huius familia manum ab
omni munere abstinente propriis sti-
pendiis in partes albigensium
militans et fratres salutans
habenas prouinciales eius
obtulit et eorum quosdam ad indig-
nationem et corrugationem nasi et
contractionem narium prouocauit
et uidens quod domino non placebat
quod nec tamen a legatione sua recep-
at in qua diu militauerat affirmat
non tales legati aliqui gauantes
ciuitates sine causa circuentes pro-
uincias et in locis ubi nec rumor
eorum insonuit suscitantes anga-
rias et per angulos immoderatas ta-
xantes expensas fulminantes
sententias afferentes minas auferentes
substantias scandalizantes personas
si indigeant extre culture uix
in illis in illis partibus equus inue-
niri poterat ad eorum arbitrii uo-
luntatem aut non erat pili conue-
nientia molliores uel mbarum circa
compositum collum fuerunt non
tumentes pingues et equales uel
ylia demissa uel non lata planta
plana requiritur color aureus cuius
consimilem uix posset per aurum mer-
cari uel obsequium prouerere totus
pulcher et non sit macula in eo
Doctrina paupertas apparet in eis
qui celum ferreum et terram exprimunt
eneam ex defectu mellifluie et
roriflue predicationis Ideo id
remanet cor eorum aridum quia
non stillat super eos eloquium immo
completur in quadam die per scientiam
de simoniis sententiis grauius
ingium et importabile plurimis
conuenit imponere libertate non gau-
dent sed nec uoce conuiti a dominis per-
mittuntur ne operas consuetas

honorem amittant · qui si conuisi fuerint spirantes sanguinem et crudeliores expiunt domos ut re et religione sicut et nomine xpianos · et ideo timor et tremor apprehendit eos Quod scimus loquimur et quod audimus testamur et in medium supponis gradum preter tem procedent nisi quorundam vt religiosorum ve vicemdio tepit appet Sanctitas exemplaris linguas detrahencium patet · preualent clericorum infamia Nam ex latebris ut aiunt et membris subiectis mores apparent in superioribus et prelatis sicut incontia cognoscitur ex ancillis quem sin indices quod sic et minister eius sic dicat Ecclesiasticus O quantum dispendium animarum per deformitatem vite et morum et infamie ad clericorum O quanta decet honestas eum que inde toto mundo appareat cum mores auditos aut visos tanta populi multitudo depingit in intimo cordium et sigillat O qualia lata quam salua quam plana desideat caput sanum O quantum dolore ingerit vicarium uitiis intestinum corde O quales subditos filios armonotarios capellanos premissam familias decet ne patris ecclesiam deuenustet sed in se formam cleri si perdita fuerit reputet Tales utique esse oportet ut deum sapiat ex caritate se ipsos custodiant in castitate negotia expediant in pietate et populum audiat in veritate Sed proch dolor quidam nec deum sapiunt per deuotionem nec se custodiunt per corruptionem nec negotia expediunt propter dilationem nec populum erudiunt propter ignorancie confusionem Non est in eis deuotio qui simplices apparent Est deum in ambicione multa perdent sanctitate acceptam personis inflabilibus rerum propriis negotiis inflatisque condescendunt Venerabiles olim sancte sedis apostolice antistites qui solum istud quod obstet

polluti omnem reputabant indecens non requirentes datum sed fructum impendebant curas · expendebant substancias · superimpendebant et animas Vigebat in eis tanta excellencia sanctitatis ut quitur macula facerent demones cicerent ab obsessis aliquid nunc tibi venit in mente Cum demoniacus in presencia sancte memorie leonis summi pontificis astitisset et sanctus eius ipsum sed nequaquam spiritum abire preciperet ille autem quibusdam verbis prauitatis superbie resultaret tandem per nomen xpi terribiliter adiuratus remitti ultra non potuit cum caput miseri hominis huc illucque collideret pauimento capillos in altum quodam horrore subrigeret os quasi ad euomendum quibusdam conatibus aperiret protinus se obiecit eius nequaquam per os egredieris ut intelle omnino frustrabitur quod molitis per posteriora te exire precipio nam tibi exitum oris non permitto per sordidos ergo meatus immunde habitator egredere et feda post se ut dignus es vestigia delinque vix verba compleuerat et continuo nequissimus spiritus fluxu ventris eiectus est Doleamus etiam in quibusdam clericorum aulalium speculum castitatis effractum et sigillum continencie violatum licet in hiis minor sit querela Nam iam apud aliquos curiales carnis sordeat corruptela iam ut aiunt inter pallatinos quosdam incontinentem esse probo non ducitur raro hec iniurias iam punitur ubi fetor a fetidis non sentitur et astre tis monstre monstra Balaam non miratur · apud honestos non ita qui latari summi pontificis adherentes sicut reuerendi et venerabiles cardinales in iudicio recti in consilio prouidi in iubendo districti in disponendo industri in aduersitate graui in prosperitate deuoti

In zelo fabri, in misericordia non nō remissi, in ocio nō ociosi, in hospicio nō dissoluti, in convivio nō effusi, parati ad sermonem, mansueti ad ad pacienciam, subiecti ad disciplinam, rigidi ad censuram, quorum honestas curiam totam illuminat, sicut eam turpitudinis aliorum infamia denigravit. Reprimo thalamum honestatis istorum gratia ne turpiores atterantur in pace pudore suffundor, taceo venatorem aucupem aucupem alearum furias vel scaccorum victore vestium compositionem corporum faleratum ambitum histrionum greges et huiusmodi portenta loricatorum exercitum et loricarum excitia calamistratorum resultacionem resplicacionem et molliciem vermulam. Quid de negociorum expedicione dicamus cum videamus aliquos quibus fundant quorundam curie prelatorum inverecundos ad petendum importunos ut accipiant inquietos donec acquirant ingratos cum acceperint et oblatos linceis utentes oculis ad videndum quid accipiant sed ad acceperunt accepti beneficii immemores ubi existunt fremunt qui in rerum madis naturis rerum desudaverunt hec linealiter naturaliter institutum quia cum post tergum respiciunt protinus illum qui precessit obliviscuntur et quod oculus desierit videre continuo mens amittit et cum hec belua tanto visu quod omne genus ferarum precedat et lapideos etiam parietes penetrare valeat tamen vicio hoc laborat quia quantumcumque quodcumque illud est a quo oculus semel avertit ad memoriam postmodum non reducit. Quid de ignorancia vel oculorum quorundam cecitate dicamus qui de sponmonsi debuerat accepisse de pectore aaron de paradisi fonte unde scirent dubia iudicare populum erudire corda rectorum crimina corrigere mitibus condescendere reprobos coercere cohercere quorum sermo edificatio quorum vita iusticia quorum presencia gratia quorum memoria benedictio. Non sunt isti quos genuit caro et sanguis quos elegit in gratiam dolus aut falsitas humane gratie carnalis benivolencie temporalis affluencie diffusio premium precium vel favoris si per tyrannos eligendos docet probat vegetius quanto sacius quanto sancta vita fama debent esse probati qui sunt ad tam officium eligendi per quos universum necesse est iudicari nec in uno tantum querendi sunt climate sed assumendi qui digni sunt qualiter undecumque ut nō rogantes aut per se rogari facientes aut sine causa curiam frequentantes aut se nequiter blandientes aut quedam de industria largientes et humanam gratiam aucupantes aut suas fimbrias dilatantes aut nomen suum per alios et rumusculos seminantes aut precum pollicentes odium nisi quod intendunt assecuti fuerint pretendentes aut imperfectionis maculam pretendentes sed perfecti virtutibus et remittentes pro viribus vitare. Isti sunt pro venatu summi pontificatus grandium militantis ecclesie cum decoratur talibus indumentis. Consequenter sequuntur aliquot capitula de catalogo summorum pontificum a petro usque ad Anacletum cum quadam brevi eorum expositione scriptorum suorum que hic omissa sunt. De pastoribus regularibus ubi primo datur eis medicina preservativa secundo datur eis medicina curativa

octrinam pauli et petri p
secuti. Nunc ad doctrinam
pastorum regularium descen
damus et licet secundum ordinem ecclesie
ierarchie sint ultimi tamen quia
frequenter assumuntur ad regimen ipsi
pauca liceat hic de ipsis inseri
quibus ne incidant in onus insupor
tabile medicinam aptemus preserua
tiuam. si forsan inciderint habeant
curatiuam. preseruatiua habere po
tuerunt. si considerent regula
res uotum emissum. Si libidinosum
temperent appetitum. si formidet
precipitium. si declinet periculum.
De uoto emisso considerando
more apostoli dicens. Videte uoca
cionem uestram fratres. paupertate scilicet
castitatem et obedientiam uestre reli
gionis substantiam. quibus uos conuincti
estis. que tenenda fideliter pro
misistis. quibus diuicias delicias
excellencias declinare debetis
que in dignitatibus insidiantur
incautis. uidete ut cum oculos
mentis uestre uelut altum dentibus
nomen uestram habeatis professionem
attencius feruencius ad eiusdem execu
cionem qui enim proposita non que
fuerant inchoata compellunt. Sic
enim nauis que contra fluuis impe
tum ascendere nititur nisi remiga
cium uiribus adiuuetur non solum ad
locum in quo fuerat. sed in posteriora
et inferiora relabitur. sic uite
uestre status labitur in peiorem statum
nisi totum totis uiribus exequimini
uotum uel bonum quod fuerat inchoa
tum Sic carbo modico rubore
concepto de facili vergit ad nigre
dinem nisi flabellis ualidioribus
excitatus aut uenti bufico se re
suscitet in feruorem. et teste salo
mone qui in opere suo est dissolutus
et mollis factus est sua opera dis
sipantis Sic tepor declinat ad
frigus. sic euomitur de ore domini
qui reperitur tepidus vt enim aut
frigus est in pastore. Aut calidus

quippe aut frigidus consultur ne te
pidus euomatur. ut uere aut nec
dum corpus adhuc de se conuersio
nis primus probeat. aut iam conuersus
in uirtutibus inardescat. ne euo
matur tepidus qui a calore que pre
ponit torpore ad noxium frigus
redit Sic enim aqua tepida nau
seam prouocat et mouet. sic tepor
et torpor inuentes indebite that
propositum inchoatum Sic arbusta
crebra conuulsionem de terra non
tollitur nisi radicatus terram amplec
tens solidus radicetur Et dum uenit
expositus ariditatem cito consumit. nec
ad aliquem fructus fertilitatem perue
nit De temperando appetitu libi
dinoso scribit ad hebreos Nemo
sibi sumit honorem sed qui uocatur
a deo tamquam aaron Ille enim qui solus
de puluere erigit pauperem nos
erudit non appetere prelaturam. suf
ficiat regulari quod ardeat in ambi
tu claustrali. non luceat in appeti
tu et habitu seculari ardeat igne
caritatis. non luceat luce uanita
tis. edificet sepium. non reedificet
iericho ne sustineat iosue ma
ledictum. legat in claustro quod te
neat animo uel alleget scripto
vel ostendat exemplo uel si
quo magis proderit uerbo Paulus
uero scribebat in uinculis Vnde
quemadmodum per se precipiunt docu
menta salutis liberum se ostendat
ut seruitutem claustri pro christo
sustineat. et regnabit si christo
seruiet Inclinatus enim libidinis
appetitus quendam fructum effugiat
dum regularis ad libidinem
placendi aspirat Sed mundus osten
so inde pectoris talem uendit
ut osculo fallaci eum alliciat
et quemadmodum osculatum detineat
Sic enim angelus sathane in
lucis angelum se conuertat per
audiat autem mundus Quicumque

osculatus fuerit ipse est tenere cum
quod suscipiat appetitus qui episcopatum
desiderat bonum opus desiderat
sed adiungat textus statim quia oportet
episcopum esse irreprehensibilem tunc
etiam erat laudabile episcopatum
appetere quando per martirium contingere-
bat non tantum suam artiorem facere
et ceteris peregrinationem presentis vite
finire. Caveat igitur religiosus
prelationem appetens ne sub specie
fructus faciendi cogitationem eius
decipiat. Quia aliud est quod intentio
elationis in occulto supponit aliud
est quod superficies cogitationis ex-
terius ostendit. Unde fit ut occulta
tunc superbia per adeptam dignitatem
foris prodeat, et sterilitas oblivioni
detur que exterius appetebat. Caveat
etiam ne sicut efficax medicus atten-
dit ad egrum, sic regimine suscepto at
erectus passionibus intendat aut
vicijs passionum ne dicatur ei Me-
dice cura teipsum, presumptuose siquidem
secundum Gregorium percussus medicus prestat
qui in facie vulnus portat. Caveat
etiam ne sub onere specie pastoralis
animus ex honore quo constat super pre-
latum ceteris statim ad suos convertatur
et retrudescat carnalitatis affec-
tionis, dum cogitatur sublimitate
officium et honoris. Caveat etiam
ne dum acquirere nititur intentum
quod non habet perdat quod habet, nam in
mari quieto novit etiam imperitus
navem dirigere, sed in turbato mari
vix potest etiam nauta peritissimus
gubernare. Se igitur et sibi commis-
sos exponit discrimini qui navem
regendam suscipit inexpertus cum
mare subditur tempestati. Quid
est dignitatis potestas nisi maris
et mentis tempestas ubi instar
undarum colliduntur ad invicem
cogitationes et per defectus subditos
emergentes velut ad saxa fra-
guntur naves et perdunt merces
desperando precipitio dicitur quibus
admonitus audiat a domino: Mul-
ti vocati pauci vero electi. Hic sancti

multo timuerunt qui dignitates
oblatas reliquerunt, etiam dimittendi po-
testatem tribuentes velut qui habent
sunt tamquam non habentes vel qui
non habent sunt pariter formidantes.
Occurrit in primis Petrus Damiani
qui inter religiosos et catthunie-
sed exinde et ordinis sui primitus
duorum episcopatuum unius regendi
et alterius visitandi mole deposi-
tus, abiecta sarcina exoneratus
liber ad solitudinem, tamquam limi-
mo fugitivus repedavit. Post-
quam libere otiose natta deposuit
quod voluntarius non suscepit,
receptaculum non ingressus liber
sed oppressus instar animale formi-
dantis vel optus receptaculo indo-
lent. Occurrit beatus Valerius qui
cathedre valedicens, augustinum
in Ypponensi ecclesia suum consti-
tuit successorem. Occurrit Luci-
us Cataceni episcopus qui suum obitum
imminere cognoscit ad tutum religionis
portum confugit monachum induit
sicut testatur Gregorius in registro,
sub ipso migrantis obitu spiritus
sanctus beatissimo relucebat in
vultu cui apostolus moriturus Andreas
apostolus apparuit et qua hora migra-
turus esset ex corpore intimavit. Oc-
currit beatus Adalbertus martyr qui le-
mensis ecclesie prius posuit cathedram
et meruit factus monachus coronam
martyrii triumphalem. Tacco de
dilecto meo fratre morum ardig
Reymaldo zanariensi episco-
po qui dimissa cathedra tum
tanta solitudine per modicum
feliciter quievit in Christo. Ne more-
mur amplius in exemplis causa gratia
brevitatis infligamus verbum Petri
Damiani moralem: quotquot igitur
legimus recta intentione ponti-
ficatus dimisisse, certa spes est
eos de eterna cum Christo societate
gaudere. Refert Basilius et contor-
cius Ambrosius de Ethimo preste-
maino mitissimo cum prefuit
prefatus inuubere ventorum sub-

lapide se collocat · quo velut
anchore dente submixus quassa-
tione tempestatis evitat · pati-
tur se tantis deprimi ponderibus sup-
posito dummodo non iactetur a fluctu-
bus · quia turbato seculi freto
religionis pondus et observantiam
disciplinae libenter patitur regulare
dum non involvatur negotiis et of-
ficiis temporalibus et mundanis
de periculo declinando more apostoli
ad philippum · ea que retro sunt
obliviscens et ad anteriora manum
extendens · ad bravium superne vo-
cationis se porrigens et peccata
dimittens · ipsius quod ad galatas aut mi-
nor quod tam cito transferimini ab eo
qui vos vocavit ad gratiam xpi · 2o
enim attendit ad periculum in prelatis
quia non solum pro suis sed pro
subditorum criminibus subiacent
penis eternis · ideo precipimur obedire
prepositis nostris ipsi enim vigilant
rationem reddituri pro animabus nostris
Si autem ei qui unum et minimum
scandalizaverit expedit ut mola
asinaria suspensa in collo demer-
gatur in mare · Illud qui non solum
unum aut duos sed tantam multitu-
dinem perdidit qualia putatis pe-
narum genera sustinebit Nonne
heli pro filiorum criminibus illud
triste iudicium est expertus Nonne
moyses vir ille mitissimus et
dei familiaris promissionis terram
non attigit propter crimina contradictionis
plebis Sed forte aliquis ignoran-
tiam allegabat quia peccata populi
nesciverit sed iohannes crisostomus in-
ducitur sententia de hoc qui dicit de dignitate
sacerdotali sumpta · neque dicere
enim neque imperitiam causari po-
terit nec ad ignorantiam confugere
neque necessitatem opponere de aliorum
~~conatum~~ coactus · sed tamen puto ali-
que lectorum qui vehemente pro-
pectis suis probe obnoxiis hic
adiuvandis suffragio quam sacerdo-
tem tunc attrahet pro aliorum

delictis · quam qui fuerat constitutus
ut aliorum ignorantiam emendaret
et dyaboli demonum insidias · igno-
rantiam se defendere non valebit neque
dicere non audivi tubam · neque pre-
scivi pugnam esse venturam · 3o
attendit ad periculum gravitatis pene
que gravius puniuntur prelatorum cul-
pe israhelitas prophete quamvis gen-
tibus ceteris increpat et pro acceptis
beneficiis prelates tormenta maiora
meruerunt · offerri iubet lex sa-
crificium pro sacerdotibus ignorantia
quantum pro totius populi culpa · quia
sic prius peccat vinculo sic crisostomus dicit
tanto indigent vulnera sacerdotis
auxilio quanto simul universa populi
multitudo · non video quod indigerent
ampliori sacrificio sacerdotes quam
populus expiari · nisi graviores de-
berent eorum censeri · graviores
autem eas facit non conditio vel
genus operis sed dignitas facientis ·
filie sacerdotum quibus nichil commune est
cum officio sacerdotali tamen propter
honorem parentum multo severior quam
alie mulieres in eodem crimine fornica-
tionis subiacent ultioni · ex honore
consideratione procedit quod deus minus
subditum presidentem non severius
punit · et insuper non soli sacerdotes
dampnum in suo paciuntur peccato
sed infirmiorum animas inficiunt que
illorum corrumpuntur exemplo · Attendit
3o ad periculum difficultatis regen-
di populum Sicut enim omnium hominum cor-
pora ex eisdem constituuntur elemen-
tis · ad ipsum quoddam temperamentum
est in omnibus complexionalibus ra-
tione cuius aliqui et aliqui medi-
camentis indigent et alimentis
indigent aliis et aliis · Ita
aliter et aliter oportebit se habere
prelatum secundum mores varios subditorum ·
Alios enim corrigit tempora · alios
increpacio · et horum aliis competit
coram aliis increpari · aliis se-
creto amonet Si enim ad ex vnum

multas compactum animalibus vel
specie uel proprietate distinctis ma-
gnis et paruis. domitis et indo-
mitis nulli concederetur hominum ad
gubernandum quoniam difficile et pene
impossibile esset illud animal sic regi
ut proprietates et mores exigerent
aliquantum alias in illo uno corpore
sic compacti. quod et eorum sensibilis
agerent. non eodem cibo nec potu nu-
trirent. sed modo diuersis varijs mo-
dis quibus vnum ad mansuetudinem
prouocaretur aliud ad furorem susci-
taretur et quantum industrie et labo-
ris custodie illius animalis impen-
dere oporteret ut corpus ita illud
regeret ut ipsum ex tanta diuersita-
te compositum in pacis vnitate
et tranquillitate persisteret attendit
quantum ad prelatum secundum vltra perfectio
non habeatur a pastore animarum
Sic enim lex moysi maculatis
sacerdotibus etiam corporales non patitur
sed neque corpore maculam habeant hostia
vel pecudes diligentissime perscrutatur
perfecto apparet ex figuris quod vltra per-
fectio et puritas esse in noue
legis prelatis et ministris non
qualis in populo que dicit perfecto
sufficiencie sed eminencior quedam
excellencie Nam sic nec etas
vna omnibus nec vultuum linea-
menta cunctis sunt eadem nec
ete vna est equalitas nec stel-
larum vnus est splendor Sic nos
subditorum atque regentium vna
perfectio Inde est quod saul ab hu-
mero ad sursum eminebat super
populum hebreorum. Parium dixit
thimo sic dicit Crisostomus in libro de digni-
tate sacerdotali quantum est differe-
ntia rationalia et bestias que rationis
officio non utuntur tantam debet esse
inter rectores et ceteros qui reguntur
Aliogin pastores prelati. et oues
subditi nunc dicuntur Hec ergo
vniuersalis perfectio per quam domini

sacerdotes exemplo operis totum
sibi subiectum populum alliciunt
ad virtutem

Quomodo regulares mediocrem
professionem habeant. nota

Si iniungitur curatura vel eminens sta-
dignitas ut prelationes passim desi-
derari debeant nisi sic fieri necessitates
magne compellant Et ideo si quem
tu rite vocat contigerit impo-
sitam necessitatem pacienter sustineat
excepta spiritus libertate humiliter
defleat perditam humilitatem
secundum doceat ad conscientie semitatem
sequatur Necessitatem suscepti officij
non sustinet pacienter quidam de-
iecti animi et homines de quibus qui
pace eligunt et quietem non va-
lentes a pusillanimitate spiritus
modici temporis sustinere tempestatem
nescientes quia vexatio tribuit
intellectum triturat granum ut repo-
natur in horreo quadratur lapis
sine sonitu mallei in edificio
tollatur. mouentur turbinis ventus
ut helyas rapiatur in celum Curant
igitur ad testem conscientie
sue si ingressum suum inuenerint
tinique fuisse cum ad precedant
maculis ad egressum hic enim
resignacio locum habet Vt enim
ait gregorius qui in omne honore non
per hostium sed aliunde ascendit ad
culmen salutis grauium et uatum
se fatigat nisi honore in quo
deliquit penitus deserit Ergo
homines gratia repleti caris-
mate vitam ordentes proximis
exemplaria sic susceptum rite
placentis officium vel repponit
vel deponit timeo ne dono
abutantur gratuito et accepto
ne diffideles fiant xpisto ne sibi specie
virtutis mancipantur odio vel delicto
ne ad delicto subiaceat commisso

dannabit et pcto dona siquid
pluribus cōfert ut pnata pq
ponentes necō talentum comissum
expendant et aiaz salutē inde
lucrent nō ppr se pleisq dant
hec dona ut agant uitā solita
riam s ut uocet alios ad regnaz
Nonne in petro fuit caritas iudicium
q suscepit officium et sollicitudinem rerz
omnium pastoralium Nonne ipse uni
genitus di ptis exiuit a pre et
uenit in mundum ut pdesset multis
Sic xc ut ait apls ij ad Corh
pro omnibus mortuus ē sup
ut qui uiuunt iam nō sibi ui
uant s ei qui pro ipsis mortuus
est et resurrexit pro sali sibi
dum possunt prodesse proximis satis
ostendit q nō sibi xpo conformes
sunt ī mattentes ocio secessum
contemplationis appetunt et
tota die ociosi quasi in vinea dni
nō operantur optata mercede frau
dant Refert valerius maximus
q ad miro audaz approbat ut ille
vestis imperialis cum dyademate
fuisset oblata ille ueste reco
spiciens ait o pannum nobilem
potius quam felicem que si quis
attendat quantis sollicitudinibus
et periculis et miseriis sit referta
nō in luto iacentem tolleret hoc
g commendarez si sprecusset hono
rem q uellet dies suos tristes
aurea paupertate q multo me
lius ē iusto modicum sup multas
diuicias pctorum s forte pauc
bat ad plures laborum incertus in
certa instabili resolutus Sz qd
nob de hiis qui forcius sue ut
delicto comisso addamus loquit
bts papa gregorius vt enim nō nulli
qui magnis muneribus ditati
dum solius contemplacionis studiis
marcescunt parte utilitati pro
ximorum in pdicacione refugiunt
secretum quietis diligunt secessum
speculationis appetunt de quo
si districte iudicantur ex tantis

procul dubio rei sunt quantis uenientes
in publicum prodesse potuerunt ppr hoc sm le
gem deutro. papi vt uxorem fratris
defuncti sine filiis superstes frat
accipiat et ad nomen fris filium
gignat que si sic accipe renuit
mulier in facie eius expuat et
unum ei pede discalciat et domum
eius discalciati domum appellet sic
ut defunctus ipse ē xpus humanitatis
fragilitate uestitus qui sine filiis
obiit quia adhuc electorum suorum
numerum nō impleuit nec glorificat
quos in cruce genuit huius uxo
rem superstes fr dz accipe vt ure
cum sit qui nouit eaz rege alio
qm mulier in facie eius expuet
q dignum est ut talibus uestibus dns
impperet Etiam vocat domus eius
domus discalciati ppt unum calcia
mentum quod de pede subtrahit
alio remanente quia cum affectionem
ad proximum habeat ut sibi illuat et
quasi pedem unum muniat dum
de proximi salute quasi nō curat
s affectionem ad ipsum negligit uno
pede discalciatus incedit Naz per
pedes intelliguntur aīe affectiones
hic attende lector q nō diguimus
simplices et deum metuentes s
desides et inertes Nam dominus
docuit nos contempnere secli di
gnitates q ad uellet eum facere
rege fugit in monte dictum ē
etiam gedeon dominare nri et filius
filius filii tui Nō dnabo et inqt
nri nec filius meus s dnbr in nob
dns hic desflcat huiliter receptam
primus libertatem Cibus enim dulcis et
solitus eum admittit mens diuidit
vtrus omceat et frequenter ipsius bestial
efficiat Nonne in claustro utit
aqua et vinum et letificat cor hoīz
inebrians poculum et pclarum
q religiosorum mentes inebriat et
sui oblitos a mundi diuiciis deli
ciis honoribus alienat et a mundanis
ms reputantur in pani qui feruoc
musti huius plem sunt et manna
celesti et quid mirum si etiam

ab inspirans dyabolo huius demonum
dominus angelorum audiamque prophetam
Quis dabit michi inquit pennas
sicut columbe et volabo et quie-
scam. Ecce elongavi fugiens et
in solitudine expectabam eum qui
me salvum fecit a pusillanimitate spiritus
et tempestate. Hec est illa dulce-
do quam nemo scit nisi qui accipit
quam expertus est unus est in deserto
quam expertus est unus regularis in
claustro. Lege prima vite beati
Gregorii apologeticum Gregorii Nazanzeni
et invenies quam humiliter alium hunc
deflevit [illegible] et si placet dyalogum
Basilii et Crisostomi superaddes. Nonne
mens divisa in tanta susceptione curarum
negociari cogitur circa diversa. Unde
in libro Ecclesiastici fili ne in multis fiant
actus tui. Hec causa enim multa necesse
est ut sit diversa quot et quantorum
regendas suscepit animas et corrigere
tenetur excessus. Nonne potius medi-
cum dyaconus illud confligere vel exone-
ratus vivebat in artissima paupe-
tate vite humilis. Unde possumus eum dyaconus
retinere. Nondum enim adlecta ad letha
forag dimicat. Natator exuitur
ut flumen transeat. Viator exuitur
a sarcinis ut expeditus currat. In
hac vita torrentem mortis in pro-
ximo natali sumus et pugnaturi
cum eo cum quo semper dubius est
congressus et periculosus casus et
quam subiacemus. Quanto frequentius
quo tendimus obliviscimur dum exterio-
ribus implicamur ut dum mens oc-
cupata superiorum non considerat nescit
in quibus delinquat. Sic Nabuchodonosor
in malum irracionabile vertitur dum be-
stiis agri mente mutatur. Convertitur
hoc autem proficientes non potestatem
reprehendimus sed ab appetitu illius
cordis infirmitatem munimus ne
imperfecta regiminis culmen arripiant.
Et Gregorius qui in planis stantes
titubant in precipicio pedem non
ponant. Item Bernardus vocat perfec-
tam humilitatem ad quam ut sub-

iectos informet eam in se primitus
reputet. Non superbiat ex honore
suscepti regiminis, non superbiat ex
favore plebis, non se nimis humili-
et ut amorem et officium enervet
pietatis. Hec est enim prelatorum
humilitas moderata ne sit nimis
supra vel infra. Non ergo superbiat
ex honore suscepti regiminis non
enim hominibus dominatur sed magis quorum
terror et tremor ponitur bestiis et
bestiales homines qui dum non
timent hominem reverentur et similiter
metuunt frequenter ex eorum timore
peccare desistunt et ideo ex qua
parte bestiales sunt homines eis superposi-
tis presunt remanet tamen in hiis
utrisque prelatis et subditis equalitas
ex condicione nature quam non debent
superiores ex regimine. Unde scriptum
est: Ducem te constituerunt noli ex-
tolli sed esto in illis quasi unus
ex illis ut prelatus bonis in nullo
se preferat sed cum pravorum culpa id
exigat potestate sui prioratus agno-
scat. Non superbiat etiam ex favore
plebis. Nam meruditam plebis quod
reprobasse debuerat sepe commendat
et miserum quodam plausibili fa-
vore extollat et ille laudancium
voce seductus verbis adulatoriis
fascinatus dum se intus discernere
nescit ut debuit qualem se foris
predicari audit talem se intus credit et
non advertens quod scriptum est: Popule
meus qui te beatum dicunt ipsi te de-
cipiunt. Et iterum omne sublime videns
et omnes preire contendens apo-
state angelo efficitur dum homo
hominibus esse similis dedignatur.
Sic Paulus elatus recedit qui par-
vulus prius fuit. Nec se nimis hu-
miliet ut rigorem enervet
iudicis ut sic humilitatis fuerit
in corde quod disciplina vigeat
in opere qua dum immoderatius custo-
ditur vinculum humilitatis solvitur
iura regiminis. Unde necesse quod nutriatur
humilitas quam subditi
videant admiracionem et extra

instret auctas qua mali cohibe-
ant flagicii pietatem unde pau-
lus utriusque modificatis aut. ffti
sinus paruuli in medio vestri sicut
nutrix diceris. in virga veniam ad
vos culpam corrigendam agno-
scens assit se mitem Non se
nimis humiliet ut amorem et
officium euacuet pietatis. quia
valde grauis est culpa. si dum
custoditur humilitas non custoditur
etiam ad reprobos disciplina sic
mangi mulierum misericordiam par-
vulos coquunt. sic falsa pietate
sequaces heli filios non corrigen-
dum delinquunt quod fractum
est non alligant quod abiectum
est non reducunt. tunc ligamine frac-
tura stringitur. cum per disciplinam
culpa ne prodeat cohibetur
Sentitur autem scissura grauis cum
ligatur incaute fractume locus
Et ideo sic debet disciplina a sup-
erioribus exerceri ut locus remaneat
pietati ut prelatus se disciplina
exhibeat patrem. et uisceribus
pietatis matrem. ne districtio sit
nimis rigida vel pietas sit re-
missa. sed vinum adhibeatur per quod
vulnera mordeantur et oleum per quod
foueantur. ut per vinum mordeantur
et mundentur putrida. per oleum
foueantur sananda. hec sunt in archa
domini virga et manna. virga rectitu-
dinis. manna dulcedinis. virga
et baculus pastoralis. virga que feriat
baculus qui sustentet Scriptum est.
virga tua et baculus tuus ipsa
me consolata sunt Certo frequenter
redeat ad considerationem sui. sanitate
tunc enim experitur quiete et pace
Secundum hunc ordinem exteriora ne-
gotia primitus interrumpat. interruptis
ad se descendat. descendens h
se consistat. consistens per frequentiam
usum in habitu virtutis conuertat
Non sunt ex toto rumpenda negotia
sed interrumpenda. ut homo qui alio-
rum causis exponitur aliis se uitat.
Quid enim prodest homini si seipsum

perdidit. et vniuersum mundum lucre-
tur. Sepius uadens et non rediens cor-
uus emissus. sed columba reuertens
maledictus qui patrem suam facit
deteriorem. nulli est bonus qui sibi
fuit nequam. sed qui moratur actu
perficiet sapientiam. non est potestas
laudabilis qua super alios po-
tes et super se non potes. si tui
immune defraudaris non est discre-
ta sapientia cum te tibi magis debeas
et magis alios quam te diligas
per tua consilia. Non est laudanda
caritas aut dicenda que alios refi-
cit et te exclusum deficit sufficiat sed
magis deficiat. Interruptis ergo ne-
gotiis uite et descende et in do-
mum tuam reuertere et ibi quiescendo
lude Sic siquidem quiescant per euagati-
onem diuersam in latibulis aues
per uolatum diuersum in medio. Na-
ues per iactationem fluctuum in por-
tibus concupitis. sicut per attemptationem
campanum in castris Anima exultet
sancti in gloria letantur in cubilibus
suis descendens igitur in se consistat
non super per elationem. non infra per
nimiam deiectionem. non ultra per
longeuitatis promissionem. non
extra per superfluam distensionem. hee
sunt quatuor dimensiones. infames
longitudo latitudo sublimitas
et profundum. a medio declinantes
et quiete animam perturbantes et inqui-
etes quatuor euinantes Nam secundum
bernardum altitudo habet ruinam et pro-
fundum absorbtionem et longitudo
extimationem et dilatatio scissuram
Nam cum ruina exaltatur per supbiam
elatio ruinosa precipitatione indi-
catur. pusillanimes etiam cum se
nimis deiciunt desperationis foueam
non euadunt. qui etiam longeuitatem
sibi promittunt obliti fragilitatis
sue et exilii in quedam secula
productiora manum tendunt.
distenti autem animus in multa
superflua dum tenditur extenuatur
donec extenuatus rumpatur

Justus autem alacriora se non presumit
ymo si iustus fuit caput non leva-
bit fortem pusillanimitas non de-
icit infra prudentem mecta lo-
genitas non abducit temperatus
et modestus dum nimis vacat
superfluorum latitudinem declinet
Ipse consistens quiescit in prelatura
vel officio quod in natura qualis
extra culpa consideratur hoc fre-
quenter agat claustrum donec co-
nectat in habitu Sic enim ad se fa-
cile ingressum inveniet et egres-
sum nec terreatur a se sic nisi longo
oculus et assuetus sub tenebris
terreatur a sole lucente nec in ex-
cellencia lucis dicat cum petro domine
bonum est nos hic esse sed ille qui
propositus negociis et quodam
modo deficiens in se ipso recipit
deum factus tempus vanis perditum di-
tens defecit caro mea et cor
meum deus cordis mei et pars mea
deus in eternum Quodam enim modo
te perdis ad teipsum obliviscens
ad tempus exteriora quasi non sentit
et dum magis et magis exina-
nitus quod est celestis conversacionis
non humane affectionis sed quia
sollicitat caritas necessitas et revo-
cat fraterna caritas et stimulat
proximorum utilitas interrumpatur
hinc est illa suavitas et pre-
gustata quodammodo felicitas
sunt que cogunt egressum tollunt
excessum mentibus successum prop-
ter quod disponatur frequenter ad re-
gressum viam sibi parat per quam
frequens itineret que non frequenta-
ta fuit ex vetustate vel negligen-
ciis ac sentibus quasi invia
sit via sua inhorrescet propter quod
angelus ad thobiam in persona
viri sancti Novi viam que
ducat ad civitatem et omnia iti-
nera eius frequenter ambulavi
Puto quod hec sunt quatuor versiculi
de quibus in Cantico hec reverte
reverte sunamitis reverte

reverte ut intueamur te De pa-
storibus secularibus et quomodo debeant
ubi ostenditur quo ad prelaciam
veniant per gratuitam electionem Quo
vivant per honestam conversacionem quo
doceant per salubrem admonicionem
Quo ad seipsum redeant per humilem
consideracionem Quod autem veniat
ad prelacionem ostenditur quatuor capi-
tulis Quod veniat in timore
veniat in labore doceant in fer-
vore redeant in more Ut veres
ad prelacionem primum eligatur electus
humiliter humiliatus cogatur coactus
confirmetur de electione hic capitulum
requiritur in primo vii partis in sermone
de electione de humilitate de coa-
ctione de confirmatione

[C]apitulum de condicione pasto-
re superiore et mediocrium

[Q]uod vocatur filii ad condicionem
inferiorum et secularium ubi quatuor
considerari oportet ei qui in
ecclesiasticis officiis prelatus est Qualiter
ad prelacionem veniat per gratuitam
electionem Quo in ea vivat per hone-
stam conversacionem Quomodo doceat
per salubrem admonicionem Quo re-
deat per humilem veniat ad timore
veniat in labore doceat in fervore
redeat in more Audi timorem Ba-
ruch iii^o Qui emittit lumen et va-
dit et vocat illud vocatur illud
et obaudivit illi in tremore
tremunt enim et timent quos vo-
cat dominus exultant et gaudent
quos vocari probavit dyaconus nec
mirum si metuunt cum se minus
habentes inveniunt Quis enim non
timeat qui insufficienciam suam
agnoscat Genesis iii^o vocavit dominus
deus adam et dixit ei ubi es
Qui ait vocem tuam domine audivi
et timui eo quod nudus essem Quia
innocenciam perdidit originalem

Audi laborem exo iij° domus dei
vocavit nos ibimus viam trium
dierum in solitudine · Oia compe-
tit eis ut in se repntet primam
exemplarem que tres habet partes
quasi tres dies aiam illuminantes
contricionem confessionem satisfaccionem
Sym est exemplar plati populus in-
formatur exemplo prime · Tercia
Deut° xxx populos ad montem
vocabunt ubi ymolabant victi-
mas iusticie · Audi fervorem prov x
Sapia misit ancillas suas ut
vocarent ad civitatem et menia
civitatis · Ancillas hec pastores
p sollicitudine aiarum salubriter
discurrentes vacantes ad menia
civitatis ut edificentur muri celestis
triumphantis hominibus quasi ex
lapidibus preciosis Sic enim fructi
ficat p fervente predicacionem quia
Gen xli° vocavit pharao lingua
egypciaca mundi salvatorem · Au-
di merorem Isa xxij vocavit dominus
in die illa ad fletum et planctum
et ad cingulum sacci / met enim aia
pastoris ad in se reddo ne forte
ex contingentibus aliqua omisit
vel ne forte supplebit in vestre
et sic consuluntur in humilitate
Sic Joh xj martha vocat mariam
sororem suam silencio dicens magister
adest et vocat te Sed ne illorum
nacionum qui non repellunt elacionis
supercilium ps vocavit nomina
sua in terris suis estimantes se
esse maiores pondus et precij que
sunt in dignitatibus officiis vel addentes
illud prov iij · Melius est
vocari ad olera cum caritate quam
quam ad vitulum saginatum cum odio
Cum non assumunt mortificacionis
exitium quia ad thess iiij° Non
vocavit nos deus in immundiciam
sed in sanctificacionem · Et prov j° vocavi
et renuistis extendi manum
meam nec fuit qui aspiceret
quod mortificacionem crucis in corpore
reputaret · Je xxxv vocavi

illos et non responderunt quia
mortificacionis licet non rudent
voluntas xpi qui promisit dolorem
corporis etiam maxime cum dicat
prima petri ij° virtutes eius annunc-
tis qui de tenebris vocavit in
admirabile lumen suum · Unde Je
vj° Argentum reprobum vocate
eos quia dominus proiecit illos
Argentum reprobum habet tinnitum sonum
et exilem / et ipsi ad ultima et
modicam exerent predicacionem non
acutam pro spiritualibus sed obtusam
pro temporalibus qui sequuntur potius
delectacionis gaudium Ysa xiij°
vocavi fortes in ira mea · Et
luc xiiij° dico vobis quod nemo
virorum illorum qui vocati sunt
gustabunt cenam meam · delicata
est enim celestis delectacio non
capiuntur eam que habent mundanam
Sic enim inebriantur mundana quod non
capiunt eis divina · ij Re xj vocavit
uriam david ut comederet et biberet
coram se et inebriavit eum · Ideo
non consequitur plati vocacionis
fructum quod Joh xxxiiij vocat duces
impios qui non accipit personam
principum etc

Doctor ipse ecclesiasticus i pa-
stor ad placionem veniens
primitus eligatur electus humiliter humilia-
tus cogatur / coactus confirmetur
Eligatur per graciam / humiliter per
constanciam cogatur per eciam / confirmetur
pt symoniam · Eleccionem gratuitam
audi · Elegi david servum meum oleo
sancto meo unxi eum · David significat
servum meum in quo notabis prime sa-
nctificacionem mansuetudinem incomparabi-
lem usque ad atrocissimum inimicum
humilitatem usque ad stuporem hominum
et approbacionem auditum pietatem
ita ut moi nollet ne segregaret ple-
bis extimum etc que non est nunc
prosequi per singula · Audi humilia-
cionem · Quis ego sum inquit david
aut que domus patris mei ut

fiam generis regis hoc est ut assu-
mam dignitatem tanti regiminis
et etiam quam Christus preunxit(?) et re-
demit proprio sanguine debeam guber-
nare. Audi coactionem: Compel-
lite intrare ad nuptias, non ut
fiant sponsi sed eius commensales.
Hec sponsus vero unus est, pastores
autem sunt sponsi consortes. Ideo lex
canonis dicit: Ita castus et humilis
omnibus temporibus eligatur episcopus, ut locorum
quorumcumque prefuerit omnia vite sue
integritate perficiat, non precio sed
precibus ordinetur antistes; tum ab
ambitu debet esse sepositus ut que-
ratur cogendus, rogatus recedat,
invitatus effugiat; sola illi
suffragetur necessitas excusandi. Pro-
fecto enim indignus est sacerdo-
tis officio nisi fuerit ordinatus invitus.
Audi confirmationem capitulo xvi(?): Ego
pro te rogavi Petre ut non de-
ficiat fides tua et tu aliquando conversus
confirma fratres tuos. Unde est
quod solent fieri per electis episcopis suf-
fraganeis apud metropolitanos
ab eligentibus decreta et postu-
lationes vel recommendationes et ex-
aminatis tam electoribus quam personis
gratuite confirmationes aut con-
sensus presumat accipere nichil
etiam consciendo(?) aut in regimine
alio statuendo dare. Unde cognoscitur
etiam non iniuste de symoniacis
omnium proditorem comparatione suppli-
ciis dignos extremis Judas.
Cum dominum preciosum hominem credens
ut puto vendidit, sed mox precium
pro sanguine digna laqueo abiecit.
Vos autem symoniaci de divinitate
sancti spiritus nichil ambigentes
et commercium illi venalitatis
ascribitis et perpetrati sacrilegii
commodum possidetis, et quem Judas
pena dignum gravissima in me-
tuimus exaggeracionem temporalia per-
petuis emolumenta spiritus sancti(?)
aliis datis qui non sunt iure per-
cipes pro meritis(?) et tu spem(?) [illegible]

non habetis. Iudeis estis similes
qui legem nesciunt nullatenus quam
veri scriniarii legem ferunt. Sic apes
mella per laborem suum consciunt
et eadem ad homines elaborata trans-
mittunt; ipse autem mox pereunt famis
inopia contabescunt. Vestra mala
non solum nobis mala sunt, sed etiam
ipsa bona nobis mala facta sunt.
Dicit nobis secundum scripta verba(?) bene-
dictio in maledictionem, carismata
in heresim, sacra(?) in sacrilegium,
honores in contumeliam; perfectio
versa est in ruinam; affluentis [illegible]
divicias(?) constipantium(?) honestates(?)
obsequancium(?) [illegible] assentatorum(?)
et laudatorum turme
prope est ut videatis omnes angelorum
exercitus contra vos vehementer insur-
gere et in dampnationis vestre sententiam
concordi iudicio quem convenire.
Illum [illegible] offensum cuius offenso
neque hic remittitur neque in futuro.
Unde cunctis gravitas adulteros
vincit, homicidas, raptores,
sacrilegos, predas excedit. Certa
est nobis nos in medio tempestas
in serenitate; fit nobis celum fer-
reum et terra enea, dum nichil ce-
litus infunditur nobis de rore gratie sed
et coram hominibus peccata vestra
timent que nesciunt latere. Nobis
separatur(?) hoc debet(?) iubeo(?) ite male-
dicti in ignem eternum. Tunc presto
discretis quanti constet [illegible]
honoris amara recepcio cum
iam vertet cum ut vos tartarus
infinite patens absorbeat et
vehemens crudelis olla con-
cludat; tunc ossa vestra medullis
pinguibus irrigata stridens et
crepitans flamma depascet
tunc edax incendium volvet et
eructans de clibano per ora
vobis, per oculos, per aures et
nares vaporibus eructare non
desinet. Sic cum Symone ma-
go duce vestro consorcium merito
habebitis quod per Christo domino

religiosos nisi quod nos in hoc da-
nabiles damnabiliores sint quam
Symone mago quia nunquam noluit
emere sed non emit quod sacros canones
non invenit sed culpa nostra producta
est ad effectum Venditur eciam nobis
prodiit et argentum

Octava igitur hita quod
debet pastor per graciam scilicet quod
debet humiliari propter constanciam
qui cum humil humiliatus fuit et
in gloria Job xxii Et post humiliacionem
ditescat gloriose quia humilitatis
in consciencia tua igitur vocatur hu-
miliatur quorum metum concepit ex di-
lectione dei et quodammodo solli-
citudinem appetit ex edificacione
proximi et in dubio constitutus
intra se recurrit ad examinatorem
sui et parvitatem suam appreciens
et quod ita expedit videns obe-
dit deo ad susceptionem officii Vi-
de humiliacionem humiliacionem ex
ex metu Ecclesiastici xi Sapiencia humilia-
ti exaltabit caput eius et in
medio magnatorum consedere eum
faciet Jere primo A domino mittebatur
et tamen ne mitti debet humiliter
reluctatur timebat enim ne tanta
te contemplacionis lucem loquendo
perderet ne per contemplacionem deo in-
herens se ab eo vel modicum se-
questraret In hac autem humili-
tate dei reverenciam exhibet quia
Ecclesiastici iii Magna dei potencia
ab humilibus honoratur Vide hu-
miliacionem ex edificacionis ap-
petitu ipsa ad officium se spon-
te se obtulit tamen dominus humili-
tate nolente audivit ut impleret
possem illud dauiticum Humilitatis
sum usque domine vivifica me
secundum verbum tuum Unde iste humi-
liter peccavit quod alius ex parte Sic
enim sollicitudo a sanctis viris
causa edificacionis appetitur
ut per eorum predicacionem multi edi-
ficentur sed ex peccatorum suorum
consideracione meror in eorum

cordibus creatur proverbiorum xii Meror in
corde viri humiliabit eum et sermone
bono letificabitur Vide humiliacionem
ex recursu ad sui examinacionem
Michee vi Humiliacio tua in medio
tui ipsa qui mitti noluit se prius
per altaris calculum purgatum vi-
dit quia quantumcumque sineret ex per-fectio
ximi edificacione nisi esset purgatus
nolebat officium suscipere sed recur-
rens ad sue consciencie intimitatem
cum ex fervore caritatis et ex
pre ire sua excepta est parvitate
suscepit vel se ad assumendum
obtulit officii dignitatem Ecclesiastici
iii In humilitate tua paciam
habe Quoniam in igne probatur aurum
et argentum homines non receptibi-
les in camino humiliacionis Vi-
de humilem officii susceptionem
Vocatur moyses ut ducat tantam
multitudinem de egipto in desertum
et inde ad terram promissionis timet
humiliter se excusans et tandem
obedit humiliter imperio preceptoris
Superbia enim esset si tamen negocium
assumeret sine timore nichilominus
esset si deo resisteret pertinaciter iuxta
Jaco iiii Deus superbis resistit hu-
milibus autem dat graciam Sed quia
sed per divinam obedienciam tollit hu-
manam pertinaciam Unde gregorius autem
humilitas si ceteris virtutibus cingi-
tur ante oculos dei vera est cum
ad respuendum hoc quod utiliter subire
precipitur pertinax non est non enim
est humilis qui superni nutus ar-
bitrium ut debeat preesse intelli-
git et tamen preesse contempnit sed
divinis disposicionibus subditus
atque a vicio obstinacionis alienus
cum sibi regiminis culmen imperatur
si iam donis preventus est quibus
et aliis prosit et ex corde debet
fugere et invitus obedire Si ergo
sancti viri recipere predicacionis
officium timuerunt quod non

timet qui sp̄n mitis et delibate
papitans illud recapiunt quasi
non sucumbat sub oneribus prelatis
incubat etiam aliemis ps humili-
atum est cor meum est in laboribus
eorum et non fuit qui adiuvaret
Igitur post electionem et humiliationem
videamus coactionem non aut loquimur
de violenta de qua leui xxiiii
Qualem inflixerit quis maculam
talem sustinere cogetur Nec de carna-
li et violenta ii machab vi°
Cum liber patris celebrarentur co-
gebantur cum cognati libum edere
Nec non de sanguinolenta prout
consanguinei procurant consangui-
neos in ecclesia promoveri galla ii°
si tu cum iudeus sis gentiliter
vivis et non iudaice quomodo cogis
gentes iudaizare Et gall vi°
Quicumque volunt placere in carne
hii cogunt vos circumcidi Non super-
ba et tremulenta i pe v° pa-
scite qui in vobis est gregem
dei prudentes non coacte sed spon-
tanee secundum deum neque turpis lu-
cri gratia neque ut dominantes in
clero sed forma sancti gregis ex
animo Cum igitur in humilitate spiritus
seipsum examinans ydoneum re-
perit cogatur ad suscipiendum
officium aut amoris divini vehemencia
Ecclesiastici xxxi Si coactus fueris in e-
dendo multum surge e medio
et vome et refrigerabit te
multum manducavit qui opera
Christi traiciens in se in multum
fervorem honorem amorem eorum capit
sed evomit et refrigeratur ad dedo-
rem non conceptum exterius per opera-
tionem ostendens quodammodo re-
frigerium fructus unde percipit
aut primi super excellencia per
hoc enim act vi Coegit ihesus
discipulos suos ascendere in na-
vim ut precederent eum In navim
ascendit qui etiam regit unde
discipuli Ioh ultimo ad ihesum
navigio venerunt qui singulas

ecclesias rexerunt petrus aut se
misit in mare aut datum est totum
mundum regere dicitur aut precede xpm
quam ante adventum eius sermo facile
fructum ut recipiant excellencie
primum luce xii Quis putas est
fidelis servus et prudens et sequitur
Super omnia bona constituet eum
Aut electionis gratia consulta enim gratia
electores ad electum conducunt quando
capitibus suis eundem imponunt
et quasi caritas in aliis refrigerata
sit vel aliquantulum inclinata suis
electis imponunt luce xxiiii° Co-
egerunt eum dicentes mane
domine quoniam advesperascit et incli-
nata est iam dies Aut superioris
obediencia Gen xix ad cum mane
angeli cogebant loth dicentes
Surge tolle uxorem tuam et filias
tuas mane primum nascente ecclesie
qui cogebantur prelati ut etiam
assumerent et fructum facerent Sed
nunc sibi procurant dignitates et
etiam cum multa sollicitudine
sine gratia et timoris coactione Iob
xxxix frustra laboravit in illo
timore cogente aut si votum non
assecuti turbant etiam proveniunt
ad appellacionem ut implicantur quodam°
in eis illud ecclesiastici xxxiii° Con-
tradicentibus iudicis coactus sum
appellare teparez post electionem humi-
liacionem et coactionem videamus con-
firmationem ipsa est enim in electo sermo
potestatem Sigillum ergo Redde michi
leticiam salutaris tui et spiritu princi-
pali confirma me Tunc aut con-
firmationem meretur electus ad sunt
in eligentibus ydoneitas et potestas
quod indicatur totum per decretum quod
hebre vi omnis controversie finis ad
confirmationem est mater et hoc enim est
testamentum quasi in morte testa-
toris invocatum nomen prioris editum
quod si fuerit secundum formam iusticie
remanebit ratum Ordinaria gall
iii Nemo spernit aut superordinat
testamentum hominis confirmatum
Sic in principio ecclesie primitive fide-
les communiter eligebant et con-
firmabatur electus sine appellatione

et pp9 confirmabatur in fide et
crescebat in caritate et habunda
bat pp9 in numero sancte Act xvj° ecclie
confirmabantur fide et habundabant
numero quottidie / cum fuerit in
electione unitas Prover. xv Dissi
pantur cogitaciones ubi non est
consilium / ubi vero plures sunt
consiliarij confirmantur ubi enim
non est consilium spirituale / nulla
est processus boni negocij / sed
ubi boni viri vocantur de quorum
consilio procedit electio / symo
nia et omnis pravitas que est
contra consilium spirituale exter
minatur / et electio de facili con
firmatur / cum fuerit in vita electi
sinceritas tam interius in mentis
purificacione Ps Me autem
propter innocentiam suscepisti et
confirmasti me in conspectu tuo.
in eternum / quam exterius in operis
execucione Judith viij° Con
firma me domine deus israel et
respice in hac hora ad opera
manuum mearum / Cum fuerit
in fama electi claritas et subditorum
hilaritas Secunda
Esdre xij de edificacione civitatis
confirmabat nam civitas cum
unitas quorum gaudium de
electo propter edificacionem multum
ondit confirmacionem spiritualem et
domini acceptacionem Sic contra
confirmatus ad pugnam virgit
Secunda. j Re xiiij Saul con
firmato regno super israel pug
bat per circuitum adversus omnes
inimicos eius Sed qui locuti
sumus de coaccione qui loqui
debemus de intrusione nisi
quod aliud est quod homines
habent aliud quod deberent /
querunt enim contra iusticia
passim mali prelati / non ut
sua vel proximorum operentur
salutem / sed ut proprie sustineant
necessitate / vel etiam ut delig

est ut suam expleant voluptate
et in quadam securitate vinctes
dei timore propter penitus mortis et
memoria iudicis iusti iudicio
terribilius gehenne supplicijs
suam cucutilant vanitatem
et per emendicata suffragia per
inferiore humilitatis obsequia /
propter consanguinitates et affinitates
incertitas per preces armatas
cas precuniaeas datas / aut pro
missas violentes scituarum
edificantes syon in sanguinibus /
illotis pedibus et manibus / non
electi nec humiliati non vocati
non a domino confirmati in
minis irruerunt irruunt in pri
mo in crucifixi / et deo pegre
nunc processus sua nec repetet /
que sic videt et dissipat
coniquitur in plenilunio securi
sicuti Secundo prelatus in prela
cione vivat per honestam con
versacionem / ut sit perfectus quibus
ad ea que pertinent ad se / que
sunt sub se / que iuxta se que
supra se Secundo debet esse
ordinatus in se. pp. quatuor /
ex parte mentis per repressionem
timoris / et impressionem timoris
/ et ex parte carnis per absti
nentiam et continentiam De re
pressione timoris De impres
sione timoris in generali De
impressione timoris in speciali
De abstinentia De continentia

Vidimus in superioribus
d qualiter pastor ecclesiarum
veniat ad prelacionem per
canonicam electionem Nunc videamus
qualiter in ea vivat per honestam
conversacionem Sic ordinatus sit
ut nichil omittat de contin
gentibus / perfectus in eis que
pertinent ad se / que sunt sub
se / que iuxta se / que supra se
in se ex parte mentis timor repressus /

timor impressus / et ex parte

timor timmissus et ex parte carnis so-
brius vitiis pudicus actus ut se tol-
latur circa militiam et quantitatem
vianda et excessus. Reprimatur ergo
superbie tumor ne sit in animo ne
declaretur in signo ne audiatur
in verbo ne sentiatur in facto. Solent
intumescere prelati in animo vel
propter alios quos vident sibi subdi-
tos et quia superiores ideo se repu-
tant meliores, vel forte littera-
tiores vel quia generosiores ne-
scientes vel non advertentes esse scrip-
tum quod in ordinem dominatur homo homini
in malum suum. Sed quanto celebriore
titulus aut nobilitatis aut prero-
gative altius in prelatis tanto
gloriosior erit titulus sanctitatis
si quos generositate transcendunt transce-
dant in sanctitate. Sed quid est minor
superbia nisi flatus brevissimo tempore
dissipandus. Iere xxii Omnes pasto-
res tuos pascet ventus. Est enim
radix infixa sed exterius ramos
viciorum germinans et propagans
quasi enim tyrannus quidam obsessa
civitatem irrumpit. Cum prelati men-
tem irrumpit, et quanto superiorem quemque
cepit eo in prelatione durior erit.
Nam excecatus per fastum superbie
clauso cordis oculo privatur in-
dicii equitate. Nam cuncta que
ab aliis bene geruntur eis displi-
cent et illa que etiam prave
gessit ei placent quia semper
aliena opera despicit, semper miratur
quod facit et quidquid egerit
egisse se singulariter credit et in se transce-
dere ceteros estimat sibi faciens
in sublimitate et nescio quod portentum
vel chimeram in se de se effigians
laudes suas tacitus clamat. So-
lent intumescere prelati signo cum
in eis apparet quod super alios sunt
vel in vestitu vel in gressu vel
in facie vel in gestu, cum omni
et abusione sublimes et insignes
oculos distorquent in fastum quodam
pomposa et super aliorum facie re-
spiciunt. Unde in persona Domine inquit propheta
non est exaltatum cor meum neque
elati sunt oculi mei. Iob xv

Quid te elevat cor tuum et quasi
magna cogitans attonitos habes
oculos. Et prov. xxx. generatio cuius ex-
celsi sunt oculi et palpebre e-
ius in altum subvecte. Solent in-
tumescere prelati verbo, quia cum
ex habundantia cordis os loquatur
latens superbia frequenter per ostentationem
ostentationem locutionis effrenatur.
Et sicut lingua manifestum facit
hominem, ita superbia se per locutionem
aperit prout dicit Gregorius libro xxxi. Crudelis
superbia aperit se cogitatione tumentibus
inest clamor in locutione amaritudo
in silentio dissolutio in hylaritate
furor in tristicia inhonestas in
actione honestas in ymaginatione
erectio in incessu, rancor in responsione,
horum membris proprie est ad irrogandas con-
tumelias valida, ad tollanda infirma
ad obediendum pigra, ad lacessendum
vero alios importuna, ad ea que
facere debet et prevalet, ad ea autem
que facere non debet et prevalet ignava
ha, ad ea autem que facere non debet nec
prevalet parata. Hec in eo quod sponte
non appetit nullis exhortationibus
flectitur. Ad hoc autem quod latenter
desiderat queritur ut cogatur, quod dum
metuit ex desiderio suo villescere
optat vim in ipsa voluntate tol-
lerare. De quo super Ysidorus in 2o libro
de summo bono. Nisi precessit occulta
elatio cordis, non sequitur aperta iactantia
laudis. Illorum autem prelatorum vita de-
testabilis reputatur quorum habitus
in veste pompali, quorum gressus
erecta cervice quorum facies torva
truces oculi, mine terribiles, non
collegae Petri sed Symonis, non Christi
discipuli sed Neronis, quorum vox
loquitur magniloquia, sicut illud cornu
quod in Daniele legitur ingentia.
Solent intumescere prelati malefacto
dum pauperes spoliant monasteria
gravant a clericis exactione usurpant
iusticiam exponunt venalem iu-
sticiam exercent negotiationem thesau-
rizant ire et mortis sed accumulant

cum thauro pecunie xpm Intim
iudicem quem iudicem non formidat
expendentes et pro eo non in necessita-
te egencium sed in usus extraordinarios
et alios superfluos expensarum ne-
scientes quia non sunt ad mul-
tiplicandum numerum familie et equorum
non ad dandum parentibus dignitates
sed ad dandum salutis sciam plebis
sue non est in hoc gaudium ange-
lorum in te pauperum domorum sub-
sidio a quibus peccatores exigunt
importunitas quantitatis enim emine-
ncia numerositas clientele gente multi-
plicat sed non magnificant leticiam
magis est gaudium deo et angelis
eius si contra peccator a via sua
mala per prelati officium quam si per
eius industriam temporalis eminencie
pompa in euectionibus et familiis
augeatur Ve igitur nobilibus qui
gracia quantitatis sue prefusis ut
dicunt tenentur expendere ad ista ne
cessitates xpi pauperum non contingunt
Expensas enim quas de mundalibus
rebus enormiter pro sua quantitate
facere forsitan alias tenentur
deberent in rebus ecclesiasticis temporalis pruden-
cia cohibere quidam dum dignitatis
adeptam pauperis commendabiles exti-
tuerunt sed sunt candelabrum ecclesie con-
stituti lucem in tenebris humilitatem
in fastum famam in infamiam
conuerterunt Sicut quedam genera species
dicitur sunt in tenebris quam
in luce quibus adhuc melius
fuisset latere sub modio et sub um-
bra opinionis honeste quam cum
infamia candelabrum ascendisse
hec est quadruplex superbia a pre-
lacionis officio multo relegatam
de illa que est in diu Sapiencie
XX diuisi et pauperes edom idcirco
erigitur cor tuum in superbiam Et Job
XI vir vanus in superbiam erigitur
et tamquam pullum onagri se liberum
natum putat de illa que est
in signo ysa XVI Audiui super-
biam moab superbus est valde su-
bia eius et arrogancia eius et

indignacio plusquam fortitudo eius
de illa que est in verbo pro os
illorum locutum est superbiam de ipso
Jeremie xiii ir ac stulti vera superbie
de ipso ysa xlviii superbus factus est
potencia sua dicitur de sennacherib
et quia non inuenit superbus solidite
veritatis id est xx sedes superborum
ducum destruxit dominus et sedere
fecit mites pro eis

Sequitur de repressione
timoris videamus de immis-
sione timoris tam in generali quam
in speciali Ipse est timor qui prelatis
maxime competit et eos per prelate
regiminis excedere non permittit per
Eccli i timor domini expellit peccatum
Nam qui sine timore iustificari
non poterit hunc autem timorem indu-
cunt in eis mentis impuritas cor-
poralis virtutis imbecillitas
officii et honoris difficultas hu-
mani fauoris aut laudis appeta-
cionis suauitas mentis impuritas
appetitus honoris intelligitur per
quem mens accedentis ad regimine
in se uitiatur Nam si ad prelacionem
cum huius passionis desiderio quis
accesserit latens scintilla cupidi-
tatis ignem maximum inflamma-
bit hoc enim impediat ne prelatus
agat libere sed timeat ubi non
oportet tunc post trepidauerunt ti-
more ubi non erat timor Timent
enim ne deponantur et ut honorem
dignitatis obtineant et retineat
hominibus similiter obsequi Utile
est igitur prius animum ab honoris
appetitu mundari quia si prius
quam uenit ad officium bestiam istam
trimam et destimam in latebris
cordis confouerit vix aut ad re-
gimine uenit poterit edomare Nam
sicut amatores pulcherrime corporis
quanto magis appropinquant eis
quos diligunt paciuntur vehemen-
tiora tormenta mentis et per
corporalem elongacionem expellunt
illum furorem Ita quod cupiditate

regiis monent importabile malu
tollerant ad suo desidio appin-
quant · tenciant ut obtineant /
tenciant ne pdant Qui nō se lon-
gis abstraxint et illud fieri de-
spanunt restinguit ad expectatōe
desidiu relinquunt unus statum
pait et purgatum io psu xiiijo
Sapiens timat et declinat a
malo · stultus aut tusilit et co-
fidit Corporal ubitatis etiam
imbecillitas timenda ē · nc in
mito ad utq mag corpis et ad
tequnt in officio exequendo / lig
quidā intant rege ettiam qui
iam regi debuerant p senectud
ppr quod Crisō in lio de digtate
sacdotali nō ē in totio cugeds
est qui omne uite sue tpus i
more gdu timiā locu suppsit of-
ficij venit qz usqz ad ultimā
senectutē Quid em innat si
pg longam etatem adhuc
huius idem ydoneus inueit
ut religio p semetipum sesam
nec in longi tpib protedes
senectus hundat ad sacedom su-
sceptom quibg nulli fidentes
torpenti sese ocio dederunt ppr
hoc Gen xix loth videns
senectute et ppam imbecillita-
tē timebat ascende in motē
io pss · sunte illuc in timore of-
ficiu etiam et honore timenda
est difficultas ad paulg insuf-
ficientē se putanunt ad magni-
tudine tanti appiterē phapatg
Innco inquit ulle forte sicut
Sperens cum decepit ita corvio
plmi ssg uti a simplicitate q
est in xpo Itm in timoē et tre-
more multo fui ap nos · timebt
etiam ne pdicans alys ipe repbg
hretur Si q homo iam raptus
in celū et inefabilium uborum
pticeps factg qui picula tanta
sustinuit qui ptates quā a xpo
acceperat ne subiectos offendet
uti noluit qui pceps fermenti
devotone sustendit qui quod eāt
pmu nō quesiuit dum fructum
attendit ppt formidine timebat
cum sui magnitudine officij spe-
culabat Quid qz nobis faciendū
est qui sequenta que nra quiunq
qui mādata xpi nō solū nulla
devotone sustendimg sz etiā frequēt
peccando contempnimg · io Jone
primo timuerunt naute timoē
magno et ymolauit hostias dno
Si em oneratam naue pciosis
onustā mercibg egō palagg
inbes me gubnando tusire nō
essem sz timoē nc me urgerem
ad hoc officiu cum nō hrem indu-
stā aut excotimus · in porto aut
ubi naufragantibg nō occurrit
tm maris pculū sz ruina ucl
cag in insul profund et in mor-
tem que nō solū corpg ab aia
dimidit sz utrūqz patit in sepitha
depnatom detrudit Quid mirū
si metuit maxime cū in multis
seare coga qui in mediū adduct
nisi valde fortis sapiens et dili-
gens heat unde et Job quasi
fluctus sup se dnm timuit Et
ii palip xx Josaphat timore
perterritg pcitg ad rogandum
deū totū se contulit Audi adhuc
cum si posita ess militaris aum-
stratō digtatis et pellipariꝰ
aut opifex alicui artificij metha-
nici proficeretur in mediū ut co-
mittent eiū exitus quib illum
arguēt si timoē pcitg fugēt
et officiū declinaret · humani
favoris etiam suavitas timeat
ad plm remigantiū naues per
ipsū nauc gliē scopulū elidunt /
nō silicea nodositas detior ē isto
scopulo que obsidet plurimarū
bestiarū l · crimins multitudo · furor
pusillanitas / inuidia / contenciones
vituperacoes / mendacia simulacōes
que in illo scopulo inebrt a qbg
si semel quispiā captg fuit
in tanta sbitute noce ē eumq
prohbi ut appetitu laudis favorē

tam mulierū qm̄ virorum sꝯꝯ
hostis aut̄ redemptoris est hui
p recta opa que faciat eiꝯ uite
ta pximis amari concupiscit
quia adulaciõe cogitacõnis reꝯ
est si platꝰ huiꝯ sponse appe:
tit bellis per quem sponsꝰ do-
natur mist· io Job xxxvj timebāt
dom̄ uiri nō audebāt contemplai
om̄s qui sibi uident̄ esse sapientes
Ecca xviij quasi umbra fugit
qui nō timet faciē domi Quid em̄
est vana glīa nisi umbra tust-
toria ḃtiuꝯ· tecta Cupido ergo
propriꝰ amor mente prelati
nimis occupauit uel ad ordina-
tam appitatem· uel ad ordinatā
mollīcē eam rapit· quia pccã-
tes subditos nō audent corripe
ne amor subditorum erga ipm̄
incipiat minui et torpe· ymo
aliꝯ mala que increpac̄ debuīat
adulacõnibꝯ demulcet et laudat
et quasi puluillos sub cubito
uel cuncal sub capite ponit
ut pctor ibi secuꝰ requiescat
et in uīco suo resolutꝯ mollit̄
iaceat et obdormiat qua nulla
appitas cõnditõis pulsat et ex-
citat· et hoc faciunt ipsis sub-
ditis a quibꝯ ipse se uocā timet
in stadio glīe temporalis· sꝫ illos
quos in se nichil valē conspi-
ciunt appetē rigide incrtõis pmittere

Dicimus de timore in gn̄ali
subdamꝰ aliquantulū i spali
et in quatuor exa ponimꝰ Primū
tale fingamꝰ aliquā regis filiā
et eiꝰ regis qui domīct omī terre
et hanc esse desponsatā et hr̄e
pulcritudinē om̄ mortaliū spēꝫ
excedentem uirtutū om̄ doctre-
intentē Cuius aut̄ sponsū nō
solū ppꝰ ista que diximꝰ esse
ad uirginem sedulū sꝫ etiā affici
amore passibili· tantoq ardore
vt exprimcto om̄ amatorum
qui unq̄ fuit vincat amorē
atq in hac uicē t' in illa tali ar-
deꝫ affectu audiat q illa dilectam
sibi ita amicabilit̄ ōs uiliū et
despectissimorū ignobiliꝰ quē
deformis et torpe et om̄ exp-
nosissimꝰ sit acceptꝰ i con-
iugem modicū ne uidem̄ oste-
disse doloris ptem et hūc ipsꝫ sit
hꝫ ymago producta Sic em̄ est i
pposito causa timoris in plato·
Ro xiijº Si male feceris time nō
em̄ sine cā gladiū portat xpc
sꝫ qui gladiū hꝫt exutraq pte
acutū et incessiosꝰ condemnat
in quo pro sponsa sua vindicat
Sꝫ in tale fingamꝰ exacitū tam
de equitibꝰ qm̄ de peditibꝰ et eis
qui nauibꝰ dimicant esse collāy
regatur mac tiremibꝰ· tra-
militibꝰ· aer armorū fulgoribꝰ
tinnant om̄a tam armorū frago-
ribꝰ qm̄ equorū hinnitibꝰ qꝫ ho-
minū clamoribꝰ· nec uideā in
mar et in tra et aer nisi fūi et
ſfri fulgor· sunt congressꝰ crudelis-
simorū hostiū· induit̄ pastor et
puer in cute mistꝰ acutis cratis
et ondam̄ eiꝰ insidiariū loca in-
sidiariū industria pugtorū agmīa
dispa et bella distincta· ornamta
etiā multa in nauibꝰ collocata·
mltitudo tremiū· preptorēs mili-
tū· duces nauiū pcupta uallium
difficultates mociū hostes arte
magica cū equis suis uolantes
p aera videant pliorū distīma
missiliū nubes sagittarū gradīe
tenebris obsitas nocte densissiā
qm̄ multitudo sagittarū efficit
puluerm quasi tenebras oculos
obcecitatē torrētes sanguīs
gelū corruencū stacio ululatꝰ
rotas currum tinctas sanguīe e-
quos cū sessoribꝰ pcipites equore
et hom̄ capita galeata plena
sagittis fractū quod in pupil-
lis remanet oculore Explicet
ei etiā damna nauaĺs belli
quasdā triremī in medijs ar-
dentes undis· quasdā euntes
ipsū undarū fragore· nautarū
tumultū militū clamores spuas

mixtas vel unde vel sangui-
alios in tabulis mortuos alios
vivos alios eiectos in littore alios
natantes fluctibus et impedientes
inter naufragium quorum si qui evaserint
servitute intollerabiliorem omni morte
timorem sustinebunt Et unde illi
puero qui tantum fistulas et ludicra
novit ut ascendat equum dux tanti
futurus exercitus non credo quod faceret
se exuare potius ex timore Tale
est colludere placati cum demonum a-
stucijs dimicatione Ymo multo dif-
ficilius si possemus ipsum corporalibus oculis
intueri Non enim ibi sunt ferrum aut
equi lorice scuta vel gladij sed
aspectus milicie terribilis qui dis-
solvere posset animos intuentium
nisi subveniret gratia dei Nam si
esset possibile ut nos exuto corpore
aut etiam in hoc corpore sine timo-
re videremus illas acies et pugnam
quam contra nos dyabolus agit videremus
non currentes sanguinis rivos sed magis
distinctam et vulnera spiritualia tantum
distancia ab eis que produximus quantum
tum distat puerorum ludus Sunt et
parentes qui mentes vulnerant animas
tanto penalius quanto inter animas di-
stat et corpus Non est etiam homo
subtilior dyabolo qui cum plaga sua
faciat hominem invisibilem ipsa invisi-
bilitate reddit animam deteriorem a de-
vote qui non contristatur in prima pla-
ga de facili rapiat et secundam et
per quas lugit auget culpam nec
persuasor ingeminare vulnera desti-
tit dum inveniat qui non sibi pro-
piciat prosperitatem Est autem sagacior
omni homine et ideo efficacior
nocendi insistere prosequitur etiam nos
odio inmortali et deo ut arbustia
quarundam bestiarum pugna ferocitati
tati ipsius comparata mansuetu-
do debeat dici non est interpolatio
in eius bello quin semper pugnat et
agat ad ultimum plus nocte
adveniens tedio labor tibi

tempus pugna aliquotiens interrupit
Sed contra dyabolum nunquam licet arma de-
ponere nec somnum respirare tibi
capere nec negligentia vel incaute
dormire nisi volueris voluntarie per-
manere alterum enim necesse est aut dor-
mire et cadere aut nigere vigilare
et arma et bellica retinere Ille
enim semper dimicandi paratus cum omni acie
sua recte insidias ignavie magis
habet studium ad inferendum nobis per-
dicionem quam nos ad retinendam salu-
tem ubi tanto nobis magis existit
periculum quanto minus potest a nobis videri
aggravat autem periculum quod et si ingressus
fuerit in acie magis timere deberemus dic-
tum propter quod Genesis xxxij° dixit iacob
domine erue me de manu fratris mei esau
quia valde eum timeo ne forte
veniens percuciat matres cum filijs
Tercium tale Si quis aridam stipu-
lam modice scintille ignis iniciat
et multum venti spiramine adiciat
stipula cum quadam facilitate consumitur
que si fuerit modicum humida non
inflamatur Sic facilius exemplo
pastoris condulescunt vicia subdi-
torum quod eorum bona exempla assumantur
in bonum Sic plurime mellis inducunt
amaritudinem modicum modicum intuitu
absinthij Sed si mellis duplum
iniciatur absinthyo non potest eius
obtinere dulcedo Sic bivus gleba
fluminj ripe subducta pondus
totius fluminis dicitur inpreceps
obsistere non et ante lapsum fluminj
vix magnis mobilibus et multis
machinis queat Et tamen primo fi-
li accedens ad servitutem dei sta
in iusticia et timore Et canticorum iij°
Unusquisque ensis super femur suum
propter timores nocturnos quia enim
licet gladios teneant qui lectulum
salomonis ambiunt ne forte pu-
tent quod dum premonentur deputen-
tur ad ocium sed ad magis intentem
ad pluralem ne cum tuba sonuerit
tunc primum querere gladios tunc

semp ad ma^m deat esse tam do
ctina ubi qm doctina boni exempli
cum noctes ex annulis arthemisiis
deant exethi ideo pmitti^r omibus te
nentes gladios ut talis sit pla
torum uita que moueat timorem
et alliciat ad amore Sit autem ens
sup femur ut rigide castigetur
corpus et in suitute redigatur et
hoc ppt timores nocturnos spus scs
malignos aut ppt subditos qui
die sibi gutur in noctem qm in
exiis platorum et uita impingentes
sibiipsis acquirunt morte Certu
tale tamen officium sacdotale spuale
sit quod nec angelus nec homo nec
aliqua creata sed spus sctus instituit
in quo homines in carne uiuen
tes fugunt officio angelorum oportet
pontificem et platum uita agere
celestem quasi iam inter angelos
habeat mansionem ymaginemur
ergo multitudinem celestium ciuium qui
psentes ad sunt cum sacdos exercet
altaris ministerium Helyam adducunt
in medium et circumstantes tene
silencium sed ad pphete oronem repente
flama de celo descendit omnem
deuorans holocaustorum carnem
Sed in pposito stat sacdos non ignem
educens sed spm sctum pabus iaubes
Non ut ignibus holocaustorum car
nes deuoret sed ut in ipo sacri
misterio deifice carnis sacrificio
auctorum mentes ad amorem
dilectionis inflamet quod non est sine
timore et reuerencia faciendum quod ex
officio ptinet ad pontificem vel
platum y paralip xix Sit timor
dni nobiscum et cum diligencia cun
cta facite Fuint enim terribilia et
horribilia que gerebantur in veteri
testamento tintinabula mala
granata lapides in pectore
ordinati Ronale et sup hume
rale mitra cidaris vestimentum
talare lamina aurea sacta sctorum
Intus quoque silencium et palliatudo

tenendum sed hec modica indebuntur
si sacro genere tonsant quasi sup
illud Malachie I° Si pater ego ubi honor
Si ego dns ubi est timor meus
Habes ergo quadruplex exemplum timoris
in spali puelle in coniungio di
mittantur in plio stipule in medio
vel mellis in absinthio vel
glebe subducte in pcipicio Certum
est excellencie et reuerencie que
requirit^r in vero sacrificio

ortamus tertio sobrietatem
et abstinenciam que conse
quitur platuram I ad thymo iii°
Oportet epm irreprehensibilem esse unius
vxoris uirum sobrium et prudentem
Talis erat Onias de quo y Machabeorum
iii° Constatus aio ppt oia antho
thus flexus ad misericordiam lacrimas fu
dit recordatus defuncti sobrietatem
Non enim platis interdicitur cibos pro
pos quod forte natura vel consuetudo ro
borata vel egritudo requirit ppt
quod apostolus vinum thymoteo concedit Sed
sicut in subditis abstinencia requirit^r
Ita in platis sobrietas commendatur
qm in utroque gulositas reprobatur
Et de abstinencia in subditis hic
faciendum sciendum quod per eam corpus
suituti subicitur spus expeditum
vita producitur diuturnius Nisi
enim abstinencia corpus suituti sub
iaceret aplus non diceret omnes qui in a
gone non contendit ab omnibus
se abstinet Est enim agon cotidianus
inter carnem et spm sed subiatur
caro per abstinenciam eciam spus
etiam expeditur ad exercendas actiones
spuales liberior exhibetur y pe I°
christiatem in scientia abstinenciam in ab
stinencia pacienciam Qui enim a uo
luptatibus carnis abstinet spm
et ad agendum et paciendum et ad
ppendendum in utroque liberiorem exhi
bent Vita etiam pducitur per absti
nenciam quod Eccli xxxvii propter

capulaz multi obierunt et qui abstinens est adiciet vitaz Ecclesiastici
cum ex nimia gulositate morbi
fiunt et per medicinalez cognitionem
turpius eginnt quam turpiter ingesserunt
Galienus enim fidelissimus ypocratis
interpres teste Jeronimo refert Athletas
quorum vita et ars sagina est dicit
vivere aut sanos esse non posse. animas
quoque eorum nimio sanguine et adipi-
bus quasi luto involutas nichil tenue
aut celeste sapere sed semper de ructu
et ingluvie cogitare testimonio
ypocratis crassa et obessa corpora
iterate hunt et bonum depictum et alios
attenuata per modos aliorum patitur
podagra et alii morbi pestilentes
erumpent Ideo galienus semper de
decima nite medicinalis auxilii
les sibi abstinenciam indixisse ut
facile aliquem infirmari qui fre-
quenter abstineat. aut cum diete
modestiore obseruet. legimus quos-
dam morbo articulari aut po-
dogra laborantes proscriptione bo-
norum et simpliciore mensa me-
brorum officio restitutos Refert
pompeius trogus quod detinuit ille
tyrannus Sicilie dyonisius dum gule
et edacitati vacaret luminibus oculorum
perdidit Nichil enim magis perdatur
vasculos quam ingluvies ventris ut
ait portilianus Edacitas cibos
terit sed oculos vorat Ideo lucius
silla lepidus consul et alii plerique
legunt tulisse leges cibarias quas
alibi catho censorius sumptuarias
vocat in quibus vivendi modus
et sufficiencia ne depingitur Nam
quicquid corporalem sustinet preter usum
necessitatis non est debitum hic sed vicium
voluptatis sumptuariis legibus
se paulus alligabat cum dicebat
habentes alimenta et quibus tegi-
mur hiis contenti simus Certo dyabolus
per abstinenciam superatur per quem ad-
uersus animam carnalia desideria sus-
citantur j pe ij Obsecro nos absti-
nere nos a carnalibus desideriis

que militant aduersus animam Et
sic abstinencia propter ea que dicta sunt
requiritur in subiectis ita sobrietas
in prelatis et hoc propter dignitatem
officii propter quod ij ad thymo iijo
opus fac ewangeliste ministerium tuum
imple sobrius esto. Quod enim tenea-
tur pro gregibus vigilare ut lupis ir-
ruentibus possint occurrere tene-
tur sobrii esse j pe vlt Sobrii estote
et vigilate quia aduersarius vester dyabolus
tanquam leo rugiens circuit querens
quem deuoret. propter subtilitatem in-
dicii propter quod actuum xxvijo paulus quidem
non insanio optime feste sed veritatis
et sobrietatis verba eloquor. /
Si enim ebrietas ebuat mentem
etiam quod sobrietas reddit in subtili-
bus eminentem quod pertinet ad pre-
latum ut sciant subtiliter examinare
salute putale iudicium Sap ix
Scit sapiencia omnia et intelligit et
deducat me in operibus meis sobrie
ut nec nimis infra per brutalitatem
nec nimis supra per temeritatem Rom
xij non plus sapere quam oportet sed sapere
ad sobrietatem propter vtilitatem perveni-
ri ad thymo ijo Saluabitur per
filiorum generacionem si permanserit in fide
et dilectione et sanctificatione cum
sobrietate In fide propter errorem intellectus
et dilectione propter corruptionem affectus
et sanctificatione propter immundiciam
effectus. cum sobrietate quantum ad ab-
stinenciam gustus. propter expectacionem
premii ad titum ijo Sobrie et pie vi-
uamus in seculo expectantes beatam
spem et aduentum glorie magni dei
hoc est manifestacionem glorie quam ve-
niens ad iudicium secundo aduentu
apparebit gloriosus. qui primo aduen-
tu apparuit ignominiosus Et sic
in subditis abstinencia requiritur
et in prelatis sobrietas commenda-
tur Ita in vtrisque gulositas reproba-
tur cum hominem vertit in bestiam

Ubi enim regnat gulositas et eius
consors ebrietas ibi exulat intellectus
obtunditur consilia deviat iudicium
subvertitur. Ideo prudens illa mater
filium suum in visione instruens
dicit Noli regibus o lamuel dare
vinum ne forte obliviscantur iudiciorum
dei et subvertant filiis equitatem
Cum enim ebrietate et potu homo
afficitur nimio dedignat hominem
et modo aliquis nabuchodonosor transit
in desipienciam bestialem aliquis in
incestum sicut filie loth Gen. xix. obti-
nuissent vel petissent a patre con-
cubitum nisi prius ei dedissent
bibere vinum secundo excedere faciat
contra legis divine sanccionem. Nam
aaron et filiis eius precepit dominus
ut intraturi tabernaculum a vino
et ab omni quod inebriare potest
abstinerent. Rechabite qui iuxta
mandatum ionadab filii rechab
abstinuerunt ab omni potu qui
posset esse ebrietatis occasio cum
omnibus tribubus captivitate cete-
ris liberi permanserunt. Sed modo quidam
pastores quodam dictantur elogio
potatores non doctores clamantes
talentes. Sed bibere in bibere transferentes
et inebriati suas spurcicias contra
deum et eius mentes fiducia despu-
mantes. Psalmus: Adversum me loque-
bantur qui sedebant in porta
et in me psallebant qui bibebant
vinum. Et hoc est eorum totum so-
lacium. Ysa. xxii. Comedere car-
nes et bibere vinum. Tercio de-
struit corporalem et temporalem
substanciam. Accidit enim enorme
ventris et corporis incrementum. Et
sic in salute corporis et posses-
sionibus amplius detrimentum. Quamvis
aliquantulum expense se qui pede
extat et rident omnes epulantes
de grege porcorum dum venter
reficiatur possessioni non parcitur
et de salute corporis non curatur.

nec gulosus dimidiat dies suos
nec cum aliqua iocunditate corporis
aut hylaritate mentis transiunt eos
Nam in tanta mole corporis anima
quasi tenebris obsessa carnalibus
in lucem spiritualem respirare non potest
membra non suis destituta offi-
ciis ex longa desidia et torpore
acerbas passiones expectant.
Et ideo Ysa. v. Ve qui potentes
estis ad bibendum vinum et viri
fortes ad miscendam ebrietatem.
Propter quod dan. i. dabantur pueris legu-
mina ad vescendum et aqua
ad bibendum. Quarto inducit igno-
miniam. Si enim ea que nobis sunt in-
feriora non possimus in manum ad
ea que sunt superiora nobis inpu-
gnanda transimus. Qui enim in parvis
coctum se corrumpit confligere cum
maioribus erubescit. Magna enim
est ignominia pugnare extra con-
tra inimicos validos adherere inter menia
urbis mee capitales et subdolos
inimicos. Propter quod in deserto positi pres-
sura Exo. xvii. murmurati sunt contra
moysen dicentes Da nobis aquam
ut bibamus. Nec terram promissionis
attingunt eorum culpis exigentibus
nullus enim palmam spiritualis certaminis
apprehendit. Quia non in semetipso
prius passibilitatem ventris concupiscen-
ciarum in certamina deviat. Et ideo pa-
stores qui certaminis ordinem nesciunt
domare gulam negligunt et dum
procedunt ad bella spiritualia licet multa
exercant laude digna cito solvuntur
ad suum principium precedentes fortitudine
spiritualem durante carnis illecebra
procedunt ultimo paulatim ad tumultum
incentiva. Exo. xxxii. Sedit
populus manducare et bibere et
surrexerunt ludere. Dum enim corpus
in refectionis delectatione resol-
vitur cor ad inane gaudium et lucrum
gloria relaxatur.

Oceanus et grato continenciam
platonium primo videntes quod
eis expedit 2° in quibus consistit

Tao peti gmitatem qm in eis
deficit Expedit aut eis cotinē-
cia ppr honestate offitij Sic em
matula usus qm membrum est
nobilissimum tn maxime dede-
cet Sic vilissimum pctm libidis
in plato nobilius appet· qui g°
ex officio uacare tenentur spuali
dulcedini· nō dnt se fedare car-
nali Sz gal v° fructus spus est
gaudiu pax pacia rc continenc
et castitas ppr ncitate uoti hac
g° domus a plato in sacris pro-
moto requit qr cotinencie uotu
emisit Vn Macha xiiij° Rasias
multis tempibus cotinencie ppositu
tenuit in iudaismo corpus et aiam
trade cotemptus ppr amore dni p-
cepti pcipitur cm aaron Exodi
xxxix vt in ptoe roale iudicij
multis litigantibus impma ut
xij patriarcharum noma describatur
qr cor plati dz a carnali cogitacione
refugi roe regi· stoz prim co-
siderac uestigia· et eorz puritez
sequi quibus copetit illud ysa
lij· mundamini qui fertis uasa dni
Et paulus j ad Cor vij° Bonu
e vgmibus si sic pmaneat sic
et ego qr si nō continet nubat
lz aut h cotinenc nō imponet
sacdotibus ueteris testamenti· tn
imponitur sacdotibus noui testati
qui pfectiores sunt miti· qr imple
sunt ex gra spuali Sapie viij°
Scio qm nō possum alit alter
esse continens nisi deus det ppr
dignitate sacri j Reg xxj Si mudi
sunt pui maxime a mulieribus
mad licet et rit david sacdoti
Si de mulieribus agitur cotinuimus nos
ab heri et nudius tercius· et sunt
uasa puerorum scta Si g° naues
aues ppones requirebat cōti-
nenciam in ministris suis qnto
magis ista requiritur in eis que
consecrant corpus xpi et uacant ta
puris ministeriis Omnis em ponde

ratio auri et argenti nō e dig-
na continentis Eccli xxvj ymo
si ex vbo angeli dco thobie tu
acceperis vxorem ingressus cubiculu
p tres dies abstinebis esto ab ea
thobias erat in continencia qnto
magis ille qui sibi desponsat
eciam qui dispensat plurima
sacra Io Eccli xxx in spte aie tue
placens deo et contine et con-
grega cor tuu in scitate Sho
nō qr cotinencia dcta consistit int
in mundicia· affectus· aspectus tactus
et actus Et de affectu mundo pu
xxij Qui diligit cordis mundiciam
ppr graciam labiorum hebit amicu
regem· Cordis inquam mundiciam qr
sepe contingit ut nt du procedit
in ope motus mentis· et tn iam per-
fecta est culpa ex reatu cogitacionis
et affectionis· oia em sunt nuda et
et aperta dei oculis· lux em eterna
que deus e· qnto incōmutabilit
fulget tanto penetrabilit in-
det· vt dicitur Mor lio xxv Nouit
em occulta quia cuncta penetrat
penetrat et penetrata nō obli-
uiscatur· quia incōmutabilit ppene-
trat et ad nos uidet nō credimus
velut in sole oculos clausos te-
nemus et ipsum nobis· nō ipi nos
abscondimus· hec e carnalis af-
fectio p quam absconditur a plate
bta in ipso ayt v Bti mundo corde
qm ipi deum uidebunt Et ij ad hebe
pacem sequimini cu omnibus et scitez
sine qua nemo uidebit deum
De mundo aspectu dicitur Abacuc p°
Mundi sunt oculi tui ne uideat
malu et respicere ad iniquitatem
nō potes dz deus nō respicere
quia nō vult p beneplacitu approbare
Oculi eciam sunt plati· qui ab
aspectu illicito dent esse mundi·
Neemie xij· Mundati sunt sac-
dotes et leuite mundarunt por-
tas· porte mentis sunt oculi cor-
poris quibus aima foras exit

et ea que ext eius sunt subaz eo
accipisit per has enim portas
uicibus mens exteriora respicit
respiciaes concupisit eo elepistes
in cordis masione reponit et
obligata desideriis incipit uelle
que nolunt ex mors per fenestras
in domos nostras ingreditur et ascen-
dit et ideo ut fuerimus eotinenciam
habeamus oculorum mundicia ne re-
soluatur ad uidendum lasciuia et
fiant quidam depredantes animas
et raptores ad culpam propter quod Job
xxxj Oculus meus depredatus est animam
meam De mundo tactu Gen xx
dixit abymelech excusans se
quod non tetigerat uxorem abrahe
in simplicitate cordis et mundicia
manuum mearum feci hoc et ego
custodiui te et non dimisi ut ta-
geres Sicut autem ex tactu floris
fenestra destruitur ita ex contractu
illicita flos virginitatis amittitur
tactus enim facit marcescere florem
et contractio illicita fetere
pudiciciam virginalem Jerosolimam ad
iuuenem et filia dabit tibi quibus
baculus manum sustentabit lapsam
et propriis digitis aut temptabit
aut temptabit propter quod leui xxij
dicit homo mundus ex contactu
mortiami nec dum uesti sanctis sed
cum lauit carnem suam aqua et
occubuit sol tunc mundatus uestitur
sanctitatis Quid est enim caro
nisi morticinium quoddam homo
enim putredo et filius eius vermis
Caro enim et putredo et vermis
et quod morticinium sit carnis iure
suba testantur se pulcher est quod
querere in tactu uoluptate tangere
carnem vermibus scaturientem et statim ce-
tem quam scaturire non tangit nisi
in quo sol occubuerit et etiam locus
fuit Ipse est in deferbuit carnis
concupiscencia et confirmatus est ex gratia
De mundo actu hic sancti lauandum
qui fertis uasa domini Gen xl
Jacob conuocata domo sua ait

Mundamini et mutate uestimenta
vestra Quia platis competit suaue
mundicia in opere et mutari a secu-
lari conuersacione Tercio non gratuitatem
reatus cum in eis continencia deficiat
Aggrauatur enim peccatum luxurie in pla-
tis ex sanitate correpcionis nouitate
impetracionis ex cum ad platos spectat
consecracionis indiuiduitate desspon-
sacionis Ex sanitate correpcionis
quia cum ad platos pertineat delin-
quentes corripere preces tegere non
habens manus que lutum tenet Ro ij
Qui dicis non mechandum mecharis
Ex nouitate impetracionis quia ut
dicit gregorius cum indignus ad intercedendum
mittitur irati animus ad exteriora pro-
uocatur Ozee v Audite hec sacerdotes
quia uobis iudicium est Et hebr v
Omnis pontifex constituitur pro hominibus
ut offerat dona et sacrificia pro
peccatis Ex sanctitate consecracionis
officium enim agitur a sacerdote quod nulla
alia creatura potest dispensare Et
ideo maxime debet esse immunis a libi-
dine Regum xlvij Surrexit nathan
propheta quasi adeps separatus a carne
Ex indiuiduitate desponsacionis
factus est enim unicus uxoris qui non
debet carnem suam diuidere sed papiis
manducatis carnes agni Exo
xxij Renes pinges propter hoc no-
bili se coniungit matrimonio ut
fornicacio non habeat locum amplius
in plato De hiis autem in tractatu
de luxuria expediuimus expediuimus
propter quod breuiter pertransimus Quomodo
platus debet esse ordinatus quo ad ea
que sunt sub se quantum ad iiij or
super que constituitur quorum
habeat usum iusticie De plati
iusticia de plati clemencia de
plati fidelitate circumspecta de
plati sapiencia
Secundum quale platus viuere
debeat quantum ad ea que per-
tinent ad se tam ex parte mentis
quam ex parte carnis In iiij or
supradictis timore timore abstinencie

et contineri. Nunc videamus de hiis
que sunt subiecta et quomodo ad ea de-
beat se habere. Constituitur enim super
vicia corrigenda, super solacia
impedienda, super temporalia regenda
super iudicia discernenda. De primo
Jere. i. Constitui te super gentes
et regna ut evellas et destruas
vicia et errores et ut edifices
et plantes bona opera et virtutes
De secundo Can. v. Oculi eius sicut
columbe super rivulos aquarum
hoc est prelati dulces sunt indigencias
et miserias subiectorum. Num. xii. Erat
moyses mitissimus super omnes ho-
mines qui morabantur in terra.
De 3o Gen. xli. Tu eris super do-
mum meam dixit pharao ioseph
que posuit super rerum specialem cu-
stodiam. De 4o Ozee x. Germi-
nabit quasi amaritudo iudicium
super sulcos agri. Sulci agri sunt
prelati quibus dominus infundit sciam
quasi celestem pluviam et germinat
amaritudo iudicium cum sciunt primam
iniungere pene amaritudinem. Quia
ergo prelatus constituitur super vicia cor-
rigenda ideo debet esse iustus. Quia
super solacia impedienda ideo debet
esse mansuetus. Quia super temporalia re-
genda ideo debet esse fidelis et
circumspectus. Quia super iudicia dirigenda
ideo debet esse sapiens et discretus.
Est autem prelati iusticia si exhibeat
veritatem in seipso, severitatem in vicio,
pietatem in proximo, oportunita-
tem in negocio. Veritatem in seipso
prelatus exhibeat ut viciis non
subiaceat aut si subiacuit se-
ipsum corrigat corrigendo sibi
non parcat non parcendo primo for-
mam aliis in seipso prebeat et
ostendat. Non enim debent esse prelati
qui subiacent viciis. Qui enim
adhuc impugnacione viciorum
et tamquam per consensum delectacionis
tollerant aliorum curam suscipe-
re non presumant. Ut dicit Moralium xxv.

et qui bella intrinsecus et iam apud
se quadam intima tumultuancium
quiete tenent posti sunt ad suscipien-
dam curam animarum digni sunt.
Non dico ad perfectum vincit temptaciones
sed qui sunt in eisdem sustinendis
fortes qualis Job. i. cuius viri
dicebant dicebat si indicatus
fuero scio quod iustus inveniar. Non
enim debet gravibus peccatis polluti
per que debent in aliis maculas tol-
li. Corrigat autem primo seipsum si
habeat in se peccatum. Si enim distincte
post mala sua persequatur, iniustum est
ut contra aliena mala inflammetur
et quod punit in seipso tollat
in alio. Quia nisi prius prelati
arguerent et purgarent nescirent
quod malis punire debent. Prov. xviii.
Justus prius accusator est sui. Cor-
rigendo sibi non parcat sed districta
se prime ultione feriat. Job xvii.o
tenebit iustus viam suam et mundis
manibus addet fortitudinem. Quia
eum non terret tribulacio sed exercet
mortificacio. Non parcendo prime
formam aliis in seipso prebeat et
ostendat. Unde in regula beati benedicti
dicitur de abbate omnia bona et facta
factis amplius quam verbis ostendat.
Luc. iii.o Sic decet nos implere
omnem iusticiam. Prelati enim debent omnem
iusticiam implere quia non tenent
omnem iusticiam docere aliorum contra
naturam maior est lingua quam ma-
nus. Quia lingua manilogua
et manus remissa magniloqui
difficilia proponit remissa mi-
facilia facere. Efficacior est enim
vox operis quam sermonis. Et secundum
Gregorium auctoritas loquendi perditur
si vox ope non iuvatur. Et ideo in
malis prelatis contrarium apparet
Sunt enim sicut sal insipidum et lu-
cerna super candelabrum fumigans
et medicus mederi nolens sed in
facie vulnus portantes et falsificis
litteras sue falsitatis publicas

ymo sol tenebrosus preco mutus
speculator cecus pugnator inermis
pater spurius Excitat etiam seni-
tatem in inicio ubi primo vindi-
zelus exequatur divinum preceptum
videat fructum caveat dampnum
Zelus enim dominus ostendit Math
xxi vendentes columbas eicit
et domum suam purgat Sic fineas
xxv numeri cum israelitas occidit
Sic levite Exo xxxii vindi-
caverunt in ydolatras et iheu
iiii Reg x in prophetas baal Et i
Machab ii Iudeum sacrificantem
corripuit Mathatias Et ps
Iusticia et iudicium correptio
sedis Et i ad thess v Corri-
pite inquietos verba enim asper
invectionis alii excitat primas
mortifere cogitationis maxime
cum dicit ex zelo et dilectione non
ex fastu et indignacione propter quod
Mor li xxvi Erga sibi commis-
sos non nunquam in correptione fer-
vent ac si de tranquillitate nil ha-
beat sed ita in dilectione tranquilli sunt
ac si nullus eos fervor accendat Unde
enim necesse est ut accipiat contra
delinquentes ardorem zeli succendi
ne cogantur post de torpore ne-
gligencie igne iehenne crucia-
ri. Secundo exequatur
divinum preceptum Math xviii Si
peccaverit in te frater tuus corripe
eum inter te et ipsum solum Si
enim est culpa occulta tunc est
secreta correctio facienda sed
manifeste si manifesta i ad
thymo v peccantes coram argue
ut ceteri timorem habeant Qua secundum
ysidorum manifesta peccata non sunt
occulta purgacione purganda
palam enim sunt arguendi qui pa-
lam ut dicit apostolus obiurgatione
sanantur hii qui eos imitando
vel eos militando delinquunt
corrigantur ps propter iniquitatem
corripuisti hominem prov xxix
virga et correptio tribuunt sa-
piencian Et prov xix Si corri-
pueris sapientem intelliget disciplinam
Bernardus dicit virga quia sicut virga
aaron Num xvii floret frondes
et fructus fecit Sic correptio secta
desideria honesta verba et iusta
inducit opera Hugo ad vincenium
Non omnis qui parcit amicus est nec
omnis qui verberat inimicus est
Melius est ad severitatem diligere
quam ad lenitatem decipere Utilius
esurienti panis tollitur si de cibo
iusticiam negligebat quam esurienti
panis frangitur ut iniuste seductus
acquiescat et qui freneticum
ligat et qui litargicum excitat
ambobus molestus ambos amat
Eccl vii Melius est a sapiente cor-
ripi quam stultorum adulacione decipi
Caveat dampnum i Reg iii No-
verat hely indigne agere filios
suos et non corripuit eos iii
Reg i Adonias elevabatur dicens
Ego regnabo nec corripuit eum
pater aliquando suus sed utique occiditur Illud
enim permisit dominus causa peccati
sui hunc salomon occidi fecit
occasione regni Ex defectu enim
correctionis habundat transgressiones
in populis et dissolutiones in mona-
steriis Et secundum Bernardum Impunitas est
insolencie mater incurie soboles
radix impudencie transgressionum
nutrix Et ad dicitur homines
in suis criminibus permittuntur virga
solidantur in arborem et pravitas
invalescat Et illud Ecclesiastes
primo perversi difficile corriguntur
et stultorum infinitus est numerus
Tercio exhibebat pietatem
in proximo Sepe enim prelatus
iracundie stimulis incitus contra
delinquentes zelo iusticie plagam
necesse est inflammatur et iusti-
cie limitem in ulcione transiliens
agit crudeliter quod se iuste agere

suspicat ut dicit omet vo super
bezchielem et tuc impetu tantis
et furoris pallio uelat spiritus et
fetuoris quasi faciat spiritualis quod
facit carnalis / habeat ergo platus
infirmitate sua in animo humilitate
in signo pietate in verbo medio
critate in facto · Cum ergo aliorum
corripit quis peccata consideret in
corde suo mala sua quia uel talis
est uel talis fuit · vel si non fuit
esse potuit · qualis ille quem
corripit · aut si conservatus per gratiam
aut reductus est a peccato · potius con
silius gratia sit primo considet
etiam alia premii sui bona que
si iuxta sunt cesset superbia · Si non
ha sunt obtini potuit ex gratia
et forte in humilitate maiori quam
sunt bona plati · Ecclesiastici xj ad intero
gamus corripe iuste · hec est
introgacio discussio sui ipsius
in secreto cordis iudicio Audi
humilitate in signo Ambrosius super
lucam preferunt amica correptiones
plus quam acitatio turbulenta Illa
pudore mouet · hec indignacionem
moue zelus cum nimie fornacis se
det fit vim irascibilem · Vnde de fa
cili emicat scintilla iracundie
quibus turbatur pietas oculi ignat
ydeo sancti viri nunquam nolunt facere
correpciones donec ira cessante dist
buunt aliis deferbuit cor mentis
ita quod ire signa non appareant ex
terius per turbulentas expressiones ·
Contra dicit propheta Cum superuenit
mansuetudo et corripiemur
Audi pietatem in verbo Ecclesiastici xix
Corripe primum amicum quoniam re
ligi quidam statim habeant sagittas
comminacionis et arcum extentum ob
iurgacionis · ita quod non videntur per quod
culpam sed personam · Similes lamech
ceco iam facto qui dicitur occidisse
hominem · cum debuit occidisse feram
Genesis iiij · propter hoc Maior leo xix · ro:

rubus sit utraque simul ope sunt
tenenda · ut nec in disciplina ri
gore benignitatem mansuetudinis
nec cursum in mansuetudine dis
cionem deserant discipline · quatenus
nec a compassione pietatis ob
duresscat cum contumaces corrigat
nec discipline rigorem molliat ad
infirmos cum aios consolatur Regat
ergo discipline rigor mansuetudinem
et mansuetudo ornet rigorem
et alterum commendet ex altero · ut
nec rigor sit rigidus · nec mansuetudo
dissoluta · Audi mediocritatem in
facto y ad thymo y · Seruum domini non
oportet litigare sed mansuetum esse ad omnes
cum modestia corripientem eos qui
resistunt ueritati modestia · medium
tenet inter remissionem et indiscre
tum feruorem · Alterum enim sic supra
dictum est sub specie iustitiae ira uel
ostendit · tunc sic fecit quia ignauus sit
tranquillitate mentis ex abrupto
ethnici · et sic correptio sed magis op
pressio quia plus extenditur ira
hec transgressio Nam in correptioni
bus flaccidus dicit ira subesse non
preesse · sub signi non precurre
ne assimulat aliquis corrigat et
tunc mens accendit · ita quod immensitatem
crudelitatem effrenatur · quia plati
non sunt intenti circa amorem christi
sed uariis desideriis seculi dis
et ideo quam culpa inueniunt quod in
scripsis seueritatem non habent · non
consistunt in tranquillitate cordis
de qualitate criminis et emendacionis
sed subito ad irascendum preuenti pro
siliunt et libram equitatis transce
dunt Sic etiam modum obseruant
circa remissionem propter inter eorum
dissolucionem Sed sancti viri videntes
quod pene propter auctoritatem in patria pote
statis et quod ipsa dicat potestas eis
subiciunt se magis intus per quid
quod extra potentie et quanto magis
sunt se blasfemi extra tanto magis
sustinent paciencie intus quamdiu

principatus extius hominibus exhibent humilitatem intus ad dominium observant et ne tirant ad illicita nolunt frequenter exequi licita. sed intus tollerant ex amore et paciencia Cum enim zelum eorum et inflamat caritas et informa sciencia que zelum supprimit et spiritum temperat et ordinat caritatem Et hec est disciplina domini de qua in psalmo disciplina tua correxit me in finem et tande quia ita se habet a peccatore diligitur et peccator sic toditur prov. xxviii. Qui corripit hominem inveniat graciam postea apud eum Certo exhibeat optimitatem in negocio quod sit maior modis tunc enim potest iuste corripere si seipsum noverit per subditorum dona conformare Sustinenda que corrigi nequeunt tollerare sed quedam pro condicione peccatum temperare si quedam pusillanimitate deposita mendicare Igitur prelatus illa in se sic se modificet ut nunquam se ad illicita se relaxet sed modum tenens amari studeat et timeri caveat ne nimia leticia reddat eum a subiectis despectum vel nimia severitas odiosum quia dum subiecti videt prelatos incipere per nimia leticiam desinit disciplinam et tunc amplius contra subditos dominans invalescit Unde eos qui disciplinae dicunt esse custodes leticiae sive cognoscunt et per negligenciam maiorum desinunt in detrimenta morum Et ideo Judith viii. Servi dei dicunt corripi ad emendatorem et non ad perdicionem propter hoc dicat Gregorius xx libro quod prelatus videns timeri debet et iratus amari Tollerent etiam pro tempore male que non possunt corrigere Sunt enim quidam que sunt mortis actores et deteriores et ideo non possunt increpari a prelatis qui tacendo non parcunt sibi sed magis talibus subditis ut saltem ex prelatorum taciturna oportunitate et paciencia processu temporis reddeat ad se et corrigant vicia ii ad thess. iiii. Si quis non obedit sermoni nostro hunc notate Et sequitur Nolite quasi inimicum extimare sed corripite ut fratrem Hunc notatam in per epistolam ultimam significante qui non est ut inimicus

obiurgandus sed ut frater fendus et dulciter complendus Unde Gregorius libro xiii Quedam mansuete debemus corrigere quedam vero que corrigi nequeunt commiunt tollerare demum gratis si fructum correctionis non valemus ex ipsis premium tamen longanimitatis acquiramus Quia prov. xxv Non amat pestilens eum qui se corripit Unde quidam mali phisici vel medici semper volunt urere vel secare volentes ignem et ferrum in omni infirmitate exercere nescientes quod oporteat aliquantulum tollerare similes illis qui veteres patellas vel acna reflaunt qui unum forame volentes obstruere uno ictu mallei vel id augent vel multa faciunt vel totum confringunt nescientes quod vasa fictilia vel vitrea non sunt malleabilia sed frangibilia Eccl. xxi Cor fatui quasi vas confractum Mali medici qui per medicina perimant venenum nescunt etiam obstetricandi officium dum ita rigide tractant ventres pregnancium Temperent etiam quedam per condicione peccantium Unde verecundos quasi palpando dicat corripe leniter ne si correpti fuerunt acrius frangunt et corruant in desperacionis vicium Ysa xxxviii Corripies me et vivificabis Corripies me parando vivificabis me consolando Sic enim dominus vinum miscet et oleum spem et metum iusticiam et misericordiam effectum y Martha. vi Augustinus deus a nobis nunquam sua amovet corripies vero in adhersum premium suum non delinquit Unde etiam quedam pusillanimitate deposita quod Eccl. xx Cum homo dicat rei manifestare premiam et effugiet voluntarium pecatum Sic quidam prelati subditorum suorum culpas non corrigant ex diversis causis Quosdam enim pigricia impedit quorum agri pleni sunt spinis prov. xxiiii per agrum hominis pigri transivi et totum repleverunt urtice operuerant

spine sup faciē eius et ma̅ lapi-
dum destructa edt quia caritatis
feruor eos nō conglutinat · pru-
dēs enī pigris nō statim sub ruine
periculo s̄ expectat donec totum
edificium cadat Ideo | Re iiij Rebu-
se erant facies uomeru et ligo-
num vsq ad stimulum corrigendu
Ideo cū dormiūt homines sup seminat
inimicus zizania · dormiūt vigiles
in urbe obsessa · ideo si urbs capitur
primo in eos strueti · dormiūt la-
bratores ut fur infernalis domū
ingrediens occidat et fure lupi
infernales ab omnibus eorum clamo-
ribus nō arcent · medici tempe
pestilencie a somnis nō excitant
nauis procellis agitata et in pi-
culis est constituta et nauta
delicia · et sicut gubernator in
medio mari amisso clauo sopitur
pu viiij Non aduertentes quod dicit
Crisostomus sup epistolam ad hebre · miror
si quem contigit saluari de eis qui
principantur in tantis minis et tanta
pigricia Quidam etiam nō corrigunt
quia irreprehensibiliter viuunt Bernardus ne-
mo fideliter reprehendit in quo se ce
irreprehensibilem nō confidit · propter hoc
apostoli et apostolici viri corripuerunt et
corrigunt in quibus alii desierant ad
tytum | Reliqui te crete vt que desunt
corrigas et constituas per ciuitates
presbiteros et episcopos sicut ego tibi dispo-
sui si quis sine crimine est Quidam
nō corrigunt quia per indiscretam humi-
litatem corrigendi auctoritatem amiserunt
thy v° argue cū omni imperio Vnde
sicut dicit augustinus loquens prelatis · cum
necessitas discipline in moribus coher-
cendis dicere nos dura uerba compel-
lit Si etiam ipsi modum nos excessisse
sentitis · nō a nobis exigitur vt a uobis
veniam postuletis · vt aput eos
quos oportet esse subditos dum nimium seruatur
humilitas · regendi frangatur auctoritas
Isti aut magis corripi possunt a subdi-
tis quam subditi ab eis sic Balaam
correptus est ab azina | pe ij cor-
reptionem habuit Balaam sue uesa-
nie subiugale mutum dicit Quidam
etiam nō corrigunt quia temporalia quibus
se exponunt subditorum saluti pre-
ponunt similes caym qui quo Genesis
iiij Nunquid custos fratris mei sum
ego · nō sunt custodes fratrum sed ouium
vel agrorum ps · Corripuit pro
eis reges et dominus pro subditorum
peccatis incorrectis punit pastores
Quidam nō corripiunt quia scandalum
metuunt · cū veritas nō sit dimittenda
propter scandalum et plus deamus time-
re deum quam proximum · et alii propter scandali
occasionem vitanti homo ad salutem
pu xxj qui correptus est corrigit
viam suam Quidam enim nō corri-
gunt quia tam creuit malicia per
consuetudinem obdurata quod eam
amonere nō possunt · et ab vna scin-
tilla augetur ignis · et a modica
rima subingitur nauis · et a modica
stilla per consuetudinem cauatur lapis
Et implet illud Ecclesiastes viij Con-
sidera opera dei quod nemo potest corri-
gere quem ille despexit Nam et si
correpti murmurant nō est multum
curandum Vnde Ecclesiastes x Vir prudens
et disciplinatus nō murmurabit
correptus · Nō est aut prelato im-
putandum nec quod ipsum murmurandum
si nō ex impio sed humiliter ex sacre
scripture iaculis persequatur corri-
piendo peccatum Vnde | ad thy iij
omnis scriptura diuinitus inspirata ·
vtilis est ad docendum ad arguendum
ad corripiendum et erudiendum · De cle-
mencia prelati per conformitatem
ad xpm · de clemencia prelati per
comparacionem ad suum oppositum de cle-
mencia prelati per nature instinctum de
clemencia prelati per comparacionem
ad multiplicem eius fructum ·
ocimus de iusticia prelatorum
Nunc videamus de cle-
mencia ipsorum Habet enim est
prelatis necessaria propter conformitatem
ad xpm propter vitandum eius oppositum
propter nature instinctum propter multiplicem

eius fructum Conformitas tangit
Exo xxxiii miserebor cui voluero
et clemes ero in quo m placuit oz
net promissuaz vz esse clemencia
nec absconsam tam enim omnibus cg
ste qm nulli crudelitas esse n m
enim magis decz clemen qm prin
cipez et platum et magis re
fulget in nobiliori m et qnto
rarior tanto mirabilior Rarior
aut est vbi ptas coniuncta est Ideo
maxime gmenda in deo Vn Sen
in j li° de clemen ad nerone Si
placabiles et equi delicta pec
cancium no statim flt fulmine pse
quunt qnto equius est hominem ho
minum ppositum miti aio exerce imp
ium Vnde de xpo dr Que te vincit
clemencia vt feres nra crimina Est
aut hec clemen in xpo grata
no vendita pata no dilata ua
non ficta pfcta no tn dimidiata
Grata qr eius benplacitum no ve
dita propter nrm meritu Exo xxxiiii
dominator dns misericors et cle
mens et scr nullus apud te per se
innocens est Cu aut essemus in
imici eius in hoc gracior eius cle
mencia qz male meritos sua reddit
gra et passione sua informas pla
tum vt clemencius sustineat subditos
male meritos sic cesar augustus Cu
esset in gallijs et delatum esset ei qz
quidaz lucius cinna volebat eum
occidere Constituit se ab eo vindi
care et cu intra se disputaret mo
pro iusticia vt ille puniret qui ce
sarem tot ciuilibus bellis tot
nauallbus tot pedestribus fmatum
pt pate trecentis mai se reddita no
lebat cu no occide sz imolare rursus
disputabat prima quai no posse
viuere nisi plerum fierel tot homici
dia dicens no est tanti vita mea
vt ego ne peam tot peat mt
pellauit eu tand liuia vxor
sua dices fac qd medici facere
solent qui vbi usitata remedia
no procedut teptant contraria se
ueritate adhuc nichil pfecisti

mue tepta quo tibi cedat clemen
ignosce lucio cinnio depbensus
est iaz nocere tibi no pt pdesse fa
me tue pt gauisus qz aduocatum
inuenerit vxori gras egit et
cinnia vnu ad se accersit cui qd
cathedram poni iussisset et quid
in eo metueat augustus quid at
ille demeruerat in augusto ondit
et ait male cu pplo romano agit
si tibi ad imperandu nichil pt me
obstat si spem tuam solus ipse impe
dio cedo sz nobiles romani no
feret et tandem vita inquit tibi
itm do pus hosti nunc insidiatori
et patricide ex hodierno die mt
nos amicicia incipiat contendamq
vtrum ego meliori fide tibi vita de
derim an tu debeas Est etiam
in xpo clemen pata no dilata
siue turbata fs palip xxv pius
et clemes est dominus et no aui
tet faciem suaz a nob si reusi fuite
ad eu lig plati quida uel deliint
venia vl ignoscendo turbatum vultu
ondant sz quemadmodum mundi status
gracior est et pulcrior e ad uidend
qm dies e serenus et purus qz qndo
aer et oia quatiunt crebris frago
ribus et micantibus fulgoribus et
supioribus ignibus Ita decz platum
serenu no turbidum sz seren ymo
vt dicit sen hec clemen pncipe
decz vt quocunqz venit masue
ciora oia faciet Augus etiam ex tur
bido pueit liquidum et sincerum alias
enim esset contumeliosa clemen cum
et gres deant occurre subditorum
naufragijs pegrinorum exilijs egro
tancium morbis tranquillo aio vultu
sereno in gne auxiliu natus e platus
ex quo pte sua capiat qulz indi
gens et medicus Est etia in xpo
clemen vera no falsa Naz puie
do parcit et pcendo punit Ne
emle in x° tu deus pius clemes
et misericors et se no dereliquisti
eos cum fecissent vitulum vbi deus
ostendit misericordiam et iusticiam Est enim

clemencia secundum Senecam Inclinacio animi
ad lenitatem in pena exigenda non
ei contraria severitas quia virtus non est
virtuti contraria sed crudelitas que nichil
est aliud quam atrocitas animi in exigen-
dis penis Si enim princeps non indignatur non
turbata mente intueatur quod imbecil-
les sunt oculi qui ad alienam lippi-
tudinem suffunduntur Sapiens enim pe-
nam quam exigendam non condonat
sed subito tribuit quod iustum est cum ex-
trema consequi pro condicione culparum
aliquem tamen ubis timoret pena non
afflat etatem cuius est in male intuetur
Unde agricolas bonas imitari debent
qui non tantum extollunt rectas arbores et
proceras sed et illis quas aliqua de-
pravat causa applicant adminicu-
la quibus derigantur alias circumcidunt
ne multitudo ramorum proceritati no-
ceat servitute alias infirmas vicio
loci nutriunt vel supplantant quibus
dum aliena umbra laborantibus ap-
periunt aerem liberum Sic prelati sive pri-
mates sive parentes hunc semper debent ha-
bere respectum ut prudenter flectantur
in rectum non eciam vera clemencia est
temporalis et ficta et ad tempus assumpta
Nemo autem Seneca potest personam diu
ferre fictam in fictam cito in naturam suam
recidunt quibus veritas subest et
que nascuntur ex solido tempore ipso in
maius melius quam procedunt Unde hoc
Hester quarto rex ei quod notabat
virgam auream prescripto clemencie exten-
debat In notacione nostra in virga in-
sticia que duo continet clemenciam
cum alter se habet ad innocentes alter
ad nocentes sicut medicine usus
apud egros alius apud sanos non
cum distinctione fiant inter bonos et
malos sed confusio et incertorum multi-
plicacio ideo adhibenda est moderacio
et si modus vel temperamentum debitum
inveniendum est difficile credo quod in par-
te maiorem declinandum libram ex-
altius inclinare est eciam in Christo cle-
mencia perfecta non diminuta non
penitente clemencie suscipit totaliter

indulget ut correcto adeo quod non
dampnat ubi castigando nec confundit
imperando nec minus diligit im-
putando Genesis xlv° non poterat
unde fratres Joseph nimio timore per-
territi ad quos ille clemencie accedite
ad me nolite pavere Et sic quo
attenuat eorum culpam ut manife-
ste clemenciam portat eos Joseph me-
ti tradere sed noveat quod muliebre
est in subditos furere et tamen vlao
quam in facili est omissa ceterarum laude eorum
sic clemencie et eo moderacio est
agenda cum humilibus cum moribus
eos afflixisse sic non est laus mo-
deratam bestiam magno viro concessu
singulari appetere Satis enim aufert
homo qui reddit homini vitam et
sue vite debitor efficitur ei salutem
a quo sibi restituitur et in gloriam
prelati clemencius patris utitur tum
vinit subditum ad rectorem gloriam
et eius prostratum ex pedibus incli-
nat Unde cum triumphabat cesa-
res et aliqui reservabant ad cu-
plum viventes plus fame eorum
attestebant et non quam alias con-
servabant melius quam si mortuus
sublatus esset a videncium oculis
cum inde subditum augebat triumphum
per cotidianum sue spectaculum et assi-
duum Nichil enim eximito potest glo-
riam sume vel acquirere hoc
est ex sua victoria triumphare
Non ergo cogitabat Joseph quantum
fratres qui eum vendiderant ipsius
et sic eius in supplicio pati possent
sed quantum in eo gravi et una debe-
rent Nam hoc in huius quadam
libertate cumuli diis licere omnium
tamen quod summis imperant moderate de-
laus est magna sic regi gloria
non est ex sua amissione Nulla
cum dubitat eum posse sed ubi po-
testatem suam continet et cohercet
multos aliene ire eripit sue non
non subicit sed iracundie ipse dominatur

laudem metuit Similiter ipso prelatus
xpm tollens odium et odii signum
et male mutuum iam conversi familia-
res sibi exhibeat et amicum

Oramusque clementiam ex confor-
mitate ad xpm doceamus
iam dictam prelatis ex comparatione
ad suum oppositum Nichil enim est quod
ita puritatem et aciem mentis ob-
tundat sicut crudelitas et inordi-
nata iracundia in prelato que omne
non discernens ab hostibus obstinato
iudicio laniat omnibus utitur uno modo
in male cogitatis nullam patitur
intuentie deliberacionem dum tamen furo-
rem expleat uoluptate hanc
superat dicit clemens Primo quia
potestate humanam exuit ferina
enim est ista rabies sanguine et
wlneribus gaudere et homines
natura mitissimum in alterum silvestre
transferre Quid enim interest qualis
leo et bestia natum secundum factandum
abiecerit aut ipse cum laniasset
dentibus suis nisi quod ira leonis tanto
mitior quanto uelocior Que est
enim ista delectatio cathenis et
carceribus turbare subditos fun-
dere sanguinem aspectu suo terrere
et fugare Que esset alia uita
si ursi et leones regnarent si
serpentes et alia toxicata super
nos potestatem regis accepissent
propter quod hester xiii Nequaquam no-
lui abuti potencie magnitudine
sed clemencia et lenitate gubernare
subditos Abusus est potestate ad alia
bruta et feta sunt hominibus mi-
tiora abstinent enim a suis le-
dendis quod homines non faciunt etiam
abominacionis ymmo sicut glacie cupidus
cum cepit possidere multitudini ma-
gnum fomitem prebet ardori Ita multi
qui inquiete possessionis con-
stituti non non potuit etiam in ubis
familiaribus iracundia temperare sed de
facili mouebantur ad tristendum
ad ipsum regimine non aliter quam fera
animal cui ab omni parte ad mo-
uentur stimuli patiatur unde

nequeunt et subditi perturbantur et ex-
leuii otioc fere bestiis amplius
irritantur Nonne ludos stilla sat
exuerat hominis ipsum cum fine acci-
dedi fecit copiam hostium Sic uedius
pollio qui murenas sanguine sangui-
nabat humano et eos qui ipsum in
aliquo offendebant imparitum illud
quam plenum serpentium preci faciebat
tantos illos qui hospitis ymmo-
labant et equus devoraturos
prebebat qui nouos in venenum etiam
tamen qui tectis ignem et aratrum ve-
tustissimis induxerit ciuitatibus
Unde uigilanter prelatus inspiciat ne
ex prelacione superbiat ne iura
debite potestatis immoderatius exi-
gat ne ius discipline in cru-
delitatem et rigorem mutetur sed uiue
et in putat subditos unde po-
test eos restringere si enim subditorum
culpas corrigant non tamen propter
potius intumescat Secundo securitatem
non inuenit in seipso nec pacem
ad proximo nec pietatem ad deo
Qui enim crudelitate uexat proximos
uelut ad arma confugit et ue-
ro omnes metuens amicorum fidei se
non credit sed cum ad conscienciam reuertitur
et mala que fecit audit que fac-
turus est intuetur impletur stimulis
odit uitam ipsam mortem timet et
sibi ipsi sepius optat ipsam
non habet pacem ad proximum quoniam
a nullo tutus est qui nulli exhibet
se tutum ex clemencia enim habet pax
et securitas Unde Seneca Errat qui
qui estimat tutum esse ibi regem
ubi nichil a rege tutum sed securitas
securitate mutua paciscenda
salutem regis clemencia in apto pre-
stabit unum est inexpugnabile
munimentum amor ciuium Quod etiam
pietatem a domino consequitur qui duo
dissimiles inuenitur diligit enim
simile suum sicut Unde a domino nequam
neque dimissa reuocatur multa
quod cum seruo suo noluit clemens esse

cu enim gratia dei sit fontalis, ira uo
sicut de fonte plus amplius, fons
diuine clementie non potest arescere ad
nos, tum a nobis clementia fluat
continue ad subditos unde augustinus fluit
riuus et fons siccabitur. Ca. luce vi
dimittite et vobis dimittetur unde et
diues epulo quia clementie se lazaro
non exibuit, fonte sibi sapientie siccato
tamen inuenit guttam aque petiit nec
accepit, lingua impleat, id est prius ultimo
prelatus os suum aperuit et sapientie et
lingua eius etc. Tertio crudelitas breuem
potestatem accipit. Antiqui enim reges
crudeles, sicut in roma patet hystoria
vel legitur interfecti vel regno priuati
vel in posteros exheredati propter quod se-
neca libro primo de clementia datum est bonum consilium
sed placitus primo hinc et leuiculis uel
clementibus fruetur tibi omni tempore. Sic
enim ait seneca Tyrannorum exsecrabilis
et breuis potestas est tyranni sunt qui
premunt in potestate, reges qui extra
et magis et rei publice vtilitate
habent utique arma, sed rexerunt eis in
munimentum pacis, tyrannus autem in
signum timoris, rex tranquillus et pla-
cidus fideles habet ministros et sibi fi-
dos, sed tyrannus sanguinaris et acer-
bus satrapas habet impios et propha-
nos quibus utitur et tormentis quasi
homines obiciat bestiis. Propter hoc
omnis potestatis breuis uita. Ad con-
trarium continetur bonorum regimina, cum
princeps suo beneficio tutus est nichil
talibus presidiis egent, arma causa
ornati habet ipse et prelatus cui cure
sunt vniuersi idest unum magis curat
quam aliud principatorum excellentia in
regione sue potestatis non nutrit, sed quilibet
suam faciat qui inuitus punit tamquam
in animo mitis est efferus, licet hostile
qui penam suam salubriter exercet et
placide accessu facilis sermone af-
fabilis vultu amabilis, quedam et
leuiter correcta tollat ita quod eadem
clementia distincte vincula non dissol-
uat, quedam tollendo dissimulat
ita quod tamen ea dissimulando crescere

non permittat. Quarto vero crudelitas
in eis ad pietate redit prius vi.
Benefacit anime sue vir misericors, qui
autem crudelis est propinquos ablat
impius facit opus instabile. Cleme-
tia probat uitam exercitatio malorum
mortem, unde impius facit opus instabile
quia propter de malo continet in deterius vertunt
quam quiete primo enim excedit mensuram
assuetam deinde humanam, deinde no-
ua quedam supplicia et cruciatus ex-
cogitat quibus delectatur in hominum
pena et inde ad morbum inducitur
ut deueniat ad ultimam infamiam ita
vt crudelitas ei uertatur in volupta-
tem et quedam delectatio sit ei tur-
bare uel occidere homines. Propter quod Seneca
hec inter cetera pessimum habet crudeli-
tas perseuerandum est nec ad inchoa-
ta regressus. Scelera enim sceleribus
tuenda sunt. Quid autem eo infelicius
cui iam esse malum necesse est non ceteris
nisi eius nephas est qui cedibus
et rapinis potentiam exercuit qui suspe-
cta sibi cuncta reddidit tam externa
quam domestica

Octauus tractatus clementia pre-
latorum per naturam instinctiuum
et propter ea que diximus in tertia regiminis
tractatus de clementia principum
supponit exempla plurima de clementia
prelatorum tum de natura vegetabilium
quam uolatilium, quam gressibilium
quam reptilium. Vegetabilium sic ex
dulci aqua generantur vegetabilia
quam dulcis aque est ascendere unde
in montibus reperiuntur flumina dulcis
aque quod est in prelatis dulcis cle- signum
mentie quod enim dulce est a bi[?] a[s]-
cendit ad partes superiores quod
non salsum et grossum est ascendit
ad partes inferiores vnde et in aqua
salsa male proficit planta et
subditus nobile sub tyrannide
violenta rarissime non pullu-
lat planta in arenis tamen in eis
obsidio salsedo et siccitas crescens
quod non proficit sub prelatis ubi

crudelitas et aviditas cupiditatis
aut si qua fuit ibi producta planta
emissa et complexionis ad arena
sz frigida, sterta puna. Oms em
ptes vegetabilium ex sui iuncem
ptectione et cohere sunt quedam
clemencie documenta. Volatilium
sic pellicanus ut porphirianus in
levitis dicit. per triduum pullos
suos a serpente occisos lugere dicitur
et emisso proprii lateris sanguine susci-
tare. Sic cornices clemencia in tico-
mas condunt quas digunt et dedu-
cunt et contra aves infestas defen-
dunt Sicut ut dicit Ambrosius in exameron
mirabilis est huius avis clemen-
cia ad parentes per longeva senectute
plumarum regimine et alarum va-
ligio nudat contigit. cornices
minores pennis propriis eas fovent
et collato cibo pascunt. Sic galli-
na dum in pullorum periculo semper
obviat clemenciam ostendit. Mirus
Rex autem apium non habet aculeum
pungitivum et re sui clemencia lo-
gium esse recte. nam volatilium
aut natatilium minor que delphi-
nes fovent in propriis visceribus
fetu suum et ut periculum vident
demio sublapsos iuxta protegit
et transito periculo post resorbent
Sensibilium sic, ferarum alium
generosum proprium est parcere et
nec prostratos non calcare sub
se. Unde et elephantes et leones
transeunt illa que ad terram impu-
lunt. Sed ignobilis bestia revol-
vendo conculcat et perfodiendo co-
voluit ad pertinaciam. Unde eius
per clemenciam exerceri qui crebre
verbibus exercere fit enim frequenter
formidolosi et contumaces nisi
tactu blandicijs mulceantur vel
pilis suavius leviantur. abiciunt im-
iumenta etiam ad serviendum nata
sua frequenter omnia nisi regantur
clemencia. Racionabilium sic prelatus
aliter pater dicitur. Sed pater ad primam of-
fensam exheredat filium. Sed multi-
plex adhibet vide remedium

nec nisi consumptis remedijs pergit
ad supplicium exigendum. et si filium
ad se abicit in abiciendo gemit.
nec mirum nec unquam percutit. Unde Eraxonem
equitem romanum, quia filium suum
flagellis occidit, populus stilis infos
confodit quam vix cesaris auctoritas
augusti de manibus tam filiorum quam
patrum eripuit. Doctor etiam discipu-
lum si lectionem ignorat non exter-
minat. Sed exhortationibus et verberibus
eum emendare temptat. Non vena-
tores crebro minantur canibus aut
eorum tendunt lata. tum exeunt ad
venatores non vastant medici mor-
bis sed medent membris et eo me-
dicinam adhibent meliorem quo
viderint egrum amplius pertinacem.
Ideo proverbiorum xxi. In hylaritate vultus
regis vita et clemencia eius quasi
ymber serotinus. Nam cum humana
consuetudinis est et humanus animus in
contrarium vincatur et facilius sequitur
sequitur quam ducitur. Nam sicut
equi nobiles et generosi melius
facili freno reguntur sic remissius
imperanti melius paretur

Decimo quarto clemenciam
prelatorum multipli-
cem eius fructum prelatum cum os
aspiciunt privati enim et simpli-
ces latere possunt et eorum maiora tenebras
habent. Sed prelatorum dicta vel facta
per ora populi volitant. Unde curandum
est ei summopere quam famam consuet
ut late datum est eius si nec
lingua populi vasti non possunt nisi sub-
ditos premant eos affligere ne-
queunt nisi multos conturbant
et animos videntium in se per odium
prelati crudeles incitant et in-
citant. Unde necessaria est ei clemencia
pro eorum fama suadenda Act xxviii
ne diuciis protraham orationem te
breviter audire audias nos pro
tua clemencia Dicitur tullius festina

Omnes enim de factis iudicant pla-
torum quasi non sit carne circumdatus
aut infirmitate hominum teneatur unde
sicut quamdiu reges in potestate sunt
omnes eis adulantur aut propter favorem
aut propter metum et statim efficiuntur
hostes eorum cum circa eos statum vi-
dent immutatum ita fit circa prelatos
cum videant tyrannum de circa ipsos
Omnes enim positi sunt in culmine
honoris coram omnium versantur oculis
et si in modico excesserint grandes
iudicabitur excessus non racione facti
sed dignitate facientis et ideo
cum ignis iracundie vel crudeli-
tatis aliquas stipule levioris decta
in prelato reperit statim ardorem
prodit et reliqua opera eius coge-
rem etiam si radio solis splen-
didior existebat tamen quodam fumo
detrimine detractionis obscuratur 2o
appetentes prelatum clementem eos
diligunt omnes enim clementes pla-
tos habere volunt Proverbia xx misericordia
et veritas custodiunt regem et ro-
boratur clemencia tronus eius Sic enim
totum corpus destruit anima que cum
lateat et vestiatur ubi sunt tamen omnia
corporis membra gerunt anime nego-
cia et ad eius moventur imperium et
reguntur omnia per eius dominium et consu-
derentur omnia nisi illa preberet con-
silium Sic omnes subditi sunt cor-
pus et prelati tamquam spiritus reguntur
et adinvicem per quandam clemenciam
uniuntur ut sic indigeat alter altero
ut separari nequeat sine utriusque
periculo ullo modo Unde sicut
indiget membris subditorum sic sub-
diti capite ne remaneat corpus
acephalum omnes enim unum regem
diligunt pro quo se mutuo pe-
riculis exponunt unde subditi
pro rege in plus frequentissime
moriuntur ne rectoris sui presencia
priventur aut signa litantur re-
ge incolumi mens omnibus una
amisso rupere fidem nec mirum

si clementem pastorem diligunt
cum ipse sit unicum per quem sibi
colligit res publica unico spiritus vi-
talis quo subditi trahendo vivunt
pestiferum enim vis est naturale ad no-
cendum et velut aliud novum cum pro-
silierit terre exitium et tempus ad clarum
et beneficum solem prodeunt terrarum
et gaudet primum sicut inferiores in
presencia clementis prelati 3o diligen-
tes sub ipso proficiunt quia volentes
proficere non impediunt Ruth ijo
pergam in agrum et colligam spi-
cas ubicumque clementis in me
patrisfamilias repero reperero gratiam
unde et Booz permittebat quod Ruth
colligeret habundanter et dissimulabat
de industria volens ei parcere pa-
cienter parcendo enim sibi parcendo sta-
gnum suo et affini mulieri par-
cendo enim subiectis parcunt
sibi prelati Est enim prelatus mens
et caput subditorum et caput
subditorum illi non sunt corpus
suum unde Seneca ad Neronem tibi
parcis cum videris alteri parcere non
sunt enim prelati domini sed tutores nec
eorum sunt subditi sed ipsi sunt
subditorum parcunt autem hoc modo
ubi possunt bono modo dissimulare
dissimulant ut super inflicte sunt ubi
extirpare excusant et attenuant
prout dicit Seneca in libro de iiij virtutibus
Si magnanimus fueris numquam iudica-
bis tibi contumeliam fieri de inimi-
cis non notavit in sed cum noceri
dicunt et ad illum in potestate tua
iudicare vindicta putabis vin-
dicare potuisse Scito enim honestum
et magnum vindicte genus ignoscere
ubi non potest extirpare modificant
et medentur infirmis sicut medi-
ci languentibus membris ex
quibus quandoque ne putrefiat mem-
brum extrahitur sanguis et curatur
corpus et etiam bono modo purifi-
catur ut sit membrum hone-
stius sed adulte sicut medico turpe
est habere funera multa sic turpe
prelato multa supplicia

puniendo aut punit ut oz alii plati tpa-
lis aliqui spuales pse suas iniurias
aliqui alienas quidm longe e exora-
biliores in suis qm in alienis In
suis enim ee dz quasi de suo et
no alieno libalis hoc enim cle-
mente ut manifeste lesus aim
heat in ptate no prosiliat stati
ad vindictam cu stimulis ppe agi-
tatur iniurie duas enim res solz
prestare vindicta uel solatium
iniuriato vel securitatez in posteru
de iniuriante s ptas superior no
indiget inferioris solatio nec
iniuriantem timet s ad eum infra
se videt satis vindicatus e in a-
lienis aliqui iniuriis vindicandis
hoc intende dz superior ut aut
eum que punit emendet aut ut
pena eius ceteros meliores reddit
aut ut sublatis malis ceti se-
curiores vivat s minor pena
subditi facilius emendari reddit
etiaz ceti meliores quia verecundia
puniendi inducat clemen presidentis
gravior enim multo pena ur quia
viro clementi constituit vinc etiam
securius quia sepe committat que
sepe vindicatur preceptum fuit
aliquando rome a senatu ut distin-
guerent servi a liberis cultu et habitu
deinde apparuit quantum periculum
immineret si servorum multitudo pau-
corum agnosceret ita destitutum e hoc
eet timendum in proposito si ut nulli
ignosceret vel pene non modi-
ficarent Vn magis timendi superio-
res dnt esse qm nocivo sicut ful-
mina om metu cadunt et pau-
corum periculo ponit hic iij R xx au-
divimus quod reges istl clementes
sunt ponamus itaque saccos in lu-
bis nris et funiculos in capi-
tibus nris et egrediamur ad regem
istl forsitan salvabit aias nras
tunc enim sub clemen platorum p-
ficimus cum nos sub eis humilia-
mur restringentes gratiez per
penitentiam diligentes mete in deum
per iusticiam Octo pus pfectum

subditos in gloriam introducunt por-
tant enim subditos in celum quan-
do pro eis affligendo se disci-
plinis multiplicat sollicitudine pro
ipsis assumunt enim mala sub-
ditorum ex clemencia tamquam pa-
donet super humeros suos imbe-
cilles oves clemens pastor intro-
ducat ad eternum viridarium pascua
inmarcescibilia summo pastori
reddens ea Nee ix Nd dereliquisti
eos quod deus miseratorum et clemens
tu es Quod si aliqui no introdu-
cantur eorum demeritis ascribat
sicut xi Josue de ceteris dicit dm
sma fuat ut pugnarent con
istl et caderent et no mererentur
nullam clementiam hii sunt re-
belles et pugnantes contra pasto-
ralem disciplinaz hec go fructu
clementie in pastore comparatione
ad famaz et subditorum graciaz
et sui ipsius constiaz et eternam
gloriam

Octavus de iusticia prela-
torum et clemen nunc videa-
mus de circumspectione et fidelitate
sive de fidelitate provida quam
dz hre quia consistunt s regen-
da tpalia hoc aut consistit in
quatuor ut defunctis per tpalia
collata prelatus exhibeat oro-
nis suffragium sibi retinea co-
templacionis officium subiectis
indicat dispensationis ministeriu
egenis impendat miseracionis
auxilium Orationis suffragium
plati dnt animabus de quarum
vivunt temporalibus Eccli xxiiij
In die tribulacionis illius qui fue-
runt huius seculi qui dotaunt
ecclias et etiam ditaunt q
sibi amicos intendebat facere
de mamona iniquitatis ut
cum venerit hora tribulationis
in purgatorio remunerant eorum

prelati. vt ab eis qui claues ha-
bent excipiantur in thabernacula
perpetue claritatis coheredes eorum
fiunt successione temporalium vt per eos
hereditate percipiant eternorum. Data
sunt eis vt habeant que sufficient
et orationibus eos protegerent et iu-
uarent Eccl. vi Amicus fortis fi-
delis protectio qui autem inuenit illum
inuenit thezaurum De thesaurum
dederunt vt thesauro te redimerent
quia redemptionem suam propterea dignas
diuicias estimabat Ve ergo illis
qui thezaurum in ecclesie dederunt
carnis die ac nocte vacantes de-
litiis quorum superbie fastus ampla
familia nobiles apparatus equorum
falle frena deaurata selle de-
picte accipitres et alee pelles
rubrate dependentes a collo
ornati thalami balneorum
mollicies gloria vestium perforati
stuculati rostrati calcei gemme
digittos constringentes magis re-
putant eos monstra esse hominum
quam milites deputatos ad suf-
fragium animarum Contemplationis
etiam officium sibi prelatus retineat
vt in vtilitate regis constitutus of-
ficium gerat quod oculus habet in corpore
defendens totum corpus sue so-
licitudinis ab errore vt oculum
qui premendis gressibus preemi-
net pulueris cura non obtundet
ysa xxii configam illum paxillum
in loco fidelium et erit in solium
glorie domui patris sui Sic enim
languente capite membra lan-
guent Et hostes frustra se-
exatus quod erat duce vie pre-
nius sic ad bonum subditi non
subleuantur quando in inferioribus
prelatus immergitur nec lumen ve-
ritatis comprehendit quando in pul-
uere temporalium occupatus oculus
prelati cecatur Sed et gloria subditis
habere pulcritudinem et puritatem
in oculis suis debet ne pastores

mox pectorum sensibus incubat
corporis habere insinuis inhiac-
tentibus et non potius extra stare
vt homines celum mente suspi-
pere que sursum sunt querere
et sapere non que sunt super terram
Cum dispensatoris ministerium indi-
tant subditis Matth xxiiii Quis pu-
tas fidelis est seruus et prudens
quem constituit dominus super familiam
suam vt det illis cibum in tempore
prelatus enim inferiorum curam exte-
riorum occupacione non minuat
et exteriorum prouidencia in inte-
rioribus constitutus sollicitudine non
quod delinquat ne aut exterioribus
deditus ab intimis corruat aut
solis interioribus occupatus que fo-
ris debet proximis non impendet et
ideo necesse est eis et interiora
sua non negligere et in exterioribus
prouidere Sed primum melius facit per
seipsum 2m vero per fidelem vica-
rium in quo confidat quem diligat
sic scriptum Eccl xxxiii Si enim tibi
fidelis seruus sit tibi quasi anima
tua Vnde et moyses erat pro populo
in hiis que ad deum pertinent secundum
consilium ietro in minoribus ele-
gerat sibi auxilium oportunum
et ecce nec etiam in spiritualibus
omnibus moysi suffecisset industria
propria nisi deus de spiritu moysi pro
adiutorium ferendo eidem dedisset
senioribus septuaginta vnde et
conquerebatur ad deum Num xi quod
non poterat solus sustinere nego-
cium nec inquietitudinem populi
vel tumultum Quis autem auxi-
lium egenis impendat Neem
xiii Statuimus super horrea se-
leniam sacerdotem et sadoch
scribam quoniam fideles comprobati
sunt. Cum enim fames desinit
in pauperes in quibus deus regnum
sunt venale potest aperiri debent
publice meditantibus prelatorum
horrea et pietatis viscera

ne audiant sniam reprobacionis
Maledictus qui abscondit fru-
menta in populis sicut horrea tua
referent in necessitate non ut re-
leuent afflictorum miseriam sed ut
annona vendant carius et co-
modent ad usuram Unde dominus
per Amos conqueritur deficere molt
similiter egenos terre dicentes quando
transibit opulen et uendabimus
frumentum ut possideamus in ar-
gento egenos et quisquilias
frumenti vendamus nec erubescunt
nisi quia nomen eorum fetet in po-
pulis sicut granum putrescit in
horreis quia auariciam eorum puni-
ac dampnat quam grauissimum exac-
torem et usurarium publicum
Aliud clamant quod tales officium
pastorale diffamant vix impe-
dunt aliud nisi magnatibus
exe donant vel vexaciones
redimant uel mercede mutue re-
tribucionis expectent sed quasi
benedictus deus sicut feneratores
et mundi pastores aual et in
humam sustinere coguntur onus
tributarie functionis et ymagine
quandam iudaice seruitutis Sed
prochdolor heu fidelitatis de-
generauit in fidelitatem Nam prelati
oracionibus animas non redimunt quia
spiritualia postponunt Contemplacionem
nesciunt quia sua interiora contemp-
nunt dispensacionem impediunt quia
malos balliuos exponunt affli-
ctionum pauperum non exaudiunt sed
de lacrimis eorum thezaurizant
et in futurum reponunt animas non
redimunt fraudulenti mediatores
non militatum stipendia recipiunt
infideles ysa xxi Qui incredulus
est infide agit Increduli sunt
quales prelati qui uidentur non credere
quod dominus debeat eos punire ymo
quedam ydolatria et infidelitas
est seruitus auaricie Isti agunt

infideliter dum recipiunt stipendia
nec exhibent oracionis debita
suffragia sed sunt dilapidatores
et depopulatores pleno ventre
ieiunium venter pinguis et obtusa
oracione non que ferueat splendeat
aut placeat aut ascendat Et sic
dicat beatus bernhardus Audiet ante tribunal
christi populorum querela quorum accusacione
dura quorum vixere stipendiis nec
diluerunt peccata Quid tibi delicie sa-
piunt quid diuicie ille actos ob-
lecent oculos quibus mercatis
tam grauiter iudicaris tam dure temet
ipsum obligas roni versa usque ad
quadrantem nouissimum exigeris
nec est mirum si ille qui fideliter
non intrauit nec per christum infideliter
agat et quia christum non intrauit eum
fortasse aut ut haberet unde sue sa-
tisfacerent voluptati vel cupidi-
tati uel vanitati et ideo crudele
liter et curiose extorquet voluptu-
ose expandit et causa vanitatis
custodit et inde quo preponant
spiritualia muros eligunt mores
negligunt totus eorum uel quasi
totus tractatus est in institucioni-
bus capitulis collacionibus de rerum
temporalium conseruacione vel multi-
plicacione rarus aut nullus de
subditorum reformacione aut morum
correptione ysa i principes tui in-
fideles socii furum omnes diligunt
munera sequuntur retribuciones
fures sunt qui intrant in cameram ca-
bustela ut mactent et perdant
et totum dissipant socii furum
episcopi et prelati qui eos intromittunt
furtiue sicut magni fures par-
uulos et lupi predam participet
ut pro modo participes partici-
pes sint in pena que parti-
cipauerint in culpa Contempla-
cionem nesciunt dum sua interio-
ra contempnunt ut ad eorum ...
deus huius seculi excecauit

mentes infidelium ut

mentes infidelium ut non fulgeat
illuminatio ewangelii glorie xpi. ex
cecati sunt oculi quia usurpa
uerunt officium pedum in terris et
pedes officium capitis cum dicant
esse dominum pu xxv celum sursum
terra deorsum ymo facies est re
trorsum ipsa cum vacant prelati
circa terrena Je vi facti sunt retror
sum et non ante ymo interiora
eorum effusa sunt ex cum tota
dulcedo contemplacionis interne
commissa est ad terrena Eccli x hic
vita sua proiecit intima sua de
talibus gregorius in pastorali li viii
Sepe non nulli prelati velut
obliti quod fratribus animarum causa
prelati sunt toto cordis annisu se
cularibus curis inseruiunt has cum
assunt se agere exultant ad has
etiam cum desunt diebus ac noc
tibus cogitacionis turbide estibus
anhelant. Cumque ab hys cessante
forsitan importunitate quieti
sunt ipsa deterius sua quiete
fatigantur Voluptatem namque cre
dunt si actionibus deprimuntur laborem deputant si in terrenis ne
gotiis non laborant sic quod fit
dum se inquietari hiis mundanis tumulti
bus gaudent interna que docere
alios debuerant ignorent et hic
dicitur in aucte predicta apostoli ut
non fulgeat illuminatio ewangelii glorie
xpi quia prelati eo quod contemplationem
negligit lectionem theologie non diligit
et id vera sectantur civilia con
legibus decretum macula hunc in
oculis accedit ad iustum Non
aduertens quod dicitur Ozee iiii. Quia
tu scientiam repulisti repellam
te ne sacerdocio fungaris michi
Ideo non est mirum si opera tenebrarum
faciunt que in tenebris igno
rancie caligant hii hys cum te
nebris ubi non fulget lux ewangelii

Sponsa xpi corrumpitur venena
nascuntur et inde vilipenditur
hodie reuerencia clericorum. Quia secundum
Augustinum non diluitur quod est nobis
ignotum ideo quia non agnoscitur
symoniaca prauitas paruum
vicium reputatur Canonici quidam
non ex deuocione sed ex lascivia
cappis sericeis induuntur globis
aureis aut argenteis insertis vi
gulis coniungunt et non negli
gunt quia sicut excecati sunt
ad contemplacionem ita manus eorum
contracte sunt ad exequendam lia
tam actionem dispensacionem etiam
impediunt quia malos ballinos
exponunt non aduertentes quod moy
ses ascensurus ad dominum vicarium
populi constituit aaron fratrem suum
et hur populum quem recedens fide
lem reliquit elapso modico
tempore rediens infidelem inuenit
Luce xii Si dixerit seruus malus
in corde suo moram facit dominus meus
venire et cepit percutere pueros
et ancillas et edere et bibere et
inebriari veniet dominus serui illius
in die qua non sperat et in hora
qua nescit et diuidet eum partem
eius cum infidelibus ponet hii
sunt officiales prelatorum qui sca
dalizant populum et velut exacto
res fiscalium tributorum quantum hono
rem purgantes cum medicina mi
laxatiua vitalem populum exhauriunt du
victum ferunt miserorum Afflictionem
enim pauperum non exaudiunt sed de
lacrimis eorum thezaurizant et in
futurum reponunt hic scriba in thim
v Si quis suorum et maxime
domesticorum curam non habet fidem
negauit et est infideli deterior
homines vero clementes se se dili
gunt pro conformitate nature
pro similitudine morum pro
diffusione gratie pro participacione

et f

glorie. sed in hoc uerecundia est
uerecundium quod plus se iudei fouet
ad inuicem vel paganum quam etiam
xpianum. Fulget enim ecclesia in parieti-
bus et eget in pauperibus. suos la-
pides auro induit. et suos filios
nudos deserit. ymo in hoc infideli-
bus deridebis sumus quod tunicas quas
damus hectori uel achilli si da-
mus eas sufficerent membris xpi
Sed sicut dicit beatus bernardus de sump-
tibus egenorum fiunt oculis diuitum
inueniunt curiosi quo delectentur. et
non inueniunt miseri unde sustententur. ora-
toriorum immensas altitudines. immo-
deratas longitudines. supervacuas
latitudines. sumptuosas depoliciones
curiosas depictiones. in se orantium
torquent aspectum. impediunt et affec-
tum. nunc deformitas in sculpturis
in qua hodie magis vacant
prelati quam utiliter in scripturis. nec ut
michi sufficeat quod hec pauca
plibo qui mundo mortuus et re-
ligione incolens. ymo iam sepultus
traditus preces meos iudicare non
debeo. Sed quod sumus loquimur. et
quod iudicamus testamur. et in libertate
spiritus quod de cordibus humanorum procedit
ad hos sine personarum aut status
odio literas allegamus. ob in obtu-
rare possunt sed non oculos clau-
dere. nec non videant quod videmus. et si
ergo taceam saltem subinnue-
murarent lapides pauperum quorum
miseriis detrahitur quod plicatur in ma-
tice vel extenditur in partitis
vel effunditur in edificiis. vel sup-
fluunt in nutatoriis vel vix
honorantur colla innocentum in-
mentorum. facies ipsa non indi-
guetur speculo sed de sua tur-
pitudine confundantur. et pie
corrigantur. capilli superflui non
indigentur forpicibus sic per eas pre-
latorum super excrescenda tondeantur
non enim reuelamus occulta de-
decore nec parte fodimus ut

maior fiat abhominatio sed que
plena sunt loquimur coram conscientia
teste et fama sermone confirmate
deformibus signis et verbis.

Octauus et quarto de sapientia
prelatorum quorum competit
et districte certificare iudicium et
omnis foro penitentie quod ad claues
pertinet totenturam iudicium sap-
tie informet. vt in persona iudicis
tercia ydoneitas in iudicio pro-
cessus integritas in aduocatis
agentibus in iudicio utilitas. et ad
iudicandos penitet ostendatur
pietas. Est autem iudicis ydoneitas
prout dicitur Deut. i. date ex nobis
viros sapientes et gnaros Ecce
quod requiritur districtio utilitatis. quorum
conscientia sit probata certe rectitu-
do bonitatis vt ponam eos princi-
pes. Ergo penam iudicibus non
designent sed usurpant. Sunt autem
scelati per defectum auctibus. fulsi per
defectum utilitatis. scandalizati. Et
mali certe homines per defectum
bonitatis. Sunt fuste per auariciam.
effeminati per desideria. fulsi
propter stultitiam. scandalizati per
infamiam hec enim penitus in iudice
sapientiam de auaricia Sapiencie viii
Si diuitie appetuntur in vita quid
sapientia locupletius que omnia opera-
tur. Et Deut. xvi. Non accipies per-
sonam et munera quia munera excecant
oculos sapientium et mutant verba
iustorum. Iuste quod iustum est exequeris
sed munera que reddunt hominem
cecum et mutum et faciunt iudicem
surdum. i. Regum xii. Omnia michi
liquet sed ego sub nullius redigar
potestate quia manus suas mundas
custodiebat ab omni munere
quod si lis mouet te iudicem dirige
libram iudicii nec flectat
amor nec munera palpent mun-
dum a non recti distorquet.

acumine iudicis et tetra inuoluit ca-
ligine mentem que non mortalia co-
gis auri sacra fames. ymo et que
contra iudicat et premium contumacionis
expectat fraudem io perpetrat quod iusti-
ciam quam gratis impendi debuit
accepcione pecunie vendit xx q.
iij^a Cum contra. Vendat ergo aduocatus
si voluit iustum precium assessor
vero consilium nullo modo iudex
ordinarius de quo agimus suum
iudicium Nam scelerum primum auctore
qui vnum vendit sine quo reliqua
non peruenit ventum in venditum
declinat Vnde sciant iudices quod litteras
super exhibicione vel execucione iusti-
cie non indulgent nisi sub magna
et certa promissione pecunie litteras
huiusmodi vendunt et pro libitu suo
precium inmoderatum excedunt quod iu-
sticiam quam gratis exhibere tenentur
venalem exponunt certe grauior est
apud deum iusticia quam prebenda
quod in vtroque possit committi sy-
monia tamen dampnabilior est in ve-
nalitate iusticie quam dicitur pre-
bende et sic quod iustum est iuste
prosequaris Nam apud antiquos
teste Cicerone prohibitale dicebatur
exuit personam iudicis quisque amici
induit Equitas enim cum iudex
ob scelerum sinistram odij vel amoris
dexteram nescit Talis enim dicitur esse
iudex iniustus vt in eius manu nullius
quarte persone titubet aut vacil-
let libra iusticie De desidia pro x
Qui congregat in messe filius sapi-
ens est qui autem stertit estate fi-
lius confusionis Benedictio super
caput iusti Stertuit estate qui
habentes ordinaria dignitatem nolunt
manum porrigere ad laborem sileat
licencius qui volebat quiescere et
in monte testatur sedere et cum alijs
domino ministrare cum filius hominis non
venit ministrari sed ministrare Corri-
pe et corrige Qua pro xxix
Rex qui iudicat in veritate

pauperes thronus eius in eternum fir-
mabitur Pauperes sunt qui par-
tem habent de diuicijs scilicet spiritus Et sequitur
Virga atque correctio tribuit sapienciam
puer autem qui dimittitur voluntati
sue confundit matrem suam i. ecclesiam
De sciencia pro xiiij Qui sapiens
est multa gubernatur sapiencia qui autem
impaciens est exaltat stulticiam
suam Iudices enim crudeles dam-
nant frequenter innocentes sed sapien-
tes iudices sunt pacientes vn
furiosi videntur et stulti de quibus
Eccli xxi sciencia sapientis tamquam in-
vndacio habundabit et consilium
illius sicut fons vite permanet cor
fatui quasi vas confractum
omnem sapienciam non tenebit Fra-
guntur homines per impacienciam
ostendentes suam iracundiam De
infamia Colos iiij^c In sapiencia am-
bulate ad eos qui foris sunt
quia tanta debet esse maturitas iu-
dicum nec ut vita ipsorum nec facta
importet scandalum nec incurrat
maculam per infamiam Infamia
enim facit in ordinario iudice ne
possit iudicare de iure vite tamen
tenet infamibus iudicibus sua nec
repelli potest ordinarius propter hoc
a iudicando donec tollitur in offi-
cio possit tamen delegatus repelli per
excepcionem Hec est fama de
qua dicitur quod in ordinario requiritur
Versus Condicio sexus etas discrecio
fama Nam reuerencia et auctoritas
presidencium vita tamen in subditis
Vnde Consilia dei sunt iudices prelatorum
quos vita prior et eminencior
pre ceteris prudencia illustrauit Sapiencie
vj^o Diligite lumen sapiencie omnes
qui preestis populis Scipionem af-
fricanum tanta morum grauitas
et austere maturitas pudicicie
commendauit vt solo sue castitatis
exemplo publicum notum continencie
fundaret in populis Iste sicut titus
liuius refert ad apirenes mon-
tibus vsque ad columpnas Herculis

et usq3 occeanum deuicto hamba
le et alys romanoz hostibus
prouincys subiugassz · pueros cap-
tiuos et puellas egregie pul-
critudinis restituit barbaris nc
passz e eas · in suum venire conspe-
ctum ne quid aliud de integ-
tate pudicicie delibaret · legitur
socio tanta grauitate uita opi-
bus et facie pretendisse · vt non
solum actus sz affectus illicitos
in hominibus cohiberet de seipso dt
Job qn precedam ad porta ciuitatis
in platea cathedraz parabant
michi · iuuenes me uidebant et
abscondebant senes · assurgentes
assistebant principes cessabant lo-
qui et supponebant digittum
ori suo In medio iudicio etiam
dzt sapia digne pressius integrita-
tem qui fit quatuor modis quibus
agitur de crimine sz per accusationem inq-
sitionem denunciationem · facti publici
attestationem de inquisitione luce
xvj° de villico qui diffamatus e
aput dominum suum qz dissipasset bona
illius Et Gen xviij° clamor so-
domoz multiplicatus e descenda
videbo vtru clamore qui venit
ad me ope implenint de denun-
ciatione leuitici xv Anima que au-
dierit uocem iurantis Angus indi-
care ei dzt qui pt prodesse et
non obesse Et math xviij Si peccauit
in te frater tuus etc et sequitur si eos
non audierit dic ecclesie De atte-
statione deut° xxv Si causa
fuit inter aliquos et interpellauerint
iudices · quem iustum esse perspexerint
illi iusticie palam dabunt que
prauum condempnabunt impietatis De
facti publici attestatione apostolus
ad thym v° peccantes coram omnibus
argue Si enim factum est euidens
et crimen manifestum tunc procedi
pt in iudicio sine accusatoris accu-
satione Et hic precipue format sa-
piencia prelatorum vt diligens
adhibeatur cautela ne forte

per leue compendium ad graue disper-
dium veniatur · Vn accusationi similiter
precedere dzt inscriptio denunciationi
caritatiua monicio · inquisitioni
clamorosa insinuatio · facti publici
attestationi delinquentis certa transgres-
sio Est aut accusatio alicuius de
crimine delatio · non hic requiritur sa-
piencia locum inueniret calumpnia
ppter qz sap xviij Sapiam non
vincit malicia Nam accusatores
frequenter aut calumpniantur aut pre-
uaricantur aut tergiuersantur Calum-
niantur falsa crimina intendendo pre-
uaricantur vera crimina abscondē-
do Tergiuersantur in vniuersum
ab accusatione desistendo et qui
terga uertendo · Et ideo debet
accusator se inscribere ad penam
talionis obligare · i · talem penam
qualem accusando inferri intendit
sustinere · quia calumpniantes
ad vindictam poscit similitudo
supplicii Est etiaz denunciatio
vt sequatur penitentia vel correctio ge
si fiat de peccato commisso e cautela
si de committendo est tanta ubi
necessaria est sapia ut consideretur
denunciantis persona Cum enim
criminosi non correxerint sua crimina
presumendum e qz malo zelo de-
nudaret aliena ppter qz salon pe-
tiuit a dno sapiam iij Re iij°
Et daniel sapiens reprehendit se-
nes presbiteros falso denunciasse
et detulisse in publicum susan-
nam dan xiij° Est etiam inquisi-
tio vt fiat ab administratione
remotus · vbi sapia magna
requiritur siue contra singularem
personam siue contra in capite quam
in membris inquiratur vbi de
statu ecclesie agitur Vnde pu viij°
Ego sapia habito in consilio
et eruditis intersum cogitatio-
nibus In consilio dicit quia pre-
lati in iudiciis clericorum suorum

dent uti consiliis et procedere sine
strepitu et de plano in inquisitio-
nibus ecclesiasticis. fiat etiam inquisitio
in loco ubi persona de qua inquiritur
conversatur et crimina de quibus
inquirendum est eidem significentur et
liceat ei suas exceptiones proponere
et dicta testium dicere et scripturis con-
que de contra dicto sine preiudicio
quod si prelatus est huius administracionis
sequi debet ab administracione remo-
vendus. cum questio in arbitrio sit
iudicantis. sed pene prosecucio re-
servatur arbitrio legis. sed si pro-
vinciam privata fuit administracionem
non habens tunc est pena arbitraria
ut moderetur discrecio iudicantis secundum
qualitatem excessus et persone mito
vel tamen in criminibus enormibus que
etiam post peractam penitenciam impedi-
unt execucionem ordinis suscepti
aut recepcionem beneficiorum sicut est in ho-
micidio et symonia que est in or-
dine et beneficio. ubi fit iudicium pro-
cessio sicut in accusacionibus iudicialo
Et hic dicatur eruditus intensum cogi-
tacionibus ut sapienter et mature
procedat ad inquisicionem non ad
infamiam ortam propter paucorum de-
nunciacionem. hoc est enim primitus in-
quirendum si fama laborat contra eum
vel si ab inimicis habuit ortum
valde enim est difficilius probare
ortum infamie maxime cum fama
procedit ab incerto auctore. Item et
in hoc casu si testis inquisitoris
cum reus est in manifestacione et
non indiget accusacione. ubi non sunt
querendi testes ad probacionem sicut
nec accusator ad denunciacionem
nisi et sapientia requiritur et qui
manifeste peccavit manifeste
corripiatur non amplius in crimine
teneatur. Quia ecclesiastes vii°
melius est a sapiente corripi
quam stultorum adulacione decipi
Sed in notoriis enim nec accusator
requiritur nec ordo iudiciarius obser-
vatur. sed in talibus sicut et in ceteris
bus ordo est ordinem non servare
nec talia per solempnitates iuris
et apices procedere. In hoc enim
quadruplici processu semper intenditur
ut delinquentis correctio subsequatur. In
iudiciis etiam debet sapientia advoca-
torum probitate. tunc autem est in advo-
cato probitas cum iiii^{or} ista concur-
runt persona congrua causa
iusta modus debitus affectus probus
persona congrua non infamis
sed habens bonitatis affectum qua ca-
rent infames heretici et excommunicati
qui non possunt esse procuratores vel
causarum patroni habeant et condi-
cionem status propter quod removentur mo-
nachi Quia sicut piscis sine aqua
caret vita sic et de monacho
qui non est in claustro suo vacat
officio. tamen fortassis possunt esse advo-
cati in causa sui monasterii habeant
etiam ydoneitatem gradus propter quod
prohibentur advocare in sacris
ordinibus constituti et in mino-
ribus ut dicunt coram iudice si
sint beneficiati. licet quidam quod dixi
de clericis promotis in sacris
solos sacerdotes ab advocacione
prohibitos intelligant propter decre-
talem [illegible] nomine qua allegatur
cum sacerdotis sit velle omnibus
prodesse non nisi pro se ipso et
ecclesia sua vel si necessitas immi-
neat pro personis coniunctis vel
miserabilibus sibi est licitum postu-
lare habeant etiam officium
congruum ut non sit iudex et
advocatus ideo ecclesiastes vii°
Sapientis oculi in capite eius
ut consideret iudex diligenter si
sit persona advocati congrua
habentium ad evidenciam affectus
status et gradus causa officii
iusta ut non foveat causam
in qua est iniusticia nec [illegible]

fraudulenta consilia Job v Qui
apprehendit sapientes in astucia eorum
et consilia pravorum non dissipat
modum debitum scilicet ut sit iustus or-
do modestus sermo ut non producat
testes falsos vel subornatos
nec facta mistica nec alleget
leges falsas tales autem sapientes
sunt ut faciant mala bene autem fa-
cere nesciunt Jeremie iiij Primis affatus ut
pauperes et miserabiles personas
protegat et ad effectum Ecclesiastici
iiij In lingua sapiens dinoscitur
et sensus et scientia et doctrina in sermone
sensati illius scilicet qui liberat pau-
peres et oppressos ysaie j Subve-
nite oppresso ymo si hec lex ob-
servabatur Exo xxiij et iudici
a simili multo magis tenetur advo-
catus relevare pauperem oppressum
per iniuriam et pupillum Quantum
ad istos advocatos necesse est
in iudice sapientia ut iudicet populum
suum et principatus eius Ecclesiastici x
Judex sapiens iudicabit populum suum
et principatus sensati stabilis erit
Extendat autem iudex prout oportet
ad iudicandos preceptores Si enim
aliqua pena infligi oporteat infli-
gantur in necessitate pensata utilita-
te cum maturitate et difficulta-
te In necessitate quia pena est
delictorum debita correctio Unde
timore pene retrahuntur multi a
delicto ps et pro j Initium sapientie
timor domini Sicut enim quidam sunt
salubri admonitione corripiendi sic
quidam sunt flagellis corporalibus
et penis spiritualibus puniendi et
quedam ut supra dictum est que non
possunt corrigi sunt pro tempore differenda
Si ubi concurrunt superioris iuris-
dictio et omnibus convicto et salva
pax et unitas ecclesie dicuntur mali
subiti pene tunc enim habent locum
que dicit Augustinus super illud j ad Cor
xj Qui manducat indigne etc

sibi pingit Augustinus non tibi sane
si iudex es si apud te accusatur
si veris documentis testibus convin-
citur coherce corripe excommunica
degrada pensata etiam utilita-
te Sic enim per salutem corporis pena
infertur membris Cum igitur duo pe-
narum genera inferantur quedam per-
sonis quedam in rebus si odio perso-
narum non est utilitas vel pene
personarum commutentur in penas re-
rum Non enim diligunt res sed rerum
possessores Sap x Sapientes sensati / sanati
sunt quecumque placuerunt tibi domine
a principio Licet quidam huius ordi-
nem reciprocent penas in penas
mutantes res pro personis puni-
tes quasi deberent arcam conclud
et in bursa ponentes et emplas-
trum infirmitate et instabilita-
tem autem ostendentes huius Ecclesiastici xx
vij Homo sanctus in sapientia permanet
sicut sol nam stultus sicut luna mutatur
Cum maturitate ut scilicet pene
delinquentibus imponantur et
per suos teneant autores nec
pena sit ultra protrahenda quam
delictum fuit in excedente re-
plum pensatis etiam conditionibus
personarum etatis existentie necessitatis
nobilitatis dignitatis qualitatis
temporis loci et eventus ut impleatur
in iudice quod dicitur Job xxviij Quis
posuit in visceribus hominis sapientiam
aut quis dedit gallo intelligentiam
Sic enim et gallo varietas cantuum
aut sonorum iudicat de nocte
horarum distinctionem Sic varietas
delictorum poscit varietate penarum
que tamen mature magis sunt mol-
liende quam exasperande quia
ad dicat lex aut illis quod aut facta
puniuntur ut furta et cedes aut
dicta aut convicia et in fide ad-
vocationes aut scripta ut falsa
et famosi libelli alios infama-
tes aut consilia ut consilia latronum
et coniurationes et huiusmodi motiones

hec tn quatuor septe modis con-
sideranda sunt causa in ubibg ge
imputata sut a migro uel pnte
illata qr emendacoms aio non
iusticie gra uiden adhiberi pun-
iunt cu infirmt ab excenco p irag
Persona et eig sz qui facit et
eius qui passg e alr enim puni
excessg facinoibg sm qm liberi
et alr qui in dmm comisimt ul
pnte comisimt alr q in exenu
alr q puer alr adolescens sm
dram etatis Et loco qr e simr
furtu i qm loco dr sacrilegium
in ecclia et qmg pultim Tepe
alr fur diurng alr nocturues
sm lege exodi et leges ciuiles
Qualitate ut fom maifestu
qmg no manifesto Quantitate
vt qmg q toti grege surripuit
ut abigeus qz ille q una sueg
put damascenus dixit qntitas
furc discernit et ab abigeo Eue-
tus vt grauius sang qz furosg
Cu difficultate vnde arguit
excessg platoz qui de facili
et sine causa et ordine iuris
excoicant et suspendunt cum
excoicaco que est eterne morte
damnaco sine cta et maifesta
ca fieri no debeat nec p paruis
et leuibg causis No enim hec sa-
piencia prui spualiu qua sa-
pietes exquirunt Eccu xxix et
Jaco iijo Non est sapia desursu
descendes sz terena animalis
dyaca de sursu no uenit qr
ex facili excoicacoe utilitas
no procedit qr remediu uertitur
in venenu Nam inde excoica-
cio contepnit quia nec ex cta
causa sufficiete zelo nec zelo
iusticie nec suato iuris ordie
fertur et tn cu quolz istorum
deficiete iniusta sit lata Si a
iudice qui hzt iurisdicom cano-
nicam necce est ut sine nisi co-
tineat errorez intollabilem
vt puto ex qmico te qr credis

in dm vel quia non fornicaris
et hmoi vel nisi lata sint post
litimaz appellatom Est etiaz hec
sapia terena nec adquirantur
spalia cum plus essent multa
tepanda remedia qm adhicent
ferri dmcia Est etia atis cum
in oe bestie frendens et fures
membrum pri corpis quasi den-
tibg dimidit abiecto pio hois
sz humilitatis et pietatis Est
etiaz dyaca quia tali gladio p
cutit sathane tradi deuorandu
Quo platg dz esse ordinatus
qntu ad ea que sut inx se sm
quatuor dras hominu pmo quo
dzt se hre ad consiliarios et co-
mensales 2o quo ad mistros et
officiales 3o quo ad qsanguineos
et carnales Quarto quomodo
ad religiosos et claustrales

ocuimus quo platus debz
viue qntum ad ea que re-
spiciunt ipm in se et ea que sub
se Nuc docemus cum qntu ad
ea que sunt inx se cuiusmodi se
cosiliarii uel comensales ministri
et officiales consanguinei carna-
les religiosi et claustrales Et
pmo de consiliariis et conuiuis
comensalibg et amicis Nam si
pontifices et plati uocant uiros
ydoneos i ptem sue sollicitudis
necnt sue aliquo arguendi g
tn requirunt in eis rectitudo iusticie
cautela prudencie forma doctrine
Quales sunt qui pg oronem et
an comestionez in lecone in disput-
tacone in causarum decisione inge-
se exercent qui in questionibg emi-
gentibg sine lite sine obtrac-
tacone mentem suaz aciunt et
qr inde eis sang de uena sub-
tiliore pducunt no se p peram
arguunt no sibi impperet nec
suas sinas ad ptinacia uel te-
nacitate defendunt sz si dco
que pociora sunt inuoluenda
ueit eig sine siue inuidia ac-

quiescunt

multa enim dicere presumunt et facere quibus
pauperum necessitas subleuetur foueatur
religio fiat equitas caritas dilatetur
Isti sunt conuiue regis assueri
qui dedit regine prouincias uni-
uersis et iuxta magnificenciam princi-
palem dona largitus est principi-
bus et amicis hester 1o Sed vere
quibusdam ex eis sunt enim adula-
tores blandissimi detractores pes-
simi simulatores astutissimi men-
tores vanissimi Adulatores enim
exprimit miphiboseth filius saul
et claudus ii Re xix Tu autem domine
mi rex sicut angelus dei es tu
autem posuisti me seruum tuum inter
conuiuas mense tue Quid ergo habeo
iuste querele aut quid possum ultra
vociferari ad regem miphibose-
th os uerecundum vel ob confusionem
interpretatur quia uerecunde confundit
dominum suum dum persuadet et adulando
prauum consilium pro peccatum Nam prela-
ti rarissime inueniuntur qui collatera-
les non habeant qui eum lactant et
palpant et adulacionis oleo ca-
put peccatoris impinguant Isti sunt
qui cum uident dominum suum circa inte-
tacionibus uacillantem cum possent
eum uerbis exhortacionis a peccato
euellere et erigere in virtutem mol-
litis sermonibus super oleum spiritum i-
co uirtutis extinguunt Et secundum
gregorium dum laudatur peccator in
desideriis suis dum de maleficio
laudem offerunt augent que increpare
debuerant ymo puluillos
vel cuicalia sub cubitis ponunt
et perseuerantes in culpa sulti
laudibus molliter requiescunt si
continenciam diligit si sectatur
abstinenciam iuuenis es inquiunt
ieiunia sunt importuna capiti
nimia carnis afflictio morbos
parit Sic debes cordam tendere
ne rumpatur non enim uirtus tua la-
pidis nec metallum durus ignoras ado-
lescencie vel lubricum iuuentutis
temerarium est cum metas affligere
necesse est etas puericior redimet
lubricum voluptatis satis
tempestiua penitencia est que ante
capit diem mortis Sic occidit
eos lingua impere uel regula
que metitur iniquitas sibi tunc
erit enim labor in principio consumetur
in gloriam abstinencia in coronam
quod breue est imperfectum quod
mirabile est meritum permanet
enim sine fine quod cruciat uel quod
saluat eius cito transeat omne quod
torquet aut quod in presenti delectat
Sic assuerus aman qui interpretatur ini-
quitas secundum scriptum votauit ad con-
uiuium uolentem de medio demere
primam cum crucifigi uellet ob-
noxius mardocheum Nobile
autem est quod miphiboseth desederat
in occursum regis illotis pedibus
et intonsa barba quia plerique
tales prelatos decipiunt per extraordinariam
sanctitatis signa sicut exposui
in registro et pluribus ve subiectis
exemplis de polipodibus
et cameleontibus uaria sed ut dum
prelati laudantur a palponibus
et olei venditoribus illi ex recordarentur
de libro quod Seneca legimus
alexandrum cum iam in india vagaretur
et gentes ne finitimis quidem satis
notas bello uastaret in obsidione
cuiusdam urbis circuiuit dux muros
et imbecillissima menia sagitta
ictus diu persistit ire et incepta
agere perseuerauit deinde cum repres-
so sanguine sicca uulneris dolor
cresceret et crus etiam suspensa equo
paulatim obtorpuisset coactus
absistere omnes inquit iurant me
esse filium iouis sed uulnus hoc
hominem me esse clamat Idem
nos faciamus pro sua quisque
porcione adulacio infatuat di-
camus vos quidem dicitis me esse
prudentem ego autem uideo quam
multa inutilia concupisca nocitura
optem ne hoc quidem intelligo
quod animalibus sacietas monstrat
quis cibo debeat esse quis
pocioni modus quantum capiat

adhuc intelligas te non esse sa-
pientem Sapiens ille plenus est
gaudio hylaris et placidus incon-
cussus cum diis ex pari vivit nec
ipse te consule si nusquam mestus es
nulla spes animum tuum futuri expec-
tatione sollicitat si per dies noctes
que par et equalis animi tenor ex-
cellenti et placentis sibi est pervenisti
ad humani boni summa sed si appetis
voluptates et undique et omnis
satiatum tibi ex sap dicte quantum
ad et ex gaudio detractiones etiam
patent dum denigrat aliorum fa-
mam occultis verbis de quibus
pro xxiiii Noli esse in conviviis po-
tatorum nec in comessationibus eorum
qui carnes ad vescendum conferunt
quia vacantes potibus et dantes
simbola consumentur Vicium autem est
turale quod levissimo excessu al-
terius consult excandescunt et se
mordentes ad invicem et plurimum
invidentes delectantur lambere san-
guinem sic canes ad quod exhauriendum
lingua est optimum instrumentum quia lingua
eorum gladius est acutus qui in detrac-
tionibus impetu tres interficit uno
ictu detractorem et prelatum et eum
de quo sermo prefertur in medium
vii dan vii Bestia similis urse
tres habebat ordines dencium in ore
tres Sunt etiam simulatores astutis-
simi quia pro ix Aque furtive
dulciores sunt et panis abscon-
ditus suavior et ignoravit quod ibi
sunt gigantes et in profundum
convive eius Sunt aquis furti-
vas dico simulando ut dissimulan-
do mentitur se alienas personas
cum eum lateat intus fervens
ambitio prodit ei exterius palliata
caritas zelo et cum intus habeat
intus nisi pauce furfurem inflatum
prodit ei simulacrum deceptum
sed ignorat platus in convivia
sua multitudinem magnitudinem
gigantum eo quod crescere et exaltari

intitur super initum et mensuram
et in profundum convive eius quia
iam sunt forte prostituti cum suo
capite quod est dyabolus sic veniunt
innocentibus omnium et citus
habeant ad obsequendum et citus ad
nocendum tam vulpium quam leonum
predam enim sequuntur non homines
dominorum suorum astutissimi venato-
res Nulla autem pestis est effica-
cior ad nocendum quam familiaris
et domesticus inimicus Ignis in
gremio serpens in sinu consors
Sunt etiam martires vanissimi
quia cum per multas tribulaciones
intret in regnum celorum isti per multas
tribulaciones perveniunt infernum contra
secundum iudam hii sunt in epistolis suis ma-
cule conviviantes sine timore semet-
ipsos pascentes nubes sine aqua
que a ventis circumferuntur et sequitur
quibus procella tenebrarum conservata
est in eternum tot enim sustinet cla-
ustrales non potest sperni monasterium ordinem
viventes cum daz eorum vacantes
cpitis cibis mordinatis et potibus
comitacionibus et vigiliis in memo-
mentum revertendi ad se reparant
flatum ut curiam accede possint a-
tenuore dicam quam consumunt tamquam
quod latent vel a cultu propter consuetum
civitatum tales igitur convivas platus
habeat ut ex eis tam persona eius
quam officium non molestat Eccli ix
Viri iusti sint tibi convive et
in timore dei sit tibi gloriatio et in
sensu sit tibi cogitatus dei et omnis
narracio tua in preceptis altissimi
Viri iusti non adulatores qui eliminat
iusticiam in prelato hoc est recti-
tudine voluntatis et in timore
dei sit tibi gloriatio contra detractores
qui non timent de proximo mentiri
et in sensu sit tibi cogitatus dei contra
simulatores qui sit sine sensu se
gerunt at se credant aut co-
gitant se a deo non videri et
omnis narratio tua in preceptis al-
tissimi ut omnia fiant ad honorem
dei tam verba quam facta contra

vanos martires qui se ymolant
vanitati

Occamus ho de ministris et
officialibus Sicut aut scribitur
prov. xv principibus et prelatis minister
intelligens est acceptus et si intel
ligens est oculus mentis minister ille
ydoneus dicitur qui a prelato assequitur
benivolenciam dno suo custodit di
ligenciam hoc est exhibendo fide
lem et diligentem custodiam sibi
gratiam et adeo recipiant gloriam de
benivolencia ii Cor vi In omnibus
exhibeamus nosmetipsos sicut dei
ministros in multa paciencia Et premittitur
inmediate nemini dantes ullam offen
sionem ut non vituperetur ministerium nostrum
de diligencia et fidelitate i ad Cor
iiii Sic nos existimet homo ut mini
stros xpi et dispensatores ministeriorum dei
hic iam queritur inter dispensatores ut
fidelis quis inveniatur dispensa
tores dicit non dissipatores sicut
villicus iniquitatis luce xvi Et
ii ad thym iiii Marcum assume
est enim michi utilis in ministerium hic
enim marcus est ewangelista secundum haymo
nem Qui ad petro et paulo mul
to tempore mansit aliquando apud petrum
manens aliquando apud paulum qui
dictus est iohannes act xiii et xv
Sed quia paulus in vinculis predicatorem
ewangelii non negligebat ideo marcum
quem fidelem ministrum sciebat vocare
bat de gracia in penam ii ad thi iiii
ministerium tuum imple sobrius esto
Et in ps Benedicite dno omnes vir
tutes eius ministri eius qui facitis
voluntatem eius Et Ephe iii
factus sum ego minister ewangelii secundum
donum gracie dei De gloria in futuro ioh
v Ubi ego sum illic et minister
meus erit Ve ergo ministris prelatorum
quibusdam qui exactant pauperibus
calumpnia dno thesaurizant
cum infamia pecuniam Sibi eciam
in presenti fomentum pravam conscienciam
et in futuro expectant dampnacionis
sentenciam de calumpnia luc xix

Cum vidissent ministri ihesum clama
bant crucifige crucifige eum Sic
enim imponebant xpo flagicium quem
ducem sathan agebat ad supplicium
sic ministrales isti pauperum taliter
morose tractant cum eis eciam
maliciose procelant et tandem iniuste
dampnant apud quos locum invenerint
tam auri muneri quam accepto persone
narum xpi quod math v Esto consen
ciens adversario tuo cito dum es
in via ne forte tradat te adver
sarius iudici et iudex tradat te
ministro et in carcerem mittaris Amen
dico tibi non exies inde donec reddas
novissimum quadrantem hoc est
hec [illegible] adversario qui te citat
cito pa[illegible] cum eo ne vadas
ad officialem iudicem et ab eo ad
ministrum eius sigillatorem et in carcerem
mittaris id est arceris per exaccionem aut
ligeris per excommunicacionem nec absol
veris donec quicquid peracerint ad un
guem reddideris de thesauro in
famie vel pecunie ysa xliii pro
eo quod ministraverunt illis in conspectu ydo
lorum suorum et facti sunt domui israel
in offendiculum iniquitatis Ideo
levavi manum meam super eos dicit
dns et portavit iniquitatem suam
frequenter enim culpa et infamia
ministrorum redundat in prelatum
quasi de beneplacito maiorum
pervenit excitata minorum Ecclesiastici
x secundum iudicem populi sic et
ministri eius Sic in hoc seculo ce
dit ministris nostris ministralibus quia
dimicando qui exhibent dominis influunt
et ipsis feculenciam peccati sibi re
tinent et adquirunt similes co
latoris que plus lactis effluxit post
tiam plena remanet immundi
ciis Sic vos non vobis vellera fertis
oves sic non vobis fertis aratra
boves sic vos non vobis mel
lificatis apes sic vos non vobis
acumulatis opes De hiis prov
xxix Cum impii sumpserint principa
tum gemet populus Rex iusta prin
ceps qui libenter audit verba

mendaci hzt omib ministros impios
de pua costia y ad Cor xi ministri
dya¹ trasfiguran² velut ministri iusti-
cie quorum finis erit sm opa ipor
Sic enim post bonu opus sequi²
in fine opis quida fructus ex
constie leticia sic ex malis opi-
bus pp in fine opis hetur amara
constia vnde frequent desspant
qr vendunt honore dni sui sic
iudas corpus xpi Johis xviii°
Judas cu accepisset cohorte a
pontificibus tradidit ihm et
tandez accepta pecunia desspat
de damnacois sua Numi iii° Ex-
tus q accessit ad mi[illegible] moie²
extra sunt a pietat[illegible] liem q
no sut de filys isrt [illegible]el de le-
uitis qr no sunt coformes agct
nec viris eleciis io impleant
plati in suis officialibus et mi-
stris Quod scribit j ad thy iii°
probent² pmu et t ministrent
nu[illegible] crimen hntes domus enim
epoz dut esse probatorum cleicoz
et domus cleicoz pbatorum laycoz
ne dica² illud pt malos yusticia-
les quos paciunt² pontifices y
ad Gall Aug x° pu ministere
absit xpus in pontifice cosecratus
et vnctus vos q[illegible] mistales coue-
nio q quadrumnitis aliena q-
bus nichil pensi nichil sancti e
in vos illa si de ppoti no dum
pudet to redudat sapra iuuena-
lis neut nichil noui frugalius
hc tu ipm defecisse puta q iam
sufficit aliud pmo fige loco q°
tu distiumbe uisi mercede solli-
dat uentrorum capitis officiorum
fructus amicicie magne cibus
imputat hunc rex et qmis ra-
tum tu imputat hoc e l t cialis
qui sm si domus tam paus bo9
q fluit alienis panibus viuens
voluptati intus amor oibus risui
bibendi auidus auidior detrahe-
do rabido pit ome spirans ce-
nui spumans vnui loquens venenum

ocrams etio de cosanguieis
carnalibus qmbus plati
delinqut qui edificant syon in
sanguinibus lig dica² Gen xxvii°
Masculus cuius caro pputy circunci-
sio no fuit delebit aia illa de
pplo hoc aut multu argui²
in platis q coz cad no est circu-
cisa si parentibus carnalibus
confunt bnficia ectica Siles
enim sunt abimelech spurio q
ecati sut forte carnalit et ideo
cecant etia alios Similit Judi-
cum ix Considate q os urm
et caro ura sum pt hoc enim
platus pdit ex pte fame sue glie
titulum meretit constie scrupu-
lum ingerit ppne domestice
periculum scandalizat pplm
De titulo glie dr ysa xvii° In
die illa attenuabit² glia iacob
et pingues carnes eius marce-
scent qr cognati carnales impi-
gnati bnficiys no subsistet ti-
tulus eclt glie qm fulgebat
natha pha quasi adeps sepa-
tus a carne Eccti xlvii Nunc
vo confusio ad tales pmone²
in quibus inget impot pt eta-
tem et infirmitate Mt xxvi°
Spc pmtus e caro aut infirma
qr cu pui sint no put sustine
ecclie negoa vel fage sua of-
ficia ymo pt officiu pomit
vicatim Et sic p columpnis
fortibus eccia fundat² i columpnis
fragilibus In quibus ignorans
pt ceatate qr Joh iii° Qd
natu e ex carne ~~viuit in vicio~~
e quod natu e ex spu spus
est pfert ursy scdu ad ho m
carnis caro enim est · si lambdo
forma² sic platus canoizat
nepotulum ignoante doc uita
carnal eius inpsima² ut qlis
pt tal filius hea² si vi spuales

querunt et inquiri faciunt viros sapientes 76 coformes Et ita
Rom viii Qui secundum carnem sunt que carnis sunt sapiunt qui vero secundum spiritum que sunt spiritus sentiunt Nichil enim sentit de spiritu sancto qui indignos promovet vel carnis affectione vel precio Refert petrus damianus
de victoris pape depositum galliis quedam episcopum symoniacum qui satis expedite nominabat patrem et filium sed nullo modo potuit nominare spiritum sanctum et satis mirum ut quem exclusum erat ab anima procul erat a lingua In quibus viget cupiditas vel voluptatem Gal v° opera carnis sunt fornicacio immundicia ebrietas comessaciones et hys similia que enim habundat hodie in membris ecclesie nec mirum quia non horruerunt quidam prelati in die ortus sui precium umbilicum ligatum dicitur Ezech xliiij omnis alienigena incircumcisus carne non ingredietur sanctuarium meum sed hoc hodie dampnabiliter usurpatur Legimus enim in monesterio quod clivus stauri dicitur quod beatus gregorius intra urbis romane menia condidit cum ibi esset quedam cripta beati gregorii iuxta fontem frigidissimum ubi ipse bibebat et lapideum cubile ubi tempore estivo quiescebat accessit ad criptam camerula pergens velut estuans biberet vel ut eo loco pernoctaret sed nondum usque ad aquas pertinges mox ut lectulo propinquat moriens corruit Ecce vero quant timere dei iudicium qui velut canes immundissimi ingrediuntur sanctuarium et iustrat ad sacerdotium Si deus ita punit actiones brutorum animalium Occurrit de benedicto papa nepote alterius benedicti et tercio precium presidente papa iohanne subposito de quo scilicet benedicto nepote recitat petrus damianus quod iussus est post mortem iuxta

molendinum in specie monstri quod habebat aures et caudam asini et reliquum corpus ursinum et dixit causam eius aspiciendi quia bestialiter vixi bestie speciem post vitam presentem merui Ego inquit sum benedictus papa nomine impositus papa et cetera usque ad diem iudicii per deviniceta et loca fetida et sulfurea et incendijs conflagrata per horum deo post in dicium simul in corpore et anima dampnabor nunc initio a primordio usque ad finem vite sue conversatus fui in ceno luxurie vnde est ab auribus incipe et in caudam asini terminare Asinus enim est animal luxuriosum et de luxuriosis dicitur in Eze Carnes asinorum carnes eorum Ursi autem per certa membra ursi tenebat speciem vitam in omnibus dicitur duxisse carnalem Nam ut supra dictum est et sicut a physicis traditur ursa dum parit frustum carnis effundit mox ut effusum est crebrius lingendo et labendo componit et ad similitudinem lingua formante producit quia ergo luxuriose et carnaliter vixit in asini similitudinem et ursi figuram comparuit Iniiste quibus viget necessaria pro nummis Esaia xvij Quid nequius quam quod excogitavit caro et sanguis Hij sunt lapidatores ecclesie qui pauperibus necessaria non distribuunt et ultra vendunt dignitatis ecclesie de quibus duo exempla ponamus unum de benedicto aut nepos predictos predictus benedictus fuit quem episcopus capuanus vidit post mortem equo nigro quasi corporaliter insidentem Cumque illum cepisset iter carpere cum heu inquit Nonne tu es papa benedictus quem defunctum liquido novimus Ipse inquit infelix ego sum dicit ille Quid tibi est peccati gravibus tormentis affligor spe tamen sum adiutorium prebeat de medio

recuperacione non puto Sed pergo
quero ad fratrem meum iohannem qui
nunc apostolicam occupat sedem et
quod mea fuerunt legatione dedi
cia ut illam potissimam summam
que in tali tota recondita in pau
peres pro mea salute distribuat
Sic quod me redimendum esse quantu
cunque decreuit huic misericordia diuina
cognoscat Nam certa que pro
me sunt indigentibus tradita nichil
penitus prosunt quod de rapinis
et iniusticiis acquisita sunt His
ergo auditis episcopus romam impiger
adiit Iohannem pape defuncti fratris
verba narrat Episcopus mox sarcine
pondus abiciat monachatum
induit eo quod modo salutem sibi ex alie
na calamitate prouidit aliud exemplum
promimus quod scriptum ut puto
a petro damiano Sic ergo in ba
silone patribus possessionem apostolica
sedes habebat unde tunc balsami
redditum per singulos annos ca
piebat ut indeficienti fomite suf
ficeret lampadi que vocatur ante altare
beati petri apostolorum principis ruti
labat apposita quia possessionem
acceptam pecuniam ipse distraxit
candore quod aromatis quem recipe
re solebat amisit Aliquando post cum idem
ipse predicto sacrosancto altari quasi
deuotus assisteret et oraret ecce
quidam terribilis et grandeuus se
nex in tunica candida facie barbita
sinum videbatur elato brachio co
laphum sibi vehementer inflixit
et ait tu extinxisti lucernam
meam ante me et ego extinguo lu
cernam tuam ante deum mox quod dispa
ruit ille non partimus corruit et
paulo post diem clausit extremum
Sic nimirum metuere corripi qui
illi se prebet adusque celi [illegible]
primum pastor optinet principatum
De scrupulo conscientie Iudith xv
dabit dominus ignem et vermes in
carnes eorum per carnales enim
parentes quos promouent indebite

sustinet ignem et vermes hoc est
ardorem concupiscentie et corrosiones
conscientie Est autem scrupulus [illegible]
in eis propter iiii or propter excecacionem
quod [illegible] plaut super eos sit
puluerem carnes et sic puluis
excecat oculum qui tunc immittitur
unde ita per successiones carnis
excecantur prelati circa consanguineos
et nepotes Ut unus circa [illegible]
videt de oculo quam de calcaneo
propter affectionem Leuitici xvii Sanguinem
omnis carnis non comedetis
quod anima carnis in sanguine est
hoc enim affectio prelatorum carnalium
in nepotibus suis est Unde quia
deus abstulit eis naturales filios
dyabolus inseruit eis carnis nepo
tulos propter successionem Ecclesiastici xiiii
Sic folium fructificans in arbore
viridi alia generantur et alia de
iciuntur Sic generacio carnis et
sanguinis alia finitur et alia na
scitur in quo magna confusio pre
latis quod dum nepotulos suos
promouent retinent etiam sua
multo tempore post mortem per contra
successionem sed deus principatum
ecclesie dedit petro quam noluit dare
iohanni qui erat cognatus eius
secundum carnem propter diuinam offensionem
Deuteronomii xxxii Inebriabo sagittas
meas sanguine et gladius meus
deuorabit carnes quod contra
sanguinarios et carnales deus
in iudicio suas intendet intentabit
actiones De periculo persone domes
tice Ecclesiastici v Non dederis os
tuum ut peccare facias carnem
tuam Quia enim nepotulis indignis
conferunt ecclesiastica beneficia sunt
eis multorum peccatorum occasio et ca
Est enim primum periculum quod fragile
nimis ponit in fundamento
edificium Iob xxxiii [illegible] tabescet
caro eius et ossa que tecta
fuerant nudabuntur tabescunt
enim sicut carnales sunt et ossa

i. q° ossa i. viri spūales et fortes
qui prius erant tecti latentes
in contemplacione destitutibus
membris fragilibus exponunturʳ
in occione et labore Et xxxiiij
deficiet omnis caro simul et ho
in cinerem redigetur deficiunt enim et
ardua sicut cedros et cinis fragi-
lis mīa Sum piculum quod ponitur
eos qui plicant vestitutum in primo
cornu vbi pondus est plus Ideo
Je xvij maledictus qui ponit car
nem brachium suum · pericat enim
nepotibus platorum quos maxie
infestat demones sicut j Re vlt
totum pondus plus cecidit est in saul
Unde libencius bellaʳ quod pharaos
hic est brachium carneum vt p tlip
xxxij Tercium piculum est signum
suspendij sicut enim elevanturʳ quod
suspenduntʳ Dan iiij° videbam
et ecce arbor in medio terre
et altitudo eius nimia Et ster
folia eius pulcherrima et fructus
eius nimius et esca vniuersorum
in ea subter eam habitabat aialia
et bestie et in ramis eius conuersa-
bantur volucres celi · et ex
ea vescebaturʳ omnis caro · hij sunt
plati qui dant carnales prius
et spūales sublimare quod in
ramis habitabant volucres et
sub arbore aialia sua et bestie
bialia que neutri sunt · sunt
aiales vacantes concupiscencijs
bestie que seuiunt vngue et
dente sunt seculares vacantes
rapine volucres celi sunt
spūales vacantes sapiencie
distant vero plati in disciplina-
tos et carnales prius bonos
attollere et honorare hoc est
genus monstri quod videmus vrsos
et leones · et homines bestiales
in ramis · et summis et volati-
lia pennata contra iura condiconis
et instituta creatoris esse in ymis
ps vidi impium exaltatum
eleuatum sicut cedros libani · cur
bestialia corda in sublime at-
tollitis et velut in aere su-
spenditis Si enim eos diligitis
cur non parcitis · et eos in aere
suspenditis et ruinam eis paratis
vel ad paciendum disponitis Eze
xliiij Sufficiat nobis omnia sce-
lera vestra domus israel · eo quod in-
ducitis filios alienos incircum-
cisos corde et incircumcisos carne
vt sint in sanctuario meo Quartum
piculum spūalis naufragij vnde
sic plus pruulos faciebant in flumine
piari sic in flumen deliciarum et
diuiciarum piciunt eos quam cito
sunt nati et delicias seminant
in eis et peccata que fructificant
in supplicia Gal vj° Qui se-
minat in carne de carne et
metet corrupcionem Job xxxiiij
Consumpta est caro eius a suppliciis
Ideo Ecclesiastici xj Aufer
maliciam a carne tua De scan-
dalo ppli sic ex° Caro mea
super babilonem dicit habitacio syon
et sanguis meus super habitatores
caldee hec est enim confusio
ecclesie quod caro et sanguis ita
prius unde plus scandalizaʳ
quod apostolus Ro xiiij dicat bonum
est non manducare carnem nec
bibere vinum neque in quo fraterʳ
tuus offenditurʳ aut scandalizaʳ
aut infirmaturʳ · licet ante sunt ho-
nesti putes et teneas eos di-
ligere tamen prout possimus debemus
scandalum cauere Sed dicitur
Ephe v° Nemo vnquam car-
nem suam odio habuit sed nutrit
et foueat eam vrsa et leena
leena diligunt fetus suos · et
ideo alienos si eos impediunt
beneficium nutrireʳ · sed et lamie
nudaverunt mammas suas propha-
nui lactaverunt catulos suos
homo autem efferatus adeo in
humanus est · ut quos docuit
negligat · abiciat quos nutrivit

Johannes cvim^ta lig esst consan-
guineus dni tn pre ceteris a dno est
dilectus aliud filium zebedei et
aliud Jacobum minorem et ioseph
iustum iudam et symonem linea
consanguineitatis a xpi consorcio
non dimisit ptea in omni faculta-
te ferat e qr ex na prec^t qr qr ac
cedit extirpatus vix simdior esse
dicit ergo nos nepotum affacio qr
nec magis obsequi qr illa que est
ex fortuna Naz et sm dictoc
qr na e tale magis est tale co-
qr no na tale Et in iure civili
pactum stipulacionis tollit pactu
enim e vinculum nc stipulacio
no civilis obligacio ius vero
civile ius nale corrumpe non
pt eo ius civile a nali quoque
tollat Et in iure etiaz divino in
venit si quis suorum et maxime
domesticorum curam no hzt fidem
negavit etc Adulacione seducto-
ria quidam allegant legem na-
turam sanguinis buficia mit-
ture Sz sic pu in^o de stultu e
vas metu stare suum et fen-
stra iacet rethe an oculos
pennatorum No dicamus abolen-
dilectionis affectum sz temeritatis effectum
et opus quoque bonum et licitum
ppt scandalum dimittendum i ad Cor
viii^o si esca scandalizat fratrem
meum no manducabo carnem
meum Si enim cognatus hone-
stus e et prudens sin prudente
diligamus naturam et in consang-
neo honestate et meritoz
scandalum vitemus in p^x mo
pinquitate nec gestic rep vienmis
et gra sui sumemus sanguinis que
fudit p ecclia fide xpo vt que
suo pata sunt sanguine que
no provenit ex successione nec
nt pntu adquisitione No in car-
nis desideriis dispensemus sz in
ppt libtate sentientes qm alia
est caro hominum sm aptm i Cor xv

alia iumentorum Unde ad hunc a
circa consanguineis meis deuinus
ii ad Cor x dicitur quid nos
tanqm sm carne ambulemus Sca-
dalizans ergo recolentes stor
memoria pronorum nimiaz
spualium virorum penuria et ne
potum cohenciam habundanciam ta
in bonis tpalibus qm in benefi-
ciis ecciasticis excrescente istorum
memoria Si revocet ad me
occurrit xlv ca de moyse
cuius memoria e in bndictione
in fide et lenitate ipius sctm
fecit illum et elegit eum de omi
carne qui dixit dno Num xxvii
Providcat dnus deus spuum omnis
carnis hominem qui sit super
multitudinem hanc Iecus moyses
amicus dei cui facie ad faciem
locutus e dns potuit successo-
res principatus filios suos facere
et potuit eis ppriam relinquere
dignitatem Sz tamen de alia
tribu eligitur yosue vt sciremus
principatum in pplos no sanguini
sz vite merito conferendum Unde
melchisedech sacerdos dei summi
sine patre sine genealogia sine matre
introducitur vt in xpi sacerdocio
qui sine patre fuit in terris sine
matre in celis ut carnalis affectio
destruatur Nam Luce vlt ppt
carne et ossa no hzt qr vir
spualis carnis et sanguinis
officium no exercet ymo qui x
sunt carne sua crucifixerunt
Gal vlt qr spuales patres
et cognatos ad pmaz addu-
xerunt quos carnales inve-
tam a religione qm a pima
retrahunt et auertunt qui ex sa-
nguinibus et volumtate carnis
no ex deo nati sunt Pronorum
etiam dolemus iniuriam q dita-
verunt etiaz ditando et vt
multiplicatis intercessoribus

p[re]limorum innaret oronibus ut pos-
sent illud dicere Caro mea requie-
scet in spe Unde et quidam eorum
in ultima volunt[a]te p[ro]fixa statu-
erunt canonicorum qui indecimus
dominum p[er] incuriam p[re]latorum qui
dant p[re]benda beneficia vini et plura
nepotibus p[ro]curant consili[um] Et
au[tem] Gen[esis] xliiij In carne abrahe
fecit stare testamentum Ipsi in car-
ne sua enaruat testamentum et
voluntatem ultimam pronorum Di-
ponit dicere mortiama finorum
tuorum bestijs terre dant enim sup-
bis et cupidis t[em]p[or]alia que reli-
quunt morientes in p[ro]p[ri]is testa-
mentis ad conferendum ecclesias Virorum
etiam sp[irit]ualium magis e pennuria
que sunt a p[re]latis multam mediam
sustinere et gemere s[ecundu]m illud p[salmu]s
A voce gemitus mei adhesit
os meum carni mee Vocantur
enim ad fletum et planctum sed
ecce in p[re]latorum nepotulis gau-
dium et leticiam comedere carnes
et bibere vinum Eccl[esiasticus] xiiij de
p[re]lata e omnibus terra non e pax
universe carni Ca quo quod s[ecundu]m car-
nem natus fuerat p[er]sequebatur
eum qui s[ecundu]m sp[iritu]m Gal iiij°
Ita et nunc Nam sic ysmael p[er]-
sequebatur ysaac Gen xxi Sic
carnales p[er]sequuntur hodie sp[irit]uales
et nisi breviati essent dies non
fieret salva omnis caro s[ed] p[ro]pter
electos breviabuntur dies Mat[thei]
xxiiij Certe si diu hic viverent p[re]-
lati quidam penitus destruerentur
ecclesie que nullos consanguineos
elegerunt quibus tamen viam salutis
preciperent de habundancia
t[em]poralium et istis nepotulis qui
sunt filij carnis et sanguinis
Iaco[bi] v divitie vestre putrefacte
sunt vestimenta vestra a tineis
comesta sunt aurum et argen-
tum vestrum eruginat et erugo
eorum in testimonium vobis erit
et manducabit carnes vestras
Sic enim ignis ille concupiscencie
maxime vi[g]et in eis quum
aliud faciunt nisi ex intuitu vi[n]-
dis t[em]p[or]alis similes enim sunt pisci-
bus qui alerunt post panem
proiectum in aquam et ipsi in-
ardentissime ad illas currunt
horas in quibus sperant habere
pecuniam similes aquile vel
congregate ad olofrum cadavera
cohe[re]nt etiam et ita que vix potest in
capitulis propter eos bonum aliquod
ordinari Iob xli membra car-
num eius cohe[re]ntia sibi Ideo enim
contra bonos vehementer p[re]valent
quia in malo se concordiunt tenent
malos aut p[re]latos et non
bonos volumus hunc mitti non
bonos in quibus implet[ur] illud Mat[thei]
xvij° Beatus es symon bariona
quia caro et sanguis non
revelavit tibi

Octavum quarto p[re]latorum
malorum excessus quos
exercent ad claustrales et eorum
conventus primo pacem eorum
impediunt propter immoderatas pro-
curationes Ecclesiastici[us] i° fortis ni[si] custodit
conveniebat ad illum undique
habuit regulares omnia propter
ipsum dimiserunt et in unum
convenerunt Sed sic fit castrum
contra castrum quod est capitum Ita con-
ventus dyaboli frequenter impedit
conventum xpi p[salmu]s principes con-
venerunt in unum adversus dominum
et adversus xpm eius procuratores
enim habent capi[tu]li raro multitudinis
consideratam facultatem quantitate
vel qualitate que est in eccl[es]ijs
Sed si modum excedat superior in
exigendo potest inferior obsistere
denegando sed cum procuratores
fiant propter curatores et ex eorum

248

visitacionibus pauca bona videant
eligere sed bursas emungere nescio
quia consciencia eorum non sit munda
ut sic subditos audeat arguere
primum ps. non congregabo conue
nticula eorum de sanguinibus Sed fre
quenter malum quod erat ante sopitum
dum ad visitandum conuentus conue nit
sit frequentissime suscitatum Jeremie
xij Conuenit ut edificarent ante
et caderent muri · Quidam fami
liam infinitam expetunt menssam
sexcubus honoratam et conuenie
tibus eis ad manducandum Sicut
dicit Jeremie ad Corinthios xi domum in turbaci
one dimittunt et nil corrigunt
et in deteriori statu remanet domus
Ezechielis viij Conuenite et ingrediamur
ciuitatem et sileamus Occurrunt
milites et scutiferi ex vicinis
locis Ezechielis xxxix dic omni vo
lucri et vniuersis auibus et cunctis
bestiis terre conuenite et properate
et occurrite vndique ad victimam
meam quam ego immolo vobis
Non seruata forma canonica nec
eisdem resistunt impedientibus illi
quod sunt vi vel metus cadere tenerentur
eis regulares viui compulsiua
ablatiua inquietatiua et sic
eis conuenientibus in vnum iam non
est cenam dominicam manducare
sed conuenientibus eis in conuentibus
videmus et audimus scissuras
esse Quando hoc cum ad collendus
venire deberet ut bonos elige
rent et male viuentes conculca
rent Ecclesiastici x Exhonorauit deus
conuentus malorum et destruxit
eos usque in finem Sedes ducum
superborum destruxit et sedere fecit
mites pro eis 2° ingerunt inueniunt
nouas exacciones mirabiliter pu
nitis Conuenit quidam prelati quod
religiosos ad extorquendas an
garia et perangarias extorquendas
exacciones Josue xi Conuenit omnes

reges in vnum ad aquas moab ut pu
gnarent quod isti viri claustrales et
claustrales in conuentibus suis co
uenisse ut pugnent pro ipsis et
aliis prelatis Jeremie iiij° Co
uenit Congregatus est conuentus
ut essent pari in prelio et ut ora
rent et peterent viam et mansi
ones Sed hoc dictus ad mensem dedicit
epi ab eciam exigere non consueta et
canonica non permittunt eis emunitate
tatem in rebus sic imponunt ex ordina
ria municionis non et velite
et in consulto romano pontifice
impetunt contra eos certarum pensionum
vel porcionum prebendarum ut iudeam
conuenisse non in eorum edificacionem
sed extirpacionem Jeremie iiij° Exte
nacionibus conuenit ad ista nobis ut
nos dispergant 3° fieri faciunt prelatas
receptibus consulunt eius recipi
pos consanguineos in omni multo d
statu dequides repellunt pauperes
meliores et pre tacaprint Sed
cum Jacobi ij° Si introierit in
conuentum vestrum vir anulum au
reum habens et veste candida in
troierit autem et pauper in sordido
habitu et intendatis eum qui inductus
est veste preclara et dixeritis ei tu sede
hic bene pauperi autem dicatis tu sta
illic aut sede sub scabello pedum
meorum nonne iudicatis apud vos
metipsos et facti estis iudices co
gitacionum iniquarum cum totus intus
eporum debet esse ut in bonis
bonus propriis edificaret reli
gionem ad christi honorem ut in eis
impleatur quod dicitur protexisti me
a conuentu malignancium et a multi
tudine operancium iniquitatem
Quarto impediunt correptores Nam
per quosdam eciam certe di peccatas
quibus noua mira diebus nostris
xpm iam crucifigunt tum clama
bunt si claustrales dum reglas
suas frangi et pedibus conculcari
tari nam quod regulares in se pro
mittunt habitu secularem mutant oblitum
in precem armari mortali volune

mitez cōfodiunt per obediēcias inobedient[er]
viuunt nec prelatis suis renotati-
bus vnde nec corripientibus nolunt
adquiescere nec corrigentibus acce-
dere nec precipientibus obedire huius neg-
ligencie sue uelamentum et excusacionis
ponunt tamen auctoritate episcopi sui quasi
sacra quam professi sunt discipli-
nam aruinat sicut et annat ne
obedienciam et reuerenciam abbati suo
exhibeant quam eis inter prima
sue conuersacionis auspicia coram deo
et sanctis religionis eius tamquam celestis
rei publice iurati milites promi-
serunt Habitis enim quidam reli-
giosis concedunt de facili neque
post factam professionem ut per appel-
lacionem inolescit citari aut in-
iuste vexari quoniam super cum eius co-
ram episcopo per canonicam formam tie
In quibus vicibus totius dissolucionis
fomites et dissensionis incendium que-
rimoniis cum aliis religiosorum
ostendit per disciplinis regularibus
debet subiacere statim correpcionem
correctionem quasi deuitans ad appel-
lacionis diffugium conuolat dicens se
iniuste vexari persepe molestet citari etiam
si culpa talis sunt per quam eiciendus
sit ne contagione pestifera ceteros
perdat interim postulabit iudicem
bedmatim conflabit excusaciones
procemia requiret et que secrecius
in talis corrigi debuissent in consisto-
rio publice proponit accedere aliis
ad consiliis iudicum strepitus et
inportunitas dicta incitauit paret
vel inquidi contra sunt ista iura cano-
nica quia si obseruata fuerint dissol-
uitur religio turbabitur ordo in con-
fusionem omnibus qui subesse debuerant
preesse incipiet ut cauda in caput
et caput conuertatur in caudam Et
sic dicitur Actus xix conuictus forsan
sibus agere et statuere presules
et se ad munerez attrabit quod est
contra illud in Matheum xiiij Ne liceat
sacerdotibus irritum facere ad aut
dicere aut sine symone in regno
quouis conuentum liceat ergo

prelato culpas regulares corrigere
Et officiales suos quos videt utilius
ponere mutare instituere admonere
Quo prelatus debet se habere ad ea que
sunt supra se que sunt quatuor oculus
diuine sapiencie per oculum diuine sapiencie
vigilet per diligenciam quo ad
quatuor per gladium humane potestatis
militet per constanciam quatuor modis
per minima gracie pacet se ad conserua-
cionis sustinendas efficacias ubi
de quatuor impedimentis per pondus
eterne habeat vniuersalem actiuum
eminenciam quo ad quatuor In hoc
ergo talis primo monetur ut vigilet
arcendo malas bestias amouendo
herbas noxias parando oues san-
ctas reducendo deuias
Capitulum de vita prelati quo
habere se debeat in se quo
ad ea que sub se quo ad ea
que circa se Circa se quo ad
ea que supra se Sed quia supra eum
est oculus diuine sapiencie gladius
humane potestatis minus habere po-
dus eterne Oculus sapiencie monet ut
vigilet per diligenciam oculus enim
vigil et insopitus omnes actus
considerat actus Jere i° Virgam vigi-
lantem ego video ergo prelatus vigilet
et minus negligat quod sit ad sa-
lutem nostram quia Luce ii pastores
erant in regione eadem custodientes
vigilias noctis super gregem
suum Et si est grece latine
speculator dicitur dicitur episcopum ma-
xime qui in speculo positus est
peccata diligenter attendere et peccatores
intendit sermone si potuit et
actu corrigere et si non potuit secundum
ewangelium scelerum operatios declinare
quia si te non audierit dic ecclesie
Si etiam non audierit sit tibi sicut
ethnicus et publicanus Mathei xviii
vigilet ergo prelatus ut arceat
malas bestias id est demonum

insidias. Mira abusio bestie vi-
gilant ut decipiant et disperdat
pastores non dormitat. Sed vero opti-
mates simul confregerunt iugum
ruperunt vincula. Ideo percussit
eos leo de silva lupus ad vesper-
am vastavit eos. pardus vigilans
super civitates eorum. Fugiunt iugum
civilitatis et hinc rumpunt vincula
obediencie. Leo de silva consurgit lu-
pus ad vesperam venit. pardus
vigilans incedit. Leo est fortior
lupus est callidior pardus velocior
quia per potenciam astuciam vel astuciam propter
dyabolus pravitate venit. Dormitaverunt
enim pastores tui rex assur. Prima
Petri v° fratres sobrii estote et vi-
gilate quia adversarius vester dyabolus tamquam
leo rugiens circuit querens quem devoret.
Sathan enim traxit tantum quod quietus
in celi culmine stare contempsit.
Ymmo traxit tantum quod carnalia cor-
da structa ut bonum tollat mala
mentibus insinuat. Insita cumulet
cumulata perficiat perfectos in iniquitatibus
ad penam perpetuam adquirat. Ut
amoveat herbas nocivas id est carnis
delicias. Ecclesiastici xxxviii Qui tenet
aratrum et qui gloriatur in iaculo sti-
mulo boves agitat et conversatur
in operibus eorum et narracio eius in
filiis thaurorum cor suum dabit
ad versandos sulcos et vigilia eius
in sagina vaccarum. Sic omnis faber
et architectus qui noctem tamquam diem
transigit. et prelatus tenet aratrum
qui caritatem ducit qui gloriatur in iaculo
in dignitate quam accepit. Si ma-
los corripuit stimulo boves a-
gitat dum fortes et pigros ad
penitenciam excitat et conversatur in operibus
eorum per diligentem exa consideratorem
operum subditorum et narracio eius
in filiis thaurorum dum proponit eis
exempla sanctorum. Vigilat ad versandos
sulcos ad eradicandos motus pravos
et delicias carnis. Saginas
vaccas spiritualibus bonis sicut
vigilant artifices mechanici
ad perfectionem operis. Unde sequitur. Vigilia
sua perficiet opus. Unde faber ferrarius
sedens super incudem considerans
opus ferri et sequitur. Vigilia sua mun-
dabit fornacem quia extirpat de-
licias que inflamant fomitem
3 Ut sanat oves saucias id est corro-
boret infirmas confortans. Apocalypsis iii°
Esto vigilans et confirma cetera
que peritura erant confirma in bono
non in malo peccato. Unde propheta. Pasto-
res dicit nolumus uti, tibi esse contenti
divinum officium iniunximus laborem
appetimus dignitatem in mundo
pluriimum feras a grege dilacerando
sic obicimus. et quod excidit remansit
ipsi consumimus. Qui peccatis divites
vel potentes non solum non arguimus
sed etiam veneramur. ne nos aut
nunquam polluta offensi non dignent
aut officia desiderata subducant.
Reducat deinde oves in animas er-
roneas in fide aut dubias. Prima ad
Corinthios xvi Vigilate state in fide
viriliter agite. Iterum hoc preceptum
dominus iam tradidit ut vigilet ne pro
erret. Nocte enim media vastator
angelus percussit egiptiorum primoge-
nita fides aut primogenita
sunt virtutes. Ei enim debetur hereditas
que nos filios efficiat spirituales
hanc dyabolus primo nititur excludere ut
reddatur certum corpus eterne. Ideo boni
prelati hebreos xiii pervigilant quasi rationem
pro animabus reddituri. Tamen si rector
navis non vigilaret in periculo ti-
mendum esset de naufragio. Proverbiorum
xxiii Eris sicut dormiens in
medio maris et sicut sopitus gubernator
nator amisso clavo. Essent in
castrenses in periculo si speculla-
tores non vigilarent in excubiis.
Ideo Marci xxiii Vigilate quia nesci-
tis diem neque horam. Et si sciret
paterfamilias qua hora fur veniret
vigilaret utique et non sineret perfo-
di domum suam. Sic reges angelorum conveniunt

nocte precedenti vacant vigiliis
Sic epl an viii 9 confessionis quia
q fuint diligentes i subditorum vigi
lia conabitur in glia sempiterna luc
xii Beati sunt illi quos cum ve
nerit dns invenerit vigilantes

octavus ho de gladio huius
potestatis iste monet qd pla
tus militet p constantia cum tyrann9
vel ab superior inquietat etiam
vii sicut hois xix milites xm cruci
fixerunt qd vestita eius attempnunt
Sic hoc etiam spoliat i personas
etiam eas nomib crucifixoribus iqe
tant con quos pro eccla sunt ar
spiritualia no carnalia ii ad cor xii
Arma militie nre no carnalia
s spiritualia etc hig pleriq mor ut eis
infert vis vel iniuria ad indi
cenda bella stati psiliunt arma
torum curicos instruunt et qd tbis
wlgaribus phient doi sacerdotes
attemptat eo tij mich xane ma
gis iudicat ee grui qd redibit o
lesiom et ibi id si tulit t tuncam
da ei et pallium n forte doceat
platus aliud qd no explicat in
scripis e impium qr q solum vnu
de mandatis minib et docuit sic
homines minimus vocabitur i regno
celorum q aut fecit et docuit
magnus vocabitur in regno celorum
Nam xpi dns cum fuit aplin i car
ne ambulantes no s m carne
militamus cuncta mihi furentes
ob scandala no p districti examinis
vltionem s p inuicta supparant
incorruptae patrie maiestatem sta
dos, mundi rabie potius contempne
re qd vel arma corripe vel
ledenti lesionibus rende hpstim
ti int regnum et sacerdotium
ppa cuiusq distinguuntur officia
vt rex vtatur actibus seculi et
attingatur sacerdos gladio spuali
hoc at fit quorum exhortatione

ii ad thimo ii Sic bonus miles
xi labora q sic vbis exhorta
tionibus regnum tue et priam
et abimmas vii i luca miles
x iohanes milites seculares
exhortatus e vbi dices eis
neminem concutiatis ut calupniam
faciatis et contenti estote stipendiis
vris ad exhortaciones istas
ptinet mine d pe iehe put
recitat petrus damianus d comi
illo q dampnatus e qr tenebat
possessionem ecclie dices i iii vba
In exsecutionibus ptibus comes
quidam duces ac potentes s qui illo
hominum ordine pditum e repua bo
operationis et innocentibus vite put
humanum erat d eius estimatione
iudicium an decennium fere defunctus
e p9 cuius obitum quidam religio
sus p spm ad inferiora descent
profectum qd comitem in supmo gra
du cuiusdam scale positum uidit
aiebat namqz qr scala illa int
strident et crepitantes vltes
medii flammas videbatur erecta
atqz ad susciepiendos omnes q ex
eade comitatu genealo geneolo
descen nt constituta Erat aut
tetrum chaos et imme baratr
infinite petens atqz i pfunda
dimissum vi scala porrecta sur
gebat hic q ordine succedentium
sibimet serieb texebatur ut cu
his corum novus accedet primum
intimum scale gradum tenet his at
q illic receptus erat alii qz ad
omnes ad proximum sibi gradum
i yma descendunt cumqz alii
atqz alii ex eod gne homines
p9 carnis obitum ad pfatam
scalam ptpm intuallis conflu
erent et alii ptinus excedent
ineffabilis tritate iudicium ad
inferiora iungebat plac du iur
q hic contemplabatur tam hunc

horrēde dampnacōis inquireret
et p̄sbiteri aut ille comes sui
tpis p̄uinct' q̄ tā honeste tam
decēt' uixiss audiuit et ipse q̄n-
dam p̄dij possessionē mechtilis
ecc̄ie q̄ bt̄o stephano pauus
eius abstulat eiu uz' iste iam
defunct' in hereditate successit os
isti dicto supplio deputati sūt
et sic eos ad p̄stand' nō dispar
auaricie culpa cōiunxit ita ulos
ad p̄fendas atroces penas ī eodē
gn̄e supplicii copulauit hoc
cūctis inicis iniusti possessores aduertat
et subtilit' caueat ne dū se d' reddit
bus ecc̄ie saciat edaces p̄ modū
medull' sub flamas depastant
Orōne sic enī Exo. xvij et xiiij. mi
litauit moyses q̄ amalech eleua
bat in orōe man' et uincebat
fidi inimicos Zach ix Circundabo
domū mea ex hijs q̄ militat' in
eutes et reuertētes et nō trāsibit
sr eos ultra exactor Or in gal
liarū finib' fert' auditū Nam
int abbate et quēdā seculi potē-
tē orta ē nō leuis d' possessiōe
contētio dū decretū ē intēdns
tande' cōdictū est ut age' armis
et secularis patris militib' copijs
campū p̄liatur' ingredit' cūctos
ordinat acies struit et ad age-
dū fortit' om̄ī uictos inflamat
sillicesūt om̄ia gladijs rubent
clipei uociferaciōū clamor at
tollit' bella stringūt et ad cō
gregandū hostilis exercitus
expectat' Abbas aut nō ī armis
terenis spē suā s in humane sa
lutis auctoe cōstit' cūctis
q̄ p se dimicare cōfiderant
sim' p̄hibuit cōitatū solos at
monachos suos equis īpo-
suit capita cucull' op'uisset
p̄cepit sic q̄ ad illos uelut gal
leatis et lorcatis fidi munimto
tectis q̄ uexillo ad locū ctāis
uenit Cūq̄ nūc nō ferrea ut
ut sperabat arma cōspiceret s
tamq̄ celeste atq̄ angelica acie
comit' aduētiss tantus eū eu-
sub oib' dīni timoris horror in
uasit ut desilientes d' equis p
tin' arma piecint t're se humili
strati sterneret indulgētā flagi
tarent Sic inuictū titulos uicto
rie triumphal' optinuit q̄ nō in
frementib' eq̄s nō ī micatib'
gladijs spē posuit s ex dīne
dij p̄nc uirtute p̄sumpsit Sicut
eni d' in iij° li° Vegecij renati
d' arte militari q̄ pauciores et
infirmiores sc̄ noruit h're milites
ex uno late aut mōte aut ci
uitate aut mar' aut flu' dz
h're subsidiū q̄ tā ad sollici
tate d'mitis p cōsideratq̄ uictis
ascendit orō et ciuitate cetez
mox assidua supplicaō cor pamu
ritudine q̄ nūc affligit cōt-
cio uel q̄ flumales lacmas eli
cit d'uotio magno q̄ hostes ex
una p'te fecit' subsidio p̄tea
j Machabe v° Iudas machabeus
fortis uirib' a iuuen'te sua sit
nobis p̄nceps milicie et ipse
aget bellū pp'l Machabei inge
mosi in t'p' h'c at ē subtile inge
niū t'pe obsessionis aut belli
initiū orōis mitte ad dnm̄ sūt
a quo p̄us obtinē castrū oret
pit om̄ib' et p̄ lata seretiq̄ et
uehementiq̄ sup om̄ib' ppr q
d' lege bellorum dt' id' Vegecius
quid sit debeat t'ctō cū milite
qd' uos facturos sit cū pariast
simus ac fidelissimus ac potī
ipse tecū Excitatioe Nam h'
remeō uti' cauta ī eos q̄ duri st
et rebelles nō ī eos q̄ mansueti st
et humiles sic in medicina fa
ciles egritudines curat' per
emplastra ul q̄da liquālia
lenes aut p̄ seccioes ī cautia

pmi paralip xviii°, posuit dauid
milites in damasco ut syria s-
uiret ei damascus potus sanguis
Syria sublimius vt q seruant
ecclie nobiles et potentes ferut
excoicacoes, grauz q iuta e anime
qui eius sanguine ebibetes et q
tales excoicacoes cotemnut
Audiat petru damianu quida
inquit degener moibus s maioru
titulis insignis cosanguinea sua
impiali sibi sede copulauit
phibitus p sitit excoicatus adhe-
sit et totu ecciastice censure uigo-
re nugatoru pueriliu fabulas de-
putauit cu ecce hoc ad die indi-
gnationis iudicium cotigit ut panes
de nuptialibus mens implent an
tamen ora pueri hinc tangent
et diu preceptis sacdotalibus non
humiliat s q uigilare uigilare
sibi ad salutez noluit i tubicu-
lo dormientez repente de celesti-
bus ueniens fulgur extinxit
expertus moriendo dum furoris sui
q lumen suo diu uincit adhibe-
contempserat medicina Interdicti
exaggeracoe qm clauduntur ecclie
suspenduntur diuina cantica coguntur
clerici meditari q panes poicoibus
i mensa diu cosueuint manducare
clauduntur ora ne cancant in dei
et cessatur sic ipsius sic sacdos h c
e ultimum ecclie remediu quod
cu summa deliberacoe procedere debz
in medium qm occasione sumpta
de clericorum silencio pmitas laicorum
prodit arma consilijs i publicis
et priuatis colloquijs insistat sac-
dotum direptioni reru cotumelias
psonarum dicit se plus q nd ra-
pueriut p petro aliquis iniuste pu-
nitur sicuti carere quibus pati
sic catholicus sue parere ui iiij Re x
precepit iheu militibus suis ut
paterent eos q e percute bruz
anathemate deo qqiu quo co-
gitur ctr si fiat iniuste Job x
Multiplicas ira tua et pene

militat i me qd mira copassio
qm quos diuicius nutrierit tantis
periculis exponi pmittit Vix unde
militib prudetibus q malefactor
voluer psudicus et cosuder apcius
si pncipalis ipso cu eius cotituntibus
excoicare diebus dnicalibus i festiuis
et loca ad que accedet qm diu mora-
re in eis cessaret simr q dnus deo
q leone nonu in obiciat q duxisse
se ler exercitu militarez quibus posset
pmitus rudei q pulegia plurorum
no faciant lege gnez pterea nec
petrus ob hoc aplicu tenz pncipa-
tu q negat nec dauid meruit
pphie oraculu qr uiri adem thorum
bellicasit Vo hoc iudicare uenera-
biles pres q forte no inuenimt
i omnibus mocentes no lego q hoc
fecit uel docuit grgl qui tot alo-
gobardis rapinas et molestias
e passus Vo ambus bellu arrians
intulit no vc hoc mo de drino tri-
umphat p paciam et costacia
apli ecclius condiderit et uires
triumphantes diuisa supplicia ptu-
lerunt Si ergo p fide q vbis dimit
eccia nos secca corripi arma co-
cede vt catholicus voluer quid
breuius et visitorijs ecclie facul-
tatibus loicare actes sacdotium
inistio ul impio sic in gladio
debarbari cas eccia negocij le-
ges dimat sor uel sacdotalis
edita concilij ne q agit i tribu-
nalibus iudicu et pncipu scla-
riu in ecclie iutar opprobrium
et dispendiu cogressione bellorum
ij ad thy ij Nemo militas do
implicat se secularibus negocijs
vt ei placeat cui se pbauit Vo
est bonus miles pro rapienda
iniusta inuencoe scringit s potius
q reclamans uigilet et constat
bello no cedit Vnde sustines
p paciam nullius iborum vibrans
spicula p iniuncta militis costa-
tia et seipm si necesse fuerit

exponens morti ppt iusticiam et liber
comiectis aiam quam hec e iusticia
et vita homis sup terram

Occeanus tercio mius gratie
qd platum inclinare debet
ad suscipiendum consecracionis ef
ficaciam Vnde ii Cor vi hortatur
aplus ne invanum recipiamus graciam
dei leg grali in aliquibus indeamus
Qui vitant actus gratuitos et consecra
cionem qui vocant iuncta ad officium ex
ecucionem Qui vocant psciptos cta
autumpnum aduenacionem Qui edifi
cant muros et trenam mansionem
vitant enim consecracionem quia abhor
rent officium et nomen epi sed epatus
emolumenta percipiunt et epales
redditus ad usus extraordinarios u
surpare contendunt et usualiter
vocantur etiam non attendentes illud
apli Ne quis desit gre dei epalis
consecracio pro cuius onere imperti honoc
rem sed eiectis onere et labore pre
cipuam appetunt voluptatem scriptum
est qui indignum se xpo facit quia xpi
ministerium erubescit et quia xpus conf
fessus est coram hominibus hunc xpc confi
tebitur in celestibus sed p munere gr
acie minus acceptant petunt dum
rapinis inhiant pauperes opprimunt
affectant pomum guerrarum monet
nisi quod consecracionis gratiam for
te non adipiscuntur quia graphes
alitus accipit milius et miluus
quod rapaces aues sunt in lege
dni reprobantur et a sacrificio pro
hibentur Vereor ne huiusmodi repro
bos reprobauit dns quod sacerdo
ministerium erubescunt et ingum eius
contumaciter abegerunt et elonga
bitur ab eis benedictio quod benediccionem
gre noluerunt Vocant etiam quosque
epi barbaros et ignauros ad
officium exequendum dantes offen
sionem ut vituperetur ministerium suum
cum psumpcione sic legitur dni hoc stat
epalis eminencie sacerdotium Vnde
i Petri iiii Vnusquisque sicut accepit
graciam in alterutrum illam amministran
tes sicut boni dispensatores multi
formis gre dei graciam enim qua
quidam accepit in gratuita a dno
dnc diffidere ad adiscioffitum execu
cionem Sicut enim corpus est vnum
et membra habet multa et omnia
membra corporis cum sint multa
vnum corpus sunt ita et xpc anima
enim vna est et oia membra vivi
ficat sed non vna et eandem vim me
bris omnibus que ministrat et quod
aliis concedit aliis negat ocu
lus enim ab ea recipit vt videat
cui aliis minuat sed spualiter ut vi
deat auris non audiat sic gra
spus sancti omnibus in xpo renatis
vitam fidei concedit quia iustus
ex fide viuit Sed cum aliquos etiam
dignitatis iusticia puchit velut
quibusdam superioribus membris
spualia dona concedit et vtru
sunt oculi distorti uel lusca na
res sine anima non dissunt sed
vix distribuunt officium congruum
ut quodammodo videantur non curuare
cuiusmodi sunt membra siue ho
nesta siue feda sed magis lota
in quibus sunt natura constituta sic spc
sanctus ad conferendum spualis gre
sacrum non tam intuitu loci quam inmeti
gradus attendit officium Vnde non
tam considamus ad graciam dispe
sandam Sicut membra ecclie sunt
honesta siue inhonesta quia loca
ca ubi sunt posita Sed sepe co
tingit ut membra que sunt ex
cellenciora officiora sunt difor
mia cum tamen alia sunt decora
quod que inhonesta sunt maiorem ha
bundanciorem honestatem habent
sed in hoc maior confusio quod cum
aliqui graciam sacre vnccionis
nunquam acceperint celebrant
ordines ecclias altaria con
secrant benedicunt abbes et sic

victum et vestitum inhabiliter me-
dicantes sicut in re redemptionis
conduntur in questu cum sint eos quorum
ordinatio magis dubia est sicut canones
non admittant Non enim illos episcopos
reputamus quorum consecratio ignoratur
Vacant autem quidam prelati non continuo
minimum vel eius exercicium sed aucu-
pio vel venacioni hii sunt qui in avi-
bus celi ludunt Non attendentes
quod calicem et accipitrem non bene convenit
afflictos sed carnibus et externam vo-
luptatis ait apostolus ij ad thimotheum ij o
fili mi conforteris in gratia que est
in Christo ihesu hoc est per gratiam in pre-
dicatione enim non vanitatis et
aucupii Video quosdam quorum
mentes canum delectatio totas attri-
pando consumunt que congrue
fuerunt ymagine tui cuius iecur
pocte reficiunt ingiter ab avibus
devorari Satius enim ab avibus de-
vorarentur qui avium vanitate torque-
ntur curam avium sed ovium susceperunt
quibus timendum est ne extra gregem
domini computentur in sinistra cum edis qui
aves bubus prepulerunt Volucres
celi sicut et pisces maris non ad vo-
luptatem concesse sunt hominibus sed ad
sustentacionem hii hec volucres depredatores
et rapaces volucres celi multo
comparant quorum exactio celum
clauditur et inferna panduntur
Sunt etiam electa gravitate pa-
storibus intra sua canum venena ...
tionem impendunt et canibus usque
ad canos intendunt Non adver-
tentes quod Nicolaus papa suspensionis
et excommunicationis in lancifeandum
episcopum decretum fieri decrevit quia
venatica exercuit Vix autem in
medio virorum illustrium potuit inve-
niri qui venatica exercuit gratia
voluptatis fixit acri pede tiaz
laz autem erimanthi inhianti pla-
cari et nemera victor athides
auctor romani generis duorum con-
fudit vicleu aprum calidonie na-
storem prostravit Sed quid nobis de
hiis que foris sunt quos compa-

gentilium et domini sacerdotum qui tene-
rentur non feras ymmundas sed
homines ut ad fidem revocent
et moveri de crimine latebris et
Vacant etiam scacis et aleis et ut
recorder quod canonica decrevit
auctoritas ut aleatores episcopi depo-
nantur et licet statum scacorum non po-
suit sed puto sine preiudicio ymmo
secundum petrum damianum expositum in epistola
ad hildebrandum apostolice sedis
clericum utrumque ludi genus alee
nomine comprehendit Cum dictus
petrus florentine civitatis episcopum
hominem in scacis lusisse tria psalte-
ria precepit ut percurreret et xij
pauperum pedes sub totidem numi-
smatibus erogatione eorum quos recta
ratione lavaret ut qui hic culpa
manibus et sermone committitur
lavando pauperum pedes manus
suas a contagio reatus abluet
et imprimens aliena osculo vestigiis
pacem sibi cum domino quem perfluendo
ludos offendat reformaret et
Vacant etiam edificiis murorum
non edificationibus animarum ut dicitur
capitulo i ad Corinthios xv habunda-
tius omnibus laboravi Sed non
eis competit quod precedit gratia
eius in me vacua non fuit nec
id quod sequitur sed pro ubi predam
Non autem ia sed gratia dei mecum Si
apparet eorum industria circa terras
predia vel domorum edificia
hinc gloria consistit quod villana
construunt quod indagine fere clau-
duntur sed ecclesia dissolvuntur sed
nec eorum femoralia castitatis
balteus apponitur sed claustrum
hostia relaxantur Que vi-
litas quod fumo et circa agros sic
maris impinguatur Si in cul-
tura domini nec messis nec avellitur
spina nec tribulus extirpa-
tur nec verbum domini seminatur
Numquid deo cura est de bobus
et asinis ut circa boves

et asinos prelati

et animos prelati tantam sollicitudinem paciantur

Octauus quarto de pondere cure quod prelati mox ad vilem virtutum eminenciam. Sicut enim nutrix infantulum sic suam portat curam pro parte sollicitudinis sibi commissa. Et ideo ut hanc particulam hominis vivat necessitatem est perfectus. Unde ait xx° portat pondus diei et estus. Dies temporalis prosperitas, estus temptacionis adversitas. Unde qui altitudinem diei timeat et in fervore temptacionis que ad tempus sit plebem custodiat. Hii sunt gigantes qui portant orbem quadrupliciter pressi pondere ut ii ad Cor. iiii^to per illud quod est momentaneum sibi adquirunt pondus eterne glorie. Ergo currunt ad deum proprium recordantes pro oracionis dulcedinem. Sic aaron homo sine querela properans deprecari pro populis scutum servitutis sue scutum proferens orationem et per incensum deprecationem allegans restitit ire. Sap. xviii. Et stans inter mortuos et viventes pro populo deprecatus est et placat dominum xvi Numeri. Hoc est pondus sanctuarii secundum quod Numeri iii recepit pecuniam aaron in redempcionem quorundam primogenitorum. Pondus autem hoc est siclus xx obulos habet ut in duobus preceptis dileccionis dei et proximi duplicata fuerit doctrina decalogi. Sic moyses devincit amalech elevatis manibus in celum. Manus autem eius ponderose erant. Deus autem ponderator est spirituum Pro. xvi. Tunc enim spiritus dominus ponderat cum oratum affectus considerat et eos reputat maioris ponderis quos maioris conspicit esse fervoris. Gracia quod est pondus in corporibus hoc est amor in spiritibus. Unde tunc populus deficit cum moyses manum remittit. Et prelatus oracionem desistens quasi fatigatus sub pondere contabescit. Ysa. xlvi. Onera vestra gravi pondere usque ad lassitudinem contabuerunt et contrita sunt simul non potuerunt salvare portantem et anima eorum in captivitatem ibit. Tales erant antiqui prelati et dominus obediebat voci. Occurrit autem unum quod recitat petrus damianus. Cum novariensis episcopus in theutonia cum quodam episcopo commeator incederet et instante hora refectionis episcopus theutonie quod apponeret non haberet estuare cepit et caritate animi dilatatus et arcto positus quod apponeret cogitare cum repente gruibus sicut ... iuncte cognucionem exprimit super ... vel ... respexit tunc episcopus in fervore fidei constitutus. Domine inquit pape unam de gruibus istis ad nos dejicit ut frater tuus de benediccionis munere tue satisfaciat caritati. Mira exaudicionis divine celeritas. Vix verbum ex ore deprimit mox non prius corporis gravis tractenus ad ora ... dirigitur et sic fides que per dileccionem operatur adimpletur. Quintum ad se imitabile se prebeat pro conversacionis pulchritudine. Levi. xix. Statera iusta et equa sint pondera. Non habent equa pondera qui subditis importabilia imponunt. Et ait xxiii digito suo ea movere nolunt. Hec enim sunt pondera que nec presbiteri nec subditi portare possunt. Unde ... in se ipsis conversacionis pulchritudine reperiunt alii ad portandum se subtrahent et deponunt. Hoc enim esse pondus quod damnatur in Prov. et habere in sacculo diversa pondera maius et minus, minus in prelato, maius in subditis, quod damnatur deut. xx decreto. Ipse enim qui omnia constituit in numero pondere et mensura prelatorum requirit opera ponderata ne pondus appareat et vita regimini contradicat. Sicut de quodam episcopo recitat idem petrus damianus. Johannes camadensis

Epus paupcule anda indue por
tum que velut spe sui mety ule
bat precepit allfri suis fercul's
pfuth ue no sanguinis prerant
illa gemity effudit et fletu ut
sue sibi inte reddet ultmetiz
Sz rennues cput du lacmas in
due fat delicias gule sue mox
pcussy in guttue ulns merit
q nullis meditozz studys dot
uxit euasit qui tand epales
insulas monathita pfessione
mutauit et longis p' tpibs
uixit tn usq ad obitu tanta
lesi gutturis laborauit molestia
vt nisi cu magna diffitultate
traice lesi gutturis laborat
alimeta no poss adeo ut cadge
minaz semp mensa succederetis
sibi fetis in refectoe recubet ut
bisthumbet et uix tn cibi capet
vn stomacq retare potuisset
Scribit etiaz id de dusmo epo
qui qrta feria que intoid qdra
gesime d' fecit sibi conuiuiu
suptuosi opibs instrui et bal
neu preparari et notatis militibs
et obsequiorum turbis die duxit
letu ai adhuc linescent tineres
in capitibs fidelu estuabat in
gruit gingitaty mero et ue
trem multiplicatas ferculoz
distend' Et ecce multu cpitiue
negati et incolmis palisis repe
te corripuit et eis facie inho
nestaz usu et ora distorsit q
p plures annos p'ymom uixit
Et hoc in eu aduisonis insigne por
tauit iste qr conspacionis sue
no obfuauit pulchritudinem
s dum tuncois pondq abieciat
binaz sustinuit ulcom nobis
inmiens q si dnis in pnti sic pcu
tit in futuro eu qnto pondere
cruciabit Job xxxj Sp quasi
tumetes fluctq sup me timui
dui et pondq eius ferre no po
tui Greg' ppende debemus

quo fatur ira que reprobat si
mo ferri illa uix ualz q purgat
Et nobilit dt quasi tumetes flu
ctus Quia sicut in pitulo mais
tempestate depthesi pondus
nauis abicimq vt viuamq te
palit sic abite debemq tpalia
bpmena ut uiuamq eternalit
sic em nauis enatat libata
que mergeba onerata Qua
tu ad subditos ut defius coz
sustineat p metis fortitudine
Vnde moyses Nu xj Cur impo
suisti pondq vniusi ppli super
me nisi ego concepi hac multitu
dine uel genui ea vt dicas in
porta eos in sinu tuo sic portare
solet nutrix infantulu et de
fer eos in teraz pro qua iurasti
pribs eoz Et intelliges spualit
apts j thessa ij ait facti sumus
puuli in medio nri tanqz si nutrix
foucat filios suos Nutrix em
pia sustinet etia q puuli ma
mam mordet Sz hoc e nobile
q moyses de filys suis cogitur
et sup eode deut' j consilium
ei a dno da' vbi dr no valeo
sustine solus ura negocia pondq
et iurgia et tamqz instructq a dno
Sic adicit date ex uobis viros
sapientes et gnaros quoz con
satio sit probata in tribubs nris
Non em moyses se labori subtrat
s adiutoriu qrit qr quitato mtitle
pro dicaz efficys ponde q susti
netur fit leuius i labor Sustineat
ergo plat tam pondus
iniurie qm alienc teptacois
qm infert sibi subditq non
indignie ad ulcu aut castu sed
equanimit sustineat et no exasperet
anim efferati Legi em in colla
conibs prm de quoda heyrone
sene q quinquaginta annis in
heremo comoratq pollebat

abstinen(tiam) s(er)u(a)n(do) ad eo ut nec re
ne(r)ac(i)o(n)e paschalis diei ab eo po
terit participac(i)o(n)em co(mmun)i(s) alt(er)
fr(atri)b(us) obtine(re) in c(o)nv(iv)i(o) in qua
fr(atri)b(us) c(on)c(ti)s v(ere) in ce(n)a sol(u)s agre
gari no(n) poterat ne h(u)militat(e)
p(ro)p(ter) d(e)c(reto) legum sui in(ter)d(icte) p(ote)ri(t)
in aliquo relaxasse qui ang(e)lu(m)
sathane velut angelu(m) lucis
recepit et ei(us) monitis obediens
se in puteu(m) altissimu(m) p(re)cipitat
de angeli p(ro)missione no(n) dubitans
se p(e)nit(us) s(er)u(ari) ne(c) posse discri(m)i(ni)
subiacere et in mortis articulo
vix potuit revocari. Hoc dicim(us)
t(ame)n p(ro) p(ri)ma(ri)a p(re)lato(rum) s(ed) q(uod) ad
p(ro)fectu(m) magis est ut alio(rum)
defectus sustineant q(uod) in eodem
li(br)o sc(ri)pti est audiant. Cu(m) ad
que(n)da(m) sene(m) p(re)latu(m) in heremo
iuvenis accessiss(et) et se inquieta-
tum sp(irit)u fornicac(i)o(n)is dic(er)et ut et
sen(i)or(is) c(on)solac(i)o(n)e et orac(i)o(n)is remediu(m)
iuvo(re)t ... cu(m) corripuit amariss-
simis nec censendu(m) monachi no(m)i(n)e
qui titillac(i)o(n)e potuit appetitus
libidinis. Ille ergo iam senioru(m)
acerbitate c(om)moto et desp(er)ac(i)o(n)e da-
to cupia cogitanti occurrit abbas
appollo c(on)templans ex vultu
(et) ... et s(er)vitute ta(m) tristicie
audivit ab illo se ire velle ad
seculu(m) et q(uia) monach(us) esse no(n)
poss(et) s(e)c(un)d(u)m abbatis sui sente(n)t(iam) uxo-
rem ducturu(m) cu(m) ille eu(m) c(on)sola-
retur asserens se cotidie (...) p(er)ti-
nacia(m) laboris ex(er)citio g(ra)m ... madi
ab hac peste liberari. Poposcit ab
eo vni(us) diei inducias et ad
cellam p(re)dicti senis approp(in)quans expa(n)-
sis manib(us) orac(i)o(n)e p(ro)p(ri)a cu(m) lacri-
mis ait Dn(e) q(ui) sol(u)s es arbiter
occultaru(m) viriu(m) h(um)ana(rum) h(uius) h(uius)
c(on)v(er)te i(m)pugnac(i)o(n)em iuvenis hui(us)
in sene(m) istu(m) ut salte(m) doceatur
in senectute infirm(is) c(on)descende(re)
vel c(om)pati iunioru(m) h(uius) d(icen)s
vidit ethiope(m) nigru(m) igni(ti)a

co(n)t(ra) sene(m) iacula iacere(n)t q(ui)b(us)
cu(m) c(on)fess(u)s sauciat(us) velut amens
et ebrio hinc et illuc cursi-
tat et ead(em) via p(ro)gredi(tu)r qua
iuvenis ille discesserat quod
videns abbas appollo intel-
lexit libidinis telu(m) q(uod) ethiops
in ei(us) corde fixu(m) que inquit e(st)
te ita p(er)culit exagitat tue g(ra)vi-
tatis oblitu(m) q(uod) tu ille p(re)catu
c(on)stic(i)e et turpi agitac(i)o(n)e con-
fus(us) cedes cella(m) sua(m) libidine(m)
no(n) latere no(n) erubuiss(es). Redite in q(ui)t
ad cellam et te intellige te te-
nus ignoratu(m) hacten(us) a zabu-
lo vel despect(um) nec te de eo(rum)
esse nu(mer)o c(on)tra quib(us) ille c(on)fligit
quottidie ad eo(rum) p(ro)fectu(m) q(uo)m(odo) in te
v(ni)u(s) iaculu(m) dirigi p(ro) tanta an-
nor(um) s(er)ie quib(us) in hac sollici-
tudine vixisti no(n) dica(m) re(s)p(er)gere
Sed nec vno die ferre potuisti vnu(m)
et te passus e(st) d(omi)n(u)s sauciari ut
saltem in senecta disceres com-
pati infirmitatib(us) et fragilita-
tib(us) iunior(um) qui iuvene(m) no(n) t(antu)m
no(n) fovisti s(ed) q(u)antu(m) in te fuit de-
sp(er)ac(i)o(n)e p(er)niciosa devorandum
sathane tradidisti dyab(oli)ca illusio(n)e
temptati que nequaq(ua)m ta(m) vehe-
ment(er) appetiss(et) qui te nu(n)c us(que)
impetere dedignat(us) est nisi v(ir)-
tutem a(n)i(m)i ei(us) inspiceret cui nu(n)c
deus ca(m) sui(s) iaculis ignitis
anticipare et p(ro)sternere conat(us) est
cu(m) intelligeret fortiore(m) tui cu(m)
tanta violencia c(on)flictu(m) inire vo-
luit vehementer disce ergo labo-
rantib(us) c(om)pati a(d) c(on)suetudine(m) c(om)para-
tam no(n) c(on)p(ri)me(re) no(n) extinguere
ligni fumigans s(ed) eruere eos q(ui)
ad morte(m) ducunt(ur). Contra ad-
versarios eos tolerant per
iusticie rectitudine(m). Re(gum) xxxi
totu(m) pond(us) p(re)lii v(er)su(m) e(st) i(n) Saul
philistiim p(u)gnantes co(n)t(ra)
Saul sunt nobiles p(re)lati et

cetiam impugnantes In ptā
em porte cadentes qui magis
noluit bibē quā cōtra hostes v'
confligē tales sibi statuunt
et vnia cōnat atque exhausta
canat plia mitte qui illuc ca
tides illuc tendebat vlixes et
pinguit fluido pigmenta tota me
ro decimas aufrunt ecce et cleo
no desunt totū bellorum exitū
in plati conuitut aut si habeant
ad simul diuidē desuadant
portōm ecce vt pluuī pexpie
tiam distat qd etiā xiiij pondus
sup se tollit qui honestiori se
hoc dictori se gitat quid em
gitabit cacabus ad ollam Si em
se collisiint confringet. vnde
pone etiā ecce multociēs a mili
tibus occiduntur io malū hoc p
platorū rectitudinē et iustitia
careat. Etiam iurisdictōm suam
prius exerceat et si illa nō sufficiat
eam suppleat gladius secularis huius
rei auctas ex synodo vrbani ex
decreto gregorij ex epta Nico
lai epi galliarum ex concilio etiā
martini pape et ex concilio cartha
gensi tali et ex multis scōrum
patrum instructionibus emanauit cō
surgant ergo qui dormiunt et vigilent
sup gregē suū qr desidibus im
putat. qd allophili et philisteis
archa dei capit. saul cū filijs
occiditur et alliyas etiā di
conculcat. qd gladiū petri rubi
go cōsumit qd x sacra vilescunt
qd nomē dni mulcatum accipit
qd malchus scuit in xpm assur
i. semia et balthazar i. dni vasa
sacrilegas manus extendit pfone
tremuit ecce. pdo perit. vnde
petrus qui sup recitat de suo xpi
qui in precipita rupe neopolitane
regionis mix mag publica psolita
ruis habitabat qui minorum du noc
turno tpe psallet ad fenestram
cellule horarū explorator ap
ruit ecce vidi multos nigros
homines tamquam ethiopes it rape

et longo tractatu onustas sco
sagmarios cōmare cūque eos in
reret qui essent quo ne rei gra
hi immectorum pabula euectaret
maligni inquiunt spūs sumus hi
pannus nō pabula pectoribus
alendis sed fomenta potius ignium
hominibus cōburendis prestolam
em in primo principem capue pa
dulphum qui iam decessit et Jo
hannē magistrū militū neopoli
tane ciuitatis qui adhuc viuit
incolumis Illico vir dei pfatum
iohem impiger adiit que videat
queque audiat fidelit cuncta narrat
p idē tpē imperator octo sūs adu
sus sarracenos pliabatur calabriam
festinabat His ergo auditis Johes
ait Modo nitte e nos imperatori
occurrere et cū eo sunt de huius terre
statu prouida consideratione tractare
porro p imperatoris absessi spo
des qd et seculū deseram et mo
nachitū ordinis habitū sumam vt
aut probaret utrū vm esset qui e
narrabat iuxta pting ad meiua
capuana dixit qui venies pandul
phū iam mortuum repit Ipse quoque
magr militū Johes anteque illas
ptes imperator attingeret nix diebus
xiij supuixit quo mortuo mos
uesuuius vnde vzt ichema
exestuat in flamas erupit vt
liquido probaret qr ferui quod
a demonibus parabatur nil aliud fuit
nisi ignis tenuis incendij qui prius ac
reprobis hominibus debebat Nā
vt scribit idē petrus quamque in
illis ptibus reprobus diues moi
ignis erumpe de pdicto monte
uidet tanta qr sulphuree resi
ne cōgeries ex ipo uesuuio
ptinus fluit ut torrente faciat
atque decurrente impetu descendat
vel sit cōrlibus iudei pt quod in
apoc de reprobis dr. Qma
pars illorum erit de stagno ardenti
igne et sulphure qd e mors
Secunda

agno sermone deliberati do-
cuimus ingressum ad regimen
et etiam qualis debeat esse vita
prelati Nunc tertio qualiter docere debeat
stilus ostendat Ubi primo ostendatur
quod circa doctrine sacre studium esse de-
beat per meditationem intentus 2o quod
sermo predicationis multum est ei neces-
sarius 3o quod sermone et facundia
paratus esse debeat contra gentilium et here-
ticorum et iudeorum insultus Quarto
quod in hoc maxime se exercuit beatus
paulus quinto quod si hec doctrina non
fuit in prelato plurima detrimenta
patitur populus Sexto quod huius doctrine
duplex est modus Quod prelatus circa doc-
trine sacre studium esse debeat per medita-
tionem intentus Valde enim inter humana
et negotia secularia cor prelatorum
defluit et exteriorum occupationum
impulsibus tumultibus corruit Sed per stu-
dium meditationis resurgit meditando
quod ad xpm xpi mandata custodit
ps Quomodo dilexi legem tuam domine tota die
meditatio mea est Ex hac enim me-
ditatione carnem mortificat mentem
purificat proximum edificat et xpm
honorificat Carnem enim meditatio
mortificat quia Eccl xii frequens me-
ditatio est carnis afflictio hec est enim
vigilia honestatis que reuma
desiccat et tabefacit fluxum carna-
lis honoris Eccl xxxi Vi-
gilia honestatis tabefaciet carnes
propter hoc Gen xxiiii Egressus est
ysaac ad meditandum inclinata
iam die debilitato scilicet corpore sen-
sim Mentem etiam purificat me-
ditatus sum inquit ps Nocte cum
corde meo et exercitabar et scope-
bam spiritum meum hoc enim meditatio
primo incitat timorem ysa xxxiii
Oculi tui cernent terram de longe
cor tuum meditabitur timorem dum
enim nos meditamur remotos a presen-
tibus supplicia purificatur conscientia
Secundo inducit ardorem quia
tanto magis ardore quodam interio

succenditur et gemituum turba co-
pungitur quanto magis circa statum penarum
iudicatur Unde mentis oculus erudi-
datur Unde propheta unum designans hunc
ardoris per meditationem inquit mea
exardescet ignis Et ysaias ostendens
gemitum meditationis et suspiria ysa
xxxviii ait Sicut pullus hirundinis
clamabo meditabor ut columba
Tertio inducit quendam spiritualem amorem
quod propheta notat mane in matutinis
inquit meditabor in te proximum
prelati meditatio edificat Deut vi
Erunt verba que ego precipio tibi in
corde tuo narrabis ea filiis tuis
et meditaberis sedens in domo tua
propter hoc preceptum moysi Exo xxv
Facies quatuor circulos aureos
quos pones per quatuor arche an-
gulos facies quoque vectes de lignis
sethim et operies auro et indu-
ces per circulos que sunt in arche
lateribus ut portetur in eis qui semper
erunt in circulis nec umquam extra-
hentur ab eis Archa ecclesia quatuor
circuli aurei in quatuor arche angu-
lis doctrine que continetur in primis
quatuor evangeliorum libris que dila-
tantur etiam per quatuor partes orbis
Vectes de lignis sethim insti
in circulis prelati fortes et imputri-
biles eciam portantes populum do-
centes auro operti splendore nite-
fulgentes et sermone sapientie inso-
nantes qui semper esse debent in
circulis nec umquam extrahi ab eis
quia qui doctrine populi vacat
sacre meditationis studio ingiter
intendant propter hoc enim semper erat
vectes in circulis ut cum necesse
esset archam portari sine mora intro-
mitterentur vectes possent offitium re-
tardari quia cum prelatus super aliqua
questione spirituali interrogatur tunc primo
non meditetur sed sit in scripturis preme-
ditatus et semper ad respondendum paratus
propter hoc gregorius cum spirituale aliquid
a subditis pastor inquit igno-
minosum valde est si tunc querat discere
cum questionem debet enodare Sed circulis

vectes inhereant ut sic in cordibus
suis eloquia sacra meditantes te-
stamenti archa sine mora claudat
si quid necesse est protinus docet Virgi-
liam honorificat in quo sibi cor-
dis intimum collocat et beneficia
que ei dominus exhibuit circumspiciat
et retractat et sic eum deus per
sapientiam illuminat Audi cordis col-
locationem meditatio inquit psalmista
cordis mei in conspectu tuo semper
Audi circumspectionem Memor fui
dierum meorum antiquorum meditatus sum in omnibus
tuis in factis manuum tuarum meditabar Audi sa-
pientie illuminationem Ecclesiastici xiiii°
Beatus vir qui in sapientia morabitur
et in iustitia meditabitur circumspec-
tionem dei Et proverbiorum xv mens iusti
meditabitur iustitiam sapientiam os
impiorum redundat maliciis

[I]n sacre meditationis studio
vacant de veritatis pabulo
quod intus dulciter ruminant prelati
subditos suaviter pascunt de quorum
ore verbum dei tanto dulcius auditur
quanto eorum actio sermoni contraria non
videtur quia de sacra intus sumunt quod
per linguam proximo consumunt Unde
Gregorius omelia x super Ezechielem Qui
vitam suam intus pensat et ex-
trinsecus foris amonendo alios edi-
ficat quasi in corde lingue hamum
tingit in eo quod manum ubi primis
extinguis scribit propter hoc in officio pre-
latoris necessarium est verbum predicatoris
Deuteronomii vi Erunt verba hec in corde
tuo et narrabis ea filiis tuis
hoc enim verbum multum afferens fruc-
tum proverbiorum vii° Suscipe verba mea
ut multiplicentur tibi anni vite
Audi debitum modum proverbiorum xvi favus
mellis verba composita Audi verbum
iustitie contentum Ecclesiastici xviii
Sensati in verbis et ipsi sapienter
egerunt et ipsi intellexerunt ve-
ritatem et iustitiam Et Ysaie xlv Egre-
dietur de ore meo verbum iustitie
Est autem fructus verbi quadruplex
Curat enim infirmitatem iiii Regum ii°
Sanate sunt aque iuxta verbum

helysei Aque multe populi multi
quos sanat verbum ab infirmitate
peccati Quia misit verbum suum et sa-
navit eos et eripuit eos de
interitionibus eorum Sicut enim corpus
subicitur infirmitatibus sic anima pas-
sionibus affectionibus et pluribus unde
et corrumpitur celerius et sanatur
difficilius Sicut autem medici qui
corpora curant medicaminum valeta-
tes et adiutoria diversa parant
et aliqui ex solo beneficio aeris tempe-
ralis vel ex beneficio sompni consequuntur
egri sanitatem sine labore me-
dici Ita secundum diversitatem infirmitatum
spiritualium querenda est sermonum diver-
sitas et verborum Sed in hoc differunt
quod in remediis animarum solum
verbum est medicina non alius cibus
non aliud fomentum vel cauterium vel
sompnus vel aeris moderata
temperies non alia medicamina
Nam ipsum verbum et iacentem animam
sustentat et tumentem comprimit
et superflua resecat et que in-
deficiunt deesse supplet Matthei viii°
tantum dic verbo et sanabitur puer
meus infirmatus Neque enim herba
neque malagma sanavit eos sed
domine sermo tuus Conservat sanita-
tem Deuteronomii viii° Matthei iiii° Non in
solo pane vivit homo sed in omni
verbo quod procedit de ore dei Sine
pane non servatur corpus in sanitate
sua nec sine verbo predicationis anima
Sicut enim circa athletas videmus quod
vetiti abis quibus ut consuerunt
in suis usibus ut per occasionem modi-
ce negligentie destituantur in eis
vires corporee quid dicunt facere
nisi pane verbi ipsorum qui habent
corporis curam custodiendam propter hoc
Actuum xix Verbum dei crescebat crescere-
bat et etiam confortabatur Edifi-
cat caritatem i Iohannis ii° Qui servat
verbum in eo caritas dei perfecta est
propter hoc in fervore spiritus predicatur
Et caritas in audientibus robo-
ratur Ecclesiastici xlviii° Surrexit he-
lyas propheta quasi ignis et verbum
eius quasi facula ardebat hic est

ignis pctā cosumes aīam nō af-
fligens ardens suauit desolans
feliat Est enī carbo desolatorius
vt dicat que ūbū ignitū inflā-
mat. concaluit cor meū intra me
et in meditatōe mea exardescet
ignis. h' igne consumpta omni la-
be peccati et rubigine intcorrid
iam emundata et serenata 9stia
se subida subita qdā et insoli-
ta latitudo mētis et infusio
lius qi illuīat intellcm sic calor
inflamat affcm. s stante piete
corporis inhosp radiis iste clari-
tatis nō se infundit p apta hostia
s p angusta foramīa quia vi-
demus p speculum et enigmate
9ntractis sermonis vie pfectiuis
pietate delectat ad fulgulatem
Ecci xviii Nonne ardorē refrige-
rabit ros sic ūbū melius qm da-
tum Ros enī tpis reducit tem-
periem et inproconale tollit
ardorē Sic verbū in aīaz le-
ticia inducit et exultacōm trans
omnē inordinate affeccōis Je xv
factū ē ūbū dni in gaudium et
leticiā cordis hac enī indiget aīa
matrix consolacōe qm dm dili-
git in huius exilii pegrinatione
Cantabiles michi erant iustifi-
caciones tue in loco pegrinacōis
mee. Hys enī canticis reteant
hoc vino inebriant' vt prenorum
obliuiscant'. Je xxiii facti sum
quasi vir ebrius et homo madidus
a vino. a facie dni et a facie san-
torum ūborum eius haeant et ūbum
doctrine plati modū debitū non
excessit put dicit aplus I Cor iiii
volo in eccia quinqz ūba loqui qua
pensare dz quid loquat' quo loq'
cum loquat' qlr et qntū loquat'
qz enī vnū horū defuit locucō teste
Greg' omel xi sup ezech apta
nō erit Considēt ergo quid loq'
vt ūbū pdicatōis sz sale gre
condiat' Luc' iiii' mirabant'
de ūbis gre que pcedebant
d' ore eius Vba gre nō ūba scurre
vel stulticie Job xxxiiii' Verba

illius non sonant disciplina Et
Ecci xxxii Age correptos tuos
nō in delictis neqz in verbo sibo
Considēt etiaz cui loquat' quia
sepe ūbum increpacōis in vna
psona recipit alta nō admittit
alia et ūbum cruciaz p ceteris stul-
ticia est. s hys qui saluantur i
nobis id est dei est. Vn et ūbum
dni qm utilit subtrahit' et uti-
lit quoqz pfert' Pu xxv Gla di
celare ūbum et gla regis est
inuestigare sermom hoc enī p
condicione recipientiū ūbum
dei Quia Ecci xix Sagitta inf-
ixa in femore canis ita ūbū in corde
stulti Considēt etiā qn loquat'
qm sepe increpacō differt' que p'
modū benigne suscipitur Vn
Pu xxv mala aurea in lectis ar-
genteis qui pfert in tempore suo ūbū
Sic enī fructus aīa tpus colli-
gitur et peditur sic ūbo plato
nō in tpe suo efficacia nō se-
ntitur Vn aplus discipulum suū
instruens de ūbo predicatōis
ii Thym iiii' Cū diuiss pdica
ūbū subinuit insta oportune
importune Oportune importune p-
misit oportune quia ūbū apud
audientē sua utilitate se desti-
tuit si habe importunitas oppor-
tunitate nescit nescit Considēt
et qlr loquat' qr ūbū frequenter
q vnū ad sanitatē reuocant
aliud vulnerant pp' hoc Ecci x
xxviii Aurū tuū et argentū
tuū conflā et ūbis tuis facito
stateraz et frenos oris tui rectos
et attende ne forte labaris
in lingua et cadas in conspectu
inimicorum insidiancium tibi Cu-
genda enī sunt ūba et 9po-
nenda et p rōm moderanda
quasi appendent' in statera ū-
ba enī sapientū statera ponde-
rabunt' Vt ordinate forma
pferunt'. Vn et necudi sit leuit'
bñ querendi. ne si asspius increpe'
vel in desperacōm cadat. vel

forte frangitur impudentes
aut dicit apte et congrue increpat
quia si leviter arguere ad maio-
res culpas ex ipsa levitate pro
culpas enim suas non cognoscunt
nisi per increpationes, et si ille incre-
pationes leves fuerint credunt
culpas leviores. Considerent etiam
quantum loquatur. Pro. xiiii. Ubi ver-
ba plurima ibi frequenter egestas
Sic enim in arbore prius est status
ubi est foliorum ubertas, eius
enim qui multa fatetur non potest quin
longius verbum protrahimus in eis
fastidium generamus unde pauca
danda sunt infirmis maxime
audiat et retineat, et eorum
corda penitentie dolore compun-
gant. Que enim multa retine-
re non potest ideo omnia simul admit-
tunt et impleat illud. Je. vi.
incircumcise sunt aures eorum et au-
dire non possunt et factum est illis verbum
domini in opprobrium. Contra Job xxxiii
verba latentur ultra finem debitum
Sit etiam instructor expressum vel
contentum ut annunciet vitia
et virtutes penam et gloriam cum
brevitate sermonis. De viciis Je-
remias i. ecce dedi verba mea in ore tuo
et constitui te ut evellas avari-
ciam temporalium et destruas lasti-
viam carnalium et disperdas super-
biam prelatorum et dissipes invidiam
emulorum. Hii enim sunt iiii.or re-
ges gentium pugnantes contra
quinque regulas sodomorum. hoc
est quinque sensibus corporis subditorum.
De virtutibus gratuitis. Act. xx.
vi.o Non insanio inquit pau-
lus optime feste sed veritatis et
sobrietatis verba eloquor lo-
quebatur enim de passione christi quia
semper miscenda est predicationi in
procedunt virtutes alias informantes
hoc est verbum quod dominus confert
ewangelizantibus virtute multa
verbum quasi ignis ardens et quasi

malleus conterens petras de peris
Jere. xxiii.o Ergo facio verbum istud quod
qui audierit tinniunt aures eius
Quis enim non stupeat cum de die
iudicii et penis reproborum co-
gitat. De quo petrus ait. celi
qui nunc sunt et terra eodem verbo
repositi sunt igni reservati in
igne iudicii et perditionis impiorum
hominum. Hoc est verbum apprime iste
maledicti in ignem eternum qui
paratus est dyabolo et angelis eius. Se-
verentissimus draconibus qui
animam illigabant spiritus suis ine-
nasibilibus super quo recordor
cuiusdam peregrini qui requisitus de
causa sue peregrinationis ita re-
spondit. Profectus ad ligna ceden-
da ad quoddam nemus conmeatus
cum trabalis magnitudinis serpens
duobus attollens stamine colla
la capitibus sinuosis flexibus ob
repebat qui nos cohambulan-
tes aspexit et scintillans oculis
lignis assultibus ora exaciens
in nos impetum fecit, sed socius
librata securi unum caput ab-
scidit et mox ferramentum ex
eius manibus cecidit, prime ser-
pens in furore implacabiliter
efferatus in sublimo se erigit
quod solum remanserat caput extu-
lit arctorem quam prius vulneris mor-
diatque apprehendit, que mox ut
inuasit sinuosis eum spiris impli-
cauit et involuit totumque hominem
suis viribus vendicans in sub-
terrance specus latebras appor-
tauit. Dum trahetur ille qui solum
potat me flagitat in me cla-
mosas ingeminat voces ut
vel ipse eius protinus adiutor adcurrerem
vel securim que in meis erat
manibus porrigerem festinacius.
Ego autem infelix et degener
viribus flammis obnoxius
et ipse metu a serpentibus devo-
randus. Ve michi homicide contre-
mui et cum manibus esse agens

causa dictante nō pedibꝫ su
pauli ideo qꝫ a sacerdotibꝫ iniectu
michi hoc exiliud patior me
qꝫ ut reuā mortis illiꝰ auctorꝫ
defleō cōpellor que mimirū ge
mende calamitatis hysto ita
totū cor meū tremescit et concu
tit vt immēsam cordis mei for
midinē nec stilo tradē nec ua
leam sermoē ꝓferē meditor eni
ipse esse homo et bestia dico
sit in spelunca nō mediator in
tiet nō exceptor accedit ferreū
sane cor pietas nō emollit ꝓ
ꝓtinꝰ cū libide uoracitati hoc
etiā supaddit ut illate cōtume
lie ꝯmiꝰ ultio cōpensetur quesꝯ
que mēs mihi hominis tale esse
potuit cū p̄da factus essꝫ hosti ne
scio misereri cū enodandi nulla
spes essꝫ ꝑ potiꝰ cruentis denti
bꝰ in escā traditꝰ ferina ꝓtinꝰ
ingluuiem saciaret huiꝰ for
midosi casꝰ speciem in mea sepe
mente depingo mox qꝫ dica
cionē illiꝰ tociꝰ crudelitatis auc
tem quō rapiat ut deuoret aīas
cōsideracionē ꝓtractato illud semꝑ
assiduus repetes qꝫ ꝓpha cata
bit Nequā rapiat ut leo aīaz
aīaz dū nō ē qui rediz neqꝫ q
saluū faciat De premiis Zach
Audiuit ab angelo ūba bona
ūba cōsolatoria hebre xmo
fres sufferatis ūbū solaciꝰ sūt
eni solaciū hīt mihi cū se de
carceris ergastulo audiūt libe
rari Sic electi gaudiis gaudet
in iiiior cum de premiis ūba si
audiūt que successura sūt eis
C) ꝓlata sermone et facundia
dꝫ essꝫ parata cōtra gentiliū iudeorꝫ
hereticorꝫ malorꝫ xpianorꝫ insul
tus De confusione gentiliū
Quātū ad diuīe essencie vnita
tem ꝑsonarū trinitatē filii d
pr̄e natiuitez glie etrnitatez
De cōfusiōe iudeorꝫ qꝫ simul
vivunt quia multū messiam
venturum credunt quia ꝓulē

de lege et ꝓphetis sciunt qꝫ
dampnabiliter legē sua custo
diunt De cōfusione hereticorum
quia inter se diuisi sūt qꝫ vnita
tez ecctie diuidunt quia intate
scripture corrūpūt quia eterne
morti obligati sūt et de qua
druplici causa erroris de con
fusione malorꝫ xpianorꝫ sub
quadruplici methafora

st aūt sermonis efficacia ꝓ
lato necria cū debet esse ꝓ
mtus cōtra paganorꝫ iudeorū
hereticorꝫ malorꝫ xpianorꝫ insul
tus Non eni ei vna tm̄ iacebit
spes ꝓliandi et io dꝫ eruditꝰ ee
in omī exercicio triumphandi Ciuitas
eni cū sit ex omī ꝑte circūdata
muris tuta est ab obsidentibꝫ
inimicis si nō patuit spaciū vniꝰ
posterule nichil ei prodit in
talibꝫ ꝑtibꝫ munitaz esse sic ecc
ecclie ciuitatē ex omī parte
muniunt ꝑliatido pastoris os
inimicorꝫ insidias deludebit si
ūo spaciū pateat nō inimicum
ciuitas cum suis habitatoribꝫ ꝑi
culo subiacebit Quid ergo interest
si pastor paganis obsistit aut
philozophis et capiatur a iudeis
vel manicheis vel nō resistat
pseudo xpianis que oīa fieri
valēt ꝑ ꝑgladiū spūs quod
ē ūbū dei sic eni confūdūtur
hostes vn ps Saluasti nos de
affligentibꝫ nos et odientes
nos cōfudisti Confundet ergo
primo gentiles abnegantes diuīe
essencie vnitatez ꝑsonarū trinitatez
filii de pr̄e natiuitatē et glie
eternitatez et in hiis expediamꝰ
nos paucis utentes auctibus
et ex iis diuīe essencie vnitate
negat gentilis qui turbam
deorꝫ sculptiliū et cōflatiliū
ponit ꝑ cōfundātur qui adorant
sculptilia et gloriantur in simulacris

sius Sed audi ist͛l deus deus tuus
unus est Et ysa Ego inquit deus
primus et nouissimus p͛t me non
est deus an͂ me nō est genitus et
p9 me nō erit ymo si plures dice
rem9 deos aut nō eēt int͛ eos
dr̄ia et tūc nō essꝫ nisi vnus aut
esset int͛ eos dr̄ia ergo ad h͛ret
vnus q͛ nō alius neuter ergo esset
deus cū dm̄ esse omnipotētē et
boni plenitudinē h͛re in se cre
damus Qui enim dubitat deum eē
sm̄ ph̄m indiget pena sicut
qui dubitat niuem eē albam
indiget sensu Qui's enim nō credat
esse ignē cū ab eo incessant
sentit ardorē q͛s dubitat eē
fontē cuius fluxum videt cotidie
p͛ creaturarū successionē vnde
Sap xiii a magnitudine crea
ture et speci͛ p͛t creator eorum
vid͛ ysa xl leuate oculos ue
stros in excelsum et videte
q͛s creauit h͛ec etc si fab͛ ydo
lo qd͛ fabricat cor apponeret vel
inserēt illuc ydolum suum arti
ficem et cognosceret et adoraret
p͛sonarū etiam trinitatē negat
ꝫ quia scripturas nō accipit sectas
quecumque lapidē quo lapideo
ingenio confusionem ut ex eorum
lapidibus lapideus p͛cutiat͛ p͛
cussus quasset͛ quassatus comminuat͛ comminutus in puluerem co
pluatur conuertat͛ conuersus in pul
uerem copluat͛ coplutus satus
satus faciat fructū nō sp͛ co
bura͛ igni ꝫ sp͛ horreo recon
da͛ confundant͛ ergo et conuerta͛
retrorsum om̄s qui oderunt syon
Certe m͛es que int͛ me est
generat uerbū nec est uerbū sine
spū vbi et memorie que
sp͛ et si fuit actibus dr̄ia sūt
tamē vnius sb̄a vel nāta vides
hec quasi oculo corporis uelud quo
dam similitudinē trinitatis vel
aptius sic mentem uocamus
memoriam mentem dicimus
intelligentiam mentē dicimus uo
luntatem Est ergo in mēte hōis
memoria intelligentia et uo
luntas hec aut tria sunt vna
mens ꝫ nec memoria ē intelli
gentia nec uoluntas in eodem corpore
Solis radiū uideo sentio calorē
et agnosco splendorē hec tria
sunt vnius essentie nullū tamen
illorum ē aliud Sic in illa ineffabili gloria deitatis filius ē a p͛re
et sp͛s sc͛us ab vtroque Et cum
p͛r et filius et sp͛t sc͛us sint eius
sub͛e eiusdem potentie et glorie no
tamen sūt tres dij ꝫ in tribus p͛sonis
sunt vna sb̄a et vnius potentie
et in vna sb̄a tres p͛sone sos
etiā ex se generat riuum qui diuerti
stagnum vna ē aqua nō tamen fons
riuus aut stagnum ex utroque p͛
cedens p͛re appella͛ per hoc
Gen xviii abraham tres vi
dit et vnum adorauit Confiteri
p͛re natiuitate negat etiam
gentilis Sꝫ ysa xli confunda͛
et erubescant oēs qui pugnāt
aduersum te Confundentur aut
ex ipsis dicat enim hermes cor
philus in libro q͛ appella͛ logo
stileos i uerbum p͛fectum multum
dilexit deus dm̄ tanquam vnigenitum
suum et idē budeg deus filius
benedicti dei atque bone volunta
tis cuius nomē nō p͛t humano
ore narrari Vnde ergo dicit pa
ganus deus si delectatus ē fillo
indiguit coniugio si habuit
coniugium nō habet filium coniuge
dei quis abicia͛ a corde tuo
impura putas et audi quid
dicat sibilla aliud inquit deus
dedit hominibus fidelibus colere
ipsum tuum agnosce dm̄ dei filium
esse hunc etiam filium dei alibi
appellat consilium uel consiliarium
siue symbolon q͛ uocabi͛
nomen eius sm̄ ysaiam consiliarius

deus fortis quia ego deus nunquam
fuit sine consilio ideo nunquam pater
potuit esse sine filio est ergo
summa equalitate pater qui filium genuit
filius qui genitus est a patre spiritus
sanctus qui ab utroque procedit nec
in illa genitura uel processione
dampnum defectionis incurrunt pas
sa est in patre diuina substantia sic enim
lumen a lumine fuit sine mi
nutione luminis a quo fuit sic equalis
a patre filius et utrique coequalis ab
utroque procedit spiritus sanctus quod
autem huius generationis aut processionis
humana ratio non attingit Ysaias generationem
eius quis enarrabit eum ali
qualiter et tenuiter possumus huius
fidei intelligentie exordium suppone dei
filius in sacra scriptura substantia sapientia
uirtus uerbum lux appellatur prout dicit
Athanasius contra arrium disputans
substantia est in quo cuncta cogitantur
sapientia qua cogitata disponuntur
uirtus qua disposita perficiuntur
uerbum quo perfecta intitulantur
lux quo intitulata clarescunt
Et hec omnibus nominum species non diuer
se sed una est uirtus sed quia sub
uerbis sermonis enuntiatione
magnitudo uirtutis innotescere
non potuit ideo multiplici distin
guitur appellatione pro uirtutis multi
plicitate quia ergo consilium est
non separatur quia uirtus a forti
non scinditur quia sapientia a sa
piente non secernitur quia substantia
a separato non diuellitur quia uerbum
a proprio ore non auferetur quia
splendor a suo lumine nunquam secernitur
ceterum manifestum est pre(m)
nec augmentum suscepisse nec
detrimentum filium quando senserit
se quia hec in deo naturaliter insunt et
ipse in eis naturaliter inest sicut filius
dicit Johannis xiiii Ego in patre
et pater in me est esse autem in
patre filium non est copia exuberans
vel redundans Et quia illud
inesse non recipiebat arrius

ideo calumpniatur ex effluere nec
etiam defluenti iactitata est enim
cor sapientiam gignit dum consilium
intellectus generat dum ob sermonem
profert dum lumine splendorem
emittit quod lux in splendore et
splendor in lumine est ita quod neu
trum sine altero esse non potest ergo
pater non effluit ex se tamquam ex
copia redundationis sed ex se
et in se sic sapiens sapientiam genuit
et ideo ex sue infirmitatis
magnitudine nunquam omnis recessit
similiter nec a se diuisit portionem
sue substantie cum lumine quando splen
dorem substantiam suam non diuidat
Ebrie eternitate etiam negat sed
corpus glorificatum in celo collocari
et eternitatis gloriam sentiendi argu
mentatur enim de ponderibus ele
mentorum plurimis maximum fecit
vnde cum terra sit corpus infimum
super quam aqua et super aquam
aer et super aera celum terren
um corpus ut dicunt in celo non
collocabitur quia momentis ipsius
ut ordine suum teneat singula
elementa librantur sed sicut dicit ysaias xix
Confundentur omnes qui operantur
linum plectentes et texentes
subtilia zophistica sed argumenta
Nam in aere uidemus esse
terrea corpora quibus ergo donauit
auium corporibus plumarum et
pennarum leuitatem quibus terrea
corpora sua portent in aere da
bit et uirtutem corporibus hominum
immortalibus factis per quam in summo
celo ualeant habitare gratia
etiam corpora et terrea sicut est
plumbum natant in aqua et
terre superferuntur dum formantur per
artificium ymmo cum natura terrenorum
corporum non deprimat animas de
orsum quarum natura est super omne
locum corporeum non est mirum si per
hominis nec tam excellentis mirum
corpus eius leuetur in celum Sed
dicunt aliqui sectatores macho
meti promisit deus machometo

suo pphe et credentibus legi sue
paradisum i. locum deliciarum p
ter fluentibus aquis irriguum in
quo sedes hebunt preciosas pte
get eos ar boris umbra nec
frigore affligen nec calore
bum ciborum uesten gemmis seri
cis induen vestibus ingentur
virginibus quas nec humanus
nec demoniacus violauit attactus
et cetera que in lege eius ple
nius continentur. Sicut scriptum est
lex Confusa est omnis artifex
i sculptili quia falsum est quod conflauit
ille artifex machometus qui
mendacia conflauit pro lege tene
da gentilibus hec precepit de quo
mira si deus dedit moysi est hec
eternitas gloria corporum quia si
comedat hebunt corpora cibalia
et per consequens corruptibilia

anlus multo magis co
ualescebat et confunde
bat iudeos act ix^o. Con
hunc iudeum non oportet magnopere
laborare confundere cum codi
ces sui pugnent lex impium et
prophete confundantur ergo qui furibe
runt quia inutiliter messiam uen
turum esse credunt quia puerilia
de lege et prophetis senciunt quia
dampnabiliter legem suam custodi
unt bene confundi possunt quia tantam
vilitatem seruitutis credunt se
runt Ezechielis xxxix. portabunt
confusionem suam et omnem preuari
cacionem quam preuaricati sunt in me
dicit dominus. Cum enim xpm dei fi
lium in mundo per humanam generaliter nega
uerit aduenisse et adhuc ne
gant contra et in eius gratia gras
sati sunt nece donec iudei
confessi fuerunt iniquitatem et ideo
videamus que sit seruitutis cor
rupta ut iudeus per genus medicina
etiam quia per annos septuaginta
primus seruierunt in babilone quia
faciebant que erant prohibita
in lege sic Jeremias ait. Circuite
vias ierusalem et querite in plateis
eius an inueniatis virum facien
tem iudicium et querentem fidem pro
pitius ero ei peccauerunt sustinuerunt
et redierunt. Sed cum iam mille
ducentis octoginta annis vilis
sima sustinuerunt seruitute non
possunt afferre peccatum eorum nisi
enim propheta hoc dicit. Sed dicunt
doctores iudeorum quod edificato tem
plo deus in manu eorum principem
tradidit peccati cui ligatis pedibus
et manibus ymmo oculum euulse
runt et in illa die non habet potestatem
in homicidio et in ydolatria et
consiliis decipiendi. et cum tre
centis annis iam subuersionem iterum
sic ipsi asserunt in ista prophetia non
fuit non quia boni non essent
sed quia tempus prophecie non fuit non
videtur esse causa seruitutis sicut que
fuit causa prime captiuitatis
fuerunt enim in illo tempore prophetia ua
cante sicut ipsi asserunt homines
magne uite qui miracula facie
bant. Sic de Johanne filio zacha
rie. et de anna filio gnimo
nis doza et de nicodemo filio
gnimonis de achiba filio cefi
cat quorum excellencias qui ui
dere voluerit videat quid inde
petrus alphunsi dicit. prima scilicet
babilonica captiuitate tamen se
minerunt agros et vineas colu
erunt cum vita corporali vixe
runt sed in secunda uero que continuatur
usque adhuc occisi sunt cre
mati et venditi et pro uno ar
genteo xxx^ta sunt dati et in
naues sine remige per pelagus
missi. Sicut moyses predixerat
vendidis in amicitiis tuis in seruos
et ancillas et non erit qui
emat et in hac secunda seruitute
prohibiti sunt filios circumcidere
lege tenere vel docere. ymmo per
edictum promulgatum est. ut si
quis iudeorum puellam virginem
ducet prius eam ad principem

principem duceret ut cum ea dormi
ret et sic ad iudeum rediens nu
beret Cum ergo iam tanto tempore s
vixerint in militate et scriptu
sit quia non occidentur patres pro
filiis nec filius portabit iniqui
tatem patris puto quod omnis iudeus in servitute
tenetur quia opera patrum suorum
execrantur Invitum sic voleret et
si patrum opera per affectum dimitterent
de captivitate exiret Unde
non dicat amplius patres nostri
peccaverunt et non sunt et nos
iniquitatem eorum portavimus
Nam in transmigracionis babilonis
septuaginta annis demorati
sunt et qui deliquerunt puniti sunt
et in solitudine xl annis morati
sunt propter xl dies in peccato sue ex
ploracionis et consumptis patribus
filii qui non peccaverunt ingressi sunt
terram promissionis Sed quia iudei fi
lium dei tradiderunt et omnem sui
progeniem peccati consentaneam fu
turam et principem effuderunt ideo generalis pena
luunt Sicut ipsi dixerunt Sanguis
eius super nos et super filios nostros
et licet indigni sint vita per quorum
iniustum crucifixus est ille qui est
vita Quia maius fuit hoc peccatum
quam vitulum adorare tamen ex
multiplici causa permittitur vivere
prima ut sint universis gentibus que
sunt in proverbium et fabula Unde
scriptum est eis Perditus in proverbium
et fabulam omnibus populis ad quos
introduxit te deus et que sequuntur
Unde si deus quem peccavit iudeos
penitus delevisset eorum infamia
et opprobrium iam cessasset Secunda
quia providit deus quosdam de eorum
semine esse salvandos quia secundum ysa
Si invenitur granum in botro et
dicatur ne dissipes illud quia bene
dictum est sic faciam propter servos
meos Tercia quia similarii nostri
sunt et fidem et fidem nostram

confirmant dum libros legunt
quos non intelligunt Sic enim per
duo botrum in ventre portabant
unus posterior qui botrum vide
bat alius anterior qui non videbat
Quarta quia xpistus pro eis rogat
dicens Ne occidas eos sed disper
ge illos in virtute tua et depo
ne eos protector meus domine Certe
ergo conversio de qua ysa lxv Servi
mei letabuntur et vos confundemini
servi mei laudabunt pro exultacione
cordis et vos clamabitis et
dimittetis nomen vestrum in iuramen
tum electis meis ac si diceret Iu
rabunt iusti mei in nomine vestro
sicut usque hodie a xpistianis vocatur
Unde tamen quod voluit facere quod ro
gantur iudeus sum ego si faciam
Quarta autem propter xpistum sustineat id
dispendium Amos dicit Super
quatuor non convertam eum
Super quatuor non con
vertam eum eo quod vendidit argen
to iustum Et licet dicatur super scele
ribus israel tamen non israel sed iuda
xpistum vendidit nichil impedit quod
scriptura pro alto altum ponit
et forte tamen iuda ymo sine for
te magna pars filiorum beniamin
et levi tunc in ierusalem dicitur affuis
se et esto quod non corporaliter
affuisset quia tamen eorum
populus mente consensit iusto pena
sustinet quia facto vos per se
reputanda est Non enim sa
lomon ydola fabricavit sed
quia uxoribus et concubinis fa
bricantibus consensum prebuit tamen
fabricasse scriptura dicit Non dicit
iniquis iustus iste Ioseph quem
fratres vendiderunt xx argen
teis licet quidam iudeorum prin
cipes decem de melioribus
israel populi scilicet ananiam filium
tradiensis symeon gamalielis
bismael helisei et achiba et
ceteros in carcere miserunt eo quod
iustum vendiderunt et eos morte
affecerunt pro eo quod Ioseph vendi
derant

fres sui qꝫ non iudeꝫ rōnabile
vt pena dn̄s exiget de pcō qꝫ
ppetratū fuat an̄ annos quīge
tt mille et maxime in tpibꝫ
quibꝫ ioseph venditꝰ fuat
nulla lex data esset qua pnceps
ille morti eos reos cōuīce pos
set ergo de illo iusto dr̄ int ꝯ
de quo ysa a finibꝫ t̄re lau
des audiuimꝰ gl̄am iusti Nul
lius em̄ iusti tantas tantas lau
des legimꝰ sonuisse vt puēi
rent ad fines t̄re preterea
si de ioseph int̄ꝯ uoluisset
qꝫ di︤ci︥ sr̄ quatuor nō cōutatꝫ eu
i sup q̄rtaꝫ nō quartu s̄ pmū
dixisset hoc em̄ in m̄ fuisse pcm̄
pmū iudeorum pp̄ qꝫ pphoīs fr̄
ꝯ istl passi sūt ptea diuersi
simi iugiū s̄ pacta pma li
berati sūt a culpa vn̄ cōclu
do qꝫ tn̄ sit iudeorum cimen qꝫ
indulgēn nulla sequat s̄ in
totū istl pplm dīua sn̄ia de
bachat et psona illꝰ iusti in
que pcm̄ est nō manifeste
exp̄mat et reatꝰ ille in s̄mō
hebreo tali uocabulo descri
bat quale illi qui dn̄m nega
uit inponit Venditō aut
iudi nō equat vendicōni dei
pꝫ qꝫ iustū hominē vendide
runt xp̄m filiū dei Et pp̄ hc
pares sunt in culpa dn̄m ne
gantis vn̄ quod dr̄ in auctē
predicta Sup quatuor i sup
quarto nō cōutā cū s̄m mo
rem hebraici s̄monis vn̄ in
pn̄ti ꝯa sunt michi difficilia
vt q̄rtū que penitꝰ ignoro
sic hebreꝰ hꝫ qꝫ quattuor pro
infinito posuit quia alias pcā
enumeraret cu tn̄ tn̄ de q̄b
enuet forte ergo pmū pcm̄ fuit
vniūsale pplo cū in hēmo vi
tulum conflatile adorauit
in quo fc̄o dn̄m patib negauit
et io gne fuit om̄ quia ab
omibꝫ legit ppetratū Sīm
similit sit in quo negauit

dn̄m et om̄s pit pctauit qꝫ iero
boaz uitulos fabricauit et ab
omibꝫ adorari constituit 3m
qꝫ dei pphas visi eadm uolūte
occiderunt et eorum dicta ꝯtempse
runt 4m fuit grauis qꝫ xp̄m
dei filiū et homīeꝫ innocētissim
occiderunt pp̄ qꝫ tam longe s̄uitu
tis opprobrium sustinuerunt nec de
ipa potuit exire donec ad cor sui
redeuntes pcā pm̄ suorum in s̄e
ipis conspicacibꝫ uoluit ex
piare s̄ mundata mēte a culpa
post eos pietas mox dīua sic ysa
asserit et aplꝰ hoc exponit et
cū intrauit gentiū plenitudo
tūc istl oīs erit Confundimini
etiam iudeos quia inutile ve
turū esse messia credunt non
aduertentes qꝫ ysa xx legimꝰ
nō nūo confundet iacob s̄ cū
uidit filios suos sanctificātes
nomen meū Nam an̄ aduentū
xp̄i de credulitate gentiū cō
fusio nō accidit istl Sꝫ pq̄m
in carne xr̄c apparuit et predica
tibꝫ aplis gentiū multitudo
in filiū dei credidit tūc istl
confusꝰ et obcecatꝰ obstupuit
et vide potuit manifeste vm̄
messiā in carne venisse cum
illuīatꝰ ē pplꝰ gentiū susci
piens xp̄m et confusꝰ cōtabt
pplꝰ iudeorum michee vij Edu
cet me dn̄s in lucē uidebo
iusticiā eiꝰ et aspiciet me in
imica mea et opietur cōfusione
luꝰ aut doctores aliq patribꝫ fn̄
psint de cōpbacōe sexte etatꝯ
vt iuliang pomius cōn iudeos
tn̄ ad ppositū sufficiunt ondere
qꝫ xr̄c eo t̄pe venit quo ipm̄ ve
turū pphatū fuit hoc ergo decla
rant tranquillitas mundo reddi
ta nouitas miraculorum exhibi
ta dignitas iudeorum pdita vl
tas misteriorum reuelata de
tranquillitate bellorum ps Orietur
in diebꝫ eiꝰ iusticia et hā pacꝯ

Et ysa ii° Erit in nouissimis
diebus preparatus mons domus domini
et sequitur conflabunt gladios suos
in vomeres non leuabit gens
contra gentem gladium nec exercebunt
vltra ad prelium Et Micheae iiii°
Erit in nouissimo dierum mons do-
mus domini preparatus non sumet gens
aduersus gentes gladium Et in na-
tiuitate christi legimus impletum cum
angeli incantauerunt gloriam deo et pa-
cem hominibus Vnde in antiquis hy-
storiis romanorum legimus vsque
ad xxviii^m annum anni cesaris
augusti cuius xlii° anno xpus na-
tus est in iudea fuisse discordia
in toto orbe terrarum et singulas
naciones contra inuicem gentes accessisse
studio preliandi ita ut cederent
et cederentur sed orto domino qui sub
preside Syrie Cyrino prima est
in orbe terrarum facta descriptio
tunc omnia prelia cessauerunt et in pa-
ce agros et vineas coluerunt sed
cum messias iudeorum venerit
non erit in diebus illius pax et
tranquillitas Surget enim gens contra
gentem et regnum aduersus re-
gnum et pro messia recipient
antixpm Et quod duo prophete miche-
as et ysaias dicunt in nouissimis
temporibus intelligi voluerunt Non
finem mundi sed tempus in quo futu-
rus erat iste regum destructus
dies scilicet nouissimos appellantes
quia in illo tempore regnum prophetis
deficientibus nouissime reprobati
sunt quia herodes alienigena
super iudeos et eius filii regna-
uerunt Vnde et iacob illud appo-
nit Gen xlix filiis suis ait
Congregamini vt annunciem vo-
bis que futura sunt diebus no-
uissimis ubi et de iuda prophetat
de cuius semine xpus fuit Ergo
tres isti dies nouissimos ap-
pellantes sic concordat afflati
spiritu sancto quasi ex ore vnico
sunt loquentes vel forte dies
nouissimi positi sunt pro eadem
causa que omni homini est nouis-
sima de nouitate miraculo-
rum secundum illud fac mecum signum in bono
vt videant qui me oderunt et
confundantur Magna celebritate
vulgatur romulus qui conditor
vrbis asseritur augustus parietinam
lignum seminutam rome triumphat
in hanc vocem quasi de firma-
mento operis consumpti erumpit
certum est inquit et immobiliter
fixum quia non virgo non pepererit
domus ista non corruet Ex ge-
tilis hominis lingua sicut rei
probauit euentus egressa est
prophetia Nam nocte qua saluator
tor ad redempcionem nostram ex
vtero virginali processit vt dicitur
pallacium corruit Vtrumque enim
scilicet virginem parere et edificium ruere
videbatur homini ignoranti dei
mysterium magis noua stella ap-
paruit sicut balaam prophetauit
vt secundum hystoriarum testimonium ro-
me fons olei de terra fluxit in
tyberim probatica etiam piscina
que ierosolimis erat ad ad-
uentum angeli moueri et infirmi-
tates consueuerat curare cepit de di-
gnitate iudeorum perdita tam re-
gni quam sacerdocii ponitur multo co-
fundi ut dicunt in Ier ix vastati
sumus et confusi vehementer
quia dereliquimus dominum Et ideo
nec regnum habent nec sacerdocium
put iacob Gen xlix prophetata
fuerat dicens non auferetur
sceptrum de iuda et dux de
femore eius donec veniat qui
mittendus est Sceptrum id est virga
regni de iuda et dux de fe-
more eius id est de filiis filiorum eius
in secula donec veniat xpus
cuius est regnum sic enim iudei
exponunt et certum est quod postquam
venit xpus neque rex neque
dux de iuda fuit vlterius Vnde
patet quod hoc tempore xpi aduentus

decimatum fuit et quod ipse qui in
illo venit decimato tempore xpus
fuit de quo manifestissime dan
lectio sic dicit ymo angelus da-
niele erudit Septuaginta in-
quit ebdomade abreviate sunt
super populum tuum et super urbem sanc-
tam tuam ut consumetur prevaricatio et
finem accipiat peccatum et deleatur
iniquitas et adducatur iusticia
sempiterna et impleatur visio et
prophetia et ungatur sanctus sanctorum
Ebdomade iste scilicet annorum
io dixit abreviate septies
aut lxx anni quos faciunt iste
ebdomades sunt quadringenti
et nonaginta anni constitu-
ti ab anno illius prophetie usque
ad destructionem ierusalem et tem-
pli que a tito romanorum princi-
pe facta fuit cuius destruc-
tionis tempore iam xpus adue-
nerat qui iusticiam seculo red-
didit et sanctorum sanctus erat per quem
peccatum omne et iniquitas est
deleta et prophetia omnis impleta
Cetera vero que sequuntur in textu
omnia ad hos quadringentos et
nonaginta annorum divisionem
et determinationem sunt posita
Subditur ergo Scito et animadverte
ab exitu sermonis ut iterum edifi-
cetur ierusalem usque ad xpm ducem
ebdomades vii ubi innuitur
quod a die illius prophetie usque ad
cirum regem persarum quem
ysaias appellat xpm fuerunt
xlix anni cuius cirei precepto
cepit ierusalem reedificari Hii cum
reedificatione et post quam consu-
matum est opus usque ad adventum
Ziti super ierusalem fuerunt quadrin-
genti xxxiii anni Et hoc est
quod sequitur et ebdomades sexaginta
due erant in quadringenti xxxiii
anni et sequitur et rursum edifica-
bitur platea et muri in angu-
stia temporum Et post ebdomadas
lxii occidetur xpus et civitatem

et sanctuarium dissipabit populus
cum duce venturo hoc est post lxii
occidetur xpus civitatem et sanctuarium
dissipabit populus romanus et dux
eorum titus Et sequitur finis eorum
vastitas et post finem belli statu-
ta desolatio confirmabit autem
pactum multis ebdomada una
et in dimidio ebdomadis deficiet
hostia et sacrificium id est quod sequitur
illa ebdomada vii designat
annos obsidionis quibus obsessa
est ierusalem civitas a romanis et
infra vii annos a deo coacti fue-
runt iudei et afflicti quod non
habuerunt unde sacrificium facere
potuerunt et hoc quod dicit quod in medio
ebdomadis in infra ebdoma-
dam deficiet sacrificium et quod
additur quod in templo erit abhominatio
desolationis usque ad consumationem
figuratur quod illa captivitas non
habebit finem nec reparabitur per futu-
rum hominem ergo septem ebdoma-
des a ciro usque ad titum et
obsidionis ierusalem a tito et ro-
manis ebdomada una faciunt
ebdomades septuaginta et hec
est expositio petri alfonsi in
libro suo contra iudeos quod si quis ap-
tius videre voluerit legat cronica-
m et de septuaginta ebdoma-
dibus abreviatis aut si eum
habere non poterit legat Jeronimum
in fine nove cronici super danielem
et hoc videbit Cum ergo iudei
non habeant unctionem sive regni
sive sacerdotii rite post xpm no-
verunt venisse prophetam et verum
messiam De veritate iustorum
que revelata est eis in adventu
xpi confundantur iudei Sicut
scriptum est Ezech xvi Suscita-
bo ergo pactum meum dicit dominus
ut recorderis et confundaris
et non sit tibi ultra aperire os
pre confusione sua tua pactum

domini testamentum quod confirmandum
ipse promisit quod confirmatur
dum in adventu eius veritas de
claratur promisit enim deut. xviii per
os moysi qui morte imminente
sic locutus est istis prophetam de gen
te mea suscitabit dominus deus vester
sicut me audietis quod de iosue
non intelligitur qui similis moysi
non fuit quia propheta in istis sic in fi
ne deut. dicitur ultra similis moysi
non surrexit aut propheta tamen glam
suam secundum ptem glorie sue moyses
sed christus fuit similis moysi quia
fuit lator nove legis sicut
moyses veteris testamenti et fuit
etiam propheta dicit enim propheta vocatur
quis filius annuat filium de quo
manifeste ysa. liii. scribitur
Ascendet sicut virgultum et radix de
terra sitienti sine decore et spe
et despectissimum et novissimum
virorum moritur quod quidam iudeorum
exponunt de iermia quidam vero
de yosia cum iermias fuit flagel
latus et yosias pro peccatis populi inf
fectus secundum eorum neuter eos propheta con
venit nam nec iermias occasus
fuit aut peccata mea non tulit et
yosias licet infectus fuit tamen peccata
populi non expiavit sed de christo qui
ascendit sic virgultum et sicut
radix de terra sitienti hoc est de terra
arida sine semine virili qui inf
irmitates nostras tulit et peccata
ipse purgavit longum esset scrip
turas insistere quas de christo possumus
omnes exponere sed dicunt quidam
iudei non esse impletum in ysa.
quod tamen in adventu compleri debuit
dicente scriptura ysa. xi. habita
bit lupus cum agno et pardus
cum edo accubabit vitulus et
leo et ovis simul morabuntur
et puer parvulus minabit eos
vitulus et ursus pascentur simul
et leo quasi bos comedet pa-
leas Non enim sed lupus pacem
cum agno et ita de ceteris que
sequuntur sed nos per bestias illas
que rapina et carne vivunt
impios homines intelligimus
et raptores per religiosos non pecu
des mansuetos et simplices
quos christus volt pacem habere
et precepit pastoribus habitare ut fiat
unus pastor et unum ovile
dicunt etiam illud in fine ysa.
non impletum Erit lux lune
sicut lux solis et lux solis
septempliciter sicut lux septem
dierum in die qua alligaverit dominus
vulnus populi sui quod etiam ad literam
non potest intelligi de primo adventu
christi quia si sol maior esset in
lumine quam nunc est dupliciter et
totum mundum combureret et oculos
nimio splendore obtunderet et
luna si splendidior solis pareret
nemo quiesceret sed semper dies
esset Quid ergo si septempliciter
sed dicendum est quod de splendore et
gloria fidei credentium in christo
propheta loquitur unde subditur Erit
tibi dominus in lucem sempiternam et
deus tuus in gloriam tuam quia cum
dominus gloria sua sic nos illumina
bit lux fidei que magnitudini
solis aut mutabilitati lune
similis est contraria non erit dicunt
etiam illud ysa. non esse implet.
Completum tunc videbis et afflu
es et mirabitur cor tuum omnes de
de saba venient etc. que sequuntur
sed dicendum est quod hec consummata fuerunt
tempore templi secundi quod fabricatum
est templum ab aggeo de pre
teriti uti dicitur in esdra Imple
bo domum istam meum est argen
tum meum est aurum dicit dominus
Et in domo ista vel in loco
isto dabo pacem dicit dominus Et sequitur
in aggeo Magna erit gloria do
mus istius novissime plusquam
prime Certum est enim quod preciosa

insignia que fuit in prima non
fuit in nouissima quia in ista
non fuit archa domini nec racionale
nec ibi venit ignis de celo qui
combureret holocausta nec fuit
aliquis vnctus hiis temporibus aut pro-
pheta Unde dicunt iudei quod domus
ista decem annis plus mansit quam
prima propheciam istam impleri Dedi-
co quod fuit in hoc fuit magis
gloria domus nouissime plus quam
prime quia venit xpus ad-
huc eadem stante cuius aduentus
gloriosior fuit quam omnia que
dicta sunt ante et quod eciam fuerit
eius xpus aduenit per que in
ipsa domo deitas habitauit gloria
eius nouissimo plus quam prima
magna fuit Confundamus ergo
iudeos quia puerilia de lege
et prophetis senciunt Ecci iiii Non
contradicas verbo veritatis nullo modo
et in mendacio erudicionis tue
confundare propter hoc enim errant
contra veritatem multi eorum et contra
pietatem aliqui eorum quod querunt
temporalia respiciunt litteralia super-
addunt mendacia defenduntque
cum pertinacia Querunt enim
temporalia que credunt sibi promissa
Osee ix Abalienati sunt in con-
fusione et facti sunt abhomi-
nabiles sicut ea que dilexerunt
Sic enim adherent temporalibus
quod ab eis separari non possunt Quod
bene signant quinque panes ordea-
ceis ordei enim medulla te-
nacissima palea tegitur Et
ille populus licet multis tribula-
cionibus attereretur numquam a carnali
desiderio mundabatur Et licet diu
fuerit in solitudine annis xl tamen
non fuit tamen in tantum reuelata reuela-
to deposita carnalia sacra prop-
ter hoc enim fecit dominus discumbere populum
super fenum quos panibus pauit
ordeaceis quia carnalibus
iudeis collocatis in spe car-
nali regnum temporale promissum

est et regnum temporalis Omnis enim
caro fenum et omnis gloria eius
quasi flos feni Ex quo eciam
terram promissionibus acceperunt iu-
dei Et reges habere ceperunt per
multas prophecias prophetatum est
usque ad captiuitatem babilonicam hec
et in captiuitate fuerunt prophete
qui prophetabant de nouo liberatore
et post quam templum tribus actis
lxx annis restitutum est tot pas-
si sunt a regibus gencium calami-
tates vt non intelligerent nouum
venisse liberatorem quem per liberatorem
carnali expectabant sicut ipsi
temporalia diligebant et ideo iude-
os quottidie confusionibus ma-
culam sustinere et nobis scanda-
lum generare quia babilonii se fa-
ciunt propter commodum temporale quos
ad tempus portat ecclesia sicut usque ad
ventilatorem palea et triticum simul
habet area Simul ergo in area pa-
lea cum frumento sed igni com-
busta palea non simul reponetur
in horreo Erubescant ergo tales
et conturbentur in seculum seculi
et confundantur et pereant Re-
spiciunt in sola littera cum enim
legant oculos dei manus et
pedes et huiusmodi credunt deum in specie
corporea figurari Eccli vi° Cha-
nus tua sit super os tuum ne ca-
piaris in verbo indisciplinato et
confundaris Verbum indisciplinatum
ponere deum corporeum et corrilem
locum Vnde propter .i. Esdre
exercitus celi supplicat tibi pro-
nunt deum tamen esse in occidente quod
ad occasum stelle in occidente decadunt
tunc exercitus celi deum supplicat
Et quod hec stellarum supplicacio
in occidente fit ideo asserunt quod deus
in occidente sit Sed auditeunt
quod multa dicuntur ad litteram que
secundum litteram exponi non possunt sed
secundum sensum figuratiuum uel spiritualem
vt Ecce Ero secundum veritatem ebra-
icam lo custa operiet oculum orbis

terre Et de filiis chore i mus
tra opices os sum devorabit eos
Et i lib iudic dicit gaal i zebu
populus de vmbilico terre ascend
Et ipsa de ala terre laudes audi-
uimus Et david flumina plaudent
motes exultabunt Et abac la-
pis clamabit i lignum respondebit
Certum e quod terra no hz oculum nec
os ad devorandum nec vmbilicum
nec alam nec flumina manus nec
motes exultacionem nec lapis
clamorem Vn i multe absurdi-
tates secuntur literalem exponentibus
nec deus silet corporalem dimensionem
Vn dns per ysa cui assimilastis
me dicit servus et cum tui silentium
fecistis dm aut quam ymaginem
ponetis Et dns ad moysen
Non vidistis aliquam similitudinem
vel imitatorem qui sup terram sunt vel
avium sub celo volatium aut
reptilium etc et cum prohibuisset
eis ne deum assimilaret corrup-
tibilibus fr[illegible] de corporibus simi-
plicibus ne eis assimilaret adiungit
ne forte elevatis oculis ad
celum videris solem et lunam et omnia
astra celi i errore deceptus adores
ea i colas Et io legem tabulis
lapideis iudei lapidei receperunt
ad significandam duriciam cordis eorum
Ideo etiam multis sacris visibili-
bus ornati sunt ut similitudo
per mensuras et observationibus ciborum
sacrificiis animalium et multorum
talium qui signum erat rerum spiritualium
Nam in lra radiabat sensus spiritualis
quem videre no poterant cecucientibus
oculis i luce palpitanti Vn sicut
regnum diligunt et dilexerunt terre-
num sic carnale habent et ebete
intellectum libros habent quos non
intelligunt quos nobis prefe-
rentes viam ondunt Et sic
mi sunt hostes in cordibus suis
Ita nunc fidi sunt testes i cordia
bus suis. Pompeyo enim duce
romano ierusalem ingresso iudei
tributarii sunt facti romanorum

Et postea a cassio templum est
spoliatum et deinde post paucos
annos herodes alienigena
regnat super eos Quo regnante
natus est xpc et impletum e plei-
tudinis temporis et herode regnante
in iudea aput romanos enim
iam mutato regni rei publice
statu imperante cesare augusto
et per eum orbe pacato verbum
caro factum e i bethlehem iu-
de et postmodum iudei xpm occiderunt
et a romanis vastati regnum
suum perdiderunt et ubique terrarum
dispersi sunt secundum nostrarum testimonia
scripturarum Vz quod prophecias no
fingimus sinemus quas in xpo
impletas credimus et videmus
quod ibi factum e vt etiam in omnibus
gentibus ad quas isti dispersi sunt
etiam ab inimicis testimonium habeat
quoniam ubicumque libros suos ferunt
testimonium de xpo proferunt Sup-
addunt etiam mendacia dicunt
enim quottidie flere semel i die
et ab eius oculis lacrimas duas
pendentes in magnum mare cadere
Et in fulgorem assimat quod tempore
nocturno de stellis videtur
cadere cum certum sit quod lacrime sunt
ex habundancia humoris de-
scendentis a capite et de in-
corpore remotum e a doctrina Cum enim sum-
mos etiam vapor de terra co-
surgit et quia siccus e locus nubi-
lum transit pervenies ad locum
vbi no e multus calor i primum
tonit et loci calore hz exiguo pau-
latim crematur et crematus eva-
nescit et hoc puto illud esse
fulgorem quem dicunt per acrem
Dicunt aut quod flet propter capti-
uitatem iudeorum ec in die ru-
git ut leo celum et pedibus
pulsat chore i torcular cal-
tantium quod e fenestrum ita et con-
fusione dignum quod no e in pro-
bationibus insistendum

Ezech xvi Et tu porta con-
fusionē tuā que uicisti sorores
tuas pctīs tuis sceleratius agēs
ab eis qr nc ydolatre nc gēti-
les tales dicūt abusiones dicit
sibi singul' diebꝫ dm̄ irasti
semel cima dixt dauid Nuqd
trāsteris p singulos dies Et
hec fit ptīna hoā diei eo qr
in ia hora reges iniqtatis in-
surgentes dyademate sibi
impont et solem adorāt no
aditetes iniusi qr ira ē cū ali-
quo ūbo audito quod displice-
at colerā rubeā ī fel feruet
et sr epar diffundit et sanguis
inside inde homo calescit et
ī facie palescit qr tm̄ rei cla-
te conuicit dicit etiā abusiōz
maiorē qr cū deꝫ firmamentū
constituit pficere penitꝫ id no
valens quēdā magnū foramis
spaciū in septentrionali pte im-
pfctm̄ reliquit vt si ās se uellꝫ
eidē eqlem ondē ut dm̄ dicē
deus id spaciū eidē impfctm̄
omonet dib' Si deꝫ es vt eo
lectū claude si potes que ap-
tum reliq' ego O fidtas ma-
infesta Septentrional cm̄ po-
li axem sr nos nc ymgꝫ oc
cultā pspiag et ipm totum
integrū et pfctm̄ iudemꝫ ta-
cto ppr eoꝝ ineptias De pixi-
de que dicit dm̄ gestae ī ca-
pice et de nodo corrige qr hꝫ
scptū ē in pa pe eoꝝ doctrīe
que appellant' bndicōes tacēo
de clauibꝫ chot de morte
regis og de quo fingunt
mirabilia et stupenda de fi-
liis iacob pprm portatibꝫ
ad sepulcrū de moyse alt-
tante cū angel' p lacōe leg'
de Josue filio leui doctore
que portat in padisū ange-
lis mortib' q' ibid pmanet
vsq ī diē putem vim 9 et in-
columis sic h omnia leguntur
in libro petri alfonsi d' scdūt

Tāi ptīnacia que tanta ē in eis
vt impleat' id osee x Confusio
capiet effraym et cōfūdet' isrl'
ī volūtate sua hc ē ī voluntatis
sue ptīnacia xiiii qr ps 2fflat me-
sa eoꝝ corā ipīs ī inmscipula
et in retribucōꝝ et ī scandalum
7 obscurēt' oculi eoꝝ ne uideāt
et dorsū eoꝝ spr incurua ppr
qr dugꝫ in lio dt bono pselle-
tancie 2ffaole ē ut infidelita-
te acciusemq iudeoꝝ d libā vo-
lutate vemetē q' fuit ap sr
tam magnis miraculis crede
noluit Sapīe Excecauit eos
malicia eoꝝ et nescierut sa-
crā dei Confūdant' etiā qr le-
gē suā dampnabilē custodiūt
vt lā nix agnoscāt quid signat
tenc quid respuc vt veiꝫ di-
cant' babilonii Interpretat' enim
babilon cōfusio vel trāslacio
babilonij confusi ul translati
vn sic in edificacōe turris ba-
bilonie cōfuse sūt lingue edi-
ficanciū sic in eoꝝ lege tenēci
cōfusa ē doctrina et scia iudeoꝝ
Gen xiº Cōfūdā 9 lingua eoꝝ
et no audiat vnusqusqꝫ uoce
pximi sui Ista ergo cōfusio est
in iiij or ōmo qr ī pauciissimis
legis tenēt Ezech xvjº R cor-
dabis viaꝝ tuaꝝ et cōfūdaris
vie p quas synagoga ambu-
lauit scilꝫ in lege quas te-
nuit mō aut cultꝫ antiqꝫ in
eis euanuit Nā nc agni victi-
maꝫ put olim celebrabāt
manē et uespe celebrant
nc neomenias nc sabbata
nc victimas pacificoꝝ nec
sacrificia nc holocausta nec
libamina nc incēse ppacōnes
nc panes ppositōis nc luc-
nas q mane ppatas vespere
accēdebāt nc thymiata que
inpoī thuribul' in tēplo cre-
mabāt nc ordiacōs ministroꝝ

sacerdotii diuas vestimentorum
diuas aborum nec vicissitudines
ministrorum per ebdomadas singulas
ministrancium nec redimunt primoge
nitum hominis aut mundorum animalium
quod loquitur de primiciis arborum fructi
bus que cedebant in usum sacerdotibus
certo anno omnes fructus eorum
sanctificabantur domino quod loquitur de primi
ciis fructuum que erat sacerdoti
quod de duabus decimis unam levitis
dabat aliam vero in loco sancto co
medendam portabant levite etiam
decimam decime quam accipiebant
eisdem sacerdotibus persolvebant se
ptimus annus sabbaticus erat quin
quagesimus autem iubileus lex
etiam omnis lepre et passionem
lepre vestium et domorum colo
res varios et species distinguere
bat quid de fluxu sanguinis
et menstruis et seminifluis expia
tionibus sacrificiis de contactu morti
cini de cineribus vitule ruffe que
videmus penitus defecisse Secundo
consideratur quod voces excusacionum
suarum non valent Certum ex modis
hominum medicorum sine honore
et confusio illorum tum illis sine re
missione Et ideo certum est quod per animam
suam per confusione et imprudencia
ipse perdet eam medicus ...
eorum excusaciones dicunt quod super
istis non debent argui quia exules
sunt a patria carent sacerdotibus
levitis et sanctuario templi dereli
querunt enim in conspectu dei et eie
cit eos de terra propria nec possunt im
plere precepta nec sed habent impos
sibilitatem dicunt autem cum deus re
dierint ad terram sue habitacionis
et tunc sacrificabunt domino et
placebunt Malachias ultimo pla
cebit domino sacrificium iuda et ierusalem
sicut diebus seculi et anni antiqui
Secundum contra est exeuntibus et subse
quentibus quod prima auctoritas loquitur
de sacrificiis templi quod esdre

temporibus edificatum fuit de ex
ilio autem eorum certum est quod propter id eiecti sunt
de terra sua ne facerent scelera
sua Si enim tunc et in terra propria
eorum sacrificia domino placuissent
eiecti de terra sua non essent sed
ea quod ipse iussit facere potuissent
et possent ... ipsa 1° c° in
multitudine victimarum vestrarum
dicit dominus holocausta arietum
et sanguinem vitulorum et hircorum
volui et ... ut quod in ... de
sabbata offertis holocaustomata
vestra non sunt accepta et victi
me vestre non mihi placuerunt Et Amos
odivi et proieci festivitates vestras
quod si attuleritis mihi holocausta
munera vestra et victimas vestras
non suscipiam Et malachias
Non est mihi voluntas in vobis dicit dominus et
munus non suscipiam de manu vestra
Et post Sacrificium et oblacionem
noluisti Et osee Cessare fa
ciam omne gaudium eius sollempni
tatem eius neomeniam et sabbatum
Et licet haec omnia similia intelligantur
iudei impleta fuisse in captivi
tate babilonica tamen cum deus
eos deduxit et ad templum
et propriam patriam reduxit victimas
eorum acceptabiles habuit et cul
pis indulsit Sed tamen postea redie
runt in pristina scelera demum
multati sunt et quam secunda capti
vitas et maior et longior fuit
quam prima tanto maior fuit
indignatio dei super ipsos in secunda
quam in prima Tercio confirmatur
quod etiam in urbibus in quibus
legem tenent deo displicent Eze
xliiii portabunt confusionem
suam et scelera sua que fecerunt
... enim ... venit quod legis
velamen sustulit et sensum spiritua
lem qui in eo latebat aperuit
ex tunc legalia servari non debe
rent secundum literam occidentem sed

sm spm vniustcate qr q lege
dedit melius eam qm pphete
intelligebat ydeo in h'dt qd
corulege custodiunt deo displi-
cent sicut et ueteres ritq vitros
quos tm suscepta legem per
manu moysi tenebant p9
lege susceptā tene phibiti
sunt vnptca sic p'ib faaē
bant duab sorbeb in vxores
m vxoēb nō dux' ut vz qd op
ponunt dicentes nichil debe
corrigi nisi qd ay no rcm ex
titit uel qd rcē sym ē nullate
debuisse mutal maxime si h
sta muten' qui sct mutabit
bē m' s hoc nichil ē ai et n^a
opa huma ēta roe p tpm opor-
tunitate muten' nc cū cade
rō sit mutabil ista mutan'
vn augq in ep ad marcel-
linu hyemi succedit estas dā-
¶ adolescēn· nox pcitencē adolescēcie iuue-
tq iuuētuti senectq senectu-
ti mors h omnia mutan' nc
mu' diuie prouideyē rō q̄ fit
vt ista mutent' ad agricola
aliud estate iussit qm iussat
hyeme nō muta' rō agr icol-
ture cū mane surgit qui no-
cte quieuit idē cōsiliu non
mutauit ad magr' adolescēti
qm puero solebat imponit
et precepto mutato doct
naz nō mutauit mutata em
tpis causa qd añea rcē fam
fuat ita rō exigit mutari
Let nō sit rcm nisi sit p tpm
diusitate mutatu Apli hō
fuit pmis pntibq vel tpibq
sacrificiū quod preparat deus
Nunc nō nō ē ita s aptū est
qd magis tpi cōgruit qr pq
qm uitas claruit vmbra
cessauit Sic nō io mutabi-
lis ē deq cū aliud uespe aut
mane facit Ita nō ē muta-
bilis s ad et ad diuso tpe
sibi offi pcepit psalmus

Mutabis eos et mutabuntur
tu aut id ipē es xc Que aut
sunt tpi noua noua nō sut
apud deu qui condidit tpa
et sm tpe hz omia que suis
tpibq p eorr ualetate distri-
buit vn ipe p pphām pdixt
Ecce ungt dies dñs venient dicit
dñs et cōsumabo sr sup iacob
dom testāti nō sic testamtu
qd disposui pribq eorr cum
eduxi eos de tra egypti Acto
quia flam spem resurrectois
hnt ysa xx timebut et cō
fundent' ab ethiopia spe sua
et ab egipto glā sua Ethio-
pia caligo vel tenebre cō-
fusiom infidelitatis eorum
designat quia credunt mor-
tuos suos resurge et resu-
scitatos itm trāz incolē indu-
cetes testioma pstia deut^o x
xxii^o Ego occidā et ego vi-
uere faciā Et ysa viuent
mortui mei sca tui resurgent
expgisci et laudate h'itatis
in puluē Et dan Multi qui
dormiut in puluē euigilabut
Sz hee auctes hz pbent rēne
nō tn illaz qm credut sē trāz
hitacoz vn induat id Ezech
Educā vos de sepulcris uris
pple meq et edūcā uos i trāz
isrl et qesce uos faciā sup
humū urāz Sz requiet tñ sēt
aiaz requiesce in corpore qd
qr d'tra sūptu ē censet noie
trē vn scriptu ē formauit
dēs homie de limo trē Faciet
go dēs eos requiesce sup hu-
mū qr aia redibit ad corpus
i quo glorificabit et toto ap-
petitq aīe tmabit Naz qd mor-
tui resurgat vt crab inhitat
scriptue nō docet quia testa-
te Job sic cōsumt' nubes et p
trāsit sic q descedit ad inferos
nō ascēdet n' reūte' ultra

in domum sua ut cognosteret eu
ampligloboq eiq Roibq aute
flis pzt eo2 error credut om
qp aduemente vncto resurget
mortui eo2 et oia huam gnis
officia exercebut et psalmos ri
tq huabut trab moes antiq
colet et inhitabut aaron et
fily eiq moe solito sacrificag
bssent et a moyse sacerdotali
bq uestibq induent Ergo s
sunt erut pluces summi ponti
fices sunt officio bretetes cu
be sibi equales ergo nq erit
sumq pontifex hoc etia ess
tom lege qp sunt ministrent
et essent summi potifices go
hrent lege nouaz qp e cont
eo2 fidem Si uo no simul
fugent officio s solq aaron
pu cofat eib ista re q no ce
bat eib ad glaz s ad uita etn
nosa est e tom lege moysi v
papi ne aliqs maior ordine
sublimatq ad minore reducat
holtiq ptea si multi summi po
tifices multa tepla tu th lex
istud phibeat ptea vnctq ie
que homine fore credunt aut
erit eo2 rex et tue eib sub
iacet moyses et erit minor eo2
tom illud no surrexit ultra
ppha i ysrl sic moyses fuit
enim ppha et rex a moyses
vel aliuq erit rex eiq et eius
dignitati detrahi Credut etia
qp oia huamtis officia exce
but et gnandi maz hebut
et mulierc quottie concepturam
quottie parituaz qp si viri ess
q eos etia cape poss Sic em
loca coartarent angustia re
hrent q tole posset archa p
quid d' mulie que tres viros
hnit si ad pmu redierit destr
lex q dt qp pq sm maritu no
redie ad pmu Si uo vadeat
ad aliud destruet etia lex q
dicat qp primo vo viuente

nec eam repudiate cuiqm no
potit nubere ptea si gnitom ua
tabut imortales no erut Si uo
dicatur esse mortales et aliqui
mortuu resurget go ad peaz
et no ad glam cu em nuc iusti
mortui etne uite mune glo
riantur qui si in corporibq reuer
deretur nisi ubi fame et siti et
huidq passioibq attanet Sed
dicat qp resuscitandi nam et
usu hebut comedendi bibendi
et gnandi et pq mille anos
erunt in petua beatitudinem
transeundi reducit idem inconue
niens qp pq qr tate multitudo
no sufficeret tre ambitq gnitio
ad colendos agros multo miq
pt oiue qp comedit bibit et
gignit delectat et ista go de
reque aiaz nomis itm peis
subdentur

onfundat etiam platus
heticos et heses tom fi
dem katholica insurgetes
in quo2 psona loquebatur Job
animab Job xix En decies co
fuditis me et no erubescitis
hy em confundi dnt qr int se
diuisi sunt hnt em facies
diuersas s3 caudas heant colliga
tas Je vi Scdm num ciuitatu
tua2 posuisti aras confusionis
qr quot capita tot sntc sut
in eib vny ir diuisioe de heses
sio vnitate eccle diuidut Eccl
vii Ne glorieris in contumne
lia pris sui tui no e em tibi
glia s confusio Vnitab i ecca
est vestigiu illiq vnitatis
que e in trinitate pfta quaz
q' diuide nititur facit contu
meliaz trinitati et pr psone
pris cui appatur titulq vnita
tis vnitatisq etia pacis qua
xpus docuit no sequu sed
magis catholicos psequunt

Tercio veritatem scripture cor-
rumpunt Ecci v Sup furez
e co̅fusio Naz scripturas v̄no
sēu nō sapiunt sꝫ eas ad errores
prave intelligentes dicunt et quia
blasphemias suas latent et
furtive in libris nris inserunt
et doctrinaz veram adulterando cor-
rumpunt aut adiciendo que
impia sunt aut subtrahendo
que pia sunt et etiaz vera fl̄s
inserunt ppter hoc Augꝰ li° in
co̅n Julianū Mira sunt que
dicitis noua et fl̄a mira stu-
pemꝰ noua cauemꝰ fl̄a conu-
incimꝰ Quarto qr eterne mor-
ti obligati sunt ysa xlv° Abie-
runt in co̅fusionem fabricatores
error Quia vt dicit Augꝰ
in li° de fide ad petrum Fir-
missime tene et nullatenꝰ du-
bites nō solum omnes paganos
sꝫ omnes iudeos et oēs hereticos
et scismaticos q' extra ecclesiam
catholicam presentem finiunt vitam
i ignem eternū ituros Et ita
si pro xpi nomine sanguinē fudit
nullatenꝰ credas posse salua-
ri Et vt amplius co̅fundatur
pꝫ quadruplicē dam̄ efficaz
quadruplicem eorum errorē
possumꝰ intueri ex quibus deut
confundi prima e̅ in eis par-
uitas intelligentie excedunt enim
metam sue potentie et ideo cor-
ruunt in multiplicem fantas-
matū vanitatem qr nō inueniūt
pes eorum ubi figantur stabiliter
ysa xlij Confundantur co̅fusione
qui co̅fidunt in sculptili Sic
enim intra se sculpunt sua fan-
tasmata sic iudicant esse in re-
rum na Et secundum eorum adinuenciones
sunt eorum varie posiciones 2°
est subtilitas ine Sic enim ex
cecatur oculus inualidus propter
excellenciaz lucis sic excecantur
heretici a lumine veritatis

vnde qui hꝫ visum turbidum
si videt subtilissimum pilum
dicit se nil videre qr nō pōt
ppendere pilum tn̄ videtur qui vi-
sum acutū hꝫ Intuetur aquila
radium solis cū tn̄ smaragdꝰ
excecat vt dicunt loculum suf-
fonis hec e̅ confusio de qua
Judith xi demudauit femur
vsqꝫ in co̅fusionem hec sunt
secreta scripturarum mistica
que ppter eorum subtilitatem
abscondita sunt ab eis qui
cape ea nō possunt et dum vo-
lunt ea manifestare errant
et confundunt in suo errore
Vnde Augꝰ li° v° contra Julianum
Vos estis ruina morum qz fidei
est qꝫ mores edificandi sunt
molimini fundamenta subuertere
nos pudoris inuitus quos lau-
dare nō pudet cꝫ quos pugnat
et pudor hec potiꝰ dꝫ laudare
ecclesia dꝫ que virgo dꝫ vt nos
caueat tunc i tales longe sunt
a credendis que sunt inuisi-
bilia nec studio nec excita-
cione appinguant ad illa
nō e̅ mirum si illa nō videt
sꝫ qui secundum duce cecū hūt
vnde disputant de spualibus
sicut ceci de coloribus Bñth
sup cantica Quo lux in cassi-
tatim fudit oculos clausos
et cecos Sic aīal hō non
nō capit ea que sunt dei
Sicut hō sic cecꝰ extra i sole
vel disputans de colore
Tercia est pusillanimitas intel-
ligencie negligencie Prou x
Qui congregat in messe
filius sapiens e̅ qui autem
stetit in estate filius co̅fu-
sionis eressis est presens seclum
in quo seminamꝰ et metimꝰ
vnde in futuro viuamus

Rumpunt ex nris

Cum igitur ex nostris uiribus non
possumus satis fidei misteria pe
netrare quod aliud restat nisi ut ipsos
orationibus congregare et eos pul
sare precibus ut eorum visiones ig
norantes et increduli que agenda
sunt uideant et adimplenda
que uiderint conualescant Marci ix
Domine adiuua incredulitatem
meam Sicut enim sol non uidetur
nisi in lumine solis sic articulorum
et misteriorum profunditas non agno
scitur nisi ex infusione gratie et
refulgencia ueritatis ps Domine in
lumine tuo uidebimus lumen Qui
ergo non perfundunt hoc lumine sunt sicut
vespertiliones lumen solaris refu
giunt que de nocte uigilant et de
die dormiunt et ideo nichil tempore de
duodecim solis radiis Sic autem
Martinianus hoc est de duode
cim articulis testimonium perhibe
runt Quarta est presumptuosis superbie
ps Confundantur superbi quia in
iuste iniquitatem fecerunt in me
Est enim superbia quedam inflatio
oculorum interioris hominis qua
repellitur puritas ueritatis unde
dicit Augustinus vii libro confessionum Tu
more meo domine separabar a te
et nimis inflata facies claude
bat oculos meos Sciencia cum sine
humilitate error est Si enim tales
cognoscunt deum non sicut deum glo
rificant aut gratias agunt sed in
suis cogitationibus euanescunt
et obscuratum est insipiens cor
eorum Omnis autem hereticus est et ar
rogans et superbus sicut tangit
glosa super Ier. xlix Arrogan
tia et superbia cordis tui decepit te

[C]onfundat ergo prelatus ho
stes ecclesie ne nos decipi
ant vel uani pagani vel
perfidi iudei vel fallaces heretici
vel mali christiani tanto nocentio
res quanto interiores inimici qui

sunt in medio filiarum sicut spine
in medio liliorum non in medio
christianorum quorum vita confusioni
proxima est quia gloria in confu
sione eorum qui terrena sapiunt
Confunduntur enim sicut miles qui
viliter de equo deiicitur quia tem
pore in morte de suis deiciuntur
officiis in quibus superbe agebant
sicut milites militantes in equis
Iere x Confundantur ascensores eorum
et sicut quanto equus est altior tan
to casus grauior Sic quanto ma
ior est superbia tanto periculosior
erit et grauior erit ruina ut
vere dicatur quod ante ruinam cor exal
tatur sicut fur qui in furtu deprehe
ditur Ier. ii Quomodo confunditur fur
quando deprehenditur sic confusi sunt
domus Israel ipsi et principes eorum
fures sunt qui fidem et professionem
et fidem uerbis operibus non innitantur
et deprehenduntur in fine uite
que ante finem se simulabat opera
virtuosa Luc. enim rex auium
plumas repetet a cornice que
spoliata vestibus alienis rema
nebit in propria nuditate Ezech
xvi Eris nuda et confusione
plena Et eciam Ier. xii Sic omni
facie confusio et in omnibus
capitibus eorum caluicium Con
fusio facie est uerecundia qua
incurret catholicis propter eorum
opera simulata Sed in capitibus
caluicium quia nichil puritatis
aut sublimis et subtilis
affectionis inuenitur in eorum
mentibus quo tegatur eorum
obprobrium sicut diues quando
ab eo cum plene recuperauit me
dicitatem compellitur Ysa. 1o Con
fundentur ab ydolis quibus
sacrificauerunt cum fluctibus velud
quercus defluentibus foliis
Est anima que separatur in mor
te a temporalibus bonis que instar
foliorum confluunt et fluunt et
de possessore ad possessorem

transierunt ydola vero quibus homines sacrificaverunt avaricia est cum
similitudo vel cultu cupidi sicut ydo-
latre fuierunt sed tunc magna con-
fusio erit a pauperibus optabunt
sibi remedium quos spreverunt
in seculo sicut dives dum negaret pe-
tivit a lazaro sic spoliatus est
reiectis vestibus preciosis in quibus
induitur prelatus induantur qui de-
trahunt in pudore et operiantur
sicut diployde confusione sua
sicut enim xpo detrahebat similiter
in quo tenentur eidem vestem
duplicis confusionis habebunt
quia et corpore et anima simul
ardebunt hec est quadruplex
confusio que debetur malis ca-
tholicis prima prelatis secunda ypo-
critis tercia cupidis quarta communis
omnibus dampnatis confundantur
qui contriti non confusione que ad-
ducat peccatum sed ea que adducit
gloriam et gratiam in mo ut efflorescat sanctificatio
eos dominus sanctificationem qui inimicos
eius induet confusione super ipsos

[V]unc ondamus quarto quod in
simonis facundia se ma-
xime paulus exarit licet quidam
eum reprehendant de imperitia
per illud quod scribit ad Cor
et si imperitus sermone sine facun-
dia ondamus ergo primo quod paulus
imperitus fuit 2o quod non propter hoc
excusantur prelati super defectu
doctrine et si paulus imperitus
fuit 3o quod sermone perfecta est
quo sic hoc prelatos etiam
diligenter ammonuit vere pau-
lus imperitus non fuit unde enim
superabat iudeos qui erant
damasci qui nondum prodigia
faciebat unde synagoga de
effusione sanguinis eius impie
cogitabat ariopagitas dia-
bolus in civitate que erat ydo-
lis mancipata convictus est ad
doctrinam pauli perfectus in ea conse-
cutus gratie quod post fuat in ecclipsi
ut qui corde non fuat per mira-
culum convertitur ad verbum ergo se
dicit imperitum sermone subiunxit
sed non scientia puto quia se nichil
scire iudicabat nisi ihesum
xpm et hunc crucifixum ydeo
non utebatur tumide demoste-
nis vel platonis multitudine vel
levitate socratica quamquam ostendat
etiam paulum imperitum fuisse
non tamen hec prelatos nostri temporis ex-
cusabit super defectu doctrine ille
enim virtutibus implebatur mira-
culis effulgebat ipsum etiam
sic tacet a demonibus timebatur
licet vero gemitum et oracionum
instantiam non tamen habuit efficacie
quantum pauli predicatoria suscitabat
scitabat enim mortuos pedibus
et in tantum choruscabat mi-
raculis ut a gentibus putabatur
deus putaretur deus evangelii
hic corpore rapiebatur ad tercium ce-
lum verba secreta audiens
que capere non poterat nam mor-
talium quis eius explicat zelum
fidei mansuetudinem continua-
ta districtiva ieiunia vigilias
curam premorum urgens solicitudinis
peccatis compassione in infirmis
angustias inimicos persecutores nova
quottidianas mortes et
videre post dies et noctes
in scripturarum exposicionibus con-
sumebat unde et lenatus defe-
nestra corruit quem in profundam
noctem doctrine eius sermo pro-
cessit eos qui iudaizabant
in anthiochia reprimebat thes-
salonice corinthi ephesi
rome mirabilia faciebat
per verbum excellens et papam
putabant eum lithaonites be
mercurium Nonne ex virtute et
et splendore suam eparido-
cet et docuit totum mundum

nec usque ad fine mundi cessabit
infestare genus humanum Sicut
enim incus ex adamante constructus
sic per eum mittitur et magis In libris
Regum et quibus leges quid tenere debeas
quid cavere qualiter adulterinis do
gmatibus rendere hec sunt medica
mina que nobis impitus medicus
temperavit hec est arma que cot
tidie superabit Omnem enim speciem
protulit dyabolice fictionis et om
tipice victorie consecutus nec
tamen nec etiam cessavit Audi
nichilominus quid discipulo suo
precipiat ut lectioni et exhorta
tioni doctrine diligenter attendat
et iterum tu permane in his que
didicisti et credita sunt tibi sciens
a quo didiceris quoniam ab infan
cia sacras litteras nosti et cum
de episcoporum ordinacione dissereret
oportet inquit episcopum continentem esse
doctrine et fidelis sermonis ut
potens sit exhortari et contradicen
tes revincere Et ad Ephesios scribens
vigilate inquit et memoretote
quoniam per triennium nocte et die non
quievi cum lacrimis monens unum
quemque vestrum Longum esset omnia
retexere testimonia maxime
cum de hiis supra dictum sit ubi
recoluntur Pauli precomia

Multa procul dubio patie
pluris dispendia si non
fuit in prelato doctrina Sic enim
corporis Christi misticum ex defectu do
ctrine redditur tenebrosum luce te
Si oculus tuus nequam fuit et cor
pus tuum tenebrosum erit vide
ergo ne lumen quod in te est tenebre
sint Oculus qui corpori provi
det prelatus qui ecclesie preemi
net qui debet ingerere in lumine et
corpori ecclesie doctrinam salutiferam
providere ne impleatur in ipsis
quod dicitur Can. I. posuerunt me custo
dem in vineis vineam meam non
custodivi Consuetudo est hominis
No de vinea habentis vineam petere puerorum

custodem in alto ligno meam
viam confixo et in eo faciunt spe
culam quadratam de aridis vimi
nibus quassatis et aliquibus per singula
latera quadrature superior specula
faciat cavernas tres que sunt
lx per quas quadratuarum cavernarum
custos puer suam vineam prospiciat
et cantans custodit ne vultur
ingrediatur aut fures furentur et
inde quisque iacula emittitur Sic
prelatus in sublimi constitutus ia
culis doctrine custodit subditos
et arcet errores et fugat de
mones ne decipiant fideles
Sed istud lumen convertitur in tenebras
deficiente in prelato doctrina et
generatur cecitas in intellectu frigidi
tas in affectu tepiditas in effectu
multiplicitas in reatu Sunt
enim tenebre obscure quantum
ad aspectum frigide quantum ad
tactum tepide quantum ad opis
effectum horride quantum ad fla
gellum Nam tenebrarum tempus
et loca oportuna sunt flagi
ciis et sceleribus Unde loca te
nebrosa incolunt animalia
lucifuga Audi cecitatem in
intellectu Psalmus nescierunt nec
intellexerunt a movente omnia fun
damenta fundata tibi hiis sunt
articuli fidei qui ex ista tene
brositate commoventur tempore
multiplicia et dediguntur sicut
que utilitas in ecorum meritum
laborum si per tot molestias
per multa ingenia lapsus in he
resim ab ecclesie corpore separatur
Audi frigiditatem in affectu Genesis
primo terra erat inanis et va
cua et tenebre erant super faciem
abyssi nondum enim erat diffusio
solaris radii vel caloris et ideo
nichil erat productum in terris
Ubi enim calor solis non expan
ditur nichil oritur In hoc
designatur defectus amoris
divini quia ad defectum luminis

vitatis sequitur refrigiu caritatis
et sic homines vitatis lumen
du no aspiciunt sub tenebrasti
gorib nimis se se abscondunt
nec lucem nec calore veri solis
senciunt Vn primus homo post
culpam int arbores paradisi
ad aura post meridie se abscondit
Qua ut dicit gregorius mor libro
xxiii quia meridiani carita
tis calore adam perdiderat iam
sub umbra pecti quasi sub fri
gore aure torpebat Secundo tho v
Quale gaudium michi q in te
nebris sedeo et lum celi non
video Audi tepiditate i estu
Sap xvii vinculis tenebrarum
tenebantur colligati Nam exeunt
homines ad opus suum usque ad
vesperam et qn venit nox non
possunt operari Et io Joh xii am
bulate dum lucem habetis ut vos
tenebre non comprehendant Qui
ambulat in tenebris nescit
quo vadit In quo designatur
defectus boni operis ex defectu do
ctrine pastoris Job xix Semi
tam meam circumsepsit et transire
non possum et in calle meo tenebras
posuit Audi de reatu ysa
Ve quorum in tenebris sunt opera
et dicunt quis videt nos et quis
novit nos Ideo apostolus ad Ro
xiii nos monet ut abiciamus
opera tenebrarum et induamur
arma lucis Opera tenebrarum
multiplicatas peccatorum ex defectu
doctrine provenientium Arma
lucis doctrina veritatis per quam
ornamur ordinamur et indui
mur ad honestatem morum
et armamur contra falsitatem errorum
De hiis in prima parte et alibi
diffusius diximus ideo breviter pertransimus

Nunc videndum est quod pasto
ralis doctrine diversus est
modus de quo et si perstrinxi

fuit sufficienter gregorius nazarenus et
beatus ambrosius et postea beatus gregorius
papa romanus tamen hic breviter
exemplis paucissimis ostendamus
Primo in generali 2o in speciali In
generali primo ponimus exemplum in ve
getabilibus Herbe enim que alia
quedam nutriunt alia perimunt Vn
acutum struerunt plerumque eadem angues ve
nenum pro qualitate sui corporis
dum effugere Vn enim ait basilius
exam li i tenuissima sunt
adiacentia corum cordi semiramia
post quem illi evenit ut digerat
huc sumpserunt quasi frigiditas
ad intima corum intestina pre
mat Coturnicibus etiam i esu
sunt ellebori ista tamen venena
fiderentur hominibus Sic nec eadem exhor
tacio omnibus congruit nec omnes
par qualitas morum astringit
Exemplum etiam est in sensibilibus quod
panis qui vitam fortium roborat
parvulorum necat Vn Augustinus in
libro de moribus ecclesie dicit quod
panis qui homines vegetat
accipitres necat Oleum etiam quod
nostris commodibus corporibus est co
modum aliorum multorum et que
maxime sex pedes habent est
nocivum Cuminum quod grauiter hau
stum offendit colostrum esta
te refrigerat tactum Et volucribus
que ab igne occidunt est medi
camentum Sic etiam est mutabil
natura ellebori quod alio cibus est
alio medicamentum alio ve
nenum Est etiam exemplum congruum
quod lenibus sibilis equos miti
gat catulos instigat Est
etiam exemplum in rationabilibus quod
ponit Augustinus in libro de moribus
manicheorum de quadam muliere
facinorosa athiniensi que venenum
bibit nec obiit Paula
tim enim bibendo sine ullo
vel levi incommodo valitu
dinis sue fecit ut biberet

et cum esset alij damnata ultima
illam quantitatem veneni qua bibere
solebant damnati et morti ad
iudicati consuetudine vicit et ac-
cepit ut ceteri ß venenum ceteros
extinxit mulier supervixit Sic
ergo mulier hec per moderatam consue-
tudinem fecit ut illud venenum
suo corpori conveniret Ita per
moderatam exhortacionem prelatus
efficiat ut doctrina sit ei habens
et accepta qui post eadem abhor-
ret Est etiam exemplum in artificia-
libus Corde enim cithare reddunt
dulcem modulacionem quamvis licet uno
et eodem omnes feriantur plectro non
tamen omnes sunt eiusdem impetus et
impulsionis sic licet edificet pre-
latus ex eadem caritatis doctrina
non tamen eadem exhortacione tangere
auditorum corda quod enim corde ci-
thara nisi mentes auditorum
diverse quid plectrum nisi lingwa
prelati quid diversa impulsionis nisi
diversitas exhortacionum Sic etiam
spiritus sanctus unus et idem diversa dona
distribuit et aliud in alio et
aliud in alio facit Sic enim pressa
est communis complexio cunctis sic propria
est singulis animabus affectio et
sicut non est una species medicine
adhibenda cunctis Ita nec eadem
exhortacio convenit universis

In speciali vero sic exhortacio
pastoralis habet procedere ut
exhortetur subditos per propriam
varietatem quod melius videbimus
cum execucionem officij
in pastore videbimus Sed tamen
ad propositum primo sic in sin-
gulis virtutes provocat ut
genus virtuti proximum non crescat
et tamen congruum singulorum vul-
neribus medicamentum apponat
et hec subditi diversis laborant
vicijs tamen exhortacio sic proce-
dat mediocriter et equaliter

in medio multitudinis ut dum
laudatur largitas et culpatur
cupiditas non efferatur effusio
vel prodigalitas Sic lau-
detur in coniunctibus coniugium
ut continentes non revocentur
ad lubricum vel ad luxum Sic
virginitas commendetur ut coniugium
non culpetur Sic predicetur superbis
humilitas ut timidis non augeatur
tumiditas Sic leves ac-
cendentur ad zelum ut tamen iracun-
dis non addatur incendium Et bre-
viter ut dicit Gregorius in pastorali
sic predicanda sunt bona ne ex
latere iuveniantur mala Sic laudanda
sunt bona summa ne despiciantur
ultima Secundo sic ex exhortacionem
modificet ut ei possit qui contrarijs
passionibus laborat ut aliquis
labbat ex inepta leticia quam prius
tatem habet ex naturali complexione
subito mutatur ad ineptam et
immoderatam tristiciam ex aliqua
occasione Sic enim medici corporum
in corpore duo quasi contraria re-
periunt dum et corpus debile est
et cum illud graves infirmita-
tes afficiunt quod fortia medicamen-
ta requirunt laborat igitur medicus
ut ita morbum subtrahat ut
debilitas non crescat ne vita
cum languore deficiat Si ergo
duabus passionibus contrarijs sub-
venit medicina carnis cur
non similiter duobus vicijs ut supra
diximus subvenire poterit ex-
hortacio medicaminis Tercio sic
leniora relinquat ut graviora
subtrahat Sepe enim cum corpus
ex diversis et contrarijs morbis
affliguntur minor morbus afficiatur
negligitur ut quod maiorum est pericu-
lum caveatur et artificiosa per ex-
ceptia patitur unum medicus crescere
quatenus possit ad aliud vicina morte
retinere quod non est morbum exag-
gerere sed infirmi vitam servare et
in ad tempus quod minus est differre ge-
gulosus dum se primum prudenter
ad luxuriam abstinet et tenerit

abstinendo vanam gloriam est e
dum vnum vicium extinguitur
aliud nutritur Sz illa pestis que
primit e arcius persequenda et eo
magis tollanda est abstinen-
cia que producat vanam gloriam
quam ingluuies q inducit lu-
xuriam Vn apostolus Ro xiij vis
non timere potestatem bonum fac et ha-
bebis laudem ex illa non enim bonum
agitur vt potestas non timeatur nec ta-
men vt laus acquiratur Sz quia indecens
est q loquebatur non esse tanti ini-
cij vt effugiat pravitatem et contemp-
net laudem eius aut grossum aliud
obtulit et aliud tulit Certo
sibus auditoribus nimis profunda
non dicat Naz dum plus quam sustinere
vel capere possit extenditur cor
da mentis rumpitur dispergitur mo-
derate tritica dei mensura ne
perfluat ex de lac paruulis e-
sta grandiusculis valet monstra
faciem christianitatem quam locus apostolus
reuelet faciem quam locus . . .
hoc in exo q cisternam fodit nec
operit preciu iumentorum peritum
reddit quia reus efficitur ille
ex cuius verborum altitudine simplex
homo periclitatur recti sensibus Iob
Quis dedit gallo intelligenciam
Gallus secundum gregorium profundioribus
noctis horis altius tunc cantus
solet Cum uero mane appropinquat
lenitatis et tenuiores voces format
quod qui recte predicat obscuris cordi-
bus mentis aperte de occultis mi-
sterijs indicat vt tunc subtiliora
queque de celestibus audiat cum
lux veritatis appropinquant

De pastore condicione di-
ctum vidimus quo quis
ad prelacionem veniat qualiter in
prelacione viuat qualiter doceat Nunc
vltimo doceamus qualiter ad
se redeat primo considerantes
morbum 2o subinferentes re-
medium morbus est ascendere super
se manifeste per elacionem remedium
vero est descendere intra se humiliter

per timorem et circa morbum considerandum
inuenimus ascendendi gradum primo
enim dyabolus eundem impedit 2o im-
petitus enutiat bona que gessit
3o emitando in altum se erigit 4o
erigendo se cadit Impetit enim
dyabolus Venit enim ab ex condi-
cione loci que tenet omnibus supe-
rior aductum elacionis est disposi-
tus Vn super ardua perflat ventus
Ioc xlvjo Quis est iste q quasi
fumus ascendit et quasi flu-
uiorum intumescunt gurgites
eius fumus a remotis putatur
esse res solida sed cum eius tactu
dissoluitur vanitatem inuenitur haec
in rei exitu ascendit et intu-
mescit et tamen dissoluitur et rare-
scit Sic vero prelatus impellitur
magis cum se tollere et tamen interius
indicat qualis a remotis
videtur vel ab hominibus hono-
ratur intumescit et extollitur et
nil solidum inuenitur quia dum ex-
tenditur dissipatur et penitus inanis
2o impetitus enuciat bona q gessit
Ioc xlvjo Quasi leo ascendet de su-
perbia iordanis ad fortitudinem ro-
bustam fortitudo robusta ma-
gnitudo et multitudo operum meri-
toria pastore prouita Sz leo delet ve-
stigia ipsa cauda sua Sic et
ei dyabolus reducat ad memoriam
opera bona vt tunc deleat et ab-
stergat peccata preterita q ipsa fuit
eius vestigia Nota vt de moralibus
xxxiiij reprobis sepe accidit
vt si quando vnum aliquod bonum uel minimum
faciant a malis suis omnibus
protinus recessum metus auctant
et illud minimum bonum quod
fecerint bonorum intercede aspiciunt
obliti malorum omnium q commise-
runt Sz haec hic clarius ut bonum
que agat videat et tunc cum
peregrinat ab corde meo oculos
dimittat 3o emitando in altum
se erigit Ioc vo Germen cor

quasi pulvis ascendet pulvis
aridus et sic humore superbus pa-
pastor sine gratie rore que ventus
elevat dum ex suis operibus se
exaltat non adiutus qui sequitur
extitit occasio perdicionis magnitu-
do virtutis Virtus enim cum ei mens
remittitur quadam ei dilacione aug
sibi blanditur et dum metum et
solitudine sue circumspectionis abiat
in sui consideracione securitate requiescat
sed electi dum de sua infirmitate tre-
pidant hii non fortes sunt humilius
servant Certo erigendo se cadit
superbus ascendit usque ad celos et de-
scendit usque ad abissos Anima vin-
ilas aput semetipsum erigit
inde in conspectu eterni iudicis cadit
Sic enim ascendunt rursum saliunt
locuste dum saliunt sed saltu
non proficit dum saliectes ad terram
deciderunt Exodi x ascenderunt
locuste super universam terram egyp-
ti Regum libri iiii vero habet et
universa per turmas egreditur
quia superbus parem habere nollet
et sine discretionis ordine quisque
mutuo se se locuste comedunt
quoniam inter superbos semper iurgia
sunt estate apparet hyeme la-
tent quia manifestos eos efficit
fiat mortis pruriens et fines
umbicio quos retondit ad tempus
et reprimit extra quod non viderit
oportunitatem suo negotio et
vere videntur humiles in conspectu ho-
minum tamen superbi deprehenduntur mortis
aput deum Huic morbo subin-
ferat remedium scilicet quod corruptorum
descensum modum Ezechielis xxxii Cuius
pulcrior es descende et dormi
medium incircumcisis ut quanto quis bo-
nis virtutis habet dicitur tanto fiat
humilior aliorum traditur in cap-
tivitatem virtutes talium et
pulcritudo eorum in manus inimici
descendit quod in scriptum cum divino
timore salubriter inspiratur
Inspiratus subtiliter intima

perscrutatur perscrutans humiliat
humiliatus confirmatur descendat igitur
divino timore salubriter inspiratus
I Regum xiii descendebat omnis israel ad
philisteum ut acueret unusquisque
vomerem suum et ligonem suum et
securim et sarculum philistei po-
tores cadentes demones et repro-
bi homines inebriati calice pene
per multas amaritudines ex quorum
consideracione timor generatur
unde retusa mens ad bonum operandum
acuitur In terra corporis exercere mor-
tificacione quasi vomere cordium
occulta inundantur sic vinea ligo-
ne secure acuitur ut przelud [?] ia-
dat et sarculum ubi huius purgos [?]
excitat et instigat in Regum xxvii [?]
Iuge currum tuum et descende
ne occupet te pluvia hic
ut intelligitur moraliter pluvia ignis
et sulfuris quod repletur fluminis
infernalis Iungit currum et descendit
qui affectus ex superbia dissolutas
in unum humiliter per timorem cogit
crescit timor urgente conscientia
et immente retribucionis extreme
sententia et quanto magis iudicium
districtum cernitur tanto veheme-
cius formidatur Sic inspiratus
timore subtiliter intima perscru-
tatur Iosue ii descenderunt
exploratores de monte et ve-
nerunt ad Iosue hii sunt ex-
ploratores qui secreta sua ri-
mantes de malis suis amplius
timent quam de bonis in perfectis
exultant plus attendunt quod de
agendis debitores existant
quam quod operantes quodam iam debi-
ti partem solvunt non est enim ab-
solutus a debito qui debiti par-
tem solvit sed qui omnia reddiderit
nec ad bravium victorie pervenit
qui in magno spectaculi parte cucurrit
si nunc metas veniens in hoc quod
reliquum est defecit descendit ita
ut remanet occulta dedecoris
nil invenit dignum in presencia con-
ditoris Luce xviii descendit

publicanus iustificatus in domum suam
Sicut enim vi sunt post peccatum primi ho-
minis de corruptibili stirpe editi
tos et non propria virtute sed superna
gratia appetente ad meliora vota
vel opera commutatos et quasi in ce
sibi ingali messe cognoscunt de
mortali propagine senciunt nichil
quasi non bonum in se conspiciunt
immortalis gratie cognoscunt domini
Judith x dixerunt exploratores
conservasti animam tuam eo quod tale
repperisti consilium vt descenderes
ad dominum meum Cum eo prostratus
humiliatur ysa xlvii descende
sede in pulvere virgo filia babilonis
virgo autem quia non habet fecunditatem
operum filia babilonis i confusionis
per peccatum dimittitur sedet in pul-
vere cum humiliatur dyr' memorsu
constituta Nam de pulvere nascitur
inbriaces pulleces hii sunt
motus considerantes arguentes humi-
litatis est enim origo virtutum
Rursus enim arbor in nobis pullulat
que in radice humilitatis perdurat
a qua enim si abscindatur arescit
quia vivificante se intimis hu-
more caritatis perdit Numquam
quanto amplius infra descendit tanto
amplius ad alta consurgit sed
nunquam aut solidus iaculum in ymo di-
vini palea non sui humilitate no-
bilitate sed vento et varietate
locum habent in supremo Quanto hu-
militatis consumatur Sap x Sapientia
iustum venditum non dereliquit de-
scendit quod cum illo in foveam
nec dereliquit eum donec afferret
illi sceptrum glorie Joseph iste
iustus in carcere positus prelatus sit
quia multis peritatibus es oblivatus
huic sapientia non defuit quam dum humi-
le gerit et ad considerandos de-
fectus propios ad seipsum redit vn-
de Ezechiel propheta contempla-
celestia dicitur filius hominis vocat
ac si eidem dicatur ne de hiis que
vides in claritate cor sublevetur pus

pende quid es vt cum summa pe-
netras esse te hominem recogno-
scas vt dum super teipsum raptus
ad teipsum infirmitatis tue freno
revoceris Bernhardus ad Eugenium Salubris
copula vt cogitas te summum pon-
tificem attendas pariter te vilissimum
cinerem non fuisse sed esse tunc est
enim humilitas consumata cum
verus Joseph vertitur corona quam
humilem post suscipiet gloria Quam
nobis concedat ihesus christus qui
in eternum vivit et regnat Amen

Sequitur prologus

Ordinis consequencia po-
stulat post doctrinam dei
et angeli tam boni quam mali
post doctrinam hominis tam lectoris
quam pastoris agatur de doctrina
predicatoris Sed forte mirentur a-
liqui audeo scribere vel docere
quod facere nescio vel perficere Nunc
michi videndi imaginem beati lucas
proferens in medium illum coronatum
Zachariam Quod enim vox amis-
sa non explicavit stilus et scrip-
tura signavit quod si nomen Jo-
hannis prius reddidit voce que
non fecit elinguem nomen christi
plures reddidit eloquentes ce-
terum de actu ratione locucionis elu-
cubrate nimium satago nec
in pudor est si procedat incop-
tus et incompositus sermo Vna-
quamque eloqui venustate luxuriat
quia veritatem rerum verborum faleris ob-
nave simplicitate autem ille
cebris intestine student ergo
igitur imperitus sermone impeditus
lectoris officio carens a late-
negociorum irruentibus impatus
intor in singulis diuisis ad
singula quedam grossa et ve-
lut indigesta abbina simp-
plicioribus temporibus quia pro tanti diff
videantur dictamus perfectorum quam
ad prolixiorem proferre et magnificum
libenter auditum gracie benivolum
imploro lectorem et liberalem
desidero correctorem et primum

pro meis reatibus oratore sic
ut quod dicitur appareat plenius titulos
supponamus De predicatorum
utilitate de eorum caritate de
eorum maturitate de predicatoris
indignitate de predicatione modi-
ficanda pro statuum et officiorum
diversitate de predicatoris dila-
tanda facultate Et primo de uti-
litate predicatoris dicitur quod utilis
et per verbum predicatoris deus hono-
ratur quadruplicatur per verbum
predicatoris mens illuminatur quadruplicatur
per verbum predicatoris affectus infla-
matur quadruplicatur per verbum effectus ad opera
suscitatur quadruplicatur De utili-
tate predicatoris quod per eam hono-
ratur deus quadruplicatur vide-
licet si principaliter in corde attendatur
eius gloria si initialiter in ore pe-
tatur eius gratia Si efficaciter in
opere multiplicetur eius substantia Si hu-
militer in plebe audiatur et
cum reverentia

Nonam igitur agentes de
fine doctrine agentes
etiam de doctore et pastore
pluribus congruentius putavi me
ideo necesse est secundum seriem processus
de predicatore disserere et ad cor-
rectivum videndum est de quibus ibidem
expeditum est Est igitur utilitas
predicatoris in hoc quod honoratur
deus ex clamore predicatoris
unde Johannes baptista quem summum inter
homines habebant et Christum estimabant
non usurpavit fallacie quod non
erat sed confessus est humiliter quod
erat unde honorabat voce se cla-
mantis esse dicebat Johannis
primo Johannes testimonium perhibet de Christo et
clamat dicens hic est quem dixi
qui cum post me venit ante me ... nos omnes accepi-
mus Non sum ego Christus ego vox
clamantis in deserto Johannes scola
virtutum magisterium vite sanctitatis for-
ma norma virginitatis speculum
pudicicie titulus castitatis exem-
plum ... penitencie venia fidei
disciplina maior homine par
angelis legis summa ...

sanctus apostolorum vox silencium
prophetarum lucerna mundi officium pre-
conis preparator Christi dominum testatus ... totum
medius trinitatis ut ait petrus
ravennensis ipse dominus predicatorem ...
ut querit in omnibus dei honorem
hoc autem fit quatuor modis quibus
videlicet fieri solet honore hoc est
si principaliter attendatur in corde eius
gloria Si initialiter in ore petatur eius
gratia Si efficaciter in opere restituatur
aut multiplicetur eius substantia Si
humiliter in plebe audiatur et cum
reverentia Ergo principaliter atten-
damus gloriam salvatoris sicut
pueri qui clamabant Johannis xii
Benedictus qui venit in nomine domini
osanna in excelsis unde augustinus
in libro de cathedris iudicibus
dominum in corde nostro magis timebimus
incertos exitus sermonis nostri propter
incertos motus auditorum delectabit
quod nos ipsa pressio molestarum
... opera si non in eo nostram
gloriam requiramus tunc enim vere
est opus bonum cum a caritate in-
cipiat agentibus intentio et tamquam ad
locum suum rediens rursum in cari-
tate requiescit hinc est quod Iudicum
xv Sampson tollens mandibulam
asini iacentem in terra interfecit
in ea mille viros et sitiens sitiit
valde et tunc clamavit ad dominum
aperuit deus dentem molarem
in maxilla asini et egresse
sunt ex eo aque Sampson sol
eorum predicator dux subditorum
maxilla asini iacens in terra
rudibus predicatio a curiosis contemp-
ta hec secunda et philistinis ne-
cantur quod dum perimus et non
propter gloriam predicatur demones
expelluntur Sed post interfectionem Sap-
son sitivit Et ut dicit ... quod
quod non deo sed sibi gloriam tribuit quod
ex predicatione gloria vana surre-
git Sed clamat sampson ad
dominum nec ex molari dente
suscepit potum hoc est ex predicatione ut
tione distillat aqua sapientie
qui vane glorie extinguat

et refrigerat appetitum Ideo Joh vii°
Stabat illic et clamabat Si quis
sitit veniat ad me et bibat cla-
mat et stat eratis Qui quod
ore predicat et confirmando per
opus venit ad xpm sitit et bi-
bit qui delectatur in xpi gratia qua
ardent quia Seneca Eos eliga-
mus qui vitam docent qui cum di-
xerint quod faciendum sit faciendo
probat qui docet quid vitandum
sit nec umquam in eo quod fugiendum
dixerint deprehenduntur Cum elige
adiutorem quem magis admireris
cum videris quam cum audieris 2° mirac-
lis in omnibus peractis eius gratia Nam sine
ipsa nec scripturas possumus intelligere
nec intellectas implere Ad quam ob-
tinendam clamatur cum a predicatore
dei invocatur et ab auditoribus
cordialiter affectatur Num xx Clamaverunt
moyses et aaron ad dominum et
dixerunt Domine deus audi clamorem
populi huius et aperi ei thezaurum
tuum fontem aque vive thezaurus ab-
sconditus est spiritualis intel-
ligencie Unde Ezechiel ii dicitur liber involu-
tus quem expandit coram me manus
Cum dei filius missus in mundum aperit
sensum hominum sua gratia ad intel-
ligenda misteria Unde librum invo-
lutum ysa xxix sciens litteras non
aperit et clausit librum Apoc v°
Non aperit nisi leo de tribu iuda teste
quod beato gregorio sacre scripture
vilesceret auctoritas nisi auditorem
quamque simulaciter difficultas excitet
dan ix preceptum est danieli ut
clauderet sermones Nam scriptura
si ubique esset aperta non te plus teneret
si ubique obscura non te excitaret
prodest ergo obscuritas quantum ad
impetracionem vi magistri spiritus
sancti et quantum ad eliminacionem
humani ingenii Non enim elimatur
ingenium nisi elimatur ocium Nam
sicut ferrum colligit ex situ ru-
biginem sic anima obtunditur
nisi exercitatur per honesta occupa-
cionem Sic enim dentes obstupe-
scunt dum uva acerba comeditur
Sic ingenium per ocium ebetatur

Aperi inquit thezaurum tuum fontem
aque vive Virtutem enim thezauri
occulti posuit dominus in verbis lapi-
dibus preciosis et herbis et in verbis
amplius Unde et se verbum vocari
voluit quo verbo cuncta creavit
et verbo suo recreavit fontem aque
vive que ad stillam misticam mo-
dicam gratie que per verbum ministratur mor-
tuum in spiritu suscitatur Et sicut
ad pollicitum turbinis turbinum
verborum mota homines ad li-
bidinem Ita ad missionem gratie per verbum
predicatoris mota mentes ad audi-
tum ad devocionem Unde videbis aliquos
ad sermones accedere frigidos et
ridentes quos inde videbis
post pauca recedere sudores et
plorantes fontem inquit aque
vive Aquas non vivas in hiis que
scola memorie collegit scriptura
veluti in lacuna sine usu divine
inspiracionis afficit Sed indeficiens
aque viventis vena est scientia
qua sugerit spiritus veritatis que de
libano hoc est deo veritatis fonte omni
scienciarum procedit ad fluendum et
impetum propter quod Gen xli° cum
in toto terra egipti fames cresceret
existeret clamavit populus ad pharaonem
racionem alimenta petens non
siliquas porcorum que inflant
et non saciant non panem insi-
dum gelbaonitarum scilicet scientias se-
culares sicut hii qui pomis sil-
vestribus insipida scilicet scientia se-
cularis se honorat et non
cum ezechiel volumine sacre scrip-
ture manducat Tercio efficitur
at in ope predicatoris multiplicatur
dei scientia Populum enim dei precaliud
populus est animarum propter hoc multiplicari
in predicatore clamatur Et ipse
quod solus salutem tribuit honorem
Apoc vii Clamaverunt angeli
voce magna dicentes Salus deo nostro
sedenti super thronum et agno
propter hoc affirmare vox domini ad
civitatem clamat et salus erit
timentibus nomen suum civitas

ciuit babilonis vnitas q delectat
in fluuibus suis i in tristorum bonis
non in solidis cibis i sacris verbis
Sic mulier pregnans multilia cibaria
ut carbones et olle confracte testas comedit et utilia
respuit Et quia verbum dei fastidiunt
et quique in sermone dormiunt quod tamen in mercacione
percius numquam faciunt dormiunt ad mensam
spiritualem sed non ad temporalem et talibus
sicut asinus in mari sermonum in veies
subsistit odorat et retardatur
in vili Sic sermo peccatorum delectati
retardant a celesti patria Ad
tales ut euigilet predicando clamat
et ipsi caput leuat et in
eundem statum delabitur Sic porcus
autem sub in fabaria cum clamatur
ad eum pretas subrigit caput erigit
sed statim ad comedendas fabas
redit Et si porcus verberatur clamat
et alii porci ad eius clamorem
accurrunt et verberantem inuadere
uolunt Ita predicator cum aliquem
peccatorem arguit ex ista malorum
concordia habet ciuitas contra arguentem
insurgit quod peccatores defendere
et predicatores infamare uelit
Sed non tamen vox domini ad ciuitatem
et opera predicator ad eorum salutem
si tamen di conceperint timorem Ideo
signanter dicitur est Salus erit timentibus
nomen suum quia cito conuertentur
ad deum si timent si considerarent
quod pro momentanea delectatione
quam sequuntur pro modico tempore
quo uicturi sunt penas eternas
incurrunt vbi tam diu cruciabuntur
in inferno quam diu deus erit
et in paradiso Ideo ysa xl vox
dicentis Clama et dixi quid
clamabo Omnis caro fenum
et omnis gloria eius quasi flos feni
exsiccatum est fenum et cecidit flos
feni Legitur de quodam sancto
viro qui multum fuit secularis
quod hoc ipsum conuertit eum quia cogitabat
utrum anime damnatorum post mille
annos possent a suppliciis

liberari sed ad sibi respondet quod suo
quod non proficeret interrogans de mille
ad duo milia et ad centum milia
et ad mille milia et ad tot milia
quot sunt gutte in mari sed inuento
quod non proficeret in spiritu timoris
attendens breuitatem amenitatis
temporalis et floris et diuturnitatem
suppliciorum et dolorem ex consideratione
istius modice deuotionis initium multum
et religiosam vitam duxit Sic
ad modicum verbum dominus tangit corda
multorum et ad modica lucerna
carpimus in tenebris iam Cristo
huius in plebe audiatur verbum et
cum reuerentia Si enim daniel x°
dicit quod ipse clamabat ualenter
nobis dicit populis tribubus et in
linguis in hora qua audieritis
sonitum tube etc adorate statuam auream
et illa faciebat honore magis
cum reuerentia debent audiri a populo
et dici a predicatore diuina poma
Jone iij Clamat ionas in
niniue adhuc xl dies et niniue
subuertetur et crediderunt viri
niniuite et predicauerunt ieiunium
et vestiti sunt saccis et rex surrexit
de solio abiecit vestimentum
suum indutus est sacco et sedit in
cinere et indictum est ieiunium etiam
iumentis Videte predicatores
cum iona iam innumeri dies ire predicant
ut possint homines
cauere Sed illud est aut voce cauendum
animalium aut demonum
ipsa signa mortis uident et mortis
signa non timent sentire tempestatis
iudicia et tempestatem
proximam non uereri sed posteriorem
uident non credunt nec reuerentur
illi quorum incrassata corda
induratur ambicio Et impleuit
de se ipso verbum domini sermo mortis
breuem eius et non suscipient
illud Ipsi enim contra in eis
est cum hauiant mercedem predicationis
Num xxiij Non negabis
mercedem indigentis in pauperis

Et sequit^r ne clamat cont^a te ad
dnm et reputet^r tibi in pctm Ja
cobi v^o Merces operarior^m qui
messuerut regiones vras q fran
data e a nobis clamat et clamor
eor^m in aures dni sabbaoth mt^o
luc ymo qnti m eis est euacuat
prut sanguis xpi aug totu amic
tat^r in vbis pdicatois Job xvi^o
tra ne operias sanguine meu ne
inveniat in te locu latedi cla
mor meus Et io Gen iiij^o Vox
sanguinis fris tui abel clamat
con talez de tra Siles em sut
illis qui frangut campanas ne
homines veniat ad missaz et
tyn timosi qui nolut suo pileo
spoliari et tn sapia clamat
Et pruden dat vocez suam
pvbin^o et in eod Oviri ad
uos clamito et vox mea ad
filios hom intellite pvuli a
stutiam. clamat aut tripl pnt^a
tria accipe fuge time accipe
bnficiu fuge viciu time sup
pliciu Cum aut semel que
retur a quo tuq sapiente qo
tm didicisset rndit m^l alios
treb magistros spali hm qui
me docuiut timor pudor a
mor Intuebar magistr^m meu
cu virga et verberib negligetes
discipulos cedente et timore
didici Intuebar socios meos
minores me psidendo dictore
et ne fiem his abiector pu
dore didici tande conuisa est
m doctria in desideriu et dul
cedine et amore didici Hijs quo
quatuor modis deus honorat^r
Et impletur id ysa vi sa phi
clamabat alt^r ad alterum
Sanctus scus sanctus dns deus
sabbaoth plena e ois tra gla eius

In hoc titulo habes
summam capituli seqntis
de utilitate predicacois q
p eam mtus illuiat^r ad intel
ligenda scripture mistia ad
diluenda metis huane vicia
ad fugienda iehene suppli
cia ad obtineda prie gaudia

Est etiam utilitas in cla
more pdicatois cognitus
illuiat^r in cognoscedis Vn Mar
xv^o videns centurio qr ihc sic
clamans expirasset ait vere hic ho
filius dei erat Ad voce clamois
ihu cognouit et cofitet^r centurio
saluatore Et nos ad cogno
scend dnm illuiamur p predi
tacoem Fecit em deus hominem
ad ymagine suaz vt quemadmo
ipse p omipotetia suaz post oi
bus creaturis Sic homo per
intelligetia qua creatorem
suum cognoscit et colit pess
animalibus vniuss creaturis Hec
aut illuiaco vt dr augus in
li de cathe rudibus Hec aut
illuiaco illuiaco quadrupx e
Illuiaco ad diluenda vitia
mentis huane ad intelligeda
scripture mistia ad fugienda
gehenne supplicia ad obtine
da prie gaudia Clamor aut
iste e vtilis ad audienda in
telligenda scripture mistia pp^r
hoc y Esdre iiij^o Omb pla
clamauit magna est veritas et
pualet Magna est em efficacia
vitatis que in predicacone
infudit^r ad qua sp in omi nego
cio causa consilij In omi piclo
ca auxilij in omi aduersitate
ca solacij quasi ad fidelem amicu
iugit recurrat^r Pu vij^o dic
sapie soror mea es et pulc
tudinez uoca amica tuam
amplecte quasi sorore quasi
pelice no polluas no requies
batis s fructu Sic plurimi ad
ulterantes vbu dei no ex
sinceritate sic ex deo cora do
in xpo loquti sa Cor ij^a
Et notabi^r dicit^r q veritas
pualet qua no possumus ea
penitus apphendere vel pfecte
diuina ezech xlvij torrentis
intumuit que ppha no po
tuit transuadere Vidit em qui
vidit ezechiel qui habebat

funiculum in manu mensus est aquas
dans vnicuique prout vult et prout
ut expedire nouit / alijs plus
alijs minus sapiam et attende quatuor
graduum sunt primo per aquam vsque
ad talos traducitur quia primo
aquis sacre scripture pedes
affectuum purificantur et usque ad
genua dum ad bonum operandum
confortatur 3° usque ad renes
motiones dum temptaciones carnis
et praua mentis desideria penitus
superantur Sed ad quartum gradum mor-
talis homo neque attendere ut diuine
profunditatem scientie valeat trans-
uadere Sic nec possibile in rota
plene videre nunc enim cognoscimus
ex parte et ca° vij i corinthiorum Di-
xi superius efficaciam et ipsa lon-
gius recessit ... ad diluci-
da mentis humane uicia Ysa
lviij° Clama ne cesses quasi
tuba exalta vocem tuam et
annuncia populo meo scelera eorum
scilicet ut cognoscantur quia sacra
scriptura speculum est in facie
mentis nostre considerare possumus
et commissa diluantur Sophonie ij
Accaron non quia in extremo sterilitas
eradicabitur Libanus tunc excel-
sis cadet quia mundi candor cum
superbia corruit virtute ubi per
excessum noxia plantaria vi-
cia fouentur honesta praua
conuertuntur in diuicias tamen quidam ita
steriles sunt quod doctrina sua
sterilitatem peccatorum non auferunt
quia qui non ardet non accendit
Osee ix° Da eis domine quid da-
bis eis vuluam sine liberis et
vbera arencia ut filios spirituales
non gignant et si genuerint non
nutriant eo quod ubera habent arencia
quia humore gratie caret eorum doctri-
na Non quod dicit quasi tuba ex-
alta vocem quod dicit eleuate per
operacionem Sic enim mulieres tor-
tuose dum sedent apparent pulcre

si autem surgunt apparent deformes
sic est in predicatoribus dum loquuntur
quorum turpitudo apparet dum uiden-
tur ea que ipsi operantur Annuncia
inquit populo meo scelera eorum et ar-
gue eos licet indignentur qui in suis
iniquitatibus arguuntur et arguunt
Nam scabiosi odiunt pectinem
et noctue lucem et frenetici me-
dicum et peccatores predicatores
arguentes Za po ne ... sic
precessores ad quos clamabat
propheta priores dicentes conuertimini
de vijs vestris malis et non au-
dierunt Dicitur de quodam frenetico
quod parentes eius ante ymaginem beate
virginis orabant pro sanitate eius ipse
vero dicebat ne credatis mariam
mentitur tibi ego sum sanus
et sapiencior eis et cum mater
pateret et instaret ut ymaginem
adoraret crucifixi Respondit pos-
sum adorare te et numquam [illegible]
quam te sic visual de crucifi-
xo adoratur dum eciam interdum
secundum morem iudeorum eum persequuntur
in membris suis et spoliant eos
uita eterna quia ipsi amittunt dum
pro vno denario eum quottidie ven-
dunt similes vetule que dicit
da michi domine ut mundum tasceum fa-
ciam et ipsa spuit in lacrimis oculis
Ad fugiendum ichenne suppli-
cia Apoc xviij Angelus [illegible] cuius
gloria terra illuminata est clamat
forti voce dicens cecidit cecidit
babilon magna et facta est habitacio
demoniorum et custodia omnis
spiritus inmundi Et sequitur exite de
illa populus meus et ne participes
sitis delictorum eius et non acci-
piatis de plagis eius Babilon
confusio Confundentur enim re-
probi ex inmundiciis suis que
detegebunt vniuersis Nam iii° Re-
uelabo eos pudenda tua in
facie tua et ostendam nuditatem
tem tuam gentibus et regibus
ignominiam tuam Ezechiel xvj

videbunt omnes turpitudinem tuam
Ye. 2º Quo confunditur fur qui de-
prehenditur sic confusi sunt cete-
rum cecidit bis propter duplicem pe-
nam corporis et anime in qua cadet
et semper exire et non accipietis de
plagis eius que sunt xviii ardori-
tas caloris angustia frigoris
penuria famis ariditas sitis
tenebra palpabilis fetor in-
tollerabilis attritio verberum constric-
cio cathenarum morsus serpentium
aspectus demonum vermis conscien-
cie odium vite ire dissensiones blas-
phemie et clamores timor et
pudor dolor et desperatio de qua
scripturam illuminantes de prima
et secunda Job xxiiii Transibunt ab aquis
nivium et calore nimium fuerunt
enim frigidi ad bonum et ardentes
ad malum de 3a et 4a Ysa lxv
servi mei comedent et vos esurie-
tis servi mei bibent et vos sitietis
crapulati et inebriati et ingur-
gitati fuerunt immo famelici a doc-
trina et a gracia aridi de va
et via Reg 2 semper in domum comite
sunt Ysa xxxiiii de cadaveribus
eorum fetor ascendet lucem enim ulta-
tis inspicere noluerunt et fetorem
dilexerunt de viia et viiia Apoc ix
parata sunt derisoribus iudicia et mal-
lei percucientes stultorum corporibus
Je xix Sic conteram populum istum et
civitatem sicut conteritur vas figuli
Math xxii ligatis manibus et
pedibus proicite et Pauper enim
contempserunt et subverterunt et
abiecerunt vincula mandatorum dei
constricti sunt vinculis peccatorum
suorum de ixa et xa Deut xx-
xii dentes bestiarum inmittam in eos
cum virulento xxxix bestiarum
dentes scorpii et serpentes et
rumphea vindicans in exterminium
eorum Ezech xxii In medio
incircumcisorum dormies cum hiis
qui interfecti sunt gladio virtus eius maliciem
in alios evomuerunt et dignum
est ut sint consortes in pena

convivii fuerunt consortes in culpa
sic dicit per similitudinem miratorum superbi
ordinibus angelorum de xia et
xiia Ysa ultimo vermis eorum non
morietur Apoc ix In diebus illis que-
rent homines mortem et non inve-
nient Non enim habuerunt pacem
pectoris nec oleum in vasis suis
benignitate mentibus et omnia spiritua-
lia videbantur eis in tedium ideo
etiam una hora videbitur eis quasi per-
transierit forte mille annorum de
xiia et xiiia Ps peccator videbit
illos quorum odio peccavit et
irascetur dentibus suis fremet et tabescet
Cum ad de parte in primo quando
quesierunt filii quem propter illos sunt
inopes Apoc vii Commanducaverunt
linguas suas pre dolore et blas-
phemaverunt deum celi Ysa lxva
Servi mei laudabunt pre exulta-
cione cordis et vos pre contricione
spiritus ululabitis pacem enim dei a
se repulerunt ideo in ignem patrem
inter se habebunt clamorem pauperum
non exaudierunt non ergo exaudientur
et clamabunt blasphemando in-
tenderunt ideo pre acerbitate pene blas-
phemabunt de xva et xvia Sap
vº videntes turbabuntur timore
horribili Naum iiiº ut si reve-
labo pudenda tua et sine pec-
caverunt et peccata sua confiteri no-
luerunt de xviia et xviiia Iere xv
Quasi dolor in utero habentis et
non est qui ... mortuo homine
nascitur Ultra res dolebunt
enim super modum eo quod pro temporalibus
transitoriis eterna perdiderunt et
desperabunt et in vita sua non
in deo sed in mundo et divitiis suis
spem suam posuerunt quam tunc cessasse
videbunt Ideo Johel i clamate
ad dominum ah ah ah dicit ter-
tium ah ah ah Cum hec sunt
horribilia ad cogitandum
terribilia ad annunciandum quanta
ad tollerandum pro lucro predicacionis

ista cognoscimus et per primam specialem
hec ciuitatem possimus hic eternaliter
perpetuamque ad obtinenda patrie gau
dia Zach. 1° Clama dicens hec
dicit dominus exercituum Adhuc affluent
ciuitates mee bonis et consola
bitur dominus syon. ciuitates dicit anime
in quibus xpistus habitat qui nunc afflu
unt bonis gracie. sed tunc affluent
bonis glorie unde dicit affluent
unde beatus Ambrosius Spiritus sanctus
cuius nos breuem sentiamus haustum
in illis celestibus spiritibus redun
dantius unde effluit pleno sep
tem spiritualium virtutum fluenti
meatu quod per septem riuus ex
uno fonte rigabitur Spiritu enim
sapiencie gustabimus videbimusque
quoniam suauis est dominus Spiritu intellectus
eius maiestatem cognoscemus
spiritu consilii eius ammirabilia con
silia et profunda iudicia perpendemus
Spiritu fortitudinis inseparabiliter
ei adhibebimus Spiritu sciencie vera
humanitate et scitorum attingemus
et inter electos dei scite et honeste
conuersari sciemus Spiritus pietatis
ad caritatem pertinebat sicut
spiritus timoris ad reuerenciam dei
Et ibi affluet habunde fluet
nunc enim cui unum bonum habet et
aliud non habet sed expectatur cum
una festiuitas colitur alia ex
pectatur Illic vero sunt omnia bona
habundantissime presencia ibi
omnium solempnitatum perpetua coac
uata leticia quia pontes as
sistunt qui sunt solempnitatis
causa. in sapiencia cum unica
sunt omnia sicut ibi potente omnia
sunt affluet bonis nec spe
cificat quia de eterna beatitudine
plus est in re quam possit mens
humana concipere plus mente
concipitur quam sermonibus explicetur
Sed quod addidit ciuitates affluent
bonis habes ciuitates corporis
et anime intelligis quod in utroque
deiformes per gloriam erimus Sic
enim reprobi duplici de uestietur
quod in corpore et anima puniuntur
ita electi ipsa beneficio In terra sua
duplicia possidebunt quia pre
vltimo omnes domestici eius ve
stiti sunt duplicibus gloria corporis
et anime quasi lanea et linea ve
ste prius vestito Et licet in illo sermone
letare ierusalem de hiis gaudiis plura
diximus tamen ad presens xxiiij bona
xij in anima glorificata xij in cor
pore pluribusque xij cum fontibus
paradisi orta celestibus irrigatis
textu xv et xvj margaritis pre
ciosis apocalypsis xxj Bona bonorum
refulget qui de scriptis per pre
dicationibus insistunt exhibuit licet
aut sunt in anima. cognicio sine
errore dulcedo sine tacte ex
ultacio sine merore complacencia sine
displacencia pax sine perturbacione
securitas sine timore societas
sine discordia. honor sine ve
recundia locorum amenitas sine mo
lestia speciositas virtutis sine
turpitudine tot enim floribus
vernant quot virtutibus chorus
stant laus dei sine inquietudine
sacietas sine amaritudine
Ex parte vero corporum subtilia
erunt sine grossitudine agi
lia sine ponderositate et tardi
tate impassibilia sine corrupcione
splendida sine obscuritate
Quibus addentur hiis quatuor
dotibus sed quinque pulcritudo
sine deformitate fortitudo
sine debilitate sanitas sine
infirmitate iuuentus sine senec
tute vita sine morte Addi
cuntur tres ex parte sensuum aspectus
glorificate humanitatis visus
auditus consonancie et iocundi
tactus in carencia omnis
asperitatis et prima omnibus sua
uitatibus ponit aut olofactus
et gustus potens est eos sine
rebus materialibus remunerare Aut
forte odor vestimentorum i.e.
corporum glorificatorum super omnes

odorem aromatu de gustu ctu
est quia no est ibi ad necitate
s psecta similitudo ad voluptatem
sitiam in ore et deuocione etiam
in via multos videmus et legimus
ad tpus resta sine pncia carnalis
ab facile ac labores transitorios co
tempnit qui cor suum ad hec gaudia
erigit Ora sm bm gregoriu quod
graue est in opere facile e in se
cata veritatione De vtilita
te pdicatoris qr p eam affectus
inflama cu homines incipiunt
timore de pena pudore d offe
sa dolore de culpa amore de
venia Et quo ex hys quatuor
fit inflamacio sub methaphora
st etiam vtilitas in clarite
predicatoris quia sic affectus
inflama in diligentibus Sancti
aut predicatores qr in sermonibus ar
debant et eorum clamoribus scintil
las igniferas emittebant vn alios
inflamabant du etiam ipa pi
cula no vitabant nec honore
ppium s dei attendebant act 14
Paulus et barnabas conscissis
tunicis exilierunt in turbas cla
mantes viri qd hoc facitis nos
mortales sumus similes vobis
pr hoc Ezechiel 1o dr de ipis scin
tille quasi aspectus eris cande
tis qm ardet desiderio et sonat
nat vbo Est em candens p
dicacio e accesa Sz de candenti
ere scintille pcedunt quia de
eorum exhortacionibus vba infla
mancia ad aures audientium p
cedunt et qr subtiles sut scintil
le io candens eis scintillas pciat
qr vix leuit loqui sufficiunt
vnde mitius vehementer igne
scunt et ex hys alios succedunt
Tuc at inflamant homines alorum
clamore predicacionis timore
de pena pudore de offensa
dolore de culpa amore de ve
nia Audi d timore Apoc x Cla
mauit angelus voce magna
quemadmodum cu leo rugit et lo
cuta sunt tonitrua leo ad cuius

rugitum trement animalia vox pre
dicatoris de pena futura Si ergo
leo rugiet quis no timebit et no
qs no ardet Nam leo prostratis
animalibus parcit et deo cessanti
bus a peccatis remittit ysa xxx
Clama nam sic h serbiaz tm est
queste y palipo xiij omnis vi
inda vociferati sunt et illis cla
mantibus perterruit dns Jeroboam
et omnes istis vba em sapiencie
tib quasi stimuli et quasi cla
ui in altu defixi quia si aliqui
emolliant cordis duricia coso
lando penetrare dnt etia comi
nando Que duo sunt etiam in
manna et pruina que simul
descendebat Candor in dulce
dine consolacionis rigor in acri
tudine et asperitate comminacionis
Hec est tuba terribilis q cla
mat in bellis Jer v Canite
tuba in terra clamate fortiter
et dicite congregamini et Nolite stare
quia malum ego adduco ab
aquilone Tuc em homines se
parant ad plium cu tuba terribi
lem edit sonum Audi d pudore
ihc clamabat sic lazare veni
foras Intra se resilit q vere
cundatur Que verecundia sic
habenda est ex offensa dei
q maxime vt in confessionis
publicum no vocatur Est em
verecundia inordinata si sunt
tanta ut cu lazaro lateat i
sepulcro latebris fouens lu
tem confessionis sacramentalis ab
horrens Aut si fuit modica
vt in hys qui magis erube
scunt sordidam veste q sordi
dam mentem magis in hoc
face barbarissimum con rem
pbm qm in simone pfite
meditacium genus q rem X Sz
bo est verecundia q peccatorum
ex offensa diuina quam considerat
ad resurgendum animat et ad
fortitudinem dimicandi inflamat
Joss ix Transierunt precones

per castru mediu et clamac ce-
perunt qui induunt archam dni
dei nri et sacdotes stirpis le-
uitice portantes eam vos q(uo)q(ue)
consurgite et sequimini precedentes
vt saltem sequimini eorum vexilla qui
precedere non potestis Sacdotes
inquit stirpis leuitice qui se ipsos
ymolauerunt carnis mortifica-
cione Et de hoc ad ucaldiã
nram viii c xiii subiciam de
quodam dnico loricato de quo
sic ait petrus damianus hic
dnicus a tergo carnem loricam
ferream liquitur vestitus ad carnem
duobus autem circulis ferreis in corpore
cingitur duobus item per brach-
chiorum armos artatur De in
aliis epistulis nris opusculis
plã degessimus unde quod vix an-
te dies michi retulit pfag-
lait itaque contigit me nosse
quod sepserit ix me vnus die
psalteria decantasse corlibus
disciplinis quod cum audiui tre-
mefactus expaui et conscientia
remordente congemui ve iqua
in de me nesciente scriptum est
et tamen vtrum hoc a me fieri po-
tuisset ignoro ergo verum sit ex-
piari et an hoc implere potuissem
indubitanter agnoscam Certa g
feria me vestibus exui et ar-
mata scopis utramque manum
totam noctem ducendo per vigilem
psallere ac me verberare non desti-
ti doc die alto decurss ex more
xii psalteriis de xiii° ad psalmum bti
quorum ipsis eructaui Et porro
quod nobis durum uidetur et assumi
qui ille puile deputet et de-
spectum vno doctamus ex° se-
quendum tum se scoparum ictibus in-
mis abhorreret litterare et vt
sibi plagas inferret grauissim
indicaret tamen diu dnici ac-
bris insistentis exhortacio-
bus adquieuit et per modula-
cionem tocius psalterii et insuper xv
psalmorum sibimet disciplina
inferre sp̄ys maibus non cessauit

et cum mane ad senem venisset
timens ne de indiscrecione redar-
gueretur quod egerat per ordinem retulisset
Ille rudit noli pusillanimis esse te
pro etate tua que iuuenis est infirmi-
bus dissidere potes cum deus ex inimis
ad altiora te puchet et tamen lu-
teole tue consideracionibus infancia
ad iuuenilis roboris incrementa
firmabit nos etiam primo precedenti
tempus scriptum quod ad quod nos diuina
pietas producere voluit sed imbe-
cilles ac fragiles editi sumus
sic quod scriptum est ut non cum de immode-
rato feruore sic i tunc timebat ar-
gueret sed ne desperacionem sinatus et
tamen qui prima quid egit tre-
dum resonet Quectudia peccatorum
primo et uctudia de quibus nunc
loqui intendimus predicatorum Cum enim
nobis imperite lingue conamur
officio iste efficaciori luculen-
tissime vite docebat ex° Audi
de dolore se xiiii° quod scriptum est ubi
dm ad ieremia de sermonibus
siccitatis luxit iudea et porte
eius corruerunt et obscurate sunt
in terra et clamor ierusalem ascendit
sermones siccitatis increpaciones
ex defectu contricionis et prime sunt
quo clamor ierusalem ascendit cum
hoc predicator omnes sed luget iu-
dea tunc exurgit et porte eius
corruerunt per elati per superbiam
obscurati per infamiam in terram per
auariciam vel ad eandem pronum
refri puit que luget in predica-
cione ex consideracione culpe
tam proprie quam aliene que fit
per superbiam infamiam auariciam
Iohel ii° Clamate in genti-
bus sanctificate bellum suscitate
robustos ascendant omnes
viri bellatores sanctifica bellum
per carnis mortificacionem que
nos sanctificat suscitantur
robusti cum mortui in peccato
vixere et suscitati incipiunt
per cordis contricionem et dolorem

Non enim debent predicatores peccata
adulando palpare sed dolorem
inducendo paciencter fodere et fo-
ramen ut dicitur Ezech viii° am-
pliare hoc est quantitatem peccati et
circumstanciare eius aperire et tunc
verba efficaciter retinentur et efficacem
manent cum per dolorem cordi
affiguntur et cor inde afficitur alioquin
cito intrat et exit nec penetrat nec
sanat quia cibus qui per nauseam
statim emittitur vel medicina que
non retinetur sanitatem non operatur
nec in nutrimentum convertitur Audi de
amore Zach° Clama hec dicit dominus
exercituum zelatus sum ierusalem zelo
magno et zelo vehementissimo
amor enim in mulierem vel aliter propter
bonitatis sue excessum non di-
ligit ut dicit de di no non ex sui
indigencia ut dicit primo libro sentenciarum
ad liciam cuius amor tanto grati-
or quanto a superiori diligitur inferior
ut dicitur in libro de katheris rudibus
Et ex hoc zelo statim ignoscit
cum peccator ad eum redit et indul-
genciam petit ipsa ad vocem cla-
moris tui statim ut audierit
respondebit et ymo ysa lxv an-
tequam clamet ego exaudiam ad-
huc illis clamor tibi ego audiam
Dan xiii° Clamavit omnibus tecum
voce magna et benedixerunt deum
qui salvat sperantes in se ex-
audit enim dominus non tantum os sed cor
et opera unde et moysi tacenti
Exo xiv dicit dominus quid clam-
as ad me Et suzanna taces
exaudita est a deo Dan xiii° Erat
enim cor eius habens fiduciam in domino
Ex hiis innotescit quod peccator conci-
pit in pectore inflamatur quia
sicut ad ignitionem quatuor sunt ne-
cessaria ita in proposito dum timor
ligna excitat pudor igne
conflagrat dolor insufflat a-
mor inflamat Audi de exci-
tatore per timorem Jer iii° Cla-
ma fimbres istos quasi aquilo et
dices Revertere adversatrix israel
et non avertam faciem meam

a vobis ait dominus timor enim pene
consilium facit a peccato converti ad
dominum et in reflexione piatur ar-
ma et fit excitacio carnalium
desideriorum unde glossa naza ait
de fratribus epiphanius Ubi est timor
dei ibi est observacio mandatorum
et purgacio criminibus que se ve-
lut crassiora quedam et obscuriora
nubes obiciens anime considera-
re eam divini splendoris radios non sinit
Audi pudorem conflagrantem
Jer xlix Clamor in mari rubro
auditus est vocis eius mare rubrum
cor ex divina offensa verecundum
audiens clamorem predicatoris
et vocem salvatoris ex quo non
cessat sed cogitans omnia peccata
sua se iudicat iudicio quo quis
quanto plus se diligit tanto se magis
punit et sic ad vocem ducis ex-
ercitus recolliguntur in bello strata
ad conceptum salutis recolligitur
qui hostes est in seipso unde
quidam ammisit quia fecit locum
nobilem de preparacio Dan iiii Cla-
mavit fortiter et vigil succidite
arborem et precidite ramos
eius et excutite folia eius et
dispergite fructus eius fugiant
bestie que subter eam sunt et
volucres de ramis eius ver-
tamen germen radicum eius in terra si-
nite Vigil et sanctus descendens
de celo qui clamasse dicitur predi-
cator sanctus est predicans quo homo
in peccatum labitur unde predicat
exclamando non impetrando Succi-
dite inquit arborem quia sic quis
labitur per temptacionem Rami at
precidunt sed succisa arbore quia ramis
gracia subtrahunt paulatim opera
tonis bone arbore cum succiditur
et rami precidit quia vita in occulto
et virtutibus opus deficit in aperto
succisa arbore et precisis ramis
folia excuciuntur et fructus
disperguntur quia defficiente virtutum

ppoito et virtuti e[x]cecato prius gra-
tia loquendi tollitur et tandem gra-
tia intelligendi subtrahitur eius
fructus dissipatur dispergitur cuius
doctrina contempnitur volucres
et bestie que subiecte eius sunt de-
rarum eius fugiunt quia carnales
ei subiecti non obediunt et spirituales
eius consortium et familiaritatem
nolunt quare tunc dominus tales ad peni-
tentiam expectat germen radices
eius in terra sunt spes scilicet correc-
tionis vnde arbor in pristinam plení-
tudinem reformetur tunc enim arbor
radicitus euellitur quando per perpetrata
mala desperatur Audi dolorem
insufflantem anhelantem et
respirantem et ex intimis desi-
derijs fumum euaporantem et
exalantem ysa vi commota sunt
super liminaria cardinum a voce
seraphin clamantis et domus
impleta est fumo ore seraphico
clamatur quando predicator laudando
deum in predicatione afficitur hoc enim
est officium bonorum in patria quod ad-
discere debemus in via Augustinus
de ciuitate dei in vndecimo capitulo Effuge illa
semper tormenta vbi nec tortores
deficiunt nec torti moriuntur quorum
sine mors est non posse in ten-
tationibus mori et exardesce a-
moreque et desiderio vite sempiter-
ne sanctorum vbi nec operosa erit
actio nec requies desideriosa
desidiosa laus dei erit sine fa-
stidio sine defectu nullum in ani-
mo tedium nullus labor in corpore
na indigentie nec tua cum subue-
niri desides nec proximi tui
subuenire festines Ad fuo[r]e
huius clamoris sunt liminaria mo-
uentur quibus etiam intus per com-
sum cognoscit et affectu deum
diligit et hoc totum et domus
fumo impletur pars tangente mo-
tibus et fumigabunt lignum ci
quod per latuit in aqua per resudat
vaporem deinde emittit fumum
deinde flammam trepidantem deinde
lucem serenam Sic peccator inuetera-
tus in peccato ad verbum predicatoris emittit
lacrimas post lacrimas suspiria deinde
planctus pluriores vltimo sentit
serenitatem lucis et pacis Audi ar-
dorem inflantem et ardentem sed non vide
clamantem in auribus illum hec dicat
dominus recordatus sum tui miserans
adolescentiam tuam hec enim predi-
catio indulgentie maxime facit
animam in amorem christi ardere hoc dilectus
loquitur et anima ardore liquefacta re-
spondit Sic licet ultio apostoli erant
ardentes dum ihesus loquitur eis in via
et aperiret eis scripturas maxime
de mysterio passionis et redemptionis
vbi fuit dilectio ultimata et consu-
mata hec sunt lingue ignee
in apostolis et misse continee labia
sponse in canticis ymmo guttur suauis-
simum eius quod totus est desiderabilis Cantico
scilicet enim labia dilecti distillant mirra
quare durus in sermone predicantibus Non
misit pacem sed gladium et quod non
odit patrem et matrem adhuc et
et animam suam non est me dignus eius
suaue est quod latus sub vbore accer-
bus promittit nunc in hoc tempore omnis qui
relinquunt centupla recepturum
scilicet placidissime quietis post
corporum dissolutionem regnum eterne
beatitudinis post resurrectionem vnde
quidam sunt leuibus sed non sunt spiritu col-
leptibus quorum scribis de primo
scilicet de centuplo non centuplum
sed reddet milleplum affirmabat
hec est vox suauis egrediens
de gutture sed suauior illud quod
apocalypsis beati mortui qui in domino mo-
riuntur amodo iam dicit spiritus ut requiescant
a laboribus suis sed suauissima illa
Mathei xxv Venite benedicti &c
Canticorum 2o Sonet vox tua in auribus
meis vox enim tua dulcis dul-
vox amoris sed amara vox timo-
ris quod tunc aliquis animum impedit tor-
pentem sic accidit a' arce edulia

gustum irritat fastidientem

De utilitate predicacionis
q p eam affectus ad opa resusci-
tat Clamat enim pdicatores vt
fugientes reuertantur reuersi congre-
diantur congressi uictores efficiantur
victores coronentur

Est etiam utilitas in clamo-
re pdicatoris vt affectus ad
opa suscitet Ideo hoc enim pdica-
tores laborant et clamat ut opa
subsequntur tam i sapiis qui in aliis
ps laboraui clamans rauce facte
sunt fauces mee laboraui opa-
do clamans predicando hoc est
vba in opa conuertendo vt sit vi-
tis frondosa Osee x cuius fructus
frondibus adequntur ne sint quasi
saccus pigmentarii qui aliis effundit
bonum odorem et sibi retinet feto-
rem Iob 9 Sic lexiuia p cinerem
fundum fluens lauat et non lauatur
ita bona doctrina p malum doctorem
aias credencium lauat a sorde peccatorum
et ideo omnes tales habeant folia sine fruc-
tu Mt xxi a dno maledicitur
No Non curat demon si pdicetur
ymo ipse volt qui p dicet ita tamen
qui opus non sequatur Vnde recitatur
de quodam demoniaco p aug os
demon pdicabat et scripturas
exponebat et admirueretur
cur ueritatem predicaret qui hostis
esset ueritatis ait hoc facio pro-
malum audiencium qui ueritatem audi-
entes et non facientes deteriores
redduntur Solent autem duces in
bellis qui precipuam sustinent par-
tem inter equites et pedites in
parte dextra stare et ut dimicent for-
titer acclamare Vnde Ex xxxii
cum dixisset Iosue vlulatus pug-
ne auditur in castris respondit moy-
ses non est clamor adhortancium
ad pugnam neque uociferacio co-
pellencium ad fugam sed uocem
cantancium ego audio Non enim
sunt anilia uel cantilenosa
pdicatoris uba ymo secundum bern
Augustinus qui uidemus auditores
in sermonibus tenui fastidio vt dicit
in libro de cathechizandis rudibus tunc oportet
renouare auditoris animum dicendo
ad honesta hylaritate conditum
et aptum rei que agitur vel ad
valde mirandum et stupendum
vel etiam dolendum atque plangen-
dum et magis de ipso vt ipsa
cura compunctus emigalet tamen vt
in eo vt breue sit quod ex ordi-
nem inserit ne morbum fasti-
dii et subueniens magis augeat
medicina accelerandi sit etiam
et promittenda et exhibenda
finis propinquior Hec ipse Ex pre-
dictis patet quod sicut duces rei pub-
licam ciuitatis conseruantes et auge-
tes clamant vt fugientes reuer-
tantur reuersi congrediantur con-
gressi uictores efficiantur victo-
res coronentur Et fugientes re-
uertantur iii Reg xvii clamabat
helias dne deus reuertatur aia
pueri huius in uiscera eius Puer
sunt et sine sensu qui puerilitatem volunt
et hac temporalibus dulcedinibus dili-
gunt qui nichil deuocionis sentiunt
Mt xi Similes sunt pueris sedentibus
in foro qui clamantes
coequalibus dicunt cecinimus uobis
et non saltastis hii reuertuntur
ad uerbum pdicacionis sic erratus
ad uiam rectitudinis Si enim o-
stenderis hominibus uiam malam ne
errent multo forcius deinde
reuocare ab errore si processerint
melius est enim pdicatorem quam fa-
melicum panem mali pane nu-
trire vt Augustinus ubi sic Nisi
forte tam stulti sumus ut aliquis
arbitraretur cum pace curendum
quo uentrem esurientis impleamus
quam cum uerbo dei quo mentem illud
audientis instruamus Etiam Sinamum
necessaria res uite hominibus aqua ignis
ferrum sal lac panis simila
et mel botrus vue oleum
et vestimentum vt enim spiritualiter

vinas nec est aqua doctrina refri-
gerans contra vicia ignis doctrina
inflammans ad operanda. Fumus
modicus incepcionis, sal sermo
conservans contra putredinem cor-
rupcionis. lac doctrina parvulorum
panis doctrina adultorum simi-
lagineus sine furfure falsitatis
et vanitatis mel dulcedo interna
spiritualis, botrus pure doctrina ine-
brians ad amorem dei et proximi
oleum sermo lenis. vestimentum
virtutis et operacionis licet omnia sic
sint in bona sunt qui verbo dei obe-
diunt. sic peccatoribus in mala qui
verbum dei contempnunt de predicta
etiam reversione huius Ecclesiastici viii
Cum clamasset Jeconias ex filiis
israel dixit esdras Nos in deum
peccavimus et collocavimus in
matrimonio nobis mulieres alie-
nas Et sequitur Quo clamavit mul-
titudo sic dixisti faciemus ut sic
revertamur ad dominum Cant. vi. Re-
vertere revertere sunamitis revertere
ut intueamur te dic mistice etiam
peccatis a dyabolo captivate de quater
revertere a quadruplici via prius
via aquile in celo cum in prosperita-
tibus huius seculi elevatur et le-
tatur. a via colubri super petram cum
veneno rabidus et plenus ama-
ritudine in tribulacionibus et ad-
versitatibus huius seculi durata et fracta
et reputando deprimitur. via navis
in medio maris ad affectum timo-
ris pertinet nec enim in rebus tre-
mis terminalis terribilius nec pericu-
losius quam inter flatus aeris et
fluctus maris inter auras muta-
biles et undas mobiles ligno
fragili credere vitam suam et vix
duobus digitis a morte distare
Sic fluctuat quos metus agi-
tat quos vana sollicitudo contur-
bat ut nullum inveniat sponsi
anchora firmamentum, nullum
prorsus aut scopulosum pectus
littus appareat. via viri in adolescencia

affectus est desiderii per concupias
illas excitatis hec sunt quattuor
affectiones inordinate gaudium
et tristicia timor et desiderium
per quas in via itur erronea qui a
deo non approbatur approbatur Et ideo per
predicatores clamat quod revertere
vel certe ut peccata defleas et con-
fessionem facias. satisfactionem im-
pleas te in exemplum persecutoris exhi-
beas et quod tociens versio accla-
matur amaritudo doloris in pre-
dicatibus pro populo revertere notatur
hester iiii in platea medio ci-
vitatis nocte magna clamabat
mardocheus ostendens amaritu-
dinem sui animi pro periculo suo et morte
iudeorum Secundo reversio congrediantur
ii paralip. xiii° Judas videt insta-
re bellum ex adverso et post tergum
et clamavit ad dominum ac sacerdotes
tubis tanc ceperunt omnes que
viri iuda vociferati sunt et sequitur
quo hostes territi sunt. tuba enim
predicacionis excitantur sponsole-
ti ut vigilent. milites hortantur pu-
gnare. hostes ut timeant. fu-
res ut fugiant sive lateant. habet
enim quinque sonum acutum ad pene-
trandum. dulce ad complacendum,
grave ad terrendum. Aut diverse vo-
ces tubarum dicuntur congrediendi
cum dyabolo spes sed divina pro tempore
exhibicioni consilia exhortaciones
exempla comminaciones super
erogaciones promissiones quibus
congredimur contra dyabolum et eius
temptaciones. Unde vegecius re-
natus primo libro de arte militari
dicit nulla re alia videmus populum ro-
manum orbem subegisse terrarum
nisi armorum exercitacione discip-
plina castrorum usuque milicie.
Quidem enim adversus gallorum mul-
titudinem paucitas romana
valuisset quod adversus germanis
proceritate brevitas roma-
norum adversus multitudinem
et fortitudinem hyspanorum

affecorum dolos grecorum sapiam
sed tamen hec omnia romani quottidianis
lux more roborant exercitus et q
aucque eueniret posset in acie omnia
prius postebant in campestri exerci
tatione et in certamine bellorum
exercitata paucitas promptior est
quam rudis et indocta multitudo
exposita semper ad cedem. Hoc
idem fit et docetur in predicatione per
quam de toto mundo triumphauerunt
apostoli et triumphant apostoli vel non
est sapientia non fortitudo contra virum
dominum in cuius declaracione precogno
scuntur omnibus leges bellorum et in
sidiarum quibus petit nos diabolus in potente
canebat autem sacerdotes tenentes
tubas in manibus quia inanis est
in auditore uox predicacionis nisi
retineat manum operacionis et
sicut in exercitacione armorum et
milicie antiquitas eligebant
qui futuri erant milites in apicete
publice quod et celibes et perfectiq
fuerunt que discunt in iuuentu
te ita nunc iuuenes debent ad
audiendum verbum dei induci demum
docebant in saltu et cursu an
quam corpus etate pigresceret et
tunc pressi temporis in omnibus instituto
pugnare aduersus quoslibet hostes
in acie formido non erat sed vo
luptas ita in proposito edoctis
per predicacionem facilius et ioconda est
contra aduersarium dimicacio. Clamat Job.
modo tales sunt suscitare leuiathan
parati. Machabeorum v. vidit iudas et
cepit bellum et clamor belli
ascendit ad celum sicut tuba cla
mor magnus de ciuitate et di
xit exercitui suo pugnate hodie
pro fratribus vestris. Nota quod aut Ve
getius bellum etc. pugnare pugnate
in principio enim pugne prouide
dum est pugnatoribus in tribus sole
vento et puluere. Nam sol ante
faciem eripit visum. ventus contra
rius deflectit tela et adiu
uat telat adiuuat tela ho
stium. puluis a fronte congestus

oculos implet et claudit. Sic
igitur pro occupiam hunda et si pe
rit impleat faciem aduersariorum
Relinque post tergum solem excel
lencie et gloriem temporalis ventum
humani fauoris et puluerem ste
rilem sterilitatem mundane cupi
ditatis alias congredi viriliter
non potes. Tercio congressi victores
efficiuntur. Judicum vii. dicit ge
deon. Quod me videritis facere
facite et cetera. Ceperunt bucci
nis clangere et complodere inter
se lagenas. cumque personarent et
ydrias confregissent tenuerunt
sinistris manibus lampades
et dextris sonantes tubas
clamaueruntque gladius domini et
gedeonis stantes singuli in lo
co suo per circuitum castrorum hosti
lium. Nota hystoriam ydrias portat
et lampades et buccinas cor
neas in manibus. Et sic venit
ad illam innumerabilem multitudinem
hostium in quibus erant cameli
sicut arena maris et cum venis
sent ad bellum buccinis cor
neis insonuerunt et diminuerunt
ydrias de manibus et contrite
sunt. tunc uero acceptis lampa
dibus irruunt in aduersarios et
sic buccinis concrepant Ecce
victoria militum christi quos sic
armauit. Luce xii. Sint lum
bi uestri precincti et lucerne in
manibus vestris. In tubis ergo cla
mor predicacionis. in lampa
dibus claritas bone accionis in
lagenis fragilitas corporis in
fraccione mortificacio carnis
Deum addimus clamorem Gladius
domini et gedeonis sonus gracia
accionis et laudis. cum pro vic
toriam clamamus attribuendo
deo gloriam. Esdre iii. Omnis
populus vociferabat clamore
magno in laudando dominum
Sic ergo vincimus demones

quasi alienigenas in fugam
vtinq etiam si fuit multitudo
eorum sicut locuste quibus neque
in celo neque in terra locus est sed
clamat satis in hys tubis sed ho-
mines quasi mortui non suscitan-
tur non euigilant ad has tubas
nec ad uocem tonitrui de hoc dicitur
Canite tuba preparantur omnes et non
est qui uadat ad prelium et hoc
primitus quod me uideritis facere
hec facite quod debet predicator facere
et docere et exemplo suo alios infor-
mare prius de aqua fontis sui bi-
bere quam alys propinare Virgi-
oleo suo non effundendo alys
manus remanere ne sis similis
quibusdam vinarys qui vinum
liquidum vendunt et feces bibunt
aut panificibus qui panem ven-
dunt triticeum et edunt furfure-
um aut sutoribus uel alutarys
siue edomibus qui retinent ad opus
suum uilia artificia uel suppel-
lectilia et vendunt ea que sunt
bona Nota aute est quod in paucis
vtpote certis ettiam sitias qui e
tiam sicut canes lambebant a-
quam ubi probat fuit obtenta
est victoria Nam si ad hystorias
recurramus generaliter et retolamus
certa xerxis darij mitridatis et
multaales armauit populos vt
henrigus in libro ponthyeno et eius
abreuiator iustinus apperebit
innumerabiles exercitus magis propter ar-
multitudine quam hostium v-
tute depressos pluribus enim
casibus quasi subiacet amplior
multitudo in itineribus propter mo-
lestia quia est tardior in locis appis
in fluuibus tiuszudi in annonis
animalium et victualium huma-
narum citius impendit impedi-
tur vnde xerxes ducens in greciam
homines centum milia equitibus
pedibus in pistatoria staphis v-

a paucis deuictus euasit Non enim
in multitudine exercitus victoria
dominum est sed in paucis electis et
in exercitatione duratis ad preliandum fa-
mem et sitim pati sciunt sustine-
re vnde vegetius libro in de rebus mi-
litaribus, vetes inquit que reme-
dia difficultatibus experimentis di-
dicerant non tam numerosos quam eru-
ditos armis exercitus habere voluit
Electi autem debent esse et paucis
contenti et militibus si uolunt
eruphac non sequendo delicias ci-
uium sed sustinentia rusticorum
vnde non in ciuitatibus sed in villu-
lis et agris non sine laude et
cum maneret milites propter quod inseruit
hec verba Vegetij libro primo aut ergo sic
vtrum de agris an ex urbibus vr
bibus vtilior tyro sit requira
mus de qua parte nunquam credo
posse dubitari aptiorem armis
rusticam plebem que sub diuo
et in labore nutritur solis
patiens vmbre negligens
balnearum nescius deliciarum
ignara simplicis animi paruo
contenta cibo durata ad omnem
laborem tolleranda membris
cui gestare ferrum fossam ducere
onus ferre consuetudo de rure est
interdum necessitas etiam exigit v-
banos ad arma compellere
qui ubi nomen habere militie perimi
laborare portare pondus decur-
rere et ferre solem puluerem quam ferre
addiscant paruo victu vtan-
tur et rustico interdum sub diuo inter-
dum sub papilionibus commorentur
tunc demum ad usum erudiantur
armorum et si longior expeditio
emergit in angarys plurimum deti-
nendi sunt procul habendi a ciui-
tatis illecebris vt eo modo
corporibus eorum robur accedat
et animis nec inficiendus est per
verba conditus vanos esse
ciuitate prestos semper ad

prosp[9]

debē

bellandum est tunc nullis deliciis
frangebant sudore cursu et campestri exercitio collum natandi usu
in vetis abluebat in tybi idem
bellator idem agricola genera
tum comutabat armorum Et usque
adeo verum est ut attanti quinto th
cinato dictatur constat oblata ex
agris pro supplendo robur victus
exercitus nescio quo enim morte timet
qui nunquam deliciarum novit in vita
Quarto victores coronantur quod clarior
ille fit qui Mat xxv virgines co
ronandas vocat Media nocte
clamor factus est ecce sponsus venit exite
obviam ei hanc pro coronam consi
derare fortiter dimicantes Unde
philippus rex macedonum alle
xandri pater cum fouet pater thebanorum cum forenses misisset bel
lum in procinctu omnes milites
sumere coronas laureas iussit et
huodammodo etiam de victoria in bel
lum proximit coronati et exitos
hostes vicerunt consideracio si quid
premium auget audaciam animi in
sustinere conflictum sicut plus sic
econtrario abiecto et vilitas servi
tutis exarcuit vim virtutis Judici ix clamabat gaal Quis
est abymalech ut serviamus ei
Gaal revelacio predicatorum re
uelans mistica scripturarum aliorum
Revelatum sunt tormenta pena
rum Abymalech prius fuit pa
tremque rex interpretatur dyabolus ille enim
tunc habes paradysi ex nobilitate
conditionis sue servus cuius nimis
est dura et intollerabilis servitus
cui non possit ei satisfieri et no
lit misereri Non enim vestium nitor
aut auri et argenti gemmarum
que copie hostes ad reverenciam
tuam aut ad graciam inclinat sed
solo timore subiugantur armorum
hoc quod aut cetera In alys rebus si
quod erratum est potest corrigi post
delicta emendatorum non retinet
cum statim pena sequatur erro
rem Nam confestim pereunt
qui ignave imperiteque pugnaverunt

aut in fugam versi victoribus ulterius
pares esse non audent Inde est
quod aput antiquos magistri armo
rum teste vegetio duplicibus
remunerabantur annonis et milites
qui parum profecerant maxime
pro frumento, accipiebant ordeum
necnon eis eciam reddebatur
annona quod ctis experimentis
ostendissent se omnia que erant
in arte militari complesse
Et ut fortius dimicarent Ex
donatio quod consequebatur dimi
dia pars sequestrabatur signa et
ibidem militibus servabatur ne per
vanitatem aut luxuriam ab
sumeretur et tamen puta sustentabatur
annona Nam et hec pro bono
opere gratiam exprimitur in via et
salua sunt nobis nostra premia que
corona expectamus in patria Non
enim coronabitur nisi qui legitime
certaverit Et beatus qui suffert temp
tacionem quia cum probatus fuerit
accipiet coronam vite **Secundus**
titulus de predicatorum caritate
per quam comparantur sagitte
ingenti inter artificialia quia
caritas cor penetrat Comparatur
etiam cum custodienti inter gressibilia quia caritas premium
servat Comparantur etiam avi vo
lanti inter volatilia quia caritas
in altum volat Comparantur igni
ardenti inter elementa quia
caritas subito inflamat

Post predicacionis utilita
tem considerandum predi
catoribus caritatem Qui enim
caritatem non habet sine gregis
predicacionis officium suscipere
non debet quia qui non ardet non
incendit et de corde frigido
verbum fervidum procedere nescit
I Cor xiii Si linguis hominum
loquar et angelorum caritatem
autem non habeam factus sum sicut

vehut es sonans

velut es sonans. Nam campana dum
alios excitat seipsam consumit
Et tu qui alium doces te decipis
quia predicas non furandum furaris
qui dicis non mechandum mecharis
et in quo alium iudicas teipsum con
demnas. eadem enim agis que iudi
cas. Sed tamen non debet attendere auditor
predicatoris indignitatem sed ma
gis doctrine puritatem Signum enim
campane sonantis auscultat
excitatus vult ut ad ecclesiam pergat
sed eius qui cordam trahit non
multum attendit et magis at
tendimus literas et sigillum quam
nuncium. et tritici puritatem quam
sacci vilitatem. per canale lapideum
fluit aqua ad ortos irriguos
ipso carnali arido et sine fructu
remanente. Unde qui sine caritate
predicat velut lignum putridum
lucet sed non ardet Secundo velut demon
ium in phanatico velut spiritus
immundus in ydolo emittens voces
asininas stridulas inconcinnas
sive loquatur lingua hominum ter
rena sive lingua angelorum
predicando celestia et secreta
mystica. Propter hanc caritatem com
paratur predicator sagitte insi
lienti inter artificialia. cani cu
stodienti inter gressibilia. avi
volanti inter volatilia. igni ar
denti inter elementa. Nam caritas
cor penetrat premium servat in
deum volat proximum inflammat De
sagittis in psalmo Sagitte tue acu
te vulnerabunt enim corda auditorum
et separant ab amore terrenorum
Cum sagitta in bono vulnerans
lingua corr. Unde et de sponsa
alia contra litera vulnerata caritate
ego sum Hee autem sagitte tue
volitant cum suis pennis. vo
lantes directe acute de ar
cu potenter emisse. pennate sunt
duabus pennis. cum predicat pro
dilectione dei et premium non pro gla
bnam inanem vel questu temporali

ysa xiii. Suscitabo super eos me
dos qui argentum non ve nec
aurum querant Sed sagittis parvulos
interficient. Medi mensuratores
qui predicant mensuram pene secundum
mensuram culpe. mensuram premii
secundum mensuram meriti. multum
in mitis. multum in penis. Unde
Ecclesiastes xii dicitur verba domini quasi
stimuli et quasi clavi in altum
defixi. quia neminem palpant
per adulacionem dum malos incre
pant. pigros incitant duros
pungunt et stimulant preter per
sonarum acceptionem quos vita
commendabilis acuit ut vulne
rent corda auditorum et elici
ant peccatorum sanguinem. Unde j Regum xiii
philistei prouiderunt ne esset
faber ferrarius in israel usque ad
acuicionem bonis. philistei dicuntur
ruina demones qui per superbiam
ceciderunt et per invidiam alios
deiciunt qui procurant ne sit
in ecclesia qui habet arma spiri
tualia fabricet Sunt etiam clavi
in altum defixi quia auditorum cor
da vulnerant per amorem dum eterna
promittunt et ea per caritatem
copulantes deo connectunt
quibus clavis Exo xxvi cor
tine tabernaculi scilicet fideles
anime suspenduntur dilatantur
figuntur. Suspenduntur a terra
per terrenorum desiderium. dilatantur
per caritatis incendium. figuntur
dum constant et perseverant
attendunt suum premium. Vo
lant etiam directe per rectitudinem
intencionis et veritatis quia sola
vicia non personam feriunt psalmo
Sagitte parvulorum id est humilium
doctorum facte sunt plage
eorum feriendo peccata Deuteronomio
xxxii Inebriabo sagittas
meas sanguine quia sanguinem
peccati fundunt et gladius

meus devorabit carnes i car
nalitatem peccatorum sed quedam sunt
sagitte toxicate que vene
num usque ad vitalia infundunt
cum sunt in personas ex indigna
tione predicatores impetuose
et eas nobiliter tangunt tunc pa
cium persequitur non fugat ve
hementer Job xlj non fugabit sagit
tarius immo per vim transfiget
dolosa sagitta iecur eius sunt
etiam acute tunc maxime cum
eas acuit memoria dominice pas
sionis dum enim sermo de passi
one domini cordibus insinuatur quasi
calibe clavorum eius sagitte ver
borum predicatorum acuuntur et
accenduntur sagittas psalmus Sagit
tas ardentibus effecit i de ar
dentibus et ignitis eloquiis
sagittas predicatorum fecit Sunt
etiam de arcu potenter emisse cum
sermo iuvatur verbo et opere Qui
enim dicunt et non faciunt sagit
te eorum intrant in corde ipsorum
et fiunt quasi arcus dolosus qui
sagittas retorquet mittentem
non sic dicitur ij Re j Sagitta io
nathe nunquam abiit retrorsum
et gladius eius non est reversus inanis
unde super illud Job xix Arcus
meus in manu instaurabitur
Gregorius hoc fit nimirum cum illud
quod de sacro eloquio cogno
scitur bene vivendo completur
Sic enim arcus genesis ix ponitur in
nubibus celi Ecclesiastici xliij Vide ar
cum et benedic qui fecit illum
Valde enim speciosus est in splendore
suo habes ergo sagittas penna
tas i barbulatas per geminam
dilectionem directas directas per intentionem
acutas per passionem potenter
emissas per operationem quibus sa
gittis operantur predicatoribus pro
predicatores propter eorum predicationem
Hic autem notandum quod sicut katho
in libro de disciplina militari
dicit boni sagittarii multum
valent in usu prelii Et sup(er)
afferuntur de adusque numida
onos qui romanum exercitum
inducunt esset arte creaturarum alis
sed superiores fore non credidit nisi
in omnibus tentoriis electos sa
gittarios instituisset Ideo ij Re j
precepit david ut doceret filios
iuda arcum i sagittandi artem
de qua arte sic ait Vegetius ar
cubus ligneis sagittis quoque lusoriis
exercenda est semper iuventus ad
palos et doctores ad hanc ar
tem artifices eligendi et ma
ior ad habenda sollertia ut
arcum etiam teneat et fortiter
impleat ut sinistra fixa sit
ut habere dextera ratione ducatur
ut ad illud quod feriendum
est oculus pariter animus quoque concurrat
et sive in equo sive in terra
rursum sagittare doceant Quam
artem addiscere opus est diligenter
et quottidiano usu exercere quoque
servari timeat ergo prelati negli
gentes quibus incubuit predi
care ex officio qui debent stare
in muris et vigilare sicut sa
gittarii ysa lxij Super muros
tuos ierusalem constitui custodes
et ipsi nec vigilant sicut spe
culatores in excubiis nec pro
tegunt se sagittarum sagittis
ysa vj ve michi quia tacui Te
ste enim Ieronimo inmotes et absque
sermone conversacio quantum prodest
exemplo tantum nocet silencio silentio
Comparantur predica
tores propter caritatem canum custo
dientium inter gressibilia quia
caritas cor penetrat et acu
de proprietatibus canis in bono et
in malo // antur etiam propter
omnem zelum caritatis
predicatores canum Nam
ex quadam dilectione canes

dr sine hominibus nō posse viue
Sz quia zelus predicatorū sepe
degeneriat in furorē io oz eorū
sic p' cantici dicit ordinatā ee
caritatem · q sit tam respectu
sui q̄m proximi q̄m dei · Respectu
sui ut sit ad instar canis uel
abitu et se reputet quasi co-
teptibilem et contemptū per
humilitatē iiij Re viij q dixit aza
el Quid enim sum ego seruus tuus canis
vt faciam rem istam magnam
parvas contemptū p paupertatē Vnde
vij iudicum p eos qui lambebant
aquā sicut solent canes lambere
obtenta victoria nō p eos qui
poplite bibebant q sz terrenis
inherent Sufficit modicum aque
tam et quia necessitatis nō quod sup-
fluitatis est predicatori Simplius
sanatum p prime asperitatē Ecclesiastes ix
melior est canis viuus leone mortuo
leo mortuus qui viuit in delicijs
voluptatibus · canis viuus q se mor
bidum viuificat et resuscitat p
opa p'nie et austeritatis Genesis xl
viiij Catulus leonis iuda quis su-
scitabit eum Respectu proximi
odoratu feras apprehendit p sanctam
districtionem Exo xxiij · Carnem
que a bestijs fuit pregustata
nō comedetis sz proiectis car-
nem bestie pregustatam id est carnalem
nale demones exprimunt et
temptant q canibus precepit dominus
predicatorum sagacitatē exponit
Nā sensus olfactus maxime vi
get in canibus qui solo odore
vestigiorum impressiones distinguunt
et odoratu ducte predam absē
tem querunt latratu feras et
lupos abigit et ita gregem custo
dit p orationem Job xxx Nunc aut
deridet me iuniores tempore quorum
nō dignabar patres ponere cum
canibus gregis mei hij sunt

quidam moderni qui latratum
oris nō habent · nec gregem orōe
defendunt · nec cum sanctis predicatoribus
mercedē accipiunt q nunquam latra
uerunt · lingue lictu et tactu pu
tredinē curat p predicatores vulne
ribus congruentē Luc xvi · Canes
lingebant ulcera lazari Sanat
enim canis lingua vulnus cum
lingit Sic uerbo predicatoris congruit
vnio frenetias prodesse di catu
lus dicitur capiti suppositus · quia perim
quasi desperatissimum sanat predica
cio que ex intima passione
nascitur Respectu dei dominum co
gnoscit · cognitum diligit · dilectum
propria morte onerat dominum p eo mori
sic exponit Cognoscit p intellectum
diligit p affectum onerat p effectum
de cognicione Mt xv · Nam
et catelli edunt de micis que cadunt
de mensa dominorum suorum Quia pre-
dicatores illuminatū habentes intellectum
predicant ea que accipiunt ab
expositoribus sacrarum scripturarum
plurimus dicit · Soli canes dominum
suum nouerunt · et ignotum si repente
venerat intelligunt Soli noia
sua vocem q domesticam cogno-
scunt Itinera quamuis longa me-
minerunt nec vlli preter hominem
memoria maior impetus eorum
et seuicia mitigatur ab homine
considente humi Soli enim pre-
dicatores xpm dominum predicant
cognoscentes assiunt et aduc
tum sum attendere incant Viget
in eis memoria scripturarum et di
bus itinerum quorum intencio et finis
est vt quiescat homines a peccatis
suis et p xanam humilitatem
reuertentur ad xpm de dilectione
proximi hoc enim predicat ut ex
dilectione dei quam habent xpo servi
ant et ei fidelium populos
adquirant ps. lingua canum

tuorum eximias ab ipso Quia qui
fuunt aliqui inimici xpi primo in
pdicant uerbum xpi et fidem Quare
cum canis latrat pro homine non
hoc facit quia hodiat hominem vt dicitur
in orosio sed quia sic estimat se
placere dno suo de expositione
eorum testante plinio pugnasse in
inguinum adversus latrones canem
pro dno accepimus confectum quoque pla
gis a corpore non recessisse vo
lucres feras abigentem ab alio
in epyro agnitum in conventu
paussorem dni lamatu et latra
tu coactum fatis scelus Garama
the rege ducenti canes ab ex
ilio reduxere preliantes contra resi
stentes Quidam etiam populi cum
dimicant canes ducunt ad bel
lum qui sunt eis fidissima au
xilia nec stipendiorum indiga
Refert idem hystoriographus
de quodam cane qui post mortem
dni sui retineri non potuit in car
cere ne recedebat a corpore dni
sui sed in gradibus ululans et
cum panis frustum a quodam ei ob
latum tulit ad os defuncti et
cum cadaver in tyberim proiectum
natavit post illud sustentare
conatus Sic predicatores xpia
nitatis pro verbo veritatis se
morti exponunt sequentes xpum
ut patet dum Tobie iiii° pro
fectus est thobias et canis se
cutus est eum Et xi eiusdem
precurrit canis qui simul fu
erat in via et quasi nuncius
blandimento sue caude gau
debat Quod pertinet ad pre
dicatores antiquos qui xpm
cum gaudio nunciabant venturum
Sed de quibusdam canibus in
mundis per luxuriam deut xxiii
Non offeres mercedem prostibu
li nec precium canis in domo
dni sui dei Quos enim mundos
querit dns qui serviunt ei in tam
mundo officio de avaritibus et
crapulatis per gulam in Re xiiii°

Qui mortui fuerint in civitate co
medent eos canes Quod sit cum
publice querunt epulas et cibos
lautiores de bellissimis patientibus
in insaciabili appetitu sunt cupidis
et avaris ps famem patientur
vt canes et circuibunt civitatem
in saturarum ymmo in statu de la
tratoribus nescientibus pigris et mutis
ysa lvi Speculatores eius ceci
omnes nescierunt loqui canes
muti non valentes latrare De
impacientibus et iracundis Eccli
xix Sagitta fixa est in femore
canis Sic verbum in ore stulti
pu xxvi Sic qui apprehendit
auribus canem sic qui transit impa
ciens et commiscetur rixe alterius
De seipsos mordentes mordenti
bus et corrodentibus per detrac
tionem et invidiam philip iii° Vi
dete canes videte malos
operarios videte concisionem
De eiectis de domo dni per
superbiam Apoc xxii foris canes
benefici et impudici et ydol
servientes et omnis qui amat
et facit mendacium hii sunt sibi
qui cum lucifero a domo dei e
iecti sunt sicut canes de domo
ps Non habitabit in medio domus
mee qui facit superbiam quia dos
tribificant puritatem veritatis
non habent a deo apostotat soli
ditatem veritatis nec habent
nec amant

ompatur etiam pdica
tor avi dum per volat
caritate volat in deum i Cor
xiii° Adhuc excellentem vobis
viam ostendo sectamini caritatem

de hac aue Job v homo ad la
borez nascit et auis ad uolatu
Et Eze v leuaui oculos meos
et uidi et ecce volu^s uolans
volat enim predicator qui duabus
alis eruditus scilicet in duobus testa
mentis quorum utraque ala uestiu
statur septem pennulis que sunt
precepta vt mt vii Omnia quecumque vultis
ut faciant nobis homines et uos
facite similiter illis prohibiciones Tho
bie iiii Quod tibi non uis fieri a
lio ne facias. Consilia Mat xix
vade et vende omnia que habes
et da pauperibus et sequere me pro
missiones Deut^o Audi israel
precepta domini et ea in corde tuo
quasi in libro scribe et dabo tibi
terram fluentem lac et mel Co
minaciones mt iii^o Jam securis ad
radicem arborum posita est Instru
cciones mt v Qui uidit mulierem
ad concupiscendam eam iam mecha
tus est eam in corde suo Ammo
niciones uel prohibiciones mt vii
Contendite intrare per portam
angustam porta Tot autem in
hac aue sunt plume quot
diuerse sunt hec autem auis uo
lat cum sursum cor hominis at
tenius eleuat. Habet autem alas
auis vt pullos protegat et
foueat vt se in aere suspendat
et uolans abscedat et fugiat
proteccio per misericordiam suspensio per
sapienciam fuga exterior per iusticiam
et per pruden^m hee sunt ale pre
dicatoribus quibus uolant duabus alis misera
cionis et contemplacionis bone accionis
Alis misericordie protegit alios
in aduersitate psalmus protegat sub
velamento alarum tuarum Con
gregant pullos ut viuant in
vnitate mt xxiii^o Quos uolui
congregare filios tuos quemad
modum gallina pullos suos
sub alis et noluisti Supportat
defectus aliorum ex pietate Exo
xix vos ipsi uidistis quomodo

portauerim uos super alas aq
uilarum alis bone accionis
uolat cum mundi fuit nolup
tate et usque nunc induunt no
uitatem et per de uirtute in uirtute
proficiscentes sua tenet humilitate
Hee sunt ale ad uolandum
patule ale renouate sub
misse de pennis Apoc xii date
sunt mulieri ale due et uolat
in desertum Ad implendum in eis quod
desunt per eum per gratiam est a
de his Job xxxix Numquid per
sapienciam tuam plumescit acci
piter expandens alas suas ad
austrum Quia abita uetustate
uictorum indui dicit nouitate uir
tutum Nam singulis annis omnes
renouant accipitres Sed ut dicit
gregorius agrestibus mos est
vt flante austro alas ex
pandunt quatenus eorum membra
ad laxandam pennam uetera veti
tempore concalescat cum non deest
ventus alis contra radium solis ex
pansis atque percussis repente sibi
humiditas faciant et sic apertis po
ris plume ueteres exiliunt et
noue succrescunt pennas ve
tis conuersacionis grauat et pluma
noue imitacionis subleuat et
ad uolatum tanto leuiorem quanto
nouiorem reddit Incalescens
enim ius caritatis poros aperit
et plumas uirtutum fudit de
foris Eze i cum fieret uox super
firmamentum quod erat super capit
illorum stabant et submitte
bant alas suas Quia cum
predicatores aut superna in
telligunt aut in vita proficiunt
alas diminuunt quia et humilio
res fiunt Alis etiam contempla
cionis se in aere suspendunt
per meditacionem uelant alis tre
mulis quia in meditacione ignis
caritas exardescit sed in timo
re tremescit. Ezechielis xi

Eleuauit cherubim alas suas et
rote cu eis et gla dei isrl erat
sup ea Eleuatio alar motum
sz meditatiu facies aut qtuor
que erat in rotis qtuor sut spes
meditacois volui sz ad oriente
nre natiuitatis et occidete nre
mortis ad meridiez bnficior di
ad aqlone temptacoum dyaboli
alis tremulis p orom Ezech j°
audiebam sonu alar quasi sonu
aquar multar quasi sonu su-
blimis di Deus em mentes sanctor
implet desiderio vt orent et
exaudit impletas Oraa ut dr
Btus grego deus creat i stor
cordibus amorem et exclamati-
bus cordibus suscipit orom Et
x eod dr q sonitus alar che-
rubim audiebatr usqz ad atriu
exterius qsi vox omnipotetis dei et
No no q hec animalia habebat
colla manus alas siue pennas
et oculos omia plena dicit
in textu qr diuinaz scripturaz
doctores i pdicatores debz esse
circuspectos distrecte loq opari
et cotemplari celestia et bia
ad ciuitate reste que p ocu-
los intelligitr alis patulis p
deuocom qm affectus in dm expan-
ss in deuocone quiescit Exo xx-
xvij Cherubim expendebat
extendebat alas ptegentes
ppiciatoriu ale in ppiciatoriu
extendunt qm p deuocom aius
in dm ppiciatu dilitatr hic est
locus quietus aie anime in Re
vjo intulerunt sacerdotes archa
federis dni sui in locum suum s
subter alas cherubim
i aut habent aue speci
ficae volunus coruus
est ppt affectus sollicitudinem
apis ppt fructus dulcedinem
Galli ppt tantus dissitudine
aqla ppt uolatus altitudinem
De coruo Job xxxviij Quis
preparat coruo escaz suam
quando pulli eius clamant ad
dm vagantes eo q no heant
cibos Coruus ut dr etatis pul-
lis escaz plene pbe dissimu-
lat ps qm plumescendo nigre-
scant et eos in edia affici patitr
quousqz illis p pennaz nigre-
dine sua similitudo uideatur
qui hic et illuc vagantr i nido
et aperto ore petut esce subsi-
diu sz ad ingresce ceperint tato
eis ardenas alimata tribuit
qnto diuius distulit Coruus
pdicator qui ppiaz infirmitatez
quasi nigredinem cosiderans
clamat ad dm cu nascitur in
fide discipuli qr ppia peta non
lidutut nigredinem no ptendut
hm velut escas accipiendas
os aperiunt de secretis sublimi- docu
bus querut sz no ministrant eis
hec sublimia qr nec d nigri
sunt deflendo peta pterita sed
cu ingresce ceperit p lamentu
pnie percipiunt alimenta pdica-
tionis subtilissime discretus
em pdicator interna ministia cor
ssibus no ministrat qos adhuc ab
hoc oculis alienos non cosiat
De ape Ecci xj Breuis in vo-
latibus apis initiu dulcoris het
fructus eius qr pdicator hz hu-
militatez in affectu et utilitatez
in pdicacois effectu Sollertes
sut apes et in mellis officio
assignatas et sibi ppas inco-
lunt mansioes ne vendicates
alienas et ex varijs floribus
miro artificio fauum condiunt
ceratu et regem hnt plura mo-
uet simul fugiunt tumultu ex-
aspantur de caribus bou nascitr
omnibus quis e labor ciborum
opa ipsorum fructus uolatus quo
quis etiam e oibus Integritas
virginalis et ptus neqz enim
vno cocubitu comminiscentur

net libidine resoluunt vii Cassia9
de incarnacõe vbi · Apes sunt
minima aīman^a prudētissima ac
sollertissima mīrū ingenij et
nō solū sēsu s etiam pruden habun
bundat ex quibusdā herbarū flo-
rib9 pecant^r Quis eis formator
corpum quis inspirator anime um
omi ipm quod inter se quasi locant
his dedit cōtinuitē pcdiū ingeiorū
elegāciaz qz peniciā qs dedit
ingenia ita pmslor motū placi-
ditate cōcordiaz dissensionū bella
pacē ordinacōz disposicōm officia
pncipatq oīa demū q sunt illis
qi ad huano gnē gna q̄ que
imbuete et instituete sumpsint
neqz eū uterū norunt nec semē
sunt depasti tn^o flos i aluca-
ria cōgerunt ex quibus inestima-
bili opifico exeunt que omnia
omnia pdicatoib9 mistice adaptai
possunt fructus aut dulcis est
dulcedo pdicatoris de cuius dul-
cedine Sapie xvi parti panē d'
celo pstitisti eis hntez omē delca-
mentū et omez saporib saporis
suauitatē manna sz de quo Exo
xvi quod comederunt filij isrl q
diu fuint in deserto q nos qui
diu sumus in hac peregrinacone
vel pocius in hoc exilio indi-
gemus ubi celestis viatico q
reficiam^r ne in via ul deficia9
uel accidiem^r In tra aut pro-
missionis deficiēte mana usi
sunt fructibus illius tre · q a in
pria fruem^r pollido cibo · quia
ubi oms erunt docibiles dei
Joh vi Non erit necia pdica-
No tio Et nō q videtes filij isrl
manna p admiracoē dixerunt
Manhu q d sit quid ē hoc Na
anna bibia sunt uba sapie ce-
lestis et p sua subtilitate sunt
interroganda a discretis Erat
aut manna minutū Sic pre-
dicaco pr subtilitatez s intus
cotinet vitatez Sic lapides

precosi pui sunt quātitate s ma-
gni virtute albiam pr sui pu-
tatez quasi pruina ll sine ros
matutinus qui refrigerat tep-
tacōib ardorē et gustus eius
quasi simule cū melle docta
eni spetulais ē quasi panis fur-
furens sz spualis quasi simi-
lagmeq sine furfure vanitatis
falsitatis aut duplicitatis hz et
aut dulcedinē mellis ubi sa-
nu ē palatiū cordis Eze Co-
medi volumē et fcm ē in ore
meo quasi mel dulce ps Qm
dulcia faucibus meis eloquia tua
desinuens uniquique noluit
put wlt et ad quod quilz vo-
lebat cōuteba^r · ad solē lique-
fiebat ad ignē indurabat^r
hma qui radios vel solis in se
recipiunt ad vbum dei lique
fiunt Can v^o Anima mea lique
facta ē vt dilcus locutus est
Sz qui in pctis psuerac nolunt
vbum durū esse asserunt Joh
vi^o Durus ē hic smo · hc est i-
duratī ad ignē pcti · frangeba^r
aut mola inferiori sz meditacoe
et supiori sz reuelacoē qui al
ad aliud diem reseruabatur
putrescebat et vmnbus sta
chebat remordet eni eos vimis
consciē qui sciunt et nolunt pre
dicare tn nō putrescebat ad
reseruabat^r ad diem sabbati
quia nō pereunt sue bel opa
que addiscant aut sunt ex spe
futuru pmū fastidiebat aut
manna carnales et vbum
di qui sectantur corporeas vo
luptates De Gallo Job xx
xviij Quis posuit in visceribus
hominis sapiaz aut quis dedit
gallo intelligenciā Galli
predicatores qui in tenebris
vite pntis lucē gre quasi
cantando nunciant pdictioz

Gallus succinctus lumbos quia
stringit motus lascivos hys dominus dat
intelligenciam ut sciant quibus
et quo debeant predicare domino i-
mitus revelante intelligenciam
Gallus accipit ut post nocturni
temporis horas discuciat et tunc
demum vocem excitacionis emittat
quia predicatores prius in audito-
ribus suis qualitatem vite consi-
derant et tunc ad erudiendum
congruam vocem predicacionis for-
mant hoc est enim quasi horas
noctis discernere quia cum quibus
quo predicet scire Non enim eadem
eadem predicacio cunctis convenit
sed nec idem sunt mores omnium nec
eadem complexio diversorum sed pro qua-
litate auditorum formetur sermo
doctorum et de cythara dulcis sonus
redditur que uno plectro sed
non uno impulsu corde omnis
equaliter feriuntur Unde predicator
ut omnes in caritate edificet
ex una doctrina non tamen uno exhor-
tacionis modo auditorum corda
tangere debet de quo sicut deus dede-
rit infra patebit et in parte supra
patuit Gallus autem profundio-
ribus horis noctis valenciores
et productiores cantus emittit
mane vero appropinquante minuto-
res et leniores edit quia pec-
catoribus qui sunt in profundis te-
nebris annunciandus est terror in-
dicis venientis sed eis qui sunt in
luce gracie predicandus de dulce-
dine glorie et minuciis quasi sub-
tilius et de misteriis spiritualibus
et quos dormientes longus
galli clamor excitaverat vigi-
lantes delectet suavior et
delectetur in primis hii prius timue-
bat ex suppliciis Gallus autem
prius alis se verberat postmodum

:alis:

clamat prius alas excutit
et seipsum feriens vigilanciorem
reddit quia sancti predicatores prius
quam predicent in bono opere se
excitent ne in semetipsis tor-
pentes opere quos excitent
voce Gallus autem gallinacius

se impinguat per gallinas non
pungit nec eas impugnat per
dicatores malos sunt qui delicias
vacant populum non defendunt et eciam
non fecundant ysaias xxiiii apportari
te faciet dominus sicut gallus gallina-
cius apportatur quia tales ad inferos
pertrahentur De aquila Job xxxix
Numquid ad preceptum tuum elevabitur
aquila etc. et in arduis ponet
nidum suum omnium avium visus aquile
acies superat ita ut solis radios
sine ullo oculorum reverberacione
videat hec est sublimis preceptorum
contemplacio quibus elevat divina
revelacio hii ponunt in arduis
nidum suum dum spretis terrenorum
desideriis feruntur in celum per
mentis excessum apostolus Nostra
conversacio in celis est hii in arduis
habet nidum qui in supernis figit
consilium Ibi enim est spiritus ubi a-
mat non ibi tamen ubi animat Nam
et paulus fortasse in carcere
tenebatur cum se conversari cum Christo
in celestibus testaretur In petris
inquit manet aquila et in pre-
ruptis silicibus commoratur atque
in inaccessis rupibus manet in
petris id est in solidis primum sinus
commoratur et in preruptis sili-
cibus prerupti silices angelorum
legiones prerupti enim sunt quia
pars eorum cecidit pars remansit
horum ergo angelorum bonorum
gaudia dum contemplatur in prerup-
tis silicibus commoratur In terra
sunt pro multi qualitatem prerupti
sunt pro multi quantitate Hoc vero
angeli dicuntur inaccesse rupes
et silices propter virtutem solidi-
tatis rupes autem inaccesse
propter immensitatem claritatis Val-
de enim inaccessibile cordibus
peccatorum claritas angelorum
sed quia contemplativus qui iam intus
per meditacionem angelicis choris
non sufficit videre angelorum

claritatem misi ascendat usque ad di
visionem et contemplacionem cum sola
visio vera est mentis humane refectio
subdit inde contempla eius statim i ex
illis choris angelicis tenens ocu
lum mentis ad contemplanda gloriam
superne maiestatis qua visa fit
satietas in anima ysa liii propter
ea quod laborauit anima eius videbit
et saturabitur Sed quia pondere
carnis corruptibilis impedim
ne diu sic est unde in via valea
mus Io subditur oculi eius de longe
prospiciunt hoc est interioris atque
exterioris tendunt Sed nec diu propinquius
aspiciunt quia claritatis diuine mag
nitudinem penetrare non possunt a luce
enim incorruptibili nos caligo
nostre corruptionis obstruat ob quod
quid homo in vita per contempla
cionem profecit dum nec diu prospiciens
per speculum et enigma videat
Unde ysa illic in excelsis habita
bis munimenta saxorum sublimitas
eius panis ei datus est aque eius
fideles sunt regem in decore
suo videbunt oculi eius cernent
terram de longe in excelsis habitat
qui cor suum in celestibus locat
munimenta saxorum sublimitas
est saxorum sive cum separati ab in
fimis fortium patrum precepta
et exempla considerent sive cum
mente coniuncti celestibus choris
et castris demones insidiatores
et in arce cordis stantes quasi
sub se positos quasi superius respiciunt
Aque eius fideles sunt quia
doctrina predicatoris vera quod hic
promittit in spe exhibebit in re
Unde Sapientia autem huius mundi
est infidelis quia post mortem cessa
bit Regem in decore videntes
qui super semetipsos rapti in fulgore
diuinitatis oculos fixos tenent
sed quia quamdiu in hac vita sunt
illam celestem illam celestem patriam
sicut est videre nequeunt Sed non oculi
eius cernent terram de longe tamen
enim longius acie tendimus sub

nixo visu caligamus sed quia cum
predicatores vident auditores
non posse capere sublimia diuinitatis
descendunt ad humilia incarnacionis
Ideo subdit de predicta aquila
pulli eius lambunt sanguinem Na
sicut aquila eleuata in archanis
diuinitatis pastus tamen auditorum
pullus aquile in filius crucifixi
sanguine satiatur Qui enim de Christi
passione auditores docet san
guine ad lambendum pullis prebet
et quia predicator compati
peccatoribus eis subicit et sicut mon
qui mortui in peccato non habent spiritum
vivificante Ideo subdit ubi fuit
cadauer statim adest haec est quod
de quatuor volatilibus quorum
volatus si volueris videre in sermo
nibus de beato michahele quos condidi
ad papam allexandrum iii sed haec ad la
bore nasci auis ad volandum quere

Compatitur predicator

propter caritatem igni ardenti inter
elementa ubi agit de quadruplici
igne secundum proprietates suas Secundo
de igne spiritus sancti operantis in anima
secundum quadruplicem statum Tertio de
igne prout appropriatur septem donis
spiritus sancti Reperitur igni propter
compatitur dum per caritatem
inflammat Sicut Ca
ritas in predicatore ignis est qui
non extinguitur per tribulacionem Ca
Cantica viiio Aque multe non
potuerunt extinguere caritatem
Est autem ignis quadruplex — Primus ignis
superior scilicet potestas in creatore
Deut iiiio Deus noster ignis con
sumens est non iram quia comburit
sed culpam quam homo fecit Ignis
enim est subtilis cuius motus cele
rior Deus enim preparat liberum arbitrium
ad bonum et preveniet ipsum Sap
xvi In aquila super virtutem ipsius
exardescat quia deus per gratiam
com ul super inn hominem

ad bonum vocat. Cuius vita nobilior
purissimum enim elementum est ex
sui etiam puritate purgat me-
talla. Sic deus in se purus existens
purgat peccata. Deut. ix. Dominus deus
tuus ipse transibit qui te ignibus de-
vorans atque consumens. Cuius
actus efficacior. Maxime enim ac-
tivus est. Prov. xxx. Ignis numquam
dicit sufficit quia semper agit quamdiu
materiam paratam invenerit. Et deus ab
anima iusta nisi per culpam non re-
cedit. Cuius situs superior quia cor-
da que tangit sursum attollit.
Exo. xxiiii. Erat species glorie domini
quasi ignis ardens in vertice mon-
Scdus ignis — tis. Secundus est ignis subtilior ex-
tior qui est dei conformitas in angelo
comprehendente. Exteriore voco quia
non illabitur anime. De isto Ps.
Qui facit angelos suos spiritus
et ministros suos ignem urentem
Vel ut ait apostolus Hebr. i flam-
mam ignis. Ignis autem purgat
illuminat et perficit et custodit.
Purgat maculas, illuminat te-
nebras, perficit deum ad operandum in-
citat, custodit quod secundum Dionysium in-
minis conservat. Sic spiritualis angelus
quam purgat deus opera ut tol-
latur iniquitas, illuminat dum
per eum mittuntur revelationes veritatis,
perficit dum per eius inflamationem
ex calore affectus ministrat caritas,
conservat dum corpori nocere
non potest contraria potestas. De primo
Job xxiii. Ipse vero scit viam meam
et probavit me quasi aurum quod per
ignem transit. Immittit enim dominus
tribulationes per angelos ut e-
lecti purgentur sicut aurum in
fornace. De 2o Exo. iii. Moy-
si apparuit dominus in igne cum
videret rubum ardere et non
combureretur. Qui enim apparuit
secundum Gregorium angelus fuit cum
deus apparuisse legitur quod eius
auctoritate hoc fiebat unde et
revelationes huius angelico

ministerio facte leguntur. Et in Ps. Dedu-
xisti eos in nube diei et tota no-
cte in illuminatione ignis, id est angeli
in igne legem revelantis. De
tertio Deut. xxxiii. In manu domini
ignea lex. Lex enim ministrata est
per angelos in manu mediatoris
secundum apostolum. Levit. ix. Egressus est
ignis a domino et devoravit
holocaustum et adipes que erant
super altare, quia angeli impe-
trant nobis a domino caritatem et eius
ex pinguedine caritatis nostram
offert procedente devotionem. iii Reg.
xviii. Descendit ignis de celo
et devoravit holocaustum Helye
de quarto Zach. ii. Ego ero illi
ait dominus murus ignis in circui-
tu. Vallavit enim dominus ecclesiam
per angelicam custodiam. Qui an-
geli custodiunt hominem ne a
dyabolo vexetur in corpore ne
subiciatur eius in mente. Unde in libro
pastoris dicitur quod omnibus hominibus dati
sunt duo angeli, unus bonus
alter malus, unus ad exercitium
alter ad custodiam. Tercius est 39
ignis interior, caritas in predica-
tore. Ezech. primo. Similitudo
animalium et aspectus eorum quasi
carbonum ignis ardentium et
quasi aspectus lampadarum. Hec
erat visio discurrens in medio
animalium splendor ignis et
de igne fulgur egrediens.
Qui carbonem tangit incenditur
quia qui sancto predicatori adheret ex
visu verbo et exemplo accipit
ut ad amorem veritatis incendatur
et ex ardore illius et luce lu-
ceat et ardeat qui prius in peccatis
fuit frigidus et velud mor-
tuus. Erat lampas enim lucet
ignis ardet. In se caritate ar-
dent sicut carbones, in aliis
veritate lucent sicut lampas.
Splendor autem ignis et de
igne fulgur egrediens

Int' hec animalia pennata dis
currit que spus sanctus q' cari
tas est et ignis predicatorum
succendit corda Luc xij Ignē
veni mitte in terram et quid vo
lo nisi ut accendatur quod cor cari
tate succensum a tepiditate pur
gatur ffulgur aut de hoc igne
egrediens mentes excitat et
inflamat ut in deum ardentes
et lucentes currant Dan' thronus
eius flama ignis rote eius ignis
accensus Greg' omel' v super
Ezech' hij qui amore dei in
predicatione discurrunt rote eius
ignis ardens sunt quia cum ex
eius desiderio per varia loca discur
runt ipsi ardent et alios
accendunt Habet aut iste ignis
quadruplicem vim purgativam
in tribulacionum oppressione Nam
bene pacientes exeunt ut aurum
cum hiis probasti cor meum
et visitasti nocte igne me examinasti Sa
piencie iijo In igne probatur argentum
et aurum Et pu' xvijo Sic in
igne probatur aurum et argentum
Habet etiam renovativam in nove
conversacionis confusione Sopho' po
In igne zeli mei devorabitur terra et
reddam populis meis labium electum Habet
eciam resilitivam Infra pascitur
sursum movetur quod fuerit in actione
sursum resilit in contemplatione
Eccl xlviij Surrexit helias
propheta quasi ignis et verbum eius
quasi facula ardebat Habet etiam
et vim preservativam Levit vj Ignis
in altari meo semper ardebit quem
nutriet sacerdos mane subiciens
ligna per singulos dies Hoc
aut fit in oracione per quam cor suc
cenditur in devocionem et maxime
nutritur caritas ad considerandum
beneficia dei nobis exhibita
Tunc enim fumigat mons Synai
eo quod descendit dominus super eum
ignis in igne Certus est ignis inferior

cupiditas in pectore Job xvo
Ignis devorabit thabernacula
eorum qui libenter munera acci
piunt Habet aut iste ignis naturam
infectivam virtutum corruptione
Job xxxj Ignis est usque ad con
sumacionem devorans et omnia
eradicans genimina Habet etiam
naturam putrefactivam in superfluorum
congregatione Jaco vo Agite
nunc divites divicie vestre putre
facte sunt etc et erugo vestra
in testimonium erit et manducabit car
nes vestras sicut ignis Habet etiam naturam
pastivam infimis in ypocrisi
et (ficcione?) Apoc xiij Bestia
faciebat descendere ignem infra
in terram Habet et naturam dimissivam
in ambicionibus mentis Gen xv
Cum occubuisset sol facta est ca
ligo tenebrosa et apparuit
clibanus fumans et lampas ignis tran
siens inter divisiones illas De igne
superiore divinis in illo sermone
confirmatur et de celo repente sonus
De igne vero inferiori et infici
in illo Surrexit helias propheta
quasi ignis etc et ideo dicunt pusilli

Hic agitur de igne

spiritus sancti operantis in anima
secundum quadruplicem statum

Comparatur ergo predicator
igni ut dictum est propter
caritatem Sed non duplicem
ignem sed et duplicem caritatem
decreatam et mercatam Caritas
~~increata~~ increata est ignis spiritus
sancti scilicet qui habet ignis opera
ciones quas breviter ponamus
Operatur enim ignis spiritus sancti in
anima sub proprietatibus in statu
quadruplici prevaricacionis et cul
pe confusionis et gracie progressionis
et iusticie perfectionis et excel
lencie In statu prevaricacionis
quia in ad contrarias quatuor quali
tates arefacit humida prit
arida mitigat lenit calida

calefacit frigida humidos p
p carnalem delectacom aridos
aridos p indeuocom calidos
p ambicom frigidos p obsti
nacoz Primum pz Consumit
ignis superfluos humores et
spus sanctus carnales excit
tat delectacoes Naturalit enim
calor ignes agit in humiditate
et eam dissoluit deim dissolu
tam consumit et siccitate que
lima e caloris induit Sic ergo
paulatime consumit carnali
tas donec introducat cari
tas et pg caritatez puritas
Malachie iijo Ipse qi ignis co
flans et qi herba fullonum
et sedebit purgabit filios leui l
Ipse e enim qi ignis conflans
qui tollit mortales delecta
ciones et herba fullonum qui
compescit lenioes donec pur
get filios leui faciendo pg pur
gacom filios spuales Secun
dum pz Ignis rem aridaz verti
dum indeuotos in sui amore
gutit Judic xvo Irruit spus
dni in sampson et sic solet
ad ardore ignis ligna con
sumi ita et vincula qbus li
gatus erat dissipata sunt et
soluta quia anima deuocois
humiditate consumpta confecta to
e ad sancti spc prnciaz infla
mata Tercium pz anima ambi
ciosa igne gehennali e ca
lefacta vn et primus angelus
fuit ambicosus calidus callidus
Eccti xxiij Anima callida
qi ignis ardens no exting
uetur donec aliud glutiat qd
de anima ambiciosa implet
Sz sicut ignis ignez expellit
vn et qui lesiom adustionis
in manu sua senciunt indig
hunt dum manum iux ignem
ponunt eo qp ignis extior at
trahit intiorem vel maior

calor absorbet minorem Sic
consideracio celestis pncie ab
sorbet omnem appetitum huane
et tpalis glie Treni jo de
excelso misit ignez in ossibus
meis et erudiuit Quartum pz
Ignis frigida calefacit et dura
emollit et spus scus obstina
com tollit Eccti xxvij Ignus
pbat ferru durum ferrum emol
litum ferro coniungit igne medi
ate et corda dura et frigida deo
vniunt et sibi ad inuice spu
scto vniete que tn disiungun
tur a deo peccante Je xv Unde
fedabit ferum ferro ab aquilone
et es ignea siquidem ute agete
res vna in aliam coniungitur
dum p spm scm agentem in amo
ris vinculo deus et anima vni
untur Ca Job xxviijo lapis
solutus calore in es uertitur
Septa etiam in statu consa
tionis et grie Leuit xxiijo
offeres sacrificium in igne dno
septem diebus Qui enim contr
ad graciam vij instat a domino
illuminacionibus Sic enim uidemus
in ligno uiridi quod dum in
aqua iacuit qp ignis de illo Nota
vn elicit Primo aqua latri
macoib extioribus et attricionis
Deco Sap xvj In aqua ignis
ardebat qm in pectore quasi
in ligno uirido et humido qdam
attricionis fletus extior euapo
rat et qm ignis in aq pualebat
sic ibidem dr In aq que omia
extinguit plus ignis ualebat
Tue efficacies sub lumine p
graciam spus sci Et sic dicit
Math iij Baptizat in spu sco
et igni Sedo elicit fumum co Ezo
tricionis ps Ascendit fumus
in ira eius et ignis a facie eius
exarsit Ex consideracom enim
ire dne seueritatis t amoris

ignite dei pietatis surgit fum9
3o contricois Tercio elicit scin-
tillas gemituu et suspiriorum
feruentis affectois Jgitur sue inte-
cisa suspiria que declarat
feruorem internu qui nec penitus
exprimitur nec penitus reticet*
Ezech. 1o Hec erat visio discurrens
in medio animalium splendor ignis
et de igne fulgur egrediens
et animalia ibant et reuertebantur
in similitudine fulguris choru-
scantis Nota tria in fulgure
chorustante scilicet Hec sunt
pluuiam distillatem distillato
& Ignem scintillantem lacrimarum
Sonum penetrantem feruor de
4o siderior sonus gemituum Quarto
elicit flamaz bone locucois
flama enim est fumus ardens
locucio est bona ex corde contrito
procedens Eccli xx Colloquium
ignis exardescat flama autem
est ignis in substancia aerea Nam
aer propter sui subtilitatem et vici-
nitatem quam habet cum igne de fa-
cili in eam conuertitur et quanto substancia
aerea purior est flama lucidior
et nec lucis splendor inuenitur quia de
puritate cordis spiritualis puritas
puritas locucionis egreditur Et
per linguam eius interiorem puritas
Nota de macula Jacobi iii Lingua nostra
vicio ignis est iniquitatis vniuersitas
lingue lingua constituitur in membris nostris
que maculat totum corpus et in-
flamat rotam natiuitatis nostre
inflamata a gehenna Omnis
enim natura bestiarum volucrum et
serpentum domita sunt a natura
humana lingua autem hominum nullus
Nota domare potest Nota lingua dicitur
vniuersitas iniquitatis quia per eam
cuncta facinora aut conciuntur
vt furta latrocinia stupra aut
patrantur vt periuria falsa testi-
monia Per hanc rota nostre
natiuitatis inflamatur id est vicium
nostre per turbacionibus noxijs
et ineptis sermonibus accumulatur

Inflamatur a gehenna scilicet a
dyabolo qui gehenna dicitur propter quem
facta est et qui secum sibi gehen-
na ardet et cremat Vbicumque
enim sit dyabolus vel in aere vel in
terra fert flamarum suarum tor-
menta Lingua autem omnium
bestiarum ferocitatem volu-
crum leuitatem serpentum virulen-
ciam precellit Legimus autem
in plinio inmansuetam aspidem
in egipto a presbitero cuiusdam do-
mitam quottidie de cauerna
egressam et a mensa eius anno-
nam percipere solita Legimus eciam
in martello tigridem mansue-
tam factam ab india anastasio
principi missam Sed nos man-
suefacere non possimus linguam
nostram Hec ergo in flama dif-
fusionem bone locucionis Vnde
dicit ii Apparuerunt apostolis dispe-
rtite lingue tamquam ignis Et
apoc. Oculi domini tamquam flama
ignis Quinto elicit carbonem Carbo
in imitatoribus imitacionis conuersacionis
lignum habet suum naturalem colorem
sed accensum habet ruborem et ext[ut]-
tum autem nigredine color natura-
lis deformitas originalis et
actualis culpe vnum contractum
aliud actum Rubor autem for-
mositas amoris et gracie
Nigredo vero est lamentum penitencie
Ezech. 1o Similitudo animalium
quasi carbonum ignis ardencium
conuersacionis in carbone denotatur
de veterem conuersacionem aut con-
suetudinem prius per affectum dilige-
batur a te amicus et odio ha-
batur inimicus per ignem per effectum o-
peris diligatur inimicus Prouerbiorum
xxvo Si esurierit inimicus tuus
ciba illum si sicierit potum da
illi Hec enim faciens carbones
ignis congregabis super caput
eius Et adulte quam in carbone

humor substancialis consumitur
et solis partibus terrestribus rema-
nentibus propter nimiam siccitatem sicci-
tatem de facili accenditur.
quia quanto amplius in nobis
consumitur carnalis concupiscencia
quam contraximus ab origine, tan-
to magis fervet in nobis ignis
caritatis. Et gracie et caritatis
induimur coccinea veste. Sex-
Sexto to eliciat lucem que locum intimum
illuminat dum carbo propinquas te-
nebras purgat sed non remotas
illuminat. Hoc autem fit per diffusionem
exemplaris accionis. Unde est
quod Ezechielis primo / In apparencia hominis
quem propheta apparuit a lumbis
superius intrinsecus per circuitum ignis
ardet. A lumbis vero inferius
non ignis intrinsecus sed in circuitu
resplendet. Penitentis enim
accio prius est a deo et paucis
nota. Postmodum vero cunctis cir-
cumquaque exemplariter diffusa. Vi-
ta enim ypocrite quasi lux
primo diffunditur sed postmodum obte-
nebratur quia persona ficta non
diu portatur. Sed econtrario vita
viri iusti primo quasi latet sed
postmodum declaratur. Job xviii°.
Nonne lux impii extinguetur
non splendebit flamma ignis
eius. Septimo eliciat cinerem per
Septimo recordacionem proprie condicionis. Lig-
num enim accione ignis resolvitur usque
ad sanguinem cinerem. Et peni-
tens per graciam spiritus sancti re-
cogitans se esse cinerem. Genesis
xviii. loquar ad dominum meum
cum sim pulvis et cinis. Hec
autem fragilitatis consideracio
in nobis licet originalem maculam
et in humilitate custodit nostram
constanciam. Ezechielis xxviii°. pro-
ducam ignem de medio tui qui
comedet te et dabo te in ci-
nerem super terram. Est enim
cinis vestium ad mundifi-
catimus

ignium custoditiva. Job xiii. Me-
sordidum dessecatus. memoria
vestra omnis sibi et luti. vestra oppa-
bitur cineri. Hec est quod respondet
proprie altaris cordis et corpore re-
soluto in cinerem superstitimur
gloriae vestimentis. Levitici vi°. Tol-
let sacerdos cineres quos cremans
vorans ignis exussit et po-
nens iuxta altare spoliabitur prio-
ribus vestimentis. Sed advertendum quod
cinerem oportet calidum ut conservet
ignem aliorum si fuerit frigidus erit
ignis extinctus extinctivus. quia
in fervore caritatis et boni operis
recordanda est fragilitas nostre
condicionis. Hester iiii°. pro ungen-
tis variis cinere et stercore re-
plevit caput et humiliavit cor-
pus suum ieiuniis. Octavo eciam
in statu progressionis et iusticie
Job enim de occulto educitur per cor-
dis compassionem compassionem
Eductus diffunditur per omnis pollicacionem
diffusus vero nutritur per cordis tribulacionem
nutritus ad locum suum revertitur
vel quam exinanitur per oracionem. Primum
patet quod ex occultissimis lapidum
venis ignis educatur quia vir iustus
ex intimis proximo compatitur
et instigante fervore intrinseco
ad exteriora officia egreditur.
Jeremie xx. factus est sermo domini in cor-
de meo quasi ignis estuans
claususque in ossibus meis et de-
fecit ferre non sustinens. Propter hoc
beatus dyonisius vocat ignem luci-
dum et occultum. Lucidus quia
in substancia materia percipitur occul-
tus quia in sua operacione corporali
non videtur. Videtur enim iustus in
sua accione interiori exteriori sed
non in sua puritate interiori. Secundum 2
patet quia ignis diffunditur et in materiam
suam seguntur. Sic iustus per
predicacionem se diffundit et

et pplm conuitit Je v Ecce ego
do v'ba mea in ore tuo in ig-
nem et pplm istu in ligna et
deuorabit eos Unde est qd dicit
comentator sup xv ca dyo de
angelica ierar qd in igne pm'
mdq e corporeus qui omnia
alia mou et ipe ab alio no mo'
ptea qui in omnibus agitur no
ipoz ipum e in quibus fit Capo
eq ipis p que fit io totu deo
attribuit qui dat huc igne ubi
in ore que mete pplm couitit
ps Ignitu eloquiu tuu uehe-
ment Sz aut ardent se igs
diffundat cu illa corpa que
magis sunt apta ignitri ma-
gis inflamat Quia et si pre
dicatio fit sine psonaz accep
cione omib tn no vunt recipit
effectu pdicatois a duris qr
corda magis sibi similia et
magis ne sue gra mag imu
tat cetra vo sibi similiora
magis inflamat Caldi patet
3 Nutrit em ignis in lignis et
et caritas in opibg bonis Sz
No Nō qp ignis vehementer accendit
vento et tempestate nutri-
tur et caritas radicata in tri-
bulacon crescit et dilatatr ps
In tribulacoe dilatasti michi ii
in macha i dixit neemias p
fundi sacrificia aqua et re-
fulsit sol qui prius erat in
nubilo et ignis est accensus
magnus ita ut omnes mirarer
Quia ex aqua tribulacionis
surgit et crescit ignis dilec
tionis ysa iiij Creauit dns sr
omnem locu montis syon et
ubi inuocatus e nubem p diem
et fumum et splendorem ignis
n 2 flamantis in nocte quia in
die psperitatis dns est in cordibus
tpali et in nocte adusitatis
cor inflamat Nos tn hunc ig
nem quasi vento supbie luto

auaricie aqua luxurie extingui
mus hys em tribus extinguit
Certu in igne ardentem extin-
guit aqua Sz sic in corpe hu-
mano calor igneus cibus et
nutrimentu digit et in minutiss
simas ptes scindit et diuidit
et sic tocius alimentu nutrit Ita
caritas radicata nutritur bre
ue et leue extimans quidquid
patit Sic em murmurat dum
examinantur ps Igne me exam-
nasti et no est inventa in me
iniquitas Et ad Ro viij Non
sunt condigne passiones huius
tpis ad futura gloriam que reue
labit in nobis Certum pz qr -c
cosupto eo in quod agit ignis
in semetipm conuitit et ad lo-
cum suu couti tendit quia a
no corpe retinet qr ps pacta
officia recolli inter consilia
dilm d' na tpali cura gra in
corde quiescit et p orom in
dm ascendit ys x Erit lumen
isrl in igne et scus eius in fla-
ma Moue em naliter sursum
flamma et ab omi pte
circulari lineali et circula-
riter tendit in conum vñ in eius
summitate formam hz acutam
in cuius acumine fortius sui ca-
loris imprimit actionem Mens
em orantis lineali p rectitu-
dinem intencois tendit in dnm
et tn circulari dum circa se
fertur ad pximu Sz quia
vehemenciore e motus delectacois
dilectionis in dm qm in pximu
p que in dei secreta penetrat
Et se penetrando inflamat
io flamma formam hz acutam
et in acumine fortissimus calo
rem et hoc e erit lumen et
et scus e in flamma Sz ad
uerte qp res aliq p calorem ig
neum destruit aliqn consumit
destruitur ut cum agit in subam
et dissoluit fumu qd dissolutus

euanescat et rei subā paulatī
diminuit et tandē cōsumitur
qd ē inde in aqua calida aliquid
conseruatur et qntum resoluit
qntum cōsumit et p hoc a superflu-
itatibus rem depurat et sic a cor-
ruptione pseruat Ita fumus vanita-
tis mentem tollit breuis Et ij machab
primo Non inuenit ignis qui fuit
abscōditus in puteo s3 aqua crassa
p eo aq crassa oro p carnali-
tomodo facta consumatur autem
tm qn resoluit qntum cōsumit
vt tanta sit deuoco in mente
qnta mortificaco in carne h
enim requirit oro mortificacom car-
nis ut mens extenuata ascē-
dat deuotom mentis vt eua-
nescat Operatur etiam in statu
pfectionis et excellencie et hoc
ps qdruplici ipsis pfecte hec aut sit
Puritas imperturbacois | sc enim
Sublimitas meditacois | p3 reg
Subtilitas contemplacionis | post
Agilitas exultacionis | flam
et iubilacionis | mec
strepitū serenitas lucis appet
in igne Ita p9 edomitas et
cōpressas cōcupias quedam ē
serenitas in mēte Exo iij°
apparuit dns moysi in flamma
ignis de medio rubi et vide-
bat qd rubus ardet et nō cō-
bureretur et ait vadam et vide-
bo visionē hanc magnā qre nō
comburatur rubus Quis enim nō
miraretur qd in mēte efficitur
dum lux serenitate nec cōsumitur
defectio pusillanitate s3 hoc
spualiter facit dominus in ectibus-
sinus Vn et dns apparebat in
rubo moysi et vox dni in suc-
cedentis flammam ignis Rubus
aut arbustū spinosū caro nra
ē plena aculeis cōcupiarum et
temptacom Mens aut celesti de-
siderio feruens puritati studens
et ad pfectom tendens quasi tur-
pes delectacones ex carnis im-
petu sentire cogitur et tunc

indignatur sibi irascitur et contra
seipsam scuit et quasi ignis in
spinis exardescat ps Exarse-
runt sicut ignis in spinis S3 cum
ardor concupie deficit et car-
nalis delectaco languescat furor
ignis abscedit et lucis serenitas
recedit redit tunc mens ad pace
compo[nitur] ignis ardet in rubo ut
rubus cōburitur tunc moyses et
dns colloquitur tunc anima in dno
delectatur et amor qui ad multa
spergit et ad yma declinatur in
vno collocatur et tranquillitas
pacis obtinetur Secundum patet Ignis 2
ab inferiori ad superius ascendit
et meditaco a creaturis ad crea-
torem tendit vt quodā modo i
infimis calescat et in supmis
exardescat ps Concaluit
cor meū intra me et in medi-
tacoe mea exardescit ignis Cor ms
calescit in eis qui cor sursum hnt
ms se no qui dicit cor meum
dereliquit me Et ex eis que vi-
dent in creaturis cōsiderant boni-
tatem creatoris Et meditando
inardescunt dum in creatorem
ascendunt Meditaco enim est
sicut quidam explorator qui per-
scrutatur occulta et ex hiis que
pticipatiue vidit in creaturis
ascendit plenius ad diuina Et
cum amplius pficit in hac
meditacom magis inardescit
in dileccoe et forte exardescit
exardescet dicit i ex ardescit
qr p meditacom a creaturis
ascenditur ad creatorem et a crea-
tore exc reuertimur sc3 ad men-
tem et quid p meditacoem in
celestibus videmus in nobis
pingamus Libet hic recordari
illi quod dicit Valerius ma- Nota mā de Socr
ximus de socrate Sic stare
solitus dicitur socrates ptinaci sta-
tu pdius et pnoxa summo lu-
cis ortu ad solem alterum orie-
tem incōmunes immobilibus hiis

in vestigijs et ore et oculis eius
in locum dicitis cogitabundus
tamquam quodam secessit mentis atque
animi statum a corpore qui tante temperancie
diatur fuisse vt omnia tempora inconcussa
in offensa ualitudine uixit longius
ab indoctis erroribus philosophorum
et inestimabilis corporum supercelestium
adductum animi situm in intima cogitacionis
humane et in secessu pectoris
repositos affectus scrutatum coegit
Iste ergo quod videbat in diuinis per
meditacionem ordinabat in mentibus
humanis Calorem per sanguinis enim
sua subtilitate penetrat et penetrans
intrat quia ex impetu
amoris et desiderij fructus
deuenimus in reuelacionem intalem
Et implebitur in nobis illud Ecclesiastici
Quasi ignis effulgens et thus
ardens in igne quia nisi ardens
fuit per dilectionem et flagrauit ut
thus per suauitatis deuocionem non
erit ignis effulgens per sapiencie
cognicionem vnde est quod illi
apostoli dicebant Nonne cor nostrum
erat ardens in nobis de ihesu
et postmodum cognouerunt eum quod
et primum Calidum dilectionis
procedit ad acutum cognicionis
Quarum alia autem procedit cognicio humana
alia diuina Illa ex ratione ista ex
inspiracione Nam cum omnes homines
naturaliter scire desiderent Scientia autem est
cognicio intellectiua que secundum philosophum
fit ex precedente cognicione sensibili
patet quod desiderium humanum
non implebitur nisi per sensum in quantum
quasi per quoddam instrumentum
deferuntur species sensibiles ab exterioribus
usque ad animam racionalem in qua
fit vniuersale quod est principium sciencie
hoc modo omni animali inest sensus
Sed que animalia solum sensum habent
nullam prudenciam habent Nam prudencia
cuius virtus est collatiua preteritorum
et presentium respectu futurorum
quod non fit sine memoria Que-
dam vero habent cum sensu me-
moriam sed non auditum vt apes
et huiusmodi naturalem prudenciam habere
possunt sed disciplinabilia non sunt
Quedam vero habent auditum cum
memoria que est sensibilium apprehensorum
vis retentiua et ymaginacionem
sed nullam habent virtutem
ulteriorem ut bruta et hec non
sunt experimenti capacia Sed sola
illa que ultra ymaginacionem
vim habent racionalem ut homines
Et hij sunt sciencie capaces Nam
res per sensus sentitur deinde memorie
commendatur et ex sensus et
memorie multiplicitate experimentum
habetur Est enim experimentum
acceptio alicuius vniuersalis
in multis particularibus et memorie
retentis hec est ymaginacionis de
multis accepto ut cum ab sensibilibus
comparatur quod talis herba curat
febrem in pluribus et quod febrem
in forte et hoc tenet in memoria
et comparat experimentum
est Sed vniuersale cum considerat omnia
eiusdem speciei sic tales herba
sanat talem febrem in tali
disposita hoc est vniuersale quod
est principium sciencie Sed alia
via procedit sapiencia diuina cum
quietatis viribus anime in
operacionibus sensus intelligencia
a virtute transit in deum Et sic
in ymaginacione de subito in
cognicione humana et naturali
fantasie surgunt Ita in
reuelacione in intelligenciam
descendit theophanie descendit
Est enim intelligencia illa acies
mentis que immediate supponitur
deo sic fantastica anime supponitur
intellectui carnis vel
sensualitatibus carnis supponitur
quod in infimo anime Et sicut
humana non sufficit corpori
suo sola sic nec ad sapienciam
sufficiat sibi sola Sed sicut
uideatur sensus extrinsecus ymaginacionis
intrinsecus Ideo ex prima gracia

No de re-
uelacione
diuinarum

No illuminacionem
diuinam intellectus

mti9 mx q illuiatur omnes ho
uenientes in hunc mundum Sic
mt9 et intelligen[tia] illuiatur
supius sic ys in li de anima Et[c]
Ecca xl[iii]o Sol radios igneos
exsufflans et refulgens radijs
obcecat oclos Ecce sol iustitie
caritatem inspirat igneam et supinam
radiatem Jo ambus more sua
O lux ineterna deus expelle a
me stultitie nocte et do in sa
pie diez om[n]e ueritatis et iustitie
sol d[icitu]r secretissimus nec tale si
mib[us] omnie [intellec]tu superioribus
et dixe in ethe[re] mentem meae
Sic lux sol illuiat superius
emisperiu[m] Sta lux super[n]a[lis] celestis
supintellectualibus uel intellie
principaliu[m] Et sic lux una cum in
radice sit i[n] ualetate radiorum
naria iudicat[ur] et uaie per diu
super diuisa se expandit Sta una
et eadem in se existens lux diuina ad
diuisas intelli[genti]as illuminandas sub
uarietate multiformium radiorum
ueritatibus et caritatibus se expandit hic
inflamans ad operanda Sz no[n] ur
dicitur radios igneos exsufflans
et refulgens radijs obcecat
oclos Ecce sic sol materialis re
fulgen[tia] radiorum suorum disgre
gat spiritum insibilem et solvit
armoniam que est inter oculum et
uirtute anime que opatur per insi
bilem spiritum et calorem radiorum
recepit pupilla et tr calore
dissolueret organum et refful
gencia lucis dissipate spiritum
solvit armoniam et obcecat
taxus oculum Sic cor inflam
matum dei caritate et illuia
tum uite qui totum reddit d eis
q[ue] sunt astutie et sicut mundane
creatura putrida q[uo]d nocte lucet
i[n] squamme piscium et cetera nocti
lucta non apparent i[n] solis luce
ymo nec stelle celi q[ue] pnt ap
pellari eius oculi vel certe sol
refulgens radijs igneis

obcecat oculos quia sol claritas
est nobis rerum visibilium diuias
et excitat per quas ad eorum naturas
inuestigabiles Sz certa[e] oculi
sunt diu a nobis nequeunt comprehen
di dat oculo ad illas contingere
sed non dat eas penetrare ymo sic
oculus obcecatur ymo ut utrumque
comprehendat obcecatur Sic i[n] diuinis
quedam sunt ad que cog
noscenda illuiatur intelligentia que
dam uero ipsi penitus inpenetra
bilia v[el] gr[atia] vide quid pt ffg
catenis in mundo et intelligere
q[uo]d pt ffg mentibus in deo qui
mundus insibilem oculo corli
videmus videmus ea q[ue] intus
patet non uidemus ea q[ue] intus
latet et si reuelentur aliquando
que latitant latent tamen multa
q[ue] penetrari insu non pnt quia
uel immensitate sua sensum exce
dunt uel subtilitate sua sensum ef
fugiunt uel obscuritate sensum non
admittunt Sic mt9 nec contu
eamus illuiatus sit dum ad cog
nitionem diuinorum ascendit per igneum
vel acutum amoris penetrans
ulterius sed non penitus intrinsecus ad
incomprehensibilem maiestatem et am
bimus desiderio quod uenamur
silencio Vnde in agelli dnt Ecce tronum
esse i[n] me[dio] thronum sim me[dio] quia
ulteriore i[n] ueritate uidet qui i[n] me[dio]
fonte uel de pleno fonte bibant
sed in tenuitu quod non comprehendunt
nec ad totum quod est intrat sed vi
dentes et sentientes Vnde et dyo9
d[icit] ille ignitissimus spiritibus qui
ab igne seraphim appellantur
dicitur quod eorum motio est circa diuina
Eterna per se disturbantes ignis e
formam tenent cum alacritate
Alacritas aut signum est exul
tationis Vnde eius posita proposito
sub supplicio perseuerat in gaudio
Ecce Dan[iel] iii Angelus domini descendit
cum azaria et socijs eius in for
nacem et excussit flamam ignis

de fornace et fecit mediu fornacis quasi ventum roris flantem
no tetigit eos omo ignis neq
contristavit neq quicqm mole
intulit mira res mali ex bn
ficijs que a deo recipiuntur cig
dm amplius tepescunt vn i cis
amore atq ignescere debunt
sz e g'io in viris pfcis ms a
moris amplius inflamat vn
in eis extinguenda potius vide
batur sibi amor deficit ex de
fidio bnficio h' uo crescit ex
supplicio Naz in laurencio amor
incanduit p ignis incendium
In nerone defecit p accepte
ptatis impiu Sz u hil de mira
bilius q ignis erupit et quos
repit iuxta fornacem de caldeis
succendit q tn in mom 2oris pu
eris vaporavit qz pua tpalis
pene flama in electis ad plenum
excoquit quod in reprobis illud
gehenne crudelis incendiu
incendia excoque no sufficit
Ignis inquit pueros illos contri
stavit neq quicq ipis mole
stie intulit Sic p penam au
stie intulit sic intulit meti
tia in colore sic intulit meta
et tristicia in discoloracione x
Ignis aut p se colorat p ac
cidens discolorat Cu em agit
calor ignis in subaz suba in
terrestitate terrestritas in aquo
sim aquosu in aereu aereu
vtit in ignem vn ex ctusio
ne p tm ignearu suba colo
ratur vt in rosa ut Cona
dud caritas in cor agit soluto
timore et pusillanimitate hmna
sic ignis ab igne gignitur
sic caritas auge et mens x
tincta sanguine colora Con a
pa vi No pt aliquis igne
three in sinu suo ut vesti
cia no comburantur Ignis
aut p actus discolorat dum
em calor poros appit spus

evanescunt et humores ex
alant vt quorz pncia fiebat
coloracio eorz absencia fiat disco
loracio vt contingit in rosa
rubea que albescit ex fumo
sulphuris aut palescit Cu
em submittat cupiditas eva
nescit caritas desiat humor
nutritivus sz de novo coms suc
cedit albedo vel pallor similatois

Hic agitur de igne p
ut apparuit vn domis spus scis
occasione predictarum ignis
quas hic in bono de
terminamus sic in tractatu de
luxuria de xj spebus ignis in
malo diximus sug aliquantulu
iaz a proposito digressi Revertentes
ergo ut cepimus predicato
rem comparamus igni Naz sicut
Actu no ministratus e in igne
spus sanctus Ita p predicatores
officiu ministrant dona dei ho
minibus vn comparat igni septem
dona spus sancti Ignis em
mondat qz p donu timoris hu
miliat Job xxx Comparatus
sum luto et assimilatus sum
favillis scintille et cineri
lutud pedibus conculcat omis
humore privatur favilla mo
dico vento dissipatur Ex dono
siquid timoris extig homi
sustinemus opprobria abiq
delectabilia sentimus de nob
humilia cogitantes de mor
te ppa Cinis em extenuatur
et vento dissipatur Conservat
aut igne tali favilla qz omis
quia humilitas custos et
augmentum caritatis vn sm
Eccliastici Ex modica scintilla
augetur ignis Ignis vult omne
maz inflammat vn plus
vide pone combustionem
finalez resolucom dicens que pu
trescunt omnia pp preter igne
omnia quid in celu igm et
Dem in omnibus naturalibus (

de hoc et ph(ilosoph)o in thimeo de-
diluo Ignis hoc est donu(m) pie-
tatis quia ualz ad om(n)ia y pem
Celi qui nu(n)c sunt et t(er)ra repo-
sita sub igni reservat in die iu-
dicij Tunc enim el(emen)ta ignis calore
soluent(ur) q(ui)a qui consideravit iudi-
cium in quo de op(er)ib(us) pietatis
disputab(itur) ad pietatem inflama(tur)
Et sic celu(m) et t(er)ra in melius mu-
tabu(n)tur q(uia) innouabu(n)tur Ita ab-
iecta uetustate cupiditatis re-
nouan(tur) anime sc(ilicet) et sp(irit)uales
induentis b(ene) uestem pietatis et
ad igne(m) missum diuinitus fit q(ui)-
dam ignis diluuiu(m) et ince-
ndium in(?) et soluu(n)tur omnis du-
ricia obstinati sp(iritu)s Je(remie) xxiii^o
Nonne u(er)ba mea sunt quasi
ignis dicit d(omi)n(u)s et quasi ma-
leus conterens petras Ignis
obscura illuminat p(er) donu(m) scie(ntie) et
discretionis ps Deduxisti eos
tota nocte in illuminacione ignis
Nox est uita p(rese)ns p(ro)p(te)r caliginem
ignorancie et q(ui)a indigemus luce
scie(ntie) Sic filij isr(ae)l in deserto ignis
luce Ignis aut(em) maxime illu-
minat p(ro)p(te)r raritate(m) sue m(ater)ie
No(n) enim m(ater)ia clare rarior e(ss)e
p(otes)t q(ua)m p(ro)ut e(st) in igne q(ui)a q(ua)nto
mi(n)us ad t(em)p(or)alia tamq(uam) corpu-
lenta affici(mur) tanto maiori
scie(nt)ia sp(irit)uali tunc illumina(mur) int(er)ius
Sz aduerte q(uo)d s(e)c(un)d(u)m plures ph(ilosoph)os
et max(im)e alex(ande)r(um) et auicen-
nam ignis in p(ro)p(ri)a spera non
lucet q(uia) ibi est humidum quod
e(st) p(ro)p(ri)u(m) sp(iritu)s s(an)cti domicilium vt(er)-
q(ue) p(ro)p(ri)u(m) s(ecundu)m h(abe)at ex se scire etc
...dinalis no(n) p(otes)t Est aut(em) il-
lumina(ti)o quedam p(er) donu(m) scie(ntie) vt
sciam conuersari in medio p(ra)ue
et p(er)u(er)se nacionis honeste et
hoc e(st) p(er) adherencia(m) cu(m) bonis
et separacio(n)em a malis vnde ignis
congregatiuus est homogeniorum
et segregatiuus etrogeniorum
Vnitur enim b(ene) simili dissociat(ur)
ab(er) simili dissimili Nulli

enim elemento p(otes)t ignem hoc co(n)-
uenit q(uod) na(tur)al(is) locum dimittat et
alij adhereat Aqua enim in na(tur)a ma(n)-
sit sit clausa in uase extra
suum locum contineri Sz ignis
ex loco p(ro)prium alicuius materi(e)
vnit(ur) et diuidit eas et pene-
trat extendo subtile sibi
homogeniu(m) et co(m)bustibile cuq(ue) ta(m)
e(st) in vehemencia actionis sue
Na(m) alia elementa glutatis no(n)
h(abe)nt p(er) q(ua)s attrahat s(ibi) corpa
et sociat ea b(ene) homogenia
et inuariabile uide(tur) lapis q(ui)da(m)
est albus qui sp(ir)itat quasi sp(irit)u(m)
sulphureum qui sequit(ur)
ignis et inflamat eum et
mo(uetu)r ad ip(su)m ignis sic ad lo-
cu(m) qui e(st) ei quodammodo na(tur)alis
que ponentes sacerdotes in lam-
padib(us) deludunt simplices
quasi p(er) se accend(untu)r miraculo-
se lampades Ex his enim om(n)ib(us)
h(abe)t discrecio scie(ntie) consciendi cu(m)
bonis et separandi a malis
sub r(ati)one ignis Sapie(ntie) xvii^o
Ignis quide(m) nulla uis po-
tat illis p(re)b(er)e lumine nec sider(um)
limpide flamme poterant illumi(n)a(re)
noctem illam horrendam q(uia) ubi
co(m)pacta e(st) stulticia paru(m)
valz h(umanu)m ac nocet efficacia
nisi sp(irit)ual(is) assit diuina gra(tia) Ignis
in(super) m(ater)ia co(n)solidat p(er) donu(m) for-
titudinis Vas igne solidatum
aqua(m) no(n) timet nec aq(ua) dissol-
uit(ur) quia cor igne sp(iritu)s s(an)cti
corroboratum et excoctum aq(ua)
tristicie p(ro)sp(er)itatis vel car-
nalis uoluptatis no(n) resol-
uitur n(e)c emolli(tur) ps Transiuimus
p(er) ignem et aquam et eduxisti
nos in refrigerium Z(?) aq(ue) enim
aurum in fornace p(ro)bat electos
d(omi)n(u)s Sz aurum in igne purga(tur)
et plumbum igne liquescit
et co(n)sumit(ur) Ignis aut(em) p(ri)mo

induat fumu et vapore q̄ ue
matur lid claritatē et lucē
Ecci xxij Ante ignē caminj
vapor et fumꝰ ignis inalat
Inde est q̄ ignis agens in sba
calefacit et liquidiores ptes
cōsumit et grossiores pau in maior
cohērentia fit vn condēsatur
sic in ouo assato manifeste
videt Peccatores enī vagos
et fluidos spūs sancti ignis
cōstringit solidos in tribulatio
nibꝰ fortes et stabiles red
dit Ignis abdita penetrat
Per donū enī cōsilij abitus
ꝑpaluꝫ bonorꝫ faciemus pene
trare possimꝰ abdita regni
celestis Apoc iijo Suadeo tibi
eme aurū et argentū ignitū
vt locupletes fias Ibi enī sūt
vere diuicie nō quales sunt tēpa
les que sunt transitorie deceptō
res obligatorie ꝗ ille sulfa
riores ad acquirendū sollicitio
res ad possidendū dubites ad
fouendū Ipse enī ē ignis in quo
lex moysi data Exo xix et
lex noua aplis data ē Act ijo
vtraꝙ in igne et tonitru i ymagine
tonitrui Nā Act ijo dr ꝗ factus
est repente de celo sonꝰ tāꝗ
ē subito sonꝰ et apparuit aplis
dispertite lingue tanꝗ ignis Et
Exo xix dr ꝗ cepit audiri
tonitrua et micare fulgura
et nubes densissima operire
montē et clangor buccine vehe
mentiꝰ perstrepebat et timuit
ppłs stans ad radicē montis
mons et fumigabat eo ꝗ descendisset
dns sup eū in igne Dnis legē
dns sup eū in igne et fumo
legem dat in igne et fumo
descendit quia p doni consilij
paupertatis legē regularē intor
be fugiit vn illumiant humiles
excecantur inde superbi et carnales
vt simplices et nō videntes
videant et videtes ceci fiāt
ꝗ nō credere et iō nō vident pnt
carnales et carnali cōsuetudine

ebetati Quo deꝰ pauꝑes nutrit
et custodit remanet ad radi
cem montis et pauet illi tēpa
libꝰ conati ad supernū cacum
moysi lenit ascendunt et gau
dent Hec aut ē na ignis in
in fulgure ꝗm phōs ꝗ ꝑcus
sū ex eo qui venenatū amit
tit venenū cuiꝰ ē signū
ꝗ serpens fulmine ꝑcussus inꝑ
paucos dies vermiculat putre
factꝰ eo ꝗ in eo venenū ꝑhēt
homines nasci vel ex eo cibari
Sꝫ aspiciētis ꝯ fulguris igne
facies intumescit et oculos
cecos reddit quia ignis spūalis
p donū cōsilij venenū peccati
tollit et hinc cōsue remorde
tis et emēdant induit i pau
pere sꝫ irridꝫ et inflatur oculꝰ
indignacōis in arrogātē Et
ꝑpetuē mgt audi tonitrua
et micare fulgura̅ ꝗ eo ꝗ de
scendisset dns in igne Sicut
aut ignis invenit in na luce
flame et carbonis Sic ignis est
in tonitruo vł fulgure trip
ē nature penetratiꝰ dissipatiꝰ
vrentis penetrat vł vt ꝗm
Senecā dicatur penetrat et
hoc subtilitate dissipat im
petuositate ꝗ vrit acerbitate
Subtilitate penetrat eū per
foramē ꝑ quod ingreditur
lꝫ modicū sit tn ingreditur
aliq regredit vel vbi natū
invenit aut qui natū corpꝰ
scindit impetuositate dissi
pat ꝗ qui subito rapit dis
ꝑcutit acerbitate vrit ita
in fulminato aliqn apparent su
stacōes fustiacōis note pu
to ꝗ ita appet in igne spūali
ex dono consilij Alij enī ex
quadā facilitate vt i pueris
lenis vectacōe qui quodaꝫ
ꝑuo foramine submittat spē
cōsilij Alij ex ipsa nā tl necessite

quasi ex impetuositate Sic enim
subito periit quum totam iudeam
rumperet alij vero in morte deuig-
nite Ignis etiam immunda purificat
per donum intellectus purgat etiam
adhuc ut habeat cognitionem sui
et dei Sic enim helyas in igne-
is equis raptus est hec enim sunt
vehicula spiritus sancti quibus anima
rapitur in sursum dum ex co-
gnitione sui rapitur ad cognitionem
dei Et forte huic attestatur
quod ignis lignum denigrat et la-
pidem resoluendo albificat Illam
hic cognitionem sui scilicet nigredo et
lamentum penitentie Ad cognitionem dei
sequitur illuminacio intellectus Et licet
hoc sit mirabile quod in ligno et
lapide idem ignis contrarios agit ef-
fectus in rebus non contrarijs tamen mira-
bilius videtur quod in eadem materia per
actionem ignis videntur esse contraria
Nam in carbonibus ex igne
relictis tanta videtur infirmitas
vt ictu leuissimo frangatur
Pressu facillimo conterantur et
tanta firmitas vt nullo humore
corrumpantur nulla etate vin-
cantur Qui enim delicta sua et
inter cum infirmis compatiendo
infirmatur qui vero dei bonitatem
cognoscit in passionibus soli-
datur Et amplius mirabile
videtur quod lapis qui per ignis ac-
tionem purificatur et resoluitur in
calcis albedinem ita occulte
seruat ignem contentum et sopi-
tum vt nec tangendo sentiatur
sed cum aqua perfunditur tunc accenditur
et sentitur Calx enim aqua
perfunditur vt vim ignis excitat
et ostendat et cum aqua frigida
sit inde feruescit vnda fer-
uencia cuncta frigescunt
tamen si oleum quod est fomentum
ignis adhibeatur nec eius infu-
sione etiam calor numquam ex-
citatur quia intellectus spiritus sancti splen-
dore illuminatus se ita cohibet
intra se vt non se reuelet nec
in necessitate vel in tribulacione
nec inter adulacionis oleo

vel pinguedine Preterea apocalypsis primo
dicit oculi domini quasi flamma
ignis Oculi purissima pars
hominis eos sunt qui purificati
sunt dono spiritus sancti Ignis quos
bos decoquit et sapidos red-
dit in quo donum sapiencie quod mira-
bili sapore affectum immutat et
reficit hoc est quod scribitur leuitici primo
vbi dicitur de adipibus quod adolebunt
super altare in holocaustum lignis
igne supposito in oblacionem sua-
uissimi odoris domino Adeps
enim siue pinguedo igne nutrit
supernatat et ascendit cutem
extendit sensus corporeos obtu-
dit quia in vnctuositate deuo-
tionis que ministrat per donum
sapiencie spiritus sancti nutritur et
mens humana sursum fertur
affectus dilatatur sensus corporeos extra
sciaz rerum temporalium delectatur
in oblacionem incipit suauissi-
odoris domino Suauis est odor
huius pinguedinis tunc suauiter
quiescit anima in dulcedine
contemplacionis Nam labor
corpus attenuat et quies
impinguat a deo quod frequenter vena
spirituum pinguedine opilante
includitur et mors sequitur
quia deficiente actione cordis
spiritus vitalis a superiori ab inferio-
ribus aufertur et ad deum colligitur
et ex illa dulcedine quam in
deo recipit huic mundo moritur
quia gustato spiritu sapiencie caro
desipit et examinatur Pingue-
do enim precipue tempore yemali
clausis poris augmentatur quanto
magis augmentatur tanto ma-
gis sanguis diminuitur Vnde
in crassis hominibus sanguis
est paucus Non enim deuocio
spiritualis compatitur secum
maculam peccati mortalis

Tercius titulus de maturitate predicatoris Et

Primo de illa que est annoru
2o de maturitate moru que
est quatuor Et pmo de matu
ritate discretois q e in quatuor
de maturitate lectois q e i iiiior
ci eius oppositis de maturita
te actois cnitu ad qtuor de
maturitate conversatois coram
deo intus in qnq et coram p
ximo extus in quatuor
p est predicatois utilitate
et predicatoris caritate
2o subiciamus eius matu
ritatem Hec aut dupx e annoru
et moru De illa que est annoru
habemus scptue testimonia Deut
xv Non opaberis in pmogenito
bovis Quod aplus exponit de
labore pdicatois Ecclastes x
Ve tibi terra cuius rex puer est et cuius
pncipes mane comedunt Cuius
virgi sue q an maturitatem tpis
officiu pdicatois assumunt Et
ecci xxxii Adolescens loquere
in causa tua vix cu necesse fuit
Et pmultum in medio loquentium maior
natu derz enim te vii Job xxxii
Junior sum tpe vos aut anti
quiores Idcirco dimisso capite
veritus sum vobis indicare sniam meam
Sperabam enim qd etas plixior lo
queretur et annoru multitudo do
ceret sapiam Predicatoru exem
pla antiquoru Gen xlv Jose
ph xxxta annoru erat qn ste
tit in cnu pharaonis vii et viii
eiusd descenb fres Joseph ut
emerent frumentu quod in tpe
famis distribueret Beniamin
puerum no duxerunt secum Et
Josue xiiii dixit Caleph se
xlta annoru fuisse qn missus
est p tre exploratoe Et Ezech
primo xxxta annoru erat ezechiel
tu est ei missum divinitus verbu
Latinum Et Luc iiio Ihc erat
incipiens quasi annoru xxxta
Ex tunc aut divulgati sunt
magne smones e et miracla
pstitois indicia vii Gregor
terze omel ii Nequaqm dne

homines in etate infirma pre
dicare quia smo doctrine non
suppetit nisi in pfecta etate Quo
adusque infirmi sumus cotine
nos int nosmetipos debemus
ne dum tre bona cicius ostendimus
amittamus ad exm igo no sunt
ostenda nisi que iam sunt firma
Prius enim mens convalesce
re at ad pximoru utilitatem
postea demonstrari tu ia nc per
laudes elevata corruat nec p
vituperatoz percussa contabescat
vii et mor li o viii o ont gregor
qr novitie costi no debent ad
exteriora comburi quia sicut eius
bona depcunt q hominibus an
tpus innotescunt qr arbusta
et planta prius qm radice fi
xa coalescat si manus contra
ens tangit arescit Sz si in
alto figit et humore solida
tur si magis impellit no ledit
si ventus irruit no evellit Sic
paries dum cstruitur sine la
bore destruitur si impellit
si no p spaciu tpis exicetur
ab humore resistit arietibus
et ventis et impugnantibus
machine pppr hc Num viii o a
xxv annis et sup ingredie
bantur levite ut ministrarent
thabnaculo federis et finem
cessabat cu implerent qnqua
gesimum annum etatis Periculo
sum in grege nazarenorum apo
gilegen greyre nazarenorum m apo
logetico difficile negotium est
i multitudine ubi etas et
instituto varia e de talibus
disputare et velut multarum
cordarum qndam cytharam
inveniri et pfectam
feriectoz invenire et pfec
aptum ad omnibus pdicatois
usibus et ita velut plectru
simul admonere ut nullum sonus
offendat auditu Triplici
namque modo in ceteris dicteru
periculu pendet / ex ssu v ex
libo ex auditu ut facile
cremat in uno salte eloquio

No difficul
tate opis
docendi

aliquo si nõ in oibȝ labi aut
enim minꝯ illuiatꝰ est sermo aut
explanand deficit sermo suf
ficiẽs aut brevi plata crassior
nõ recipit auditꝰ et ex uno
quolȝ casu hoꝝ fit in oibȝ
piculuz uitatis et quidẽ in
aliis quibuscuqȝ studiis et do
ctrinis facile ut pfert sermo
vel recipit In libris uõ ꝑtib
stolis ipa auditoꝝ exptaco
dicturo piculu gnat Inde
est qꝫ hebreoꝝ sermones tra
qꝫ cosuetudo erat aput eos
antiquitꝰ vt nõ omi etati oĩs
scriptura vel legenda uel dice
ba comitter hystorias eni a
puero sciptas vero discebat
que sub velamento lr̃e tege
bant aqꝫ sagiẽm Nulli autẽ
xxvm anni ut disce uel scire
comittabat Sȝ omnia cofusa
sunt aput nos qĩ nõ sit gra
dus ascendendi ab infiis ad
supiora i a uelamento lr̃e ad
intelligiam spus qĩ nulla
drñcia sit int docte et doceri
nec int tribu et tribu ulla di
screcio cũ tñ quedaȝ tribꝫ ult
iordanẽ quedã uõ receperat
hereditate c& illa sut apt nos
cofusa vt dt gregoriꝰ naza plu
rimi ex nobis anteqm pinos
deponat pilos dũ adhuc pu
erile balbuciunt int dmcas
ingressi aulas angꝫ sacroꝝ
voluminũ agnoscant noia
anteqm ora abluant et anime
vicia deponant sicubi duos
uel tres forte sermones ex
antiquis tractatoribꝫ didicerint
et hc forte magis ex auditu
qm ex lcõe ammiratoi uolut
esse et laudi et ꝑplis ia pcce
Nõ aduertẽtes illud Job primo
hesterni sumꝰ et ignoramꝰ
Nec mouere dȝ aliquẽ qꝫ Jeremias
et daniel spm ꝑphie perceperint
quia inmacula ad cosequẽa
trahenda nõ sunt Et sermo gregorii
omel ii sr̃ ezech aliud ẽ qꝫ

nos de doctrine usu et disciplina
na disting aliud qd innatulo
stimꝰ Et bẽtꝰ ignaciꝰ in eplã
ad manesianos sic ait Daniel
sapientissimꝰ xii annoꝝ exstitꝰ
spu sco repletꝰ ẽ Et illos seno
res cauicie vanã hñtes talẽ
matores et aliene pulcritudinis
appetitores esse manifestauit
Samuel etiaȝ cũ esset puer pu
sillꝰ nonagenariũ heli per
increpacioꝫ redarguit qꝫ filios
suos honorificaret sup dñm
Similit et Jeremias audito dño
dicit qꝫ iuuenis sum ego Sa
lomon qĩ et nostras in iuuentute
misticiã et sapientes in opibus
suis appuerũt Salomon quidẽ
xii anno etatis sue regnare
incipiens ardua et inarepa
biles mulierũ ꝑ puulis qonũ
terribili iudicio dissoluit Jozi
as uõ annoꝝ exiis octo aras
et munimenta subuite sepul
turas excidẽ et templa dirue
q̃ nõ deo sed demonibus fue
runt consecrata

Est etiaȝ pdicatori neces
saria maturitas moruꝫ
que cosistit in quatuor Jn
discrecione locucione accõe
conuersacione Discrecõ aut circa
quatuor consistit Circa pdica
cionis motiuũ tpus cogruum
locũ et subiectũ Motiuũ est
in pdicatore ꝑhr̃ honor dei
nõ appetitꝰ lucri tpalis aut
fauor ꝑplaris aut execucõ
uoluptatis aut fastꝰ ambi
cionis Vnde i Coꝝ i Nos pdi
camꝰ xpm crucifixũ iudeis
quidẽ scandalum gentibꝫ aut
stulticiã Ipis aut uocatis iu
deis et grecis xpm dei uirtutẽ
et sapiam Qꝛ eni iudei sca
dalizabant et a gentibꝫ ẽ pre
dicacio et pao stulticia uideat
tñ uocatis ad uitaȝ eternam

magna uidet' e gla q tanta
v'tutis in passione fuit infirmata
et tanta sapia exmanita Ca
siut dt Bnt Totu nobis de
xpo ualuit totu salutiferum
totu q ntm fuit nt inq pro
fuit infirmitas qm maiestas
Inde e qd Exo xvi° de mana
pdicatois vines vanitatis du
ad aliud ressua qm ad honore
dei et sabbatu etne quietis Et
Deut° xxviii Semete multa
iacies in tra et modicu cogre
gabis quia locuste corrodent
omia Locusta animal pondosu
vn ad tra cito decidit Terrena
est cupiditas totu in ventre
carnalis e uoluptas dat saltu
in altum mudana e vanitas
No sit go pdicato vana et stba
vel fastuosa no locetosa Naz
locuste mutuo se comedut et
arboz gmina herbaz uiroz
radicitq rodut Sic em adult
me cogitatois est reg puer
aut nucig qui appetit place
sponse pp' munera que eid
defert illa sponso Ita e in pro
posito de eo qui v'bu pdicatois
reflectit ad comod ppu uel
ad mm sue laudis Et bonus
pdicator dz sic appete ut pla
ceat homib; vt ex hc audia
libentiq no ut se amai desidet
s ut auditores in asstm caitate
trahat et v'itatis et dilcom
suam quasi qndaz uiaz faciat
p qua auditoz corda ad amore
di introducat vn greg l i pastoral
c° xix difficile est ut quelz
vita denuncians pdicator qui
no diligit' libent audiatur
dz go stude se diligit qtus pos
sit audiri et tn amorem
suu p semetipso no quere ne
inveniat' ei cui suie p ossloud
emt' occulta cogitatois ty
rannide resultare Or bene
paulq insinuat cu sui nobis
study occulta manifestat di
dites Sic et ego p oia oi
bq placeo Qui tn rursu dicit
Si adhuc homib; placerem

xpi suq no esse plac go
paulq et no placz q in eo
q place appetit no se s p se
homib; v'itate placere
quit Inde est q smo pdica
tois ff dz a xpi inchari
in v° emmari put dt ggl na
za in pncipio apologetica O
ptimq ordo est vt totq v'bi
vel opis et a deo nobis origo
sumat et in dm consumacio
refera' Discreto etia respiat
tpus No em ome tpus congru
um e pdicatoi ymo tpus et
tacedi tpus loqndi et pdica
tatois v'bum q deq ordina
uat ab etno tpib; congrus
innotuit mudo Dan xvi potes
E nos deq cosmac' mx ewa'm
meu et pdicatom ihu x' s'm
reuelacom mistii tpib; etnis
taciti quod nuc ptefctm est
p sceptuas pphar l p sceptulas
hs xpus reuelauit aplis
Luc vltio Intpretabat eis
sceptuas in omib; que erat
de eo Ad pdicandum enim
tales uenire debuerut quide
laude ppa nil hebat vt tato
plig v'itatis cognosce esse
qd agent qnto apte enaret
qm ad hoc agendu ydonei p
se no fuissent vn Greg
mo le hom et in omel marie
magdalene dt Ipa etric
stricte p'ia beat' phiben'
ignara vt bz uictis in pdi
cacoib; suis redemptoron
dt q ad uitaz pplos credetes
no smo s ca suadet Int du
em ex feruore caritatis
tacet pdicatores quia no est
qui audiat vn ppha Ciui
tates austri clause sunt
et no est qui app aperiat
Int du no dissimula' ad
tpus ut pdicatois tempus

sequatur congruencior effectus.
Quid enim prodest eodem tempore ita
scentem corripere quo alienata
mente non solum aliena verba
percipere sed semetipsum vix valet
tollerare. Gregorius moralium libro
xxx. Furente qui increpacione cor-
ripit quasi ei qui non sentit se
[illegible] plagas verbo inponit. Et
Isidorus in libro de summo bono ca-
plo xliii°. Qui docendi officium
capit medium ad tempus facta
proximi taceat quite statim neque
hunc existimat. Nam si corrigere
potest et dissimulat velle est quod consen-
sum erroris alieni habeat. Et moralium
libro xxviii°. Plerumque enim virtus
cum indiscrete tenetur amittitur,
cum discrete intermittitur plus tene-
tur ex studio. Namque arcus distenditur
ut in suo tempore cum utilitate ten-
datur. Quod si occasio relaxacionis
non accipit feriendi virtutem
ipso usu tensionis perdit. Aliis
sic in exercitacione virtus cum per
discrecionem permittitur resumitur
ut tanto post vicia valenter fe-
riat quanto a percussione in tempore
prudenter cessat. Hic est quod apostolus
ii ad Thimotheum iiii° cum discipu-
lum suum amonet de instancia pre-
dicacionis. Predica verbum insta op-
portune importune.
Primum sub opportune. Cum apud
auditoris mentem sua utilita-
te se deserunt. Si hic inpor-
tunitas opportunitate nescit.
Discrecio eciam respiciat locum
ut fiat in ecclesiis et conventiculis
populorum non in latibulis hereticorum
vel epulis commessorum aut
cellulis mulierculorum. Jeremie vii°
Sta in porta domus domini et
predica ibi verbum et propheta ut
annuncies omnes predicaciones tuas
in portis filie Syon. Porta dicit
locum manifestum coram quo teste
Jeronimo in prologo biblie abdu-
cto supercilio grandia verba tru-
tinantes inter mulierculas de
sacris literis philosophantur.

Licet Jeronimus dicat in epistola ad Nepo-
cianum de vita clericorum et mo-
chorum. Hospiciolum tuum aut ra-
ro aut nunquam mulierum pedes
terant. Omnes puellas aut virgines
Christi aut equaliter ignora aut equa-
liter dilige. Vide ne sub eodem tecto
maneas nec in preterita castitate
confidas. Nec Sampsone forcior
nec David sanctior nec Salomone
potes esse sapiencior. Memento semper
quod paradisi colonum de possessione
sua mulier eiecit. Et idem in
epistola ad Occeanum de vita clericorum.
Prima temptamenta clericorum
sunt mulierum frequentes accessus.
Quid tibi cum feminis qui ad alta-
re cum domino fabularis? Nunquid
in choro apostolorum femine
assunt? Janua dyaboli via
iniquitatis scorpionis percussio.
Nocivum genus est femina. Cum
premat stipula incendit ignem.
Si tu vicinis habitant femine vita-
rum non deerit dyaboli ferte-
as libido domat. Si alligat
quis ignem in sinu suo vesti-
menta eius non conburentur
an si quis ambulaverit super
carbones ignis pedes suos
non conburent. Et licet dicas
te ambulare simpliciter tamen
oportet te habere testimonium
ab hiis qui foris sunt ut
provideas bona non solum coram
deo sed eciam coram hominibus
et filiis tenebrarum qui pru-
denciores sunt filiis lucis quibus
das locum reprehendendi et
detrahendi. Cave omnes su-
spiciones. Quidquid probabiliter
fingi potest ne fingatur ante de-
vita. Si cognata tua est
memento quod Thamar ab A-
amon cognato corrupta
est. Si diligis eam mente
dilige non frequencia corpo-
rali. Nec solus adeas virgines

ne tunngeruli lingwis te latra-
tibꝫ lateret ꝓpt hoc ihus pre-
dicabat in synagogis doces
quia pdicand est publice et
vbi nulla nō est suspitionis
distretio etiaz resplat subiectu
vñ in pincipio nascētis ecclie
pdicabant apli plana et
capablia in plebe quia si
paulꝫ qui raptꝫ fuat usqꝫ
ad terciū celū archana uba
pdicass que nō licꝫ homi lo-
qui nō potuisset intelligi et
datū fuiss sectis cambꝫ et mar-
garitas tetulasset porci vñ
coram puulis tegenda ē pro-
funda scia ne infirmitas audi-
torum ad yma dilabat Unde
cor pdicatoru ad suma attolli-
tur Sm em condicōm plebis for-
mandꝫ est pdicatoribꝫ vt luxu-
riosis pdicet de castitate cap-
tiuis de remissione Luc iiijto
Spūs dm sup me ewangeli-
zare paupibꝫ misit me pre-
dicare captiuis redemptonẽ
cecis uisum vñ ggꝫ nazā in
apologetico Homo ē quoddā de
animali qd ē ex multis animali-
bꝫ compositū qd nō regit vno
mō sꝫ pro uarietate ꝓpetatū
et Gregꝫ in pastoral c xxiiij o
qꝫ nō eadē exhortatio omibꝫ
congruit qꝛ nec omibꝫ eadem
morū qualitas astringit Aliter
enim pdicandꝫ ē prelatis aliter
subditis alit contemplatiuis alit
actiuis 2 cetꝫ sic p dei gratiā inf-
ius appebit qꝛ quibꝫdaz lacte
op⁹ est quibꝫda solidis cibis
r Requirit etiaz in pdicatore
maturitas locutionis No
em alicuius passionis in-
dicium debz in ūbo pdicatoris
apparere qꝛ qꝫ latet intꝰ appet
extꝰ in smone Sit ẽgo matu-
rꝫ loquendo neccia quantū ad fidē
et illuiatom vtilis quantū ad
morū edificatom Sectia loquendo
quantū ad tractatom materie sue
coformia quantū ad impssionẽ
ppter neccia dicebat aplꝫ I Co
xv o Notū facio uobis ewangeliū
quod pdicaui uobis qd et acce-
pistis in quo et statis p quod
et saluemini qua rōe pdicaui
si tenetis nisi frustra credidistis
2 fides em licꝫ sit ex auditu intio-
ri p infusionẽ tñ requirit extꝰ
p predicatom Quō inqꝫ aplus
ad Rō x audient sine pdicante
Que em credunt pssidentr et fma-
tur rōe ymmo que nō bñ intel-
ligunt rōnibꝫ asserunt nc tenent
dicit xxi de ciuitate dei c 10 aliud
nō posse esse nec credendꝫ est
qꝛ rō reddi nō pt sm enim rōe
dē ē quoddaz inde ita ut dicit
in libro de mendatio ad ea q
intelligenda sunt nō puenit
nisi pꝰ credenda credantur
vñ ggꝫ sup Eze omel viij on-
qꝛ ex opibꝫ ad fidē nō puenit
venit sꝫ ad opa p fidē ptingit
sic in cornelio pꝫ p fidē em
nō uenit ad bonū opꝫ sꝫ per
bona opa est in fide solidatꝫ
vnū em sine alio nichil p-
dest nec opa sñ fide nec fides
sine opibꝫ Caute tñ de hiis
que sunt fidei loquendꝫ est ppt
marbulos et maxime de hoc
Sic unde Augꝰ in lio de cathe-
zizandis rudibꝫ innuere Et
in eodꝫ lio dicit qꝛ de sacris lo-
quendꝫ est sub silitudinibꝫ
inuꝫ puertis Ecco siquidẽ yppi
puulis quos docemꝫ de dēꝰ
conformat vñ et paulꝫ factus
ē puulꝫ int discipulos suos
vñ suauius ē nutriti minuta
masa puulo filio tanqꝫ nutrix
fouens filios suos Unde
suauius ē nutriti minuta
masa filio inspue quam gra-
uiora mandere Et sicut

in primitiua ecclesia primo paganos
traxerunt ad fidem miracula ita
in fide nos edificant scripture
quas impleri uidemus quotti-
die que leguntur ante predicta
Similiter in hiis multum ualent
exempla ut patet sicut tu uides
te esse nunc quod ante non fuisti ita
crede te esse futurum etiam secundum
corpus esse desiueris ubi enim
erat moles corporis tui antequam
esses natus uel in utero concep-
tus etiam est quod de occultis secre-
tis creature domino inuisibiliter opera-
te processit in lucem certis quod etatum
incrementis in istam magnitudi-
nem formam quoque surrexit Nunquid
ergo difficile est domino qui etiam
aggeres nubium ex occulto mo-
mento contrahit et contegit ce-
lum in ictu temporis reddere istam quanti-
tatem corporis tui sicut erat qui
eam facere potuit si non erat Cre-
de ergo fortiter et indubitanter omnia
que uidentur quasi pereundo hu-
manis oculis subtrahi salua
et integra similiter omnipotenti deo
qui ea cum uoluerit sine ulla
mora et difficultate reparabit
ea duntaxat que iusticia eius
reparanda iudicat ut in hiis
corporibus reddant homines factorum
suorum rationem in quibus ea fecerunt
et in hiis mereantur aut ipso-
mutacionem celestis incorrup-
cionis promitti pietatis quod aut
corruptibilis corporis condicionem
per meritis iniquitatis non que
morte soluatur sed qua mortem sempi-
ternis doloribus prebeat Effuge
ergo per immobilem fidem et mores
bonos fuge fideliter illa tor-
menta ubi nec tortores defi-
ciunt nec torti moriuntur quibus
sine fine mors est non posse
in cruciatibus mori et exar-
descere amore et desiderio
sempiterne uite sanctorum ubi non
opposita est actio nec requies

desidiosa laus dei erit sine fa-
stidio sine defectu nullum in animo
tedium nullus labor in corpore nam
indigencia nec tua cui subuenire
desideres nec proximi cui subue-
niri festines ut dicit Augustinus in libro
de cathezizandis rudibus Et ita de
aliis potest faciliter exemplificari
Propter utilia ad morum edificacionem
dicitur ante missam Quando Johannes
erat predicans et docebat penitenciam
dicens penitenciam agite appropinquabit
enim regnum celorum unde Crisostomus
ait Sol apparens ad processum
antequam appareat mittit radios so-
lis suos et facit albescere
orientem ut precedens aurora
aduentum diei demonstret Sic dominus
natus mundo antequam apperet spiritus
sui fulgore tu fixum illuminauit
Iohannem ut precedens aduen-
tum saluatoris annunciet pre-
dicabat autem utilia quia penitenciam
que corda emundat secundum illuminat
animas sanctificat et ad susce-
ptionem ipsius preparat huiusmodi predicationem
appropinquabit enim inquit pu-
niat quippe mala priorum uite
quia appropinquabit salus quam perdi-
dimus et facilitas redeundi
unde Chrisostomus de hoc Etiam
pro unico aut sapiencia dictabitur
futuri mei Rectitudo enim tali
in credendis uitas in operandis
propter hoc Ambrosius libro de officiis
alliga sermonem tuum ne luxuriet
lasciuiet ne lasciuiat in multilo-
quio sibi peccata colligat sit
restrictior ut ripis suis teneatur
coherceat cito lutum colligit
animus exundans Propter seria
quantum ad recreacionem docet tu-
lius in libro de oratore interimiscen-
dos quosdam lepores et face-
tias Et Augustinus in libro de ca-
thezizandis rudibus interseren-
da quedam exordinaria licet
breuia et edificatoria unde

fabule legunt in scripturis ad
eliciendum sensum edificationis
ut in ix iudicum legimus de rapno
et lignis silvarum ficu vite et
oliva in forma electionis Similiter
iiij^ti Re xiiij^o legimus quod Joas
rex israel dixit ad amasiam re-
gem juda Carduus libani mi-
sit ad cedrum que est in libano
dicens da filiam tuam filio meo
uxorem transierunt quod bestie saltus
que sunt in libano et conculcaverunt
Hec secundum literam fabule non tamen fabu-
lose dicta sed ad reprehensionem e-
lationis amasie que de viribus
suis presumens provocabat rege
israel ad plurimum volens se poten-
ciori coequare Sic in predicatione
utendum aliquibus exemplis ad recrea-
cionem cum incipiunt homines dor-
mitare ut per verba seria et iocun-
da excitentur ad necessaria et uti-
lia audienda Versus Omne tu-
lit punctum qui miscuit utile dul-
ci Ut si dicatur hominibus affectis
tedio Ille qui ibi est et dormit
secreta mea et consilium meum
non revelabit Unusquisque pro
se dictum esse credit oculos aperit
verbum audit fastidium fugit Vel
huiusmodi ut qui non vult audire
recedat ut prefice reputatur Jud
xij Cunctis audientibus predica-
re formidulosum est et timidus
reputatur Propter materie conformia
ad impressionem Act ij predican-
tibus apostolis audiebat linguam
suam in qua nati erant Sic
enim multi sunt modi loquendi
loquendi quos habent predicatores
secundum quod loquitur de diversis ut omnia
verba conveniunt omni materie nec idem
motus pronunciandi quia alia
conveniunt passioni alia incar-
nacioni Cum ergo essent apostoli in
unum congregati in ierusalem factus
est subito sonus de celo quasi
ferentis flatus vehementis et
visi sunt illis lingue dispertite di-
vise quasi ignis ceperunt linguis
loqui ita ut omnibus qui ad il-
los veniunt sua lingua quisque

cognosceret ad illam enim civita-
tem ex omni terra conveniebant
iudei quamvis dispersi erant et
diversas linguas secundum diversitatem dia-
sparum didicerat Ergo secundum materiam
ingredientur iniquirendi sermones
mutande sunt voces et expri-
mende affectiones Sicut Jonas
predicabat clamore magno sub-
versionem ninive et crediderunt et
egerunt penitentiam ad predicationem Jone
et xij Luce Jone iij^o De hoc
Augustinus satis in libro iiij^to de do-
ctrina xana Et quintilianus
in libro institucionum oratoriarum
dicens quod verba verba ad verbano-
tem ad vocem vultus ad vul-
tum gestus ad gestum modula-
cio totius corporis conferat Sed
quidam predicatores moderni
non predicant necessaria sed adulato-
ria non utilia sed subtilia non
seria sed ioculatoria non confor-
mia sed deformia et impropria
Non necessaria sed adulatoria iij
Re xxij Sermones prophetarum
uno ore bona regi predicant
constat autem quod adulacionibus
eum decipiebat Nescio enim qua
depravatione nature delicate
aures divitum et magnorum
gracius acceptant mendacis
et meretricantis lingue blan-
dicias quam aperte testimonium
veritatis Nam iuvenis satyricum
versus Cum adulator facilem
distillat in aure Exiguum de
naturali vicio quod venenum Cunctos
abigit qui vera locuntur
Non utilia sed subtilia ysa xix
Confundentur qui operantur linum
plectentes et texentes sub-
tilia presunt enim decoratissimas
orationes et subtilissimas con-
nexiones contra illud apostoli j Cor ij
Sermo meus et predicatio mea
non in persuasibilibus humane sapientie verbis sed in oste-
nsione spiritus et virtutis ut fides vestra non sit in sapiencia
hominum sed in virtute dei Filios gracie
dei in quo domino non ornatum verborum
spectat aut subtilitatem philoso-
phorum intendere ossa regis ydumee

usque ad cinerem ueniunt sz pstru-
ctiudo sacra diuinitatis quod est
auosolum non minuta iacula
iecillai vel fabula armari ad
excipiendum leonem fortissimum
hoc est dyam Non seria sz ioci-
latoria Vnde aplus in ep ad Leoditen
Nd destruat uos quorundam ua-
niloquium insinuancium ut uos auer-
tant a ueritate euangelii quod a
me pdicatur Seneca Moueat michi
risum ego illi moueo lacri-
mas Et ambrosius in libro de officiis
Restringatur lingua habene vir-
tutis frenos habeat suos quibus
reuocari possit ad mensuram sermo-
nes proferat examinatos libra
iusticie vt sit grauitas in sensu
in sermone pondus et in verbis modus
Vnde aplus discipulum suum ad-
monet vt vaniloquia deuitet Non
conformia sz mixta prout dicat
Jeronimus q Sonum aliud Sermo eius
omni me conuenit quia nulli
me conuenit Quod enim spiritus sanctus
cordi instigat occulte hoc est p-
dicandum est lucide et aperte Mt
x° Quod in aure auditis pre-
dicate super tecta Vnde Gregorius
in pastorali c° xv° Prouidendum
est ut non solum praua nunquam sed
nec recta nimie et inordinate
proferantur Quia sepe dictorum
vtilitas perditur cum apud corda au-
diencium loquacitatis incaute
importunitate leuigatur et au-
ctorem suum hec eadem loquacitas
inquinat que seruire auditori-
bus ad usum profectus ignorat Vnde
per moysen dicitur Vir qui fluxum
seminis patitur inmundus erit In men-
te quippe audiencium semen se-
cuture cogitacionis est audita
qualitas locucionis quia
dum per aures sermo concipitur
cogitacio in mente generatur
Vnde et ab huius mundi sapien-
tibus predicator seminiuerbius
est uocatus Qui enim fluxum
seminis sustinet inmundus asseri-
tur quia multiloquio subditus
ex eo se inquinat quod si or-
dinate promeret prolem recte

cogitacionis eden in audiencium
corde potuisset dum ergo incau-
tus per loquacitatem defluit non
ad usum generis sz ad inmundi-
ciam semen fundit

Requiritur etiam in pdica-
tore maturitas dictionis
tunc enim pdicacio habet pon-
deris grauitatem cum in bonam
conuersacionem actionem ne contingat illud
Rom ij Qui pdicas non fura-
dum furaris qui dicis non me-
chandum mecharis Qui ergo alium
doces teipsum non doces Vnde
ysidorus in libro de summo bono c° xxx
vij° Qui non viuit sicut docet
veritatem quam pdicat contemp-
tibilem facit Iste assimilatur
arcui doloso qui sagittam emit-
tit ex arcu sz in iacientem refle-
ctitur Assimilatur etiam cymba-
lo sonanti quod aliis sonum facit
et seipsum confundit Cenit cereo
quod aliis tribuit lucem sz in se con-
sumitur cerea desistatur et inducit
obscuritatem Qui enim bene docet
et male viuit mendacio veritatem
lucem tenebris bonum malo con-
iungit Ista ergo actio necessaria est
Sic enim agendo quod dicit imi-
tatur xpm euadit reatum con-
firmat verbum tradit exemplum Imitatur
xpm qui cepit facere et docere
Actuum p° Sic enim xpus clari-
ficatur cum eius sigillum in pre-
dicatore videtur hoc est cum agit
quod loquitur ij Cor iiij Non nos-
metipsos pdicamus sz dominum ihesum
xpm nos autem seruos vestros per ihesum Non
enim requiruntur modo in predicatore
signa sz opera mira lingue et
non fidelibus sz infidelibus date
sunt in signum Sz modo propagata
fide non indigemus signis mira-
culorum Antiquitus enim apli
noua faciebant que noua pre-
dicabant quod necesse erat quia
florebat mundus uacabat vo-
luptatibus et uoluptatibus
et ideo ut corda audiencium ad

ad fidem inuisibilium traherent
inuisibilia miracula chorusca-
bant ut per illud quod mirum
foris agebatur illud quod intus
erat mirabilius esse sentiretur
Act viii° Philippus descendens
in ciuitatem Samarie predica-
bat ibi Christum Intendebat autem
turbe que a Philippo dicebantur
videntes signa que faciebat Eua-
dit etiam reatum unde I Cor ix
Corpus meum castigo et in ser-
uitutem redigo ne forte cum aliis predicauerim ipse reprobus efficiar
Tenetur enim predicator facere quod
dicit de illis scilicet que pertinent
ad salutis statum non de illis
que pertinent ad perfectionis gradum
alioquin peccaret non perfectus et
secularis predicans religiosis
et perfectis unde Gregorius in moralibus super
illud xxxix Numquid prebebit equo
fortitudinem aut circumdabit
collo eius hinnitum Collo equi
hinnitus circumdatur quia predica-
tor suis uocibus tenetur Predi-
cator enim per equum designatur
de quo ibidem et subditur Numquid
suscitabit eum quasi locustas
gloria narium eius terror terram
ungula fodit exultat audacter
in occursum pergit armatis
contempnit pauorem nec ce-
dit gladio Locuste in aere se
attollere conantur sed primo se cru-
ribus impellentes subleuant
et postmodum alis uolant Sic
predicatores primo se exercent
per bonam operationem et deinde
uolant per contemplationem sed
postmodum a contemplatione in acti-
uam redeunt Et a saltu lo-
custe in terra decidunt tamen ma-
ne a terra se subleuant et in
meridie quanto altius tanto a-
lacrius uolant Quia tempore prosperi-
tatis predicatores torpent et
latent tempore aduersitatis apparent
et docent Et hoc est Numquid
suscitabis eum Gloria narium eius
terror quia visionem extremi iudicii

quam iustus expectat iniustus
vehementer formidat Unde enim
iustus gloriatur inde peccator timori
subicitur Terram ungula fodit quia
de cordibus auditorum exterminans sicorum
operum terrenas cogitationes eicit
exultat audacter quia gaudet
in tormentis In occursum pergit
armatis quia opponit se malis
etiam licet non superat ab omnibus Con-
tempnit pauorem nec cedit gla-
dio Quia enim aduersitates uenturas
et ymaginatas non metuit pa-
uorem despicit et quia presentes
tribulationes vincit non cedit
cuncta enim obuias superat quia
amore uite eterne ad mortem
se parat Sequitur Super eum sonabit
pharetra Quia contra predicatores
fuerunt malorum consilia et machi-
namenta dolos contra predicato-
res mali preparant et uelut ex
longinquo mittendo uolnera ta-
cite occultant Et secretis machi-
nationibus quasi in pharetra sagit-
tas parant Iste autem sonitus est
minarum strepitus occultus Sequitur
vibrauit hasta et clipeus quia
predicatores patienter uerba susti-
puunt et tamen prudenter contra
infideles sagittas predicatoris
reddunt Vel sic Contra equum
dei praua consilia perstrepunt
et pharetra sonat quia apta
pena exequitur hasta vi-
brauit quia ei in disputatione
resistitur Clipeus autem fertur
si effrenis et feruens sorbet
terram nec reputat tube so-
norem sonorem clangorem fer-
uens sorbet terram quia in sup-
pliciis positus zelo dei infor-
inflammatus peccatores in corpus
Christi misticum conuertit Equus
iste clangorem tube non me-
tuit quia predicator despectis
prelatibus seculi nullos minarum
sonitus pertimescit Et ubi au-
dierit buccinam dicit vah quod

est infectio exultacionis q
non tex^z in omni piculo quia
victor letat^z triumpho hoc est
valde dulce pdicatori de uetuta
passione gaude paul odoat
bellum quia dum certamine ppat
anim exhortacom ducit et u-
lulatum exatq procul repen-
te odora^z hoc e longe an^s co-
sideraat quid auctorob error
q electos possint pcipe qd tha
ecib subdita possit crudelit
exte Confirmat ubu i thy
y^o dei testiom confirmat te
pibq sz in quo positus sum ego
predicator et lipts bitalez
dico no meior vitas e ad-
equaco signi et signati hoc e
ubi et opis go verq no est
predicator qui quod dicat no
facit cuiq uox magniloqua
et uox manq remissa ymo
vox hystrionica qui alios ad
bellum suscitat et fuge se pre-
pat Vita enim opib sigillum
est smonis et uexillum duc
cum ultio missi apli pdica-
uerunt ubiq dno cooperante
et smo cosf hec est opm mitis
Sim enim dulci smo^e xvii^e se
cant primo hec infundenda
sunt ut effunde audeamus
de plenitudine no de penu-
ria largietes pmo compuncto
deinde deuoco 3° pmc labor
qrto pietatis opq qnto orois
studium Sexto contemplacionis
bau alio^o plenitudo dilgans
nec solum dz pdicator infundi
s impleri ut emittet de plei-
tudine no ostitet de uacuita-
te Et sic dicit greg^s mor lio
vii Cum platus non agit
bona q lo^z ei smo subtra-
hitur ne loq audeat quod
no opatur Et doctor qui
doce audet quod negligit
agere ai desiciit bona loq
que opari contempsit doce
subiectos incipit pua qz agit

vt iusto dei iudicio in bono
lingua no heat qui hre bo-
nam uitam recusat Tradit e
exemplum i Thess y^o No fuim
in smone adulacionis aliqn
nec in occoe eua nc q ab ho-
nocte et die opan neqp ntm
gra pdicamus in nob emm
dei Iste go dabat exm fugiedi
omne uanum Et ideo notabat
se aplm et magrm gentium
vm seq^z vob testes estis de
qm sete et iuste et sine que-
la uobis qui credidistis fuimus
Bona enim exemplaria bonos
reddunt libros sicut corrupta
corruptos Quia sic dicit gg^e
om^l se Ezech Predicacio tanto
auditoribus dulcis est qnto
pdicatois acto contraria suis p-
dicacombus non est quia de
propa uita sumunt tm p ling
uam proximo consulunt Ipsi enim
de deo sciunt loqui suauiter q
hunc dixerunt in corde suis mi-
sterib amare uexaat Nam
smo dei dulcedine no hz que
uita repba intra constiaz re-
mordz Vn nce est ut q ubu
dei loqui^z pius scie debet ql
studeat qualit viuat vt pos
ex uita colligat que et qua-
liter dicat Et in pastoraliz
Grex qui pastoris uoce et
mores sequit et p exempla
melius qm p uba graditur z
ppt hoc sacrdos leuiticq acci-
piebat in esum pectusculum
et armum quia no solum q reca
sunt debemus pectore cogitare
s armo opis alios ad subli-
mia prouocare
r equitur etiam matuli-
tas conuersacionis mitis
coram deo extiq coram
proximo Coram deo phil
in^o Nra conuersacio in celis est
Coram primo i pe y^o Conuersacoz
enim inter gentes hntes bonaz
Et deut^o i Date ex nobis vi-
ros sapientes quorum conuersacio

sit put pona nob e pn Cora
deo est conuersacio pdicatoris lau-
dabilis si fiat deuote in affectu
palip xx Josaphat contulit se
totum ad requirend dnm et pdi-
cauit se qm iuda Quod enim inde
uocone haurunt pplo expo-
nit Sic aaron ueste sta indu
tus hoc est sup humerali intrabat
ad dnm pstrepentibus tintina-
bulis exibat ad ppm Hanc
autem maturitatem deuocio-
nis manifestant in eo Unde
Sapiencie fulgor | est Exodi
Celestis patrie timor | xxviii° c
Iusticie rigor | vestis sup
Caritatis decor | humeral-
Castitatis candor | lis erat ex
auro iacincto purpura cocco
bistincto et bisso retorta Aurum
est fulgor sapie quo dz pre
dicatoris intelligencia radi-
are Jacinctus qui est aerei co
loris amor est patrie celestis
vt no predicz pro fauore ppli
s pro honore dei et amore
regni Purpura est rigor
iusticie ut ex habitu regie dig
natis et ptatis quod designat
in purpura sciat p iusticiam os
motus prauos cohibe Coccus
bistinctus decor est caritatis i
duplici motu dileccionis dei
et proximi feruentis quia
qui dm et pximu quasi ex
duplici tinctura fulgescit Bis-
sus e candor castitatis Byssus
enim albedinem hz et multis
tonsionibus albedine induit
quia pfectus continencie candor
no habetur nisi caro p absti-
nenciam multiplicat affligatur
Vn et byssus retorta a torque-
do dr scilicet Dicit De hac matu-
tate dicit Sen in eplis aliquis
vir bonus nobis eligendus est
et sep an occulos hendus
vt tanqz illo spectante vi-
uamus et omia tanqz illo uide-
te faciamus aliquis heat aliquis
quem uereatur et timeat cuius
auctoritas etiam secretum suum sanc-
tius faciat heret e uigil assiste-
ti meditacione corrigens etiam
cogitatum exhibebis omnibus
te maturum dum eundem tu
custodem sp tibi pduxeris in
exemplum Hunc aut intelligo
xpm verum deum et hominem se
cretorum consciu et rerum meritis
correctricem Est etiam uerecunda
maturitas coram pplo est enim
sup alios constitutus ut in que
respiciat pplus ps Ego aut consti
tutus sum rex ab eo sup syon
montem sanctum eius pdicans pre
ceptum eius Vn cp in alijs dis
plicet mins in eo placere potest
Sit ergo Sobrius in victu
Pudicus in actu et actu Be
niuolus in affatu Compositus
in gestu Sobrius in victu Vn
qri in pdicabat primam qui
seueram tenebat eo abstinencia
Et i Esdre pdicaui ieiuniu
iuxta fluuium Adama ut affligere
mur coram deo nro Adama
terra uel desiderabilis sed fluuius
a fluendo dictus e Predicator
enim dz pdicare ieiuniu ut sit
cum abstinencie Abice fluuiu
generalis concupiscencie terrestri-
tate auarice desiderium et uo-
luptatem concupiscencie Parum
enim pficit predicator q pleno
ventre disputat de ieiunio
vel frugalitate pene enim sepe
epulas comitatur voluptas qz
dum corpus refeccionis delectatur
resoluitur cor p inane gaudium
relaxatur Sic mor i dicitur Vn
Exo xxxii Sedit pplus man-
ducare et bibere et surrexerunt
ludere Pudicus actu Vnde pet
contrarium dicitur hester xiiii°
de illis qui predicant car-
nalem regem hoc est car-
nalem libidinem Cum pau
lus predicet xpm qui auctor
est virginitatis virginis
filius et virginitatis consiliu
heret xix Adiuro nos p dnm
quem paulus pdicat Et xiii°
dixit spus sanctus Segregate

michi barnabaz et paulum in opus ad quod assumpsi eos Et sequitur predicabit uba dei in synagoga iudeorum Barnabas filius consolacionis paulus electionis miraculum intpr quia virginitas spualit meretur dei filiacom et magis floret quanto magis attendit modus ad finem et conclusionem que e specialit a dno pelecta qr in carne fuerat immaculata Vn clericos et pdicatores arguens Jero q sunt familiares mulieribus in eps ad nepocianum ait puelle tibi ministrat cuius vultum frequent attendis Si ppt officium clericatus aut vidua aut virgo te attendit aut virgo visitat numqz domum solus introeas tales qz habeas socios quorum contubernio non infameris si lector si accolitus si psaltes sc Non ornent veste sz moribus nec calamistro crispent comas sz pudiciciaz pollicieant Solus cum sola secreto et absqz arbitro vel teste non sedeas Et in lio de singularitate clericorum dr qr nimium preceps est qui tristre contempnit ubi alii cecidisse Et vehementer insipiens est cui menti tpr alio perinde Benivolo affatu ysa xli Spus dni sup me eo qr vnxit me q cor et pdicare me et clau ap ut pdicari pla do et di vel deo nro Sicut enim dicit Jero q Suauiter ambulandum est inter neutrus pugnanciam quia non sunt apte increpandi qui de nouo tere petunt bonum propositum lz abstinati sint de die ultionis extreme tremendi in omnibus tn sue benivolem Vn Ambo de officiis distrepaco sine ira suauitas sine amaritudine sic monico sine asperitate hortaco sine offensione Et sic in omi actu vite id tale debemus ne rom nimius animi motus excludat Si teneamus consilii locum ita i smo

cam etiaz formulam tene conuenit ne aut ita excitetur aut odium aut cupiditatis nre aut ignauie aliqua exprimamus indicia Sit smo humilis de scripturis maxime habeat caput eius rom et finis modum Sermo enim tediosus iraz excitat sz ut se dedit laio nobis accipientibus est et put possimus psequendus neqz nimium plixus neqz cito interruptus ne aut fastidium derelinquat vel desidiaz prodat vel incuriam Oro pura simplex et lucida et manifesta plena grauitatis et ponderis et ita plenum suauitatis et gratie smone non indectorum Composito gestu ysa lii quam pulcri sup montes pedes annunciantis bonum predicantis salutem pulcritudo pedum pulcritudo affectuum interiorum vn oritur pulcritudo gestuum exteriorum put dicit Ambr in lio de officiis Est in ipo motu gestu incessu tenenda verecundia habitus enim mentis cernitur in statu corporis vox enim quedam e animi motus corporis gestus aut multum ordinat verecundiaz ut sit homo verecundus in loquendo ne sz loquendi progrediatur modum ne smo resonet quid indecorum et sic verecundia comendat pdicacionis inicium Vnde moyses et Jeremias pdicaturi ppls quod potant p graz excitabat tn p verecundia i tacendo Si enim taces ppr ignoranciam p supbiam culpaus Si qnqz ppr verecundiam comendaris In aspiciendo moueantur oculi p qualitatate causarum pdicatorum et rerum de quibus agitur Oculi enim maxime se cordibus iunctis quibus deserviunt palpebre et supcilia que nec dnt esse in motu nec nimis mobilia nec ulla s inequalitate dissidencia sn

orando unde et multum meruit
luc xviii° publicanus aput deum
qui pre verecundia non audebat
oculos levare in celum In eundo
nec ffhm ambulando ut cursim
Unde ffpnuo est hystorium secundum tul-
pe vel tamen causa pirculi vel neces-
sitatis Nam festinantes anhelos
videmus et turpiter ora torquere
inspirare et respirare Sed ille est
necessitati probabilis ubi spes aucte
et pondus gravitatis vestigium
emittere tranquillitatis Et bene
de hoc titulo in libro de oratore
sic ait Quid ego de actione
ipsa plura dicam que motu cor-
poris que multa que gestu
que vocis conformatione ac va-
rietate est moderanda que
sola per seipsam quanta sit
hystrioni levis ars et scena
declarat In qua cum omnes in-
oris et vocis moderatione labo-
rant quis ignoret quam pauci
sic fuerint et quos equo animo
spectare possimus possumus

Quartus titulus

de predicatoris ydoneitate que
consistit in quatuor scilicet quod pre-
dicator aput se veritatem habeat
habita pateat patens placeat
placens moveat In speciali quod ve-
ritate aput se habeat secundum quatuor modos
Qui habita pateat quatuor modis
Qui patens placeat quatuor modis
Qui placens moveat quatuor modis

n unc quarto titulo viden-
dum est de predicato-
ris ydoneitate que
consistit in dicendi ratione
dicturus quod in certa secundum ad
populum veritate dicendam aput
se ne seipsum decipiat per
ignorantiam aut subditos
per falsam expositionem aut pravam
intelligentiam ideo senioribus
non pueris in certa concessum
est loqui Cantico deuteronomio
Interroga patrem tuum et maiores
tuos Sunt qui argentum sue
eloquii discrete ministrant

secundum unuscuiusque capacitatem
quia datum vero unusquisque bibe-
bat iuxta suam etatem Non enim omnibus
una competit medicina nec
sapientes medicus uno collirio ca-
rat oculos nec omnes noxios
humores evacuat una potione
laxativa Habita pateat Quid
enim prodest clavis aurea si
non aperiat Quid sermo si non
edificet aut nescius mores scit
Num xxiiii Quidquid dominus dixerit
hoc loquar Unde Aug. de doct.
na xriana Sed sermo est optimus
quo fit ut qui audit verum au-
diat et quod audit intelligat
Et in eodem Quid prodest locutionis
integritas quam non sequitur intellectus
audientis cum loquendi omnino nulla
sit causa si quod loquimur non
intelligant quibus loquimur
propter quod ut intelligant loquimur
Qui ergo docet vitabit omnia ver-
ba que non docent et si pro
eis alia que intelligant ver-
ba integra potest dicere id magis eli-
git si autem non potest sive quia
non sunt sive quia in presentia
non occurrerunt utetur etiam minus
integris dum tamen res ipsa do-
ceatur atque discatur intelligo
Et hoc quidem non solum in col-
locutionibus sive fiant cum aliquo
sive pluribus verum etiam et multo
magis in sermonibus quando ~~promittitur~~
sermo promittitur ut intel-
ligatur instigandum est quia
in collocutionibus est cuique inter-
rogandi potestas Ubi quod aut
omnes tacent aut audiatur unus
et in eum intenta ora convertit
ibi ut requirat quisque quod
non intellexerit nec moris est
nec decoris ac per hoc debet
maxime tacenti subvenire
cura dicentis Patens placeat
non ex adulacione aut verborum
venustate sed magis ex veritate
et utilitate Ysa v popule meus

qui te beatum dicunt ipi te decipiunt
Vnde augs ubi s in sermone
malit rebus placere quam ubis
nec estimet dici melius nisi
quod dicitur verius ne doctor ubis
seruiat sed uba doctori 1 Cor 1
Non in sapia ubi ne euacuetur
crux Sicut aut cuius corpus pulcrum
est et deformis animus magis ma-
gis dolendus est quam si deforme
haberet corpus Ita qui eloquuntur ea
que falsa dicuntur magis miserandi
sunt quam si talia deformiter di-
cerent Vnde in primo de oratore
Si res non subest oratio aut nulla
sit nota est aut omnium irrisione
ludatur Quid est enim tam fu-
riosum quam verborum vel optimorum
et ornatissimorum sonitus ina-
nis nulla obiecta sententia nec
scientia Si tamen oratio ornetur ex re i-
psa et respiciat ultius non ad
rem et salutem hominum non ad
quendam populi plausibilem sonum
Vnde Augs ubi s non tam uborum
grande genus dicendi orna
tibus conceptum est quam violentum
animi affectibus Nam capit etiam
illa ornamenta pene omnia
sed ea si non habuerit non requirit fer-
tur quippe impetu suo et elo-
cutionis pulcritudinem si occur-
rerit vi rerum capit non de-
coris assumit Satis enim est
ei propter quod agitur ut uba con-
gellentia non oris indictam
industria sed pectoris sequuntur
ardorem Nam si auratus ge-
mmatoque ferro vir fortis armatur
intentissimus pugne agit quod
illis armis quod agit non
quia pretiosa sed quia arma sunt
placent moneat Mt viii b
homo sum sub potestate constitu-
tus habens sub me milites et
dico huic vade et vadit
et alio veni et venit Sic
enim delectandus est auditor
ut teneatur ad audiendum Ita
monendus est ad id quod audit
peragendum Vnde secundum augs

et tulius Ita debet dicere vir
eloquens ut doceat ut dele-
ctet ut flectat Qui docere
docere est necessitatis mult gradu
delectare suavitatis non intellexit
flectere victorie nondum se
se existimet dixisse quod vult
ei quem docere vult quia ei non
non dixit que non intelligit
Qui vero delectare vult teneat
auditorem et alliciat ut delectetur
utilitate pastus ut in ubis non
amet ubum sed verum Qui vero
flectere ad agendum vult flec-
tat ad agendum in flectendo affectum
audientis ut si amat quod pol-
licemus timeat quod minaris
oderit quod arguis amplec-
tatur quod commendas doleat
quod dolendum exaggeras cum
aliud letandum predicas gau-
deas et ita de diversis actibus
affectibus quod considerare de-
bent predicatores in auditori-
bus ut sic flectantur facilius
Et quia homines se debere
agere non dicunt quod nesciunt ideo
dicere est necessitatis non quia a-
gendum sit ut sciant sed ut
quod agendum esse sciunt agant
delectare vero suavitatis est
quia si suaviter loquaris populum
quodammodo reficias licet ut
dictum est non intendatur ut
delectet eloquium sed veritas que
que manifestatur propter Sed
quia parum confert consti-
tuere et collaudare eloquium
nisi sermo dicentis inclinet as-
sensum ad agendum Ideo flec-
tamus auditoribus animum quia
sermo predicantis et si debet
docere ut instruat et delectare
ut teneat oportet flectere ut vin-
cat tamen hic attende quod sicut
sepe sumenda sunt amara
tamen salubria ita tamen semper
vitanda sunt dulcia quando
noxia sed suavia et salubria

diligenda ut si res aut sermo
appetatur ex suauitate, postulet
ex salubritate

D
icturus sermonem in ec-
clesia veritatem dilige-
dam apud se habeat
Infusam ex dei beneficio
acquisitam ex discipline studio
Roboratam industria naturalis ingenio
Confirmatam operis exercitio
Infusam gratie diuine beneficio
unde xxiiij dixit auditor sermo-
nis dei qui visionem omnipotentis
dei intuitus deus enim dominus scientiarum
est Et ideo ipse dicat quod similiter
nos dicere facit Apoc ijo Qui
habet aures audiendi audiat quid
spiritus dicit ecclesie Non ergo glorietur predicatorum
de opere uirtutis scientie nec
quia uerbum dei habuit propter se
electum putet Nam in bala-
am reprobo dominus loquebatur
cuius uerbum proferebat quia
per lapideum canale in quo re-
gina aqua distillat per quam
arcola fecundatur Acquisitam
ex discipline studio Mt ijo
herodes sciscitabatur ubi
xpus nasceretur dixerunt in beth-
leem unde sit enim scriptum est per
prophetam Qui enim scripturas ab ex
disciplina tenuerunt ad prophetas
recurrerunt Licet enim multi nominati
qui non audierunt tamen quod scriptura
wlt exponere necesse est eum
secundum usum generalem addiscere Imple-
gia enim paucorum generalem non fa-
cit paulus enim et antulo et
eunothus et moyses homines
audiunt licet anthonius monachus
et multi alij et apostoli maxime
scolas non intrauerunt ad domino
edocti sunt Multa enim oportet
scire qui wlt pro conditione
hominum predicare Unde Ieronimus nazar-
sam ibi dei curam et doctrine
rerum quid explicare ualeam
quod hodie ut video omnes magi-
stri sunt et omnes philozophantur
quod ego satis miror si omnes
quos uideo in ecclesia ad facien-
dum sermonem in populo procede-

hoc et recte nouerunt dare consilium
suis ipsi tractaci mensuram et dis-
ponere sermones suos in iudicio
licet veritate documentorum nostrorum
quia ac rationabiliter explanare
quecumque de mundis uel mundo
philozophantur que de materia
que de anima que de mente que
de intellectualibus naturis siue
bonis siue contrarijs Et quod est
maximum et quod constringit et con-
tinet ac componit uniuersa de pre-
uinia et de singulis quecumque
sunt rerum videntur sed et de primo
modo nostro statu ac nouissima
reformatione de prefiguracio-
nibus et ueritate deutronomij iijo testa-
mento de aduentu xpi primo
ac 2o, de incarnatione eius et
passione et resurrectione atque
ascensione in celos de fine
omnium de iudicio de tribulatione
vel tristicia vel bonorum et omnia
uo et quod primum est de beata et
summa omnium tenente trinitate quod
sentiendum sit in quo et periculo-
sissima consistit hijs qui ad il-
luminandos ceteros presunt ve ma-
gnum periculum habitos ignorare
et tamen uelle predicare prout dicit
dicit Augustinus in fine libri 1 super genesim
ad literam Cum enim scientes scripturas
aliquem predicatorum errare in
hijs uiderint que bene sciunt
theologiam uanam esse cre-
dunt et dicentibus ex scripturis
illudunt Si enim secundum tullium
in tantis necesse est eruditum
esse oratorem oratorem quanto
magis in sacris literis et in hijs
alijs predicantem Unde in libro
de oratore Non queat mobi-
litas lingue non celeritas
uerborum non denique ea que
non possimus nobis fingere
facies wltus sonus In ora-
tore aut acumine dyalecti-
corum scientia philozophorum

Vba prudenciu poetarum memo
ria jurisconsultorum hyor tragedorum
gesta et legendi etiam poe
te cognoscendo hystorie horum
arum doctores atque scriptores
eligendi et publicandi et exci
tationis causa laudandi inter
pretandi corrigendi uitupan
di disputandum q de omni re
in contrarias ptes et quidqd
erit in qualibet re quod pbabi
le uideri possit eligendu atque
dicendu p discendu cognosce
de leges pcipienda omnibus
antiquitas senatoria consuetu
do disciplina r p vita sociorum
seda cognoscenda sunt liba
bus etiam ex omni gne urba
nitatis facetiarum quidam lepos
quo tanq sale aspgatur oracio
omnibus corroboratum industrie
nalis ingenio q frequent co
gitandum est et legendum
in occulto quod publicandu
est pplo ait xij que in tenebris
dicer in luce dicentur In tene
bris enim secundum marcianum uigili
memorie que quia multa te ub
no pt iuuanda est vt ex
multis colligatur summa utilib
vna et audita et lecta non
tam uadat in memoria q
in ingenium et cibus no tam
in uentrem qm in uirtutis cor
poralis augmentum Vn ma
crobius in pho libri saturna
liorum apes quodamodo debemus
imitari que uagantur in flores
carpunt deinde quidqd attule
disponunt et p fauos diuidunt
et succum uarium in vnum sapore
mixtura quadam et pprietate
spus sui mutant Nos q qd
quid diuersa lectione quesiuimus
committemus stilo vt in ordine
eodem digerente coalescat Nam
et in animo melius distincta
seruantur et ipa distinctio non
sine fmento quodam quo co
ditur vniuersitas in vnius sapo
ris vsu uaria libamenta co

fundit vt etiam si quid apparet
vn sumptum sit aliud tamen esse
qm vnde sumptum noscitur appa
reat quod in corpe nro sine
nlla opa nra uideas facere naturam
alimenta que pcipimus hmoi diu
in sua qualitate pseuerant
et solida innatant stomacho
oneri sunt at cum ex eo quod e
rant mutata sunt tunc demum
in uires et sanguinem transeunt
dum in hiis in quibus alimus
ingenia prestamus et queque h
hausimus no paciamur integra
esse ne aliena sint s in quan
dam digeriem concoquantur
alioqn in memoriam ire pnt
no in ingenium et ex omnibus
colligamus vn vnum fiant siat
sic vnus nus fit ex singulis
vnus chorus ex uocibus multis
vnum spiramentum ex odorami
nis succis multis Confirma
tam bone opacionis exercitio alio
quin ne pdicemus illud mt xx
xxij est timendum si q dicat
non feceris nulli dubium qn
peccet in dm Qui enim sapient
et eloquent dicit s nequiter
viuit erudit multos discendi
studiosos quamuis anime sue sit
inutilis ait xxiij Sup cathe
dram moysi sedent scribe et phari
sei que di facite secundum uo opa eorum
nolite facere dicunt enim et no
faciunt Augustinus de doctrina xa
na erudiunt utilit qui no
agunt utilit sua enim querere stu
dent s sua docere no audent
Illa cathedra no eorum sed
moysi cogebat eos etiam
no bona facientes bona di
cere agebant ergo sua in vita
sua docere no sua aut sua
cathedra illos no pmittebat
eruendo re alienam
quiritur ut uitas hita pa
teat hoc aut fit iiij modis
obseruatione quo ad deum
timore affectione quo ad seipsum
scripture commendatione quo ad
autenticam fidem inter ptes

quo ad proximu͂ Obsecratione
Eccli xliii Multa dicimus et de
ficimus in u͂bis · consumacio sermo
num nostrorum ipse · Si ergo regi
na Hester orauit pro salute popli
sui locutura ad regem vt deus
daret in os eius sermonem rectum
et bene sonantem · quanto magis
orare debet ut tale munus ac
cipiat qui pro eterna salute
hominum in u͂bo et doctrina labo
rat vt dicit in fine de doctrina xpi
ana · Et ibidem Siue apud populum
vel apud quemlibet in comune
dicturus siue quod apud populum
dicendum vel ab eis qui velue
rint uel potuerint legendum est
dicturus oret deum ut sermonem
det in ore eius · Orent autem vt
ipsi bene proferant et illi ad quos
proferunt sumant Et de prospero
predicationis exitu eidem gratias agant
a quo ipsi accepisse non dubitant
vt qui gloriatur in illo glorietur in cuius
manu nos et sermones nostri sunt
etiam dicit ad romanos xvi · Et habetur
ix Sit semper nomen benedictum a deo
ipso qui regnat in secula seculorum
Cumque omnes dixissent Amen
accesserunt ad conuiuium Et io
vt semen fructificet et u͂itas
declaretur pro orandum est in principio
sermonum Frustra enim laborat
lingua predicatoris aut intel
ligencia auditoris nisi obtineatur
gratia saluatoris Timoris af

No de timore suando

fectu quo ad seipsum Gen ulti
fratres Joseph ipsum in terram ado
rantes dixerunt Serui tui sumus
quibus ille respondit Nolite ti
mere Timendum est enim timore re
uerencie non diffidencie vt nos
reputemus indignos ad execu
cionem tanti misterii cum simus
peccatores multorum conscii · Vnde
oratores seculares solent in
principio timore affici Tullius de
oratore qui optime dicunt et
hoc facilime et ornatissime
facere possunt nisi tamen timide ad
dicendum accedunt et in ordi
nanda oracione perturbantur ·
michi tamen pene imprudentes

videntur et in meipso sepissime
experior vt exalbescam in prin
cipiis dicendi et tota mente
atque artubus omnibus contreme
scam Ipse autem subiungit duas
causas in oratoribus · quia quicumque
in bonis oratoribus non sit bene
in dicendo sicut ipsi putauerunt
et quia sepe cum dicimus de nobis
iudicatur Quod ergo illi timent
propter non adipiscendam gloriam a
non sustinendam contumeliam
nos magis timemus propter conscienciam
Septimo commemoracionem · verba
enim scripture sunt proponenda sicut
iacet in littera et de sacro cano
ne assumenda themata Sicut
dominus refellebat dyabolum
ex scriptura luce iiii^o dictum est
non temptabis dominum deum tuum
Augustinus de doctrina xpiana · Qui
sapienter debet dicere etiam quod non
eloquenter potest u͂ba scripturarum
ei tenere maxime necesse · quanto
enim pauperiorem se cernit in suis
tanto eum oportet esse ditiorem in istis
vt quod dixerit suis u͂bis pro
bet in illis Et qui propriis u͂bis
minor erat magnorum testimonio
quodammodo crescat · probando enim
delectat quod minus delectare potest di
cendo · non tamen propter u͂ba ponenda
sunt sed causa remouendi fastidii
sepius dicendum est · ut qui minus
meminit si verba teneret
fideli interpretacione j Regum iii^o
Hoc faciat tibi et hoc addat
si absconderis a me sermonem ex o
mnibus que dicta sunt tibi · Vnde
et u͂ba domini interpretata est
fideliter Samuel Hely Ad hanc
autem fidelem interpretacionem
pertinet aperire clausa et sol
uere nodos incidencium questionum
et ex hiis aliarum emergencium
Si tamen earum solucio pariter oc
currit vt dicit Augustinus nec
moueamus quod auferre non pos
simus Sed quicumque dum questio
questioni succedit et solucio
solucioni prolongatur sermo

a deo vt uix nisi memoria inge-
et predicator ad propositum redire
possit Unde hoc debent diligen-
tissime precaue valde tamen bonum
est ut dicit Augustinus vt quicquid
condici potest si occurrit refutatur
ne sibi occurrat ubi non erit
qui rideat aut puniti quid si-
taceati occurrat et minus sanatus ab

e Tercio uitas confedat
patens placeat ad quod
primo quatuor concurrunt
Cordis affectus | Cordis affectus
vocis sonus | est cum predi-
Corporis motus | cator abecta
Dicendi modus | tristicia profert
uerbum cum alacritate et sentencia
leticia Ecclesiastes ix Come-
de panem tuum cum leticia et bi-
be cum gaudio vinum tuum quia
deo placet o t Existente siquidem
tristicia in mente minus exube-
rat sermo in dicente et minus est
gratus in audiente Aut enim lo-
cucionis te inopia aut animi
tedio aut quia magis delectamur
in ocio et silencio contempla-
cionis et lectionis quam in exercicio
predicacionis quidam inuite pre-
dicant Cum tamen secundum Augustinum de
cathezizandis rudibus proponenda sit
delectacio lectionis propter lucrum edi-
ficacionis Oritur etiam tristicia
quia non perfimus quo uolumus
sed tamen aliquid bene sapit audienti
quod male sapit loquenti Unde
Augustinus de cathezizandis rudibus michi
pene sermo meus displicet semper
melior enim audior sum quo
fruor sepe intuemur antequam
eum explicare uerbis sonanti-
bus cepero quod ubi minus quam
michi notum est euoluo contristor
linguam meam cordi meo non
potuisse sufficere Totum enim quod
intelligo uolo ut qui me
audit intelligat et sencio
me non ita loqui ut hoc effi-
ciam maxime quia ille intel-
lectus
rapida choruscacione perfundit

animum Illa autem locucio tarda et
longa longe quod dissimilis et
dum ista uoluitur se iam in
secretis suis ille condidit tamen
quia uestigia quedam miro mo-
do impressit memoria perdurant
Illa tamen sillabarum morulis atque
ex eisdem vestigiis sonancia seque-
pagimus que lingua dicitur uel
latina uel greca uel hebrai-
ca uel alia siue cogitentur hec
signa siue etiam ore proferantur
cum illa vestigia nec latina
nec greca uel hebrea nec
cuiusque alterius gentis sint propria
sed ita efficiantur in animo ut uultus
in corpore Ecclesiastici xlv Phinees
in bonitate et alacritate a-
nime sue placuit deo israel
et ideo statuit ei testamentum
pacis Vocis sonus unusquisque
iuxta proximo suo placeat in
bonum ad edificacionem quod sit per
sermonis pronunciacionem cuius arte-
tem et si doceat tulius tamen scien-
ciam ex toto non scitur ita nec ex
toto reperitur tamquam delectacio
siquidem naturaliter arcat pronuncia-
cionem vt euclides ait Et
secundum tulium maxime necessaria est
oratori conuertitur ad latitudinem po-
cius ut sit firma et mollis fir-
mam autem potimus in dicendo
uocem consuaere si dicamus
in principio maxime sedata et de-
pressa uoce quia leditur arte-
ria si antequam leni uoce mitigatur
acri clamore compleatur Unde lon-
gioribus interualibus oportet uti
Recreatur enim uox spiritu et arti-
re tacendo quiescunt et con-
tinuum clamorem debemus o-
mittere et acutas exclamaciones
euitare quia sic vulnerantur
arterie et consumitur splendor
vocis que consumitur in pronuncia-
cionis suauitate Ergo ut
vox firma fuerit uox sedata
in principio proferatur

Intervalla etiaz voce confirmat
et formas cōmodes divisione
reddit et auditori spatiu co-
gitandi relinquit Unde tullius
Confirmat voce continui la-
boris remissio et auditorez
quidem varietas maxime delectat
cum sermone auditor eius retinet
et exuscitat clamare Contra
exclamacō fauces et vocem
vulnerat eode eade ledit au-
ditore Sunt enim quida illiberale
et muliebre potius vociferacā
cōem quam ad virilez dignitatem in
dicendo accomodatu i exclamaō
continens vox remedio ē voci
Et Ambō in li de officiis De
voce quid loquar quam simplicez
et puraz esse satis arbitror
canora aut esse nē ē nō indu-
strie Sit sane distincta pnun-
ciacōib vno et plena succi virilis
vt agrestem et sub rusticā
fugiat sonū nō ut rictum af-
fectet scenicū sed misticu sonet
Et in eode attendat suavis ser-
mo vt conciliet sibi affectu au-
dientiu gratu quam se vel fami
liaribus vel si fieri pt oibus
prebeat neqz adulantē se
neqz adulandu quicqz exhi-
beat j thess ij loquimur nō que
hominibus placent sed deo qui
probat cor nrm contra illos qui
dicit ysa xxx loquimini nobis
placencia inde nō errores
Mollitudo vocis ē qua possit
eaz torquere et flectere pro no-
stra comoditate · Unde i prima
rethorica dividitur vocis mol-
liacs in sermonem contentionē et
amplificacōm Et licet artis
rethorice precepta magis
conveniant oratori putas nō
constituit virtute substrata plus
conveniat predicatori tamen mo-
oratoris sit nō ē usqz quaqz te-
nendus Ista quātu ad honesta-
tem exteriore nō ē simpliciter

respuendus et ideo nō gravetur
auditor si verba tullii inseramus
aut sic Sermo ē oro remissa quo-
tidiane locucōi finitima Contencio
est oro acris et ad confirmandū
et ad confutandū accomodata Am-
plificatio ē oro que aut iracū-
diaz inducat aut ad miaz traha-
tum auditoris Sermo dividitur
in ptes quatuor // demracō est
demracōm oro que docet
dignitatem remissa voce
Narrationez quo quod fieri
Jocacionem poterat aut nō
potuit Dignitas ē oro cum
aliquid gravitate et vocis remis-
sione Narracō ē rerum gestarum
vl pinde gestarum exposicio
Jocatio ē oro que ex aliqua
re risum prudentez et liberalez
pt compare Et idem tullius in
li de oratore hoc ē proprium orato-
ris oro gravis et ornata et
hominum sensibus ac mentibus acco-
modata Et infra Sed quis vim
ipsam et propriam oratoris vim dif-
finire complecti quam vult is ora-
tor erit mea sententia sed tam gravi
nomine quaqz de re quecumqz
inciderit que sit dicenda explica-
bit prudenter et copiose et
ornate et memoriter dicet cum
quadam accionis etiam dignitate
Corporis motus delectat audito-
rem cum fit secundum debitaz hone-
statem Math xiiii · filia herodia-
dis saltans in medio placuit
herodi · multo magis modus
honestus placet plebi secundum quod
congruit sermonem Unde samu-
el puer accinctus ephot li-
neo et ministrans coraz hely
proficiebat et crescebat coraz
deo et hominibus sic j Re ij dicit
Et de david ij Re xviii dicitur
quod placet regi et oms sui
diligunt eum Est aut motus
corporis in oratore conveniens
gestus et vultus moderatio que-
dam que probabiliora red-
dit ea que pronunciat vt in vultu
sit pudor et acrimonia in gestu
nec turpitudo nec vetustas

unde subdit ubi supra Et quia in-
ordinati gestus et motus ab inte-
rioribus anime oriuntur propter hoc sta-
tum interioris hominis indicant
et a sacra scriptura arguuntur
Secundum illud Ecclesiastici Ex visu cogno-
scitur vir et ab occursu faciei
sensatus risus dentium et ingressus
hominis enunciat de homine Fa-
ciem dicit specialiter quia ipsa est
speculum discipline tanto ma-
iori debet diligencia custodiri
quanto magis si in ea preteritum fuit per
occultari commodificacio ergo in gestu
suo ut nec procacie exasperetur nec
mollitie dissoluatur et semper habeat
rigidam dulcedinem et dulcem
rigorem Et generaliter totum corpus
humanum est quasi quedam res pub-
lica in quo singulis membris
sunt sua officia distributa Unde
prima custodia discipline in gestu
est ut dicit Hugo de institucione
noviciorum ut unumquodque membrum
in quo ad id creatum est officio
se cohibeat neque alterius membri
usum sua admixtione confundat
ut oculi videant aures audiant
nares olfaciant os loquatur
manus operetur pedes ambulent
nec membrorum officia transmutentur
nec inordinate misceantur Secunda
custodia est ut unumquodque membrum
quod facit eo modo quo faciendum
est faciat nec plus nec minus
nec aliter faciat quam oportet ita quod non
egrediantur limites honestatis
Ubi gratia et idem sine operatione
dentium videndum sine describe oculorum
illorum sine extensione manuum et
intercalacione digitorum sine con-
torsione labiorum sine iactatione
capitis sine elevacione superciliorum
intendere sine modulacione gressuum
Sine ventilacione brachiorum
Sine gestione spatularum ge-
sticulacione Sedere sine dilata-
cione pedum sine alterutra
subiectione pedum sine extensione
vel agitacione tibiarum sine alter-
na accubitacione laterum
iacere sine deiectione membrorum
Et ut breviter sit gestus in omni
actione

Graciosus sine mollicie Mollis
Maturus sine dissolucione enim ge-
Gravis sine tarditate stus
Alacer sine inquietudine est la-
Maturus sine pertinacia et sciviam
Securus sine turbulencia dissolu-
tus negligenciam Tardus pigri-
ciam citus inconstanciam pertinax su-
perbiam turbidus iracundiam
Scio quod plurimi sciunt naturalia cor-
poris aut animi vicia deponi
quod insitum est et ingenitum et
si non vincatur attenuetur Quibus-
dam enim loquentibus in conspectu
populi sudor erumpit quibusdam
loquentibus genua tremunt den-
tes aliis colliduntur lingua ti-
tubat labia concuciuntur Hec pe-
nitus nec disciplina nec usus
excutit sed natura suam vim exercet
que se excusat impio non subi-
at Quod enim naturale est nec
vitari nec notari sed corrigi
potest Unde ioculatores qui homi-
num imitantur affectus cum verecundiam
representare noluit vultum dei-
ciunt verba submittunt oculos
in terram figunt et deprimunt
et tamen ruborem sibi effigiare
non possunt huiusmodi naturalia sunt
inclusa iussa veniunt iniussa
recedunt Si tamen ante oculos
habeamus uti tamquam illo spectante
vivamus et tamquam illo vidente
omnia faciamus exemplum sed ad eius
memoriam nostram in id concompo-
namus Ipse enim est regula per
quam prava corriguntur et dis-
torta Dicendi modus placere
facit pronunciacionem quod fit du-
pliciter secundum varias inflexiones
vel secundum significativas dictiones quod
appellat rethoricos colores
De variis inflexionibus dicit
idem Tullius Erit is eloquens
qui poterit parva submisse mo-
dica temperate magna gradi-
ter dicere Parva appellat ubi
agitur de pecuniis magna vero ubi
de hominis capite et salute
modica vero ubi nichil horum est

s; tm ad delectacom audiencium
Vnde modica t tpata am dca
Na impprie p paruis modica
dicunt Eccli xxx no omnibus
omnia expedunt et no omni
anime omne genus placet Sic
materie qm omnis modus
dicendi Et licet omnia mag
sunt que ad predicatore per
tinent eo qz ad uita etnaz oia
referuntur tn sm Aug de doct
na xana non stt dz ea grandit
dice s; submisse cu aliquid do
cet tempate cu aliquid lau
datur uel vitupar Cu vo ali
quid agendu est et ad eos
loquimur qui hoc age debent
nec nolunt tuc ea que mag
sunt dicenda sut granditer
et ad flectandos animos co
gruetet Omis hos modos a
pud paulu inuenimus Sub
misso ad Gal iiii do Dicite michi
qui sub lege uultis esse le
gem no legistis Scriptum e
em abraham duos filios
huit 2c Tempati Ro xii o
Obsecro uos p miaz dei vt
ex in ura Granden ii Cor vi
Ecce nuc tps acceptabile in
omnibus exhibete uos tanqm
dei ministros in multa paciencia
in tribulacoibus 2c hy etiam
modi uariandi sunt vt ppi
auditoru fastidiu de vno trise
at ad aliu modu Sic enim pt
dicacio et nimis fastidiose pre
dicari et modo submissus
solus qm solus grandis pt
dious tollerari vn Aug
Comocio animi qnto magis
excitanda est ut nobis auditor
assenciat tanto min in ea
diutem pt cu fuit qntum
satis est excitata Et ideo
cauendu est ned nolumus
alaq exige quod excam est
Etia inde decidat quo fuerat
excitacione pducta Interpo
sitis uo q sunt dicenda sub
missius bn redit ad ea que
opus est granditer dici vt

dictu impetu sic maris estus al
ternet Ex quibus fit ut grande
genus dicendi si diuaz est di
cendu no debeat esse solum
s; alior interposicone uarietur
In grandi aut gnre fere semp
tempata dnt esse pncia et
in ptate loquentis est ut dicant
no na submisse et que pnt
grandit dici vt ea que dicunt
granditer ex illor fiant compa
cione grandiora et eoru tamq
umbris reddant luminosiora
Grande genus etiaz tpataz
requirit diccom quia suscipit
ad delectandos animos no mo
uendos ut si dicat crebrius
aut clamet vehemencius ideo
est grande dicendi genus et
decora sunt ornamenti et sub
missi gnris et tpati Grande
autem genus pondere suo et
motes pnut et lacrimas expri
mit In submisso aut gnre
uba sufficienti i tempato spe
dencia in grandeno 2c uult
uehemencia Repiunt etiam
in sacra scriptura colores retho
rica p que pnt tam uba qm
sntie exornari que diminutiq
uo pnt quia magis competunt
oratori pulcra enim mulier no
indiget ornamento cu satis
eam ornet ppria pulcritudo
Vna enim est vera phia et
predicacio pfecta quaz docuit
sapia incarnata vt dicat
in lio Aug q acheri acha
demicos Magis innocandi
est ad pferandas uas sntas
q ornatas quia malle debemus
hre amicos prudentes q for
mosiores et maior est delec
tacio uacaue ueritati lucenti in
quaz uoci sonanti ex ut de
in lio de cathezizandis rudi
bus Et in ep didimi ad alle
xandru femine nostre non
ornant ut placeant que or
namentoru cultum potius
oneri deputant q honori

Nesciunt enim in augenda pulcri
tudine plus affectare quam quod
nate sunt Quod autem utatis placens
moneat quod fit quattuor modis
Et primo de modo qui fit per formas
proverbiales De modo qui fit per
apologos artificiales ubi inse-
runtur fabule Ezopi xxx De modo
qui fit per proprietates naturales et de
illo qui fit per informaciones exemplares
utatis placens moneat
sive secundum augustinum flectat per
ut dicit ysidorus machabeus in flexus
ad iram fudit lacrimas Debet
enim predicator proinde ita af
fectionibus auditorum ut eos mo
veat vel ad timorem vel ad spem
vel ad tristiciam vel ad gaudium
Si enim histriones qui representant
tant homines et facta hominum ex
sua fictione inflectunt mentes
hominum multo magis predicator
cum gracia si in ipso representet veritatis
forma Unde tullius in libro de oratore
Sicut nulla materia tam facilis est
ad exardescendum que possit
ignem concipere nisi adhibeatur
ignis Sic nulla mens est tam
ad comprehendendam vim oratoris
parata que possit incendi nisi
inflammatus et ardens orator
ad eam accesserit hoc est pro
generale in ista predicatoris persua-
sione ut ostendas et habe
as in te affectiones illas in quas
pas et ne quas alienis menti
bus affectas inprimere Unde idem tullius
ubi super Augustinus apud iudices do-
lorem aut iram aut invidiam
aut odium dicendo excitare
volui quod ipse in commovendis
iudicibus hiis ipsis sensibus ad
quos ipsos adducere vellem
quod commoverer Neque enim facile
le est perficere ut irascatur cui tu
tu velis iudex si tu ipse lente
id ferre videaris neque ut oderit eum
quem tu velis nisi te ipsum flagran
te odio ante viderit neque ad mi-
sericordiam adducetur nisi tu ei signa
doloris tui verbis sensibus voce

vultu exclamacione denique
ostenderis de quibus in quarta
parte ubi agit de rethorice ca
tore inuencione quantum ad modos
quibus flectitur animi auditorum
Modus aut flectendi animos
efficax fit in 4or modis scilicet per
formas proverbiales | per formas
apologos artificiales | proverbia
proprietates naturales | les so-
Informaciones exemplares | quebant
dominus discipulis in parabolis
Unde secundum augustinum sub similitu-
dinibus loquendum est de sacris
misteriis ad hunc modum referuntur
locuciones ille generales que
vulgariter dicuntur de quibus ha-
betur in libro de proverbiis rusticorum
Et in libro petri Alphunsi et
in proverbiis salomonis
p ex apologos predicatur
quam quedam finguntur ex
quibus moralia elici-
untur sic de vite rapno et
cardilo loquentibus in sacra
scriptura legitur Ad hoc maxime
valet apologi in Ezopo
scripti Extant enim ezopi fa-
bule elegantes et famose
quas inservimus quas romulus
quidam de greco in latinum
dicitur transtulisse et ad filium
suum tiberinum dirigit ita scri-
bens de civitate artica Ezo-
pus quidam homo grecus et
ingeniosus famulos suos docens
quid observare debeat homines
Et ut vitam hominum ostendat
et mores inducit aves et arbo-
res bestias quod loquentes probanda
da cuiuslibet fabula sed quod ego
romulus transtuli de greco in la-
tinum Si autem legas tiberti-
ne fili et pleno animo advertas
tas invenies apposita ioca que
tibi miscant risum et acuat
satis ingenium verbi gracia
Contra gulosos qui ad unum Con
prandium rem suam perdunt hic gul
quoque corpore Nocturnus quidam

fur cui canis panem mitteret cani
lut pro gratia dar tu ideo das ut
me ledas licet modo michi panem
porrigas nunquam pro certo daturus es
michi cum fame morte fuero non
presentem vitam tantum nolo sed futuram
provideo Nolo ergo ut fauces
meas pane claudas sed nisi re-
cesseris ipse contra te latrabo Item
contra insidiosos sic modo lucinie
cum accipiter sederet ut specula-
retur aucas plures illic pullos
invenit lucinia cito superveniens
et rogavit eum pro pullis suis
faciam inquit quod vis si bene
michi cantaveris Ad illa licet minus audit
illius madet pleno metu tanc
ta paucis et dolore plena can-
tavit Accipiter qui predam inve-
nerat non bene cantasti inquit
prendit quoque unum de pullis et
devorare cepit Ex adverso autem
auceps quidam venit et calla-
mo lento levans accipitrem
visto contractum in terram stravit
Sic qui aliis insidias cavere de-
bet ne capiatur Item ad
commendationem libertatis fingit
Canis et lupus in silva dum
convenirent ait lupus cani Unde
est sic nitidus et pinguis es Re-
spondit quia domini custos sum
contra latrones offertur michi panis
dat dominus ossa amat me tota
familia quisque michi cibum porri-
git aqua non deest sub tectis
cubo et otiose vitam gero
Cui lupus frater vellem quod ita michi
contingeret ut otiose saturarer
cibo et melior viverem sub tec-
to Canis ait lupo Si vis ut
sit tibi bene veni mecum noli ti-
mere Cum sic ambularent
vidit lupus collum canis cathe-
na tritum et ait quid hoc est fra-
ter inquam attrivit collum tuum
Et canis quod sic inquit acrior
in die ligor nocte solvor et
mecum domos vagor et ubi vo-
lo hic illic dormio Cui lupus
ait non est opus michi istis fruere
cibis que laudasti vivere volo

liber ad quodcumque venit michi
libet ubi volo pergo in eo quod
placet nulla cathena me te-
neat nulla impedit cum vie
michi patent in campo de gre-
ge pius gusto canes ingenio
deludo vive ut consuevisti
ego ut consuevi ita vivo
Item contra ypocritas illos qui domos
potentium facile intrant Leo iam
defectus languorem fingebat
et per hanc fallaciam cum cetere bestie
ad visitandum eum introirent mor-
sas comedebat Vulpes autem
ante speluncam veniens stetit et sa-
lutavit eum Interrogat a leone
quare non intrasti Respondit Quia
introeuntium vestigia video ex-
euntium non video Item contra pigros
formica yeme frumentum de
caverna trahens siccabat quod
estate colligens coagulaverat
Cicada autem rogabat eam esu-
riens ut daret illi aliquid de
cibo ut viveret Cui formica Quid
faciebas inquit in estate dixit
illa Non michi vacabat per sepes
oberrabam cantando formica
quoque ridens et frumentum includens
ait Si estate cantasti in yeme
salta Hec fabula puerum do-
cet ut certo tempore laboret ne
dum nichil habuerit non accipiat
dum petierit Preterea contra cupidos
fingit Canis flumen transi-
ens partem carnis ore tenebat
Cuius umbram cum vidisset in aqua
patefecit os suum ut illam ca-
peret Statim eam quam prius
tenebat fluminis tulit et il-
lam quam esse sub aqua puta-
bat obtinere non potuit Sic
quisquis alienum cupit dum plus
vult suum perdit Item contra illos
qui incaute sociantur potenti-
bus fingit Vacca et capra
et ovis fuerunt socie simul
cum leone qui cum in saltibus
venarentur et cervum caperent
factis partibus leo sic ait Ego
primam tollo quia leo secunda
pars mea pars eo quod forcior vobis

sum etiam in defendo quia
plus nobis cui tu tantum at
qui tetigerit immanem me ha-
bebit Sic quod totam predam illam
sola improbitas abstulit Item
contra illos qui malos incaute
iuuant fabulam componit dicens
Ossa dum lupus deuoraret pars
ex illis transuersum gutture in fau-
cibus hesit lupus magno pretio
qui hoc extraheret inuitauit Ro-
gabatur grus longo collo ut me-
dicinam prestaret lupo id egit
ut caput mitteret et malum
ex faucibus extraheret Sanato lu-
po grus reddi sibi premia petiit
Et lupus ait O nimia meis
uirtutibus ingrata est illa grus
que caput incolumis extulit
non vexatum dente meo et mer-
cedem sibi postulat Item contra
illos qui a suis infideliter transeunt
ad alienos Quadrupedes cum
quibusdam auibus bellum gerebant
nulla pars alii cedebat sed forti-
ter ac diu pugnabant Et
vespertilio dubius et graues
euentus timens quia superior
erat et magna acies quadrupe-
dum contulit se ad eosdem
quasi cum vincentibus subito
quod veniens aquila volucribus
se instruit cadentibus quadrupe-
dibus cuius victoria stetit Re-
uersique sunt ad pristinam pacem a-
ues et quadrupedes vesperti-
lio est autem sententia dampnatus
eo quod suos reliquisset plumis
suis expoliatus est et lucem
fugiens noctibus ut nudus vo-
laret Sic qui se duobus partibus
commisit obnoxium hic et illic
ingratus viuit et sibi potius
reus erit Item contra inuidiam
et auariciam fingit duo ho-
mines Quod simea vulpem rogat
ut de magnitudine caude sibi
daret unde partes suas turpissimas
tegeret Quid enim inquit utile
ut sit pondus caude tante longi-
tudinis caude qua per terram
trahis Cui vulpes ait longior

fiet et maior ut per terram illam
traham siue per spinas petras
et lutum ne tu meo tegumine
pulcrior videaris. locupletes igitur
et auare te mea fabula
increpat qui non das quod ti-
bi superat Item contra adulatores
et fautores eorum Duo homines
unus fallax et alter verax cum
ambularent venit in prouinciam
symiorum Quos ut vidit unus
eorum qui se priorem aliis constitue-
rat iussit homines illos teneri
et quod de ipso dixissent interro-
gari Iussit quod omnes symios
sibi similes ante se et dex-
teram quod astare sibi quod sedem
conparari sic videat imperatorem
aliquando fieri iubent ergo il-
li homines in medium adduci
Dixit quod maior symius ille
Quid sum ego fallax ait
Tu es imperator Item ille isti
quos circa me uides stare cui
Respondit hii sunt comites tui pri-
miceri milites et cetera of-
ficia Ille ergo in mendacio lauda-
tus est et omnes illos fefellit
Ille autem verax homo hec
aput se aiebat Si iste qui
mendax est sic est acceptus et
immunatus ego quid si verum
dixero Interrogatus ipso ab illo
symio dictum quid sum ego
et hii quos ante me uides Ille
qui ueritatem amauit Respondit tu
symius es et hii omnes symii
sunt similes tui Continue
iubetur lacerari dentibus et un-
guibus quia quod verum est dixit
hoc modo solet fieri a malis ho-
minibus ut fallacia et malicia
ametur et honestas uel ueritas
lacetur Contra calumpniosos
fingit Quod agnus et lupus
sicientes ad riuulum eundem ve-
nerunt sursum bibebat lupus bibebat
longe quod inferior agnus lupus
ut agnum vidit sic ait Tur-
basti michi aquam bibenti
Agnus paciens dixit Quo

et immunari iussus quod adulatus est

aquam turbam tibi cu a te
ad me decurrat Cui lupus
et maledicis michi inquit
ait ille non maledixi lupus
uo pr tuus inquit multa ma
la michi ondit In fine aut
altricationis lupus improba uo
ce dixit et adhuc in loquus
latro statim qz in eu dentes
feroces dixerit et innocenti
vitam eripuit Con illos qui
aliene saluti insidias parant
fingit qz mus vt fluuiu trans
auxiliu a rana petiit illa gros
sum filu sibi petens murez
ad pedem b ligauit et natare
cepit In medio uo fluuie rana
se immisit at ille validius dum
tenet vires miluus ecou uolans
murez cu vnguibus rapuit si
mul et ranam pendentem su
stulit Item ne quis hosti ar
ma prestet securis et facta
esset homo postulabat ab ar
boribus ut illi manubriu daret
de ligno quod firmu esset Quo
facto homo manubriu supposuit
et aptata securi ramos ac ro
bora mag et omnia que ro
bur incidit Tunc fraxino quer
cus ait digne et bene patim
qui roganti hosti nro vt cera
manubria dedimus Ideo quisq
ante cogitet ne hosti aliqua
prestet Ite con illos qui uirtute
facere nichil ualent et uerbis
manibus alios terrent Azinus
eduuso leonem occurrit et ait
ascendamus in cacumine montis
et ondam tibi qz et multi me
timent leo ridens ait Eamus
Cumqz venirent ad locu stans
azellus in edicto loco voce di
uersa clamare cepit Quem
audientes vulpes et lepores
currere ceperunt Cui leo ait
potat et me vox tere vox
tua si no scire te quis esses
Item con illos qui indecenter
ad officia meliora reddendi
indigni se ingerunt hanc qz
fingit Azinus quottidie videbat

cattulum blandi dno et de mensa
eius saturari et familia illi ap
plaudere Sic qz dixisse azinus
fert Si animal immundissimu sic
diligit dns ita et familia dt
quantu diliget me si in obsequi
um me iam fecero plus enim
melior sum cane qui in multis
rebus sum utilis aquis e fon
tibus alor cibus in mundis datur
melior sum cattello melio n vi
ta frui possu et maximu ho
norem here Cum hoc azinus
secu cogitasset vidit dnm intro
ire occurrit velociq clamas
prosiliit et supstetit leuans
pedes pores imposuit ambos
humeris dni lingua eu lin
gens leniit et maculans veste
fatigat dnm ponde suo Cla
more aut dni concitata omnis
familia fustes et lapides
arripiunt azinu faciunt debile
membris costis qz fractis sic
abiciunt ad presepia lassum
atqz semiuiuum Item con illos
qui uanis timoribus nimis
terrent sic fingit Quida mons
parturiebat et gemitus magnos
dabat omnis nato ut audiuit
timuit cunctis qz perturbatis nus
sui memor erat Mons ille
tande peperit murem huius fama
volat et quod malu putabatur
in nichilum omnibus venit quos
timor invaserat Item con
illos qui nimis pusillanimes
statum suu ferre no possunt
sic proponit Cum strepitus ma
gnus ad lepores veniret sub
itum consiliu inierunt vt se
precipitarent per assiduos me
tus ac cu ad terram fluuis ve
niunt rane multe que ibi e
rant expauerunt et in fluuiu
se iactauerunt lepores tu hoc
vidimus vnus eorum inquit Sunt
et alii timentes sequamur
vitam ut ceteri feramus si qd
acciderit nec erit toto tpe malu

Quisquis ergo malum tollerare
non potest aliorum mala inspi
ciat Item contra pigros qui labo
rare nolunt fingit indignatos
manus et pedes ventri cibum
dare noluisse eo quod sine ullo
replearetur labore illos quod sedentes
otiosos contra cum ventre indig
nantes nolunt laborare et ci
barium negarunt Venter vero
esuriens clamabat at manus
et pedes per paucos dies ventri
cibum dare noluit ieiunio at
ventre membra omnia laxarunt
postea vero cibum dare volentes
recusat venter quia iam clausit
meatus Sic quod membra et venter
simul lassa interierunt Item
contra illos qui laudati verbis
subdolis gaudent et postea
penitent hanc fabulam fin
git Cum de fenestra corvus
occasione caseum reciperet
rapit altam arborem supersedit
vulpis ut hunc vidit decipere autem
se aut O corve quis similis
tibi et pennarum tuarum quam ma
gnus est nitor Qualis decor esset
si vocem haberes nulla pulchri
or avis fuisset At ille dum pla
cere voluit et vocem suam vali
dius ostendere sursum clamavit et
ore patefacto caseum oblitus de
iecit quem celeriter dolosa vul
pes avidius rapuit tunc stu
pens corvus ingemuit at de
ceptus penituit Fingit etiam
idem fabulam homines indig
nitate mansuetos esse commo
nente hoc modo Annis de
fectis et viribus leo cum gravatus
iaceret spiritum extremum trahens
aper ad eum venit iratus spu
mans fulmineis dentibus et
ictu veterem vindicavit Thau
rus etiam cornibus hostile corpus
leonis ~~vindicavit~~ confodit
Asinus quod fera ut sic vidit
calcibus illi fronte appuit
Et ille cum gemitu suspirans
sic dixisse fertur Cum esset

virtus mea fuit honor fuit
timor ut omnes in visione mea
fugerent et opus ipsa erat
plures Quos bene involui non
lesi quibus et auxiliator fui
michi malignantur et quia
sum sine viribus nullus est
honor postmodum Item ad exhor
tandum ne quis minores ledat
fingit Quia dormiente leo
ne in silua mures agrarum
luxuriabantur et unus ex his
super leonem casu transiit exper
gefactus leo celeri manu
murem comprehendit qui veniam
sibi rogabat quia non sponte
fecerat leo vero de mure
cogitat vindicte quid esset
de tali si eum occideret cum
quod illi non gloria laudis esset
agnovit ergo et dimisit Post
paucos dies ipse in foveam
cecidit qui ut se captum
agnovit magno dolore ru
gire cepit Mus autem ut co
gnovit ad eum cucurrit et
recognita non est inquit iam
quod timeas parem gratiam reddam
tibi non immemor beneficii tui
omnibus artes ligaturarum illius
cepit et loca rodenda cogno
scens mure secare dentibus
et artus illius ingenia laxare
cepit Sicque leonem captum
liberum restituit Item ne quis
de alienis bonis magnum
se iactet fingit Graculus
pennas pavonum que ceci
derant sustulit et inde se
ornavit suos quod contempnere
cepit et gregi se pavonum
instruit At illi ignoto et
impudenti impudenti pen
nas invadere ceperunt cellabus
eum ac morsibus fatigant
nimis quod semivivus ab eis re
lictus ad proprium genus redire
timuit Ubi cum esset orna
tus multos minores se erant
tunc unus ex eis ait illi Si
vestes tuas quas natura dedit
amasses hec tibi sufficerent

nec ab illis mutiaz

Nec ab illis iniuriam passus nec
a nobis pulsus fuisses Item contra
eos qui laudant sibi inutilia
et vituperant utilia Cervus
de fonte bibens sua cornua
magna ut vidit nimium lau-
dare cepit crura tenuia vi-
tuperavit quod cum faceret venatorum
voces ac repente canes la-
trare audiens fuga per campum
quesivit at ubi eum silva sus-
cepit magnitudo illa cornuum
venantibus eum retinuit tunc
mortem suam videns ait que
michi erant utilia vituperavi
et dampnosa laudavi Item contra
eos qui se contenciose laudant
Formica et musca contendebat
acriter que melior eorum esset
Musca ait nunquam te meis compara-
re potes laudibus ubi immolantur
exta prima gusto in capite re-
gis sedeo et omnibus matro-
nis oscula dulcia figo de
quibus rebus nichil tu formi-
ca ait Contra te hec dixis
tu improba pestis laudas impor-
tunitatem tuam Nunquam optata ve-
nis Reges et matronas quas
nominas cum importuna adis in-
tuitu omnia esse dicis cum attendis
fugaris undique quasi iniuriosa
abigeris estate vales hyeme
non appares Ego vero deliciosa
hyeme sum secura me quoque se-
quuntur gaudia tu autem ventosa
flabello pellis sordida Item
contra pauperem superbum In pra-
to quodam rana vidit pascentem
bovem putabat se posse fieri
talem si rugosam impleret pel-
lem Et inflans se natos suos
interrogavit sum ipsa quanta bos
dixerunt non Item se inflavit po-
cius et dixit filiis Quid modo
Responderunt nichil simile Secundo
cum se inflaret rupta pelle
mortua est Ideo vulgo dicitur
Noli te inflare ne crepes Item
ut qui se felices estimant
nulli iniuriam faciant dubia
quia meminerint esse in fortune
rotam Equus quidam ornatus

freno ex auro et argento sel-
lis decora occurrit asino in
angusto de longe venienti
et onusto et quia illi transeunti
tardius dedit viam eo quod tunc
lassus erat dixit equus Nisi me
satis continerem te calcibus rum-
perem qui obvianti michi non cessisti
aut fecisti ut transirem Tunc ce-
ssit et superbia illius tacuit et
ingemuit miser azellus Nec
multo post equus currendo rup-
tus ac macer effectus iussu domini
ad villam ductus est ut agro
portaret stercus Acceptis que
rusticis ornamentis per femi-
ibat onustus Quem cum infe-
licem in prato pascens ille
cognovit azellus tali sermone
increpavit Quid tibi profuerunt
ornamenta illa preciosa ut ta-
lem haberes audaciam Nunc et
tu mecum utere nobiscum rusticis
officiis Item contra illos qui quod
facere non possunt verbis tamen se
posse et velle ostendunt
Fame coacta vulpes uvam
sursum pendentem conspexit
et alto gradu se extuaciens
quociens hec voluit attingere
sursum non potuit tandem
irata Nolo te acerbam et
immaturam inquit et quasi
quam tangere nolens abiit
Hec de fabulis Esopi ex-
cipere volui quas et si for-
te plerosque liceat in sermonibus
publicis recitare quod etiam
nonnulli prudentum faciunt
propter audiencium tedia relevan-
da qui talibus delectantur et
propter intelligenda subiuncta
que aliquam edificacionem habere
videntur nunquam tamen non caute et
parce id estimo faciendum ut qui
verbis sacris ad luctum penitencie
dei et devocionem provocari debent
ipsi per huiusmodi nugacias et consimi-
lia magis atque lascivia dissol-
vantur Simul etiam ne ad
narrandas fabulas quasi

exemplo licent predicand
male informent Ceterum
verum ezopus sit ille quem
cursibus ab Ephesis anno
primo circa perempcium esse testat
an forsitan alius incertum theo
redicatur etiam per
proprietates naturales Unde
Salomon disputavit a
cedro usque ad ezopum ysopum
quia considerande sunt proprieta
tes rerum naturalium que reperi
untur in libris philosophorum et me
dicorum qui desiderant spiritualem
tractatum predicatur etiam
per informaciones exemplares et
hoc dupliciter per exempla cog
noscendi per exempla vivendi
Cognoscendi tum eis que per
tinent ad fidem quam ad mores
Ad fidem vero in eis que pertinet
ad divinitatem et ad humanitatem
christi de hiis que ad divinitatem
expeditum est supra ubi agitur
de sermonis efficacia platone
cessaria de hiis vero que ad
humanitatem quantum ad incarna
cionem passionem resurreccionem a
scensionem adventum ad iudicium
penam et gloriam pauca dicamus
de exemplis incarnacionis
Augustinus in libro tercio de mirabilibus
sacre scripture multa animalia
absque coniunctionis coitu gignuntur com
probatur qualiter apes sine pa
tribus fetum materni corporis
tantummodo crescit et omnia illius
modi volatilia fetus suos tales
concipiunt Sed et multe aves
absque maribus ova gignere pos
sunt et talem conceptum in
multis piscium generibus essent
phisici aiunt in insola quidam dane
carne sine precedentibus nasci
tur cui se dominus hac causa
similem dicit per prophetam non
bedignatur Ego sum vermis in multis
rebus consueto more dominus operatur
Quid ergo contrarie dicendum est
si quod ipse voluit et in virgina
li utero sancti spiritus dispen
sacione filius sine viri coitu

nascetur Basilius exameron omelia
viii vultures asserunt sine coi
tu generare Item si radius per
vitrum aut intra exiens fe
nestram tandem relinquit
integram Multo forcius dei
filius virgine incorrupta pro
ducta est mulier de viro sine
viri semine et sine concupiscencia
carnis vir de virgine ex corde
masculine plante impignatur
etiam femina planta sine
semine vel corrupcione Ru
phinus super symbolum Quid
mirum si virgo concepit cum cele
tis avem quam femine noverit
initium sine coniuge nasci ut
renasci constat ut semper una
sit et semper sibi ipsi nascendo
vel renascendo succedat et
Apes etiam nesciunt coniugia
nec fetus nec ibus omnibus
palam est Dicunt autores
in lusitania iuxta flumen ta
gum equas concipere vento
Quod si verum est quod magis
credo tum non et virgo volun
tate de spiritu sancto Quod si
verum non est quod magis cre
do si dicitur ex vento concipere
prout dicit Augustinus libro xlviio
Ex equarum fertilitate et e
quorum velocitate quia tam
veloces equi in lusitania et
gallecia habentur ac si vento
concepti Beatam filium virgo
concepit cursu sermo velocissime
currit nimo qui uterum re
locat implevit et ad consensum
virginis Et ubi angeli inde
ibum in utero inde intra
uterum ubi caro de exem
plis passionis Vultur dum
volat si iacens cadaver con
spicit ad esum se cadaveris
deponit et plerumque sic morte
capitur dum ad mortuum animal
de summis venit ut dicit
Gregorius mor libro xv Sic dei
filius ab alto divinitatis sue
ad nos mortuos in anima venit

et immortalitatis mortem
invenit Na no potuit fecto
pellicam n eius sanguine resu
scitari Secus ligni et no se
cus solis radiu ligno unitu
ipse deus et homo unus xpus
s impassibilis in se qui pas
sus est in carne et ut dicit
in lib c felicianu Sinavit si
gulis ppa dum no amisit in
mensitate divinitatis nec respuit
infirmitate carnis convenit
ppis aliena dum ide et inse
parabilis xpc et ppo carnis
occiditur et ppo deitatis a
put inferos non tenet Item
damascenus Si sol nos ppas
acciones trades manes incor
reps quito solis sitor et dns
Sz cont quidaz cu xpus ppa
voluntate passus sit oblatus
enim est quia ipse voluit quis
ergo pctm interfectoribus eius im
putabit hz adute solucom
habebat ho naue una et vo
lebat coburere illaz et ut et
clauos seorsum hret et de
lignis carbones facere s in
imicus eius nocte eam combus
sit nescius voluntatis illius
mane veniens dns nauis in
venit sic voluit constat tn
illum esse reu qui odio hoc
fecit Itez cogitabat quidam
destruere domu suaz lapidea
ut de lapidibus faceret novam
inimicus odio eam destruxit
nec lapis sup lapide remā
sit tn reus fuit qui qd dns fa
cere disponebat odio fecit
Sic in pposito pz responsio se
cunde hamu esca contectum
no solu escam cum hamo re
mor piscis si capiatur s ipse de
profundo futurus aliis esca
producitur Ita dyabolus qui habe
bat mortis impiu rapuit in
mortem corpus ihu no sciens
hamu in eo divinitatis inclu
sum et ubi devoravit disrup
tis infrn claustris velud de
profundo extrahitur ut esca ceteris

fiat Job sm al litus aut ad
duces dracone in hamo aut pe
nes capistru circa nares eius Sic
enim ydrus qui pvula spenes dicit
involuit se luto ne videat
quē sorbet cocodrillus et pe
netratis visceribus eius ab ydro
facto qs foramine in ventre y
drus egreditur cocodrillus mo
ritur De exemplis resurrec
tionis virga aaron Num xvii
Quasi subito refloruit Sic
caro xpi resurrexit mortua
revixit Pellicanus ut dicit
mortuus resuscitatur Rex descen
dit pt rex in carcerem ut liberet
vinctos et xpus in mortem
et infernu ut liberet suos Aīn
alias arbores floret amig
dalus lic cu ipsa floreant herbe
be ortenses Et xpus resur
rexit primicie gentiu et cum
eo resurrexerunt multa corpa
mortuorum Non decz filiu regis
coronari s socios eius ornari
et amicos ad festivitatis indi
cium convocari Si helyas et
enoch adhuc in carne viuē
tes sciti viri sunt et tandem
occidentur et cito post resuscita
buntur Non decebat ut sancti
sanctorum caro resurgere differe
tur ut in stenio fuaret Sed et
de resurrectione nra patent
plurima exempla pe j ra
uen Crede homo te in mor
te resurgere posse qui anquam
vivens nil fuisti Aut quare
dubitas qd resurgas cum to
tum qd in rebus est quottidie
sic resurgat Sol occidit et
resurgit dies sepellitur et re
dit vices anni tempa fruc
tus semina tursus ipsa moriuntur
cum redeunt sua morte vive
scunt quociens dormis et vi
gilas totiens moreris et re
surgis et quia exempla no
sufficiunt nisi assit fides Ideo
idem petrus dicit Sol lippienti
bus oculis no lucem tribuit s
tenebras vinum vires febricitantium
non reparat sed enervat sine

medico sumente vite poculum
fit letale sic pfidis sine fide
vmaciosum est fidei sacrame
tum Capia go fides ex audi
tu auditus ex vbo inuet exe
Rufinus in expositione simbo
li Insipiens ait aps tu qd se
minas no viuificatur nisi prius
moriat et qd go in seminibus q
in tra iacent p annos singulos
fieri uides hoc in tua carne
que dei lege seminantur i tra
futurum esse non credis Cur tam
hugusta dine potencie existima
tor es vt dispersum vnicuiusque
carnis puluerem in sua resurrec
tione colligi et temperari posse
no censeas cum uideas qd mor
tale ingenium demersis in pfundi
tate uenas metallorum terra
et artificas oculus aurum uidet
in quo imperitus terram putat
et tu auri esse ipam venam
et argenti et aliarum eius lon
ge dispare feri et plumbi diu
sas in tra spes late mortale
depheudat ingenium diuina v
tus inuenire posse ac discerne
no putabit vnicuiusque carnis
ppium censum etiam si videat
esse dispersum Item si quis diu
sa semina in vnum pmisceat et
hoc indiscrete seminet vnumquodque
qd seminis quocumque loco fuit da
tum competenti tempore sm nam sue
spem germine producet et cul
tum sue forme sui qz corporis
repat Item Ita vnicuique car
nis suba quibus naie dispsa sit
reddi ti que inest vnicuique est
mortalis Racio e eo tempe quo
seminat in terram corporibus ppm
libum de voluntate cui acci
serit callon extra et attractu
sube sue reddit censum et
repat in illa spe qua mors
atque dissoluat et ita fit ut
vnicuique anime no confusum a
exenium sz suum quod habuerat
repactur vt consimilis possit
p agonibus presentis vite cu dia
sua caro uel pudica conari
vel impudica punire lignum
hz spem si preciosum fuerit

rursum virescit fenix comburi
et resuscitat Greg mor
li° xiiij Considera pitu quantis
arboris semine quod in tra ia
atur vt arbor inde producit
et comprehendamus si possimus ubi
in illa breuitate seminis tam
immensa latuit arbor que ex
illo processit vbi lignum ubi
cortex vbi viriditas foliorum
vbi vbertas fructuum Nunquid
in semine tale aliud uidebat
cum in tra iacet et tamen occulto
rerum opifice cuncta mirabi
liter operante in mollicie seminis
latuit aspitas corticis et inte
ritudine illius abscondebat
fortitudo roboris et in siccitate
libertas fructificacionis Quid
go mirum si tenuissimum pulue
rem vel a meis oculis in elis
redactum cum wlt in hominem
reformat qui ex tenuissimis
seminibus immensa arbusta rein
tegrat Basilius ponit exem
de vme serici facte Greg
Nazarenus de vmo argento
pulueri immixto qd pulueres vide
ret primo in pncipio nam renti
Similiter ex fetidissimo cine phi
lias aut terre uitrum lucidis
simum et purum conflat et ex
puluere corpus glorificatum luci
dissimum reformat De exem
ascensionis corpus abiecta cor
pulencia et subtilitate ad
extra ascendit qd in xpo fuit
et in nobis erit quia tu capud
p strictum foramen ingreditur
et tunc membra caput sequnt
helias etiam in celum aereum
ascendit Quid go mirum si
corpus illud qd incomparabiliter le
uius et nobilius fuit Sicut
aut cristallus ex aqua solidat
ita passibilitas humane nature
in xpo impassibilis facta per
gloriam solidabatur et qm coniunge
batur vnde festum illud stenopha
gia appellatur qd fixo
thabernaculorum de qo dixi

sue pegrinacionis terminabat
et solditas glie sequebat
Et sic accipiter volat ad capie
das aues siluestres et tan
inde comedit et nutrit admi
dum Sic xc ad pctores descen
dit corda sibi dari petit et
cum preda reuertitur ad celum
Sz in cruce totus deplumatus
iste accipiter fuit vna sola plu
ma i latere eius qui adhesit quot
tidie uetes plumas exuit et
nouas induit quia per sapiam
predicacionis et conuersacionem electorum
incipit iste plumescit donec
in fine adherentibus sibi omnibus
plumis pulcherima candida
varietate predam suam offert deo
et pri hic enim accipiter fuit in
mensibus immutacionis vteri vir
ginalis super uirgam rectissimam
virgine de radice yesse et bene
mutatus alacter predam capit
et in celum volaut Et sicut
aquila alas ceteris auibus volat
et pullos diligens ad volandum
puocat et ad radium solis pro
bat dum aurentes oculos a
sole deiciat alios nutrit Sic
xpus in ascensione alas ex
altatus suos prouocat ut se
quantur eos approbat qui celestia
contemplantur eos reprobat
qui temporalia sectantur quasi quorum
oculi ad terram reflectuntur Sz
cum aquila senuerit grauentur
ale obducuntur oculi caligine
querit fontem aque volat in al
tum incendit alas et caligi
nem oculorum solaribus radiis
et ardore descendens tunc
in fontem per ter se immergit
et continuo renouata iuuen
oculorum et alarum uelocitate
recipit et nos in altum vo
lantes solem iusticie contem
plemur et ad infima nos humi
liter descendentes in nomine
trinitatis fonte lacrimarum renoue
mur Nos aut volare potimus
cum xpo si ale nostre vento

superbie elidantur visto luxurie
constringantur humore gule ma
dident pondere auaricie aggrauentur
Sacerdos qui equus male pa
scitur sit macilentus cum melius
ascendit et velocius currit q
equus pinguis furfure plenus
De exemplis aduentus iudicii
cum ponit exempla gregorius
ostendens quo tunc multis appa
bit bonus et iratus malis licet
licet vnum et eundem xpm in
humanitate omnes iusti sunt be
nignus tamen apparebit iustis ex an
tecta iusticia et terribilis re
probis ex culpe conscientia Sicut
cum duo ad iudicem perueniunt
alius innocencie et confisus
et alius culpe reus inde iustus
iudex benignus alii iratus
vt patet mor li xxxii Et sic
fulgur exit ab oriente et pa
ret usque in occidente Sic erit
aduentus filii hominis Quod
exponens Richardus in li de
ptate ligandi dicit Or ful
gur cito apparet et cito disspa
ret Sic iudicium cito fiet ful
gur enim ab oriente cito attin
git vsque ad occidente Sic sil
et semel omnia dicta cogita
ta facta procedent ad manifes
tacionem Ita sic cum celeritate
fiet resurrectio ita et iudici
um et omnium illuminacio Sz nos
qui modo alienas consciencias non
videmus nec proprias nisi palpan
do aduertere debemus quasi
de nocte obscura domum ob
scuram intramus multa la
tencia palpando deprehendimus
Sz si subito lucerna apparuit vel
candela sub vno simplici
aspectu multa videmus et
certe que palpando apprehen
debamus per multa tempora succes
siue Et multa etiam que pal
pando non potuimus deprehen
dere quia nec discernere potuissemus
utrum albu i nigrum pulcrum i deforme

Splendor ergo quidem diuini
tatis de perfectorum cordibus radia
bit qui vnicuique vniuersa que in
corde suo bona vel mala la
tebant manifesta visione de
nudabit lux enim illa erit incor
porea que efficacior est quam cor
porea Vnde idem Richardus Vi
demus quo ad primum radium
emergentis solis omnia omnium o
culis reddat quo statim omnia
pateant que prius latebant i
bi adhuc montium cacumina
lucis radium suscipiunt et iam ex
illius reuerberacione quam in valles
refundunt omnia que ibi sunt o
omnia que ibi sunt omnibus pate
fiunt Sic utique summi viri et
perfecti preciua stabilitate fundati
ti stupendiori sublimitate ma
gnificati et ne montes eterni
radium diuine sapiencie imme te
suscipiunt et ex suscepta ut sic
dicam reuerberacione quam continue
diffundunt omnia que pro iudicio ta
cione manifestari vult sub temporis
momento inuicem adducant illis
illuminans tu mi a m e De ex
emplis quantum ad penam et
gloriam Anshelmus de similitu
dinibus Sic ferrum ignitum quamuis
in parte contineat ignem sic in se
boni voluptatem mali vero sen
ciunt anxietatem hanc vero vo
luptatem neminem in hac mor
talitate pmerentem esse puto
vel fuisse qui eam ut est sensit
vel gustauit vt illius saporem
vel dulcedinem aliis declarare pos
sit Et in eodem Sicut enim ex splen
dore solis ipsum solem sentimus
antequam illum perspicue videamus
Sic ex mentis nostre speculacione
deum sentimus quamuis quid ex
ipsa veritatis luce percipimus sit
quod illum intelligendo et amando
per fidem et spem ad presens sentimus
In futuro autem non iam per spem sen
ciemus quod videbimus eum sicuti
est nec tamen eum omnes equaliter vide
bunt nec eius amore omnes equa
liter calebunt Sic enim diuerso
modo lignum et ferrum ignis ar
dore calent sic celestes spiritus
vel beatorum anime inequaliter dei
amore feruent Nunc enim eum vi
demus in enigmate et quasi
in pictura ea que diuina ve
luti pictum solem aut mare vi
demus Solem quippe aut mare
cum depicta videmus non sicuti
est in ipsa re ea cernimus Cum
vero solem clare lucentem perspi
cimus aut mare turbulentum
vel tranquillum cernimus re sicuti
est ueraciter intuemur quamuis ta
men quanta in se est intueri ne
quaquam nequeamus Sic sancti
dei in sua gloria deum videbunt
secundum magnitudinem eius diuinitatis
siue immensitatem potencie
illius comprehendere nequibunt
Non enim immensus esset si intellectus
eum comprehendere potuisset
De huiusmodi exemplis perfectorie
pertransimus et ad librum Anshel
mi de similitudinibus et pa
storale siue hymne et alios re
mittimus Sunt etiam exempla
agendi de quibus expeditur
in vitis sanctorum et in vitis
patrum in libro dyalogorum Et pe
tri damiani et multorum aliorum
que predicatores debent habere ad
manum per que frequencius mo
uentur simplices quam per concor
dantes concordancias et ex
posiciones eorum Maxime enim ex
pedit populo ut breuiter tangatur
vita sancti vel sancte de quo
fit predicacio et ad hunc modum
referre hystoriam de biblia
fidelis narracio Multum etiam
mouent benedicta et benefacta
gentilium que leguntur apud
valerium maximum et macro
bium de saturnalibus et agel
lium noctium atticarum etc.

Quintus titulus

de predicacione modificanda
per statum et officiorum diuersitate
et hoc quadruplicatur Primo

De ammonicionibus respicientibus
statum qui est in quatuor que
sunt sexus etas officium dignitas
status cum suis oppositis De
amonicionibus respicientibus eue-
tum Et sunt quatuor infirmi-
tas paupertas humilitas pusil-
lanimitas cum suis oppositis De
amonicionibus respicientibus intellectum
et sunt quatuor Ruditas sim-
plicitas paruitas iniuria humi-
litas cum suis oppositis De a-
monicionibus respicientibus affectum
secundum peccati progressum Et sunt iiii or
Cogitacio locucio actio consue-
tudinis obduracio cum suis op-
positis et ad ista pertinentibus
De amonicionibus respicientibus
affectum secundum differencias vii mortalium
peccatorum et de pertinentibus ad ipsa
cum suis oppositis De amonicio-
nibus respicientibus statum que est
in quatuor que sunt sexus etc.

H abito de predicacionis
utilitate De predicato-
ris caritate et eiusdem
maturitate et predicacionis
idoneitate Hic quinto dicendum
est de predicacione modificanda
pro statuum et officiorum diuersitate
Diuersos modos amonicionis ad
predicatorem pertinentes docet
beatus gregorius in pastorali prolixius
de quibus perstringimus breuius Sunt
enim quedam amoniciones proprie
que respiciunt statum quedam pro-
euentum quedam intellectum quedam
affectum Ad statum pertinent sexus
etas officium et dignitas Status
qui requirunt diuersos modos am-
monicionis et quantum ad sexum
viris predicandum est ut faciant
grauiora mulieribus leuiora
Quantum ad etatem iuuenibus
prodest amonicio seuera senibus
blanda Quia seniores ne in-
crepaueris sed ut patrem precem ob-
secra Quantum ad officium sic a-
monendi sunt coniugatis ob-
ligati vt ita sibi placeant
in coniugio quod est ad officium
quod non displiceant creatori et
secundum illud Apostoli Qui habent vxores
sint tamquam non habentes vxorem
quasi habendo non habet qui sic per eam
carnali consolacione vtitur
vt tamen a recta intencione non fle-
ctatur Et uxorem quasi non haben-
do habet qui transitoria cuncta esse
respiciat Et curam carnis tol-
lat ex necessitate vt tamen spiritus eius
non recedat a spe uite eterne
Attendant coniuges ut se inuicem
tollerent se inuicem omnibus
saluent alter supportet alterum nec
attendat quid tollat ab altero
sed quid alter tollat pro eius exce-
ssum Attendat quod coniugium
est causa prolis cuius uirtutis
cendunt quasi ex non exeant
quem propagacionis articulum trans-
eunt in vsum voluptatis habeant
tamen dicat apostolus secundum indulgenciam
non secundum imperium quod infirmis adin-
uenit medicamentum dicens propter
fornicacionem vnusquisque habeat
suam et vxor et sibi reddant
inuicem debitum quod indulgere cul-
pam habet sed tanto magis uenia-
bilem quod non agitur illicitum sed non
tenetur sub modestia ne quod est bia
tum verum Loth gen xix ardentem
tem Sodomam fugit sed veniens
in Segor non statim ad monta-
na ascendit Quia per coniugium
carnis incendia declinatur
sed supereminens mentis industria
non tenetur sed est ciuitas modica
ad quam fugere possum ait Loth
et saluabor in ea quia vita con-
iugalis nec a mundo longe
diuisa est nec in uirtutibus
multum excelles nec tamen a salute
aliena Qui uero coniugati non
sunt debent tanto magis uaca-
re diuinis preceptis quanto magis
absoluti sunt ab opere carnis
et ab hoc omne sollicitudinis
carnis si tamen temptacionum pro-
cellas cum difficultate salutis
tollant coniugum portum petat
non tamen coniuncte uoti emiserint

Quanti ad dignitatem status
vt in subditis et platis Quia
admonendi sut plati vt pter
superiore locum quem tenent
se nō extollant nec iniusta
incipiant nec subditos ad
tentacionem incitent sed subditis
exempla bene viuendi prebeant
Quia sicut Gregorius tot mortibus
digni sunt quot ad subditos suos
exempla perdicionis transmittunt
Sic sunt diligentes circa sub
ditos vt nō negligant supos
illaqueant sut verbis quibus sunt
Quia sicut Gregorius apud districtum
iudicem platus cogitur tanta in
ope exsoluere quanta eum constat
alijs noce protrepisse Et salomon puerbiorum
4 Spondisti in manu proximi
tui ne dederis oculis tuis som
num nec dormitet palpebre
tue palpebre dormitant cum
platus ex pigricia deprimente
nō corrigit ea que in subditis
arguenda et corrigenda nouit
plene nō dormiunt cum nec cor
rigenda peccata nouit nec corrigit
sed dormitando ad plena decern
tionem uenit quando prelatus ex eo
quod nouit peccatum corrigendum et
nō corrigit meritis suis exigenti
bus ad hoc deuenit vt nō cogno
scat malum quod subditi opa
beat ergo oculos intus et extra sicut
animalia Ezechielis ostensa vt se
intus videat ne deo displiceat
et extra exemplum prebeat in
quo corrigenda in alijs depre
hendat Subditis uero predicandum
est ut humiliter faciant quod iu
betur vt deum in precipiente
contemplentur et tanto circa sa
lutem suam se habeant diligencius
quanto minus circa curam aliorum
implicantur ne murmuret de
platis ne iudicent eorum erro
res Nam primi Regum xxi Saul
ingressus est speluncam in ventre
purgandum quod plati mali ma
liciam intus concepta deducatur
ad actum patiscitum extrinsecum
que dauid non paciat quod bonus

subditus lingue gladio nō me
tiat etiam et si eum dignum
reprehensione inuenit sicut dauid
oram clamidis saul latentem am
putat et tamen se super hoc postmodum
increpat quia dum in minimis
loquitur subditi contra eos qui ad
suas testas redeunt reputat
se reos quia quam diu sunt in
platione tollerandi sunt nec
est mirum contra eos sed quando deum

n
Sunt etiam amonitiones
respicientes euentum
vt infirmitas paupertas
sterilitas pusillanimitas Infirmis Infirmis
predicandum est vt se filios dei cre
dant per flagella que tollerant
Quia quem diligit dominus corri
pit et flagellat omnem filium
quem recipit Sic necesse est eos
laborare in via donec quie
scant in patria sua Sic lapides
hic quadrantur ut sine sonitu
mallei in templo celestis ierusalem
in suis ordinibus disponatur
vt flagellacio supplicium reseret
quod postmodum in consilio concor
dia caritatis liget Si autem fi
lij carnis multa sustinent pro
terra hereditate amplianda
quam tamen cito sunt amissuri quanta
dicuntur tollerari pro eterna hereditate
celesti et maxime cum sic tol
lerando possint eterna suppli
cia declinari Sic etiam infirmi
tas corporis renouat statum
mentis vt et memoria sue fra
gilitatis et condicionis decli
nat fastigium elacionis Vnde
asina balaam cui insidebat
ipsam impetuit que angelum
vidit quod ballaam nō vidit
quod caro flagellata deum meditat
et a proposito malo retardat
Si enim pensetur passio xpisti qui
sine peccato vixit cum nō sine
flagello exiit de seculi potuit
omnibus infirmitas tollerari Vnde
Gregorius Cur apprehendimus creditur
vt a deo homo tollet flagel
la pro malis si tanta deus

Subditi

ab hominibus pertulit mala pro
Sani bonis. Econtrario predicandum est
sanis ut ex sanitate corporis
consequantur sanitatem mentis ne
per modum permaneant sine salute in bonum
abutantur et si nunc deo placere
per penitentiam nolunt cum voluerint
sero non possint. Prov. Vocavi et
renuistis et sequitur Invoca-
bunt me et ego exaudiam.
Greg. Salus corporis quam ad bene
operandum accepta despicitur quanti
sit muneris amissa sentitur et
infructuose queritur ad ultimum
Infirmi que congruo concessa tempore utilitatem
non habet. Unde Salomon Ne des alie-
nis honorem tuum et an nos tu-
cau hoc est ad ymaginem
dei et similitudinem dei con-
ditus est non debet se subdere
demonibus et temporis vite ad vo-
luntatem eorum expendere qui
sunt alieni et crudeles quia
sunt a deo alienati et nobis
inferre mortem pati. Pauperibus
Pauperes dicenda sunt verba consolationis
quia excoquuntur et purgantur
in camino paupertatis ut sic
obtineat divitias eternitatis
Si tamen pauper superbus fuerit tunc
infrenanda est et maxime in-
crepanda superbia pauperis quia
non invenit occasionis rem qui
cum beat pauperis censum habet tamen
Divites divitis fastum. Econtrario dicen-
da sunt diviti verba que impri-
mant ei timorem et deprimant
elationem. Unde dominus Ve vobis di-
vitibus qui habetis hic consolationem
divitias temporales quas habent
diu habere non valent. Si tamen dives
fuerit humilis mulcendus est et
nutriendus dulcibus verbis. Si
vero fuerit superbus tamen quoque bla-
de est exhortandus quia inve-
terata et dura vulnera sepe
mitigantur et mollescunt per
fomenta levia et medicorum
blandiciis sepe cura infirmorum
insania. Unde david cithazabat

et saul suum habebat dulcis
locutio est in thare dulcedo
Aliquando tamen proponunt eis tales
similitudines que sunt propo-
to congruentes ut ipsi de se
ipsis iudicent et de gladio pro-
feriant. Sic nathan david
qui venerat. Et de ca pau-
peris contra divitem iudicium quebat
ut sententiam prius diceret et postmodum
reatum suum cognosceret et con-
dicere non posset cum ipse iudicium
dictasset. Considerabat enim
peccatorem et tamen regem. Unde au-
dacem reum per confessionem li-
gavit et peccata per increpationem
secuit. Sic vulnus tumidum in-
cidit et postmodum subito pu-
gnat. Unde gregorius de nathan qui
egrum medicus veneat secan-
dum vulnus videbat sed de patientia eius
dubitabat absconditur ipsum ferrum
medicinale sub veste quod
eductum subito fixit in vulnere
ut secantem gladium sentiret
eger antequam cerneret ne si ante
cerneret sentire recusaret.
Servi Servis dicendum est ut humilitatem
sue conditionis respiciant do-
minos non despiciant ne deum
offendant si ordinationem eius
condicant. Iuxta illud Qui sub
iugo servi sunt dominos suos omni
Domini honore dignos arbitrentur.
Econtrario dominis dicendum est ut
se equales servis cognoscant
conditione nature primitus
instituta et quod habent unum domi-
num super se et in unitate fi-
dei et caritatis et sacramentorum
dum vivunt inter se similiter inter-
venerint similiter exibunt etc.
Tristes Tristes ammonendi sunt de
eterno gaudio ne desperent quia
ex complexione dispositionem
Leti ad iracundia habent. Econtrario
letis predicandum est de supplicio
et de pena presumpto habent
eterni incentivum ex supplicio:

De amonitionibus

respicientes intellectum
sunt etiam etiaz amoni
ciones respicientes in
tellectum vt sunt ruditas
simplicitas pusillitas inmina
bilitas Rudes et ebetes a
monendi sunt vt ea que nesci
unt et scire tenent² scire appe
tant et ad veram sapiaz tiscant
et exempla non argumeta illis
ponenda sunt vt se coutant
Econtrario vero monendi sunt sa
pientes ne superbiat sed sapi v
stulti fiant et stultitiam sa
piam desiant istis ponenda
sunt argumenta roms sicut
exempla alijs Simplices am
monendi sunt vt nuqz falsa
proferat sed aliqn vera taceant
vn dns multa habeo uobis
dice no potestis illa portare
mo Sic cu simplicitate pru
dencia vt sint sapientes in bo
no simplices aut in malo ut
simplicitas columbina actua²
prudencia serpentina Econtrario
amonendi sunt duplices vt a
moueat iubor cauillaciones
et error detestaciones quia
quqz ptendunt velamina vt
excusent apta peta opit eos
labor labior et sicut ericius
se totos involuunt Cum em
capitur ericius caput et pe
des videntur et corpus vide²
sed cu apprehensus fuit se i ipam
colligit pedes int subtrahit
caput abscondit et int mag
tenetis totu amitti³ qp ante
totu simul videba² Sic in qbg
dam vide² origo peta et ne
quicia opis Sz ita se abscon
dunt defensionibg suis vt
totu remaneat petm invo
lutum in consilijs et illudant
hominibg tergiuersacione puc
defensionis Sic scribit ibi
habuit foueaz ericiag Ta
les duplices tanto glantur
se prudenciores qnto sunt
astuciores de quibg Zoph
dies domini super omnes

ciuitates munitas et s° o an
gulum excelsum qui muniti sunt qr
correctionis iacula no recipiut
et se duplicitate defendunt an
guli excelsi sunt qr sicut an
gulus duos in se replicat pie
tes Ita simplicitates ciuitatis
patiunt p suas duplicitates
Peruersi qui uba scripturarum Peruersi
recte no intelligunt dicut aut
q recte intelligunt sed no humilt
h loqui² Qui no recte intellit
amonendi sunt ne vinu couer
tant s' in venenu et media
naz in plagaz et lucnam te
nebras du ex superbia inflati
uolunt se videri sapientes
vt veritate tollant et induat
suas opa opios et nouitates
de quibg pph̄a Secuint pug
nantes galaad ad dilatand
terminu suu et quia mentes
fideliu testimoniu veritati per
hibenciu qui de veritate aliq
conceperunt puisa predicatoe
pimut et sic e nomie excte
dunt ideo de tollenda mani
gla moneant² qr si absida²
radix elacois arefient ra
mi puc assercois Econtrario
qr qui recte intelligunt humilt
no loquunt² amonendi sunt
vt prius quales sint contepl²
Impitg est medicg qui mede
ri alijs appetit et vulnq hz
qr nescit vn amonendi sunt
vt prius apponant sibi medicina
et tunc concedent uba i sua
et si que p sunt ex se nolint
quasi de alienis et no de
ppijs tumient pu v Bibe aqm
de cisterna hoc est ad cor
suu redeat ut prius ipe bibt
Et tuc predicando alijs fudat
vn sr² deriment fontes tui fo
ras hoc e pg infusioz sua
alijs effudas Nimis humiles
sunt qui predicare sciunt et
p nimia humilitate nolunt

qui tacendi sut sic Quia ubu pre-
dicacionis dn p̄cantibus subtra-
hunt animas morientibus vite
remedia abscondunt. fames
p̄plos atterit et ipi tpe nccitatis
frumentu abscondiunt Unde
in pu̅i Qui abscondit frumenta
maledicet̄ in p̄plis Gregorius Talis
quisqz maledicit̄ quia in solius
culpa silencij p multorum quos
corrigere poterat potuit damna̅
Maledicti sunt qui phibent gla-
dium suum a sanguine qui cū sint
medici et cognoscant vulnera
mencium seccone ibi neglig̅ut
cas curac̄ talentu cum cum
qui erogare noluit cu̅ sma
dampnacionis amisit Unde
clamat ysaias ve sibi quia ta-
cuit Et dauid Justicia̅ tua̅ no̅
abscondi in cor m iu t z sa t
dixi Et exodi xxij ponat vir
gladiu̅ suu̅ sup femur suu̅ vt
carnis delectaciones in se rese-
cet et tunc pferat predicato-
nis ubum et sequit̄ ite et redi-
te de porta usqz ad portam p
mediu̅ castrorum hoc est de
vicio ad viciu̅ p quam mors in-
greditur ad a̅iam sine timore
sine fauore increpando distur-
bant sine accepcione p̄sonarum
E contrio qui nec predicare
sciunt nec etatem hnt et tn̄ no̅
sciunt nec admonendi sunt ne pdant
spere quod acquire̅ possent
oportuno tpe Nam si auicule an-
qm alas heant volac̄ appetunt
inde deorsum corruunt vn̄ sur-
sum ascende̅ poterunt Corruit
edificiu̅ si nec dum siccatis p-
ietibus imponatur pondus ti-
gnorum Non viuunt puerpia
que eiciuntur ex utero matris
informia Sedent discipuli in
ciuitate quousqz induantur
uirtute de hoc sup̄ require

De amonicionibus re-
spicientibus affectu

S unt etiam amoniciones re-
spicientes affc̄m Et hc
dupliciter vel sm peccati
pgressum vel sm dūas pecca-
torum Sm progressum pecca-
torum ad cogitacionem locucionem
et accionem consuetudinis ob-
duracionem Sic enim dicit̄ xxv o
mor̄ Contingit vt no̅ peccatu
in ope motus mentis et tn̄ ia
pfecta culpa e ex reatu co-
gitacionis Unde qui pecca
cogitacionis deflent amone-
di sunt utrum delectacione tantu
aut etia̅ peccauit consensu co̅-
sideret et de delectacione consi-
deret vtru̅ fuit subita vel deli-
berata et de consensu vtrum
fuit in accione extincta si fa-
cultas suppeteret vel tn̄ tan
delectacionis intincta Nam ut dt
Gregorius in pastorali lij c° pccm tri-
bus modis ppetrat̄ Suggestio-
ne Delectacione Consensu
hostis praua suggerit caro
se delectacioni subiciat Spus vi-
ctus delectacioni consentit pmo
in serpente sm in eua 3m in
adam sctm fuit Consensus aut
in opus mortale apud dm no̅
iudicatur culpa cogitacionis
sz opis interioris Quia vt dicat
Gregorius Et si reatu tarditas foras
peccatum distulit intus hoc con-
sensionis ope nos impleuit
tn̄ in hoc casu no̅ sunt terredi
homines ne frangantur quia deus
eo citius pecca cordis abluit
quo hec exire ad opa no̅ per-
mittit. excogitatam nequiciam
citius soluit quia effectu operis
districtius no̅ ligatur Vn̄ solli-
cite considerandum est quo-
niam peccatum est perpetratum vt
sm mensura̅ culpe sequatur
mensura lamentacionis et pene
E contrario q sup addiderunt opus
extra sz debitum opis soluant
in ope satisfaccionis pis po-
dabit in lacrimis i mensura
Amonendi sut insuper ut an
oculos pecca reducat Et
viuendo agunt vt cora̅ deo

Peccatum cogitacionis

Consensus

opus

videri non deant et singula que
commissa considerent ut succes-
sive de singulis doleant Sm
illud divisiones aquarum deduxerunt
oculi mei Quia singula peccata
singulis lacrimis diluimus que
simul omnia videre non possumus
Consideranda etiam sunt in spe
venie quia enim nos iudices pec-
catorum nostrorum constituit certum
signum est quod dominus per seipsum nos
punire non appetit Unde paulus
Si nos diiudicaremus non utique
diiudicaremur ideo in confessione
penitenciamque facite eius Sed cauendum
est ne fiducia sic beatur ut
presumptione torpeat Sicut
Gen xxxiiii Egressa est dina
ut videret mulieres regionis illius
quia mens sensus sui negligens
et aliena nimium curans extra se
vagatur que opprimit dyna-
dina corrumpit et retinendo eam
in culpa agglutinat tristemque
blandiciis deliniunt quia dyna
tristiciam salutare et falsam sa-
tietatem fugit ut qui nunc
gaudet in delictis tunc plenius
obeniar supplicans modo enim aliorum
facta gratia non michi esse
quod perpetratum est modo iram
dei promit modo tempus subdolus
ad penitendum promittit Ammo-
nendi sunt etiam qui in multilo-
quio peccant Amnes enim defluit
sic aqua illud repetit unde de-
scendit verum sursum se colligit
Quot ergo superflua loquitur quasi
tot rivos extra se ducit et
infra se dispergit Et quia murus
silencii non civitas inimici iacu-
lis patet quia dyabolus sine labore
superat quia contra seipsam ipsa per
multiloquium pugnat pugnat
et de ociosis ad noxia verba delu-
bricat ut prius aliena loqui li-
beat postmodum detractionibus mor-
deat deinde adaptas contumelias
lingua erumpat inde seruntur
rixe et faces odiorum quia qui
dimittit aquam fluxum lingue
non refrenans caput est iurgiorum

vitentur igitur verba ociosa de quibus
in die iudicii est racio reddenda
Est autem verbum ociosum quod caret
racione iuste necessitatis aut inten-
cione pie utilitatis Econtrario in-
nimicitiam tacitam caveat ne cogitaciones
in mente fervescat quanto amplius
silencium fugiunt que tanto la-
tius quoque fluunt quanto securiores
sibi videntur quia foris reprehendi
non possunt et inde superbiunt quia
frangentes silencium quasi in-
firmos despiciunt plus timeat ex
cogitacionibus dei iudicium quam
ex sermonibus reprehensionem proxi-
morum unde videant non solum
quales deant se foris ostendere
sed quales intus exhibere ut omni
custodia custodiat cor suum quo
michi est fugacius quod tocies
fugit quociens per pravas cogita-
ciones defluit Ps Cor meum
dereliquit me Quia retinetur sed
retentum cum cogitacio restringitur
unde illud Iuvenis fuisti tuus
cor suum ut exaretur te Et sicut
vulnera clausa plus cruciant quam
putredo que fluit intus quando
vitatur dolor ad salutem aperitur
Ita tales si quid sustinent a
proximis tanto acrius cruciat
quanto minus loquuntur Vocis etiam
medicamine utrorumque saluti oc-
curritur dum ab eo qui infert ac-
cio prava compescitur et ab illo
cui infertur doloris furor aperto
vulnere temperatur Qui enim mala proxi-
morum vident et tacent vulneri
medicamine subtrahunt quod
curare debuerunt Verum non est lingua
insolubiliter obligandaf sed discre-
te frenanda nec petit propheta
ori suo poni pietes sed hostium
circumstantie labiis quod aperitur
et clauditur cum loquimur et ta-
cemus temporibus optimis Sapiens
enim usque ad tempus tacebit quia
est tempus loquendi et tacendi
Admonendi sunt qui minima per-
petrant et qui gravia Et
qui bona non terminant inchoant

Fiducia

Loquaces

et qui non continuat inchoata
Qui enim minima perpetrant sepe
timeat ex minimo et si non caveant
ex pondere gutte replent flumina
Scintille creant incendium Et
hec agit sentina latens crescens
quod rella patet sermones Petrus
Damianus in sermone de vicio lin-
gue Quid milio brevius quod pena
levius tamen si miliorum non pondera
innumerabilis multitudo congerit
nate est ut portantis cervix
vel sub grandi lapide pressa fra-
gatur Celum saxis tenuis
et rara gutta distillat sed si vas
subesse spacio longiore permittitur
ita plenum ac si profluens unda
dissurret invenit parue sed
innue cinipes superbi pharao-
nis et totius egipti superane
virtutem Breve tempus est hora sed
dum hora hore continua succes-
sione coniungitur totius vite nostre
cursum implet minuta sunt que
erumpunt membris per scabiem
vibila sed multitudo sic et grande
volus necat Et qui modica
contempnit paulatim decidit Con-
sidérent etiam tales quod minora cul-
pa dum quasi nulla creditur eo peius
et securius in usu tenetur Qui vero
a pravis se custodiunt et magis
peccata faciunt caveant ne cla-
peccatis fiant caveant ne ela-
cio in moribus iusticie fiat eis in-
ad foveam gravioris culpe quia
qui elati minimi boni custodiam
suis viribus tribuunt inito delicti
culpis maioribus obruuntur et
cadendo discunt non fuisse pro-
quod steterunt ut mala in infesta
quod reprimant quod minima bona
eorum exaltant Qui vero bona non in-
chant indiget ut ondatur eis
quam vana sunt illa que diligunt
Et tunc ondenda quam utilia que
permittunt na elevare se non
queunt qui nescit quod cecidit Et
qui dolorem vulneris non sentit
salutem non querit Tunc discunt
vera bona querere quam cognoverint
se falsa in vacuum tenuisse
ostendatur eis quod modica est

Qui bona non inchoant

dilectio temporalium sed etiam supplicium
quod modo libet mutuis cito
subtrahetur et quod dolor ipsis in sup-
plicium reservabit Unde se prius pe-
titur evelle et destruere deinde
edificare et plantare Sic et lig-
succidimus ut in edificium culmine
ipsum ponamus sed tamen non repente
in fabrica ponitur nisi prius eius
vitiosa viriditas exiccetur et quanto
exiccatur altius in edificio levatur
Qui vero inchoata bona non conti-
nuant considerent quod si quod gerendum
fuat non crescit etiam quod fuat
bene gestum decrescit mens enim
nostra est sicut navis in aqua que
in uno loco stare non permittitur
sed ad yma relabitur nisi ad summa
conetur Qui autem mollis et dis-
solutus est in opere suo frater est sua
opera dissipantis Quicumque bona
cepta non perficit destruit melius
fuisset eis et intollerabilius via
rectam non accipere quam post acceptam
post tergum respicere Hoc est in ope-
deficere et tepidos evomi ex
divino ore Calidus enim est qui incho-
at et consumit tepidus vero qui
inchoat et non consumat Frigi-
dus qui nec inchoat nec consumat
Amonendi sunt etiam obdurati
Quidam autem obdurati dicuntur
a deo quod non reducuntur a culpa pro-
eorum pertinaciam quidam vero quod non
reducuntur propter penam illatam Obdurati
tamen ergo propter pertinaciam dicendum
est quod plus de se quam deant sentia-
unt ideo alienis consiliis non
acquiescunt nisi enim se meliores
estimarent auctorum consilia sue
deliberacioni non postponerent Et
quod pertinacia nascitur ex superbia
monendi sunt ut elacionem suam
agnoscant agnitam vincere
studeant ne dum aliorum rationibus suaso-
nibus foras despiciant teneantur
a superbia intus captivi Considerent
quod dei filius ut exemplum prebet nobis
fugiende voluntatis non venit ut
propriam voluntatem faceret sed eius
qui misit eum patris E contrario

Obdurati

pertinaces

Inconstantes

dicendum est de inconstantibus quod
se negligunt et levitate cogi-
tacionis a suo iudicio desciscunt
Si hoc quod sunt attenderent
non traherentur omni vento doctrine
nec eos in tot mutabilitatis
latera mobilis aura raperet In-
constancia vero ex levitate gene-
ratur mentes talium necesse est ut
gravitate roborentur et prius radix
levitatis scilicet a corde tollatur quia
tunc fabrica perficitur cum loco soli-
do conditur in quo fundamentum ponatur
Unde nisi prius mentibus levitas caveatur
cogitacionum inconstancia non vitetur
Obdurati etiam moneantur qui per
flagella non corriguntur et tanto
fiant eis acriores invectiones
quanto sunt insensibiliores Inducantur
ex sensitate diei iusticie ad ti-
morem Reducantur ex consideracione
divine misericordie ad spem Unde in persona
flagellatorum loquitur dominus de hiis
Curavimus Babilonem et non est
sanata · curatur Babilon et non
sanatur quia mens in confusione
erroris exiens nec verbis correctionis
nec flagellis correptionis re-
vertitur ad statum salutis Unde
propheta visa est in domo Israel
omnis isti es stannum ferrum et
plumbum in medio fornacis In
ere quod percussum tinnitum plus
ceteris metallis reddit murmu-
racio In stagno quod argentum
videtur simulacio In ferro quod pro-
ximos impetit iracundia malicia
In plumbo quod excellit pondere
terrena concupiscencia Quia in tri-
bulacione positi nec a murmuracionis
murmuracione simulacioni nec abi-
ciunt nocendi maliciam nec ter-
renam concupiscenciam Et ideo multo
labore sudatum est et non exivit
ex ea nimia rubigo eius neque
per ignem quia ignis tribulacionis
non purgat vicium nostre rubigi-
nis Cumque tamen cum ita per fla-
gella non corripiuntur dulciter
mulceantur quia sepe corriguntur
per dulcia qui non corriguntur

Obdurati

per asperitatem aspera Et ad salu-
tem pristinam aqua tepida re-
vocavit quos fortis potio cu-
rare non potuit etiam tumores
et vulnera que non sunt curata
incisione curata sunt olei
apposicione Et durus adamas
incisionem ferri non recipit qui
levi hircorum sanguine molle-
scit E contrario sunt qui contri-
gunt a culpa quia timent
supplicia Sed hiis dicendum est
ne magni ponderis reputent
bona temporalia cum mali etiam
habeant ea nec timeant mala
presentis pene cum videant bo-
nos huiusmodi sustinere sed timeant
penam eternam non timore servili
sed timore qui est cum nutrimento ca-
ritatis Nam ille est de quo lo-
quitur perfecta caritas foras mit-
tit timorem Et iste est de quo
apostolus Non accepistis spiritum ser-
vitutis iterum in timore sed spiritum
adopcionis filiorum etc Servus
enim si penam non metuerit
culpam perpetraret Nescit merces
graciam libertatis quam ligat servitus
timoris Qui enim ideo bona
facit quia timet penam vel-
let eam non esse ut audacter
committeret culpam Unde ipse
testis sibi quia coram deo
perdidit innocenciam De am-
monicionibus respicientibus
diversas species mortalium pecca-
torum etiam peccatorum
ammoniciones respicien-
tes diversas species mor-
talium peccatorum Gulosis
dicendum est quod caveant ne
ex gula ad luxuriam currant
Quanta mentis levitas quanta
oris loquacitas gulam sequntur
aspiciant Immoderatam loqua-
citatem oris ostendit cru-
ciatus divitis qui lingue spaliter
petebat refrigerium quia
loquacitas precuta fuerat gule
penam levitate operis que se
gulam Sedit populus manducare

Gulosi

et bibere et surrexerunt ludere
Luxuria que secundum gulam claudi-
tur princeps cocorum destruxit mu-
ros Iherusalem Quia dum venter ingluvi-
e tenditur virtutes anime per luxu-
riam destruuntur et dum per sa-
cietatem venter extenditur acu-
lei libidinis excitantur Econ-
tra dicendum est abstinentibus quod ab-
stinentiam sepe autem sequitur impa-
tientia unde pena comitatur ministra-
te in patientiam abstinentia patiatur
Sepe vero superbia unde apostolus qui
non manducat manducantem non
iudicet Et phariseus Luce xviii
Intumescebat ex abstinentia dicens
Ieiuno bis in sabbato Unde
amonendi sunt de patientia Nul-
la enim virtus est si caro per absti-
nentiam vincitur et spiritus a car-
ne per impatientiam vincatur Aliquando
vero vana gloria sequitur abstinen-
tiam eo quod in abstinentia superat
impatientiam et fit bonum per emer-
gens vicium Ideo videat absti-
nens quod hac virtute custodiat
sine remissione sine elatione nec
credat apud deum hanc esse ma-
gni meriti ne a superbia valeat
dissipari Haec enim virtus non per
se sed ex aliis collaudatur Ysaias
Nunquid tale est ieiunium quod
elegi sed frange esurienti panem tuum
Subtrahant etiam ventri quod
conferant pauperi Alioquin non ie-
iunant deo sed sibi dicente domino
Nunquid ieiunium ieiunastis michi
et cum comedistis et bibistis
nunquid non vobis comedistis et
vobismetipsis bibistis Luxuriosis
dicendum est ut timeat mare
saltem post naufragium ut bona
nature que non servaverint integra
saltem resurgentes stipata Quia mul-
ti se custodientes multos secum
ducunt ad regnum Isti vero neque
post damna resipiscentes vel
prius multos exemplo suo du-
cunt ad infernum Isti vero neque post
damna resipiscentes vel prius
Considerent quanta pietate de-
cus suum aperit qui non cessit
vocare post culpam Unde legitur
Erunt oculi tui videntes et
preceptorem tuum et aures tue
audient verba post tergum mo-
nentis Vidit Adam dominum loquentem
sibi vertit dominus tergum recedendo
ab eius mandatis per contemptum
Sed deus ad revocandum hominem
legem dedit angelos exhor-
tantes misit in carne apparuit
ergo post tergum stans nos amo-
nuit quod etiam cuilibet anime per-
catrici facit cum post culpam
ad se redire persuadet Christus re-
vocat commissa non respicit recipien-
ti gremium pandit Econtrario dicendum
est castis ut quanto stant altius
timeant magis casum quia quanto stat
in loco eminentiore magis impe-
tuntur ab hoste qui ardentius cu-
pit quod desperat et maxime do-
let quod ab integritate carnis
fragilis superatur Considerent prin-
cipium que dicture sunt canti-
cum novum Grecum singulariter
agni canticum cantare est cum eo
in perpetuum pre cunctis fidelibus de
carnis incorruptione gaudere
quod cetera audire possunt
dicere nequeunt quia per castitatem
in illorum celsitudine leti sunt
quibus ad eorum premia non assur-
gant Ex preeminentia status non
se extollant super coniuges quia
virgines precellunt eas per bonas
actiones secundum illud Ysaia Erube-
scite Sydon ait mare Sepe etiam
virgines cum magis accipiunt in se
quod defleant considerentes de in-
nocentia remittuntur Sed copulam
carnis experti quanto in se videt
amplius quod defleant amoris
incendio inflamantur et fit deo
gracior vita post culpam amore
ardens quam innocentia senectute
torpens Et plus terram diligit
que post spinas exarata fructus
uberes producit quam que nullas
spinas habuit sed tamen exculta sterile
segetem gignit In examine enim
iusti iudicis mutat merita

Abstinentes

Luxuriosi

Casti

No

No

ordinum qualitas actionum. Nam et cum carbunculus praefertur iacincto, tamen iacinctus ceruleus praefertur pallenti carbunculo. Sic multi in deteriori statu sunt meliores et in meliori sunt deteriores.

Auari

Auaris etiam est dicendum illud Matthei xxv quod in ignem eternum mittentur qui non fecerunt opera misericordie. Et si tanta pena puniuntur qui sua indiscrete tenuerunt, quanta puniuntur qui aliena rapiunt. Qui auget opes, ambit peccatum, negligit et more auium captiuus cum escam terrenarum rerum undique conspicit, laqueum peccati quo strangulatur non agnoscit, et presentia lucra, futura dampna non attendit. Non attendens quod hereditas ad quam festinatur in principio, in nouissimo benedictione carebit. Quia qui per auaritiam hic sua multiplicat, frustra patronum eternum expectat. Sed quid prodest homini si totum mundum lucretur, anime vero sue detrimentum patiatur. Presens enim vita est transitoria, diu non stat in ea, mors instat repentina, diuitie relinquuntur et diuitiarum eterna deseruntur.

Misericordes

E contrario misericordibus est dicendum ne superbiant quia sua erogant, immo aliena dispensant, sed timeant ne commissa indigne distribuant. Et ut dicit Gregorius: ne quedam quibus nulla, ne nulla quibus quedam, ne multa quibus pauca, ne pauca praebeant quibus impendere multa debuerunt, ne precipitatione hoc quod tribuunt inutiliter spargunt, ne tarditate petentes noxie cruciant, ne recipiende hic gratie intentio subrepat, ne dationis lumen laudis transitorie appetitio extinguat, ne oblatum munus coniuncta tristitia obsideat, ne in bene oblato munere animus plus quam oportet hylarescat, ne sibi quicquam cum totum impleuerint tribuant, et sic omnia plus quam peregerint perdant.

Diuites

Quidam etiam diuites cum fame cruciantur pauperes, nutriunt histriones.

Ideo circa opera misericordie caute obligatos. Non enim peccatori dandum est quia peccator, sed quia homo, ut in eo cuius persequeris culpam diligas naturam. Caueat etiam ne sic peccata elemosinis se redimere credat, si tamen a peccatis non resipiscant. Quia anima plus est quam esca et corpus plus quam vestimentum. Et ideo qui anime vel corporis iniquitate polluuntur, licet temporalia pauperibus largiantur, et quod minus est iustitie obtulit, et quod magis est culpe commisit. No.

Sunt tamen qui nec aliena appetunt nec sua distribuunt, qui frustra se innocentes putant, quia bona que de terra, quam deus pro omnibus fecit, nasci, quasi priuata sibi usurpant. Unde tot pene quotidie perimunt quot morientium pauperum apud se subsidia abscondunt. Iustitie enim est indigenti ministrare, quia reddimus ei quod suum est, nec tam fit hoc secundum misericordiam quam secundum iustitiam et debitum, quia dispersit, dedit pauperibus, iustitia eius manet in seculum seculi. Alioquin tales sunt sicut ficulnea maledicta que non fructificat, sed terram occupat, et quod prodesse multis potuit inutiliter seruat. Et securis ad radicem arboris ponitur, ut arbor que fructum non facit excidatur. Arbor arida in ignem mittitur, que viriditatem a radice non trahens excitatur. Non ergo dicant huiusmodi: Concessis utimur, aliena non querimus. Et si opera misericordie non facimus, tamen peruersa declinamus. Sed certe deo iniuriam faciunt, quia danti sibi omnia nec hostiam nunc reddunt, nec deo propitiationem, nec pretium redemptionis anime sue offerunt. Nec diues aliena rapuisse legitur, sed propriis infructuose abutebatur.

Nota bene: Sunt tamen qui tribuunt sua et rapiunt aliena, quibus de largitate auaritia nascitur, et peccatorum [illegible] qui ex liberalitate premiantur quia rapiunt quod erogent, qui

prius debent rationaliter conservare
sua et deinde non ambire aliena
succidi radice culpe ut sciant
ius possidendi bene disponere et
tunc subtrahetur summa avaritie Et
si enim debeamus per preces miam
facere non tamen per misericordiam facien-
da peccare quod tamen non habet mite dul-
cedine sed pestifere radicis amari-
tudine Qui offert sacrificium
ex substantia pauperis quasi qui victim-
at filium in conspectu patris
Tales quanta tribuunt pensant
et quasi mercedem numerant sed quanta
rapiunt considerare dissimulant
et culpas non considerant et in
sacculum pertusum merces mittunt
Iracundi quas congregat Iracundis me-
dendum est secundum suas differentias sive
sint passionem iracundie sustinen-
tes sive impacientes sive discor-
des sive integra servantes ira-
cundiam non sustinentes quos fu-
ror agitat inconsulte ignorant
quid irati faciunt Et cum aliis
presunt impellente eos ira in
furentis mentis vesaniam sub-
ditorum tranquillitatem confundunt
et iram suam reputantes zelum
iusticie vel rectitudinis falluntur
zelo et peccant audacius quo
peccatum tegitur virtutis pallio
et ab eis creditur furor quod est
verius furor Istis dicendum est
ut si habent emulationem adiungant
mansuetudinem Si receperunt
spiritum sanctum in igne recipiant in
columba ymo spiritu sancto plenus
non est qui in mansuetudine
fervorem emulationis aut in
emulationis ardore perdit virtutem
mansuetudinis Differt autem ira
ab impatientia quod impacientes
ab aliis illata tollerant et ira-
cundi que tollerant aliquando
non dissimulant unde declinandi
sunt in ire commotione Sunt enim
velut ebrii furore nec attendunt
salutaria doctrine sed cum ad
se redeunt quanto se vident
tranquillius tolleratos tanto li-
bentius exhortationes recipiunt

Unde Abigail non arguit Na-
bal ebrium sed digesto vino so-
brium Quos tamen irati nequeunt
declinari quia alios nimis appe-
tunt impetus caute sunt fe-
riendi Sic Abner Azael inse-
quentem et declinare nolentem
aversa hasta percussit in inguine
et occidit Iracundus enim persecu-
toris precipicium incedentem tol-
lerare et contra eum iacula livoris
non mittere hoc est persequentem nol-
le ferire sed Abner ita desistere
nolentem subscitat aversa hasta
non recta neque gladio transforavit
Quia tot quot tranquillitate
est talibus ostendendum est nec livoris
impetu velut gladio sunt in-
crepandi sed cum tranquillitate
subtiliter quasi percutiendo sunt per-
stringendi sed Azael ita percussus mori-
tur quia dum furoris sui impe-
tu sub levi percussione resilit
quasi sine ferro moritur Et contra Mansueti
caveant nimis mansueti
ne per nimiam resolutionem emol-
liant districtionis rigorem ostendant
eos recepisse spiritum sanctum in
columba et igne Sic enim Pau-
lus admonet de mansuetudine
Thymotheum quod de districtione
Titum quia Titus erat plus man-
suetioris sic Thymotheus fer-
ventior unde adhibebat stimu-
lum alteri frenum Magnus quippe
suscepte ecclesie colonus alios
palmites ut crescere debeant
rigat alios cum plus iuste crescere
conspicit resecat ne aut re-
crescentes non crescendo fructus
non ferant aut immoderate cre-
scendo quod protulerint amittunt
Sunt etiam impacientes quibus Impacientes
dicendum est ut spiritum frenent quia
dum motionis impulsu pre-
cipitantur quedam quasi alie-
nati faciunt que postea vix
recognoscunt et improviso im-
petu destruunt quicquid diu bene
fecerunt Et quia doctrina viri
per pacientiam noscitur et caritas
patiens esse dicitur nec caritatem
habet nec doctrinam etiam vix

impaciens conuincitur sed per impa-
ciam usque ad superbiam effrena-
quia dum sustinere despectus non
potest detegendo se in ostentacione
extollitur Ideo in altari dei fossa
ostensa est ezechieli vt in ea
fluente supposita holocausta
quia mens electorum paciam custodit
nec mota vento impaciencie perdat
bona que fecit Melior est etiam
paciens viro forti et per paciam
potest omnia possidere Paciens enim
superat animum et sibi subicit se-
ipsum et econtrario per impaciam
bonum perdimus et amittimus possidere
quod sumus et per impaciam cogi-
tatui impellimur ut foras totus
spiritus proferatur Econtrario dicendum

Pacie̅tes

est pacientibus ne doleant intus
si paciam habeant exterius ne unde
apparent innocentes mundo ut pri-
mus rei iudicentur a xpo Est sic
delitior culpa quanto est sub-ultu-
tis spe palliata Diligant ex
caritate quos tollerant ex necessitate
vnde diligite inimicos vestros Re-
uictus est coram hominibus inimicos
tollerare sed victus coram deo est
eos diligere Deus autem hoc solum
sacrificium accipit quod tamen
eius oculos in altari boni operis
flama caritatis incendit Vnde
arguit dominus ypocritas qui habent
trabem in oculis propriis et uidet
festucam in oculis alienis Prius
enim debent excutere a seipsis molem
malicie et tunc eos arguere
de impaciencie leuitate Sed quique
pacientes tollerant mala vel cum
impperia audiunt vel cum iniurie
erogantur Sed paulo post cum illata
sunt ad memoriam reducunt pau-
latim successi dolent et mansue-
tudinem ondunt et argumenta
ulcionis inquirunt Et vnde bia-
diam vincunt ab eorum primo in
victoriem sustinendo, vincuntur re-
cogitando et seipsos inflamando
veniunt in etaminem publico vin-
cunt eius insidiis in occulto qui
tanto merore tales conturbat
vt mens eorum de silencio de
paciencia erubescat non reddidisse
non reddidisse contumelias doleat

Et deteriora reddere si probeatur occasio
querat Assimilantur enim eis qui cu-
rantur a languore sed moriuntur
breui leui febricula subue-
niente et tanto magis exul-
tat, denique quanto magis dolebat
quia prius fuerat superatus Sunt etiam
amonendi seminantes vnitatem
spiritus in vinculo pacis sint et
solliciti vt proximis vniantur
per concordiam vt ad vnam perueniat
ecclesiam Concordent eis quos cum
vita precellunt, sciant tamen intendunt
quia sine concordia quod faciunt
perdunt Si enim gaudentes quia sunt
ceteris abstinenciores, eos contemp-
nunt et ab eis se diuidunt Lau-
dant dominum in tympano vbi pel-
les sicce resonant percusse sed
non laudant in choro ubi voces
societate non concordant Si pre-
cellunt sciencia et se ab aliorum
vnanimitate separant contra eum in-
hunc sal et pace non habent Sed
singuli grex sal sine pace non
est virtutis donum sed dampnacionis
augmentum Ecce eius genus aues
volando saciantur simul animalia
bruta pascuntur vt homo racional-
saltem ex hiis ad concordiam
informetur Econtrario qui paccati sunt
sic pace presentem teneant vt eter-
nam non amittant Quod fit quando
non arguunt peruersos quia pati metuunt
temporali qui timet foras iurgia
suscitari contra dauid sentenciam qui
super inimicos dei tabescebat
perfecto odio odiens illos et
inimici facti sunt sibi dilige-
bat quia facti sunt perogans et quia
increpandus fecerunt Pax enim
temporalis vestigium est eterne pacis
Sed stultum est in puluere vesti-
gia impressa diligere et illum
a quo impressa sunt non amare
Ideo correptionem iusti dimittere
non debent quia temporalem pacem sibi
turbari timent quam tamen non
turbant sed uidentur turbare pro-
pter uborum inuectionem sed timet
eam intus per internam mentis

dilectionem. Sunt seminantes dis
cordias amonendi ne sequantur
apostasiam dyaboli qui prius
ausus a deo inter cecidit et fratris
pecca iurgia seminavit sicut scrip
tum est Vir apostata inutilis
iurgia seminat. Unde sicut filii dei
vocabuntur beati pacifici qui semi
nant discordias filii sunt dyaboli
et caritatis unitati et dum unam
nequiciam perpetrant ab humanis
cordibus cunctas virtutes simul
eradicant dum caritatem que mater
omnium virtutum est seminantes discor
diam necant. E contrario caveant
pacifici ne concorditer bis sint uniti
et ne per eos ad mutuum veniant
mali. Quia sicut multum nocet quod
unitas deest bonis ita multum
nocet si unitas non desit malis
quia bonos tanto deterius deprimunt
quanto magis unanimiter mali
uniti sunt. Unde paulus inter pha
riseos et saduceos procuravit
divisionem allegans se phari
zeum et ponens mortuorum
resurrectionem. Unde de predica
toribus antiquis dicit Job lumbos
carnium eius cohencia sibi. Invidi — bidis ondenda est eorum cecitas
qui melioratione proximi deficiunt
fuit. Ex alieno profectu deficiunt
alieno gaudio contabescunt.
Si enim aliene bonorum que nec habent nec habe
re possunt diligerent diligendo sua
facerent omnia que electorum sunt
haberent et modicum laborarent.
Nam veniunt in corpore omnia membra
et omnia tenent officia sibi mu
No — tua familiariter. Filii dyaboli sunt
invidi quia celum perdidit et homi
creato invidet. Per invidiam
kayn meruit dampnacionis sinagoga.
Hec est putredo ossium. Sicut
sanitas cordis vita carnium
Anima sit mentis innocencia que
foris infirma sunt que roborant
rantur. Ita per invidiam ante
dei oculos pereunt que humanis
oculis fortia videntur.

Benivoli — E contrario dicendum est benivo
lis ut sit alienis bonis delecten
tur quia eorum bona dicentur diligendo
laudent imitando multipli
cent valde enim peccamus si
aliorum bene gesta non diligimus
Sed parum aut nichil meremur
si que diligimus pro posse non
imitamur. Aliogui enim sicut
histrionum spectatores quibus
placent ludicre artes. Accidiosi — Accidio
sis ondendum est quod hoc vicio
mentis exceatur contemplatio.
Caveant eciam ne sermonem telo
elesi confidant neque de clau
stro quasi repulsi sub pre
textu pigricie calorus abscedant
Caveant ne bona agenda
per dilacionem amittant ne si non
ligant cum possint non valeat
cum volunt. Pigredo enim immittit
soporem et anima dissoluta e
suriet quia negligendo perdimus
bone actionis utilitatem et se
voluptatum fames. Et propter fri
gus piger arare noluit sed non
dabitur ei cum ex estate men
dicabit. Solent enim qui nolunt
bene agere quedam difficilia pro
ponere quedam inaniter formidare
Sed qui modo in bono opere non
exudat cum sol iudicii ferve
cior apparuerit frustra regni adi
tum postulabit et non accipi
ens quasi estate mendicabit. Precipites
E contrario qui sunt precipites circa
bonorum actuum preveniunt initium
putant quod quam agant non in
spiciant et post actum quasi quod
sic agi debuit non agnoscunt
quorum gressus palpebre non
precedunt quia bonum opus
consilia recta non preveniunt
gressum tendunt oculos clau
dunt. Iter ~~consummant~~ constituant
non multum perdunt cito corruunt
quia ubi deant pedem operis
figere per palpebras consilii non
advertunt. Superbi — Superbis dicendum
est quod nichil est elatione

deiectio a qua initium sumpsit omnis
reatus nostre perditionis facta
est superbia diaboli. Et augmen-
tum nostre redempcionis initium
inventum est in humilitate christi.
Qui ergo per humilitatem se deii-
ciunt ad dei similitudinem ascen-
dunt. Qui vero per superbiam se eri-
gunt in imitacionem dyaboli
cadunt. Ostenda sunt etiam
laudum quedam fomenta ut super-
bi corripiantur dum quedam que
sunt in eis bona aut possent
inesse laudantur. Sic equi indo-
miti prius tanguntur manu bla-
da et postea subiciuntur flagella
nec datur pocio amara nisi mel-
le circulita. Sic superbi dum re-
cipiunt favores quos diligunt
correctiones recipiunt quas con-
demnunt et tunc maxime habet locum
cum ostenditur eis idipsum esse utile
aliis quam ad personam. Sic moyses al-
liciebat retro quasi populo dei
profectum ut eos duceret per deser-
tum. Certum est enim quod ille qui
regebatur divino consilio et
eius fovebatur presidio non indi-
gebat auxilio alieno. Amen.

Sextus et ultimus

titulus huius partis sexte de
dilatande materie facultate
quod fit quatuor modis. Et
primo de modo diffinitivo ubi
diffinitur secundum quatuor causas
de modo divisivo ubi non in
divisionis vitium artificium origi-
nale principium motum theologiam
de modo collectivo secundum quatuor
species ratiocinationis silogism silogisti-
cum inductivum exemplare en-
thimematicum. Et ita silogistiam
docetur quo silogistice habundat
de modo expositivo qui fit quatuor
modis et desuper divisionibus eius

Sequitur sextus et ultimus
titulus huius partis sexte de
dilatande materie faculta-
te fit autem hec dilatacio secundum modum
diffinitivum divisivum collativum expo-
sitivum. Modus diffinitivus est cum
posito nomine notificamus illud
ratione sive hoc fiat diffinitive
per essencialia sive qualitercumque
descripcione per accidencialia.
Unde si dixis beatus homo quem
tu erudis domine diffinis hominem
animal rationale mortale et ra-
tionalitate convenit cum brutis ex ratione
quodamodo cum angelis ex mor-
talitate utrisque subiectus est et
inferior passione fragilitatis. Na-
scitur homo inermis cum cetera
animalia ad repellendos impetus
armata sint quasi naturalibus
telis cornibus dentibus plumis
ungulis. Sed homo natus de
muliere de materia vili et fragi-
li pluribus subiacet miseriis. Sed deus
hominem quem eternum animal et
inmortale fingebat non in corpore
sed munimentum munimentum posuit in
mente que voluit et ingenio ar-
mari et ratione vestiri. Hec diffini-
cio per essencialia. Vide et descrip-
cionem aut qualitercumque notificacionem
per accidencialia. Ut si
dixeris homo est animal strictus(?)
erectus latis unguibus naturaliter risibile
animalibus siquidem in eo signum
est et indicium humilitatis recti-
tudo status dignitatis. Unguium
latitudo fortitudinis et unita-
tis cum ungues digitis dati
sint in operationis adiutorium
et in ornatum. Risibilitas naturalis
est indicium pietatis. Sic etiam
si dixeris Iustus ut palma flo-
rebit describis iustum eum
qui reddit unicuique deo sibi
et proximo quod suum est. Deo reddit
obedienciam in preceptis reveren-
ciam in sacris gratiam in fla-
~~gelle~~ flagellis proximo sup-
portacionem in fragilitate sub-
vencionem in necessitate erudicionem in
pravitate refrenacionem in lasci-
via excitacionem in pigricia(?) dile-
ccionem(?) tue reformacionem ymaginis dei per
Memoriam dei beneficiorum
Intelligenciam consiliorum
Amorem vero iudiciorum
Modus autem diffinitivus tra-
hitur ex causis rei diffiniende

bij Et ideo quadruplicit' s'm quatuor
causarum genera. Vel si velis diffi-
nire peccatum s'm causam materialem
Considera materiam in qua et dicit
s'm Aug' in li° de lib' arb° peccatum
est affectio mala voluntaria
est enim peccatum mortale p'n' in af
fectione. etiam materiam ex qua et
dicit Considera s'm Aug', eund'm
eodem li°, peccatum est actus incedens
ex defectu boni Incidens dicit non
quia casualiter vel ex incidenti pecc'
surgat s' quia non naturaliter fit Con
sidera nunc circa quam et dicit s'm
ingenium in sim's Peccatum e' donum vel
ingenium in simus Peccatum est donum vel
fam vel concupita materia e' circa
quam h'z' esse peccatum h'z'. Si vero
causam efficientem quam suo modo
peccatum considerans dic s'm amb°
peccatum est prevaricacio legis divine
et celestium inobediam manda-
torum hec est causa efficiens
deficiens vel defectus Peccatus enim
cum deficias recedendo a lege divina
et mandatis legem divinam in ma
lis declinandis preceptum in bo-
nis agendis Si vero causam for
No malem considerans vide formam eius
specialem quam h'z' et dic cum Anselmo
peccatum e' carencia debite iusticie
ex ipsa voluntate procedens
Iusticia enim h' rectitudo voluntatis
dicit' que in dei virtute est et p'
peccatum mortale privatur et formam
suam h'z' qua deformatur vide etiam
formam exemplarem a q' deficiat et
dic cum Aug° de vera religione
peccatum est appetere que xpus con
tempsit vel fugere que xpus su-
stinuit Nos enim inordinate et
ex libidine appetimus divicias
delicias et honores cum xpus
sustinuit paupertatem asperitatem
vilitatem Si vero causam fina-
No lem considerans vide finem ad quem
tendit et dic cum Aug° peccatum e'
gusto voluntatis indebite ad
commutabile bonum vel finem a quo de
ficiat et dic cum eod' peccatum est
sp'to incommutabili bono adherere
commutabili bono Et' modis
istis quatuor de omni re diffi-
niciones aut qualescumque

notificaciones potis invenire et
tuam materiam dilatare &c
eciam modus e' divisionis
primo enim thema de sa
cre scripture propositus tenor quod pro
posito que sunt ibi nondum di
tinguntur et distinguimus Ceterum
membra posita subdividimus
conceptu distincta et subdivisa p'
sequimur Caveas aut in divisioni-
bus ne sint membra plurima
Nam divisio quanto fit per membra
pauciora tanto melior quanto p'
plura deterior Caveas etiam ne
membra sint inordinata nec sibi
per dictas coequas aut quasi &c
tudem Nullus enim dicit s'm boe'
animalia ad sunt rationalia alia
duos pedes habentia s' sumantur
dicta s'm aliquod genus opposicionis
opposite aut s'm contrarietate a' s'm
habitu et privacionem aut s'm relacionem
aut s'm condicionem Caveas etiam
ne divisio sit inmoderata quidam
tamen dividunt et subdividunt quod
totum extinguit atque confundunt
Idem enim h'z' vicium nimia quam nulla
divisio et quicquid in pulverem sectum
est s'm Sen' simile est confuso Ca
veas etiam ne sit nimis falcis
verborum ornata vim divisiones
quedam induunt magis subti-
les quam utiles altas quam hostas
culosas quam affectuosas plenas
verbis vacuas sensus Sicut enim dicit
Ieron' ad damasum de frugi et
luxurioso filio In ecclesiasticis re
bus non queantur verba s' sensus
i panibus sit vita sustinenda non
siliquis Idem ad pammachium de
optimo genere interpretandi venera
cionem in semper fuit ut non
verbosa rusticitas s' sancta sim
plicitas Post divisionem vide
vide ipsorum artificium Omnis
bt divisio illius est vocis in signi
ficaciones ut sic dicimus Canis
alius e' latrabilis aut terrestris
alius aquatilis aut celestis Sic
dicimus ignis alius superior alius
inferior alius interior, alius exterior

vel est diuisio in ptes integrales
vt sicut diuiditur domus in tec-
tum et pariete et fundamentu
ita diuiditur domus spualem p
fundamento hre fidem p pariete
te spem in dm se erigentem
protecti culmine caritate vel
est diuisio gnis in sps vt si fuit
thema vtutis in infinitate sp̄i-
atur virtutes diuidimus in theo-
logicas quibus immediate mouem̄
in dm vt sunt fides spes caritas
et in cardinales quibus mediate
mouem̄ ad dm vt sunt pruden̄
iusticia tempan̄ fortitudo vel
ē diuisio sm vias accidenta-
les ut subi in acciden̄ acciñtis
in suba accñtis in acciden̄ exem
plum bonu aly iusti aly bti ex-
emplum sj gra alia in angelis
alia in hominibus alia in deo
Ex̄m tiy pctoꝝ aliud supbie
aliud auaricie aliud carnal
concupie. Post diuisionis in-
tium et eius artificiu videamus
eius originale pricipium fit
enim pcta diuisio vt cessz confusio
et induicē memoria Nam
sicalis retinen̄ et memorie co-
mendant distincta hec aut
diuisio sup rem causis fundat
et ex diffinicoibus elicat Cum
enim desidās pctm in illud qd ē
oris opis vel aliud commissum
aliud omissum Cum vo maz
ex q̄ dide pctm quod ē ex inf-
initate vel impoten̄ ignorari
et ca malicia Sm vero for-
mam et spem diuisionis pctm
immortale et veniale v otn̄
attendim̄ zoatum diffibe Sic
et illa diuisio septiembris
sbia inuidia ira accidia aua-
ricia gula luxuria sunt potest
sm form deformitatis sm vo
zom finalis cause dr pctm ex
supbia carnis vel oculorum
vel supbia vite Qui enim pfat
constituit ad bonu extius vel
intius vel infius hec enim bo
apparencia finis pcti dicit sm
vero consideratorem efficientis

cause dicat pctm vel ex timore
male humiliante vel ex amore
male inflamante Timor enim
et amor sunt pcti cause effi-
cientes dispositiue Sic etiam
sm has causas diuisio attri-
buitur et in diuis nominibus inue-
nitur Ad efficientem causam
ptinet huius diuisiones anu-
ciat deus angelis iustis deus a-
maritudinem viam penitencie
pctoribus Rectitudinem iusticie
penitentibus dulcedinem glie
contemplantibus De primo Jer xl
vo Anunciet nobis deus tuus
viam p quam pgamus et ubi
quod faciamus de 2o ysa xlv
Ego dns loquens iusticiam anuncias
recta de 3o Jer xxxiiio Clama
ad me et exaudiam te et anu-
ciabo tibi grandia et firma qe
nescis Clama p desiderium Et
anunciabo tibi in pbacione gau-
dioꝝ celestiu Grandia quia
sunt sup sm humanu firma
quia non timent impetus vel
insidias hostiu Que nescis qe
no capimr sm vie statum qd
ad totum anunciat angelus
Smaz dnice incarnacionis l
leticiam sui gram v gnacionis
Glam eius resurrectionis l
De primo Ecclastes x Qui hz
pennas anunciabit sniam De
2o ysa xii Cantate dno quia
magnifice fecit anunciate hoc
in vniuersa tra Luc 2o Anuncio
vel euangelizo uobis magnu
de 3o ait ulte Angelus anu-
ciauit mulieribus di Surrexit
no est hic Cant v ffilie ierlm
i angeli nutriti in deliciis pa-
disi sicut puelle in thalamis
semp fruentes pñcia sponsi
nunciatis dilco quia amore la-
gueo vba magd ad angelos
Gen xlv Nunciauit Jacob yo
seph filius tuus viuit et ipe
dominat in vniuersa tra egypti
i mundo pctis renouato xpi
qui carnem nostram assumpsit

a mortuis resurrexisse anuñ-
ciat vir iustus in confessione
pccã ppria vt doleat de pmo
px' futura ut timeat ps in
di magna ut gaudeat ierunt
meaz annunciabo et cogitabo p pcto rc
de 2o ysa lviij o Clama ne ces-
ses et annuncia populo meo scela
eorum Et pmitte de timore
Quasi tuba exalta vocẽ tuaz
de 3o i pe ijo Vos estis genus
electum regale sacerdotium rc
vt virtutem annuncietis eius qui
vos vocauit in admirabile lu-
men suum ad causaz materialez ptinet
diuisiones huiusmodi coronantur
Iuuenes in signum lasciuie:
Stulti in signum ignominie
Pugiles in signum victorie
Reges in signum glorie:
Est ergo quadruplex corona, s.
culpe pene gratie glorie de pma
Sapie ijo Coronemus nos rosis rc
de 2a ysa xxij o Coronans coro-
nabit te tribulacione de tercia
pu iiijo dabit tibi augmentum
gratiarum et corona inclita proteget
te de quarta Iaco i Beatus vir qui
suffert temptacionem quoniam cum pro-
batus fuerit accipiet corona vite Sed quia
iam incidimus in diuisionem cause
formalis ideo de hac ipsa dicimus
diuidimus secundum materiam vt dicimus
quoniam est corona actiuorum Con-
templatiuorum prelatorum Et per
distinguunt in quibus consistunt secundum
causaz formalez sic distinguitur
vt si thema fuerit attendite ad
eum et illuminamini Sic quod ad deum
debes attendere tanquam:
Lumen cecus ut illuminetur:
Medicum infirmus vt sanetur:
Ad Rectorem naufragus ut liberetur:
Pastorem famelicus vt cibetur:
Et huiusmodi dic quod de pmo
Illuminet cogitacione
Sanet affectione
Liberet in temptacione
Cibet in consolacione
act ix o Accesserunt ad eum duo ceci de secundo
act viij o Accessit ad eum centurio
rogans dominum puer meus
in domo iacet paraliticus de tercio
act viij o Accesserunt ad ihesum

discipuli dicentes domine salua nos
perimus de quarto act vi o Accesserunt
ad ihesum turbe vt pascerentur Item
secundum formaz aliter sic attendite ad
eum Timorose non sublimiter
Eccli ijo fili accedens ad seruitutem
sta in timore Solliciter non segniter
Eccli vo Quasi qui arat et qui
seminat accede ad sapienciam Beni-
gne non duplicater Eccli accessisti
maligne ad deum deuote non
fallaciter act xvi Accesserunt ad
ihesum pharisei et saducei tempta-
tes eum Ad causaz finalez ptinet
huiusmodi diuisiones Constancia est
Ad deprehendendum de primo
Ad aggrediendum Iudith ix
Ad sustinendum da michi
Ad perseuerandum constanciam
in animo vt contempnaz illum
de secundo Iudith vltimo horruerunt
perse constanciam et medi auda-
ciam eius De tercio ij machab vij
Constantes effecti sunt pro patriis
legibus pati et mori de quarto
ij paralip xx o Constantes estote
videbitis auxilium dei in vobis
Consueuerunt etiam alie diuisiones
secundum modum theologicorum magistrorum
vt cum diuisio fit penes
Status gradus ritus actus
Status sunt incipientes proficien-
tes perfecti actiui contemplatiui
prelati Item continentes coniuga-
lis vidualis virginalis Item
pugnantes morientes regnantes
Item viatores comprehensores
et huiusmodi Gradus sunt in pro-
gressione vt cum dicimus di-
lectionez a nobis deus postu-
lat postulatam probat probatam
remunerat Et illud ij pe jo
ministrate virtutem in fide sciam
in scia paciam Ritus sunt vir-
tutes et vicia ad huiusmodi re-
ducuntur tales diuisiones nature
gratie glorie vel culpe pene temp-
tacionis Actus sunt cordis
operis oris cum effectus reru
intencionis vt cum dicimus

Status
Continens
Gradus
Ritus
Actus

Oratio uõl ē intēcōis dictiua
affectionis inflamatiua Item
corpois expulsiua pcz
Baculi metallis expssiua Dum
cōtempnit subm vel sicium
corrupit pximū ledit vel sic
auaritia h̄ et hoc facit et ita
de alijs hēs g° ita modum
diuisiuu diuisionis vicium di-
uisionis artificiā diuisionis
principiū et gnem mō in hēs
et theocū et magis tam in
smonibȝ q̄ collacōibȝ pponit

collacōibȝ

t ertius est modȝ collec-
tiuus siue 2ōcinatiuus
qui fit quatuor modis sm ē
ifb 2ōcinacōnis p silogismos
Silogisticam declaratur
inductiuam smonis mā
Exemplarem sic quicquid
Enthimēatam pdit aīam
corpꝰ famam pecuniam fugien-
dum est Ebrietas ē huiusmōi g°
fugienda est Item viro bono
secretum cōmitti² ebrio non
cōmitti² g° ebrius uix bonus
non est Item turpe est sibi
plus ingerere q̄m capiat hō
Sz ebrius plus ingerit sibi q̄m
capiat homo g° turpe est
ebriū esse Item turpe ē quod
vecundiā remouet ebrietas
est huiusmōi g° turpis g° turpe
est ebriū esse et huiusmōi ad huc
modum valent argumenta
supta sm modos huiusmōi in si-
logismis qui sunt quatuor
scz ppositiones sumē sm uero
quoniam vnū quodqz dicit² posse
diuidē tanq̄ dictās inuenire est
tum similitudines considerare
ppositiones aut sumē debemꝰ
aut pbabiles aut autenticas
pbabiles vt edendum ē tra
ebrietatē autenticas vt illud
Senece Nichil aliud ē ebrie-
tas q̄m voluntaria insania
vbi enim nimia uis vini pos-
sedit quicqd mali latebat
emergit Non facit ebrietas
uicia s; protrahit tūc libidiosꝰ

Ebrietas

Nō

nec aut cubiculum expectat
s; cubiditatibȝ suis quicqd petie-
rint sine dilacione pmittit tūc
impudicꝰ morbum profitet²
aut publicat tūc petulans
non linguam nō manū cōtinet
crescit in solenti supbia crude-
litas seno malignitas liuido
Sm vero mistēm est quoniam vnū
quodqz dī posse diuidē de quo
supra in pte dictum est Nā ebre-
tas cum excessum dicat multi-
plicat² dicitur ebrietas p excessu
Erroris rōnabili de primo
doloris i irasibili nota xxviij
amoris i cōcupisibili hestitus
a vino et p ebrietate errauit
de 2° Z° re vltimo ad te ve-
met calix inebriabis atqz
nudabis Tre inebriauit
me absinthio Can v Come-
dite amici mei et bibite et
inebriamini Etiam ad huc mon
reducitur vt distinguamꝰ
ebrietatem que facit ebriū
et que ebriosum Sic enim di-
stinguē possemꝰ ebriū duobȝ
modis dici alīo cū aliquis
vino grauatus et compos sui
est alīo si solet ebrius fieri
distinguit² etiā tūc int² ebre-
tatem q̄ quedā est ebrietas
accidens ex ignorancia virtu-
tis et infirmitate positiua h
pena est et nō culpa quia i
voluntaria nec ex culpa q̄lis
fuit in noe vn̄ alcuinꝰ Noe
inebriatꝰ est quia forte ne-
sciebat vino posse inebriari
Est alia ebrietas actus exce-
dendi potacōne et libidiosi
hec pena est et prouenit
ex culpa Est etiam ebrietas
libido que est excedenti po-
tu et hec culpa est Z° cum
mistēm est dictas inuenire
ostenderes enim quantulacūqz
dictam ondentes eiusmōi q̄m
non idem vt cum diximus

Nō

vini

ebrietatem nichil aliud esse quam
uoluntariam insaniam hoc est insani
ã secundum aliquem modum scilicet secundum quod
in actu ebrietas ligat rationis
cone cum in hoc est differentia quod ebrie-
tas est brevior quam insania plu-
rior vero atque solvitur ipsa quam
insania Quartum est similitu-
dines considerare Ubi gratia
sicut musto dolia rumpuntur et
bene quod est in vino et fundo
latet vis caloris attollit sur-
sus Item vino estuante quidquid in
fundo cordis iacet quasi secre-
ditum effertur et prodit in publi-
cum Et sicut onerati vino non reti-
nent sed reiciunt cibum sumptum
Ita effundunt ipsi nec retinent
secretum commissum sibi sed
effundunt quod suum est et quod
est alienum Item sicut fatuo non
est certum nec ebrio ebrius enim
quasi seipsum ignorat dubia et
parum explanata profert verba
vagos habet oculos gressum
errantem vertiginem capitis con-
ceptiones mirabiles tota domus
ei videtur quasi mobilis et huiusmodi
Et sic ad aspectum solis oculi in-
firmi obtunduntur Ita ad ebrie-
tatem vel nimiam vini superbi-
am efferantur et relicta virili
mansuetudine feroces efficiuntur
Et sicut piscis cum audius escam
capit sperat ut glutiat escam
sed repente hamum intra fauces
recipit Ita ebriosus cum se vinum
recipit Ita ebriosus cum sibi suscipit quod ipsum ad
omnia sibi suscipit quod ipsum ad
opera nepharia impellit Et ita
dicit Basilius in regula sua homo
rationale animal quasi brutum
capitur et dum bibit bibitur
Post silogismum modus sequitur
inductivus qui fit ex multis
qui fit quando ex multis particulari-
bus unum verum colligitur Ubi gratia
ut apostoli martires confessores
virgines per multas tribulationes
nos oportet in illud intrare intra-
verunt in regnum celorum ergo
per tribulaciones nos oportet in
illud intrare non per ebrietates

Item cogita quas clades ebrietas
fecerit hec acerrimas gentes et
bellicosas hostibus tradidit hec
multis annis defensa menia
bello patefecit hec contumacis-
simos et iugum vetantes in alie-
num arbitrium redegit hec invictos
acie mero domuit Post inducti-
vum sequitur enthimematicus quando una
propositio retinetur in mente quod
maxime fit per latentia enigmata
postulando iudicium ab auditoribus
et relinquendo conclusionem extra
hoc modo Nonne stultus esset
qui abiecta dignitate humana
vellet volutari in luto sicut
porcus aut redire ad vomitum
sicut canis et induere mores bru-
tales sed ebrius est huiusmodi Item
ymmo stultus esset qui velaret sibi
proprios oculos et funiculum pro-
prio collo iniceret quo traheretur
ad suspendium sed ebrius est huiusmodi
hoc modo usus est nathan ad
david et dominus ad iudeos in pa-
bola de agricola Et iste modus
enthimematicus vocatur vel enig-
maticus quia latet per hunc modum
peccator confoditur et a seipso iu-
dicatur et aliquando extra relinquitur
conclusio quando propositum videtur
et intelligitur sed ex verecundia vel ex
alia causa dimittitur Post enthi-
mematicum sequitur exemplaris qui
differt ab inductione cum illa fit in
pluribus illud autem in uno vel
quando sigillatim exempla propo-
nuntur et ex quibus inferamus
Ubi gratia loth quem non vicit
sodoma vina vicerunt vicerunt
ergo fugienda est ebrietas Alexandrum
ergo macedonem tot itinera tot
prelia tot hyemes per quas victa
locorum et temporum difficultate
tot maria tot flumina tutum
dimiserunt vicit bibendi
intemperancia Item ipse alexander
clitum karissimum sibi et fidelissimum
inter epulas transfodit et in tanto
facinore mori noluit hic est

modus predicandi per exempla
in omni materia adhibent dilatatores
materie in sermonibus multum naturaliter
hic locos oratos in promptu
et maxime rethoricos de quibus
ad presens supersedemus donec de
rethorica tractabimus
a. Quartus est modus expositiuus
hic autem fit quatuor
modis primum est cum nobis concor
dancias ponimus 2m cum positas
exponimus 3m cum exponendo
diuersos sensus quirimus
4m cum expositionem confirmationem
et sensuum varietate prestates
rerum nisimus Circa primum s
concordanciarum inductionis hoc
attende quod induci possunt quando vo
cales et si thema fuit domus
mea domus orationis vocabitur
dicas de hac domo scribitur intrantes
pax huic domui vel consimile
Inducuntur quoque reales et non vo
cales vt cum dicis fides sine
operibus mortua Inferes de hoc
in Gen. dixit Rachel da michi
liberos alioquin moriar per rachel
que interpretatur videns principium fides
intelligitur per liberos opera caritatis
in caritate facta Inducuntur etiam
quoque concordancie hystoriales
vel figurales vt cum dicit venit
christus vt sequentur eius vestigia
gentiles siue peccatores ex
cuius secuta est ecclesia euntem
in rages die lma post
actum pascha data est lex
moysi et spiritus sanctus datus est
die lma post passionem domini
vbi multum necesse est predicatori
sacre scripture mistica 2me
cum auctoritates positas exponimus
hoc diuersimode facimus vt disti
guendo vel explicando vel
interpretando vel causas assignando
Distinguendo vt si dixeris
petite et accipietis querite
et inuenietis pulsate et ape
rietur vobis distinguis ex
parte subiectorum
petite ore
querite corde
pulsate opere
vt ex parte petibilium
Petite indulgenciam
querite graciam
pulsate ad gloriam
vt ex parte petencium sic
petite incipientes
querite proficientes
pulsate contemplantes
vt ex parte habituum sic
petite fide
querite in spe
pulsate caritate
Explicando
vt si thema fuit
Accingere
gladio tuo
super femur
tuum pote
tissime
Explico
sic Accin
gimini po
tentes co
niugati po
tentes co
tinentes po
tentissime
virgines Et illud Can. Inebria
mini carissimi Cari sunt christo mentes
in corpore cariores exuti
a corpore carissimi beati resumpto
corpore et huius Interpretando
vt cum proposito vocabulo diuersas
eius interpretationes respicimus
et eam que magis nobis congruit
sumimus et de vna translatione
ad aliam recurrimus Sunt No
enim in sacra scriptura translationes
viii Prima est septuaginta
interpretum secunda tercia quartam faciunt
aquila simachus theodotion
Quinta est wlgata e
dicio cuius autor ignoratur
Sexta et septima origenis
cuius codices eusebius et pa
philus wlgauit Octaua est
Ieronimi que ceteris anteferetur
causas assignando Verbis erga plurima
exteriorum occupationem
vt patet peccatorum detestationem
proximorum compassionem
Racione subuersionem
Similiter quod clamabat diues
se magis cruciari in lingwa
quam in ceteris membris petebat causa
fuit quia lingua quantum ad
seipsum impugnat morum hone
statem per verba libidinosa et
scurrilia Quantum ad proximum im
pugnat caritatem per verba litigio
sa et prouocancia Quantum ad deum

113

impugnat summam maiestatem
proba blasphemia et iactam
summam veritatem per verba me-
dacia summam virtutem per
verba adulatoria et detractoria
similiter ad huc modum pertinet
quod de causa tussimus ad effectum
et cum de veritate loquimur
eius tangimus Tertium est cum
exponendo diversos sensus quinque
vel ad exponimus aliquid primo hystoria
torice secundo allegorice tertio mo-
raliter et hoc dupliciter vel tro-
pologice vel anagogice Nam
hystoria docet quid sit res per
allegoriam instruuntur fides per
tropologiam informantur mores
per anagogiam sursum elevantur
contemplaciones Nam et ecclesia
civitas est malis et anima proprie
lis et ecclesia militans et ecclesia
triumphans ponit hystoria fun-
damentum allegoria fabricat
et superedificat sensus vero mo
ralis sive sit tropologicus sive
anagogicus consummato edificio
pulcritudine coloris inducit
De quibus infra Sunt et alii
modi exponendi scripturam
sacram quos abbas Ioachim
in libro suo quem appellat con-
cordiam ponit et sunt xii sic
idem declinat in parte quinta in
principio Quartum est cum diversas
proprietates inserimus Ut
verbi gracia lepra est
infectiva in contactu
corruptiva in progressu
offensiva in aspectu
separativa a communi convictu
sic peccatum est
in consensu infectivum
in progressu corruptivum
in conspectu dei offensivum
a bonorum consorcio exclusivum
Ad hunc modum reducuntur omnes comparaciones et metha-
phore et rerum proprietates
Abonorum

pertractis in spirante domino
sex partibus secundi tra-
ctatus cuius est titulus
de condicione doctoris restat
pars septima quam habemus
in manibus difficilior et

diffusior quam alie de doctrina vero
hominis pertinens ad predicatores
secundum experimentum practice secundo
quoniam de domicialibus et secta
festinitatibus ad prope memorie
papam Alexandrum quartum
scribentes eius imperio et pre-
cepto nos expedivimus Unde
hiis que pertinent ad diversa
status et officiorum genera prout
dominus dederit subiungamus et
titulos subiectamus De diversis
statibus et officiis de preceptis
divinis De sacramentalibus et
misteriis de penis et gaudiis
Primo ergo de diversis statibus et
officiis huiusmodi debent fieri
predicaciones quia secundum causas
inquirendi sunt sermones Sta-
tus autem vel officia xxxv nobis
occurrunt que per viam divisionis
breviter possumus Non est autem divisio
sic precisa quin maliciis con-
tineant aliqua Nec causa quo
statibus hec dividimus aut alia
huc premisimus secundum utilitatis causam
ut que dicuntur memorie te-
neat intellectus Sunt igitur que-
dam pertinencia ad viros que-
dam ad mulieres quedam ad sexum
dam ad mulieres quedam ad sexum
promiscuum in quo sunt viri et
mulieres Que vero pertinent
ad viros quedam ad prelatos
quedam ad contemplativos quedam
vero ad activos Que vero pertinent
ad prelatos sunt hec Prelatorum
electio synodus et congrega-
cio promovendorum ordinatio
promovendorum consecratio subditorum
electorum consecratio subditorum
visitatio Que vero pertinent
ad contemplativos sic etiam
prelata requirunt sermones propter
horum diversitatem secundum nove-
narium ad solitudinem diligentes
ad fratres minores ad theolo-
gos et predicantes ad scolasti-
cos aut scolares ad canoni-
cos seculares ad canonicos
regulares ad monachos
nigros ad monachos griseos

Ad notarios Que vero ptinet ad activos In duodenario nuo gphenduntur sic in subiectis titulis demonstratur Ad iudices et advocatos Ad sarmentes et hospitalarios Ad afflictos paupes et infirmos Ad lepros[os] et abiectos Ad cruce sig[na]tos et cruce signandos Ad peregrinos Ad potentes et milites Ad burgen[ses] reipublice vacan[tes] Ad burgen[ses] omnibus viventes Ad mercatores Ad rurales et agricolantes Ad mechanicos artifices Que vero ptinet ad mulieres dividunt in quatuor dictas annotatas Ad coniugatos Ad viduas Ad virgines et puellas Ad moniales et religiosas Que vero ptinet ad sexum pmistum sibi hnt quinarium Ad eos qui dolent pt amicos mortuos Ad ancillas et servos Ad adolescentes et pueros Ad eos qui addiscunt in scolis puerulos Ad viros et mulieres in processionibus congregatos Se-

e legi david servu meu In vbo pposito depingitur nobis breviter electus a psona eligentis que intelligit p suppositum huius ubi elegi quia scz dns in R xi ppter david servu meu quem salvam hoc dicit dominus a forma electionis cu dicitur elegi a condicoe electi addit david a fine eligendi cu dicitur servu meu i ad serviendu michi et bn vt ex eligente appareat mitior sanctitas Numeri xvi Quecu[m]q[ue] elegeritis ipe erit sancta i apparebit sanctior ceteris Ex forma hetur auctas in palip vi vizz alium q[ua]m n[on] elegi vt esse[t] dux sup pplm meu istl dicit dns Sz elegi david vt gstituam eum super pplm meu Ex condicione electa manifestetur exterior humilitas in R vi dixit david vadam ante dnm qui elegit me potius q[ua]m saul patrem tuu et vilior fiam plusq[ua]m factus sum et ero humilis in oculis meis Ex fine utilitas act xiii° deus plebis istl elegit pres vros et plebem exaltavit Quo ad primu dicitur dns elegisse david ubi gmendatur electio ab eligente non enim prelatu dz eligere ppriis appetitus p ambicionem vero amicus fictos p occultam machinacoem neq ppelis commissis p suam dispensacoem no metus immissus p coaccionem de primo luc xiiii Intendictis ibus quo primos accubitus eligerent dicebat Cum invitatus fueris ad nuptias no discumbas in primo loco quia indignus qui primus est in honore primus erit in confusione et fiet ei patibulum cathedra vt possit dicere illud Job vii ad literam Suspendiu elegit aia mea et mortem ossa mea Et notabiliter dicit Intendens quo elegerant primos accubitos quia quidem ita ambiciosi sunt q[uod] no vident intendere nisi de se quod pbatur p reciprocationes votorum quia cu se eligere no pnt elegit unus aliud vt ille eligat ipm aut quatinus cta alium facit ipse seipm facit aut de industria voce sua pdunt ita q[uod] nichil faciant nec intrant nec bonos intrare pmittunt sodomite spuales sic ona Gen xxxviii° scientes no sibi nasci filios semen fundunt in terram ne faciant fructum et sic ex fetu parnit abortivu vel fetu impletum

Gen xiii° Elegit loth

Gen xiij Elegit loth sibi re-
gionem circa iordanem ecce
electio sine reciprocatio et
recessit ab oriente quia non
permittit quod fructus ex eorum voce
briatur et ubi est illud legis
civilis qui in episcopum eligitur
ita sit ab omni ambitu sepositus
Non timitus fictus per occultas ma-
chinacionem ysa xl fforte lig^m
et imputribile elegit artifex
sapiens querit quo statuat si-
mulacrum quod non moveatur
hii sunt artifices qui de fra-
gili et fictili materia faciunt
pontifices ad benites alicui
hui sit fortis per potenciam in
imputribilis per appenciam et tum
est simulacrum quod ipse querit
constituere per aliorum adiutorium
Simulacra enim gencium argen-
tum et aurum opera manuum ho-
minum os habent et non loquentur
et ita dei iudicio fit ut non
habeat linguam qui non habet
vitam Sic dicit gregorius et cum
promoti sunt aliorum factione pri-
us confundunt electores suos ysa j
erubescetis super ortos quos
elegeratis Sicut de ramo le-
gitur ix iudicum Elegerunt
ligna ramnum in regem et cum o-
liva et vitis nollent promoveri
dixit ramnis egrediatur ignis
de ramo et devoret cedros li-
bani est enim ramnus tota acu-
leata et secundum Josephum ex
magnitudine ventorum ignem
emittit unde se et alios arbo-
res incendit et iste se in dei
destruit Non plus remissus
per suam dissolucionem Baruch iij^o
Non hos elegit dominus nec viam
discipline invenerunt propterea
perierunt nolunt enim eum si-
bi eligere illum qui teneat rigo-
rem discipline ac si infirmi
et morbidi refugiant cura-
tionem medici vel medicinam curur-
giti Unde sindonius in epistolis
rigidos ob austeritatem non
habent caros blandi apud eos commo-
vile sunt unde tales magis
sicut mulieres quam viri magis de-
berent tenere colum muliebrem
quam baculum pastoralem Judicum
fforsitan nunc sysarra dividit
spolia et pulcherrima pulche-
rrima dominarum eligit ei quia
dum amarum diripit spolia animarum
quam procurat elegi effeminatum
et remissum Non metus nimius
per coactionem ysa xliiij Noli ti-
mere semen meum iacob rectissime
que elegi nosti tenere animas pec-
catorum sed habe pre oculis unde
Origo super Origene super xvi^o
Numeri de electione aaron dicit
Nulla est populi acclamatio
nulla consanguineitatis racio nulla
habenda est propinquitatis contem-
placio Non enim seculares debent
timeri ut per eos derogetur ecclesia
sunt liberati sed ita debet se habere
electus ut timeatur et a regibus
et principibus atque ut honoretur
debet cum videtur bona vita eius
ysa xlix Reges videbunt et
consurgent principes et adora-
bunt dominum deum tuum et sanctum israel
qui elegit te Sed sepe ascendunt
in templum per gradus potentum
et ipsi potentes consequuntur
productum et milites qui christum
crucifixerunt crucifixi rapiunt
patrimonium et christum vestibus
nudaverunt quia etiam et in
sepulcro eum custodierunt quia
etiam custodiendam militibus
committitur quam tamen non possunt custo-
dire sed spoliare Judicum x In ventu-
tate dehos quos elegistis ipsi
vos liberent in tempore angu-
stie Loquitur de ydolis Secundo
notatur forma electionis cum
dicit elegi electio enim est liber
animi motus qui debet exerceri
in libertate sancti spiritus Ge
xl Terra in conspectu tuo est
quam elegeris et quo pla-
cuit tibi ut vadas illuc per-
ge forma aut electionis

gnaliter loquedo de fo͞re est
vel p inspiracionis iudicium
vel p inquisicionis scrutinium
vel p compromissionis arbitrium
vel p pmissionis officium
Prima forma n electionis ē
inspiracionis iudicium Act 1° Tu dn̄e
qui nosti corda omnium ostende quē
elegit ex hys duobus vnū et
cecidit sors sup mathiam An-
tiquitus fiebant electiones p
signa vt patet Nu̅ xvi Deinde suc-
cesserunt sortes vt act 1° cum
oracione premissa et inuocata
spiritus sancti gracia cum vnanimes
essent illi centū et viginti q
erant in illo egregio capitulo
cecidit sors sup mathiam hoc
est signum gracie quia sicut
non est assignare racionem quare
sors gracie cecidit quia sicut nō
est assignare racionem quare sors
cadit pocius sup vnū quam super
aliū Ita quare dominus hunc
No elegit et non aliū nō ē redde͞
causam sed hoc certū quia Joseph
consanguineus fuit xpi frater eciā
apostolorum iacobi symonis et
iude filiorum alphei et iustus et
tamen est electus in aplm sed mathi-
as vt innuitur quod nō est accipien-
da persona in electionibus sed qui
inducitur melior eligitur iiij Re-
gum Eligite meliorem et eū po-
nite sup solium patris sui et pu-
gnate pro domo domini vestri me-
liorem in vita in regiminis indu-
stria et si nō sit literatus i scīa
Sapientie iii° dabitur ei fidei do-
nū electum et sors in templo
dei acceptissima Sed prochdolor
hodie recessit quasi ab aula
vt iure secundum eam aliquis eli-
gatur et ideo non est mirū
si ecclesie spiritus sancti gracia non
fraudantur aut si fecundantur
non generant homines sed filios
abhominabiles frequenter vt
reptilia vel buffonos ysa xlvi
Cui offerunt oblacionem q qui
sanguinem suillum offerunt

Et sequitur hec omnia elegerunt
in vijs suis et in abhominacio-
nibus suis anima eorū delectata
est Propter hoc beata virgo virū per-
fectū genuit quia de spiritu sancto
concepit et sine dolore peperit
vnde tercia videtur experimentum
quod eciam non concepit p spiritum sanctum
quia multum laborat alicubi
in partu platorum Apoc xii°
Mulier cruciatur vt pariat
quia forte plures habet in vtero
qui ad inuicem colliduntur Gen
xxv Secunda forma electionis
est inquisicionis scrutinium Nu
xvij Dicat dominus moisi quod acci-
piat singulas virgas a singulis
tribubus et sequitur Quē elegero
germinabit virga eius et cohibe-
bo querimonias filiorum israel Sic
enim modo p electionem canonicam de-
ponitur In scrutinio vero singula
et mox fit publicacio in genere
et votis omnium redactis i scriptis
facta publicacione et collacione fa-
cta numeri ad numerum zeli ad ze-
lū meriti ad meritū proceditur ad eum
dicat consilium ibi eligatur in quē
omnes consenserint etc Ideo scru-
tiniū necessarium ē ut appareat ele-
ctionis signū Sed prochdolor
fiunt occulte conspiraciones et
dolose diffamaciones vt ille
qui quasi mirra electa dabat
suauitatem odoris procurate
dyaboli diffundat exalacionem
fetoris Eccl xi Bona in mala
conuertens insidiatur et in electi-
ponit maculam Vnde quidam No
attendentes odij veteris vindicta
et nacti tempus opportunū virus
quod diu conceperunt effundunt
nō in preiudicium ecclesie sue et
pniciem Tercia forma electionis
est compromissionis arbitrium
Josue xviij° Eligite de sin-
gulis tribubus ternos viros
vt circueant terram et distribuant
eam et referant ad me
quod descripserunt Sic enim fit

hodie cum proceditur per viam
compromissionis vel ut dicam
verius compromissionis prout dicit ff
quod saltem eligendi potestas ali-
quibus viris ydoneis committa(tur)
qui iure cavisse ecclesie viduare
provideant de pastore. Sed proch-
dolor fiunt in istis compromissionibus
divisiones tam ex parte eorum
qui promittunt quam ex parte eorum
in quos compromittitur cum pauci
habeant oculum ad deum sed quilibet
emulari videatur pro parte sua
contra illud Job xxxiiii Iudicium eli-
gamus nobis ut inter nos vi-
deamus quid sit melius. non
dicat eligamus simpliciter
sicut eligi dicitur poma in canistro
sed addit iudicium. quia iusto
iudicio qui male eligunt et
in presenti amittunt eligendi potestatem
et contemplative serenitatem et in fu-
turo eternam felicitatem. Octava
forma electionis fit per pro-
visionem promissionis in psalmo xx-
viiio dixit david Elegit dominus
deus israel me de universa domo
patris mei ut essem rex super
israel in sempiternum Certum enim
quod pater david non producebat
eum sed dominus misit samuelem
ut eligeret david et ungeret
eum in regem i Re xvi vii
et nunc ad superiorem devolvitur
potestas providendi ecclesie ne prodes-
tis pastoribus gregem domini lupus
invadit aut in facultatibus suis
ecclesia viduata dispendium patia-
tur super quo spatium tamen esse pro-
scribitur Sed prochdolor in odium
personarum fiunt dierum fru-
strationes frivole appella-
tiones et procuratur ut tempus
expiret ut fiant aliorum intru-
siones super quo conqueritur ecclesia
Treni i Vocavit adversum
me tempus ut contereret electos meos
Ecclesia per advocatorum angustias
et vexationes indebitas ita con-
teritur electi quod non possunt electionis
sue iusticiam prosequi et quousque
tempus expirat ut non possunt

eligi queruntur divisi iudices
fulminantur excommunicationes sequuntur
irregularitates odia et simu-
lationes Tercio notatur persona
electi cum dicitur david sed quis est
iste david eligendus cum david
filius yesse sit mortuus iiie Re xlix
et quis erit electus quem pro-
nam ei Ieremie xxx. Iste ergo
electus alter david debet esse indu-
tus affectione pius compassione
iustus actione altus contempla-
cione que quatuor leguntur
fuisse in david Quis enim david
pulcior aut fidelior de quo iura-
mento domine david et omnis man-
suetudinis eius Inveni inquit
david servum meum oleo sancto
meo unxi eum. quis et iustior
Ieremie Suscitabo inquit inquit david
germen iustum et faciet iudicium
et iusticiam in terra Quis eo sa-
pientior de quo ii Re [ ] david
sedet in kathedra sapientissimus
inter tres. Sit ergo electus indu-
tus affectione tam carnali quam
spirituali Ecclesiastici xxv In fide et
lenitate ipsius sanctum fecit
illum et elegit eum ex omni
carne hoc est carnali affectione
et carnali cognatione Quid
ergo de hiis qui et diligunt mu-
lierum consorcia et frequentant
convivia quottidie et regales
nuptie apparatus convivium nup-
ciale et vin refrigerare de-
berent indigentes recreent
hystriones. et cum episcopus de-
beat esse dispensator pau-
perum quid si ad eius mensam
affluentibus deliciis alien-
tur ... cum illi quorum est tota
substancia pauperes se procul ex-
clusi famis inopia contabe-
scant Amos v diripiebatis
pauperes pauperes et predam
electam tollebatis ab eo.
Inde est quod Re xlviii Electi
iuvenes eius descenderunt
in occisionem dicit rex dominus

excitum nom illi · xp^r hanc hnt
mundiciam affectionis in pectore
Aaron erat racionale iudicii
vitis astuciis vt cor no flueret
vana cogitacom sz constringeret
sola racon · sit electus pius co-
passione colloccn iiiº Induite
vos sicut electi dei sancti
et dilecti viscera mie benig-
nitatem humilitatem paciam
supportam inuicem vt sit pig
erga infirmos · vn dominus
non Johannem sz petrum 9sti-
tuit aplorum vt qui infirmus fu-
erat fieret alijs firmamentu
vt manifestet q recipit spm
sanctu in columbe specie sz
pacis et amicicie Sapie iiiº fi-
deles in dilcoe adquiescent illi
qm domi et pax e dilectis di
tales em debent se exhibe
subditis vt possint eis sua
occulta pdere et sic parvuli
ad sinum matris recurrere
Eccl In multitudinem electorum
habebit laudem et int bene-
dictiones benedicetur Sz quid de
illis qui vix dignantur pau-
peres attende et eorum necessitati-
bus 9descende j Re viii Cla-
mabitis in die illa a facie
regis vri quem elegistis vob
et no exaudiet vos Sit etia
iustus actoe Joh xv Elegi
vos vt eatis et fructu affe-
ratis et fructus vt maneat
Eatis visitando corrigendo
et fructu afferatis pdicando
alios 9uertendo et fructus pt
maneat fidem et mores plan-
tando errores et scandala ex-
tirpando et q alij plantaue-
runt ipse p pusillanimitatem
no destruat · sz potencia ve-
ritatis et rigore iusticie p-
moueat Ps Posui adiutoriu
sup potentem et exaltaui e-
lectum de plebe mea pote-
tem dicit · ecce rigor iusticie
Quid ergo de illis qui sunt
remissi 9 supbos · rigidi contra
infirmos sz potens delinquit
parcit ei · si pauper sacerdos
vel subditus aufferunt ei benefi-
cium suu 9tra foliu quod a
vento rapitur ostendentes potem
canem mortuu et pulicem
psequentes j Re xxiiij et sem
necessitatis articulo latebris
abscondentes n dd j Re xvij
cum blasphemare philis-
teus iste electus est vt de-
scenderet ad singulare certa-
men et tulit baculu que sep
habebat in manibus et ele-
git lapides limpidissimos
quibus deiecit exultacom go-
lie Ideo Mat xx multi vo-
cati pauci vo electi · Unde No
culpis platorum exigentibus
gladius petri rubigine ob-
ductus est et quia no pt ma-
dere nec de manu potestis
pauit · datus est in contemptum
terrena iurisdicom suam pius ex-
erceat et si illud no sufficiat
eius impfectum supplicat gladius
secularis · sicut ex sinodo syno-
do Urbani pape · ex decreto
gregorij · ex epla nicolai
epi galliarum · ex concilio mar-
tini pape · et ex concilio car-
thaginensi ecio declaratur
Tales em eligendi sunt qui
regibus Johannem exhibeat
vt dicit Bñ9 Sit etia altus
contemplacoe Can vj Spes
eius vt libani · electus vt cedri
Libanus candidacio est · et mons
altus cedrus odore dicitur
fugare serpentes quia debz
eleuatus p contemplacom et
flagrare p deuocom q etle-
tificat angelos bonos et fu-
gat malos hinc Moyses
cum domino in monte p contem-
placom rapitur foris vero
pplis negocijs vrgetur

mt9 archana considat foris onera portat ppli Exo xix hinc domus in monte i orōe p noctat et in die in urbibus miracula ppetrat Sz quid de illis qui quasi talpe capti oculis lumen celi videre nō pnt quia infixi sūt in lymo profundi et gglutinati est in tra vent eorz quorz nom fetet in pplis et offiau pastorale diffamat quorū horrea reseruant nō vt releuent afflictorū miseriaz sz vt vendat carius et commodent ad vsuram dariōs de fure simtis egenos tren trebant dites qui habebit opulentia et venudabimus frutum vt possideamus in argento egenos et qm̄ soluleas frumenti vendamus Exo xv Electi pncipes eius submersi sunt in mari rubro abissi operuerūt eos descenderūt in profundū quasi lapis sub mersi sunt Jdeo nichil ptest labi de manibus eorz si vō magnatibus donant hoc ex liberalitate nō puenit sz dū vite mutue retribucōis expectant mittūt retia in capturam Quarto notā finis eligendi cū dicit elegit seruum suum Ad quatuor autē sunt electi epus ad cosecrandum orandū diuinitatis iudicandū et hiis vera cordis mundicia gtrua est dispositio ad dispensandū sacra spūalia ouis clemētia ad impetrando p orōnes suffragia operis efficatia ad puenēda flagitia cōteplacōis eminencia ad reddenda iudicia De primo Mach iiij Elegit iudas sacerdotes sine macula voluntatem hntes in lege dei et mundauit sca sz macula vt q tractat sacrosancta

mistia et ipsis angelicis ptatibus reuerenda qui alios gsecrant et confirmant et si ipi nō sunt sine aliq macula vel rebus i vernalis sint sine macula corpis i pcti mortalis nec supbia tumidi nec inuidia liuidi nec iracundia turbidi nec accidia aridi nec auaricia ceci vel cupidi nec luxuria fetidi nc gula sordidi voluntate hntes in lege dei i zelum hntes p animabus et subditos sibi gtrē ptis grege quē sustepnt ad defendendū vt patrom ad curandum vt medici ad instruendum vt magri et scd° mundauerunt sancta si hic epus vel p archidiaconū suū satis diligent considerare si calices mundi sint vel palle altaris et alia ornamēta eccie multo magis debent debet attēdere si mundi sint sacerdotes qui sūt viui calices in quibus recapitur corpus xpi et sanguis sacramentum Vsa li° chudam qui fertis vasa domini ymo q esaie mundet etiā familia sua vt heat lata sana et pictes domus sue integros nō hntes pauum pueros romaculas adolescenti coprios calamistratos nec mittratos De hoc patet ij mach viij Elegit iudas viros et misit eos romā statuere amiciciaz Quia plati debet reconciliare subditos celestibus ciuibus et mitte nūcios orōz pro eis ad celestem curiaz vt accipiat thuribulum orōnis sicut aaron stans medius int viuos et mortuos Nu xvi° pro aliis supplicans vt psistant pro aliis vt resurgant licet modo in eccia quidā raro orent ymo nec horas debito mō dicat vel eas dimitten vel quid dicant nō attendentes vl dictores Nō hic

Vel versus furantes vel sil-
labas sincopantes vel migis
furtientes et deo illudent Sic
tu pueri voluit alicui illudere
furtant at thocceas eme vel
puluē De tcio Luc xviij Deus
nō faciet vindictā elector suor
clamanciū ad se die ac nocte
et paciam hebit in illis dico
vob' qr cito faciet ad cuius ce-
dent plati vindicac' flagitia
exercendo gladiū spualez nō
ogitando exatū mīltialez Judith
vj Noua bella elegit dns et
portas hostiū ipe subuertit No-
ua bella sunt bella spualia
excōmunicacōes suspensiones
et huius p q̄e mēdicit xpi hosti-
bus portatū celestiū introitus
Licet nunc stultatori et laicari
tme ad platos cfluat et vndiq̄
armari manipuli cstipat vt
quos docuerat reilenter mee-
dere cū thoro psallentiū sēcu
audiuit tīmntes sermo' De
qrto ysa xlij° Ecce puerus meus
suscipiam eū electus meus cpla-
cuit sibi in illo anima mea de-
di spm meum sr eū iudiciū in-
dictū gentibus pferet qr in cō-
templacōne spus sanctus aperit
sēcreta cosilia vnd reddet' iudi-
cia Sic et salomoni noctē dormie-
ti datus ē int'ius ad iudiciū fa-
ciēdū j paralip xxviij° Elegit
dns salomonez vt sederet in
regno dni sup ysrl Sic eīn me-
dicus diuersas hz medicinas
nec ideo sanat oculū et calca-
neū Ita pro diuersitate subdi-
tor diuersitas est csiliorum
et p diuersitate casuū emer-
gencium diuersitas iudiciorū Ideo
oportz hre platū vnicū et
multiforme vt in eo inueniat
seculares quod admiret' et
clerici quod diligant hēat de
iuuentute efficaciā de senectu-
te csiliū grāz captus non
onus sz honor nō indiscreta
familiaritate vilescens sed

examinata sodalitate · pcdens in
aduersis · cstans in dubiis · fidus
in prosperis · modestus in habitu
simplex in sermone cmibus tarde
credens celerit' deponens
placcōm non tantū studeat
suscipe qm mereri

P Rouideat dominus spi-
rituum omnis carnis
hominem qui sit super
multitudinez hanc et possit
exire et intrare ante eos et
educere illos et introducere ne
sit ppls dom sicut oues absq̄
pastore Numer xxvij Exem-
plo moysi ingratiū ab hoc
seculo et sollicitti de pastore
preficiendo ppo inforat' electio
vt ocōne premissa et inuo-
cata gra spus sancti recur-
ramus ad deum et in eligedo
pastore pre oculis semper
habens ipm ps prouidebam
dominum in cospectu meo semp
qui enim iugit' cōtemplatur
deū in eleccōe illum eligit in
quo magis videt signa dei-
formitatis appare' Notant'
aut in v'bis ppositis quatuor
prouidencia diuine bonitatis
tū dicit' prouideat dominus e-
minencia dignitatis hominez
qui sit sup multitudine ex-
cellencia facultatis possit ex-
ire et intrare et euidencia
vtilitatis adducē educē illos
vel introducē Primū refert'
ad eligens vel ad eū cuius aucto-
ritate fit electio · scdm ad of-
ficiū ad quod eligit' tciū ad
quod eligitur · q'rtū ad eos
sup quos eligit' dicit ergo
prouideat dns spuū quātū
ad spuales omnib' · omnib' car-
nis quātū ad carnales qr
psidet platus et puidē hz
tam spualibus q' carnalibus
maioribus et spualibus spua-
lia pdicando et fragilibus
condescendendo tunc aut' dns
puidet de plato qn oculi

eligenciu p tercia intencionem fe
tunt in deum quia diuina pro
uidencia tumultus pacificat p
latu format formatu infor
mat et p eu eciam subiecta
fructificat de primo i mach
iiio o mas considerabat aput se
metipsum gnez vtilitatem vniu
se multitudinis ad regem se contu
lit videbat enim sine regali p
uide impossibile esse pacem rebus dari
nec symonem posse cessare
a stulticia sua tumultuatus
enim puer q senem et igno
bilis q nobilem ipsa in cla
mabat clamat et plerosque
multis eciam affectos bo
nos zelum dei habentes vitu
pauit symoniace vehementius
opprime se mouere complectentes
lapse sibi cohentes caude
vulpium colligate confusi in
multitudine sua turbat ap
pellat terunt lumina aplorum
plus ex ambicione q ex deuo
tione nec cessat symon a stul
ticia sua quia quidam symo
niace eliguntur et symoniace
prosequuntur non enim vocatur
a deo tamquam aaron hebreorum v°
q sibi honorem non intrat sed
se intendit vt emit p pe
cuniam sic iason ab anthyoco
ii mach iiii vel intrat per
secularem potenciam sic alchi
mus introductus ab achide
p violenciam i mach vii° vel
rapuit vt chorite num xvi°
vel qui usurpant sic rex ozias
ii paralip xxvi° vel racione
carnis sic iudic xvii michas
impleuit manum vnius filiorum
suorum et factus est sacerdos
vel pecuniam permittit cum
facta vt symon magus vel
ex pacto vel p se rogat vel
rogari facit et p hiis
omnibus euitandis conferre

nos debemus ad regem xpm vt
liberet eciam suam ab hiis
pestilenciis aliam sine regali p
uidencia et de hoc scilicet q diuina
prouidencia non latu format
gen xxii° deus prouidebit sibi
victimam holocausti fili mi
cum in eciam erat in simplicita
te sua et confidebit in deo tunc
deus prouidebat eciam sic ap
paruit in beato nicolao qui
ita electus est et in beato am
brosio et in beato martino
amano et emilio et infini
tis aliis sed modo videtur xpus
recessisse ab eciam quia p in
spiracionem spiritus sancti nulli
vel paucissimi eliguntur et mul
tum se sentit deliberatum spiritus
sanctus qui ad vnius negacionem
recedit sed cum eligit deus et de
de eo prouidet qui est victi
ma que a victis hostibus
dicitur p hostium eciam subieccionem
et holocaustum xpo i sacre
to p deuocionem de tercio scilicet q
diuina prouidens platum
formatu informat scilicet vt
humiliet seipsum edificet pro
ximum de humiliacione thobie
ix si me tradam tibi seruum
non ero condignus prudencie
tue quia quicumque se platus
humiliet non reputat se dig
num officio de edificacione pro
ximi dicitur i pe v pascite qui
in vobis est gregem dei pro
uidentes non coacte sed spon
tanee nec turpis lucri gracia
nec vt dominantes in clero sed
forma facti gregis ex animo
i non cogant subditos non
ab eis extorqueant non superbia
ostentent sed sint in eis for
ma edificacionis licet modo
impleatur illud eze xxxiii°
auertentes de basan dolaue
runt in remos tuos remos

de quercu faciunt qui luxuriosos
in prelacione constituunt quercus
enim porcos pascit et basan
confusionem dicit Istos dolant
qui quasi boni sint verbis
adulacionibus leuigant aut
certe rem de quercu dolant
dum a [illegible] luxuriosis casti
tas simulatur et post Cedrum
de libano tulerunt vt face
rent tibi malum i. regimen
nauis quia nobiles et viros
sanguinis litteratis et religio
sis moribus ponunt qui de hu
mili genere sunt exorti non atten
dentes quia confringet dominus
cedros libani De quarto scilicet
quod per diuinam prouidenciam eciam
fructificat Ruth iii° filia
mea queram tibi requiem et
prouidebo vt bene sit tibi Quando
enim adeo prelatus est electus
tunc ecclesia in pace est et tunc
fructificat Sic quando macula est
in electo tunc totum maculat
Vnde Leuit. xxi precipitur quod non
accedat ad ministerium qui habet
maculam Ideo enim nunc eciam de
struitur quia maculosi infames
illitterati illegittimi promouen
antur nam in lege habentes ma
culam non ministrant deo nec
animalia habencia cicatricem rece
piuntur in dei ministerio Sic ergo dominus
prouidet de prelato et hec fuit
economia vos cum ipsi sibi pro
uident sine deo Quia sapiencie
ix Cogitaciones mortalium
timide et incerte prouiden
cie vestre Nota enim experiencia
facultatis cum dicitur hominem
qui possit intrare et exire
Intrare ad se per contemplacionem
et exire per exteriorem accionem
et propter contemplacionem operandam
enim negligitur vel propter opera
cionem ministret temporalia aliorum
mancus erit vel monoculus
intret vt purget conscienciam exeat
vt ministret sapienciam et moyses

intrabat thabernaculum et ex
ibat ad populum Notatur eciam
euidencia vtilitatis cum dicit
educere illos et introducere Sicut
enim pastor bonus educat oues
a malis pascuis Joh x pa
stor proprias oues educit et
oues cum sequuntur et introducat
in bonis pascuis Joh x Ego
sum hostium per me si quis in
troierit saluabitur et ingre
dietur et pascua inueniet etc
Notatur eciam eminencia dignita
tatis cum dicitur hominem qui sit
super multitudinem hanc Gen
xli° tu eris super domum meam
verbum hoc quod dixit pha
rao ioseph dicit dominus prela
to super eciam constituto quidem
preeminencia quadruplici prouile
gio super alios scilicet vtilitate
viuendi sanctitate imperandi
auctoritate corripiendi seueritate
De primo ysa. xxxii princeps
que digna sunt principe co
gitabit et ipse super duces sta
bit digna principe vel princi
pi cogitare sunt in lege domini
meditare die ac nocte et
talibus dignatur stare super duces hoc
est preesse super fideles proxi
mos suos in viam salutis di
rigentes Est autem ista virtus
sua in tribus In verbo predicandi
in officio ministrandi In iudicio
discernendi et consulendi De
primo Jere. vi constitui super vos
speculatores audite vocem
thube quia super populum consti
tuti sunt prelati ad predicacionem
officium quod dicitur thube Num.
x fac tibi duas tubas ar
genteas ductiles quibus
conuocare possis multitu
dinem quando mouenda sunt castra
due dicuntur propter duplicem
actum dileccionis argentee
propter eloquium contemplacionis
ductiles dilatate scilicet per paciam
male tribulacionis ad

conuocandam multitudinem
hoc est ad predicandum simpliciter
et intelligibiliter veritatem. In
conuocacione enim populi ut dicit ibi-
dem glo. simplex tubarum clan-
gor. et non est contrarium esse videtur
quia qui multitudini predicat
simpliciter et apte debet loqui ut
multi intelligant et edifi-
centur amatur veritas non
verba quid enim prodest clauis
Nota aurea si non aperiat et quid
obest lignea si non aperiat
I ad Cor. xiiii Quid prodero
si venero ad vos linguis loquens
De secundo Numeri iii° Aaron et
filios eius constitues super cultum
sacerdotii ex turmis. Qui ad
ministrandum accesserit mo-
rietur oportet inesse prelatum
et ministrando districtum. licet
quidam nec ministrare velint
nec sciant ministros constituant
vicarios sed indignos. et tamen
qui legem stipendia altaris
recipiunt. et in usus inutiles
consumunt. Hiis concedit ut si
si hii desinunt ut de altari vi-
uas non ut de altari luxuri-
eris. iii° De tercio Osee x Germ-
inabit quasi amaritudo
iudicium super sulcos agri. Sul-
ci agri sunt prelati quibus
dominus infundit sciam quasi ce-
lestem pluuiam et germinat
amaritudo iudicii cum sciunt
penam iniungere et consilia da-
re secundum qualitatem delicti et
pro prelatione culpe dulcedinem
sententie iniungunt pene ama-
ritudinem. De secundo priuilegio
quod consistit in vinculo sancti-
tate Ysa. vi Seraphyn sta-
bat super templum. quia pla-
ti sunt super ecclesiam militantem
qui debent habere more sera-
phyn caritatem inflamma-
tem hoc autem fit tripliciter
consciencie puritate exempli clari-
tate regiminis vtilitate.

De primo Can. v Oculi eius sicut
columbe super riuulos aquarum
quia in eis debent esse sim-
plices et puri oculi ut intendit
magis prodesse quam preesse et
hoc super fluenta scripturarum
vel lacrimarum in quibus debent
resistere et se purificare mane-
rant illud Zacha. xi Gladius
super brachium eius et super
dextrum oculum eius brachium
eius ariditate siccabitur et oculus
eius dexter tenebrescens ob-
scurabitur. De ii° Mt. v Non potest
ciuitas abscondi supra montem po-
sita neque accendunt lucernam etc.
De iii° Luc. ii° Pastores erant
in regione eadem vigilantes
et custodientes vigilias noctis
super gregem suum. hoc est ut pre-
cauerent gregi suo insidias
et arcerent a morsu luporum
De iii° priuilegio quod consistit in
imperandi auctoritate Abacuk ii°
Super custodiam meam stabo
et contemplabo ut videam
quid dicatur michi. et quid re-
spondeam arguente me. de-
stinatur enim prelatus qui per eminen-
tiam potest imperandi auctoritate
hoc autem est in tribus circa dece-
ncia honestatem circa pertinencia
ad vtilitatem circa necessaria ad sa-
lutem De primo Sophonie i° Nota
Visitabo super principes et su-
per filios regis. et super omnes qui
induti sunt veste peregrina et
super omnem qui arrogans ingre-
ditur super limen qui complet
domum dei sui iniquitate et
dolo Nam hodie nec tonsura
est in capite nec religio in
veste nec modestia in verbis
nec temperancia in cibis nec pu-
dicicia in signis nec continen-
cia in factis. Sed in congrega-
cione temporalium se habent ut layci
in collectione redditum ut
clerici. in apparatu nobili ut

milites In actu molli sicut milites
de xii° Accemie xii° Consurde
fecit principes iuda super murum
et constitui duos choros laudan-
cium. Ad hoc enim constituti sunt
ut in prebendis et parochijs
eos ponant qui ecclesias edifi-
cent et deum laudent et nunc
cum lucifero per ambicionem se inge-
runt dignitates et prebendas
emunt et vendunt super astra
celi collocare solium volunt
paulatim ascendunt subito cor-
ruunt quia videbam sathanam
quasi fulgur de celo cadentem
de iii° ysa lxii° Super muros
tuos ierusalem constitui custodes tota
die ac nocte non tacebunt
laudare etc. Et in iii R ix Erant
principes super domum salomonis
qui habebunt subiectum populum
et statutis operibus imperabunt
Alia statuta canonica debet
custodire non scandale ne cum
iudex venit contemptus scanda-
lis iudicet secundum textum simplicitas
veritatis de iii° privilegio quod
consistit in corripiendi seueri-
tate Iere xxix dominus dedit
te sacerdotem ut sis dux in
domo domini super omnem virum
arrepticium et prophetantem ut mit-
tas eum in nervum et in car-
cerem Arrepticij sunt inobedien-
tes et rebelles qui nec deum
timent nec homines reverentur
Isti mittendi sunt in nervum
pene et excommunicacionis et in car-
cerem condigne satisfactionis
quia dignum est ut quos timor
dei a malo non revocat cum
culpe coherceat severitas disci-
pline ex de electione cum in cunctis
hoc autem modo permineat Ne placat
odio circa culpam pietate circa
naturam zelo circa iusticiam De
primo Iere i° Constitui te super
gentes et regna etc. super gen-
tes id est super gentiliter viventes
et super regna carnis s. mundi
et diaboli ut evellas peccata

cogitacionis ut destruas pec-
catum locucionis et disperdas
peccatum operacionis et dissipes
peccatum obstinacionis ut edifi-
ces fidem et plantes carita-
tem secundum morem boni ortulani
qui non totum extirpat sed herbam
malam ut plantet bonam
de ii° Num xii Erat moyses
mitissimus super omnes homines
qui morabantur in terra Au- Nota
di clemenciam Exo xxxii aut
dimitte hijs hanc noxam
aut dele me de libro tuo
in quo me scripsisti Audi cum
in eodem cum clemencia
iusticiam Occidat unusquisque
fratrem suum et amicum et pro-
ximum suum quia non est parcendum
alicui familiaritate coniuncto
quin fiat iusticia de peccato loco
et tempore debito sed clemen-
cia adhibeatur nature et
iusticia culpe de iii° Apoc
ii° qui custodierit usque in fi-
nem opera mea dabo ei pota-
tem super gentes et reget
eas in virga ferrea hoc est
in correpcione asperacione
obstinatos superbos ne si
forte districte non corripiat
ipse cum heli sentenciam
dampnacionis accipiat etc.

Sol et luna obtene-
brati sunt et stelle
retraxerunt splendo-
rem suum Iohel ii In exor-
dio mundi dominus solem et
lunam et stellas posuit in
firmamento ad illuminandum
que tamen in fine perdent suum
splendorem ad signandum
prelatorum gloriam in eterna perma-
nsura et eorum ignominiam fine
temporis appropinquante duo
ergo notantur hic bonorum
prelatorum gloria in claritate
luminarium malorum ignominia
in obscuritate ipsorum Sed quia
alia sunt claritas solis

alia lune alia stellarum j.
No Cor. xv. Ideo soli co(m)pant(ur) p(re)
lati maiores ut cardinales
archiepi(scop)i ep(iscop)i lune medio-
cre ut abbates p(ri)ores p(re)po-
siti archidyaconi et decani
Stellis aut(em) inferiores ut
sacerdotes et capellani (et) sim-
plices clerici Et primo de
No glia solis nota Ber. in sole
considero nobilitate(m) co(n)dic(i)o(n)e(m)
Est e(nim) a deo int(er) op(er)a p(ri)ma-
ria co(n)ditus et ep(iscopu)s vel p(re)latus
a deo p(re)lacio(n)em gratuitam
co(n)stitutus Eccl(esiastic)i xliii Sol in
co(n)spectu annu(n)cians exitum
vas amirabile opus excel-
si quia totu(m) mentis affec-
tum co(n)tulit in deum occulta
virtutum semi(n)aria prodire
facit de potencia in actum
de occulto ad manifestum
nec fabricat(ur) tanq(ua)m vilis ma-
nibus ho(min)um et vere vas
amirabile opus excelsi e-
ligit(ur) ex gr(aci)a humiliatur in
co(n)sc(ienc)ia cogit(ur) ab eccl(es)ia confir-
matur sine symonia Eccl(esiastic)i
xviii. Om(n)ia op(er)a illor(um) velut
sol in conspectu d(omi)ni sub
humilitate(m) p(ro)fessio(n)is elevatus
e(nim) a terra sup(er) n(ost)r(u)m orizo(n)-
tem ascendit corp(us) ad me(di)um
celi et v(ir)tutes a(n)i(m)alium usq(ue)
ad p(un)ctu(m) declinacio(n)is fortio-
res efficiunt(ur) Sic tu vita p(re)-
lati proficientis in sp(irit)ualita-
bus elevat(ur) a terrenis tota
eccl(es)ia illuminatur et ornatur
et nobilis op(er)ibus roborat(ur)
Eccl(esiastic)i xxvi Sic sol oriens i(n)
mu(n)do in altissimis dei sic
mulieris bone sp(eci)es in orna-
mentu(m) domus eius lucerna
splendens sup(er) candelabru(m)
sanctu(m) Quedam gemme sunt
splendidiores in obscuro
qua(m) in luce quia quida(m) an(te)
prelaciom satis co(m)mendabiles
vite fuerunt s(ed) sup(er) candela-
brum eccl(es)ie co(n)stituti lucem in
tenebras famam in infamia(m)
conuerterunt quibus melius fuis-
set sub modio latuisse q(ua)m
cum infamia candelabrum
ascendisse Eccl(esiastic)i... Effundat go(?) radios
vite exemplaris in omnibus
factis suis ut refulgeat sol
in clipeos aureos et reple-
deant montes ab eis hoc e(st)
a prelato in clericos suos (et)
clericis fulgeat sanctitas (et)
in laycis sit e(nim) purus amo-
benignus eloquio mansuetus
obsequio iustus in consistorio
largus in co(n)uiuio castus in tha-
lamo deuotus in choro se-
uerus in occulto honestus
in publico Tercio utilitatem
op(er)acio(n)is Celum e(nim) eius
luce illuminatur et t(er)ra eius
calore inflamat(ur) sic eius doctri-
na illumi(n)at ad v(er)itatem et in-
flamat ad caritatem Sol e(nim)
est origo et p(ri)ncipium fontale
lucis et caloris ysi(dorus?) Ber. xviii Au-
rore oriente sole mane abs(que)
nubibus rutilat dum p(re)latus p(re)-
dicacio(n)i no(n) vanitatibus aut
s(er)vis secularibus vacat que
sunt sic nubes manentes(?) nigri-
soliditatem h(ab)entes et tunc
inflama(n)t(ur) homines ad carita-
tem. ij Re. xi Cras erit nobis
salus cu(m) incaluit sol ubi
e(nim) luce solis diffundit(ur) no(n)
libenter inueniunt(ur) venena
p(ro)p(ri)e virum dormatum(?) nec ubi
calor eius inflamat p(er)seuerat
gramina leuia et fragilium
mor(um) Sic racio: Jac. i. Exortus
est sol cum ~~calore~~ ardore
et arefecit fenu(m) Quarto
volubilitate(m) regnacionis
oritur e(nim) sol et occidit et
ad locum suum reuertit(ur) ibiq(ue)
renascens girat p(er) meridiem

et flectitur ad aquilonem.
Ecclesiastes primo. Sol oritur
quando bona vita prelati populo de-
claratur occidit cum ut orationi
vacet publicis affectibus se
se subtrahit girat per meridiem
ex zelo fervoris diligenter
visitat commissam sibi plebem
Sed tamen ad locum suum revertitur
dum ad conscientiam suam ingreditur
et flectitur ad aquilonem
quando in humilitate se custodit ha-
bens pre oculis ventum illum
aquilonare turbidum scilicet pe-
nam gehennalem sic Ysidorus
iiii° Volox est cursus solis et
gradit in giro celum in locum
suum in uno die quia licet firma-
mentum quottidie revolvendo
solem rapiat secum ad semper
in fine anni revertitur. quasi
ad punctum proprium. sic prelatus
dum multa egit dum ultra
se rapitur ad speciem sollicitatis
infirmitatis flectio revocetur
si ergo ad prelationem homo
veniat bene imitatur solem
in nobilitate conditionis si in
ea bene vivat imitatur eum
in sublimitate positionis si
bene imitatur eum in uti-
litate operationis si humiliter
ad se redeat imitatur eum in vo-
lubilitate regenerationis
Lune etiam comparantur medio-
cres prelati qui lumen reci-
piunt a superiori pastore sicut
luna a sole psalmus Solem in po-
testatem diei lunam et stellas
in potestatem noctis Maius enim
est lumen lumine solis quod
illuminat diem quam luce quod
noctem Est autem luna secundum Ysi-
dorum imitatrix solis men-
sura temporis dominatrix
maris ministra roris Unde
ex luna colligimus solempnitatis
indicium veritatis initium
humiditatis dominium serem-
tatis presagium ut sint prelati

deo iuncti in contemplatione
per spiritualem sapientiam. districti
in dispensatione per temporalem
providentiam scilicet extimus
in culparum correptione
per iustitiam. remissi in pena-
rum mitigatione per clementiam
Est ergo luna festivitatis
indicium Ecclesiastici xliii° A luna
signum diei festi luminare quod mi-
nuitur in consummatione Iudei
semper solempnizabant in nova
luna Sed hoc est festum pla-
torum qui iuncti Christo in contempla-
cione spiritualium per conspirationem
per conversionem ad ipsum penetrant
lumen sapientie Et primo subti-
les in meditatione spiritualium
efficiuntur ut vix in eis aliquid
terrene cupiditatis videatur
quod festum dicitur Neome-
nia id est nova luna anima per sapien-
tiam innovata psalmus Buccina-
te in neomenia tuba in insigni
die solempnitatis vestre hoc
est buccinate impendendo
subditis suffragium orationis
et solempnitate redimendo
vobis officium contemplationis
ne os obturetur sanguine
voluptatis et oculus fede-
pulvere cupiditatis Est etiam
luna varietas initium Nam
secundum philosophos a circulo lunari tempora-
lia et caduca incipiunt psalmus Fecit
lunam in tempora singulis
noctibus non mutato subie-
cto figura lune mutatur
quia per mutationibus incurren-
tibus ab eodem prelato tempora-
lia provide dispensantur
Seneca Si prudentiam amplexe-
ris ubique idem eris et
prout rerum ac temporis necessitas
exigit ita te accomodes
tempori nec te in aliquibus
mutes sed potius aptes.
sic manus que eadem est

cum palmam extendit et cum
in pugnum constringitur nec eodem
modo se habendum ad omnes Nam
electuarium vnius quibus est alius
venenum alius medicamentum
et idem panis qui hominem
nutrit accipitrem interimit
et leuis sibilus qui equos mi-
tigat catulos instigat Ideo
Eccli xliij Luna in omnibus
in tempore suo ostensio tem-
poris et signum eui Est etiam
luna lucis humiditatis domina
humore enim illum quem calor
arefecit de die luna consiliaria
repot de nocte et qui sub
luce dormiunt capita sua hu-
facta senciunt secundum illud Can-
ticorum v° Caput meum plenum est
rore et cincinni capitis mei
guttis noctium propter quod dominam
vocabant gentiles lunam
reginam celi Jere vij et xliiij
Et sapie xiij Solem et lu-
nam rectores orbis terrarum
deos putauerunt graciam enim
quam ardor peccati siccauit
iusticia prelato corrigendo re-
ducat ps Orietur in diebus
eius iusticia et habundancia
pacis etc donec auferatur luna
luna aufertur quando senescit et
deficit cuius defectum omnia electa
compaciuntur Nam vacuitas et va-
nitas tunc inveniuntur in cere-
bris pecorum in visceribus mar-
morum in medullis arborum
et ligna tunc secta conuertuntur in
puluerem et membra cerciunt in
dissolucionem Est etiam luna sere-
nitatis presagium Quia secundum
bedam ambo in examine Si luna
quarta serenitatem ostendat
totus et ille dies et qui nascentur
ab illo exactum ad mensem se-
to pluma caredunt quia prelatus
quadratus virtutibus et perfectus
in illis exagitatur turbulentis
impressionibus sicut luna ple-
na lucidus et et serenus Eccli l°

Quasi stella matutina in medio
nebule et quasi luna plena in
diebus suis lucet et quasi sol
refulgens sic iste refulget in
templo dei sic enim mundi status
est gratior ad videndum quando ex
serenitate luminarium dies est pu-
rus quam quando concuciuntur stragibus
et minitantibus fulguribus et
celestibus ignibus ita se habet
in ecclesia cum prelatus est turbidus
vel puritatis et sic pueri congratu-
lantur et gaudent ad aspectum
solis sereni solis Sic subditi
ex clemencia pastoris fugiunt
autem sic turbidum crudelem
sic animalia pusilla leonem
et draconem ps Draconis eius
sic sol i q m° et sic luna per-
fecta in ecclesia quia in prelato per-
fecto clemencia non habet incitat
defectum Stellis etiam comparantur
inferiores qui in nocte igno-
rancie secundum suas vicissi-
tudines illuminant mundum sicut
stelle de nocte celum Eccli
xliij Species celi gloria stel-
larum mundum illuminat in excel-
sis mundum dominus Consideratur
autem in stellis actus actus
naturalis effectus accidentalis motus
circularis cursus canonicus et
regularis Lucet enim stelle
naturaliter illuminant accidentaliter
mouentur orbiculariter currunt
indeclinabiliter et regulariter
Sunt enim tales facere in scriptis
per puritatem consciencie illuminare sub-
ditos per claritatem fame mo-
ueri orbiculariter spiritualiter
per promptitudinem obediencie
Circuitum ad superiores currere
regulariter quo ad deum per ordi-
nem intencionis Et primo
Apoc. y° Ego sum genus da-
uid stella splendida et ma-
tutina Splendida vt non sit
concupiscencia in affectu la-
scivia in aspectu immundicia
in tactu luxuria in actu

Lux em̄ diuīa q̄nto imutabi
lius fulget tanto penetra-
bilius videt et cū nos videri
non credim̄ velut in sole
oculos clausos tenem̄ et
dum nobis nō nos deo ab
scondim̄ de q̄ ait v. Stella
antecedebat magos donec
venirent ad locum vbi erat
puer Stella nichil ē aliud
s̄m ph̄m nisi lux sui ordinis
vndiq̄ diffundens radios sue
claritatis quia sacerdotes dif
funde debent lucē sui nomis
et ex bona fama illumare et
conuitē xp̄m sic stella magos
reduxit ad xp̄m Que licet
illuminant tenebras noctis t̄n
differt earum lumen in pn̄cia
solis nam eorum famam secretiq̄
eorum opa diffundunt et cū
fauores humanū fugiut sap̄
x sunt illis in velamento diei
et in lucē stelle noctis de
ijs° Baruch iij Stelle dede-
runt lucē in custodijs vocate
sunt et dixerunt assum̄ quia
p̄s q̄m laudabiliter c̄uṡati sūt
clericis in locis suis et vo-
cantur ad b̄nficia vel ad
ordines nō querunt dilgaciones
nō subterfugia nō p̄uilegia
nō dimittut unq̄ b̄nficium
pinguiori cū videt se posse
ꝑficere in minori nec sunt le-
nones qui unq̄ pulchram
concubinam dimittūt pro pul-
criori De ijs° Jud v Stelle
manentes in ordine et in
cursu suo c̄tra cisaram pug-
nauerunt i. dyabolum qui
nos excludē nititur a gau-
dio sic em̄ interpretatur cisara
expugnauerunt nichil
em̄ ita expugnat dyabo-
lum sic h̄re rectitudinem
intencionis ordinate ad di
tū aut videtur michi inten-
cio ordinata in prelato b̄n
timorē suspendi suscipiendi

officium concipit ex dileccōe
dei et cum quodammodo solli-
citudine appetit ex edifica-
cōne proximi et in dubio consti-
tutus intra se recurrit ad ex-
aminacōm sui et puritatem
suam conspiciens et qm ita ex-
pedit videns deo humiliter
obedit in suscepcōe officij ti-
mebit Jeremias apparebitt
ysaias recurrebitt ad c̄scienciam
suam moyses et p̄s excusa-
cōm humilit' suscepit officium
execucōm superbia esset si
t̄n officiū assumēt sine timoe
superbia michilo9 si deo resi-
stet ꝑ̄mati mere et sic p̄t
de prelatorū glīa c̄parata cla-
ritati luminarium Secundo no-
tanda est ignomia c̄parata
ob stultati eorum xp̄ qd dn̄s l
ait xxiij Erunt signa in so-
le et luna et stellis sig
ignomie nō ē̄ hic vera vt
primo de sole loquamur co-
dicōnes nobilitatis in sole
designt quia sol fabricatur ma-
nibus hom̄ ꝑ ambicōm et
hom̄ fabricacōm olim co-
plebatur illud quando ad pre-
latos veniebant tū fabri-
catus est aurora et solem
tunc em̄ fabricat deus pla-
tos qui latebant fugiebant
cogebantur vt eciam assu-
merent aut amoris diui
vehemencia aut ꝑ̄mi ex-
cellentia aut superioris obe-
diencia nō sectabantur
curiam nō faciebant sibi cau-
dam non prouocabant ad
appellacōm formolā Sed nunc
inutile solis simulacrum
fabricatur in curiam hom̄ sic
legitur in libris Re et paralip
p̄s Simulacra gencium ar-
gentum et aurum o in ho-

De auro enim et argento hec
simulacra fiunt unus per sy-
moniacam prauitatem quedam
statue prelatorum adquirunt
Jer. xliij Conteret domus
statuas solis que sunt in terra
egipti quia unus prelatus fa-
bricat aliquem de vili materia con-
gregantur ad eum consanguinei
et nepotuli adeo quod in uno
episcopo videtur tota cognata progenies
creatur aliquis disperit et conteritur
tota illa familia hec lebynni
ac si non fuit Naum iij° Cu-
stodes tui quasi locuste et
parvuli tui quasi locusta locustarum ortus
est sol et avolauerunt et non
est cognitus locus eorum ubi fuit
locuste enim emergentibus
tempestatibus subito apparent
et subito disparent hoc autem
non vile quod prelati fabricati
quasi ipsi sunt sub tutela ita quod
plures episcopi sunt in una dyoce-
sym aut philosophos aliquando videri
duo soles in celo sed unus est
quedam nubes simillima soli
et non est sol et vocatur
pelkynich et signum est future
inundacionis et ita spiritualiter
signum est hic in futuro Sub-
tilitas passionis per vite de-
pressionem ij Paralipomenon xviij°
mortuus est achab rex iste
mutato habitu occidente sole
mutatur habitus et sol occidit
cum prelatus ab arte sapie-
terrenis incumbit non docet
pastorem more pecoris vul-
tu deiecto in terras celi contem-
placione reiecta sensibus man-
care corporeis inherere tere-
nis sed que sursum sunt sapere
celum mente suscipere alioquin
que dicta pastoris et ouis
consternere que utilitas construere
ymaria castra et turres |
fimo et tecta agrum sacio-
narum impinguare si rigor
prime relaxatur si in cultura

dince messis nec euellit spina
nec extirpat tribulos nec ra-
cium ubi domini seminatur nunquid
deo cura est de bobus et agnis
de legibus extorquendis de
registris antiquissimis expian-
dis pro pecuniis et non potius
de animabus saluandis Vtilitas
etiam operacionis designat potum
et torporem quod significabat iacob
Gen. xxviij Volebat enim requie-
scere post solis occubitum et ipsi pro
feruore caritatis extinctum
non corrigunt excessus accipiunt
procuratores non exercent cura-
tiones sed magis exultatores quorum
postquam de locis possunt visitatorum
recedunt ipsa frequenter inde-
teriori statu relinquunt et mala
que fuerunt ante sopita remini-
sunt suscitata et publicata
Machab. xij Conuenerunt ut
edificarent ciuitatem et reade-
rent muri ducunt familiam
infinitam expetunt mensam se-
cularis honoratam occurrunt
milites et scutiferi ex diuersis
locis Et quia retinet religio-
si pauperes vim compulsiua ab-
latam inquietabilia comedunt
iacet illi postquam ortus est sol et con-
gregati sunt in cubilibus suis
collocant promouent personas indignas
faciunt fieri prauas receptiones
suscitant eis angarias exac-
tores et impediunt correctores
literas suas de facili concedunt
regularibus ne pro facta professi-
onem vel appellacionem qui vio-
lenter citantur vel iniuste ve-
xantur quousque causa eius coram
episcopo ~~pacifice~~ terminetur canonice
in quibus dissolucionis fomes
et dissensionis incendium continue-
tur excludunt forma correctionis
mittant pulsant iudicem
conflant excusaciones pa-
trocinia requirunt et que
|corrigi

secretus in capitulo debuerat
in consistorio publice corrigi-
ponuntur Ecclesiastes iiiº Vidi
sub sole in loco iudicii iniqui-
tatem et in loco iustitie impie-
tatem Volubilitas regnat cele
degnat in spiritus defectione co-
enim spiritus in plato deficiat et
caro efficiat quia ad secretum
mentis non revertitur Ecclesiastici xxiiº
Quid lucidius sole et hic defi-
ciet aut quid nequius quam quod
excogitavit caro et sanguis
et hoc arguetur. Nequam
igitur tales carnales platos
quia perdunt glorie sue titulum
maculant statum scrupulum scan-
dalizant populum ingerunt nepo-
tulis suis periculum quia dum
conferunt nepotulis male me-
ritis beneficia ecclesiastica sunt eis
multorum peccatorum et suppli-
ciorum occasio et tamen fragilem
enim materiam ponunt in fundamento
edificii et eos qui prelati ne-
sciunt in primo cornu ubi est
pondus periculi et eos in sublime
extollunt in precipitium futuri
suspendii et mari turbato
dant eis regem novum in periculum
naufragii Et ideo qui seminat
in carne de carne metent
corruptionem Et iste sunt iiii^or
passiones solis prima quas
dicitur sol obtenebrari nube
enim tegitur dum platus ad pre-
lationem accedit per ambitionem
Ezechielis xxxiiº Solem nube tegam
fragilitas nubis vanitas
est ambitionis Eclipsim pa-
titur cum in platione lumine
suum perdit per vite depressionem
quando deficit descendit usque ad
corporalium operationem Iohel iiº
Sol convertetur in tenebras
a fervore suo remittitur per cor-
porem Ideo Neemie viiº Non
aperiuntur porte usque ad calo-
rem solis Quia refrigerium

favoris spiritualis in prelatis
causa est dampnationis in sub-
ditis quare non aperitur ianua
paradisi eis Decima creature
est in ire vel primam materiam sol
resolvitur cum revertetur ad car-
nis corruptionem sic enim platus
deficiat et cum tempore solis motus
consistit Ecclesiastes iiiº Omnia tempus
habent et suis spaciis transeunt
universa sub sole Male ergo
accedit male vivit male
officium facit male in se redit
Sol et luna etc. Vidimus de
ignominia solis quantum ad pre-
latos superiores Videamus de
illa quo ad mediocres sub
ratione lune Sapientie vº Que
debet esse in eis degnat
in quibusdam per ignorantiam
providentia per negligentiam
iustitia per licentiam clementia
per sevitiam Inde est quod iiii^or
passiones legimus in luna
lunius defectus consueti itineris
in ordinatione maculle infusionem
sanguinis infectionem Ad istam in-
designanda de primo psalmus
secundum aliam litteram Peccatores
intenderunt arcum paraverunt
sagittas suas in pharetra
ut sagittent in obscuro rectos
corde hectica enim sic fures
noctivagi aut sic vespertilio-
ne lucifuge dormiunt de
die et vigilant de nocte
et suarum falsitatum simis
certam impetunt sub platorum
cecitate iacent ergo plati
iuxta cum li male et male
resistunt emergentibus
periculis fidei sicut quod de-
mones paverunt ignominiam
doctorum et silentium ut
cadat populus sine lumine in
precipitium et tunc solvetur
sathanas et erit in maxima

ptate · tunc conticescent verba
doctrine Et implebitur illud
ysa xiii^o Luna non splendebit
in lum̄e suo et visitabit dominus
sup orbis mala et ppt hoc ani-
marū perditio quia cessante le-
ge diuina in platis quibus incubit
ex officio doce silente inca poi
tiua osuetudines humane sut
in exercitio et sicut queque ars
pprium dirigit artificem in fine
suo sic lex diuina nō requirit
ad causarum forensium strepitu
ita nec humana ñitia ad salu-
tem animarum De q^o in Apocri-
phis Esdre scribit Et sol sub-
ito relucescet nocte et luna
in die hoc est negligencia
et inordinacōe prelatorum quia
viri spūales et sapientes qui
repelluntur et viles et instabi-
les preficiuntur Eccli xxvii Stul-
tus vt luna mutatur Et quia
plati sunt hodie sub tutela
Et ideo tot plati quot officia
tales etiam ostituunt in suis of-
ficiis qui scandalizant ppłm
et velut exactores fiscalium
tributorum omnium humorem pur
gantes cū mediana nimium
laxatiua vitalem spm extra
hunt dum victum auferunt
miserorum De q^o Prou vii Non
est vir in domo sua etc In die
plene lune reuersurus modo
enim non est luna plena quia
nō est sine macula sed in pria
or non sinunt sine flagellita-
te humana que minus invale-
scit in eis qui pmittunt sub-
ditos per campos licencie va-
gare ad precipicia Nā quidā
ex pigricia et pusillanimitate
non corrigunt quidā quia re
phensibiliter viuunt quidā quia
per indiscretam humilitatem
auctoritatem corrigendi pdiderunt
quidā quia fauorem subditorum
querunt quidā quia tm trea^t
malicia per osuetudinem obdu-
rata q tam amouē nō pnt

et sic a modica scintilla auge-
tur ignis a modica ruina sub-
mergitur nauis a modica fel
la cauatur lapis Dormit nau-
ta cum nauis periclitatur me-
dicus cum pestilencia grassatur
Janitor cum fur depredatur vigi-
les cum ciuitas obsidetur que si
capiatur primo in eos retorquetur
Jero super epistola ad hebreos
Mirabile hoc contigit sal-
uari ex hiis qui principantur
in tantis minus et in tanta
pigricia De hoc Abac vltimo
Sol et luna steterunt in ha-
bitaculo suo ibunt in splen-
dore fulguris haste tue in fe
cordia etiam quod ad literam
exponitur de dario et ciro qui
retepint in domo regia et di-
vastauerunt etc Quia p-
latis corrigere dissimulantibus
diripitur ppłs a demonibus
qui veniunt armati exercitu
De q^o Johel ii^o luna conuertetur
in sanguinem antequam veniat dies
domini magnus quod hodie ex-
pimur in prelatis qui relicta
humanitate que est ppriū
hominis induerunt ferinam ra-
biem spirantes sanguinem vbi
esset maior crudelitas si leo-
nes et vrsi ptatem regiminis
acciperent Apoc vi luna tota
facta ē quasi sanguis · tristi
fere possent puto q humi-
ores essent quia nobilium
ferarum ē parcere subiectis
et debellare superbas Vnde
elephantes et apri et leo-
nes premordent et tristes
illa hue ad iram impulerunt
Ignobiles vero bestie senes
et hunc reuoluendo conculcant
pfodiendo pimunt quos volue-
runt et ipsi tyrannidem suam
exercent in paupes religiosos
quibus detrahunt paupes
sacerdotes quos deuorant

et corrodunt Apoc viii per-
cussa est tertia pars lune Quia
isti non seviunt in subditos
rebelles non in milites in-
erciam insurgentes sed tam
in partem quam partem tertiam scilicet per-
sonas miserabiles de eorum
li in litibus auferunt eccle-
sie spoliantur sacerdotes men-
tiuntur occiduntur hec plato-
rum iusticia exercet certe
nobis imputatur O prelati prelati
lati in paupes a philisteis
archa domini capitur quod saul
cum filiis suis occiditur quod
malchus servit in xpm assur
in Ierusalem Balthazar in
vasa domini quod gladius petri
rubigine consumitur eccia
contemptibus sacra vilescunt
Videamus tertio de ignorantia
stellarum Stelle enim retraxe-
runt splendorem suum quantum ad
maiores prelatos qui tenuerunt
hodie sunt stelle celi degena-
vit autem in quibusdam eorum
puritas conscientie in carnis cor-
ruptionem claritas fame in in-
famiam promtitudo obedientie
per inobedientiam et contu-
maciam ordo intentionis recte
in fraudulentiam Unde est quod le-
gimus stellas immundas corrup-
tivas fixas et tactas de
primo Job xxv Quidem stelle
non sunt munde in conspectu eius
Amisit enim etiam mundiciam in
illis prelatis qui vacant inco-
tinentie immundissime luxurie
vilitate et hoc in conspectu
eius quia cum sint formatores
et aliqui notorii sine timore
consecrant sine honore mi-
steria tractant sine amore
dispensant sine pudore fre-
quentant misteria et in angeli-
cis ptatibus et manibus tinc-
tis labiis pollutis oculis
mentis visceribus venatis
corporibus fetidis spiritibus

mortuis ad sacrosanctum corpus
xpi accedunt cum david sanctus
et pueri eius panem sigualem
non auderent tangere nisi prius
abstinuissent a mulieribus
et bene dicit in gua eius quia
quidam eorum et si caveant
peccare in conspectu hominum tamen in
in conspectu faciunt quod turpe
est dicere tanto audacius se-
tamen secretum est ubi iudex videt
et angeli quasi indignabundi
recedunt et adversarius qui
fugerit in ore tuorum testium
sequatur iusta sententia damnationis
De secundo Apoc viii Stella mag-
na nomine absinthium ardens
quasi facula cecidit in aquas
et multi hominum mortui sunt
ex aquis quia arrefacti sunt
per superbiam magnam ardentes
ardens per luxuriam sic facu-
la fetens per infamiam sicut
absinthium amarus et cor-
ruptus per exemplum mali in-
fluentiam Sed sicut quidam prelati No bn
tot mortibus digni sunt quot
perditionis exempla ad sub-
ditos mittunt propter hoc libri
lectorum falsi videntur quia
sacerdotum exemplaria corru-
punt Crisostomus in libro de dignita-
te sacerdotali Certus puto a-
liquem lectorum qui gehenne
pro peccatis suis probe obnoxius
sit adiuvandum esse suffra-
gio cum sacerdotem cum accusari
pro aliorum delictis idem in corde
Tanto indigent vulnera No
sacerdotis auxilio quanto simul
simul universa populi multitu-
do Non video quod indigent
ampliori sacrificio sacerdotes
quam plus expiari ut graviores
res deberent eorum culpe
censeri graviores aut cas
facit non conditio vel genus
operis sed dignitas facientis

Deciḿo Iob ix Qui precipit soli
et no oritur et stellas clau
dit sub signaculo Iurat cleri
cus quod faciet se promoueri
successiue et inobedientiam
suam colorat per preces vel
falsas suggestiones vel priui
legiorum impetrationes et non
oritur sol sibi parochianos et
clauditur stelle siue vel in
stolis vel sub alijs et quod
per seipsos soluere voluerunt
per vicarios solunt similes
illi de quo ruth iiij° qui no
lunt habere agrum elymelech
et non ruth quia etiam non
prebendas habere nolunt nec
semen suscitare xpo sed vxo
rem sllam carius habere possunt
vendentes vicarijs et adul
teris exponentes quod abusio
esset in vxore carnali di
cant quod tradunt vxorem inpre
gnandam cum tamen spado non
gignet sed deuirginet nec prosti
tuta passim pariat Sed ubi
est illud agathenum quilibet
dyaconus vel presbiter si per
tres ebdomadas ab ecclesia sua
defuerit tempus a communione su
spendatur Et illud innocentij
tercij in concilio generali Qui par
rochialem ecclesiam non per vica
rium sed per seipsum illi deseruiat
in ordine quem ipsa cura exi
gitur Procedit hec inobe
diencia et contumacia usque ad
aliquos religiosos qui non
sunt contenti simplicitudine
obediencie sue sed impetra
quodam contra gratiam currunt ad
gratiam ut impleatur illud xx
iiij° ait Stelle cadent de
de celo et virtutes celorum
mouebuntur Ita enim a summo
recedunt ad infimum infimum
ut a summo contemplationis
cadent ad infimum terrene
solliciatudinis nec sufficit
eis exemptiones decimarum

immunitates procurationum
contra deum querere sed etiam temporalia
vsurpare Nam multo labo
re multo precio vtuntur adepti
priuilegijs temporalibus insignijs
mitra anulo et baculo et
sandalijs sed verius standa
lum dederunt Qui si attenditur in
cum dignitas professioni et
monachorum hec non exigunt
sed misterium hoc est, pro omnium
episcoporum quod darent multam
pecuniam si possent impetrare
hoc vocaretur est sed labor
et latebre et voluntaria
paupertas hec sunt insignia
monachorum De iiij sed fran
dulentia vel perfidia in de
bitum sunt sidera et cauda quibus
calligo tenebrarum consummata
est in eternum sydera et cauda
dicantur planete qui mouentur
duplici motu contra firmamentum
firmamentum et cum firmamen
to sacerdotes et capellani sunt
qui ouibus procurant pastua
et tamen cum lupis rapiunt ouium
spolia recipiunt enim ad predica
tionem predicatores questuarios
qui abusiones predicant et
cum eis participant precium
quasi pastores conueniant cum
lupis ut ipsi lupi deuorent
ouium carnes et pastores ha
beant lanam et licet in hoc
non sint prelati minores im
munes a culpa tamen procedit
hec noxa ad episcopos qui dant
eis incaute litteras suas nimio
vendunt et ad consiliarios
episcoporum qui recipiunt munera
apoc ix Stella cecidit in terram
et data est ei clauis putei
abyssi et ascendit fumus et
obscuratus est aer et exie
runt locuste et data est eis
potestas sicut habent scorpiones terre
et cum debent eos re
primere et subditos suos defende

dant eis ptatez ad distruen
dum et deuorandū et inuale-
stit heres et resuscitatur pla
ga egipti et ideo sol et luna
obtenebrati sunt et stelle
retraxerunt radios suos Vo
os sacerdotes domini vo-
cabimini ministri dei vri
dicetur vobis ysa lxi°
hic nota duo que competunt
prelatis dignitas sacerdocij
et humilitas ministerij Primū
vt malos reprimant secundum vt
bonos nō opprimant nec do-
minari appetant De primo sa-
cerdotes quod est officium dig-
tatis i pe ij° Vos estis genus
electum regale sacerdocium
genus sancta populus acqui-
sitionis hanc dignitatem reuendi
sunt sacerdotes quod contra dicitur
trenorum iiij° facies sacerdotum
nō erubuerunt De ij° ministri
dei vri dicetur vobis Vnde
humilitatis magne dicitur luc quod
non venit ministrari sed ministrare
Quantum ad primum dicit Vos sacer-
dotes domini vocabimini Non
sacerdotes dagon per auariciam
non baal per superbiam non beel
phegor per luxuriam nō nance
vel dyane per ignoranciam De
primo j Re v Non calcant sa-
cerdotes dagon et omnes qui
ingrediuntur templum eius
super limen dagon pestis tristi-
cie cuius sacerdotes sunt auari
qui volunt in temporalibus flui-
dis et super vtuntur spiritu tristi-
cie et amaritudinis Vnde
Bern ad Eugeniam Riuus
qui fluit cauat terram sic
discursus temporalium rodit conscientiam
Sicut torrens in agro exur-
rexit sine lesione sacrorum
et tute ista sine volnere mentis
posse tractare confidito Non
calcant ergo limen sed transiliunt
qui introitum suum et exitum
meditando non reuoluunt
quod si non facerent per congregandis

diuicijs non ita anxij essent
quia nudos se inuenirent
Soph j° Ve hijs qui transgre-
diuntur limen Isti ergo sunt
sacerdotes de quibus ieremie vi
A minori usque ad maximum
maiorem omnes auaricie student
et a propheta usque ad sacerdotem
cuncti faciunt dolum quod dolose
vendunt sancta cum iuda m
xxvj Quid vultis michi dare et ego
eum vobis tradam Vendunt
etiam tumulia que deberent esse li-
bera Ecclesiastici vij° Mortuo non
prohibeas graciam ymmo in ex-
aggeracionem auaricie vocantur
hodie firmarij sacerdotes no-
uo nomine quos demonibus no-
minauit Osee v Audite hec
sacerdotes laqueus facti estis
speculacioni et sicut rethe ex-
pansum super thabor thabor
veniens lumen sanctum alta-
ris designat vnde rethe cupi-
ditatis super thabor expandunt
qui sacrum altaris per cupiditate
te venale exponunt habent enim
manus vnctas nō oleo carita-
tis sed pice cupiditatis et ideo
multum auri habent et parum
distribuunt De ij° tercij Regum xviij°
dicitur de sacerdote baal sacerdo-
tibus baal quod incidebant se
cultris et lanceolis iuxta
ritum suum donec perfunderentur
sanguine et tandem interfecti
sunt a torrente cyson Baal
superior quia nolunt omnia
consulacionem viuunt in sanguine
donec in torrente cyson oc-
ciduntur quod interpretatur duricia
eorum quia tandem propter eorum
duriciam interfeciunt sanguinem
dilexerunt et sanguinem bi-
bunt hij sunt sacerdotes qui
eiecti sunt quia scripturam
genealogie sue non inuenerunt ne-
querunt j esdre ij° quia non
potuerunt in se ostendere quod sunt filij x

sed antixpi qui subditos ve-
xant similis scapitant pro nichi-
lo exhitant Non est enim ex-
quitatio ferenda in ultionem
vel odium sed in remedium ut
abscissis membris putridis
pax sit in ecclesia et sacrate
mulieribus abscissis fructificent
utilia sacramenti Ideo Ezech
primo sacerdotes mei in urbe
consumpti sunt Et in iiii° propter ini-
quitates sacerdotum qui effu-
derunt sanguinem iustorum Si
enim leones et ursi subditos
regerent vix ita in sanguine
crudeliter se haberent De tercio
ps. Initiati sunt belphegor
quod est ydolum ignominie
et turpitudinis cui vacant
luxuriosi I Re. ii° filii heli filii
belial nescientes dominum nec
officium sacerdotum ad populum
ymo dormiebant cum mulie-
ribus que observabant ad ho-
stium tabernaculi Hii sunt
sacerdotes luxuriosi in scorpis
immundissimi luxurie vilitate
qui gerunt porcis in quos in-
trant demones qui in luto et li-
bido volutantur sues in pri-
mos sceleratissimi iniquitate
qui cum debeant precedere populum
ducunt eos in precipicium Grues
enim unam sequuntur ordine locato
sed accipit illa que ceteras du-
cat primo presternit et sic alias
de facili capit Sunt etiam in divinis
inverecundissimi impietate qui cum
sint fornicatores notorii sine timo-
re consecrant sine honore
mysteria tractant sine amore
dispensant sine pudore fre-
quentant mysteria angelicis po-
testatibus reverenda et mundis
cruentis labiis pollutis o-
culis meretriciis visceribus
venenatis corporibus fetidis
ad corpus xpi accedunt. Cum

david et pueri eius panem sacer-
dotum figuralem edere non au-
dent nisi a mulieribus abstinuis-
sent et vasa prius fuissent vel pol-
luta archam tetigit Sunt etiam
in opus ipsum ardentissimi volup-
tate propter quod Ge. x vocantur
equi emissarii hynnientes ad
uxorem proximi Et Ezech vii
Introibunt emissarii et viola-
bunt archanum propter Ezech xliiii
Sacerdotibus ministrantibus in sanc-
tuario precipitur ut habeant
vitas lineas in capitibus et
in viii° levit. ut habeant femo-
ralia linea in renibus propter utrum-
que continentia mentis et corpo-
ris Et Exo. xix Sacerdotes
qui accedunt ad me sanctifi-
centur ne percuciam eos De 4°
y machabeorum I Dux et iniustus
exercitus cecidit in templo na-
nee quod consilio decepti sacer-
dotum nanee quod interpretatur
pascua eorum Hii sunt qui non
habuerunt fructum animarum
sed pascua corporum quia ex ignora-
ncia dant perversa consilia Quid
enim docebit animas qui non
didicit theologicas sententias
ymo qua presumptione audet fieri
speculator qui est cecus predo
qui est mutus pugil qui est
mancus medicus qui est medi-
cine ignarus architectus qui
non vidit exemplar domus
agricola qui non vidit aratrum
vel semina Ideo Ezechiel
Lex peribit a sacerdote et consi-
lium a senioribus quia ut in
eodem xi Sacerdotes eius con-
tempserunt legem moysi ymo
quod deterius est cum ipsi sint
ignorant dolent quod alii doceant
Act. iiii° Loquentibus apostolis
ad populum supervenerunt sacerdo-
tes dolentes quod docerent
populum et annunciarent eis resur-
rectionem et ideo perit grex quia
pastores sunt amici luporum

et ima canu Ezo noa minstri
humilitas cum dr ministra ec Est
em cor ministerium in corripiendo
malum culpe flendo q malum
pene orandum ad impetran
dum bonum gre laudando deum
pro bonis glorie De pmo Rom
xiiio Non sine causa gladium
dei minister est vindex in ira
ei qui male agit Et sequit
ministri xpi dei sunt in hoc
ipo seruiens hoc ministerium imples
p iusticiam vii de illis q minus
exulcerent corrigendo dicitur
ii Cor xi Or ministri dyaboli
transfigurant se in ministros iu
sticie De iio pme Ioel iio Int
vestibulum et altare plora
bant sacerdotes et leuite mi
nistri domini hoc ministerium imp
les p iusticiam ii Cor iii ydo
neos nos fecit ministros noui
testamenti non lit sed spu i non
asperitate sz in dulcedine De iiio
Num xviii Excubate in custo
dia sanctuarii et in ministerio a
ltaris ne oriatur indignacio sup
filios isrl hoc ministerium imples
p instancia et diligenciam sic
aple dicebant Actuum vi Nos
in ministerio verbi dei instantes
erimus Ideo De vto x Separauit
tribum leui vt portaret ar
cham domini et staret coram
eo in ministerio in statu i perseue
rancia noa De iiiio ii Thimo io
Gras ago ei qui me confortauit
in xpo ihu quia fideles me
existimauit ponens in ministerio
hoc enim est officium angelorum
laudare deum hec i qui facit
angelos suos spus et ministros
suos flamam ignis hoc miste
rium imples p mundiciam Non
e enim speciosa laus in ore pec
catoris et hic in pso ambulans
in via immaculata hic michi
ministrabit Iad thio iiio pben
pmo etc ministrent nullum
crimen habentes ergo ministerium
suum implet si fuit i corripiendo

iustus in compaciendo in ora
do assiduus in laudando pu
Pastores ouium Ieius
sumus serui tui et nos
et patres nri Genesis xl
viio Requisisti filii isrl in
presencia regis quid habent o
peris tra professi sunt cum mini
sterium suum seruiens ministerium
modum et formam ministrandi
ministerium est assumptio cure
pastoralis finis exhibicio re
uerencie et debite seruitutis
modus imitacio sanctorum patrum
p conformitatem sanctitatis De
primo pastores ouium sumus
De sto serui tui De iiio Et nos
et patres nostri De hiis enim
tribus oportet quemlibet sacerdotem in con
spectu regis celestis reddere
racionem In cuius figura et an
ticipacione vocantur sacerdotes
ad sinodos synodos vt stare
sup hiis intimum reddere De po
dicitur pastores sumus et no
quilibet sz ouium quia sm Crisostomum
Cura est duplex racionalium
et irracionalium tamen interesse
dicitur inter rectorem curie et ce
teros qui reguntur Debet
autem isti pastores pascere tri
pliciter oues suas verbo exo
et subsidio sm Bn in cuius
figura dicitur ter dictum petro
primo pastori pasce Ioh vlte
verbo autem triplici debet pascere
correpcionis de sna cauenda
Exhortacionis de penitencia fa
cienda consolacionis de gloria
assequenda De primo dicit Micheas
primo Pasce populum tuum in virga
tua gregem hereditatis tue Ex
quia p potestatem ordinariam
notorii et incorrigibiles sunt
compellendi et hic dicit pascere
in virga et in verbo correpcionis
sit temperamentum ne vel
ex nimia austeritate exulcerent
vel ex nimia leuitate resoluat

Nam si taces conprobare vide-
ris si excandis spiritus indigna-
cionis et furoris agitatur.
sub palio zeli aut furoris de
hoc verbo Eccli xviii Qui misericordiam
habet docet et erudit quasi pas-
tor gregem suum miseretur
excipiens doctrinam miseracio-
nis docet persecutores erudit
simpliciores et modificentur
verba per exhortacionem prela-
torum pro capacitate audi-
torum sicut enim ex multis anima-
libus genere diversis et specie si anima-
lis unius corpus efficeretur
diversis quoque proprietatibus
in uno corpore et subderetur
uno homini illud animal regen-
dum oporteret eum simpliciter
in se totum esse varium et in
diversa mutabilem convenientem posset
bestiarum ipsa diversitas ut be-
stialis motum moderatus per-
sisteret sic pastor ecclesiasticus
multos hominibus regere et docere
debet seipsum eundem simplicem
et immobilem per varietatem mo-
dificet exhortando cum hiis
lacte opus sit hiis solido cibo
et hoc est pastor docet et
erudit etc. De tercio verbo Exo-
do iii Moyses pascebat oves
iethro cognati sui sacerdo-
tis madian Cumque minasset ad
interiora deserti venit ad montem
dei oreb Moysi mansuetudo
pastoris cum solo ducto ovium
ad interiora deserti excitacio sub-
ditorum ad contemplanda gau-
dia paradisi quod appellatur
desertum propter amenitatem flo-
rum loci secretissimum avium conc-
entum viriditatem herbarum
habundanciam fructuum que
omnia sunt secundum literam in deserto
et secundum spiritualem intelligenciam
in paradiso perveniunt ad montem
dei oreb quod interpretatur mensa
refectio est que habetur in
futuro ipsa super excellentis
divinitatis et humanitatis in nichilo

in presenti sentitur prelibatio in quadam
iocunditate interna sic enim pas-
tor in illis nunc umbrosa et
secreta ad refrigerium nunc her-
bida et mollia ad recubi-
tum nunc cantilenosa et sua-
via adhibet ad removendum
fastidium dum suavitate fi-
stule velut alloquitur gregem
cantans suavitatis aliquid vel
amoris sicut ille egregius poeta
ait Nec etiam pecudes estus
et frigora captant Exemplo
etiam triplici debet pastor primo ex-
terioris paciencie interioris solicitudi-
nis et delectacionis dileccionibus De
primo i Petri v pascite qui in vo-
bis est gregem dei providentes
non coacte sed spontanee secundum deum
sed nec turpis lucri gratia sed vo-
luntarie nec ut dominantes in
clero sed forma facti gregis ex
animo ut cum apparuerit princeps
pastorum percipiatis immarces-
cibilem glorie coronam for-
ma inquit gregis quia prima
in pastore exemplum est pacience
et mortificacionis in grege De
secundo Ysa xl sicut pastor gregem
suum pascet in brachio suo congre-
gabit agnos et in sinu suo
levabit fetas ipse portabit Ex
paciencia enim et compassione interiori
primus pastor agnos invalidos
ad ambulandum nec portat modo
portat in sinu modo fetus oves
ipse portat in humeris docens
pastorem ecclesie ut ex interiori
paciencia et compassione omnium
imbecillitatis noverit supportare
Gen xxxiii Nosti domine quod
parvulos habeam teneros et
oves ac boves fetas mecum
quas non plus in ambulando
fecero laborare morientur
una die cuncti greges De iii°
Luc ii° pastores erant in re-
gione eadem vigilantes et
custodientes vigilias noctis
supra gregem suum vigilantes
dicit et custodientes ut per

vigilantiam attendant in deum
et per custodiam descendant ad po-
pulum Subsidio etiam debet pa-
scere et hoc triplici temporali cor-
porali spirituali de primo Jer. vi° et
pascet unusquisque illos qui sub
manu sua sunt. Qui enim temporalem
substantiam plusquam oves diligunt et
nito nomen pastoris perdunt de
x° Joh. x Bonus pastor animam
suam dat pro ovibus suis quia
imminente necessitate mors corporalis
sustinenda est pro subditorum salu-
te. de iii° Amos tercio Quo ser-
vat pastor duo crura de ore
leonis aut extremum auricule
sic eruentur filii israel qui habitant
in samaria hec interpretatur custodia
quia pastores custodientes sub-
ditos suos per suffragia oratio-
nis eruere possunt a potestate de-
monum. i Reg. xvii pascebat servus
tuus gregem patris sui et venie-
bat ursus et leo. Sed prochdolor multi
pastores non pascunt gregem
nam ignorantes non pascunt ver-
bo carnales non pascunt exem-
plo cupidi non pascunt subsidio. Ysa.
lvi Ipsi pastores ignoraverunt
ideo non pascunt exemplo verbo omnes
in viam suam declinaverunt id est in
quod eis placet ideo non pascunt
exemplo unusquisque ad avariciam
suam declinavit ideo non pascunt
subsidio a summo usque ad novis-
simum exponat qui voluit v-
nichil distinguit nichil Igno-
rantes ergo non pascunt verbo
correpcionis quia verbum correpcionis
conversum est in remissionem et id
per quod in seductionem exhortacionis
in taciturnitatem consolacionis
in obiurgacionem de primo Jere.
l° Grex perditus factus est populus
meus pastores eorum seduxerunt
eos quod fit cum publicos et
notarios peccatores non corripiunt
sed sustinent pro pecuniis excogitatos
... solvunt preter ordinem iuris de
ii° Jere. x Non est qui extendat
ultra tentorium meum non est qui

Nota bene

erigat pelles quia stulte ege-
runt pastores et dominum non que-
sierunt propterea non intellexerunt
et omnis grex eorum dispersus est
Ita eorum domus non est que ec-
clesiam dei in fide amplificat
in caritate dilatat. Quia pasto-
res stulte agunt ex defectu
boni operis dominum non querunt
ex defectu pure intencionis et
non intelligunt periculum quod
incurrit ex defectu opportuni
sermonis et grex eorum dispergitur
vel se dividendo ab unitate
sacramentorum vel errando a
via mandatorum vel resiliendo
a spe promissorum de iii° Zach.
xi Sume tibi vasa pastoris
stulti quia ecce ego suscita-
bo pastorem in terra qui de-
licta non visitabit et dispersa
non queret et contritum non sana-
bit et id quod stat non enutriet
et carnes pinguium comedet
et ungulas eorum dissolvet.
vasa pastoris sunt panis et
in pera verbum predicacionis
in memoria Clavis in fune ze-
lus cum districcione baculus cum vir-
ga autoritas gravis et cor-
repcio mediocris Cornu cum
fistula timor extremi examinis
spes ex dulcedine divine mise-
racionis que auferuntur a pastore
ignorante et stulto Nam de-
relicta non visitat peccatores
ad penitentiam non excitat et dis-
persa non querit errantem non
reducit contritum non sanat
temptatos non curat id quod
stat non enutrit profectos
convalescere non facit car-
nes pinguium comedit quia pin-
guedinibus est in temporalibus
in dominum suum convertit etiam
ungulas dissolvit quia cor-
da prius vinculo caritatis
unita dividit et impletur
illud Gen. xlvi detestantur
egipcii omnes pastores ovium
quia raro inveniuntur alicubi

subditus qui modo

Subditus qui modo velit pro salu-
te anime in confessione adire sa-
cerdotem proprium. Isti ergo non pas-
cunt verbo. Carnales similiter
non pascunt exemplo sed eorum exem-
plum degenerat in voluptatem
pariter incredulitatem sollicitudinis
et diligencie in negligenciam
et torporem de primo Zach x
Super pastores iratus est furor
meus et super hyrcos visitabo
hyrcus est animal petulantum et
fetidum pastor carnalis et
lascivus per inordinacionem gule
fetidusque per concupiscentiam luxurie super
quos irascitur furor domini in pre-
senti sicut patet in eorum detesta-
bili morte et visitabit in fu-
turo in corporibus et anime dampnacione
de iiijo Ezech xxxiiijo
Hec dicit dominus ad pastores
Cum austeritate imperabatis eis
et cum pariter potencia et scilicet
latibus et humeris impingeba-
tis infirma pecora dispergeretur
foras et cornibus vestris venti-
labatis In imperio insolencia
In humeris et latibus ostentacio
et superbia In ventilacione cor-
nuum violencia de iijo Naum
iijo dormitaverunt pastores rex
assur interpretatur factura vigilans
ad temptandum scilicet dyabolus qui est
factura dei cum pastores non
vigilant sed dormitant per
negligentiam vel subpretextu
studii suam pariant absentiam
Zach xio O pastor et ydolum
derelinquens gregem et scimus
quod ydolum nichil est et ipsi
in ecclesia nichil faciunt carna-
les ergo non pascunt exemplo. Cu-
pidi similiter non pascunt sub-
sidio non temporali quia fures
sunt et latrones non corporali
quia fures sunt et latrones
occisores non spirituali quia sunt
proditores de primo Ezechiel
xxxiiij lac comedebatis et
lanis operiebamini quod crassum

erat occidebatis et gregem
meum non pascebatis ecce fur-
tum manifestum prout dicit Bernardus
conceditur tibi si altari servis
ut de altari vivas non ut de
altari luxurieris et compares
tibi frena aurea et sellas
depictas quidquid enim preter
necessarium victum et amictum vel
vestitum accepis et sacrilegium
est furtum est rapina de hoc
Zach xi. pastores occidebant
et non dolebant et vendi-
bant ea dicentes. benedictus
dominus divites facti sumus or
advenit ad literam quod noluit ali-
quis surgere vel de lecto vel de
mensa ministrant sicca non
curantes periculum dummodo habeant
testamenta vel legata
de iiijo Re xliiij Omnibus similis
mei quibus sustinebit me Et
quis est iste pastor qui resi-
stat vultui meo Non enim resi-
stunt ire domini per oraciones et
suffragia spiritualia et ideo sunt
proditores quia non militantur
ymmo fugitivi de prelio stipen
pendia pugnantium accipiunt
et emergente pugna fugi-
unt Ioh x Mercenarius et qui
non est pastor videt lupum
venientem et fugit quoniam non
quod non est similis ministri scilicet
exhibito voluntarie servitute
et hoc est quod dicit filius tui
bene Gen xxix servivit iacob
pro rachel vij annis et vi-
debantur ei dies pauci pro amo-
ris magnitudine Tercium est
conformitas ad patres antiquos
et imitacio sanctitatis.
omnes enim paverunt gregem
greges patrum quorum ysa li Attendite
ad abraham patrem etc et sicut
ipsi conspicui sunt in excellencia
sanctitatis ita et vos per unctionem
operis Osee ix In cacumine
vidi patres eorum Ad quod nos
exaltet qui vivit et regnat etc

undamini qui fertis va
sa domini ysa xlij In ubis
propositis notatur pastor
ecclesiasticorum quia dignitas que
dicitur domini et eorum utilitas
quia dicitur ferre dominum et eorum
sanctitas cum dicitur mundamini
dignitas respectu domini utili
tatis respectu populi sanctitas re
spectu sui et est sensus quasi ypalagen vos
pastores et ministri dei qui estis
vasa ad ferendum dominum munda
mini ferre enim vasa domini est
ferre dominum in vasis suis quo
ad primum vos estis vasa electa
ad verbum domini ad inserendum cor
dibus auditorum Actuum ix vas
electionis michi est iste ut
portet nomen meum coram gentibus
et regibus et filiis israel Sicut
enim tabernarii vina sua vena
lia exponunt in suis vasis ut
homines alliciant solo visu sic
dominus pastores eligit ut ex
eorum aspectu et conversatione ho
mines alliciantur ad bonum Ipsi
enim sunt vasa decoris quia spon
si per continentiam vasa valoris
preciosi per paciam vasa amo
ris quia copiosi per clementiam
vasa honoris quia gloriosi ad me
sam regiam de primo Ecclesiastici xliiio
vas castrorum in excelsis in fir
mamento celo resplendens
castra a castrando dicuntur
vasa ergo castrancia sunt vi
casti qui propter deum se castrave
runt per continenciam quam
voverant et ideo resplendent
in ecclesia dei sic a carnali con
cupiscencia puri Proverbiorum xxv Au
fer rubiginem de argento et
egredietur vas purissimum ru
bigo de ferro nascitur et fer
rum consumit sic carnis con
cupiscencia de carne exit
et carnem consumit Sint igitur
vasa pura propter votum pulcra
propter preceptum purissima propter
sacramentum Non enim pavez

legalem voluit abimelech
dare pueris david nisi primo
continuissent Unde et david di
xit si de mulieribus agitur
continuimus ab heri et nudius ter
cius et fu ra pu s de secundo Ecclesiastici
lo Quasi vas auri solidum
ornatum lapide precioso vas auri
solidum est et preciosum cor quod
non frangitur per impatiam sicut
sunt corda vacua que ad mo
dicum impulsum franguntur Ecclesiastici
xxij Cor fatui quasi vas confra
ctum omnem sapiam non tene
bit quia ad unam contumeliam
vel ad unum verbum non possunt
continere spiritum suum quia enim sunt va
cui a sapia Ideo crepant et
rumpuntur ad ignem nisi bona
probantur et solidantur consolidantur
Ecclesiastici xxvij vasa figuli probat
fornax et de iiijo iiij Regum iio
Afferte michi vas novum et
mittite in illud sal Vas no
vum vas amoris cor scilicet per
amorem innovatum quod continet
sal condimentum ciborum per quod
clementia designatur et re
omnia sapida Exodi xvi dixit
moyses ad aaron sume vas
unum mitte ibi manna quantum
potest capere gomor et repone
coram domino Isti prelati pleni
dulcedinibus et clementie semper
assistent coram domino in oratione pro
grege quantum sustinet mensura
sue infirmitatis et exposcit
eam necessitatis De iiij ij Thimothei iio
in magna domo non solum sunt
vasa aurea et argentea sed
et lignea et fictilea et que
dam in honorem quedam autem in contumeliam
Si quis ergo emundavit se ab
istis erit vas in honorem
sanctificatum et utile domino
ad omne bonum paratum Vasa
honoris vas prelati quibus est
prelati ad gloriam et sic patet
vera dignitas Secundo notatur
istorum vasorum utilitas de
lectis ferre in corde devoto

Gen 1° Spus domini ferebatur sup
aquas hoc est in corde devoto
quod ex habundancia devotionis
sepe mundatur lacrimis Je lix°
factus est sermo domini in corde
meo sicut ignis exestuans clau-
sus est in ossibus meis et defe-
ci ferre non sustinens quia de-
uotio cordis inflamati non potest
in corde celari Secundo in ore per
dicationem Gen xlii° ferte fru-
menta que emistis in domos
et fratrem vestrum ad me adducite
xpus scilicet quem inducere debetis
in corda hominum ferendo fru-
mentum predicationis ne impleatur
in eis illud Osee xii Effra-
im pascit ventum et sequitur
estum toto die mendacium et
vastitatem multiplicat et fe-
dus cum assiriis iniit et oleum
in egipto ferebat Effraim
fructificans prelatus qui pa-
scit ventum sectando vanitatem
estum sequitur inflamatam cordis
cupiditatem mendacium multi-
plicat simulando sanctitatem
fertur oleum in egiptum dum
palpat vicium Tercio ferunt
eum in manibus per operationem
sic symeon in ulnis suis fe-
rebat ihesum vt talis sit p-
latus vita qualis doctrina
Hebre vi° Ad perfectam p-
feramur doctrinam ihesus scilicet cepit
facere et docere Quarto in to-
to corpore per mortificationem
Num iii° filii merari fere-
bant tabulas thabernaculi
et ea que erant solida et
dura merari amaritudo interpretatur
hii sunt qui se emundant et
mortificant intimus amaritu-
dinibus passionum qui portant
dura et solida quia in tribu-
lationibus debent esse solidi Tercio
notatur sanctitas prelatorum
cum dicit mundam debent
autem habere quadruplicem mundi-
ciam scilicet in affectu in aspectu
in tactu in actu De primo
pro xxii Qui diligit cordis

mundiciam propter graciam labiorum
habebit amicum regem beati dicit
cordis mundiciam quia frequenter
contemit quod nondum procedit in ope-
motus mentis et perfecta est
culpa ex reatu affectionibus lux
enim eterna sic inmutabiliter
fulget sic penetrabiliter videt
et dum nos ab ea videri non cre-
dimus velut oculos clausos
in sole tenemus nec eam nobis
sed nos ipsi abscondimus hec
est carnalis affectio per quam
subtrahitur nobis eternitatis
visio beata quia ait veritas beati
mundo corde deum videbunt
primo Abacuc Mundi sunt oculi tui
domine ne videant malum ad
iniquitatem respicere non poteris
oculi isti ministri dei sunt qui
positi sunt vt speculatores
in ecclesia dei sicut oculi in capi-
te qui ita intra se cohibent
ne videant unde peccent oculus
enim est menti vicinus et eius
nuncius et ideo quidquid oculi ce-
tus accipiunt intus menti impri-
munt et concupiscentia que est interius
de primo inflat oculos sicut
cordis intimos et menti vicinos
vel sicut speculum male infi-
citur per fumum exalantem sic
infectus oculus mulieris infi-
cit oculos viri et ista infec-
tio ad cor et ita affectio vel
infectio consimilis procedens
de corde ad oculos intuentis
procedit vltius ad oculos
et cor alterius patientis hoc
enim habent facere radii quia pro-
cedunt ex oculis venati pro-
hoc Neemie xii Mundati
sunt sacerdotes et leuite et
mundauerunt portas oculos scilicet
qui sunt porte in castro cor-
poris nostri et ideo maxime
custodiendi sunt porte castri
de iii° Gen xx dixit abi-
melech excusans se quod non
tetigerat uxorem abrahe
in simplicitate cordis et
mundicia manuum mearum hoc

hoc scri et ideo dominus ad eu
ideo custodiui te ut tangeres
eam sic enim ex tactu floribus
fructus destruit Ita ex contrac
tione illicita continentia perdit
tactus facit florem marcere et g
tactus illicitus cordis coram deo
et angelis continentie florem fete
facit Jeronimus ad matrem
et filiam dabit tibi quilibet bar
batulus manum sustentabit
lassam et pressis digitis aut
temptabit aut temptabit
circa tactum enim maxime viget
delectacio carnalis et maxime
libidinis occasio De iii Gen xxxv
Jacob guotata domo sua ait
abicite deos alienos et mundate testamen
ta vestra quia ministris ecclesie compe
tit summa mundicia in ope et
mutari a veteri conversacione et ma
xime sacerdotibus Crisostomus super
Mt Si sacerdotes peccaverit
totus populus convertitur ad peccandum
unusquisque vivissime xtiano pro pecto
suo reddet racionem sacerdotes
aut non tantum pro suis sed etiam
pro alienis omnibus peccatis
Et quemadmodum videntes arbo
rem folijs pallentibus mar
cidam intelligimus quod aliquam
culpam habet circa radicem Ita cum
videris populum indisciplinatum
cognosce quod eius sacerdotium
non est sanum Ber quos decet eos
esse mundos et immundos qui
habent discernere inter mundos et
immundos et mundos reddere et
ab alijs separare Ps Quis a
scendet in montem domini aut
quis stabit in loco sancto eius Jn
nocens manibus et mundo corde peccata
enim sacerdotum aggravantur
eo quod immundi alios arguere non
possunt et eo quod pro alijs intercess
ores sunt et veniam non auferunt
habent et eo quod deo consecrati
sunt et eo quod mundiciam
vite sponsum sed etiam duxerunt
et iam votum emiserunt et sic
uxori sue obligati sunt ut de
cetero non habeant potestatem corporis
sui carnalem copulam expetendi
Venite filij audite me
timorem domini docebo
vos Docet Ps pastores
ecclesiasticos habere in verbo pro
posito seriem officij pastoralis
quantum ad tria scilicet quo ad officium
pastorale veniant per rectam
intencionem respectu dei quod in
ipso vivant per honestam conversa
cionem respectu populi quod ad se re
deant per humilem meditacionem
respectu sui Veniant ut invi
tati venite vivant ut filij
audite redeant ut timorati
timorem domini docebo vos
Proponens igitur xpc introducendos
ad officium pastorale invita
torium dicit venite ut veni
ant ad officium pastorale invi
tati ab anteriori per inspiracionis
graciam vel ab exteriori per vocacionem
obedienciam vel ab inferiori propter
dileccionis vehemenciam vel
a superiori propter retribucionis
super excellenciam De primo
pro ix dicit sapia Si quis est
parvulus veniat ad me et insi
pientibus locuta est Venite
comedite panem meum et bibi
te vinum quod miscui vobis
parvuli et insipientes quos in
spirat sapia habent humiles et
de mundane sapientie fastu
nichil habentes qui nec simula
bant in animo nec in verbo nec
in facto nec in signo hos
invitat ad sumendum corporis et
sanguinis misterium quod sub
specie panis et vini prestat De
his mathei x Sinite parvulos
venire ad me talium enim est
regnum celorum Venite ad me
per occultam inspiracionem non propter
propriam ambicionem non per alienam
machinacionem non per carnis et

No
auferunt
sunt

sangwis cognacom non per
violentam intrusiom de quo
Luc xiiij° misit pr famulus
suu dice invitatis vt veni-
rent ymo vt compelleret intra-
re quia qui iam invitati sut
et titulum obtinet cogendi
sunt vt instrent contra ador-
dines suscipiendos contra ad
suniendu presbiteros no tm pro vita
bios sed contempnut aliquam curie
officializ abiciunt sacramentum
aliqui moriuntur pro vicia deripi-
unt pauperum patrimoniu Job
x omnes quotquot venerut fu-
res sunt et latrones qui de
berent incorporare xpo pecca-
tores sic veri predicatores apo
xix Clamat angelus omnibus
quibus que volabant per mediu
celi venite et congregamini ad
cenam magnam dei vt come-
datis carnes regum et fortiu
equorum de iiij° capitulo xiiij dne si
tu es iube me venire ad te
super aquas vox magne dilectio
hnorandam platorum quia ppt
xpm no timet aquas tribu-
lacionu sed mittunt se in mare
magnu et spaciosum vbi rep-
tilia et pitalia quorum no est
numerus sed aque multe no possunt
extinguere caritatem cu audiat
xpm invitante venite post
me faciam vos fieri piscatores
hominum no aucupes vt aues
preponant auibus no venato-
res sic illi qui vsque ad canos
intendunt canibus vt venant
feras arundinis no cama de
constiarum latebris et dumetis
non mercatores vt illi qui
vendunt beneficia cimiteria
sacrameta de iiij° capitulo xxv°
venite benedicti etc quod et si de om-
nibus electis dicatur specialiter tm
prelatis qui specialiter laboraue-
runt speciali gaudio gaude-
bunt capitulo xi° venite ad me
omnes qui laborastis et ho-
norati estis et ego reficiam

vos non decipiam sicut mudus no
inficiam sicut caro sed reficiam
ex manipulis quos in horreu
xpi congregastis ps venientes vemet
cu exul. por. ma. suos 3° quo
in placitinibus viuere dent. quia
vt filij et si filius dei quod sit
vt ille qui genuit. xpus aut
nos genuit in quo summa po-
tencia sapia clemencia iusticia
filij dei sunt qui in se reperitur
seipsis reputant vestigium po-
tencie Ephes v Estote imi-
tatores dei sicut filij karmi Sit
ergo vestigiu potencie in car-
nis mortificacione 1 Re ij° Co- Ro ij
fortentur manus vestre et estote
filij fortitudinis vt per carnis
mortificacionem recognoscat
in vobis pat filij passionem
Gen xxxvij miserunt tunica
Joseph intinctam sanguine que
ferret ad patrem et diceret vide
vtrum tunica filij tui sit an
non quam cu cognouisset pater
ait tunica filij tunica filij mei
Sz ve nec carnalitati Dan
xiiij° Sacerdotes bel ingressi
sunt nocte iuxta consuetudine
suam et vxores et filij eorum
et comederunt omnia et bibe-
runt quod quidam eorum vacat
no mortificacioni sed voluptati
ventris et veneris quibus
hebre xij In disciplina perse-
uerate filij etc Si extra discipli-
nam estis ergo non filij sed
adulterij estis Sit vestimentu
sapie in predicacione Ecci l
Exclamaverunt filij aaron
in tubis ductilibus sonu et
auditam fecit vt voce ma-
gnam coram domino tunc om-
nis israel simul properauerunt in filijs
aaron stilitas compunctionis in
clamare feruor predicacionis
In tubis ductilibus spes retri-
bucionis In auditu vocis ex-
treme timor dampnacionis

Cum enim sacerdos vel platus
ondit sanctitate in conversacione
sermonem in predicacione ympnia
electorum supplicia reprobo
rum convertit corda subditorum
Sz ve nostre etati ysa xxx
filii mendaces filii nolentes au
dire legem dei qui dicunt
videntibus nolite videre medi
ces sunt multi et in predicaci
onibus manifestis in consiliis et
absconditis occultis animas
decipiunt quia veritatem legis
divine nesciunt non mirandum mirandum
est qua presumpcione au
det fieri speculator qui cecus
est pro qui mutus est pugil qui
manchus medicus qui non novit
morbum architectus qui non
novit edificium agricola qui
non novit aratrum et quod mirabi
lius est quasi non eis suffi
ciat ad dampnacionem quod nesciunt
sed etiam scientes et eos curare vo
lentes quidem impediunt quia
dicunt videntibus nolite videre
Sit vestimentum clemencie in
dulci amonicione j Cor iiij Non
ut confundam vos hoc scribo
sed ut filios karissimos moneo Nam
sicut in dulci aqua que profluit
plata que non coalescit in sal
sa sic subditi proficiunt ex
dulcedine clemencie qui non
proficiunt sub tyrannide violen
tie et nobilium sive genero
sarum est premordere non con
culcare sed ignobilium proprietatem
pedibus et dentibus laniare sed
ve nostre crudelitati similes struc
strucionum qui negligunt fovere
ova sua et durantur ad filios
quasi non sint sui Job xxxix
propter hoc excoriant eos et tra
hunt ad violenta iudicia quasi
non sint patres sed vitrici Et ubi
est illud apostoli filioli mei
quos iterum parturio donec formetur
xpus in vobis Sit vestimentum
iusticie in correctione Gen xviij
Scio quod precepturus sit abraham
filiis suis i xpus discipulis ut
faciant iusticiam Iusticia prelati
est ut ostendat et exhibeat
puritatem in seipso pietatem in
proximo severitatem in vicio oppor
tunitatem in negocio hoc est
si dominus dicias delictorum consi
deret si cuncta que corrigi
nequeunt pro tempore tolleret si que
dem pro condicione delinquen
cium temperet Si abiecta pusil
lanimitate et cupiditate vin
dicet Sz ve nostre pusillanimitati
et cupiditati qui similes sumus
hely qui noluit increpare filios
nec eos corripuit severitate
patris Non est inquit filii mei
bona hec fama quam audio
Sunt alii quorum iusticia est
appensa sed falsa qui unicam
habent correpcionem penam pecu
niariam quasi mali medici
qui unico emplaustro volunt
curare omnem infirmitatem hu
mor enim corporis qui fit causa
egritudinis curandus est non
bursa que non peccavit sed dicet
quod hoc facias eo quod plus timet
pecuniaria vindicta tyrannus
non timet correccionem quod redimi
potest Tercio videndum qualiter
debet prelatus ad se redire
per humilem meditacionem unde
sequitur Timorem domini do
cebo vos ysa xxxiij secundum leccionem luce
lxx electi domini videbunt terra
de longe cor vestrum meditabitur
timorem qui enim rediens ad
cor suum considerat considerat quanta
est distancia inter nos et eos
qui sunt in illa celesti patria
non est mirum si timeat iste
timor maxime competit pre
latis propter quatuor primo propter mentis
puritatem Eccli ij qui timet

dom̄ p̄parabūt corda sua et
in sanctitate ↄspectu sanctifi-
cabūt aīas suas Isti sunt p̄-
lati qui timere debent ne acces-
serint ad regimen ppt̄ cū impu-
ritate mentis quia plerumq᷑ sub
palio faciende edificacōis latz
appetitus honoris et si qs cū hac
passioē ad curaz attēdit lates
scintilla p᷑ modū in cupiditatis
ignem erupit et rend cū ad re-
gimen venit vix bestia illa i
latebris cordis diu ↄsopita do-
mari potit Ideo pu xiiij° Sapi-
ens timet et declinat a malo
stultus aut̄ trāsilit et ↄfodit
Sho ppt̄ cordis aut corporis imbe-
cillitatem rend magis utiq᷑ cor-
poris et aīe requirit in ex-
ercitio pastoralis officii licet q̄dā
vitant regem etiaz qui magis
regi debuerunt p senectam
ppt̄ q Ben xxv l ... videns
senectute suaz et virium im-
becillitatem timebat asce-
dere montem et ps ↄuite
domino in timoē et exulto
ppt̄ honoris difficultate et
illud mirū si timeamus cū pau-
lo qui fuerat raptus in celo
pticeps diuinoꝝ secretorū qui
ope transcendebat excellencias
aliorū hoīm et tn̄ ipse inmut
ↄsiderans hoc officiū et ego
inquit fres in timoē et tremo-
re fui multō aput vos time-
bat etiaz ne aliis p̄dicans
ipse reprobus habetur Octo
ppt̄ honoris dignitatez Ideo sm̄
aplm̄ Noli alta sape sꝫ time
quāto enim gradus altior tanto
casus grauior grauior aut̄ est
pugna demonū ↄ platos et
grauior eoꝝ culpa et grauior
pena et grauiori indiget vita
eoꝝ p̄ma ppt̄ q Cant iii° fortes
illi qui sunt ad bella doctis-
simi tenent enses sup fe-
mora sua ppt̄ timores noctur-
nos Cant iii° lectulum salōis

lx fortes ambiunt ex fortissi-
mis isrl̄ oēs tenentes gladios
ad bella doctissimi vniuscuiusq᷑
ensis sup femur suū ppt̄ ti-
mores nocturnos lectulus
in salomonis etiā sanctorū
in quibus ipse p gratiā requie-
scit quē lx fortes ambiunt qui
prelati in vi° opibus pietatis
et x preceptis pfecti muniunt
qui sunt fortes in fide forcio-
res in ope sꝫ fortissimi in tri-
bulatoē et passione omnes
tenentes gladios ne forte pu-
tent q promoueat ad ocium
cum inuitat̃ ad s̄lau et ne cum
tuba sonuit tunc p̄mū querat
suos gladios tum semp ad ma-
nu habē debent gladios gla-
dium verbi dei sicut vectes
ex angulis arche nūq̄ iubet
extrahi quibus eadem debet
archa portari et hii tenentes
gladios nō habentes tm̄ sꝫ
est nō tm̄ sciēn v̄bum dei sꝫ
sm̄ illud viuentes et bene
gladios forte ppt̄ gladium ex
vtraq᷑ pte acutū qui ex ore
dei in apoc 1° dicit̃ pcessisse
q sermo debet incutere timo-
rem ad timorem et allicere ad
amorem hii ad bella doctissi-
qui ars artiū est regimē amor̃
aīaꝝ Nam si nccē ē esse
doctissimū omīz qui militat
ve ysls qualitcumq᷑ fortissimis
nisi etiaz et doctissimis nec
nouerūt astucias eius qui se
transfigurat in angelū lucis
vniuscuiusq᷑ ensis sup femur
suū ppt̄ timores nocturnos hiis
sup femur illius erat ensis
qui castigabat corpus suum et
exigit hoc p̄ncipaliter timor noc-
tium quia sicut in iuda pditoē
apparuit nō quicumq᷑ ad mini-
sterium eligitur et ad regimen
ppt̄ea Jone 1° timuerūt naute
timoē magno et ymmola-
uerunt hostias domino et

Si enim honeraria nauem p̄cios
honustam mercib9 egentu pela-
gus iubens me gubernando
meare nō essem sine timore
nec me ingererez ad hoc offi-
ciu cu9 nō habere industelaz
vel exercitiu In proposito aute mis
naufragantib9 non tm̄ occurrit
maris periculum sed casus perpetuus
anime et corpis ad infernu hud
miru si timet cum multis pecca
re cogetur qui in mediu addu-
catur Iob semper enim quasi tume
tes sup se fluctus timui dnm
et pondus eius ferre nō potui
Item si posita esset militaris
armonie armistracō et pelli-
parius aut alius opifex ptra-
heret in mediu vt eidez inmit-
teret exactus quis illum arguet
si timeret et ptimore officiu
declinaret sicut est in proposito
De celebritate ordinu sermo p̄s
Filii tui sic nouelle oli-
uarum in circuitu mense
tue In spu prophetico vi-
detur dauid determinare in libo
proposito ea que ptinet ad pro
mouendos conformitate diuine
assimilacōis cu dr filii filius
enim sm btm aug quia sit
vt ille qui genuit Ephes v°
Imitatores dei estote sic filii
carissimi puritate in corrup-
cōnis sic nouelle oliuarum
qui sunt fructus nouelli et
viridiores Quia puritas incor-
rupta dr in se vige p bonaz
in filiis dei dr in se vigere
p bonaz vitaz et aliis vincere
quo ad famam Exo xx pre-
cipe filiis isrl vt afferant tibi
oleu de oliuis purissimu et
lucidum Dignitatez sacerdotal
ordinis instituitu mense tue
Magna enim dignitas est conue
in mensa domini et ministrare
in mensa dominica quia ibi confe-
tur digne ministrantib9 mag
gracia iij Re ii° filiis berzel
lai reddes gram eruntque

comedentes in mensa domini tua
omnes enim ministri comedunt du-
spiritualit̄ ptīcipant in eucharistia
Hebeat ergo ordinandus confor-
mitatez ad deu puritatez quo
ad seipm ydoneitatem quo
ad suscipiendu sacramentum
et impletur in eo quod dicit
filii tui Quo ad primu nota qd
conformitas est ad deu qui
trinus est si appareat in corpe
patris potestas p carnis mor-
tificatōm si in ore filii vitas
p sapie declaratōm si in cor-
de spus sancti bonitas per
dilectōm De primo ij Re ii°
Confortentur manus vre et
estote filii fortitudinis con-
fortentur scz in aliorum culpis
expiandis et estote filii et
ncl's mandatis huius fortitudis
vt xpi mortificacō iugiter
reponitur in corpore vrō vt
p carnis mortificatōm reco
gnoscat in vobis filii passōz
Gen xxxvij vide vtrum tunica
filii tui sit an non quam cum
vidisset pat ait tunica filii mei
est sic deus cum videt in car
ne nra vestigiu sanguinis xpi
Sz hanc ptatez impedit que-
dam lascivia in illis qui sunt
similes filiis heli de quibus
dr primi Re ii° quia nesciens
officiu sacerdotum ad populu ma-
gis iste vacabant filii heli
circa cyphas qd circa hostias hu-
dicat nescientes officiu sacer-
dotu ad populu quia si scirent
curati quod sunt pro peccatis
aliorum obligati nō vacaret
voluptati pv vi fili si spo-
pondisti p amico tuo defixi-
sti apud extraneum manu tua
Levi vi lo de dignitate sac- No
Fidus puto aliquem lai
corum pro petis suis gehenne
qui

probet' obnoxiu adiuuandu
h3 sacerdotem qui accusabitur
pro alior3 delictis nullu em
habebit in excusacon suffra-
gium etiam si unus aliquis
eius desidia fuit inßemptus dep
pareat etiam in ore filii vitas
p sapie declaracon vel predi-
cacon j thess v° Omnes vos fi-
lii lucis estis et filii diei non
sumus noctis et tenebrarum
promoti em et curati maxime
qui susceperunt docendi officiu
debent illuminare luce sapie
corda subditorum Alioqn non
sunt tube ductiles quas habe-
bant filii aaron exo xx ubi
tintinabula sonitu reddebant
cum aaron ingrederet sanctua-
riu ne moreret' Exo xxviii°
Ecce sacerdos ingrediens vel
egrediens moritur si de eo
sonitus non audiat' cum iram
quia iram q se occulti iudicis
exigit si sine sonitu predica-
cionis incedit et notabiliter
dicit non sumus noctis nec te-
nebrarum Quedam em sunt
noctiluca sic dicit phus que
lucent de nocte et in tenebris
sic quercus putrida vermes et
squame piscium que de die non
lucent luce ppa sed aliena sic
sunt sic lucratiue que modo
lucent et lucebunt qdiu eius
in nocte et in tenebris s3 ad-
veniente die iudicii obtenebra-
buntur et cessabunt oma fig-
No menta hominis S3 hanc veri
tatem impedit ignorancia
paru em sciunt de lege diuina
quibus conmitti animarum cura ysa
xxx ppls ad iracundiam pro
No uocans est et filii mendaces
filii nolentes audire legem
dei b̃n dicit ppls puocans
quia ipsi qui promouentur
indigni et ipi q' eos pmonet

et qui eos faciunt pmoueri mor-
taliter peccant vt3 Crisos de
dignitate sacerdotum capitulo i°
Qui ordinant indignos eisd
subiacent penis quibus et illi
qui indigni sunt ordinati etia
si dicant se eoru vitia ignorasse
se quia dent cito manus impo-
nere ne peccatis cõmunicarent alie-
nis j thy v° Si em inquemes
est q nesciens mederi faciat
se medicum aut emptur equ
tam diligenter requirit eius vicia
et tanto tpe pbat eum multo
maius inhumanus q ignorans
ad tantu officiu et ubi tantu
est periculum se ingerit et nichilo9
idem inquemus qntum ad eu qui
ita facilit indignu pmouet
et ad sacramentalem ordinacon
cum recipit apparat etiam
bonitas spus sancti in corde
p dileccon Tobie xiii Jerusa-
lem ciuitas dei letaberis in
filiis tuis etc Ciuitas ciuium
unitas tue em leta' mater
eccla qn in subditis et platis
e unitas et concordia S3 hac
unitatem et concordia impedit
discordia quia se impugnat
ex modica causa et sic dissipa
eccia Cant i° filii matris ma-
tris mee pugnauerunt c° me
posuerunt me custodem in vi-
neis vineam meam non custo-
diui Et id quia non hnt ad
subditos dileccon delinquet
gregem s3 si efficacius vincu-
lum est diligendi gra qua
natura magis deberent dili-
gere filios vel subditos spuia-
les q parentes vel filios natu-
rales etc Secundo notat puritas
incorrupcionis cu dicit sicut
nouelle oliuarum manus em
em illas que tractant ho-
stiam illam dignissimam

et sanguinem illum incratissimos illud quod profert ineffabilia verba que non licet alloqui animam illam qui profert post vota et testa dei munda
Postremo et ipsum sacerdotem qui hora ymmolacionis assistit inter cuneos angelorum regi suo militancium ymmo qui maior est omnibus angelis cui creditum est misterium quod non est creditum angelis quanta oportet habere puritatem incorrupcionis qui sub nomine olive hic designatur
Jere xj olivam uberem fructiferam sponsum vocavit nomen tuum habet autem oliva in ligno rectitudinem in foliis virentibus pulcritudinem in fructu dulcedinem in hijs enim tribus significantur tres species puritatis que sunt rectitudo intencionis honestas et pulcritudo conversacionis fructus et dulcedo devocionis
De primo apocalipsis xj hij sunt due olive et duo candalabra lucencia in conspectu domini terre stantes quia erecti per intencionem ad celestia non incurvati per cupiditatem ad terrena sicut isti qui non attendunt fructum sed datum et importune se ingerunt cum tamen dicat decretum rogatur cogendus rogatus discedat invitus fugiat sola illi suffragetur necessitas excusandi hoc est in omni sacerdote regula generalis si aliter in aliquo actum est regula violata est
De secundo Gen viij venit columba ad archam portans ramum olive virentibus folijs more suo sicut faciunt qui reuertuntur ad conscienciam suam nichil invenientes in ea viciosum quod displiceat deo vel inhonestum quod displiceat proximo Non sicut corvus qui ad archam non revertitur vel quia cadaver cupiditatis illectus est hij sunt contra eciam vel quia aqua carnalitatis interceptus

possunt quia honestatem vite non custodiunt Si fingamus aliquam maximi regis filiam excellentem pulcritudine et moribus omnibus viros et mulieres desponsatam sponso qui ad eam afficiatur tanto amore et zelo quanto nullus alius amatorum posset affici si talis sponsus audiret de sponsa sua quod alicuius vilissimi lecatoris et turpissimi et despectissimi in omni genere sive vite et morum vellet eam ducere in coniugem multum indignaretur Ita et in proposito indignatur dominus et vlciscitur valde in eos qui inhoneste tractant sponsam eciam cristi
De modo ij
ij Re xv David ascendebat olivam olivarum scandens et flens operto capite et nudis pedibus incedens hic David tenet typum anime contemplative que scandit proficiendo per devocionem flet per contricionem operto capite dum verecundatur per peccatorum recordacionem nudis pedibus per puram confessionem et hij dicitur flet quia hij maxime debet flere sacerdotibus et prelatis cum eorum peccata graviora sint quam peccata subditorum
Unde Leviticus iiij Vilio de dignitate sacerdotis Offerre iubebat dominus pro sacerdotis errore sacrificium tantum quantum pro tocius populi delicto quo nichil aliud iudicatur quam quod maiore indigeat adiuvendo vulnera sacerdotis et tanto quanto simul universa populi multitudo maiore autem non egerent nisi maiora iudicarentur graviora autem non efficiuntur non condicione operis sed dignitate facientis
Tercio notatur dignitas sacramentalis ordinacionis tum dicitur circuitu mense tue debent enim esse primo in circuitu consciencie et deinde in circuitu mense domini psalmus circuivi et ymmolavi in con domini

hostiam vociferacionis cantabo
et psalmum dicam deo Et ideo nullus
debeat accedere ad ordines nisi
primo confessus Continet hec men-
sa diuina plenam refectionem totius
hominis Nam irascibilis suam ibi habet
refectionem in plenitudine reueren-
cie Racionalis suam in plenitudine
noticie concupiscibilis suam plen-
itudinem leticie De primo iii
Re x Videns regina saba omnem
sapienciam salomonis et cibos men-
se illius et ordines ministrancium et ve-
stes eorum non habuit vltra spiritum Ci-
bos mense id est corpus et sanguinem
christi que ministrantur in hac mensa
et ordinem ministrancium quantum
ad ordines promouendorum et vestes
eorum hoc est femoralia linea
quantum ad mundiciam carnis tunica
byssina quantum ad mundiciam mentis
tunica iacinctina quantum ad secre-
tum contemplacionis baltheus
quantum ad rigorem discrecionis
racionale quantum ad virtutem discre-
cionis superhumerale quantum
ad onus compassionis cidarim
vel tyaram quantum ad signum pro-
teccionis laminam auream in fro-
nte pendentem quantum ad emi-
nenciam dileccionis que sunt
octo genera vestimentorum sacerdo-
talium leuitici viii De secundo prouerbiorum ix
Sapiencia proposuit mensam Vnde
mensa illuminabatur candelabro
Exo xl Quia solus deus illuminat
racionalem ad cognoscendum ea
que geruntur in sacramento altaris
vbi oportet aperire oculos spiritua-
les ad comedendum lignum vite
sicut apti sunt oculi carnales
De iii Job xxxvi Requies mense
tue erit plena pinguedine
Quis enim non delectetur in presencia
tante dulcedinis vbi non habeas
palatum infectum amaritudine
criminis Si ergo digne ministrauimus
domino in hac mensa transferemur
ad illam eternam de qua luc xxii
Ego dispono vobis regnum vt
edatis et bibatis super mensam
meam Quod nobis prestare dignetur etc

Sanctificabor in hiis qui
appropinquant michi leui x
Narrata hystoria Nota
duo competencia in ordinandis
dignitatem officiorum In hiis qui ap-
propinquant michi Sanctitatem
misteriorum sanctificabor id est sanctus
apparebo Primum in suscipiendo
suscipiendo ordines secundum in exe-
quendo Quantum ad primum notatur
dignitas que magna est cum
appropinquat ad dominum Num xvi Sanctos
applicabit sibi et quos elegit
dominus appropinquabunt ei elegit
scilicet ad dignitatem ad quam non
elegit angelos debent autem
appropinquare ad dominum in dolore contri-
cionis In timore purificacionis in
feruore dileccionis De primo Jac
iiii Appropinquate deo et appropinqua-
bit vobis emundate manus
peccatores per satisfaccionem purificate
corda per confessionem miseri
estote et lugete per contricionem
De secundo deut xxxiii Omnes sancti
in manu illius sunt et qui
appropinquant pedibus eius ac-
cipient de doctrina illius augustinus
sunt illi qui ex timore se ad pe-
des dei humiliant et indignos
se reputant sic sancti quondam promo-
ciones antiquitus fugiebant
De iii Je xxx Quis est iste qui
applicet cor suum vt appropinquet
michi ait dominus quasi dicit sunt qui
a carnalibus cor suum separant vt se
deo vniant et ex dileccione
quam habent ad deum et proximum
se ad suscipiendos sacros ordines
preparant Sed quidam econtrario non
appropinquant non in dolore sed
in exultacione non in timore
sed in presumpcione non in dileccio-
ne sed in ambicione De primo
Amos vi Ve qui opulenti
estis in syon et confiditis qui
appropinquatis solio iniquitatis
qui dormitis in lectis ebur-
neis et lasciuitis in stratis
vestris qui comeditis agnum

de grege qui cantis ad vocem
psaltem ubi nota triplicem ex
ultationem inordinataz in actu ge
stu et auditu De primo Josue iii°
Cavete ne appropinquetis archaz
propter quod et ii R vi° percussus a dno
quia indignus accessit ad archā
in figura eorum qui indigne in
stituunt vel promoventur nec
servant continentiam Ex xxviii
utentur aaron et filii eius femo
ralibus lineis quando appropinquant
altare dni ut ministrent ne ini
quitatis rei moriantur De iii° luc
xviii Cum appropinquaret ihus
ierosolimā flevit super illam
et sequitur quod cepit eicere vendentes
et ementes in templo per quod
symoniaci et ambiciosi qui tra
dunt ihm et vendunt luc xxii°
Judas appropinquavit ad ihm ut
oscularetur eum Secundo notā sancti
tas ministri cum dicit sanctifica
bis de qua sanctificatione j ad
thess v. deus autem pacis sancti
ficet vos per omnia et cetera corpus ergo
sanctificetur per mortificationem
anima per compassionem spiritus per de
votionem Et sic est quantum ad se ad
proximum ad deum de primo Ro xii
Obsecro vos ut exhibeatis ho
stiam corpora vestra hostiaz sanctaz
Et vi sicut exhibuistis membra
servire immundicie et iniquitati
ad iniquitatem ita exhibete mem
bra vestra servire iusticie in sanctifi
cationem scilicet ut tantum sit morti
ficationis nunc pene quantum fuit
delectationis in culpa De ii°
Exo xxxvii° Composuit bese
liel oleum ad sanctificationis un
guentum et de viii levit consecratum
ficatum est tabernaculum et
omnia vasa eius oleo in quo sig
nificatur compassionis et me
de iiio ii ad thess ii° Elegit
vos deus primicias in salutem
in sanctificatione spiritus Et illud
ad hebre ix Si cinis vitu
le aspersus sanctificat ad emun
dationem carnis quanto magis san

guis xpi et cetera ut est devotio que
habetur in memoria passionis
eius et cetera De eodem sermo tercio
Sic vos existimet homo et cetera
usque ibi ut fidelis quis
inveniatur j ad cor iiii°
Informat apostolus promovendos
in tribus In sanctitate que pertinet
ad initium In ydoneitate ad exe
cutionis officium et in fidelita
te que pertinet ad premium De primo
ministros xpi i. uncti gratia sancti
tatis ps. Oleo sancto meo unxi
eum Levit x Sanctificabor in ... po
sitio et ministri eius de ii° dispen
satores et cetera De iii° hic iam queritur
ut fidelis et cetera Sanctitas ergo pro
movendi notatur cum dicit ministros xpi
Gal ii° Numquid xpus peccati minister
est absit Et quia in xpo reperitur
mundicia que declarabatur in in
carnatione sapientia que declarabatur
in passione potentia que decla
rabatur in resurrectione Justicia que
declarabitur in finali retributione
Ideo promovendus minister xpi esse de
bet mundus discretus robustus et
iustus que pertinet ad exitum
quatuor virtutum cardinalium De
ii° minister xpi esse mundus quantum
ad continentiaz j R ii° Samuel
ministrabat ante faciez domini
puer accinctus ephot lineo et
tunicā parvam faciebat ei mater
sua Ephot lineo vestis li
nea carnis est mundicia quam
debet habere promovendus ut sit
continens quantum ad affectum quantum
ad aspectum quantum ad tactum
quantum ad actum et tunicam
parvam faciat ei mater sua quia
carnis integritatem eius qui
promoventur in sacris inducens
Levit j R xxi° Si mundi sunt
pueri maxime a mulieribus
manducent quia prima ad thimo
iii° probentur primum et sic ministrent
nullum crimen habentes probentur
quantum ad vitam conscientiaz et fama

vel probent' quia sic epi debet
esse pbatoria clerico ista cleici
p'mordi probatoria laycorum et c
'ministrent obstinata continentia
ad quam tenentur ppter honesta-
tem cleicalis officij voti neccitate
auctoritatem dm̄i pcepti digta-
tem sacramenti multum dimen ha-
bent Unde levit xxi Qui aliqua
macula inquinatur ad ministeriu
altaris accedere phibentur Sed
ve ministris immundis et luxurio-
sis dan iij° Non cessabat ministri
regis succendere fornacem Nabu-
godonosor enim unus ministris
suis i diab cum clericis pmo-
tis hodie succendit fornacem
libidinis ubi formant' vasa
contumelie et infamie et suc-
cendit' fornax napita que est fex
olei et signat defectum inte
et stupa que cito succensa
evanescit et signat vreconie
vane glorie et pice tenacitate
sz luxurie et malliolis q sunt
superflua sarmenta vinearum
quo ad superfluitate violencie
hijs enim quatuor avaricia lu-
xuria superbia violencia corrū-
pitur ministris malis clericis et in-
flamatur ad malum ecclesia q
non honorant sed dehonorant
suum ministerium cum paulo sz male-
dictus minister qui reliquias suas
blasphemat quod isti faciunt q
irreverenter tractant sacrosancta
misteria sine timore cum stultis sa-
cramentum etiam angelicis potesti-
bus reverenda et irruit lupus
in agnum in columbam accipit
sordidus in auctorem mundicie et
deflorat virginem spadonis con-
cupiscencia non impugnat contra
quis possit sponsa est agere dicens
volo fieri mater volo filios
procreare et ageret si equitatis
iudicem inveniret eo qd luc xxij
accendunt ignem in atrio summi
pontificis sacerdotis ut ministri
eius calefaciant se ad ignem
prunas qui deberent esse

pastores et fiunt edi angeli
et fiunt demones in alibi ministra
re xpo et fiunt antixpo debz
etiam esse minister xpi distrectus
pu xv acceptus est regi minister
'intelligens qui habere debet
intelligentiam sacrarum scripturarum
secularium literarum inquantum ducunt
ad pyetatis sciam et secularium
negociorum quia ut dicit Canō
debz nō solum spualia sz etiam
temporalia subditis et neccitatem
pacientibus ministrare i ad thimo
iiij° hic pponens fratribus bonus
eris minister x ihu enutritus verbis
fidei et bone doctrine quam
assecutus es In hijs que fidei
sunt et doctrine debent hre
promovendi sciam competentem
et si non eminentem pro eum
sufficiat in eis vita sine scia
ne sint sine scia ne sint sie
nunc david quibus naās dimidium
barbe rasit ij Rz x Nulli etiam
sacerdotum licz canones ignorare
saltem pmales ve ignit' ministris
ignaris ysa xxxi Quis tu hic
aut quasi aliquis tu hic asspor-
tari te faciet dominus sic asporta'
gallus gallinatius et sr. expel
lent te de statione sua tua et
de ministerio tuo deponam te q
quis dicat quia quidam sunt
in officijs suis sicut statue sz
sicut gallus gallinaceus q gal-
linas non defendit portatur
ad forum ligatis pedibus et
capite inclinato ad terram sic
ligatis manibus et pedibus
proicientur in gehennam
Et sequitur de ministerio tuo de-
ponam te essent enim depo-
sitione digni sponsi cu generac
non prnt Unde levit xxij°
Animal sectis et attritis
testiculis in dei ministerio nō
debet offerri ideo iij Rz viij°
Nebula implevit domum

domini et non poterant sacerdotes
ministrare ppt nebulam sz igno
rancie debet etiam esse robu
stus in officio suo frequentacoe
sit mundus in conuisacoe et districtus
in predicacoe Num xviii Excuba
te in excubiis sanctuarii et in
ministerio altaris ne oriatur indig
nacio sup filios israel excubare de
bent promoti vt viriliter exe
quantur officium suum sicut leuite
qui excubabat circa thabernaculum
Num iii licet nunc plus excubent
quidam tota nocte in ludo taloru
quam tota die in dispensacoe
sacramentorum cum tn in ordina
tione subdiaconorum dicitur
Si usqz nunc tardi fuistis ad
ecclesiam nunc debetis esse assidui
si usqz nunc sompnolenti amodo
vigiles si usqz nunc ebriosi amodo
sobrii si usqz nunc inhonesti amodo
casti sicut ad tess iii Tu vero vigila
in omnibus labora opus fac euangeliste
ministerium tuum imple vt sis assi
duus in officio tuo si es hostia
rius claudas hostium corporis
ne per fenestras v sensuum mors
ingrediatur et hostium mentis ne
per prauas cogitationes et delec
tationes immundus spiritus recipiatur
si lector in lege domini medi
tetur die ac nocte Si exorci
sta expelle prauitatem dyaboli tam
a teipso quam a proximo Si acco
litus hoc est ceroferarius eo
quod cereos portes cum legitur
ewangelium imple ministerium
tuum vt habeas lumen in mani
bus verbi sz conuersatcom ostendas
in tuis operibus et omnia tua in
luce fiant Si subdiaconus de
cetero prauitatem tui corporis non habes
carnalem copulam expetendi
alligatus es uxori noli querere
solutionem habes urceum cum aqua
et manutergium vt manus operum
et pedes affectionum abluas per
castitatem Si dyaconus datur
tibi facultas proferendi sancte
ta verba que vixlitet homi loqui

et imple ministerium tuum prout dr
tibi accipe hoc ewangelium
volumen sacri ewangelii lege
et intellige et aliis trade et
ope adimple Si sacerdos ysa
lxi vos sacerdotes domini voca
bimini ministri dei Hec tibi virgo
desponsata est in consecratione
traducta in domum intituli collatae
dotem tibi constituit altare
et accessiones sacramentales
vt baptizare absoluere et ligare
et temporales et prouentus primi
ciarum decimarum oblationes
pauperum precium peccatorum Inde
ascendat ad mensam non pro
positionibus sed consecrationis vbi
datur tibi potestas que negata
est summis angelis vt quanto
es in officio vel gradu dignior
tanto sis in actu sanctior propter
hoc iii Reg x videns regina
saba sapiam salomonis et do
mum quam edificauerat et cibos
mense eius et habitacula seruorum
et ordinem ministrancium et ve
stes eorum et pincernas et ho
locausta holocausta que offe
rebant in domo domini non
habebat spiritum Jn hys enim prin
que explentur in ministerio ordinum
deficit intellectus humanus Sz
ve desidiosis et girowagis qui
nolunt ministrare nec in eccsys
suis residere cum tn leuitis
non assignantur in Num et
in leuitico stipendia nisi pro
ministerio quod sumunt in thaber
naculo et de xpo dicitur quod
non venit ministrari sed ministrare
nisi forte ministrent sicut vena
tores et aucupes in auibus
celi ludentes lac et lanam ab
omnibus capientes cum legatur
constitutum in concilia lateranensi
cum ecclesia vel ecclesiasticum ministe
rium committi debuit talis ad
hoc queratur persona que resi
deat in loco et curam eius
per se valeat exercere quod si

aliter actum fuit et qui accepit
quod contra sacros canones accepit
amittat et qui dedit potestate
largiendi privetur sed dicis quod per
mercenarios serviunt et ego
timeo illud Osee ix Effraym
duxit ad interfectores filios suos
et ad pravos vicarios sicut in aliquibus
regionibus in funeribus mortuorum
conducuntur lamentatrices que
ficte plangunt lugent quia non
de mortuis dolent et non nisi de
pecunia curant sic isti merce
narii de lucro temporali gau
dent et de morte animarum non
dolent dicentes in corde suo
Zach xi Benedictus dominus divites
facti sumus preterea vicarius qui
servientibus aut dignus est et tunc
tur cedent fructus in usus pro
prios cum lex civilis dotet in
codice tollerari non debet
qui lucrum appetit onus autem
contempnit aut indignus est
et dicit alia lex non refert
an nullo modo disponat tutor
res pupilli an operam dispo
nat de auctoritate tutorum ut [illegible]
propter hoc luc x martha satha
agebat circa frequens ministerium
frequenter enim insistendum est ec
clesiasticis ministeriis ne ec
clesia spolietur sine officiis et
anime defunctorum suis suffragiis
qui hac intentione reliquerunt
dotes et redditus ecclesiis et per
sonis debent etiam esse iustus ex
formata intentione et constituta
ps Benedicite domino omnes virtutes
eius ministri qui facitis voluntatem
eius virtutes eius ut potenter
et viriliter exurpent vitia sacer
dotes enim debent malis esse
formidini ut humana virtute
formidine peccare metuant
qui divina iudicia non formidant
et dicuntur virtutes et ministri ut
quia virtutes sunt reprimant
malos ex auctoritate et quia ministri
serviant bonis et eos foveant
ex humilitate ministri [illegible] eius

hoc est christi uncti sed gratia promo
ti et benedicti sine symonia et
gratuito exhibentes omnia non
sicut illi qui ordines recipiunt
vel missas novas in foro vel
plateis proclamari faciunt ut di
tentur et in hoc iudam prodi
torem imitantur qui faciunt
voluntatem eius digne ministran
do sacramenta et cum reverentia
de primo Rom xiii Non sine causa
gladium portat dei enim minister
est vindex in iram ei qui male
agit de 2o Joh xviii Iudas
cum accepisset cohortem a pon
tificibus et phariseis et ministris
venit autem ad prendendum ihesum di
xerat autem eis quemcumque osculatus
fuero ipse est tenete aut exponunt
sacramenta venalia osculum
mittunt subditis quorum non
reconciliant peccata ora obstru
unt predicatorum ne oblationes
amittant celebrant missas
quas magis credunt lucrativas
sicut de spiritu sancto et pro defunct
tis de iis qui facit angelos suos
spiritus et ministros suos ignem
urentem sed ve cupidis et sy
moniacis qui propter appetitum pe
cunie dissimulant peccata expo
nunt sacramenta venalia et
divina tractant sine reverentia
de primo Sapie vio Cum essetis
ministri regni illius non recte iudi
castis neque custodistis legem
neque secundum voluntatem dei ambu
lastis secundum legem iustitie igitur
quia adulantur divitibus Non
possis inquiunt carnem affligere
profecisti peregrine fac missas
celebrare et ita missas pe
tentibus iniungunt quasi sub
specie pietatis ut causa celebrat
causa cupiditatis sicut iudas
unguentum quod magdalena
obtulit in proprium usum vel
lucrum convertere voluit Math
xxvi Iudeorum ministri [illegible]

iudeorum comprehenderunt ihm
iudas confessio et iudei laudates
huia hic laudant in confessione
nisi quod in hoc isti sunt deteriores
iuda quod ille deum pure hominem
credens vendidit et precium ab-
iecit. Iste vero deum et hominem ve-
dunt et retinent precium ut
dicatur eis vendidisti et posse-
disti quibus absolutio vertitur
in maledictionem carismata in
heresim sacramenta in sacrile-
gium honor in contumeliam
provectio in ruinam ymo symo-
niaco deteriores sunt qui munus
emere voluit sed non emit quia
sotios emercium non invenit sed
horum culpa pondita est ad effectum
venditum est munus prodit ar-
gentum de hoc Joh. xvi Si quis
in ministrat me sequatur hoc est
gratis accepistis gratis date
hoc est quod cathedre vendentium
columbas evertantur que in ecclesiis
eriguntur et mense nummulario-
rum subvertuntur in eis qui spon-
se christi pulcritudinem fedaverunt
et inpreciabile precium dominici
corporis et sanguinis vili precio
distrahunt nichil in rebus
ecclesiasticis nichil in gradibus
nichil in dignitatibus nichil
in sacramentis non venale re-
linquunt quare quia nichil gratis
accipiunt et nichil gratis
ebiuc volunt de iiii Hebreorum
tabernaculum et omnia vasa
ministerii moyses sanguine asper-
sit quia et quotienscumque cele-
bramus hoc facimus in memoria
passionis christi quam semper
habemus debemus habere in me-
moria et reverentia alioquin cla-
mat contra nos sanguis christi quia
permittat se manibus nostris irre-
verenter tractari sicut et christus
a maligno spiritu se permisit super
pinaculum templi portari
ut iiii° Ezech. xxxv° Cum se

guinem odoris sanguis te per-
sequitur et sic sequitur patet de
hiis que informant personam
in sanctitate ad meritum etc.
luminis
impetus letificat civi-
tatem dei. Verbum pre-
dicationis comparatur ad deum
a quo fluit et in quo infunditur
et ad predicatorem a quo pro-
fertur et ad auditorem qui
inde

Incipit libellus de
modo addiscendi
editus a fratre Gil
berto de ordine fratrum
minorum ad Johan
nem prepositum Burg
filium comitis Flan
drie Incipit epistola
in qua declarat cur
aggressus est hoc
scribendi officium

In Cristo sibi carissimo
in studio litterarum olim pe
ritorum Parisius militanti
magistro Michaeli de Insula
frater Gilbertus de Torna
co de ordine fratrum minorum Sa
lutem et amorem debitum secundum
caritatis affectum Rusticus mores in
tuentibus qui attenderit omnis ad
capram et ex ea sibi lanam po
stulet assumendam Sub hoc
vulgari proverbio quod requiritur hominem
et pura modicum et arcte non magis
religione ligatum et negociis
occupatum flagitatis enim instan
tissime ut de modo addiscendi
scribam aliquid quo se modo disci
pulus vester valeat et debeat
informare Verum non in minimo letor
in domino dum ad illas epulas aspi
rare vos inhiant aspicio quibus
illi fastidiunt qui languescere scho
lasticis lacessiti febribus dicuntur
et obprobrio toti mundo Sed vos qui
pi... litterarum affluitis qui studium
Parisiense rexistis quod inter undas
plenissimas influencium et re
dundancium fluviorum tamquam aridi et
pauperculi homines aquam despicabilem
petitis aut sititis Sed cum non
habetis ut credo sciam inflativam
sed caritatem pietatis edificativam
Quare prout divina gratia
donare dignabitur aliquid vobis
ad opus uti discipuli vestri mee
rusticitatis rudimenta conscribam
et opulentis fercalibus vestris vel a
quosque habeatis aggrestius apponi
Habetis enim et habere potestis
ad manum Boecium de disciplina sco
larium Quintilianum de institucione
oratoria pulcherrimum plurimam
de instructione etiam Ciceronem
ad filium Varronem ad auditorem
atteniensem Petrum filium Alardi
quem ab Eclaria vocant ad Hugonem
Richardi filium Johannis poli
craticum et plures alios quorum
dulcedo melliflua vestre sitis
ariditate possit extinguere vel
quo discipulum copiosius informare
Sed quoniam inter quotidianas delicias
viliores tibi sapiunt ut dum cibus
grossior velut pro fastidio sumitur
ad subtiliores epulas avidius
redeatur etiam vobis mitto colloqui
tidas agri quas urtica familia
condiat elixari posse appologia
multipliciter texit maxime cum
ab annis fere triginta nequiverim
talibus insurgere Sed postquam divina
favente gratia processus valedixi
cathedre magistrali et theologice
lectioni contuli me ad inferioribus ho
minis sabbatismum qui naufragio
ad portum reiectus philosophorum medi
cus et venus poetarum quibus
maxime in talibus est utendum
Sed cum nimia vestra devictus
supplicatione supplicacione vestri ipsius
pueri nobilissimi et hoc indolis
devictus dilectione reiecto fa
mee dispendio quo carpor
ab emulis nec non eorum que
versantur in manibus studio
quod petitis attentabo consumma
tionis fiducia constitutus penes
ipsum aput quem nec manum imposi
et licet discipuli vestri bonitas et
magnanimitas meatur ut ad utili
tatem ipsius plenius laboretur

in hoc tractatu requiritur officium
ut p materie competentia p sermonis
exclusum multum dicam que licet
ei ad honus non profuit tum opus grā
tum sibi ad aliorum proficiat utili
litate Et sicut ingressuris domum
que in domo sunt ea diligentia in
tuet Ita ad dicendorum euidentiam
tituli super liminares i loci proprius
apponantur ut iste duas habz

Tractatus partes In prima a
git de modo addiscendi
In scda de modo docendi et
de modo addiscendi Primo de hys
que ptinent ad inchoationem doctrine
Scdo de hys que ad professionem
Tercio de hys que ad consumatam et
pfectiom Et de hys que ad inchoa
tione primo in generali scdo in speciali
In generali continet octo capitula
In primo epistola ponit in qua causa decla
rat cur aggressus est scribendi officium
In scdo inuitat eum cui scribit ad stu
dium In tercio p̄t quod hic dz ee exercitium
nobilium In quarto dampnat in
nobilibus usitatum In quinto pro
studii fructu et premium In sexto
dividit tpe addiscendi primarium
In 7o studentem inuitat ad bonum
consortium In octauo p oppositum
arcet prauorum consortium

Et iste puer nobilis Iohes
Buegi prepositus filii comi
tis flandrie et regio dux
digne sanguine gra cuius hoc
opus adorior ergo p uiribus meis
inuito ad studium et exhortor
litas sine desidera in carum desiderio
psevera psevcrans vetera exem
considera et ex eis omnibus dignitates
et appetitum ambitionis supra litas
ego stire desideres ut animum tuum vo
luntaria affectio possideat et infla
met non lhue tibi negligentes re
cipias ut remisse non fastidiate
stomacho vel languente Ideo
Sapiens dicit Sapientiam amaui et ex
quisiui a iuuentute mea et que
siui eam in sponsam assumere et
amator factus sum forme illius

Unde legimus de beato Gregorio nazareno No 6
in prohemio appologetico suo quod
ipse a pueritia custodiens inlibatum
signaculum castitatis cum philosophie stu
dys iunior apud atthenas flo
reret vidit p soporem sibi sedenti
et legenti duas satis decoras
dextra leua quasi feminas consedisse
Et cum ipse quereret que essent
amplectantes eum dixerunt Noctte
tibi satis Note tibi satis et fa
miliares sumus Altera ex nobis
sapientia altera castitas dicitur et misse
sumus tecum habitare quia iocundum satis
et mundum in corde nobis habitaculum
preparasti In litteram etiam studio
perseuera unde legitur in ecclesiastico fili
in a iuuentute tua excipe doctri
nam et usque ad canos inuenies
sapientiam Amor etiam discendi scilicet
ladmissa cogere omnittit litteram in
desiderium tristens sua se vo
luptate pertuat et cum vitam
hominis limitata etiam post vitam
nostram sap pseuerat Etiam
dicit permanet usque ad conspectum
dei Quod beatus Ieronimus exponens
dominus ad paulum distinguimus i tribus
quorum scientia nobis pseueret in celo
tum magis et pfecto imperfecto quod est
in scientia euacuabitur Secundum apostolum
scilicet deseruiendorum Cui iste modicum
dulcedinis delibauit quod est in
studio ut cum a tacio nunquam
abstrahi vincto Veterum etiam
considera Legitur quod Salon temporibus
suis atthenensis prudentie gloria
singulare cum in lectis labora
ret assistentibus amicis suis et
inuicem conferentibus caput erexit
Interrogatus quare hoc fecisset
rndens ait ut cum istud de quo
potest prius moriar Comeades philosophus
laboriosus sapiens miles noua
genita animos continuauit et con
summat in studio Et sapiens re
ror grecie themistocles cum
expletis centum annis se mori
cerneret dixisse fertur se dolere
quod tunc egrederetur a vita quando

sape cepisse Plato lxxxi scribens
lectimo mortuus est. Et socrates
nonagintanoue annos in docendi
scribendi labore implevit. Taceo
ceteros phos pitagoram democritum zeno-
cratem zenonem et cleantem
qui iam etate longeva in sa-
piencie studiis studuerunt floruerunt
bunt. Ad poetas nemo homerum
hesiodum simonidem tesicorum qui
grandes natu cignei nescio quid
et solito dulcius vicina morte ce-
cinerunt. Sophocles cum propter nimiam
senectutem et familiarem negligen-
tiam a filiis accusaretur amentie
edippi fabulam quam nuper scripserat
recitavit iudicibus tantum sapientie et
etate iam fracta specimen dedit ut
severitatem tribunalium in favorem
theatralem converteret. Nimirum cum
etiam Cato censorius et romanorum
gens disertissimus iam senex grecas
litteras discere nec erubuit nec despe-
raverit. Certe homerus refert quod
de lingua nestoris iam vetuli et
pene decrepiti dulcior melle oratio
fluxit. Divicias et appetitum
ambitionis et studii delectacione supera-
vit. Sic tempora sicut scriptum est in pro-
verbiis. Accipite disciplinam et non
pecuniam. Doctrinam magis quam thesau-
rum eligite. Melior est enim sapiencia
cunctis opibus preciosissimis et omne
desiderabile non potest ei comparari. Ideo
quod dum pater democriti filio suo tantas
divicias reliquisset quibus exercitui
regis xersis potuit prandere. Demo-
critus patrimonium suum donavit patrie et
athenis etiam discendo et docendo
suos dies continuans studiorum milicia
consumavit in aurea paupertate.
Crates ille thebanus proiecto in
mare non parvo pondere auri. Ab-
ite inquit divicie pessime. Ego
vos submergam ne submergar
a vobis. Anaxagoras cum per
longa tempora studiorum in patriam
redisset possessiones quas reliquerat
desertas inveniens. Non
inquit salvus nisi iste perissent

verbum socratis dicitur fuisse. Ne-
minem studiosum fieri nisi sciret mediocrem
pauperiem optimet. Cum igitur dominus
nobis contulit copiose unde scolasticam
miliciam continuare possitis.
Desiderio peto supplico hortor in do-
mino. Laudabile consumate studio
pro honore et placemento et pro benedi-
ctione quibus scolas suspensa tota nos
impendere. Tota nos impendi et
sapiencie spectacula cum accessoria
et consequencia testimonio salomo-
nis tunc bona temporalia pariter et eterna.

Hic approbat quod hoc debet esse exercicium Nobilium

Sit autem studium maxime
maiorum nobilium exercicium.
Unde antiquitus beata
res publica censebatur quando et
philosophi regnabant et reges phi-
losophabantur. De qua vegecius
re renatus in libro 1 de rebus milita-
ribus ait nec magis quemquam decet
vel meliora vel plura scire quam
principem cuius doctrina potest omnibus
prodesse subiectis. Quod quatuor
confirmamus exemplis. Precedat
igitur Allexander macedo de castris
grecorum quem gymnasium tale nec
non sub aristotile studium continuum
magnificavit et contulit immensum.
Et licet quibusdam viciis allexander non
caruit. Nec ut in septimo libro
iustinus hystoriographus legitur non tantum
a philosophia hereditavit sed per philosophiam
amplius temperavit. Socrates et sapien-
tes dixerunt nichil aliud esse philoso-
phiam quam victoriam passionum concupisci-
bilium et abstinenciam. Legimus
etiam a discipulis ypocratis exposi-
tam diligenter in tabula quadam effi-
giem sui doctoris quem cum fuisset
philelmom optimo illius temporis phi-
sionomo deportata et diligenter
inspecta pronunciavit sum iudicium
dicens cum autem hec erat figura
viri luxuriosum et amatorem coitum

Sed discipulis indignantibus et
arguentibus eius artem utpote qui
de viro optimo talem reddidat, rom-
redeunt ad ypocratem referunt
quod audierunt. At ille philemone
confitetur optime iudicasse, sed amore
philosophie et honestatis dixit se con-
cupiscentias cordis sui vicisse et
correxisse per studium quod fuerat d[e]ne-
gatum natura. Precedat Iulius cesar
de exitu romanorum qui in liberatorio
studio tantus fuit ut simul dicasse
legatur iiii preceptis quibus in prepri-
cia dirigebantur ipse erat leges in-
dicat romanorum virtutem ardentis in-
genii qualiter in libris extant predicat bi-
sextilis subtilitas quas invenit pro-
cedant et reges veteris testamenti
dauid ezechias et iosias qui consilio
beatus prudencie iudicauit populos
in equitate sicut scriptum est Iudex
sapiens iudicabit populum suum et
principatus stabilis erit postulat
dauid a domino ut sapientiam et scientiam
doceret doceatur et dominus se in eo iuxta
secundum cor suum invenisse letatur. Proce-
dant et quinto reges christiani de-
novi testamenti Constantinus
Theodosius Iustinianus et Leo
et alii principes christianissimi qui
populum rexerunt non magis fortitudine
armorum quam militia beatorum. Gene-
rosis parentibus nota est magna de-
cotoris filios habere degeneres tam
prudencie quam virtutis expertes quos
habere debuit sapiencie et iusticie suc-
cessores. Quia licet dissimulari possit
utrumque in homine plebeio non potest
eque in persona publica in ho-
mine quidem prefata nobilium filii
qui ad culmen honoris in populo
debet eligi cum maiori diligentia a
pueritia deberent erudiri ut dediscant
malicia huiusmodi liberam et assuescant
in bonis operibus ex hoc simile
et memoria laudabilium exemplorum.

**Hic dampnat in no-
bilibus usum avium**

et indignus et gemmus
quosdam nobilium filios

et maxime clericos in rebus
frivolis occupari reiectaque liberali
studio nimium indulgere avium o-
cialium vanitati. Hoc est scientiam
quod dampnatur in tegumento poeti-
co exemplo hystorico documento pro-
phetico nocumento philosophi-
fico. De tegumento poetico
patet ex ymagine tytii, cuius iecur
poete referunt ab avibus devo-
rari esse in quolibet tytii semper rena-
scens nec perit nec ut posset
sepe precietur. Nonne satis
ab avibus devorantur qui hac
curiositate avium torquentur. Sed
quid eis cum avibus qui certa
beneficia susceperunt qui providere
omnibus non ludere avibus debuerunt.
Quod etiam dampnat et arguit
satiricus secularem. Ymo tercius
inquit Imberbis iuvenis tandem
custode remoto Gaudet equis
canibus et aprici gramine campi.
Cereus in vicium flecti moni-
toribus asper et cetera que sequuntur.
De exemplo hystoriaco legimus
quod Ulixes aves armatas intulit
grecie ad eorum solacium quorum
parentes in acie troiana occiderunt
sed tamen vir prudens filium suum
thelamachum occupari noluit
huiusmodi vanitate. Quanto igitur clemencius
sed dementia magis sustinebit
doctor catholicus in discipulo quod
gentilis abhorrebit. In filio
Octavii marcellus nepos augusti
sollicitate respicitur in avibus
kapiendis quesivit ab eo virgi-
lius utrum mallet aves armari
in avium captione aut iusticiam
in iusticiarum extimacione. Re-
lata ad avunculum quod pete-
rit iusticiam que a neapoli
iusticias abiceret vrunitas Cuius
peticiones more effectu implevit
mallem eos habere iusticia virgilii
que a nobis nocumenta tolleret
iusticiarum quam aves sumptuosissimas
que in lege domini immunde sunt

et ab eius scitatisto repellunt
et que h' habet ex quadam nec non
ingeniose s; de quibus corruptela
q fortior in eis muliebrem aut
femineis quam masculinus sexus exi
stat De documento philo legim
in li° Baruch ubi sunt ait qui
in avibus celi ludunt Et sub
ingit' in silio brevis et gravis
Estimati sunt et ad inferos
descendunt Erudimini ergo filii
principum quite gressu conceito
tuo debito virtutem ut quid
quintis medianum et diligitis va
nitatem reges gentium et q dnan
cor ga tabalis sunt solacio uel uti
solacio nescitur ol ro prunt per
uolatus avium et de sollicitudi
ni suam diluvio excant dum
sibi tempus aliquantis recipiunt et
furabunt vos aut no sit non
bene conveniunt nec in una sede mo
rant accipit et lib' studium virtatl
et ocium ultimatis uel negocium
de nocumento philo ptt sciam
enim primatis videmus eos recepelle
qui amoris illicitis illitati lagis
detinent in ancupii uoluptate
sunt enim stia cor invenire desi
derat statum qui vacat avibus cor
habet mirabilit occupatum Nam
avium predaciarum vias cognoscere
gna distinguere regimento con
gruo domesticare in eis audacia
iustitiae infirmitates supplicien
tes curare multum exigitur temporis
operis ope et impensis que si
quibus plenius vide desideat epi
stolas aquile simachi et theodo
cionis ad tholomeum philometo
rem regem egipti sit habunt le
gat in quibus de avium rapacium
agri' morbis quibus moribus me
dicinis de hiis latius prosequi
sumus in regula regis

Hic preponit fruc
tum studii et pre
mium Allaluia

enim dimicaturas athletas
homines ad victoriam exhor
tantur et bravium uel corone pre
mia proponunt ut dum vident
exceptionem mercedis revocentur
ad vires revocent' ad certamina
currat avidius ad agonem Unde
qui scit fructum considat ipse
ad descendum se avidius preparat
et coaptat Fructus enim ergo
cognicio veritatis Ergo virtut
acquisicio scientiatis cognicio fructu
consilio honestatis est studium
possessio felicitatis per quam
a tenebris ignorantie liberari
anima siquidem puri carni recet
infusa contrahit ex eius corrup
cione caligine ignorantie in
intellectu et putredine concu
piscentie in affectu et in istis
medicina est scientia liberalis nam
et ipsa regit affectum et illuminat
intellectum Unde Sen in Epis
tolis est sapientis animus qualis
mundus super lunam ubi illic sere
num est Sz sic ista cognoscitur
Nos stulticia primaat tenet
primo quia illam fortiter non re
pellimus Secundo quia illis que
a sapientibus viris reperta
sunt non satis credimus sed
leviter eis insistimus et modicum
tempus impendere impendere sic
credimus studio satis esse Et
quia ex verbis adulatorum nos
optimos esse credimus ideo
imitari nolumus Allex' cum
in india vagaretur in obsidione
cuiusdam urbis circuiuit muros
et de imbecilliora menia quit
sagitta ictus persensit ire et inten
ta urgere perseueravit donec cu
repressis sanguine siccati vulneris
dolor cresceret et crura suspen
sum equo paulatim obtor
puisset coactus absistere omnis

inquit iurant me esse filium io-
uis sed vulnus hoc hominem me
esse clamat Idem et nos faciamus
cum nos adulatores instituant
dicimus vos dicitis esse pruden-
tem cum pauci sunt quorum apud
videam veritatem Idem Alle-
xandro ciuitati agrorum et dimidium
rerum omnium permittenti eo inquit
proposito in asiam veni ut non
id acciperem quod dedissetis sed ut
id haberitis quod reliquissem Idem
phia in rebus non sum inquit hec
tempore accepta quod nobis superfuit
et id nos habebitis quod ipsa reddi
Jero totam huic committe mente
huic asside hanc cole inter
intuallum inter te et ceteros
fiat Magnus ero sanctitatis est
fructus studii vnde beatus Jeronimus
Ama inquit sciam scripturarum
et carnis vicia non amabis
Omnia mente quam sapientia
implet rexplebit qui in studio se
exercet ad perfectum induat quam
progenitum impleuit uicorum membra
perfectus rescreant Corpus peccati
destruitur non eam timor angusti-
at non libido commaculat non
dilaniat non superbia eleuat
non scenodoxie vana fumus
euentilat non exagitat furor
non stimulus ambicionis elufce-
rat non auaricia comburit non
deicit tristicia non inuidia tha-
besit omnis sensus corporis dominio
quodam cultro purificat oculorum
abscindens petulanciam aurium
pruritum eradens gustus super-
fluas suauitates propellens
lingue procacitate dehiscens me-
tricios odores excludens nari-
bus tactus pruriosum mollitiem
eradicans vnde Seneca Sic addi-
stas ut que fiunt uerba sint
opera Scire enim parum aut
nichil proficit ad uirtutem

hoc enim solum est in anxiosa sciencia
que non adiuuatur per gratuitas
actiones Phia autem contempla-
tiua est et actiua vnde idem in
secundis epistolis Antiqua sapiencia
nichil aliud nisi quam facienda
et uitanda precepit et tunc
longe meliores erant uiri sed
nunc docemur disputare non
viuere Et idem virtus non con-
tingit animo nisi instituto et edoc-
to et ad summum assidua exercitatione
perducto Ostensio etiam honestatis
est fructus studii Nam si virtus
est omnibus honestas que constat
ad uirtute quod non pretendet
exterius honestatem vnde et disci-
pulum honestum exterius et
mansuetum interius reddit scientie
disciplina Est enim disciplina
secundum hugonem omnium membrorum
motus ordinatus et dispositio de-
cens in omni habitu et actione
Et secundum Wilh Compositum reddit
corporis statum et incessus habitum
reuerentie submittit superalia de-
ponit vultum componit oculos
ligat chachinos cohibet linguam
moderatur gulam refrenat
iram sedat incessum format
hec et similia producunt et
cetera que maiora sunt que in intelli
latitant officina Quid enim tam
diuine tranquillitati proximum quam
ad illatas contumelias non
moueri non supplicio non persec-
utione terreri vna et impossibilis
et in aduersis mente hec consta-
tiam inimicum et amicum eodem
oculo intueri ad eius similitudinem
se conformare qui facit solem
suum oriri super bonos et malos
hec omnia nobis uera sapiencia
permittit Venerunt inquit sa-
piens omnia bona pariter cum ipsa
sapientia Et in manibus honestas
permanet illius vt dixi Nam

Ubi in imaginandi fuit aliquid
hor fuit Nemo enim mutatum in frā
catone vidit eundem se in omni
statu prestitit In prospera i repulsa
in accusatione in provincia in contione
in exercitu in morte Socratem pres
sum semper pro omnia aspera iactatum
nec hylariorem quisquam nec tristiorem
vidit servata honestatis equalitate
in omni inequalitate fortune Posses
sio felicitatis eterne fructus est
studii secundum illud Ecclesiastici videte
nigunt quia modicum laboravi
utique intelligere eterna notitia sapientie
habui laborem et inveni inquit
in multam requiem quam per adeptorem
nec sapientie quesivit animus in divina
luce non perspexit in fine tertii libri
de vita contemplativa Ubi erit
fidelium catholicorum plena salus
corruptibilitas nulla immortalitas
vera ibi erit prudentie ac sapientie
perfectio vel perceptio vera rerum
omnium cognitio tota quia scientia ad
perfectum fuit potius evacuatione pro
producta tunc legemus in libro
vite perfecta in scientia legis divine
de quo libro quidam sapiens
ait quod eius origo sit eterna
incorruptibilis essentia cognitio
vita scriptura indelibilis inspec-
tus desiderabilis doctrina facili
profunditas inscrutabilis inscru-
tibilis Verba quidem innumerabilia
et tamen unicum verbum omnia huius libri
hec sunt in tanto Christi humanitate
illuminate Cum ergo ad inspec
tione huiusmodi libri pervenimus eru
ditus scientia dei eternaliter vivet

Hic ostendit tempus discendi primarium

N utricior primus nisi totus
redactus fuit in parvulum
nuquam parvulus perfectum produ
in virum demum tunc in vote
terminat verba prodit agit mitibus
ibus seponit insinuat visceram
vires labiat membra dissoluit
gressum tardat gestit non

ambulare sed repere reside primo
tunc fingit sic metrum quod est in illo
mendacio pietas despicisse pru
dentia est et infirmitas virtus est
hec retro secundum paulum fecisse cre
dit Factus sum parvulus in medio
vestrum tamquam si nutrix foveat filios
suos Quare tamen puero vero me
mete est repuerascere et animo ru
dimenta puerilia prelibare spec
tatum satis et donatum iam rude
anima quitis antiquo me rursum
includere ludo Ecce vos qui sapie
vatalis deprecor ut patiamini
parvulis verbis me dependere debi
te nutricionis obsequia verba de
prime non magne virtute sed amore
teneris faucibus non escam soli
dam sed alimoniam impleti lactis
et maiora proponere documenta poterit
parvulus iste et in eo reliquus tamen
sue quam etatis receperint incre
menta Cum ergo puerilis etas
pigra est ad bene agendum et contra
max ad discendum per scientiam
duplex contra hec habet remedium
propter hec illa etas est abilis
ad discendum Etas vero generalis
studiorum principiis duo requirit
ex parte corporis duo similiter
ex parte temporis Ex parte corporis
non praepiamus nimia iuventu
tem nec differamus in nimiam
senectutem Ex parte temporis interim
in moderata hyemis frigidita
tem et estatis nimiam calidita
tem Anima iuventus non intelligit
Anima senectus non retinet Ni
mia calliditas aut frigiditas
facit ictericos et obtusos Unde
Boecius de disciplina scolarium
Etatem limitam et congruam
dicit esse etatem septenniam ad pueros
primis liberalibus imbuendos Ne si tem
porius anticipetur indecens fiat
membrorum dispositio vel mor
borum propter quod congruum tempus est
eligendum etiam spatium ne
pueri ponantur ad studium

quando constringentis hyemis
obtusitas vel estuantis estatis
iocunditas priuli cruciat intremiscand
sunt enim frequent hictoria qui dicibus
famulantibus solent studio manci-
pari nec in nobis arguas supsti
ciose inanu uanitatis si nos ydo-
neitatem cuiusque etatis Nam ad
hoc ducimur roe ne et gratie me-
chanice scie et theologie Naturc
sic in libro super sompnium scipionis
dicit quod in anno septimo dentes
absoluit integritas loquendi vn
et septe uocales lre a na dicitur
inuente licet latinitas est easdem
modo longas modo breues pronunciando
v pro vn tene maluit Na pre-
ter o quatuor hnt greci figuras
e breue et longum o breue o
longum Nos aut tamen e et o sed as
duas hemus In septimo igitur anno
pfecte et integre quibus loquitur nec ut
in pluribus uoce esse perfecta ut-
dicit si antea loquuntur Na in prima
etate dentes satis magni sunt
et lingua magis prolixa Vnde
et homo scit et potest moderari me-
lius instrumentum Vn et an illud tempus
infantes a non fando dicuntur
cum sm quosdam ex tunc pueritia
inchoabetur. Bre sic tenella e
illa etas vt cera flexibilis et
sic cera ductibilis Et a prius impres-
siones faciles in illa etate bo-
num est puerum ad sensum ingenii
dum et ad cognoscendum dum quod
maxime fit in scientiis praxe vnde
scriptum est thobias filium suum do-
cuit ab infancia timere deum et
abstinere ab omni peccato Et in pu-
lo salomon de seipso Ego inquit
fui filius patris mei tenellus
et vnigenitus coram matre mea
et docebat me atque dicebat Su-
scipiat uba mea cor tuum Tenel
lus inquit quia quod eciam durum est
no cedit sed frangitur cum flecti
quod uo tenere est recipit et
formatur Vn Quintilianus li primo
de institucione oratoria Etas

inquit hominis tud marie formanda est cum simulandi nescia est
et preceptoribus facilime cedit
Asstrangas enim eciam cum corrupis
que in puum dixerint Ridicu-
losum etiam est secundum Senecam vide
elementarium senem vn dicit
Etiam filii a iuuentute excipe
doctrinam rethorice scie sic ars
militaris tyrones eligit et in
antiquam consuetudinem ydoneam
etatem affirmat cum pubescit
Vn vegecius renatus lio primo
sic dicit Non tm celerius sed
etiam pfectius imbuuntur que dis-
cuntur a pueris Deinde militaris
alacritas saltus scilicet et cursus
an temptanda est cum corpus etate
pigrescat Velocitas enim est
que perfecto exercicio strenuum ef-
ficit bellatorem adolescentes
etiam legendi et eligendi sunt
vt ait Salustius Nam simul ac iuuentus
belli paciens erat in castris
per laborem usum militiae disce-
bant Melius enim est exercitatum
iuuenis causetur etate nondum ad
venisse pugnandi cum doleat
preterisse habeat etiam spacium vni-
uersa discendi neque enim parua
aut leuis doctrina videtur armorum
hucusque vegecius Et si hoc in
militibus quanto magis in sco-
laribus in quibus extenda est pueri-
tia sic in illis adolescencia
quia quo subtiliora quo ma-
iora quo meliora quo digniora
sunt quibus scilicet scolaris imbuuntur
tanto scilicet eidem amplius tempus
indulgeri diuine sapie vel
theologie sic secundum quod Ecclesiastes
dicit Omnia tempus hnt ut stat
cum fieri debent hnt omnia tempus cum
incipiant cum tenent cum subsi-
stant cum preueniant et cum
omnia stant temporalia ex roe
scilicet eisdem sic prudens animus
contemperate Nichil est suo
tempore attendendum et nichil est
nisi suo tempore eligendum Ideo in

libro de opere monachorum pro
batur ab aug[ustin]o quod bonum est omnia
geri vel agi tempore suo Et in libro
vij conf[essionum] Inuenis quod omnia compe
tunt temporibus suis Et quia multa
sunt que sciencie est utile ad per
fectionem non est mirum si septe
nem studio deputamus etatem cum
de sola theologia legamus aug[ustinu]m
sic dixisse in ep[isto]la ad volusianum
Tanta est xpianorum profunditas
l[itte]rarum ut in eis quottidie proficerem
si eas solas ab ineunte puericia
usque ad decrepitam senectutem ma
ximo studio ocio summo studio
meliori ingenio conarer addiscere

Hic studentem inuitat ad bonum consorcium

gitur in etate debita tempore
congruo constitutus puer
erudiendus attendens locum
eligat oportunum Nam utrum domi
vel in scolis cum alijs aptius va
leat erudiri Quintiliano relinqui
mus qui in libro de institucione ora
toria istud soluit Sed cum mores
ex conuictu formentur sufficere posse
credo si quorundam filij nobilium
doceantur domi quibus tamen debet
de bono consorcio prouideri ha
beat ergo sodales sibi coequales
fideles — fideles in
vtiles — verbis et co
amabiles — silijs et commissis
exercicio studij — unde Tulius
in libro de amicicia Unum in pri
mis bonos esse potest vera societas
et amicicia Hinc rebus autem huma
nis nichil sanctius appeti[tur] nichil
vtilius querit vel difficilius inuenit[ur]
nichil dulcius expetitur nichil
fructuosius retinet[ur] Et hoc de per
fecta dixim[us] amicicia que solu
cium habet vite que nunc est et
futura Vtiles diximus quia sine
amico vel familiari nichil est
in vita iocundum Sed homo bestie
comparat[ur] non habens qui se tollere[t]
in prosperis qui contristet[ur] etiam in
aduersis cui euaporet si quid mes
molestum conceperit cui exultet
si quid preter solitum accidit propter hoc
Salomon dicit Melius est duos esse
quam unum habent enim emolimentum
sodalitatis sue Nam habent in casu
fulcimentum in quiete fomentum
et securitatem similiter adiumentum unde
subdit[ur] Si unus ceciderit ab altero
fulcie[tur] et si dormierint duo fouebunt
mutuo i[d est] mutuus exemplis boni
faciendi et vicium fugiendi Et si
preualuerit quispiam contra unum duo re
sistunt ei quod dicit propter se inuicem deum
deprecantur Et Boecius in libro de dis[ciplina] sco[larium]
Prudens discipulus pro aliquo consorte
gaudeat Amabiles posuit dicit
Tulius in libro 2o de officijs Omnium socie
tatum nulla prestancior est nulla que
firmior quam cum boni moribus similes
familiaritate coniuncti sunt Et nichil
enim est amabilius nec copulacius
quam morum similitudo bonorum Et
prosper in libro epigramatum Ne quisquis
hominum non sonat honore In quocumque
hominum que tua nosces ama Sic tamen
vt pios mites concordia mores
Nulla sunt pacis federa cum vicijs
Exercicio studij coequales Nam et si omnes
homines ex caritate diligere teneamur
nescio quomodo alter in alterius influit animum
vbi parilitas accessit studiorum
vnde Ouidius in libro de ponto Inge
nijs aliqua est concordia iunctis
Et seruat studij federa quisque sui
Rusticus agricolam miles fera bella
gerentem Rectorem dubie nauita puppis
amat Et Boecius in libro de dis[ciplina] sco[larium]
Prudens discipulus pro aliquo consor
te gaudeat cui parem constanciam dete
gere valeat cui inuiolabili fortuna di
ligentiam subueniat libellus gaudeat
promittimus quasi annualis aetatum
commendabili recordacione gradatim
castigacionis felicitate communis et
inter eos mutue dilectionis integritas
permaneat permemini temporis eos instil
lans in mellico inundans in fine vo
mebrians existat

Hic partem oppositam prauo retrahit a consorcio &c

t qm opposita iuxta se posi
ta magis patent Causa pueros

a noxio convictu | A noxio quam
a noxio famulatu | boni malorum
a noxio magistratu | exemplis auer
a noxio affectu | tuntur a scientia

errant ad vicia Cum secundum Ecclesiasticum
Qui tangit picem coinquinabitur ab ea
Seneca in Epistolis Cum hiis versare qui
te meliorem facturi sunt et illos ad
mitte quos tu poteris facere melio
res nec solum aliquando expedit pueros
meliores habere socios in moribus vel
scientia quos sequantur sed etiam minus prouectos
quos magis et magis pluribus precede
re intat Unde ut in 3 de arte amandi
dicit Ouidius Tunc bene fortis equus
reserato carcere currit Cum quos preteat
quos que sequatur habet Cum enim etas
puerilis sicut dictum est sit formabilis
Cum sto sanctus eius et al pueros
puteris Et ideo secundum bathom protinus
esto bonus A Noxio famulatu
prout dicit et docet Boecius in libro
de disciplina scolarium lotricum et vetularum re
moto summopere captanda est ne hec
venit aliud suggerat inquinatum
vel a mancipio extrahat emollitum
Quia mancipiorum raro inuenit clemen
ciorem quam in agone constantem Ve autem
seducta mancipio in quo plenaria
confidit dnantis dilectio Summus
bilinguis peril expellatur et ipsius
inminente nequicia statim deponatur
licet consanguinitate proximus existat
Similiter quippe crudelitate miltos
vidimus ulcturam meruere A noxio
Magistratu Unde Jeronimus in Epistola
ad Olettam de institucione filie Pro
clivis est ingenii malorum emulatio
Unde grecia hystoria narrat Alle
xandrum orbis dominatorem leon
dis pedagogi sui non potuisse ca
rere in incessu et moribus quibus
adhuc paruulus fuerat infectus A
Noxio affectu Nam amiciciam
puerilem vagus et lasciuiens
tangit affectus deuicias pedes
sues omni transeunti sine re
sine ponderе sine mensura sine
aliculus comodi vel incomodi

consideracione hoc ad tempus vehementius
afficit citius que fugit blandiciis alliciatur
Sed affectus sine racione motus bestialis
est ad quevis illicita primus primo
mens licita et illicita minime discer
nens Et ideo quia in pueris magis
regnat affectus cauendum ne sit inor
dinatus quia iuxta philosophum familiaritas
nimia parit contemptum Et plautus
dicit Nemini te nimis sodalem
Unde augustinus in Confessionibus libro iiii ponit e
xemplum de quodam amico inmoderate

Hic agitur | secundum dilecto re
specialiter de qua tuor pertinentibus ad doctorem Et primo

de doctoris electione Secundo de eru
dicione Tercio de correpcione Quarto
de moderacione Circa primum de electione
ostenditur quod qui in doctorem eligitur
debet pollere in quatuor que sunt
Consciencia Scientia eloquencia docendi
pericia Consciencia pure

Expeditis in generali quibusdam
que pertinent ad inchoacionem
erudicionis quantum ad personam
statum tempus et locum vel consortium
Nunc procedamus in speciali primo
tangentes ea que pertinent ad doctorem
Secundo que ad discipulum Quo ad
doctorem quantum ad quatuor que sunt

Doctoris electio | Eligatur igitur
Electi erudicio | doctor qui
Erudientis correctio | polleat vita
Corripientis moderacio | pura et consci

entia eloquencia et docendi pericia
vita pura vel conscientia ut non redar
guatur propter iniquitatem quia turpe
est doctori cum culpa redarguit
ipsum Ut recepta sensu ostendat
maturitatem Unde sicut dicitur
in viii libro allegoriarum dignius est precio
sius et gravius pondere sermo cuius
hunc non cuius edidit autor numero
res quia facit levitas auctoris
manes ut maturitate ostensa
scripsum induetat in exemplaritatem

Vnde Sen in Epistolis homines amplius
oculis quam auribus credunt longum
est iter per precepta breue et efficax
per exempla vt ex bono exemplo
quod oportet habeat auctorem Seneca illum
elige quem magis mireris cum videris
quam cum audieris Et Ambrosius super
Lucam ffolia sine fructu suspecta
sunt multis Tales enim doctores
sunt exules paradisi Et Boecius
de disciplina scolarium Cuiusque officium magistri
desiderat vniuersa morum honestate
ornari ut polleat sit constans in vultu
prius in affectu virtutibus insignis
bonitate laudabilis

De quadruplici sciencia doctoris

Ligatur doctor qui polleat
sciencia que originem habet a se
naturali vt non totum pendeat ex
aliorum dictis sed inueniat aliud
ex propriis prout dicit Varro philosophus
Nullum eruditorem elige quem
dicturus in suis quam in alienis
Nil magnificum docebit qui a se
nil didicit Flores magistri incipit
auditorum narratores etiam au-
diendi sunt vt qui recensuit au-
mores Augmentum habeat ex af-
fectu humili quia prius in vbi humili-
tas ibi sapiencia Alioquin superba sciencia
magis est demoniaca quam humana
Demon enim interpretatur sciens Co-
sinacionem enim habet in auditu et
relatu vtili quam addiscunt vtilia
et docentur non falsa non superflua
non nociua Quia vt dicitur in
poetria oracii Aut prodesse no-
lunt aut declarare poete Aut
simul iocunda et ydonea dicere
vite confirmacionem in iudicio et
intellectu stabili Quia vt dicit Lac-
tancius de falsa sapiencia vbi abest
sciencia ibi totum possidet opinacio
Nemo enim opinatur nisi quod nescit
Vnde hoc philosophi quidam qui disputant
Quid in celo quid agatur in eo se impune
id agere arbitrantur quia nullus existit
qui errores eorum arguat qui si
estimarent deffendere aliquem qui
eos mentiri et delirare doceret
Nunquam aliud de hiis rebus quas scire
non possunt disputarent Ideo tamen

ideo feliciter putanda est eorum
imprudencia et audacia quia non
redarguntur Redarguit enim eos
vera sapiencia cui soli est omnibus veritas
manifesta Et quia non attingitur
soliditas veritatis varie succedunt
opiniones hominum vt nichil inueniant
aliquid stabile sine firmum

De quadruplici eloquencia doctoris

Ligatur eciam doctor quod polleat
eloquencia Nam secundum Tulium
in rethoricas Sciencia sine eloquencia
parum prodest Sit vero eloquencia
doctoris integra non balbuciens
Quia ut dicit Quintilianus philosophia
simulari potest sed eloquencia non tamen sic
dicit Boecius Malo balbuciens
magistri licet tediosum fructu deliniri
quam seducentis curiositatis dulcore
gloriari Sit apta non verborum
faleris se comptiens prout dicit
dicit apostolus prima Cor Loquimur non
in doctis humane sapiencie verbis Sit
apta non incongrueus prout dicit
Palladius in primo libro de agricul-
tura pars est prima prudencie ipsam
cui precepturus es personam estimare
Quidam enim teste apostolo lacte
indigent quidam vero solido cibo
Sit grata non fastidiens Suauitas
enim doctrine de lingue gracia demulcet
auditores et eos reddit attentos
Sit autem continua sicut Tibie et psalterium
suauem faciunt melodiam et super
totam lingua suauis Et quia
in tractatu de doctore plenius
diximus ideo de illis ad presens supersedeo

De quadruplici docendi pericia doctoris

Ligatur etiam doctor
in quo polleat docendi
pericia quod fit quatuor
modis Si sapiens faciat intelligi
vnde Prosper in libro de vita contempla-
tiua tam apta debet esse sermo
docentis vt ab intelligencia
sua nec quidem imperitos excludat

Sed in omni audiencium pectore cum
quadam dilectione descendat Unde
in Rethorica dicitur Legitur in libris
legere distincte et apte ad intel-
ligendum et intelligentur cum leguntur
Si quod intelligitur breviter faciat
recolligi gaudet enim brevitate
memoria gaudet etiam brevitate mo-
derni Et ut dicit Jeronimus super Jeremiam
libro 2° Nimia prolixitas onerat
sensus legentis et immoderata bre-
vitas precidit studiosorum desiderium
Est autem brevitas ut dicit Tullius
in prima rethorica dum nullum nisi
necessarium assumitur verbum Hanc autem
brevitatem multum impedit cum
homo etiam loquendi magis quam pre-
cogitat nec assumit Ut enim ait
Varro Nusquam evenit qui est
indiges sed calles Ut dicat quod in
libro Methamorphoseos Ovidius
dicit Inopem me copia fecit
Et in libro 2° de fastis Sepe stat
inops et nescit qua sit eundum
Cum videt ex omni parte viator iter
Si quod utilius est faciat eligi
Quia ut dicitur in libro de doctrina christiana
Bonorum ingeniorum insignis est
indoles verum in verbis amare
non verba Sic etiam dico quod inter
multas opiniones est melior
explananda et memorie comen-
danda Hodie quot capita tot
sententie Omnes enim se constituunt docto-
res et novas fingunt opiniones
quorum doctrina potius est exicial-
is quam doctrinalis Quos ut ait
Bernardus in exhortacionibus suis non
aliter intueri debet quam medicos
quorum tituli habent remedia pi-
xides venena Si se ipsum faciat
diligi cum enim doctor diligitur
a discipulo frequentius et eius sententia
cordibus auditorum efficaciter
instillatur Unde Boecius in libro de dis-
ciplina Scolarium etiam doctorem
suum intuendo diligat et eius
mansionem si scit per cohabitando
se inserat vel ut locus sinit ad
bonum requirendo recurrat Si
vero se non faciat diligi con-

tingit illud Jeronimi libro 2 ad Gal-
atas dicentis Raro convenit ut sibi
consentiant magister ac discipulus
ut si ille doceat quantum ipse possit
haurire vel tamen suscipere doctus
quantum doctor ingerere Hec Jeronimus
Inde frequenter audiuntur contra doctores
auditorum querimonie vel
de nimia prolixitate vel brevitate
de nimia subtilitate vel ruditate
de lingwe velocitate vel tarditate
Et ut ait Quintilianus libro 2° de
institucione oratoria Sic frustra
spargimus semina nisi per mollitus
fuerit sulcus Ita scientia convalescere
nequit nisi sociata tradentis
accipientis ex concordia etc.

De erudicione que in quatuor consistit

scilicet ut consideret in discipulo tempus
erudicionis primum consideret natalis
condicionis ingenium consideret do-
cendi ordinem consideret doctrine modum
Et circa primum de tempore per hoc facit
Ad exempla philosophia gratia
Post electionem doctoris secundo
erudicio considerat [illegible]
Tempus erudicionis primum
Naturalis condicionis ingenium
Docendi ordinem Tempus
doctrine modum erudicionis 1
primum ut dictum est supra est
infancia vel puericia Que debet
in doctore manifestari maior
diligencia et ad hoc ipsum facit
Natura Omnia bruta in etate
Exempla iuvenili faciliter domantur
Philosophia aves domesticantur
Gratia cera mollis faciliter
impressiones recipit Et terra munda
facilius aratur quam illa que lapi-
dibus plena est ut Jeronimus hoc
refert Sic avicule que in nido
capte sunt melius garriunt 2
Exempla sicut ait Varro ad
Atheniensium auditorem Sapiunt
vasa quicquid primum acceperint
Sic enim inquit de infantibus
Et in epistolis Oratius Quo semel
imbuta recens servabit odorem

Testa diu Et ouidius in Episto
lis Ars fit vt a teneris emen
condiscat annis Cursor etiaz aut
pegrinus est fatuus qui tota die
bria et in vespe dictum agger dic
Arunca etiaz putridus non vire
scit ꝑ virgulas tenellas ortima
lang insit Phia Quia teste
2 Aristotile non parum dit sic
vel sic assuesci a iuuentute Et
aut ꝑlo Memoria senis se habz
ad modz lapidis qui impssionem are
naz recipit cu difficultate Me
moria pueri ad modu aque q
oms impssiones recipit facile.
Gratia Quia puerilis etas
aptior est ad dno ꝑmerendu Sic
dms carnalibus ꝑlo placere solent
ꝑmicia iuuenu qz senu vtpote
bnia sunt pulcriores vn ꝑmon
Joseph qui erat decorus facie
et venustus aspectu dno suo legr
placuisse Quia sunt fortiores
Sic dauid placuit saul qz iuxta p
manu fortis qz sunt etiā aspectu
desidabilis Quia sut mundiores
vn in pso Ambulans in via
immaculata hic m ministrabit
offerunt eni deo similaz mundi
ciaz puritatis Memores aut
sue vite sue inlis extremite
Illi tum abel de adipibus gregis
Isti cum Caym de spicis corrosis
Illi vinu purissimu Isti feces
turbidas et acetum Quia sut
agiliores Vnde Salomon in pu
dicit Vidisti hominem velocez
in ope suo coraz regibus x ange
lis stabit Pulcriores quo sunt
ꝑ innocenciaz fortiores ꝑ pmaz
mundiores ꝑ continēciaz Agilio
res ꝑ opis instanciaz et perse
uerenciaz Ex quibus pzt qz ap
tiores sunt pueri vt in illa
etate ad bonum qz debeat erudiri

De consideratione ingeniorum secundum quatuor modos

Onsideret etiaz erudito
erudiendorum ingeniu

Et ꝑm conditionem eorum congruum
proferat documentum Nam ve
lut Boecius Sunt quidaz obtusi
aly mediocres aly acuti aly
acutissimi vehement Obtusi
magis sunt apti circa methanica
qz circa phica Mediocres uero
circa politica et ciuilia Acuti
aut circa nālia et medicinalia
Acutissimi aut circa methaphi
sicalia et vniuersalia Ita quod
vni est nimiu aly est paruum
Quod vni subtile aly grossum
Quod diligens doctor considat
et documeta pro eorum conditione
dispenset Hec aut facilit et
optime faciunt qui ars et natura
circa idez conueniunt Igr vbicuqz
est ingenii ꝑm paz virtute virtute
sic et tibi ꝑm corpm capacitate
Vnde de illis qui de rudibus dicit
subtilia dicit in ysaia Confude
qui opabant linu plectentes
et texentes subtilia Et b buh
ad Cartusieh difficilim meditao
scripturaz fatigat no roborat te
neriorem anim frangit intelecc
ebetat ꝑm Vnde est qz unde
aliqs scelpos decipe et extendi
ex ꝑoꝑm facultatez Quia ꝑm
qz dicit ptolomeus in ꝑ pu
Stultus est qui ignorat ante sue
quitates propter hoc antiqui phi
lm pueros erudiendos assu
merent ex phizionomia et
dispositōe corporis que sunt
elementa nāe Quid facultate
in eorum animabus latet subti
liter annotabant et eos arti
ficys illis mancipabant etc

De consideratione ordinis in erudiendo et ostenditur multiplex ordo

Onsidet etiaz ordinem
erudiendi quorum alius
est in disciplinis vt gra
matica prior est dyalectica

Et ideo prius addiscenda et a doctore tradenda Quia ut dicit Quintilianus in li. i de oratoria institutione litteratura grammatica fundamenta fideliter iecit quicquid superstruxeris corruet Necessaria pueris Iocunda senibus dulcis secretorum comes Et que vel sola omni studiorum genere plus habeat operis quam ostentationis Est igitur grammatica secundum boecium Primo sit elementorum repertrix et coniunctionum artificiosa connectio Secundum autem Alpharabium in li. de ortu scientiarum principium omnium scientiarum est scientia de lingua id est de impositione nominum rebus scilicet scientie et accidentium Secunda est grammatica que est scientia ordinandi ipsa nomina rebus imposita et componendi orationes Tertia logica que est scientia ordinandi propositiones ad eliciendas conclusiones quibus pervenimus ad rerum cognitionem et ad iudicandum de illis utrum vera vel falsa sint Quarta vero poetica que est scientia ordinandi metra secundum proportionem dictionum et tempora pedum ac numerum eorum Deinde vero ceteris scientiis alias sunt ordinate Ideoque dicit li. de divisione scientiarum Quarum prima est lingue scientia Secunda logice Tertia doctrinalis Quarta vero naturalis Quinta divina Sexta civilis Nos autem per Richardum de sancto victore primo eloquentiam deinde ethicam 3o theoricam deinque addiscere Sub eloquentia tamen comprehendens sub ethica tres morales sub theorica methanicas et speciales Alius ordo est in libris ut donatus prius legendus est quam Priscianus Et cathilinarius in Iugurtino Alius est in narratione qui duplex est Naturalis quando res refertur eo ordine quo gesta est Et artificialis quando id quod gestum est postea prius narratur Alius in expositione expositione Expositio tria continet litteram sensum sententiam litteram est congrua dictionum ordinatio qui etiam constructionis notamque Secunda est facilis quedam et apta significatio qua littera primitus producta profert Sententia est profundior intelligentia que non expositione vel interpretatione invenitur In hiis ordo est ut primum littera deinde sententia inquiratur quo facto perfecta est expositio Ordo autem in disciplinis attenditur secundum naturam In narratione ut dictum est secundum dispositionem In expositione secundum inquisitionem ut dicit magister Hugo Breviter hec de ordine rerum ut illud addiscamus prius quod est ad salutem maturius

De consideratione modi congrui ad quatuor essentialia accidentalia propria distincta

Considerat etiam debitum erudiendi modum ad quod videnda sunt quatuor ut

Primo considerat que sunt artium essentialia Secundo que sunt eorum appendentia Tertio que sunt earum propria Quarto que distinguenda Et distincte tradenda Essentialia dicimus ea sine quibus non habetur ut sunt physice partes scientie speciales Appendentia vero que sumuntur ab artibus tamen sine illis potest esse homo in arte perfectus Sunt que talis est doctrina quibus inter grammaticam et poetarum carmina vel autorum hystoria Primo quod debet operari doctor ut ea que sunt artium sciat auditor In hiis enim veritas semper est aperta et pura cuiusmodi sunt septem artes que sunt omnium scibilium fundamenta et physice etiam totius instrumenta Deinde si vacat appendentia legere cuiusmodi sunt carmina poetarum tragedie comedie satire herodica herondica lirica fabule hystorie tunc legantur Quia ludicra seriis admixta solent animos mirabiliter delectare Et ex artibus ipsa sumpta sunt solet ad veritatem

Uluum illuminare Et licet multi a
bona septem artium habita alias ornat
nat aut non addiscunt ipsi se fal
lunt cum omnes septem hec artes
principales adiunctez sibi quiete
persistant Inde est quod antiqui omnes
artes sic memoria tenebat ut
teste magistro Hugone Quasticumque
scripturas legerent vel quastumque que
stiones audirent Ex hys artibus
regulas et rationes ad diffiniendum de
quo dubitabatur folia librorum revol
uendo non quererent sed statim sin
gula corde parata haberent Hinc est
accidit eos plura scribere quam nos
legere possimus Sunt autem artium
propria ut tribuatur quod suum
est unicuique scientie Non in gramati
ca disputemus de silogistica rethori
ca Sed procedat unaqueque ex propriis
specialiter ut singula quecumque locum
teneant sortita decenter Non
usurpent manus officium oculi
nec gramatica officium dyalectici
Non in dyalectica legant phisica Non
ea que medicine tangunt omnis
pmys specialiter et principaliter expli
nentur sic quidam irrisione digni
ut videantur scioli Methaphisicas
questiones legunt in prima pagina
porphirii Et quasi totum librum
in titulo sui libri Hec autem sunt
distinguenda et distincte tradenda
Hoc autem fit cum consideras
quod in qualibet arte debes hec duo distin
guere Primum qualiter oporteat de
ipsa arte agere Secundum qualiter oportet arte
cuiuslibet rationes rebus aliis accomo
dare hoc est agere de arte et agere
per artem Nam de arte agit qui regulas
et precepta ad illam artem pertinen
tradit per artes Et artificialiter
agit qui regulas et precepta appli
cando ad materiam non delinquit Sic
probus agit de arte cum gramatice regulas
tradit Sic gramatice et secundum arte
agit qui regulariter secundum gramati
cam loquitur vel scribit Cum igitur

doctor agit et docet de qualibet arte
compendiose loqui et quanto brevius
potest id de quo agitur explanare
Non omnia dicenda sunt que dicere
possumus nec minus utiliter dicamus
ea que dicere debemus Sed doctor prius
id in unaquaque arte dicit quod ad
artem de qua erudit specialiter pertinet
constat hoc dicimus propter ineptimen
que impediunt principalia

De puerorum correp cione ubi quatuor

attendenda sunt octo pectorum
pectorum transgressio verborum amo
nicio verberum afflictio
ost electionem et eruditorum
videamus eruditorum correp
tionem Corripiendi sunt siquidem
pueri ut possint tunc stys
virtutibus informari Sic scriptum
quoniam est Curva cervicem eius in iuventute
et tonde latera eius dum infans
ne forte induret et non credat tibi
vel cum induratus fuerit et adultus
non possit corrigi Et in proverbiis dicitur
Stulticia colligata est in corde
pueri virga discipline fugabit
eam Sicut enim equus indomitus
evadit durus sic filius remissus
evadit preceps Ut ait Ecclesiasticus
Sicut enim equus indomitus vadit
ex via dure portat durus ad cal
caria durus ad frenum et qui in re
frenabilis propter honorem divitiarum
Sic remisse disciplinatus discipulus
viam iusticie deserit inhoneste
gerit monita spernit et arguit sta
tim monitorem Unde plutarchus
scribens imperatori traiano inquit in libro
que fecit de instructione traiani
aut principatui tanto indicare
esse dignior quanto a crimine am
bicionis iudicis esse remotior Itaque
fortune mee tue que gratulor vir
tuti si tu recte gesseris quod pro
meruisti Alioquin te et me periculis
detrahentium linguis subiri non
dubito cum imperatore ignaviam

homa non ferat et sermo publicus
refundē delictorum delicta discipu-
lorum in preceptores replicat Sic
Senē neronis sui nutu desbenigū
sanguis exspirat adolescencie suorum
temeritas in quintilianū refunditur
Et Socrates in pupillū suum
fuisse clemenciorem criminatur tu vero
quid ins geres certissime si nō re-
cessis a te Si p'me te composuis
ad virtutē recte vniuersa procedent
Pollitate constitucionis maiores tibi
vires exemplo tuo si obseruas plu-
tarcū hcs auctorem vincendi alio-
quin putem explaz teste innoco
qd in romane impyr nō prgis aucto-
re plutarco Ideo etiā correptionem
hanc attendo

Occasio peccatorum
Transgressio preceptorum
Amonicio verborum
Inflictio verberum

Occasio peccatorum
est in puero
Anima sicut
in Beyn dicitur
pronus sit ab ado-
lescencia in malum sensus et cordis hu-
mani cogitacio illaz ut dicat Cal-
cidius sup platonē Nobilior est
anima puerilis et inquieta max-
ime propter irracionalem mentis imbecilli-
tatem nondum racione firmata-
dem propter nimium calorem et humorem
in illa etate habundante propter quod
plato ait in li de legibus pue-
ros nimio ignis luctari calore
et per inordinate sine indicio et
improbe omnino motus naturales in pueris
celebrari Quod specificat Augustinus
in libro confessionum i vbi ait Quod quedam
opa infancium et si nō prodeunt
in effectum non tamen excitant affectum
dicens imbecillitas membrorum
infantilium innocens est nō animus
infancium vidi ego et expertus sum
zelantem puerum Nondum loquebatur
et intuebatur pallidus amaro aspectu
collactaneum suum Inde est quod pueri
iactant membra et voces que
sunt signa parum intus et
signat put pnt intussitas vo-
luntates indigent flent et
flendo vindicant se de non
obtemperantibus sibi plangunt

Hemunt dentibus strident pe-
dibus elidunt Et si alii nō rep-
rehendant infantes non est hoc
non quia reprehendenda nō faciunt
sed quia nō intelligunt arguentem

De preceptorum trans-gressione multiplici in pueris sequitur

Attende etiā transgressionem
preceptorum Non enim est infans
vnius diei innocens super terram
Sed hoc intim obmittamus et de-
licta alia replicemus frequenter
enim peccant agentes contra precep-
ptum et etiam magistrorum currunt
ad ludos ad spectacula varia
Pascentes oculos in rebus illicitis
libenterque audiunt fabulas quam dis-
cant regulas vel scribant litteras
Peccant in nō discendi dum pro-
ponit vtilia ymo odiunt necessaria
Delectat eos spectaculum vanitatis
vt in virgilio legimus ligneus plenus
armatis et troye incendium atque
ipsius vmbra treuse nec hoc dicimus
quia in rebus vanis multa sunt ad-
disci plena vtilitate Nam verba
poetarum bona sunt pueris ad dis-
cendum licet in eis propinetur error ut
in vase venenum Vnde Augustinus in i
Confessionum Vbi ait de libris in quibus
continentur flagicia deorum ondes
quod mali sunt et continet excusa-
cionem in peccatis quia eas exaugeret se
de formatoe quia incipit legisset
hoc fecisse qui celesti magisterio
se ad libidinē probeat et inuitet
dicit ego nō accuso verba qui vasa
electa atque preciosa sed vinum errorem
quod in eis nobis propinabat
et nisi biberemus cedebamur nec
appellare ad aliquem iudicem sobrium
licebat vasa preciosa et electa
dicit Augustinus Anima hinc verba
nascuntur hinc acquiritur eloquencia
rebus persuadendis et sentencys
explicandis valde necessaria

Sed tu hoc plane profero q
utilius addiscent in pueritia aliq
moralia q flagicia poetica et
satis puele ingenium exercetur
et lingua Sunt enim poetica
figmenta erroris integumenta
Peccant etiam qui inuident socijs
melius addiscentibus Vn Aug
dicit i. confessionum Cauebam barba
rismum facere q cauebam si facerem
non facientibus inuidere Peccant
in appetitu laudis ubi placere
volunt hominibus intuitu vanitatis
Peccant mendacijs parentibus socijs se
insistentibus simbolicis ludis curijs
pugnis fictis inobedientijs Unde
Aug ubi supra fallebam innumerabilibus
mendacijs et pedagogum et magistros
et parentes amore ludendi studio
spectandi nugatoria et imitandi
ludicra inquietudine Furta etiam
faciebam de cellario parentum et de
mensa vel gula imperitante vel ut
haberem quod darem pueris ludum suum
michi quo pariter utique delectabantur tum
vendentibus In quo etiam ludo frau
dulentas victorias vane excel
lencie cupiditate victus sepe
occupabam quid autem tam nolebam
pati atque acriter si deprehenderet
arguebam q id quod alijs faciebam
et si deprehensus arguerer seuire magis
q cedere libebat Ista ne est in
nocencia puerilis Peccant etiam q
plerosque iactant se fecisse quod non
fecerunt ne putentur inter socios
viliores quo fiunt castiores
Multa etiam dicunt ut ridea q non
fecerunt vel dicerent si soli essent
Quia homines soli vix ridet ideo
fugienda sunt praua consortia
hec ad malorum exhortacionem prudenter
frequenter non esse impudentem
Quid de pomorijs que frangunt
de fructibus quos furantur et car
punt ubi non est inedia necessitas
sed sola prauitas Creuerunt
vepres libidinum et nulla fuerunt
eradicatis vel parentum vel magistrorum

De uberiori amonicione

Multiplici exhortatoria moni
toria et increpatoria crebra
a ttende uberiori amonicione
urge siquidem disciplina con
dicit precedere comminacio
Sicut exterioris fugam precedit amoni
tio que aliquando plus valet et minus
nocet quod maxime verum est in
pueris ingenuis et moribus gene
rosis Vnde secundum Senecam de clemencia ad
Neronem Generosi animi facia
lius ducuntur q trahuntur Pueri enim natura
sunt timidi et obiciunt a volupta
tibus suis aliquando sola comminacione puni
endi terreri et arceri Vnde in bucolicis
Qui legitis flores et humi nascen
tia fraga Frigidus o pueri fugite
hinc latet anguis in herba Sit igitur
amonicio exhortatoria ut in eis
qui sunt susceptibiles discipline
quos non oportet violenter trahere sed
liberis inducere Vnde Aug probat in
primo confessionum Quod melius addiscunt pueri
liberalitate q coacti necessitate dicit
enim Satis elucet maiorem vim habere
addiscendum puerilia liberam curiosita
tem q meticulosam necessitatem De talibus
pueris parcis Ouidius j de arte ama
di Ingenium celeste suis uelocius
annis surgit Et Stacius in vi
thebaidos Maturus euo robur et
ingentes spondet tenerum impetus
annos Debet etiam esse comminatoria
eo quod quidam vel ex natura corrupcione
vel ex mala educacione reperiuntur disco
li quos sicut pullos indomitos
freno discipline et comminacione necesse
est coherceri Sic ergo a primis ge
nerantibus sepe contrahunt morbos
generes Ita ex hijs que dicta sunt
contrahunt prauos mores Et implet
illud Ouidij in li Epistolarum j vt
tenebre ledunt ingrata priora nunc
tos resticia q me patitur de grege
captus equus Sic male mox oculis
subit primos meos rude pectus
Debet etiam esse increpatoria vt si
peccauerint arguant si tramite
regulare excesserint corrigant
Prout dicit Aug Quia peccator
est corripe quia homo miserere
Unde in ps Corripiet me iustus

In misericordia et increpabit me
Sic eni agit misericorditer cu pueris
qui castigat et increpat sic frenetico
qui ligatur vel cu eo qui per ca-
pillos extrahitur ne submergatur
Dicit etiaz crebra lic eni in principio
non videatur doctor proficere tu no
dz ab amonitione cessare Vnde in pro
Erudi filiu tuu et ne desperes Ca
vt dicit Julius celsus Rerum omnium magi-
ster est vsus Et tullius in oratione
pro cornelio balbo Vsus inquit
assiduus vni rei deditus et ingeniuz
et artem sepe vincit Adeo sicut
dicit salustius in iugurt Plura
sunt que licet grauia ex consuetudine
bis hunc pro nichilo habemus est etiaz
ouidius in li de arte pro Tempore
difficiles veniunt ad aratra iuuenci
He lata pati frena docentur
Ecqui frenis assidue consumit anulus
vsu interit assidua vomer aduncus
humo Et in 2o li Nichil assue-
tudine maius Desursum

De uerberum inflictione quomodo debent infligi et recipi

Afflictionem attende etiam verberum vt
sunt virge ferule scutice
correptiones quibus agitur vt
in pueris impietas debelletur prout
dicit aug xxj de ci dei Quid
sibi inquit volunt multimode
formidines que cohibendis par-
uulorum adhibentur vanitatibus
Quid pedagogi quid magistri
Quid ferule quid lore quid virge quod enim
huiusmodi penis agitur nisi ut impietas
debelletur et praua cupiditas
infringatur cum quibus malis in hoc
seculo viuitur Quid est enim quod
nisi cum labore discimus sine labore
nescimus cum labore strenui sine
labore inertes sumus Nonne nisi
appareret humana natura velut pon-
dere suo procliuius existat et quanto
ope vt inde liberetur indigeat Non
ergo quod verbera pueris infliguntur
ex dilectione Quem enim dominus
magis diligit plus verberat et
affligit et flagellat dominus omnem
filium quem recipit Vnde in prouerbiis
Disciplinam domini ne abiicias cum
ab eo corriperis quem enim dominus
diligit corripit et quasi pater in
filio complacet sibi Et in ps Si
delinquunt filii eius legem meam
visitabo in virga iniquitates eorum
et in verberibus peccata eorum Et in
ysa Egredietur virga de radice
Yesse Interpretatur autem yesse incendium
quia ex amoris incendio fit virge
percussio Quia ait dominus Ego quos
arguo et castigo Ideo proficiunt
in vitiorum extirpatione Illuminant
in cogitatione cognitione et erudi-
tione et conseruant puerum in sue
innocentie debita perfectione Au-
di de purgatione Sicut ignis pur-
gat et tollit metalli impuri-
tatem et scoriam Et ventus
purgat a grano paleam et lima
rubiginem ferri et verberum ictus
tollunt a pueris feditatem Vnde
Boecius in li de dis scolarium recitat de
puero qui patri suo morsu amaris-
simo precidit nasum quia cum fuisset
puer in scolis et deditus vitiis cor-
reptus et correctus non fuerat sed
vitam finiuit per auctoritatem obprobriosam
et in patibulum suspenditur
Audi de illuminatione In gemma
scribitur etiam translatore septuaginta
per omnem dolorem et flagella
erudieris Iherusalem quia qui ignem
excitat prius fumo affligitur quam
ad igneam veniat claritatem
Sic enim ex felle piscis illuminati
sunt oculi thobie quia per verberum
amaritudinem illuminamur eruditione
Et secundum ysa Illos docebit dominus
scientiam qui sunt ablactati a lacte
Cor enim salomonis ideo funditus
sapientia defuit quia sub virge disci-
plina non fuit Audi de perfectione
pueri Qui deliciis dissoluuntur
in bono verberibus solidantur

Sicut vasa lutea igne siccantur
sic vtus per apostolum in tribulacione
perficitur Tercio recipi debet sine
verbis murmurationis sed cum gra
ciarum actione Si enim asinum sub cau
leo et calcaribus indigemus vnde
dicitur in Ecclesiastico Cibaria et virga et
onus asino panis et disciplina
et opus seruo Non ergo debes contra
stimulum calcitrare nec te noluisse
literato sic volgariter dicitur verbis pu
gere Propter hoc etiam flagellatus
est rex Ezechias quia cum deus eum
ab hostibus liberaret gratias deo
non egit et quoniam infirmitatem
incurrit Propter hoc Jeremias dicit
se vidisse virgam nuceam secundum aliam
translationem Nux enim habet amaritu
dinem in corde cortice dulcedinem
in nucleo quia amaritudo verberis
et dulcedo graciarum actionis coniungi
debent in puero verberato Quarto
recipi debet sine cordis et operis
obduratione Dicit enim Ecclesiasticus
vir prudens et disciplinatus non
murmurabit correctus Nam sicut
testa vacua ad ignem crepat plena
non crepat Et sicut aqua parietem
luteum dissoluit marmoreum vero
pulcriorem efficit Ita mali sub
virga murmurat obduratur
malediunt et calcitrant Et
impletur illud Ecclesiastici precordia fa
tui quasi rota currus Carrus enim
vel currum fenum portat et quasi
stridendo dum portat murmurat
Hii sunt de quibus Jeremias dicit Percus
sisti eos et non doluerunt attri
uisti eos et noluerunt recipere disci
plinam obdurauerunt faciem suam
super petram Et in Proverbiis Verbera
uerunt me et non dolui traxerunt
me et non sensi Tanto siquidem
egrotat quis periculosius quanto insensibilius

De correp- cionis moderatione que consistit in quatuor affectu tempore modo loco

Post electionem erudicionis
et correpcionis videamus
correpcionis moderacionem
vbi attendas Affectus
Correpcionis affectum debitus
Correptoris modum requirit
Corripiendi tempus et locum in doctore
vt non ex ira immoderata corri
piat vel furore sed ex zelo pietatis
et amore Propter hoc in archa testa
menti contenta sunt ista tria virga
tabule legis et manna Ecce
virga seueritatis correctionis dulcis
manna mansuetudinis consolacionis etiam
et compaciens tabule districcionis serua
nandum est quia ut dicit Oratius
in Epistolis tractari mollis etas
imbecilla potest Et Quintilianus in
libro 2 de oratoria institutione inge
nia puerorum nimia emendacionis
seueritate deficiunt desperant enim
et dolent ac nouissime oderunt
et quod maxime nocet omnia timent
vel conantur Lex etiam humana
sermonibus proprijs potestatem tribuit
minorum delicta corrigendi pro
qualitate delicti quod tamen cum
moderamine quodam et iure quasi
parentis concedit vt in minoribus
ad litem non extendatur Nam si atro
citas facti emendacionis dome
stice ius excedit placet enormes
delicti reos iudicibus tradi nacioni
Affectum autem moderatum voco illum
qui medius est inter remissionem et
crudelitatem quod dicitur clemencia
Vnde Seneca in primo libro de clemencia ad Ne
ronem Clemencia est temperancia
animi in potestate vlciscendi vel
lenitas superioris adversus inferiorem
Illos autem crudeles vocamus qui
puniendi causam habent modum non habent
Sicut pharaon aut busire qui
in homines super humanum seuie
bant modum Non turbidus puniens
propter ondam voltus Nam imbecilles
sunt oculi qui ad alienam lippi
tudinem suffunduntur Vnde in Proverbiis
dicitur quod non semper puero arrideat
neque semper condoleatur

Tempus etiam cognitum observandum correptionis ut sic non plus inferat penae quam venia est cum oppositorum eadem sit disciplina. Parcere autem et punire sunt gratia qui nescit parcere nescit punire. Quod Seneca dicit Tum malis alium petendum est sicut membris languentibus medicina minuto sanguis est. Alii etiam differatur vindicta ut tempus illud assistere quo facilius correptio operetur. Sic enim philosophus ... ubi usitata remedia non procedunt ad contraria se convertit. Ergo ubi non proficit severitate utendum est clementiae lenitate. Locus etiam requiritur ut si culpa est occulta secreto est corrigenda publice vero si publica. Unde ad Thimotheum 1. Peccantes coram omnibus argue ut ceteri timorem habeant. Sed de occulta dicitur Mathei 18. Corripe eum inter te et ipsum solum. Et beatus Ysidorus palam inquit arguendi sunt qui palam delinquunt ut dum unus aperte corrigitur plurimi emendentur. Hic igitur in fine concludo quod ita debet procedere moderata correctio quod ex ea relinquatur moderatus timor in puero. Unde Seneca Temperatus timor cohibet animos assiduus vero et acer in audaciam iacentes excitat et omnia experiri suadet. Unde boni parentes et boni doctores pueros integre obiurgant alii minantur alii blande admonent alii increpant aliquando verberant. Nemo autem sapiens ad exigenda supplicia pervenit nisi quem remedia consumpsit. Unde Seneca turpe est ut libenter damnet qui iste ut numquam puniat quam nimis. Et infra Ratione pessimus pater videbitur qui assidue plagis liberos etiam ex levissimis causis compescat. Utrum autem preceptorum liberalibus studiis dignior qui excarnificabit discipulos si memoria illis non constiterit aut si parum agilis in legendo oculus haeserit an qui monitionibus et verecundia emendare malit. Equum non crebris verberibus excitet domandi peritus magister fiet enim formidolosus et contumax nisi eum blandiente tactu permulseris. Idem facit venator. Quique instituunt catulos vestigia sequi quique iam exercitatis utitur ad excitandas vel persequendas feras nec crebro illis minatur. Contundet enim animos et quicquid est indolis comminuet trepidatione degeneri ut licentiam vagandi errandi quod passim concedit. Adiicias his licet tardiora agentes iumenta que cum ad contumelias et miserias nata sint nimia sevicia cogunt iugum detrectare. Nullum autem videsis est nullum maiori arte tractandum quam homo et nulli magis parcendum.

De hiis que pertinent ad disciplinam informandam et de ordine procedendi in libello

Relictis hiis que ad doctorem pertinent sive ad dicta statim procedamus ad ea que pertinent ad discipulum informandum. Agentes primo de doctrina quo ad statum inchoantis. Secundo quo ad statum progressi. Tertio quo ad statum perfecti. Et quo ad statum inchoantis primo tangamus antecedentia 2° comitantia 3° consequentia 4° contraria sive gratia. Antecedentia enim voco que animum discipuli ad discendum disponunt. Comitantia que dispositum perficiunt. Consequentia que perfectum ... Contraria que impediunt. Antecedentia sunt ut sit discipulus voluntate subiectus ad merendum attentus ad audiendum docilis ad intelligendum benivolus ad retinendum. Subiectus modo docilis ingenio attentus exercitio benivolus animo

De voluntati

discipuli subiectione Et nãa est
ad quatuor Ad tollendaz superbia
Ad inducendaz verecundiaz et reue-
renciã Ad firmandaz paciẽciaz
Ad tenendum obedienciam
Primo ergo subiectio est
necessaria Nam paribus pas-
sibus ambulare debet sco-
larium rudimenta et virtu-
tum incrementa De hac ergo
subiectione dicit Boecius Qui
nõ nouit se subici nõ nosset
se ingrari magistrorum Est aut cum fieri
magistrorum qui se nõ nouit esse
discipulum Est aut hec subiectio
necessaria Superbia claudit
Ad tollendaz superbiam oculos
ad inducẽdaz verecũdiã et tumi-
ad firmãdaz paciẽciaz dos effi-
ad tenẽdaz obediẽciaz cit quibus
clausis et tumescentibus iuitatibus radios
mentalis oculus non agnoscit Vnde
ysid li 3 de summo bono Magnaz
consequitur legendo potestatem Etiam
arrogantes Nam quamuis perfectes
in superficie videant medullitus
tamen latebrana veritatis nõ tangunt
quia superbie nube prepediuntur
Hec taut superbia secundum boecium
Blandis vestium variacionem frequen-
Pectinis beneficio cesariem polit
calamistri tortuositate com-
ponit scortorum varietate lascivit
Voltum fuco oblinit Nouaculam ca-
pillos saepe compendit Gemmat et
monilibus pectus ornat Vestes
cingulorum varietate castigat
Crinem aromatibus implet Vltro
raro stolis incessit pacem pfert
Pacem prodest rostratis calciatis
hirpipiatis perforatis laqueatis
stilulatis cancellatis incedit
Tyaricas erexit collo elato
Buttuc inflato supercilio mu-
tilato oculo impudico et fa-
stuoso incessu procedit Secũ-
do inducendaz verecũdiaz
et reuerenciaz etiam quia
magnum est eius signum

Reuerẽcie et inuidiaz gratiose
Verecundie scripsit subtrere Vnde
Ambrosius in libro de offi Sicut in senibus
grauitas in iuuenibus alacritas
Ita in adolescentibus verecundia velut
quadam dote commendant nature
Hec enim tenenda sunt a pueris
in motu in gestu et incessu in
locucione et in omni actu Vnde
multum arguendi sunt pueri
inuerecundi quorum quidam iam ad
tantam inuerecundiã deuenerunt
quod se demudant inhoneste et
talia pie et turpia membra onde
coram aliis non erubescunt
mulieres osculant et tangunt
Sed quibus ita fatuus ut mulierem
osculari vellet si collo eius vel
ori serpens adhereret dyabolus
aut circa collum eius est qui in
illud ostendit ut homines attra-
hat et lingua eius vipperea
dum blandit ut venenum infun-
dat Propter hanc verecũdiã inuetã-
dam verberant pueri sicut in capitulo
monachi Vnde Anshelmus can-
tuariensis in epistola ad Lanfrancum monachum
Audiui inquit ab abbate tuo
quod maioribus iniuriis indicatis cum monachis
se verberat aut ab alio verberari
se postulat quem in capitulo ex precepto
solum nõ ex sua voluntate vapulat
quod nõ est ita ut tu existimas
Illum enim motum quo se deus sponte
indicat regale est Illud vero
quod per obedienciam in capitulo sustinet
monachicum est Illud sepe
sibi reges et superbi diuites
fieri precipiunt talia Istud
vero non perspectes sed obedientes
suscipiunt Illi se deo soli hu-
miliant propter peccatorum consciaz
isti vero hoc idem etiam propter obedienciam
Eorum si dicis nõ tantum fugio pub-
licam vapulacionem propter dolores
carnis quod ex sollecto senties
Quam propter verecundiaz Scito quod

Ille fortior est qui hanc quam sustinere gaudet propter obedienciam. Certus
ergo esto quod maioris meriti est vna
vapulacio monachi tollerata pro obe-
diencia quam innumerabiles accepte
per propriam sentenciam. Liquet autem in verbibus
obediendo pueri dum eos cum timore
et reverencia sustinent. Nonnulli enim
dominum salvatorem a presidis militibus
verberatum. Beatos apostolos cesos in
concilijs a principibus sacerdotum. Non-
nullos etiam martires beatos verberibus et
flagellis durioribus laniatos.
Ter verberibus cesus est paulus et a iude-
is quinquies xxxix violentos su-
stinuit ictus

De puerorum paciencia

De paciencia. Seneca in epistolis
de firmandam vir bonus
quicquid ei accidit equo
animo sustinebit. Et seneca
ex quo inquit tibi fuerunt como-
da equum est te ferre incomoda.
Et cyprianus in libro de paciencia
porro sudat hic quamdiu vivitur
et laboratur nec sudantibus et
laborantibus prodest magis aliquid
quam pacienciae subvenire placiditas.
Nec aliud magis iustos et iniustos
distinguit quam qui in adversis per
impacienciam blasphemat iniuste
et conqueritur et paciencia iustus probatur.
Demum paciencia est que nos deo
servat et comendat que lingwarum
temperat linguam frenat mentem gubernat
pacem custodit disciplinam
regit. potentum divitum conpescet in-
opiam pauperum refovet. facit
humiles in prosperis fortes in adversis
docet de iniuriis cito ignoscere
et delinquentem multum et diu ro-
gare fidei fundamenta munit
incrementa spei provehit actum
dirigit. Hec cyprianus. Demum teste
platone paciencia robur est tocius
philosophie. Et ipsi doctrina veri
paciencia noscitur. Sic autem vinea
putatur distinctur destrui quam pal-
mites precidunt et liberiore

sub sequitur et tamen ex hoc uberior
fructus nascitur. Sic pueri quasi
palmites novelli a magistro sa-
piente precidunt sarculo disci-
pline et sequitur fletus et post
fletum multiplicior erit fructus
prout dicit dominus omnem palmi-
tem in me non ferentem fructum
purgabit eum ut fructum plus
afferat. Sic etiam datur medicina
amara ut curentur membra quare
tollitur caligo ignorancie et
putredo concupiscencie. Unde claudianus
Trunccor et largus ut liceat re-
liquis servare minus membris. Et
ovidius i de remedijs ut corpus
redimas ferrum paciere et ignes
ut quoque aridus valeas quamquam tolerare
negabis. Constans ut valeas
multa dolenda feras. Sepe
bibi sucos quamvis invitus amaros.
Et in allexandrande sexto asper
ior sanat humores potio morbos.
Naufragium quoque timens iactura
sepe redemit. Et lanita quoque potuit
et damnis damna levavit reos.

De multiplici puerorum obediencia

De tenenda obediencia.
Sic enim abraham domino
obedivit. Et xpus non solum
verbo sed etiam exemplo in mundum
veniens et in mundo manens
et de mundo transiens obedienciam
docuit. Ideo Ephesios vi. Filii
obedite parentibus tam corporalibus
quam spiritualibus. Quia sicut beatus
Bernhardus in sermone dicit manife-
stum obedire libenter. Non enim
placent deo coacta servicia. Unde
et xpus delectabatur in obediencia.
Et paulus libenter offerebat se
obediencie dicens inquit quid
me vis facere pater enim erat
facere quicquid ei deus vellet parare.
Ad hunc gradum non ascendit
qui voluntate precipientis suam
non fecerit. Sed a quibusdam hii

olim fiebat in ceco mē or dici
Quid uis ut faciam tibi Jerh^e
in q̄rto confe^l Optimus dn̄e tuus
minister est qui nō intuet^r hoc
audire a te q̄ ipse uoluit s^z po
cius hoc uelle quod a te audierit
vn̄ lucanus Tu q̄cq^d iubes uelis
Et terencius Nulla est tam faci
lis res q̄n sit difficilis dum fa
cias inuitus Obediant etiam
simpliciter Bn̄h^s Multos indeuus
hōs hypocrisis impiu multas fac
tiones vbi hoc preceptū sit vn̄
hoc venit cuius ꝯsilium hoc uoluit
inde murmuracō inde frequens excu
sacō Impotencie simulacō autoris
aduocacō Non sic abraham fecit
s^z simul^r obedivit Vero enim obe
diens respectu monitoris se
habet ut bonum non disuadendo
preceptum q^r ut inuenitur aut factus
sum apostolus te et ego tecum Et in ps^o
deduxisti sic oues ꝑplm tuum
in manu moysi et aaron Obe
diant etiā hylariter nō uelut
ex tristicia aut ex necessitate hyla
rem enim datorem diligit deus
vt dicat paratus sum et nō sum
paratus Nescium symone cyrenco
portet crucem angariatus vel
demonibus assimiler q^a de cor
poribus exiuerent coacti molestia
Prima sicut nubilosa corporis
disposicō et facies tristicie te
nebris obfuscata deuocionem
vel hylaritatem fugit ab aīo
recessisse Ita serenitas in vultu
dulcedo in uerbis intimum colo-
rant obedienciam obsequentis q^r
super omnia uoluntas attesse bonum
Obediant etiam uelociter Q^a
sm̄ btm̄ ambrosium Nescit tarda
molimina sp̄c sci gratia Et
btūs Bn̄h^s fidelis obediens
nescit moras crastinum fugit
precipientem precipit parat
oculos uisui aures auditui
linguam voci manus operi pedes
itineri totum se colligit vt

voluntate compleat imperantis vt
dicat viam mandatorum tuorum cucurri
cum dilatasti cor meum Sic
petrus et andreas Jacobus et
Johannes ad primā uocē sequuntur
dnm̄ saluatorem Sic zacheus
festinans descendit et xp̄m gau
dens excepit Q^a ut in prou^r
Vidisti hominem velocem in opere
suo coram regibus stabit Obedi
ant et viriliter sic xp̄us usq^z ad
mortem ignominiosam qui ma
luit amittere vitam quam obedienciam
vn̄ Bn̄h^s v^s s^o Si tribulacō into
nat si persecucō resistat Si ma
lignitatis ut impediunt tutus obe
diencie viam nō deseras s^z dicas
paratus sum et nō sum ^{et}c Obe
diant etiam humiliter ne de
fortitudine operis eleuet^r Sed
sicut in ewangelio luce scribitur
Cum omnia bn̄ feceritis dicite
serui inutiles sumus Obediant
etiam perseueranter q^r ut d^t Bn̄ v^s s^o
Incipere est multorum perseuerare
paucorum s^z aug^t d^t Qui perseue
rauerit usq^z in finem hic saluus erit

De uoluntaria

disscipuli attencōe vbi quatuor
conturrunt Occupacō rei infe
rioris Adhibicō auris exterioris
Collacō ꝯsīs interioris Reuo
lacō virtutis superioris Et circa p^m
quadruplex impedimentum uo
r mtg turbam^r extus occupaciō
vera remedia differuntur
falsa remedia conquiruntur

isto de disscipuli volun
taria subiectione videamus
de eius attencōe de q^a

Salom in prouerbiis d^t Audiens
sapiens sapiencior erit et in
telligens gubernacula possidebit
Nam sapientia
per auditum acquiritur
per habitum possidetur
per usum exercitium mancipatur
Ex occupacō rei inferioris
ad illam aut alterum quatuor concurrunt s^z

Adhibicio auris interioris De exer-
Collacio racionis interioris cupa-
Reuelacio virtutis superioris cione
rei inferioris habes illam summam
Qui maiora arta percipiet sapiam
Qui enim vult in libris proficere magis
opus habet recedendi a consueta con-
suetudine et animum dirigit in se colligere
ut intencius magis unita plus intimum
possit uehemencius intendere et a-
lcius penetrare Sed hec per quatuor
impedimur Nam Uel turba
intus perturbamur mur intus
Exterius occupamur cum inquie-
Vel remedia differuntur tamur vi-
Contraria remedia eliguntur cys et af-
fectionibus prauis animus obstrepit
hiis intus peccato consentit ociosi
uidentur esse nec sunt Quia nichil
prodest exterius silencium dum introrsum
fremunt affectus omnia noctis tran-
quillitate composita quiete consilium est nichil
Seneca Nulla placida est quies nisi
quam racio composuit Nam eciam dor-
miente exterius quiescente sompnorum
anxietas premit Uel occupamur
exterius quia enim occupaciones prodeunt
et de una plures exeunt Illa
primum quibus extirpare demum non
Seneca Non debent occupacionibus
indulgere excludende sunt si se-
mel intrauerit in locum sui alias
substituet principiis illarum
obstemus melius non incipient
quam desinent Uel vera remedia
differuntur dampnum enim nobis di-
lacionum non morbi precidimus causam
vel occupacionum unde Seneca in prima
talium dicit Cum hec pergere toto
animo incubam et si hanc rem
molestam composuero studio me
dabo Non cum uacaueris philosophandum
est omnia alia negligenda
ut huic assideamus cui nullum
tempus satis magnum est eciam si
a puericia usque ad longissimos
humani eui terminos uita producatur
non multum refert utrum omit-
tas philosophiam an intermittas Non
enim ut interrupta est manet
Uel contraria remedia eliguntur
cum ciuitatum exterius silencium
et non vitamus interius strepitum
propter hoc Seneca peream si
est tam necessarium quam uidetur silencium
in studio se posito Ecce undique
me varius clamor circumsonat Supra
ipsum balneum habito Et sequitur animum
non cogo sed intentum esse non ad
uocata extrema omnia licet foris re-
sonent dum intus nichil tumultus
sit dum inter se non rixentur cupi-
ditates et timor dum auaricia lu-
xuria quia non dissideant Et infra
leue illud ingenium est nec sese
reducit introrsum quod ad uocem
et accidencia erigitur habet intus aliquid
sollicitudinis et habet aliquid concepti
pauoris quod illum curiosum facit
ut ait Virgilius uideo et me quem
dudum non nulla iniecta mone-
bant tela quod aduersa glomerari
ex agmine grayum Nunc omnes terrent
aure sonus excitat omnis Su-
spensum pariter oneri comitique
timentem Parum enim proficit ad
tranquillitatem locus sed magis animus
videmus enim frequenter in ciuitate
amena et hylari viros mestos
et in loco solitario occupatos

De adhibicione

auris exterioris ut audiat a
magistro sub silencio et sine fa-
stidio sine dubio Deinde in terra
equitur de exterioris au-
ditus adhibicione Et quatuor
sunt necessaria discenti Primo
ut audiat ex ore magistri proprio
Quia ut ostendit Jeronimus habet
nescio quid latentis energie
interioris operacionis viue uocis
actus et de doctoris ore uel
auctoris ore transfusa forcius
sonant Unde Jeronimus paulinum
hortatur ut uiam sapiencie sine
doctore non ingrediatur Et
in libro de viris illustribus

1 Qui nullum inquit sequitur p(ri)m(um)
pessimu(m) semetipsum de se fa(ci)t ingen(iu)m
Et Symachus in suo exemplari d(icit)
Aptu(m) esse negociis intimandis
in diu illucentitis S(ecundu)m est ut au-
2 diat sub silencio p(ro)ut Ecclesiastici
Audi tacens et p(ro) reuerencia acce-
det tibi bona gratia Vn(de) et disci-
puli pitagore leguntur p(er) primum
quinquennium tacuisse Tercium est
3 ut audiat sine fastidio p(ro)ut d(icit)
diat Amb(rosius) in li(bro) de incarnatione
(Christ)i Quid aures tamquam cera et
plumbo clauditis et fastidientes
auditis Vt etiam ait Varro ad at-
temesse auditorem Remittit ph(iloso)phia
stomachum fastidiente(m) et ad
simplice(m) cenam hylare inuitat
co(m)mu(n)iam Quartum est ut audiat
e sine hesitacionis dubio q(uia) cum
crede(re) qui discit vn(de) Boecius de discip(lina) sco-
Primu(m) quid credendum est donec vi-
deatur deinde fingendum illu(d) er-
rasse docendo si forte inueniat
q(uod) illi sine obuiat Vnde Hugo
de s(an)cto victore d(icit) pitagoras hanc
consuetudine(m) in studiis suis s(er)uasse
se l(e)gi(tur) ut vsq(ue) ad septimum s(cilicet) an(nu)m
num(erum) vz vii artium liberalium nullus
discipulorum suorum de hiis que
ab ipso dicebantur r(ati)o(n)em poscere auderet
S(ed) fidem dare vobis magistri quo-
usque omnia audisset Et sic iam p(er)
semetipsum r(ati)o(n)em eorum posse inuenire

De collacione r(aci)o(n)is

interioris quadruplici s(cilicet) cum anima
verborum s(ensu)m percipit cum a sensibus
carnis se subtrahit cum interea
que sunt precepta discernit cum
pure intelligit
Sequitur de r(aci)o(n)is interioris
collacione Vt enim ait Aug(ustinus)
in li(bro) de ordine Ratio est
motus mentis ea que discuntur
distinguendi et connectendi potens
hec aut(em) sit quadruplicat(ur) primo
1 cum anima verborum s(ensu)m percipit
2 S(ecun)do cum preceptis eius a sensibus
carnis se subtrahit 3o cum a re-
3 ne abstracta int(elligi)t ea que sunt

precepta discernit Quarto cum ea que
secreta sunt pure intelligit Primo
igitur anima racionalis verborum sensu(m) p(er)-
cipit que s(cilicet) mediantibus litteris app(re)-
hendit quam viam r(aci)o adinuenit C(um)
enim homo sit animal racionale racione
vtens et r(aci)o(n)e mente que omnibus hominibus
quis est homo aliis hominibus sociari
S(ed) hominibus homines sociari non possunt
nisi colloquentur ad inuicem et mentes
suas s(ed) cogitaciones q(uasi) refunderet
Ideo rebus imposuit vocabula
sonos s(cilicet) quosdam et sic signata
vt quia suos non poterant adin-
uicem sentire animos sensu impote ute-
rentur ad eos g(ra)t(ia) copulandos S(ed)
absencium verba non poterant audiri et
racione p(ri)ma litteras optinuit et con-
tigit inueniri S(ed) p(ro)pter rerum mul-
titudinem inmensitatem illam optinuit
redigi ad aliquam certa fixa terminatam
et inuentis omnibus litteris et sonis a
signis inuenta est gramatica et
omnis sciencia tam triuialis quam qua-
druuialis quequid est de signis
et signatis que si quis diffusius
videre desiderat s(ecundu)m librum Aug(ustini)
de ordine legat et si p(otes)t intelli-
gat ergo litterarum signa primitus osten-
dunt et p(er) litteras ad verba veni(tur)
et verbis mediantibus ad sciencias
penetratur et ex p(er) usum et con-
suetudinem comparamus nobis p(ri)ma-
riam nocionem Et sic augen(tur)
nobis nescientibus vel minus non
aduertentibus nostra corpora succes-
siue sic crescit nobiscum per
assuetudinem et maiorum indu-
sciam in nobis sciam paula-
tine Vnde Sen(eca) in suis epistolis
aut animuta quedam animalia
cum mordent non senciuntur
adeo tenuis illis et fallens in
periculum ius est tumor indicat
morsum et in ipso tumore nullum
vulnus appar(et) Idem tibi in conuer-
sacione virorum sapientium eueniat
non deprehendes quod aut quomodo
tibi prosit profuisse deprehendes

Dis igitur et ubis recte percepte
et usu firmatis a sensibus se sub
trahit Cogitaui inquit ille sa-
piens abstrahe a vino carne
meam vt aium meu transferam
ad sapiam Quod est a vino qd
inebriat et etiam acenat insilab
omi carne vel appetitu carnis et
sensuu qui puritatem cordis inuic
vnt Aug in li de quantitate anime
Anima humana per rom et sciaz
suspendit se a corpore quanto pt
et ea que intus est fruitur volup
tate libentius quantoqz in sensus de
clinat magis tanto similiorem
hominem pecori facit. h augus
Certe sapia habitat in supinis ad
quam erigi nolunt qui remanent
in carne et sensibus carnis qui me
ritos bestijs comparant qz terram
et corpea intuentur homo enim
cum in honore esset nd intelle
xit compatus est iumentis et
similis factus est illis Abstractus
aut a carne et sensibus tuis discne
sniam ubon a verbis reserat
verborum sonus ad aurem sz sna
que latet introrsus ad mentez Vt
cum audimus hos versus Quid cum
occeano properant se tingere soles
hiberni quid tardis mora noctibus
obstet Alij enim laudant metra
alij metrorum sniam Magis etia
curat aia de sniis rerum quam
de falleris verborum Ca vt
dicit dyo in li de di no Irroa
le inquit et stultum est nd utu
ti intentois sz dcois attendere
Et Sen Multum opis impedi
verbis non ozt hec sit proposi
nri snia quod sentimus loqui
et quod loquimur sentiamus Nd
delectent vba mea sz psint
si tn contingit eloquencia nd
sollicita pt Si aut parata est
luit pro costat asst vt res
pulcerrimas prosequitur si talis vt
res potius quam se ondit Sz quia
anima vnita est carni corrup
te ideo ind difficultas est ma

inde sustinenda veritate Vn in li
de spu et anima d Ex quo aia
carni corrupte coniungit corrupi
net proprietates suas potest ergo
donec usu et experien et aliend
doctrina exercitata incipit discne
oculi si quibus cu subtili arte o
culorum in tenebrosa detrudi
videtur tn nd pt ibi nisi prius as
suescat tenebris et lucem atte
ndatur ergo ad lucem veritatis p.
ozt venire et possimus intellige
et cum ad lucem veritatis vene
rimus illo mediante vel se
manifestante veritatem intelli
gimus et falsitatem arguimus Vn
inquit propha In lumine tuo vi-
debimus lumen Et pauli testo
tenebras arguit ipsum lumen
nec pt anima quicquam pure in
telligere nisi prius reddeat ad
se et consultat se supra se put
dicit Aug in li de ordine et
de quantitate anime Cu enim aia
roalis habeat essentie simplici
tatem ymago dei est vel ad
ymaginem et ex hac assimila-
cione habet intellectum naliter
agentem qui est sic lux inseparata
Cum etiaz aia roalis sit pt
hoc qd simplex est vnibilis
corpi organico cui eius vnitur
parti incipit intellectualis
rius na et habet intellectu pos
sibilem ab ymaginacione vel
sensu accipientem et cu sit hec
na separata a na sm se pt intelligere
omnia nd sic na sensibilis que
tn quedam apprehendit cum ipa
sit actus organi corporalis Et
sm exemplum auicenne flama
adherens lignis aridis et cre-
mabilibus aliquantulum fumo
sa est vbi adheret eis sz vbi
revolat in proximum aerem distans
a lignis aerem illuminat et ptez
fumosam eiusdem flamme et

Et in actu pleno est lucis Sic
anima intellectualis ex ea parte
qua appinquat ad virtutes cor
poreas organorum que sunt
ymaginacio et sensus est quasi
fumosa et offuscatur in potentia ad in-
telligibilia sed in actu lucis pura
secundum philosophum cum est ut separata
Et ideo intelligit cum ad se
abstracta redit et se supra se extollit
et separata dixi quia non utitur
anima hoc intellectu plene secundum
commentatorem iii° phisicorum nisi cum fuit
in ultima prosperitate etc.

De revelatione

virtutis superioris ubi quatuor
tangit revelationis exemplum anime
statum revelationis processum
eius complementum

Sequitur de virtutis sup-
erioris revelatione Cum
igitur sensus interiores etiam
auditus et visus hominis interiori vel
intellectui quod audierunt vel vide-
runt renunciaverint et anima ad se
redierit et se super se comiterit
tunc intelligit ut dictum est
tunc iudicat tunc discernit et eius
revelata veritas innotescit Unde
illi soli sic credo vere et recte
iudicant et intelligunt qui
vocem foris acceptam intus cum
veritate conferunt homines enim si
vagentur extra se qui deberent
redire in se Nam sicut verum est quod
x li confessionum Augustinus dicit artes liber-
ales in interiori parte memorie
nostrum et in loco memorie
abdito eas habemus antequam artes
disceremus quarum habitus secundum doctrinam
platonis clarum videmus nobis
innatos Nam rationes earum sunt
in anima non impresse per sensus
exteriores id est per suas ymaginaciones
vel similitudines quia non sunt
colorate gustate contractate
non sonant non olent nec sunt
sensibiles Sine igitur sic fiat sive
aliter certum est quod si eas artes
addiscere vel intelligere necesse

est cogitando ea que sunt i[n]
recolligere et ad mentis pe[ne]
tralia intrare ibi veritas pre[sidet]
est omnibus consulentibus eam [et]
ibi respondet Ubi se revaleat
non omnis eius liquide videat
veritatem nam inter et nos foris
Et ideo si volumus eam cognoscere
recurramus ad secretum cordis ibi
corruscat et splendet clamat et
docet Et quia de hac revelatione
dictum est diffusius in tractatu de
doctrina dei et angeli ideo quedam
pauca ad propositum tangimus in
presenti considerantes quatuor scilicet
Revelationis exemplum Ex[emplu]m
Anime statum [...]
Revelationis processum ex lig[no]
Et ipsius complementum arde[nti]
Primo enim elevatur fumus sine flama
et luce Secundo flama cum fumo
et luce Tertio lux pura sine fumo
et flama Sic primo anima deditur
intenta sensibus/carnibus obvolvitur
fumo ignorancie et caliginis sed
cum apprehendit verba doctorum
et excitatur ex eis lucem incipit
chorusstare quod mixtum est fumo
et fulmine quia repugnat scientia
ignorancie et in fine post multas
dubitationes et post multas rebel-
liones succedit scientia que lux pura
Et isti sunt tres status anime primo
ignorantis 2° dubitantis tertio
scientis et veritatis revelate
lucem videntis Anime vero status
iste est naturalis Est enim posita qua[si]
realis in orizonte duorum mundorum
sensibilis et intelligibilis inferioris
et superioris Est autem sensibilis
vel inferior mundus regio tene-
brarum quantum ad intellectum in-
qui nichil videt in rebus sensibi-
libus ut sunt sensibilia sed ab hiis
illuminatur ad cognoscenda intel-
ligibilia nec possunt sensibilia
illuminare intellectum immediate
et per se sed per sensum et ymagina
cionem et memoriam qui mediate

a impressiones a rebus sensibi
bus non veniunt immediate sed
intellectui / nec intellectus est recep
tibilis formarum sensibilium sed legitur
imaginacione et memoria reli
quias impressionum que relinquntur
in eis ex apprehensione sensuum sensibilium
specierum sensibus enim stant foris in sensi
bus formis et intellectus intus
legit sic nomen eius ostendit unde
intellectus dicitur quasi intus legens
et ascendit usque ad mundum intelli
gibilem et lucem eternam que deus
est que supervenit animam et tangit
eam a vertice unde si libera esset
et sana facilius se eriget ad re
gionem lucis et intret in eam quam
modo se inclinet et intret in tene
brarum regionem Sed quia nunc inclinata
in sensibilia tenet eius vertex intel
lectiva quasi sopita et vertice
inclinato ad terram more pecudis
inclinata Est autem revelacionis
processus iste sicut dicit Ovidius in libro
de natura deorum Si quis puritate vicie
tibus et potibus et immaculatam
se custodiet vivens hic fruetur
consideracione et visione deorum animas
enim humanas a rebus exterioribus
et etiam a suis corporibus quodammodo
oportet abstrahi ut approximet prime
luci vel divine que luci quod super
eas est per unum vel alium luci tocius
angelice que ad eas illuminandas
mittitur per dei graciam et sic constituta
in vertice mentis que in summitate
et serenitate seipsam conspiciat et
cum sit ymago dei quod in se scri
ptum vel acquisitum vel infusum
est legit et esset ei liberum quod se
super se levaret legeret et intel
ligeret nisi corrupcio impediret
Unde quidam philosophi seipsos exceca
verunt et clausa via visus
acies mentis humane non habens
qua exiret per visum in summum
cogeretur reflecti intellectum
ubi legeret multa de absconditis
in seipso tamquam in libro lucis et scrip
ture naturalis Nam virtutem pluribus
sensibus attenuat clausis vero congre
gat colligit et conformat

Exemplum habes de istis in libro
de visu et specialis Sed bene dixi cor
rupcionem habere impedire revelaciones
quia feculencie peccatorum alligatio anima
rum ad corpora naturalis etiam com
plexio que impedit vires nobi
les sicut dicit Galli Flegmatica
complexio anime nullam virtute
inhiat sollicitudines et res cor
porales que nimis intrant ad
animam sic mentem impediunt quod men
tem abstrahi non permittunt Sic
inscripcio tabule prohibet aliam
inscripcionem et plenitudo vasis de
uno liquore prohibet alterius recepcionem
Et ideo dicit Aristoteles omnes ingenio
sos esse melancolicos et mela
tolicos esse ad huiusmodi illuminaciones
et revelaciones magis ydoneas
quia illa complexio magis abstrahit
a mentis impeditis a delectacionibus
carnis et tumultibus mundanis Et
sic patet quod impeditur ista revelatio
ex quadruplici materia nocumento
licet autem natura prestet auxilium ad
huiusmodi revelaciones tamen ex gratia
dei et mundicia fiunt mentis super
mentem irradiaciones unde enim
inveniunt anime que non alie a cor
poribus extrahuntur et intra se
revertantur et ad lucidissimam
veritatem que deus est ascendunt at
tollantur impedimenta que
diximus Sed in animabus que sunt
pauce alligacionis vel adherencia
ad corpora vel corporalia magis
est abilis iste modus Nam propter
alligacionem faciliorem facilior est
abstractio et propter facilem abstrac
tionem fiunt in spiritu efficere vel esse
in spiritu est secedere sursum esse a re
gione tenebrarum et liberum a
sollicitudinibus et cogitacionibus
vehementibus in animas nostras a parte
regionis illius Et esse in corpore
est immergi in corde Et ideo
paries corporis impedit radios
illuminacionum Cant. En ipse stat
post parietem Ezechielis Fili hominis
fode parietem Ergo iste paries

transiendo est quod fit in morte
corporis aut aptula faciendo ut
sit anima in spiritu Consulit etiam
spiritus in raptu cum anima eo elevat
supra se nichil cogitans de se vel
corpore In alijs aut particularibus
elevacionibus longe inferius luminis
quasi per cancellos et aperturas irru
punt radij illuminacionis quasi cho
ruscaciones in medijs tenebris De
quo lumen in ps(almo) Signatum est super nos
lumen vultus tui domine dedisti leti
ciam in corde meo lumine vultus tui
domine i(d est) lumen vultus tuus qui non
est aliud quam tu Hunc vultum
tuum illuminans nos domine per infusionem
novi splendoris revelacionis aut
gracie quod dicitur esse signatum et clau
sum ex quibus flat et quando scilicet
ki tibi est notum · Ath tog etc.

De discipuli doci

litate ad quod consideranda sunt
quatuor eius continencia efficacia ex
cellencia subita in quibus est differencia
ipso de discipuli voluntaria
subiectione et de eius
attencione hic tercio dicendum
est de eius docilitate Quia ut
dicit Quintilianus Sic officium est pre
ceptorum docere sic discipulorum
dociles se prebere Et secundum katho
nem Nec pudeat que nescis
te velle doceri Scire aliquid laus
est culpa est nil discere velle
Est ergo docilitas docendi abi
litas ad cuius cognicionem conside
randa sunt quatuor Est autem
Eius continencia eius continencia
Eius efficacia · in quatuor
Eius excellencia nam bene
Eius subita in quibus est differencia docilis
homo dicitur Qui bene tenet for
mas in sensu acceptas Qui bene
tenet intenciones ex sensibilibus extractas
elicitas Qui bene redit ad sensibi
lia acceptas redit dico per recor
dacionem Qui bene redit ad intencionem
ex sensibilibus elicitas Redit
dico similiter per recordacionem Unde
homo qui secundum hec que dicta
sunt memoriam percipiat

Bene est docilis male autem
secundum quod magis et magis deficit in
predictis tamen secundum recordacionem
intencionum invenit magis doci
litas Unde magis docibilia sunt
animalia que faciunt ea que sibi
imperantur secundum intenciones magistrorum
suorum quam alia Eius efficacia
Quia homo qui est docilis et
discipline perceptibilis ea que
videt et audit debet diligenter
attendere et conservare et ex collatis
memoria retentis ea que sunt
experta fuere et ex illis vere de
putatum assumere prout est principium
artis vel sciencie que secundum quod deficiunt
eciam animalia magis et magis inve
niuntur docibilia vel disciplinabi
lia Ex iam dictis patet quod cum ea
que dicta sunt excellant in homine
homo est animal maxime docibile
et disciplinabile Nullum enim ani
mal est disciplinabile nisi tamen
instinctu nature sed intellectu et sed
racione unde solus homo ex doci
litate et disciplina proficiat
ad predicta tela ad sciencias vel contem
plativas ad mechanicas artes
ad virtutes morales Nam in hijs
omnibus requiritur racionis usus Ars
enim tamen recte factiva est eorum que
facit et sciencia contemplativa vel
speculativa racionem requirit et insti
et a racione procedit Virtus eciam medium
quod determinata racione est medium prout
sapiens determinavit attingit Et
ideo nullum aliud disciplinatur
ad aliquod istorum tamen preter hominem
solum Nam docilis est maxime
ex perfectos sensus habet discipline vi
sum scilicet et auditum Visum autem
deserviunt invencioni discipline Et
tamen huiusmodi invencio non fiat nisi
racione memorias et experta confe
rente non est aliquod animal brutum
visu disciplinabile quod non habet
facultatem inventive ex sensibilium
collacione Sed auditu disciplina
bilis est ex signis rerum

[..]eo quedam animalia sunt docibi-
[..] per auditum Quare vult quod aliquis
[..]at aut discens aut inueniens
[..]oint Et sic duo sunt modi doci-
[..]litatis et sciencias adquirendi per inuen-
[..]cionem visus et per doctrinam auditus
Non est mirum si homo excedat
in docilitate respectu aliorum Sed
accidens est quod hanc docilitatem
non producat ad actum cum sit hoc
in eius facultate positum, prout Tullius
in libro de oratore dicit quod non dat
fortuna hominibus in hiis rebus se vin-
ci posse equo animo pati que ipsi
homines parare possent in hiis re-
bus se vinci posse pati non posse
vinci Dociles autem dicit Tullius
in rethoricis auditores habere pote-
rimus si summam cause breuiter ex-
ponemus et si attentos esse faciemus
Nam docilis est qui attente vult
audire Ex iam dictis patet in parte
et maxime quod homo maxime docilis est
post hominem pigmeus et symia
Deinde cetera secundum differencias suas vt
sunt terrestria vel gressibilia
reptilia volatilia aquatilia op-
timus enim est in homine auditus pro-
ut est ad disciplinam aptus quia
dum vocem audit intencionem vocis
intelligit et affectum loquentis per-
cipit Et ideo sermo est instrumentum quo
scientia docentis in discipuli transfert-
tur propter hoc viua vox est efficacior
ad docendum quam scripta librorum
que litteras ostendit sed modum rerum et
gestum et motum et affectum non expri-
munt que omnia loquens dicit Omnis
in homine etiam sunt sensus ceteri no-
biliores et aliis certitudine clariores
et subtiliores Nam sicut forma lucis
est eadem in sole et aere et nube
corpore terminato licet lumen secundum quod ma-
gis descendit a sole magis et
magis coartetur et ad caloris
minus determinatur Sic disciplina
variatur et descendit secundum differencias sub-
iectorum nec mirum cum etiam
hoc videamus de forma artis que
est in mente artificis quam exequitur

Manus et audit instrumentum
et suscipit ferrum que proporcionatur
est eadem in omnibus sed magis deter-
ta ad minus in manu quam in mente
et in malleo magis et in ferro maxime
Ita methaphorice vt inueniri do-
cilitas in susceptibilibus discipline
quod faciliter ostendere possumus
nisi hic esset speculacionis alterius

De discipuli do-

cilitate ad quod consideranda sunt
quatuor eius continencia efficacia
excellencia secundum scripta in quibus est differencia
[..] de discipuli volunta-
ria subiectione et de eius
attencione et de eius doci-
litate hic quarto de eius beni-
uolencia oportet considerare prout dicit
Boecius quod debet esse beniuolus ad
retinendum non discolus hoc est
a scola diuisus discurrendo per
vicos per plateas per thaber-
nas per meretricum cellulas
per publica spectacula per pom-
pas per comessaciones per publi-
cas scenas et per alia eiusmodi incon[..]
prout aut dicit Tullius in rethoricis
Quatuor modis facere possumus
beniuolenciam beniuolos audi-
tores a nostra ab aduersariorum
nostrorum persona et ab auditorum
et a rebus ipsis quibus locum habeant
in rethoricis persuasionibus tamen
valent ad propositum negocii
huius Nam a nostra persona beniuo-
lencia contrahemus si vitiorum arro-
ganciam expertes in docendo nul-
latenus ostendamus Sicut illi qui
abducto supercilio grandia verba
trahunt tenui intonantes vt ait noster
Ieronimus Quadam verborum audacia
aliis ediscunt quod ipsi non intel-
ligunt Et ex hac arrogancia
prouenit quod discipulus talis beni-
uolus non existens non attendit ad
eum adquirendum quod nescit
et retinet remanet morbus
anime quia non aperitur medico
caligo ignorancie Quia vt
dicit Ambrosius super xi psalmus febres

cum in alto sunt nequeunt mi-
tigari cum foras erumpit spe as-
sunt desiliendi cum morbus tegitur
inardescit si aperitur vaporat Et
Ieronimus contra Jovinianum Pateat quod non
ximum est ut possit curari cum po-
tuit Et etiam Gregorius vii li[bro] apolin
Cum putredinem medicus vulneris
non eicit nequaquam in loco putre-
dinis sana caro convalescit Et
maximianus Non intellecti nulla
est curacio morbi et magis inclu-
sis ignibus antra premunt Ab ad-
versariorum persona benivolencia secundum
tullium captabimus si eos in odium
invidiam in contemptum adducemus
Adversarii nostri sunt demones et
omnes qui nobis suggerunt vicia per
quibus dimicat in nobis igno-
rancia quos elidit sciencia et ad
personas non debemus certe odium
sed ad vicium Si ergo consideramus super-
biam que est in viciis mundanis
et insidias quas demones habent
ad nos et insidiantur nobis et
debilitatem ipsorum quam fatentur
utraque enim dei gracia subiciuntur
nobis Ab adversariorum persona red-
dimus auditorem benivolum
Et secundum tullii documentum Ad adver-
sariorum personam adducemus in
odium invidiam in contemptu
Et si nolumus vacare sciencie que
predicta sunt et contraria vel ma-
iora de facili possumus certe
vel forsan ab adversariorum red-
detur auditor benivolus Si que
discolis coniungunt et qui nolle
addiscere sed violenti sunt et ma-
livoli referamus sic recitat boecius
de albino discipulo violenta
qui magis violentas inicit inigro
Et secundum verbum boecii non est dignus
sciencia qui sic insurgit preceptori
Ab auditorum persona captatur
benivolencia si res eorum ut dicit
Tullius fortiter sapienter man-
suete magnifice iudicatas
proferimus quod est verum in proposito cum
scolares insistemus videmus eorum
negocia que non faciunt Ut

dicit claudianus in libro de
... Cum neglectis rerum causis
...omnis animus premit et laborat
diligunt cetera que dupplicia ad vita
necessaria ut aut pudicitia
aucte credulitati subdant aut
ad scienciam condemnacionem tendamus
nec quod auctoritas iubeat vel con-
studeat potissimum diutes supta
paucitate doctorum illudunt impe-
ritos quorum maxima turba est Sed
etiam ipsi ab eisdem quos fallunt
reciproca illusione falluntur
Sed quidam licet verba docentis con-
premit quia contemptibilem reputat
sum doctorem Contra quos propter in-
genio et vita contemplativa Sunt
qui non rerum doctorem sed dignitate
doctrinam propria examinacione discu-
ciunt et magis quid dicat quam
quid dicatur attendat Et quod facere
aut fieri nolunt dici quod sibi fa-
stidiunt patres ad doctrine eciam
quod sic cupiunt ignorare quam a per-
sonis inferioribus cognoscere cum virtus om-
nium claruit non humano ingenio
sed deo deputanda sit
rebus ipsis benivolencia
a
captatur cum rei dignitas
ondatur quod in doctrina
satis manifestatur prout dicit augustinus
de c. d. l. xxi Non parva miseria
pena est insipiencia vel impericia
que a deo fugienda multo indicatur
ut per penas doloribus plenas
pueri cogantur discere litteras vel
quelibet artificia propter quam discere ad
quod penis adiguntur tam est
illis penale ut nonnumquam penas
ipsas per quas compelluntur discere
ferre malint quam discere Unde ut
dicit Basilius in exameron ii libro
Que labore quesita sunt et co-
nunde perceperunt et diligentissime
conservant Nam quorum hec facilis
est adeptio eorum sine dubio
fastidiosa est possessio a sua
persona temperabat benivolenciam
Tullius in secundo philipicarum dicens

nam meo fato p[at]res conscripti
[...]ri dicaz vt vero ab hijs annis vi-
[...]nti rei publice hostis fuit qui
[...]o bellum con[tra] te michi q[uod] indixit
[...]t illud con[tra] Salustium O fortuna-
[...]tam natam me consule romam
[...]o ad usurarior[um] p[er]sona in p[ri]mo con[tra]
[...]athilinaz dicens Quousq[ue] tande[m]
abute[re] pacia n[ost]ra cachilina Qu[a]m-
diu etiaz tuus iste furor no[n] eludet
que ad fine[m] sese effrenata iactabit
audacia Nichil ne te nocturnu[m]
presidium pallacij nichil vrbis
vigilie nichil timor populi n[ichi]l
concursus hom[inum] bonor[um] nichil
h[ic] munitissimus h[uius]modi senatus locus
nichil hor[um] hora voltus q[ue] mouit
Pate[re] tua consilia no[n] sentis con-
strictam iaz o[mn]i[u]m hor[um] sci[enci]a teneri
coniuracio[n]em tuaz non vides Ab au-
ditoribus captat beniuolencia[m] in
ca[usa] declamacio[n]is pro pompeyo di-
cens Quanq[ua]m michi semp[er] frequens
aspectus v[ester] multo iocundissimus
Vte ipa coaptat beniuolenciaz
in ca[usa] p[ro] milone dicens Et si vereor
iudices ne turpe sit p[ro] fortissimo
viro dice[re] Optat aut[em] beniuolenciam
vt discipulus beniuole et libenter
audiat s[ecundu]m illud Eccl[esiastic]i Auris
bona audiet cu[m] om[n]i concupiscentia
sapi[enci]am Et in p[ro]u[erbiis] 2 Fili inclina au-
rem et audi v[er]ba sapiencium S[ecun]do
que audita sunt quodam epilo-
go teneat Quia sic Eccl[esiastic]i dicit
Cor fatui quasi vas confractum
omnem sapiam no[n] tenebit Et
varro ad attendendu[m] auditore[m]
Canale fissu[m] e[st] auris que accep-
ta memorie no[n] co[m]mendat Tercio
retenta alijs repetat Vn[de] Boecius
in li[bro] de disc[iplina] sco[larium] d[icit] Q[uod] expedit
scolastico vt habeat aliquos
subiectos quos doceat eis libros
legat vt sic et intellecta sciat
et scita exprimere noscat Quarto
ut lectiones quottidianas no[n]
dimittat nec studium interpolat
Quia sic dicit[ur] in li[bro] sapie[ncie] Sapiaz
et disciplinaz qui abiciat felix e[st]

Et ita patet de preambulis ex
parte discipuli ad discendum

De ca[n]t[icis] ... [illegible]

opis p[ro]pt[er] mortem amicor[um] et amice
desinentis deinq[ue] n[atur]alez affectio[n]ez
in affectu[m] modeacio[n]em in modiacioz
co[n]sola[ci]o[n]em in co[n]solacione oro[n]ez
um iam a t[er]ra depulsi vir-
tute remor[um] ferentem oras
aspiranta felici p[ro]speritate
ventorum Subito tempestas
orta est p[er] serenu[m] no[n] vltra pro-
gredi potui no[n] maturare nego-
cium inchoatum s[ed] ad censuraz
silencij me mors impulit ami-
cor[um] quod verebar accidit quod
timebaz euenit addictus su[m] silen-
cio q[uia] sup[er] me venit indignacio
mors eius consequente s[ed] tridui spa-
cio siccum viuat in carnalem mors
vt in me sua tela congereret ign-
guir amicu[m] vnicu[m] surripuit spe-
lem Quis vtroq[ue] late[re] sic p[er]cussus
non indulgeret fletui no[n] cedat
affectu no[n] dolori procedat p[ro]cedat
ad oculos procedat ad linguam
Quod corde tegi[tu]r quod occultum
manet si forte lacrimaz guttule
si vbor[um] sollulis conceptam p[ro]cor-
dijs intimis mesticiam cor dolente
exudet precesserat in me ipso tanti
damni forte presagium co[n]quas-
sacio quedaz inopinate membror[um]
sustinebar ad predicacionis
officium in g[ra]du citatorie p[ro]cedens
impegi corrui et doloribus impe-
tu dominante neutru[m] amicoru[m]
n[on] rarius visitaui Conquassata
sunt ossa mea qu[ia] in immanet
manibus c[ur]at vt diuelleretur
vista mea S[ed] qui sil decibui
mus cur d[omi]ne non simul exces-
simus cum essemus cuncto vna ego
et frat[er] meus cu[m] essemus amna
vna consensu pariter et affectu
ego et d[omin]us meus m[a]g[iste]r henricus
P[er]transiuit d[omi]ne gladius tuus p[er]tin-
gens vsq[ue] ad diuisionem carnis
et spiritus me porciem de[c]lorez
relinquit in sereno hic vtraz altiz

Iacet in celo. relictus sum ego solus
ut plangam dolorem meum ut osten-
dam affectum. Vobis igitur amici karissimi
debemus nos qui relinquimur
Naturalem affectionem. Affectio
In affectione moderacionem est naturalis
In moderacione consolacionem fletus et
In consolacione omnino fructum gemitus
quem imperat amor extorquet
pietas non desperacio fidei videte
fratres flevit david ionatham
amicum suum et ego non defleam
unicordem meum. Conflevisti domine
ihesu morte amici tui lazari nostram
experimens afflictionem tuam insinu-
ans dilectionem O igitur karissime pater
et domine reverende consors peregrina-
cionis mee solamen consolacionis mee
lumen oculorum meorum baculus imbe-
cillitatum revelator defectuum
exactor optimus imperfectus ut fe-
cerim et occasionem nacta scribendi meorum
disseminator scriptorum vos portas
vite mee relevamen miserie mee
Predicator fame mee O quoniam
victus instancia supplicacionis
meditacioni scripcionum vacavi et
officio leccionis Quo abiit di-
lectus meus sic ereptus subtractus
amissus et relictus sum ego solus
O mors invida que sic unum ra-
piendo duos furiosa peremit Tu
me duos una peremisti vipera
crena. tu duos duos utique pe-
rasti dum alterum momordisti In-
vasisti tabernaculum eius in quo
peregrinabar rupisti vinculum
quo tenebar in domicilium eius
quo premebar parcenam ab
sti qua premebar parcenam non
tulisti in amicum pietatem non
habuisti Sed et michi non pepercisti
etiam pepercisti Sed tu ut supra
dicebam non peremisti forte
domine quia infirmitas mea
impedimento fuit Sed iniquitas
mea sed providencia tua Non autem
mee virtutibus imitacione nondum
erat aperiendum horreum tuum
michi cum fatuis virginibus
ianua claudebatur ne dum ad
annos pervenerim nubiles

ut transferrer in cubiculum tuum
ad mensam patrisfamilias
si me famulum tuum ut minimum ca-
tulus edet de micis que cadunt de
mensa dominorum suorum Sed ut pie
creditur anima dilecti virtutibus
amica quietis cupida studiosa
sapiencie victrix nec carnis corrup-
tibilis involuto liberata penitus
assumptis ad liquidiorem fulgorem
ethereis purissimi iam excessit
velocito per dei graciam evolabit
2 Iam igitur affeccionem sequatur moderacio
teneant lacrime supprimatur dolor
qui radicatur intrinsecus tanto frequen-
ciores vehemencius quo minus est
exire permissus conflebant mortuum
resuscitant mortuos suos quos
sciunt non resurrecturos ad gloriam
sed in anima et corpore pereundos pu-
niendos non igitur modo lite tristemur
super mortuis sicut et ceteri qui spem
non habent Neque non defuncti in xpo
resurgent Ecce qui dolere cepi
iam incipiam gaudeam unde si
possumus meror est amovendus
Si vero nequeat penitus amoveri
saltem est moderandus Nullos
amicorum meorum amicius domine
in te omnes eos tenemus indisso-
lubili caritate Fili hominis
ait dominus Ecce ego tollo a te
desiderabiles oculorum tuorum et
non deplange nec lucteris fuaves
mortuorum luctum modere in no-
bis amici egressus quia forte rap-
tus est ne malicia mutaret intel-
lectum eius aut ne ficcio deciperet animam
eius aut quia forte a facie malicie
iustus colligitur ne malicia ipsius
futuri temporis inveniret Nam pro
magno beneficio promissum est a
domino regi iosie quod ne mala
ventura super terram videret eciam
ad patres suos colligeretur in pace
de fratre vero meo carnali mortuo
parum habeo quod plangam
et habeo multum in quo gracias
agam nec mediocris est iustia
fratrum amoris nec vilis

No

ie sors quam cumulat mere
enta virtutum et cumulum exul-
tationis exaggerat desideratus
et beatus finis Nam igitur in mode-
ratione accedat luctus consolatio
Primo quidem in mortuis nos di-
vina sufficere debet ad solatium
cui non libenter ponere lassem
Secundo quia lex est iustitia quod suum
est unicuique recipe Reditur
pulvis ad terram spiritus ad deum qui
dedit illum dicit scriptura unde
sumptum est repetitum animae debitum
Tertio quia sicut dicit beatus Ambrosius in
libro de morte fratrum Quid absur-
dius quam quod scias omnibus praescrip-
tum quasi speciale deplores hoc
est animum supra conditionem extollere
legem communem non recipe nec con-
sortium recusare Et ut ait ille
poeta lyricus Pallida mors equo
calcat pede pauperum tabernas
regumque turres Vitae summa
brevis omnes manet una mors
tellus pauperi recludit regumque
pueris addo quod parentes evasisse
miserias quod caelestes adeptus est
vel adipiscere divitias quod defle-
do nimis mortuo nihil proderis
et teipsum pessimabis Sed tandem
solatio erigamur quod in brevi vi-
suri sumus quos absentes do-
lemus nec enim mors appellatur
secundum apostolum immo somnus Nos
dolendi magis quam ipsi mortui
sumus qui in praelio stamus pla-
gas excipimus vulnus ingeminamus
Illi iam sursum erecti victores
effecti locum nobis praeparant
quam in caritate perfecta vivunt antes
habuerunt ad nos magis perseverant
Quin immo quanto viciniores deo appro-
ximant tanto maiori praerogativa
dilectionis ardent Sed
quam nimis manibus adheret ma-
cula pulvis quam pedibus Sicut
etiam cum caritate rapiuntur
venialia quid superest nisi suppli-
catio pro defunctis ut offeramus
hostias et sacrificia pietatis O
bone Ihesu mea spes unica finis
intentionis meae meum refugium
singularem ne abscondas di-
lectis meis beatam faciem tuam
ne subtrahas dulcedinem tuam
ne differas consolationem tuam si
que illis adheserunt peccata macu-
le tue venia misericordissime
pietatis absterge ut spoliis
carnis et fragilitatis exuti
misericordie tue fonte diluti
deposita peccatorum caligine te
verum lumine de supernis irradiatis
valeant intueri Et tu pater
Habraham exaudi lazarum altum
me pauperem et mendicum expande
de gremium sinum ut divino fructus
aspectu eosdem in domo do-
mini perpetue et feliciter inter eternum
Iam nunc ad propositum redeamus
et velut quodam post liminio
facti de preambulis et antece-
dentibus ad concomitantia procedamus

De concomitantibus

disciplinae de quibus Primo in
generali secundo in speciali primo de sensu
secundo de ingenio tertio de memoria
Quarto de ratione

Disciplinam quatuor co-
mitantur sensus ingenium
memoria et ratio sine
quibus non fit eruditio et
Sensus enim apprehendit oblata | offert
Ingenium exquirit cognita | dis
Ratio iudicat inventa | ad
Memoria recondit iudicata | dis
iudicanda Unde quod sensus particu-
laris apprehendit ingenium
suscipit et quod ingenium ad
invenit ad rationem iudicat addu-
cit memoria vero abscondit et
quod absconditum est in lucem
educat Ratio vero tamquam parentibus
suppeditat et quasi in ore cordis
posuit aut masticat quod dentes
ingenii carpunt atque ruminat

quod venter memorie representat
Non enim semper occurrit anime quod
sitiur sed temporibus optimis et per
petes a memoria tamquam occultum
abstrahitur Hec autem quatuor non
sunt aliud quam anima sed aliud sed
horum proprietates per varia corum
exacta ut sit sensus anima sciens sen
tiens sic intellectus aliud est vita
anime quam anima vivens et nobis
ibi in essentia quod anima volens
Sensus igitur primus occurrit Nam sensibus
carnis utitur anima quam invitus pre
anima in corpore sentit et per eos
innatur ad formas corporeas con
scendas quibus tamen invitus preest
intior ad res verissime iudicandas
Nam sensus exteriores quidquid sentiunt
sentiendo anime innuitur Interior autem
sensus qui dicitur sensus rectissime solus
cominatur iudicare Sensibus exterio
ribus apprehenduntur presentia Unde
et nomen acceperunt quasi presentibus
entia ab ipso interiori profertur ex
quo et nomen accepit sententia vera
De hiis ergo quatuor breviter et
pro materie competentia videamus

De sensibus quintum

ad quatuor scilicet quod disciplina fun
damentum habet ex sensuum apprehensione
Quod disciplina incrementum habet
ex sensuum progressione Quod comple
mentum habet ex sensuum desectatione
Quod impedimentum habet ex
sensuum defectione Alala
ensus ad doctrinam natura
prohiet utpote quod fundamentum
1 mentum accipit ex sensuum
apprehensione incrementum ex pro
2 gressione Complementum ex eorum
3 defectatione Impedimentum ex eorum
4 infectione et defectione Fundamentum
tum siquidem et originale principium
ex sensibus obtinetur quod per nostros sen
sus vel invitus doctrina primitus in
choatur Homo enim cum sit spiri
tualis naturali quodam vinculo
in eorum societate astringitur
tum quibus ad ipsa est communis
ut homo homini sociari posset
hominum nisi colloquentes invicem

et ita sibi mentes suas et co
gitationes refunderent ideo vidit
imponenda rebus vocabula id
est quosdam significantes sonos
ut quia suos sentire non poterant
animos sensu quam interprete utentur
ad cogitationes sibi invicem copulandos
sed audiri verba absentium non pote
rant quare necesse fuit litteras inve
niret sub distinctis signis et no
tis orationis et lingue sonis Animad
vertit autem anima rationalis cogi
tationis sonos quibus homines inter
se loquentur et quos litteris iam
significant alios esse qui moda
to hiatu narie quasi enodati
et simplices faucibus sine ulla
collisione defluerent alios diu
so pressu oris tenerent cum aliquo so
nis exterioris a quo non admixti sub se
erumpere non valerent Itaque litteras
ordine hoc quo exposite volens
sonumvocales et mutas nominat
Deinde sillabas ex litteris ex sillabis de
ctiones ex dictionibus orationes compositiones
tas ordinatur ex orationibus similes eli
citur que omnia mentis mediatibus
sensibus apprehendit Nam figurarum
electa representatium inspectio con
iugandorum eorum artificiosa co
et huius cognoscitur mentis sensu
visu scilicet et auditu Ad hoc enim
officium inservit utimur aurium et oc
culorum Unde aures dicte sunt quasi
audes id est audientes aut forte
a vocibus hauriendis Unde et
Virgilius vocem quod hiis auribus hau
sit quas corpore mollis cartilagi
nis amplitudo forensibus sinuositas
circularis reddit abiles ad vocum
apprehensionem ut et habeant
aptam simul et flexibilem
firmitatem Oculorum etiam ad ap
prehendendum mira subtilitas et
necessitas quorum orbes gemmarum
similitudines presentes ab ea parte
qua videndum aliud fuit me
branis latentibus deus texit ut
ymagines rerum obiectarum
exterius tamquam in speculo resultent
ad sensum mentis intimum penetret

[M]ens ergo per oculos aut ocu-
[lor]um membranas videns et ea sibi
[occurr]unt obiecta conspiciat quasi per
fenestras lucente vitro vel lapi-
de speculari obductas quod tamen
ut refelleret Augustinus talis usus
est argumento Si mens inquit
per oculos videt ergo erutis et
effossis oculis magis videt quia
fores cum postibus evulse exclu-
sus inspicit plus quam si fuerit
liberatus O ineptissima ratio
hominis volentis oculos auribus
esse similes ut non tam oculis
quam foraminibus cernamus quo nichil
ad speciem fedius nichil ad usum in-
utilius quantulum enim videre pos-
semus si mens ab intimis pene-
tralibus capitis per exiguas cavi-
naculorum rimas attenderet ut si
quis velit per foramen aut tibiam
aspicere non plus cernet quam cavitatis
capacitas comprehenderet Unde
visus cuiusque perficitur orbicularitur
et mobiliter oculi conglobantur
Orbes autem oculorum et humoris puri
et liquidi plenos deus esse voluit
in quorum medio scintille pusille
quas pupillas dicimus imponuntur
in quibus pure et subtiliter cerni-
di sensus et visio continentur Et licet duo
hii sensus dicantur disciplinabiles
dum anime reputant similitudi-
nes apprehensas licet per eas ingre-
diatur curiositas eo quod secundum Salomonem
Non saciabitur oculus visu nec
auris impletur auditu tamen si horum
fiat collatio secundum sententiam Augustini
in libro de cathezisandis rudibus
Plus proficiat discipulus audiendo
Et licet in cognitione sensibili locum
habeat quod solet dici segnius irritant
animos demissa per aures quam que
sunt oculis subiecta patentibus
Verum est in visione disciplina-
li Nam audita vehementius inci-
tant attentionem et intensiorem
et fervorem generant impressionum

Quod disciplina habet

incrementum ex spiritu progressione
Suscipit etiam incremen-
tum disciplina ex spiritum
progressione Cum enim
in anima unus est secundum pro ea ad
que cognoscenda exigitur multi-
nominatur vocatur enim sensus corporeus
ymaginacio racio intellectus
intelligencia quibus quinque progres-
sionibus anima racionalis ad sapientiam
erectum Sensus percipit corporea
ymaginacio corporum similitu-
dines Racio corporum dimensiones
et similia Intellectus spiritum creatum ut
angeli Intelligencia deum Et pro-
ut magis et magis anima a corpore
elongavit in seipsa regnans
rerum similitudines proprietates
differencias et effectus et huiusmodi
considerans verius et clarius cog-
noscit Unde et cognicio de potencia
ad potenciam progrediendo perficitur
ut quod sit in sensu sensibile per
maiorem depuracionem fit in
ymaginacione ymaginabile
sub quadam similitudine et in
intellectu per maiorem depura-
cionem fit intelligibile Et quia si-
horum unumquodque breviter exequi
facile est vide quomodo ad sapienciam
ascenditur quadam spiritum progres-
sione Sensus igitur potencia est
anime qua rerum corporearum
corporeas formas percipit et
presentes qui et si corporeus non
sit corporeus tamen dicitur quia corporeis
utitur instrumentis Et quia corpora
non transcendit Unde et ab instru-
mentorum unio dicitur qui corporeitatem
tamen non sit nisi unus
Sicut in lucerna aer recepta per
plurima formina foramina ra-
dios emittit varios et foraminum
qualitate et porcione difformes
ymaginacio vero vis est anime
que rerum corporeas corporearum
recipit formas secundum absentes et
secundum sensus presentes et nulli corporum

qualitates vera percipit corpora
Sic ymaginatio ipsorum verorum tamen
recipit similitudines et ymagina
tiones Et ideo tamen non sunt vera
corpora nec corporum sed qualitates cogitatio
quedam et evaporatio a cor
poreis rebus est ymaginatio nec
tamen ad incorpoream pervenit Ratio vero
est vis anime que rerum corporearum
incorporeas percipit formas abstra
hit enim a corpore que fundantur in cor
pore non actione sed consideratione
ut sunt rerum corporearum nature forme
differentie propria accidentia omnia incorporea
sed non extra corpus nisi ratione subsistentia
Intellectus est vis anime qua anima
rerum incorporearum incorporeas per
cipit formas Intelligentia vero vis est
anime que immediate supposita deo Et
sicut in ymaginatione de subtilis fan
tasie surgunt Itam intelligentia
desuper theophanie sive divinorum
luminum apparitiones descendunt
Quanto igitur ab inferiori ad superius
magis similitudines quanto gradus
processeris tanto magis ad superiorem
appropinquabis Nam cum multiplex
sit differentie scientie status et diu
ersa naturales rerum corporearum sta
tus sensus et ymaginatio vigent
sed absque ratione non satis valent
sed ad rationalem sive doctrinalem
non ascendunt sed infra rema
nentes eumdem ascendentem rationem
quasi alonge ascendunt dedu
cere enim rationem aliquibus possunt
sed usque ad rerum corporearum incor
poreas formas eam comitari
non possunt Supereminet hiis duobus
modis aut statibus naturali scilicet et
doctrinali theologia que divinis
formatur ad quam vero valet innate
sed non valet pervenire habet enim me
tas suas quibus utitur et propriis fi
nibus limitatur Sic ergo sol de
subiectaneis exurgens aquarum
et paludium nebulosa quadam
fumositate languens prius

rubet postquam lucet deinde
libratum purioris aeris caliginosis
nebulis evadens serenior splendet
Sic anima de sola ymaginatione ter
minis in superiorem surgens et primum
per ymaginationem fantasiis
corporum adhuc decolorata langu[ens]
in liquidiorem evoluta tandem
assurgit et emicat Rationem vero
superat intellectus ordine et virtute
Similiter intelligentia superat intellectum
Hec enim anima in mentis sue
virtute constituta unum verissime simplex
purum incorporeum per data sibi facul
tate et gratia contemplatur Est et
alius progressionis in scientia mo
dus a sensibus inchoatus quem teti
gimus in tractatu de officiis pre
dicationis ubi actum est de gradibus
proprietatibus Omni animali inest sensus
Sed animalia que solum sensum habent
nullam prudentiam habent que prudentia
ubi est preteritorum et presentium respec
tu futurorum collativa quod non
fit sine memoria Quedam vero
habent sensum et memoriam sed non au
ditum ut apes que valent pru
dentiam habere preter sed disciplinabi
lia esse non possunt Quedam
vero habent auditum cum memo
ria que est sensibilium apprehensorum
vis retentiva habent etiam yma
ginationem sed nullam habent virtu
tem ulteriorem ut bruta et hec
non sunt experimenti capacia
sed sola rationalia que ultra ymagi
nationem habent rationem ut sunt homines
experimenti et artis capaces Res
enim primo sentitur deinde memo
rie commendatur et ex sensibus et memo
rie multiplicatione experimentum
fit et ex multis experimentis fit
unum universale quod est principium artis et scientie

De disciplina Est
complementum ex sensu vero delecta
tione que de serenitate est in utroque
ex organorum dispositione sensibilium
serenatione intellectus abstractione
luminum infusione etc.

[margin, left: dictos]

insapit etiam complementu
disciplina ex sensuum delecta
tione quam delectacionem ma
xime intellectu inquatuor In
organorum disposicione orga
nicum susceptorum sensacione notarum
evidentis abstractione dispositi
luminis infusione debita
et congrua discipline cum organa
et membra humana maxime corporata
et deputata sunt ut recedant
a contrarietate fere homo enim solus
maxime disciplina est in genere ani
malium quia complexio eius maxime
recedit ab excellencia contrariorum
Omnis autem diversitas que est in cor
porum corpore et organis causatur
ad diversitatem que est in anime po
tencijs Unde ex organis inclinatus
elicitur anime opus Sic etiam phizo
nomi ex aspectu exteriorum me
brorum deveniunt in noticiam late
ntium interiorum Sunt enim organa
quasi nature libri sive elementa in quibus
venanda est latens sciencia prout de
terminat de hijs Aristoteles Avicenna
Constantinus phylemon lexus
et palemon et ceteri qui de phy
zonomia plenius tradiderunt hoc
tamen tamen sciendum quod in oculis precipue sum
cos consistit omnis phizonomie
perfectio Unde et palemon dicit
oculos esse tamquam flores anime
et animam per oculos emicare
et solam oculorum disposicionem esse
aditum per quem anime introspicia pos
sit et oculorum indicia esse prin
que omnia aliorum membrorum
confirmat indicia Unde oculus
cordis est vero nuncius eius indi
cium capitis ex sua et coloe
siquidem motu et disposicione oculi
lenti stantes cum fronte
relaxata et palpebris mobili
bus indicant docilem cogitatorem
mathematicorum et de natura
inquisitorem Et hec sola species
approbatur stabilium oculorum pro
tinencium aut oculorum hec
vincta sunt bona est si fuerint sicci
Si autem magni sunt nitentes
placidi insignem docilem prudentem

aut monitorem indicant quales
oculi socratis fuisse ab apuleyo
refertur quos appollo prudentissimum
indicavit Est autem attendenda
disposicio in organis potencie interio
sensibilis Sunt enim aliqui optimum
habentes organum fantasie et yma
ginacionis in qualitate et complexione
composicione situ et figura et huiusmodi
que sunt ymaginatorum sunt
nature bonitate et horum ymaginaci
tio est excellentior compositiva
ymaginum verarum et methapho
ricarum et tales sunt discipli
nabiles in methaphoricis et
probabilibus secundum nature habilitatem
sed nisi assit eis lumen intellectus
propter ymaginis mobilitatem et
multiplicitatem sequitur varias et
fantasticas concepciones confundunt
va zophisticas in rethoricis et cum
libus mollis sunt habentes Et attende
quod vacare concupiscencijs et libidini
bus tam interiores quam exteriores
sensus morum obdurat sensus quibus
obscuratis ex fumo cerebro
exalante ebetatur brutalescit
et degenerat intellectus Requiritur etiam
ad hanc delectacionem sensuum sena
tio sensibilium susceptorum Nam
fantasmata superflue recepta
nec ordinate suis sedibus collo
cata tumultum in anima faciunt
nichil purum anime iudicio re
linquunt Et quid inutiliter cum ex tur
bido non oritur sinceru libri inferere ex
greco in sermonem in libro de ymagine
sic dicitur Quemadmodum si qua
civitas multitudinis turbam que
diversis aditibus ad se recepit con
fluentes non tamen in unum locum
omnes confluunt civitatis sed alij
ad forum alij ad habitacula sua
alij ad ecclesias et plateas Ta
lem quondam mentis nec con
sidero civitatem intus constitu
tam quam licet sensibus unius diversis
aditibus impleantur tamen singula
interiora quoque mens eadem
dijudicantibus atque discernens

Locis intelligentie congruis uni-
uersa disponit Serenatis igitur
sensibus in anima perfruitur pura
iudicia Requiritur etiam ad hanc
defecationem sensuum incitis abstrac-
tio et in altiora porrectio
ad quod unum istud sufficiat
Quod plato in phedone recitat
sic donec corpus habemus per-
mixtus cum tali malo sit noster
animus nunquam id quod iam olim con-
cupiscimus plene consecuti simus
Concupiscimus autem veri statum
Corpus enim primum in nobis innumera-
biles et infinitas occupationes
infert quibus gravantur ob necessarium
victum quia alimentum quot-
tidianum deinde si morbi ingruc-
rint impedimento sunt quominus
inquirere et inuenire veritatem
possimus Iam cupiditatibus et
cupidinibus et timoribus innumera-
bilibus variarum rerum appetitionum
cum insomniis infinita quadam
dementia corpus onerat ut pro illo
nec sapere quidem ulla in re pos-
simus Et si quid temporis aliquando va-
cuum ad philozophandum reli-
querit relicti fecimus tunc quorum
in ipsis cogitationibus nostris corpus
interturbat turbam errorum infe-
rens menti ut obcecare illam
veritatem videre non potest Itaque
unum hoc in omni questione nobis
et illud quidem euidentissime
patet si quid umquam bene scire
volumus recedendum esse a corpore
et in ipso animo res conside-
randas Tunc enim inuenimus co-
gnitum quod concupiscimus
et cuius rei amatores nos
confitemur cum defuncti erimus
Nam dum viuimus desperandum
est et enim si constat nichil sin-
ceri mixtum corpori animum pu ...de
posse sequitur alterum aut non
tempore non usquam contingere
cognicionem sanitam posse

ut tunc cum excessimus a vi-
defunctorum enim animus liber e...
et solutus a corpore Eo autem tempore
quo viuimus ita appropinquabimus
applicabimur cum sciencia si nichil aut
quam minimum corpore notamur ne
in societate eius nisi quantum necesse
est cum dimittamus Ita enim
minime implebimur incassa turbu-
lenta cum natura corporis sed
puri a contagione eius inuitu-
tate possimus eramus Et si ita
fecimus incorrupti sinceri cum
digredientes ad omnia incor-
rupta sincera cum ueniemus
Requiritur etiam ad hanc defe-
cationem sensuum luminis infusio de
que lumine aliter senciunt philosophi aliter
theologi philosophi sic ponunt enim
irradiationem in anima aliquando ab in-
telligentiis inspinentibus lumen
super intellectum agentem puerum et puerum
est claritate sua et entitate
puritatem eius conforme anima
autem est instrumentum intelligencie omnis
aut intelligentia plena est formis
explicabilibus aut ut aiunt
per motum celi et radiorum stellis
affluentium Et quoniam intelligentia
est ut agens anima uero ut in-
strumentum secundum rerum ordinibus unde
intelligentia est apta nata influere
et anima radiis splendores illos
secundum rem congruentem nata est
suscipere hoc autem contingit in il-
lustrationibus sompnis in reuelacionibus
ut dicunt et prophetiis Ceterum in
aliis cognoscibilibus ponunt
hanc illuminationem secundum puritatem
sensuum et bonitatem organorum ymagi-
nationis et intellectus affectus actorum
Theologi uero in infusione luminis
primi ponunt omnem certitudinem
et statum huius ut exponitur insinuat
in libro de spiritu et anima de ps
Domine in lumine tuo uidebimus
lumen dominus Sic solem non uidet
oculus nisi in lumine solis sic uim
ac diuinum lumen non poterit
unde intelligentia nisi in ipsius lumine

unde propheta: In lumine tuo domine
videbimus lumen. Quemadmodum sicut de
sole exit unde sol videri possit non
tamen solem deserit sed in illo manet
quod de illo exiens illum ostendit
ita manens in deo lux que exit
ab eo mentem irradiat ut primum
ipsam choruscationem lucis sine
qua non videt videat et in
ipsa ceteras videat.

Ex disciplina

impedimentum habetur ex defectione
spiritus et infectione. quod fit quando
natura spiritus est a carne subiectus vel
a demone infectus quia est materie
defectus vel est in se imperfectus.

Incipit etiam impedimentum
disciplina ex spiritus
defectione et infectione. Hoc
autem fit quatuor modis
primo quia spiritus est a carne subiectus
secundo quia est a demone infectus
tertio quia est organum vel materie defectus
quarto quia est in se imperfectus.
De subiectione sic dicit ysidorus in libro primo
de summo bono: Amittit ex sua
natura splendorem possidens anima sed
subita commixtione carnis se
decernit molissimam unde scriptum est
Corpus quod corrumpitur aggravat
animam et deprimit terrena
inhabitatio sensum multa cogitantem.
De infectione a demone dicitur in libro
de lxxxiii questionibus secundum sententiam cuiusdam
sapientis: Hoc agite miseri
mortales ne unquam polluat hoc
domicilium malignus spiritus ne
sensibus immixtus inficiat anime
sanctitatem lucem quod mentis ob
nubilet. serpit hoc malum
per omnes aditus sensuales dat se
figuris accommodat coloribus
adheret sonis latet in ira in
fallacia sermonis. odoribus
se subicit. infundit se sapo
ribus ac turbidi motus illu
vie tenebrosis affectionibus
tenebrat sensus quibusdam

nebulis implet omnes meatus intel
ligencie per quos pandere lumen ra
cionis radius mentis solet. Ut enim
visus oculorum si fuerit viciatus quicquid
videre non potuit adesse non putat
offensa enim contristat oculos
unde ymago rerum si oculis inte
gritatis desit. Ita etiam deus qui
ubique deest frustra positus ocu
lis presens est omnibus que vide intel
lectualis non potest. Idem etiam dico
de cognoscibilibus ad sapientiam
pertinentibus. Radius enim lumina a
sensibilibus surgit ad invisibilia
a particularibus ad universalia trahendo
ex eis quandam similitudinem ad
illa. Et hanc viam demon obscu
rare nititur ut iudicium ex quo
relinquitur scientia putatur. De organi
defectione scribit philosophus quod qui deficit
una scientia sibi deficiat unus sensus
quia via est in apprehendendo exterius
per organum non valet. Sic est de cogni
tione intra per racionis iudicium
ut habetur dicitur xii libro beati augustini
super Genesim ad litteram: Mentis in qua
quoddam lumen est quo intellectus
intelligit. Et adverte quod
sicut ars musica non perit
in artifice musico si sona an
da cythare rumpantur sed armo
nia perit. Ita defectu
alicuius membri corporis quod est
sicut unum quoddam instrumentum
non perit anime virtus sed cum opus
quod exercet mediante illo
organo necessario repitur quod
etiam maxime patet in sompno
ubi virtus anime non perditur licet per
sensus errores et per organo nichil
operetur. Unde Gregorius Nissenus
in libro de ymagine sic ait: Hec
admonitio etiam ignis hoc ut fieri na
turale est ut cum paleis un
dique tegitur nullo quoque spiraculo
suscitatur nec contecta depa
scat nec perit extinguatur sed
flamma quidem fumus exur
git quod si pauxillum commotus

fuerit illico fumus exactus in flam
mam Similiter mens oracionem
tempore sopor is obtectam nec elu
cere per eos potest nec prius incre
pitus instar fumi vapores intus op
pressi in aliquo quidem egens in aliquo
non prevalens Et sicut quidem mu
sicus resolutis lire nervis si
plectrum cordis incitat nec ei
modulatos competens occurrit nec
cum extensum quod non est apte
resonabit Hec plerumque manus
artificiose monstrat ducens ple
ctrum ad locales posiciones con
centum Sonus autem nec efficiat in
tentum sed confusum et inordinatum ex motu
cordarum que greca bimbium
notat Ita per sompnum naturalia spiritum
membra resoluta aut omnino
quiescit artifex artificiis anime
si corpus nimia plenitudine grava
tur aut e contra languoribus et
obstaculis operatur tunc hoc organum
sensibile diligencia arte nequit re
cipere De spirituum imperfeccione hoc
advertendum videtur quod spiritus duobus modis
dicitur imperfectus Primo quantum
ad apprehensionem in formis Secundo
quantum ad iudicium in apprehensis
Quantum ad apprehensionem in formis
ut patet in spiritu qui est in brutis
Est enim in eis spiritus in apprehen
dendo particularis non universalis Et
ideo sicut dicitur in commento super 6 Ethicorum
Non est in brutis prudentia
sed prudencie resonancia consistit
autem resonancia ex solo reflexione
unde reflexum procedit in debilius ce
sicut lucem reflexum ad corpus opa
cum procedit in lucem magis et
magis deficiens debilitatur aut pru
dencia que est in brutis respectu
prudencie que est in nobis quantum
ad formam moventem quia in nobis
fit prudencia ex formis simplici
bus et universalibus separatis ab
individuatibus unde quodam silogis
mo procedit accipiens particularem
sub universali Sed bruta accipi
unt formas quibus diriguntur in opere
que sunt intenciones nocivi et
confe rentis cum materia ab individuan
tibus Unde eorum opus est incipi
ens a sensibus omnibus cum non sufficit
liberum instinctum qui videtur enim deli
berativum eciam secundo prudens in brutis
quantum ad utilitatem moventem Na
turam opinionis in brutis est anima
in quantum est natura quedam sed in nobis
in quantum est domina sui actus sine ra
cionalis et deliberativa Et ita
patet quomodo prudens est in brutis
secundum quandam resonanciam sed eciam
dico hic spiritum imperfectum quodam modo
quo ad apprehensionem in formis
quantum vero ad iudicium in apprehensis
Dico defectum in spiritu interiori sed non
in exteriori Nam sensus exterior nunquam
in se decipitur sed sensus interior ipsi
quamquam mentitur licet hoc aliquando
dam difficultate non stat Non tamen
est fallacia in apprehensione sed in opi
nione Cum enim puer timet simul
pictum draconem aperto ore quasi
ad devorandum dehiscente patet quod spiritus
non facit visum quia interius aliud
puero reputat quam sensibus sed pue
rilis sensus interior qui non bene facit
distinctionem inter rem et rei similitudinem
Tale est enim cum videntes hominem alicui
similem putamus eum esse alii si
milis est De hoc plenius in libro
de unitate solvit Anshelmus Dicit
aut medici qui dicti sunt sensus ne
est defectus et ad disciplinam et sciam
minus efficax Ita eciam intellectus noster
ab intellectu deficit angelorum
quantum ad intellectum possibilem et
agentem obscuratur enim intellectualis
natura per compacionem ad materiam
Et licet intellectus possibilis in nobis
est maioris obscuritatis et quantum
ad agentem quia ab eo quod magis
est impurum illud quod elevat et
eciam minus purum Et ideo intellectus
agens in nobis minus est purus quam
intellectus intelligenciarum Unde et quidi
tates non abstrahit a dictis simpliciter
nec adeo potens est in hoc opere
sicut intelligencie Sed oportet recirculando
et resolvendo devenimus in simplicitatem

[C]uditates · Et ideo dicit ob-
scuritatem in nro intellectu qn
 ... ad de...m ... intellectus
taz possibilis ... agentis Et
resonantias quantu ad de... forma
... intellectu Est em ... ...
est resonan quedam reuberatio
... et redundan Similiter forme
intellectuales sunt in nobis p redu-
dantiaz ab intelligenciis in quibus
sunt sic in fonte ... cas
Sic nos accipimus cas a rebus
ideo sunt qn actu in anima et
nō sunt int... nri suba nec int...
agentis sensibilis p abstraccionem spe...
in fantasmatibus sic ē in nobis

De ingenio sunt quatuor

Consideraciones Primo qp a
nā pficiatur Sc.º qp usu innatur
Tercio qp tēprato ingenio excita-
atur Quarto qp inmodato labo-
re retundit et ubi agit quo
a nā pficiatur ingeniu ostendit
quo quatuor sunt que declarant
ingenium bonitatem nālem s anime
infusio celestium virtutum impressio
corporum phisicorum complexio ...
corporum dispositio ... ...
ingenium etiam ad disci-
plinam ... phibetur
... sapiens ingenium inuenit
quam inuentam memoria
retinet et custodit Est em sm
hugone de sancto victore Inge-
nium uis quedam nālis anime insi-
ta p se ualens Vel sic placet
ysaac in lib suo de anima Inge-
niu ea uis ... dō sine ...
uo qua se excitat et extendit
ad incognitorum inuencionem
Ingeniu a nā ... pficitur
Usu innatur
Temperato exercicio acuitur
Inmodato labore Retunditur
Ingeniu ergo proficiscitur a natura
... bonitate nālem vel ma-
liciam sue ... ...
maxime sunt declarancia sc
Anime infusio · ...
celestium virtutum impressio · infusio
corporum phisicorum complexio · ...
corporum dispositio

...atz quod dicit Aug in iiii.º lib
de ciuitate dei Felicitatis est
ingeniosum nasci Et sic dr plato
Prima ... motiua est ... ...
motoris qui inport omnes animas
Sicut calidu omnia calida hoc ē
qui nāliter pbet omnibus formas quecumque
sunt in ... omni et forme que sunt
in ... sunt eius ymagines quedam
... se comunicat omnibus sm
proporcionem suscipiendi ... Sic
lux solis in diuersis materiis Et sic
unus radius solis p diuersas fenestras
uitreas in ordine positas unam
post aliam transit et omnes illuminat
sz unam quamque tanto amplius
quanto propinquius et quanto ... clu-
riciores Una quaeque ... ... p
diuersitate subtilioris et abilioris
... opatur Et qm corporum quedam
sunt obscura quedam clara quedam
clariora ... inde est qp quedam
tm esse pticipant quedam uitam
vegetabilem quedam sensibilem quedam
ronalem cum ingenio excellenti
quedam cum ingenio diminuto
put magis et minus ... ...
... pma sic ... dei ...
non opatur p quendam ... ...
a luce sua sz p ... sic luteus
ex ... producit lucem ... in ipso
non sunt diuersitates ideo nullam
in eo inducunt compo... sz ... ...
... a simplici esse ... ...
recedunt in contrariu tendunt et
pticipando contraria magis sunt
ymagines ... forme et re-
sultaciones qm forme ... et
ingenium diuisi p corporum diuersitate
capacitates ... qp ex ... libera-
tas animo dono quidam preceteris
nobiliori pollent ingenio aliquis
aliorum ... ... Aug in lib de
bono pseueran... Tyri et sydonii
credere potuissent si mira ... signa
uidissent sz qm ut crederent
non erat in eis datum Etiam
... crederet credent ... ...
Ex quo appet quosdam habere
in ipso ingenio diuinum nālis
... intelligencie ... moueatur

ad fidem si congrua sunt mentibus
vel audiant verba vel signa conspi-
2 ciant. Ad celestium virtutum impres-
sionem pertinet natura periodi. Voco
virtutem illam que relinquitur simplex
in essentia sed multiplex in virtute.
Et ideo diversimode habet informare
diverse materie qualitates virtute.
Vero sine naturam periodi voco illam vir-
tutem que relinquitur ex motu ce-
lorum a primo celo usque ad orbem
lune extendi cum virtutes omnium supe-
riorum confluunt in orbem inferi-
orem quod planete vel celi sunt
sed in revolucione orbis qui perio-
dus vocatur. Et ex xii circulorum
opere componitur qui domus xii vocantur
ad quas omnia sidera referuntur. Superior
enim superior influit orbi inferiori
formam sibi influxam a deo mo-
tore primo que descendendo per parti-
cipationem diminuitur et multiplicatur
continue. Et hec intelligo in-
telligentias moventes orbes ple-
nas ex formis sed superiores habent
eas magis universales, inferiores vero
magis determinatas. Dico ergo ad
propositum quod cum ad periodum
spectat circulus obliquus et etiam
rectus secundum quem est revolucio
diurna refertur ad periodum omnis
vite mortalis et omnis vite circu-
lorum qui moventur et omnis vite
stellarum secundum status in se et quo-
ad virtutem quam habent in periodo. Et
sicut radius unus est in essencia
tamen tamen dispersum stellarum lucibus
commiscetur multiplex est virtute
et cum ad inferiora descendit
secundum diversitatem materie multiplex
est operacionibus contraria et in proposito
ex habitu naturali prius unus alio melior
viget ingenio. Ad corporum phi-
3 sicorum complexionem pertinet quod phisici
aiunt molles carne aptos mente.
Et Cassiodorus senator in libro de
anima secundum aptitudinem vel inepti-
tudinem membrorum et disposicionis
corporum verecundiam prudentem
ponit in tantum et ingeniorum
diversitas solent movere aliqui

subtilissimas questiones du-
bi dimittas potestas et venerabili-
animas creat cum opposito se-
minum infantes aut iuvenes
veniunt excordes. Sed quis non
intendat animas parvulorum imbecil-
litate corporis nec officia sui mu-
nere insita posse explicare me-
brorum sed si ligne in angusto
vase concludas altum ut illumi-
nabilis est nequeat appetere quia
cum altissimum obstaculum consti-
tuere. Tunc enim sua facultas
suppetere cum nichil quidem illi
prevalet impedire. Sic stulti
nibus obviat aliqua crassitudo humo-
rum inde suscepta quod anima
incepta nimis hebetatur desperat
et sua vim exercere non valet in-
convenienter domicilii sede prepe-
dita quod stulticia accidere hodie
conspicimus quos greci moriones
vocant. Ad quod notandum quod ex con-
mixtione elementorum in corporibus
causatur complexio et complexio-
num diversitas. Ex humido enim discur-
rente per corpus in vasis in quibus
fit humoris decoctio quatuor ge-
nerantur humores sanguis colera
flegma et malancolia. In
quibus habundat flegma spis-
sum et viscosum pigri sunt et
velud immobiles. In quibus vero
aut flegma subtile et sanguis
calidus nature conformis, mobiles
velociores subtiles sunt sicut
apis cui inest adeo sanguinis
et humor modico frigore corrum-
puntur et pigritantur. Melan-
colica autem et terrestria grossiora
sunt et minus subtilia in operibus
suis et ita de aliis. Ad loci
disposicionem pertinet quod dicit Jeronimus in
epistola ad Gal. in comento primo li.
Ideo apostolus insensatos galathas
appellat ob id quod una queque
provincia suas habeat proprietates.
Cretenses semper mendaces malas
bestias ventres pigros vete-
ri pervenit poeta dictos ap
comprobat varios mantes

ferrotes dalmatas latinis
insipit hystoria timidos fru-
gis omnis poetas lacerant athe-
nis expedicora nasci ingenia phi-
lant greci leues Dicit Quintilia-
nus et dura tunc et Beatus hylla-
rius gallos indociles in ymno
suo uocat Et quod nunc oratores fer-
tiles sunt non tam ad religionis
diligenciam quam rethoricum clamo-
rem puta maxime cum aquitania gre-
ca se iactet origine hec Jeronimus
Et vegetius in j libro de arte mi-
litari sic ait Constat in omnibus
locis et ygnauos et strenuos
nasci sed tamen gentem precedit in
bello et plagius celi ad robur
non tantum corporum sed etiam animorum
plurimum statim ualet Omnes naciones
que vicine sunt soli nimio ca-
lore siccatas amplius sapere sed
minus habere sanguinis dicunt ac
propterea constanciam ac fiduciam
cominus non habere pugnandi quia
metuunt wlnera qui exiguum
sanguinem se habere nouerunt Contra
Septentrionales populi remoti a
solis ardoribus inconsultiores
quidem sed tamen largo sanguine redun-
dantes sunt ad bella promti sed

De ingeniorum vsu

inuatur ubi ostendit quatuor
ingeniorum conuenien[cias] differencia in-
notescen[ciam] vsus industria Capitulum

ingenium igitur licet a natura
ut dictum est per se perficiat
tamen usu iuuatur ad cuius euiden-
ciam nota Conuenienciam
ingeniorum conueniencium in inge-
Eorum differenciam niis di-
uinorum tescencian omnis
vsus industriam eo quod
et bona et mala sunt ingenia
in omnibus tempore locis In omni tempore
In omni sexu etc et in occidente
subtilium hominum reperiuntur inge-
nia Et in oriente reperitur soliditas
tas quasi barbara Et ut ait ut
Jeronimus libro ij super Epistolam ad Gal-
Lacionem Lybica ingenia diuersa
nascuntur In omni etiam tempore probitas
ostenditur omnium et in iuuentute
et in senectute bona et mala
pariter inueniantur Sed in iuuentute
magis sunt abilia ad sciaz in
senectute uero magis ad sapiam
In sexu probitas reperitur Naz et si se-
cundum Vitelonem in omni genere masculi pru-
denciores discreciores sunt uerecundiores
quam femine tamen accidentaliter uidemus
contrarium euenire In omni etiam genere No[ta] condicionem feminarum
animalium preter ursam et leopardam secundum
quod ait femine sunt maribus debilio-
res cum ipse sunt ad instruendum
leuiores capaciores molliores ma-
ioris pietatis citius flentes ma-
gis inuidie magis diligunt lites
magis mutande magis men-
daces forcioris memorie citius
decepcioni subiecte Non est ergo
mirum quod ea que dicta sunt semper
diuersa formet ingenia quia licet
ad aliam qualitatem sint naturaliter
disposita tamen contrarium possunt ex accidente
tali ita Ingeniorum differenciam autem 2
apte indicemus alios quidem hebetes
alios uero natura subtiles Valet autem
maxime in omnibus ingeniis naturale
instrui aut ab arte uel doctrina
perfecta non possunt que desfiunt a natura
per tamen disciplina tales efficiamus
et artis uelud totis industria
mentes hebetes uelud ferreas
acuere et que naturaliter bona sunt
meliora reddere Sed sunt quidam
ita uel lingua hesitantes uel
ita uoce absoni uel ita motu
et wltu corporis agrestes ut etiam
si ingenio et arte ualeant tamen
oratores perfecti non fiant Sunt
autem quidam in hiis que dicta
sunt abiliores ut ad uideantur
non solum nati sed tot nature
muneribus ornati ut a deo penitus
uideantur electi et tamen in omnibus
preualet ars per adiutorium et
doctrina quam est quoddam perdu-
cetenus si non datur ultra
Et sicut dicit Tulius in libro de
oratore preterea Nimi et ingenium

alteres quedam motu esse dicunt
qui et ad excogitandum acuti
et ad exemplificandum ordinandum
quod sint uberes et ad memoriam firmi
et diuturni Et si quis est qui putat
arte accipi posse pluribus preclaris
enim rebus se laborem sibi hoc attendi ac
communi arte possunt Sunt enim
quedam que cum ipso homine nas-
cuntur lingue solutus uocis per simi-
lata aures conformatus quedam et
signa totius oris et corporis Ymmo
testentia ingeniorum Antiqui per se
solebant et prout apperebat eius exterius
ingenia sunt quod aptiorem uidebant
diuersis artibus informabant Nam ut
dicit Augustinus in libro contra Faustum
xxii Anime uirtutis capaces et fer-
tiles promittunt sepe inicia quidem
indicent cui virtuti sint potissime
accomodate si fuerint preceptis
exculte Sic enim agricole cum terras
uiderint ingentes herbas quamuis
inutiles ferre frumentis aptam
esse pronunciant et ubi silicem
apperuerint hec eradicanda sciant
validius ubique abilem intelligunt
et uidere quando siluestres oliastris
apperuerint oleis esse utilem
cultura accedente non dubitant
Sic ille animi motus quo Moyses
peregrinum fratrem a ciue improbo iniuriam
non obseruato ordine perculsus in-
utilem esse non pertulit non quidem uirtu-
tum fructibus inutilis erat sed
adhuc multum incopia quidem
hec magne fertilitatis signa
fundebat Qualiter hunc canis si
forte leuiculum armis cornibus
elatos uidet ire ad pascua currus
palpitat et nacum ferit improbus
ba lingua palatum effundit
quod post annum cum dente tenorem
Unde est quod in arte militari de
uultu et dispositione qui melio-
res forent tirones solebant
eligi prout dicit Vegetius in
primo libro Ex uultu inquit
ex oculis ex omni conformatione
membrorum eos eligat qui im-
plere miliciam ualeant Bella-
torum Namque nec tantum in hominibus

Sed in equis etiam et in cu[illegible]
ilis multis declaratur indiciis Sic
doctissimorum hominum disciplina
comprehendit Etiam in apibus [illegible]
Virgilius poeta dicit Nam duo sunt
genera hic melior insignis in ore
et rutilis clarus squamis ille horridus
alter desidia latamque trahens in-
glorius aluum Sit ergo adolescens [illegible]
marcio operi deputandus uigilantibus
oculis erecta ceruice lato pectore
humeris musculosis ualentibus digitis
longioribus brachiis ventre mo-
dico exilior cruribus siccis et pe-
dibus non superflua carne distentis
sed neruorum duricia collectis Cum hec
in tirone signa deprehenderis
proceritatem non magno opere deside-
res Utilius enim est fortes esse
milites quam grandes Propter hoc
Homerus Tydeum minorem corpore
sed fortiorem armis fuisse signat
Sic etiam ut supra tactum fuit
ex phizonomia corporis et signis
extrinsecis cognoscitur habitudo
discipuli cuius debet ingenium
informari Sed quia hec magis
agitur negocium in mentibus quam cor-
pore non est ex toto simile quia inuenitur
frequenter ingenium bonum in defor-
mi corpore et recompensatur natura
ex gratia quod exterius defuit in natura
Prout dicit Seneca in primis epi-
stolis de Claranio condiscipulo suo
Iniquum inquit se natura et gessit
et talem animum male collocauit
aut fortasse uoluit nobis hoc
ipsum ostendere posse ingenium
fortissimum ac beatissimum sub
qualibet cute latere Errauit michi
uisus est qui dixit Gracior
est pulchro ueniens e corpore
uirtus Ipsa michi sine decore est
et corpus suum consecrat Formo-
sus michi uidetur Claranius et tam
corpore quam animo Potest ex casa
uir magnus exire potest
etiam ex deformi humili quoque cor-
pusculo formosus animus et magnus

[..]dam itaque michi vide[tur] in ho
[mi]nes na[tura] creare s[ed] deformes ut
[...] Vrbitam d[omi]ni loco nasti
[..] posset p[er] se nudos esse a[r]mos
[...]ssi[m] inut q[uod] amplius est facit
quosdam enim edit corporibus
impeditos s[ed] n[on] propensores ob
[sta]n[tia] Clarius in m[e] ex[tr]a redditus
ut scire possumus non deformita
te corporis fedari a[n]i[m]am s[ed] pulcri
tudine a[n]i[m]i corpus ornari habet
Sen[eca] Vsus industria in ingenio
necessariam docet tulius in li[bro] de o
ratore p[ri]mo Cu[m] usus et ars do
cuit q[uod] sapit omnibus homo Aut
ego sit ho[min]o romanis Excitabat
homines in eos magnitudo nat[ur]e
tam multitudo q[uo]d in omni g[e]n[er]e
causarum ut ad eam doct[ri]nam
quam quisque studio consecutus
esset adiungebat usus frequens
qui enim maiorum precepta supa
ret Ingenia vero nostrorum hominum
multum ceteris hominibus omnium gentium
prestiterunt ip[s]e habet usum times
[...]ensus philo[sophus] dicebat Nichil
aliud esse oratores nisi quosdam
operarios lingua celeri et exercita
ta In bello etiam non tam multi
tudo et virtus indocta q[uam] ars et
exercitium prestare solent victoriam
Vt dicit vegecius Nulla etiam
alia re videmus p[o]p[u]l[u]m romanum
orbem subegisse terrarum nisi
armorum exercitacione disciplina
castrorum vsuque milicie Quid
enim adversus gallorum multitu
dinem paucitas romanorum
valuisset quid adversus germanorum
[pro]ceritatem romana brevitas
potuisset adversus multitudinem
et fortitudinem hyspanorum
adversus sapiam grecorum adver
sus h[oc] omnia p[ro]fuit tironem
solertem eligere iuris armorum
doce[re] quottidiano exercicio robo
rare que[m]cumque eveniunt in acie

et preliis omnia in campo sibi
meditacione prenoscere severe
in desides vindicando Scia enim
rei bellice dimicandi nutrit auda
ciam nemo facere metuit quod
didicisse se bene confidit In ecu
mine enim bellorum exercitata pau
citas ad victoriam p[ro]ncior est
q[uam] rudis et indocta multitu
do exposita semper ad cedem Idem
est in usu actu Cum enim exer
citati sunt p[er] se p[ro]pter frequenciam
parum timent cum aliis in dis
putacionum inire certamen aut
luctam Si non usum non ha
buerint timebunt ad singula
sic ad solem procedens natura
liter tremit oculus qui diu fuit
nutritus in umbra habet autem
usus a deo necessariu[m] e[st] ut ex
frequencia vincat et superet
impedimenta naturalia p[ro]ut refert
Valerius maximus de demoste
ne qui laborabat duplici
impedimento oris et pectoris
Non enim poterat nominare p[ri]mam
literam artis sue quam volebat
addiscere s[cilicet] rethorice sed cu[m]
exercitus frequencia portavit
in ore calculum et reddidit
ad loquendum et multum loquendo et
clamando conatur q[uod] pluvium
duplex oris et pectoris e
vicit impedimentum et sic
se oratorem summum reddidit et
perfectum Volo dicit tulius in li[bro] de
oratore ut se efferat in ora
tore fecunditas nam facilius
renovatur sic in vitibus ea que
nimium processerunt q[uam] si nichil va
leat materies nova sarmenta
permeta cultura excitantur
Idem volo esse in adolescentibus
adolescente vero aliud amputa
tem non enim potest in eo succus
esse diuturnus q[uod] nimis celiter
est maturitatem consequutum

Sicut etiam tullius excitabat
et ut tres personas solus susti-
neret suam adversarii iudicis et
alio tempore cogitans quid diceret
alio diceret quod cogitasset que
duo inquit plerique ingenio freti
simul faciunt Sed melius diceret
si aliud tempus sumendum sibi ad
cogitandum aliud ad dicendum
dicendum putarent

Et ingenium preparato
excitacio indiget et hoc quadrupliciter
In legendo in conferendo in
disputando in scribendo Et
circa primum quantum ad lectionem notandum
quod alia legenda sunt supersticiosa
Bremora pauciora utiliora
ingenium etiam excitatur
moderata sicut dictum est
acuitur quod tamen si retusum
fuit ut ferrum multo labore ex-
acuitur et tamen per laborem industria
et perfectio consequitur Modus autem
et moderatio huius excitationis
aut exercitii inde in quatuor consistit
legendo legendo sine in-
conferendo preparantia conferendo
In disputando sine fallacia
scribendo disputando sine
pertinacia scribendo sine fati-
gatione corporis ut angaria
legantur aut paucula ad retinendum
Bremora ad delectandum
Utiliora ad edificandum
Supersticiosa quoniam vel philo...
ad impinguandum et satiandum
Supersticiosa quoniam legenda sunt
ut tamen dicit Gratianus Quidam
seculares libros legunt ad vo-
luptatem quia poetarum figmentis
et ornatu verborum delectantur
Quidam vero ad erudiendum eos
addiscunt ut errores gentilium
legendo detestentur et utilia
que in eis invenerint ad usum
eruditionis convertunt et ideo
laudabiliter eos addiscunt
unde beatus gregorius quendam episcopum

reprehendit non quia li-
terares didicerat sed quia contra e-
piscopalem ... lectionem
grammaticam exponebat ...
Beda super librum regum ...
inquit detrimenti legentium a-
fert cogit qui eos a legendis
secularibus libris omnino existi-
mat prohibendos in quibus simul su-
invenerint utilia quasi sua sumere
licet. Alioquin moyses et daniel
sapientia egiptiorum et caldeorum
literis non paterentur erudiri quorum
tamen supersticiones et delicias hor-
rebant nec ipse magister gentium
aliquos versus poetarum suis
vel scriptis indidisset vel indidisset vel
dictis. Et Ieronimus super epistolam ad
titum pueri qui de mensa et
vino regis salomonis comedere
noluerunt ne polluantur si sapientiam
et doctrinam babiloniorum scirent
esse peccatum nunquam adquiescerent dis-
cere quod non licebat Discunt
autem non ut sequantur sed ut iudicent
atque convincant quoniam si quisquam ad-
versus mathematicos velit scribe-
re imperitus matheseos risui patebit
Et similiter adversus philosophos disputans
si ignorat dogmata philosophorum
Discunt ergo ea mente doctrinam
caldeorum qua moyses omnem sapientiam
egiptiorum didicerat Ieronimus in libro
de luxurioso et frugi Frugi
filio hoc inquit facere solemus
quando philosophos legimus quando libros
sapientie secularis ad manus deve-
niunt quando si quid utile re-
perimus in eis ad nostrum dogma
convertimus Si quid vero superfluum
de ydolis de amore de cura
secularium rerum haec eradimus
his calvicium inducimus et in
unguium morem ferro acutissimo
desecamus unde in deuteronomio mulier
alienigena capta in bello ne-
si maritata fuerit unguibus
capite radebatur et in consilio
dicebatur Et apostolus ad corinthios

.. probate quod bonu est
.. Et Jero ad paulinu
.. vtriusque tractatoris
.. ut ingenii tarditate
.. dicionis diligentiam compensare Sed
.. erroris non sequi cum omnia
.. dixit peram scio Licet tamen in
.. de scriptis gentilium non
.. auctoritatem capiunt Etiam
.. ipsos auctores sancti alii recitantur
.. que consonat veritati et quod nullum
est forcius testimonium quam quod ab in
imico prolatum est Unde Aug contra
manicheos Si quid veri de
deo sibilla vel orpheus alii ue
gentium vates vel philosophi predixisse
perhibentur valet ad ad paganorum
vanitatem quidem revincendam non tamen
ad istorum auctoritatem complectendam
Cum tantum distat de christi adven
tu inter predicationem angelorum et con
fessionem demonum tamen inter auctoritates
ecclesiasticas scripturarum et auctores
prophetarum Et Jero super epistolam ad
titum Si quis cognitur secularium
literarum recordari et ex hiis aliqua di
cere que olim omisimus non est
nostre voluptatis sed ut ita dicam
gravissime necessitatis ut probemus
ea que a sanctis prophetis ante secula
multa predicta sunt tam grecorum
quam latinorum et aliarum gencium
literis contineri Pauciora etiam le
genda diximus hec autem intelligimus
qui velut infinita sunt scripta
si non vacat omnia legere Vel ne
pluribus intentus minor sit singulus ad
singula pro capacitate ingenii le
gant plura vel pauciora quod variatur
secundum condiciones diversorum ingeniorum
Illam quod unum est nimius aliud est
parum Propter hoc dicit Varro Omnia
quidem nosse est impossibile pauca
nosse non laudabile Breviora
etiam legenda sunt quia memo
rie ... est et brevitate gaudet
Et Cyprianus martir ad quirinum
legentibus inquit brevitas
plurimum prodest dum non intellectum
corum vel sensum liber longior spargit
Sed subtiliori compendio id quod le
gitur tenax memoria custodit Uti
liora etiam legenda sunt Unde dicit
Varro ad auditorem athenienses Quedam
ab animo scientibus eradenda esset
eo quod inserendi veri locum occupat
Et magister Hugo Si omnia non potes
legere ea que sunt utiliora lege
Vide quippe non minus cavendum
esse lectori ne in studiis inutili
bus operam impendat quam ne in
bono et utili proposito tepidus remanet
Et Seneca in epistolis Intemperies ne
cessaria si non que sunt supervacua
Et idem alibi in eisdem luxuriam
spacium res magna desiderat
Et plus scire velle quam satis est
intemperancie genus est

Quod ingenium acuitur in conferendo

Ingenium etiam acuitur in con
ferendo Ingenium enim ut ait
plinius docile et sine doctore
laudabile est tamen multum acuitur
quando cum alio conferendo confertur
Unde ysidorus in iii libro de summo
bono Cum sit utilis ad instruen
dum lectio adhibita collatione
maiorem intelligentiam prebet Me
lius est enim conferre quam legere
collatio docibilitatem facit Nam
propositis interrogacionibus cunctatio
terminum excluditur et sepe obiectionibus
latens veritas aperitur Quod enim
obscurum est aut dubium confe
rendo cito percipitur Hiis accedit
cum collacione frequens me
ditacio per qua viget lectio et
generatur acumen ingenio Unde
idem ysidorus ubi supra lectio
memorie auxilio eget et si
fuerit naturaliter tardior fre
quenti tamen meditacione acuetur
ac legendi assiduitate colli
getur de qua meditacione supra
diximus ideo supersedemus

Ingenium

Nacitur in disputando Et qz circa dis
putaciones debemus intendere In
tencionem modum ordinem cautelam
Ingenium etiam acuit in dis
putando sz in hoc differentia
est qz collacio pertinet ad magis
perfectos disputatio uero ad im
perfectos de collatione habemus
exemplum in beata virgine que conservabat
et conferebat uerba domini in corde
habemus exemplum in apostolis qui confe
rebant de domino ad inuicem
sermones ambulantes et erant
tristes sz apta est eis uia ueritatis
quia ihesus reuelabat reuelauit
eis scripturas habemus exemplum in paulo
qui sz in reuelationem ascendit ierusalem
vt de euangelio haberet collationem cum
Petro De disputatione dicit salomon
qz ubi sunt plurima multaqz in
disputando vanitatem habencia qz
certe vim est ubi res uero quinimmo
verba Sz vt ait Augustinus in primo libro
de doctrina xpiana Bonorum ingeniorum
insignis est indoles in uerbis verum
amare non verba Et in libro contra
achademicos capitulo ideo Augustinus Cum
de re constat non quia uerba dicantur
de verbis non debet contendi et quis
quis id facit si impericia facit do
cendus est si malicia defendus
Si doceri non potest monendus
vt aliud potius agat quam tempus in
superfluus operam qz consumat
Si non obtemperat negligendus
De captiosis autem et fallacibus
ratiuncalis breue preceptum est
si male concessis inferunt ad ea
que concessa sunt est redeundum
si verum falsumqz in vna coniunctione
confligunt accipiendum inde
quod intelligitur quod explicari non
potest relinquendum hec Augustinus Non
est qz omnimodis contempnenda
disputatio Nam et ipse salomon
disputauit scilicet super lignis a
cedro que est in libano usqz
ad ysopum que egreditur de pariete

Disputabat etiam paulus
in synagoga per omne sabbatum in
nomen domini ihesu Sz circa dis[puta]
tiones attendere nos de[bemus]
Intencionem Intentio re[...]
Ordinem quiritur ne sin[t dis]
Modum et putationes fin[...]
Cautelam ad manis g[...]
adeptionem sicut dicit Augustinus [...]
inflata fratres eius ipsum vide[re]
vim non sinebat confrater au[...]
dico Ua hec in pueris sustinet[...]
ut ex fauore quodam ingenia in[...]
tarientur Incipiunt enim acrius ag[ere]
et vehementius acui cum audiunt
pueri se laudari Vnde tullius tu
sculanarum libro primo Honos
inquit alit artes omnes et accen
duntur ad studia gloria Iacent
qz ea semper apud quosqz improbantur
Et quoniam honoris erat poete
eo minora studia fuerunt hec tullius
Quod quidem locum habent apud philosophos
mundi que erant alia laudis am
da sz locum non habet apud perfectos dis
cipulos xpi Ne sint etiam dispu
taciones ad obviationem ueritatis in
viiiº topicorum Qui litigatorie
interrogat praue disputat et
qui etiam in respondendo non concedit
quod uidetur Et Ieronimus in epitha
phio nepotiani Sermo inquit
eius et omne conuiuium erat de
scripturis aliquid proponere libenter
audire verecunde respondere
recta suscipere praua non acri
ter refutare disputantem contra se
magis docere quam vincere Ne sint
disputaciones ad ignorancie pre
occultationem hugo in libro de
institutione nouiciorum dum pre
aliis insipientes superbe uel
uideri erubescimus uel igno
rantiam nostram aliis arguimus vel
aliorum sapienciam qui ad nostram de
fectionem approbari sic qz non magis
tem nostram constringimus vel nem
errorem impudenter defendimus

...tatis veritatem maliciose
...tamquam Ite sunt disputa
... ad veritatis subversionem
...o in li° de incarnacione xpi
...est dyaleticorum gloria si vide
... expugnare verbis et re
...veritatem Econtra non diffin
...fidei est ut veritas non verba
...endant demque verba phetarum
...cludit simpliciter veritas piscatorum
...et ergo intencio disputancium
...vt disputent vel ad excitandum
ingenium et acuendum prout dicit
Prosper in prologo li de vita contemp
latiua Quomodo et si non instruit
invenientis quod quid animum excitat
tamen querentis ingenium Vel dis
putent ad cognoscendum in seipsis
vnde Augustinus in li° soliloquiorum veritas
melius quam non potest quam interrogando
et respondendo Vel disputent ad
edificandum et instruendum Prosper
de vita contemplatiua li° primo
hoc specialiter doctor ecclesiasticus
elaboret quo fiant qui eum audiunt
sacris disputacionibus meliores
non vana assentacione fautores
Vel disputent ad veritatem con
vincendam Quia ad ... Epla
ad titum precipit apostolus Episcopum
talem esse qui potens sit ex
hortari in doctrina sana et con
dicentes revincere Et Jeronimus in
Epla ad paulinum Sancta
rusticitas sibi solum prodest et
quantum edificat ecclesiam xpi ex
vite merito tantum nocet si destruenti
bus non resistat Et hylarius
li° primo de trinitate Parum est
in rebus ad salutem maxime
necessariis ea sola que ipsa sunt
ad fidei satisfactionem asserere
Nam plerumque blandientes fal
lunt ipsum doctorum nostrorum in ex
plorare ex assercionis et etiam
propositum aduersari demutare va
nitates fidem nostram in eo ipso
quod ridiculose esse arguat affirmet

Secundum est quod in disputacionibus
requiritur ordo debitus disputandi
primo videlicet ad supponitur quod o-
laut oppositores proponat et ultima-
to sermone non interrupto respondens
non omnia verba opponentis sed
medullam breuiter recolligat et
manifestato defectu in argumento
ad rem et non ad hominem aut
ad nomen respondeat nec per instancias
ut fieri solebat antiquitus sem
veritatem astruat vel forte falsum
de industria sustineat ut videat
quid inde contingat ergo in omni
arte prius oportet aut supponere quam aliud
probare Et secundum aristotelem discentem
prius oportet credere Et Ysayas septua
ginta Nisi credideritis non intel
ligetis Qui ordo maxime ne
cessarius est in theologica fa
cultate vt disputacio vel questi
o sua sumat inicium a fide Vnde
Jeronimus contra luciferianum Ridiculum
pernitiosa est assercio ante de fide
disputare quam credere Ordinem
autem disputandi et modum arti
ficialem docet Aristoteles hic in to
picis quam elenchis Et tamen quatuor
genera sunt disputacionum secundum
vnumquemque artificem disputatorum
narrat Nam doctrinalis disputacio
procedit ex propriis principiis vnius
cuiusque discipline cuius finis est
scientia Dyalectica vero ex probabi
libus colligentibus contradictionem cuius
finis est fides Temptatiua
vero procedit ex quibus etiam principia
cuius finis est summe experimentum
ignorancie Sophistica vero
procedit ex eis que videntur
et non sunt cuius finis contradictio
in quibus dimisit que sine con
sequitur per media Et sunt modi
arguendi fallendi in dictione
et extra et hec omnia localiter sunt
in omni scientia Alioquin non videbit
quod subtiliter in aliqua scientia disputabit

S
qui dyalecticam non agnoscit. Et
in li° 3° co[n] achademicos dicit
Aug[ustinus] sine dya[lecti]ca no[n] e[ss]e sciaz. Dic
plato vir sapientissimus et eru-
ditissimus t[em]p[o]r[u]m suor[um] qui ita lo-
cutus e[st] vt quicquid diceret magna
fieret. Et ea locutus est ut que-
cumq[ue] diceret p[ar]ua non fierent. Post
mortem socratis m[agist]ri sui de a
pitagoricis multa didicisse. Pita
goras aut[em] non contentus greca
ph[ilosoph]ia que tunc aut pene nulla
erat aut certe occultissima. Post[quam]
co[m]motus pherecidie cuiusdam dis
putacionibus inmortalem e[ss]e a[n]i[m]am
credidit, multos sapientes logi-
cales peregrinatus audierat. Plato
ig[itu]r adiciens lepori subtilitati
q[ue] socratice, quia in moralibus
h[ab]uit naturalium diuinarum q[ue] rerum pericia
qua diligenter acceperat subiungens
q[ue] q[uas]i formatricem illor[um] p[ar]cium
iudice[m] q[ue] d[ya]l[ecti]cam, que aut ip[s]a
e[ss]et aut sine q[ua] o[mn]ino sap[ient]ia esse
non posset p[er]fectam dicitur co[m]posuisse
ph[ilosoph]ie disciplinam. Hec augustinus.
Dico ergo multum esse n[e]c[essa]rium dispu
tare scire no[n] t[ame]n etiam demo[n]strative
vel topice s[ed] etiam zophistice
ut sciat homo sibi a zophis-
matibus p[re]cauere et in p[ar]te hec
exercitacio qui[a] n[on] discit[ur] zophis-
mata et maxime obligatores
et insolubilia a puero dic[itur] sic
in arte pugillatoria multe
disc[u]nt[ur] exercitaciones vt fiat pu-
gilles abiliores. Sic in obliga-
toria disputacione suppo[nun]t[ur] fl[ecti]n[em]
vt videa[tur] q[uod] repugnet. Quid
q[ue] tu[n]c exercitati facilius p[ro]ciet
ad cognoscendum v[er]um. Sunt enim
huius disputacionis e meliore
statu p[re]paratus et ingenii ex-
ercitatus. Nec hoc dico q[uod] sit d[ya]l[ecti]ca
inter disputaciones zophisticas
et theologicas. Vnde augustinus
in li° co[n] achad[emicos] 1° ad ea que
te[m]p[o]re concessa sunt rursum
reddire non solent illi heede

quos ad disputandum no-
ueri cupiditas s[ed] ingen-
puerilis impellit apud
p[er]fectum cum adhuc mul-
p[er]fectis non solum concedit
in preceptis beatis uolo b
uos diffinienda redire
q[uod] concessistis incaucius
q[uod] in disputacionibus requirit
modus debitus qui d[icitu]r p[ro]cedi
a s[er]uitate inmitissima et cu[m] h
state extirpata de s[er]uitate c
s[ecundu]m raz[onem] exemplaz ad thimo[theum] inte
s[er]uos dei d[icitu]r e[ss]e collacio et no[n]
altercacio. Et petrus in itinerario
clementis li° p[ri]mo. Cum querere
inquit et ordine veritas req[ui]
ritur nonnulli siquidem in dispu-
tacionum certamine nisi errore sub-
senserint confutari cum p[ro]fugium mo-
lestie turbac[io]nis incipiunt et mouere
lites ne palam fiat omnibus q[uod]
superant. Et pro hoc ego freq[uen]t[er]
exoro ut cum pacia et quiete in-
dagacio disputacionis habeatur in
si forte ad minus recte inde id repe-
te et apcius liceat explanare.
Solet enim alt[er] dicere aliud et aliud
audiri dum minus lucide p[ro]fertur
aut minus uigilanter aduertitur. Et
ob hoc cupio pacat[e] audiri s[er]monem
ut n[ec] alt[er] alteri surripiat nec s[er]-
monem dubiis intempestiuus s[er]-
mo condicente rrumpat. Neq[ue]
go reprehendi studium g[er]eas s[ed] li-
ceat sicut dixi minus plane dicta
repete[re] vt examinacio insistissima
clareat ueritatis agnicio. Dare
na[m]q[ue] demum qui[a] si quis a ueri-
te vincat[ur] n[on] ipse vincat[ur] s[ed] igno-
rancia que in eo est. Deo[n] g[ra]cias
quod qui effugere potuit p[ec]c[a]tum
maximum salutis accepit de hone-
state extirpata. Senec[a] in epistolis
disputaciones effusi audiente
populo plus habent strepitus
minus familiaritatis. Caput enim moue-
brachia torque[n]t digitos extendi[t]

ubplode totum qz corpus
quid aliud est nisi stim
infame itaque pugilli siles
onde Senec in primis epistolis
it aliquid inter clamorem
atriti et scole impudicam
lus ondit et manus mo
uni inter rusticum et relatis
caput digittos et reflexos
loru inpulsu risus et insanu
stis hiti quod demonstrat illa
in per notus in apertas exeunt
nec Seneca Sz ne insistis que fal
latis in disputatione la stolo laudat
et ipi inde in animis inanius glo
riantur Con quos id ubi per
Quanta demencia eius est quem
clamores imperitorum hylarem exau
ditorio dimittunt Quid letaris
quod ab hominibus hijs laudatus es
quos non potes ipse laudare Cer
tum quod in disputacionibus requi
cautela Sz quod de ipsis cautelis
satis sufficienter dicitur doctor tam
in libro elencorum quam in viijo to
picorum Ideo de cautelis sa
piencie est agendum Caveat
igitur opponens ad sapiam prefatam
ne proponat inutiles questiones Ih
eronimus super epistolam ad Titum Quid
in prodest scire quot annis metus
salem vixerit quoto etatis
anno Salomon uxorem duxit De
huiusmodi rixe sunt inutiles et
vane que tamen preciosum habent studium
si nec dicentibus nec audientibus
sunt Et Hylarius libro primo de trini
tate Capciosas et inutiles
philosophie questiones fides constans re
spuit nec secundum sensum communis intel
ligencie dominum retinens nec de
Christo secundum elementa mundi decernens
Caveat etiam superfluas rerum
apertarum probaciones Unde
Quintilianus de institucione ora
toria libro quinto In rebus aper
tissimis stultum fit argumentari quam
in clarissimum solem mortale

lumen afferre unde est quod videmus
et dolemus argumenta multi
plicari et probaciones ubi est
superfluum et nullas aut pau
cas probacionum explanacionum
inopias ubi est necesse Seneca super
epistolam ad Gal. Officium mei est
obscura disserere manifesta per
stringere in dubijs immorari Et
Simachus patricius in epistola ad
filio Si in re aperta plurimum piget
esse in arduis immorandum meminis
me cum regentem primus in theologia
tum argumentorum fluxum hoc ad
unius conclusionis partem et quasi
de consuetudine quam opponentes
non poteram cohibere vel ad ad
propinquiore pronotare quia quod
cogitaverant secretius effunde
bant inutilius Ego igitur oppo
nentibus morem gerebam secundum ros
ondens et confusionem preteriens
et scolarium dampnum reparans re
dimens et argumentis prolocuta
nova formabam et sic fastidium
tollebam et inutilis pandebat
Caveat decoratissimas oraciones
Iheronimus de libris quem ad dama
sum de scripturis divinis dispu
tantem non decet aut argu
menta texere nec ex flumine tullia
ne eloquencie ducendus rivulus est
nec aures quintiliani flosculis
et scolari declamacione mulcende
sed sit locucio pedestris et quottidia
ne similis que rei usum edis
serat non laborem frondescat
Caveat obscuras proposiciones
Quintilianus libro vo Oratori ulterius
illustrande que assumuntur clariora
esse debent eo quod illuminat Caveat
falsas et improbabiles assumpciones
Unde Quintilianus 7 libro capitulo xvij
Mire est contenciosi loquaciter
quibus probare non possunt et af
firmacionem sumit ex homine quam
non habet auctoritate Caveat et
Zophisticas conclusiones

Quia secundum quod dicit Aug(ustinus)
odibilis erit qui sophistice lo(quitur)
Sen(eca) ad Lucillum Nasi basteria
alias nasterianas interrogationes
sive vero se iurando et conclusione
falsa mendacium quod nasteo astru-
xero non potero a fugiendis pe-
tenda secernere pudet me in re-
tam seria senex ludimus Caute-
las etiam dicit hic respondens Eius
enim est secundum philosophum vitare ne po-
net hoc non ... et non sumet poi-
tum secundum quod ... Sed quia de hiis
philosophus docet ideo de hiis que
ad respondentem in studio sapientie
pertinet hec notemus Quod re-
spondens cum diversis dicit agere
huiusmodi Nam cum curioso agens
eius curiositatem vel temeritatem
dicit prudenter eludere Cum tempta-
tore agens dicit eius astutias
et insidiarum machinas obstruere Cum
veritatis investigatore agens dicit
cum eo in pacem conferre Cum
heretico agens dicit viriliter
ei resistere de primo clemens
ad omnes fideles Si quis autem pertinax
involutus et inquinatus ingesserit se
et provocaverit nos dicere que illum
cuius recte agentem non oportebat
audire prudenter eum debemus elu-
dere Nam nichil omnino respondere au-
ditorum tunc utile non est ne for-
te estiment nos responsionibus declina-
re certamen et fideles corrupi ledan-
tur Sicut ubique etiam dominus eludebat
ut patet in Ewangelijs suis multas
curiosorum questiones De secundo homines
ex .... dum cum inde temptantes
eum insidiantes querebant
ab eo in qua potestate hec faceret
Respondit interrogabo et ego vos
baptismus Johannis unde erat de celo
vel ab hominibus Quod exponens
Johannes Crisostomus super Matheum li(bro) ...
ait Sciens dominus inevitabilem
eorum maliciam proposuit eis questionem
undique cathenatam non ut audien-
tes viderent sed ut impediti
non interrogarent Cum interrogatum

oportet docere temptante ...
eius retundere et obiection(em) ...
astutiam rationali persuasione ...
Sic etiam ut dicit Jero(nimus) ...
li(bro) iii^o pharisei temptan(tes) ...
querentes si liceret dimittere u(xorem)
suam quacumque ex causa ut ...
cornuto eum teneant syllogismo
ut quodcumque responderit capi(endus)
pateat ... aut sit responsionem ...
sit decipulam incurrat male ...
bonus nodo clavus aut cuneo
infigendus est unde in proverbiis re-
sponde stulto iuxta stulticiam
suam ne sibi sapiens videatur
De tercio Ambrosius ubi supra Collatio
dicit esse inter fratres dei non altercatio
nec enim cogitavit unus fidei viros
contendere sed in tractatu se invicem
pati et bonis dictis consentire Si
quid autem impossibile videtur ad pacem
dissolvere de quarto idem ibidem Si inter
alios catholicos et hereticos dis-
putatur sed de scriptura verba emittat
nec impia verba coram se depro-
matur Cum in huiusmodi disputa-
tionibus cum hereticis maxime
est ad orationis suffragia recurren-
dum quia plus valuit Martinus ora-
do quam Hylarius disputando ... tu
in huiusmodi disputationibus sed ut
dicit Augustinus in libro de bono per-
severancie Nos simus in disspu-
tationibus promti et in orationibus ...

Quartum ingenium acuitur
modate scribendo Et scribendo
deinceps quadruplicat corrigendo
exemplaria excipiendo notabilia
redigendo in stilum concepta in-
primendo menti memorabilia
Ingenium etiam acuitur acuti
moderate scribendo Nam
scriptura in pueris primum
ingenium suscitat Ipsa scriptura
desidat diligenciam scribendo cogitat
Unde Symachus in Epistola suo
Sicut autem in vestitu hominis certo
quamvis culta loco et tempori apta
sunt ...

...emor Varietas in familia
...ptio negligen quedam dicit
...ri, In forensibus aut amic
...situdine. Est aut scribendi
...ad sapiam acquirendam ne
...nium quatuor modis
...igendo exemplaria | in eodem libro
...ponendo notabilia | Corrige
...egendo i salubriter tam | da quo sunt
...dita quam codicem ipsum | exempla
...pimendo meti tenacius | ria primum
...ima ut dicit Augustinus libro 2o de doc
trina xpiana Eorum qui scripturas
nosse desiderant codicibus emen
dandis primo invigilare debet solercia
tia hoc Augustinus Sed multi adeo
librorum suorum pulcritudinem
diligunt quod eos deturpare corri
gendo metuunt Contra quos Jeronimus
in prologo super Job habeant inquit
qui volunt libros vel in membranis
purpureis auro argento que descriptos
vel uncialibus ut vulgo aiunt litteris
onera magis exarata quam codices
dummodo michi meis que similibus
permittant pauperes habere scedulas et
non tam pulcros codices quam e
mendatos Causam aut falsitatis ex
emplarium ondit Contra Faustum xv libro se
cundo multa inquit diversa inter
exemplaria invenimus sive per
scribentium negligentiam sive per
eos qui quod eis videtur in emen
dationibus vel addendo adiciunt vel
subducunt Et Jeronimus ad dominio
nem et rogacianum Viciositas
librorum inquit pleraque est ascriben
da culpe scriptorum dum ex me
mendatis inemendata scripti
tant et sepe tam vocabula
subtractis emedio sillabis in unum
vocabulum cogunt vel e con
trario per latitudinem in duo vel
tria vocabula dividunt Idem
ad lucinium Sunt quidam imperiti
notarii qui scribunt non quod inveniunt
sed quod intelligunt et dum

alienos errores emendare nituntur
suos ostendunt Hec Jeronimus Falsa
enim littera et turbat intellectum et mi
nistrat mendacium Falsitas vel
corruptio codicis magnos docto
res aliquando fefellit Nam codex men
dosus Augustinum ut ipse testatur in libro
retractationum fefellit Et etiam
beatum Gregorium qui in fine Job pro
cornu stibii quod in hebreo habetur
cornu tibie exponit fefellit
Et Bedam qui ne vi pro vitulis
i. villulis que est una littera
sic prout per hebreum et grecum
exponit vitulis propter mendosi
tatem exemplarium quod accidit
vicio scriptoris Sic etiam ex parte
auctoris aliquando glosa falsa existit
Nam cum glosa habeat suppositam textum
sicut edificii structura super funda
mentum fundari Si littera falsa
fuit nulli dubium quin glose super
illam litteram fundamenta funda
ta non vera debeant censeri Ex
parte etiam glozantis vitium
falsitas dupliciter accidit vel
quia intentionem vel mentem auctoris
ex quo glosam accepit non intel
lexit et ideo male exit vel
quia quasdam glozas proprio motu
vel sensu apposuit et ignora
rit litteram notabili sive vocis
vel generis aut articuli vel
casuum hebrei vel greci sermo
nis Nonenim ut inquit historiarum
intellexisse verbum Josephi
quo secundo mense diluvium inun
dare cepit Similiter ex stili va
nitate litteram notabili gloza
tor ignoravit qui le xi dixit
cirogrillus est animal spinosum ma
ius hiricio cum secundum hebreum
chyrogrillus sit cuniculus et
etiam cuniculus in multis terris
communiter vocatur cirogrillus hebreum
sermonis inquit historiarum
nescivit qui dixit Exodi iiiio
in hebreo Coluber est serpens

Propter hoc quod dicit^r Versar
in virgam cum constet q in he-
breo sit mas^c gñis articulum
vero ignoravit ille qui scripsit
Cor x Quos iste videte ea tum
iste s^m articulum grecum non pos-
sit ibi esse nisi acti casus Casu
etiam ignoravit qui Ephe y^o
exponit ipsius ffura i p^fcam
ipsius cum maiestate manifeste
s^m grecum non possit esse dti
vel ablti casus et hoc p^baⁱ per
lram quam recitat Aliqui dicunt
ipsius figmentum s^ma Cortus
etiam nlog ffltatis gloze p^t ad
di quia postille nunq autentice
aliqui scribunt^r cum glozis Sunt
etiam excipienda notabilia
que greci vocant^r scolia quod
nos latine vocamus excepta
De quibus Jeron^o tom vigilancii
operis at studii mei est multos
legere ut ex plurimis diversos flo-
res carpam non tam omnia pro-
baturus qm que bona sint electu-
rus
electurus Vñ se p^bo hexem^e be
ninus in p^brum scripturarum quod
hzt herbas florentes hinc
rosa rubet hinc lilia candet
et anima nra hinc illuc oz tra-
hatur ut flores pulcriores
capiat si rosas colligimus
lilia rel^inquimus si lilia tulimus
viole nobis supsunt h^c Jeron
Quia ergo tempus est breve et
negociis occupamur et ebes
est memoria et libri sunt multi
et sumptus in scribendo magni
expedit de multis meliora col-
ligere et brevitati studere Sed
advertere q quidam ita vba excipiunt
q de ipsa subiecta re non faciunt
vim quod satis est verecundum
Quos arguit Seneca in suis Ept
dicens hos ego non discipulos
phorum s^z inquilinos voco qui
veniunt ut audiant non ut discant

Sicut in theatrum voluptatis
ad delectandas aures o[…]
voce vel fabulis ducuntur
auditorum magnam partem indebi-
philosophi scola diversorium sit ocii
Agunt ut de illo vicia de-
aut aliqua legem vite ac-
qua mores suos corrigant
ut delectamento aurium p[…]
et cum pigillatoribus v[…]
non ut res excipiant s^z vba
quedam que tam sine fructu
alieno dicuntur qm sine suo audie-
runt Alii in solemni venit le-[…] no-
ob hoc venit colorabitur Cum in
ungentaria thaberna resederint
et paulo diutius commorati sunt
odorem loci secum ferunt Et qui
ad philosophum fuerint traxerint ad rem et
quod prodesset etiam negligentibus
h^c Sen^e Cunt aut maxime nom
excipere est qm ut dicit Antilia
in libro de katthologo poetarum
Scriptura nunq carens habet plus h^zt
offensum i plus sine nominibus auctorum
Unde et plinius ita solebat lege-
q sibi annotabat in scripturis alio-
que ipse legebat q posset excipe-
ut h^r in Epistolis plinii s^{ri} h^c
tamen plinius magnus ita excipie-
bat q auctores ex quorum dictis
exceperat nominabat Vnde in p[ro]-
logo libri naturalis hystorie
actorum nomina prexui Est enim
benignum ut arbitror et plenum
ingenui pudoris fateri p quos
profeceris et infica obnoxii p[…]
animi et infelicitas ingenii de-
prehendi in furtu malle quam
mutuum reddere cum presertim sors
fiat ex usura h^c plinius Cum
non vba sunt vel sensus cum[…]
lata vel sibi invicem nexa tu[nc]
est aliqua exceptio periculosa Vn[de]
Jeron in Epistola de quibusdam
bratis ait Non sunt ita flo-
sculos occupati totus contextus
eorum virilis est indissolubiliter

[...]se nisi que eminet nobilia
[...]non est amiranda vna ar
[...]m ubi meandi multitu[...]
[...]silua surrexit Non est
[...] exiguas excerpta et re
[...]ita continuum est aput nos
quid aput alios excerpit
[...]hemus ista odorifera nec
[...]ptore decipimur cum illa me
[...]est que in fronte suspensa
[...]n pauperis est in arce petuus
quo [...] inmissis oculum id est oc
currerit quod eminere possit nisi
ine paria legentur Quare de
pone istam spem posse summatim
degustare ingenia maximorum
virorum tota tibi inspicienda
sunt tota tractanda res gerit[ur]
et per liniamenta sua ingenii opus
nectitur ex quo nichil subduci
potest sine ruina Non est formosa
[...] cuius laudatur aut brachium
sed illa cuius uniuersa facies amira-
cionem singulis partibus abstulit tamen
Sen. Cum aduite op[...] et si liceat
excipe ut dictum est tamen hoc magis
conuenit inperfectoribus et nuncibus
quam perfectis in sapiencia et maturis
[...] ubi sunt. Non dubito quin
multum conferat rudibus et adhuc
extrinsecus absultantibus facilia
eius singula excerpta sunt inspirent
circumscripta et carminis modo inclu-
sa eo pueris sentencias ediscendas damus
et conplecti illas puerilis animus
potest qui plus adhuc non capit certi
viro captare flosculos turpe
est et fulcire notissimis et paucissimis
vocibus et memoria stare
sed iam innitatur dicat ista ex se
sed non teneat Turpe enim senem
uel prospicienti senectutem ex comen-
tario sapere hoc zenon dixit
tu quid quousque sub alio moueris
impera et dic quod memorie tra-
datur aliud et de tuo profer

Omnes istos numquam auctores sed
interpretes sub aliena umbra la-
tentes nichil existimo habere
generosi numquam ausos aliquando facere
quod diu didicerant memoriam
in alienis exercuerunt Aliud autem
est meminisse aliud scire Meminisse
est rem commissam memorie custodire
Scire est sua facere quecumque nec
ad exemplar pendere et totiens
respicere ad magistrum tales numquam
tutele sunt sed uiuunt sub aliena
tutela et sciunt alios in quo non
tempori quos scimus sciuti sunt pre-
decessores suos nec unquam uitas
inuenimus si contenti fuimus inuentis
Ergo sic incedamus per priorum
uestigia ut incedimus per ueterem
uiam donec meliorem et planio-
rem inueniamus qui ante nos scrip-
serunt non domini nostri sed duces
fuerunt Veritas patet omnibus
nondum est occupata multum etiam
ex illa nobis est posteris relictum

Rescribendemus

redigendo et in stilum concepta
et hoc causa studii coartandi
ingenii sustitundi solacii asse-
quendi obsequii inpendendi
sunt etiam redigenda
in stilum et conscripta
tam audita quam concepta
propria et hoc ex quadruplici cau-
sa sed studii siue animi propter coar-
tandi refluxum est animus et la-
bilis et ideo debent scripture vin-
culis cogitaciones constringi
et euagaciones cohiberi Hec romanus
prologo super primum paralip. mihi
metipsi et meis mixta hyme-
neum canam si aures surde sint
ceterorum Ideo monet sapiens
ut sapiam scribamus in tempore
vacuitatis quia cum mens euaga-
tur ex ocio. fugitur enim
scribendo morde[...] in certis

et declinatis Nam sicut euagatur
animus in cogitando ita in legen
do et sic lectio prodest quando reducatur
ad certitudinem ita cogitacio quando
recolligitur in scripturam Unde
Sen(eca) Vide ne lectio auctorum multorum
et omnis generis voluminum habeat
aliquid vagum et instabile certis
ingeniis immorari et nutriri
oportet Nusquam est qui ubique est vita
in peregrinacione exigentibus hoc eue
nit ut multa hospitia habeant
nullas amicicias idem accidit
necesse est hiis qui nullius se inge
nio familiariter applicant Sed
omnia cursim properantes transmit
tunt non prodest cibus nec corpori
accedit qui statim sumptus emitti
tur nichil eque ad salutem impedit
quam remediorum crebra mutacio
non venit vulnus ad cicatricem
in quo medicamenta temptantur
non convalescit planta que
transfertur Nichil tam utile est
quod in transitu prosit distringit
librorum multitudo Secundum
causa ingenii suscitandi Unde
et beatus damasus ad beatum Jeronimum
ita scribit Dormientem te et iam
longo tempore legentem potius quam
scribentem questiunculis ad te
missis excitare decrevi non quod et
legere non debeas hoc enim veluti
quottidiano cibo alitur et pin
guescit anima Sed quod lectionis fructus
sit iste si scribas et infra quo
luminis pabulo omnia mella
superantur Nam cum ideo ut ait
precipuus orator homines
a bestiis differamus quod loqui
possumus qua laude ille dignus
est qui in ea re ceteros superat
in qua homines bestias ante
cellunt attingere spero et que
subiecta sunt addiscere personas
utrumque moderamen ut nec
preposita racione desident nec
rescripta beluitatem hec damasus

Et sicud in exitu naval(i)
dimicaturi primo se probant
experimentum capiunt mo(…)
et minus periculosis exercen(t)
ingenium suum excitare (…)
pedit in minoribus conscribe(re)
per hoc beatus Augustinus … in l(…)
…ingris quod quedam a sanctis
ad minores ingenium extendam
Tercio causa solacii assequi(tur)
Unde ille satiricus ait Aut p(ro)
desse volunt aut delectare
poete Et ille in libro Estum…
Carmina proveniunt animo deduct(a)
sereno Et cass(iodorus) in libro de ortho
graphia Gloriosum est studium
quod loqui debeas competenter scribe(re)
et que scripta sunt sine aliqua
erroris ambiguitate proferre
Vox enim articulata necessario segreg(at)
a brutis scribendi non 2o lib(…)
Ita personis hominem duo ista su(…)
vindicant et defendunt et (…)
iniuste oratorem et si plurimorum stu
dium delectat eius quod fastidium re
levat enim si continue fiat inge
nium ebetatur Hec cass(iodorus) Ideo causa re
levandi fastidii et obtinendi
solacii quandoque scribitur et studii
vicissitudine variatur Unde
Sen(eca) Alit lectio ingenium et
studio fatigatum non sine studio
tamen reficit nec scribere tantum nec le
gere tamen debemus Altera res cont
stabit vires corporis et exhau
riet de stilo dico altera solvet
et diluet scilicet legere Invicem hic
et 1o commeandum est et altero
alterum temperandum ut quidquid lectione
collectum est stilus redigat in cor(pus)
hec Sen(eca) Licet non quod hic in scribendo
animus obleniatur quando ex multis al(iis)
lectis vel auditis vel collig(it)
unum conficit quod si a nobis recedat
non tamen recedit a summa si quid
ex legitur in conficitur et in si
lium reducitur Unde Macrobius
in libro de saturnalibus apes nos
quodammodo debemus imitari que vagant(ur)

...es ad mel faciendum id[onea]
...a carpunt deinde quicquid
...lere disponunt et per favos
...unt et ut ait Virgilius liquentia
...a stipant et dulci distendunt
[ne]ctare cellas et succum vari[um]
in unum saporem mixtura
...da et proprietate spiritus sui mu-
[tave]runt. Nos quoque quicquid diversa lectione
quesivimus committemus stilo ut
in ordinem eodem digerente coale-
scat. Nam in animo melius distincta
servantur et ipsa distinctio non
sine quodam fermento quo con-
ditur universitas in unius saporem
usum varia libamenta confundit
ut etiam si quid apparuit unde
sumptum sit aliud tamen esse quam
unde sumptum noscitur appareat
quod in corpore nostro videmus
sine ulla opera nostra facere naturam.
Alimenta quibus accepimus quamdiu
in sua qualitate perseverant et
solida natant stomacho oneri
sunt sed cum ex eo quod erant mutata
sunt tunc demum in vires et
sanguinem transeunt. Idem in hiis
quibus aluntur ingenia prestemus ut
quecumque hausimus non patiamur
integra esse ne aliena sint sed
in quandam digeriem concoquantur
alioquin in memoriam ire poterunt
non ingenium. Ex omnibus colli-
gamus unde unum fiat sicut
unus numerus fit ex singulis. Hoc
faciat noster animus omnia quibus est ad-
iutus abscondat ipsum tamen ostendat
quod efficiat ut qui odora pig-
menta conficiunt ante omnia laborant
ut nullius sint odoris propria que
condiant confusa omnium sucorum
et odoraminum inspiramentum.
Vides quam multorum vocibus chorus
unus constat ex omnibus tamen vox
una redditur aliqua est ex illis
vox acuta alia gravis. Ita sin-
gulorum illic latent voces omnium
apparent et fit concentus ex dissonis

Hanc summam et hec verba posuit Seneca
in epistolis. Sed forte videbitur alicui
incongruum quod diximus tibi ex verbis plurimorum
quod deinde nominare auctorem hic non
quod aliorum dicta colligentes quasi
unum nomen proferendumque. Sed non est
congruum cum eius invenitur quod scribi-
tur auctor nominandus est cum vero
plane procedit et ultra preceptorum
aut dictorum consistit et constat
habet locum quod hic de vita Senece.
Talem autem meum esse volo ut
multe in illo artes multa precepta
multarum etatum exempla sed in unum conspirata.

9 [Q]uarto quare sint red-
genda in stilum et causa
obsequii impendendi
ponit magister in prologo summe libri
dicit se lingua et stilo deser-
vire studiis proximorum quas
linguas acuit caritas Christi.
Et in libro qui dicitur speculum carita-
tis sic ait Aelredus: Suscipio
opus impossibile inexcusabile dignum
accusatione ex mea pusillanimitate
impossibile inexcusabile ex presump-
tione mea dignum accusatione ex
eius imperatione. Tunc autem maxime
maxime congruum est scribendi of-
ficium cum quatuor ista concurrunt
scribentis humilitas de humilitate
persone maturitas scribentis
rei utilitas et probato-
rum familiaritas manife-
sta sub hiis indiciis videlicet ille
qui scribit non extollatur in corde
pro inventione aut scriptis propriis
si non delectat eum scriptis alie-
nis si admittat preceptorem
operi correctionem comparatus dictis vel
etiam in obscuritatis ypo non extol-
latur in corde quia ingenitum est
omni amanti quod genuit et letatur
homo in sensu oris sui de corde
eius nascentibus et amant corda
proprios fetus adeo ut sepe amor
inversus in compositum sepe imitatur
tortuosum et pilum et risum omnium

dignum scriptum suum commendare non eru
bescat et inde fallitur. Unde Ambro
sius ad Sabinum: Nescio quomodo praeter impe
ritiae caliginem quae michi circumfun
dit unumquemque fallunt scripta sua
et ut filii etiam deformes delectant
Sic etiam scriptorem indecori sermones
sui palpant. Unde et fabula refert
quod omnes bestie domino presentassent
filios suos, symia filios suos
putans omnibus esse pulchriores. Non
alienis delectabat scriptis. Nam
ut dicit Symmachus prefatus in epistola
sua: Mediocribus scriptis amatores
sunt fautores, maiorum autem invidia
nescit agnoscere. Et Sydonius
in libro epistolarum suarum: Super stu
diis nulla laus erit sed inest
postuma quod est quod temerarie
sumpta iactant aliena prestita in
fructuose presentia semiplene
turpie flat periculose vero dicunt
di bonorum facias inventorum mo
dica gratia patitur sed nobilium ma
xima offensa inchoata scribendi
invidia continua laborantis finis
est. Odium si quid simpliciter edamus
insani, si quod exacta vocamur
presumptuosi. Et Jeronimus in prologo
libri Hebraicarum questionum: Sed in
parvulo fortitudo emulos habet
perierunt quod summos fulgura montes
me quidem procul ab urbibus foro li
tibus turbis remotum. Et ut
Quintilianus ait latentem invenit
invidia. Nec mirum inquit si adver
sum me parvum homunculum invide
suos gemant et pedibus margari
tas conculcent cum adversus
doctissimos viros et qui gloria
invidiam superare debuerat livor
exarserit. Et infra: Ego flocci
pendo ymaginum umbras quas
larvarum quarum nature esse dicunt
terrere parvulos et in angulis
garrire tenebrosis. Non admit
tat ergo correctionem a limam

impetra dictis. Plinius se[illegible]
Apollinis librum misit et amo[illegible]
pictavis corrigenda ita [illegible]
credam certum est placere si qu[illegible]
cognovit displicuisse. Pe[illegible]
maturitas reddit obsequi[illegible]
scribendi consilium cum tempore expe[illegible]
opportunum putat dicit Jero[illegible]
ad rusticum monachum. Ne a[illegible]
scribendi cito prosilias et levi[illegible]
tatis insania lenti dicit quod s[illegible]
est quem crimina necessitas cogit
ut Augustinus dicit in libro retractationum
ut de opere monachorum scribe[illegible]
librum illa necessitas compulit cum
apud Carthaginem monasteria esse
cepissent, alii se suis manibus
tegebant obtemperantes apostolo
alii vero ita ex oblationibus religio
sorum vivere volebant ut nichil
operantes unde necessaria vel haberent
vel supplerent se potius imple
re preceptum evangelicum existimarent
atque iactarent ubi dominus
ait: Respicite volatilia celi
et lilia agri quomodo crescunt. Unde
extendebatur contentio qua turba
bantur ab ecclesia aliis hoc aliis
id defendentibus. Huius causa debat
unde circa quod erat eorum qui
operandum non esse dicebant. Re
utilitatis commendat obsequium
si quod scribere fuit oportunum quod
tunc maxime fit si ad honorem
dei et edificationem proximi que
scribimus fuerit conformis. Cum omnis
scriptura maxime debet esse ad cari
tatis dulcedinem informare. Unde
ut in primo libro de doctrina christiana
dicit Augustinus: Tota scriptura si
eam intelligat geminam cari
tatem edificat. Nam etiam que
seculares scripserunt prodesse pos
teris voluerunt. Unde et Tullius
in primo Tusculanarum: Sic autem
plura iacuit usque ad hanc
etatem nec ullus erit lumen

rum rarum que illustrada
anda a nobis est vt si ocur
rsimus aliqr punibz nostris
h etiaz si possimus ocabsi
no magis nobis eo elaborad
q multi iam libri latini esse
r scripti inconsiderate ab illis
s eximiis viris s; non satis
aditis fieri aut pt ut recte
us sentiat et id q sentit po
ate eloqui non possit s; mandare
litteris quez cogitatoes suas qui
cas nec dispone nec illustrare
possit nec delectatoe aliq aliqe
lectore hominis est intpante
abutentis et ocio et litteris Ita
q libros suos ipi legunt cu suis
nec quisqm attingit pt eos q
eandem licentiam scribendi sibi per
mitti volunt Et eiusmodi sup
flua scribe res e iactancie vitia
betice contempta Potentis
familiaritas commendat scribere
officium Magis enim debet vt
scribat ab ab aliquo rogatus
qm motu ppe voluntatis ductus
hoc enim ascribitur amicitie obe
diencie caritati illud non iactancie
supbie levitati Et utinaz
quidam potius vel exacti scri
bent vt se freno oi imposito
p silencium honorarent qz ut
Plinius loquax histonam
ructantes crapulam auditores
impiaz dare psumunt hy sunt
q flactionibus assueti loquacitate
sapiam estimat ponunt macula
in electis lacessunt scriptis la
cerant qz convitiis quorum folia
novitatibus plena sunt et
ineptiis vt illud plauti non
inmito possit eis aptari hos
pt sibillam nemo leget Et
illud virgilii vat sine mente
sonum et cum suas magnifi
caviunt fimbrias in exordiis p
turiunt montes nascitur

ridiculus mus quorum verba lig
sonent extus xpm sapiunt in
terius aristipum et simulant
antixpm nitidi crassi tpalibus
sufarcinati pauperes inudos
mendicos pegrinos huius se
culi dampnat qui xpm sermonibus
et studiis ymmo et si verbis ta
ceant habitu loquuntur et gestis
Tales habet adversarios xpus
his duobus q xpm et xpi disci
pulos dimicat antixpus q cu
riose non didicerunt more sullo
gemminetes et oculis scripti
tantes nesciunt loqui Sz iam
ad propositum redeuntes dixim
ad officium ptinere scribendi cor
rupte exemplaria extripe nota
bilia redigere in stilu et compa
ria imprimere menti memorala
Hoc est illud quod prosequemur
diffusius s; tum agemus de
memoria xpo auxiliante
de hoc infra diximus hec ad
pns nosse sufficiat q me
moria litteris adiuvantur
Ingenium etiam sicut a natura
pe psiciscit vsu in
tenditur tpato exercicio
acuitur Ita etiam immoderato
labore retunditur Nam labore
corpora frangunt calor et
spus resolvunt somnus inducit
subtractio spm exteriorum instio
et ronis impedito iudicio in
genium ociatur Quatuor aut
modis ingenium ex nimio la
bore retunditur q ca naturali
accidentali corporali animali
q ca nali in senibus et pueris
Ab accidentali in quarundam
passionum molestacionibus
impeditis a corporali in
nimium actoibus occupatis
Ab animali in nimium cogi
tabundis A nali ergo causa
deficiunt pueri et senes
vn Barlaam octogenarius ad do

Nunquid vigent spiritus mei
ad distinguendum et que sequantur Et
Jeremias scripsit ut non multa
excusat quia se puerum profitetur
Certum est enim primam etatem
esse calidam et humidam postremam
vero etatem autem senile frigidam
et siccam et in utraque
vigere nunquam ingenium cum enim in se-
nibus humidum continue evapo-
ret necesse est etiam ut calor exa-
let Et ideo propter hanc evapora-
tionem attribuit eis constantiam quia
humidum et siccum hominem retinet et
fortis apprehensio propter defectum ca-
lidi commiscetis operationes ra-
tionis et sapientia propter multam experi-
entia et multorum memoriam
que ex frigido et sicco conforta-
tur Sed tamen in hominem deficiat ingenium in-
genitum ad organa compatitur
Unde Avicenna in libro de anima
ostendit quod omnium pravum corporis
debilitantem vires in fine etatis
iuvenilis quod fit circa annos
scilicet xl tamen sapientia confortatur
Unde david senex ab ysaac
sunamitis officio recreatur
Et ut ait Jeronimus ad nepotianum
david annorum natus lxx belli-
cosus quondam vir senectute
frigescens non poterat calefieri
querit ei puella que cum re-
gem dormiret et senile corpus
calafaceret Omnes enim virtutes pene
corporis mutantur in senibus et
crescente sola sapientia decrescunt
cetere hec Jeronimus Sapientia igitur est illa
sunamitis que senes calefacit
et iuvenes non urit Si tamen ob-
iicias quod plato octagesimo primo
scribens mortuus est Et So-
crates nonaginta novem annos
in docendi et scribendi labore
complevit et multi plurimi eta-
te longevi in studio sapientie
floruerunt et multi [...]
des natu vicina morte [...]
quid agnerum et solito d[...]
ceciniit quod est ut supra calo[...]
pribus post explanationem hominis et [...]
datur responsio brevis [...]
timatum dictum rupto stol[...]
laboris exactum inutilis in[...]
in quo nunc paulatim defici[...]
tis industria ut discipulum
sustituerat Unde Jeronimus senectu[...]
torum qui adolescentiam suam
honestis artibus instruxerunt e[...]
in lege domini meditati sunt die
ac nocte etate fit doctior usu
expeditior tempus processu sapientior
et veterum studiorum dulcissimos
fructus metit Unde et sapiens
ille vir grecie themistocles
cum expletis centum et vii annis
se mori cerneret dixisse fertur
se dolere quod egrederetur e vita
quando sapere cepisset Cuncta tamen
que in corporibus extrinsecus fracto
corpore mora sunt Et ut
dicit idem Jeronimus Nec hoc
dico quod in iuvenibus et adhuc
solidioris etatibus hominem duntaxat
qui labore et ardentissimo stu-
dio vite que sanctimonia et
orationibus ad dominum frequentia stiam
consecuti sunt frigeat sapientia
que in plerisque senibus etate
marcescit Sed adolescentia multa
corporis sustineat bella et in-
ter incentiva vitiorum et carnis
titillationes quasi ignis in lignis
viridibus suffocatur ut suum non
possit explicare fulgorem Causa
tamen accidit obtundi ingenium
cum mori sunt egritudines capitu-
dines spirituales et maxime im-
pedimentum capitis passiones
Nam in vertigine et scotomia
visus est et ingenium corruptela

...rer vnum vero videntur
...cium quia fumo penetrante
...tem anteriorem cerebri spiritus
...alis a ventositate defe-
...cte volunt ingenium Et ideo
...t esse extinguere que non appre-
...dit nisi per corporeum instrumentum
...um sic rotatiuus Hic eciam fit
litargia que facit hominem
obliuiosum et durum eciam intel-
ligere. Et ideo pinguibus vel
temencie gignit sompnum quia nimia
repletio ciborum et potuum et
maxime tepazr alborum et aliorum
acuminum et fructuum come-
stio inducit huiusmodi debili-
tantem ingenium hii sunt eciam
sompnum racione pigri apertos
habentes oculos cum oscitacione
et oris apercione quod non meminerunt
claudere maxime cum
quiete parata est humoris egri-
tudo propter hanc aut passionem
maior et minor ingenii inep-
titudo nascitur secundum quod ex diuersis
causis et in diuersis locis passio
ista causatur Stupor eciam intel-
lectum ingenium impedit eo quod sensus
et motus iste diminuitur que
passio insensibilitas et immo-
bilitas appellatur per quorum
opposita ingenium vegetatur propter
humiditates enim aquosas vni-
uersaliter per caput dispersas ven-
triculi cerebri infirmiores
et tunc sue humectantur
et remolliuntur et capita neruorum
sensibilium et motiuorum opilantur
de hiis ad plenum medici re[illegible]
A causa corporali cum inig...
corpori plurimum ut ad sciam
forciores et abiliores simus
et dum nimium ieiunando vel
vigilando radicale consumitur
humidum naturale necesse est vt diminuatur
ingenium Vnde secundum Ecclesiasticum

Vigilia honestatis tabefaciet
carnes et cogitatus illius auferet
sompnum Sic ergo spacia studii et
sompni moderentur vt nec tempore
nec studio deputato sompno
indulgeatur nec tempore sompno
debito lectioni vel studio insistatur
Vnde petrus apostolus in itinerario
Curandum est inquit magno
opere ne quibus similes ex hiis
spaciis que ad studendum habere
solet sompno addat et vigilan-
di temporibus minuat Illud eciam est
obseruandum ne forte si nondum
decoctis cibis interrumpatur sompnus
mentem aggrauet corpus indi-
gestum et crudas exalans spiritus
sensum meliorem confusum reddit
et turbidum Rectum ergo est ut
spacio competenti post ista sopiantur
tempore medici corpus interclusum pos-
sit iustum exhibere ministerium expe-
ctans sufficienciam hiis que sibi deberi
habebit ille Item Cassianus in
libro de institutis monachorum
in omni obseruacione conuenit
custodire ne sompnum quem nocti
subtraximus resumere per diem
vigilarum lassitudine et ma-
turitate compulsi non tamen regerem
corpori subtraxisse quam quietem
temporis ad refectionem nocturna
videamur commutasse totum enim
huic carni paulo dubio coget
reddere quicquid ei non donabit
partem subtrahere sed totum temp-
tauit denegare et non super-
flua sed necessaria voluit ampu-
tare Hec Cassianus hoc eciam
laborat vicio qui pecudis more
recumbens et oculis onerans aurem
suam librorum distractus multitudine
libros sed inuiti non multis vnde
ad athenienses auditores Varro
consultum intersit utrum ipsam rem
an libros inspicias tibi necesse

non nisi paupertula sunt facta ad
mo minuta que memorandorum
plura continet ut ab hys sitat
hominum negociari plurima. Et bernardus
in epistola ad henricum. Experto
crede aliquid amplius inuenies
in siluis quam in libris ligna
lapides que docebunt te que
non possis a magistris audire. Et
causa animali deteriora ingenium
per immoderatam applicacionis ad
studendum inde cellula memo
rialis destruitur nutrimento
destituta sompnus aufertur vnde
et bernardus difficilium meditacio
scripturarum fatigat non reficit
teneriorem hominem frangit intellectum
hebetat sensum inde est quod ex ni
mia cogitacione quidam cito re
soluuntur in sompnum quidam vero
processu temporis immoderatas incur
runt vigilias demumque perdunt
sensum. Cum enim alias aput se
de re subtili incipit cogitare
incipit ut frequenter dormitare
quia vigor anime regreditur
intra se et spiritus totus fere retra
hit pondus ab exterioribus organis
et relictis exterioribus exterioribus a
spiritu et calore remanent organa
frigiditate sompnum vinculum
inducente. Secundo cogitandum est
de subtilibus modate. Et quando
labor cogitacionis immoderate ex
citat cerebrum innaturales vigilie co
sequuntur frequenter nimio cogita
bundus quam in libro de sompno et
vigilia de sompno quedam epi
lencia est quod opilant uiasque
que sunt ne possint deferre
spiritus sensibiles et motiui per
sua organa ad sensum et motum
sed innaturales vigilie quas dimus
sunt per laborem calore
resoluunt naturalem unde fit
multa spirituum deperdito et remis
so calore sequitur indigestio

fit superfluitatis aggregatio
corporis corrupcio et a…
tatis Tacto frenesim et
tatem quod similem predictis
nibus habet causam. Sed vnde
de amore quod de heros induc…
ut cetera corporibus est
morbus iste cum nimia co…
et afflictione cogitacionum
sollicitudine melancolica…
sed insania eo quod cogitacio
continua utitur cum desiderio
formam quam estimat et pulc…
et erat vigilet estimatiua que p…
immoderationes sensibiles ducitur
ad apprehendendum accidencia non
sensata que estimat esse et non
sunt forsitan in re et in illo
statu quod in ueritate non est et
estimatiue tamen occurrit virtutis
anime sic est estimans cog…
sciat imperat vis estimatiua
imaginatiui ut defixum habeat
in tali forma et persona animum
quia inter apprehensiuas estima
tiua nobilior est et in alias
sensibiles virtutes habet imperium
ymaginatiua non mox concupiscen
ciales que per concupiscentie incli
nantur ardenti et ad mediam
concauitatem cerebri ubi estima
tiua esse dicitur. Calor innatus
et spiritus attrahuntur infrigidat
et exsiccat …
trahit animusque ad insaniam
estimata forme speciositas
prima autem hominis insanie sollic
citudo cogitacionis nimie. Ideo
videamus videbimus in hac pre
sile si profunde nimium animus
in cogitacione maxime cum
ascendimus ultra nostrum modulum
vel ubi non est quinimo in …
…
in sua actione corpus non …
in sua parte corpus destituit

...genu Vel ebatatur
...fect Et sm Gal ut
complexionem sequi Unde
... Constantinus Si non bene
...tura ut eorum cogita
...ciat et anima leniter in pas
... melancolia ntre e...
... Et sunt ex nimio labo
...corporis incidit in laborio
...m ethicam Ita et labore
...ime in melancoliam Ideo non
...lus cogites quam oportet neque
...plus sapias quam ntre est Ideo
comprehendunt sapientes in sapia
sua et si mote tetigit inito
lapidabitur bestia Vel nimis
... quod tibi sufficiat comede
... a si diuid sapiens efficiaris
Sapia loquens recedet a te
...ost sensum et ingenium
memoria ee necciam
diximus ad discendum De qua
videndum est quantum ad eius
quiditate qualitate ptatem for
bilitatem De quiditate aut
ipius breuiter tangendo quantum
ad eius diffinicionem diuisionem con
...alem operacionem et organi
dispositionem De diffinicione at
ipius dico secundum rationem secundum rem et
utrasque expositionem Memoriam
ergo tullius in sue rethorice sic
sic diffinit Memoria est per quam
animus repetit ea que fuit
intelligens per qua ea perspicit
que sunt prudencia per etiam
futurum aliud unde timen...
... sit habet aut partes prudentie
... appellat Damasus aut sic
Memoria est fantasia delicta
ab aliquo sensibili secundum actum apparente
vel reatuacio sensibus et intel
ligentie In idem consonat Remi
gius secundum rem aut ut esse
memoria qui ingenii quedam tenula
...ncens innia les thezauros

Diuersarum rerum corporalium et ymagines
ymagines per sensus inuectas ubi reposi
sunt omnia et distincte fulcata
prout quisque suo aditu manifesta
sunt sicut lux calores et ceteri
forme per oculos per aures
aut omnia genera sermonum per aditum
oris omnes sapores per aditum na
rium omnes odores dura mollia
frigida calida lenia aspera
per tactum hec omnia reca
pit memoria et rumigare per sua
ymaginacionem reputat animo
quem nunc hoc nunc illud et
quedam ita imposita sunt ut
statim appareant et se offerant
cogitati et queda diu alia que
runtur prunt in medium et vix
abigunt quedam vero in tantum pro
fundo reposita sunt ut vix etiam
cum magno labore mentis qui ab
antris obstrusis eruant Aliqua
vero imperturbata serie sic pos
cunt apparere Ibi celum terra mare
et queturque sentiri prout preter
sunt meditati preterea quod stepe
liuit obliuio Expositio aut
dicorum hoc est quod anima per sensus
comprehendit sensibilia et sen
tit et fit opinio Sed Intelli
gibilia vero per intellectum et fit intel
ligencia Cuius ymaginatur tipos vel
figuras eorum que formatus
est quis et que intellexit cu
stodit memoria dicit Sensibi
lia aut memoratur per sensa in
telligibilia vero per actus ... ut dicit
Remigius Corporalium
memoria ex preacepta fit fan
tasia Intelligibilium aut si
quid eorum cognicio non fit
nisi ex disciplina et naturali ingenio
et non ex sensu inuento Intelli
gibilia aute si quid didicimus
memoramur tamen cenere eorum
non habemus et hoc est diffinicionis
expositio Diuidit at memoria

Secundum Augᵐ inſſibilem
et intelligibilem Sensibil
aut ſm tullum in pma rethori
ca in nālez et artificialez Intel
ligibilis etiā diuidit in eā que
est ps ymaginis di in nobis et
omīs create ſunt Sed est alia
increata que ſm rom codiuid
istis Repentes go breuit dica
q memo dīna ombꝫ inponit
forma ita q qnto ſunt eidez
alique memoie conformiores
tanto meliores et pciores est
go nobiliſſima memoria dīna
pꝫ hanc illa creata intelligi
bilis que est ps ymaginis ſiue
in angelis ſiue in hominbꝫ ſed
in angelis nobilior in hominbꝫ
nobilior intelligibilis qꝫ ſſibil
et nālis qm artificioſa et omīs
hee diuicie nobiliores qm in
brutis aſcendit go a brutali
ad ſſibilem hūanam ſꝫ artificia
lem ab artificiali ad nālem
a nāli ad eam que nō ē pars
ymaginis et ab hac ad illaz
que est ps ymaginis et ab
hac ad angelica ab angeli
ca ad dīnam Est aut diuina
memoia ut eliciť ex ūbis
Augᵒ in fine xi li confess Vis
omnia noscens ab etno ſine ua
rietate noticie ſue ſic omnia
faciens in pncipio ſine distinctōe
actionis ſue Memoria aute
creata que ē ps ymaginis
est in angelis vis intellectual
non coetna etno ſꝫ eternitatis
pticeps nā inmutabilis ſꝫ con
templacōe et btitudine omēz
excedens mutabilitate tpis
et ſine ullo lapſu ex quo fca
est inherendo dō excedit omez
uolubilem viciſſitudinē tpm
vt ſcbit in xii confess Me
moria uō intelligibilis in
hominbꝫ put est ps ymaginis
est vis intellectualis a
ab omī dīa tpis ſm ſu
porcōm eius conuſa in
caput ſe pnciaz notitie
in hitu aliquo innato
li Augᵢ de trinitate Mem
uō intelligibilis que nō ē
ymaginis est vis conſu
ſpez intelligibilium ſm dīu
diuiſus de rebꝫ pue accept
moria uō est vtꝫ ſita in po
cellula cebri ordinata ad co
nacōm inpſſionū puenientum
ex interioribꝫ ſſibilibꝫ qꝫ vtu
estimatiua accepit ex ſingulis
ſſibꝫ indigeꝫ organo et tpe
hec est in omībꝫ animalibꝫ ſed
inalꝫ in qbꝫ ē ūtus ſſilis differ
nes tpus et dīas tpis cū ipa
ſit accepto itata ad pnti rei
accepte in pſito nō retinencia
ſꝫ intrīſa hec aut qnis ē qd arti
ficialez et nālem Sꝫ artificialez
vel artificioſam vocat eā Tullig
que eget ingenio et confortat
doctrina in precepto Nām vero
uocat eam q̄ in intꝫ animꝫ inſi
ta est et ſimul cum cogitacōe
nata Memoria uō brutalis
est vtꝫ qua anīa bruti intue
ſſibilia que ſunt infra ſe vel
iux ſe non aut ſe vel q ſup ſe
per apphenſionē ad ſe nō reflec
titur nc ſup ſe indet p inteꝫ
eleuacōm Vn Claudianꝰ in li
de statu anime Qualꝫ vōabili
et irrōabili que ſit memiſſe
vn non abſꝫ dē uō dē in me
moria eſſe hominꝫ qꝫ pecudiꝫ
confinium Nam et uidēꝫ ciconie
et hirundies pꝫ annū reſcat et
equi ſtabula repetunt et canes
domīos recognoſcunt Sed qm
anime beluaꝝ et ſi ymagines
locoꝝ nār retinet ipiꝫ tn ſbe
ſue ſtatꝫ nō hnt in recordacōe
rerum corpaliū qꝫ p corpis
ſſus hauſerunt ncio retinent

et recognandi non habentes non
est aliud quam servatus videndi
Essencialis aut operacio me-
morandi memorari sive recordari
quod est difficilis ad videndum
in commentatore super librum
lib de memoria et reminiscencia
latis dicit quod actus eius est quasi
ut reddi in presenti intencionem
preterito comprehensam Res enim
aut comprehenduntur in presenti et de
huiusmodi est sensus aut respiciunt futurum
et de hiis est estimacio aut preteritum
et hec subiacet memorie
Unde memorari est eius quod prius
sciebatur in preterito et hoc est hinc
omnibus animalibus habentibus yma-
ginacionem sed investigacio per memoriam
aut rememoracionem est in solis
hominibus quia hoc est volunta-
rie inquirere de huiusmodi intencione
et facere eam putari post absenciam
dicit tamen rememoracio a consuetu-
dine cum consuetudo sit eius quod
semper fuit in anima postquam fuit
comprehensum Memoracio vero
eius quod oblitum fuit Et ideo
rememoracio est consuetudo absci-
sa consuetudo aut eiusdem est reme-
moracio continua Et ideo hec
una est in subiecto due vero sunt modo m
et hec est actio virtutis reme-
morative vel memorie que
tamen apprehendit res particulares
res determinate quantitatibus et qua-
litatibus per ambulis sensu et yma-
ginacione Sunt igitur hec iij or
consideranda ymago intencio
illius ymaginis et facere illam
intencionem esse illius ymaginis
que prius sciebatur affacere
aut ymaginem esse putetur esse
alterius virtutis quam sit vero que appre-
hendit intencionem et nominatur duobus
modis quia si comprehensio eius
fuit continua dicitur consuetudinis si
divisa memorativa Judicare

aut quod ista intencio est ymaginati-
onis illius est intellectus igitur in homine quia
fit cum cogitative et investigacione
per rememoracionem sed in animalibus
est per naturam et non habent nomen nisi quod
Avicenna vocat eam estimacionem
per hanc enim virtutem fugit naturaliter
ovis lupum sic sibi nocivum licet
enim numquam noverit vel viderit
Sunt ergo hee tres rationes actiones
tamen virtutum quarum una appre-
hendit rei ymaginacionem altera
ymaginacionis intencionem tercia
componit has duas ad invicem
In formis enim ymaginalibus est
aliud quasi subiectum scilicet lineacio
vel figura et aliud quasi forma
scilicet intencio illius figure et re-
cepcio harum duarum partium est duarum
virtutum divisarum et composicio
earum est tercie virtutis Et sic patet
hic tres esse virtutes una que facit
putari ymaginem et unam
que facit putari intencionem illius
ymaginis et una que compo-
nit illam intencionem cum sua ymagine
et per hoc tamen complet investi-
gatio per rememoracionem quia una-
quaeque earum facit putari suum
proprium Et sic patet de Averroys
actione rememoracionis et memo-
rie Est aut virtus hec orga-
nica prout dicit dictum organum
memorativum est posterior ventriculus
cerebri et spiritus animalis qui
est in eo Et Remigius super
initia et radices anteriores
cerebri ventres diximus esse
Demostibilis medium et memo-
rialis posterior est Et Aligazel
in methaphisica Estimativa et
memorialis in posteriori parte
cerebri Communis vero et ymagina-
tiva est in anteriori parte cerebri
Cogitativa est in medio cerebri
quod patet sic quod apprehendit
de subiecto ymaginativa est

Id quod pictor pingit in pariete
et quod comprehendit memora-
tiua est intencio illius picture
Sentiens ergo primo sentit de-
inde ymaginatur ymaginans
deinde distinguit distinguens
deinde recipit conseruans. Id-
neccesse est ut ymaginans sit
in exteriori parte anteriori cerebri
Deinde cogitans in medio de-
inde memorans et conseruans
in posteriori Sic infra patebit
Inde est quod Auerrois ponit quasi
ordines et quasi loca organorum
comprehensiuorum esse in capite
Primus est exteriorum organorum
que uocatur corporalem dicitur
corticalis quia percipit formam
rei in prima parte et complemen-
tum illius loci est in organo
sensus communis in prima parte capitis
medullosa et humida Secun-
dus locus est sensus communis qui primus est
locorum spiritualium et formalis
ad sensus communis comparatus et ideo
complementum est loci primi
Tercius est virtutis ymaginatiue
et est magis spiritualis et se habet
ut complementum ad secundum
et accipit ymaginacionem hic
fantasia Quartus in organo est
virtutis distinctiue que est
cognitiua virtus brutorum vel
cogitatiua ut traditur que dis-
tinguit intenciones a figuris
rerum Quintus est in organo
virtutis memoratiue et ille locus
est magis spiritualis inter omnes
quia recipit medullam eius
quod tres virtutes scilicet sensus communis
ymaginatiua et distinctiua
distinxerunt et per id distincte
et distracte reuertitur ad res Et
ideo virtutis memorie actus
est quod componendo intenciones
distinctas cum ymaginibus
rerum ad res reuertitur Et
patet de quiditate memorie
[illegible] Marzer

emorie qualita
sideantes necess
determinare
De differenti eius participacione
de participacione memorie secundum corpus
de impedimentis ocasionibus
de medicinali subuencione
re variatur secundum species
diuiditur et accidentia
Plus enim deficit memoria in
bus siue natalibus quam in
sibilibus et uolatilibus et in
magis quam in homine ut dicit
Augustinus in xv libro de Ciuitate
bruta licet habeant memoriam
tamen qualis est humana quod vix
de intelligibili non tamen vim virtutis
vniuersaliter de sensibili quia sapia
creatorem de omnibus que sunt
nobis cum bestiis et auibus quia
plus habuit illis minus uero nobis
Viuis enim homo vel visu aquilis
vel odore canibus vel calore
pauonibus vel fortitudine leonum
vel uelocitate capriole vel
uolatu musce posset equari
Si enim superant nos in bonis
corporeis que superantur a nobis
in bonis racionis Homine quo mer-
ficax est et pui precij memoria
hec corporeis membra Si enim
cogites corpus tum sine intellectu
et racione solis sensibus nigere inde
bis corpora vilissimorum animalium
tum corpus precelle ex quo patet
corpora hominum esse vilissima
et infirma nisi regerentur
racionali memoria Sunt homines
aut male sunt memorie infan-
tes et senes et nimis velocis
ingenij et nimis tardi In infan-
tibus enim nimia dominatur humiditas
fluens in forma sigillatam
de facili recipiens sed non reti-
nens nisi tamen actiue id fiat hoc
si consuetudo inueniat ut
per hoc faciliorem retinendi
vsum habeat aut si forma

ca animam infantis inig
at occupatam vel eius si
et impressio relinquat
atorum vel sibi homogeneorum
naz humidis enim et similibus
primis motus in anima infantis
lius profundatur et diutius
net Senes autem in quibus
undat frigidum et ... ac
dentale humidum et extrinsecum
quod defluit in detrimentum sigil
lat enim non permittit ymagines
fit in eis sicut ruinis edificiis
in quibus non fit sigillatio propter
putrefactionem Omnia enim putrefacta
facta extrinsecus sunt humida sed
intus sunt arida Similiter intem
velocis exeuntes ingenium non sunt
bone memorie propter humidum facile
recipiens et calidum mul
tum movens Calidum enim commo
vet ymaginaciones et perturbat
eas et humidum continuo calore
motum non bene retinet caloris sed
adulte quod dico memorie non
dico reminiscencie Licet enim alterum po
natur pro altero tamen aliud est memoria
aliud reminiscencia Est enim motus
reminiscencie motus interceptus
et diversificatus Interceptus quidem
quia non continue per eandem formam
reflectitur in rem eo quod illa ten
dit in oblivionem vel in toto vel
in parte diversus autem quia ex multis
formis filium et amicum et
civitatem et locorum et eorum que
accidunt rei quesite per reminiscen
ciam Memoria autem dignior
est cum habeat motum continuum
et uniformem Non enim potest re
miniscencia cum in se habeat
oblivionem sed principium eius recor
datur per memoriam Unde reminis
cencia est investigacio per me
moriam secundum philosophum Sicut sillo
gismus a quodam principio proce
dens Hanc enim reminiscenciam
melancolici et qui habent

melancoliam fumosam et ferven
tem Sicut dicit philosophus in libro de
problematibus Sunt enim ta
les qui habent melancoliam acci
dentalem que causatur ex san
guine et colera simul adustis
Tales enim homines movent fan
tasmata quia in sicco posterioris
cerebri fortissime imprimuntur
et calor melancolie fumose movet
ea cum magna mobilitate cito
reminiscuntur ut cito investigent
et aliis contingit quod sicut proiecti
bus lapidem accidit quod non habent
amplius a se ipsis ut quando volunt
stet lapis Ita contingit in re
miniscencia quod cogitur ad hoc frequens
dispositio corporis naturalis vel
accidentalis vel infirmitatis vel
etatis Quod est inde per simile
in ira et in eis ubi in magno
impetu surgit passio quodammodo
involuntaria Tales etiam
propter fumum melancolie evapo
rantis ex quo loqui incipiunt
diu loquuntur nec quiescunt propter
multum motum fantasmatum
que intus senciunt Multum tardi
etiam male sunt memorie quia
non de facili recipiunt et lo
ymagines per quas memo
ria eius ingenii deficiunt Veloces
enim ingenio magis sunt huiusmodi
quam indigeat memoria tardi
autem magis habent de humiditate
quam ad receptionem ymagina
cionum sufficiat Ideo in nimis
humidis non manet fantasia
in multum sectis ex fantasma
te non sigillatur forma impressa
Comparatio autem inter se principa
lium memoria sic distinguitur
secundum Avicennam et verificantur
ea que superius dicuntur secundum
Avicennam Memoria est in
aliis animalibus sed recordatio
que est renovacio ingenii ad
querendum quod oblitum est non
inveniuntur nisi in solo homine

Cogitac enim sibi accidisse quod
preca delictum est non insit virtu-
tis racionalis vel si est alicuius
virtutis altius preter racionem potest
esse estimacionis et que de racionis
racionabilitate differentia ergo memorie
et reminiscentie est quia memo-
ria est retentio specierum sive
intencionum sensibilium sive repre-
tatio earundem. Reminiscentia vero est
inquisitio formarum a memoria
deletarum per oblivionem per consilia
Sic obliti alicuius persone quam
vidimus recurrimus ad locum et
tempus et actus per que recordamur
persone quam vidimus tali loco tali
tempore talia facientem Non etiam differunt
inter recordari et addiscere quia dicunt
possunt quod addiscere nichil aliud
sit quam reminisci. Conveniunt enim
in hoc quod utrobique est motus a-
cognitis ad cognita ad hoc ut
sciantur. Sed in hoc differunt quod recor-
dacio est inquisitio cognitorum
ut cognoscantur de futuro que
quidem fuerunt cognita de preterito
Addiscere vero sive disciplina
est extensio anime ad cognoscen-
da incognita que non fuerunt
cognita prius Ad hoc autem
maiorem evidenciam quod propter ad
quidam homines faciliter addiscant
quam recordentur Quidam econtrario
propter quod etiam etiam quidam faciliter
addiscunt homines quam memo-
rantur Et videtur quidam sunt
facilis memorie quidam facilis
recordacionis quidam facilis
memorie quidam econtrario ad quem
intelligendum secundum Avicennam quod illi qui
sunt sicce complexionis for-
tes sunt in memoriter retinendo
debiles in recordando id est in me-
moriam movendo Siccitatis autem
materie generis est dispositio ad suscep-
tionem impressionum et reten-
tionem habilis autem est ad motum
Et ideo sicca complexio convenit
memorie non recordacioni.

Qui vero sunt calide co[mplexionis]
faciliter recordantur. Hii a[utem]
qui magis recipiunt in[...]
aut operantur motum sensibil[...]
alias intenciones Et qui p[...]
ceptibilior motum est ali[...]
dans calliditas etenim co[mplexio]
est convenientissima dispo[sitio]
motum Illi vero qui sunt h[umide]
complexionis sunt faciles di[...]
Humiditas enim est disposicio con[ve]-
nientissima ad facilitatem su[sce]-
ptionis impressionibus et conveni[...]
discipline facili et est contraria
disposicio forti memorie Hume-
re enim materia est materia a qua diffi-
cilius delatatur quod impressum est
in illa Et ad opus est sicca in
ex complexione Non ergo quod bene
memorantis sunt contrarie dispo-
siciones bene addiscentibus Illi enim
bene memorantes sunt quorum
anime non habent faciles motum neque
dispergunt cogitaciones eorum Illa
enim anima que habet multos motus
et multas cogitaciones non bene
memoratur. Hec autem est dispo-
sicio bona bone recordacionis Bo-
na enim recordacio exigit multiplices
motus et agiles cogita-
ciones. Item bene memores fu-
erunt complexionis que est dispo-
sicio difficilis ad suscipiendum impres-
siones, et ideo est contraria ei
disposicio facilis discipline Bo-
na ergo memoria est vel ex siccitate
complexionis vel ex paucitate cu-
rarum vel pauca non tam multa
Unde est quod sicut supra dictum est accidit
pueris quod quamvis sunt humidi
quod bene retinent Anime enim eorum
non sunt occupate circa multa
sed sunt fixe circa unum Iuvenibus
vero propter calorem et propter motus suos
agiles debilis est memoria quamvis
sit complexio sicca Senibus autem
ut sepe dictum est accidit propter humorem
qui prevalet in eis non memorari
ea que vident Occasio impedimentorum

[...] iam patet ex dictis i pte
[...]m occasionem memoria
[...] organi Ex pte organi
[...] elementaris sic pzt sm Re
[...]oris migiu Anterio
[...]s interioris ribq ventricu
[...]ementi exterior lis cebri lesis
[...]pediunt et dmostibile manet
[...]sum Medio uo ventre pati
[...]te sola rō turbat et sibq manet
[...]iteri Si uo antior et medius
[...]ventre lesi fuint rō similiter
[...]cum sibq aufert posteriori vero
[...]patiente memoria corrumpit
[...]sibq atqz mete manetibq illesis
[...]neus vō qz nō e nob smo n de
moreē ad placitu Oz sic cu antio
ribq et medius posterior fuint lesi
si et sibi tez et rom et memoria
sit corrupit vn et e i toto pichita
et debilita anmq pzt hc p multas
pānes aliab atqz sintomata Sed
maxe ex frenesi frenetico quidq
em sibq consuant integros mte
sola lesa talez itaqz describit G
frenetica qz lanario quoda cora
eo laborante exurgens accipies
qz uasa vitrea ad fenestrā dece
dens interrogare cepit circūstātes
vnumquodqz vasorum ex noie noians
si vellet i inferius b iactari astā
tibq aut se velle dicetibq pycicat
vnuqdqz vasorum deni interogant
si etia lanarium vellet deici lud
aut credētibq esse et se velle re
spōdentibq accīnb a summo deor
sum dimisit lanarium hz vō sibq
hebat integros viderat enī qz
vasa h et lanaius h si inferma
bat rone Aly uo frenetici ma
nem assumentes fantasia putat
vide qz nō vident s alia sm
rom tociuat Ysti anteriores
solos ventres hnt lesos ille
so manete meo a passionibq
enī vnuqdqz mebrorum cōtingēti
bus vnicuiqz actu impediunt
In illo aut ope detinet aliquis

qz paciens mebrum opari natum
est vt pede paciete ad ambula
dum impeditur hc namqz pedis
opus est Ex pte elementaris
humoris est occo vt sepe dcm
est Vel enī e nimia humiditas na
lis vt in pueris vel acculis et
indigesta pt remmata vt i seni
bq et decrepite Vel nimia sic
citas que impssioes nō recipit
Vel nimia caliditas qn multa
fit in organo agitacio pt caloz
motu agilitatez inducete vel
nimia frigiditas cōtracte hu
ditate accoim ūtutis extinguete
vt pzt in litargica passione
ex pte ūtutis interioris cū ūtus
interior est accēta paru circa inspec
tione formarum Ad hoc impe
dimentum ptinet defectus ymagia
tiue qz cuius rei e accepcio yma
ginacionis et memorie Sed
ymaginacio rem sub cōsideraciōe
accipit absoluta vt ymagine
herculis pictam sub sua forma
et attributibq memoria uo ipam
sub collacōne ad intecōm rei quā
repntat vt cōparans ymagine
ad herculem et ad intenciones
insensibiles ipum consequentes
Opacio vō eius circa intencionum
differētium consistit quas cōsiat
que cū elabunt ad ipas mor
et ad pristinam retencionis statum
reducit ipa uo ad estimacōm
aspectu dirigens et ad ūtutes
reliquas deuenit ad formas
intencionis pquisite Ex parte
impedimenti exterioris ipa mltr
impedit aut destruit aut p
mutatur sm qz nocumentorum dua
muenit Lic enī in omnibq anima
libq vt sepe dcm e sit memoria
in quibq e ūtus sensibilis tpus
et tpis dīas recipiens et
discernes Quibusdam tn
opacio pfecta ialys inuenit impfecta

ecundum varia nocumenta Inter
que vinu est maxime nociuu ebrios
aut nimiu vinu ppt q dicit Gal
lienus in li° de accidenti et morbo
vini potus superfluus ca e epilesie
et apoplexie etc Et costantinus in
viatico Ozt vinu bibentes qlita
tem et qntitatem time que cos
ualeat inebriare Considet ergo
quibz sui corpis qualitates et
membra voluntariu motum
gnaia memoriaz et rom sua que
si inebiat cito i mutari et debilitari
videat vt ipse dne vino et no
vinu sibi Et si est grosso ebetis
nascatur fumo et indigesto q
tum cerebrum ascendit ipm oput
Sicut nebula est opmentum sol
et mtsitau e ineris et sue splen
dide interiorib vbi omnia debili
tant membra et emolliunt Silt
nervi et spus et memo et int
turbant Causa igit hoz est
que dixit Costantinus quia cum
superflua vini repleto suffocet
calore nalem grossa fumositas
cerebrum petit et aggregat et
condensat et in aqueaz sbam
coutit sic in balneo et aqua
buliente in olla coopta vnde
pellicule cebri et omis nervi
remolliunt et relaxant et multa
incomoda gnant Est enim impe
dimentum intuitu multitudo for
marum extus inspectaz ad qs
aspectus aie diffusus memorie
instabilitate inducit et fan
tasmata plurima et inordinata
hauit Sic enim dicit Aug i li°
de va religione fantasmata
nb sunt aliud qm de spe corpis
corpeo sensu attractata figmenta
que memorie mandare vt accepta
sunt vel pti uel multiplicare vel
contrahe vel distende vel ordi
nare vel ptbare vt quolz mo
figurare cogitando facillimu
esse e Sz cu vm qz cauere et uitare
difficile est Subiecto mediaal

ipsi memorie determinat
timo in li° de memoria
agit de cebri anatomi
go q cebri sunt due pt
et puppis Et pra in d
diuidit quaz vnaquaq
est to puppi et quemit
vent cauli prore in vm
et immutat aerez et dan
cebro spm animalez vt fac
ssus audiendi videndi odora
gustandi et itm fantasiaz
inde transit ad locum qui e in
medio cebri qui cois est et in
spus aialis inde subtil et
disticatus clarus plenissim spus q
fuit in pra cebri vt faciat
rom et intellectu et hic in capite
medii uentriculi q e int pra
et puppim ps cebri sube s
similis uino et uocat ea ano
choomia ascendens et descendens
et ascensu eius apit foramen
et descensu eius claudi et cum
appitur transit spus aialis et
pra cebri ad puppim et hoc
non fit nisi qn est necm
recordari memorie tradita
aut tene que noluit obliui
sci Et id ut subdit in viatico
pfcio memorie et facilitas
recordacionis anime sbalez ce
bri puppis stabilitate et eius
inminit pfcom Et con homez
obliuiosum et duce intelligen
ne est facit cum in puppi
humores nascunt flegmatici
que sccat dico go s in plimi
q ventriculus puppis pstancio
est omnibus ventriculis cebri
quia non uenit spus alis nisi
subtilis clarus et inidistatus
q opus est recordacoim et re
tentcom claritate et subtili
tate et nisi apiat illa via ut
transeat prius ad puppim cebri
no reminiscat homo rei nec
respondet interrogacionii

...o illius vie variã secũdũ
...et festinãtiã hominum qui
...oce spũ sunt prudẽtes
...ti videntes qui nõ tardi
...bimdi sũt et tardi adre
...deũ Vñ Galienus dt Metex
...et distrectõi nõ faciat
...pari spũs animalibus qui est
...capi cebri Et sm̃ quod sunt di
...nocumẽta sunt vitia in
...uncta de quibus in eod libello
...atus det̃minat constantinus que
...mittis quia de hijs se intromittit

De potestate

mediatius eius capa
te memorie quantum ad citatem
spũalitatem dignitatẽ vtilitatem

Emorie potestatẽ cõsi
derantes miramur ĩpius
capacitatem Capacitatẽ
spũalitatem Spũalitatis digni
tatem et in hijs omnibus eius utilita
tem Capacitas eius admirabilis
est enim venimus in memorie me
latũ pretoriũ reperimus ibi thezau
rum innũabilium ymaginum corporis
sensibus invectarum Ibi repositum
est quicquid sensus attingit quod nondum
oblivio sepelivit et nescio qui
secreti et ineffabiles sinus eius
ad quã omnia intrant et quelibet
suis aditibus nec intrãt res sed
rerum ymagines Vñ Augus
in lio cont Julianum lio v° Mi
rabile est aũt quod rerũ qualitates
corporalium in res corporales tra
eunt et inde fit quod corporum quos
videmus haurimus quodammodo et
in memoria recondimus et quasi
augustinus reperimus nobiscum ferimus
nec ille recesserunt a corporibus
suis et tamen ad nos mirabili
modo affectus nostris sensibus transierunt
Mirabile etiã quomodo in memoria
omnia sine confusione cõservantur
distincta preterita et futurã quedam
sunt ibi quedã presentia

cum sit quoddam penetrale quasi
continens infinita Vñ Augus
x confess Magna vis est me
morie magna nimis deus
et eius penetrale amplum et
infinitum In ipsa enim memo
ria tripliciter sunt res per similitudines
per presentiam per notiones vñ ibidem
Augus Ecce in memorie mee
campis et antris et cavernis
innumerabilibus atque innumerabiliter
plenis innumerabilium rerũ generibus
sive per ymagines sicut omnium corporum
sive per presentiam sicut artium sive
nescio per quas notiones vel no
tationes sicut affectionum animi Quid
est in memoria per hec omnia
discurro et volito hac illac pe
netro etiã quantum possum et
finis nusquam est tanta vis est
memorie tanta in homine
vivente mortali Et vt dicit
ad Vincentium Victorem btus Augus
Quid possit memoria nostra ne
scimus Spũalitas aũt capacita
tis illius in hoc est quod memorie
quantitas nõ molis sed vtique est virtute
est non est enim magna dimen
sione sed est magna virtute Lege
Claudianum de statu anime Et
Augus de quantitate anime et quod
dico poteris invenire Vide
tamen manifestissima rõm Res enim
corporea non continet tot et tanta
Vidisti enim frequenter ymaginem vultus
tui in speculo nec tamen speculi me
suram excessit ymaginis magni
tudo Nam in maiori speculo et
in minori minor ymago fulgebat
numquam tamen speculum excedebat
ymago autem civitatis torna
censis tanta apparet in memo
ria quanta apparebat oculis tuis
cum videbatur in magnitudine et qualitate
sua Ergo cum dicte civitatis
ymago sit impressa memorie tue

et ymago eius dei magnitudinem
cum infinitam non possit excedere
memoriam tuam necesse est fateri
maiorem predicta trinitate Si
ergo totum mundum et quicquid in eo est
posset capere memoria tua quod
pateret est eius ymago in eadem
magnitudine in qua est in trinitate sed
deus corporea esse non potest in qua
totius mundi ymago possit depingi
sine magnitudinis sue diminutione
Est ergo memoria hominis mundo
non mole corporea sed spirituali natura
Spiritualitatis autem dignitas me-
morie esse dicitur quia ea non tantum
deus sed expressa dei similitudo
quod Augustinus decimo libro
confessionum In memoria mea te
invenio domine cum reminiscor tui
et delector in te hee sunt deli-
cie mee quas donasti misericors respiciens
paupertatem Sed ubi manes in
memoria mea quale illic cubile
fabricasti tibi tu dedisti hanc
dignitatem memorie mee ut
maneas in ea sed in qua parte eius
maneas hoc considero transcendi
partes eius quas habent et bestie cum recor-
darer quia ibi te non inveniebam
inter ymagines rerum corporalium
et veni ad partes eius ubi commen-
davi affectiones animi mei nec
illic te inveni et intravi ad ani-
mi sedem que illic est in memo-
ria mea quia sui meminit animus
nec ibi tu eras quia sicut non es
ymago corporalis nec affectio viven-
tis qualis cum letamur me-
minimus obliviscimur et huiusmodi
Ita nec tu animus es quia dominus deus
animi tu es et mutantur hec omnia
tu autem incommutabilis manes super omnia et dignatus
es habitare in memoria mea
ex quo te didici Et quid quero
quo loco habites quasi loca ibi
sint habitas certe in ea quoniam
tui memini ex quo te didici
et in ea te invenio cum te recor-
dor Ubi ergo inveni te ut discerem

te Neque enim iam e[ras in me]-
moria mea priusquam
Ubi ergo inveni te ut
te nisi in te super me
Igitur anima purga[ta]
ticularis effecta a
tasmatibus rerum sensibil[ium]
dat ad se et relucet
dignitatem exprimit mem[orie]
sue et sicut in speculo
simo relucebit in ea
tudo divine sapientie et ym[ago]
trinitatis paterne Nam ta[nto]
magis ad cognicionem acce[dit]
quanto magis ei per similitudi[nem]
appropinquaverit et mens [illegible]
talis eo quod sola ad divina potest as[sur]-
gere investigacionem in eo quod eius
representat similitudinem sola ad
divinam perficit cognitionem Et ex
hac similitudine quanto magis
mens ad se cognoscendam et
discernenda ascendit tanto magis
et efficacius ad dei cognicionem
ascendere poterit Et quanto maior
se ipsam intueri negliget tanto
magis a dei speculacione descen-
det Mens igitur sine memoria
hanc participat dignitatem ut
merito dicatur speculum in quo
eius ut dictum est speculetur yma-
ginem quem non videt potest faciem
ad faciem Utilitas memorie autem
satis est manifesta In ea sine
actus spiritualium sine affectione et in
mutatione organorum posita sic
posita et omnia inconfusa in
ea similitudines rerum exterius
vel ex eis formatarum Ubi no-
ciones rerum impresse que non
sunt per sensus accepte Et ut
verbis Tullii utar in libro primo
de oratore Quid dicam de the-
sauro rerum omnium memoria quam nisi
custos mentis cogitatis
rebus et verbis adhibeatur
intelligimus omnia et si

...a finiunt in oratore
...est quod una utilitas
...m confirmando Alia
...munstendo Vnde homines
...ingrati dicuntur quod beneficia
...ingrati non reminiscuntur
...s lintibus dicitur enim qui
...dis rerum naturis naturalibus
...unt hoc linibus naturaliter
...gma cum post terga respi
...tius unum qui precessit ob
...t coti⁹ simul et mens
quod oculus inde desistit
...um belua tanto nisi quem
...m ferarum omne precedat
...apicos pictes visu pene
...ue ualeat hoc uiro labo
...at quia quodcumque id est a quo
simul oculos auertit ad memo
riam pristinam non reducat
Et quod deterius est quidam dissi
miles cesari qui nichil obliui
scebatur preter iniurias obliuiscuntur
beneficia sibi collata sed non eo
modo sibi irrogata similes
Camelo de quo basilius in ex
ameron li viii Camelus habet
tenacem memoriam malorum
Et ad iracundiam commotus et perseue
rans est demum si fuit percussus
diu dissimulato dolore cum
reperit optimum tempus illatam percus
sionem reponit iniuriam sed hanc
nulla de marinis beluis imitatur
Audite igitur iracundi homines
qui recordationem dudum lesionis
accepte prouitute maxima af
fatis tam belue similes homini
...n pram mentem vilem tanquam
quasi scintillam cinere sopitam
...cimetis in cordibus quousque
...acti occasionem stimulos dolores
velut ignaculum pium fomite
incitatum suscitetis in flammam
Tercia uero utilitas est quod per
memoriam beneficiorum assurgimus
...d ... diligentius licet tamen
quosdam ingratos et immemores

dicat Seneca in primo de beneficiis Ingrati
sunt diuiciorum immemores estimatores
Et quidam professi sapienciam querunt
quod non magnitudine corporum
equamus elephantes velocitate
feras leuitate aues impetu
thauros quod solida sit cutis
belluis decencior damnis densior
ursis mollior fibris quod sagaci
tate nos nature canes quod acie
luminum aquile spacio etatis coruum
multa alia nature felicitate uel
agilitate cum quibusdam ne comparare quidem
in id nature posuimus ut uelocitatem
corporum et uires ex diuinis ac dis
pendentibus bonis hominum non esse
compositum iniuriam uocant et ne
gligentes nostri deos quod non ualitu
do bona etiam uires inexpugna
bilis data sit quod non futuri scien
cia sibi temperant qui eo usque im
pudencie prouecti et iniuste oderint
quod infra deos sumus quod non in regno
illis stetimus Quanto sanius est
ad contemplacionem tot tantorumque
beneficiorum reuerti et agere gracias quod
nos in hoc pulcherrimo domicilio
uoluerunt secunde sortiri quod terrenis pre
fecerunt nos ad eam alia comparat
nobis quorum potestas penes nobis
est quicquid nobis negatum dari non
potuit Quarta uero utilitas est
quia quidam memoria usi sunt
pro codicibus sicut de utroque autho
sume anathorica sume de ordine
fratrum minorum legimus Nam
quanto memoria paucioribus indiget
tanto melior et deiformior
est Et sic completa et perfecta
est scientia intelligencie quod uno aspec
tu oculi uidet omnia quod ce
non potest nisi dilatato mentis
sinu menbus superior existat
mundo Sic de beato benedicto legitur
et tunc in domino lumine rapitur
et seipsum excedens et diuicioribus

ampliatur. Et ideo sicut dicit
Beatus gregorius in dyalo. Cuncti in-
miru si mundu ante se collectum
vidit qui sublevatus in mentibus luce
extra mundum fuit. Vnde in illa luce
que exterioribus oculis beati benedicti
fulsit lux interior in mente fuit
que videntis animum quia ad super-
iora rapuit ei quam angusta
essent omnia inferiora ostendit.
Ita dico de memoria quod non potest
esse perfecta nisi illinc luce incor-
porea. Vt enim dicit Augustinus in
xii li. de trinitate. Luce incorporea
in memoria figitur quod
prius deficiunt non reperiebatur.
Tunc enim maxime memoria
est deiformis quando mira celerita-
te comprehendit sine uolubili-
tate cogitacionis quod nescio utrum
in nostra esse possit sed in patria
forte erit. Quia vt dicit in xv de
trinitate. forte non erunt
uolubiles cogitaciones ab alijs
in alia euntes et redeuntes
sed omnem scientiam nostram vno simul
uidebimus conspectu ibi nulla
obliuio erit. Vnde memoria
angeli obliuionem non recipit
vnde rerum rationes postquam cognoscit
angelus non amittit etc.

De formabilitate

memorie ad quod quatuor sunt
necessaria tempus triplex. locus
triplex actus triplex modus triplex
Memorie formabilitatem
considerantes dicimus
quod quatuor ualent ad
memoriam que si bona est potest
esse melior et in bonitate
conseruari. Si vero mala potest per
artem naturalis adiuuari et per exer-
citium excitatorum formari. Sunt
ergo quatuor necessaria tempus
actus locus et modus. Tempus

Vt dicit Marcianus
gis quam intendimus
excitari memori
tum et late sile
foras a sensibus not
Et quidem memoria
rborum sed non preedisten
nisi spacium meditand
Satis erit tum res
temuisti pristinum si nil
nali prerunt. Et ma
Nec quolibet tempore necessit
memoria quia post cibum
pluri uapores et fumi
bant sensum organa. percep
bilium et auditum qui sunt in
ad distendum. Vnde sic potestes
ebetes sunt ipsi. Videt enim
in aqua. Sic illo tempore ebetatur
memoria et indistincta sunt
fantasmata. Post somnum vero
quando celebrata est vel digestio
nec luctari potencie anime in
actionibus suis habent ergo de tem-
poria precipue scilicet ut sit tempus quie-
tum sit etiam nocturnum sit
etiam digestione facta conueniens.
Tunc enim viuiores sunt sensus alio
quin cito succedit fallacia sic
in aqua remus apparet fractus.
Locus ad memoriam confert tri-
plicitur si fuit obscurus si cognitus
~~et ymaginibus insignitus~~ si signis
et ymaginibus insignitus. De
primo patet volentes enim reminisci
trahunt se ad locum solitarium
et obscurum publicum fugien-
tes et lucidum. Quia in pub-
lico et lucido sparguntur ymagines
sensibilium et confundunt motus
eorum in obscuro vero adunantur
et ordinate mouentur. Vnde
tullius in sua Rethorica vbi
tradit memorie precepta dicit
quod quanto obscuria parum lucis

...cos qui volunt re
...q rei videmq q clan
vel tra ut frequenter
...ti de quo pz q alij
memoria ex locis
...vidimq vel audiuimq
...psimq vel cognouimq
facta vel dicta Unde
...ent hymmire cu locu
ubi ipsor facte sunt
...e lege primu libru hy
...graphi et hoc inuenies
...quo dari et adquisicone
...i de hoc pz p tullium in
rethorica. Nunc cuiusmodi locos
memorie et quo pacto reperire
et in locis ymagines constitue
opteat ondamus Quemadmodum
ei qui licas sciunt possit
id quod dictu e scripsisse et recitare
quod scripserit. Ita qui in moria
didicerunt possunt ea que didicerint
in locis collocare et ex hiis me
moriam pronunciare Nam loci
cere aut carte similimi sunt
ymagines lris dispositio et
collocacio ymaginum scripture
pronunciacio lcionis Oportet igitur si no
...imq nos multa meminisse mul
...os nos locos nob comparare ut
...multis locis multas yma
...gines collocare possimus Et
...partiaq hic quod scribitur certa
...ctine et litis sit q memorie
mandatur in locis tamq in cera
pagina q signatur ymaginibus
...ero qz licis rerum recordacio
continetur Et Tullius in li de ora
tore Locis p cera simulacris
p litis uti docet Ut sic in archa
...niali distincte ponimq diversa
numismata et distincte ea
pfermq Ita fiat in reposito
memorie ute de diuersis sitis
ibidem repositis sub certis
signis et ymaginibus Sic

Dicunt Symonides arte memo
rie legitur inuenisse et loca
materialia ad loca spiritualia transtu
lisse dicunt enim cum cenaret
in thessalia symonides et
recitasset carmine quod scripserat
de laude castoris et polluci
et peteret ab hospite suo pro
missum premium dedit ei hospes
dimidium rogans q ad residuum
peteret a tyndaridis quos lau
darat Et cum castor et pol
lux ut fertur a poetis symoni
dem notasset subito ad hostium
surrexerit symonides neiem
inuenit. Interim domus corruit
conuiuas obruit et obtexuit
Et cum vellet eos humare nec
possent menosti Symonides
hoc inuenit considerans locum
in quo quilibet in cena uel con
uiuio sedit. Et sic artem me
morie inuenit ostendes quedam
animo effigienda et locis propris
collocanda Et magis dicitur
esse in hoc grati symonidi
cum temistocli ad quem quidam
doctus homo atque in primis eruditus
accessisse dicitur eique artem memorie
pollicebatur esse traditurum
Cum ille quesisset quid nam ars
illa efficere posset dixisse illum
doctorem ut omnia meminisset
et temistoclem rndisse gratius
sibi illum esse facturum si se
obliuisci vellet quam si meminis
se docuisset. Ceterum aut sine
usus memorie confert tri
plicatur legendo scribendo me
ditando legendo submisse
scribendo remisse meditando
meminisse Nisi enim usus fuit cum
assidua diligentia continuatione arte
inuentur languescit memoria
Unde tullius in Rethoricis
In omni disciplina infirma est
artis preceptio sine summa

assiduitate excitationis nec in
mediocris valet doctrina nisi indu-
stria studio labore diligentia comp
bet et ut locos habeas ad precepta
accomodatos plurimos imaginibus
collocandis quottidie exercitio co-
uenit Et Ambrosius in libro i de offi-
Usus arte inflecti animum idem in eas
quid sine exercitio doctrina aut si
usu perfectus qui disciplina belli-
cam volt assequi quottidie exer-
armis et tanquam in procinctu posi-
tus proludit prelia et velut coram
posito pretendit hoste atque pericula
vires quasi iaculando vel plebis
explorat lacertos ut adversariorum
declinat ictus et vigilanti ce-
it obitu obtutu Qui navim
in mari regere gubernaculis stu-
det vel remis ducere prius in
flumine proludit Qui canendi
suavitatem et vocis affectant
prestantia prius sensim canendo
vocem excitant Et qui viribus
corporis legitimo quasi luctandi cer-
tamine coronam petunt quot-
tidiano usu palestre durantes
membra instentes patiam labo-
re assuescunt Haec ipsa natura
nos in parvulis docet quod prius
pro nobis meditantur loquendi
dialogum distant Haec Ambro-
usus itaque est maxime in lege
dei submisse et quasi sub silentio
vim meditationis Nec voce magis
legenda sunt sed invenienda po-
cius meditando Usus etiam
consistit in scribendo non tamen con-
tinue sed moderate Nam ut supra dictum
fuit Continue scribere vires
corporis frangit ingenium de-
struit memoriam confundit
Sed aliquid scribere breviter et
moderate et visum confirmat
et memoriam solidat Aut per

ostendit quod mem[...]
libris Et in 2o libro a[...]
victore dicit quod qui[...]
gligunt quasi de n[...]
ferunt Et quarta[...]
excitationem hec reb[...]
tangunt in quo id obs[...]
plure ut scribamus [...]
volumus retinere dem[...]
longiora sunt que [...]
stenda divisa partes [...]
inheresat Cui oppo[...]
notabis rebus singulis [...]
bit hijs que volumus ma[...]
retinere Sed attende quas[...]
artes que dicuntur notorie a[...]
ab que respiciunt ibidem vel
notorie a noticia quam infunt
memorie secundum quorundam supersticio-
et errorem harum due sunt
species maior et minor ambe pro-
hibite ambe dampnate Quas
cum ego diligencius perscrutarer
inveni ordines devotas super-
stitiones que sic credo appo-
nebantur ut alia atque credere
invenem et multa nomina nec
greca nec hebrea nec latina
quorum non appet nec scio si
adhuc inventa est intelligen-
Aliud est quod ibidem determina-
cia observatio horarum quasi sequi
efficacia per virtutem astrorum
Aliud est quia sunt mirabiles
note et figurationes quasi ex earum
inspectione diverse generantur in me-
moria scientie sive artes Sed quid
ad propositum aut ad expositum
sive sic sive sic sunt facta
precepta linearum nec plu-
ralitatem habet reprobat theologus
ymmo gentiles philosophi Unde
Tullius in Rethoricis Com-
munit volumus ab industria

vt ne quid ipe se
s illi omnia pcta que
q pstita sollitudine
gis commoue Circ
cu suo comodo con
ia plures compare v
m meditando maxie
emorie Nam meditaco
intencom circa rem
est eni meditaco sm
ne frequens cogitaco mo
et chm et rom vniuscuiusqz
uestigans modu quid sit
qre sit Rom quo sit vt
n Rychardum Meditaco
t studiosa mentis intencio
circa ad inuestigandu diliget
insistens Est aut meditaco
triplex spes vna in creaturis
alia in scripturis tercia i moribz
Primu surgit ex admiracoe
2m ex lectione 3m ex in
circumspectoe In p ma admiraco
qonem generat qo inuestigacoz
inuestigaco mentem Similit
in 2a meditacoe que sit in
lectoe sic rte qr lco ad cog
scendam veritatem mentem instruat
meditaco coaptat Ro sublea
uat Opo conponit Contempla
in ipa exultat v gra In
scripturis meditaco e quod sac
scriptura exortat exm Scptu est de
clina a malo et fac bonu
cum lco accedit medita
lectoni inuestigans qre dixit
prius declina et fac bonu
Et ro inuenit sublenat quia
pr mala germina eradicant
ptea bona plantant et inde
opo sequit Omia sic reus
et qui no malu declinat Ita
et ille qui bonu non facit
quod facere dz peccat Con
templaco no gaudet que

veritate pmaz cognoscat in
rebus ubi vitas aut mentis appz
De meditacoe uo sup dictuz
et adhuc infra dicetur de hoc
ad pns sufficiat Modo etiaz
memorie consit Est aut
modus memorie triplex Col
lectiuus diuisiuus exe orz sup
positus Collectiuus in consua
do diuisiuus in annunciando
Exemplorz suppositus in re
cordando Vnde hugo de sto
victore de mo collano sic
ait Sicut ingenium diuiden
do inuestigat et inuenit Ita
memoria colligendo custodit
Oz go ut que discendo diui
simus comendando memorie col
ligamus Colligere ea est de
quibus prolixius vel scptu
vel disputatu ad breue quanda
et compendiosam summa re
digere que a maioribus epi
logus i breuis recapitulao
supradcorz appellatur prz hzt
magis omnis tractaco aliqd pn
cipium ro rei vitas et vis summe
innititur ad ipm cuncta alia
referuntur Hoc querere et co
siderare colligere est Vnus fons
et multi riuuli quid abstra
ctus flexum sequeris tene
fontem et habebis omnia
hoc ideo dico qm memoria
hominis ebes est et breuitate
gaudet et si in multa diui
ditur fit minor in singulis debemus
ergo in omni doctrina breue
breue aliquid et certum colligere
quod in archa memorie re
condi Vn pgmom quam reb
exigit relig diuer hoc etiaz
sepe replicare et de ventre
memorie ad palatu reuo
care necesse est ne longa

intermissione absoleat Modus
aut diuisiuus est vt sic dicit
Marcianus Si longiora fuerint
que sunt edistenda diuisa per
partes facilius inherescunt Unde
Enthecuades Cum maxime me-
moriam adiuuat diuisio et com-
positio Nam memoriam vehe-
menter fugauit ordo sicut accepimus
ex symonide commino tamen hoc
attende quod non per eo ordine quo
apperta sunt debemus repetere
quod oportunis locis disponere
Unus diuisio incipit a finito
et ad infinita progreditur omne enim
finitum magis est notum et ma-
gis sua comprehensum Modus
aut exemplorum suppositus
est qui procedit per similitudines
Unde tullius precipit ut qui remini-
sci volunt multis similitudinibus
figurent id quod volunt retinere
Res si volumus recordari eius
quod aduersatur nobis in iudicio ymagi-
nemur aliquem in obstitu mag-
tornibus in iudicio cum nobis re-
mentem Cornua enim ducunt me-
moriam in reminiscentia aduersarii
et memoria lactis reducitur
per album et ita de alijs vt patet
de arte memorie Et tullius
distinguit duplices similitudines
rerum et verborum Rerum quando
totum factum sub ymagine sim-
vel similitudine vel exemplo ad
memoriam reducimus vt dictum
est de cornibus Et sic natura
resuscitatur quadam nouitate et
insigni quodam negocio commo-
uetur Ita ars dicit ymitari in
ymagines quo construere oportet rerum
in memoria retinendarum
Sic dicit Tullius Sic id accidit
si quod maxime notatas similitudines
constituemus si non multas nec
vagas sed aliquid agentes ponemus
ymagines si egregiam pulcri-

Dtudinem aut vn
dinem eis attribuer
rem exornabimus
et veste purpure
sit similitudo
deformabimus vt
cruenta aut ceno o
rubrica delibutam
que magis insignit
sit aut si ridiculas r
ymaginibus attribuam
ea res quoque faciet ut faci
ministre possimus Nam q
videmus meminimus facile c
et diligenter notatas mem
non difficile de ymagin
aut verborum que infinite s
sicuti infinita verba non debet h
differre nec multum approbo libel-
lum qui ab aliquibus habetur et di-
citur liber de notis senece presertim
cum alius moueat et alius similitu-
dinibus alius et alius Nullus aut
est bona memoria vt non tantum
firma sed etiam celeri comprehensione
res et verba comprehendantur
tamen magis insistendum est rebus
quam verbis Unde Enthecuades
In omni memoria hoc obseruan-
dum est vt non tantum eam con-
tineamus verum et cito percipiamus
omnis pars maxima excitatio est
qua exercere oportet primo pre
matibus demum orationibus nouis-
sime operibus et nocturnis me-
ditacionibus quia tunc facilius
et firmius retinemus quam magis intencio
animi vocatur et post istum
cogitacionem vel lectionem vel am-
plius cogitamus et statim ca-
piamus quietem et semper ad verbum
edistendum est si tempus permisit
si non res ipsas solas tenebi-
mus verba eis accomodabimus
nec consuescamus nobis ygno-
scere Nam et ad motum

[.]d librum respice
[.]i nam memoria
[.]ut non suffragabi-
[.]iam non te ad
[.]signabis Nam obli-
[.]l aut deformem h[...]
[.]unt etiam silencium indi-
[.]te Nota quod dixit capi-
[.]mod inde expono ex
[.]pla ad fratres de monte
[.]s Huius in sompnum p[ro]-
[.]x tenuis in memoria
[co]gitacio in quo placide
[.]as quod non numquam etiam som-
[.]e minat quod etiam euigilatus
excipiat et in statu bestie
[.]mencionis resistat Sic tibi nox
sicut dies illuminabitur et nox tibi
illuminacio erit in deliciis tuis
placide obdormies in pace
quiesces facile euigilabis
et surgens facilius et agilius
eris ad redemendum in id quod non
totus discessisti Sobrium enim alium
sobrium ex potu sequitur sobrius
sompnus et sompnium Carnalis uero
[.] et brutus et sicut dicitur letarius
abhominandus est sompnus eius De
quo non pos gignum quietem
facile est sompnus et corporis et men-
tis enotare et quasi sompnos
demum patresfamilias ad opera
necessaria ipsius suscitare et remitte-
racionem dixi nunc esse ne-
cessariam post ipsum inge-
nium et memoriam
Hec enim memorie ita coheret
quod altera in nobis sine altera offi-
cium suum implere non valet Nam
memoria sequencia potentiis et
consilium et mediate quodam
primo quod in anima tenemus
cominimus Hoc non de hiis omnibus
indicamus nec etiam in nobis

memoria recordari potest sine
racione nec racio sine memoria
potest aliquid discernere sine iudicare
Eisdem quoque racionibus inicium
creacionis iudicium anticum Contra
ad racionem considera principium
effectum et eum vim proficiat
ch[.]am sine sensum in infinito for-
mam sed experienciam que instrui-
ti sine etiam quo perficiatur Contra
id cum effectus considera
unam efficacionem perfectam que
precedit omnem rerum perfectam hoc
est rerum omnium auctor quia
cum omnia racione facta sint
esse omnibus sua creata posterior
Nam si mundus factus est racione
et ut fieret mundus prior ergo racio
quam mundus sed ante mundum vel
non deus Racio ergo eterna et ideo quod
deus eternus Nam nec racio sine
deo fuit nec sine racione deus
esse potuit Et ut dicit Augustinus
in epistola ad Enodium Connexio
aut atque unicus racionis ad deum
et dei ad racionem patris ad filium
filii ad patrem principia sibi
quodammodo et causas existendi pre-
stant quia alterum sine altero
esse non potest desistat in utris
et quociens dicatur ne separatur
utrum aut germen racionis dum
dicitur an dei germen racionem
quia nec fructus sine radice
esse potest nec radix sine fructu
aliquo similitudo sit dicta
ut quodammodo intelligentis de deo
sine vivit enim et in ipso tri-
nitas racio secundans quo steri-
le non sinitur esse Sed item si
germanum tertium non esset ex qua
re ista producere racio non haberet
Cum igitur racio que deus est
aut creat deum racionem aut racionem
esse deum unum quodammodo alterum

ostendens non ostenditur n
p filiu pat nec filius ondit n
per ptem Absit ergo rone e
tna ro pficistit et humane
siue intellectuali mente insi
Nam ronali spui ius gemina
est concessa ab eo qui est ro
etia ro scz q discernat et affco
q diligat ro ad utilitatez affcu
ad utilitatez Ex rone oriunt con
silia recta ex affcoe desideria
sancta ex illa omis veritas vt
et ordinati affectus hoc aut
est qn ro lucessime sapientie
illustrat et affectu regule
sume iustitie coapta et per
studiu sapie frequent indulcat
anima ad exercitiu iustitie Et
lya Jacob supponit du rachel
in cubili esse sperat Nam ut
dr in lio de duodecim patriarchis
In cubiculo rachel totiens
quiescit quotiens in lectione sacra
spiritalis intelligentia indagat
scz qn diu ad sublimia pe
netranda non sufficimus diu
cupita diligenter quesita ra
chel modum inuenimus et
tunc gemere et plangere nostra
cecitate incipimus et p ra
chele lyam inuenimus Sic ergo
iaz a roe pfecta ro et menti
ronali iusta p experienciaz
nutrit et ut scientiaz acquirat
in multis et variis exercetur
Est enim ro sm Augustinum aspectus
animi quo p seipsm no p cor
pus vim intelle Ratiocinatio
vero est ronis inquisitio hoc
est aspectus eius motio per
que aspicienda sunt Ratiocinatio
quirit ro inuenit aspectus si
in aliquam rem coniectus cum
eam videt scientia cum no videt
homines est ignorantia Et licz
multa discimus legendo
multa audiendo multa ex

insito nobis ronis
tus ronis pfectionis g
tione consistit pe
sine ex pfectio n
enim singulis uit
gimus studiu fre
pendere quod conu
niens est nos sepiu
et oz sepe re sumere
quitez lapsum adiste
lantia q cautela ope
uirtutu bona adquirere
custodire Sic in roe dm
veritatis uel falsitatis fi
uelut in eadem facula su
uires alienat metez ro
ad virtutes et sapie luce il
luminat pficit ergo tamen qn ex
citata ante et uegetata
in cognitione uel creati p dua
ad plenaz cognitionem sui et
inde subleuatur ad contemplatio
dei perfusa enim cordis ocu
lum erigit ad uidendum di
qui nondum est ydoneus ad in
dendum et cognoscendum
seipsm Et quod satis mira
bile inde n moritur et occubit
ro ibi pficit quia tu meus ho
minis supra seipsam rapitur oes
humane ronis angustias tra
greditur ad illud enim qd supra
se alienata et in extasi rapi
de diuinitatis lumine conspicit
omnis humana ro succumbit
hanc humane ronis pfectionem
dixerim aut defectum in raptu
stimisse p experientiam credo
apostolus non enim estimet huma
ro ad illius diuini luminis claritate
argumentando posse penetrare
no roci natione posse comprehende
Si enim aliqui ratiocinatione comprehendi
posset licet id incessibile no cer
net apostolus se raptum diceret et

...nis Extaū igitur
...eamus Extetur at
...o de conclusione
...clusione varie
...sed caute pergend
...titatez que procedit
...que de rerū cognicione
...aliud quit nisi leticia
...ciaz Nam in via be-
...antissimā nrā occur
...t quasi fures insidiatres
...sire non sinut sz racōi
...s erroꝛib infigunt et
...catos in loca latebrosa
...obscurā pciaūt Animaz ergo
...ue et siti curiositatib esti-
...antem et mamba fantasma-
...abus estuantez tanqꝫ pictis e-
pulis refici fatuari qꝫ volētez
pastum ꝯ solida vitate Cum
sapiā vel sciā certa hrī nō pt
nisi rerū que sunt eodē modo
se hntes et etne aᵘ p mediū
infallibile Extē ꝯ diuisis
hoīm ꝯhs diuis studijs alij
linguā informant elemēta
signant verborum inflexiōes
composicōes diuisiones au-
diūt conferūt repetunt me-
morie ꝯ consinant Alij fer-
uenciori studio disputacōibꝫ
vacant et quibusdaz uborū
inexionibꝫ sōciōs impliciant
et defraudant Alij vborum
fallacijs intorre smonib demō
strant Alij terarz spacia et di-
uersaz mensuraz explicāt
formas Alij sonorz diuisas
profunt melodias alij nūos
Alij nūorz rōnē cōtemplant
Alij cursꝯ et posicōes siderū
et conuisiōm celi quibusdaz
instris declarare conantur
In hijs omībꝫ diuisa ē forma
discendi Et pt ꝯ quiqꝫ utilē
quiqꝫ inutilē exerci que tn̄ inoīꝫ
indulgent etati Alioqn la-

queus est mundus qui sub yma-
gine uirtutis latet occultꝯ oc-
cultus est enim qꝫ foris uitatis
spem ondit et intꝯ venenum
falsitatis infundit Sic impru-
dentes multi ꝯtinaci et solli-
ci labore nāis rerū inquirunt
auctorem uō suū et naturaz
om̄ artificē nesciūt et eū ne
quere negligunt quasi sine
deo uitus ualeat inueniri
Quos idem ꝯ ex semetipos
abduci ut dum ad alia consi-
deranda que ad rē nō ꝯtinet
curiosiꝯ euagantur ad se minime
reuertunt Sic enim solent aues
capi quibꝫ in tenebris nocte
hinc lux ondr quod intueāt
et ꝯpat hinc laqueus quo
capiant Quid enim pdest hoī
si rerum om̄ ꝯm subtiliter
inuestiget efficacit cōphēdat
ipse aūt vñ venit aut quo itu-
rus sit animo nō considēt nō
caueat nō attendat Extē
igr ꝯ et discurre salubriter
p creaturarū cōphensiōz con-
dicōm tuitē hūilē in tui
consideracōm erige subtilē
in cā tui cōtemplacōm ex-
pire suauit suple delectacōz
Discurre igit p creaturaz
condicōm attendens earum
esse ꝯmum diuin in eis bnficiū
debitum et impensū ministeriū
tue dampnacōis obprobrium
Earū ꝯpū ondit vanitatē
qꝫ sic omīs creatura ē de
nichilo ita in nichilū eam
tendē cōtinue p quottidianam
innitacōm Diuinū vō bnficium
in creaturis ondit cum ex ei
nunc diuinū vestigiū ymma-
go et similitudo ꝯm creaturaz
dicias recipit debitū ministerium
a creatura impeditur dum

a celo lux et terram magnitudines
ab aere vitalis flatus gratia vo
latilium ab aqua potum diversitas
a terra diversi vegetabilia ministri
humane vero damnacionis silu-
git obprobrium enim ex hiis tantis
que facte sunt nobis ad usum ir
ritantur nec libidinibus arguimur Con
verte humilem in tui consideracionem
quia si ignoras te o pulcher-
rima puellarum actum est
de te egredere et paste edos tuos
et similitudine ipsius ymne beatorum
convertere eo in regione tuam et
invenies sapiam te docentem Sein
tate scriptulis et invenies divi-
non in multitudine vel hominum
frequentia loqui solitum sed in tam-
pis in sollitudinibus et motibus
in sompnis et per noctis silencium
Et lux per salutem mundi se mundo
manifestavit tamen quod dicebat in
tenebris quod in auribus audi-
ebant discipulis predicari in luce et
super tecta precepit Legem accepit
moyses in solitudine lex accepto
in monte Synai per dominus eum ad
secretum vocat ipsam amonens
ut se in se recolligat et scripturas
attendat Ita ad archam co-
lumba revertitur Ubi corvus
egrediens vel aquis intercipitur
vel cadaveribus inescatur Ubi divina
gironago volatur Erige sub-
tilem in creatoris cui contem-
placionem Nullum enim est utilius
exercitium aut dignius racioni quam
in eo quod melius et certius permittet
exerceri hec est sola sapientia que
permittet menti humana nichil est
dignius ad querendum dulcius
ad inveniendum utilius ad habendum
Ab ipsa et ad ipsam condita
est humana ratio ut ad ipsam
sit mentis conversio Sic ymma-
go Sicut enim corpus humani suo
statu erigitur in celum quod

Dignissimum est [illegible]
Sic illud spiritualis [illegible]
increatum non [illegible]
sed pie diligende [illegible]
tum probe cognosc[illegible]
validioribus ex [illegible]
altior est ad quam [illegible]
tas maiestatis illu[illegible]
amat silencium bonum [illegible]
non tumidam sciam [illegible]
dicens non verborum flo[illegible]
dulcia ardens et devot[illegible]
tifica humilia humilibus [illegible]
cia non tamillam non [illegible]
non garula non nugiger[illegible]
verbosa non contenciosa non [illegible]
non ampullosa hec est eo q[illegible]
a deo tam appetat metum illum
et sapiens a sapientia fieri et ymma-
go ymagini conformari Sic
enim est condita racio humana
ut in ea tamquam in speculo quodam
suo divina sapientia relucet et que
in se videri non potuit in sua
ymagine invisibilis appareat Set
per peccatum primi parentis pulvis s[illegible]
lectus est pro racionum humane
et ignorancie caligo operan-
sa lucem intercepit sapiencie un-
de est quod postquam domus dei lex ei
creata continuo implevit eam
nebula que tamen dissolvitur quando
veritas manifestatur ignoranciam
pellit mens illuminatur et in di-
contemplacionem assurgit Ex
pure suavitatis sapientie delectacionem
hec est enim excitacio inquam
innabili refectionis gaudio cum
affectum reficiat devocio et in te-
contemplacio Hoc dico reficit
ex quadam prelibatoria et dispe-
satoria dulcedine sed non perfecte
sufficiat ut perfecte ad spem conte-
plemur sicut erit in eternitate
et quia magna multitudo
dulcedinis domine quam abscondisti te

...m gustamus ad pris
... et piva mora sed
...tionem continuare
... cum illud in quo
... rapitur et cum
...dio extrat et magis
... rite sapiencialia p
...ut hominum et que co
...m sunt primia nondum
...uit viatori Et inde
... illud quod nunc suffi
...pim nunc continuare pos
...d illam ubi contempla
... ex qua tanta dulcedo s
...e possumus ex nobis sic
... vespertilionibus oculi ad
...nime solis Et inde quod a ma
...xime simplici remotum quod est
compositum maxime quare
homo cito labitur ad yma et
simplici contemplacione Unde
est ut puto quod natura simplex
vel ad simplicitatem reducta sic
est angelica continue conte
platur continue delectatur quia
eius opus nec motum nec lassi
tudinem admiscet Sed in natura
composita sicut est humana contingit
operatio motum vel que est in po
operante sic est in operacionibus
sensuum aut que in precedentibus
potentiis sicut opinionis racionis
et intellectus adiungitur motus yma
ginacionis et memoria et aliarum
virium sensitivarum Et quia corpo
ris motus dissolvit et per consequens
debilitat organa non conti
nue sentimus aut recte movemur
aut intelligimus aut contemplamur
aut delectamur

...acionis iudicium atten
dentes consideramus
in ratione iudicatorum
ad quod naturale ipsa
veritate distinguendo

recurrit recurrendo leges
etiam ibidem consulit consu
lendo quantum ex eis est neque fal
litur neque fallit et inde per
contrariam ad opinionem descendit
Naturale ergo iudicatorium instru
mentum est rationi ad quod licet recurrere
cum ex naturis sensibus fantasmata
se offerunt fantasie hoc est lumen
per quod intellectus naturale cuncta cognosci
bilia dividit in quo scientiarum
principia describuntur Unde
dignitatibus facultatum auditis
statim acquiescit Nichil enim
sapientissimus iudex in nobis
sine iudicii moderacione fieri pati
tur ymmo honor regis iudicium di
ligit hic est iudex integer incor
ruptus in mente residens equi
tatis trutina recte et inde
clinabiliter tenens inquantum racionibus
eternis innititur et legis eterne re
mittitur Ergo iam recurrendo
ad iudicium secundum legem etiam con
sulit per quam immutabilia de
mutabilibus distinguit mens enim
nostra est mutabilis hec autem
lex eterna que supra mentem est
nostram in qua est omnis creaturarum
veritas immutabilitate non licet
erroris de qua Augustinus in libro
de vera religione Eterna legem
mundis animis fas est cognoscere
iudicare de ea non est fas sed
per eam contingit iudicare Nam
iudicantis pars est superior iudicato
eius iudicium hoc inde desidat Augustinus in
de vera religione li xi confessionum le
gitur Et in xi de civitate dei c h et xi
et 7o precipue ostendit quod
etiam veritas a racione consulitur
Unde 7o c eiusdem li dicit quod veritatis
luce illa incorpoream contingere
nequeunt quam mens nostra quo
dammodo radiatur ut de his omnibus

Racio iudicare possit Nam in
genitum eam carpimus intus id pos
sumus dum tamen inest in sensibus irra
cionabilium animalium et sensitiva non
est te quedam sensus similitudo Cetera
autem rerum corporalium non quia sen
ciunt sed quia senciantur nuncupata sed
quorum in arbustis hoc simile est
sensibus quod aluntur et gignunt ver
tum et hec omnia corporalia late
tes in natura causis habent sed cas
suas quibus mundi huius visi
structura formosa est senciendas
sensibus prebent ut pro eo quod nosse
sunt quasi innotescere velle videantur
Sed nos ea ita corporis sensu capimus
ut de hiis non sensu corporis iudicemus
habemus enim alium interioris hominis
sensum isto longe prestanciorem
quo iusta et iniusta sentimus
iusta per intelligibilem speciem in
iusta per eius privacionem Ad huius
sensus officium non acies pupille
non foramen auricule non spira
menta narium non gustus fau
cium non ullus corporeus tactus acce
dit ibi me et esse et hoc nosse
certus sum et hoc amo atque
amare me similiter certus sum Hec
xi li de ci dei c vi et xv li in v
et viii et xiiii li c vi Con
sulendo autem legem eciam eternam
ex ea est racio neque fallitur neque
fallit prout dicit in libro de vera
religione Ille mentitur qui vult
videri quod non est qui autem
non volens aliud putatur quam
est non mentitur sed fallitur tamen
Nam ita distinguitur menciens a
fallente quod inest omni menciente
voluntas fallendi eciam si non ei
creditur fallens autem esse
non potest si non fallat Haugustinus
Cum igitur veritas eterna immu
tabilis de qua racio humana non
iudicat sed per quam iudicat quam

diu in ea figitur
sed bene purgatus fi
neque fallit una
strantur omnes sp
et intellectuale
una facie multe in
culis apparent ymagi
sic dicit proculus de Com
similiter veritates a sib
multe sunt veritates
in xii li de ci dei Non
ptis anime que nobis
toribus quam omnibus sed sub
racionibus et iudicare de
poralibus secundum raciones incorpo
sempiternas que nisi supra me
quoniam essent incommutab
non essent et in hiis nisi sub
aliquid nostrum non possemus se
cas de corporibus iudicare
herens quod legibus eternis racio
tur perfecte sapit tunc per ea que
contemplatur et applicat se ad operan
da constituit Vnde etiam bona
omnibus facientibus eam Et re
vera nusquam se melius deprehen
dit modus humane imperfectionis
quam in speculo divine visionis
Sapiens animus et purus per
illuminantem et adiuvantem graciam
in contemplacione summi boni
speculatur regulas incommutabilis
veritatis in quantum ad eas pertingere
mereatur mentaliter amoris et ex
inde format sibi modos conversa
cionis celestis et formam
sanctitatis et constituit moyses
tabernaculum sicut ei ostensum est in monte
veritatum Et si racio recta secundum
philosophum principium est que consue
tudinales aut morales dicit
Quid mirum si racio per aditum
peregrinam seu intellectus percitius
in veram virtutum operibus
exercitur Intellectus eius

...nto fuit sine in
...malū nālit' ingēt
...ebꝫ secularibus
...s ſe non negat
...co tam ꝛonis q̄
... ꝑiças texit cogi
... nouias acciones
...ubꝫ adeo ſe ſeruat
...o ꝑ gram michil apt
...ī ꝯcipit et uolun
...ſm contens in v̄tutis
...scip in deo contingit ꝯ
...cionis ueni attendens
...iam morbo quadrua
...uidemꝫ infectam ſꝫ
...stio ymaginacionis ꝯſuetu
...o cogitacionis ymag
...cō discrecionis ymacōe
...silio deliberacionis insitat
...acōm cū eiꝰ rerū inuisibilium
...ꝯputat speciem distinxit autē
ymaginacō ſic ancilla inter
dnm et filium ꝛonis ſꝫ et ſicut
quod extisteꝫ habuit et ꝑ ſim
carnis inter ꝯputat ancillam
racionis Nam racō foris exire
non pt ſensus aut carnis ad
eam intrare non pt Et ideo
ymaginacō ꝛoni assistit et
ſensu deficiēte eiꝰ ministēe non
desinit Et ſic sensualitas obs
quit affectui ſic ymaginacō
ꝛoni Sꝫ ymaginacō quedā ē
bestialis quedā uero racionał
Bestialis qn̄ ꝑ ea que uidimꝰ
aut sentimꝰ vagando mēte
discurrimꝰ sine grabutate
sine utilitate sicut et bestie
Racionalis uero qn̄ ex hijs q̄
ꝑ ſensum corporeū nouimꝰ aliud
ymaginabił fingimꝰ Auꝛū
enī et domū uidimꝰ et tn̄
auream domū quā nequaqꝫ
uidimꝰ ymaginari possumꝰ
Sꝫ racionalis ymaginacio

duplex est quedam ꝑ racionem
disposita quedā intelligēcia
ꝑmixta Prima utimꝰ qn̄ ſcḿ
inuisibilium rerū speciem cogitantem
visibile aliquid aliud mente
disponimꝰ qꝫ tn̄ non attingit
ſensus corporalis licꝫ tn̄ illud corporeū
esse cogitemꝰ Sic enim ignē
infernalem et penas corporales
ceteras quas uidere nō possumꝰ
racionis ymaginacōe et ueritate
tenemꝰ 2a utimꝰ qn̄ ꝑ visibi-
lium rerum speciem ad inuisibi-
lium ꝑ visibilium re cognicōm
qn̄ ascēdere intimꝰ ut cum terram
lacte et melle manantē et
muros celestis urbis ex lapidi
bꝫ preciosis et hmōi legimꝰ et
ſcḿ literam non accepimꝰ ſed
ex ꝓprietate rerum naturalium ad
spiritualem intelligenciam assur
gimꝰ Prima quod ꝑtinet uid
consideracōm futurorum malorum
2a ad consideracōm futurorū bonorum
Prima ymaginacō obstrepit et
ꝛonem impedit 2a ꝛonem quibꝫ im
pedit quibꝫ expedit Impedit
ꝑ falsam fictōm expedit ꝑ me
ditacōm quia qn̄ sancti viri
ſe senciunt turpibꝫ cogitacionibꝫ
pulsari et ad delectōm delictorum
illicitam incitari in ipso temp
tacionis aditu futura tormenta
an̄ mentis oculos ponunt et
ꝑ ymaginacōm sic disposita
meditando quicquid illicitum suggerit
extinguunt Tercia ymaginacio
ꝛonem erigit et in desiderium
eternorum ascendit sine titilla
cōne sine compaccōe Sic docet
in libro de patriarchis Richar
in li de sto uictore Tercium est oculū
cogitacionis Cum enim yma
ginacō bestialis ſpē sit garu
rula cum tanta importunita
te ꝑstrepit in auribꝫ racionis

Ut sequitur racio prebens eidem
assensum cogatur quoque ad lubri
cum quoque ad reatum illiciate co
gitacionibus Hinc est quod aliquando dum
psallimus vel oramus uel ad rec
iudicandum nos disponimus tan
tas patimur cogitacionum fantasias
ut eas cordis oculis nequeamus
repellere ipsas et per susceptas
ymaginaciones ex viciis racionis et
vicio corrupte voluntatis texunt
pure cogitaciones a veritate prima
et racionibus eternis racionem avertentes
Sic enim cogitaciones sine intellectu
quedam inveniuntur vane et ociose
que non repente premunt sed pau
latim corrumpunt racionem tamen non occu
pant cum sit intencio et racionem infi
ciunt in sua post districtiva sunt
sunt cogitaciones ex veris sive
ymaginariis sensibilibus procede
tes sive quedam simulacra co
gitacionum vel recordaciones ulto
et nulli de memoria statuens
Et tales cogitaciones magis
videntur esse passiones voluntatis
quam acciones quia nulla est ibi
intencio cogitantis sed quod ebu
lit sponte de memoria formas
se offert intellectui non curabi
let hoc agitur unde pocius agi
in sompno dormientis quam in acie
cogitantis Et licet cogitans huiusmodi
nolit a se repellere spiritum sanctum
tamen quia scriptum est quod spiritus sanctus
se aufert a cogitacionibus que
sunt sine intellectu fit ex
culpa negligentis ut spiritus
discipline se auferat a cogita
cionibus indisciplinatis que
quamvis per vim quandam occulta
racionis non tamen fiunt ex racione
aut trahitur in eas intellectus
et racio cum non sit in eis intelli
gentis assensus Cum vero de rebus
spiritualibus cogitatur ut dicit Bernhardus

In Epistola ad fr[atres] ...
voluntas libere ...
memoria quod cu...
et intellectum formati...
hibet formatum ...
intellectus adhibet ...
et sic peragitur negcio...
mis Cum vero de hu...
vel ad deum sunt ...
eo proficit ut amo...
per coniam amoris ...
sanctus spiritus inte...
visitat ad animas se...
seu in meditacione se...
cum infirmitate cogit...
tume memorie effici...
cum suavius sapuit ei b...
dum et quod ex eis cogit...
est et formandum in affectu ady...
intellectui intellectus vero cogitatis ess...
contemplacio amantis et form...
illud in quandam spiritualem vel d...
vine suavitatis experienciam
afficiat ex eis autem cogitati...
illa verbo efficitur gaudium fructe...
et tunc de deo bene cogitatur secundum
humanum modum quia modus
hic cogitandi de deo non est
in arbitrio cogitantis sed in gracia
donantis Ideo premissum est cor
nobis expediat ab alienis af
feccionibus racio vel intellectus a
sollicitudinibus memoria ab
ociosis vel negociosis et quoque
anxiis occupacionibus ut
nobis exhibeat puram affeccionem
memoria manens fideliter intellectui
experiencie suavitate et sic
omnia cooperantur in bonum et co
currunt in gaudium cogitantis
Tercium est consilium discrecionis
duobus enim modis in iudicium
discrecionis peccatur quod maxime patet
in moralibus Erramus enim mo...
in discernenda qualitate mod...
in examinanda quantitate Cum

...um vel malum
... qualitate errat
... maius est esse magis
... magis in quantitate
...tatis operum propter eos
... prophecia arguebat
... Ve qui dicitis bonum
malum bonum ponentes
...m et lucem tenebras
... dulce et dulce
...tatis examinatione
deprehendit qui per prophetam
... dicit carissimi filii
...tatis ut decipiat ipsi
...tate in idipsum Ad hoc
...o in statera appendi ut eius
...tatis non ignorem Cum dicitur
... sunt tenebre super faciem
abissi errat in discretione individui
donec ille qui dixit lumine de
tenebris splendescere emittat
lucem suam et veritatem suam
secundum irradiet lumine veritate hoc
est racionis infirmitas discretionis
obscuritas Sed cum lumine veritatis
in animam de super venit sicut luna
illuminatur a sole obscuritatem a-
mittit a de discretione racionis
tollens caliginem et affectus
moderans in virtute Nam
virtutes in vicia vertuntur nisi per
discretionem moderentur Alioquin timor
cadit in desperacionem dolor in ama-
ritudinem spes in presumpcionem amor
in adulacionem ira in furorem
Tercium est consilium deliberacionis
Sic iudicium racionis est discutere
quid verum quid falsum quid bonum quid malum
Sic consilium deliberacionis est de-
liberare quid expediat quid non
expediat vnicuique In hoc
erratur frequentissime quia quod
quibusdam est augmentum
racione sic aliis causa precipicii et

ruine Sicut multos vidimus ce-
cidisse de gradu sublimiori qui
stetissent fortius in inferiori Et
multos e contrario in religione
sanari quibus non expediret
remansisse in conversacione secu-
lari Officium igitur est iudicare
quid liceat et quid non liceat
consilium eligere quid expediat vel
non expediat Illud est discre-
cionis istud deliberacionis id
iudicii istud consilii Sic induitur
tenebris racio que in tenebris
sedet et lumen celi non videt
quia lumen celi propter peccatis habere non valet
Oritur enim sol et occidit et
ad locum suum revertitur quia intelli-
gencia veritatis modo datur modo sub-
trahitur et post subtractionem iterum
reparatur Cum dicitur enim in terra in
venitur diei et noctis vicissitu-
dines sustinemus in celo dies
sine nocte in inferno nox sine
die in terra nec nox sine die
nec dies sine nocte Et hec suf-
ficiant de concomitantibus disciplinam
nunc ad consequencia disci-
plinam que pertinent ondunt
disciplinam discipu-
lum Attendamus hec ad
faciunt quatuor Humilitas
Humilitas in intellectu in intellectu
Studiositas in effectu requiritur
Tranquillitas in affectu primo ut
Paupertas in censu nullam
scripturam vilem teneas quia
de genere bonorum est omnis scientia
et de qua scientiarum dominus est nec
aliquam scripturam forte invenies
que non ad contineat speciale
quod utile est Si multum legis
michil perdis ad forte lucrare
si non potes omnia legere scie
dictum est super que sunt utiliora
lege nec eundem laborem

in natiuis et inpter natiuis deb
impende Secundo ad hanc hu-
militatem ptinet ut a nemine di-
scere erubescas Nam in pu dicit
Quod tu non nosti forte fortasse no-
uit consellus Sit enim nemo est
in via qui nouit omnia ita nemo
est qui non aliquid spale accepit
a na hinc illud platonis quod magis
nis effert laudibus Malo aliena
verecundie discere quam mea inpu-
dent ingerere Maior est enim vere-
cundia ignorare quam hominem causa
doctrine adire Sapientior omnibus
si ab omnibus discere volueris dicto-
res enim sunt qui ab omnibus ac-
cipiunt 3° ad hanc humilitatem
ptinet ut cum sciam adeptus
fueris ceteros non contemnas
Nam ut dicit magister hugo hoc
timoris vicium inde quibusdam
accidit quod sua sciam nimis di-
ligenter inspiciunt et inde intu-
mescentes putant alios scire
non posse quod ipsi nouerunt Bonus
enim lector humilis debet esse et
mansuetus a curis inanibus
et curis voluptatum illecebris
prsus alienus diligens et studi-
losus ut ab omnibus libenter dis-
cat nunquam de scia sua psumat p-
uersi dogmatis auctores quasi
venena fugiat diu ante per-
tractare nunquam iudicet dis-
cant non videri doctus sed esse
querat dicta sapientum intra
diligat et ea coram oculis
quasi speculum vultus sui te-
nere studeat Et si qua forte
obscuriora intellectu eius
non admiserint non statim in
vituperium prumpat aut nil
bonum esse credat nisi quod
ipse intelligere potuit ut hec
ostendit Augustinus in versu certe

Or qui vult
late humilitas
ius sapie
tatem ptz in
ad maiora con
iaces in ymo tu
in summo Aptissi
quod ordinatissime
as piltu time
minus festinat
expire et quid
eanne facultate
ona manibus sub
humeris impone
status determinat Bto
de humilitatis gra
equitur etiam s
tas in affectu
igitur studium in ope
Et nemo strenuioni
citum meditando in mente
Studium querendi ptinet ad
instancia operis Sed autem vero
ad diligentiam meditationis
opus pagunt labor et amor
diligenciam vero cura et vigi-
lia In hiis quatuor consistit stu-
diositas // Ista sunt quatuor
In labore est ut agas quinque
In amore ut pficias tamen
In cura ut puideas lectiai
In vigilia ut attendas philo-
gie al phie quia mentem cui
sapientia presidet volunt exercere
S diuincnes a fronte philos
sed et zophos i amor et labor
laciam fecerunt a posteriori quia
ints parunt consilium sed
in pcaecdori de hiis quatuor
require in marciano de nupcijs
mercurij et phie de conunctione
sed sapientie et eloquencie vij ibid
de quod alium sum dilem pretio
conuocauit sed labore quo
iuxta omnem difficultatem

...mat b'm ide q
... notaba' non
...im b'y ea sustu
...ca dna impiger
...pe consortium
...n puero remedii
...supra nemo filius
...amor a sapientibus
...gente satanam sub
...sant' illa postica
...igrimia dilca
...rahe mancipia
...athasia preoccupat
...xus cu' philologia
...osset ascendere co
...equitur tranquillitatem
m affectu parui ens
uidere possimus in
...cere turbido s' longe melius
in sereno ethere et tranquillo vid
...etur autem tranquillitatem qua
tuor exiguntur Scilicet
In carne ut sit custodia sanitatis
In ratione notitia veritatis
In volunta te iusticia caritatis
In memoria l' mente experiens suauitate
Cum sic carnem non inquinat fetor
Rationem non obnubilat error
Voluntatem non obleat vanus amor
Memoriam seu mentem non amaritat
aut conturbat rancor Tunc
enim est in anima tranquillitas
Nam caro affligitur intellectus il
luminatur falsitas fugatur
deus diligitur et totus homo
interior et exterior dulciter corro
ratur Non enim habet anima
quo dulciter vel ad spiritualia
carnis vel ad fallacias
demonis vel ad contemptum
dei vel ad odium proximi Et
forte hec sunt quatuor que
...puit duxisse dormientes
...osus Summus vxor vicinus
Est ergo necessaria custodia
sanctitatis in carne Semper

enim sentina spiritualitatis a parte
inferiori fetore libidinis cena
porat que mentem impinguat
et impinguatam inspurcat
nisi quibus corporis sensibus et adi
tum cordis diligenter custo
diat Cum enim concupiscentia
non vincat de ipsa concupiscentia
suaues delectationes lubrice co
gitationes prodeunt et graues
corrosiones conscientie pro memo
rari dicuntur Et quia de imagi
nationibus cubili illusionibus
replentur efficitur lumen ocu
lorum inhabile et inefficax
ad spiritualium cogitationum lumine
inquit propheta oculorum meorum
non est mecum et lumbi mei
impleti sunt illu et non est
sa in carne mea affligatur
igitur corpus non contentatur
Agitat' cura carnis non in con
cupiscentiis s' quadam disciplina
spirituali ut nec in me nec cogi
tationes ingratitudine appareat aliquid
quod dedeceat sed diligenter habeat
ergo sensus exteriores non duces s'
pulentos interiores ac probos
et efficaces mulier in domo
sua s' carnem non litigiosam
s' in omnibus institutam et co
gitationum familiam ordina
tam habeat caro nostra sunt
infirmus in nostra commendabus
diligens cum multum volenti
sunt inutilia negranda vo
lenti non utilia ingerenda
Donec enim aque inferiores
in mare influentes in mari
desiccant que influunt ex iordane
in mare mortuum Car
nis semper in mentem influunt
turbulenter et generat scenum
Est enim necessaria notitia veritatis
in ratione cum enim ab inferiori
non inquietatur animus

gravitate reiecta sursum tollitur
intus et velut in loco amenitatis
sereno collustratur oculus qua-
dam inestimabili fulgoris interni
radio cuius ductum sequitur et regionem
lucidam et novam ingreditur
et diffusis tenebris incipit
ut perspiciat et mirando amplius
inardescit Et sic virgula fumi
vaporatur ignis incendio et
sursum tollitur et amplius terminata
ista caritatis notitie animus apperi-
quans et omnem terrene concupiscentie
nebulam exalans spiritualem mentis
et veritate rerum plenissime in illa
tranquillitate cognoscit Unde
et philosophi motus excessus leguntur
plurimos ascendisse et illustrari
possent limpidius veritate Est
etiam interna habundancia caritatis
in volumine tum mens in proximi
dilectione vegetata ad ipsius domini
felices gestat amplexus et
nimio intensa desiderio caritatis
velamine excedit et intus in
illud sanctuarium ubi prius ante
faciem suam Christus ibidem ab illo
infatigabili ineffabili lumine ab illa
insolita dulcedine penitus
absorbeatur facto quoque silentio
ab omnibus corporalibus ab omnibus
sensibilibus ab omnibus mutabi-
libus in id quod est et sic semper
est et id ipsum est in illud unum
perspicacitate figat intuitum va-
cans et videns quoniam dominus ipse
est deus et inter caritatis ipsius
suaves amplexus sabbatizabit
sine dubio sabbatum sabbatorum
Tertium est maximum experientia sua
vitatis in memoria et mente
Cum enim mens ab inferioribus
remota a superioribus admittitur per-
git in id quod rerum est et medi-
tatio rerum et ascensu non tertio
et mentis affectu et operis
effectu erumpere festinat in
libertatem spiritus et unitatem

Cum deo ut est
cum eo iam per
incipit sentire
tollitur ad se
rapitur super se
exultat tum g…
in mensura habundantia
dei exultat et …
modo hic copul…
et adultere mod…
egreditur homo…
tumultu et sep…
inter pacetarum su…
Et rerum strepitum
et fantasmatum …
gazas suas intro…
ait Nichil quod re…
vel oblatret vel mo…
nichil recipit inquietis …
iocunda pacifica et tranquilla
cogitationum sermonum et op…
turba animo quasi quedam …
milia pacatissima pressam…
lias domus ardet … ardet
hinc oritur subito mira securi-
tas ex securitate iocunditas
ex iocunditate caritas mar-
descit et in dei laudes erumpit
cuius id esse muneris recogno-
scit 2o ab hoc sepulcri cubi-
culo in quo celebravit sab-
batum ad aliud se confert
dusporium videt animam suam
cum omnibus animabus omnium proximorum
glutino caritatis uniri in…
lis invidie stimulis agitari
nullis indignationum estibus infla-
mari non iaculis suspicionum
atteri non edacibus tristitie mor-
sibus consumi sic ut ad quedam
tranquillissima mentis sue sinum
omnes rapiat ubi dulci quodam
affectu omnes amplectatur
et foveat ac secum unum cor et
unam animam faciat Ad huius
mox dulcedinis suavissimum

...nditatu silent tu...
...dum strepitus
... ibi inter ab oibz
...a uacatio et
...us dulcedine.
...da paupertas Ex
...lici dulcedine ta
...cum fratre concordie
... pgrediens nulla
... stricta mobilis
... testiens in diuos
...r quosda theoricos
...t extaticos destis
...meruit qui dulcis
...in ipm p desiderium
et sunt pgle conformatz
...equitur etia paupertas
mensu prout sapiens
quida Bnus s, carno
...ensis ut de in policratico iohannis
...ersbensis Cum interrogaret
de modo et forma addiscendi
Mens inquit humilis studiu
querendi vita quieta scrutiniu
tacitu paupertas terra aliena
hec reserare solent multis
obscura legendi Paupertatez
appello ad potiu detestari
suspitiu et maxime ceteribu
ex potum Pinguis enim ue
nates venter tenue gignit
ssum Est aut paupertas gra
...phica qualitas habens
Ex instituere auctore auctez
Ex auctore scrutatore dico qm
Ex scrutatore libertatem institu
Ex libertate iocunditate est a
xpo obseruata a cetu aplico
Paup enim xpus pauperes disci
pulos elegit quos in paup
tate viam virtutis edocuit
Scrutatez appello put dicit
Sen Multis ad philozophiam
obstate diuitie paupertas expe
dita est secura est tu classicu
cecinit scit non peti non cessat

illam turba fruorum contenti
est desideriis instantibus satis
facere Si vis vacare animo aut
pauper sis aut pauperi similis
non pt studium salutare fieri sine
fructu salutatis cura effugalitas
aut paupertas uoluntaria est
libertate voco non alligari
diuitiis tamquam vinculis Unde
Sen Quid me expedias effugere
non potes necessitates potes vincere
ad blanc confer si vis salinus
esse si securus si betus si liber
q... alibi phiam aduoca in
consilium suadebit tibi ne ad
calculos sedeas Iocunditatez
dico qz princeps si leta uenit
ditissima res est Et quia satis
tractatum est de ista ma ideo de
consequentibus ad scientiam discamus
iecto de antecedentibus
consequentibus et conco
mitantibus disciplinam
inter ad scientiam et eam impedientibus
breuiter procedamus h at sunt quatuor

Iactantia puerilis | Iactancia
Inconstantia muliebris | puerilis
Diffidentia mulieris | est in eis
Proteruia senilis | q an tpus
sapientes videri nolunt Et,
ideo in quenam elationis tumore
prorumpunt erubescentes q sunt
simulantes q non sunt Eo
longius a sapia recedunt quo
non esse sapientes se putari
volunt Et de hoc lectantia
in li de scla sapia Et de hoc
vide lib, alios tante leuitate
et iactantie ut hiis fuit no
didicisse melius Et de hac
iactantia si locuntur non quori
sumpto verba inusitata et ardua
quedam assumunt si scribunt
nec ab aliis intelliguntur nec
ipsi se intelligunt Qualis
erat Dominanus cum querz

Beatus Jeronimus scribit sic Scriptorem
inquit cauta est barbarus et
tantis viciis sermo eius asperimis sermo
confusus vt nec quid loquitur
nec quibus argumentis velit
probare quis loquitur potuimus intelligere
totus tumet totus iacet attol-
lit se per singula et quasi de-
bilitatus coluber in ipso conatu
frangitur non est contentus nostro
i. humano more loqui altius quod
aggreditur pluribus motes nasci
ridiculus mus Quod ipse non satis
hominis esse non intret horestes
vt illud plauti ei possit aptari
hoc scit sibi illam legem nemo
nam diuinandum est Et illud vir-
gilianum dat sine mente sonum
Sicut autem vento plena vesicula
detumescit si acu modica per-
foretur Sic vna vanitatis sina ve-
tum loquacitatis excludit de
follibus inepti gutturis et inflati
Et beatus Bernhardus in li. de gradibus hu-
militatis Per quem inquit vanitas
creste et vesica grossescere cepit
necesse est ut ampliori foramine
laxato sinu ventositas eructuetur
alioquin rumpetur Sic monachus
inepta redundante leticia dum
risu vel signis eam aperire non
suffiçit in verbum vba prorumpit
Cum venter meus qui mustum absque
spiraculo qui lagunculas nouas
disrumpit aut loquitur quod aut rumpetur
Esurit et sitit auditores quibus
suas iactitet vanitates quibus
omne quod sentit effundat quibus
qualis et quantus innotescat In-
uenta aut occacione loquendi si
de litteris sermo exoritur vetera proferuntur
et noua volant sine verba
resonant ampullosa preuenit
interrogantem non querenti respondet
ipse querit ipse soluit et verba
collocutoris imperfecta prescidit
In constancia iuuenalem habeat

Habebat ille
aut vix ipsa m...
Boecius li. de d...
Satis mensu...
phis per sepe d...
animus rone no...
totiliter lamentab...
tionibus phias ...
compilla tionibus ...
neus Omnibus s...
fastidium extitit ...
per quam Boecius ...
quo de scientia ad ...
bat de artificio ...
tandem inquit Qu...
faciam miserum m...
ltinam humanitate ...
et asinitatem ind...
permutata Vnde Boecius ...
rem constans materia e m...
do ut sine consilio non sit
inmutatio nec sine cotinuacione
quietus nec sine statu gratur
in alio scientia Sic se fastidit non
scribit Jeronimus qui nec tullius nec
plato sonnebat in manibus
Diffidenciam mulierem qua sic
muliebris serius laborat ha-
bebat Jeronimus volebat inceptum
danielem Vnde ait in prologo
eiusdem libri sic Ego adolescen-
tulus post quintilianum et tullium le-
ctiones ac flores cum rethoricos omnes
me in lingue huiusmodi pistrinum re-
clusissem et multo sudore
multo que tempore vix cepis-
sem anhelantia stridencia que verba
resonare et quasi per criptam
ambulans rarum desuper lucem
aspiciens impegi nouissime
in danielem et tanto tedio
affectus sum ut desperatione sub-
ita omnem laborem veterem vo-
luerim contempnere Verum adhor-
tante me quodam hebreo
et illud in sua lingua crebrius

probȝ oia vict
olus int hebreos
apulo ee cal
spacō ſīc pȝt
ḡ achademicos
omit quae gd ſu
ō uenit Vn eīn
aſſequndi viget
ucda ſtimulg
in fomite ipe
e homis recondi
ū faciat caleſtē
ole deſpatims
arceſcit arbor
neadmodū ligni il
it viroſe ſiui du
pt trinciaz caloris
uis ſic mens arceſ
quam calor ſci ſpūs
qui de ſup int̄ irradiat
ſtudiū lectōis quod de ſubtr
ificat inchoatum pducit ad
finē quia nichil eſt mtiſitu
ſtionis habeat utilitatē Sz
tum ab opus aliquod incipit
qd an fine deſit velut inma
turū et non aptus eſui fruc
tus an tpus cadit propter
unam ſimilem damnat hug
de ſancto victore in li de
clauſtro aīe et in li de colla
cionibȝ prim pr Vz viri ſancti
ptinaces et protui ee nō ptut
Non eſt eīn ptinacie ſtabilic
da ſnīa ſua ſz illa tenenda
ē que ſluprueniente ſamori in
ueſtigacō melior fuit indi
cata Cuiq eīn eſt uocamē
ptire ſuam qm rei utilioris
ſubire iacturam Sic eīn ceā
calorē ignis diſſoluit ita roc
attendente ptina in ſtit hoibȝ
emollit Vn ibidē de Quoſcū
vidimus ſuis diffinicoibȝ pti
nacit inherē irrdabiles ſe
probauimus et diſcretoīs expres

Quinimo impoſſibile eſt quecūq
pro indicio confidentez dyaboli
illuſione nō decipi Ipe eīn ſa
thanas tranſfigurat ſe in angelum
lucis ut obſcuram et cecā cali
ginem in ſenſus p nō ſcīe lumine
fraudulent infundat Et ſic
pȝt que naria ſunt inchoantiby
in ine dicē diſcipliman
dum de hijs q ptinet
ad pfcūm ſtudiū ad qd
quatuor requiruntur Ergo
Primū ē abicere vicia qui
ſcdm ē relinquere pnilia pro
ſcm ē gerere ſe i ſcīa ſua ſficē
Xm ē ante ſe ſpualē int ſcia volt
in ſcia abiciat vicia q in ma
liuolam aiam nō introibit ſa
pia Immunda eīn anima
pt insiſtē facundie De quibȝ
pt p ſcīe iacturie Hoc or
Vz nō pt hrē ſenſū ſapie dne
Nec ans fructū doctrine indeac
pt immūda aīa inſiſtē facundie
quia pt hrē piciam diſputa
di ſmoīs ornatū ſz venas
abditas ſcptuaz et ſpualium
arthā ſcnu intrac non pt Vn
in li de collacōibȝ prim En
in xpo oms thezauri ſapie
et ſcīe abſconditi ee dicūt
quos qui xpm invenire contem
pſit mentis ſacrilego ore blaſ
phemat aut catholicā fidē
immudis opibȝ polluit ōim
ſuam apparitu legē credendū
eſt Spūs eīn dei effugiet fictū
nec habitabit in corpe ſubdi
to pctis Non aliter ad ſciam
ſpualem niſi hoc ordine
pue que vng ptiaz elegit
expſſit Seminate uos ad iuſticiā
metite ſpem vite illuiate no
bis lumen ſcīe Et in pō Bti
immaculati in via q ambulat
in lege domini Bti qui ſcrutā
de hijs ergo qui qnda imaginez

sciencie videntur adquirere et tamen insistunt operibus prave vite dicitur in proverbiis secundum aliam litteram Sicut circulus aureus in naribus suis Ita mulieri male mulieris pulchritudo Quid enim prodest quempiam ornamentum eloquiorum celestium et illam preciosissimam scripturarum speciem consequi si eam lutulentis sensibus vel operibus inherendo quasi immundissimam terram subigendo confringat aut sordidis libidinum suarum polluat volutabris intantum enim ab illa excellentia spiritali que carnali viciorum sorde polluitur spiritualis et vera sciencia removetur ut eam in nonnullis elinguibus ac pene illiteratis legamus aliquando mirabiliter inveniri quod in apostolis et aliis sanctis comprobatum est quos non iam prefororum delectabant facundia sed virtutibus fructibus spiritualis sciencie replebantur Sicut in actibus dicitur quod videntes Petri et Iohannis constanciam comperto quod homines essent sine litteris et ydiote admirabantur Et ideo si tibi cura est ad eum immarcessibilem gloriam pervenire cunctis primum conatibus elabora ut a domino puritatem castitatis obtineas nullus enim in quo adhuc carnalium passionum et maxime fornicacionis dominatur affectus spiritualem scienciam poterit possidere In corde enim bono requiescet sapiencia et qui timet dominum inveniet scienciam cum iusticia Potest etiam natare iactantie sed ubi sunt verba plurima ibi frequens egestas Res enim querentur non verba dicit aut esse verba rebus prudencia Unde Senica dicit qui bonum dicit presens absolutum quam malum vel male facere vis nulla racio possit hunc in te prospicito si per

generantis et [...] ris ut omnia [...] se congruant [...] bet una forma [...] est huius anime [...] discordant hec [...] more detestan[...] tollit vanam scienciam [...] induat penam [...] de sciencia religiosa [...] in collacione [...] ab re quod intencio[...] ad noticiam di[...] tacionibus impu[...] vane glorie a[...] pro ostensione [...] que optime nove[...] re simulant Impossibile est enim qui procu[...] laudibus humane stu[...] donum re sancte pervenire [...] passione devinctus est vitie[...] et aliis et maxime superbie [...] viciis obligate de pena si fu[...] dicit ibidem festinandum tibi est si ad veram scripturarum scienciam volueris pervenire ut humilitatem cordis inmobilem primitus consequa[...]ris que te non ad illam que inflat sed ad eam que illuminat scienciam caritatis consummacione perducat Impossibile namque est inmundam mentem donum sciencie spiritualis adipisci Et ideo omni cautione devita non tibi per studium leccionis non sciencie lumen nec perpetuam consummacionis glorie sunt impietatis prediccionibus de arrogancie vanitate nascantur Deinde hoc tibi omnimodis enitendum ut expulsa omni sollicitudine et cogitacione terrena assiduum te ac potius iugem sacre prebeas lectioni donec continua meditatio imbuat mentem tuam Hec enim iugitas meditacionis duplicem nobis confert fructum

legendis ac
ʒ occupatur
itte est ut nllis
itacoīu laque
inde qr ea que
tacoe pcussa du
e laboramus
ʒ obligata mēte
ptea ab omne
oīu illecebris
ieqʒ nocturna
ati revoluentes
ita ut occultis
qs nec tenui
ōe vigilantes
quiescentibꝫ nob
ʒ stupore demissa
revelet Nō pt
a in se hre usum
et id sic dr in collacōe
stia religiosoꝝ Si nobis
cura est ad spūalis scīcie
lum nō manis iactancie uicio
s emendacōnis gra puenire
stilig pmū btitudinis cupidi^te^
inflammem^r^ Bti mūdo corde
qm ipi dm̄ videbunt Et ideo
si scīe spūalis sacrū in corde
nro volūs tabernaculum ppa
rare ab omi nos morꝫ co-
tagione purgate et curis
sculi pntis exuite Impos
sibile namqʒ est aīam que
mundanis vel tenui^ter^ dystē
sionibꝫ occupat^r^ donū scīe
pmeri vel gnatricē spūaliū
sēm aut tenacē scīcū fi-lec
donū Non pt etiam immunda
aīna in alijs gnare fructū
doctrine Qui enī nō ē capax
ad pcipiendum qd erit ydo
neꝰ ad tradendum tn si aꝫ
de spūalibꝫ docē psumpsit
inefficax et inutilis doctina
erit ad aures tm̄ audiētū
smo pueniet cor aut penet^r^-
re non poterit Inercia opm

et in fructuositate sue pditꝫ
vanitatis quia non pferunt
de thezauro bone cōsc̄ie sed
de psumpcōe vane glorie
Nemo eni in vas fetidum et
corruptum mel optimū vel
preciosum infundit vngentū
q̄ facilis cui testa infecta p
ciosum liquorem contaminat
qm ut ex liquore preciosō testa
aliquid concipiat qr multo
cicius munda corrūpunt^r^ qm
corrupta mūden^r^ Scīa vero
spūalis mēte hēt mellite dul-
cedinis Cor aut immūdū cor
rupti vas ps qm dulcia fau
cibꝫ meis eloqa tua sr̄ mel
ori meo vt in collacōe de
stia religiosoꝝ religiosorū de
Cauendum est tibi ne uborꝫ
imitaris exemplis qui piciaꝫ
disputandi ac smonis affluē-
ciam consecuti qr pnt que
voluerint ornatos copiose qꝫ disse
rere archana scīe spūalis nō no-
uerunt Aliud namqʒ est faci-
litatem oris et nitorē hrē
smonis et ad venas et me-
dullas celestiū intrare dcōꝝ
ac pfunda et abscondita
sacrā purissimo cordis ocu-
lo cōtemplari quod nullatenꝰ
huma doctrina nec erudi
cio secularis sʒ sola puritas
mentis p illuiacōm sancti
spūs obtinebit etc
Post abiectione vicioꝝ
sequit^r^ abdicacō pue
rilium hec autem
sunt quatuor sʒ puerilia
studia cogitata vba opa
De puerilibꝫ studijs patet
in hijs qui tumultuosō scīe
pitu et clamore nauticō
de nugis assidue disputat
inutile aerem verberantes

Dy sunt qui circa litteram et sil
labam et circa huiusmodi elemen
tares doctrine primicias suum ad
huc ingenium exercentes. Si phas
est dicere pueri centum annorum
facti sunt et elementary senes
Verecundum enim est quod cum in mo
tem ascendisse debuerint sciencie
eminenciorem ipsi cum asino reman
serit in cacio intelligencie crassiorem
Prisscianus Tulius Lucanus et
persius hyst dy eorum Sed vereor
ne in extreme necessitatis articulo
eis improperando dicatur Ubi sunt
dy vestri in quibus habebatis fi
duciam surgant et opem nobis et in
necessitate nos protegant. Dampnat
enim apostolus ea, que sunt racionem
habencia sapiencie si non edificat
ad salutem. Vos ergo qui hacte
nus huiusmodi vanitatibus militastis
stis et tempus exactum in super
vacuis plus debito consumpsistis
consulo quod deo militetis saltem ad
modicum et feces vestre senectutis
ymmoletis altissimo quia iuventutis
et adolescencie flores in rebus
transitoriis consumpsistis. Monstru
osum enim est hominem iuvenum aut
senem fugiendo reverti ad mamil
lam De pueribus cogitatis dicit apostolus
Cum essem parvolus loquebar ut
parvulus cogitabam ut parvulus cum
autem factus sum vir evacuavi ea que e
rant parvuli. Hinc est quod mens poeticis
inserta carminibus illas fabularum
nugas historiasque bellorum quas
a parvolo primis studiorum im
buta est rudimentis tempore quo
ad dogmata perfecciora progredi
poemata meditatur et quasi bel
lancium ymago ante oculos ver

satur et talium f
nacione deludi
oracionis tempore
spiritualis leccionis
recat mens a talib
cere diligenciam
in talibus addisc
ad scripturarum
ditacionem et lec
currentibus Neque
tam diu illis car
diu sibi aliqua qui
recolat simili studio
conquirat ac proii
atque tercie spiritual
peraverat que cum pr
conceperit atque in illi
nutrita vel expelli prio
poterint vel penitus abolere
re enim cunctis cogitacionibus humana
mens non potest Et ideo quando
ritualibus studiis non fuerit occupa
ta necesse est ut illis quos pridem didicit
implicari Quamdiu enim non habu
it quo recurrat et indefessos exer
ceat actus necesse est ut ad ea quas
ab infancia imbuta est collabatur
ea que semper revolvitat quod longo
usu ac meditacione concepit De
pluribus verbis evacuandis dicitur
in Eccl. Sicut ascensus arenosus
in pedibus veterani sic mulier
linguata homini quieto id est quiete a
manti hoc est sicut arena que
instabilis est et fluida senem re
tardat ab ascensu Sic anima garru
la et instabilis retardatur a profectu
Ideo os iusti meditabitur sapien
ciam et lingua eius loquetur iudicium
quia sine premeditacione et deli
beracione in eis qui nolunt profi
cere in sapiencia spirituali non
proferendum verbum Unde beatus
Bernardus in quodam sermone dicit Hu
militas virtus est que confundit
superbiam naturalitatis nostre pa
rum aliud scio vel potius nichil

..t iam simile non
..tre me mgerens
.. Promulus ad lo
..er ad docendum tac
..dum Kristus cum
..silebat cum scipm
..migs manem glori
..ag sed nobis no
..nati xxi° adole
..m tua causa vix
..ueit si vis inter
.. tuum in multis
..aus audi tacens
..rens Et ambro se
..ati Etates matulitate
..quas in adolescencia
..ilem grauitate induit
..ales animos veterana q
..n continencia regit atq dispo
.. de puerilibus operibus et fa
..s habes exemplum quia sicut
peius est bestia leui esse q bestiaz
quia bestiam esse a natura est
bestiale ex inicio Sic peius est pue
..lem esse qm puerum Vn Sen
tenes inquit memoria qntum ga
udium senseris cum precepta po
sita togam suscepisti et in forum
deductus es q Maius expecta cu
puerilem animum deposueris et
te in viros phie transtuleris adhuc
enim non pueritia sz quod est gra
uius puerilitas regnaret Est
quidem peius est q habemus au
ctoritatem senu sz vicia puerorum
Nec puerorum tantum sz infan
cium illa leuia hec falsa formidat
nos vtraqz hec Sen Ideo in
Prover dr Vsqz quo paruoli di
ligitis infanciam et stulti ea q
sibi noxia sunt cupiunt et impru
dentes odiunt sciencia paruoli
dicit non annis sed moris Vn Se
ad Lucilium nu(m)era annos tuos et
pudebit eandem velle que puer
volueras hec Marcial coquus

Heu inquit Nostri mali compu
tantur anni infantes sumus et
senes videmur Imprudentes in
quit oderunt scienciam q debet
esse animalia ante et retro ocu
lata et ad modum formice pru
dencia De qua dr in prover vade
ad formicam o piger et considera
vias eius et disce sapiam Et sic
dicit Sen in i° libro declamacionu
Torpent inquit ingenia desidio
se iuuentutis sz a bono nec vnius
honeste rei labore vigilant sed
cantandi potius saltandique obscena
studia effeminatos tenent denique
capillum frange et ad muliebres
blandicias voces extenuare mol
licie corporis cum feminis certare
et inmundissimis se munditiis ex
collere nostrorum adolescentum spe
cimen est molles cunes ab ipso
inicio manet expugnatores alie
ne pudicitie negligentes sue

Est abiectionum viciorum
et abdicacionum puerilium

Tercio restat actiue sci
encie exercitium vide ergo
quatuor sciencie diuisionem

Diuisio autem est hec | ordinem
Cum multa sint ge | adepcionem
nera scienciarum in hoc | confirmatorem
mundo sicut et varietas sicut
arcium ponit vite vtilium tam
nulla est que non habeat propriz
ordinem certerz per quas instr
possent eas apprehendere Est
ergo duplex sciencia diuina et hua
humane sunt quas homines de
rebus humanis condunt Diuine
sunt quas katholice fidei culto
ribus ciuitas Auctoritas vniuer
salis Eccle ad fidei corroboracionem
recepit et legit hec autem sci
encia diuiditur in practicaz et
theoricam Practica consistit in
emendacione morum et pue

gacione viciorum Theorica vero in
contemplacione diuinorum tunc
inoi sunt sciencie religiosorum
Ordo autem iste est ut quisquis
ad theoricam voluerit peruenire
prius practicam ipsum assequi est
necesse. Sed sicut vicciosus a labe
peccati non ascendit ad cognicionem
dei, ita devenire non potest ad the
oricam nisi per practicam cum illa sit
de contemplacione ~~rerum~~ rerum a
vero de purgacione viciorum. Tam
practica potest possideri sine theorica
gradus enim ita sunt ordinati ut
humana humilitas possit ad sub
lime conscendere. Sed ad posterius
non invenitur nisi servato priori
ordine. Adepcio vero huius sciencie
fit secundum viam duplicem scilicet co
gnicione viciorum et remediorum
secundo discrecione virtutum et infor
macione morum. ut ita formetur ut
non quasi coacta vel violenta ser
viat. sed quasi bono delectata via
arduam cum delectacione conscendat
Qui enim vicia sua non vicat nec in
tendit extirpare ad informacionem
virtutis, qui est gradus secundus
practice vel ad misteria spiritua
lia que subiciuntur theologie non
valebit attingere. Non enim prius
greditur ad excellenciora qui non cu
rerit planiora, nec ea que sunt
extrinsecus apprehendit qui ea que
sibi necessaria non invenit. Diffi
cilius enim est eradicare nobis vi
cia corporis et anime passiones
quam spirituales plantare virtutes
Et ergo circa difficile magis est
necessarium laborare. Unde in
expulsione viciorum quatuor pro

ponuntur
evellere
destruere
disperdere
dissipare

In perficiendis vero
virtutibus duo edifi
care. plantare. quo ad
adipiscenda practica
scilicet actiua sciencia et

Spiritualis etiam
virtute perfectu
rum stipendia
quatur theorica
cibilia spiritua
et meditacione lec
rio. psalmista. Et manda
psallam inquit et
maculata. psall
tantur qui in via
puri cordis imitantur
actualis sciencie sui
preceptum et primum
sumus ori tuo sile
seniorum instituta
corde et muto ore
libenter in pectore tuo
fienda ea poscas quam ad
ties Et hoc enim vane
ciosa presumpcio et illa
ctus spiritualis sciencie pullulat
go per omnia citus ad audien
tardus ad loquendum et conforme
domino qui cepit facere et docere ut
ante actiam non prosilias ad docen
dum ne in illorum numero deputeris qui
dicunt et non faciunt et onera que
suo digito mouere volunt super
hominum humeros alligant et impo
nunt. Continuacio est ut sicut
ad recte professionis regulam reti
nenda est perseverancia sic levi
ter et sine causa non varientur
studia. Solent enim qui nec dum
sunt in illa quam arripuerunt professi
one fundati cum audierint quos
dam in diversis studiis ac virtuti
bus preditos, ita eorum laude suc
cendi ut mutari protinus eorum
gestiant disciplinam. In quo vi
cos necessario impedit conatus
humana fragilitas impossibile
namque est unum eundem hominem
simul in universis fulgere vir
tutum exerciciis quos si quis vo
luerit pariter affectare in id

...est. Ut dum deus
...integram consequa
...imitatione atque vari
...at quam profectum
...dum tendit Et
...am quod semel arri
...nisi sui intention
...n qualibet professione
...ndis et studentibus
...e fundati vir
...ttentes ut sed dem
...ad scientia festinare
...qui ex aviditate
...dedat quod eis in
...avum initium in vetitu
...negata Sic inter
...et eger aquis
...t abiectionem viciorum
...et abdicationem peculi
...um et scientie active ex
...unum Sequitur de spiritua
li intelligencia quod diximus
esse quadrum Et quam tota per
fectus et profectionem sapientie
innitenda sunt precepta discendi
et exempla vivendi et utrumque
magne recorcetur et emineat et
utraque que et tam secularium quam
regularium congruunt discipline
de nobis non sentenciat Aut in
digneretur malumplus vel ingratus
animus. Et mixtum de his ali
qualium prelibemus Ut ergo
spiritualem intelligenciam conse
quis verba sapientie Sunt quod
reverenter audienda
subtiliter intelligenda
realiter effundenda
multipliciter exponda
reverenter
audienda au
diens enim sa
pientior erit
et donec in
in seretur quodam modo quod audi
tum est faciem ut ita dixerim no
auertit Unde si ea que sepcime
nosti postea audieris in collatione
prefeceri non ex hoc quod tamen ve
ra sunt ea suscipias fastidiose

Vel etiam aspernantur Sed ver
ba veritatis et salutis indesinet
aure suscipias et cordi tuo inse
ras reverenter sicut enim dicitur in
collatione de sciencia religiosorum
Prius adhibeatur sacrarum rerum
crebra narratio nunquam tamen animo sitim
vere sciencie sustinenti sacietatis ge
nerabit horrorem sed ea quottidie
velut nova et desiderata suscipiens
quanto frequencius hauserit tanto
avidius vel audiet vel loquetur et
confirmationem potius perpetue sci
entie ex eorum repeticione quam vllum
ex frequenti collocutione capiet fa
stidium Euidens namque est tepide
et superbe mentis indicium si verbo
rum salutarium medicinas quam
vis studio nimie assiduitatis inge
stam fastidiose negligenterque su
scipiat Anima enim que in saciete
est famis illudit Anime autem egen
ti etiam amara dulcia videntur
Si itaque hec diligenter excepta et
in recessu mentis condita atque
indicta fuerint taciturnitate signata
postea ut vina quedam suaue olen
tia cum sensus tamae et patien
fuerint vetustate decocta cum ma
gna sua fragrancia de uase cor
dis tui proferentur et tamque per
hennis fons de experientie venis
et irriguis virtutum meatibus redu
dabuntur. Fluenta que continua velut
de quodam abisso tui cordis effu
dent Euenient namque illud in te
quod in prov. ad illum dicitur quam hoc
opere consumauit Tibi aquas
de vasis tuis et de puteorum
tuorum fonte In tuas autem
plateas per transeant aque tue
Ideo Aug in 2o lib. ad umienam
dicens ut sciens discere nescire. Et
Secundo subtiliter intelligenda vnum
quodque enim est in recipiente per

modum recepti Unde aliter intuentur
dicuntur verba scripture rudes
aliter provecti Sic enim dicit
Ambrosius in exameron eadem aqua
se in diversas mutat species instar
nas flava inter cautes spumea
inter nemora virentior inter flo
rulenta discolor inter lilia ful
gentior inter rosas rutilantior in
gramine liquidior in palude turpi
or in fonte perspicatior in mari
obscurior assumpto locorum quibus
influit colore rigorem quoque pulicare
commutat ut inter vaporantia fer
veat inter umbrosa frigescat sole
repercussa estuat nivibus irrigata
glaciali humore canescat Sic pro
capacitate sensuum humanorum
scripture series coaptatur Et cum
proficiente proficit ut terrena car
nalibus et divina spiritualibus indicet
Et hiis quibus antea videbatur
verba divina esse quibusdam nebulis
involuta sermonis intelligentie
subtilitate discussa post modum fit
apta et ut verba sacra secundum
mensuras status nostri ad omne
genus hominum differenter probemus
extendi hoc verbum Non forni
caberis assumo causa exempli quod
si carnalis quisque audierit secundum
simplicem sonum littere salubriter
custodit Spiritualis autem illud
audiens qui iam luculentum car
nis reliquit affectum intelligit
quod recedendum est a cerimoniis
ydolorum et ab omni supersti
tione gentilium tam in obser
vancia dierum et temporum quam
signorum Sic ad ierusalem dicitur
quod constuprata est et in colle sub
limi fornicabatur Si vero abstra
cti fornicacionem quilibet dictam
prohibitionem audierit a lege

superstitionibus c...
iudaismi superstitio...
sunt fornication...
fornicatio que p...
dogmatis adulter...
qui potest subtili...
fornicatorem ne haba...
noxiarum evagato...
utiliter effund...
gende arte pector...
et ineptitudinem ...
immundis hominibus ...
pturarum iniecas...
pientissimus Salom...
monetas - noli inqui...
mvitu ad pastua ...
taris saturitate vent...
expedimit stulto divitie
est sapientie ubi non e...
ymmo tocam talibus implicatur
ps In corde meo abscondi eloquia
tua ut non peccem tibi Omnes
enim qui eloquia domini humane laudis
amore dispensat pecuniam suam
ad usuram erogat Scripturus pro
hac laude non solum meritorum
stipendia sed culparum supplicia re
Dominus venturus non recipiat in
proposito quod fanum est cum usura
Dualibus et enim causis et effectibus
et motibus reperitur doctrine dif
fusio spiritualis. Aut enim ille
qui docet in exsperata commendatio
nes verborum sono instruit multitudinem
auditorum aut vicius repetitus
auditor obducato corde doctrinam
non recipit spiritualem sicut scriptum
est Excecatum est cor populi hu
ius et auribus graviter au
dierunt et oculos suos ne vide
ant clauserunt Lege libros beati
dionisii et invenies si debeant
immundis sapiencie secreta dis
tribui Sunt etiam verba scripture
sacre multipliciter exponenda

tum est Sacra
m dividitur et the
m interpretatio
spitalem Sicut
mes anima eius ve
tibus spiritualibus
tionis tria sunt genera
in prov Super la
mem cordis tei
ur et descripta pra
lligibilium rerum
complectitur agnita
a sub eis que in ve
alterius sacri p
ez Tropologia mora
endicionem vite et misteri
alem congruit Anagogia
ualibus misteriis adsis
et secretiora q oculta co
un una et eadem ierusalem
intelligi quadrifarie Et enim
iuxta mod historiam sunt
cita v enim allegoriam quadri
Anima hominis enim tropologiam pliciter
ciuitas ia celestis enim anagogiam sensum
scripturarum

species varie sunt intelligencie scri
pturarum et exposiciones patet
igitur de hiis que pertinent ad di
sciplinae inchoacionem et de hiis que
pertinent ad perfectum hominis et
progressionem

Abita de doctrina quantum
ad statum inchoacionis et
progressionis hic ultimo
sequitur de ea quantum ad
statum perfectionis hoc est pro
ut ipsa competit regularibus et vi
ris perfectis. Ad cuius adepci
onem quatuor sunt necessaria scilicet
lectio His enim quatuor modis
meditacio anime spirituales do
oratio centur a deo hec est
contemplacio doctrina claustralium
qua de terra in celum levantur
et coram secreta rimantur Est
enim lectio sedula scripturarum cu
cum intencione inspectio Meditacio

Vero studiosa mentis actio occulte
veritatis noticiam investigans du
ctu proprie racionis. Oracio est
devota cordis in deum intencio pro
malis removendis et pro bonis ad
ipiscendis. Contemplacio est mentis
in deum suspense quedam supra se ele
vacio lucius eterne gaudia degustans
Unde
lectio requirit
meditacio invenit
oracio postulat
contemplacio degustat
Lectio enim quasi solidum cibum apponit
meditacio masticat et frangit
oracio saporem acquirit.
Contemplacio est ipsa dulcedo que
iocundat et reficit. Unde lectio
est in cortice meditacio in adipe
oracio in desiderii postulacione Con
templacio in adepte dulcedinis de
lectacione. Hii autem gradus sibi
invicem coherent et se ipsis in
digent. Lectio enim quasi fundamentum
primo occurrit et data materia mittit
nos ad meditacionem. Meditacio ap
prehendit si diligencius inquirit
et quasi effodiens o[r] sed cum
per se obtinere non valeat mittit
nos ad oracionem. Oracio se totis
viribus ad deum erigens repit
thesaurum desiderabilem contempla
cionis suavitatem. Hec autem ad
veniens predictorum trium labo
rem remunerat dum celestis rore
dulcedinis animam sicientem inebriat
Lectio enim est secundum exterius exercitium
meditacio enim interiorem intellectum
oracio secundum desiderium Conte
placio super omnem sensum Prece
dentes autem gradus sine sequentibus
aut parum aut nichil prosunt
sequentes sine precedentibus aut raro
aut nunquam haberi possunt Quid
enim prodest lectione continua tempus
occupare sanctorum gesta et scri
pta transcurrere nisi masticando et
ruminando succum eliciamus et

et transglutiendo usque ad cordis
intima transmittamus et quorum
facta legimus eorum opera imi-
temur. Sed quomodo ista cogitabi-
mus aut cavere poterimus ne
falsa vel inania meditando limites
assignatos patribus transeamus
nisi prius circa hoc vel ex lectione
vel ex auditu instructi fuerimus.
Item quid prodest per meditationem
videre que sunt agenda nisi ad-
sit oratio et dei gratia ad ea ob-
tinenda. ergo ut sit fructuosa
meditatio sequatur orationis de-
votio cuius effectus est contempla-
tionis dulcedo. Unde ergo quod
lectio sine meditatione est arida
Meditatio sine lectione est erronea
Oratio sine meditatione est tepida
Meditatio sine oratione est infructuosa
Item quomodo vir spiritualis in primo
gradu exercitatus in secundo
circumspectus in tercio devotus
in quarto supra se elevatus per a-
scensiones quas in corde suo di-
sposuit usque ad videndum deum
deorum in syon ascendit et in monte
te dei gloriam contemplatur cum
Petro et Johanne et castis ample-
xibus fruitur Rachele. Sed quia
mentis acies invalida veri lumi-
nis illustrationem nequit diutius
sustinere ad aliquem trium graduum
per quos ascendat descendat pau-
latim et ordinate et alternatim
modo in uno modo in alio secundum motum
liberi arbitrii pro ratione loci
et temporis demoratur tanto ve-
ritati consistenti vicinior quanto
a primo gradu remotior invenitur
Sed ab aliis quatuor gradibus
quatuor plerumque nos retrahunt
scilicet inevitabilis necessitas, hone-
ste actionis utilitas, humana
infirmitas, mundi vanitas. De
quibus nondum omnino per singula

Sed orandum ut …
nos a vero retrahi…
mitigat in presenti …
pentita in futuro …
gradibus pauca …
Dicit …
spiritu…
tionis …
modis scilicet quando …
gentis utilitas …
In legendo assidu…
taciturnitas Sp…
erudiendo attendit …
cognoscat et magis …
trahat affectus …
est scientia informa…
plena virtute non …
borum superficie ver…
stamine. Scilicet in verita…
et provocetur virtuti…
non rapiatur inani des…
scripturarum latebras scrupe…
tot magis animus edificatur. Ex parte
enim legentis lectio debet esse magis
exhortatio quam disputatio. Non debet
animum frangere sed desideria sancta
pascere. Unde augustinus in libro de spiritu et
littera. Primo fatigatione utili
et salubri interioris hominis magis
exerceat membra quam frangat. Unde
in multis qui scripturas immoderate
legerunt et in nimis importunis
disputationibus irretiti tam ab utilibus
quam a necessariis que cessabant
dum latebrosa penetrare non potu-
erunt. Visum est sepe quod fratres
[illegible] nescientes quod lectio
ad edificationem non debet esse fasti-
dio sed delectamento. Unde psalmista iuxta
aliam translationem ubi nos ha-
bemus litteraturam dicit Quoniam non
cognovi negotiationem introibo in potentias
domini. Domine memorabor iustitie tue
solius. Deus docuisti me a iuventute
mea. Negotiatur enim qui scripturas
legit ad afflictionem quas legere
debuerat ad utilitatem. Unde et

um qualitate ipt
et carum quali
tate Insinuus
nerus Sequi ad
lus est finis na
Sed tu legem
tonuerti quia in
abatho requiescis
templo sis et doct
lnctorum legeris
dicta que ad salu
corde tuo possueris
In corde meo
a tua ut non pecce
patet p Augustinum
itali domini et de
urant inquit astro
logorum adorent lu
onditorem predicet
nonem nos tristi pas
infra Revera multo fa
as invenit siderum conditorem
humilis pietas quam siderum ordi
nem superba curiositas Sic enim o
leum additum igni facit ipsum fer
vere et post fervorem lucere Sic
facit lectio adhibita cordi pio excitat
fervorem et per modum fervor serene
in luum Unde aug in omelia pa Si
Canon Ioh Cum habet in se unde
audiat necesse est gaudeat ad quod audit
Sic enim erit lectio ista tamquam oleum
in flamma si est ibi quod inflatur mitt
et crescit et permanet Item qui
audiunt sic esse debet tamquam flam
ma ad fomitem ut si non ardebat
ardente sermone attendatur in quibus
dam enim nutritur quod est In quibus
dam attenditur quod de est ut omnes
in una caritate gaudeamus Isti
ergo sunt parvuli quos docebat iesus
Sinite parvulos venire ad me
math xix Parvuli sunt qui in hu
militate et pietate scripturas le
gunt contra vaniloquos et superbos
De quibus ad thimo i Quidam
errantes conversi sunt in vaniloquium

Volentes esse legis doctores
non intelligentes neque que loquntur
neque de quibus affirmant Unde
est quod multi legunt et pauci intelli
gunt Sicut duo pariter siluam
transeunt alter laborat dum per
devia alter procedit per recte vie con
pendia ambo pari motu procedunt
sed non eque perveniunt quia per
rectam viam non pergunt Sic qui
scripturas legit sine pietate late
brosas anfractus viarum circu
iens ambulat et laborat sine
recto tramite Semper inquit apostolus
discentes et nunquam ad scientiam ve
ritatis pervenientes hoc est semper
legentes et non intelligentes Sed
qui doctrinam que secundum pieta
tem est ut dicit apostolus pie legunt
timorem qui initium sapientie est
concipiunt quo subtilitate mentibus
eodem sensu quo scripture condite
sunt et intelligunt et exponunt
Unde gregorius Nazarenus sermone iiiio
qui intitulatur de sanctis Epiphanie
Si anima timoris dei prima ele
menta susceperit et per hunc pur
gatior et ut ita dixerim subtilior fi
at tunc poterit ad subtiliora conscen
dere Ubi enim timor dei est ibi et
observatio mandatorum ibi et pur
gatio carnis que se velut crassior
et obscurior nubes obiciens anime
considerare eam divini splendoris ra
dios non sinit Ubi autem carnis
fuerit purgatio ibi continuo erit
et illuminatio ubi autem fuerit illu
minatio iam desideriorum vota complentur
et per illos primos aditus quos
aperuit dei timor in ipsam iam
sapientie aulam atque ad interiora
eius atria pervenitur Est ergo
pietas clavis et via prout dicit
Augustinus in libro primo de libero arbitrio Sit tamen
assit fides nichil de summo creatore
falsum indignum que sentiendo ad
illum enim tendimus sine pietate
Et in libro de lapsu mundi o

stendit ista via esse tuta veniendi
ad sapientiam sic. Ex timore incipiunt a
scendunt ad pietatem ut non resi
stant voluntati dei. s. in sermonibus
eius ubi non capiunt sensum
eius sive in ordine ipso et guber
natione creature cum plerumque aliter
accidunt quam petivit homo notus
exposuit ab ista quippe pietate me
rebuntur scientie gradum. Ter
cium patet per ysidorum iii° li° de
summo bono. Nemo potest sensum
scripture cognoscere nisi legendi
familiaritatem sicut scriptum est
Ama illam et exaltabit te glori
ficabis ab ea cum eam fueris am
plexatus. Quanto quisque magis in sacris
eloquiis assiduus fuerit tanto
ex eis uberiorem intelligentiam capit
Sicut terra que quanto amplius
excolitur tanto uberius fructi
ficat. Unde probat ergo lo mor[alium]
[ ] perlegendo assiduitate debe
mus in scripture familiaritate
et per consequens in eius intimam
cognitionem. Sic dicens. Sicut
torum hominum facies cernimus et
corda nescimus. Sed si familiari
eis locucioni commiscemur usu collo
quij eorum etiam cogitaciones indage
mus. Ita cum in sacro eloquio
sola historia aspicitur vel aliud
facies videtur. Sed si huic as
siduo usu coniungimur eius inti
rum mentem quasi ex collocucione
familiaritate penetramus. Dum
enim alia ex aliis colligimus fa
cile in eius verbis agnoscimus
aliud esse quod intimat [ ] esse quod
sonat tanto autem quisque notitie
illius extraneus redditur quanto
in sola eius superficie ligatur
Eccles. Dedi cor meum ut scirem
prudenciam atque doctrinam. Tercium
dare est enim assiduitate legendi

Ipsum exponere
Refert utrum [ ]
intercontinuas no[ ]
manet sed coru[ ]
desiliunt usque [ ]
[ ]t quia a contin[ ]
Resistendum est [ ]
explicande sed su[ ]
Tempus quidem [ ]
ydoneum studio [ ]
contrarium ei quod [ ]
Possumus enim assidu[ ]
terrupcione per ten[ ]
et tamen habere in le[ ]
Quartum patet p[ ]
in vi° li° confessionum ubi [ ]
beati ambrosij ait g[ ]
tempore erat aut corpus [ ]
cessarijs sustentaculis [ ]
mum Sed cum legeba[ ]
cebatur per paginas et co[ ]
rimabatur vox autem et lingua [ ]
scebant Sepe cum adessemus non
enim vetabatur quisquam ingredi aut
ei venientes nunciari mox erat [ ]
xxxiii° Audi me et tace et docebo
te sapientiam Sed sicut dicit Seneca v pe[ ]
libro epistolarum Numquam non succede
rint occupaciones novas seremus
illas ex una plures exeunt. De[ ]
ipsi nobis dilacionem damus cum hoc
peregero toto animo incumbam Et si
hanc rem molestam composuero studio
me dabo non cum vacaveris philo
sophandum est omnia alia ne
gligenda ut huic assideamus cu[ ]
nullum tempus satis magnum
est Etiam si a puericia usque ad lon
gissimos humani evi terminos vita
producitur nec intelligo tantum de
taciturnitate exteriori quantum inte
riori unde Seneca lvi epistola Peream
si est tam necessarium quam videtur
silencium in studia seposito. Unde
[ ] me varius clamor circumsonat
supra balneum habito ego [ ]

...um circo quod fluctu
...ius audiam cum
...fuisse causam
...suam quam fragore
...non potuit Sed
...s rectionis silen
...fecerunt animus ab
...andus est nullus
...entus interrumpit
...as solidas et tras
...mum est nec sepe
...interiora quibus ad
...exigitur secundum intro
...omnis aliquid concepti
...llum inobsum fiunt
...it Et me quod dud
...a movebant et se
...iam mortali examine quam
...exerent aures sonos et
suspensum et pater
...neris timentem Unde to
...idem Sen tue refertio esse
...tium tu ad te clamor nullus
...pertinebit cum te nulla vox tibi
...excutiet non si blandior non si fremi
...nabitur non si inani sonitu vana
circumstrepit etc.
Dat tibi omnes amicos
spirituales in exercitio medi
tationis ipsa contemplatio ... que
...gentem abstrahit ... carnalitate
abstractam in vero designat ... excipit
deficeam in contemplationem adducat ... secundum quod
et tandem divinam revelationem ... per aut
... Augustinum
in libro de quantitate anime dicentem quod
anima quanto magis declinat
in corpore sensus tanto peiori simili
... efficitur et brutalior Et ideo tu
per meditationem abstrahatur a corpore
nobilior efficitur et subtilior propter
quod in psalmo Os iusti meditabitur
sapientiam vacare enim sensibus et
sensibilibus impedit meditationem sic
et actio contemplationem Unde gregorius
nazarenus in apologo ait nichil rerum
... ad veram vitam prestantius
videbatur quam velud clausis carna

libus et extra carnem mundumque effectum
quempiam in semetipsum quasi
reducere sensus atque animos conspi
cari alienumque effectum a morta
lium curis sibi soli loqui et deo ut
altiori animis visibilibus factis mentem
suam repleat divinis sensibus
et celestibus formis absque ulla
admixtione terrena vel figurarum
simulatarum effectum ymaginis dei
et puris luminis super lumine accipiens
auspicia quam vel initia futuri in semet
ipso seculi ferens atque interius adhuc
potius consortio quodammodo perfruens
angelorum despecta atque derelicta fra
gilitate terrena ad superna et celestia
spiritussancti subvectione transferri
Quod figuratur in Ieremia x. de
qua mater veri abyt ille foras
extra civitatem ibique mansit et do
cebat eos extra civitatem abyt quam
per meditationem a carne et sensibus
que sunt porte civitatis se abstra
hit Sicut enim probat gregorius nissenus
in libro de ymagine Sensibilia per
sensus corporeos ingrediuntur animam
sicut exteriora per portas ingrediun
tur civitatem Secundum patet per
diffinitionem meditationis que talis
est ut dicitur in principio libri de arte
mistica. Meditatio est studiosa
mentis intentio circa aliud inve[sti]
gandum diligenter insistens vel
Meditatio est provida mentis intuitio
in rei inquisitione vehementer occu
patur Et quanto vehementius eam
intuens ad illud applicat tanto
citius appropinquat Unde per hoc
differt meditatio a cogitatione quod
cogitatio vago incessu semper huc illuc
que ducitur Meditatio vero destinata
promotione semper in ulteriora ten
dit Cogitatio etenim est improvidus
animi respectus ad evagationem
pronus Unde in libro Richardi de
extermanatione mali Meditationis
est perscrutari occulta Con
templationis est admirari p

spiritua Est enim meditacio otiilte de veritate studiosa investigacio Contemplacio vero perspicue veritatis iocunda admiracio hec est doctrina libera de qua vir hesdre impeltos docere libere quia tales abstracti sunt a turbili sensuum seruitute Unde est quod Ephod xxvm doctrinam et veritatem habebat pontifex in racionali iudicii gestans ipsum in pectore quia per meditacionem defigitur animus in cognoscenda veritate Tercium patet per illud quod dicit Richardus in fine lib de patriarchis Meditacio in contemplacionem consurgit totus inquit moreth ioseph super collum beniami ruit quotiens meditacio in contemplacionem desinit Tunc beniamin fratrem suum super se ruentem excipit quando ex studio meditacionis animus in contemplacionem surgit Tunc beniamin et ioseph oscula iungit quando divina revelacio et humana racionacio in una veritatis attestacione conveniunt Et quia hic sciencia spiritualis vacat per meditacionem admiracionem contemplari dicit Dicit in libro de exterminacione mali per meditacionem inquirit agitur ut quicquid utiliter fieri debeat non ignoretur per contemplacio illud efficere solet ut admoventa veritas memorie tenacius inhereat et desiderium atque inflamet per meditacionem ad bonum inserviit per contemplacionem in bono solidatur Sic enim quandoque transit cogitacio in meditacionem Iterum quandoque meditacio in contemplacionem Sic patet in principio libri de archa mistica Fit enim sepe ut in cogitacionibus surgere evagacionem tale quid occurrit quod mens scire vehementer appetit Cuius inquisicioni dum impendimus studium cogitacionis cogitacionis extendimus modum Et quia mens in unum se cogit iam cogitacio in meditacionem transit ...

diu quesitam et ...
tate suscipimus ...
ulteriore medit...
animus et transi...
cuius contemplati...
iocunditatis suc...
miracione inhere...
emittit in acta m...
xm filius sapiens ...
Quartum patet ...
Richar in fine lib...
stica Si vas aqu...
ponas videbis ...
luminis superius ...
sine calore Sic ...
irradiacionis radios su...
inde in dilectionem ...
que ad inferiora labit...
citacio que magno...
moramine cohibetur Aqu...
collecta cogitacio meditacion...
et per intencionem defixa aque ...
corporis meditacio Aque ergo solis ...
as se alis diffundit infundit quando divina revelacio meditacioni occurrit Aqua autem radium in se superioris luminis accipit et superius fulgorem emittit et illuc levat radium luminis procedentem et se quo ipsa non potest ascendere per se tamen et si aqua dat a radio que de se emittit suam ei similitudinem imprimit ut si tremula sit aqua radius tremulus erit si quieta quietus si pura purus Sic in proposito divina revelacio eternum luminis vero humanum illuminat intelligenciam supra semetipsam immo supra humanum modum levat et illuc intelligencie radius divini luminis infusione et admiracionis reverberacione de imis ad summum resilit ubi nulla ingenia perspicacia nec arte industria ascendere sufficit Et contemplo mentem hominis illuc caritatis splendor profunditatis penetrat ... stupore sui magnitudine ...

Et per extasim sublevata in divina
archana sublimius resultat Et quanto
perfectius eciam componitur ad intima
pacem et tranquillitatem tanto firmi
us et tenacius inheret in hac suble
vacione summe luci per contemplacionem
Et quanto purior ad integritatem et dif
fusior ad caritatem tanto comparacius
invenitur ad sapienciam et veritatem
quia in eam iam venit id est spiritus ve
ritatis qui docet omnem veritatem
Joh xiv et xvi capitulis Paraclitus
autem spiritussanctus quem mittet
pater in nomine meo ille vos docebit
omnem veritatem et suggeret vobis omnia
quecumque dixero vobis
Docet etiam dominus animas
spirituales in exercicio ora
cionis Nam per oracionem
elevatur in deum intellectus et affectus
Suppletur humane racionis defectus in
terminat ille divine lucis radius
Colligitur interior hominis status
De primo patet per diffiniciones
oracionis quarum una est illa Jo. da
masceni ascensus intellectus ad deum
alia secundum augustinum in sermone de
oracione et ieiunio. Oracio est purus
affectus mentis in deum directus
Sive fiat intellectus sive affectus
in deum elevacio semper in oracione
spiritualis habetur cognicio unde
bernardus in quadam epistola Oracio est hominis
deo adherentis affectus et familiaris
quedam et pia allocucio et illu
minate mentis ad fruendum deo quamdiu
licet statio ibi enim addiscitur quod
ut dicit ysidorus de summo bono
3 li. ca. viii Qui vult cum deo
semper esse frequenter debet orare
et frequenter legere. Nam cum ora
mus ipsi cum deo loquimur cum vero
legimus deus nobiscum loquitur
unde et apostoli qui a Christo volebant
discere dicebant domine. Luce xi do

mine doce nos ora[re]
derant ad oracion[em]
culum quia per o[…]
cionem Sicut [...]
de ieiunio et ora[cione]
bilem obtinebun[t]
prevolat intellectus
vel nullo affect[u]
rum devocione sic
sciencie 2m aposto[lum]
Et ordo Seraphim
2m dionisium pene[…]
magis ascendit a[…]
Intellectus Se diri[…]
lia vel ad intellig[…]
Se porrigit ulteriu[s]
ad diligendum et p[…]
stet intellectus ubi n[…]
Et hoc dixerim de illa to[…]
de comprehensoribus quia fu[…]
caritatis qui tantum dilign[…]
cognoscunt et econverso puto et [...]
qualiter elevenetur intellectus et af
fectus eorum in deum non sic in no
bis in quibus sol intelligencia velut
eclipsim vel occasum intuetur. Nam
sicut influencia solis maiorem effe
ctum imprimit in illud quod directe
respicit Sic puto quod divina bonitas
affectum nostrum tamquam obiectum est
magis attrahit et allicit propter
quod est amocio pone se semper in
anteriora porrigere unde affectus ex
nimio amore fertur in extasim
et rapitur supra se Unde quanto
ferventior et devocior erit oracio
tanto purior et dulcior erit cognicio
Unde fatuus est et insipiens qui
sine oracione devota nimio sine
magisterio proprio studio vult misteriorum
archana rimari. Unde solucionem
sompnium regis non potuerunt aperire
sapientes caldei, Quinimmo
profunditatem misteriorum et divi
narum scripturarum penetrare

fidat Lum ij ad
dicat ffratres p
dis loquens quid
nobis aut in re
denna aut in pi..na
at inquit pm
xpia scriptura
non sit quia ma
atio uel cognit
qui eas inspirat
q) eorum notitiam
de orationis aquirim
gratiate nullo modo
ualemus Dan ij de
baltazar putas ne
ditare sompnium quod
do sapiens non potuit
e regi qd daniel reue
azar capillus capitis d
sublimitas in capillo sub
e intelligitur quia deuota deo
... aciem sublimium subtilitatem
penetrandum acuitur. per hac go de
uotionem que dicitur capillus capitis attin
gitur quod attingi non potest a sensibus
humanis quia regi non potuit iudicare
visionem suam omnes sapientes ba
bilonis quia mens que id quod super
intelligentiam suam est inquirit et
inquirendo persistit persistens de
fidit et deffitiendo diffidit. Sed in eo
tum de dei adiutorio confidit quasi
deuotioni insistit insistens ad orationem
se conuertit. orando petit petendo
accipit Unde solus daniel vir
desideriorum cui nomen baltazar
solus respondit visionem eius. sa
pientes babilonis non potuerunt ...
solutionem Ideo math xi dicebat
iesus dicit Domus mea domus
orationis vocabitur / De tercio
patet sic experti cognoscunt quod
... reuelationibus letificari maxime
super tempore orandi maxime
solent illuminari et illa illuminacion

Misteriorum occulta penetrare. quia ex
nimia compunctione mens lauatur
lota mundatur, et quanto sincerior
tam magis a luce penetratur unde
num xxiij dicit. Balaam de semetipso
dicit. Auditor sermonum visionis
dei qui visionem omnipotentis dei in
tuitus est qui cadit. Et sic aparuit
oculi eius quia lumen reuelantis
gratie sepe accipit qui se in oratione
prosternit. unde qui orat se genuflec
se usque ad pauimentum. osculando
inclinat et hec inuariata humilia
tionem pro peccatis designat in consci
tatum aut et compuncta habemus
quod dum ex consideratione nostre indigencie
humiliamur exterius ad sublimio
rem intelligentiam illuminamur
interius unde in psalmo Exitus matu
tini et vespere delectabis. Exitus
matutini sunt ad orti solis irradi
ationem humane mentis excessus ma
ne solemus ab interioribus ad exteriora
exire, vespere aut ab exterioribus
ad interiora redire, valde aut iocun
dum est et quasi sub estiuo tempore
de ambulare ad matutinam lucem
radiantis diuinitatis et lecti tempore
dimisso erumpere in libertatem au
ra... et campum diuine speculacio
lorum extra angustias humane
rationis Ubi cum ad nos de
sinente radio qui prius interma
bat reuertimur contristant nos et
humiliant radios vespertini sicut
scriptum est ad me ipsum anima
mea conturbata est Et sic anima
deuota cum se considerat et con
siderans infirma sua retractat
et retractando humiliat dum
humiliatur sepe illuminatur et in
terius docetur Mr vi vidit ie
sus turbam multam et misertus
est super eos et cepit eos do
cere, multa quia turba sancta
sinatum et peccatorum occurrit

m turbatur Sed quia docetur a
iesu m illuminatur ut non sit illu
minacio penitus sine obscuritate
turbacionis nec turbacio sine clari
tate illuminacionis et hoc est quod di
ximus actuum radiis intermicantis
de quo gregorius nazanzenus et Ieronimus epi
phanius Sic ait Effugit postquam
teneri queat et prius quam apprehendi
possit elabitur tantum se cordi offe
rens et hoc si purum sit quantum
humanos oculos coruscus coruscacionis
perstringentis et cito pertranseuntis illu
minat Idcirco ut ego arbitror per
hoc ut omnino quantum comprehenditur ex eius
lumine perspici potest ad inveniendum
invitat et provocat. Quod enim se
mirus sentiri illum potest nec appetendi
aut inquirendi tribuit spem. quod
aut vel ex parte sentiri et admira
tum est et quod in admiracione est
desiderari copiosius potest. Quam aut
desideratur desiderantes purificat cum
aute purificat similes deo facit
cum vero eos similes sibi fecerit sic
eos velut propinquos iam et domesticos
facit etiam in colloquiis et sermone
participes. De quarto ait Ri
chardus super danielem li ii°. Col
ligimus quod sepe totum interioris
hominis statum devocio deprehendat
et tam presentem describat quam futurum
provideat. Unde ro dan. Dicebat
daniel regi. Arbore quam vidisti sub
limem tu es in quo gracia descri
bitur divinitus accepta. Deinde de
scribitur eius culpa et postremo
ruina quia vera devocio amplectitur
et amore gracie et fetorem culpe
et timorem ruine ymo in adora
cionem convertimur et ad lacrimose
devocionem purgamur et purgati
illuminamur frequenter Invisibilia esse
intelligimus quod prius recturum
esse putabamus et quod molenti
[illegible] impetus fieri ante

suggessit illumi
mittit Et qui
hominis tum o
devotam orac
acionem tan
at quanta
tat Unde
patris Qua
omnem plenitu
pote domini a
uchit tamen
illum precelsio
igneam et per
operatam ymo
rem ineffabilem
eminenciori perdu
transcendes huma
non dicam sermo uo
motu nec verborum
ciacione distinguitur
infusione illius celestis
stata non humanis sed an
designat eloquiis quo conglo
sensibus velut de fonte quodam co
piosissimo effudit. operatum atque inef
fabiliter erutat ad domini tanta
promens in illo brevissimo tempore
puncto quanta nec loqui facile nisi
per nunc mens in se reversa pre
valeat. quem statum domini pregnan
tem factus in agonia prolixius
orat guttans sanguinis emittendo
hec est doctrina de qua prius ro Cor
sapientie querit doctrinam

Docet etiam dominus animas
spirituales in exercitio contempla
cionis Sicut autem aliud
est oculorum aspectus aliud visio
Nam secundum Aug. in libro de
quantitate anime differt. Sicut
Racio et raciocinacio In tenebris
enim aspicimus ubi obtutum diri
gimus et tamen in tenebris non
videmus. Ita aliud est oracio et
aliud contemplacio. Docet autem
nos deus in contemplacione et hoc
quadrupliciter. Mente dilatacion

Mentis alienaci
[illegible] mentis dila
[illegible] latius ex
[illegible] acutius
[illegible] capacior
[illegible] eleua oculos
[illegible] quo nunc es
[illegible] et omnem
[illegible] am conspicias
[illegible] agilitate [illegible]
[illegible] se ad altiora
[illegible] demergit mo
[illegible] dorsum ducere
[illegible] suspendit et
[illegible] immobiliter in
[illegible] luminis menstruas
[illegible] immo dum oculi
fugit oculus quam te
siquidem anime cum
[illegible] obtusio in vi in
[illegible] ex obiectione corporis
[illegible] luminosi generatur umbra
et illa sempiterna luce veritatis
ad quam creata est anima scintillat
modicum lumen nec nisi tenebras il
las in quo lumine cognoscit anima
contemplativa quia lumen illud tene
bras abiit quanto amplius invalescit
Unde et Dionisius amonet Thimotheum
ut et se exerceat ad radium sed
adverte quoniam sit impossibile penetrari
vis aie scipsam supra scipsam totam
effundere et ascendendo se scipsam
[illegible] hoc enim est eam cum dilecto
in cubiculum ingredi solamque cum
solo morari dulcedineque perfrui et
ab eodem doceri quod utique fiet si ex
teriorum oblitus in eius dilectione sic
fueris intime delectatus Et ex hiis
que in intimis consideras animum
tuum in eius affectum inflamas ex
qua consideratione in graciarum acti
onem assurgas Et cum in intimum
tuum inducis hoc est ex affectu
intimo modo pro gracia tibi data
modo pro impetranda veniam graciam

reddis Certe si eandem affectionis vio
lenciam et delectationis habundanciam
non sentis quam in dei desiderio mardesti
et in eius amore quievisti quam a
liquando sensisti in ea re quam plu
rimum dilexisti certum est quod inti
mum affectionis [illegible] sinum non dum
eidem expandisti quia te nimis ard
lens amor penetrat quam aliena af
fectionibus penetrare solebat Si in
intimis tuis tantam erga deum
violenciam sentire quantam alios corpo
ris non est satis quia quamdiu saltus
possumus ex aliqua creatura [illegible] con
solacionem aut iocunditatem habere
Non audeam dicere dilectionem ar
dentissimum amorem intimum sinum tene
quia quamdiu consolacionem alienam
queris vel recipis non eum singula
riter diligis ergo nec deo ad intel
lectum [illegible] nec in optimo collo
catur [illegible] si sic cum perduas ad
intima [illegible] poteris cum sequi ad
sublimia sua et imbueris eius
doctrina [illegible] colligitur quod subli
mitas divinarum revelationum inditium
est divine dilectionis indicium sicut
scriptum est iam non dicam vos servos
sed amicos quia omnia quecunque au
divi a patre meo nota feci vobis
hec est illa doctrina de qua Exodi xxxv
scriptum est implevit dominus Bezeleel
spiritu sapientie et intelligentie
et omni doctrina ad operandum quod
erat necessarium in archa Nec
hoc reis quia per mentis dilatione
tantum hec possumus facere quia non
est enim humane industrie mentis mediatas
transcendere Mentis sublevatio in
altum [illegible] exigit et de plano per
quod incedebat mentis dilatatio supra
humane industrie possibilitatem
sicut Moyses in montem ascendit
ubi et dominus descendit et ei terram
promissionis ostendit, descendit per

Mentis, eleuacionem et facultate na
turalem. Descendit deus per boni
tatis sue dignacionem, Jndit per in
timam illuminacionem, Eleuat autem
super omne quod in eius actu est
et facultate sine gracia et natura
possit habere. Unde Psalmo: Quis
dabit michi pennas sicut columbe
et volabo et requiescam. Supra
enim naturam est pennas habere, et
pro libertate arbitrii in altum
euolare. Sunt autem pennata
animalia esse incipiunt quando per gra
dicionis humane metas quem
placionis volatu transcendimus
Ad hunc modum pertinet doctrina
prophetie. Si transiat sine mentis
alienatione. Supra modum enim humani
est videre de preteritis, verum iam
non est videre de futuris, quod
non dum est videre de presentibus
que tamen sensibus absens est, vi
dere de alienis cordis secretum quod
sensui subiectum non est ... diuinus
supra sensum est. Sine alienatione
mentis dixi, quia sicut mentis
dilatacio non attingit mentis sub
leuacionem, sic ibi sistat vbi illa incipit
Jta mentis subleuacio ibi sistit vbi
incipit alienacio. Prophete quod in
hac mentis subleuacione viderunt quod
alijs predixerunt. Nam eorum intencionis
affectus in deum vrebatur et per
amorem et sic ad flammam in
census sequitur lux serena. Jta
ad illum amore irradiabatur et il
luminabatur eorum intelligencia et ab
eorum intellectibus aufferebatur ve
lamen et ignorancia. quo sublato vi
debantur res clare ab intuitu pro
phetico. psalmo: Ut erudiret principes
omnes sicut semetipsum et senes
eius prudenciam doceret. Ephesios iiii°:
Dedit quosdam apostolos quosdam autem
prophetas alios Evangelistas, alios

Pastores et doct...
non circumscri...
eterne. Mentis...
sencium memoria...
peregrinum que...
humana mor...
transfiguracio...
a dilectione m...
racionem tran...
mentis exultaci...
consumacionem...
plus addiscit...
exprimere, exte...
libro de cathez...
non possumus...
tim... quia ut...
ctus quasi rabida...
dit animum. Jlla autem...
da et longa est longe...
et dum ista voluitur...
in secreta condidit sua tamen...
vestigia quedam miro modo impressi...
memorie per durauit illa cum ...
laborum morulis atque ex eisdem ve
stigijs sonata signa peragimus que
lingwa dicitur vel latina vel greca
vel hebrea nec vniuscuiusque alterius gentis
fuit prosa sed ita consignantur in ani...
ut multus in corpore. De hac doctri
na Matthei vii: Erat docens eos potestatem
habens quia nichil in hoc mundo est
tribuendum est humano nutu sed toto
nutui diuino. Hec enim sponsa ex toto
innititur dilecto. Hec enim deducit eam in
nube diei et tota nocte in illumina
cione ignis. Hec enim accipit refrigerii nu
bem contra concupiscenciam carnis et re
uelacionis lucem contra ignoranciam
mentis sicut scriptum est: Expandit
nubem in protectionem eorum et ignem
vt luceret eis per noctem. Mentis
vnicio est quando cum moyse ascendit
in caliginem et nebulam et addiscit
misticam theologiam. De qua tractatur
ex dionisio capitulo vii de divinis nominibus. Mens
nostra habet virtutem ad intelli

possumus theo
quam mens a
habet etiam vi
gmus sumu af
prediccam vir
ncie veri .. em
io dei proprie
.s eo ingitur
ez sup nim mete
solet m
tatuendo nos
mtos deo tota v
status est nos
acie unionem
stos per solam
git enim cum deo
sine verbis et silla
minur secretis misteriis
a theologia cum deo
cio non per speculum sil
creaturarum ubi mens crea
tas omnes transcendens et etiam
ipsam ornatur ab actibus omnium virium
sensualium cuiusque creature in
... cio videndi et tenendi deum et
dicto sine preiudicio quod ubi terminatur
alienacio ibi incipit ista unio non
quia alienacio secum non habeat
amoris fervorem et lucem sed quia
nondum ascendit ad istam perfecta
unionem secundum amorem extaticum
sive excessivum per hunc modum pau
lus est doctus ut efficeretur post
modum doctor gentium 1 ad thimothe
... veritatem dico in xpo ihesu et
non mentior doctor gentium in fide
veritate

Ultimam ergo contemplaci
onis repetentibus nobis a
principio primitus occurrit
Mentis dilatacio que tribus gradibus
in nobis solet excrescere arte
tribus passibus exercitacione
solet mens contemplari attentione
sapiens et spiritualiter addiscens
quai per plamu sue possibilitatis
et facultatis incedere Sic enim in

disciplinis videmus quod Primo ars ali
qua vel nostra investigatione vel ali
orum tradicione discitur Deinde fre
quenti usu et exercitacione roboratur
Deinde studiosa attentione et inten
tione firmatur et formatur Ex ve
hementia enim ... cionis et dilatatur
capacitas mentis et acuitur perspica
citas penetracionis post mentis dila
tacionem sequitur mentis sublevacio
quod fit secundum triplicem ... um
dum mens sublevatur supra sciam
hoc est quando percipit vel industriam
mens ex divina revela vel naturam
tione quod excedit modum nostre in
telligentie industrie et nature hoc
est quando menti sublevate tale quid
divinitus aperitur ad quod non sufficit
sciencia quam habet nec industria
quam habere potest nec modus qui
natura ... est post mentis sub
levacionem sequitur mentis alienacio
que simili ... excrescit triplici modo Pri
mo ex ... gna devocione quando tantos
internis ... ignis celestis desideriis ex
terius ... flamma amoris excrevit
et etiam a statu pristino resolvit
in cere similitudinem liquefacit
et attenuat ut fumi sursum emittit
Secundo ex magna admiracione
quando divino lumine irradiata et in su
ma pulcritudinibus admiracione su
spensa cum vehementi stupore concu
titur ut a statu suo funditus excu
tiatur ex illa pulcritudine quam
videt et admiratur resilit et de
cidit ad seipsam despiciens ex puritate
quam vidit statim exilit supra se
et reverberata per desiderium sur
se rapitur ad contemplacionem cele
stium et hoc in modum fulguris
choruscantis et vastitudinis alter
nantis Tercio ex magna exultacione
interna suavitate potatur pota
ta inebriatur inebriata sui obliv
iscitur et oblita sui in quendam sup
ramundanum affectum raptum transfor
matur in alienacione per exultacionem

Quid restat nisi inseparabilis vnio
per mentis vnitionem De qua dioni
sius in 1° li de mistica theologia
Tu autem amice thimothee circa mi
sticas visiones forti contricione et
sensus [illegible] et intellectual
operaciones et omnia sensibilia et intel
ligibilia et omnia non sensibilia ex
[illegible]ncia et existencia et sicut est
[illegible] in nocte consurge ad eius vni
tionem qui est super omem substanciam
et cognicionem Et enim excessu tui
et omnium irretentibiliter et absolute
munde ad supersubstancialem diui
narum tenebrarum radium cuncta
auferens et a cunctis absolutus
sursum agens distinguit ergo btus
dionisius triplicem gradum Dere
linque inquit sensus et sensi
bilia quo ad temporalia [illegible] intellectu
et intelligibilia quo ad potencias
anime et earum exercicia et ideo
dicit misticas Quia sicut ista sen
sibilia generant maculam in effectu
ita ymaginabilia intelligibilia et
huiusmodi generant maculam
in intellectu ne ad pure veritatis
intelligenciam veniamus tercius
gradus est relinquere existencia et
non existencia Existencia que a ver
bo prodierunt in esse per creacionem
Non existencia que a solo verbo sup
ernaali consistunt et in ipso con
templabilia sunt hic per excessu
mentis transcunda sunt ut
ad supersubstancialem et super
intellectualem vnionem veniatur
hec est sapiencia sanctorum Et circa
tres gradus habeamus usque ad
excessum mentis in rem [illegible]ndo
in quorum aliquibus [illegible] omnibus
communicat alienacio Sequuntur
tres in quibus ulterius consistit v
nio primus est superferuidus amor
in deum tendens secundus est actu
alis omni ignorancia feruorem
illius amoris non sustinens

Et quia di[...]
sorbet aquam [...]
dilectio absorbe[...]
creaturam [...]
ar[...] et de[...]
in transensi[...]
actualis [...]
uido amore [...]
te omes actu[...]
et in accessibi[...]
in illa caligin[...]
per omnem abla[...]
cum sine scri[...]
hoc cum cog[...]
sibile iam [...]
accessibilitatem [...]
et ignoranciam [...]
ligat enim oculi[...]
et propter defect[...]
sunt corporalem [...]
in sibilia cor ab act[...]
oclans et in solem [...]
medio mitigante su[...]
claritate que est in[...]
sibilitatem ex parte [...]
solaris luminis et [...]
visionis videt [...]
solem qui est sup[...]
ri videre [...]
Et quia de hac [...]
ca Richardu[...]
mistica [...]
ta theologia [...]
sedemus [...]
nost[...] tra[...]
doctemo t[...]
ne compe[...]
a grossiori[...]
lida pre[...]
et vltr[...]

a reuerendissime [illegible] reuerendissime paternitati per presentes presentam[illegible] munus [illegible] institucionis et
vi curam animarum et administracionem spiritualium et temporalium eidem committentes veluti ad officium vestre reuerendissime paternitatis dinoscitur pertinere

[illegible] primati presentes presentaris munus dudacionis institucionis et
ui curam anime et administracionem spiritualium et temporalium eidem committentes veluti ad officium dicte reverendissime primati dinoscitur pertine

A [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] primati p(ro) p(rese)nti p(rese)ntam(us) munus dedicacionis institucionis et
ivi · Curam anima(rum) et administracio(n)em Spiritualium et Temporalium eidem committentes veluti ad officium, [illegible] Reverendissime primat(is) [illegible] [illegible]

VIII

IX

Sexagesimo
... Anno
... nostre kathe-
... publica
... Dominus
... Obligneo
... melioribus
... et constitue
... restorum ac
... de Nielusta
... contradicendo
... et
... et attentandi
... ibusque presentis
... Procuratores
... iudice et
... ac facultatem
... libellum
... recepi videndum
... vitandum et
... constitucionem
... respondeximus videndum
... pretendimus
... canonicis
... necessaria
... qui eas
... et omnes re-
... per se facient
... observare quam
... sita et iudicatus
... et singulis parti
... et alia ad id op-
... Mense Sporas
... in Spatislow

... publicus
... et profertur agent
... indicandum
... per me alyes
... consignatis

[illegible] primati p'ntes p'ntam [illegible] munus [illegible] institutionis et
ui curam anime et administratoem spualium et tpalium eiusdem committens veluti ad officium dicte reverendissime primat dinoscitur ptine